

Holy Bible

Aionian Edition®

**Kitabu ka Kanu
Baga Sitemu Bible**

AionianBible.org
The world's first Holy Bible untranslation
100% free to copy and print
also known as " The Purple Bible "

Holy Bible Aionian Edition ®

Kitabu ka Kanu
Baga Sitemu Bible

Creative Commons Attribution ShareAlike 4.0 International, 2018-2025

Source text: eBible.org

Source version: 6/13/2025

Source copyright: Creative Commons Attribution ShareAlike 4.0
Pioneer Bible Translators, 2015

Formatted by Speedata Publisher 5.1.16 (Pro) on 7/26/2025

100% Free to Copy and Print

TOR Anonymously

<https://AionianBible.org>

Published by Nainoia Inc, <https://Nainoia-Inc.signedon.net>

All profits are given to <https://CoolCup.org>

We pray for a modern Creative Commons translation in every language
Translator resources at <https://AionianBible.org/Third-Party-Publisher-Resources>
Report content and format concerns to Nainoia Inc
Volunteer help is welcome and appreciated!

Celebrate Jesus Christ's victory of grace!

Preface

Barka Sitemu at AionianBible.org/Preface

The *Holy Bible Aionian Edition* ® is the world's first Bible *un-translation!* What is an *un-translation?* Bibles are translated into each of our languages from the original Hebrew, Aramaic, and Koine Greek. Occasionally, the best word translation cannot be found and these words are transliterated letter by letter. Four well known transliterations are *Christ*, *baptism*, *angel*, and *apostle*. The meaning is then preserved more accurately through context and a dictionary. The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven additional Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies.

The first three words are *aiōn*, *aiōnios*, and *aīdios*, typically translated as *eternal* and also *world* or *eon*. The Aionian Bible is named after an alternative spelling of *aiōnios*. Consider that researchers question if *aiōn* and *aiōnios* actually mean *eternal*. Translating *aiōn* as *eternal* in Matthew 28:20 makes no sense, as all agree. The Greek word for *eternal* is *aīdios*, used in Romans 1:20 about God and in Jude 6 about demon imprisonment. Yet what about *aiōnios* in John 3:16? Certainly we do not question whether salvation is *eternal*! However, *aiōnios* means something much more wonderful than infinite time! Ancient Greeks used *aiōn* to mean *eon* or *age*. They also used the adjective *aiōnios* to mean *entirety*, such as *complete* or even *consummate*, but never infinite time. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs. So *aiōnios* is the perfect description of God's Word which has *everything* we need for life and godliness! And the *aiōnios* life promised in John 3:16 is not simply a ticket to *eternal* life in the future, but the invitation through faith to the *consummate* life beginning now!

The next seven words are *Sheol*, *Hadēs*, *Geenna*, *Tartaroō*, *Abyssos*, and *Limnē Pyr*. These words are often translated as *Hell*, the place of eternal punishment. However, *Hell* is ill-defined when compared with the Hebrew and Greek. For example, *Sheol* is the abode of deceased believers and unbelievers and should never be translated as *Hell*. *Hadēs* is a temporary place of punishment, Revelation 20:13-14. *Geenna* is the Valley of Hinnom, Jerusalem's refuse dump, a temporal judgment for sin. *Tartaroō* is a prison for demons, mentioned once in 2 Peter 2:4. *Abyssos* is a temporary prison for the Beast and Satan. Translators are also inconsistent because *Hell* is used by the King James Version 54 times, the New International Version 14 times, and the World English Bible zero times. Finally, *Limnē Pyr* is the Lake of Fire, yet Matthew 25:41 explains that these fires are prepared for the Devil and his angels. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The eleventh word, *eleēsē*, reveals the grand conclusion of grace in Romans 11:32. Please understand these eleven words. The original translation is unaltered and a highlighted note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. To help parallel study and Strong's Concordance use, apocryphal text is removed and most variant verse numbering is mapped to the English standard. We thank our sources at eBible.org, Crosswire.org, unbound.Biola.edu, Bible4u.net, and NHEB.net. The Aionian Bible is copyrighted with creativecommons.org/licenses/by/4.0, allowing 100% freedom to copy and print, if respecting source copyrights. Check the Reader's Guide and read at AionianBible.org, with Android, and with TOR network. Why purple? King Jesus' Word is royal and purple is the color of royalty! All profits are given to CoolCup.org.

History

Barka Sitemu at AionianBible.org/History

- 06/21/75 - Two boys, P. and J., wonder if Jesus saves all and pray.
- 04/15/85 - Aionian Bible conceived as B. and J. pray.
- 12/18/13 - Aionian Bible announced as J. and J. pray.
- 06/21/15 - Aionian Bible birthed as G. and J. pray.
- 01/11/16 - AionianBible.org domain registered.
- 06/21/16 - 30 translations available in 12 languages.
- 12/07/16 - Nainoia Inc established as non-profit corporation.
- 01/01/17 - Creative Commons Attribution No Derivatives 4.0 license added.
- 01/16/17 - Aionian Bible Google Play Store App published.
- 07/01/17 - 'The Purple Bible' nickname begins.
- 07/30/17 - 42 translations now available in 22 languages.
- 02/01/18 - Holy Bible Aionian Edition® trademark registered.
- 03/06/18 - Aionian Bibles available in print at Amazon.com.
- 09/15/18 - Aionian Bible dedicated as J. and J. pray again.
- 10/20/18 - 70 translations now available in 33 languages.
- 11/17/18 - 104 translations now available in 57 languages.
- 03/24/19 - 135 translations now available in 67 languages.
- 10/28/19 - Aionian Bible nursed as another J. and J. pray.
- 10/31/19 - 174 translations now available in 74 languages.
- 02/22/20 - Aionian Bibles available in print at Lulu.com.
- 05/25/20 - Illustrations by Gustave Doré, La Grande Bible de Tours, Felix Just.
- 08/29/20 - Aionian Bibles now available in ePub format.
- 12/01/20 - Right to left and Hindic languages now available in PDF format.
- 03/31/21 - 214 translations now available in 99 languages.
- 11/17/21 - Aionian Bible Branded Leather Bible Covers now available.
- 12/20/21 - Social media presence on Facebook, Twitter, LinkedIn, YouTube, etc.
- 01/01/22 - 216 translations now available in 99 languages.
- 01/09/22 - StudyPack resources for Bible translation study.
- 01/23/22 - Volunteers celebrate with pie and prayer.
- 02/14/22 - Strong's Concordance from Open Scriptures and STEPBible.
- 02/14/23 - Aionian Bible published on the TOR Network.
- 12/04/23 - Eleēsē added to the Aionian Glossary.
- 02/04/24 - 352 translations now available in 142 languages.
- 05/01/24 - 370 translations now available in 164 languages.
- 08/05/24 - 378 translations now available in 165 languages.
- 08/18/24 - Creative Commons Attribution 4.0 International, if source allows.
- 10/20/24 - Gospel Primer handout format.
- 11/24/24 - Progressive Web Application off-line format.
- 01/28/25 - All profits are given to CoolCup.org.
- 03/12/25 - 382 translations now available in 166 languages.
- 05/04/25 - 393 translations now available in 175 languages.
- 05/27/25 - 462 translations now available in 229 languages.
- 06/21/25 - 469 translations now available in 230 languages.
- 07/26/25 - 526 translations now available in 287 languages.

Table of Contents

OLD TESTAMENT

Dækəcop	11
Kewur	50
ALewy	86
Kələm	113
Sariyε	146
Yosuwe	176
Rut	195

NEW TESTAMENT

Matiye	201
Mark	229
Luk	246
Yebəc ya Asom a Yesu	275
Sak	303
1 Isanj	306
2 Isanj	309
3 Isanj	310

APPENDIX

Reader's Guide

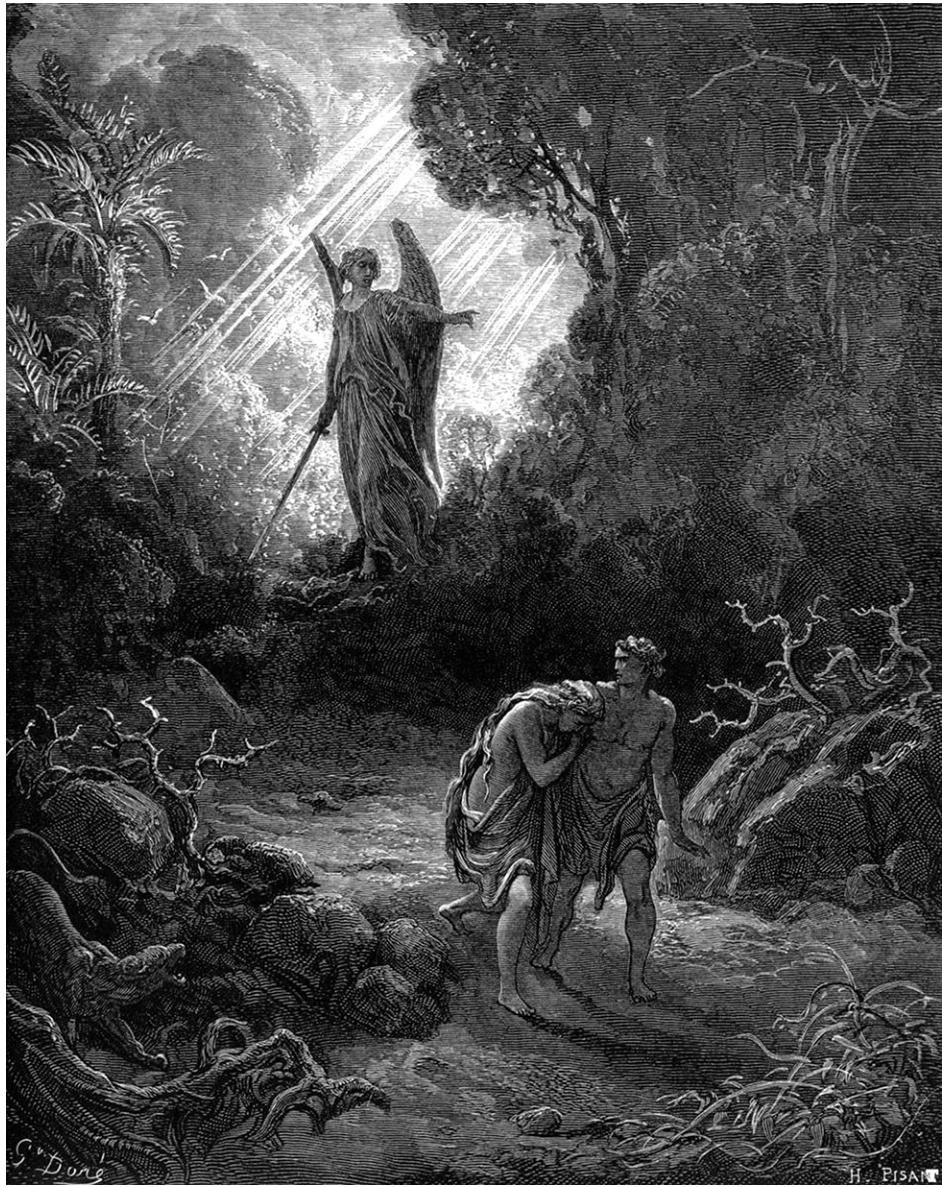
Glossary

Maps

Destiny

Illustrations, Doré

OLD TESTAMENT

Nte MARIKI Kanu owurene fum dale da Edeŋ mo, k'encəmbər meleke kerub ntende
dec dempe dale da Edeŋ, ko dakma nde dencifikole deccesəŋe nenc,
nte tɔysəŋe ta alötərnə kətək ka koyinə wəyey mo.

Genesis 3:24

Dəkəcop

1 Dəkəcop, kə Kanu kəwurə kəm k'antəf. **2** Təm tatəkə antəf əjenayo fe teyi, kubump kənayi kaba kəroj. Mba Amera ña Kanu əjenayı sə domun kəroj ənocbum ŋji. **3** Kə Kanu kələku: «Pəwaŋkəra peyi!» Kə pəwaŋkəra peyi. **4** Kə Kanu kənəjk a pəwaŋkəra pentesə. Kə Kanu kəŋgbey pəwaŋkəra kə kubump. **5** Kə Kanu kəwe pəwaŋkəra «dəsək», kə kəwe kubump «pibi.» Kə dəfəy deyi, kə bətbət beyi, kə təyəne dəsək dəcəkə-cəkə. **6** Kə Kanu kələku sə: «Pəkuyme peyi, nte təjsənə domun deyərsənə mə!» **7** Kə Kanu kəyə kə pəkuyme peyi kə pərəgbey domun d'antəf kə dakəroj, kə teyi tatəkə. **8** Kə Kanu kəwe pəkuyme mpe «kəm.» Kə dəfəy deyi kə bətbət beyi, kə təyəne dəsək da mərəj. **9** Kə Kanu kələku: «Domun nde deyi kəm tantəf mə, dolonjkəne tofo tin, pəwosu peyi, powur, peyi takəroj!» Kə teyi tatəkə. **10** Kə Kanu kəwe tofo towosu «antəf,» kə kəwe mofo mme mela domun mə «cəba.» Kə Kanu kənəjk a tentesə tatəkə. **11** Kə Kanu kələku sə: «Antəf əjompor pubuk, yika ña defet, kə tək yokom nyə yende yockom antəf kəroj tacıja mə! Yəyə sə defet da yi!» Kə teyi tatəkə. **12** K'antəf əjompor pəbuk, kə yika yəyo defet, kə tək yokom yəyə defet da yi. Kə Kanu kənəjk sə a tentesə. **13** Kə dəfəy deyi kə bətbət beyi, kə təyəne dəsək da maas. **14** Kə Kanu kələku sə: «Yomotər-motər yeyi dəpəkuyme, nte təjsənə dəsək degbeyenə kə pibi mə! Kə təyəne megbekərə ma təm, dəsək kə meren. **15** Yəyəne yomotər-motər ya pəkuyme nyə yende yəcsəj antəf pəwaŋkəra mə!» Kə teyi tatəkə. **16** Kə Kanu kəwurə yomotər-motər mərəj kə kəndət yi. Pomot pəpərəj petasərnə dəsək, kə pomot pefet petasərnə pibi. Kə Kanu kəwurə cəs kə kəndət. **17** Kə Kanu kəndət yomotər-motər nyə dəkəm yəcsəj antəf pəwaŋkəra. **18** Pomot pəpərəj petasərnə dəsək, pomot pefet kə cəs yətasərnə pibi, təsənə pəwaŋkəra pegbeyenə kə kubump. Kə Kanu kənəjk a tentesə. **19** Kə dəfəy deyi, kə bətbət beyi, kə təyəne dəsək da maŋkələ. **20** Kə Kanu kələku sə: «Yəjesəm ya dəkəba yəcəsep dəromun. Bəmp yəcfələr-fələr kəm tantəfl!» **21** Kə Kanu kəwurə səm yəpərəj ya dəromun dokom dokom, kə yəjerəj-ŋerəj ya dəromun, kə domun doncop kəsəp. Kə Kanu kəwurə sə bəmp dokom dokom. Kə Kanu kənəjk a tentesə. **22** Kə Kanu kəmpoce yi pətət, kə kələku: «Nəyəne akombəra, nəla, nəlas domun da dəkəba, kə bəmp, yela antəf kəroj!» **23** Kə dəfəy deyi

kə bətbət beyi, kə təyəne dəsək da kəcamət. **24** Kə Kanu kələku sə: «Antəf ŋəyə yəjesəm dokom dokom, səm yəcəl, yeliŋe-liŋe, kə səm ya dəkulum, fəp fa yi kə dokom da yi!» Kə teyi tatəkə. **25** Kə Kanu kəwurə səm ya dəkulum dokom dokom, yəcəl dokom dokom kə yeliŋe-liŋe fəp dokom dokom, Kə Kanu kənəjk a tentesə. **26** Kə Kanu kələku: «Awa, palompəs fum teyi tosu, wəwureñə kosu, nwə endetasərnə lop ya dəkəba, bəmp ya darenc, yəcəl kə yeliŋe-liŋe ya dəntəf fəp mə!» **27** Kə Kanu kəsəl afum nte tənsənə ŋawureñə kə nkən mə, kə kəsəl ña ŋawureñə kə nkən Kanu yati. Kə kəsəl ña wərkun kə wəran. **28** Kə Kanu kəmpoce ña pətət, kə kələku: «Nəyəne akombəra, nəla, nəlas antəf, nəboc antəf təfaŋ tonu! Nətasərnə lop ya dəkəba, bəmp nyə yənfələr darenc mə, səm kə yeliŋe-liŋe ya dəntəf fəp.» **29** Kə Kanu kələku: «Ilsəj nu yika nyə yəyo defet dakai mə, kə yokom ya tək. Yəyəne nu yeri. **30** Səm ya dəntəf, bəmp ya darenc, yəfələr-fələr ya darenc, kə yeliŋe-liŋe ya dəntəf, ca fəp nyə yəjesəm mə, isəj yi dəməne yika yobuk yəyəne yi yeri.» Kə teyi sə tatəkə. **31** Kə Kanu kənəjk a mes məkə ənayə mə fəp, mətət dəm menayi. Kə dəfəy deyi kə bətbət beyi, kə təyəne dəsək da camət-tin.

2 Dəsək da camət-tin dadəkə, di d'analəpəs kəm kə antəf, kə ca yəkə yeyi yi disre mə. **2** Tataka ta camət-mərəj, kə yələmpəs ya Kanu fəp yəlip, k'əsək, k'əyəsəm tataka ta camət-mərəj ta yəbəc yən. **3** Kə Kanu kəsəj tataka ta camət-mərəj pəleli. K'eleləs pi, bəwo dəsək dadəkə do Kanu kəsək yəbəc ya kələmpəs yəkə ənayi mə. **4** Dəkəyəfə da kəm k'antəf də dadəkə, nte awure yi mə. Nte MARIKI Kanu owure antəf kə kəm mə, **5** ali tətək pa dale piñ penayi fe antəf kəroj, ali ayika ña dale ŋin əjenapoj fe tem tatəkə. Bəwo MARIKI Kanu ənatəre fe wəcafən dəntəf, fum ənayi fe sə, nwə əmbəc antəf mə. **6** Mba kifir kəncəpə dəntəf, nke kəndəməs antəf fəp mə. **7** Kə MARIKI Kanu eṣele fum kəbof ka dəntəf. Kə Kanu kəfurup kə dələləm kifir ka kəyinə doru, kə fum əyəne paka peyəsəm. **8** Kə MARIKI Kanu əmbəf tək yokom nde dale da Edej, kəca nke dec dəməpə mə, k'emberse di fum nwə ənasəl mə. **9** Kə MARIKI Kanu əsənə kə tək yokom yəbət kədi yomponjəs-porjəs fəp, kəlekənə kətək ka kəyinə wəyən katina nke kənacəmə nde dale dacə mə, kə kətək ka kəcərənə pətət kə palec. **10** Kə kəŋgbəkə kəwur Edej, nke kəndəməs dale mə. Kə kəŋgbəkə kəjəkə kəŋjkə kəyerənə dale disre waca maŋkələ. **11** Kəca kəcəkə-cəkə k'ancwe «Pisəj», ki kənəjkər atəf ña Hawila

fəp, nde kəma kəyī mə. 12 Nde ambəp kəma kəsoku
pəs mə, tək yobotu amboñc, kə masar mətət meyim
sej. 13 Kəca ka mərəj k'ajwe «Kihəj», ki kənəjəkər
atəf ńja Kus. 14 K'ajwe kəngbəkə ka maas «Tikər»,
ki kəcepər kəca nkə dec dəmpe dare da Asur mə.
Kəngbəkə ka maŋkələ kəyōne «Efərat.» 15 Kə MARIKI
Kanu elek fum, k'emberse kə dale da Edej disre, a
pəcbəfət ca, pəcbuməne sə di. 16 Kə MARIKI Kanu
entij-tirj fum: «Məntam kədi yeri ya dale dandə fəp.
17 Mba ta mədi pokom pa kətək ka kəcərəne pətət kə
pələc de! Bawo dəsək nde məndədi pokom pa ki mə,
məŋfi!» 18 Kə MARIKI Kanu oloku: «Pəmar fə wərkun
pəyi sona! Indelompəs wəmarəs kən, nte təjəsəjə ńjayı
mərəj mə.» 19 Kə MARIKI Kanu ejkərə səm ya dale kə
bəmp ya darenc nyə ənawure dəntəf mə, pədeməmən
nte fum ende pəcwe yi mə. Nte təjəsəjə yowure yon
fəp yəyə mewə mme fum ende pəcwe yi mə. 20 Kə
fum əsəj səm yəçəl fəp mewə, kə bəmp ya darenc
kə fum əsəj sə səm ya dəkulum fəp mewə. Mba nte
təjəsəjə ta fum mə, əsətə fə nwə endetəm kəcmər kə
mə. 21 Kə MARIKI Kanu əsəj wərkun mere məpəj,
k'endire. Kə Kanu kəwure wərkun kəbənt kəkəsək
ka dəbəkəc. Kə kəluksərəne sə, kə kəntaməs dəndə.
22 Kə MARIKI Kanu olompəs waran kəbənt kəkəsək
nkə ənawure wərkun mə, k'ejkənə wərkun wəran
nwə. 23 Kə wərkun ojklə: «Apayol!» «Wəkawə, kəbənt
ka bent yem, təsəm ta səm yem.» Wəkawə andewe
«wəran» wənencənə ka wərkun, bawo nno dis dem
d'awure kə. 24 Ti təjəsəjə nte wərkun ənsake kas kə
kərə pəsekərəne kə wəran kən mə. ńjakafələ ńjayı
təsəm tin. 25 Wərkun kə wəran mərəj maŋjan fəp
kəsəkər kə ńnanayı, ta ńnanlapərenə-ə.

jawur. Kô յangbotu bôpər, kô յasət majkara kô յamberne mi. 8 Dec dörföy, nte tefef towur mə, wärkun kô wəran յane dim da MARIKI Kanu, nwə onckötəs mə. Wärkun kô wəran kô յajkə յagbōpne յabole MARIKI Kanu fôr kirij, tòk ya dale dadəkə dacə. 9 Kô MARIKI Kanu ewe wärkun eyif kô: «Deke mayi-ε?» 10 Kô wärkun oluku Kanu: «Dim d'in'am dale disre, k'inesə, bawo iwur kəsəkər, ti t'ingbōpnene.» 11 Kô MARIKI eyif kô so: «Anə'mentər əm a kəsəkər kô məwur-ε? Cepə məndi pokom pa kətək kəjəkə inamən'am mə ba?» 12 Kô wärkun oluku: «Wəran nwə məsəjə im mə, nkən əsəjə im pi k'ina so indi.» 13 Kô MARIKI Kanu eyif wəran: «Ta ake tə məyənə tante-ε?» Kô wəran oluku Kanu: «Abok җetiňkər im, k'indi pokom pampe.» 14 Kô MARIKI Kanu oluku abok: «Bawo məsəjə wəran kəciya, kəsəjə əm kənder pəlec səm yocal, kə səm ya dop fəp dacə. Kor kə mənde məclijenə, məcdi kəbof mataka ma kiyi kam doru fəp. 15 Kəberəs əm k'inder dacə kô wəran, kəyefə nəna haj awut a wəran kəbəp awut a məna, abok! Wəran ende pəcpütək əm domp, məna abok, məcşəj kô dəmnə atek.» 16 Kô Kanu kəloku wəran: «İndeyə kəbekəs kam kəccu'm. Pəcuca pə mənde məckom. Məfaj mam məndekə nda wos əm. Mba endetasərn'am.» 17 Kô Kanu kəloku wärkun: «Bawo məncəjəkəl dim da wəran kam, kô məndi pokom pa kətək nkə inamən'am kədi mə, indesəjə antəf pəlec tetam: Pəcuca pə mənde məcsətər ni yeri yam dəsək o dəsək kiyi kam doru fəp. 18 Yika ya dəkulum yo mənde məcdi. Mba antəf yende յockom am bejək kô յgbənjəlo. 19 Kawone ka tobu tam kəndesəj'am kəcsəm kəcom haj tem nte məndelukus dəntəf nde məyefə mə. Bawo kəbof kô məyənə, dəkəbof məndesəlukus.» 20 Kô wärkun əsəjə wəran kən tewe ta «Hawa», bawo nkən Hawa əyənə iya wəka afum a doru fəp. 21 Kô MARIKI Kanu olompse Adama kô wəran kən, Hawa, yamos ya akata, k'ember ja yi. 22 Kô MARIKI Kanu oluku: «Ah! Nte fum ende pəyi oj pəmə səna mə, pəcərə pəlec kə pətət, səkembərnə ta pətənc kəca pəlek sə pokom pa kətək kəyinə wəyej, pədeyi oj doru katina.» 23 Kô MARIKI Kanu owurene Adama dale da Edej disre, pəkəbəc antəf nye enasəle kə mə. 24 Nte MARIKI Kanu owurene fum dale da Edej mə, k'encəmbər meleke kerub ntende dec dəmpə dale da Eden, kə dakma nde dencifikələ deccəsəjə nənc, nte təyşəjə ta alətərnə kətək kə kəyinə wəyej mə.

3 Abok ከኑኋር ሆኖ ከተሰው ያለውን ቅድመ

MARIKI Kanu εnawure mə. K'abok ḡeyif wəran: «Kanu kəloku nu ti yati a ta nədi yokom ya tək ya dale dande ba?» 2 Kə wəran oluku abok: «Səndi yokom ya tək ya dale dande yati. 3 Mbə kətək nkə kəyi dale dacə mə, Kanu kəloku: «Ta nədi yokom ya ki, ta nəgbuñene ḡar ki! Kə nəyə tı-ε, nəyfi.» 4 K'abok ḡoloku wəran: «Nəfəfi! 5 Bawo Kanu kəncərə, a dəsək nde nəndi yi mə, fər yonu yejmepe, nəyi pəmə Kanu nkə kəncərə pətət kə pələc mə.» 6 Kə wəran εnəjək a pokom pa kətək pəmbət kədi, pəmbət kəməmən, pəntam kəsəj kacərə pətət kə pələc. Kə wəran onjbotu pokom k'endı. K'osəj wos wəkə ḡanasol mə, kə wəkakə sə endi. 7 Kə ḡamepe fər, kə ḡancərənə a kəsəkər kə

4 K'Adama ḥambəpene kō wəran kōn Hawa, kō Hawa embekəs, k'orjkom Kayin. Kō Hawa oluku: «Isotə wan wərkun kəmar ka MARIKI disre.» **2** Kō Hawa orjkom sō wafet ka Kayin nwe anawe Abel mō. K'Abel ende pəyone wəkək ka cir kō ḥyeksiya. Kō Kayin əyone wəbifti. **3** Kō tem toloma tende təbəp, kō Kayin elek yokom ya dəntof, k'εŋkere yi MARIKI kədelojne. **4** K'Abel nkōn sō, εŋkere MARIKI yokom yocəko-cəko ya yəcol yon kō moro ma yi. Kō MARIKI ḥəməmənə Abel kō kəlojnē kōn fər yətət. **5** Mba MARIKI εnəməmənə fe Kayin kō kəlojnē kōn fər yətət. Kō pəntəle Kayin, k'εŋey kəro. **6** Kō MARIKI eyif Kayin: «Ta ake tə pəntelen'am-ε, ta ake tə məŋeyə kəro-ε? **7** Kō məŋkot belbel-ε, məndesel. Kō məŋkot pələc-ε, kiciya kəy'əm dəkusurjkə kō məfaj ma ki mey'əm. Mba məsep mətasernə ki.» **8** Kō Kayin ḥəncəpər wənc Abel. Mba nte ḥyanayi dale mō, kō Kayin εyefər wənc Abel kəsutene, k'endif kō. **9** Kō MARIKI eyif Kayin: «Deke wənc əm Abel eyi-ε?» Kō Kayin oluku: «Inçərə fe. Cəpo wəkəkəs kōn iyone ba?» **10** Kō Kanu kəyif Kayin: «Cəke cə məyə wənc əm-ε? Dim da mecir ma wənc əm deyi kəkulə-kule kəyefə dəntof həj nno iyi mō. **11** Ndekel oj, kətolan'am k'antof ḥyender pələc, nje ḥewani kusu kō məsənə ej kəmerəs mecir ma wənc əm mō. **12** Kō mənde məcbəc antof-ε, nəfəde ḥəcsənə əm pəbotu pa ej. Ti tə pənde pəctelen'am məccəpəcepe dəkəbəc.» **13** Kō Kayin oluku MARIKI: «Pələl pa kiciya kem pəmbək kəsare. **14** Məmbələs im məkə nno antof həm ḥyebi ḥyei mō. Pənamar im kəgbəpən'am, kō kəcepə-cepe dəntof, kō fum embəp im dənda-ε, pədif im.» **15** Mba, kō MARIKI oluku kō: «Kō fum endif Kayin-ε, aŋlukse ayek ḥyon camət-mərəj.» Kō MARIKI εngbesi Kayin nte ḥənsənə aŋe ḥambəp kō mō, ta ḥasut kō ḥadif. **16** Kō Kayin owur fər ya MARIKI kiriŋ dale da Eden, k'orjko pəyi atof ej Nodu nde dec dəmpə dale da Edej mō. **17** Kō Kayin ḥambəpene kō wəran kōn. Kō wəkakə embekəs k'orjkom Henok. Kō Kayin owure dare k'əsən di tewe ta wan kōn Henok. **18** Kō Henok orjkom Iradu, k'Iradu orjkom Mehuyayel, kō Mehuyayel orjkom Metusayel, kō Metusayel orjkom Lemek. **19** Kō Lemek elek aran mərəj, pacwe wəkin «Ada,» kō wəka mərəj «Cila.» **20** K'Ada orjkom Yabal, nkōn əyone wətem ka akek yəcol acepə-cepe. **21** Tewe ta wənc tənayone Yubal: Nkōn əyone wətem k'afər cojkalo k'afula luk. **22** Kō Cila nkōn sō dəmne orjkom Tubal Kayin, nwe εnəgbəc ca fəp ya kəpər kō ya fec mō. Wəkire kōancwe Nahama. **23** Kō Lemek oluku

aran ej: «Ada kō Cila nəcəŋkəl dim dem! Aran a Lemek nəsu ləjəs nəcəŋkəl moloku mem. K'asut im-ε, indif fum. K'ambopər im-ε, indif wanfet. **24** Kō pəyone padif afum camət-mərəj kəlukse ayek ej Kayin-ε, andedif afum 77, a paclukse ayek ej Lemek.» **25** Adama kō Hawa ḥəsətə sō wan. Kō Hawa ewe kō «Set», ti to tatəkə «Kanu kəsən im sō wəloma kədəyən'em Abel wəkə Kayin endif mō.» **26** Kō Set ende pəkom wan pacwe kō Enəs. Tem tatəkə t'anacop kəkor-koru tewe ta MARIKI.

5 Buk ba dokombəra da Adama bə bambe. Dəsək nde Kanu kəsəl Adama mō, k'əsel kō, pəwurene kō nkōn Kanu. **2** Wərkun kō wəran k'əsel ej, k'ompəce ej pətət, k'ewe ej tewe ta «fum,» dəsək nde encəl ej mō. **3** Adama endesətə meren 130, k'əsətə wan wəwurene kō nkōn, pəmə təkə eyi mō, k'əsən kō tewe ta Set. **4** Nte Adama orjkom Set mō, k'eyi sō doru meren 800, mme εnasətə sō awut arkun k'awut aran mō. **5** Kəwon ka Adama doru kənasətə meren 930, a k'endefi. **6** Set εnasətə meren 105, a k'endekom Enəs. **7** Nte Set orjkom Enəs mō, k'eyi sō doru meren 807, mme εnakom sō awut arkun k'awut aran aləma mō. **8** Kəwon ka Set doru kənasətə meren 912, k'efi. **9** Enəs εnasətə meren 90 a pədəkom Kenaj. **10** Nte Enəs orjkom Kenaj mō, k'eyi sō doru meren 815, mme εnakom sō awut arkun k'awut aran aləma mō. **11** Kəwon ka Enəs doru fəp kənasətə meren 905, k'efi. **12** Kō Kenaj əsətə meren 70 a k'endekom Mahalalel. **13** Nte orjkom Mahalalel mō, kō Kenaj eyi sō doru meren 840, mme εnakom sō awut arkun k'awut aran aləma mō. **14** Kəwon ka Kenaj doru fəp kənasətə meren 910, k'efi. **15** Mahalalel εnasətə meren 65 a k'endekom Yerədu. **16** Nte Mahalalel orjkom Yerədu mō, k'eyi sō doru meren 830, mme εnakom sō awut arkun k'awut aran aləma mō. **17** Kəwon ka Mahalalel doru fəp, kənasətə meren 895, k'efi. **18** Yerədu εnasətə meren 162 a k'endekom Henok. **19** Nte Yerədu orjkom Henok mō, k'eyi sō doru meren 800, mme εnakom sō awut arkun k'awut aran aləma mō. **20** Kəwon ka Yerədu doru fəp kənasətə meren 962, k'efi. **21** Henok εnasətə meren 65 a k'endekom Metusela. **22** Nte Henok orjkom Metusela mō, k'əsətə sō meren 300 ḥəsol kō Kanu. K'orjkom sō awut arkun k'aran aləma. **23** Kəwon ka Henok doru fəp kənasətə meren 365. **24** Kō Henok εncəmə dəpə da Kanu darəj, kō tende telip, bawo Kanu kənalek kō pəyi wəyej. **25** Metusela εnasətə

meren 187 a k'endekom Lemek. **26** Nte Metusela orjkom Lemek mo, k'osoto so meren 782, mme enakom so awut arkun k'awut aran aloma mo. **27** Kewon ka Metusela doru kenasoto meren 969, k'efi. **28** Lemek enasoto meren 182 a k'endekom wan warkun. **29** Ko Lemek ewe wan wakako «Nuha.» K'oloku: «Wekawewe ende paciyamse-yamse su, kacec-cemne ka pucuy mpe yebac yocuca ny'e waca womboc antof ny'e, MARIKI enasor palec tetosu mo.» **30** Nte Lemek orjkom Nuha mo, k'eyi so doru meren 595. K'orjkom so awut arkun k'awut aran aloma. **31** Kewon ka Lemek doru fep kenasoto meren 777, k'efi. **32** Nuha enasoto meren 500 a k'endekom Sem, Ham, ko Yafet.

6 Nte afum yançop kala antof karon mo, k'anjkomas ayecera. **2** Ko meleke yançuk a ayecera aka afum yanatese. Ko yanek-yek aran arjan ayecera akako daco. **3** Ko MARIKI oloku: «Ifan fe kèsak afum yanine kifir kayinge doru nke inasor ja mo, bawo fum sem dem yø. Køyi kón doru kafode kaccepér so meren 120.» **4** Tem tatoká to cõrgba cénayi doru, nte awut a Kanu yançefärne ayecera aka afum, aço yançor ja awut mo. Awut akako yanayone abe akur a tem tatoká. **5** Ko MARIKI enayk deyejki bækac da afum dela doru, døsøk o døsøk mecem-cemne mælec gbaceram mo afum yanine. **6** Ko MARIKI ejayne tsler kæsel kón fum, k'abækac yançafæle ko. **7** Ko MARIKI oloku: «Könim k'inder afum aje inasel mo, køyefé afum, kæbæp sem, kækø ka yeliye-lije haj bemp ya darenc, bawo inayne teler kæsel kajan.» **8** Mba ko Nuha osoto kajanene ka MARIKI, bawo Kanu kenançuk dolompu døn. **9** Teceporene ta Nuha ténte: Nuha, fum wøtøt enayi þolomp, þosol ko Kanu. **10** Nuha, awut maas nj'enakom: Sem, Ham ko Yafet. **11** Mba nno fór ya Kanu kirij, afum yanatese fe bækac. Mes mælec gbaceram menayi doru. **12** Kanu kenançuk a doru desækpe, bawo afum fep yanagbayme-gbayme døpø døtot. **13** Ti t'enasoré Kanu keloku Nuha: «Incem-cemne kæmælek yenesom ya doru fep, bawo tes tarjan tøsoré ka doru dela kædækterene, könim ja k'inder doru. **14** Mæcanje abil yançøy cebam ca kawe, mæwure njí sëdukøl sëlarøm, mæsop njí kortal tedisre ko todoru. **15** Nte to mændecaj njí: ñøbøl cururu 300 (metør 137), ñøwøkøl cururu 50 (metør 23), yotukme cururu 30 (metør 14). **16** Mægbærø njí tadarenc, mæsak kururu katin (metør daco) køyefé nde karon haj nde dækøpom, mæwure njí kumba kæsøk, mædejør njí dæk maas. **17** Bawo ina,

domun delarøm d'indesak nde dendemøløk ca fep mo. Mpø o mpø perjesom doru mo, pendefi. **18** Ko mæna, indesek so danapa ko mæna, mæde mæbere debil ko wæran kam, awut am k'aran arjan! **19** Mæde mæbersene so njí disre sem ya doru fep mærøj mærøj, workun ko wæran, nte tøjsoré nade näyi doru ko yi mo. **20** Sem yenesom ya doru fep, yorkun ko yoran, yefet ko yøroj, yede yølotørn'am nte tøjsoré yi so yede yeyi doru mo. **21** Awa, maten yeri fep, mæmøjkærne yi nte tøjsoré nade næsoto yedi næna ko yi mo.» **22** Ti to Nuha enayo, enayo mes fep mme Kanu kenaloku ko mo.

7 Ko MARIKI keloku Nuha: «Mæbere abil disre, mæna k'afum am fep, bawo injakce a mæn'olomp for yem kirij dætemp dandø daco. **2** Mælekene sem yotøt camæt-mærøj camæt-mærøj, yorkun ko yoran, mba sem yelec, mælek yi mærøj mærøj: Workun ko wæran gbaceram. **3** Ko bemp, mælekene yi fep daco, yorkun camæt-mærøj ko yoran camæt-mærøj. Ti t'endesoré yi so yeyi doru. **4** Pæncæme mata camæt-mærøj, itore wæcafæn mata 40 ko pibi 40 camcam. Tem tatoká indefej nno doru afum aje inasel mo fep.» **5** Nuha enayo møyø fep, mme MARIKI enasom ko mo. **6** Nuha enasoto meren 600 a ko domun dendekal antof. **7** K'embere debil ko wæran kón, awut on k'aran arjan, nte tøjsoré yanacne domun nde denabar antof mo. **8** Sem yotøt ko yelec, bemp ko sem yefet yefet ny'e yeliye-lije mo fep, **9** ko Kanu kæmberse yi abil disre nde Nuha eyi mo, mærøj mærøj yorkun ko yoran, pømo tøko Kanu kenaloku ti mo. **10** Nte tataka ta camæt-mærøj tencepér mo, ko domun dæmbaj antof. **11** Kæren nke Nuha osoto meren 600, tataka ta wæco ko camæt-mærøj, njøf ja mærøj disre, ko domun dombunce dængbæk fep, ko kóm kængbitez pøpoj. **12** Ko wæcafæn oncop kætuf mata 40 ko pibi 40. **13** Døsøk dayi dø Nuha enabere debil ko wæran kón k'awut on, Sem, Ham, ko Yafet, k'aran arjan maas, **14** ko sem ya dop ko ya dare yin yin ko sem yefet yefet, bemp ko taktaka. **15** Ko yenesom (sem) yorkun ko yoran mærøj mærøj ny'e yenayi doru mo, ko yender nde abil ja Nuha yançøy mo. **16** Ko yorkun ko yoran sem dokom fep, yembere abil disre pømo tøko Kanu kenaloku ti Nuha mo, ko MARIKI kængbætør ja kumba. **17** Ko domun dæmbaj antof mata 40, nte domun dæmpø mo, k'abil yançoy. **18** Nte domun dæncpø mo, ti to abil yançoy. **19** Ko domun dæmbereñe kæpø haj ko mørø merjeci fep meñkale. **20**

(Telpəs oj kə domun dəmpə haj kə dencepər cururu wəco kə kəcamət mərə kəroj). Kə domun dəmpə kə deňkal mərə menjeci haj cururu wəco kə kəcamət (mətər camət-mərəj). **21** Ca nyə yenayi antəf kəroj, a yecjəsəm mə fəp, kə yefi: Bəmp, səm yəcəl, səm ya dop kə yeliňe-liňe fəp kəlekəne afum. **22** Kəyəfe paka mpe penayi antəf kəroj a pecjəsəm mə, kə pefi. **23** Kə Kanu kəfəj dəntəf paka mpe pencjəsəm mə, kəyəfə fum haj kəbəp səm yəpəj, yefet yefet kə bəmp, k'ənim yi doru fəp. Mənə Nuha gbəcərəm, aka kəlo kən disre kə səm nyə yenayi debil mə, յənafis. **24** Domun dənabəj antəf haj matakə 150.

8 Kə Kanu kəncəm-cəmne Nuha, səm ya dop kə yəcəl ya dare, nyə yenayi kə Nuha abil disre mə. Kə Kanu kəwurə afeş doru, kə domun doncop kətor. **2** Kəba ka dəntəf kə darenc cəməpəne, kə wəcafən əsak kətuf. **3** Kə domun dembele antəf kəroj tecip tecip. Mata 150 disre, kə domun dəncəse dəntəf. **4** Tataka ta wəco kə camət-mərəj, յof յə camət-mərəj, k'abil յənde tərə tin ta Ararat kəroj. **5** Kə domun dəncəse haj յof յə wəco. Tataka təcəkə-cəkə ta յof յəjəkə, kə mərə menjeci moncop kəwurə səbomp. **6** Tataka ta 40, kə Nuha engbiti wunder nwə ənaber abil mə. **7** K'əsak abəmp յə ser յin kə յəjəkə. Pəwon fe kə yoluksərne, pənamar Nuha pəkar domun delip kəwosər dəntəf. **8** Kə Nuha əsak so antantoriya kəkəməmən kə pəyəne a domun d'ontor-ε. **9** Mba յənasətə fe kəfə nke յəntam kəndə mə, bawo domun dənasərəbəj antəf fəp, kə yoluksərne nde debil. Kə Nuha entəcə kəca k'osumpər յi, k'emberse debil. **10** K'əŋkar so mata camət-mərəj, k'əsak so յi. **11** K'antantoriya yoluksərne dec dərəfəy յəgbəm təbəpər tecajk ta kətök ka olif. Kə Nuha encəre katina a domun dəncəse. **12** K'əŋkarene so haj tataka ta camət-mərəj, k'əsak so antantoriya. Mba nte յi յəjəkə mə, յənalukus fe so nno eyi mə. **13** Tataka təcəkə-cəkə ta յof յəcəkə-cəkə nyə Nuha օsətə meren 601, ti tə domun dənasək antəf. Kə Nuha engbipi abil, k'əməməmən doru. K'ənəjək a domun fəp dowosər. **14** Tataka ta wəco mərəj kə camət mərəj, յof յəcəkə-cəkə յəyi, antəf fəp յənawos fər. **15** Kə Kanu kəloku Nuha: **16** «Məwur abil disre, məna kə wəran kam, awut am k'aran ajan. **17** Məwurəne so sem yələpas nyə yeyi abil disre kə məna mə. Kə bəmp dokom fəp, səm yefet kə yəpəj, yesəm doru yokom.» **18** Kə Nuha owur debil nkən kə wəran kən k'awut ən k'aran ajan. **19** Kə səm, bəmp kə yeliňe-liňe yowur fəp dokom dokom. **20** Kə

Nuha olompəs tetek tolojne MARIKI, k'elek səm kə bəmp yosoku dacə yin yin, k'əncəfə yi MARIKI nde tetek tolojne kəroj. **21** Kə MARIKI əmbəj ambəncə յə kəlojne nyə յontore-tore kə abəkəc mə, k'olokunə dəbəkəc, «İfəsəsəj antəf pəlec teta fum. Kance kə, bawo afum məcem-cəmne məlec meyi յə dəbəkəc kəyəfə dowut daňan, mba ifəsəsər ca nyə yəjesəm doru pəmə nte intəp ti kəcyə mə.» **22** «Kəwon ka antəf doru fəp, kəbəf kə kətel, pəwonu kə pəcajki, kətən kə dərəjə, dəsək kə pibi, yəfədelip.»

9 Kə Kanu kəmpəce Nuha pətət k'awut ən, kə kəloku յə: «Nəyəne akombəra, nəkom pəlarəm, nəlas antəf. **2** Kəyəfə məkə, səm ya doru fəp, kəbəp bəmp, səm yefet kə lop, yende yecnəsə nu. Nəndetam kəcsəm yi. **3** Paka o paka mpe peyi wəyən pəckət mə, pəyəne nu peri pəmə nte inasəj nu yokom ya yika yecəj kə ya tək mə. Isəj nu oj nədekal yayəkə fəp. **4** Mba ta nəde nəcsəm wəsem nwə wəsərəyo mecir ma wi mə. **5** Indeyif nu teta mecir monu, məmə məyəne kəyi doru konu mə. Indeyif so ti səm fəp nyə yədedif fum mə. Pəmə nte indeyif ti fum nwə endədif wenc mə.» **6** «Nwə endəf fum mə, padif so (məna wəkayı), bawo Kanu kəlompəs fum pəwurəne kə nkən sərka. **7** Kə nəna, nəyəne akombəra, nəkom pəlarəm, nəsamsər doru.» **8** Kə Kanu kəloku so Nuha k'awut ən: **9** «K'ina, indesek so danapa kə nəna, kəbəp ka yuruya yam kə nəna nəncepər-ε, **10** kə ca fəp nyə yənəjəkər nu mə: Bəmp, səm ya dare kə ya dop, nyə yowur debil mə, kə nyə andekom nnə doru mə. **11** Isek danapa kə nəna, nte t'indeyo: Domun dəfədəsədi antəf, wəcafən əfədəsəyi nwə endəsər antəf mə.» **12** Kə Kanu kəndəjər: «Paka pa danapa dosu pəmpə mpe pendeyi su dacə kə nəna doru o doru, kəbəp ka ca yəjesəm. **13** Isekən ambəncəran (asıjki) յəm nde dəkəp. In'ende kəccəm-cəməs im temer nte isəj antəf mə. **14** Təm o tem nte wəcafən ende pəcibiye, a asijki յəwur mə, **15** incəm-cəmne temer təkə inasəj nu kə ca nyə yəjesəm doru mə, wəcafən əfədəsətəf nwə endəsələsər ca ya doru fəp mə. **16** Dəkəp ambəncəran յəjəkəyi. K'indənəj յi-ε, indecəm-cəmne temer ta danapa dem ta doru o doru nte inalek kə ca fəp nyə yəjesəm doru mə.» **17** Kə Kanu kərəgbəkəne so moloku məmə Nuha: «Asijki յəmentər temer nte isəj nu kə ca ya doru nyə yəjesəm mə.» **18** Awut a Nuha aje յənawur debil mə յənayəne: Sem, Ham, kə Yafet. Ham օyəne papa wəka Kanəj. **19** Awut a Nuha akajə maas յəgəbəkərə

so kelas antof. 20 Kə Nuha əyone wəbifti antof k'əmbəf ənqəbəjkələ ya wən. 21 Kə Nuha omun member k'encis. K'ənjkə pəwur kəsəkər nde abal ənən disre. 22 Nte Ham papa wəka Kanañ ənəjk kas Nuha pəyi kəsəkər mə, k'ənjkə paloku ti awənc aja mərəj, aje ənanayi nde doru mə. 23 Sem kə Yafet ənəlek kəloto. Mərəj manjan fəp, kə ənjkumpnə kəloto kənjkə dəcəro. Kə ənjkə cəkəmuntəra kə ənjkə ənbəp papa kəyan pəyi kəsəkər. Kə ənjkump kə kəsəkər kənjkə ənfəntəre mə. Mba nte ənanakafəli cəro cəyan a kə ənjkə kas kəyan cəkəmuntəra mə, ənanəjk fe kas kəyan kəsəkər. 24 Nte pəncərəye Nuha kəcis kənjkə disre mə, k'ələku kə təkə pənayi kə nte ənacis mə, kə təkə wan kən wəlpəs ənayo kə mə. 25 Kə Nuha oluku: «Intolane Kanañ pələc! Kanañ pəyəne wəcar ka acar a awənc aja!» 26 Kə Nuha oluku so: «Intola MARIKI, Kanu ka Sem, Kanañ pəyəne wəcar kəyan! 27 Kanu kəyac Yafet! Yafet pəyi abal əna Sem disre, Kanañ nkən pəyəne wəcar kəyan!» 28 Kə Nuha eyi so doru meren 350, nte domun dəlarəm dencepər mə. 29 Kəwon ka Nuha doru fəp, kənasətə meren 950, a k'endefi.

10 Dokombəra da awut a Nuha: Semy, Ham, kə Yafet dəndə. Awut a Nuha ənakom awut, nte domun dəlarəm denacepər mə. 2 Awut a Yafet ənanayonə: Komər, Makək, Maday, Yawar, Tubal, Məsək, kə Tiras. 3 Awut a Komər: Askenas, Rifat, kə Tokarma. 4 Awut a Yawar: Elisa, Tarsis, Kitim, kə Dodanım. 5 Awut akəko ənakom afum aje ənayersəne kənde cəba kəsək mə, kə təf yanjan, kə cusu cəyan, kə cusunjəka cəyan nde təf yanjan. 6 Awut a Ham ənanayonə: Kus, Misira, Put, kə Kanañ. 7 Awut a Kus: Seba, Hawila, Sabta, Rama, kə Sabatka. Awut a Rama: Saba kə Dedaj. 8 Kus ənakom so Nimrod, nkən onuňkəne kəyəne korgba doru dande. 9 Nimrod ənayo wəpen korgba nde fər ya MARIKI kirij. Ti tə alokəne: «Pəmə Nimrod, korgba kəpen nde fər ya MARIKI kirij.» 10 K'ənkekərə dəbə kəresna Babel, Erek, Akad, kə Kalne nde atof əna Sıjhar. 11 Dəndo atof ənjkəkə əna Asur ənawur, k'əncəmbər Niniwe, dare da Rehobot, Kalah, 12 kə Rəsəj, dare dəpəj dəkə dənayi Niniwe kə Kalah dacə mə. 13 Kə Misira ənayo wətem k'afum aje: Aka Lud, aHanam, aLehab, aNaftu, 14 aPatərus, aKasəlu (aŋə aFilisti ənwur dacə mə) k'aKaftor. 15 Kə Kanañ ojkom Cidor, coco cən, kə Het. 16 Kanañ ənayo wətem ka cusunjəka cələrəm: Aka Yebus, Amər, aKirkas, 17 aHewy, aHarki, aSini, 18 aka Arwad, aCemar, aHamat.

Ti disre kə cusunjəka ca Kanañ cənde cəsamsər. 19 Cələncər ca aKanañ cənəkə kəyəfe Cidor, Kerar kəsək, haj Kasa, kə kəca ka Sodom, kəca ka Komora, kəca ka Adma kə kəca ka Ceboyim, haj Lasah. 20 Awut a Ham ənə akakə, dəcusunjəka cusunjəka, dəcusu cusu, dətəf təf. 21 Kə Sem wəbeki ka Yafet, əsətə so awut. Sem əyone wətem ka Heber k'afum ən fəp. 22 Awut a Sem ənanayonə: Helam, Asur, Arpaksad, Lud, k'Aram. 23 Awut a Aram ənanayonə: Huc, Hul, Keter kə Mas. 24 Arpaksad ənakom Selah. Kə Selah ojkom Heber. 25 Kə Heber ojkom awut arkun mərəj. Tewe ta wəkin ənayo: Pelek, bawo təm tə antof ənəyərənə. Kə tewe ta wənc ənayo: Yuktan. 26 Kə Yuktan ojkom Almodad, Səlef, Hacarmawet, Yerah, 27 Hadoram, Husal, Dikalah, 28 Hobal, Abimayel, Saba, 29 Ofir, Hawila, kə Yobab. Akənə fəp awut a Yuktan ənanayi. 30 Kə ənandə kəyəfe ka Mesa, Sefar kəsək, haj nde mərə ma nde dec dəmpə mə. 31 Awut a Sem ənə akakə, dəcusunjəka cusunjəka, dəcusu cusu, dətəf təf. 32 Cusunjəka ca awut a Nuha co cacokə, kə təkə aŋkom əna mə. Afum akənə ənə afum ənwur dəris a kə ənəyərənə dəntəf, doru fəp nte domun dəlarəm denacepər mə.

11 Tem tatəkə doru fəp kusu kin k'anccəp, pacloku, moloku min mayi. 2 K'afum ənandə ənəko kəca nkə dec dəmpə mə, kə ənanəjk mərə atof əna Sıjhar, kə ənandə mi dacə. 3 Kə ənəlokəne: «Pasut birik, pacəf bi!» Kə birik bəcəf babəkə bəyəne əna masar, kə kərtal kəyəne əna dos. 4 Kə ənələku so: «Paŋkon, pacəmbər dare kə kələ nkə domp da ki dendekə haj dəsə kəm mə. Nte təŋsəne pasətə tewe mə, təsənə su so kətəsamsər doru.» 5 Kə MARIKI ontor kədeməmən dare kə kələ nkə afum ənəccəmbər mə. 6 Kə MARIKI oluku, «Nəməmən afum aje! Fəp fəjan kusu kin kə ənəncop. Nəməmən so nte ənəncop kəyə mə. Tələm o tələm teyi fe nte təŋməne əna kəyə ka təsfən təjan mə. 7 Paŋkon, pator, panəŋkəl-nəŋkəl kusu kəyan nte təŋsəne ta ənanənənə so mə.» 8 Kə MARIKI əsamsər əna doru, kə ənasak kəcəmbər dare. 9 Ti t'awenə di Babel, bawo difo MARIKI ənanəŋkəl cusu, k'əsəməsər afum doru. 10 Tecepərənə ta Sem təntə: Sem ənasətə meren 100, a pədekom Arpaksad, teren ta mərəj nte domun dənasak antof mə. 11 Kəkom ka Arpaksad, kə Sem eyi so doru meren 500, məmə ənakom so awut arkun k'awut aran aləmə mə. 12 Arpaksad ənasətə meren 35, a pədekom Selah. 13 Kəkom ka Selah, Arpaksad ənasətə so meren 403, məmə ənakom so awut arkun

k'awut aran alôma mō. **14** Selah enasotō meren 30, a pâdekôm Heber. **15** Kêkom ka Heber, Selah enasotō sō meren 403, mme enakom sō awut arkun k'awut aran alôma mō. **16** Kô Heber ôsotō meren 34, a pâdekôm Pelek. **17** Kêkom ka Pelek, Heber enasotō sō meren 430, mme enakom sō awut arkun k'awut aran alôma mō. **18** Pelek enasotō meren 30, a pâdekôm Rehu. **19** Kêkom ka Rehu, Pelek enasotō sō meren 209, mme enakom sō awut arkun k'awut aran alôma mō. **20** Rehu enasotō meren 32, a pâdekôm Seruk. **21** Kêkom ka Seruk, Rehu enasotō sō meren 207, mme enakom sō awut arkun k'awut aran alôma mō. **22** Seruk enasotō meren 30, a pâdekôm Nahor. **23** Kêkom ka Nahor, Seruk enasotō sō meren 200, mme enakom sō awut arkun k'awut aran alôma mō. **24** Nahor enasotō meren 29 a pâdekôm Terah. **25** Kêkom ka Terah, Nahor enasotō sō meren 119, mme enakom sō awut arkun k'awut aran alôma mō. **26** Terah enasotō meren 70, a pâdekôm Abram, Nahor kô Haraj. **27** Tecepôren ta Terah tente: Terah okom Abram, Nahor kô Haraj nwe enakom Lot mō. **28** Haraj, fôr ya kas kirij y'enafi, atof një anakom kô mō, nde dare da Ur nde atof ja Kaldi. **29** Abram kô Nahor ñanence. Wôran ka Abram ancwe Saray kô wôran ka Nahor, Milka. Milka, wan ka Haraj enayi, ñapajne kas kin kô Yiska. **30** Saray enakom fe, enasotō fe wan. **31** Kô Terah elek wan kôn Abram, kô wanso kôn Lot, wan ka Haraj, k'elekene sô Saray wôran ka Abram, kô ñasol fôp fanjan kewur ka nde dare da Ur nde atof ja Kaldi kâkô ka atof ja Kanaj. Kô ñambôp atof ja Haraj kô ñandê di. **32** Terah enawon doru meren 205, a k'endefi dêndo atof ja Haraj.

12 Kô MARIKI oloku Abram: «Mêwur atof ñam, dêjkom dam, kôl ka papa kam, makô atof një indementor êm mō. **2** Indesoj'am kâyone ka kas k'afum alaram, indesoj'am pâtöt, indesoj'e tewa tam têbek. Mêndetolane afum alôma pôtöt. **3** Indesoj pâtöt aje ñandetolan'am pôtöt mō. Indesoj palec aje ñandetolan'am palec mō. Tetam t'indesojene cusujka ca doru fôp pâtöt.» **4** K'Abrahm owur Haraj pâmô tokô MARIKI enaloku kô ti mō, kô Lot ençepse kô daraj. Tenatâjne Abram pâsotô meren 75. **5** K'Abrahm elek Saray, wôran kôn, kô Lot wan ka wabek'ôn warkun kô ca yôkô ñanayo di mō, k'afum akô enasotô Haraj mō. Kô ñawur kâkô atof ja Kanaj. Kô ñambêre atof ja Kanaj. **6** K'Abrahm encali atof haraj kâfo nkê ancwe Sâkem, haraj nde tofo ntë Arjkiri ja More ñencame

mô. Aka Kanaj ñanayi atof ñajokô tem tatôkô. **7** Ko MARIKI owurê Abram k'oloku kô: «Indesoj atof ñanje yuruya yam.» K'Abrahm olompse MARIKI mme menawurêr kô mō, tetek tolojne dêndo. **8** K'eyekti sô di sajka, nde encyefê pækô dêmoro mō, kaca nkê dec dêmpê Betel mō. K'encambêr abal di, Betel beyi kô nde dec dejkale mō, dare da Hay deyi kô nde dec dêmpê mō. K'ôlô di tetek tolojne MARIKI, k'ontola tewe ta MARIKI. **9** K'Abrahm eyefê kacal-cali kâkô ka kaca ka Nekef. **10** Dor denayi dôtôf, k'Abrahm ontor Misira kâkâcepêrêne tem, bawo dor dencbek kâbek dâm. **11** Nte ɔłotärne kâbere Misira mō, k'oloku wôran kôn Saray: «Mâcækâl im, incere a wôran wêtöt teyi mâyone. **12** K'aka Misira ñandekonârk əm-ε, ñandekoloku: <Wôran kôn ɔfol> Tem tatôkô ñandekodif im, ñasak mëna. **13** Mâdeko môluku ja a wâkire kem mâyone. Nte tójsorje ñasumpêr im belbel tetam mō, tetam t'endekosorje, ta ifi-ε.» **14** Nte Abram embere Misira mō, k'aka Misira ñanârk wôran nwe entese pêcepörer. **15** K'akasék a Firawona ñanârk kô, ko ñayek-yekâs kô nda Firawona. Nte to k'ajkere wôran nwe nde kôlô ka Firawona. **16** Kô Firawona osumpêr Abram belbel teta Saray, k'osotô kâyefê sem yefet harj yôpoy, sofale, amarâs arkun k'aran kô yokome. **17** Mba kô MARIKI ɔson Firawona k'afum ɔn runc yôpoy teta Saray, wôran ka Abram. **18** Kô Firawona ewe Abram, k'eyif kô: «Çake co mâyem nte? Ake'sorje nte mëntâlok'im a wôran kam ɔfo mō? **19** T'ake to môleke a wâkire kam ɔfo-ε? Mâson'em kôlêk kô payonse wôran kem. Ndékâl onj, wôran kam ewe. Mâlek kô! Mâko!» **20** Kô Firawona oloku afum ɔn, «Nôsak kô pêkô nkôn, kô wôran kôn kô ca nyê yôyone yon mô fôp.»

13 K'Abrahm emperne Misira kâkô ka kaca ka Nekef, nkôn, wôran kôn kô ca yôkô enayo mô fôp, pêsol kô wôrok kôn Lot. **2** Abram enasotô daka delarêm, enala yôçol, pêsam kô kema. **3** K'eyefê kacal-cali kâyefê ka Nekef harj Betel da enadof abal tâcôkô-côkô mō, Betel kô Hay dacô. **4** Kaca nkê enanujkene kâlompas tetek tolojne Kanu dênda, k'Abrahm ojkorne tewe ta MARIKI. **5** Lot nwe ñanasol mō, nkôn sô enayo cir, ñkesiya, cêna kâbôp cabal. **6** Atof ñenafetor ja kâyi kâjan tofo tin, bawo yôçol yajan yenala. **7** Kô kâcôp kânde kâyi akêk a yôçol ya Abram k'akêk a yôçol ya Lot dacô. Atof ñajokô sô, aKanaj k'aPerisi ñanande ji tem tatôkô. **8** K'Abrahm oloku Lot: «Pëmar fe akêk a yôçol yam ñacop k'akêk a yôçol yem. Sôna sô pëmar fe

su ti, bawo aka kəlo kin disre ḥyo səyone. 9 Antəf fəp ḥyo ḥanje ney'əm fər kiriŋ mə. Kə məŋkə kəca kətöt-, iŋkə kəmeriya. Kə məŋkə kəmeriya, iŋkə kətöt, mba məwose səgbeyenə.» 10 Kə Lət eyekti fər k'ənəŋk aranta ḥya Yurden tokə ḥendəm mə (tem tatəkə ta Kanu kəntaləsər Sodom kə Komora-ə), pəncəkə haj Cohar pəmə aranta (məre) ḥya MARIKI, pəmə atəf ḥya Misira. 11 Kə Lət əlek dale da Yurden fəp, k'əŋkə kəca nkə dec dəmpə mə, tatəkə tə ḥanagbeyenə kə Abram. 12 K'Abram ende atof ḥya Kanaj, kə Lət ende sədare sa aranta ḥya Yurden k'əndəf cəbal cən kəca ka Sodom. 13 Afum a Sodom ḥanatese fe bəkəc, ḥancıya MARIKI. 14 Kə MARIKI oluku Abram, nte ḥasakenə on kə Lət mə: «Məyekti fər kəyefə dənda məyi mə, məməmən kəca kətöt, kəmeriya nde dec dəmpə kə nde deňkale mə. 15 Bawo atof ḥanje məjnəŋk mə fəp indesəj əm ḥji kə yuruya yam. 16 Indesəj yuruya yam yəla haj ta antam kələm ḥja-ə, pəmə təkə antətam kələm kəbof antəf kəroj mə. 17 Məyefə makot atof ḥanje dobolu kə dowokulu da ḥji, bawo indesəj əm ḥji.» 18 Kə Abram encepə cəbal cən, k'ende pədəf ci nde tofo nte Aŋkiri ḥya Mamre yəncəmə mə kəsək, ta əmbələ Hebəroj-ə, k'olompəs di tetek tolojne MARIKI.

14 Tem tatəkə tə abe a təf maŋkələ ḥancyefərəne kə abe a sədare kəcamət: Amrafel wəbə wəka Sirjhar, Aryok wəbə wəka Elasar, Kədər-Lahomer wəbə wəka Helam, kə Tidəhal wəbə wəka Koyim, 2 tematəjne abe akako ḥacyefərəne kə abe a sədare kəcamət: Bera wəbə wəka Sodom, Birasa wəbə wəka Komora, Sinab wəbə wəka Adma, Semeber wəbə wəka Ceboyim kə wəbə wəka Bela mbe pəyəne Cohar mə. 3 Abe akane kəcamət fəp aranta ḥya Sidim dacə ḥanandə, nde pəyəne makə Kəba Kədokət mə. 4 Meren wəco kə məraŋ ḥayı kətam ka Kədər-Lahomer dəntəf, mba teren ta wəco kə maas kə ḥayenjək kə səbomp. 5 Teren ta wəco kə maŋkələ, Kədər-Lahomer k'abe akə ḥanaberəne mə, ḥasut aRefay nde dare da Asterot-Karnayim, kə ḥasut aSus nde Ham, kə ḥasut afum a Em nde Aranta ḥya Kiriyatayim. 6 K'abe maŋkələ ḥasut aHor ndarajan, nde morə ma Sehir. Kə ḥambələs aHor haj nde tofo nte Aŋkiri ḥya Paran ḥencəmə mə, nde tegbərə kəsək. 7 K'abe akane maŋkələ ḥalukərəne Eyən-Mispe (nje pəyəne Kades mə), kə ḥasut aka Amalek atof ḥajan fəp kə Amər aye ḥanandə Hacacon-Tamar mə. 8 Kə abe a sədare kəcamət (Sodom, Komora, Adma, Ceboyim kə Bela, ti tə tatəkə Cohar) ḥamberəne kəsutəne nde aranta ḥya Sidim. 9 Akə sə ḥayı: Kədər-Lahomer wəbə

wəka Helam, Tidəhal wəbə wəka Koyim, Amrafel wəbə wəka Sirjhar, kə Aryok wəbə wəka Elasar. Abə maŋkələ ḥayefərəne kə abe kəcamət. 10 Nte Aranta ḥya Sidim ḥenala cələmp ca kərtal mə, k'abə aye kəcamət dacə, wəbə wəka Sodom kə wəka Komora ḥayekse kə ḥantəmpəne ci disre. K'alpəs aye maas k'asədar ajan ḥayekse kə ḥantəfərəne kəca ka dətərə. 11 K'atam a asədar a abe kəcamət ḥawətəs ca ya aka Sodom kə Komora kə yeri yanjan fəp, kə ḥanjə. 12 Kə ḥasumpər so Lot kə daka dən, nkən Lot wan ka wəbeki ka Abram ənayı, (kəyefərəne kəjke kənabəp Lot nwə pəyi Sodom). 13 Kə wəmulpe dəkəwan wəkin ende pəloku ti Abram wəHebəre, nwə ənandə nde kəfo nkə Aŋkiri ḥya Mamre wəAmər ḥenacəmə mə. Mamre nwə pəyəne wənc ka Eskəl kə Haner, aye ḥanacəjəs kətəjne kə Abram mə. 14 Nte Abram ene kəsumpər ka wan ka wəbek'ən mə, k'oləŋka asol ən afum 318 aye ḥanabəjse, akomənə ən dacə mə. K'əncepəs abe aye ḥanasumpər wan ka wəbek'ən darəj haj dare da Dan. 15 K'Abram eyerəs kənay (kəgba) kən, kə ḥawəkərəne ḥya kəyefərəne ka pibi, nkən Abram k'amar ən, kə ḥasut asumpər a wan ka wəbek'ən, kə ḥambələs ḥya haj Hobə, nje ḥeyi Damas kəca kəmeriya mə. 16 K'olukse ca fəp, k'olukse so Lot wan ka wəbek'ən, aran, k'afum alpəs aye. 17 Nte Abram osut Kədər-Lahomer k'əmərenə ən mə, kə wəbə wəka Sodom owur kədefayne kə nde aranta ḥya Sawe, nde pəyəne «Aranta ḥya Wəbə» mə. 18 Melkisedek, wəbə wəka Salem, əŋkərə kəcom kə member: Melkisedek, wəlojne wəka Kanu nkə kəyi canu cələma fəp kəroj mə, ənayı. 19 Kə Melkisedek ontolane Abram, k'oloku: «Məna Abram, Kanu nkə kəyi canu cələma fəp kəroj mə, Wəbə wəka dəntəf kə darenc, kəpoc'am pətət. 20 Ileləs Kanu nkə kəyi canu cələma fəp kəroj mə, nkə kələk ayefərəne am kə kəmber əm dəwaca mə!» Kə Abram əsər kə farilə fa ca yəkə ḥanasətə dəkəwan mə fəp. 21 Kə wəbə wəka Sodom oluku Abram: «Məsəj im afum, məlek ca yaye fəp yam.» 22 Kə Abram olukse wəbə wəka Sodom məcəp: «İndot kəca mə MARIKI nwə eyi canu cələma fəp kəroj mə, nwə əyəne wəbə wəka darenc kə dəntəf mə. 23 Ifələk ali paka pin ca yam dacə. Ali debejə kə pəyi fe ti-ə pepətəre pa kəftə kam. Ti tə məntətam kəloku: «In'əsərəje Abram kəyə daka.» 24 Ifələk daka o daka, mənə yeri nyə afum em ḥandi mə, kə kəyer nkə atəmp em Eskəl, Haner, kə Mamre ḥasətə mə, bawo pəmar ḥasətə kayer.»

15 Nte mes mamokə mencepər mə, kə MARIKI
owurər Abram dəməre k'oloku kə nte: «Ta
mənəsse, Abram! Ina yati indeyən'am aca. Indeluks'am
kəway pəpən.» 2 Kə Abram eyif Kanu: «MARIKI Wəbe
kem, ake məndesəj im-e? Intas ta iyo wan-ε, wədelek
ke kem əyəne Eliyeser wəka Damas.» 3 Kə Abram
ənəcər: «Məsəj f'em awut, nwə arjkom nde kələ kem
disre mə, nkən endelek ke kem.» 4 Kə MARIKI oluku
kə, «Ala, bafə nkən endeyən wəlek ka ke kam, mba
wan kam wəkom nwə endewur əm dəris mə yati.» 5
Kə MARIKI owurenə Abram abal əjn disre, k'oloku
kə: «Məgbətnə kom. Mələm cəs cacəkə, kə məntam-
ε.» K'ənəcər: «Pəmə cəs cacəkə, yuruya yam afəde
pactam kələm əja fəp.» 6 Abram enagbekər kələj kən
MARIKI. Ti tə MARIKI ənaləmə kə fum wəlompu. 7 Kə
Kanu kəloku kə: «In'əyəne MARIKI nwə enawur'am
Ur əja aKaldi kədesəj əm atəf ənəje, məde məlek
əji ke mə.» 8 Kə Abram eyif: «MARIKI Wəbe kem,
cəke c'indetam kəcərə a indesətə atəf ənəje ke-ε?» 9
Kə Kanu kəloku kə: «Məker'em wana weyecəra win,
wir wəran win, kə aŋkesiya əyorkun əjin fəp fayi ya
meren maas maas, təpay tin kə apokpoka əjin.» 10
Kə Abram ejkərə səm yayəkə k'engber-gberi yi dacə
dacə k'ombocəs yegber-gberi yayəkə mərəj mərəj
yətəfərənə, kə bəmp, məlməl m'ənaboc yi ta aŋberi
yi-ε. 11 Kə yəfən yontorər səm yegber-gberi yayəkə,
mba k'Abrahəmələs yi. 12 Dec dendekale, k'Abrahəm
endirənə, k'ayekiek ənəpəj ənəgbəpərənə kə k'ənesə
dəməre. 13 Kə Kanu kəloku Abram: «Məcərə a yuruya
yam yendeyənə acikəra atəf əncəru nnej ənəntoyənə
ənəjan mə. Ənədekəyənə di acar, andekətərəs əja di haj
meren 400. 14 Mba Indetərəs afum aŋə ənəndəcəmbər
əja dacar mə, ənandewur atəf ənəjəkə kə ca yəlarəm.
15 Kə məna Abram, məndekəbəp atem am pəfor
disre, pawup əm detem dobotu disre. 16 Yuruya yam
yendeliksərənə nno mənə tem ta danapa da məjkələ,
bawo Amər əntacepərər fe kiciya kəjan a idebeləs
əja de.» 17 Nte dec dənkale mə, k'asum ənəmət (dimi
dəntor) kə teken pencesənə, nənc kə kinimə yencepər
yoboc ya səm yeyer yayəkə dacə. 18 Dəsək dadəkə
do MARIKI ənacəjəs kəyi kəjan danapa kə Abram.
Pəcloku Abram: «Isəj yuruya yam kəyəfe ka kənəgbəkə
ka Misira haj Efərat, kənəgbəkə kəpən: 19 Indesəj
yuruya yam atəf əja aKeni, aKenisi, aKadmon, 20 əja
aHewy, aPerisi, aRefay, 21 əja Amər, aKanaj, aKirkas,
kə aYebus.»

16 Saray wəran k'Abrahəm ənakomə fe kə wan. Mba
ənayo wəcar wəran wəMisira, pacwe kə Hakar. 2
Kə Saray oluku Abram: «Mənəjk, MARIKI əyamsər
im kəsətə ka wan. Məfəntərə kə wəcar kem, tələma
intam kəsətərə kə wan wərkun.» Kə Abram əncəjkəl
dim da Saray. 3 Awa, kə Saray wəran ka Abram əlek
wəcar kən wəMisira, Hakar, k'əsəj kə wos Abram pəyo
kə wəran. Tənatəjnə kəndə ka Abram atəf əja Kanaç
kəsətə meren wəco. 4 Kə Abram ənfəntərə kə Hakar,
kə Hakar əmbəkəs. Nte əncərə a əmbəkəs mə, Hakar
əməmənə fe sə Saray for yətət. 5 Kə Saray oluku Abram:
«Mən'endesərə pəcuy pa moləməs məmə ələməs im
mə! Ina yati, in'əlek wəcar kem k'imber əm kə dəwaca,
mba nte ənəjkne oy pəbekəs mə, k'eyəfə kəfər-fərəs
im. Mba MARIKI omboç su kitı dacə (kəyi su dacə), ina
kə məna!» 6 Kə Abram olukse Saray moloku: «Wəcar
kam ey'əm dəwaca. Məyo kə təko tentəs'am mə.»
Awa, kə Saray ontərəs Hakar haj kə Hakar əyeksər kə,
k'ənəjkə pəbəle. 7 Kə melekə ma MARIKI məjkə məbəp
kə nde dətəgbərə kələmp kələmə kəsək ta əmbələ
kənəgbəkə nkə kəyi dopə da Sur mə. 8 Kə melekə məmə
meyif: «Hakar, wəcar ka Saray, deke məyəfə-ε? Deke
məjkə-ε?» Kə Hakar olukse mi moloku: «Mariki mem
Saray, iyəksər.» 9 Kə melekə ma MARIKI moloku,
«Məluksərənə ndena Mariki mam, məkə məfəntərə
kə dəntəf.» 10 Kə melekə ma MARIKI moloku kə:
«Indesəjə yuruya yam yəla haj ta antam kələm əja-ε.»
11 Kə melekə ma MARIKI moloku kə: «Məmbəkəs tante,
wan wərkun məndekom, wan wəkakə məde məsəj kə
tewe ta Səmayila, bawo MARIKI enə kəkule-kule ka
pəcuy pam. 12 Wan kam endeyi pəmə səfəle sa dop.
Ende pəccəj afum fəp kəyəfərənə, fəp fəcyəfərənə kə
nkən. Sona s'endende pəbələnə afum alpəs aŋə.» 13 Kə
Hakar ewe MARIKI məmə menalok-lokər kə mə, «Ata-
El-Roy,» ti tə tatəkə: «Inəjk nno Kanu nkə kənəjk im
mə.» 14 Ti t'awenə kələmp kənəjkə, kələmp ka Lahay-
Roy. Kələmp kənəjkə kəyi Kades kə Beredu dacə. 15 Kə
Hakar ojkome Abram wan wərkun, kə Abram ewe
wan wəkakə Hakar ənakomə kə mə tewe ta Səmayila.
16 Abram ənasətə meren 86 təm nte Hakar onckome
kə Səmayila mə.

17 Nte Abram əsətə meren 99 mə, kə MARIKI owurər
kə, pəcloku kə: «In'əyəne Kanu nkə kəntam
mes ma doru fəp mə, məkət for yem kirij, məcəmə
pəlompu dərən. 2 Indeçəjəs danapa dosu, ina kə
məna dacə, isəj əm yuruya yəlarəm.» 3 Kə Abram

encəp tobu dəntəf kə Kanu kələku kə ntə: 4 «Ta ina, danapa dem dəndə kə məna dacə: Məndeyənə kas ka afum a təf yelərəm. 5 Afəsəw'am tewe ta Abram, mba Abraham, bawo indesəj'am kəyənə ka kas ka afum a təf yelərəm. 6 Indesəj əm dokombəra dəpəjə, indesəj'am kəkom ka afum alarəm, abe yati əyandeyi ya dacə. 7 İndepenə danapa, ina kə məna dacə kəbəp kə yuruya yam kə məna məfi-ə, indecəmə danapa dadəkə darən kə yuruya yam doru o doru. Təm tatəkə Kanu kam k'indeyənə kə ka yuruya yam kə məna məndecepər-ə. 8 Indesəj əm kə yuruya yam atəf ya Kanən əyajə məntəp kəcbərə mə fəp, əyendeyənə əyajan doru o doru, iyənə Kanu kəyənə.» 9 Kə Kanu kələku Abraham: «Məna kə yuruya yam, dətəmp dətəmp nəleləs danapa nde səncəjəs mə. 10 Ntə tə nəndetəmpərərəne danapa dem nde incəjəs məna kə yuruya yam kə məndecepər-ə. Nwə o nwə əyŋənə wərkun yuruya yam dacə mə, pakənc kə. 11 Kəkənc konu kəndementər kəcəmə konu danapa dem darəj. 12 Kəyəfə dətəmp kə dətəmp awut anu arkun fəp packənc ya tataka ta camat-maas, pəyənə wəkom wəka kələ kam, kə pəyənə fe ti-ə fum nwə asətənə pəsam nnə wəcikəra eyi mə, ta əyənə wəka yuruya yam mə. 13 Pəmar pade packənc nwə andekom nde kələ kam kə nwə andesətənə pəsam mə, ti tendeyənə kəfat ka danapa dem da doru o doru nde dis donu. 14 Wərkun nwə o nwə antəkənc mə, aյwure wəkayi afum ən dacə, təm tatəkə danapa dem delip nnə nkən eyi mə.» 15 Kə Kanu kələku sə Abraham: «Ntə təyənə ta wəran kam Saray mə, ta məwe kə sə Saray, kəyəfə məkə Sara s'ande pacwe kə. 16 Kəpoçə kə k'inder, ipoçə sə məna wan nwə endekom'am mə. Indepoçə kə pətət, nkən endeyənə kəre ka təf yelərəm. Abə a təf yelərəm əyandewur kə dəris.» 17 Kə Abraham encəp kəro dəntəf kəsel, k'olokune dəbəkəc: «Wərkun wəka meren 100 əntəm kəkom ba? Kə Sara əsətə meren 90 endekom ba?» 18 Kə Abraham oluku Kanu: «Məgbətnə Səmayila dorul!» 19 Kə Kanu kələku: «Ala! Wəran kam Sara endekom'am wan nwə məndewe Siyaka mə. Indecəmə danapa dosu darəj kə nkən, iyəfə sə icəmə di darəj kə yuruya yən kə nkən encepər-ə danapa da doru o doru də. 20 Ntə tenderənə ti mə, ine wəran kam pəctolane Səmayila: Indepoçə kə pətət, indesəj kə dokombəra dəpəjə indesəjə yuruya yən yəla endeyənə kas ka abe wəco kə məraj kə wətem kə afum alarəm. 21 Mba ntə təyənə ta danapa dem mə, Sara oýkom'am təm tante dok.» 22 Ntə Kanu kəlip

kələk-lokər Abraham mə, kə Kanu kəmpe darenc. 23 K'Abraham elek wan kən Səmayila kə afum aye anakom kələ kən disre mə fəp, kəbəp ka aye ənawaye pəsam pən mə, ti tə tatəkə arkun a kələ kən disre fəp. K'əyəkənc ya dəsək din dadəkə, pəmə təkə Kanu kənaloku kə ti mə. 24 Abraham ənasətə meren 99 a k'andekənc kə. 25 Wan kən Səmayila, ənasətə meren wəco kə maas a k'andekənc kə. 26 Dəsək dadəkə d'əyəkənc Abraham kə wan kən, Səmayila. 27 K'əyəkənc arkun aka kələ kən disre fəp, kəyəfə acar aye anakom di mə həj akə ənawaye pəsam pən nnə acikəra əyai mə. K'əyəkənc ya fəp kə nkən Abraham.

18 Kə MARIKI owurər Abraham nde tofo ntə əykiri ya Mamre əyacəmə mə, tətəjnə Abraham pəndə nde kusunjə ka abal əyon dan, təm ntə pərəwənə mə. 2 Kə Abraham eyekti for, k'əyəjk arkun maas əyacəmə ta əyambolə kə-ə. Ntə əyəjk ya mə, k'ewirənə kəkəbəpənə kə ya, k'ontontnənə ya həj dəntəf. 3 Kə Abraham oluku wəkin ya dacə: «Mariki, iletsən'am intəm kəsətər əm kəwəsen'em kəcəmə ka nnənə wəcar kam ba? 4 Pakərə nu oj domun depic nəbikənə wəcək, nəyəsəm nnə kətək nkə dəntəf. 5 Indesəj nu sə peri, ntə təyəsəjə nu kəsətə sə fənəntər mə, a nədekkə təm tatəkə nəfədecepər nnə nderem kifəli, iyi kiyi konu.» K'acikəra əyaloku: «Tentesə! Məyə təkə mələkə mə.» 6 Kə Abraham əyəkə katəna katəna abal əyon disre nde Sara eyi mə, k'oloku kə: «Məkufə mələk kəmbəfe kətət tafala kəmaas məgbəntə akənə cəcom.» 7 K'eyəkəsə sə kəkə ka nde yəcəl yəyi mə, k'osumpər tana potət dis nde yəcəl yən dacə, k'əsəj pi wəcar kən wətəmp wəkin kə wəkakə olompəs pi katəna katəna. 8 Kə Abraham elek fulaya kə məsə ma wana kə səm ya təna tatəkə analompəs mə, k'əyəkə pəcəmbərər yi acikəra ən. Kə nkən Abraham encəmə ya kəsək kətək dəntəf, k'acikəra əyadı yeri. 9 Ntə əyalip kədi yeri mə, kə əyayif Abraham: «Deke wəran kam Sara eyi-ə?» Kə Abraham oluku ya, «Eyi nde abal disre.» 10 Kə wəcikəra wəkin oluku: «Inder nnə ndaram dok təm tante wəran kam Sara endekom wan wərkun.» Sara əyacəmə dəkəsuñjə Abraham tədarəj pəccəyəkəl. 11 Abraham kə Sara əyənasikər, əyabək, Sara ənawurənə fe sə wətam kəsətə awut. 12 Kə Sara eselərnə pəcləku: «Ndəkəl ntə isikər oj mə, pəbotu pendey'im sə ba? Mariki wos im sə, esikər.» 13 Kə MARIKI eyif Abraham «Ta ake tə Sara eselə-ə pəcləku: «Mba kance kə, indetəm kəsətə wan nnə isikər mə ba?» 14 Tes teyi ntə təntəmbər

MARIKI mə ba? Dok təm tante imboncər əm mə, inder nno ndaram, Sara endesətə wan wərkun.» **15** Kə Sara eyemə, k'ombupəre «Isel fe, » bawo ənanesə. Kə MARIKI ənjbökərə: «Ala, məsel!» **16** K'afum aje ənayefə kəkə, kə ənaməmən kəca ka Sodom. Kə Abraham encəmbər ən kəkəlembərnə ənə. **17** Kə MARIKI eyifnə: «İmerjər Abraham ntə ifaş kəyə mə ba? **18** Abraham endeynə kas ka afum a atəf ənpən, ənə fənəntər. Afum a doru fəp teton tə ənandesətənə kəpocə pətot. **19** Bawo inasom kə paloku awut ən kə afum ən, a əjacəmə dəpo da ina MARIKI darəj, əjacəmə pəlompu darəj kə sariyə ntə tənjsərə ina Kanu iləse Abraham dim nde ənasərə teton mə.» **20** Kə MARIKI oluku Abraham: «Mes mme ambonce Sodom kə Komora mə, məmbək kə kiciya ka mi kəyə wəywəy. **21** Kətor k'inder dəntof idəməmən kə pəyənənə a nte ayluku tərəjən mə kance kə-ə, kə pəntəyənənə ti-ə, ina so icərə ti.» **22** Kə acikərə aje ənayefə tofo tatəkə kə əntəfərnə kəca ka Sodom. MARIKI pəsərəyi kə Abraham. **23** Kə Abraham əltərnə k'eyif Kanu: «Məndekətərsənə sə fum wəlompu pəmə wələcə ba? **24** Tələma afum atəf wəco kəcamət ənayi afum aka dare dadəkə dacə, məndekələsər sə dare dadəkə ba? Məfətam kəyəjnənə ənə təta afum alompu akənə wəco kəcamət aje ənayi ənə dacə mə?» **25** «Təbə'l'am məna kəyə ka tante! Məfədedifənə fum wəlompu kə wətəlomp, təm tatəkə wətədəkət pəsətə pəcuy piñ payi kə wədəkət. Təbə'l'am məna nwə məyənə wəbəcə kiti ka doru fəp mə, məfədeyi ta məleləs sariyə!» **26** Kə MARIKI oluku: «K'imbəp nde dare da Sodom disre afum alompu wəco kəcamət-ə, iŋajnənənə alpəs akə tetərəjan.» **27** Kə Abraham ənjbökərə k'oloku: «Nəməmən nte iyərək abəkək kəlok-lokər Mariki Kanu mə, ina nwə iyənə kəbof ka dəntof kə ka dənəncə dəm mə. **28** Tələma afum alompu akənə wəco kəcamət ənandekəbut afum kəcamət paləsər oj dare fəp ba?» Kə Kanu kələku: «Ifələsər di k'imbəp di afum alompu wəco maŋkələ kə kəcamət-ə.» **29** Kə Abraham encəmə kə darəj kaloku kə toluku ntə: «Tələma alompu wəco maŋkələ ən'andekəbəp di?» Kə Kanu kələku: «Ifələsər, k'imbəp di alompu wəco maŋkələ-ə.» **30** Kə Abraham oluku: «Iləktərn'am, Mariki Kanu! Ta pətel'am k'ilok-lokə sə-ə! Tələma alompu wəco maas ən'andekəbəp di?» Kə Kanu kələku Abraham: «Ifələsər di k'imbəp dətəf afum alompu wəco maas-ə.» **31** Kə Abraham oluku: «Mariki Kanu, məyəjnənənə məcəp mem. Tələma alompu wəco mərəj ən'andekəbəp di?» Kə Kanu kələku Abraham: «Ifələsər di təta afum akakə wəco mərəj.»

32 Kə Abraham oluku: «İletsən'am, Mariki mem! Ta pətel'am, təlpəs t'indelok-lokər əm. Tələma alompu wəco ənayi di.» Kə Kanu kələku sə Abraham, «Ifələsər di təta afum akakə wəco.» **33** Ntə ənalip kəlok-loku mə, kə MARIKI ənjkə, kə Abraham olukus nde ndərən.

19 Dec dərəfəy kə məleke mme mərəj mender Sodom. Lot pəndə dəkəbərə da dare. Ntə ənəjk mi mə, k'eyefə kəkəbəpənə kə mi, k'ontontnənə mi dəntəf. **2** Kə Lət oluku ənə: «İletsənə nu, nəna mariki mem, nəder nno kəlo ka wəcar konu. Nəcepərənə de pibi, nəbikənə wəcək, nədenə ənayefə bətbətəna suy, nəsumpər sə dəpə donu, nəkə.» Kə məleke moloku kə: «Ala, nno tofo tante tə səndecepərənə pibil!» **3** Mba kə Lət encəmənə ənə ti darəj haj kə ənade ənaləpsər kəkə nde ndərən. K'olompəsə ənə yeri yotət, k'əmpəcə ənə cəcom, kə ənəndi yeri. **4** Ta ənəntafəntərə-ə, k'afum a dare da Sodom ənərəkəl kələ, kəyefə awut haj abeki fəp fəjan ənayi di, ali fum anasak fe. **5** Kə ənəwe Lət kə ənayif kə: «Deke afum akə ənayi-ə, aje ənəmbərə nno ndaram nno pibi pampe mə? Məwurenenə ənə nno səyi mə, nte tənjsərə safəntərər ənə mə.» **6** Kə Lət owur dəkəsүnəkə nno ənayi mə, k'ənjbət kumba tədarəj tən. **7** K'oloku ənə: «Ala, Anapa, İletsənə nu ta ənəyə pələc pampe! **8** İletsənə nu! Iyə aycərə mərəj atəcərə arkun, İletsənə nu ikərə nu ənə nno dabarıjkə, ənəyə ənə məfəj monu. Mba ta ənəyə acikərə em nte o nte, bawo kəyi kem kə ənayine de!» **9** K'afum a Sodom ənaloku kə: «Məbələ day! Məna wəcikərə məfəj kəbəcər səna dəpə nde səndekət mə, kə məntəwurenə ənayi-ə, təkə səndədejər məna mə tendecepər tərəjən!» Kə ənəwen Lət pəpəj kə ənələtərnə kumba kəkələsər ki. **10** Kə məleke mme mərəj mosumpər Lot, kə məmbərə kə, kə mənjbət kumba. **11** Afum akə ənayi dəkəsүnəkə mə, kə məleke məsəj ənə kətənəjk, kəyefə wənfət haj wəbeki, kə teyaməs ənə kənərək sə kumba. **12** Kə məleke ənayif Lət: «An'ə məyə sə nno fum-ə? Arkun aje məsəj aran mə, awut am arkun kə aran, kə afum am fəp, akə məyə dare dande mə fəp, məwurenenə ənə dare dande. **13** Kələsər kə sənder tofo tante, bawo MARIKI for kirij, nte ayləkə afum a dare dande mə, tembək. MARIKI osom su kədeləsər dare dande.» **14** Kə Lət ənjkə pəbəp arkun aje ənənanənce awut ən mə, k'oloku ənə: «Nəkufe ənayefə de! Bawo MARIKI endedər kələsər dare dande.» Mba, kə arkun akənə ənəncəm-cəmənə kəwələs kə Lət endə. **15** Pəndəyi dəsəkə dələpəs kə məleke ənaloku Lət: «Mərokne məyəfe de, məlek

wəran kam, kə awut am ayecəra aŋe ŋayi nnə mə, ta pələc pedesətə ŋa kə dare dande denciya mə.» 16 Mba Lət pəcwon, kə məleke ŋasumpər ŋa waca, nkən kə wəran kən kə awut ən ayecəra mərəj, kə məleke ŋawurene ŋa dare disre, bawo MARIKI ənafaj kəyac kə. 17 Nte məleke ŋawurene ŋa dare disre mə, kə məleke min moloku Lət: «Məyekse nte təŋsənje ta məfi mə! Ta məməmən tadarəj, ta məcəmbərəs tofo o tofo nnə aranta ŋayə! Məkə mənde məyacne nde dətərə, ta mədefi.» 18 Kə Lət oluku ŋa: «Ala, mariki mem! Təfətam kəyə! 19 Iletsen'am! Wəcar kam əsətər əm kərjaŋnəne nte məlas layidi dam nnə iyi mə, nte məsak im kəyi doru mə, mba ifətam kəyekse ibəp tərə tatəkə a məctore pələc, kə pəyi fe ti-ə ina sə, iŋfi. 20 Iletsen'am məjnəjk dare dəkə, dalətərn'em k'iyekse ibəre di kə defete sə. Məc'em iko ində iyacne di, defete fe ba? Intam di kəberə, təsən'em kəyi doru!» 21 Kə məleke moloku kə: «Awa, kətola kam kəŋkə disre, ifləsər dare dadokə məjle mə. 22 Awa, mərokne məkə, bawo ifətam kəyo tələm o tələm ta məntabəre di-ə.» Ti t'əsənje nte awenə dare dadokə Cohar mə. 23 Dec dəncpə, a kə Lət əmbərə Cohar. 24 Kə MARIKI əntufər aka Sodom kə Komora kəyəfe darenc, pərbələ kə nənc, nyə MARIKI əncsak mə. 25 Kə Kanu kələsər sədare fəp, kə aranta, kə afum kəbəp ka yopoj dəntof fəp. 26 Kə wəran ka Lət əməmən tadarəj, k'əntəŋkle k'əyəne tərəjka ta mər. 27 Kə Abraham eyefə bətbət suy, k'əŋkə nde tofo təkə ŋanacəmə kə MARIKI mə. 28 Kə Abraham əməmən kəca ka Sodom kə Komora, k'əməmən sadare sa aranta fəp, k'ənəjk kinime kəçpə pəmə nte kinime kəpəj kəndə kəçpə daranta mə. 29 Nte Kanu kəncləsər sədare sa aranta ŋayəkə mə, kə Kanu kəncəm-cəmne Abraham, kə kəyac Lət pələc nte kəncləsər sədare nse Lət enandə pəyacne mə. 30 Kə Lət eyefə Cohar k'awut ən aran mərəj kəpə kəkəndə dətərə, bawo ənanəsə kəndə ka Cohar. K'əŋkə pəyi kumburjkum ka tərə tələma disre. 31 Kə wan wəran wəcəkə-cəkə wəka Lət oluku walpəs: «Papa kosu əyəne wətem, fum eyi fe dətəf nwə endeder su mə, pəmə nte mes mosu mokur moloku ti mə. 32 Məder səsənje kə kəmun member nte təŋsənje pəfəntərər su, təŋsənje səsətənə kə yuruya mə.» 33 Kə ŋasənje kas kəjan kəmun member pibi papokə. Kə wan kən wəran wəcəkə-cəkə əŋkə pəfəntərə kə kas. Mba Lət ənacərenə fe kəberə kə kəwur ka wan kən. 34 Dəckəsək k'oloku wəfətəra kən: «Ifəntərenə nnə pibi kə papa. Pasənje kə sə kəmun member nnə pibi, nte təŋsənje

məna so nəkə nəfəntərə kə nkən mə təsənje pasətənə kə yuruya mə.» 35 Pəndəsəbiye kə awut ən aran ŋasənje kə sə member. Pibi papokə kə wan kən wəran wəfət wəkə əŋkə pəberər papa kəjan Lət, kə ŋafəntərə. Kas kəjan ənacərenə fe kəberə kə kəwur ka wakakə so. 36 Kə awut aran a Lət aŋe mərəj fəp ŋambəkse Lət kas kəjan. 37 Kə wan wəran wəkə Lət wəcəkə-cəkə əŋkə kom wan wərkun, k'ewe kə Mohab. Nkən əyəne papa ka aMohab, ŋayi doru haj məkə. 38 Kə wan ka Lət wəran wəfət əŋkə kom wan wərkun, k'ewe kə «Ben Ami.» Nkən əyəne papa ka aka Aməj ŋayi doru haj məkə.

20 Kə Abraham eyefə di kəkə ka atsf ŋa Nekəf.

K'endə Kades kə Sur dacə, k'eyefə so k'encepərənə tem Kerar. 2 Abraham oncələkə afum aka di təta wəran kən Sara: «Wəkire kem əfə.» Kə Abimelek, wəbə wəka Kerar, əmbəj Sara. 3 Awa, kə Kanu kəndər Abimelek dəmərə ma pibi kə kaloku kə: «Kəfi kə mənder təta wəran wəkə məsumpər mə, bawo wəran wələ əfə!» 4 Abimelek nwə ənatəgburjənə wəran nwə mə, k'eyif: «Mariki mem, cəke cə pəyi-ə, kədif kə mənder atəf əjin ali ŋayəne afum alompu? 5 Nkən Abraham yati oluk'im: «Wəkire kem əfə, » kə wəran yati nkən so oluku: «Wənc im wərkun əfə?» Abəkəc ənosoku ŋ'inayə, ali pələc iyo fe.» 6 Kə Kanu kələku kə dəmərə: «İncərə belbel ina sə, a abəkəc ənosoku ŋə mənəyə nte məcyə təntə mə. Ina yati in'eyaməs am kədəktər im, ti t'inatəwos'am a məgburjənə kə. 7 Ndəkəl, məlukse wəran wəkawə wos. Bawo sayibə sa Kanu s'əyəne, endetolan'am məyi doru. Kə məntəlukse kə-ə, məcərəs a kəfi kə mənder kə ca yəkə məyə mə fəp.» 8 Kə Abimelek eyefə bətbət suy, k'ewe acar ən fəp. K'ələmər əja mere məməkə fəp. Kə kənəsə kəpəj kəsəmpər afum akakə. 9 Kə Abimelek ewe Abraham k'eyif kə: «Cəke cə məyə su təntə-ə? Kə kiciya kərə k'inciy'am-ə, nte məsənje su, ina k'atəf əjem kəciya pəpəj mə? Məy'em məyə mmə pəntəmar məy'em mə.» 10 Kə Abimelek eyif Abraham: «Cəke cə mənafaj nte məyə təntə mə?» 11 Kə Abraham oluku: «Inacəm-cəmne a kənəsə Kanu kəyi fe nnə, a andedif im təta wəran kem. 12 Nte tendəjərnə ti mə, kance kə, a wəkire kem əfə. Kas kin kə səmpərjənə, səyerənə cərə. K'ender so k'əyəne wəran kem. 13 Nte Kanu kəsəj'em kəyəfe kələ ka papa wəkem mə, ti t'inaloku Sara: «Məlek'em layidi kəca nkə o nkə səŋkə mə, mədekö məcləku a wənc əm wərkun əyəne.» 14 Kə Abimelek əlek cir, əŋkesiya, cəna kə acar arkun kə aran k'əsəj Abraham

k'olukse kō wəran kōn Sara. **15** Kō Abimelek oluku: «Atəf nyem nyo nyare nno fər yam kiriŋ, mənde nno pəndebət əm mə.» **16** K'oloku Sara: «Isəŋ wənc əm wərkun məncəmbəl ma gbeti wul win, bɔyən'am aca nno afum nyayi mə, kəmentər a məncəre fe tələm o tələm tes tante disre.» **17** Kō Abraham ontola Kanu, kō Kanu kəntaməs Abimelek, wəran kōn kō acar ən, kō nyantam kəkom, **18** bawo MARIKI ənasumpər aka kəlo ka Abimelek fəp dokombəra teta wəran ka Abraham, Sara.

21 Kō MARIKI əmbəj Sara pəmə təkə ənaloku ti mə, kō MARIKI əlaſe kō dim dəkə ənasəŋ kō mə. **2** Kō Sara əmbekəs, k'oykome Abraham wan wərkun detem dən disre, təm tatəkə Kanu kənəboncər kō mə. **3** Kō Abraham ewe wan wərkun nwə Sara oykome kō mə «Siyaka.» **4** Kō Abraham əyjkənc Siyaka wan kōn wərkun nwə tataka ta camət-maas tən, pəmə təkə Kanu kənasom kō ti mə. **5** Abraham ənasətə meren tasar tin, nte anckom wan kōn Siyaka mə. **6** Kō Sara oluku: «Kanu kəsəŋ'əm kəselsər. Nwə o nwə ene kəkom kem Siyaka mə, təŋyə kō mesel.» **7** K'enderəjər: «An'ənatam kəsəŋje Abraham kəlaŋ a Sara endemesər awut-e? Mba iŋkome kō wan wərkun detem dən disre.» **8** Kō wan əmbek k'awure kō mese. Kō Abraham omboc kəsata kəpoŋ dəsok nde awure Siyaka mese mə. **9** Kō Sara ənəŋk wan wərkun, nwə wəran wəMisira Hakar ənakome Abraham mə, pəcsel. **10** Kō Sara oluku Abraham: «Məbeləs wan wəran wəcar nwə kō wan kōn wərkun. Bawo wan ka wəcar wəkawə nyafədepajne ke kō wan kem.» **11** Kō toluku tatəkə tentəle Abraham belbel teta wan kōn. **12** Mba kō Kanu kəluku Abraham: «Ta tetəl'am teta wan kam wərkun kō kərə, wəcar kam. Məwosene Sara nte o nte ənfajər əm mə. Bawo nno Siyaka eyi mə, məndesətə yuruya nyə yendetəmpər tewe tam mə. **13** Indeyənə sə wan ka wəcar kam atəf. Bawo nkən sə yuruya yam y'oyənə.» **14** Kō Abraham eyefə bətbət suy, k'elek kəcom, k'elas apampe domun k'əsəŋ Hakar, k'endəndəsər kō wan, k'embələs ya. Kō Hakar oykə pəyi Təgbəre ta Bersaba. **15** Nte apampe nyelip domun mə, kō Hakar əsak wan totək dəntəf. **16** K'eykafələr k'oykə pəndə kəsək pəccəpəsne: «Ifaj fe kəgbətnə wan kem pacfi.» K'oykə pəndə pəbələnə kō dobolo da kələm ka ambəncəran katin pətefərəne kō, pəcbok. **17** Kō Kanu kəne wan dim, kō meleke ma Kanu mewə Hakar darenc kō meyif kō: «Ake'ntərs'əm-e Hakar? Ta mənəse! Bawo Kanu kəne wan kam dim

nde eyi mə. **18** Məyefə məlek wan, məsumpər kō waca mərəj, bawo afum alarəm y'lindəsəj kō.» **19** Kō Kanu kəməpi Hakar fər k'ənəŋk kələmp. K'ənəŋk pəlas apampe domun, k'əsəŋ wan k'omun. **20** Kō Kanu kəmbum wan nwə əncbək, pəyi dətegbəre mə, k'ende pəyənə wəpenə mbəncəran. **21** Kō Səmayila əmbek dəndo təgbəre ta Paran, kō kərə entəne kō wəran wəMisira. **22** Təm tatəkə, Abimelek əjasol kō Pikəl, wəbə waňa asədar ən, k'ende pəloku Abraham: «Kanu kəsol am mes mme mənyo mə fəp. **23** Məderəm'əm oj ma nno, məckorne Kanu a məfədetiŋkər im, awut em, kō awut-sə em, məderəm em sə a məndetəmpər em kō atəf nyə məyi mə abəkəc əjosoku, pəmə təkə iyən'am mə.» **24** Kō Abraham oluku: «İnderəm am ti.» **25** Mba kō Abraham ənal Abimelek teta kələmp nke acar a Abimelek əjanabəjə fənəntər mə. **26** Kō Abimelek oluku: «İncəre fe nwə ənayo təyə tatəkə mə. Mənasəŋ f'əm ti kəcəre, məkə məndesəŋ'əm oj ti kəcəre.» **27** Kō Abraham əlek ȳkesiya, cir kō cəna, k'əsəŋ yi Abimelek. Kō ȳalukusərəne kō ȳasek danapa mərəj maŋan. **28** Kō Abraham əncəmbər kəsək cir cəyecəra camət-mərəj ca yəcəl yən. **29** Kō Abimelek eyif Abraham: «ȳkesiya yəran camət-mərəj ya ake yo məncəmbər kəsək-e?» **30** K'Abraham oluku Abimelek: «Məwose kəbər ȳkesiya yəran camət-mərəj yaye təyənə kətəjnə kosu tes a in'ənakay kələmp kajke.» **31** Ti tə awenə tofo tatəkə «Bersaba», bawo dəndo kəfo kajkə kō ȳanadərmənə. **32** Kō nyantəjnə kəsek danapa dəndo Bersaba. Kō teyefə dənda, Abimelek kō Pikəl wəbə ka asədar ən ȳayefə, kō ȳalukus atəf ya aFilisti. **33** Kō Abraham əmbəf abet Bersaba, k'oykorne MARIKI nwə əntəlip doru o doru mə. **34** K'Abraham encepərenə təm tobolu atəf ya aFilisti.

22 Nte mes mme məncepər mə, kō Kanu kəmbocər Abraham dəpə, kō kəwe kō: «Abraham!» K'owosene ki: «In'ewə!» **2** Kō Kanu kəluku: «Məlek oj wan kam sona Siyaka, wəkakə məmbətər mə. Məkə atəf ya Moriya dəndo, məkə maloŋnen'əm wan kam kəlojne ke kəcəf nde tərə mpe indekəmentər əm mə.» **3** Kō Abraham eyefə bətbət suy k'eygbək səfale son kəbənda, k'elekene acar ən atəmp mərəj kō wan kōn Siyaka. Kō Abraham eygbəs tək nyə ənakacəfə Kanu poloŋne mə, k'entas nde kəfo kajkə Kanu kənaməntər kō mə. **4** Tataka ta maas, kō Abraham eyekti kəro k'ənəŋk kəfo kajkə pəbələ. **5** K'oloku atəmp ən: «Nəyi nno kō səfale. Siyaka k'ina, kəpə kō sənder nde

kəroj kəkətontnene Kanu. Kə səlip-ε, səndebəp nu nnə.» **6** Kə Abraham əlek tək nyə anakəcəfə Kanu polojnə mə, k'əsarsər yi wan kən Siyaka, kə nkən əlek nənc kə faka. Kə əsol mərəj manjan kəkə. **7** Kə Siyaka ewe kas Abraham k'eyif kə: «Papa!» Kə wəkəkə owose: «In'ewə, wan kem!» Kə Siyaka oluku: «Nənc də dandə kə tək, mba deke tərjesiya təkə aŋkəlolojnə Kanu pacəf mə peyi-ε?» **8** Kə Abraham oluku: «Wan kem, Kanu ki sərka kəŋksətə tərjesiya ntə aŋkəcəfə kə polojnə mə.» Kə əsol mərəj manjan sə kəkə. **9** Ntə əjəmbəp kəfo nkə Kanu kənaməntər kə mə, kə Abraham encəmbər tetek tololojnə Kanu, k'omboc tək. K'əŋkot wan kən Siyaka, k'edenjər kə tək ya kəlojnə kəroj. **10** Kə Abraham əntənc kəca k'elək faka kəkəfay wan kən amerə. **11** Kə məlekə ma MARIKI mewe kə darenc. Kə moloku: «Abraham! Abraham!» K'owose: «In'ewə!» **12** Kə məlekə moloku: «Ta madejər wan kam kəca, ta məyo kə tes o tes, bawo incərə oj ndekəl a məjnəsə Kanu, ntə məntəfatən' em wan kam mə, wan kam sona.» **13** Kə Abraham eyekti fər k'ənəjknə tədarəj aŋkesiya յorkun lən ya յi yepətsərnə dərəntəm. Kə Abraham əŋkə pəlek aŋkesiya nnə k'əsəkpəre յi wan kən, k'olojnə յi Kanu k'əncəf, k'əsak wan kən. **14** Kə Abraham əsəj tofo tatəkə tewə ta «MARIKI ըյnəj.» Ti tə aŋloke məkə: «Nde təro ta MARIKI kəroj, andekənəj kə.» **15** Kə məlekə ma MARIKI məŋgbəkərə sə kəwe Abraham darenc, **16** kə moloku: «Toloku ta MARIKI inderəm'am ti, ina sərka! «Bawo məyo tante, məfatənə f'əm wan kam sona Siyaka, **17** indelas əm kəpoce pətət, indesənə afum am յala pəmə cəs ca darenc kə asənc յa kəba kəsək. Yuruya yam yendetasərnə aterənə aryan. **18** Afum a doru fəp յandasətə kəpoce pətət təta yuruya yam, bawo məncəjklə dim dem.»» **19** Kə Abraham oluksərnə nde atəmp oj յançkar kə mə, kə յayefə kə əsol fəp farjan kəkə Berseba, bawo Abraham Berseba ənandə. **20** Ntə mes maməkə məncepər mə, k'andə paloku Abraham ntə: Milka ojkome sə wənc Nahor awut arkun: **21** Huc wan kən wəcəkə-cəkə, Bus wənc wərkun, Kemuyel papa ka Aram, **22** Kesed, Haso, Pildas, Yidlaf kə Betuhel. **23** Kə Betuhel ojkom Rebeka. Awut arkun akarəj camət-maas յo Milka ənakome Nahor, wənc ka Abraham. **24** Kə wəlak'ən Rehuma, nkən sə ənakome kə awut: Tebah, Kaham, Tahas, kə Mahaka.

23 Kəwon ka Sara doru kənasətə meren tasar tin wəco mərəj kə camət-mərəj, meren maməkə mə Sara ənasətə doru. **2** Sara ənafi nde dare da Kiriyat-Arba, ti tə tatəkə Hebərəj atəf յa Kanaq. Kə Abraham ender kətəjnə kəwup ka Sara, pəbok kə. **3** Kə Abraham eyefə pəsak wəran kən wəfi, k'oloku aHewy moloku mme: **4** «Wəcikəra iyənə, wəcepərənə təm nnə ndorunu, nəpoc em tofo towupenə nnə ndorunu, intam kəwup wəran kem, ibəlen' em kə.» **5** Kə aHewy յaloku Abraham: **6** «Məcəŋkəl su, mariki! Fum wəpoŋ wəka Kanu məyənə su dacə. Məməmən kəfo nkə kəmbət əm mə, məwup wəran kam dəkəwupenə dosu dacə. Ali fum əfədefatənə dəkəwupenə dən kəwup ka wəran kam.» **7** Kə Abraham eyefə k'ontontnene afum a dətəf, aHewy fər kirij. **8** Kə Abraham oluku յa ntə: «Kə nəwose a iwup wəran kem nnə ibəlen' em kə-ε, nəcəŋkəl im, nəlukse տəfaj tem Hefərəj, wan ka Cohar. **9** A pəsak em kumbuŋkum ka Makpela nkə kəyənə kən mə, nde dale dəkəsu. Pəwayar im di gbeti mbe bentam kəsətə di mə, ntə təŋsənə pəyənə di dəkəwupenə dem nəna dacə mə.» **10** Hefərəj ənandə aHewy dacə. Kə Hefərəj wəHewy oluku Abraham aHewy fər kirij kə aje յancbərə dare dağan dəkəsusunka mə: **11** «Ala, mariki mem. Məcəŋkəl im! Isəj əm dale, k'isəj əm sə kumbuŋkum kəŋkə kəy i di mə. Isəj əm ki, fər ya awut a atəf յem kirij. Məwup di wəran kam.» **12** Kə Abraham ontontnene afum aka dətəf. **13** K'oloku ntə Hefərəj, fər ya afum a dətəf kirij: «Məna sə məkafəle məcəŋkəl im! Isəj kəway ka dale! Məwosen' em ti, a idewup di wəran kem.» **14** Kə Hefərəj oluku Abraham: **15** «Mariki mem, məcəŋkəl im! Antəf յa gbeti məncəmbəl masar maŋkələ, ake babokə bəyənə ina kə məna dacə-ε? Məwup di wəran kam!» **16** Ntə Abraham ene moloku ma Hefərəj mə, k'əsəj kə gbeti mbe ənabonc mə, gbeti məncəmbəl masar maŋkələ, fər ya aHewy kirij. Gbeti məncəmbəl masar maŋkələ babokə, bənayənə hake յa kəway ka antəf յançkə tem tatəkə nnə acaməs յayı mə. **17** Kə təyənə oj dale da Hefərəj nde deyi Makpela, pətəfərənə di kə Mamre mə, kəyefə dale kəkə kumbuŋkum haj tək nyə յenacəmə dəkələncər mə fəp, **18** kə yəyənə oj ya Abraham fər ya aHewy kirij kə akə յancbərə dare dadəkə dəkəsusunka mə. **19** Ntə təncepər mə, kə Abraham owup wəran kən Sara nde kumbuŋkum ka dale da Makpela, nde pəntəfərənə kə Mamre mə, ti tə tatəkə Hebərəj atəf յa Kanaq. **20** Dale kə kumbuŋkum

nke kənayi di mə, kə pəyəne di oj dəkəwupene da Abraham nde ənaway for ya aHewy kiriş mə.

24 Abraham enasikər, meren mən menabəle kətenc,

MARIKI ənapoce kə pətət fəp. 2 Kə Abraham oluku wəcar kən nwə ənanajkəne kəwon nnə ndərən mə, nwə onclompse kə ca yən mə: «Mədej kəca kam aləjk əjem tantaf, 3 Indesəj'am kədərəm MARIKI, Kanu nke kəyi darenc kə dəntəf mə, ta mələkə wan kem wəran wəKanaj, afum akarje inde dacə mə. 4 Mba məde məko atof əjem nde dərkəm dem, mələkə di wan kem Siyaka wəran.» 5 Kə wəcar kən oluku kə: «Tələma ta wəran əŋjkəwose kəcəps' em darəj kəder ka nnə-ε, tem tatəkə ilukse wan kam atof ənjə məyəfə mə ba?» 6 Kə Abraham oluku: «Məkəmbərnə a məlukse wan kem dəndo de! 7 MARIKI, Kanu nke kəyi darenc mə, nke kəsəj'em kəsak afum em kə dərkəm dem mə, nke kəlok-lokər im a kaderm'em kəsəj ka atof əŋjə yuruya yem mə, nkən sərka endesom məlekə meçəm'am for kiriş, dəndo məndekələkə wan kem wəran mə. 8 Kə wəran əntəkəwose kəcəm'am darəj-ε, əŋjənən'am kədərəm nke isəj'am kədərəm mə. Mba ta məlukse wan kem dəndo de!» 9 Kə wəcar ender kəca mariki mən Abraham aləjk tantaf, k'endermə kə təta moloku maməkə. 10 Kə wəcar əlek əŋkəmə wəco əŋkəmə ya mariki mən dacə, k'əŋkə. Tənatəjnə pətəmpər daka da wəbe kən dətət fəp. 11 Nte əmbərə Mesopotami nde dare da Nahor mə, k'əncəp əŋkəmə suwu dare kəsak ta əmbəle kələmp ka domun-ε, dec dərəfəy tem təko aran əŋjwur kəkəket domun mə. 12 K'ontola: «Məna MARIKI, Kanu ka Abraham mariki mem, məmar im kənəjk ka paka mpe intən mə, iletsən'am. Kə məyə ti-ε, mələsə mariki mem Abraham layidi dəkə mənasəj kə mə. 13 In'ewe incəmə nnə kələmp kəsək mə, k'ayecəra a afum a dare əŋjwur kədeket domun-ε. 14 Pəyəne a wəyecəra nwə indeloku: «İletsən'am məti təbəl tam imun, » a wəkayi pəlok'im: «Məmun, isəj so əŋkəmə yam yomun, » pəyəne a wəkakə məmpocə wəcar kam Siyaka! Tem tatəkə indecəre a mələsə mariki mem Abraham layidi dəkə mənasəj kə mə.» 15 Ənalip fe moloku, kə Rebeka wan ka Betuhel, wan so ka Milka kə Nahor wənc ka Abraham əŋjwur pəgbajñe təbəl tən. 16 Wəyecəra wətət teyi ənayi, ta entacəre wərkun-ε, ali wərkun wəkin ənacəre fe kə deran. K'ontor dəkələmp k'elas təbəl tən k'əmpə. 17 Kə wəcar əyekse kəkəfaynə kə, k'oloku kə: «Məpoc em domun depic da təbəl tam, iletsən'am.» 18 Kə Rebeka oluku:

«Məmun, mariki mem!» K'embəlkər kətinə kə təbəl tən, k'əsəj kə domun, k'omun. 19 Nte elip kəsəj wəcar ka Abraham k'omun mə, k'oloku kə so: «Indeketə əŋkəmə yam domun yi so yomun haj pətəjnə yi.» 20 K'embəlkər kənəjkəli domun dələpəs dəkəsəmp, k'eyekse so kəkəket domun dələmə dəkələmp, k'əyekətə əŋkəmə fəp domun. 21 Kə wəcar ka Abraham eyifnə təta wəyecəra nwə dəbəkəc, kə pəyəne a MARIKI eyi kələmpse kə pəkət pən-ε. 22 Nte əŋkəmə yelip kəmun mə, kə wərkun nwə əlek kurundə ka kəma ka təncəmbəl dacə, kə cəsora ca dəkəca mərəj ca kəma ka məncəmbəl wəco, kəsora kin o kin k'əsəj Rebeka. 23 Kə wərkun nwə eyif Rebeka: «An'okom əm-ε wəyecəra? Məlok'im ti iletsən'am. Səntam kəsətə kəfə dəkəcepərənə pibi, nde kəlo ka papa kam?» 24 Kə Rebeka oluku: «Wan ka Betuhel iyənə, nwə Milka ənakəmə Nahor mə.» 25 K'enderjər: «Məmpalə kə yika yələrəm yeyi nnə ndorosu kə tofo tecepərənə pibi teyi so di.» 26 Kə wərkun nwə ontontnənə MARIKI, 27 pəcloku: «İŋkor-kor'am məna MARIKI, Kanu ka mariki mem Abraham. Məna nwə məntəsək kəlas layidi nde mənasəj kə mə, məcyonə mariki mem məfaj mən fəp mə! MARIKI məsol'em kə məjəker'em haj nnə kəlo ka awənc a mariki mem Abraham.» 28 Kə wəyecəra əyekse k'əŋkə pələmər mes maməkə fəp kərə nde ndərən. 29 Rebeka ənayo wənc wərkun pəcəwə kə Labaj. Kə wəkakə əyekse kəkəməmən wərkun nwə, nde dəkələmp. 30 Labaj ənanəjkə Rebeka kurundə kə cəsora dəwaca, k'ənanənə kə pəcloku: «Ti tə wərkun wəkakə olok-lokə əm.» Kə wənc wərkun wəka Rebeka ender nda wərkun nwə, ənayi kələmp kəsək kə əŋkəmə yon mə. 31 Kə Labaj oluku: «Məder məna nwə MARIKI ompoce mə! Ta ake tə məndeyinə dəbəjka-ε? Ifəj dukulu k'iləmpse əŋkəmə yam tofo.» 32 Kə wərkun nwə əmbərə dəkəlo. Kə Labaj ontore yesare ya əŋkəmə, k'əsəj yi yika kə məmpalə. K'əsəj wərkun nwə kə afum aŋjə ənasələ mə domun debikənə wəcək. 33 Kə teyefe dənda k'ancəmbərə kə yeri. Mba k'oloku: «İfədi kəresna paka, mənə iloku toluku nte inder kələku mə.» Kə Labaj oluku kə: «Məlokul!» 34 K'oloku: «Awa. Wəcar ka Abraham iyənə. 35 Bel-bel bə MARIKI ompoce mariki mem pətət nwə əyənə fum wələl mə. Kanu kəmpocə kə cəna əŋkesiya kə cir, gəbeti kə kəma, acar arkun kə aran, əŋkəmə kə səfale. 36 Sara wəran ka mariki mem ende pəkəmə kə wan wərkun detembərə dən disre. Wan wərkun wəkakə, nkən mariki mem əsəj daka dən fəp. 37 Mariki mem

Abraham əsəj'em kədərəm, kəcloku: «Məfədetənə wan kem wəran aycəra a Kanağ dacə atəf nijə iyi mə, 38 mba mədə məkə nde iyefə mə, kor kosu disrə, mətənə di wan kem wəran.» 39 K'iloku Mariki mem: «Tələm ta wəran əyjkəwose kəcəps'em darəj kəder nno-ε.» 40 K'olok'im: «MARIKI nwə iñköt för kirij mə, endesom mələkə mən məbaş əm pokət pam. Mələkə wan kem wəran nde kusujka kosu, pəyənə sə wəka kor kosu.» 41 Kə Abraham olok'im: «Indewur'am kədərəm kajke imbers'am a mədərəm mə, kə pəyənə a məyko nde kor kosu a ta awos'am, kəsəj ka wan wəran-ε iñjanjnen'am kədərəm kajke.» 42 Ntə imbəpnə məkə nde dəkələmp mə, k'iloku: «MARIKI, Kanu ka mariki mem Abraham, kə məywose kəlompəs em pokət-ε, 43 in'əfə nwə iyi kələmp ka domun kəsək mə. Wəyecəra nwə endewur kədeket domun mə, nwə indeloku: «Məpoc em domun depic da təbəl tam imun,» 44 a wəkayi pəlok'im: «Məbəj məmun məna sərka, indesəkətə yəkəmə yam!» Wəyecəra wəkakə pəyənə nwə MARIKI encəmbərə wan ka mariki mem Abraham mə! 45 Ilipna fe ti kəlokunə dəbəkəc, kə Rebeka oñywur pəgbəjnə təbəl dəkəbəanca. K'ontor dəkələmp k'ərəkət domun. K'iloku kə: «İletsen'am məpoc'em imun.» 46 K'əmbəlkər katin'em təbəl tən təkə ergbəjnəna mə, k'olok'im: «Məmun, indepoce sə yəkəmə yam yomun.» K'imun, k'ompoce sə yəkəmə yem kə yomun. 47 K'iyyif kə: «An'okom əm-ε wəyecəra?» K'olok'im: «Wan ka Betuhəl iñyənə, wansə ka Nahor kə Milka.» K'imber kə kurundə dolołəm kə cəsora dəwaca. 48 K'intontnəne MARIKI, k'iyek-yekəs kə, Kanu ka mariki mem Abraham, nkə kəsol'em kədelək wan ka wənc idəsəj kə Siyaka wan ka nkən Abraham mə. 49 Ndəkəl oj kə pəyənə a məwose kələse mariki mem Abraham pəsoku disrə, layidi nde mənasəj kə mə, məsəj'em ti kəcəre, kə pəyənə fe ti-ε, ikö kəca kəmeriya, kə pəyi fe ti-ε, kətət.» 50 Labəj kə Betuhəl əhaloku: «Tes tante nda MARIKI teyəfe, səfətam kəloku ti tələm o tələm. 51 Rebeka əfə wəkawə fər yam kirij, məlek kə nəkə. Pəkə pəyənə wəran ka wan ka mariki mam pəmə təkə MARIKI oluku ti mə.» 52 Ntə wəcar ka Abraham ene moloku maməkə mə, k'ontontnəne MARIKI dəntəf. 53 Kə wəcar k'Abraham owure yosumpər-sumpər ya gəbəti, ya kəma, kə yamos k'əsəj yi Rebeka, k'ompoce sə Labəj wənc wərkun wəka Rebeka kə kəre kəjan pəlarəm. 54 Ntə mes maməkə melip mə, wərkun nwə k'asol ən, kə ənəndi yeri kə ənamun, kə ənəcepərənə pibi. Dec dəndəsək, ntə ənayefə mə, kə wəcar nwə

oluku: «Nəsək im iluksərnə nda mariki mem.» 55 Kə Labəj əhaloku kə kəre: «Wan wəran pəyi nno kəresna mata wəco kə səna. Kə təncepər-ε, məntam kəkə.» 56 Kə wərkun nwə oluku əja: «Ta nəsəj'em kəwon ka nno, bawo MARIKI olompəs em pokət. Nəsək im ilukus ndena mariki mem.» 57 Kə Labəj əhaloku kə kəre: «Səwe wan wəran, səyif kə təkə əfan mə.» 58 Kə ənəwe Rebeka kə ənayif kə: «Məfan kəkə kə wərkun nwə ba?» Kə Rebeka owose: «Ey.» 59 Labəj kə kəre ənasak Rebeka kə wəran nwə ənəbabəj kə mə, wəcar ka Abraham kə asol ən kə ənəjkə. 60 Kə ənəntolane Rebeka kə əhaloku kə: «Məna wəkire kosu, məyənə wəka afum alarəm! Məyənə fum nwə yuruya yon yendetəm aterənə arjan mə!» 61 Kə Rebeka əyefə kə acar ən aycəra k'əmpəsə yəkəmə kəroj, k'əncəmə wərkun nwə darəj. Kə wəcar ka Abraham elek Rebeka kə ənəjkə. 62 Tətəjne Siyaka pəlukus kəyəfe kə kələmp ka Lahay-Roy, pəndə nde atəf əja Nəkef. 63 Dəfəy dələmə ka Siyaka əyjkə dəñkətəs dəkulum, endeyekti for k'ənəjk yəkəmə yecder. 64 Rebeka endeyekti so for k'ənəjk Siyaka, k'ontor yəkəmə kəroj. 65 K'eyif wəcar ka Abraham: «Wərkun wəre əfə wəkawə nno dəkulum nwə ender kəfaynə su mə?» Kə wəcar oluku kə: «Mariki mem mə.» K'elek kəloto kən k'əngbalərnə. 66 Kə wəcar ka Abraham ələmər Siyaka mes məkə ənəcepərənə mə fəp. 67 Kə Siyaka əykekərə Rebeka abal əja kəre Sara disrə. K'elek Rebeka k'əyənə wəran kən, k'əmbətər kə. Ti t'ənasəjə Siyaka pəwak kəpəlpələs defi da kəre.

25 Kə Abraham elek sə wəran wələmə, pacwe kə Ketura. 2 Kə Ketura əykmə kə awut arkun: Simraj, Yoksaj, Medarj, Madiyar, Yisbak, kə Suwahl. 3 Kə Yoksaj əykom Saba kə Dedaj. Awut arkun a Dedaj ənəyənə afum a təf maas: Asuri, aLetusi kə aLeyumi. 4 Awut a Madiyar ənəyənə Hefah, Hefer, Henok, Abidah, kə Eldaha. Akarəj ənəyənə awut a Ketura. 5 Abraham ənasəj daka dən fəp Siyaka. 6 Awut a alak'ən, k'ompoce əja, pəsərəyi doru, k'əykekərə əja por pəbələnə əja wan kən Siyaka, atəf nijə əneyi ntende kəca nkə dec dəmpe mə. 7 Kəwon ka Abraham doru kənasətə məren tasar tin wəco camət mərəj kə kəcamət. 8 Kə Abraham ontore kifir, k'əfi ntə ənəcepərənə detem dobotu mə, pəbək, pənəmbərə mataka ma doru, k'ənəjkəl atem ən aye ənənafı mə. 9 Siyaka kə Səmayila awut a Abraham, ənawup kə nde dəkəwupenə da Makpela, nde dale da Həfəroj wan

ka Cohar wəHewy, pətəfərənē di kə Mamre. **10** Dale dənayi nde Abraham ənaway nno aHewy ŋayi mə. Difo anawup Abraham kə wəran kən Sara. **11** Nte defi da Abraham dencepər mə, kə Kanu kəmpocə wan kən Siyaka nwə ənandə nde kələmp ka Lahay-Roy kəsək mə. **12** Awut a Səmayila ŋo akajə, Səmayila wan k'Abraham, nwə wan wəran wəMisira Hakar wəcar ka Sara ənakome Abraham mə. **13** Mewe ma awut a Səmayila memə, təkə ŋanabekənə mə: Nebayot coco ca Səmayila, Kedar, Adebel, Mibəsam, **14** Misma, Dumah, Masa, **15** Hadad, Tema, Yetur, Nafis, kə Kedema. Awut a Səmayila ŋo akakə. **16** Mewe manjan mə maməkə tende taŋan cəgbo cəgbo. Abe wəco kə mərəj ŋanayi ŋa kirij dəlay daŋan. **17** Kəyi ka Səmayila doru kənawon meren tasar tin wəco maas kə camət mərəj. K'ontore kifir, k'ənəŋkəl atem ən ako ŋanafi mə. **18** Afum a Səmayila ŋayi kəyefə ka Hawila haj Sur nse səntəfərnə Misira mə, kəkə ka kəca ka Asiri. Yuruuya ya Səmayila ŋanandə ŋətəfərnə awənc aŋa fəp. **19** Afum a Siyaka ŋ'aŋe, wan ka Abraham. Abraham okom Siyaka. **20** Siyaka ənasətə meren wəco manjkələ a k'endenənəce Rebeka, wan wəran wəka Betuhel wəka Aram wəka Padaŋ-Aram, wəkire ka Laban wəka Aram. **21** Kə Siyaka ontola MARIKI teta wəran kən, bawo ənakom fe wan. Kə MARIKI ene kətola kən. Kə wəran kən Rebeka əmbækəs. **22** Kə awut ŋayefərənē kə kor disre, kə Rebeka eyifnə: «Ak'ender im tantə-ə?» K'əŋkə pəkorne MARIKI. **23** Kə MARIKI oloku kə: «Afum a təf mərəj ŋay'əm dakor, afum mərəj akakə ŋandegbeyenə kəwur əm dəkor. Afum a wakin nwə ŋandetasərnə aka wəka mərəj. Wəbeki endeyi wəfət tantəfə.» **24** Dəŋkom dən k'anəŋk a cəberi cəyi kə dəkor. **25** Dəŋkom daŋan, kə wəcəkə-cəkə ender pəla cəfon cəyim dəris pəmə wəsem, k'awe kə Esayu. **26** Kə tencepər, kə wəka mərəj ender pəsumpər atek ŋa wəcəkə-cəkə. K'awe wəkakə Yakuba. Siyaka pəsətə tem tatəkə oj meren wəco camət tin a k'andekome kə awut akajə. **27** Kə awut arkun aŋe ŋambək. Kə Esayu ende pəyənə wəpen wətət, wəbətər kəyekse-yekse dəkulum kəten ka səm yəpən, kə Yakuba nkən əyənə wəyi wəka dare, wətəsimse dis pəbətər kənde d'abal. **28** Siyaka ənabətər Esayu bawo ənabətər səm nyə Esayu əncpən mə. Rebeka nkən pəbətər Yakuba. **29** Dəsək dələma kə Yakuba oncoŋər mənc, kə Esayu ender pəyefə dəkulum dis dolol kə. **30** Kə Esayu oloku Yakuba: «Məpoc'em, iletsen'am idi pəyim pam papəkə bawo dis dolol im.» Ti tə asəŋe Esayu tewe ta «Edəm». **31** Kə

Yakuba oloku Esayu: «Məwayər im məkə dəkəcəmə da debeki dam.» **32** Kə Esayu oloku kə: «In'ewə icfi, ake dəkəcəmə da debeki dadəkə dendəyo em-ə?» **33** Kə Yakuba oloku: «Mədərəm'em kərəsna.» Kə Esayu ənderme Yakuba k'ewayər kə dəkəcəmə da debeki dən. **34** Kə Yakuba əmpoçə Esayu kəcom, kə mənc maməkə. Kə Esayu endi yeri yayəkə, k'omun, k'eyefə k'əŋkə. Tatəkə tə Esayu ənagbal dəkəcəmə da debeki dən.

26 Kə dor dende deyi dətəf, nde denacyane kə dor dəcəkə-cəkə dəkə denayi di tem ta Abraham mə. Kə Siyaka əŋkə nda Abiməlek, wəbə ka aFilisti nde Kerar. **2** Kə MARIKI owurər Siyaka, k'oloku kə: «Ta mətor Misira, məyi atəf nyə indeboncər əm mə. **3** Mənde atəf ŋaŋe. Isol'am, indepoc'am pətət, bawo məna kə yuruya yam ŋ'indesəŋ antəf ŋaŋe fəp. Indelas tem tatəkə kədərəm nkə inaderme papa kam Abraham mə. **4** Indeyo yuruya yam yela pəmə cəs ca darenc. Indesəŋ yuruya yam təf yaye fəp. Afum a doru fəp ŋande ŋactən kətola nno yuruya yam yeyi mə. **5** Abraham ənacəŋkəl dim dem, pəcəmə dəpə dem darəj, pəsumpər moloku mem, pəleləs məfaj mem kə sariyə sem.» **6** Kə Siyaka ənde Kerar. **7** Nte afum a tofo tatəkə ŋancyifət teta wəran kən mə, pəcloku ŋa: «Wəkire kem əfə.» Pəcnəsə kələku a wəran kən əfə, ta afum a tofo tatəkə ŋadif kə, bawo Rebeka ənatesə. **8** Nte kəyi kən kəncwon di mə, kə tosurenə Abiməlek wəbə ka aFilisti pəwure kəro dəwunder pəcməmən, k'ənəŋk Siyaka pəccəcənə kə wəran kən Rebeka. **9** Kə Abiməlek ewe Siyaka k'eyif kə: «Wəran kam əyənə wəran nwə ba! Ake'səŋe nte mələku su a wəkire kam əfə mə?» Kə Siyaka oloku kə: «Ilokü ti kənəsə disre ta idefine tetən.» **10** Kə Abiməlek oloku kə: «Cəke məyo su tante? Pəpic pəcəmə wələma su dacə ŋafəntərə kə wəran kam, kə mən'əsəŋe su kəsəre kiciya.» **11** Kə Abiməlek əson dim dadəkə afum ən fəp, nte: «Fum nwə o nwə ongburjənə wərkun nwə kə wəran kən mə, mənə padif wəkayi.» **12** Kə Siyaka əmbəf kəren kəŋkə dətəf k'əntəl tasar tin ta təkə ənabəf mə, bawo MARIKI ənapoçə kə pətət. **13** Kə wərkun nwə əsətə daka, k'embərenə kəsətə daka haj k'ənəŋkənə kəyənə wəka daka wəpoŋ. **14** Siyaka ənayo yəcəl yələrəm: Cəna, cir, ŋkesiya, kə acar əlarəm, təsərə aFilisti ŋayənə kə kəraca. **15** Cələmp nce acar a kas Abraham ŋanakay kiyi kən doru mə, kə aFilisti ŋaməntən ci, kə ŋalas ci kəbəf. **16** Kə Abiməlek oloku Siyaka: «Məyefə ndorosu məkə bawo məmbək su fənəntər.» **17** Kə Siyaka eyefə

di, k'əŋkə pəcəmbər saŋka nde dəŋgbəl da Kerar kəsək. **18** Kə Siyaka əŋgbəkərə sə kəkay çələmp nce anakay tem ta kas Abraham, a kə aFilisti ŋaməntən ci kəcepər ka defi da Abraham mə. K'ewe sə ci mewə məkə kas ənawə ci mə. **19** Kə acar a Siyaka ŋaŋkay sə kələmp kələma, dəndo mərə dacə, kə ŋambəp ki disre domun dətət. **20** Akek a yəcəl ya dare da Kerar ŋancər akek a yəcəl ya Siyaka kəcəp, ŋacsimə kələmp, kə ŋaloku: «Kələmp kəŋkə kosu kə.» Kə Siyaka ewə kələmp kəŋkə Esek, bawo afum ŋanagbekələne ta ki kə nkən. **21** Kə acar a Siyaka ŋaluksərəne sə kəkay kələmp kələma nkə anagbekələne sə taka ki mə, k'ewe ki Sitna. **22** K'eliŋ saŋka sən dəndo, k'əŋkə pəkay sə kələmp kələma nkə anatəgbekələne ta ki mə, k'ewe ki Rehobot, bawo, oncloklu: MARIKI pəyac su, pəsikəli su, kədesətə fənəntər atəf ŋaŋe. **23** Kə Siyaka əmperne Bersaba. **24** Kə MARIKI ouwurər kə pibi papəkə, k'oloku kə: «In'əyəne Kanu ka papa kam Abraham. Ta mənəse, bawo isol'am, indepoc'am pətət, indeyo sə yuruya yam ŋala, teta wəcar kem Abraham.» **25** Kə Siyaka əncəmbər di tetek toloujne k'okorən tewə ta MARIKI. K'əncəmbər sə di abal, kə acar ən ŋaŋkay sə di kələmp. **26** Kə Abimelek eyefə Kerar kəkənəŋk nkən Siyaka ŋasol kə Ahusat wanapa kən, kə Pikoł wəbə wəka asədar ən. **27** Kə Siyaka eyif ŋa: «Ta ake ta nənderənə nno nderem-ə, bawo nənter im, kə nəmbələs im nde ndorunu?» **28** Kə ŋaloku kə: «Sənəŋk belbel a MARIKI osol'am. Ti tə səloke: A padərmənə, ti tə tatəkə məna kə səna, patəjnə pasek danapa. **29** Nte tendəsəŋe ta məyo su ali pəlec pin, pəmə təkə sənatəyo əm pəlec, kə səyo əm pətət haj kə səsak əm kə məŋkə pəforu disre mə. Ndekəl oj MARIKI ompoc'am.» **30** Kə Siyaka omboce ŋa kəsata, kə ŋandi yeri kə ŋamun. **31** Kə ŋayefə bətbət suy kə ŋandərmənə. Kə Siyaka esak ŋa kə ŋalukus kə ŋasak Siyaka pəforu disre. **32** Dəsək din dadəkə do acar a Siyaka ŋander ŋaloku kə teta kələmp kəŋkə ŋanakay mə, kə ŋaloku kə: «Səsətə domun.» **33** Kə Siyaka ewə kələmp kəŋkə Sibeya. Ti təsəŋe nte aŋwene dare dadəkə Bersaba haj məkə mə. **34** Esayu kəsətə kən meren wəco manjkələ, k'elek aran aHewy, pacwe ŋa Sudit wan ka Beri kə Basmat wan ka Elən. **35** K'aran aHitara akarə mərəj ŋawonəs Siyaka kə Rebeka dis.

27 Siyaka ənciyəne wətem, fər yəcləl kə haj kə tələpsər kə kətənəŋk. K'ewe wan kən wəcəkə-cəkə Esayu, k'oloku kə: «Wan kem!» Kə Esayu owose:

«In'ewe!» **2** Kə Siyaka əŋgbəkərə: «Iyəne wətem, incərə fe dəsək dem defi. **3** Məlek oj yəpəne yam, cəbəlma cam kə ambəncəran, məkə dəkulum məkə məpən'em wəsem. **4** Məlompəs'em peri pəmə təkə imbatər ti mə. Məkər'em pi, idı, nte təŋsəŋe ina yati itolan'am pətət a icfi mə.» **5** Rebeka pəccəŋkəl təkə Siyaka oncloklu wan kən Esayu mə. Kə Esayu əŋkə dəkulum kəkəpən wəsem, pəkərə. **6** Kə Rebeka oluku wan kən Yakuba: «Nte t'ine. Papa kam pəcloku wənc əm Esayu: **7** Məkər'em wəsem. Məlompəs'em peri mpə indedi, itolan'am pətət nde MARIKI eyi mə, a icfi.» **8** Ndekəl oj wan kem məcəŋkəl dim dem, məyo təkə indelok'əm mə. **9** Məkə məlek'em nde yəcəl dacə, mbiyofo yətət mərəj. Ilompəs papa kam peri potət pəmə təkə əmbətər pi mə. **10** Məndekənə papa kam peri papəkə, nte təŋsəŋe pətolan'am pətət a pəcfi mə.» **11** Kə Yakuba oluku kərə Rebeka: «Ey, mba wənc im Esayu ela cəfon dəris, k'ina iyo fe ci. **12** Tələma papa wəkəm pəkəwakəs im dis, endecər'em kətələmp təsəŋ'em kəsətə pəlec ta isətə pətət-ə.» **13** Kə kərə oluku kə: «Təyəne a pəlec papəkə peder im! Məcəŋkəl gbəcərəm dim dem. Məkə məkər'em mir.» **14** Kə Yakuba əŋkə pəlek mir, k'əŋkərə iya kən. Kə iya kən olompəs peri, pəmə təkə papa kən ənabətər pi mə. **15** Kə Rebeka əlek yamos ya Esayu wan kən wəcəkə-cəkə, yamos yətət yəkə ənatəm kəsətə deker mə, k'əsəŋ yi wan kən wəlpəs Yakuba k'emberne. **16** K'əŋkump Yakuba akata ŋa mbiyofo yəkə ŋanadif mə dəwaca kə dəkilim, kəbəp kə mofo məkə menatəyo cəfon mə. **17** Kə Rebeka əsəŋ wan kən Yakuba peri pəkə ənalompəs mə, kə kəcom. **18** Kə Yakuba əŋkə nde papa kən eyi mə, k'oloku: «Papa wəkəm!» Kə Siyaka owose: «In'ewe. Mən'an'əfə-ə, Wan kem?» **19** Kə Yakuba oluku kas: «In'əfə Esayu wan kam wəcəkə-cəkə. Iyo təkə məlokun'em mə. Məyefə iłetsən'am, məndə məsəm wəsem wəm, nte təŋsəŋe məna yati mətolan'em pətət mə.» **20** Kə Siyaka oluku wan kən: «Mba məyefə kəsətə wəsem wan kem!» Kə Yakuba oluku: «MARIKI Kanu kam kəker'em wi fər yem kiriŋ.» **21** Kə Siyaka oluku Yakuba: «Məcəŋnə oj wan kem, iwakəs əm, icərə kə pəyəne a wan kem Esayu əfə-ə.» **22** Kə Yakuba olətərnə kas Siyaka, k'ewakəs kə k'oloku: «Dim dənde da Yakuba də, mba waca wəwə wa Esayu wə.» **23** Siyaka ənanepəl fe kə. Bawo waca wən wənala cəfon pəmə waca wa wənc Esayu, k'ontolane kə pətət. **24** K'eyif: «Mən'əfə məna wan kem Esayu?» Kə Yakuba owosənə kə: «Ey.» **25** Kə Siyaka oluku: «Məber'em isəm

wesem wa wan kem, nte tojsorje, ina yati itolan'am pətot mə.» Kə Yakuba embere Siyaka yeri k'endi, k'enjkere kə so member k'omun. **26** Kə kas Siyaka oluku so: «Məcəjne məcup im wan kem.» **27** Kə Yakuba oncojne, k'oncup kə. Kə Siyaka ene ambənc əya yamos ya Esayu. K'ontolane kə nte: «Ey, ambənc əya wan kem əneyi pəmo ambənc əya dale nde MARIKI ompoce pətot mə. **28** Kanu kəsəj əm pəcajki pa darenc kə daka da dəntaf. Malo kə member polarəm! **29** MARIKI pəsərje, afum əy'əm dəntaf, Kanu kəsəjne afum əyatontnen'əm! Kanu kəsəjne məyi awenc əm aja kəroj, Kanu kəsəjne awut a iya kam əyatontnen'əm dəntaf! Kanu kəsəjne pəlec, wəkə əyfəj'am pəlec mə, Kanu kəsəjne pətot wəkə əyfəj'am pətot mə.» **30** Siyaka enadelip kətolane Yakuba, Yakuba endeyefə kas dəntaf, kə wənc Esayu embere pəyefə dəkəpen. **31** Kə Esayu olompəs so peri k'enjkene kas Siyaka. K'oloku kas: «Papa məyefə məsəm wesem wa wan kam, nte tojsorje mətolan'em pətot məna yati mə.» **32** Kə kas Siyaka eyif kə: «Mən'an'fə-e?» Kə Esayu oluku kə: «In'əfə wan kam wəcəkəcəkə Esayu.» **33** Kə pəyi Siyaka yamayama, yamayama pəpəy k'oloku: «An'əkə pəpen wesem k'əyjkər'em-e? Isəm yi a kə məndeder, intolane kə pətot. Kətola pətot kəlip kəsumpər kə.» **34** Nte Esayu ene moloku ma kas mə, k'embər kəbebe, k'əyjkule-kule pəpəy, k'oloku kas: «Ina so mətolan'em pətot Papa.» **35** Kə Siyaka oluku kə: «Wənc əm enderəne cəmpənpən k'elək kətolane pətot kam.» **36** Kə Esayu oluku: «Cəpo nte asəj kə tewe ta Yakuba mə, ti t'əjnəmps'em haj kəmərəj? Enabəjər im tokə dəcəmə da debeki dem. Kə pəndesəyi tante k'əylekər im so kətolane pətot kem.» Kə Esayu endenjər: «Papa, məməyjkərnə fe so kətolane pətot kələma, məsəj im ki?» **37** Kə Siyaka oluku Esayu: «Isəj kə kəyi kam kəroj, k'isəj kə awənc aja fəp kəyi kə dəntaf, k'isəj kə bəle kə wən. Cəke c'indəyəne məna-e, wan kem?» **38** Kə Esayu eyif kas: «Kətola pətot kin kajkə gborj kə məyə ba, Papa? Ina so mətolan'em pətot, Papa!» Kə Esayu eyefe kabok. **39** Kə kas Siyaka oluku kə: «Mənəjk! Dəkənde dam dəfədeyə daka da dəntaf Kə pəcajki mpe pənyefə darenc mə. **40** Dakma dam dədedəs əm doru, Məndeyi wənc əm dəntaf. Məndeyi tam tacıja Fənəntər fam fəndesərje, məccer kə məfaj mən.» **41** Kə Esayu eməjkə Yakuba metele, teta kətolane pətot nkə kas enatolane Yakuba mə. Esayu pəccəpəsnə dəbəkəc, «Mataka ma defi da papa wəkəm məmbələ fe so. Indedif wənc im Yakuba.» **42** K'əyjkə paloku Rebeka məcəməcməne məlec ma

Esayu nnə Yakuba eyi mə. Kə Rebeka ewe wan kən Yakuba, k'oloku kə: «Mənə nte wənc əm Esayu əfəj kəluks'am ayek mə, a pədif əm. **43** Awa wan kem, məcəjkəl im! Məyefə, məkə məgbəpnə ndena wənc im wərkun Labaj nde Haraj. **44** Məkə məyi di mataka, haj metele ma wənc əm melip. **45** Kə metele ma wənc əm mendelip-e, pəpalərnə pəcuy pəkə məyo kə mə, indew'am məder. Ta ake t'indebutə nu mərəj monu dəsək din-e?» **46** Kə Rebeka oluku Siyaka: «Doru dəngbəf im teta awut aran aHewy. Kə Yakuba ənənce wəHewy, wan wəran wəka dətəf pəmə akane, ake indesəyə oj doru-e?»

28 Kə Siyaka ewe Yakuba, k'ontolane kə pətot, k'osom kə nte: «Ta mənənce wəran wəka Kanaj. **2** Məyefə. Məkə Padaj-Aram, ndena papa ka iya kam. Məlek di wəran awut aran a ncək'am Labaj dacə. **3** Kanu ke kəntam məs fəp doru mə kəpoc'am pətot, kəsəj əm dokombəra, kəsəj'am məla nte tojsorje məyənə afum əlarəm mə! **4** MARIKI pəsəj əm pətot pa Abraham kə yuruya yam nte tojsorje atəf əyajə məyi decikəra mə, əy'əm dəwaca pəmə tokə Kanu kənasəj ni Abraham mə.» **5** Kə Siyaka esak Yakuba k'əyjkə Padaj-Aram, ndena Labaj wan ka Betuhel, wəAram, wənc wərkun wəka Rebeka, iya wəka Yakuba kə Esayu. **6** Kə Esayu ənəjk a Siyaka ontolane Yakuba pətot, k'oloku kə kəkə so Padaj-Aram pəkəten wəran, mba nte Siyaka onctolane kə mə, ənasom kə nte: «Ta mənənce wəran wəka Kanaj de.» **7** Yakuba ənənce moloku ma kas kə kəre, k'əyjkə Padaj-Aram. **8** Kə Esayu ənəjk a mes ma awut aran aka Kanaj mənabət fe papa kən Siyaka. **9** Kə Esayu əyjkə ndena Səmayila, k'elək di wəran pacwe kə Mahalat, wan waran wəka Səmayila wan k'Abraham, wəkire ka Nebayət, kəberəne ka aran aHewy akə ənayo mə. **10** Kə Yakuba eyefe Bersaba k'əyjkə Haraj. **11** K'embəp tofo tələma k'endirə di, bawo dec dənaləpə kə. Kə Yakuba elək tasar tin ta kəfə kajkə, k'əfakənə pi, k'əfəntərə kəfə kajkə. **12** K'ewərəp, k'ənəjk same səcəmə dəntaf domp da si docgburjənə kəm məlekə a Kanu məcfərəjk si, məcpə, moctor. **13** Kə MARIKI əncəmə same sasəkə darenc. K'oloku: «In'əyəne MARIKI, Kanu k'Abraham papa kam, kə Kanu ka Siyaka. Antof əyajkə məfəntərə mə, indesəj əm ni məna kə yuruya yam. **14** Yuruya yam əyendəla pəmə kəbof ka dəntaf. Məndewəkələs dəkənde dam kəca kətət kə kəmeriya, nde dec dəməpə mə kə nde dəyjkələ mə. Afum a doru fəp əyandə əyactənər əm

kətolane pətət ko yuruya Yam. 15 Ina yati in'osol'am, inde icbum əm kəca nkə o nkə mərjkə mə, indeker'am atəf ənəje, bawo ifəsak əm ta intalas tante iŋlok'əm mə.» 16 Kə Yakuba entime dəməre, k'oloku: «Tələma MARIKI eyi nnə tofo tante, k'intənacərə til!» 17 K'enəsə k'oloku: «Mba tofo təyə wəywəy! Pənciyane fe de kə kələ ka Kanu, kusunjə ka darenc kə!» 18 Kə Yakuba eyefə bətbət suy, k'elək tasar təkə enafakənə domp mə, k'əncəmbər pi, k'olojər pi kəroj moro məbəy təta kəpuse ka pi Kanu. 19 Kə Yakuba ewe tofo tatəkə Betel, mba dare dadəkə denanurjənə dəyə tewe ta Lus. 20 Kə Yakuba ontola pəcloku: «Kə pəyənə a Kanu kəsəl'əm kəcbum im dəpə nde iŋkət mə, kə pəyənə a kərəsəj im kəcom kem kəsəm, kəsəj im sə yamos ibərnə, 21 k'ilukus pəforu disre nde kələ ka papa wakem-ə, awa MARIKI endeyənə Kanu kem. 22 Tasar tante incəmbər teta kəpuse ka pi Kanu mə, pendeyənə kələ ka Kanu. Indesəj əm farile fa mpe o mpe məndekəsəj im mə.»

29 Kə Yakuba eyefə kəköt kəkə ka atəf ənə awut a nde dec dəmpə mə. 2 Kə Yakuba ənəjk kələmp dəndo dəkulum, kə yəcəmə kələmp kajkə kəsək, bawo kələmp kajkə kə yəcəl yoncmun. Tasar mpe penayi kələmp dəkusu mə penabek. 3 Difə yəcəl fəp yəncəbəpənə. Pabiňkali tasar papəkə anaboc kələmp dəkusu mə, cir kə əkəsiya yomun. Kə yelip-ə palukse tasar papəkə so kələmp dəkusu. 4 Kə Yakuba eyif akək yəcəl: «Awənc im aja, aka deke ənə nəyənə-ə?» Kə akakə əhaloku kə: «Aka Haraj ənə səyənə.» 5 Kə Yakuba eyif ənə: «Nəncərə Labaj, wan ka Nahor?» Kə ənəwəsə: «Ey, səncərə kə.» 6 K'eyif ənə: «Cəkə cə pəyi kə-ə?» Kə akakə əhaloku kə: «Daka o daka! Wan kən wəran Rasel ender wəkə kə yəcəl yefet yefet.» 7 Kə Yakuba oluku ənə: «Dec dəsərəbek kərəsna. Təm toloukə yəcəl təntabəp fe. Nəsəj yəcəl domun, kə nəlip-ə nəkekərə yi kərəsna yəkəsəmət.» 8 Kə əhaloku kə: «Səfətam ti kə yəcəl fəp yəntəlojəkənə-ə, bawo ti tə səmbiňkali tasar nte arjsuncə kələmp mə, a yəcəl yefet yefet yomun.» 9 Yakuba eyi kəlok-lokər akək kə Rasel əmbərə kə yəcəl yefet yefet ya kas, bawo Rasel wəkək ənayi. 10 Nte Yakuba ənəjk Rasel wan wəran wəka Labaj kə yəcəl yefet yefet ya Labaj mə, k'əncəjnə k'embəjkləi tasar tatəkə ancsuncə kələmp mə. Kə yəcəl yefet yefet ya Labaj yomun. 11 Kə Yakuba oncup Rasel, k'eyefə kəfək, pəcbok. 12 Kə Yakuba oluku Rasel: «Fum ka papa kam iyənə, wan ka Rebeka iyənə.» Kə Rasel eyekə kəkoloku

ti kas Labaj. 13 Nte Labaj ene kəder ka Yakuba wan ka wəkire kən mə, k'eyekə k'ende pəsapnə Yakuba, k'əməkərəne kə. Kə Labaj ejkekərə kə nde kələ kən, kə Yakuba ələmər kə mes məkə menasətə kə mə fəp. 14 Kə Labaj oluku kə: «Kance kəsəku pəs kə: Mecir min mə səmpəjnə!» Kə Yakuba eyi ndena Labaj ənə jin. 15 Kə Labaj ende pəloku Yakuba: «Bawo fum kem məyənə, məfədebəc'əm kifali? Məbonçər im daka nde məfaj da kəway kam mə.» 16 Labaj ənayə ayecəra mərəj: Tewe ta Bəmbə bən tənayənə Leya, kə Cayi con Rasel. 17 Leya ənatesə fər dəkərə, mba Rasel ənənəyənə kətesə. 18 Rasel ənəbət Yakuba mes. Kə Yakuba oluku Labaj: «Indebəc'əm meren camət-mərəj, təta wan kam wəran Cayi: Rasel.» 19 Kə Labaj oluku kə: «Kəsəj əm kə kəncepər im təkə iŋkəsəj kə wərkun wəcuru mə. Məyi nnə nderem!» 20 Kə Yakuba əmbəcə Labaj meren camət-mərəj təta Rasel. Kə meren camət-mərəj maməkə meyi, Yakuba dəfər pəmə mataka, bawo Rasel ənəbət kə mes. 21 Kə Yakuba ende pəloku Labaj: «Məsəj im wəran wəkem bawo təm tem ta yəbəc telip, ifaj kənənəce kə.» 22 Kə Labaj ewe aka tofo tatəkə fəp, kə yəmbəpənə k'ombəc kəsata. 23 Pəndeyi dəfəy, k'elək wan kən wəran Leya k'ənənə Yakuba, kə Yakuba ənənəce kə. 24 Kə Labaj əsəj wan kən wəran Leya wəcar wəran nwə ancwe Silpa mə. 25 Dec dəndəsək, kə Yakuba ənəjk a bafə Leya əsəj kə. K'oloku Labaj: «Cəkə cə məyə em nte? Bafo təta Rasel t'imbəc'əm? Ta ake tə məntiňkər'əm-ə?» 26 Kə Labaj oluku: «Afəsəj səna ndorosu Cayi, ta antasən Bəmbə-ə. 27 Mələpəs tataka tolusər kə Bəmbə, a sədəsəj əm sə Cayi kə məndewəsə sə kəbəc'əm tetən meren camət-mərəj-ə.» 28 Kə Yakuba əyə tatəkə, k'eləpəs tataka tolusər kə Leya, kə Labaj əsəj kə sə wan kən wəran Rasel. 29 Kə Labaj elək wəcar kən Bilha k'əsəj kə Rasel. 30 Ka Yakuba ənənəce sə Rasel nwə ənəbət kə mes, pətas Leya mə. K'əmbəcə sə Labaj meren camət-mərəj. 31 Kə MARIKI ənəjk a ambətər fe Leya pəmə Rasel, k'əsəj Leya dokombərə. K'osumpər Rasel dokombərə. 32 Kə Leya əmbəkəs. K'əykom wan wərkun, k'ewe wan wəkəkə Ruben. Ti tə tatəkə nnə eyi mə, «MARIKI ənəjk kəlapəs kem. Ndəkəl ənə, wos im endebətər im.» 33 K'əygbəkərə sə kəbəkəs, k'əykom sə wan wərkun. Kə Leya oluku a: «MARIKI ene a ambətər f'əm, k'əsəj im sə wəkawə.» Kə Leya əsəj wəkəkə tewe ta Simeyəj. 34 Kə Leya oluksərənə k'əmbəkəs, k'əykom wan wərkun sə. K'oloku: «Tante təj, wos im endegbəkər'əm, bawo iŋkome kə awut arkun maas.

It'anasoje wan wəkakə tewe ta Lewy.» **35** K'embekəs sə k'oŋkom wan wərkun sə. K'oloku: «Tante tarj indekor-koru MARIKI.» Ti tənawenə wan wəkakə tewe ta Yuda. Kə Leya esak oj, kəkom.

30 Nte Rasel enəjk a eyi fe kəkome Yakuba mə, k'øyne wənc wəran Leya kəraca. Kə Rasel oluku Yakuba: «Məsoj im awut kə pəyəj fe ti-ε, iŋfi!» **2** Ko pəntəle Yakuba nno Rasel eyi mə, k'oloku: «Incəmə dəkəcəmə da Kanu, nkə kəntəsəj əm dokombəra mə?» **3** Kə Rasel oluku: «Wəcar kem wəran Bilha ewe, məfəntərə kə nkən nte təŋsəjə pəsətə wan mə. Nno suwu sem s'endekom wan wəkakə, pəsən'em kəyo wan.» **4** Ko Rasel əsoj Yakuba wəcar kən wəran Bilha. Kə Yakuba əŋkə kə, **5** Kə Bilha embekəs, k'oŋkome Yakuba wan wərkun. **6** Ko Rasel oluku: «Kanu kəmboc'em kitı, kə kəne sə dim dem, kəmpoc'em wan wərkun.» Ti tənasoje wan wəkakə tewe ta Dan. **7** Ko Bilha wəcar ka Rasel, əŋgbəkərə sə kəbekəs, k'oŋkome Yakuba wan wərkun tamərəj. **8** Ko Rasel oluku: «Kanu kəmar im kəsiməs kə wənc im wəran Leya, k'intam kə.» Kə Rasel əsoj wan wəkakə tewe ta Naftali. **9** Nte Leya enəjk a esak kəkom mə, k'elek wəcar kən Silpa k'əsoj kə Yakuba pənənce. **10** Ko Silpa wəcar ka Leya oŋkome Yakuba wan wərkun. **11** Kə Leya oluku a: «Pəbotu pender!» Kə Leya əsoj wan wəkakə tewe ta Kadu. **12** Silpa wəcar ka Leya əŋgbəkərə sə kəkome Yakuba wan wərkun tamərəj. **13** Kə Leya oluku: «Mba pəmbət im! Ey, aran ŋjande ŋjackul'em orj a pəmbət əm.» K'əsoj wan kaka tewe ta Asər. **14** Dəsək dələma katəla kənayi, kə Ruben əŋkə dale. K'əŋkə pəsətə di yeri yokom yələma, k'əŋkəre yi iya kon Leya. Kə Rasel oluku Leya: «Iletşən'am, məpoc'em yokom yələma nyə wan kam əŋkər'am mə.» **15** Ko Leya oluku Rasel: «Pəntəŋne f'am nte məmbəjər im wos im mə, məne məsətə so yeri ya wan kem?» Kə Rasel oluku Leya: «Awa! Ndaram ende məkə fəntərə, kəway ka yeri ya wan kam.» **16** Dəfəy dəndebəp, nte Yakuba eyefə dale mə, kə Leya əŋkə pəfayne kə, k'oloku Yakuba: «Nno nderem mənde məkə fəntərə, bawo kəsətə kam pibi pəməkə, məne nte isəkpərə pi yeri yələma ya dale nyə wan kem əŋkərena mə.» Kə Yakuba ŋafəntərə pibi papəkə kə Leya. **17** Kə Kanu kəmbəj Leya, k'embekəs. K'oŋkome Yakuba wan wərkun wəka kəcamət. **18** Kə Leya oluku: «Kanu kəsoj im kəway kem. Ina nwe ilek wəcar kem wəran k'isəj kə wos im mə.» Kə Leya ewe wan wəkakə Isakar. **19** Kə Leya endesə pəbekəs,

k'oŋkome Yakuba sə wan wərkun wəka camət-tin. **20** Ko Leya oluku: «Kanu ompoc'em! Tante tarj, wos im endeyi tofo tin k'ina, bawo iŋkome kə awut arkun camət-tin.» Kə Leya ewe wan wəkakə Sabulon. **21** Kə Leya embekəs, k'oŋkom wan wəran nwe enasəj tewe ta Dina mə. **22** Kə Kanu kənde kəcəm-cəmənə Rasel, kə kəne kətola kən, kə kəsəj kə dokombəra. **23** Kə Rasel ende pəbekəs, k'oŋkom wan wərkun. K'oloku: «Kanu kəlij im malap.» **24** Kə Rasel ewe wan kən wəkakə Isifu, k'oloku: «MARIKI pəbəren'em sə wan wərkun wələmə!» **25** Nte Rasel oŋkom Isifu mə, kə Yakuba oluku Labaj: «Məsək im ilukus nno nderem, ikə nde atof ŋjem.» **26** Məsoj im aran em k'awut em aŋje imbəc'am tetəjan mə, ŋja ŋjə səndekə, bawo məna yati məncərə yəbəc nyə imbəc'am mə.» **27** Kə Labaj oluku Yakuba: «Ifaj a məboncər im kəway nkə indesəj əm mə. Canu cem cəsəj'em kəcərə a MARIKI ompoc'em pətət tetəm.» **28** Məboncər im kəway kam iŋsəj əm ki.» **29** Kə Yakuba oluku Labaj: «Məna yati, məncərə kə tokə imbəc'am mə, kə tokə isənəj kə yəcəl yam yeyi mə.» **30** Bawo yəcəl yepic yəkə inabəp'am mə, yela oj nderək. Kə MARIKI ompoc'am kəlek dəsək nde imbərə kələ kam mə, haj məkə. Ndəkəl oj ake tem ta indebəcə afum em-ε?» **31** Kə Labaj eyif kə: «Ak'indesəj əm-ε?» Kə Yakuba oluku: «Məfədesəj im daka o daka. Kə məwəsə kəyə tokə indelok'əm mə, indesəkəs yəcəl yam yəfət yəfət, ibum'am sə yi.» **32** Məkə indecepər yəcəl yam yəfət yəfət fəp dacə, mədəkəcəmər ŋkesiya yetəmsər kə yəcəmçəmər fəp kəsək yəyənə yərəŋ, yəyəne yəfət, ŋkesiya nyə yəyə lom yəcəpsər mə, kə cir nce cəncəmçəmər, nce cəntəmsər mə. Yayəkə yendeyənə kəway kem. **33** Dolompu dem deñmentər əm ti alna, kə məndekəməmən kəway kem-ε. Mpə o mpə pə mənəŋk di alna cir dacə ta pəntəmsər, ta pəncəmçəmər kə ŋkesiya dacə ta pəncapsər alom mə, məcərə a iŋkiyər əm pi.» **34** Kə Labaj oluku Yakuba: «Awa! Iwose toluku tam.» **35** Awa, dəsək dadəkə də, Labaj əncəmər mbiyifo ya cəgber, yəcəmçəmər, cir cətəmsər kə cəcəmçəmər cir nce cənaya pafer mə fəp, ŋkesiya yəkə yənaya alom ŋecəpsər mə. Kə Labaj elek yi fəp, k'ember awut ən dəwaca. **36** K'awut ən ŋambələne yəcəl yayəkə, kəkət ka mata maas kə Yakuba dacə nwe enckəkəs sə yəcəl ya Labaj mə. **37** Kə Yakuba elek wara wəcaŋk wa tək maas yeciyane, k'enaci wi pol nte təŋsəjə pəfer pa kətək powur mə. **38** Kə Yakuba əndəfət wara wawəkə enanaci mə nde yəcəl yoncmun mə, nte təŋsəjə yecnəjk wara wawəkə

mə, təsənjə yorkun yecceç yeran kə yender dəkəmunes. **39** Kə yəcol yəncəcənə wara wawəkə kəsək, ti tənasənjə yəcol yockoməs mowut ma cəgber, mətəmsər kə məcəməcmər. **40** Ntə Yakuba ənəgbəy məjkesiya mə, k'encəmbər yi fır ya yəcol ya Labaj kiriş nyə yenayə cəgber kə alom əncapsər mə, k'əsətə yəcol nyə ənacəmbər tacıja ta owose yonəjkələnə kə ya Labaj mə. **41** Kəcəc nke o nke yəcol yetifi yorkun yecfaş kəcəc yeran mə, Yakuba enclək wara wən wenaci pəcəmbər wi yəcol for kiriş dəndo yoncmun mə, ntə təjsənjə yetam kəcəcənə, yecnəjk wara wawəkə mə. **42** Kə Yakuba ənəjk a, pəcol pelejki pəfəj kəcəc-ə, ədəf fe pi kəra kən kənacı. Kə tende tələpsər on Yakuba kəyə yəcol yetifi kə Labaj əyə yelerjki. **43** Kə Yakuba ende pəyənə waka daka wəpən. K'əyə yəcol yefet yefet yelərəm, acar arkun, acar aran, yəkəmə kə səfale.

31 Kə Yakuba ene məcəm-cəmne ma awut a Labaj, ənəcləku: «Yakuba elek daka da papa kosu fəp, di dəsənjə kə kəyənə ka wəka daka dande fəp.» **2** Kə Yakuba ənəgbəkərə a kəro ka Labaj kəyi fe so nnə eyi mə, pəmə təkə pənayi cəkə-cəkə mə. **3** Kə MARIKI oluku Yakuba: «Məlukus atof ja awisi aja, dəjkom dam. Isol'am.» **4** Kə Yakuba ewe Rasəl kə Leya anje ənənayi dale ənəckək yəcol yən cir kə ənəksiya mə. **5** K'oloku ja: «Inəgbəkərə a, kəro ka papa konu kəyi fe so nnə iyi mə, pəmə təkə pənayi cəkə-cəkə mə. Mba Kanu ka papa kem kəsol'em. **6** Nəncərə nəna yati a imbəcə papa konu kə fənəntər fem fəp. **7** Mba papa konu əjkafəli-kafəli, k'encepə-cepə kəway kem haş wəco. Mba Kanu kəwose fe kə kəy'em pələc. **8** Pənaloku a yetəmsər yəyənə kəway kam-ə, kə yəcol fəp yenader yockoməs awut atəmsər. Pənaloku so a ya cəgber yəyənə kəway kam-ə, yəcol fəp kə awut a cəgber yənader yockoməs. **9** Kanu kəmbər yəcol yən nnə papa konu eyi mə, kə kəsəj im. **10** Təm ntə yəcol yecfaş kəcəcənə mə, k'iyekti fır darenc, k'iwerəp a yəcol yorkun nyə yecceç yeran mə, yenayə cəgber, yetəmsər, yecəməcmər. **11** Kə məlekə ma Kanu molok'im dəməre: «Yakubal! K'iwose: «In'ewel!» **12** Kə məlekə molok'im: «Məyekti fır məməmən. Yəcol yorkun fəp nyə yeyi kəcəc yeran mə, yəyə cəgber kə yəntəmsər kə yecəməcmər. Bawo inəjk moyə məko Labaj əy'em mə fəp. **13** In'əyənə Kanu ka Betel, nde mənacəmbər tasar, kə məbəy pi moro teta kəpus mə, nde mənəderm'im mə. Ndəkal oj, məyefə atəf ənəjk, məlukus dəjkom dam.»» **14** Rasəl kə Leya ənaloku kə:

«Mba səyə so kə nnə kələ ka papa kosu? **15** Mba ələm fe su oj pəmə acikərə ba, bawo əncaməs su, k'əndi pəsam posu. **16** Daka nde Kanu kəmbərə papa kosu mə fəp, dendeyənə oj dosu k'awut asu. Məyə təkə Kanu kəlok əm mə fəp.» **17** Kə Yakuba eyefə, k'əndəs awut ən yəkəmə kəronj kə aran ən. **18** Kə Yakuba osole yəcol yən kəkək, kə daka dən fəp nde ənasətə mə, yəcol nyə ənasətə Padaj-Aram mə, k'əyəkə ndena papa kən Siyaka, atəf ja Kanaq. **19** Kə Labaj ende pəkə kəgbət-gbet ənəksiya yən. Kə Rasəl eñkiye mərəŋka ma papa kən Labaj. **20** Kə Yakuba nkən entiğkər Labaj wəAram ntə ənəckə ndərən, ta elembarne kə mə. **21** Kə Yakuba əyekse kə daka dəkə ənayə mə fəp, k'eyefə k'empimne kənəgbəkə, k'entəfərnə mərə ma Kaladu. **22** Tataka ta maas, k'aloku Labaj a Yakuba əyekse. **23** Kə Labaj elek awənc aja kə ənəncəmə Yakuba dərəj kəköt ka mata camət-mərəj, kə ənəmbəp kə nde mərə ma Kaladu. **24** Kə Kanu kənder Labaj wəAram dəməre ma pibi, kə Kanu kələku kə: «Məkəmbərnə kəlok-lokər Yakuba.» **25** Kə Labaj əmbəp Yakuba pəcəmbər abal ənən tərə kəronj. Kə nkən so dəmənə ənəcəmbər abal ənən kə awənc aja tərə ta Kaladu kəronj. **26** Kə Labaj eyif Yakuba: «Cəke cə məyə tantə-ə? Ta ake tə məntiğkər'em, məckəkərə awut em aran pəmə afum aje asumpər dəkəwan mə-ə? **27** Ta ake tə mənəgbəpnənə kə məyekse-ə? Məntiğkər f'em ba, məyekər f'em ba? K'inasak əm məkə pəbotu disre, paclenjəs, pacfula pacfer. **28** Məwose f'em kəcup awutsə em arkun kə awut em aran! Tante təj məmbüt amera. **29** Intam kəyə əm pələc, mba Kanu ka papa kam kəlokus'em nəndisna: «Məkəmbərnə kələku ka Yakuba pələc!» **30** Bawo pəjəwon əm kəkə ndena papa kam, ta ake tə mənəkjiyənə canu cem-ə?» **31** Kə Yakuba oluku Labaj: «Indenanesər-nəsər ti kəcəm-cəmne a, məndebənər im awut am aran. **32** Mba məməmən nwə o nwə məjnərkə canu cam afum em dacə mə, wəkakə ejfi! Awənc asu aja fır kiriş məməmən məlek mpe o mpe pəyənə pam mə məkekərə.» Mba Yakuba ənəcəre fe a Rasəl eñkiyər Labaj canu ca kusunjə kərəjan. **33** Kə Labaj əmbərə abal ja Yakuba, k'owur k'embərə ja Leya, k'owur k'embərə abal ja acar aran aje mərəj, ənəjk fe daka o daka. Kə Labaj əmbərə abal ja Rasəl disre. **34** Rasəl pələk mərəŋka pəboc mi dəntəf, k'elek dəcəm nde aynənə yəkəmə kəronj mə k'enderər, k'eyefə k'ende di kəronj. Kə Labaj efen-feni abal disre fəp ənəjk fe mərəŋka məmə. **35** Kə Rasəl oluku papa kən: «Mariki mem, ta pətəl'am, ntə

intoyefen'am mə, tentəynej iyo tokə teŋyi aran tem o tem mə.» Kə Labaj enten merəjka mme haj, ənəjk fe. 36 Kə abəkəc ŋempə Yakuba, k'ənəçəj Labaj kəcəp. Kə Yakuba elek moloku, k'oloku: «Deke iləsər-ə, deke inciya-ə tante məncəm'em darəj mə? 37 Nte məfen-feni ca yem fəp mə, ake mənəjk-ə ca yam ya dukulo-ə? Məmentər im yi for ya awənc im aja kə awənc əm aja ŋabəre su daco ina kə məna. 38 Meren wəco merəj mə iyi nno ndaram. Mba aŋkesiya ŋam ɲin, wir wan win welece fe kor, isome f'am aŋkesiya yocəl yam daco. 39 Iŋkərə f'am pəcəl pefi, in'ənasare teta yi. Məncwər im kəsoj ka kəway kə nyə anckiyər im pəwəŋkəra kə pibi mə. 40 Inayi nno nne yoccof im pəwəŋkəra, kəfe kəcsut im pibi, mere məbələn'em. 41 Təsətə meren wəco merəj nte iyi nno ndaram mə. Icbəc'am teta awut am aran meren wəco kə maŋkələ, kə meren mme camət-tin, ta yocəl yam yəfət yəfət. Mba mənacepə-cepə kəway kem haj wəco. 42 Pəyənə fe Kanu ka papa kem Abraham, Kanu Kəwəy-wəy ka Siyaka kəsəl'em-ə, kə tante tə məsak im ilukus waca wəsəkər. Kanu kənəjk malap mem, kə kələləs nkə inaloləs waca mə, ti tə kəmbocəsu nendisna kiti.» 43 Kə Labaj oluku Yakuba: «Awut arkun akanə, awut aran akanə kəbəp yocəl yaye fəp yemi yə. Cəke c'intam məkə kəyənə awut em aran kə awut aŋe ŋaŋkom mə-ə? 44 Ndəkəl məder səsek danapa for ya fum wələmə kiriŋ ina kə məna.» 45 Kə Yakuba elek tasar tin, k'əncəmbər pi cos teta kəpus ka pi. 46 Kə Yakuba oluku awənc aja: «Nəwətəs masar!» K'awənc aja ŋawətəs masar kə ŋamboc təpesə. Kə ŋandə təpesə papəkə kəroj kə ŋandi yeri. 47 Kə Labaj ewe təpesə papəkə «Yekar Sahaduta,» kə Yakuba nkən ewe pi «Kaled.» 48 Kə Labaj oluku: «Təpesə pampe peyi su məkə daco.» Ti tə asəŋə pi tewə ta Kaled. 49 Təpesə papəkə p'aywe so Mispe, bawo Labaj ənaloku: «MARIKI kəgbəkərəsu ina kə məna kə səndəsələrənə. 50 Kə məntərəs awut em aran-ə, kə malek so aran aləma-ə, məcərə a bafo fum eyi su daco, mba Kanu yati.» 51 Kə Labaj oluku: «Təpesə pempe, kə tasar təkə incəmbər ina kə məna daco mə. 52 Təpesə pa masar pampe kə tasar pecəmbər cos pampe peyi su daco kətəynej tes, a ifəsəcepər təpesə pampe kəkəcajərn'am kəyə ka pəlec, məna so ta məcepər təpesə pampe kə tasar pampe kəkəcajərn'em kəkəyə pəlec.» 53 Kə Labaj oluku: «Kanu ka Abraham kə Nahor, kə Kanu ka kas kəyən kəyə su daco.» Kə Yakuba enderme Kanu Kəwəy-wəy ka papa kən Siyaka. 54 Kə Yakuba olorjne tərə

tətəkə kəroj, k'ewe awənc aja kədedi yeri yayəkə. Kə ŋandi yeri yayəkə kə ŋandire tərə papəkə kəroj. 55 Kə Labaj eyefə bətbət suy, k'oncup awut-sə ən arkun k'aran, k'ontolane ŋa, k'osumpər dəpə kəlukus ka ndəndərən.

32 Kə Yakuba sə əncəmə dəpə dən darəj, kə məleke a Kanu ŋancepəse kə darəj. 2 Yakuba endenəjk mi, k'oloku: «Afan ŋa Kanu ŋəl!» K'əsəj tofo tatəkə tewə ta Mahanayim. 3 Yakuba pəyi tadarəj k'osom nda wənc Esayu nwə ənayi kulum ka Edəm mə, atəf ŋa Sehir. 4 Kə Yakuba osom ŋa nte: «Nte tə nəŋkələku mariki wənc im Esayu: «A wəcar kam Yakuba-ə, a iŋko iwon nda Labaj haj. 5 Iyo cəna, əfələ, ŋkesiya, cir, acar arkun kə aran. Ti t'isom'am nno mariki wənc im eyi mə, pəctam kəwəsə ibərə.»» 6 K'asom ŋalukərənə nno Yakuba eyi mə, kə ŋaloku kə: «Səŋkə nda wənc əm Esayu, nkən sə kəlompəsnə k'ənde kədebəp əm, kə afum 400.» 7 K'abəkəc ŋəntəfəntərə Yakuba, kə kənəsə kəsumpər kə. K'eyər afum akə ŋanasol mə cəgəba mərəj, kəbəp ŋkesiya, cir, cəna haj yəkəmə. 8 Kə Yakuba oluku: «Kə Esayu əntəm afum a kəgəba kin-ə, a kə ŋaŋyekəsə.» 9 Kə Yakuba oluku: «Kanu ka papa kem Abraham, Kanu ka papa kem Siyaka, MARIKI nwə olok'im: «Məlukus atəf ŋam nde aŋkom əm mə, indeyən'am pətət!» 10 Ifətər layidi kə pətət mpe məŋkər'em mə, ina wəcar kam. Bawo nte incepər Yurden yaye mə, togbo tem gbəcərəm t'inatəmpər, ndəkəl oj iyer afum em cəgəba mərəj. 11 Ilətsən'am məbəj im, wənc im Esayu dəwaca! Bawo iŋnesə tə pədesut im, kə iya ka awut em. 12 Kə məna Kanu mənalok'im: «Indeyəm pətət, indeyə yuruya yam ŋala pəmə asəŋə ŋa dəkəba, nnə antotam kələm mə.»» 13 Difə Yakuba ənacepərənə pibi. K'eyək-yək daka dən dəkə ənakərə mə dəcə kəkəpoce wənc Esayu: 14 Cir masar mərəj, mbiyofo wəco mərəj, ŋkesiya yəran masar mərəj kə yorkun wəco mərəj, 15 kə yəkəmə yəran wəco maas kə awut ayi akə yəncəməsər mə, cəna cəran wəco maŋkələ, mura wəco, əfələ səran wəco mərəj kə sərkun wəco. 16 Kə Yakuba əsəj yocəl yayəkə fəp fa yi kə dokom da yi acar ən, k'oloku ŋa: «Nəy'im kiriŋ, nəsole yocəl yaye dokom dokom, nəbələnə yi kə yəkə.» 17 K'osom wəcəkə-cəkə: «Kə nəŋkəbərənə kə wənc im Esayu a pəyif əm: «An'ə məyənə? Deke məŋkə-ə? An'əyə yocəl yaye məsole mə-ə?» 18 Məlukus kə: «Ya wəcar kam Yakuba yə, kəpəce kə nkə əsəj im a ikenə mariki mem Esayu mə. Mba nkən əfə

wəkə ender im tadarəj mə.» **19** K'osom sə kəsom kin kajkə, asole yəcəl ya mərəj, ya maas kəbəp ka alpəs akə əyanayi tadarəj əsəle yəcəl mə: «Tatəkə tə nəyəkəloku Esayu kə nəyəkəbəpənə-ə. **20** Nəloku kə: «Wəcar kam Yakuba ender su wəkə tadarəj.» Bawo Yakuba ənaloku: «Kəpəce kajkə kəy'im kirij mə, ik'ləjikətor-torəne kə abəkəc, a sədenəyəkəne fər disre. Tələmə endekəselən'em belbel.» **21** Kə yopocə yayəkə yeyi kə kirij, k'əncepərenə pibi papəkə dəndo dəkulum. **22** Kə Yakuba eyəfə pibi papəkə, k'əlek aran ən mərəj, amarəs aran ən mərəj k'awut ən wəco kə pin, k'əncalənə əna dəngəbəl da Yabək. **23** Ntə Yakuba əlek aran ən, k'əncalənə əna dəngəbəl kə daka dəkə ənaya mə fəp. **24** Kə Yakuba eyi di sona. Pəndebiyə, kə fum wələma eyəfə əsiməs kə Yakuba haj dəsəka. **25** Ntə wəsimənə kən ənəyik, eyi fe kətam kə mə, k'osut kə nno dətəkəc. Kə tokəc ta Yakuba towur pəcəsiməs kə fum wəkakə. **26** Kə fum wəkakə əloku: «Məsək im ika, bawo pəyi kəyə panpan.» Kə Yakuba əloku kə: «Ifəsək əm məkə ta məntolan'em-ə.» **27** Kə fum wəkakə eyif Yakuba: «Cəke c'əjw'am-ə?» Kə Yakuba əloku: «Yakuba y'əjw'em.» **28** Kə fum wəkakə əloku kə sə: «Yakuba yəfəsəyənə tewe tam, Yisrayel ənde pacw'am, bawo əsiməs kə Kanu kə afum, kə məntam əna.» **29** Kə Yakuba eyif fum wəkakə: «İletsən'am məbonçar im tewe tam.» Kə fum nwə eyif kə: «Ta ake tə məfəjə kəcərenə tewe tem-ə?» Kə fum nwə ontolənə Yakuba dəndo. **30** Kə Yakuba əsəj tofo tatəkə tewe ta Peniyəl, bawo nkən əlokunə: «Inəyik Kanu səgbətnənə, k'intəfi.» **31** Dec dəncəpə a pəccəpər Peniyəl. Yakuba pəctorər tokəc tən. **32** Ti təsənjə nte awut a Yisrayel əntəsəm abəntə əna dətəkəc mə, bawo abəntə əna dətəkəc əna Kanu kənasut Yakuba, nde kəbənt kə dəkəcək kə kəbənt kə dəkumunt yəmbəpənə mə.

33 Kə Yakuba eyekti kəro k'ənəyik Esayu pəcder pəsələ afum tasar tin. Kə Yakuba eyer awut Leya, Rasəl, kə acar aye mərəj dacə. **2** Kə Yakuba əncəmbər aran ən acar kirij, k'awut aran əyancıncə əna, kə Leya əncək k'awut ən əyai kə darəj, kə Rasəl əncəmə kə wan kən Isifu eyi kə darəj. **3** Kə nkən yati encepər əna fər kirij, k'ontəntənə Esayu dəntəf camət-mərəj, haj k'ələtərəne kə. **4** Kə Esayu eyekse kəkəbəpənə kə Yakuba wənc, k'əsapnə kə, k'ənəpsərnə kə dəkilim, k'oncup kə, kə əyəfə fəp fəjan kəbək. **5** Kə Esayu eyekti kəro, k'ənəyik aran kə awut, k'eyif: «Are əna

akanje?» Kə Yakuba əloku kə: «Awut akanje əna Kanu kənamar im kəsətə nənəfər dən disre, ina wəcar kam.» **6** Kə aran ən acar əjalətərəne Esayu, kə awut aran, kə əyantənənə kə. **7** Kə Leya ələtərəne kə sə kə awut ən, kə əna sə əyantənənə kə, kə Isifu kə Rasəl əjalətərəne kə, kə əyantənənə kə. **8** Kə Esayu eyif kə: «Ake məndeyənə yəcəl yəyə səncəpər-cepər mə?» Kə Yakuba əloku kə: «Kətərəjne kə məna mariki mem k'inəfəj. Ti t'inacəm-cəmne kəsəj əm yi.» **9** Kə Esayu əloku Yakuba: «Yələr im ina wənc im, məməyəkərəne yəyə yəyənə yam.» **10** Kə Yakuba əloku Esayu: «Ala. İletsən'am, kə pəyənə a isətər əm kətərəjne, məwəsə məbaş kəpəce kem. Ti t'iməmənə kəro kam pəmə təkə ayməmən kəro ka Kanu mə, kə məselən'em belbel. **11** Məbaş kəpəce kem nkə isəj əm mə, bawo Kanu kəmar im k'isətə daka dəkə ifəj mə fəp.» Kə Yakuba əncəmənə ti Esayu darəj haj kə wəkakə əwoşə kəbaş kə kəpəce kajkə. **12** Kə Esayu əloku: «Pənjkən, pasolnə dəpə, in'endey'əm kirij.» **13** Kə Yakuba əloku: «Mariki mem, məncərə a awut əyancıca kəkətənə, k'isələ sə mir mowut kə mana məməsə. K'əyo yi yəkət pəpəj dəsək din-ə yəcəl yowut fəp yərəfi. **14** Mariki mem məy'im kirij, indey'əm tadarəj, pəpic-pəpic isurənə yəcəl k'awut pəkət, haj ibərə ndena wənc im nde atəf əna Sehir.» **15** Kə Esayu əloku: «Isakər'am afum em aləmə akə isole mə.» Kə Yakuba eyif Esayu: «Ak'indəyənə əna? Təfaş ta ina, isətə kəyəjənə nno məna mariki mem meyi mə.» **16** Dəsək dədəkə də Esayu əlek dəpə kələkəs ka Sehir. **17** Kə Yakuba əyəkə dare da Sukət. K'ələ kələ kən k'ələnə yəcəl yən əyəbənənə. Ti t'asənjə tofo tatəkə tewe ta «Sukət». **18** Kə Yakuba əmbərə kətamənə disre dare dare da Səkəm, atof əna Kanaq. K'əyəkə pəcəmbərəs dare kəsək kəbərə kən kəyəfə ka Padəy-Aram. **19** K'əway awut a Hamər arkun dəwaca, papa ka Səkəm, tofokələ ta antəf nde ənacəmbər abal mə. Ənaway di məncəmbəl taras tin. **20** Kə Yakuba əncəmbər di tetek tolojne Kanu, k'ewe tofo tatəkə «El-Elohe-Yisrayel».

34 Dina, wan wəran nwə Leya ənakomə Yakuba mə, eyəfə kəkənəyik awut aran a dətəf. **2** Səkəm, wan ka Hamər wəHewy wəbə wəka dətəf, ənəyik kə, k'əmbəj kə, k'əmbəcərəne kə, k'əlapəs kə. **3** Kə Səkəm esekərəne təta Dina wan wəran ka Yakuba, haj dəmoloku mən k'əsəp kəsətə kəbətərə ka Dina. **4** Kə Səkəm əloku papa kən Hamər: «Məsəj im wəyecəra wəkawə pəyənə wəran kem wənənəcə.» **5** Kə Yakuba ende pəcərə a Səkəm əncərə wan kən Dina derən. Mba nte awut a Yakuba arkun əyanayi dale kə yəcəl yən mə,

kö Yakuba encajke ti haç kö ḥander kāyefē dale. 6 Kō Hamor papa ka Səkəm օրկō pełok-lokər Yakuba. 7 Kō awut a Yakuba ḥander kāyefē dale. Nte ḥane moloku maməkō mō, kō mosumpər ḫa. Kō pəntelē ḫa, bawo Səkəm enayo təyo nte pənatəmar pařajnene kō Yisrayel mō: Käkiye kac're Dina wan ka Yakuba dəran, ta ḥayəne akin ayi-ε. 8 Kō Hamor oluku ḫa nte: «Wan kem Səkəm efañ kəfaj dəm wakire konu Dina kānənce, nəsəj kō kō pənənce, iletsenē nu. 9 Antam kəkotərenē pacnəncenene. Nəde nəcsəj su awut anu aran, nəclək awut asu aran. 10 Nəndende kō səna, atof ḥendeyi nu dəwaca pəmə səna, nəyi de, nəccaməs, nətən so de ntəf.» 11 Kō Səkəm oluku papa kō awenc a Dina: «K'isətər nu kəwose-ε, iħsəj nu mpe o mpe nəjwer im mō. 12 Nəwer im kəfac kəpəj kō yopoce yelarəm. Iħsəj nu yi. Mba nəsəj wəyecəra wakawé Səkəm pənənce.» 13 Kō awut a Yakuba arkun ḥantijkər Səkəm kō kas bawo Səkəm enakiye kac're ka wakire kəjan deran. 14 Kō awut a Yakuba ḥaloku Səkəm kō kas: «Pəncuca su kəsəj wakire kosu, fum nwə antəkənc mō, bawo tendeyone kəlapəs kosu. 15 Kō səndewose tefaj tonu-ε, məne nəna so nəwose kāyi pəmə səna, ti to tatəkə arkun aje ḫayi nu dacə mō fəp pakənc ḫa. 16 Tem tatəkə səjwose kəclek awut anu aran sənənce, nəna so dəmne nəclək akosu nəcnənce. Sənde nnə kō nəna payəne so afum akin ayi. 17 Mba kō nəntətam kəne təkə səloku a pakənc nu mō, səjlek wan kosu Dina, səkə.» 18 Hamor kō wan kōn Səkəm ḥawose moloku maməkō, kəwose a pakənc ḫa. 19 Kō wan wərkun nwə oncop toyə tatəkə, bawo enabətar Dina haç pəcepərər. Nkōn Səkəm so, anabətar kō nde ndaranjan patas aka di fəp. 20 Hamor kō Səkəm ḥajkə nde dəkəberə da dare dağan, kō ḥaloku afum a dare: 21 «Afum akajə ḥasək su bəkəc. ḥawose kəndə atof ḥajə ḥaccaməs, atof ḥajə ḥəwəkəl ḫa. Ande paclekərenē aran kō ḫa. 22 Mba afum akajə kəwose kəjan kəndə kō səna, payəne akin ayi, məne pawose arkun aje ḫayi su dacə mō fəp, pakənc ḫa pəmə ḫa. 23 Yəcəl yanjan kō ca yanjan fəp yəfədəyəne yosu ba? Pawose tefaj tarjan gbacərəm, ḫayi su de.» 24 Ako ḥanakə dəkəberə da dare dağan mō fəp, kō ḥancəjkəl Hamor kō wan kōn Səkəm. Arkun ako ḥanader dəkəberə da dare dağan dəkəcəjkəl mō fəp, k'anjənc ḫa. 25 Tataka ta maas ta kəkənc kəjan, akənc ḫayi kəcunene, kō awut a Yakuba mərəj, Simeyəj kō Lewy awenc arkun a Dina, ḥalekəs sakma səjan kō ḥander ḥacop dəkəberə da dare dağan, nde afum a di ḥanacəm-cəmne kāyi

pəforu disre mō. Simeyəj kō Lewy ḥawekərnē arkun a dətəf kədifət haç kō ḥalip ḫa fəp. 26 Kō ḥandifene so Hamor kō Səkəm sakma səjan, kō ḥalek wakire kəjan Dina ndena Səkəm kō ḥajkə. 27 K'awut a Yakuba ḥawekərnē so afi, kō ḥajkiyər aka dare bawo metelə menayi ḫa kəlapəs ka wakire kəjan Dina. 28 Kō ḥalek ḥjesiya, cir, cəna, səfale, yəcəl yəkə yenayi dare disre kō dəkulum mō fəp. 29 Kō awut a Yakuba ḥawetəs ca ya afi, awut ajan, aran ajan, kō ca yəkə ḥanabəp nda Səkəm kō Hamor mō fəp kō ḥajkekərə. 30 Kō Yakuba oluku Simeyəj kō Lewy: «Nəyə em pəleç tetonu tendesəjə aka Kanaj kō aka Perisi ḥadeterim! Nəncəre a səmpice, kəberənē kō ḥander kədesutene kō ina, tem tatəkə ḥandesut im ḥaləsər afum em.» 31 Kō awut a Yakuba ḥaloku kas kəjan: «Səndewose Səkəm pəyə wakire kosu pəmə wəran wəyi yamayama ba?»

35 Kō Kanu kəloku Yakuba: «Məyefē məpə məkə mənde Betel, məlompəs di tetek tolojne Kanu nkə kənawurər əm, nte mənayeksər wənc əm Esayu mō.» 2 Kō Yakuba oluku afum ən, kō ako ḥayayi kō nkōn mō: «Nəwure nu dacə canu cəcikəra. Nəsəkəsnə, nəsəkpər yəberənə. 3 Kāyefē k'ander, paperənē Betel. Dəndo iħkəcəmbər tetek tolojne Kanu nkə kənalok-lokər im dəsək nde inayi pəcuca disre, a kō kəsol'əm tem nte inayi dəpə ickə decikəra mō.» 4 Kō ḥasəj Yakuba canu cəcikəra nce cənayi ḫa dəwaca mō fəp, kəbəp ya dələjəs yanjan. Kō Yakuba emət yi nde kətək kəpəj kəjko kəyi Səkəm kəsək mō. 5 Kō ḥajkə. Kō ayek-yeğ ḫa Kanu ḥejgħbəparne aka sədare səkəsək fəp, kō ḥantotam kəcəmə awut a Yakuba dərəj. 6 Kō Yakuba ḥambere kō ako ḥanacəmə kō dərəj mō fəp, kəkə ka Lus, ti to tatəkə dare da Betel, atof ḫa Kanaj. 7 K'encəmbər di tetek tolojne Kanu, k'ewe tofo tatəkə «El-Betel», bawo difə Kanu kənawurər kō tem nte enayeksər wənc mō. 8 Kō Debora, wəran nwə enadusum Rebeka mō, efi. K'awup kō Betel tantof, nde aŋkiri dəntof nje awe tewe ta «Kətək ka Məncər» mō. 9 Kō Kanu kəwurər so Yakuba, nte əmbere Padaj-Aram mō, kō kəmpocə kō pətət. 10 Kō Kanu kəloku kō: «Mən'ajwe Yakuba, mba afəsəw'am tewe ta Yakuba tatəkə. «Yisrayel» ḫ'ande pacw'am oj.» Kō Kanu kəsəj kō oj tewe ta Yisrayel. 11 Kō Kanu kəloku kō: «In'loyəne Kanu nkə kəntam mes fəp mō. Məyəne wəkombəra, məla. Afum a tof yelarəm ḫa məndekom, abe ḥandewur əm dəris. 12 Atof nje isəj Abraham kō Siyaka mō, indesəj əm ḫi kō yuruya

yam kô mændecepär-ε. Indesoj ña atof ñaję.» **13** Kô Kanu kambolé kô day, nde kenalok-lokér kô mō. **14** Kô Yakuba encembér tasar da këfo kankô Kanu kenalok-lokér kô mō. K'olorjér pi member kô moro móbøy teta kápuse ka pi Kanu. **15** Kô Yakuba ñosoj tofo tatoko tewe ta Betel, nde Kanu kenalok-lokér kô mō. **16** Yakuba eyefé Betel kô afum ñon. Ñanawak kâbólé sô kâbólé ka Efrata, kô Rasel ojkom, kâkom kacuy. **17** Eyi pœcuy pa kâkom kankô, kô wâbañ kôn wan oloku: «Ta mænesę, bawo mæsotô sô wan warkun!» **18** Nte Rasel encfi mō, k'ewe wan wâkakô Ben-Oni. Mba kô kas ewe kô Berjyamin. **19** Kô Rasel efi. K'awup kô nde dôpô da Efrata, nde Betlehém. **20** Kô Yakuba encembér tasar nde kufu ka Rasel, tasar popus papokô enacembér kufu ka Rasel mō, posoroyi di haj moko. **21** Kô Yakuba ñjko, pæcembér abal nde Mikadal-Edér takeronj. **22** Nte Yakuba eyi atof ñajjokô mō, kô Ruben ñjko pefantérer Bilha wâlakô ka papa kôn, kô Yakuba encere ti. Yakuba enasotô awut arkuñ wâco kô mcrøj; **23** Awut a Leya: Ruben coco ca Yakuba, Simeyøj, Lewy, Yuda, Isakar, kô Sabulon. **24** Awut a Rasel: Isifu kô Berjyamin. **25** Awut a Bilha, wemarás ka Rasel: Dan kô Naftali. **26** Awut a Silpa, wemarás ka Leya: Kadu kô Aser. Awut a Yakuba ñjanayi akakô, aje enakom Padaj-Aram mō. **27** Kô Yakuba ender kas Siyaka kësák, nde Mamre, nde Kiriyat Arba, nde pøyené Heberoj mō, a kô Abraham kô Siyaka ñjanayi decikéra mō. **28** Këwon ka Siyaka doru kënasotô meren tasar tin kô wâco camet maas. **29** K'engbij kifir. K'efi, k'ñorjekl atem ñon aka ñjanafi mō, Siyaka enasikér, doru dëtøjne kô. K'awut ñon Esayu kô Yakuba ñjawup kô.

36 Dokombéra da Esayu do dandé, nwé aje we so Edóm mō. **2** Kô Esayu elek aran ñon, aran a Kanaj daco: Ada, wan wârân ka Elon wâHawy, Oholibama wan wârân ka Ana, wan wârân ka Cibehoj wâHawy, **3** Basmat wan wârân ka Sëmayila, wâkire ka Nebayot. **4** Kô Ada ojkomé Esayu Elifas, kô Basmat ojkom Rehuwel. **5** Kô Oholibama ojkom Yehus, Yahelam, kô Korah. Awut a Esayu ñjø akakô aje anakome ko Kanaj mō. **6** Kô Esayu elek aran ñon, awut ñon arkuñ kô aran, afum ñon aka këlo kôn, yçol yon kô ca yôkô enasotô atof ña Kanaj mō f  p, k'ñjko atof ñoloma. K'ñmbolé w  nc Yakuba, **7** bawo yçol yenalar ña, ta ñantam k  yi tofo tin-  . Atof ñnj   ñjanayi mō ñenafet  r ña teta yçol ya  n y  lar  m. **8** Kô Esayu ende nde m  r   ma Sehir. Esayu, nk  n ancwe so Edóm. **9** Dokombéra da

Esayu, do dandé wâtem ka yuruya ny   aje we Edóm m  , nde m  r   ma Sehir keronj. **10** Mewe ma awut a Esayu m   mame: Elifas wan ka Ada wârân ka Esayu, Rehuwel wan ka Basmat wârân ka Esayu. **11** Awut a Elifas ñjanayone: Teman, Omar, Sefo, Kahetam, kô Kenas. **12** Timna wâlakô ka Elifas   nayi wan ka Esayu. K'orjkomé Elifas Amalek. Awut a Ada ñjø akakô wârân ka Esayu. **13** Mewe ma awut a Rehuwel m   mame: Nahat, Serah, Sama, kô Misa. Awut a Basmat ñjø akakô wârân ka Esayu. **14** Mewe ma awut a Oholibama wan wârân ka Ana, wanso ka Cibehoj, wârân ka Esayu: K'orjkomé Esayu Yehus, Yahelam, kô Korah. **15** Mewe ma abe a yuruya ya Esayu m  m  : Awut abe a Elifas, coco ca Esayu: W  be Teman, w  be Omar, w  be Sefo, w  be Kenas, **16** w  be Korah, w  be Kahetam, kô w  be Amalek. Abe a Elifas ñjø akakô, atof ña Edóm. Awut a Ada ñjø akakô. **17** Awut a Rehuwel, wan ka Esayu ñjø akanje: W  be Nahat, w  be Serah, w  be Sama, kô w  be Misa. Abe a Rehuwel ñjø akakô atof ña Edóm. Awut a Basmat ñjø akakô, wârân ka Esayu. **18** Awut a Oholibama ñjø akanje, wârân ka Esayu: W  be Yehus, w  be Yahelam, kô w  be Korah. Abe a Oholibama ñjø akanje wan wârân ka Ana, wârân ka Esayu. **19** Awut a Esayu ñjø akakô, kô abe ajan. Esayu nw   ancwe so «Edóm» m  . **20** Awut a Sehir wâHori ñjø akanje: Lotaj, Sobal, Cibehoj, Ana, **21** Disoj, Eser, kô Disanj. Abe a Hori ñjø akakô, awut a Sehir nde atof ña Edóm. **22** Awut a Lotaj ñjanayone Hori kô Hemam. Wâkire ka Lotaj   nayone Timna. **23** Awut a Sobal ñjanayone Alwan, Manahat, Ebal, Sefo, kô Onam. **24** Awut a Cibehoj ñjanayone Aya kô Ana. Ana wâkakô enafir k  l  mp nde d  tegb  re, p  k d  rjek  k s  fale sa papa kôn Cibehoj. **25** Awut a Ana ñjanayone Disoj kô Oholibama, wan ka Ana wârân. **26** Awut a Disoj ñjanayone: Hemdaj, Esbaj, Yit  ran, kô Keran. **27** Awut a Eser ñjanayone: Bilaj, Sawaj, kô Akaj. **28** Awut a Disoj ñjanayone Huc kô Araj. **29** Abe a Hori ñjø akanje: W  be Lotaj, w  be Sobal, w  be Cibehoj, w  be Ana, **30** w  be Disoj, w  be Eser, w  be Disanj. Abe a Hori ñjø akakô, abe ajan atof ña Sehir. **31** Tem tatoko abe ñjanat  mp  r fe k  resna deb   nde atof ña Yisrayel. Mewe ma abe aje ñjanacep  r atof ña Edóm m  , m   mame: **32** Bela, wan ka Behor,   nayone w  be Edóm, tewe ta dare d  n tenayone Dinaba. **33** Kô Bela efi. Kô Yobab wan ka Serah w  ka Bocera elek d  be d  n. **34** Kô Yobab efi. Kô Hucam w  ka atof ña Temani elek d  be d  n. **35** Kô Hucam efi. Kô Hadad wan ka Bedadu elek d  be d  n.

Nkon enacimbər Madiyan nde kulum ka Mohab. Tewe ta dare dən tənayōne Awit. **36** Kə Hadad efi. Kə Samla wəka Masreka elek debe dən. **37** Kə Samla efi. Kə Sawul wəka dare da Rehobot Dəkəngbəko elek debe dən. **38** Kə Sawul efi. Kə Bal Hanan, wan ka Akbər, elek debe dən. **39** Kə Bal Hanan wan ka Akbər efi. Kə Hadar elek debe dən. Tewe ta dare dən tənayōne Pawu, kə tewe ta wəran kən tənayōne Mehetabel, wan ka Materodu wəran, wan ka Mesahabu wəran. **40** Mewe ma abe a Esayu mə maməkə, dəcor dəcor, dətəf təf. Pəmə tatəkə mewe marjan moloku ti mə: Wəbə Timna, wəbə Alwa, wəbə Yetet, **41** wəbə Oholibama, wəbə Ela, wəbə Pinəj, **42** wəbə Kenas, wəbə Teman, wəbə Mibəcar, **43** wəbə Makdiyəl, wəbə Iram. Akanje ənanayōne abe a Edəm, kə dəkəndə dajan atəf ənkə ənanayōne abe mə. Esayu ənayōne wətem ka aka Edəm.

37 Ko Yakuba ende atof nya Kanaj nde kas enande mo. **2** Dokombəra da Yakuba dende: Kasətə ka Isifu meren wəco kə camət-merəj, ko Isifu eyefə pəccəpse awenc aja darəj ɣackək ɣkesiya kə cir. Pəyənə wan wəfət, pəccəmə awut arkun a Bilha ko Silpa darəj, aran a kas. Mba Isifu encder pəcsənje papa kərjan kəcəre məceməcməne melec məkə mençcepər di mo fəp. **3** Yakuba enabətər Isifu pətas awut on alpəs aŋe fəp, bawo detem disre d'enasətə kə. Ko Yakuba əsət burumus bənəŋjəksəl lom k'əsəj bi Isifu. **4** Ko awenc a Isifu ɣandə ɣanəŋk, a kas kərjan əmbətər Isifu pətas nya fəp. Ko ɣameŋkə Isifu meteles maməkə. Ko ɣayi ta ɣanlokləkər Isifu belbel-ə. **5** Ko Isifu ewərəp, k'əŋkə pəloku mere maməkə awenc aja, ko akako ɣanarjkanə sə kəter ko. **6** Ko Isifu oluku nya: «Awenc im aja, nəcəŋkəl mere mme iwerəpna mo! **7** Dəkulüm ayina pacsek məmpəle. Pəwon fe kə kilim kem ka məmpəle kəyefə kə kəncəmə sot! Ko cilim ca məmpale ma nəna cənder cənəŋkər kem, kə cəntontnəne ki.» **8** Ko awenc aja ɣaloku kə: «Mba məna məncəm-cəməne kəyənə ka wəbə ka səna ba? Məyi su kəronj?» Ko ɣambərenə sə kəter kə teta moloku mən maməkə. **9** Ko Isifu endeso pəwərəp, k'oloku sə ti awenc aja. K'oloku: «Iwerəpna sə: Dec, ɣof kə cəs wəco kə piñ yontontnən'em.» **10** Ko Isifu oluku mere maməkə papa kən kə awenc aja. Ko papa kən orjkul-kulər kə, k'eyif kə: «Cəke cə mere mame məwərəp mo molokue? Məncəm-cəməne a səndeder, iya kam, awenc əm aja, ko ina sədetontnən'am dəntəf?» **11** Ko awenc a Isifu ɣayənə kə kəracə. Mba kə kas kərjan əməŋkərəne

kewerəp kaŋkə. 12 Ko awenc a Isifu ḥandə ḥawur, kəkəkək ḥkesiya kə cir ya kas kəjan nde Səkəm. 13 Ko Yakuba oluku Isifu: «Awenc əm aja ḥayi Səkəm ḥawurene yəcəl kəkəsomət. Məder, ifan kəsom əm nde ḥayi mə.» Ko Isifu owose: «In'ewel!» 14 Ko Yakuba oluku kə: «Məkə məməmən em kə pəyəne a daka o daka dəyə fe awenc əm aja kə yəcəl yefet yefet-ə. Məder malok'im ti.» K'osom kə kəyefə ka aranta ḥa Hebərəj, kə Isifu ḥijkə Səkəm. 15 Ko wərkun wələma ḥijkə pəbəp kə pəckafəle-kafəle dəkuləm. Ko wərkun nwə eyif kə: «Ake məntən-ə?» 16 Ko Isifu oluku kə: «Awenc im aja ḥ'intən, iletsən'am məmentər im nde ḥayi kəkək yəcəl mə.» 17 Ko wərkun nwə oluku kə: «Ḥayefə de, inenena ḥa jacloku: «Paŋkən kəca ka Dotəŋ.» Ko Isifu əncəmə ni yaŋan darəj kə yəcəl haŋ k'əŋkə pəbəp ḥa Dotəŋ. 18 K'awenc aja ḥanəŋk kə pəbəle, ta əntəbəp ḥa-ə, kə ḥasekə kə kədif. 19 Ko ḥalokəne: «Wəbe ka kewerəp ender wəko. 20 Nəder oŋ padif kə, pagbal kə nde dəkələmp. Pakə paloku a wəsem wəsəm kə. Paməmən oŋ daka nde kewerəp kən kəndeyəne mə.» 21 Ko Ruben ene ti, k'embəŋ kə akakə dəwaca. K'oluku: «Ta pasəŋe kə kəfi.» 22 Ko Ruben oluku so: «Ta nəwure mecir! Nəgbal kə kələmp kaŋkə kəyi nnə dətegbəre mə. Ta nədeŋər kə kacal!» Ənaloku ḥa moloku mamə, nte təŋsəŋe pətam kəyac Isifu defi, pəkenə kə kas mə. 23 Nte Isifu əmbəp awenc aja mə, kə akakə ḥawure kə burumus bənəŋkəsəl lom bəkə ənaberne mə. 24 Ko ḥasumpər kə, kə ḥantore kə dəkələmp. Kələmp kaŋkə kənawosər, ali domun kənayo fe. 25 Ko ḥandə ḥacdi yeri, ḥandeyekti for, kə ḥanəŋk afum a Səmayila ḥayefə atəf ḥa Kaladu. Yəkəmə yaŋan yesare suray, cəl kə labunde nyə ḥançkekəre Misira mə. 26 Ko Yuda eyif awenc aja: «Ta ake tə andedife wənc kosu pameŋk mecir mən-ə?» 27 Nader pacamsər kə afum a Səmayila. Ta padeňər kə kəca. Bawo wənc kosu oʃə, mecir min mayi mə ampaŋne.» K'awenc aja ḥanəne kə moloku maməkə. 28 Ko acaməs aMadiyan aje ḥanccepər mə, ḥampene Isifu dəkələmp. Ko awenc a Isifu ḥancamsər kə aMadiyan gbeti ncəmbəl wəco mərəj, k'aMadiyan ḥaŋkekəre Isifu Misira. 29 Nte Ruben oluksərne kədeməmən kələmp disre mə, əmbəp fe so Isifu kələmp disre. K'ewal-wali yəberne yən. 30 K'əŋkafəle nnə awenc aja ḥayi mə, k'oluku: «Wən nwə eyi fe so nnə dəkələmp! Cəke indeyo oŋ-ə?» 31 Ko ḥalek burumus ba Isifu, kə ḥafay ambiyofo amera, kə ḥasopət burumus babəkə mecir. 32 Ko ḥaŋkəne kas kəjan burumus bənəŋkəsəl lom ba Isifu babəkə,

kə ḡanjəkə ḡacloku kas kəjən: «Yamos yayə yo səjəko sənəŋk. Məna so məməmən ma kə pəyəne a burumus ba wan kam bə-ε.» 33 Kə Yakuba ənəpəl bi, k'oloku: «Burumus ba wan kem bə! Wəsem wəlec wələma wəsəm kə! Wəsem wəwatəri-watəri kə!» 34 Kə Yakuba əwal-wali yamos yon, k'eseñəne kəloto k'abək defi. K'ombok wan kən Isifu mataka melarəm. 35 Kə awut ən arkun kə aran fəp ḡayefə kətore-tore kə abəkəc. Mba k'ombupəre kəletsene fəp. K'oloku: «Indebok wan kem haj dəsək nde indekəbəp kə dabiya məl» K'əncəmə kəbok ka wan kən darəj. (*Sheol h7585*) 36 Kə aMadiyən ḡancamas Isifu Misira. Kə Potifar wətupə ka Firawona yeri nwe ənayəne wəbə ka abum a dəsañka sa Firawona mə, əway kə.

38 Təm tatəkə, Yuda pəbələne awənc aja, k'əŋkə pəyi kə wərkun wələma nwe ancwe Hira mə, wəka Adulam ənayı. 2 Dəndo, kə Yuda ənəŋk wəyecəra wəKanaj wələma pacwe kə Suwa. K'elək kə k'əñənce k'ombocərəne kə. 3 Kə Suwa əmbəkəs, k'əŋkome Yuda wan wərkun k'ewe kə Er. 4 K'əmbəkəs so k'əŋkom wan wərkun k'əsəj kə tewe ta Onaj. 5 K'əŋgbəkərə so kəkom wan wərkun nwe ənawə Selah mə. Dare da Kisibu Yuda ənayı təm ntə Suwa onckom Selah mə. 6 Kə Yuda əface coco cən wəyecəra nwe ancwe Tamar mə. 7 Mba Er, nwe ənayəne coco ca Yuda mə, ənatesə fe fər ya MARIKI kirij. Kə MARIKI əsərə kə kəfi. 8 Kə Yuda oluku təjər tən Onaj: «Məbocərəne wəran ka wəbek'am. Məsərə wəran kən pəsətəne kə yuruya.» 9 Ntə Onaj ənacəre a awut aje endesəj wəran ka wəbek'ən, ḡafədeyəne akən mə, kə Onaj ḡançkənafəntəre kə wəran ka wənc-ε, pəcləj domun dən d'arkun dəntəf, ntə təjərəne ta əsərə wənc kəsətə yuruya mə. 10 Məyo mən maməkə məncəbət fe MARIKI, k'əsərə so nkən Onaj kəfi. 11 Kə Yuda oluku Tamar wəran ka wan kən: «Mənde kəbal ka wos əm ndena papa kam haj wan kem wərkun Selah pəcbək.» Bawo Yuda onclokune: «Wəkawə so kəfi k'ender pəmə abek'ən.» Kə Tamar əŋkə pəyi nde kələ ka papa kən. 12 Kə mataka melarəm məncəpər, kə wan wəran ka Suwa, wəran ka Yuda, efi. Ntə abəkəc ḡenator Yuda mə, k'əmpərəne kəca ka Timna kə wanapa kən Hira wəka Adulam, nde akə ḡancfon ḡkesiya yon ḡanayi mə. 13 K'əŋkə paloku Tamar: Konci kam əntas Timna kəkəfon ḡkesiya yon yefət. 14 Kə Tamar əwure yamos yon ya cəbokəra, k'əŋgbələrəne kəloto, k'ənəpsərəne ki, k'əŋkə pəndə dəkəbəre da Enayim nde dəpə da Timna. Bawo ənanəŋk a Selah əmbək, k'əntəlek kə pasəj

Selah pəyəne wəran kən. 15 Kə Yuda ənəŋk Tamar, kə pəyi kə pəmə wəran wəyamayama, bawo ənakumpənə kəro. 16 Kə Yuda ənəcəj Tamar moloku dəpə: «Taŋkən, səkə səfəntəre.» Bawo Yuda ənacəre fe a wəran ka wan kən wərkun əfə. Kə Tamar eyif kə: «Ake məndekəsəj im, kə məmbocərn'em-ε?» 17 K'oloku: «Irjkəker'am wir wowut yəcəl yem dacə.» Kə Tamar oluku: «Mənə məsəj im paka pələm itəmpər haj məkkərə wir wowut wawəkə.» 18 Kə Yuda eyif kə: «Ake indesəj əm haj ickərə wir wowut nwə-ε?» Kə Tamar oluku kə: «Məsəj im tamp tam, kəbənda kə kəgbo kəŋkə məntəmpər mə.» Kə Yuda əsəj kə yi. Kə Yuda əfəntəre kə Tamar, kə Tamar əmbəkse Yuda. 19 Kə Tamar əyefə k'əŋkə, k'owure kəloto kəŋkə ənagbalərəne mə, k'əmberne so yamos yon ya kəbal. 20 Kə Yuda osom wanapa kən wəAdulam, a pəkene Tamar wir wowut, pəkərəne ca yəkə ənacəmbər di sekə mə. Mba ənanəŋk fe kə. 21 Kə wəkakə əŋkə pəcyifət afum akə ənabəp di mə: «Deke wəran wəten arkun, nwe əncəməna nnə dəpə da Enayim mə, eyi-ε?» Kə akako ənaloku kə: «Wəran wəten arkun əfəcəmə nnə.» 22 Kə wərkun nwe olukus k'əŋkə pəcləku Yuda: «Inəŋk fe kə. Ali afum a tofo tatəkə ənaloku: «A wəran wəten arkun eyi fe nnə.»» 23 Kə Yuda oluku: «Pəməŋkərəne ca yem yəkə əntəmpər mə! Ta patənərəne malap. Bawo isom pakene kə wir wowut kə məntənəŋk kə.» 24 Ntə yof maas yencepər mə, k'ande paloku Yuda: «Wəran ka wan kam əŋkət yamayama, kə təsərəne kə kəbekəs.» Kə Yuda oluku: «Nəwurəne kə. Pacəf kə!» 25 Ntə asole kə kəwurəne doru mə, k'osom nda konci kən: «Wəbekəsəs kem əyo ca nyə. Məsəp məcərə nwe əyo tamp pampe, kəbənda kəŋkə, kə kəgbo kəŋkə mə.» 26 Kə Yuda ənəpəl yi. K'oloku: «Tamar olomp pətəs im, bawo iwose fe kəsəj kə wan kem Selah.» Difə tənalip əncəre fe kə so dəran. 27 Ntə Tamar əyefə kəkom mə, k'ənəŋk a cəberi cayı kə dəkor. 28 Tamar eyi kəkom. Kə wan wəcəkə-cəkə əwure kəca. Kə wəran wəbaŋ wan osumpər kənaka nkə kəca k'əŋkot kə debejə deyim dəkəca, pəcləku: «Wəkawə andenüŋkəne kəkom.» 29 Mba kə kənaka nkə kəlin kəca, kə wənc onuŋkəne kəwur. Kə wəbaŋ wan eyifnə: «Kəpəc kəre kə məwurə kəŋkə-ε?» Kə Tamar ewe wan wəkakə Pərec. 30 Kə wan wəka mərəj əwur, nwe anakot debejə dəkəca mə, kə Tamar ewe wəkakə tewe ta Serah.

39 K'əŋkəkərə Isifu Misira. Kə Potifar wəMisira, wəbə wəpəj wəka firawona, nwe ənayəne wəkiriŋ

ka abum ḥon mō, ḥeway kō afum a Səmayila dəwaca aко ḥyanakere ko Misira mō. 2 MARIKI enasole Isifu, pəcuca fəp po MARIKI encbañ kō. Kələ ka Mariki mōn wəMisira k'ənayi. 3 Kō Mariki mōn enəj̄k a MARIKI osole Isifu. Mosumpər mōn fəp, MARIKI encmar kō mectesə kō dəwaca. 4 Kō Isifu ende pəsətə kəlañ ka wəbe kōn nwə encbaçə mō. Ko wəkako elək kō, k'əsəj̄ kō dəbe da kəcəmbər-cəmbər mes ma kələ kōn disre. K'elək daka dən fəp, k'ember di Isifu dəwaca pəclompse-lompse kō di kəcəmbər-cəmbər. 5 Nte Potifar eləj̄ Isifu, a k'əsəj̄ kō kəcəmbər-cəmbər ka mes ma kələ kōn disre fəp mō, kō MARIKI ompoce kələ ka wəMisira nwə, teta Isifu. Ko kəpoce ka MARIKI kəsumpər daka da Potifar fəp, kəyefə deker haj̄ nde dale. 6 K'əsakərē teta daka dən fəp Isifu, nkən enasumpər fe sō nte o nte məne yeri nyə encdi mō. Mba Isifu fum wətət teyi enayi. 7 Nte mes maməkə mencepar mō, kō wəran ka mariki mōn ende pəcencər Isifu fər, k'oloku kō: «Məfəntərə kō ina!» 8 Kō Isifu efati, K'oloku wəran ka mariki mōn: «Mənəj̄k nte mariki mem elək mes mōn fəp k'ember im dəwaca mō, təsəj̄e əfəsəyo nte o nte deker k'elək so daka dən fəp k'əsəj̄ im kəcəmbər-cəmbər. 9 Fum nwə o nwə eyi fe nno kələ kaj̄ke nwə elelə pəcepər im mō. Əmənənə f'əm nte o nte ta kələ kaj̄ke məne məna, bawo wəran kōn məyənə. Ak'endesəj̄'em oj̄ kəyo pəleç pəpəj̄, iciyane sō Kanu-ε?» 10 Kō wəran nwə encəmənə Isifu moloku maməkə darəj̄ haj̄ mataka məlarəm. Mba Isifu enawose fe məcem-cəmne mōn, kəcərə a əfəntərə kō nkən. 11 Dəsək dələma, kō Isifu embere dukulə dəkəlompəs yəbəc yən. Mba dəsək dadəkə afum a kələ kaj̄kə ali wəkin enayi fe deker. 12 Kō wəran nwə osumpər peberne pa Isifu k'oloku kō: «Məfəntərə kō ina!» Kō Isifu esakərē kō peberne pən, k'eyekse k'owur doru. 13 Nte wəran nwə enəj̄k a Isifu esakərē kō peberne pən dəwaca, k'eyekse k'owur doru mō. 14 K'ewe afum a kələ kəjan k'oloku ya nte: «Nənəj̄k, wəHebəre nwə wos im əj̄kere pədefani su mō. Isifu ender im a pədefəntərə kō ina. Ti to ijkul-kulənə pəpəj̄. 15 Nte endecərə a kəpənə k'ində dim mō, k'eyekse. K'əsakər'əm peberne pən kō nkən owur nde doru.» 16 Kō wəran nwə ombocərəne peberne pa Isifu kəsək, haj̄ mariki ma Isifu pəcbərə deker. 17 Kō wəran nwə oluku wos tin tayı, k'oloku kō: «Wəcar wəHebəre nwə məj̄kere su mō, ender im a pədefan'im. 18 Mba nte ijkule-kule pəpəj̄ mō, k'əsak peberne pən nno iyi mō. Kō nkən eyekse k'owur nde doru.» 19 Nte mariki ma Isifu ene moloku ma wəran kōn, nwə

oncloku kō: «Nte to wəcar kam oy'em!» 20 Kō metələ məpoj̄ mosumpər mariki ma Isifu. Kō wəkako əmber Isifu dəbili kəca nkə wəbe encber afum dəbili mō. Kō Isifu eyi dəndo dəbili. 21 Kō MARIKI osole Isifu, k'elas layidi da amerə ənobotu əj̄kə enasəj̄ kō mō. K'əsəj̄e wəbe wəka dəbili kəmar kō. 22 Kō wəbe wəka dəbili elək aka dəbili fəp k'ember ya Isifu dəwaca, nte o nte tenccepar oj̄ di mō, Isifu tencepar dəwaca kəresna. 23 Wəbe wəka dəbili əncəmənə fe sō nte o nte Isifu enatəmpər dəwaca, bawo MARIKI enasole kō, pəclompse kō mosumpər mōn fəp.

40 Nte mes maməkə mencepar mō, kō amarəs mərəj̄ a Firawona, wəbe ka Misira, wətupe kō wəcəfə kōn cəcom, əj̄ande əjacyanə mariki marjan. 2 Kō pəntələ Firawona nno amarəs ḥon mərəj̄ əj̄ayi mō. 3 Kō Firawona osom k'asumpər ya, k'əj̄kə pacəjər ya nde bili boko anacəjər Isifu mō. 4 Kō wəbe ka aka dəbili oluku Isifu kəgbəkərə ya pəmə nte enayi ya kəsək mō. Ko əj̄ayi dəbili tem tələrəm. 5 Pibi pin disre, kō amarəs a Firawona aje mərəj̄ əj̄awərəp. Nwə o nwə, təwərəp tən tacija teciyane kō ta wəkə. 6 Dec dendəsək, kō Isifu enəj̄k ya əjaməncə. 7 Kō Isifu eyif amarəs a Firawona aje mərəj̄ aje əj̄anayi dəbili kō nkən mō, k'eyif ya: «Ta ake tə nərəye cəro məkə-ε?» 8 Kō əjaloku Isifu: «Səwərəpna nno pibi, mba fum eyi fe nno nwə endetam kaloku su tədisre ta mere maməkə mō.» Kō Isifu eyif ya: «Bafo Kanu kətəmpər kəcərə ka tədisre ta mes ba? Nəlok'im ma mere monu.» 9 Kō wətupe ka Firawona yomunəs ələmər Isifu mere maməkə ənawərəp mō. K'oloku: «Mere məmə iwərəpna mō: Aŋgbəj̄kələ ya wen əneyin' em fər kiri. 10 Əj̄yo wara maas. Nte aŋgbəj̄kələ nyə əj̄ongbuc mō kō cək ya yokom yəmbək, kō yokom yayəkə yələl. 11 Tətəjnə itəmpər apot nyə inctupe wəbe kem Firawona mō. K'ilek yokom yələma k'ifəcəs yi nno apot nyə inctupe Firawona mō disre, k'isəj̄ Firawona əməncəncə ma pokom papoko inafəcəsə kō dəpət mō.» 12 Kō Isifu oluku kō: «Tədisre tayı tente: Wara wawəkə maas, mata maas mō. 13 Kō mata maas mencepar-ε, Firawona endəsəlukus kəyekət'əm domp, pəluks'am yəbəc yam. Məndəsə məctupe kō yomunəs pəmə təkə məncbəc tə mō, məcber kō yeri yəko mənde kəctupe kō mō dəkəcə. 14 K'andəsək əm-ε, ta mədekkəpələrn'em, iletsən'am məlek'em layidi a məndekəmar im nno wəbe eyi mō. Nte təjəsəj̄e pəwureñ'em nno kələ kaj̄ke disre mō. 15 Bawo atəf ya Hebəre əjalek im k'əj̄kere Misira. Kō nno,

ali tes iyə fe nte andeber'em dəbili mə.» **16** Nte wəcəfe ka Firawona cəcom ənərjk a moloku mme Isifu oluku ma mere mə, məmbət kəne, k'oloku Isifu: «Ina mere mem, mafala maas ma kəcom kəgbənt m'isarena. **17** Kəfala kajko kəyecna ci dacə mə fəp, yeri yokə wəcəf cəcom ontup a pəcsər yи Firawona mə fəp yeyina dənda. Bəmp yəcsəm yeri yayəkə isarena kəfala disre mə.» **18** Kə Isifu oluku kə: «Tedisre tayi tente: Cəfala cacokə maas, mata maas mə. **19** Kə mata maas məncepər-ə, Firawona endepen'am darenc, paber əm kəbənda dəkilim pəgbək əm, bəmp yəsəm əm.» **20** Tataka ta maas, dəsək doluksər da kəkom ka Firawona. K'omboce amarəs ən kəsata kəpəj. K'əsən wəcəfe kən cəcom dəbə dəpəj, amarəs ən fəp fər kiriş. **21** K'olukse sə waka mərəj wəkə yəbəc yokə enayi cəkə-cəkə mə: Kə wəkakə oncop sə kəctup pəber Firawona apot dəkəca. **22** Kə Firawona osumpər wəcəf cəcom wəpəj pəmə təkə Isifu ənaloku ti mə. **23** Wətupe ka Firawona yomunəs əncəm-cəmne fe sə Isifu, k'empələrnə kə.

41 Kə teren tin tencepər, teren ta mərəj, kə Firawona əwerəp: Pəcəmə kəngbəkə nkə aŋwe Nil mə kəsək. **2** Kə cəna cəran cətifi camət-mərəj cəncəfe dəkəngbəkə. Kə cəyefə kəsəmət dale. **3** Kə cəna cəran camət-mərəj cələmə cəleŋki cəncəfe sə cəkə tadarəj dəkəngbəkə. Kə ci cəjko sə cəcəmə cəcəkə-cəkə kəsək dəkəngbəkə. **4** Kə cəna cəleŋki nce cəyefə kəsəmə cəna cətifi cəkə. Kə Firawona əntəmə. **5** Kə Firawona əŋgbəkərə sə kədire, k'ewerəp sə tamərəj. **6** Səbomp sa malo camət-mərəj səpəj səwurəs atoka ɲin ɲətət. Kə səbomp sa malo səfət səwurəs səcəkə-cəkə tantəf. **7** Kə səbomp sa malo səfət nse səndi səbomp sa malo səpəj sələrcə səkə. Kə Firawona əntəmə sə. Mere mayi mə maməkə. **8** Dec dəndəsək, kə amera ȝelecələcə Firawona. K'eve acərə mes k'abeki a Misira fəp. Kə Firawona ələmər ȝa mere mən. Mba ali fum enayi fe nwe əntəmə kələku kə tedisre ta mere mən mə. **9** Kə wətupe kən yomunəs əlek moloku, k'oloku Firawona: «İncəm-cəmne məkə təpələrnə tem. **10** Pənatələ Firawona nnə amarəs ən ȝayı mə, k'osom k'asumpər im kə wəcəfe kən cəcom, k'əmber su dəbili nde kələ ka wəbə ka abum ən. **11** Kə səwərəp ina kə wəkə mərəj kem pibi pin. Nwe o nwe mere mən tacıja mme antam kələku tedisre ta mi mə. **12** Tətərjənə səyi bili bin kə wətəmp wəcar wəHəbərə wəkə wəbə ka abum a Firawona wələma. Kə sələku kə nwe o nwe mere mən k'oloku su tedisre ta mi. **13** Kə tosurənə kə

teyi pəmə təkə ənaloku nwe o nwe mə. Kə Firawona oluks'əm yəbəc yem yəcəkə-cəkə. K'əŋgbək wəka mərəj kem.» **14** Kə Firawona osom a pawene kə Isifu. K'awurenə kə katəna katəna dəbili. K'ofoonə, k'əsəkpər yamos, k'əŋko nde Firawona ənawə kə mə. **15** Kə Firawona oluku Isifu: «Iwərəp, mba ali fum isətə fe nwe əŋjlok'ım tedisre ta mere mem mə. Mba alok'ım a məntam kaloku tedisre ta mere mme aŋlok'əm mə.» **16** Kə Isifu oluku Firawona: «Bafə in'ʃf! Kanu kəndeloku Firawona tedisre ta mere mən.» **17** Kə Firawona oluku Isifu: «Mere mem-ə, kəngbəkə kəsək incəməna. **18** Kə cəna camət-mərəj cətət cətifi cəncəfe dəkəngbəkə, kə cəyefə kəsəmət dale. **19** Kə cəna camət-mərəj cələmə cəleŋki cəlec, ci cəncəfe sə cəkə tadarəj dəkəngbəkə. Mba intanəŋk fe Misira cəna cəleçə pəmə cacokə. **20** Kə cəna cəlec cəleŋki nce cəyefə kəsəmə cəcəkə-cəkə camət-mərəj cətifi cətət cəkə. **21** Cəna cətifi nce cəcbərə cəleŋki dəputuk, ta ancərə kə pəyənə yati cəmbərə ci dəputuk-ə. Kə cəna cəlec nce cənəŋkənə sə kəleçə, pətas tokə cənaleçə mə. K'intəmə. **22** K'iwərəp sə nte: Səbomp camət-mərəj sa malo sətət sələrə səwurəs atoka ȝin ȝayı. **23** Kə səbomp camət-mərəj sa malo sələmə səfət səwurəs səcəkə-cəkə səkə tantəf. **24** Kə səbomp sa malo səfət nse səndi səbomp sa malo səpəj səkə. Iloku mere mame acərə mes. Mba ali fum isətə fe nwe əŋjlok'ım tedisre ta mi mə.» **25** Kə Isifu oluku Firawona: «Mere ma Firawona fəp, toluku tin tə moloku. Kanu kəyi kəmentər Firawona nte kəndeyə mə. **26** Cəna cətət nce camət-mərəj, meren camət-mərəj mə. Kə səbomp sa malo sətət nse camət-mərəj, meren camət-mərəj mə, mere min mə. **27** Cəna cəlec cəleŋki nce cəmpəna cəkə tadarəj mə, meren camət-mərəj mə, kə səbomp sa malo səfət nse, dor da meren camət-mərəj də. **28** Pəmə təkə intəp ti kəcləku Firawona mə, Kanu kəmentər Firawona təkə kəndeyə mə. **29** Meren camət-mərəj ma kənəmbərə mender mame atəf ȝa Misira fəp. **30** Kə meren camət-mərəj ma kənəmbərə məncepər-ə meren camət-mərəj ma dor mendecəmə mi darəj: Dor dadəkə dendelukse Misira darəj. **31** Kə dor dadəkə dəncepər-ə, afodətam kəcərə yati kə pəyənə a kənəmbərə kənayi də tələmə-ə. Debeki da dor dadəkə dəndəsərəj ti. **32** Kə mənəŋk Firawona pəgbəkərə kəwərəp mere min maməkə kəmerəj-ə, Kanu kəyi kəsərəj kə kəcərə: A mes melip nnə kəyi mə, kəbelkər kə kənder oj kəbəc yəbəc ya ki. **33** Nte Firawona əncərə oj a Isifu ȝyo amera, k'encərə sə mes mə, kə Firawona əsərə kə dəbəc

atof ḥa Misira disre. 34 Firawona pəyefé oj, pəboncəs akə ḥandeyonē abe aje ḥandekotene atof ḥa Misira mə, nte təyşənə ḥabarəs katin ka kəcamət ka kəsətə yetəl yajan, atof ḥa Misira meren camət-mərəj ma kəməmbəre mme disre mə. 35 ḥalonjka yeri ya meren mobotu mme mender mə, ḥayə ti dim da Firawona dəntəf. Firawona pəsom pamejk yeri sədare fəp. 36 Yeri yayəkə yo andeməjke atof, kədəm ka meren camət-mərəj ma dor mme Isifu oluku kədeyi mə, nte təyşənə ta dor dadəkə dedetam atof ḥa Misira mə.» 37 Kə moloku maməkə məmbət Firawona kə amarəs ən. 38 Kə Firawona eyif ḥa: «Andetam kəsətə fum pəmə Isifu ba, pəyo amerə ḥa Kanu?» 39 Kə Firawona oluku Isifu: «Ntə Kanu kəsəj əm kəcərə ka mes mame fəp mə, fum o fum eyi fe nwə əsək domp, pəcərə mes pəmə məna mə. 40 Məna Isifu, mən'endeyonē wəkirij ka kələ kem, afum a atof ḥem fəp. Mən' ḥandeyi darəj, dəbə da ina Firawona gəbərəm dendeceperə dam.» 41 Kə Firawona oluku Isifu: «Misira mə mame isəj əm dəbə da atof ḥanəj fəp.» 42 Kə Firawona owurə kurunde kən dəkəca, k'ember ki Isifu dəkəca. K'ember Isifu yamos yətət ya kəloto ka səbejə sa kəntəler. K'engbek kə kəma dəkili. 43 Kə Firawona əmbək Isifu abil ḥa dəkəwan ḥəkə ḥenacənc ḥən mə, kə ḥancək kəkə. Kə afum ḥayəfə kəkul-kulənə ḥa: «Abərek!» Tatəkə tə Firawona enasəj Isifu dəbə, atof ḥa Misira. 44 Kə Firawona oluku so Isifu: «In'ḥyənə Firawona! Kə məntəwose-ə atof ḥa Misira, ali fum əfəyekti de kəca, k'ənəkoyekti kəcək kən atof ḥa Misira.» 45 Kə Firawona ewe Isifu tewe ta Misira «Cafənat Paheneyah.» K'əsəj kə wəran pacwe kə Asnat, wan wəran ka Potifera, wəlojne ka dare da Hon. Kə Isifu owur kəkəcəre Misira mme enasətə kəkətene dəbə ta əncərə mi mə. 46 Isifu enasətə meren wəco maas a Firawona pədecərə kə. Ntə ancəmbər kə dəbə mə, for ya Firawona kiriş yo Isifu enawur kəkəcəre atof ḥa Misira fəp. 47 Meren camət-mərəj ma kənəmbəre maməkə disre, kə afum a Misira ḥambərenə kəbəc. 48 Kə Isifu ḥalonjka yeri yayəkə fəp Misira meren mme camət-mərəj. K'ələjka yeri ya sədare səfət səkə sənəjkar sədare səpoj mə. 49 Isifu enaləjka kur ka yeri pəmə kəsənc ka dəkəba, kur kənabek hajj paccəm-cəmne a dor dəfəsətəm kəsumpər aka Misira. 50 Teren təcəkə-cəkə ta dor, kə Isifu onjom awut arkun mərəj aje Asnat wan wəran ka Potifera wəlojne ka dare da Hon ənakome kə mə. 51 Kə Isifu ewe coco cən Manase, ti tatəkə Kanu kəsənə kə kəpələr ka pəcuy fəp kə kəsakənə kə

aka kələ ka kas. 52 K'ewe wan kən təyə Efrayim, ti tatəkə Kanu kəsəj kə dokombəra atof nnej analapəs kə mə. 53 Kə meren camət-mərəj ma kənəmbəre melip. 54 Kə meren camət-mərəj ma dor moncop pəmə təkə Isifu ənaloku ti mə. Dor dənayi təf ya Misira fəp. Mba yeri yeməjkarne yənayi sə atof ḥa Misira fəp. 55 Ntə dor dosumpər aka Misira mə, kə ḥambokər Firawona kəsətə ka cəcom. Kə Firawona oluku aka Misira: «Nəkə nənəjk Isifu, nte onjoku nu mə, nəyə tatəkə!» 56 Ntə dor dəmbək Misira mə, kə Isifu oncop kəcamsər aka Misira malə. Mba dor dəncbək kəbek dəm atof ḥa Misira. 57 Afum ḥacyəfə mofo fəp ma Misira kədəway malo nno Isifu eyi mə, bawo dor dənanajkane kəbek Misira.

42 Kə Yakuba ene a mənəgbən meyi Misira. Kə Yakuba oluku awut ən: «Ta ake tə nəndeyinə nno nəcməmənənə for disre-ə?» 2 Kə Yakuba oluku: «Inə a malə meyi Misira. Nətor nəkə nəwayə su dəndo malo, ta padefine dor.» 3 Kə awənc a Isifu wəco ḥəntor kəkəway malo Misira. 4 Mba Yakuba ənasak fə Benyamin wəkə ənapajne kəre kə Isifu mə pəcepse awənc aja darəj, bawo Yakuba ənaloku: «Benyamin əfəkə ta tes təlec tələma təkəsətə kə.» 5 Kə awut a Yakuba ḥəjkə Misira kəkəway malə pəmə təkə afum alarəm ḥəncək Misira dəkəway malə mə, bawo dor dənayi atof ḥa Kanəj fəp. 6 Tem tatəkə Isifu pəyənə wəbə wəka sədare sa Misira. Nkən əncəwayər afum a Misira fəp malo. Kə awənc a Isifu ḥənder əntətnənə Isifu for yən kiriş, ḥəcəp mobu dəntəf. 7 Kə Isifu ənənəjk awənc aja. K'ənəpəl ḥa. Mba owurər fe ya kəcərənə. K'olok-lökərə ya dim deyəjki, k'eyif ḥa: «Deka ḥayəfə-ə?» Kə awənc aja ḥaloku kə: «Atof ḥa Kanəj yo səyefə, kə sənder kəway nno yeri.» 8 Kə Isifu ənəpəl awənc aja. Mba awənc aja ḥənanəpəl fe kə. 9 Kə Isifu əncəm-cəmne mere məkə ənawerəp tetəjan mə. K'oloku ḥa: «Atən mes yo ḥayənə! Mes ma atof ḥanəj mə nənder kəten, nəkə nələku mi aka atof ḥonu.» 10 Kə ḥaloku Isifu: «Ala, mariki mem, dəkəway yeri gəbərəm sənder. 11 Dəwenca də səyo fəp fosu, wərkun wəkin okom su. Səsəkənə bəkəc! Səcləkəm a dəkətən yeri gəbərəm sənder.» 12 Kə Isifu oluku ḥa: «Kəbəpərə tə kə nənde, metəmbər ma atof ḥanəj mə nənder kəten nəkələku mi ndorunu.» 13 Kə awənc aja ḥaloku Isifu: «Wəco kə mərəj wə sənayi kas kosu kəkom nde Kanəj. Mba wəkə əfətə su dacə mə eyi məkə dəker kə papa kosu, kə wəkin ənəfi.» 14 Kə Isifu oluku ḥa: «Təkə iloku nu mə, ti təyənə kance:

Aten mes የኅንጻ! 15 Awa, yebac nye y'indecəmbər nu: İnderme nu tewe ta Firawona, nəfəwur nnə ta wəfət konu wəlpəs wəkakə nəsak deker mə ender-ə. 16 Nəsom wənc konu wəkin pəkəkərə wənc konu wəkakə nəsak deker mə. Kə nəna aŋe endesak nnə mə, dəbili andeber nu. Andeməmən moloku monu, pacərə kə pəyəne kance kə nələku-ə. Kə pəyəne fe ti-ə, inderme nu tewe ta Firawona aten mes የኅንጻ!» 17 Kə Isifu əmber ḥa dəbili mata maas. 18 Tataka ta maas, kə Isifu oluku ḥa: «Nəyə nte, təsənə nu kəyi doru. İjnəsə Kanu! 19 Kə pəyəne a nəsəkənə bəkəc-ə, nəsak wənc konu wəkin dəbili. Nəna alpəs aŋe nəkənə afum anu yeri kəres bawo dor deyi. 20 Nəkəren' em wəfət konu wəkə nəsak dəndo mə nte təsənə paməmən moloku monu kə pəyəne a kance kə-ə, ta nədefi.» 21 Ti to ḥanaya, ḥaclokenə: «Ey. Sən'ənayə ti wənc kosu. Bawo anəjk ayek ḥon, təm nte oncloku su a parajanənə kə mə, ta ancəjkale kə-ə. Ti tə ayek ḥon neyi kəsute su tante.» 22 Kə Ruben elek moloku, k'oloku ḥa: «Inaloku fe nu ti ba, ta nəyə wan nwə pelec? Mba nənacəjkəl f'əm. Nəkəl oj awer su mecir mən.» 23 Awənc a Isifu ḥanacərə fe a Isifu ejnə kusus kərjan bawo wəcepərənə moloku ənayi kə dacə kə awənc aja. 24 Kə Isifu əmbələ awənc aja, k'ərjkə pəbok. Nte elip mə, k'oluksərənə kədelok-lokər ḥa. K'elek Simeyoŋ awənc aja dacə, k'ember kə dəbili fər ya awənc aja kiriŋ. 25 Kə Isifu osom a palase ḥa yeri dələba, palukse nwə o nwə pəsam pən nde alba ḥon, pasarsər ḥa yeri yayoko. Ti to anayone ḥa. 26 Kə awənc oŋ ḥasarsər səfale səjan yeri. Ko ḥasumpər dəpo kə ḥajko. 27 Kə wənc ka Isifu wəkin ende pəsikali aləba ḥon nde dəkarwajse pəfərə kəwure səfale sən yika yosəm, kə wəkakə ənəjk pəsam pən alba ḥon disre. 28 K'oloku awənc aja: «Aluks' em pəsam pem. Iрəmpe nnə aləba ḥem.» Kə mera yezi ḥa yamayama kəcərə a ḥajko dəkəway palukse ḥa sə pəsam parjan. Kə ḥayifne: «Cəke cə Kanu kəyə su tante-ə?» 29 Kə ḥambərə ndena papa kərjan Yakuba nde atof ḥa Kanaŋ. Kə ḥaləmər kas kərjan mes məkə menasətə ḥa mə fəp. 30 Kə ḥaloku kas kərjan: «Fum wəkə əyəne mariki ma atof ḥa Misira mə, olok-lokərə su dim deyerki, k'endeje su kəyəne aten mes ma Misira məməs səndeloku aka nnə mə. 31 Kə sələku kə a səsəkənə bəkəc, bafə aten mes የኅንጻ. 32 Kə Sələku kə sə a wəco kə mərəj wə sənayi kas kosu kəkom, mba wəfət kosu eyi deker nde Kanaŋ, kə wəkin enafi su dacə. 33 Kə mariki ma Misira moloku su: «Nte to nəndeyə a itam kəcərə a nəsəkənə bəkəc. Nəsak wənc

konu wəkin nnə, nəkənə afum anu yeri kəresna bawo dor deyi. 34 Nəkə, nəkər' em wəfət konu. Təm tatəkə, indecərə a bafə aten mes የኅንጻ, kə nəsəkənə bəkəc. Indelukse nu wənc konu, təm tatəkə nəcəmə so kəcaməs konu darəj dətəf.» 35 Nte ḥambərə ndaraŋan akə ḥayuk malə məkə ḥanakərə mə, kə fəp fəjan ḥanəjkəs-nərjkəs pəsam parjan nde ləba yaŋan disre. ḥa kə kas kərjan nte ḥanəjkəs pəsam nde ləba yaŋan disre mə, kə kənəsə kəndər ḥa. 36 Kə kas kərjan Yakuba oluku ḥa: «Awut em የኅንጻ kəbənsər im! Isifu eyi fe sə doru, Simeyoŋ eyi fe sə doru, kə nəfəj sə kəlekər im Beŋyamin-ə! In'ə maməkə fəp mendetərəs.» 37 Kə Ruben oluku papa kən: «Məde məyə padif awut em mərəj k'intəkər' am Beŋyamin. Məber im kə dəwaca, indekər' am kə.» 38 Kə Yakuba oluku: «Wan kem əfətor kə nəna, bawo wəbek'ən Isifu efi. Sona s'eyi oj. Kə təleç təsətə kə dəpo-ə, cəke cə nəndeyə-ə, təm tatəkə nənəsətə' em kətore cəfon cem cəfer dabıya kə abəkəc ḥocuy nde afi ḥayi mə.» (Sheol h7585)

43 Dor dəncbek kəbək dəm dətəf. 2 Nte ḥalip kədi malə məkə ḥanakərə kəyəfe Misira mə, kə Yakuba oluku awut oŋ: «Nəluksərə, nəkə nəwayə su yeri yepic.» 3 Kə Yuda oluku kə: «Wəbə ka Misira ənəbejənə su: «Ta inəjk nu sə cəro, kə nəntəkər' em wənc konu wəlpəs-ə.» 4 Kə mərəjwose kəsak wəfət kosu səkə-ə, səntor Misira kəkəway' am yeri. 5 Kə məntəwose kəsak kə səkə-ə, səfətam kətor Misira kəkəway' am yeri, bawo wərkun wəkakə ənaloku: «Ta inəjk nu sə cəro kə nəntəkər' em wəfət konu-ə.» 6 Kə Yakuba oluku: «Ta ake to nənayən' em pəlec tante, kəcləku wərkun wəkakə a nəyə wəfət-ə?» 7 Kə awut oŋ ḥaloku: «Wərkun wəkakə ənayifat su pəlarəm tetosu kə tokomənə tosu, pəcyif su: «Papa konu əsərəyi doru? Nəyə wənc wələma sə?» Kə səlukse kə moloku maməkə. Sənatam kəcərə, a endeloku su: «Nəkə nəkər' em wəfət konu!»?» 8 Kə Yuda oluku papa kərjan Yakuba: «Məsək wəfət səkə kə ina. Səndeyəfe səkə, təsənə su kədəyi doru ta səfi-ə, məna papa, awut asu kə səna. 9 In'əsətə əm temer, təta wəfət: In'ə məndewer kə, kə intəkər' am kə-ə, ta ilukse kə ider iber əm kə dəwaca-ə, in'endesare təm tatəkə kiciya doru o doru nnə məyə mə. 10 Patəbəlsənə moloku-ə, kə səntəm nte kəkə kəmerənə səlukus.» 11 Kə papa kərjan Yakuba oluku ḥa: «Bawo teyi tante, nəkə nəyə nte: Nələk yopoce, ca ya atof ḥayə yələma nətəmpərənə wərkun wəkakə: Dəni, məsə ma cəmə məpic, cibili, yamaku, mənəgbən ma yalake kə

cəla. **12** Nəlek pəsam pəkə nənakekərə təcəkə-cəkə mə kəmərəj. Nəlukse pəsam pəkə anabərə nu dələba mə, tələma ənanaciya kəciya dəm. **13** Nəlek wəfət konu nəkə ndena wərkun wəkawə. **14** İntola MARIKI nwe əntam mes ma doru fəp mə, pəsənje wərkun wəkakə pəkə pəyənə nu nənəfər pəsək wənc konu wəkə osumpər mə nəder, nəkərenə sə Benyamin! Kə ina kə pəyənə a awut em əndewur im dəwaca-ε, awa əjawur im dəwaca!» **15** Kə awut a Yakuba əjalek yopocə yayəkə kə pəsam pəkə ənanakekərə təcəkə-cəkə mə kəmərəj, kə Benyamin. Kə əjayeф, kə ənəntor Misira. Kə ənəjko ənamentərəne Isifu. **16** Ntə Isifu ənəjək Benyamin kə awənc aja mə, k'oloku wəcamse kən: «Məbərəse afum akənje deker, mədif pəcəl, məcoŋ, bawo afum akənje ənə səndenadi məkə yeri tofo tin dağana.» **17** Kə fum wəkakə əyo təkə Isifu ənaloku kə mə, k'emberəse afum aje deker ndena Isifu. **18** Kə awənc a Isifu ənənesə ntə anaberəsə əna ndena Isifu mə, kə əhaloku: «Təta pəsam pəkə anasak ləba yosu disre mə ti t'anjərə su nnə. Aŋjərə su nnə, əndewəkərəne su ənəcəmbər su dacar kə əsfale sosu.» **19** Kə əhalərəne wəcamse ka Isifu, kə əhaloku kə molokə məmə dəküsünjə: **20** «Nənəjənəne su, mariki mem! Sənader təcəkə-cəkə kədəwayə yeri. **21** Ntə sənclukus mə, kə sənjkəsikəli ləba yosu karwajse, kə sənəjək nwe o nwe pəsam pən nde aləba ənən. Mba sənjkərəne sə pi. **22** Sənjkərəne sə pəsam pələma kədəwayə yeri. Sənċərə fe nwe ənaber pəsam papokə nde ləba yosu disre mə.» **23** Kə wərkun nwe oluku əna: «Ta ənənesə bəkəc yəfər nu! Kanu konu kə, Kanu ka papa konu kənasənə nu pəsam nde ləba yonu. Pəsam ponu pənader im.» Kə wəcamse ka Isifu əwurene Simeyoŋ nnə awənc aja ənayi mə. **24** Kə fum wəkawə əmberəsə əna nde kələ ka Isifu disre. K'əsənə əna domun, kə ənəmbikəne wəcək. K'əsənə sə əsfale sənəjan yika. **25** Kə əhalompəs kəpoce kənən, ənəkkər kəder ka Isifu dağ, bawo ənananəne Isifu pəcləku: «Sən'endedi yeri dağ dəməkə kə əna.» **26** Ntə Isifu ender deker dağ mə, kə ənasənə Isifu yopocə yanjan nyə ənanatəmpərəne kə mə, kə ənəntontnəne kə dəntəf. **27** Kə Isifu eyifət əna təta dis dağan, k'eyif əna: «Papa konu wətem wəkə nənje mə, əntamnə? Əsərəyi doru?» **28** Kə awənc aja əhaloku: «Wəcar kam, papa kosu əntamnə, əsərəyi doru.» Kə ənəntontnəne Isifu. **29** Kə Isifu eyekti for. Ntə ənəjək Benyamin wəpəjnə kən kərə mə, k'eyif əna: «Wəkawə əyənə wəfət konu wəlpəs, wəkə nənalok'im tetən mə?» K'ənəcər: «Kanu kəmar əm wan kem!» **30** Kə Isifu oncəpər molokə, bawo əncteyə-təyə pəbotu pa kənəjək

ka wənc, ənafən kəbok. Kə Isifu əmberə dukulu dən, k'ombok di haŋ. **31** Kə Isifu əsək kəbok, k'ombufərnə kərə, k'owur. K'əsep kətəbok sə for ya awənc aja kirij. K'oloku: «Nəwurene su yeri.» **32** K'ambərə Isifu yeri tacinə, awənc aja tacinə, kə aMisira əna ənayi sə tacinə. Bawo aMisira ənəncəwə fe kəpəjnə dap da yeri kə aHebərə. **33** Kə awənc a Isifu ənənde for yən kirij. Kəyefə ka coco ca papa kənən haŋ wəfət kənən nwe o nwe kə dəkəndə dən. Kə əjayeф kəlokənə kəciyanə nkə kəyi əna nte Isifu osumpər əna mə. **34** Kə Isifu əmberəne əna yeri yən nyə nkən encdi mə. Mba peberəne mpə ənasənə Benyamin mə penala kəcamət, pətas pa akə. Kə ənamun haŋ kə pəntəjnə əna kə nkən Isifu.

44 Kə Isifu oluku wəcamse kən: «Mələse afum akənje malo dələba pəmə təkə ləba yanjan yentam kələk malo mə. Məber pəsam paŋan nde ləba yanjan disre. **2** Məber sə apət ənem ənomune əna gəbəti ənəkə, nde aləba əna wəfət wəkə kə pəsam pəkə əŋjərə kədəwayə malo mə.» Kə wəcamse ka Isifu əyo təkə Isifu ənaloku kə mə. **3** Dec dəndesək, k'asak afum aje kəlukəs nde ndaraŋan kə əsfale sənəjan. **4** Əjawur dare disre ta ənəntabolə-ε, kə Isifu oluku wəcamse kən: «Məyəfə məcəmə afum aje dərəj haŋ məbəp əna. Məyif əna: «Ta ake tə ənənəje pətət kəway pələc-ε? **5** Bəfə apət ənənəje əna mariki mem ənəmune, ənənəje kə kəcəre təkə tender mə ba? Nənciya kəyə tante nəyə mə.» **6** Kə wəcamse ka Isifu əmberələr əna k'embəp əna. K'ənəgbəkərəne əna molokə məkə Isifu ənasəm kə mə. **7** Kə əhaloku wəcamse ka Isifu: «Ta ake tə mariki ənəlok-lokəre su tante-ε? Səna amarəs am səfətam kəyə tatəkə. **8** Sənənəkəne kəresna kə ənəjkəre nu pəsam pəkə sənənəjək nde ləba yosu mə, kəyefə Kanaj. Ta ake tə səndekiyəne pəsam kə pəyə fe ti kəmə nde kələ ka mariki mam-ε? **9** Nwe o nwe əjnənəkə ca yayəkə mə, padif kə, kə səna fəp səyənə acar a mariki mem!» **10** Kə wəcamse ka Isifu oluku əna: «Awa. Ine nu sim! Nwe o nwe əjnənəkə paka mə, ənənəje wəcar kem. Nəna alpəs aje nənəkə.» **11** Kə ənəmbəlkər-bəlkər kətəre-tore ləba yanjan dəntəf kə ənəsikəli-sikəli yi. **12** Kə wəcamse ka Isifu oncəpər kəfən-feni kəyefə aləba əna wəbeki, k'eləpsər aləba əna wəfət. Kə wəcamse ka Isifu ənəkə ənənəje apət ənənəje nde aləba əna Benyamin. **13** Kə awənc a Isifu ənəwal-wali yamos yanjan, kə ənəndəndəsər sə əsfale sənəjan ləba yanjan. Kə ənəlkəsərəne sə dare disre. **14** Yuda kə awənc aja ənənder sə nda Isifu wəkə ənasərəyi kəfə kənəjək ənənasək kə mə. Kə ənəntənpəne dəntəf Isifu for kirij.

15 Kə Isifu eyif şa: «Cəke cə nəyə tante-ə? Nəncərə fe a intam kəcərə təkə tənqibənə mə, təkə tender mə?» 16

Kə Yuda oloku: «Cəke c'indeloku mariki mem-ə? Cəke c'indeloku mətam kələj su-ə? Kanu kəmbəp amarəs am şaciya. Səyənə orj acar a mariki mosu, kəyəfə səna haj wəkə anəjk apot aləba şən disre mə.» 17

Kə Isifu oloku: «Ifodebəc ti tatəkə! Fum nwe anəjkə apot mə, endeyənə wəcar kem. Kə nəna, nəpernə nəkə ndena papa konu bəkəc yoforu disre.» 18 Kə Yuda ələtərəne Isifu k'oloku kə: «İləktərn'am mariki, məwəsə wəmarəs kam pəlok-lokər əm ta abəkəc şəp'am nno eyi mə! Bawo məyi pəmo Firawona. 19 Təcəkə-cəkə Mariki ənayifət amarəs ən pəcləku: «Nəyə kas kə pəyənə fe ti-ə wəfət ba?» 20 Kə səwosənə kə: «Səyə kas kətem, kə wəfət wan nwe orjkom detem dən disre mə. Wəpajne kən kere ənafı. Kərə kən kəkom, sona s'eyi orj, kə kas əmbətər kə.» 21 Kə mələku amarəs am: «Nəkə nəkərə wəfət konu inəjk kə fər yem.» 22 Kə sələku mariki mem: «Wəfət kosu əftəm kəyəfə papa kosu kəsək. K'eyəfə kə kəsək-ə, papa kosu ejfi.» 23 Kə mələku amarəs am: «Kə nəntəkərə wəfət konu-ə, ta inəjk nu so de.» 24 Nte saluksərnə ndena papa kosu wəmarəs kam mə, kə səlukse kə moloku ma məna mariki mem. 25 Kə papa kosu oloku: «Nəkə so nəwayə su yeri yepic.» 26 Kə sələku kə: «Səftəm kəkə. Mba kə səyəsole wəfət kosu-ə, səyəkə, bawo wərkun wəkakə əfəwəsə kənəjkə su cəro ta səyəkənə kə wəfət kosu pənəjk-ə.» 27 Kə papa kosu wəmarəs kam oloku su: «Nəncərə a wəran kem awut mərəj n'ənakom'em. 28

Kə wəkin ende pəsak im. Ilaj ti a wəkakə, anawatəriwatəri kə, bawo intanəjk fe kə haj məkə. 29 Kə nəmbəjər im so ndekəl wəkawə-ə, tes tedekəsətə kə-ə, pəcuy disre po nəndəsəj'em kətore cəfon cəm cəfer dabiya nde afi şayi mə.» (Sheol h7585) 30 Ndekəl orj k'ilokus nde wəmarəs kam, papa kem eyi mə, ta inəjkənə kə wəfət kosu nwe abəkəc şən şəsumpər mə,

31 ejfi katina kə əntənəjkə su wəfət kosu-ə. Tem tatəkə amarəs am şəndəsəjə wəmarəs kam papa kosu kətorenə cəfon cəm cəfer dabiya pəcuy disre. (Sheol h7585) 32 Bawo ina wəmarəs kam isəj kə temer kəlukse kə so wan kən, icloku papa kosu: «K'intəluks'am wəfət kosu-ə, in'endəsərə kiciya doru o doru nno papa kem eyi mə!» 33 Ndekəl ilətsən'am: Ina wəmarəs kam iyi nno. Iyənə wəcar ka məna mariki mem. Wəfət kosu pəlukus kə awənc im aja nde papa kosu eyi mə.

34 Cəke c'intam kəlukus, ta ilukse wəfət kosu nno papa kosu eyi mə-ə? Ha! Intola fe kənəjk pələc pəkə

pendekəsətə papa kosu mə, k'intəluksə kə wəfət kosu-ə!»

45 Isifu ənatam fe so kəməjk məncər nno afum akə şənayi kə kəsək mə dacə, k'orjukle: «Nəwurene afum fəp!» Ali wəkin ənayi fe so Isifu kəsək nte encmentərəne awənc aja mə. 2 K'eyəfə kəbok, aMisira kə aka kələ ka Firawona şəne kə dim kəbok. 3 Kə Isifu oloku awənc aja: «In'əfə Isifu! papa kem əsəroyı doru ba?» Mba awənc aja ənənatam fe kəlukse kə moloku nte pənciyane şən kənəjk kə so mə. 4 Kə Isifu oloku awənc aja: «İletsənə nu, nələtərn'em.»

Kə şələtərəne kə. K'oloku şa so: «In'əfə Isifu wənc konu nwe nənacəməs a kə ajkərə kə Misira mə. 5 Ndəkəl orj, ta nəwakəsnə. Ta pətələ nu kəcaməs kem pakər'em nno, bawo kəbəm konu, nəyi doru kə Kanu kənabelkər'em kəkərə nno, iyi nu kiriş. 6 Terən tə mərəj ta dor to tante dətəf. Pəncəmə meren kəcamət afəde pacbifti, afəde pactəl. 7 Kanu kəkər'em iyi nu kiriş, nte tərəşəjə nu kəsətə ka nno atəf şənə yuruya mə, imar nu ta nəfi, icbum nu pəyənki pampe aysi kəcepərəne mə. 8 Ndəkəl orj, bəfə nən'əker'em nno, mba Kanu kə. Kanu kəncəmbər im iyənə papa ka Firawona, mariki ma kələ kən disre, wəkiriş ka sədare sa Misira fəp. 9 Nərokne nəpə nde papa kem eyi mə. Nəkə nələku kə: «Nte tə wan kam Isifu ənaloku su: Kanu kəncəmbər im mariki ma atəf şən Misira fəp. Ta məwon kəder nno iyi mə! 10 Nde atəf şən Kosej şən məjkəyi, məfədebəl'em, kəyəfə məna papa kəbəp awut am, awut-so am, yəcəl yam yəpoş ko yefət haj ca nyə məyə mə fəp. 11 Nno tərə indetəm kəcsəj əm ca fəp bawo pəsərəcəmə meren kəcamət a dor declip. Ti disre dor dofədesumpər yəkə məyə mə.» 12 «Fətə nəyəgbətəti fər yonu, kə wəfət kem Benyamin əngbətən'em fər yon yati a in'orjlok-lokər nu. 13 Nəkə nələku papa kem kə pələl mpe isətə Misira mə fəp. Nələmər kə nte nənəjk de mə fəp. Nərokne nətərəne papa kem nno iyi mə.» 14 Kə Isifu ənapsərnə so wəfət kən Benyamin dəkilim, kə şəyəfə kəbok. 15 Kə Isifu oncupəs awənc aja fəp. Kə şəndələpsər kəndə tofo tən kə şələk-lokə. 16 Kə moloku maməkə mesam kələ ka Firawona fəp disre, a awənc a Isifu şəndərəna məkə. Kə toləku tatəkə təməbot Firawona kə amarəs ən. 17 Kə Firawona oloku Isifu: «Mələku awənc əm aja: «Nəyə nte: Nəlek yəcəl yonu, nəkə atəf şən Kanaş. 18 Nəlek papa konu kə afum ən, nəder nno iyi mə. Indeyənə nu nte o nte tentəsə atəf şən Misira mə. Nənde nəcdi yeri

yoboju ya Misira.» **19** Iwos'am kəloku awenc əm aja: «Nəyə ntə: Nəlek cibil atof ἡ Misira, nəkə nəlek awut kə aran anu kə papa konu nəder.» **20** Ta nəyəjne melər teta ca yonu yəkə nəndekəsak di mə, bawo mpə o mpə peyi atof ἡ Misira poyone pətot mə, pendeyonə ponu.» **21** Kə awut a Yakuba ἡyətə tatəkə. Kə Isifu əsərə awenc aja cibil pəmə təkə Firawona ənasom kə ti mə. K'əsərə ἡ sə yeri yəkə ἡyanakə kəcdi dəpə mə. **22** Kə Isifu ompoce awenc aja fəp yamos yesəkpərə k'əsərə Berjyamin gbeti məncəmbəl masar maas kə yamos kəcamət yesəkpərə. **23** Ca nyə yə Isifu ənasərə pakənə kas kəjan: Səfale surkun wəco səsəre ca yətət ya Misira, kə sofale səran wəco səsəre malə, cəcom kə yeri ta ntə əyjkəsumpər dəpə kəder Misira mə. **24** Kə Isifu əsak awenc aja kə ἡyalukus. K'oloku ἡ: «Ta nəkəcəpə dəpə del!» **25** Kə awenc a Isifu ἡyəfe Misira kə ἡyampə Kanəj ndena papa kəjan Yakuba. **26** Kə awenc a Isifu ἡyaloku kas kəjan teta Isifu kiyi kən doru sə. Kə ἡyaloku kas kəjan a Isifu əyəne wəbə wəka atof ἡ Misira fəp. Mba abəkəc ἡyanape fe Yakuba bawo enalañ fe ἡ. **27** Kə ἡyaləmər kə moloku məkə Isifu ənasom ἡ sə fəp. Nte Yakuba ənanəjək cibil cəkə Isifu ənasak kədelek kə mə, ti tənasənə kə oj abəkəc kəpə. **28** Kə Yakuba oluku: «Ilət i oj! Wan kem Isifu əsərəyi doru! Indekənəjək kə a icfi.»

46 Kə Yakuba əyjkə kə ca yəkə ənayə mə. Nte əmbəre Bersaba mə, k'olojnə di Kanu ka papa kən Siyaka. **2** Kə Kanu kəlok-lokər Yakuba kənəjək kə pibi disre. Kə Kanu kəwe kə: «Yakuba! Yakuba!» K'owose: «In'ewəl!» **3** Kə Kanu kəloku kə: «In'əfə ina Kanu, Kanu ka papa kam. Ta mənesə kətor ka Misira. Bawo difə əyjkəsəj'am kəyəne ka kas ka afum alarəm. **4** Sən'endesol kətor ka Misira. In'endesəj'am sə kəpə. Isifu yati endeməp'əm fər waca wən.» **5** Kə Yakuba əyəfə Bersaba. Kə awut a Yakuba ἡyəjekərə kas kəjan, aran ajan, kə awut ajan cibil ca dəntəf disre nce Firawona ənasərə pakəkərə ἡ mə. **6** Kə ἡyalək sə yəcol yağan kə ca yəkə ἡyanəsətə atof ἡ Kanəj mə. Kə Yakuba əyjkə Misira kə afum ən fəp. **7** K'əyjenənə atof ἡ Misira yuruya yən fəp, awut ən arkun kə awut-sə ən arkun, awut ən aran kə awut-sə ən aran. **8** Mewe ma awut a Yakuba mə məmə, əyje ἡyanakə Misira mə. Yakuba kə awut ən: Coco ca Yakuba, Ruben. **9** Awut a Ruben: Henok, Palu, Hecərəj, kə Karmi. **10** Awut a Simeyəj: Yemuyəl, Yamin, Ohad, Yakin, kə Cohar, kə Sawul wan wərkun wəka wəKanəjara. **11** Awut a Lewy: Kerson,

Kehat, kə Merari. **12** Awut a Yuda: Hər, Onan, Səlah, Pereç, kə Serah, mba Hər kə Onan ἡyanafi nde atof ἡ Kanəj. Awut a Pereç ἡyanayəne Hecərəj kə Hamul. **13** Awut a Isakar: Tola, Puwa, Yəb, kə Simrəj. **14** Awut a Sebuləj: Sered, Elöj, kə Yahalel. **15** Awut akənəjə ἡ Leya ənakome Yakuba nde Padarj-Aram, mba wan kən wəran Dina eyi fe ti. Kəlek awut on aran həj arkun, ἡyanakə afum wəco maas. **16** Awut a Kadu: Cifyən, Haki, Suni, Ecəbəj, Eri, Arodi, kə Areli. **17** Awut a Aşər: Yima, Yisuwa, Yisuwi, kə Beriya, kə Sera wəkire kəjan. Wan ka Beriya: Heber kə Malkiyəl. **18** Awut a Silpa wəmarəs nwe Labaj ənasərə wan kən wəran Leya mə, ἡ akəkə əyje ənakome Yakuba mə. Ἡyanayi afum wəco kə camət-tin. **19** Awut a Rasel, wəran ka Yakuba: Isifu kə Berjyamin. **20** Kə Isifu nkən əyjkəm Misira awut mərəj: Manase kə Efrayim, əyje Asnat wan wəran ka Potifera wəlojne ka dare da Hon, ənakome Isifu mə. **21** Awut a Berjyamin: Bela, Bekər, Asubel, Kera, Naman, Ehi, Rəs, Mupim, Hupim, kə Ardu. **22** Yuruya yayə yə Rasel ənasətənə nkən Yakuba, Ἡyanayi afum wəco kə məjəkələ. **23** Wan ka Dan: Husim. **24** Mewe ma awut a Naftali məmə: Yacel, Kumi, Yecer, kə Silem. **25** Awut a Bilha ἡ akəkə, Bilha nwe Labaj ənasərə wan kən wəran Rasel mə pəyə kə wəcar, k'əyjkəmə ἡ Yakuba. Ἡyanayi afum camət-mərəj. **26** Afum əyje ἡyanəcəpse Yakuba kəkə ka Misira mə, Ἡyanayi afum wəco camət tin kə camət tin əyje ἡyanayəne akom ən mə, aləm fe aran a awut ən arkun de. **27** Awut a Isifu əyje ənakom Misira mə: Ἡyanayi awut mərəj. Afum a Yakuba əyje ἡyanacəpse kə darəj kəkə ka Misira mə, Ἡyanayi fəp fəjan afum wəco camət mərəj. **28** Kə Yakuba osom Yuda pəyi kə kiriç kəkə ka Kosej ndena Isifu. Kə Yuda əmbəre atof ἡ Kosej. **29** Kə Isifu elek abil ən k'əmpe Kosej kəkəbəpənə kə papa kən Yakuba. Isifu əyjkəwurərənə kə papa kən, k'ənapsərənə kə dəkilim k'əyefə kəbok. K'ombok həj. **30** Kə Yakuba oluku Isifu: «Intam oj kəfi bawo inəjək əm kəro, k'incərə oj a məyi doru!» **31** Kə Isifu oluku awenc aja kə afum a papa kən: «Ilukus iko ilukse Firawona kəbəre konu. Iko iloku kə a: «Awenc im aja kə afum a papa kem əyje Ἡyanayi atof ἡ Kanəj mə, ۍander nnə iyı mə. **32** Afum akek a ۍkesiya, cir, kə cəna ۍə ۍyəne, bawo akek a acəl ۍə. ۍyəjkərə yəcol yağan fəp kə ca yağan.» **33** Kə tem tendebəp nte Firawona endewe nu pəcyif nu: «Ake'yəne yəbəc yonu-e?» **34** Nəcloku kə: «Sən'acar am, akek ۍə səyəne, kəyəfə detəmp dosu həj məkə, yəbəc yayəkə yo səmbəpə akombəra asu.» Ti disre,

nayı Kosej, bawo pəcyik-yik aMisira kənde kə akək a
ŋkesiya kə cir.»

47 Kə Isifu əŋkə pəlukse ti Firawona. K'oloku kə:

«Awenc im aja kə papa kem ŋander kəyefə ka
atof ŋa Kanaŋ kə yəcəl yanjan ŋkesiya, cir kə cəna
kəbəp ka ca yanjan fəp. ɻayi tante atof ŋa Kosej.» 2 Kə
Isifu əlek awenc aja kəcamət k'ementər ŋa Firawona.
3 Kə Firawona eyif awenc a Isifu: «Ake'yəne yəbəc
yonu-ε?» Kə awenc a Isifu ŋaloku Firawona: «Sən'acar
am, akək a ŋkesiya, cir kə cəna ŋə səyəne pəmə
papa kosu aja.» 4 Kə ŋaloku sə Firawona: «Sənder
kədende atof ŋaŋe, bawo dəkəcəl deyi fe sə nde acar
am ŋayefə mə, kə dor dəmbək kəbek dəm atof ŋa
Kanaŋ. Məwosər oj acar am kənde atof ŋa Kosej.» 5
Kə Firawona oluku Isifu: «Papa kam kə awenc əm aja
ŋander nnə məyi mə. 6 Atof ŋa Misira ɻey'əm dəwaca,
mədəs papa kam kə awenc əm aja nnə pəntesə ŋa
Kosej mə, kə məncərə sə awenc əm aja dacə afum
alompu-ε, məcəmbər ŋa ɻackeks'em yəcəl.» 7 Kə Isifu
ɛŋkərə papa kən Yakuba kədementər kə Firawona. Kə
Yakuba ontolane Firawona. 8 Kə Firawona eyif Yakuba:
«Merə cəke mə məyi doru-ε?» 9 Kə Yakuba oluku kə:
«Merə mme isətə kəcepe-cepə disre mə, məmbəp
meren tasar tin kə wəco maas, kiyi kem doru kəncepər
katəna katəna. Incepərəne meren meyənki kiyi kem
doru. Intasətə fe meren mme akombəra em ŋanasətə
mə, mba tecepərəne doru tin tayi tə səncepərəne
doru.» 10 Kə Yakuba ontolane sə Firawona. K'eyefə,
k'əsak kə. 11 Kə Isifu əndəs papa kən kə awenc aja
atof ŋa Misira. K'əsəŋ ŋa antof Misira, nde atof ŋa
Ramses, pəmə təkə Firawona ənaloku kə ti mə. 12
Kə Isifu əntam oj kəgbəkərə papa kən, awenc aja,
kə aka kələ ka papa kən fəp pəmə təkə ŋanalanenə
mə. 13 Yeri yenayi fe sə atof ŋa Misira fəp, bawo dor
dənasətə fənəntər. Atof ŋa Misira kə atof ŋa Kanaŋ
dor dencləŋkəs oj kələŋkəs dəm afum a təf yayəkə. 14
Kə Isifu əwetəs gbeti fəp mbe bənayi atof ŋa Misira kə
atof ŋa Kanaŋ mə. Pəcsəkpərə gbeti babəkə malə, kə
Isifu əmberse gbeti babəkə nde kələ ka Firawona. 15
Nte gbeti ba Misira kə Kanaŋ belip mə, kə aMisira
fəp ŋander nnə Isifu eyi mə. Kə ŋaloku: «Məsəŋ su
yeri! Cəpo səndefi for yam kiriŋ bawo gbeti beyi fe
sə?» 16 Kə Isifu oluku: «Nəsəŋ yəcəl yonu. ɻısəŋ nu
kəcom kəsəkpe ka yəcəl yonu, bawo gbeti beyi fe sə.»
17 Kə ŋaŋkərə Isifu yəcəl yanjan. Kə Isifu əŋsəŋ ŋa yeri
kəsəkpe ka yəcəl yanjan: Fələs, yəcəl yefət kə yəpəŋ,

səfale. Kə Isifu əsəŋ ŋa yeri ya teren tatəkə kəsəkpe ka
yəcəl yanjan fəp. 18 Nte teren tatəkə tencepər mə, kə
aka Misira ŋander sə nnə Isifu eyi mə teren təckəsək. Kə
ŋaloku kə: «Səfətam kəməŋkər mariki mem a gbeti
bosu belip, kə yəcəl yosu yelip. Daka o daka dəncəmə
fe su sə, mənə dis dosu kə ntəf yosu. 19 Səndefi oj for
yam kiriŋ ba, kə ntəf yosu? Məway su kə ntəf yosu
kəsəkpe ka yeri. Tem tatəkə səyəne acar a Firawona,
səna kə ntəf yosu. Məsəŋ su defet səbəc ta sədefi,
ntəf yosu yedefəntərə gəbəlməs.» 20 Kə Isifu əwəye
Firawona ntəf ya Misira fəp, aka Misira fəp ŋanacaməs
ntəf yanjan, bawo dor dənabəkər ŋa. Kə atof ŋoyəne oj
ŋa Firawona. 21 Kə Firawona əlek afum aje ŋanayı
dəcələncər ca Misira mə, k'ɛŋkərə ŋa sədare səpəŋ. 22
Mba Isifu ənaway fe ntəf ya alojnə, bawo Firawona
ənaməne kəway ka ntəf yanjan. Alojnə nayı kəkekəs
ka Firawona disre, ti tə alojnə ŋanatəcaməs ntəf
yanjan. 23 Kə Isifu oluku afum a Misira: «Iway nu
məkə kə ntəf yonu, nəyəne məkə aka Firawona. Defet
dənde: Nəntam kəbəf dəntəf. 24 Kə nənde nəctel-ε,
nəde nəcsəŋ farile poboc pin pa yetel yonu Firawona.
Nəna nəlek yoboc maŋkəle nyə, yendeyəne nu yeri ya
dəker kə awut, yəyəne nu sə defet da teren təcənc
mə.» 25 Kə ŋaloku Firawona: «Məlukse su kəyi doru!
Səsətə kəŋaŋnəne ka mariki mosu, səndeyəne acar a
Firawona.» 26 Kə Isifu əncəmbər tə kə təyəne məkə
təyə tə Misira: Poboc pa kəcamət fəp pa Firawona po.
Mənə ntəf ya alojnə gəbəcərəm yətəyəne ya Firawona.
27 Kə Yakuba endə atof ŋa Misira, atof ŋa Kosej. Kə
pəyəne di ndaraŋan k'əyəne kas ka afum alarəm. 28
Kə Yakuba eyi doru meren wəco kə camət-mərəj
atof ŋa Misira. Kəwən ka Yakuba doru fəp kənasətə
meren tasar tin wəco maŋkəle kə camət mərəj. 29
Mataka ma Yakuba kələtəs kəlip, k'ewe wan kən Isifu
k'oloku kə: «Kə məfəj kəmar im-ε, məboc kəca kam
aləŋk ŋem tantof, məlek'əm layidi pəsoku disre nde
məndətəmpər'əm mə: Iletsen'am ta məwup im Misira!»
30 K'indəfəntərə kə papa kem aja-ε, məwureñ'əm
Misira. Məkə məwup im nde kufu kəjən kəyi mə.» Kə
Isifu oluku kə: «Indeyə təkə məlok'im mə.» 31 Kə
Yakuba oluku: «Mədərəm'əm ti.» Kə Isifu əndermə kə
ti. Kə Yakuba ontontəne nde kəfənc kən dəromp.

48 Nte mes maməkə məncepər mə, k'əŋkə paloku Isifu a Papa kən əntamne fe. Kə Isifu əlekənə awut ən mərəj Manase kə Əfrayim. 2 K'asəŋe ti Yakuba kəcərə, k'ələku kə: «Wan kam Isifu eyi kəder nnə məyi mə.» Kə Yakuba əloŋka fənəntərə fən

k'eyefe, k'ende kəfənc kən kəroj. **3** Kə Yakuba oluku Isifu: «MARIKI nwe əntam mes fəp ma doru mə ənawurər im dare da Lus nde atof ja Kanaq k'əsəj im temer kədepoc'em pətət. **4** K'olok'im: «Indesəj əm dokombəra, indesəj'am kəla, indesəj'am kəyəne wətem ka afum alarəm. Indesəj atof ənənə yuruya yam kə məncepər-e, atof ənənə əndeyəne ənənə doru o doru.» **5** «Ndəkəl orj, awut mərəj aja mərkəm atof ja Misira a k'indeder nnə mayi mə, ənandeyəne akemi. Efrayim kə Manase ənənə akemi, pəmə tokə iyə Ruben kə Simeyoj mə. **6** Mba awut aja məndekom orj aja mərəj tadarəj mə, akam ənandeyi akakə, awənc aja ənənə əndesətər ke. **7** Kəder kem Padaq, kə Rasəl efir im dəpə da Kanaq, ta pəmbələ su kəbərə Efratə. Difo inawup kə katina dəndo dəpə da Efrata, nde pəyəne Betlehəm mə.» **8** Kə Yakuba əməmən awut a Isifu k'eyif: «Are ənənə akane-e?» **9** Kə Isifu oluku papa kən: «Awut em ənənə, aja Kanu kəsəj im nnə mə.» Kə Yakuba oluku: «İletsən'am məyə ənənə ənənə itolanə ənənə.» **10** Detem dənalələs Yakuba for. Ənctam fe sə kənənək. Kə Isifu ənənə awut ən nde Yakuba eyi mə, kə Yakuba oncup ənənə, k'əmakərnə ənənə. **11** Kə Yakuba oluku Isifu: «Inacəm-cəmənə fe sə kədənənək əm. Mba Kanu kəsəj'em k'inənək əm haj awut am!» **12** Kə Isifu elij awut kas dələnək, k'əncəp kəro dəntəf. **13** Kə Isifu osumpər mərəj mağan fəp waca, pəsumpərə Efrayim kəca kətət mba pəyi kəca kəmeriya ka Yakuba, k'osumpərə Manase kəca kəmeriya mba pəyi Yakuba kəca kətət, k'ənənəjənə ənənə nde wətem kənənə eyi mə. **14** Kə Yakuba entenc kəca kən kətət, k'endeñ ki Efrayim dəromp nwe ənafetə mə, k'endeñər Manase kəca kən kəmeriya dəromp. Ənacərə belbel təkə ənçəwə waca wən mə, ali nte Manase ənayəne wan wəcəkəcəkə mə. **15** Motolane mme mə Yakuba ənatolane Isifu: «Kanu nkə kənənək papa kem aja Abraham kə Siyaka tecepərəne tarjan mə, Kanu nkə kəjekəs'im kəyəfe nte iyi doru haj məkə mə. **16** Melekə mme mənciyac im pəlec mə, məsəjə awut aja! Pawe ənənə təm kə mewə ma papa kem aja, Abraham kə Siyaka. Kanu kəsəjənə ənənə kəkom pəlarəm nde atof ənənəkə dacə.» **17** Nte Isifu ənənək kas pəcdeñər Efrayim kəca kən kətət mə, kə təntəbət kə. Kə Isifu osumpər kəca ka kas, k'ənənə ntende domp da Manase ta pədeñər ki Efrayim. **18** Kə Isifu oluku papa kən: «Ta məyə tantəs, fətə Manase əbək. Nkən pəmar mədeñər kəca kam kətət.» **19** Kə papa kən efati, k'oloku: «İncərə ti, wan kem. İncərə ti! Nkən sə endeyəne wətem ka afum

alarəm, endebek. Mba wənc Tərəj endebek kə, yuruya yon yendelas təf fəp.» **20** Kə Yakuba ontolane ənənə dədəkə, k'oloku: «Mən'endesəjə Yakuba pəctolane a pəckule a: «Kanu kəsəj'am kəyi pəmə Efrayim, pəmə Manase!»» Tatəkə to Yakuba ənacəmərə Efrayim Manase kiriş. **21** Kə Yakuba oluku Isifu: «Kəfi k'inder! Mba Kanu kəndesole nu. Kəndelukse nu atof ja atem anu. **22** Imberən'am pəkə awənc əm aja ənənə əndesətə mə, ip'əyəne mpe inabəjərə aka Amər dakma dem kə ambəncəran ənənə mə.»

49 Kə Yakuba ewe awut ən, k'oloku: «Nələrjənə iloku nu tokə tendeder nu kiriş mə. **2** Nələrjənə, nəcənəkəl im awut a Yakuba! Nəcənəkəl Yisrayel papa konu! **3** Ruben, məna coco cəm, məna nwe inakom tem nte inayo fənəntər mə: Məncepər awənc əm aja tokom, kə fənəntər. **4** Məyeñk pəmə domun nde ənənəkəsə dəkənəgəbəkə mə, mba məfədesəyəne wəkirij, Bawo mənapəsə dəkəfəntərə da papa kam, Mənayik-yikəs kəfənc kem kəpəsə ka ki, kə wəran kem wakin. **5** Simeyoj kə Lewy dəwenca də ənənə: Ənənə ənənə, ənənəkəkə pəlec. **6** Ala, ifaş fe kənənəkəl tərəkəndəm tarjan! Ta məcəm-cəmənə mem metənəne nde ənənə ənənə kəbəpənə mə! Bawo metəle mağan disre, ənənəf fum. Kəwəsə kənənə disre, kə ənənəcopu-copu mura bəntə. **7** İntolane metəle mağan pəlec, bawo mənbək pələsər. İntolane pəlec deyəñki bəkəcə danjan, bawo dəfəyəne nənəfər. Indeyerəs ənənə atof ja Yakuba, İndesamsər ənənə atof ja Yisrayel. **8** Yuda, məna, awənc əm aja ənənə ənənəkəsə əm. Məndesumpər aterəne am cərəbə. Kə awənc əm aja ənənəcəp am səbomp for yam kiriş. **9** Yuda, kusunuñku kəwut kə məyəne. Dəkəwətarı-watarı wəsəm wam məyəfə, wan kem! Nkən oğnut wəcək, pəfəntərə pəmə kusunuñku. Pəmə kusunuñku kərən: An'əntam ki kəyəkti ta kəfərə? **10** Kəgbo ka dəbə kəfəde kəcəbole Yuda, kəgbo ka dəbə kəndeyi yuruya yon dəwaca, haj tem nte wəka kəgbo kəjəkə yati endedər mə, wəkə afum fəp ənənə ənənəkə dəntəf mə. **11** Nkən (Yuda) ende pəckot səfale sən dənəgəbəkələ ya wən, pəkət wan ka si nde kətək ka wən, Ende pəcəyak yamos yon dəwən, kə burumus bən, dəmənəncə ma yokom ya wən. **12** Member mendesəjə kə for kəyimbarə, Məsə ma wana mendefertər əm sek. **13** Kə məna Sabulon, kəbə kəsək məndendə, nde cibil cəndeyə kətəntə mə. Cələncər ca atof ənənəkə cəndəwəkəl haj Sidor. **14** Isakar, məna səfale səpənə sə məyəne, nse səyfəntərə gəbərə mərəj

dacə mo. 15 Pənərk a kəfə karjkə eyi kəyəsəm mo kəntesə, k'atəf ɳəmbət. Pətirmi kumunt padəndəsər kə pesare, Yəbəc ya dacar y'endeyi. 16 Dan, endeyənə afum on wəbə. Pəmə kusunjka kələma cusunjka cəlpəs ca Yisrayel cəkə. 17 Dan, endeyi pəmə abok nijə ɳeyi dəpə mo, aŋkisin nijə ɳeyi dəpə kəsək mo. Abok nijə ɳəjən bəntə ya afəles, a təsojə wəyekşənə ka ɳı kətəmpənə mo. 18 İngbəkər əm amera MARIKI, a məndeyac im! 19 Kadu, kənay kəndepajnə kə pəyefə pəcəmə ɳa darəj kəbeləs. 20 Ndena Aser, yeri yoborju yendela di. Antəf ɳam ɳende ɳəcsən yeri nyə pəmar yəyənə yeri y'abə mo. 21 Naftali, were w'əyənə nwe weyi kiyi ka wi, ta tes o tes toŋkotərnə wi mo. Ende pəckoməs awut atət. 22 Isifu, popoŋ pa kətək kəkom pəyənə, Popoŋ pa kətək kəkom nkə kəcəmə kəŋgbəkə kəsək mo, wara wa ki wetilsərəne damba. 23 ɻəndəktər kə, kə ɳampən. Apənə mbəncəran ɳənayənə ayeferənə am. 24 Mba ambəncəran ɳən ɳende ɳətəjnənə ko nkən sərka. Anacaŋəs waca wən kətam ka Kanu ko fənəntər fa Yakuba dəntəf. șyənə wəkəkəs kə togbu pa aka Yisrayel. 25 Tewe ta Kanu ka papa kam, nkə kəyənə wəmar kam mo, tewe ta Kanu nkə kəntam mes fəp ma doru mo, nkə kəndepoc'am mo: Kəpoce pətət nkə kəndeyefə darenc mo, kəpoce pətət nkə kəyəfə dəntəf mo, kəpoce pətət ka awut alarəm kə yəcəl yələrəm. 26 Kətolanə nkə papa kam ontolan'am mo, kəncepər kətolanə pətət ka aŋe ɳəŋkəm im mo, haj dəkələpsər da məro ma doru o doru. Kətolanə pətət karjkə kəyi Isifu dəromp, dəndo domp dacə da Isifu nwe əyənə wəbə ka awənc aja mo! 27 Benyamin, kalma k'əyənə nkə kəŋwatəri-watəri mo. Bətbət kəwatəri-watəri wəsəm wa ki, dəfəy, pəyerəs yəsətə ya ki.» 28 Awut akajə ɳəyənə cusunjka wəco kə mərəŋ ca Yisrayel. Moloku mame mo kas kəyən enaloku ɳa, nte onctolane ɳa mo. Yakuba enatolane ɳa nwe o nwe kə kətolanə kən tacinə. 29 Nte Yakuba elip kətolanə awut on mo, k'osom ɳa: «Intas kəbəp atem em aŋe ɳafı mo. Nəwup im kə papa kem aja, nde kufu kəyəkə kəyi nde dale da Həfəroŋ wəHewy mo, 30 nde kufu nkə kəyi dale da Makpela, Mamre kəsək, nde atəf ɳa Kanaŋ. Dale dadəkə də Abraham enaway nno Həfəroŋ eyi mo, pəyənə di dəkəwupənə da afum on. 31 Difo anawup Abraham kə wəran kən Sara, difo anawup Siyaka kə wəran kən Rebeka, difo inawup so Leya wəran kem. 32 Dale kə kufu nkə kəyi di mo, Abraham enaway di aHewy dəwaca.» 33 Nte Yakuba elip kəsəm awut on

mə, k'efəntərə dəkəfənc. K'enqbiŋ kifir k'ənəŋkələnə atem ən aŋe ɳanafi mə.

50 Kō Isifu entempene papa kōn kāroj, k'ombok kō kāroj, k'oncup kō. **2** Kō Isifu osom acar ḥn akō ḥyanayone aten col mō, a ḥyasop kas acol ḥnje ḥyosoye ta wəfi ente katēna mō. Kō aten col ḥyasop Yakuba acol ḥyajoko. **3** Kō ṭoŋko mata wəco maŋkale. Tem tatēka mataka mamōkō m'ancsop afi acol ḥya kātēte ḥyajoko, kō aMisira ḥyambok kō mata wəco camat mērəj. **4** Nte mataka ma kēbal kōn mencepēr mō, kō Isifu oluku afum akō ḥyanayi nde saŋka sa Firawona mō, k'oloku ḥya: «K'intam kāsotər nu layidi-ε, nəlōku nte Firawona ilətsene nu: **5** Papa kem enasəj'em kādərəm, pəcloku: «Kəfi k'inder! Məkō məwup im nde kufu kāŋko iŋkay nde atof ḥya Kanaŋ mō.» Difō ifaŋ kāpe ikōwup papa kem. K'ilip-ε, inder.» **6** Kō Firawona oluku kō: «Məpē makō məwup papa kam pəmo tōkō əsəj'am kādərəm mō.» **7** Kō Isifu empe kākōwup papa kōn. Kō ḥyampē kō abeki aka saŋka sa Firawona fəp kəbəp abeki a atof ḥya Misira. **8** Kō afum a Isifu fəp, kəlek awēnc aja kəbəp ka afum a papa kōn, mēne awut afet, yəcəl yaŋan yəpoŋ kō yefet ḥ'anasañ atof ḥya Kosej. **9** Isifu kō cibil ca dəntəf k'ayeksene fəles ḥyampē kō nkōn, kō təsəjəe akō a Kanaŋ kəla. **10** ḥandebəp pəferere pa Atad, ḥnje ḥneyi Yurden takēroj mō, kō ḥyawup Yakuba dəndo kāyek-yekəs disre. Kō Isifu ombok kas mata camət-mērəj. **11** Kō ande a atof ḥyajoko, aka Kanaŋ, ḥnayi kabal ka Yakuba dəndo pəferere pa Atad. Kō ḥyaloku: «Defi dəpoŋ do dande aMisira dacəl!» Ti t'asəjē tofo tatēka tewe ta «Abel Misira» nde Yurden takēroj. **12** Kō awut a Yakuba ḥyayō tōkō papa kājan enaloku ḥya mō. **13** Kō awut ḥn ḥyankekəre kō atof ḥya Kanaŋ. Kō ḥyawup kō nde kufu ka dale da Makpela, dale nde Abraham enaway Həfəroj wəHiti dəwaca mō, pəyo di dəkəwupene da afum ḥn, nde Mamre kəsək. **14** Nte Isifu elip kāwup papa kōn mō, k'olukserne Misira kō awēnc aja kō akō ḥyanacəmbər kō, kākōwup papa kōn mō. **15** Nte awēnc a Isifu ḥyanəjk a papa kājan efi mō, kō ḥyaloku: «Kō Isifu eŋkafəle pəyəne waterene kosu, kəlukse ka ayek ḥya pəlec mpe sənayō kō mō!» **16** Kō ḥyasm a paloku Isifu: «Papa kam enasom nte a pəcfi: **17** «Nte tō nəŋkəlōku Isifu: O! Iletsen'am məŋjaŋnene awēnc əm aja palec kō kiciya kājan, bawo ḥyanayə əm pəlec! Iletsen'am məŋjaŋnene oy kiciya ka acar a Kanu ka papa kam!»» Kō Isifu ombok nte analoku kō moloku mamōkō mō. **18** Kō awēnc aja ḥyander ḥya sərka ḥyatempeñe Isifu dəntəf

kə ɳaloku: «Sən'əfə akaŋe acar am.» **19** Kə Isifu oluku
ŋa: «Ta nənesə. Cepo Kanu k'iyoŋe? **20** Nənasek'em
kəyo ka pəlec. Mba Kanu kənakafəli ti pətət, kəlompse
ka ntə teyi məkə mə, kə kəyac ka defi da afum alarəm.
21 Ndəkəl oŋ, ta nənesə! Indetame nu məfarj monu
fəp kə ma awut anu.» Kə Isifu ontore-tore ŋa bəkəc,
k'olok-lokore ŋa dim d'antəf. **22** Kə Isifu endə Misira
nkən kə afum ɔn. K'eyi doru meren tasar tin kə wəco.
23 Kə Isifu ɛnəŋk awut a ɛfrayim haŋ dətemp maas.
Kə Makir, wan ka Manase, oŋkom awut ɔn ləŋk ya
Isifu kəroŋ. **24** Kə Isifu oluku awənc aja: «Kəfi k'inder.
Mba Kanu kəndemar nu ilaj ti. Kanu kəndepene nu
nde atəf ŋəkə kənałekə Abraham, Siyaka kə Yakuba
layidi kəsəŋ ŋa mə.» **25** Kə Isifu ɔsəŋe awut a Yakuba
kədərəm, pəclok: «Kanu kəndemar nu ilaj ti. Nəde
nəpəne bənt yem, nəbələne yi nnə.» **26** Kə Isifu efi
pəsotə meren tasar tin kə wəco. K'asop kə acəl nŋe
ŋəŋsəŋe wəfi kətəte katəna mə. Kə ŋambər kə kaŋkəra
ka tasar pepat dəndo atəf ŋa Misira.

Kəwur

1 Mewe ma awut a Yakuba mə mmə, aŋe ḡanader

Misira kə nkən Yakuba mə. Fəp faŋjan ḡanakerenə aka wolo waŋjan disre fəp: **2** Ruben, Simeyəŋ, Lewy, kə Yuda, **3** Isakar, Sabulon, kə Berjyamin, **4** Dan, Naftali, Kadu kə Aser. **5** Yuruya ya Yakuba fəp ḡanayi afum wəco camət-mərəŋ. Tənatərjne Isifu nkən pəyi təm tatəkə Misira. **6** Kə Isifu ende pəfi kə awənc aŋa, kə danapa dadəkə fəp. **7** Kə aka Yisrayel ḡandə ḡasətə dokombəra, kə ḡala, kə kənay kəŋjan kəsətə səkət kəcepərər. K'atəf ya Misira ḡeləre ja. **8** Nte təm tələma təncepər mə, kə fum wələma nwə enatəcəre Isifu mə, ende pəyənə wəbə Misira. **9** Kə wəbə nwə ende pəloku afum ən: «Nənəŋk, afum aka Yisrayel ḡala, kə ḡayo səkət ḡatas su. **10** Mənə patən kəcərə kəkət, nte andeyamsər ya dokombəra daŋan mə. Kə pəyənə fe ti-ε, kə kəwan kəyefə-ε, ḡantam kəmar aterənə asu kəsutənə, kə telip-ε, ḡamulpar su ḡawur atəf ḡayəŋ.» **11** Awa, kə aka Misira ḡancəmbər akirij aŋe ḡanakəsəŋjəs aka Yisrayel yebəc ya dacar mə. Ti disre, kə aka Yisrayel ḡancəmbər sadare sa Pitəm kə Ramses, pəyənə di dəkəməŋk da firawona. **12** Mba pəkət pa firawona pənakət fe few, bawo tatəkə anctərəs aka Yisrayel mə, ti tə ḡanckom, ḡacla, ḡacwəkələs dəkənde daŋan, kə təsəŋjə pater aka Yisrayel pəpəŋ. **13** Kə aka Misira ḡancəmbər aka Yisrayel yebəc ya dacar yeyəŋki. **14** K'aka Misira ḡandoktəsə aka Yisrayel doru yebəc yeyəŋki: Yebəc ya dos, ya birik, ya dale fəp. Yebəc ya dacar yayəkə yo ḡanacəmbər aka Yisrayel. **15** Kə wəbə wəka Misira ende pəloku aran abəŋ awut aHebəre, pacwe wəkin «Sifra», kə wəka mərəŋ «Puwa.» **16** Kə wəbə wəka Misira oluku ja: «Kə nənde kəcbəj aran aHebəre awut-ε, nəcməmən ya kirij. Nwə əŋyənə wərkun mə, nədif kə, nwə əŋyənə wəran mə, nəsak wəkəkə pəyi doru.» **17** Mba kə aran abəŋ awut aŋe ḡanəsə Kanu, ḡayo fe nte wəbə ka Misira ənaloku ja mə, kə ḡance awut arkun kə ḡayı doru. **18** Kə wəbə wəka Misira ewe aran abəŋ awut aŋe, k'eyif ja: «Ta ake tə nəyənə tante-ε? Ta ake tə nəncənə awut aŋan arkun ḡacyine doru-ε?» **19** Kə abəŋ awut aŋe ḡaloku firawona: «Nte təsəŋjə ti mə, aran aHebəre ḡayı fe pəmo aran aka Misira. Aran aHebəre ḡayenj mənc dəŋkom, ḡaŋlip kəkom a səna abəŋ awut səcbəp di.» **20** Kə Kanu kəyənə abəŋ awut aŋe pətət, k'aka Yisrayel ḡala, kə ḡasətə səkət kə ḡancepərər. **21** Abəŋ awut aŋe ḡanəsə Kanu, itə Kanu kənasəŋj

ja dokombəra. **22** Kə firawona ende pəsom afum ən fəp: «Nəsumpər awut arkun aHebəre fəp, aŋe ande packom mə, nəcgbəl ja nde kəŋgbəkə ka Nil, mba nəcsak gbəcərəm awut aran ḡayı doru.»

2 Kə wərkun wələma wəka kusujka ka Lewy ənənəcə

wəran wələma nwə ḡanapajne kusujka kin kə nkən mə. **2** Kə wəran nwə embəkəs, k'əŋkom wan wərkun. Kə wəran nwə ənəŋk dətət da wan, k'əŋgbəpnənə wan kən yof maas. **3** Nte ənəŋk a əfəsətəm kəgbəpnənə wan mə, kə wəran nwə əlek kəfala nkə andune cəŋkəlma mə, k'osop ki paka mpe powurene kərtal kə bən ya cəme mə, nte təŋsəŋjə ki kəfəy mə. K'ember wan kəfala nkə disre, k'əŋkə pəcəmbər ki dəcəŋkəlma nde aparpara ya kəŋgbəkə ka Nil. **4** Kə wəkire ka wan nwə aŋgal mə, əncəməsə pəwak kəbələnə kəŋkəra nkə, nte təŋsəŋjə pəctəm kəcərə tokə tendeder wan mə. **5** Kə wan wəran wəka firawona ende pətor nde kəŋgbəkə kəkəbike-bikə, amarəs ən aran ḡayı kəkətəs aghəp ya kəŋgbəkə ka Nil. Kə wan ka firawona wəran nwə ənəŋk kəfala cəŋkəlma dacə, k'osom wəmarəs kən wəran kəkəlek ki. **6** Wan ka firawona wəran endəgbipi kəfala nkə, k'ənəŋk wan: Wan wərkun ənayi, pəcbok. Kə təyənə kə nənəfər, k'oloku: «Wan wəHebəre wələma əfə wəkawə!» **7** Kə wəkire ka wan nwə oluku wan ka firawona wəran: «Məfəj a iko iwen'am wəkombəra wəHebəre wələma, pədeməsər'am wan wəkawə?» **8** Kə wan ka firawona wəran olukse wəyecəra nte: «Məkə!» Kə wəyecəra nwə əŋjəkə pəwe iya wəka wan wəkəkə anafir mə. **9** Kə wan ka firawona wəran oluku wəran nwə: «Məkenənə wan wəkawə məkə məcməsər'em kə belbel. Indəsəj əm kəway.» Kə wəran nwə əlek wan, k'əməsər kə. **10** Nte awurə wan məsə mə, kə wəran nwə əlek kə, k'əŋkəne wan ka firawona wəran, pəyənə kə wan. K'əsəŋj kə tewə ta Musa bawo ti tə tatəkə «dəromun incəfi kə.» **11** Nte Musa embək k'əŋyənə wətemp mə, dəsək daloma k'ende pəkə kəkəməmən awənc aŋa, k'əŋkə pənəŋk yebəc yanjan yeyəŋki nyə anacəmbər ja mə. Nte ənəŋjne kirij mə, k'əŋkə pənəŋk wəka Misira pəcsut wənc wəHebəre wəkin. **12** Kə Musa əməmən-məmən, nte əntənəŋk fum mə, k'osut wəka Misira nwə k'endif, k'əlek kə k'əmət dəsəŋc. **13** Dəckəsək kə Musa owur sə, k'əŋkə pənəŋk aHebəre mərəŋ ḡacsutənə. K'eyif wəkə ənədakət mə: «Ta ake tə məŋsute wəkəs əm-ε?» **14** Kə fum nwə oluku kə: «An'əcəmbər əm dəbə kə wəbəc kiti su kərəŋ-ε? Kədif im kə mənder pəmo

təkə məndifsa wəka Misira mə ba?» Kə Musa enesə, k'olokunə dəbəkəc: «Tələma ancərə tes tante iyosə mə.» **15** Kə firawona ene təkə tənacepər mə, k'ənten oj kədif Musa. Mba kə Musa eyekse k'əmbəle firawona, k'ənəkə atəf ya Madiyan. Nte əmbərə Madiyan mə k'ənəkə pəndə kələmp kəsək. **16** Awa, wəlojnənə ka aka Madiyan ənayo awut aran camət-mərəy. Kə awut aran aje əyandər kədəket domun, kə əyalasəs dəkəmun da yəcəl ya kas kəjan. **17** Kə akek aləmə əyandər əyabeləs ya. Kə Musa eyefə k'ənəkə pəbar ya, k'əsəj yəcəl əyajan domun kə yomun. **18** Nte əyalukus nda kas kəjan Rehuwel mə, kə kas kəjan eyif ya: «Ta ake tə nənəyikənənə məkə kəbərə-ə?» **19** K'ayecəra aje əyaluku kas kəjan: «Wəka Misira wələma əyac su nnə akek əyai mə. Əyketəna su domun yati, k'əsəj yəcəl yosu.» **20** Kə Rehuwel eyif ayecəra: «Deke eyi-ə? Ta ake tə nəsəkə fum wəkakə-ə? Nəwe kə pəder pədi yeri.» **21** Kə Musa ende pəwəsə kəyi ka ndena Rehuwel, nwe ənasəj wan kən wəran Sefora kənəncə mə. **22** Kə wəran kakə ende pəkom wan, k'awe kə Kərsəm, «Wəcikəra,» bawo k'oloku ti tə tatəko: «Wəcikəra iyənə kərəsna atəf əyocuru.» **23** Nte pəwon mə, kə wəbə wəka Misira ende pəfi, aka Yisrayel əyacbis, əyakkule-kuləne təta dacar deyərki dəkə əyənayi mə. Kə kəmar nkə əyancbok mə, kəmpe haj nde nkən Kanu eyi mə. **24** Kə Kanu kənə kigbis kəjan. Kə Kanu kəncəm-cəmne danapa nde əyanacənəs kə Abraham, Siyaka kə Yakuba mə. **25** Kə Kanu kəməmən aka Yisrayel, kə kəlek te taşan waca disre.

3 Kə Musa ende pəyinənə wəkək yəcəl ya Yetero, papa ka wəran kən, nwe ənayinə wəlojnə wəka Madiyan mə. Dəsək dələma, k'ende pəkəkərə yəcəl k'əncepar dətəgbərə, k'embəp Horeb tərə ta Kanu. **2** Kə mələkə ma MARIKI mowurər kə dənəncə dəmar disre, nde dərəntəm. Kə Musa əməmən, k'ənəjk arəntəm fəp əyecmar, mba əyencteyə fe. **3** Kə Musa əncəm-cəmne: «Iluksərnə ma, iməmən tes ntə intatənəjk mə, ta ake tə arəntəm əyontətəyinə-ə?» **4** Kə MARIKI ənəjk a kəluksərnə kə Musa ende kəkəgbəkərə tes ntə. Kə Kanu kəwe kə dəndo dərəntəm, k'oloku kə: «Musa! Musa!» K'owosənə kə: «In'ew!» **5** Kə Kanu kələku kə: «Ta məcəjnə nnə, məwure cəftə dəwəcək, bawo kəfə kənəkə məncəmə mə, antəf əyosoku əyo.» **6** Kə kəndərəjər: «In'oyənə Kanu ka papa kam, Kanu ka Abraham, Kanu ka Siyaka, Kanu ka Yakuba.» Kə Musa əyjkumpnə kəro, bawo ənanəsə kəməmən Kanu. **7**

Kə MARIKI oluku: «Inənəjk belbel ntə antərəs afum em aje əyai Misira mə. Ine ntə əyai kəbokər kətərəs ka abə aje əyancəmbər ya dacar for kiriş mə, incərə pucuy paşan. **8** It'intoreñə kədebaşər ya aka Misira, ipenə ya sə atəf əyənə, ikekərə ya atəf əyobotu, atəf əyəwokəlu disre, nde atəf əyobotu dale k'awop, atəf əyə aka Kanaç, aHit, aka Amər, aPerisi, aHiwy kə aYebus əyandə mə. **9** Kəbok ka aka Yisrayel kəndər oj haj nnə iyi mə, k'inəjk kətərəs kələrəm nkə aka Misira əyai kətərəs afum em mə. **10** Ndəkal oj məkə, isom əm ndena firawona. Məwureñə afum em aka Yisrayel Misira.» **11** Kə Musa eyif Kanu: «An'iyyənə-ə, ntə indekə nda firawona, ikəwureñə aka Yisrayel Misira mə?» **12** Kə Kanu kələku kə: «In'osol'am! Təgəbekərə ntə tendəsən'am kəcərə e in'osom əm: Nte məndewureñə aka Yisrayel Misira mə, fəp fonu nəde nəcsalən'em nnə tərə ntə.» **13** Kə Musa oluku kə: «K'inəjk nnə aka Yisrayel əyai mə, iko icloku ya: Kanu ka atem anu kəsəm im nnə əyai mə. Mba kə əyənəkoyif im ntə aje ki mə, cəkə c'iyəkələku əyə-ə?» **14** Kə Kanu kələku Musa: «Nəwe iyənə mə, iyənə!» Kə kəndərəjər: «Nte tə mərəjkələku aka Yisrayel: Nəwe aje əyənə osom im nnə əyai mə.» **15** Kə Kanu kələku sə Musa: «Nte tə mərəjkələku aka Yisrayel: **MARIKI**, Kanu ka atem anu, Kanu ka Abraham, ka Siyaka, ka Yakuba kəsəm im nnə əyai mə.» Tewe tem tə tatəko ta tem o tem, kə təcəm-cəmne tem tante tə dətemp kə dətemp. **16** Məkə məlojka abeki aka Yisrayel, mələku ya: «**MARIKI**, Kanu ka atem anu Abraham, Siyaka, kə Yakuba owurər im.» Kə kələku: «İncəm-cəmne kəwure nu pəcuva pəkə ancəmbər nu Misira mə. **17** K'iloku a kəwureñə nu k'inder kətərəs disre nkə əyai Misira mə, ikekərə nu atəf ya aKanaç, aHit, aka Amər, aPerisi, aHiwy kə aYebus, atəf əyə əyobotu dale k'awop mə.» **18** «Aka Yisrayel əyənəkoykəl dim dam, nəsol oj nəkə, mənə kə abeki aka Yisrayel, ndena wəbə wəka Misira, nələku kə: **MARIKI**, Kanu ka aHəbərə kəmbəp su. Ndəkal məwose su kəkət marənt ma mata maas nde dətəgbərə, ntə təyənəsəkə səlojne MARIKI Kanu kəsəm mə.» **19** Ina incərə a wəbə ka Misira əfədekkəwose nu kəkə, ta pəyinənə fənəntər fəsənə kə ti-ə. **20** Kətənci k'inder kəca isut Misira, mes məwəyey-wey məpoj fəp m'indesute Misira. Kə mes maməkə məncəpər-ə, əyadəsək nu nəkə. **21** Indəsənə aka Yisrayel əyənəkoy kəmar ka kəbətər ka aka Misira. Kə nənde nəckə-ə, nəfədəkə waca wəsəkər. **22** Aran aka Yisrayel fəp əyənə əyawer aran a Misira aje əyai ndarənəjan, kə pəyinənə

fe ti-ε, aran akə ɲandə mə, ca ca gbeti, ya kəma ko yamos, nyə nəndesarsər awut anu arkun ko aran mə. Nte tə nəbanjər aka Misira ca cəjan.»

4 Mba ko Musa olukse MARIKI moloku: «Ijafədekołaj im, ɲafədekoçəŋkəl dim dem. Nte ɲandekoloku mə: «MARIKI owurər f'am.»» **2** Ko MARIKI eyif ko: «Ake məntəmpər-ε?» Ko Musa oluku: «Kəgbo.» **3** Ko MARIKI oluku: «Mələm ki ma dəntəf.» Ko Musa ələm kəgbo kən dəntəf, ko kəgbo kəntəŋkəle abok. Ko Musa eyeksər ɲi. **4** Ko MARIKI oluku Musa: «Mətənc kəca məsumpər ɲi nde dəkəleŋja.» Ko Musa entənc kəca k'osumpər ɲi, ko ɲentəŋkəle sə kəgbo kəca kən disre. **5** Ko MARIKI oluku Musa: «Tante t'endekəsəjə aka Yisrayel kəlaŋ oj a MARIKI Kanu ka atem arjan, Kanu ka Abraham, Siyaka, ko Yakuba kawurər am.» **6** Ko MARIKI oluku so Musa: «Məber kəca duma tantəf dəbəkəc, » ko Musa əmber kəca kən duma tantəf k'endejnə dəbəkəc. Nte elijne ki mə, «Eh!,» ko sen səsumpər kə kəca kə kəferə, pəmo ntə kibi kəntufər paka mə. **7** Ko Kanu kəloku ko so: «Məgbəkərə sə kədejnə kəca dəbəkəc.» Ko Musa endejnə sə kəca kən duma tantəf dəbəkəc, «Eh!,» ko akata ɲa kəca kən ɲolusərənə sə kəyi pəmo ɲəcəkə-cəkə. **8** Ko MARIKI oluku Musa: «Kə pəyənə a ɲalaŋ f'am, ɲancəŋkəl fe dim da tegbekərə təwəy-wey təcəkə-cəkə-ε, ɲandelaŋ əm tetə tegbekərə təwəy-wey təcənc tante. **9** Ko pəyənə a ɲasumpər fe sə moloku mam ta megbəkərə mewəy-wey mame mərəŋ-ε, ta ɲancəŋkəl dim dam-ε, məket domun da Nil, məloŋ di antəf ɲowosu kəroj, domun da kəngboko ka Nil dadəkə mərəloj mə, dərjənə mecir antəf ɲowosu kəroj.» **10** Ko Musa oluku MARIKI: «Mərəŋjnə Mariki, mba fum nwə əntəfəfərenə temer mə iyənə. Bafo nendifsna, bafo nendecna, bafo kəyefə ntə mənalek kəlok-lokər ina, wəcar kam, a k'ilele kusu ko temer mə. Təsəkpər fe. Bawo ilele kusu ko temer.» **11** Ko MARIKI oluku Musa: «An'əsoj fum kusu ntə tərjsəjə pətam kəlok-loku mə-ε? An'əsojə fum kəyənə bobo, ko pəyənə fe ti wətənə-ε? An'əsojə fum kənəŋk, ko pəyənə fe ti wətənəŋk-ε? Bafo in'əfo, ina MARIKI ba? **12** Ndekəl oj, məkə! Ina yati indekəyoj ko kusu kam, indekə ictəks'am təkə məndekə məcləku mə.» **13** Mba ko Musa oluku so: «Mərəŋjnə Mariki mba ilətsen'am, məsom wələma wəkə məfəjə mə.» **14** Ko pəntəle MARIKI nno Musa eyi mə, k'oloju Musa: «Bafo məyə wənc Aruna, wəLewy? İncərs a ɔŋlok-loku belbel. Gbəs, nkən ender wəkə kədefayn'am. Kənəŋk

kam kəndebət kə dəbəkəc. **15** Məde məlok-lokər ko, məde məloku ko ntə endekələku mə. In'endekətəmpər kusu kam ko kən, ijikətəks'on təkə nəndekə nəcyo mə. **16** Aruna endekələk-lokər'am afum aka Yisrayel, endekə kəcəyən'am kusu, məna məyi pəmo kanu nkə kəsəm ko mə. **17** Mətəmpər kəgbo kənjə dəkəca, ki ko mərəŋkə məcmentərə megbəkərə mewəy-wey.» **18** Ko Musa ɔŋkə, k'olukse rənə ndena Yetero papa ka wəran kən. Ko Musa oluku ko: «İlcəsən'am kəwos'em kəluksərənə Misira nde afum em ɲayı mo kəkənəŋk kə ɲasərəyi doru-ε.» Ko Yetero oluku Musa: «Awa məkənə abəkəc ɲoforu.» **19** Ko MARIKI oluku Musa, dəndo atəf ɲa Madiyaŋ: «Məkə, məlukus Misira, bawo afum aŋe ɲanafəj kədif əm mə, ɲafi.» **20** Ko Musa əlek wəran kən ko awut ən, k'əndəs ɲa səfale kəroj, k'olukus atəf ɲa Misira pətəmpər kəgbo nkə Kanu kənaloku ko kəlek mə. **21** Ko MARIKI oluku Musa: «Nte məyi kəlukus Misira mə, məkəkəcə megbəkərə mewəy-wey məkə ἰσαΐανην kətam kəyə mə fəp, məkə məyə mi firawona for kiriŋ. Mba ina Kanu, ijikə icyeŋkəs ko domp ntə tərjsəjə ta əsak aka Yisrayel ɲakə mə. **22** Məkə məloku firawona: «Nte tə MARIKI oluku: Yisrayel coco cem co. **23** Ilok'əm a məsak wan kem pəkə, ntə tərjsəjə pəkəsalən'em mə. Mba ntə məfati kəsak ko pəkə mə, kədif k'inder wan kam wəcəkə-cəkə.» **24** Kəlukus kəjan disre, ko Musa ɔŋkə pəcepərenə pibi kəfə kələma, ko MARIKI ender pəbəp ko, pəcfəj kədif ko. **25** Ko Sefora wəran kən əlek tasar towoju, k'engbiŋtə kərot ka wan kən, k'ongbujenənə ki wəcək wa Musa, k'oloju: «Wos im waka dəmecir məyən'em!» **26** MARIKI əncəm-cəmne fe sə kədif ka Musa təta kəkənc ka wan kən. Itə Sefora ənalokənə sə Musa: «Wos im waka dəmecir!» Toloku tante t'anjəku təta kəkənc. **27** Ko MARIKI oluku Aruna: «Məkə məbəpənə ko Musa nde dətəgbərə.» Ko Aruna ɔŋkə pəbəp wənc Musa nde tərə ta Kanu, k'əsapnə ko. **28** Ko Musa oluku wənc Aruna moloku ko megbəkərə mewəy-wey fəp mme MARIKI ənasom ko kəlokus kə kəyə mə. **29** Musa ko Aruna ɲasol, ko ɲəŋkə ɲaloyka abeki aka Yisrayel fəp. **30** Ko Aruna olukse abeki a Yisrayel moloku mme MARIKI ənasom Musa kədeloku mə fəp, k'ementər megbəkərə mewəy-wey for ya afum kiriŋ. **31** Ko afum a Yisrayel ɲalaŋ. Ko ɲancərə a MARIKI enderənə te təjan k'əncərə pəcuca pəkə ɲayı disre mə, ko ɲantontnə kəkor-koru belbel MARIKI.

5 Nte tencepər mə, Musa kə Aruna ŋajkə ŋabəp firawona kə ŋaloku kə: «Nte to MARIKI oloku, Kanu ka aka Yisrayel: Məsak afum em ŋako ŋaboc'em kəsata ka sali nde dətəgbəre.» 2 Kə firawona eyif ŋa: «An'çyone MARIKI, nte indecəŋkəl dim dən, isak aka Yisrayel ŋako mə? Incəre fe MARIKI, tamerəj ta ti sə, ifəsak aka Yisrayel ŋako nnə o nnə.» 3 Kə Musa ŋaloku kə Aruna: «Kanu ka aHebəre kənabəp su. Məsak su, ilətsen'am, seköt mata maas dətəgbəre sekəlojne MARIKI Kanu kosu, nte təjsənə ta osute su arom kə dakma mə.» 4 Kə wəbə ka Misira eyif ŋa: «Məna Musa kə Aruna, ta ake to nəfər kəyamse afum yebəc yaŋan-ə?» A cəke? Nəkə nəsumpər yebəc yonu ya dacar. 5 Kə firawona oloku: «Nənərk, aka Yisrayel ŋala oj dətəf! Kə nəsənəjə ŋa kəsak yebəc yaŋan yeyenki.» 6 Dəsək din dadəkə do firawona osom abe a dacar aMisira kə abum aYisrayel, pəcloku: 7 «Ta nəgbəkərə sə kəcsənəjə aka Yisrayel məmpələ mosute birik pəmə təkə nəsənəjə ŋa nəndisna kə nəndecna mə. Mənə ŋasərkə ŋako oj ŋacten mi! 8 Kələm ka birik nkə ŋasutsa nəndisna kə nəndecna mə, nəgbəc ŋa ŋasut ki! Ta nəbele ŋa kələm kərjəkə de! Bawo acembər ŋo ŋayone! Ti to ŋambokənəne, ŋacloku: <Parjkən lojnə Kanu kosu.» 9 Nəberəne yebəc ya afum akarə, pəmar ŋabəc yi nte təjsənə ta ŋancəŋkəl sə moloku ma yem maməkə mə!» 10 Kə abe a dacar kə abum aYisrayel ŋaloku afum: «Nte to firawona oloku: Ifəsəsəj nu məmpələ! 11 Nəkə, nənasərkə nətən məmpələ nnə o nnə nəntam kəsətə mi mə, mba ali pəpic afədəbeli yebəc yonu yeyenki nyə pəmar nu kəbəc mə.» 12 Kə aka Yisrayel ŋasamsər atəf ŋa Misira fəp, kətən toka ya məmpələ mosute birik. 13 Abə a dacar aMisira ŋacəbəj-ğəbəjər ŋa, ŋacloku: «Nəkufe nəlip yebəc yonu ya dəsək o dəsək, pəmə cəkə-cəkə nte məmpələ mencyi mə.» 14 Ənanəkə həj ŋacsut abum aYisrayel aŋə aye abe a Misira aka firawona ŋanacəmbərə aka Yisrayel mə, ŋacyif ŋa: «Ta ake to nəntəbəpə məkə kələm ka birik bəkə nəsutsa nəndisna kə nəndecna mə-ə?» 15 Kə abum aYisrayel ŋajkə ŋabokəne nnə firawona eyi mə, kə ŋaloku kə: «Ta ake to məntərəse tante acar am-ə?» 16 Ayi fe sə kəsəj acar am məmpələ, k'əjələ su sə: «Nəsüt birik!» Mənərk nte ŋasut acar am mə, mba afum am yati, ŋasare kiciya.» 17 Mba kə firawona olukse ŋa: «Nəna nəncəmbər, nəfanə! Ti to nəŋlokenə: <Parjkən lojnə MARIKI!» 18 Ndəkəl oj, nəkə nəsumpər yebəc yonu. Afəsəsəj nu məmpələ, mba kələm ka birik bəkə amboncər nu kəsut mə, kə nəndesut.» 19 Kə abum

aYisrayel ŋa sə ŋanərkə pəcuca pəkə ŋayi mə ntə aloku ŋa: «Afəbeli kələm ka birik bəkə amboncər nu kəsut dəsək o dəsək mə!» 20 Nte abe aŋə ŋancəŋjəs aka Yisrayel yebəc yeyenki ŋawur nda firawona mə, kə ŋambəp Musa kə Aruna aŋə ŋackar ŋa mə. 21 Kə abum aYisrayel ŋaloku Musa kə Aruna: «MARIKI pəməmən nu, pəsəj nu kəway! Nəsənəjə firawona kə amarəs on kəter su. Nəlek sakma kə nəmber ŋa dəwaca ŋadif su!» 22 Kə Musa oluksərnə nnə MARIKI eyi mə, k'oloku: «Mariki ta ake to məyənə afum akarə pələc-ə? Itə mənasom em ba? 23 Kəyəfe nte iŋkə ndena firawona k'iloc-lokər kə tewe tam mə, pələc dəm peyi kəyo afum akarə, məyi fe kəyo tələm o tələm məbaŋ afum am.»

6 MARIKI oloku Musa: «Kənərk kə mənder oj, nte indeyə firawona mə: Kəca ka fənəntər k'indəsəjənə kə kəsak aka Yisrayel ŋako. Təyo ta kəca ka fənəntər fem tendəsənə kə yati kəbeləs aka Yisrayel atəf ŋon disre.» 2 Kə Kanu kəlok-lokər sə Musa, kəcloku kə: «In'çyone MARIKI. 3 Inawurər Abraham, k'iwurər Siyaka, k'iwurər Yakuba, ina, Kanu nkə kəntam mes ma doru fəp mə, mba təcəkə-cəkə ŋasənəjə fe ŋa kəcərə tewe tem ta <MARIKI>. 4 Inasek sə danapa kə ŋa, k'isəj ŋa Kanaŋ atəf ŋe ŋanccepe-cepə kənde mə. 5 K'ine sə kigbis ka aka Yisrayel aŋə aka Misira ŋayi kətərəse dacar mə, k'incəm-cəmne danapa ndə inasek kə ŋa mə. 6 Ti to məŋkəlokənə aka Yisrayel a in'çyone MARIKI, indewure nu yebəc yeyenki nyə aka Misira ŋancəmbər nu mə, indewure nu yebəc nyə aka Misira ŋayi kətərəse nu mə. Fənəntər fem f'indewurəse nu ŋa dəwaca a idebocər ŋa kiti kələl. 7 Indebəj nu nte təjsənə ŋayone afum em, iyoŋe Kanu konu mə. Tem tatəkə nəndecərə sə a in'çyone MARIKI Kanu konu, nkə kəwure nu yebəc yeyenki nyə aka Misira ŋancəmbər nu mə. 8 Iŋkəbərəse nu atəf ŋe inadot kəca idərmə Abraham, Siyaka, kə Yakuba kəsəj nu mə. Ina MARIKI iŋkəsəj nu ŋi ŋayone ŋonu.» 9 Ti to Musa ənaloku aka Yisrayel, mba ŋancne fe təkə Musa oncloku ŋa mə. Bəkəc yenafəfərenə ŋa teta yebəc yeyenki yəkə ŋanayi disre mə. 10 Kə MARIKI oloku sə Musa: 11 «Məkə mələku firawona wəbə ka Misira a pəsak aka Yisrayel ŋako, ŋawur atəf ŋon.» 12 Kə Musa oloku fər ya MARIKI kirij: «Kə aka Yisrayel ŋantəcəŋkəl im, cəke cə firawona əŋkəcəŋkəl im-ə, ina nwə ilele temer mə?» 13 Kə MARIKI oloku Musa kə Aruna, k'osom ŋa teta aka Yisrayel kə firawona wəbə ka Misira, ŋawurene aka Yisrayel atəf ŋa Misira. 14 Mewe ma

akirij ajan dəwələ mə mme: Awut a Ruben Coco ca Yisrayel (Yakuba): Henok, Palu, Hecərəj kə Karmi. Cor ca Ruben cənayı cacəkə. **15** Awut a Simeyəj: Yemuyəl, Yamin, Ohad, Yakin kə Cohar, Sawul wəko wəKanajara ənakome kə mə. Cor ca Simeyəj cənayı cacəkə. **16** Mewe ma awut a Lewy mə mme təkə ənəjkomenə mə: Kerson, Kehat kə Merari. Kəwon ka Lewy doru kənabəp meren tasar tin wəco maas kə camət-mərəj. **17** Awut a Kerson: Libni kə Simeyi, kə cor cənən. **18** Awut a Kehat: Amram, Yicahar, Hebərəj kə Usiyel. Kəwon ka Kehat doru kənasətə meren tasar tin wəco maas kə maas. **19** Awut a Merari: Mali kə Musi. Cor ca Lewy cənayı cacəkə kə təkə anacicas taruku ta dokombəra da Lewy disrə mə. **20** Kə Amram ənəncə wəran nwə ancwe Yokebed wəkire ka kas mə, kə wəkakə ojkomə kə Aruna kə Musa. Kəwon ka Amram doru kənasətə meren tasar tin wəco maas kə camət-mərəj. **21** Awut a Yicahar: Kore, Nefek kə Sikiri. **22** Awut a Usiyel: Misayel, Elcafaj kə Sitiri. **23** Kə Aruna ənəncə wəran nwə ancwe Eliseba mə, wan ka Aminadab wəran, wəkire ka Nasəj. Kə wəkakə ojkomə kə Nadab, Abihu, Elasar kə Itamar. **24** Awut a Kore: Asir, Elkana kə Abiyasaf. Cor ca Kore cənayı cacəkə. **25** Kə Elasar, wan ka Aruna, ənəncə wəran awut aran a Putiyel dacə, kə wəkakə ojkomə kə wan wərkun nwə anawé Finehas mə. Akirij a cor ca Lewy əjakə. **26** Afum akarjə mərəj Musa kə Aruna əja MARIKI ənaloku: «Nəwureñə aka Yisrayel atəf əja Misira dəcor dəcor.» **27** Aruna kə Musa yati ənalok-lokər firawona wəbə wəka Misira təta kəwurenə ka aka Yisrayel atəf əja Misira. **28** Dəsək ndə MARIKI ənalok-lokər Musa ndə atəf əja Misira mə, **29** kə MARIKI oluku Musa: «In'əyəne MARIKI. Məkə məgbəkərə mələku firawona wəbə ka Misira moloku fəp mme ilok'əm mə.» **30** Kə Musa oluku fər ya MARIKI kirij: «Ina nwə iləle temer mə: Cəke cə firawona ənəkəcəjkəl im-ə?»

7 Kə MARIKI oluku Musa: «Məcəjkəl im, indesəj'am kəyənə kanu nnə firawona eyi mə. Wənc əm Aruna nkən endedəjk mi, nkən pəyənə sayibə sam. **2** Mən'endekə məcləku təkə indekə icsom əm fəp, wənc əm pəcgbəkərəne mi firawona, ntə təsərəjə pəsak aka Yisrayel əjawur atəf əjon mə. **3** Kə ina, in'əyəkə icyejkəs firawona domp, icyə Misira məgbəkərə mewey-wəy kə məyə məpərəj mələrəm. **4** Firawona əfəcəjkəl nu. Təm tatəkə t'inkəsute Misira kəca kem, iwurenə aka Yisrayel afum em dəcor dəcor, citi cəpəj c'indewurenə

əja atəf əja Misira. **5** Aka Misira ənədecərə a in'əyəne MARIKI ntə indesute əja kəca kem, iwurenə aka Yisrayel di mə.» **6** Musa kə Aruna əyə belbel təkə MARIKI ənasom əja mə. **7** Tenatəjnə Musa pəsətə meren wəco camət-maas, kə wənc Aruna meren wəco camət-maas kə maas, tem ntə ənəclək-lokər firawona mə. **8** Kə MARIKI oluku Musa kə Aruna: **9** «Təm ntə firawona endeloku: «Nəyə təgəbkərə təwəy-wəy mə, » məna mələku Aruna: «Malek kəgbo kam mələm ki firawona dəntəf.» Kəgbo kərjə kəndetənjkəl kəyənə abok.» **10** Kə Musa ənəjkə kə Aruna nde firawona eyi mə, kə əyə pəmə təkə MARIKI ənasom əja mə. Kə Aruna ələm kəgbo kən dəntəf fər ya firawona kə amarəs ən kirij, kə kəgbo kərjə kəndetənjkəl abok. **11** Mba kə firawona ewe asər kə acərə mes a Misira. Dure fəp fəjan kə əja sə əyə tin tayı. **12** Akakə fəp, kə əyləməs cəgbo cənən dəntəf, kə cəntənjkəl bok. Mba kə kəgbo ka Aruna kəməras cəgbo cənən. **13** Kə firawona eyenj sə domp, k'efati kəcəjkəl Musa kə Aruna pəmə təkə MARIKI ənaloku ti mə. **14** Kə MARIKI oluku Musa: «Firawona entəj aləjəs, əfati kəsək aka Yisrayel əyəkə. **15** Bətbətana, mədena məkə məbəp firawona təm ntə endəna pəcder nde dəkənjbəkə mə. Mədena məcəmə məkar kə nde agbəp əja kənjbəkə ka Nil, mətəmpər kəgbo kərjə kənətənjkəl abok mə. **16** Mədena sə mələku firawona: «MARIKI Kanu k'aHebərə kəsəm im nnə məyi mə, idelok'əm: Məsək afum em əyəkə, ntə təyəsəjə əyəkə ənasələn'em nde dətəgbərə mə.» Mba məna, həj ndekəl məyi fe kəcəjkəl ti. **17** Ntə tə MARIKI oluku: «Tante tendəsəj'am kəcərə a in'əyəne MARIKI: Kəsute k'inder domun da kənjbəkə ka Nil kəgbo kərjə, dətənjkəl dəyənə mecir. **18** Lop nyə yeyi dəkənjbəkə mə, yendəfi. Domun da dəkənjbəkə dəndəsən pələc, aka Misira əyədəwəsə sə kəmun ka domun da kənjbəkə kərjə.» **19** Kə MARIKI oluku Musa: «Mələku Aruna: Məlek kəgbo kam məcənc kəca kam domun da Misira kərəj kəyəfə ka domun da dəsəbə kəbəp ka da dəsəngbəl, həj da dəcumbul kəkə ka da yeməjkə domun yaşan fəp.» Domun dendətənjkəl mecir, mecir mendeyi Misira fəp, həj dəyəməjkə domun ya masar kə ya tək. **20** Musa kə Aruna əyənə pəmə təkə MARIKI ənasom əja mə. Kə Musa eyekti kəgbo kəsute ki domun da Nil fər ya firawona kə amarəs ən kirij, kə domun da dəkənjbəkə fəp dəntənjkəl mecir. **21** Kə lop nyə yənəyi kənjbəkə ka Nil mə fəp yəfi, kə domun da Nil desən pələc, aka Misira əyəntəm fe sə kəmun domun da Nil, kə mecir

meyi Misira fəp. 22 Kə dure aka Misira ɳayo deser daajan fəp. Kə firawona eyerjək sə domp, encəjkəl fe Musa kə Aruna, pəmo təkə MARIKI ənaloku ti mə. 23 Kə firawona olukus nde ndərən, ənaber fe məyo maməkə dəbəkəc. 24 Kə aka Misira fəp ɳaŋkayəs cələmp nde kəŋgbəkə ka Nil kəsək nte təŋsəŋe ɳasətə domun domun mə, bawo ɳanctam fe sə kəmun domun da Nil. 25 Kə mata camət-mərəj mencepər kəyefə nte MARIKI osut domun da Nil mə.

8 Kə MARIKI əlokə Musa: «Məde məkə nde firawona eyi mə, məlokə kə: «Nte tə MARIKI əlokə: Məsək afum em ɳakə nte təŋsəŋe ɳakə ɳasalən'em mə. 2 Kə məfati kəsək ɳa ɳakə-ε, ina MARIKI, ijsute atəf ɳam fəntəl. 3 Kəŋgbəkə ka Nil kəndesəp fəntəl, nye yendepə yəberə kələ kam disre, yəberə nde dəkəfəntərə dam, yəpəse nde kəfənc kam, yəberə sə nde wolo wa amarəs am kə afum am fəp, yendebərə sə nde ancəf'am cəcom, haj ampocək'am cəcom mə. 4 Fəntəl yendefərəjk əm, yəfərəjk afum am kə amarəs am fəp.» 5 Nte tə kə MARIKI əlokə Musa: «Məlokə Aruna: «Məcenc kəca kam kə kəgbo kam kəŋgbəkə kəroj, nde dəsəŋgbəl sa Nil fəp, haj nde dəcumbul, məpənsə fəntəl atəf ɳa Misira.»» 6 Kə Aruna encenc kəca kən domun da Misira kəroj, kə fəntəl yəmpə kə yoŋkump antəf ɳa Misira. 7 Kə dure kə deser daajan ɳa sə ɳayo pəmo tatəkə, kə ɳampəne fəntəl antəf ɳa Misira. 8 Kə firawona ewe Musa kə Aruna k'olokə ɳa: «Nətolanə su MARIKI pəbələn'em fəntəl yayə kə afum em. Təm tatəkə ijsak afum aka Yisrayel, nte təŋsəŋe ɳakə ɳalojnə MARIKI mə.» 9 Kə Musa əlokə firawona: «Pələl pam, ake tem t'indetolan'on, kə amarəs am, kə afum aka atəf ɳam, nte təŋsəŋe pəsələnə fəntəl ya nde ndaram kə ya nde wolo wam, pəcəmə ya nde dəkəŋgbəkə gbəcərəm nyə əntədəlij mə-ε?» 10 Kə firawona əlokə kə: «Məyo ti alna.» Kə Musa əlokə kə: «Təndeyi pəmo təkə məlokəti mə, təsəj'am kəcərə a ali fum eyi fe pəmo MARIKI Kanu kosu! 11 Fəntəl yendebəl'am kə wolo wam, k'amarəs am, k'afum am, mənə nde dəkəŋgbəkə ka Nil gbəcərəm yendeyi.» 12 Musa kə Aruna ɳawur ndena firawona, kə Musa eletsənə MARIKI təta fəntəl nyə ənakere firawona kətərəs kən mə. 13 Kə MARIKI əyo təkə Musa ənaloku kə mə. Kə fəntəl yefis-fis kəyefə nde dəwələ, dəcəbaŋka haj nde dale. 14 K'aloŋka-loŋka yi məpesə məpesə, kə ambənc ɳa pəte pa yi ɳosumpər atəf ɳa Misira fəp. 15 Mba nte firawona ənəjk a kəŋjesəm kənder mə, k'eyejk sə domp, encəjkəl fe sə Musa kə Aruna pəmo təkə MARIKI ənaloku ti mə.

16 Kə MARIKI əlokə Musa: «Məlokə Aruna: «Məcenc kəgbo kam, məsute ki kəbəf ka dəntəf.» Kəbəf kəjəkə kəndetəŋkəle mes-yeŋaj Misira fəp.» 17 Itə ɳanayo. Kə Aruna encenc kəgbo kən k'osute ki kəbəf ka dəntəf. Kə kəbəf kəjəkə kəntəŋkəle mes nyə yəncəŋə afum kə yəcəl mə, kə kəbəf ka atəf ɳa Misira fəp kəyəne mes. 18 Kə dure ɳa sə ɳawakəs deser daajan fəp nte təŋsəŋe ɳa sə ɳawurə mes-yeŋaj mə, mba ɳanatam fe. Kə mes yəlar-lar afum kə yəcəl. 19 Kə dure ɳaloku firawona: «Kəca ka Kanu kə!» Mba firawona encyenj kəyəjk dəm domp, owose fe kəcəjkəl Musa kə Aruna, pəmo təkə MARIKI ənaloku ti mə. 20 Kə MARIKI əlokə Musa: «Məde məyəfə bətbət suy, məkə məcəmə dəpə dəkə firawona encepər mə. K'ende kəcwur kəkə ka nde dəkəŋgbəkə-ε, məde məlokə kə: «Nte tə MARIKI əlokə: Məsək afum em nte təŋsəŋe ɳakə ɳasalən'em mə! 21 Kə məntəsək afum em ɳakə-ε, iŋwənər'ən kənay ka wəŋkəp yəlarəm, kəyəfə məna, kəkə amarəs am, kəbəp afum am haj wələ wam. Wələ wa aka Misira wəndeləre wəŋkəp haj yokump antəf nyə ɳayı mə. 22 Mba dəsək dadəkə indegbəy atəf ɳa Kosej nde afum em ɳayı mə, dəndo təj wəŋkəp yəlarəm yəfəkəydi, isəŋ'am oj kəcərə a ina, MARIKI, iyi atəf ɳaŋe dacə. 23 Indebəc təgbəkərə afum em kə afum am dacə, nte tendeyənə teyace ta afum em mə. Alna təgbəkərə təwey-wey tatəkə terjəy.» 24 Kə MARIKI əyo tatəkə. Kə wəŋkəp yəlarəm yender nde kələ ka firawona kə nde kələ ka amarəs ən, kə nde atəf ɳa Misira fəp kə wəŋkəp yəlarəm yayəkə yələsər atəf. 25 Kə firawona ewe Musa kə Aruna, k'olokə ɳa: «Nəkə nəlojnjə Kanu konu nno atəf ɳaŋe disre.» 26 Kə Musa olukə firawona: «Pəntəsə fe kəyo tatəkə, bawo kəlojnjə nkə səŋkəlojnjə MARIKI Kanu kosu mə, kəlojnjə kə nkə kəyik-yik aka Misira mə təta dīnə daajan, kə səlojnjə ki fər yanjan kiriŋ-ε, bəfə ɳandeca-cas su ba? 27 Mata maas mə səndekət nde dətəgbərə a səkəlojnjə MARIKI Kanu kosu, pəmo təkə əŋkəlokə su ti mə.» 28 Kə firawona əlokə: «Ina kəsək nu k'inder nəkəlojnjə MARIKI Kanu konu nde dətəgbərə. Mba ta nəbələ de, nətolanen'em!» 29 Kə Musa əlokə firawona: «Inckəwur nno ndaram intola MARIKI, alna tuŋ wəŋkəp yəlarəm yayə yəmbələ firawona, amarəs ən kə afum ən. Mba ta firawona pəgbəkərə sə kəyembər su, ta pəfati kəsək aka Yisrayel ɳakəlojnjə MARIKI.» 30 Nte Musa owur ndena firawona mə, k'ontola MARIKI. 31 Kə MARIKI əyo təkə Musa ənaloku kə mə, kə wəŋkəp yəlarəm yəmbələ firawona, kə afum ən, kə amarəs ən. Ali awəŋkəp ɳin ɳenayı fe

sə Misira. 32 Mba kə firawona əntaj aləjəs, owose fe kəsak aka Yisrayel ŋakə.

9 Kə MARIKI oluku Musa: «Məkə məbəp firawona, məkə mələku kə: <Ntə tə MARIKI, Kanu ka aHebəre kələku: Məsak afum em ŋakə nte təŋsənə ŋakə ŋasalen' em mə.» 2 Kə məfati kəsak ŋa ŋakə, məwon sə kəsumpər ŋa sə-ε, 3 MARIKI ojsutə yəcəl yam kəca nyə yeyi dəkulum mə, kəyəfe ka fələs kəbəp ka səfale, yəkəmə kəkə ka nde cəna kə ɣkesiya yeyi mə, yendesətə arom ɣəlec. 4 Mba MARIKI endegbey yəcəl ya aka Yisrayel nno yəcəl ya aka Misira yeyi mə, ali pəcəl pīn pəfədefi yəcəl ya aka Yisrayel dacə. 5 MARIKI ombonc dəsək nde toncop mə, oluku a alna əŋyo tı atəf ŋa Misira disre.» 6 Kə MARIKI əyo ti dəckəsək. Kə yəcəl ya aka Misira yefi, ali pəcəl pa aka Yisrayel pīn penaſi fe. 7 Kə firawona osom pəkə patən mes maməkə. K'ajkə pabəp ali pəcəl pa aka Yisrayel pīn penaſi fe. Mba haj təm tante firawona əntaj aləjəs, esak fe aka Yisrayel ŋakə. 8 Kə MARIKI oluku Musa kə Aruna: «Nəwət asum ŋa karərə kəca pet, Musa pələm ŋi darenc fər ya firawona kiriŋ. 9 Asum ɣajkə ɣendetərjkəl kəfəl atəf ŋa Misira fəp kəroj. Kəfəl ɣajkə kəndəsəj atəf ŋa Misira fəp kəyəfe afum kəbəp ka yəcəl pəkəfər-kəfər mpe pendeyənə ŋa bəce mə.» 10 Musa kə Aruna ɣawət asum ŋa karərə kə ɣajkə ɣabəp firawona, kə Musa ələm asum ɣajkə darenc, kə ŋəsəj afum kə yəcəl bəce ya arom. 11 Dure aMisira ɣanctam fe kəcəmə Musa fər kiriŋ, teta bəce nyə yenawur ŋa pəmə təkə yenawur aka Misira fəp mə. 12 Kə MARIKI əncəjəs sə firawona kəyerkə domp, encəjkəl fe ŋa sə pəmə təkə MARIKI ənaloku ti Musa mə. 13 Kə MARIKI oluku Musa: «Məde məyəfe bətbət suy, məkə məmentərnə firawona kiriŋ. Mələku kə: <Ntə tə MARIKI, Kanu ka aHebəre kələku: Məsak afum em ŋakə, ŋasalen' em.» 14 Bawo tante təŋ mən'indəsəj pucuy pem fəp, kəyəfe ka amarəs am kəbəp ka afum am fəp, nte təŋsənə məcərə a paka mpe o mpe powurenə fe kə ina doru dandə. 15 Inacenc kəca isut am arom, məna kə afum am-ε, kə məməlkə nte doru dandə. 16 Mba isak əm kə məyi doru nte təsənə iməntər əm fənəntər fem, təsənə sə tewə tem təsamsər doru fəp mə. 17 Kə məmpatəs sə afum em, məsak fe ŋa ŋakə-ε, 18 intufər aka Misira alna dec dande letər dəlarəm nde dentatətuf Misira kəyəfe dəsək nde moncop mə haj ndəkəl. 19 Ndəkəl oj, məsom nde dale pakəre pəcəl mpe o mpe kə daka nde o nde dəyənə

dam mə, letər dendetorər afum kə yəcəl fəp kəroj nyə yeyi dale ta alorjkə yi dəkələ mə, yendefi.» 20 Amarəs a firawona aje ɣananesə toluku ta MARIKI mə, ɣamberse acar ajan kə yəcəl yarjan dəcəker katəna. 21 Mba aje ɣanatəber moloku ma MARIKI debəkəc mə, ɣasak acar ajan kə yəcəl yarjan dale disre. 22 Kə MARIKI oluku Musa: «Məpənə kəca kam darenc, letər dotor atəf ŋa Misira disre fəp, afum kəroj, yəcəl kəroj kə yika ya dale da Misira kəroj.» 23 Kə Musa empənə kəgbo kən darenc, kə MARIKI owure dim da pukule-kule, kə letər dontor, kə dewə dosut antəf. Kə MARIKI ontore letər dəntəf pəpərəj. 24 Kə letər dontor, nənc deccəsənə letər dacə. Kəyəfe nte doru denacop mə haj məkə, letər, afəf kə dewə yəntator fe Misira pəmə dəsək dadəkə. 25 Kə letər dontorər ca yoko yənayi dale mə fəp, antəf ŋa Misira fəp kəyəfe ka afum kəbəp ka yəcəl. Kə letər dosut sə yika ya dale fəp, kə dentep-tepi sə tək ya dale fəp. 26 Atəf ŋa Koseŋ gəbəcərəm nde aka Yisrayel ɣanayi mə, ŋo letər denatətor. 27 Kə firawona osom pawenə kə Musa kə Aruna k'oləku ŋa: «Tante təŋ, inciya. MARIKI olomp, ina kə afum em sən'eciya. 28 Nətola MARIKI. Pukule-kule kə letər yəcəmə! Iňsak nu nəkə, afəsəcəmbərəs nu kəkə.» 29 Kə Musa oluku firawona: «Kə indenawur dare-ε, indepenə waca wem nde MARIKI eyi mə. Pukule-kule pendənasəkə, letər dəfədenayi, tendəsəj'am kəcərə a doru dandə da MARIKI də. 30 Mba incərə a məna kə amarəs am, nəfədesənəsə MARIKI Kanu.» 31 Akotan ɣenalejək, pundi pokom letər denasənə yi kəlece. 32 Mba məngben mələma menalecə fe, bawo mi moncwon kəkom, ti tə letər denatələsərə mi. 33 Kə Musa owur ndena firawona kə dare disre, kə Musa encəncər MARIKI waca. Pukule-kule pa darenc kə letər yesəkə, kə wəcafən esak kətuf. 34 Ntə firawona ɣenəjk wəcafən, kə letər yesak kətuf kə pukule-kule pa darenc pəsəkə mə, k'əŋgbəkərə sə kəciya k'entaj aləjəs, nkən kə amarəs on. 35 Kə firawona eyerjə domp, esak fe aka Yisrayel ŋakə, pəmə təkə MARIKI ənasənə ti Musa kələku mə.

10 Kə MARIKI oluku Musa: «Məkə məbəp firawona, bawo in'endəsənə kə kətaŋ aləjəs, nkən kə amarəs on, nte təsənə iməntər megbəkərə məwəy-wəy mem fər yarjan kiriŋ mə. 2 Ntə tendəsəj'am kəsətə təkə mənde məcləku awut am kə awut-sə am mə, mes mme iyo aMisira, kə megbəkərə məwəy-wəy mme iwure ndarajan mə. Tendəsəj'on kəcərə a in'əyənə

MARIKI.» 3 Musa kô Aruna ḥajkô nde firawona eyi mô, kô ḥaloku kô: «Nte tó MARIKI Kanu ka aHebare kôluku: Ake tém tó mändesak kâfati kâtotontnen'em-e? Mësak afum em ḥakosalen'em. 4 Kô mäfati kësak afum em ḥako-e, alna ijkere cälankâma atof ḥam. 5 Cändekump atof ḥam ali antof ta aijñärk-e. Ci cändesom yôbof yelpas nyé letär desak mô, cändesom tòk yonu yokô yezi kâpoj nde dökulum mô fôp. 6 Cändelas wôlo wam, wôlo wa amarâs am, kô wôlo wa aka Misira fôp. Kâyefê awisi aja kâbep ka atem am, ali wakin enaṛk fe towurenê ta ti haj mokô.» Kô Musa əmber firawona kumunt, k'owur ndörön. 7 Kô amarâs a firawona ḥayif kô: «Ake tém tó fum wâkawé endesak kâyone su towule? Mësak afum aye ḥakosalene MARIKI, Kanu kârjan. Mäntacere fe a Misira meyi kâlece ba?» 8 K'anjko so pawe Musa kô Aruna, kô ḥander nno firawona eyi mô. Kô firawona oloku ḥa: «Näntam kâkosalene MARIKI, Kanu konu. Mba are ḥajkô-e?» 9 Kô Musa oloku kô: «Sëŋkô kô atemp asu, atem asu, sëŋkô kô awut asu arkun kô ayeçera, sëŋkô kô yôcol yosu yôpoj kô yefet, bawo kâsata ka MARIKI kô nno sâna sâyi mô.» 10 Mba kô firawona oloku ḥa: «MARIKI pâmar nu kô pâyone icsak nu nako nêna kô aran anu kô awut anu-e! Tôsok pes a nayo mëcêm-cêmne melec! 11 Tefaj tonu tôfotam kâköt! Nêna arkun nako nêsalene MARIKI, tatoko to nafan!» K'ambelâs ḥa firawona fôr kirij. 12 Kô MARIKI oloku Musa: «Mäcenc kâca atof ḥa Misira, nte törşöje cälankâma kâder mô, câpe, cäsom yika ya dâtof fôp kô yobuk yelpas nyé letär dênasak atof ḥa Misira mô.» 13 Kô Musa encenc kâgbo kôn atof ḥa Misira, kô MARIKI ouwre afef kâyefê ka ntende dec dëmpe mô, kô afef ḥowur Misira dôsok dadokô fôp pibi kô pêwaŋkâra. Dec dendetesk, afef ḥa ntende dec dëmpe mô ḥejkere cälankâma. 14 Kô cälankâma cämpê atof ḥa Misira fôp, kô cämbiyâsér antof. Kô cäsom yika ya dantof fôp, kô yokom ya tòk fôp, kô ca nce letär dênasak mô fôp. Misira disre fôp anasak fe ali pubuk pin pa kâtôk kô pâyone fe ti-e pa ayika ḥa dale. 15 Kô firawona əmbelkôr kâwe ka Musa kô Aruna. K'oloku ḥa: «Inciyanê MARIKI Kanu konu, k'inciyanê so nêna. 17 Ndekel on illetsen'am mäyajñen'em kiciya kem telpas tante. Nötolan'em nno MARIKI Kanu konu eyi mô, nte törşöje pâluks'em daraj defi dande mô.» 18 Kô Musa ouwre ndena firawona, k'ontola MARIKI. 19 Kô MARIKI

enjkaſeli afef ḥôpoy nje ḥenayefê kâca nkë dec deňkale mô, afef ḥajkôk ñenafelôrenê cälankâma cacokô, kô ḥejkerekere nde kâba ka Cäŋkolma. Ali kâlaŋkma kin afef ḥajkôk ñenasaſ fe atof ḥa Misira fôp. 20 Mba kô MARIKI eyenjkas so firawona domp, kô firawona efati kâsak ka aka Yisrayel ḥakô. 21 Kô MARIKI oloku Musa: «Mäcenc kâca kam darenc, kubump kâtor atof ḥa Misira, kubump ka kâwakas.» 22 Kô Musa encenc kâca kôn darenc, kô kubump ka kâwakas kântor atof ḥa Misira fôp haj mata maas. 23 Nwe o nwe əncnajk fe wêkô, ali fum ənctam fe kâyefê dakiyi dòn haj mata maas. Mba aka Yisrayel fôp ḥanayo pêwaŋkâra nde ḥanayi mô. 24 Kô firawona ewe Musa k'oloku kô: «Nâkô nêsalene MARIKI! Mba yôcol yonu yefet kô yôpoj tar nändesak yi nnô, awut anu afet afet kô aran anu, näntam kâkekere ḥa.» 25 Mba kô Musa olukse kô: «Mâna yati, mene madesoj su yôcol yôloma nyé sândekełoŋnenê kô yokô sândekeköfê MARIKI Kanu kousu mô. 26 Nte tendonjorne ti mô, sândekeñenê yôcol yosu ali kâgboro kin sâfôdesak, bawo yi yo sândekekwure dacô nyé sândekełoŋnenê MARIKI Kanu kousu. Sântacere fe kâresna mpe sâjķołoŋnenê MARIKI mô, mene sâcbere dândo.» 27 Kô MARIKI eyenjkas so firawona domp, firawona enafaj fe so kâsak aka Yisrayel ḥakô. 28 Kô firawona oloku Musa: «Mâwur nno nderem! Mâkembärne ta inaŋk am so fôr yem kirij, dôsok nde o nde mänder so nno mô, mânji dôsok dadokô.» 29 Kô Musa oloku firawona: «Nte mâloku ti tatoko mô, awa! Ifsôgbökere kâder nno fôr yam kirij.»

11 Kô MARIKI oloku Musa: «Pâcuy pin gboj p'indesâdejer firawona, kô Misira. Kô tencepär-e, endesak nu nêwur de. K'endelip kâsak nu a nako-e, endekô haj pâcbelas nu de few. 2 Mâmerjkas afum am, illetsen'am, a warkun nwe o nwe kô wâran nwe o nwe ḥawer ande ajan ca ca gbeti kô këma.» 3 Kô MARIKI ɔsoj aka Yisrayel kâmar ka kâbâtâr nde fôr ya aka Misira kirij. Musa so yati fum ənayi nwe amarâs a firawona kô afum ḥanalelôs atof ḥa Misira mô. 4 Kô Musa oloku: Nte tó MARIKI oloku: «Cekcëkana, indenacepér Misira dacô. 5 Awut acâkô-câkô fôp ḥandenafi atof ḥa Misira, kâyefê coco ca firawona wâkakô ende dôcôm dòn dabe kâroj mô, haj kâkabep coco ca wâmarâs kôn wâran wâkô enjbente kô kâcom mô, kâkô haj awut acâkô-câkô fôp a yôcal. 6 Kâbok kâpoj kândeyi Misira, kâbok nkë kântatoyi Misira,

a kō kāntəsəyi dē mō. 7 Mba ndena aka Yisrayel, ali acen ḥəfədekul-kulər di kəyəfe fum, haj pəcəl, nte təjəsəye nəcəre təkə MARIKI əngbəy kəyo aka Misira nnə aka Yisrayel əyai mō. 8 Amarəs am fəp ənadeder ənatontnen'əm əacloku: «Məna kō afum aŋe əncəm'am dərəj mō fəp, nəkəl» Kō təncepər-ε, indewur atof ənəjəs.» Kō Musa owur nda firawona, pətəle kō pəpəy. 9 Awa kō MARIKI oluku Musa: «Firawona əfəkəcəŋkəl nu, nte təjəsəye megbəkərə məwəy-wəy mem məla atof əja Misira mō.» 10 Musa kō Aruna əyay megbəkərə məwəy-wəy mme fəp for ya firawona kiriç. Kō MARIKI eyəjkəs domp da firawona tuj, əsak fe aka Yisrayel əawur atof əjnə.

12 Kō MARIKI oluku Musa kō Aruna nde atof əja

Misira: 2 «Həf ənəjəs əndeyəne nu on əncəkə-cəkə əja yof. Həj əndeyəne nu əncəkə-cəkə əja teren. 3 Nəloku ti kəlonjkane ka aka Yisrayel fəp, nəclouk əja: Tataka ta wəco ta həf ənəjəs, wəkombəra o wəkombəra, kō pəyəne fe ti-ε, kələ o kələ ənalək ərəksiya əorkun əja teren tin, kō pəyəne fe ti-ε, ambiyofo. 4 Kō afum a kələ ka wəkayi disre əampicər pəcəl papəkə-ε, wəkayi pələkəne ande ən akə ənalətərenə wəlo mō, wəkayi pəməmən delay da afum a kələ kən. Nəyerəs pəcəl papəkə, nte nwe o nwe əntam kəsəm mō. 5 Pəyəne pəcəl porkun pa teren tin mpe pəntəyə dolokəp mō. Nəntam kələk ərəksiya əorkun əja teren tin, kō pəyəne fe ti-ε, ambiyofo. 6 Nəməjək pi haj tataka ta wəco kə maŋkəle ta həf ənəjəs. Fitiri fa dəsək dadəkə, kəlonjkane ka aka Yisrayel fəp ənsurenə kəfayəs nwe o nwe pəcəl pəkə eməjəkərəne kədif mō. 7 Palək mecir maməkə pasop mi cəsək kə takəroj ta fərem fa kusunjəka kələ kəŋkə andesəm səm yayəkə mō. 8 Pakakəl səm yayəkə pibi payi, pasəmə səm yayəkə cəcom cətəyə lebin kə bəpər yodokət. 9 Afəsəm səm yayəkə yobgulpən, kə pəyəne fe ti-ε, pəpecc yi domun de! Anjakəl yi kəkakəl dəm, kəyəfə domp kəbəp ka cəgboro cayı, kəkə yedisə ya pəcəl papəkə. 10 Ali təsəm tin ta nəsək pa dəckəsək. Mba kō nəsək təsəm tələmə-ε, dəckəsək nəcəf pi. 11 Nte to pəmar nəlompəsnə kəsəm səm yayəkə: Nakotnə mabamaba dəfi, nəbərnə cəftə, nətəmpər mogbo dəwaca. Nəsəm yi katəna katəna. Ti tendeyəne kəsəta ka Kəcepər ka mələkə medif tətə kəleləs ka MARIKI. 12 Pibi pampe pender mō, indecepər atof əja Misira disre fəp, idifat awut əcəkə-cəkə a atof əja Misira, kəyəfə ka nnə afum əyai mō haj nnə yəcəl yezi mō, kəbocər k'inder canu ca Misira kitı kəlel. In'əfə MARIKI. 13

Mecir maməkə mendekəyəne nu təgbəkərə ta dəwəlo nwe nəndekəyi mō: K'indekə icnəjək mecir-ε, indekə iccepər nu ta intorər nu pəlec mpe o mpe əejəmlək mə-ε, mpe indekə icsute atof əja Misira mō. 14 Dəsək dadəkə dendeyəne nu dəsək dəcəm-cəmənə, nədekə nəcboce kəsata kəŋkə MARIKI. Nəde nəcboce kəsata kəŋkə nətəmpərəne sariyə səsəkə dətemp donu təm o təm.» 15 «Mata camət-mərəj disre, nənde nəcsəm cəcom cətəyə lebin. Tataka təcəkə-cəkə, nəwurene lebin nde wəlo wonu, bawo nwe o nwe əjsəm kəcom kəyə lebin mō, kəyəfe tataka təcəkə-cəkə haj tataka ta camət-mərəj ta kəsata kəŋkə, əjwure wəkayi afum aka Yisrayel dacə. 16 Tataka təcəkə-cəkə kə tataka ta camət-mərəj nəde nəwe kəlonjkane kəsəkə tətə kəleləs ina MARIKI. Ali yəbəc ta fum pəsumpər dəsək dadəkə mərəj, mənə yeri yonu yedi gəbəcərəm yo nəyələmpəs dəsək dadəkə nyə nwe o nwe əntam kədi mō.» 17 «Nəboce kəsata ka Cəcom cətəyə lebin, bawo dəsək dadəkə yati d'inawurene afum anu atof əja Misira dacər dacər. Nəde nəcboce kəsata kəŋkə təm o təm dətemp kə dətemp. 18 Həf əncəkə-cəkə tataka ta wəco kə maŋkəle təyi dec dərəfəy, nəsəm cəcom cətənəjəkəl lebin haj tataka ta wəco mərəj kə tən dec dərəfəy. 19 Mata camət-mərəj mme disre, pəmar fe pəbəp lebin nde wəlo wonu disre. Nwe o nwe əjsəm kəcom kənənəjəkəl lebin mō, əjwure wəkayi kəlonjkane ka aka Yisrayel dacə, pəyəne weka Yisrayel, pəmə wəcikərə. 20 Ta nəsəm mpe o mpe pəyə lebin mō. Cəcom cətənəjəkəl lebin gəbəcərəm cə nəntam kəsəm, nnə o nnə nəndə mō.» 21 Kō Musa ewe abeki a Yisrayel fəp, k'oloku əja: «Nəkə nələk ərəksiya, kə pəyəne fe ti-ε cir kələ o kələ pəcəl pən tətə kəcepər ka mələkə medif, nəfayəs yi. Nəsu məbəl mecir maməkə məbərə mi. 22 Nələk sə lə ya hisəp nəcgbət yi dəmecir ma poloğne məkə meyi dətəbəl mō, nəcsəpət mi dəfərem fa cumba ca cusunjəka cəsək kə takəroj ta wəlo wonu. Kō nəna dacə ali fum ta pəwur nde kələ kən haj dec dəsək. 23 Nte MARIKI endənanəjəkər Misira kəcsute əja pəlec mō, k'ənəjək mecir maməkə nde fərem fa cusunjəka ca wəlo wonu-ε, MARIKI encepər kəcepər dəm wəlo wonu kəroj, əfəsək wəmələk kə pəlec pən kəbərə wəlo wonu. 24 Nəde nəməjəkərəne tə, təyəne oj sariyə sa məna kə yuruya yam doru o doru. 25 Kō nəndekə nde atof ənje MARIKI endəkəsəj nu mō, pəmə təkə oluku ti mə-ε, nədekə nəməjəkərəne tokor-koru tantə. 26 Kō awut anu ənandekəyif nu: «Cəke cə təyə tokur tantə tolukə-ε?» 27 Nəloku əja: «Kəlonjnə ka kəcəm-cəməs

nte MARIKI enacepər wələ wa aka Yisrayel dəndo Misira nte oncsute Misira pələc, pəcyay wələ wosu mə.» K'aka Yisrayel əntontnəne MARIKI, kə əncəpə kə suwu. **28** Nte tatəkə tencepər mə, k'aka Yisrayel ənasumpər dəpo, kə ənəjko. Kə ənayət tatəkə MARIKI ənasom Musa kə Aruna mə. **29** Cəkçək cəndebəp, kə MARIKI endifət awut acəkə-cəkə fəp nde atəf ya Misira, kəyəfə ka wan ka firawona wəcəkə-cəkə nwə ənandə dəcəm dən dəbəs mə, han wan wəcəkə-cəkə wəka fum nwə osumpər k'əmber dəbili mə, kəbəp ka awut acəkə-cəkə a yəcəl fəp. **30** Kə firawona əyəfə pibi, nkən kə amarəs ən, kəbəp ka aka Misira fəp, bawo kələ kənayı fe nkə kənatoya wəfi mə. **31** Pibi disre kə firawona ewe Musa kə Aruna, k'oloku ya: «Nəyəfə nəwur afum em dacə, nəna k'aka Yisrayel fəp! Nəko nəsələne MARIKI pəmətəkə nələku ti mə. **32** Nəkenəne yəcəl yonu pəmətəkə nələku ti mə. Nəko! Nətolan'em sə!» **33** Aka Misira ənəcbəlkər aka Yisrayel kəwur ka dəsf bawo ənəcləku: «Kəfi kə sənder fəp!» **34** K'aka Yisrayel ənəkənə cəcom cəjan ta lebin dəntakəfəs ci-ə. Kə ənəjbaşəsne yənəktə yanjan cəcom pafəktər yi dəyamos yanjan. **35** K'aka Yisrayel ənayətəkə Musa ənaloku ya mə: Kə əntotla aka Misira ca ca gəbeti, ya kəma, kə yamos. **36** Kə MARIKI əsər aka Yisrayel kəmar ka kəbətər nde fər ya aka Misira, kə akako ənəsəj aka Yisrayel ca cəkə ənəfəjər ya mə. Ti disre kə ənəfəjət aka Misira. **37** K'aka Yisrayel ənayəfə Ramses kəkə ka Sukət, kənay k'asədər kənatam kəyi arkun wul masar camət-tin ta aləm awut k'aran ajan-ə. **38** Acikərə aləmə ənanənəkələne aka Yisrayel kəkə. Ənasoləne yəcəl yəfət kə yəpəj yanjan yələrəm. **39** Kə ənələmpse biskit botənəjkəl lebin ambebe ənəkə ənəyəfəne Misira mə. Kəmbəfe ənəjko kənəpə fe bawo ananəjkəl fe ki lebin. Nte anabeləs ya Misira mə, ənənatam fe kəkar kələmpəsnə ənədməs yeri ya dəpo. **40** Kəndə ka aka Yisrayel Misira kənəwən meren masar manjkələ kə wəco maas. **41** Dəsək nde meren mme masar manjkələ kə wəco maas melip mə, dəsək dadəkə yati da afum a MARIKI fəp ənawur Misira dəcor dəcor. **42** Pibi papoko camcam MARIKI enacepərənə pi kəwurəne aka Yisrayel atəf ya Misira, pəmar pibi papoko əyəne aka Yisrayel pəmerjəkərənə dətemp kə dətemp kətədirenə təta MARIKI, tendeyəne ya oj təyo təjan tokur ta doru o doru. **43** Kə MARIKI oluku Musa kə Aruna: «Nte tə sariyə sa kəsata ka kəcəm-cəməs ka Kəcepər ka melekə medif sələku: Ali wəcikərə ta pəde pəcdi yeri yayəkə. **44** Wəcar nwə awayə pəsam

mə, əntam kədi yeri yonu, kə pəyənə a arjkənc kə-ə. **45** Amənə wəcikərə wəcepər kə wəbəc nwə arjsəj kəway mə kədi yi. **46** Səm yayəkə dəker arjsəm yi, afəkəkərə yi kəfə kəcuru, ali kəbət kən ta papor-poru. **47** Kələnjkane ka aka Yisrayel fəp ənəmboc kəsata ənəjko. **48** Məna wəcikərə nwə məfəj kəboce MARIKI kəsata ənəjko mə, mənə arkun a kələ kən disre fəp, pakənc ya. Wəkayi əntam kələtərnə kəsata, pəyi kə pəmə wəka Yisrayel. Mba wətəkənc nwə o nwə əfəsəm sem yayəkə. **49** Tətəkəs tin tatəkə t'amboncər wəYisrayel yati kə wəcikərə nwə eyi nu dacə mə.» **50** K'aka Yisrayel ənəsurenə kəyətəkə MARIKI ənasom Musa kə Aruna mə. **51** Dəsək dadəkə da MARIKI ənawurenə aka Yisrayel atəf ya Misira, pəcək ya cəgəba cəjan dəcor dəcor.

13 Kə MARIKI oluku Musa: 2 «Nəpus'əm awut acəkə-cəkə fəp, pəyənə aka afum, pəyənə aka yəcəl, nwə o nwə əyənə wan ka kərə wəcəkə-cəkə aka Yisrayel dacə, wəkəmi əfə.» 3 Kə Musa oluku afum: «Nəde nəccəm-cəmənə dəsək nde nəwur atəf ya Misira, nde nənayənə acar mə, bawo səkət sa kəca ka nkən MARIKI ənənwurenə nu di. Ti disre ta pasəm paka o paka pənəjkəl lebin. **4** Nəjwur məkə ənəfəjənə Abib. **5** Təm nte MARIKI endekəbərs'am atəf ya Kanaj, nda aHit, nda Amər, nda aHiwy, nda aYebus, atəf ənəfəjənə dəle k'awop mə, ənəfəjənə MARIKI ənədermə atem anu kəsəjə əm mə, mədekə məcboce MARIKI kəsata ənəjko ənəfəjənə. **6** Mata camət-mərəjə məcəsəm kəcom cətənəjkəl lebin. Tataka ta camət-mərəjə məboce MARIKI kəsata. **7** Cəcom cətənəjkəl lebin c'andekə pəcəsəm mata maməkə camət-mərəjə. Pəmar fe padəkə pəcənəjkəl nda nwə o nwə daka o daka dənəjkəl lebin, pəmar fe yati padəkə sə pəcənəjkəl ndaram lebin, atəf ənəfəjənə disre fəp.» **8** «Dəsək dadəkə məde mələku wan kam nte: *Teta təkə MARIKI ənəyən'əm nte incwur Misira mə.*» **9** Tendeyənə nu təgbəkərə kəca kam kəroj kə təcəm-cəməs ta fər yam, təsərəjə metəkəsə ma MARIKI mey'əm dəkəsu, bawo kəca ka səkət kə MARIKI ənawuren'əm Misira. **10** Tataka təntə ombonc mə to mənde məcboce oj kəsata kən, kəren o kəren.» **11** «Kə MARIKI endekəbərs'am Kanaj, pəsəjə əm di, pəmə təkə ənədermələm ti kə atem am mə, **12** məde məcəsəm nwə o nwə əyənə wan wərkun wəcəkə-cəkə wəka wəran, kə awut acəkə-cəkə a yəcəl yam. Arkun akə, MARIKI əyənə. **13** Kə pəyənə a wan wəcəkə-cəkə wəka səfale əfə-ə, məwuruse si aŋkesiya, kə pəyənə fe ti-ə,

ambiyofo. Kə məntəwurus si-ε, mətepi səfale sasəkə kilim. Məwurus sə awut arkun acəkə-cəkə a afum. **14** Alna kə wan kam endeyif əm: «Cəke cə tante toluku-ε?», mələku kə: «Səkət sa kəca sə MARIKI ənawurene su Misira, nde atof nijə sənayonə acar mə. **15** Nte firawona əncfati kəsək su səkə mə, kə MARIKI endifət awut acəkə-cəkə fəp atof əna Misira, kəyefə ka awut acəkə-cəkə a afum haj əwut acəkə-cəkə a yəcol. Ti təsənjə nte ijlojnəne MARIKI pəcol porkun mpe o mpe poyonə pəcəkə-cəkə pa kərə ka pi mə, icwurus awut em arkun acəkə-cəkə.» **16** Tendeyon'am tegbəkərə kəca kam kəroj kə tafəc mpe aŋkot əm dətobu fər yam dacə mə, bawo səkət sa kəca sə MARIKI ənawurene su Misira.» **17** Nte firawona əsak aka Yisrayel ənakə mə, Kanu kəsolnəne fe əna dəpə da atof əna aFilisti, ali nte pənayonə a dəpə dadokə dələtərnə mə. Bawo Kanu kənalokunei: «K'aka Yisrayel ənənək kəwan-ε, ənənəjne telər kəwur kəjan Misira, təsənjə əna sə kəlukşərnə di.» **18** Kə Kanu kənəŋkərenə aka Yisrayel kəca ka dəpə da dətəgbərə, ntende kəba ka Cənəkolma. Aka Yisrayel ənawur atof əna Misira ənalompəsnə cəkəwan. **19** Kə Musa oləkənə bent ya Isifu, bawo Isifu ənasənjə awut a Yisrayel kədərəm, pəcloku: «Kə Kanu kəndemar nu-ε, nənde nəmitenə bent yem, nəkekərə.» **20** K'aka Yisrayel ənənəfə Sukət, kə ənənə ənənəmbər saňka səjan Etam, ntende tegbərə dəkusu. **21** MARIKI ənckət kə əna, dəj pəkətənə əna kə acul əna kəp nte tənəsənjə əna kəsolnə dəpə mə, kə pibi pəmot pa acul əna nenc pəsənjə əna pəwənkəra, tənəsənjə əna kətam kəköt dəj kə pibi. **22** Acul əna kəp ənənəlijnə fe aka Yisrayel fər kiriñ dəj, acul əna pəmot pa nenc ənənəlijnə fe əna sə fər kiriñ pibi.

14 Kə MARIKI oləku Musa: **2** «Mələku aka Yisrayel a ənənəksərə ənəder ənənəmbər saňka səjan nde Pi Hirət tekirij, Mikədəl kə kəba dacə, ənətəfrənə Bal Cəfərə. Kəfər ənənə tekirij kə ənənəmbər saňka kəba kəsək. **3** Firawona ənənə pəcloke aYisrayel: «Kəyara-yara kə ənənədə dətəf, ənəciyanə əna, tegbərə tendi əna!» **4** Indeyənkəs firawona domp, endecəmə əna darəj kəbeləs. Ti disre, indesətə kəyek-yeķəs dəməyə mme indeyo firawona kə asədar on fəp mə, aka Misira ənandecərə a in'şənə MARIKI.» K'aka Yisrayel ənənəti. **5** K'ənənə paloku wəbə wəMisira a aka Yisrayel ənənəkəs. K'abəkəc əna firawona kə amarəs on yəŋkafələ sə teta aka Yisrayel. Kə ənənəfə: «Cəke cə sənayə tants kəsək aka Yisrayel ənakə-ε? Sənəgbal abəcə asu!» **6**

Kə firawona osom a pasektər abil ənənə əna dəkəwan, k'osole asədar on kə ənənəkə. **7** Kə firawona elek cibil ca dəkəwan cətət masar camət-tin, kə cibil ca dəkəwan ca Misira cəlpəs, abə asədar ənənəy ci kəroj. **8** Kə MARIKI əyənkəs domp da firawona wəbə ka Misira: k'əncəmə aka Yisrayel darəj kəbeləs, mba aka Yisrayel ənənəmbər səbomp kəwur atof əna Misira. **9** K'aka Misira ənənəmbər aka Yisrayel darəj kəbeləs: Fəles ya firawona fəp kə cibil cən ca dəkəwan, kəbəp ka ayeksənə on fəles, kəkə ka asədar on, kə ənənə ənənə aka Yisrayel nde Pi Hirət ntende kəba kəsək nde ənənəmbər saňka ənətəfrənə Bal Cəfərə mə. **10** Nte firawona ənclətərnə mə, aka Yisrayel ənənəyekti fər, apayo! kə ənənə əna Misira ənənəmbər əna darəj kəbeləs. K'aka Yisrayel ənənə pəpən, kə ənənəkule-kule MARIKI. **11** K'aka Yisrayel ənənəkə Musa: «Cufu cəla fe Misira nte mərjəsu kədedif nno dətəgbərə mə ba? Cəke cə mərjəsu tante-ε, ənənərene su Misira mə?» **12** Bəfə sənalok'əm Misira: «Məce su səbəcə aka Misira, bawo kəbəcə ka aMisira kəncepər su kəfi nno dətəgbərə!» **13** Kə Musa oləku aka Yisrayel: «Ta ənənə, ənənə gbiŋ, nəgbətnə nte MARIKI endeyac nu məkə mə, bawo aka Misira əkanənə nəngbətnə məkə mə, nəfəsənə əna few. **14** MARIKI endesutnənə nu, kə nəna, nənde nəcənə.» **15** Kə MARIKI oləku Musa: «Ta ake tə mərjəkul-kulən'embə? Mələku aka Yisrayel ənənə dəpə dərəjənə darəj tuŋ kəkə. **16** Kə məna Musa məyekti kəgbo kam, məcənc ki dəkəba, məgberi ki. Aka Yisrayel ənakət kəba disre antəf ənənəsə kəroj. **17** Kə inə MARIKI, kəyənkəs k'inder səbomp s'aka Misira, nte tənəsənjə ənənənu darəj kəbeləs mə. Difo indeyek-yeķəsnənə kələsər firawona, asədar on fəp, cibil cən ca dəkəwan, k'ayeksənə a ci. **18** Tem tatəkə, aka Misira ənənəcərə a in'şənə MARIKI, k'indəyek-yeķəsnənə firawona, kə cibil cən ca dəkəwan k'ayeksənə on fəles.» **19** Mələkə ma Kanu mme mənciyi asədar aka Yisrayel tekirij mə, mərjəkə məcəmə asədar aka Yisrayel tədarəj, acul əna kəp nijə ənənəcyi əna tekirij mə, əni sə kə ənənə əna tədarəj. **20** K'acul əna kəp ənənə ənənə asədar aka Yisrayel k'asədar aka Misira dacə. Acul əna kəp nijə ənənəsənə pibi kəsək k'aka Misira, kəsək ka mərəj ənənəsənə aka Yisrayel pəwənkəra pibi disre. Pibi papəkə disre fəp, aka Yisrayel kə aka Misira ənənətərənə fe. **21** Kə Musa entenci kəca kən dəkəba, kə MARIKI ənənəsənə asəf ənənə pibi papəkə fəp domun da dəkəba kə ənənəsənə kəba, kə domun dəgbevənə. **22** K'aka Yisrayel ənənətor

dəkəba antəf ənowosu, kə domun deyi kəca kətət kə kəmeriya pəmə biykləi. **23** K'aka Misira əncəmə aka Yisrayel dərən kəbeləs kəyefə fələs ya firawona kəbəp cibil cən ca dəkəwan, kəkə ka ayeksənə ən fələs, fəp fajan kə əntor dəkəba. **24** Dəsəka dələpəs kə MARIKI ontore fər, k'əməmən asədar aka Misira pəyi acul əja nənc kə əja kəp disre, k'osute asədar aka Misira pəyamayama. **25** Kə MARIKI əyamsər səntəf sa cibil ca dəkəwan ca aka Misira kəkafələ belbel, kə təsənə ci kəyelən kəköt. K'aka Misira əhaloku: «Payəkse pamulpər aka Yisrayel, bawo MARIKI eyi kəsutnənə əja nno aka Misira ənayi mə!» **26** Kə MARIKI oluku Musa: «Məcenc kəca kam dəkəba, domun dəgbəpərnə aka Misira, kəyefə ka cibil cəjan ca dəkəwan kəbəp ka ayeksənə fələs ajan.» **27** Kə Musa encenc kəca kən dəkəba, dəsəka dələpəs kə kəba kəluksərnə təko kənayi mə. Aka Misira ənayi kəyeksər kəba, mba kə MARIKI əngbəpər əja domun. **28** Kə domun dender kə dəngbəpərnə cibil cəjan ca dəkəwan, kə ayeksənə fələs kə asədar a firawona fəp, aje ənəntor dəkəba kəcepse ka aka Yisrayel mə. Ali wəkin enəmulpe fe. **29** Mba aka Yisrayel əja ənəckət kəba disre antəf ənowosu fər. Domun deyi əja kəca kətət kə kəmeriya pəmə biykləi. **30** Dəsək dadəkə də MARIKI ənəbaş aka Yisrayel aMisira dəwaca. K'aka Yisrayel ənənək aka Misira ənfis-fis dəparpara. **31** K'aka Yisrayel ənənək fənəntər nfe MARIKI ənasute aka Misira mə. K'aka Yisrayel ənənesə MARIKI, kə əhalaj MARIKI kə Musa wəmarəs kən.

15 Nte təncepər mə, Musa k'aka Yisrayel əhələyse MARIKI teley nte: «Indelerjəse MARIKI bawo ənəmentər debeki da kətam kən: Əngbal afələs kə wəyeksnə ka əji dəkəba. **2** MARIKI əyənəsəkət sem kə teley tem, Nkən əyənə wəyac kem. Kanu kem kə, indeyek-yekəs kə. Kanu ka papa kem kə, indekor-koru debeki dən. **3** MARIKI korgba kə! Tewe tən təyənə MARIKI. **4** Ələm dəkəba cibil ca dəkəwan ca firawona kə kənay kən k'asədar. Asədar abayse aMisira, anakal əja nde kəba ka Cəykolma. **5** Kə putukum pa kəba əngbəpərnə əja, kə əntor kəba dəntəf pəmə masar. **6** Kəca kam kətət, MARIKI, kəyo fənəntər fəwəy-wəy! Kəca kam kətət, MARIKI, kəmpütük wəterənə kam. **7** Debeki da dəbəc dam dəsənə kəyet aje əncəm'am dəbəkəc mə. Kə məwure metəle mam-e: Mendi əja pəmə nte nənc dəndi tuktuktur ya məmpələ mə. **8** Kifir k'ələləm əjam gəbərəm kəsənə domun da dəkəba kəgbeyenə, kə yam əncəmə pəmə biykləi, kə domun da kəba dəntəf dəncəp. **9** Wəterənə kosu oncələk:

«Kəbeləs əja k'inder, isumpər əja! İbanjər əja ca cənən pəmə təkə pəncəpərər kəbət im mə. Kəwurə k'inder dakma, iməlkə əja kəca kem!» **10** Kə məfurup, kə kəba kənəkələ əja, kə ənəjkələ pəmə nte tomunt pegbələj pontor domun da dəkəba dəwəy-wəy disre mə. **11** Canu cəyi fe nce cəntəjnənə kə məna MARIKI mə! An'eyi pəmə məna, dosoku dam dəmbək, dəyə wəywəy, nwe pəmar a pakor-koru mə, məna nwe mənəyo mes mme monjwosəs kusu mə? **12** Məntenci kəca kam kətət gəbərəm, kə antəf əndi əja. **13** Kəsekərəne kam danapa kə mənkətənə afum am akənə mənawurus mə, fənəntər fam fə məndesole əja, malijərnə əja nde dəkiyi dam dosoku. **14** Nte ande asu ənəne ti mə, kə ənəyikcə. Kə kənəsə kəpoj kəsumpər afum aka Filisti. **15** Ayekyek ənəsumpər abə a atəf əja Edəm, kə kəyikcə kəsumpər afum akirij a Mohab, kə bəkəc yələce-leçə aka Kanaç fəp. **16** Kənəsə kə ayekyek ənəntorər əja. Debeki da kəca kam, dənasənə əja kəcaq pəmə tasarı həj afum am ənəclip kəcepər, MARIKI, həj afum aje mənəway mə ənəclip kəcepər. **17** Məde məkekərə əja məkə mədəs nde tərə kəroj mpe məsəj əja ke mə, kəfə karjkə mənalompəs dəkiyi dam mə, MARIKI, dəndo kəfə kəsoku karjkə mənacəmbərə, Mariki, waca wam mə. **18** MARIKI əntəmpər dəbə doru o doru. **19** Bawo fələs ya firawona kə cibil cən ca dəkəwan kə ayeksənə fələs ən ənətempənə dəkəba. Kə MARIKI əngbəpər əja domun da dəkəba, mba aYisrayel ənənək antəf ənowosu kəba dacə, wəcək wəjan wəwəs fər.» **20** Kə sayibe Miriyam, wəkire ka Aruna elek tamba, kə aran aYisrayel fəp əncəmə kə darəj, əncəpise ənəcər mamba. **21** Kə Miriyam olukse əja: «Nələrjəse MARIKI, bawo ənəmentər debeki da kətam kən. Ələm dəkəba afələs kə wəyeksnə ka əji.» **22** Kə Musa əsənə aka Yisrayel kəyefə kəba ka Cəykolma, k'osolnənə əja dəpə da təgbərə ta Sur. Kə ənənək mata maas dətəgbərə, ənəsətə fe domun. **23** Kə ənənək Mara, mba ənənatam fe kəmun domun da Mara, bawo dənadoktə. Ti tə awene di tewe ta Mara «pədəkət». **24** K'aka Yisrayel ənəcop kəcəpənə-cəpənə nno Musa eyi mə, ənəcləku: «Ake andemun-e?» **25** Kə Musa ənəkorne MARIKI, kə MARIKI eməntər kə kətək nkə ənələm dəromun mə, kə domun dadəkə dəyənə dobotu. Difo MARIKI ənasənə aka Yisrayel sariyə kə təyə tokur təkə ənənde ənəyə doru o doru mə. Dəndo MARIKI ənəwakəs kələj kəjan. **26** Kə Musa əhaloku: «Kə mənənəkələ belbel dim da MARIKI Kanu kam, kə məyə nte tentəsə MARIKI fər kiriş mə, məsu lərjəs məcənəkələ mosom mən kə

məməjkarne sariye sən fəp-e, ali docu din ifəsəj əm nde isəj aka Misira mə. In'əfə MARIKI, nwə əntaməs əm mə.» **27** K'aka Yisrayel əyajko əhabərə Elim nde cələmp wəco kə mərəj cənayi kə komp wəco camət-mərəj mə. Kə əjacəmbər sajka sənjan dəndo domun kəsək.

16 Kə kəlojkane ka aka Yisrayel fəp kəyefə Elim kə əyajko əhabərə tegbərə ta Sin, mpe pəyi Elim kə Sinayi dacə mə, tataka ta wəco kə kəcamət ta əjof əmərəj nje əyayefə Misira mə. **2** Awa kə kəlojkane ka aka Yisrayel fəp əyancop kəcəpənə-cəpənə dəndo dətegbərə nno Musa kə Aruna əyai mə. **3** Kə aka Yisrayel əhaloku ya: «Ah! Ali MARIKI ənadifte su kəca kən Misira, ntə sənandə carərə ca sem kəsək mə, ntə səncəsəm cəcom haj sənəmbərə mə! Kədifte ka kəlojkane kərjəkə fəp dor kə nəwurənə su kədesak tegbərə tantə!» **4** Kə MARIKI oloku Musa: «Kətufər nu k'inder cəcom kəyefə ka darenc. Afum əyandə əjacwur əjacwətəs dəsək o dəsək nce əyantam kəsəm dəsək mə, tem tatəkə indewakəs ya icərə kə pəyənə əyancəmə metəkse mem darəj-e. **5** Tataka ta caməttin, kə əyandelompəs yəkə əyawətəs mə, nəndesətə kəmərəj ka yeri ya dəsək o dəsək.» **6** Musa kə Aruna əhaloku aka Yisrayel fəp: «Dəfəyana, nəndenacərə a MARIKI ənawurənə nu atəf ya Misira. **7** Bətbətana, nəndenanərək nərə da debeki da MARIKI, bawo ene kəcəpənə konu nno nkən MARIKI eyi mə. Kə sənia, ake səyənə ntə nəndecəpənə nno səyi mə-e?» **8** Kə Musa oloku: «MARIKI endenasəj nu məkə dəfəy sem yəsəm, bətbətana cəcom nce nəndesəm haj nənəmbərə mə. Kə MARIKI ene kəcəpənə nkə nəncəpənə nno eyi mə. Kə sənia ake səyənə-e? Bafş nno səyi mə nəncəpənə, mba nno MARIKI eyi mə.» **9** Kə Musa oloku Aruna: «Məlokə kəlojkane ka aka Yisrayel: Nəder nələtərəne MARIKI fər kirij, bawo ene kəcəpənə konu.» **10** Aruna eyi kəlok-lokər kəlojkane ka aka Yisrayel fəp, əyandekafəli fər kəca ka ntende dətegbərə, kə əyanərkə nərə da debeki da MARIKI dowur kəp disre. **11** Kə MARIKI oloku Musa: **12** «Inə kəcəpənə ka aka Yisrayel. Məlokə ya ntə: Dəfəyana sem yə nəndenasəm, bətbətana cəcom cə nəndenanəmbərə. Ti disre nəndecərə a in'əyənə MARIKI, Kanu konu.» **13** Pəndeyi dəfəy, kə bəmp yender yəfəntərə yokump sajka. Dec dəndesək kə kibi kəfəntərə antəf mofo fəp mme məjkel sajka mə. **14** Ntə kibi kəndeliynej dəntəf mə, kə pəyi antəf ya tegbərə kəroj pəmə ca nce yowure

məjgbən mə, ca cacəkə yefere pəmə ntə ance malo məsəkər antəf kəroj mə. **15** K'aka Yisrayel əyaməmən kə əyayifənə: «Ake də dandə-e?» bawo əyancərə fe daka nde dənayi mə. Kə Musa oloku ya: «Yeri yə nyə MARIKI əsəj nu mə. **16** Ntə tə MARIKI osom: Nəwətəs nwə o nwə, yeri nyə əyəntam kətəjnə kə mə. Nwə o nwə pəwət liter mərəj da fum wəkin, kələm ka təkə nəy i dəcabəl mə.» **17** K'aka Yisrayel əyəyo tatəkə Musa ənaloku ya mə, k'ələmə əyancəpərər kələm, k'ələmə əyantəbəp kələm. **18** Mba ntə anatubuc mə, nwə ənawət pəcepərər kələm mə, ombut təkə ənacepərər mə. Kə wəkə ənawət pəpic mə, əyəsətə kələm kərjəkə pənamar mə. Kə nwə o nwə əwətəs yeri nyə əyənatam kətəjnə ya mə. **19** Kə Musa oloku ya: «Ali fum ta pəfənərnə yeri ya dockəsək.» **20** Mba əyancənəkəl fe Musa, k'afum ələmə əyafənərnə yeri ya dockəsək. Pəndeyi bətbət kə yeri yayəkə əyembərə yet, kə yesən. Kə pəntəle Musa nno afum akakə əyai mə. **21** Bətbət o bətbət, nwə o nwə əncəwət yeri yəkə əyəctəjnə kə kədi ka dəsək dadəkə mə, kə nne yənəckənawonə-e, əyəsəngbər. **22** Tataka ta camət-tin, kə nwə o nwə əwət potubuc pa mata mərəj, liter maşkələ da fum wəkin. K'akirinj a kəlojkane ka aka Yisrayel əyajko əyalukse ti Musa. **23** Kə Musa oloku ya: «Ti tə MARIKI oloku. Alna dəsək da kəyəsəm də, nde ampuse MARIKI mə. Nəpəc yəkə pəmar nu kəpəc təkə nəfərə mə, yecerənə yəkə fəp, nəməjkarne yi haj bətbətana.» **24** Kə əyaməjək yeri yayəkə haj bətbət pəmə təkə Musa ənasom ya ti mə. Yeri yayəkə əyənamejək mə, yet əyənbərə fe yi, əyənasən fe sə. **25** Kə Musa oloku ya: «Nədi yeri yayə məkə, bawo dəsək da kəyəsəm nde ampuse MARIKI mə deyi məkə, nəfəsətə məkə yeri əywətəs dale.» **26** Mata camət-tin disre nəntam kəwətəs yeri, mba simiti tataka ta camət-mərəj yeri əywətəs yəfəy.» **27** Tataka ta camət-mərəj, kə afum ələmə əyawur kəkəwətəs yeri, mba əyənasətə fe. **28** Kə MARIKI eyif Musa: «Haj təm tere tə nəndesək kəfcəti kəməjkarne mosom kə metəkse mem-e?» **29** Nəməmən! Kə MARIKI əsəj nu simiti dəsək da kəyəsəm-e, pəsəj nu so tataka ta camət-tin yeri yəkə pəmar nu kədi mata mərəj mə. Nwə o nwə pəmar pəndə kəfər nkə eyi mə, ta nwə o nwə pəwur ndərən tataka ta camət-mərəj dəsək nde ampuse MARIKI mə.» **30** Ntə tə, k'aka Yisrayel əyəjesəm simiti tataka ta camət-mərəj. **31** K'aka Yisrayel əyəwe yeri yayəkə «man». Yeri yayəkə əyənwurənə məjgbən ma yika yələmə, mefərə, meyi dəkusu pəmə ntə kəcom kərjəc məsə ma cəme mə. **32**

Ko Musa oluku: «Nte to MARIKI osom: Nelas kəfala ka liter mərəj katin yeri ya man, nəmərjke yi awut-sə anu, nte təjsərje ənade ənərək cəcom nce iñsəj nu nəcdi nnə dətəgbərə nte iwuren'on atəf ya Misira mə.» **33** Ko Musa oluku Aruna: «Məlek tənde məbər pi yeri ya man liter mərəj. Məkə məcəmbər pi nde MARIKI for kiriş, nte təjsərje pameñke yi oj dətemp da awut-sə anu mə.» **34** Pəmə tatəkə MARIKI ənasom ti Musa mə, ko Aruna elas tənde k'ənjkə pəcəmber pi kiriş nde walake nwə wementər danapa dən, nte təjsərje pameñk yi mə. **35** K'aka Yisrayel ənadi man meren wəco maŋjkələ hajə tem nte ənənader atəf niye afum ənənande mə. Ənənadi man hajə kəren nkə ənənader nde kələncər ka atəf ya Kanaç mə. **36** Wəco wa potubuce pa omər pəncyo potubuce pa efah katin.

17 Ko kələnjkane ka aka Yisrayel fəp kəyefə tegbərə ta Sin ko kəcepə-cepə pəmo təkə MARIKI oncsom ənəti mə. Ko ənəncəmbər sajka nde Refidim, mba domun domun denayi fe nde afum ənəntam kəmun mə. **2** Awa, k'afum ənayefə kətənsər Musa kəcəp. Ko ənaloku: «Məsəj su domun səmən!» Ko Musa olukse ənə moloku: «Ta ake ta nərətəns' em kəcəp-e? Ta ake ta nərəwakse MARIKI-e?» **3** Mera yənawos aka Yisrayel, afum ənəccəpəne nnə Musa eyi mə. Ənəcloku: «Ta ake ta mənasərje su kəpə Misira, mədesərje su kəfinə mera yowosu, səna, awut asu ko yəcəl yosu-e?» **4** Ko Musa ojkulə-kule pəckorəne MARIKI, pəcloku: «Çəke c'indəyəne afum akaş-e? Ko pəncəpər ndekəl nnə-e, ənəndəca-cas im.» **5** Ko MARIKI oluku Musa: «Məcəpər aka Yisrayel tekiriş, məlekənə abeki aka Yisrayel. Məlekənə so kəgbo kam nkə mənasute kəngbəkə ka Nil mə, məcərjne kiriş. **6** K'ina, incəmə nnə tekiriş tam, tasar ta torə ta Horeb kəroj. Məsute tasar kəgbo kam, poŋwur domun nde aka Yisrayel ənəntam kəmun mə.» Ko Musa əyo ti, for ya abeki aka Yisrayel kiriş. **7** Ko ənəwe kəfo kənjkə Masa «kədəktər», ko Meriba «kəcəp», bawo aka Yisrayel ənənatənsər di Musa kəcəp, ko ənawakəs di MARIKI, kəcəyifnə: «MARIKI eyi su dacə ba, ka eyi fe su dacə?» **8** Dəndo kəfo kənjkə ancə Refidim mə, difo aka Amalek ənader ənayekər aka Yisrayel kəwan. **9** Awa, ko Musa oluku Yosuwe: «Məyək-yəkə su dacə arkuri, məwur məsütənə k'aka Amalek. Alna incəmə nde torə dətelempən itəmpər kəgbo ka Kanu.» **10** Ko Yosuwe əyo təkə Musa ənaloku ko mə, kəkəsütənə k'aka Amalek. Musa, Aruna ko Hur ənampe nde torə dətelempən. **11** Ko Musa əmpənə kəca darenc-e, aka

Yisrayel ənətasərne aka Amalek. Mba k'ənckənatorə waca-ə, aka Amalek ənətasərne aka Yisrayel. **12** Nte waca wendeləl Musa mə, Aruna ko Hur ənəlek tasar ko ənənəkə ənəboc pi Musa dəntəf kə wəkakə ende pi kəroj. Aruna ko Hur ənəsoc Musa waca darenc, Aruna kəca kin Hur kəca ka mərəj hajə ko dec dənjkə dəkəle. **13** Ko Yosuwe əntəm Amalek k'afum ənə, k'endifte ənə dakma. **14** Ko MARIKI oluku Musa: «Məcicəs ti nde dəbuk, tede təyəne tecəməcmə, məlokə Yosuwe belbel, a indenim Amalek nde təjsərje ali fum ta endecəm-cəməne ənə doru dandə mə.» **15** Ko Musa ənəcəmbər tətek tolöynej k'ewe di: «MARIKI əyəne tegbekərə ta kətam kem.» **16** Ko Musa oluku: «Bawo ayekərə dəbə da MARIKI kəca kələma, MARIKI endesütənə kəsütənə dəm ko dətempə o dətempə da aka Amalek.»

18 Yetero, wəlojnə ka Madiyaŋ papə ka wəran ka Musa, ene mes məkə Kanu kənayənə Musa k'aka Yisrayel afum ənə mə, k'əncərə təkə MARIKI ənwurənə aka Yisrayel Misira mə. **2** Ko Yetero papə ka wəran ka Musa, elek Sefora, wəran ka Musa nwə ənalukus ndərən k'awut ənə mərəj mə, **3** Musa ənasəj tewə ta Kersəm coco cən, bawo ənaloku: «Wəcikəra əyəne nnə atəf ənəcuru ənərəj.» **4** Ko wan wəka mərəj, nkən ənəwe Eliyeser, bawo Musa ənaloku: «Kanu ka papə wəkəm kənder kədəmar im, ko kəyac im dakma da firawona.» **5** Wəran ka Musa k'awut ənə ko kas Yetero ənader ənəbəp Musa dətəgbərə, nde ənəcəmbər sajka torə ta Kanu kəsək mə. **6** Ko Yetero oluku Musa: «Ina papə wəka wəran kam, Yetero, inder nnə məyi mə ko wəran kam ko awut ənə mərəj.» **7** Ko Musa engbintərnə papə ka wəran kən, k'əncəpə ko suwu, k'əməkərəne ko. Ko ənayifnə nwə o nwə nte pəyi ko mə, ko ənəmbərə dabal. **8** Ko Musa ələmər papə ka wəran kən mes məkə MARIKI ənəyə firawona k'aka Misira mə fəp təta aka Yisrayel, k'ələmər ko so pəcuca pəkə ənənasətə dəpə, ko təkə MARIKI ənəyac ənə pi mə. **9** K'amera ənəmbət Yetero təta pətət pəkə MARIKI ənəyənə aka Yisrayel mə fəp, ko təkə MARIKI ənəbaŋ aka Yisrayel aka Misira dəwaca mə. **10** Ko Yetero oluku: «İňkor-koru Kanu nkə kəbaŋ nu aka Misira ko firawona dəwaca mə, MARIKI nwə ənwurə nu dacar da aka Misira mə! **11** Incərə oj a MARIKI əmbək pətəs canu fəp, ənəmentər ti nte aka Misira ənəntərəs aka Yisrayel mə.» **12** Ko Yetero papə ka wəran ka Musa elek pəcəl məpə ənədekcəcəfə Kanu mə, k'olojnə so yolojnə yələma. Aruna ko abeki aka Yisrayel fəp ənader ənadi yəyəkə ko papə

ka wəran ka Musa Kanu for kiriŋ. 13 Dəckəsək, ko Musa ende kəboc kiti ka aka Yisrayel, k'aka Yisrayel ŋacəmə Musa for kiriŋ kəyefə bətbət haj dəfəy nte təŋsəŋe Musa pəcəŋkəl moloku maŋan mə. 14 Ko papa ka wəran ka Musa ənəŋk təkə Musa əncycəne aka Yisrayel mə fəp, k'oloku: «Cəke cə məŋyōne aka Yisrayel tante fəp-ə? Ta ake to mənənə nno sona-ə, ta ake to afum ŋacəmən'am for kiriŋ kəyefə təbətbət haj dəfəy-ə?» 15 Ko Musa oluku papa ka wəran kən: «Dəpo da Kanu d'afum ŋander kəten nno iyi mə. 16 Afum aŋe kəgbekələne kəmbərə dacə mə, ŋader ŋanəŋk im. Iboc kiti afum akakə mərəŋ dacə, icsəŋe ŋa kəcəre sariye sa Kanu ko metəkse mən.» 17 Ko papa ka wəran ka Musa oluku kə: «Tante məŋyə mə, tentesə fe. 18 Məŋlələsne dis, mələləs so afum aka Yisrayel aŋe nəyi mə dis. Təyo tante tenəŋkane kəlelə, məfətam kəyo ti sona. 19 Ndekel oj məcəŋkəl dim dem məwose iməŋkəs əm nte təŋsəŋe nəsol ko Kanu mə! Nte pəmar mə, məna məyōne afum aka Yisrayel nno Kanu kəyi mə, mən' o pəmar məckənə Kanu moloku ma kəgbekələne ma aka Yisrayel. 20 Mələmər ŋa sariye sa Kanu, ko metəkse mən. Məmentər ŋa so dəpə dəkə pəmar ŋacəmə darəŋ mə, ko təyo nte pəmar ŋa kəyo mə. 21 Məyek-yek afum alompu aka Yisrayel fəp dacə, aŋe ŋaynəse Kanu mə, afum akə ŋayenke kance, aŋe ŋantafaj daka nde dəntəsək mə. Məcəmbər afum wul o wul, afum am akakə məyek-yek mə, wəkin pəyəne ŋa wəbe, wələma wəbe wəka afum tasar tin, wələma wəbe wəka afum wəco kəcamət, wələma wəbe wəka afum wəco. 22 Afum ayek-yek akakə ŋacboce aka Yisrayel kiti tem fəp. ɻackene məna Musa mes məpoj, ŋa ɻackiti mes məfet məkə. Məbeline pesare, ŋa so ŋamar əm kəsare pi. 23 Ko məyə tatəkə, Kanu kəcsəməs əm ti-ə, məfətərəsne. Tamərəŋ ta ti, afum akəyə ŋaykə ndarəjan pəforu disre.» 24 Ko Musa əncəŋkəl dim da papa ka wəran kən, k'əyo tatəkə wəkakə enaloku ko mə fəp. 25 Ko Musa eyek-yek afum alompu Yisrayel fəp disre, k'əncəmbər ŋa dəbə: Wəbe wəka afum wul win, wəbe wəka afum tasar tin, wəbe wəka afum wəco kəcamət, wəbe wəka afum wəco. 26 K'akakə ŋambəce oj aka Yisrayel kiti tem fəp. ɻackene Musa mes mocuca kəboc kiti, ŋa ŋacboce kiti ka mes məfet məkə. 27 Ko Musa elembərnə papa ka wəran kən, ko wəkakə olukus nde atəf ŋon.

19 ɻof ŋa maas kəyefə nte ŋawur Misira mə, k'aka Yisrayel ŋambərə dəsək dadəkə nde tegbərə

ta Sinayı. 2 K'aka Yisrayel ŋayefə Refidim mə, ko ŋaykə tegbərə ta Sinayı. Dəndo ko ŋancəmbər saŋka ŋatəfərne təro ta di. 3 Ko MARIKI ewe Musa təro kəroj, ko Musa əmpe di. Ko MARIKI oluku kə: «Nte to məŋkələku afum a Yakuba akəyə, moloku mame mə məŋkədəjkerə aka Yisrayel: 4 Nənanəŋk nənəsərəka təkə inayə aka Misira mə: Pəy i pəmə banca ya asiksik y'ifələrenə nu, kəkəre nu nno iyi mə. 5 Ndekel oj, ko nəsu ləŋəs nənəŋkəl dim dem belbel, nəməŋkərəne so danapa dem nde sənasek mə-ə, nəna aka Yisrayel ŋənyəne akemi aka dətim afum fəp dacə. In'əyə doru fəp, 6 mba ko nəna aka Yisrayel, nəndeyən'em afum alojne, nəyən'em so afum asoku. Moloku mame mə məŋkələku ŋa.» 7 Ko Musa əŋkə pəwe abeki aka Yisrayel, k'ementər ŋa moloku məmə MARIKI ənasom kə mə. 8 K'aka Yisrayel fəp ŋasurenə kələku Musa: «Səndeyə təkə MARIKI oluku mə fəp.» Ko Musa olukse MARIKI moloku maməkə aka Yisrayel. 9 Ko MARIKI oluku Musa: «İndeder nno mayi mə, igbəpnə dəkəp kəpoj, nte təŋsəŋe aka Yisrayel ŋacn'em dim nte inde iclok-lokər əm mə, təsəŋe ŋa so kəcgbekər əm kəlaŋ tem fəp.» Ko Musa kəlukse MARIKI moloku ma aka Yisrayel. 10 Ko MARIKI oluku Musa: «Məkə nde aka Yisrayel ŋayi mə, məpus'em ŋa məkə kə alna teta kəbəpəne kəjan kə ina, ŋayak so yamos yaŋan. 11 ɻalip kələmpəsnə ɻackar dəsəkə, bawo tataka tatəkə, MARIKI endetor for ya aka Yisrayel fəp kiriŋ nde təro ta Sinayı kəroj. 12 Məkə məcəmbər ŋa agbəp ŋa təro haj mənəŋkər, məcləku ŋa: «Nəkembərnə ta nəpə dətəro, ta ŋəgbüjnəne so agbəp ŋa pi. Nwə o nwə ogbūjnəne pi, məne padif kə. 13 Wəkayi, kəca kəfəgbüjnəne kə, mba anca-cas kə kəca-cas dəm, ko pəyəne fe ti-ə, paso-səsə kə cəbəlma. Pəyəne wəsem, pəyəne fum, nwə o nwə orgbüjnəne pi mə, wəkayi əfəyi so doru.» Tem nte afula kəlen ka əŋkesiya dim dəpoj mə, afum ayek-yek ŋandenatam kəpesə təro kəroj.» 14 Ko Musa ontor dətəro kəder nno aka Yisrayel ŋayi mə, k'ompus ŋa, ko ŋayak so yamos yaŋan. 15 Ko Musa oluku aka Yisrayel: «Nələmpəsnə haj dəsəkə, ta nələtərnə aran.» 16 Tataka ta masas bətbət kə pəŋkule-kule darenc, kə pəmotər-motər, kə kəp kəpoj kəyi təro kəroj. K'əluk ŋowure dim pəpoj, aka Yisrayel akə ŋanayi dəsaŋka mə fəp, ŋayefə kəyikcə. 17 Ko Musa owurenə aka Yisrayel dəsaŋka kəkəbəpəne ko Kanu, ko ŋaykə ŋacəmə təro dəntəf. 18 Təro ta Sinayı fəp pəncəpə kinime, bawo MARIKI ənator di nənc disre. Kinime ka pi kəcpə pəmo kinime ka doco, ko

tərə fəp peyefə kəyikcə pəpərj. **19** Nte dim da aluk dəncnərjkane kəkule pəpərj mə, Musa pəclok-loku, Kanu kəclukse kə moloku dəpukule-kule. **20** Kə MARIKI ontor nde tərə ta Sinayi kərəj, dəndo dətelempən, kə MARIKI ewe Musa, kə Musa əmpe. **21** Kə MARIKI oluku Musa: «Mətor məkə məmənə aka Yisrayel ta əjabəlkər kədeməmən MARIKI de, ta tedesənə əlarəm kəfi. **22** Ali alojnənə aje əntam kələtərn'əm mə yati, əja so ənapusnə təta kəbəpənə kəjan kə ina, ta əsənə MARIKI kədədifat alojnənə aləmə kəgba kəjan.» **23** Kə Musa oluku MARIKI: «Aka Yisrayel əfədetəm kəpə tərə ta Sinayi, bawo mənasom im belbel, məcloku: «Məmentər əja kələncər, məpus tərə təta kəbəpənə kəjan kə ina, məbələnə pi afum.»» **24** Kə MARIKI oluku kə: «Məkə, mətor, nəpə kə Aruna. Mba ta alojnənə kə aka Yisrayel əjabəlkər kəpə nnə MARIKI eyi mə de, ta ənadesən'əm kədifət afum kəgba kəjan dacə.» **25** Kə Musa ontor nnə afum əyai mə, k'olok-lokər əja.

20 Kə Kanu kələku moloku mame fəp: **2** «In'əyənə MARIKI Kanu kam, in'owuren'am atof əja Misirə nde kəlo ka dacar.» **3** «Məfədeyo canu caləma fər ya ina kiriç.» **4** «Ta məpat sə tərəjkə, ta məlompəs paka o paka mpe powurene kə pokə peyi dəkəm, dəntəf, kə dəkəba mə. **5** Ta məde məctontənə ca yayəkə fər kiriç, ta məde məcsalənə yi so, bawo ina MARIKI, Kanu kam, Kanu k'iyənə nkə kəyə kəraca mə, nkə kəylukse kəway ka kiciya ka papa nnə awut ən əyai mə, haj dətemp maas haj dətemp məjəkələ da akə ənəntər im mə. **6** Mba intəmpər kəsektrənə danapa haj dətemp wul win da afum aje əmbətər im, ənameñkərnə mosom mem mə.» **7** «Ta mədeko məcbonc tewe ta MARIKI Kanu kam kifəli. MARIKI əfərəjnənə nwe omboncəs tewe tən kifəli mə.» **8** «Məccəm-cəmne dəsək da kəjesəm nde ampuse MARIKI mə, məpus'əm di. **9** Mata caməttin tataka tolusər disre mədeko məcbəc, məlompəs yəbəc yam fəp mataka maməkə disre. **10** Mba tataka ta camət-merəj, dəsək da kəjesəm nde ampuse MARIKI Kanu kam mə də. Ali yəbəc ta məbəc dəsək dadəkə, kəyefə məna, wan kam wərkun kə wəran, kəkə ka wəcar kam wərkun kə wəran, kəbəp kə yəcəl yam kə acikəra aje əyai sadare sam mə. **11** Bawo mata caməttin mə MARIKI ənalompəs antəf, kəm, kəba kə ca cəkə yeyi doru mə fəp, k'ənejənə tataka ta camət-merəj. It'əsənə nte MARIKI ompoce dəsək da kəjesəm pətət, k'ampuse kə di mə.» **12** «Məleləs wisi kə wiri, nte təyəsənə mataka mam meyi doru məbəl nde antəf əyai

MARIKI Kanu kam əsənə əm mə.» **13** «Ta mədif fum.» **14** «Ta məsumpər dalakə.» **15** «Ta məkiyə.» **16** «Ta məbañe wənc əm sede sa yem.» **17** «Ta məyə fər gban-gban nnə kələ ka wənc əm kəyi mə. Ta məyə fər gban-gban nnə wəran ka wənc əm eyi mə, kəyefə wəcar kən wərkun kə wəran, wana wən, kəbəp kə səfale sən, ta məfanə daka o daka da wənc əm abəkəc əyeləc.» **18** K'afum fəp, ənəne pukule-kule pa darenc kə dim da aluk kə ənənəjk pəmotər-motər kə kinime kəcpə tərə kərəj. Nte aka Yisrayel ənənəjk mes maməkə mə, kə əyikcə, kə ənənəcəmə əhabələnə tərə. **19** K'aka Yisrayel ənaluku Musa: «Məlok-lokər su, səndecəjkəl əm, mba ta Kanu kəlok-lokər su, ta təsənə sədefi.» **20** Kə Musa oluku aka Yisrayel: «Ta nənesə, bawo kəwakəs konu kə Kanu kənderənə. Nte əfəj mə a nənesə kə, nte təyəsənə ta nənciya mə.» **21** Aka Yisrayel ənənəcəmə pəbələ, mba Musa nnənə pəclətərənə kubump nikə MARIKI ənəy disre mə. **22** Kə MARIKI oluku Musa: «Nte tə məyəkələku aka Yisrayel: «Nənənəjk a dəkəm iyi kəlok-lokər nu. **23** Ta nəde nəclompəs ina fər kiriç canu ca gəbeti, kə pəyənə fe ti-ε, canu ca kəma. **24** Məde məlompəs'əm tetek tolojnə pa dos, mpe nənde kəclərjənən'əm kərəj yolojnə yəcəf kə yolojnə yam ya kəpajnə pəforu, ənəsiyə kə cir kə pəyənə fe ti-ε, cəna. Ina so indedər əm icpoc'əm pətət kəfə nkə o nkə inde icsənə kəcəm-cəmne tewə tem mə. **25** Kə pəyənə a tetek tolojnə pa masar pə məyəlompəs-ε, ta məlompəs pi masar məpat. Bawo kə məmpat mi-ε, məyəsənə mi kətəsək təta tetek tolojnə pem. **26** Ta nəlompəs'əm tetek tolojnə mpe ande pacfərəjk a pako palojn'əm mə, nte təyəsənə ta panəjk wəkə ənəkəpəsə kəkələjn'əm mə kəsəkər.»»

21 «Məyə mokur fər ya Kanu kiriç mme mə məyəkələku əja: **2** Kə məway wəcar wəHebəre-ε, pəyənə wəcar meren camət-tin. Teren ta camət-merəj, pəwur yəyənə dacar ali kəway əfəsənə. **3** Kə təyənə sona s'ənayi tem nte ecberə dacar mə, sona son s'ənayur sə. K'ənanənəcə-ε, wəran kən ənəyur dacar. **4** Kə pəyənə a mariki mən əsənə kə wəran, wəran wəkakə pəkəmə kə awut arkun kə awut aran-ε, awut kə wəran, aka mariki mən əyai ənənə, nnənə pəwur dacar sona son. **5** Kə wəcar nwe oluku: «Imbotər mariki mem, awut em kə wəran kem, ifaç fe kəwur dacar-ε, » **6** awa, mariki mən pələtərnənə kə Kanu, pəbakcər kə dəkumbə kə pəyi fe ti-ε, pəlek kə pəbakcər dəfərem fa kumba kən. Mariki mən pəpifə kə abak aləjəs, tem tatəkə wəcar wəkakə endeyənə oj wəbəcə kən

doru o doru.» 7 «Ko fum encaməs wan kən wəran pəkoyone wəcar-ε, wəkakə əfowur dacar pəmə awut arkun acar. 8 Ko pəyone a mariki mən ənaway ko pənence-ε, telpəs ta əmbət ko sə mes-ε, pəmar pəce fum wələma pəwurus ko, mba sariye əfowose mariki maməkə kəcamsər ko acikəra atøyone aHebəre, bawo elip kəyembər ko. 9 Ko pəyone a mariki maməkə wan kən wərkun əwaye ko kənence-ε, pəmar pəyo ko təyo tin tayı ko awut ən aran akom ko əndekə dəkələ-ε pəmə təko təyo tokur fər ya Kanu kirij toloku ti mə. 10 Ko mariki mən ənence sə wəran wələma, pəmar fe pəbeli ntə o ntə əncyo wəran wəkakə mə, kəyefə yeri kəbəp ka yamos, haj kəfəntəre. 11 Ko mariki məmə əntøyone wəran nwə mes mame maas-ε, wəran wəkawə əntam kəwur dacar ali daka əfəsəj, ali pəsam əfəsəj.» 12 «Fum nwə o nwə ojsut wələma haj pədif ko mə, məne padif wəkayi. 13 Ko pəyone a mənyefəne fe kədif kən-ε, Kanu kəsəjə k'efir əm dəwaca, indementər əm kəfə nkə məntam kəyekse məkə məyacnə mə. 14 Nwə endife wənc cəmpənpən pəyefəne ti mə, ali pəyacnə tetek tolojnə pem kəroj, məkə məlek ko ntə tənsəjə padif ko mə.» 15 «Nwə o nwə ojsut kas, ko pəyone fe ti, kere mə, məne padif wəkayi.» 16 «Nwə o nwə ejkiye fum pəcaməs, ko pəyone fe ti, panəjke ko fum wəkakə dəwaca mə, məne padif wəkayi.» 17 «Nwə o nwə ontolanə kas, ko pəyone fe ti, kere pəlec mə, məne padif wəkayi.» 18 «Ko afum əngbekaləne, wəkin pətemp wəka mərəj kən tasar, ko pəyone fe ti ankulma, ko wəkakə əntəfi mba pəwon kəfəntəre ti-ε, 19 ko təyone a wəkakə əntam kəyefə pətempər kəgbo pəkətəs doru-ε, pəmar pace wəkakə ənasut ko mə. Mba wəkakə ənasut ko pəsəjə ko kəcu mə, əmar kəsəj ko kəway ka ntə əyaməsə ko yəbəc mə, pətəne ko sə acəl haj pətamne.» 20 «Ko fum əntemp wəcar kən kətək, təyone wəcar wərkun, wəran, ko wəcar wəkakə efine ti-ε, aylukse wəkayi ayək. 21 Mba ko wəcar wəkakə efi fe haj tataka tin, mata mərəj mecepər-ε, afoyo fum wəkakə ntə o ntə bawo daka da mariki mən d'yəyənə.» 22 «Ko afum ənasutəne əyək ənasutərenə wəran wəbekəs, təsəjə wəkakə kəkom mba ta daka o daka dəsətə ko sə-ε, pəmar wos ka wəran wəkakə ətəjənə ko aboc kiti əjaboncər əsutəne kəway nkə əyəsəj fəp mə. 23 Mba ko pəyone a təsəjə wəran wəbekəs kakə dolokəp-ε, kəway ka defi kəyone defi, 24 dəfər ko dəfər, desek ko desek, kəca ko kəca, kəcək ko kəcək, 25 kəcəf k'əyəsəjə kəcəf kəway, kəbopər k'əyəsəjə kəbopər kəway, kəfat k'əyəsəjə kəfat kəway.»

26 «Ko fum ojsut wəcar kən wərkun, ko pəyone fe ti wəran haj pəpici ko dəfər-ε, pəmar pəsak wəcar wəkakə pəkə yəjən, təyone kəway ka dəfər dən. 27 Ko fum osut wəcar kən haj pəyotu ko desek-ε, pəmar pəsak wəcar wəkakə pəkə yəjən, təyone kəway ka desek dən.» 28 «Ko wana wəncəj wərkun, ko pəyone fe ti wəran lən, fum wəkakə pəfinə ti-ε, wana wawəkə wəmar kəca-cas haj wəfi, səm ya wana wawəkə yəmar fe kəsəm, ti disre kiti nkə o nkə afəsəbocər wəka wana wawəkə. 29 Mba ko pəyone a wana wo, tokur aja wəncəj afum lən, pəcsəjə ti wəsərka kəcəre ta wəkakə əjkəmbərəne wi haj wana wawəkə wedif fum-ε, pəmar pəca-cas wana wawəkə haj wəfi, wəka wana sə mənə padif ko. 30 Mba ko pəyone a kəway k'awer wəka wana wawəkə ntə tənsəjə ta andif ko mə, pəmar pəsəjə kəway kəjəkə awer ko mə fəp. 31 Ko pəyone a wana, wan wərkun ko pəyone wan wəran wəndif-ε, təyo tokur fər ya Kanu kirij tin tatəkə tə pəmar pakətənə. 32 Ko pəyone a wana nwə wəcar wərkun ko pəyone fe ti, wəcar wəran wəndif-ε, pəmar pəsəjə sikəl wəco maas mariki ma wəcar wəkakə, ntə təyone ta wana mə, pəca-cas wi haj wəfi.» 33 «Ko fum ejkay abi, pəsək ni fos ta əngbəpər ni, a wana wəder ko pəyone fe ti, səfale səder sətor abi əyəjəkə disre-ε, 34 wəkay ka abi ejlek pəcəl papəkə pəfi mə, pəsəjə wəka pəcəl pəsam pəyone kəway ka pəcəl pən.» 35 «Ko wana wa fum wəndif wana wa wəkə-ε, əyəsətəne wəna wəkə wəntəfi mə, əyəsətəne pəsam, əyəsətəne sə səm ya wana wəkə wəfi mə. 36 Mba ko pəyone tokur aja wana wo wəncəj lən, paloku ti wəsərka ta owose əjkəmbərəne wi-ε, təm tatəkə wəka wana nwə wəncəj wəkə lən a ko wəfi mə, ejlek wana wəfi, pəsəjə wəkə wana weyi wəyəj.»

22 «Ko fum ejkiye wana ko pəyone fe ti əykesiya, ko pəyone fe ti wir-ε, təyone a əfay pəcəl papəkə amera ko pəyone fe ti pəcaməs pi-ε, pəmar pəlukse cəna kəcamət kəway ka wana win wəkə ejkiye mə, əykesiya manjəkə kəway ka əjin əyək ejkiye mə.» 2 Ko pəyone pəbəpəne wəke pəcbərə kəkəkiye, pasut ko haj pəfi-ε, ancəre fe təta mecir ma wəkakə, afəlukse ayək əyəjəkə. 3 Mba ko pəyone a pəwaŋkəra pə ambəpəne wəkayi dec dəsərəyi de-ε, fum nwə ojsut wəke haj padif ko mə, teyəfənə tə. Wədif kən əsərə təta mecir ma wəke wəkakə. Mba wəke nwə ajsumpər mə oylukse kəway ka paka pəkə ejkiye mə, k'əntətam kəsəj kəway ka pi-ε, pəmar pacaməs wəke wəkakə pəsəjə kəway ka

pi. 4 K'ambəpē kō paka papōkō eñkiyē mō pəsərōyi wāyēr-ε, tōyōne wana, sōfale, aŋkesiya, wir, wākayi pəmar pəlukse pōcōl papōkō pədeñjēr pi pōcōl piñ. 5 Kō fum ēsak yōcōl yōn, yōkō yōsōmē wēnc yōbōf yōn ya dālē, kō pəyōne fe ti yōgbōñkālō yōn ya wēn-ε, pəmar pāmōmēn abōf yōn nījē yōjikom belbel mō, pasōj wākō yōcōl yōn yōsōmē yōbōf mō, yokom yōn yōkō yentese mō. 6 Kō fum ēmber yīka nēnc, nēnc dādōkō dākō dōcōf kur ka yetel dōbōf, tōyōne a yōbōf yayōkō yōlōl, kō pəyōne fe ti yōsōrōbukē-ε, pəmar wābēr ka nēnc dādōkō pəsōj kēwāy yi. 7 Kō fum əsōj wānde kōn kāmējk ka pāsam, kō pəyōne fe ti daka dōlōm, a pākō pākiyēr wākakō anasōj kāmējk mō nde kālō kōn disre k'anējk wāke wākakō-ε, pəmar pəsōj kāmērēj ka daka dōkō ēnakiyē mō. 8 Kō tōyōne anējk fe wāke ka ca yayōkō-ε, pəmar wākō anasōj daka kāmējk pēkō pāmentērē Kanu pāderēm a ēncērē fe tōsōlē nte o nte ta daka dādōkō. 9 Tes o tes t'āngbēkālēnē, tōyōne ta wana, sōfale, aŋkesiya, wir kō pəyōne fe ti, yamos, paka mpe o mpe pōsōlē, afum mērēj yācgbēkālēnē kāyōne ka wākā pōcōl kō pəyōne fe ti paka pōlōm-ε, agbēkālēnē akakō mērēj yākō yāmentērē nda akiti fōr ya Kanu kīriñ. Nwē kiti kāŋkōlece mō, fum wākakō pəsōj wākō yānayi kāgbēkālēnē mō mērēj ma paka pōkō yānayi kāgbēkālēnē ta pi mō. 10 Kō fum əsōj wēnc kācōl tōyōne wana, sōfale, aŋkesiya, wir tōyōne pōcōl mpe o mpe, a pōcōl papōkō pēfī, kō pəyōne fe ti, pētēpē kācēk, kō pəyōne fe ti pākiyē pi, ta fum o fum ēntājēnē ti-ε, 11 pəmar fum wākō anasōj kācōl mō, pēkō pāderēm wēnc wākō enasōj kō kācōl mō a eñkiyē fe pōcōl pēkō wēnc enasōj kō kācōl mō. Tem tatōkō pəmar wākā pōcōl pēwōsē kāderēm kājķō, pəmar fe sō wēnc pēlukse kēwāy ka pi. 12 Mba kō pəyōne a aŋkiyē pōcōl mpe nde kālō kōn-ε, pəmar pēlukse kēwāy ka pi wēnc wākō enasōj kō kācōl mō. 13 Kō pəyōne a wēsem wa dop wēwatēri-watēri pōcōl papōkō-ε, fum wākō anasōj kācōl mō, ēmar kākēnē sēm yēlpēs yayōkō wākō enasōj kō kācōl mō, wākakō pəyōne sō wānējk ka ti. Tem tatōkō pəmar fe kō sō kēlukse kēwāy ka pi nwē enasōj kō kācōl mō. 14 Kō fum yōkō pāyeju pōcōl nno wēnc eyi mō, a pōcōl papōkō pedē pētēpē kācēk, kō pəyōne fe ti pēfī kūmunt ka wākā pōcōl papōkō dārēj-ε, pəmar wākō enakō pāyeju wēnc pōcōl mō, pēlukse pi kēwāy. 15 Kō pōcōl papōkō pēfī fōr ya wākā pi kīriñ-ε, kālukse kēwāy ka pōcōl papōkō kāyī fe sō. Kō pəyōne anasōj kō daka a pācyēju kō pōcōl papōkō-ε, pāntājēnē tatōkō. 16 Kō wārkun ēñkeltār wāyecāra

wātōcārē wārkun, nwē wārkun ēntātōfac mō, hāj yāfāntērē-ε, pəmar pəsōj kāfāc ka wāyecāra wākakō, pālēk kō sō pənēnce. 17 Kō pəyōne a pāpa ka wāyecāra nwē owose fe kāsōj ka wārkun nwē wāyecāra kōn-ε, tōfāyamēsē wārkun wākakō kāsōj ka kāfāc ka wāyecāra wākakō yāfāntērē kō nkōn mō. 18 Ta nēsak wārān dure pēyī dorū. 19 Nwē o nwē ēñfāntārēr wēsem mō, mēnē pādīf wākakō. 20 Nwē o nwē ojlojnē canu cācuru ta pəyōne MARIKI-ε, mēnē pasut kō hāj pāmālkē. 21 Ta mādir wācikārā, ta māmentēr kō sō fānōntēr, bawō nāna sō nānayi decikārā atōf yā Misira. 22 Ta nātōrēs wācābokārā nwē o nwē, ta nātōrēs sō wan nwē o nwē akombārā oñ yāfi mō. 23 Kō mātōrēs fum wākakō hāj kābōk kōn kāder im-ε, iñjē kābōk kōn, 24 pāntēl'ēm pēpōj, dākēwan indif'ām dākma. Tem tatōkō mānā sō wārān kam endeyōne wācābokārā, awut am yāyōne atōyō kas. 25 Kō māmbōr wātōyō daka pāsam afum em dāco-ε, ta māyō pāmō tākō wābōs-bāsēr wālōma ēnyō mō, ta mālōku a mēnē pādeñjār'ām għes dākēlukse da debe dam. 26 Kō fum ēncāmbār'ām sekē duma dōn da kāfē-ε, mālukse kō di a dec dēckālē, 27 bawō duma dādōkō għācērēm dōyō dokumpe da dis dōn. Dere d'ēñkōkumpēnē a pēfāntērē-ε? Kō wākayi oñkorn'ēm-ε, iñjē kō dim bawō Kanu nkē iyōne mō, iñjōne nōnōfōr. 28 Ta māfēr-fōrēs Kanu, ta mātolānē wākīriñ wākā afum am pālēc. 29 Ta nācwōn kāker'ēm yolojnē ya yētel yonu. Nācsōj im awut anu arkun ačakō-cākō. 30 Ti to pəmar sō mācōy nno wana wām, aŋkesiya yām kō wir wām pəmar wan wācākō-cākō wākā pōcōl pam yāyi kō kērē mata camēt-mērēj. Tatakā ta camēt-māas, māsōj im pi. 31 Afum apus yā nāndeyōn'ēm, pəmar fe nādē nācsōm sēm nyē wēsem wēwatēri-watēri dākulūm mō, nādē nācgbale yi cen.

23 «Ta mākōtēnē yem. Ta mābañej fum wālēc kābañej ka yem. 2 Ta mācāmē kānay dārēj kākōyō pālēc. K'andēboċe afum kiti-ε, ta mālasnē kāca kāl'afum alārēm yem disre nāsōjē aboc kiti kāfer kiti. 3 Ta mābañej wātōyō daka dājkiti k'āntōyō kānce-ε. 4 Kō mājķo māpātērēnē wana wa wāterēnē kam kō pəyōne fe ti sōfale sōn sāsōlē-ε, māsumpōr si makērē kō dare. 5 Kō mānējk sōfale sa wāterēnē kam sātēmpēnē pesare pa si dāntōf-ε, ta mācepār, māmar kō kādeñ-denji si pesare. 6 Ta nāyay sariyē sa wēnc ām wātōyō daka dājkiti. 7 Mābōlēnē toloku ta yem, ta māsōjē wātōlaśār tes kō pəyōne ti-ε wālōmpu kāfi, bawō ifōsak fum wālēc pēkō yējēn. 8 Ta mābañej kāpōce ka dājkiti, bawō kāpōce

kaŋkə kəŋsəŋe anəŋk kətəsənəŋk kance, kəsəŋe so kənəŋk kance ka alompu. 9 Ta mətərəs wəcikəra nwə endə ndaram mə. Nəncəre belbel təkə pəŋyi kə mə, bawo acikəra ŋə nənayəne atəf ŋə Misira.» 10 «Meren camət-tin məcbəf antəf ŋəm, məcpim yokom ŋə ni. 11 Mba teren ta camət-mərəj məsəŋe ŋi kəŋesəm məsak ŋi. Itə afum am atəyə daka ŋandine so ŋi kə səm ya dop so yəsəm yəlpəs yəkə. Məyo so tin tayı ta ŋəbəŋkələ yam ya wen kə tək yam ya olif. 12 Məbəc yebəc yam mata camət-tin. Mba tataka ta camət-mərəj, məleləs dəsək da kəŋesəm, nte təŋsəŋe wana kə səfale sam yənəsəm dəsək dadəkə mə, nte təŋsəŋe so wan ka wəcar kam wəran kə wəcikəra ŋatam so kəŋesəm mə. 13 Nəcəmə mame iloku nu mə fəp darəj. Nəkəmbərnə belbel ta nəde nəckornə canu cəcuru. Ta nəcəm-cəməs mewə ma canu cəcuru, ta panənə nu mi dəkusu yati!» 14 «Kəren o kəren mədekə məcboc'əm cəsata ca sali maas. 15 Məde məcboc'əm kəsata ka cəcom cətənəŋkəl lebin. Mata camət-mərəj ma kəsata kaŋkə disre, ŋof ŋə Abib, məde məcsəm cəcom cətənəŋkəl lebin, pəmə təkə isom əm ti Misira mə, bawo ŋof ŋajəkə disre ŋə mənawur di. Pəmar fe padə pacmentərəne fər yem kirij waca wəsəkər.» 16 «Məde məcboc'əm so kəsata ka Kətəl, yokom yəcəkə-cəkə ya yəbəf yam ya dale.» «Kə mənde məcboc'əm kəsata ka Kəpim ka yəbəf yam ya teren dəkələpsər, kə malip kələŋkə ka yokom ya tək yam-ə. 17 Kəmaas teren disre pəmar arkun fəp afum anu dacə ŋamentərəne fər ya Wəbe MARIKI kirij.» 18 «Ta məlon mecir ma yolojnə nyə məŋkər'əm mə paka pənəŋkəl lebin mpe o mpe. Ta nəməŋkərəne moro ma polojnə pem haj dəckəsək bətbət. 19 Məde məckərə nde kələ ka MARIKI Kanu kam yokom yəcəkə-cəkə ya yəbəf ya atəf ŋəm. Ta məpece wir məse ma kərə ka wi de.» 20 «K'ina, indesom məlekə mme mendey'əm kirij, mme mendekə mocbum əm dəpə mə, mosol'əm haj məberə kəfə nkə inalompəs'əm mə. 21 Mədekə məkəmbərnəne fər ya mi kirij, mədekə məcəmə dim da mi darəj. Ta məyəŋkər mi domp, bawo məfədekəŋajnə dətarjı ləŋəs dam, bawo tewe tem teyi mi disre. 22 Kə məncəŋkəl dim don belbel, məyo təkə ilok'əm mə fəp-ə, indeyəne wəter ka aterəne am, wəyəfərəne ka aŋe ŋəmbəp əm kəyəfərəne mə. 23 Məlekə mem mendekət for yam kirij mekekərə nda Amər, aHit, aPerisi, aKanaj, aHiwy kə aYebus, indekəmələk ŋə. 24 Ta mətontnəne canu cəjan, ta məsalənə ci. Ta məcyə təkə ŋajyo mə, mba məcləsər mərəŋka marjan few, məcwəkəc

masar motontne məkə ŋaccəmbər mə. 25 Kə nəndekə nəcsaline MARIKI Kanu konu-ə, endekə pəcsəŋ pətət kəcom kam kə domun dam pəbəlen'am docu. 26 Wəran wəcəŋ əfədekiyi atəf ŋəm, wəran wətəkom əfəkəsəyi di. Indesəŋ am kəwon doru. 27 Ayek-ye kəy'indənurjkəne kəsak ŋey'əm kirij, indewenər afum akə nəndekə ndaranjan mə fəp aŋciyan, indekəsəŋe aterəne anu fəp ŋayeksər nu. 28 Deme d'indənurjkəne isak dey'əm kirij, nde dendekəbələs aHiwy, aKanaj kə aHit mə. 29 Ifədekiobələs ŋə fər yam kirij kəren kin, ta tedesəŋe atəf kəyə yer-yer, sem yəlec ya dop yəla nyə yendetərəs əm mə. 30 Pəpic pəpic p'indəkə icbələs ŋə fər yam kirij haj məcla məctəm kəbaŋ atəf fəp. 31 Indekəbəc'əm kələncər kəyəfe ka kəba ka Cəŋkəlma haj nde kəba k'aFilisti, kəyəfe ka nde dətəgbərə haj nde kəŋgbəkə ka Efərat. Bawo indekəlek afum aka atəf ŋajəkə ibər əm ŋə dəwaca, ibələs ŋə fər yam kirij. 32 Ta mədekəcənəs danapa kə ŋə, ta məcənəs so danapa kə canu cəjan. 33 Əfədeki nde atəf ŋəm, nte təŋsəŋe ta ŋədesəŋ'əm kəciya nnə iyi mə. Kə məsak afum akə kəndə ndaram-ə, təŋsəŋ'əm kəsali canu cəjan, təyən'am towul.»

24 Kə Kanu kəloku Musa: Məpe nnə MARIKI iyi mə, məna, Aruna, Nadab kə Abihu, kə abeki wəco camət-mərəj aka Yisrayel, nədeka natəntən'əm pəbələ. 2 Musa sona endelətərəne MARIKI, akə ŋafədelətərəne de, afum so ŋafədepe kə nkən. 3 Kə Musa ender k'oloku moloku ma MARIKI maməkə fəp aka Yisrayel, kə mosom mən fəp. K'aka Yisrayel ŋawosə dim din: «Moloku mme MARIKI oluku mə fəp, səndeyə mi». 4 Kə Musa encicas moloku ma MARIKI fəp. Dec dəndəsək k'eyəfe bətbət suy, k'əncəmbər tetek tolojnə nde tərə dəntəf k'əncəmbər so masar wəco kə mərəj təta təcəm-cəməs ta cusujka nce wəco kə mərəj ca Yisrayel. 5 K'osom atəmp aka Yisrayel ŋakenə MARIKI yolojnə yəcəf, ŋakenə so MARIKI mura ma kəlojnə ka kəpajnə pəforu. 6 Kə Musa əlek dacə da mecir maməkə k'ember mi dətəbəl, k'ewəsəsər dacə da mecir tetek tolojnə kəron. 7 K'əlek buk ba Danapa nde ŋanacənə kə MARIKI mə, k'əŋkarajnə bi aka Yisrayel. K'aka Yisrayel ŋaloku: Səndecəmə təkə MARIKI oluku mə darəj fəp, səndəsəcəŋkəl kə. 8 Kə Musa əlek mecir k'ewəsəsər mi aka Yisrayel, k'oloku: Nənəŋk mecir ma danapa nde MARIKI esek kə nəna aka Yisrayel mə mame, kə mosom mən mme nəntəŋnə mə fəp. 9 Kə Musa ŋampə k'Aruna, Nadab, Abihu kə abeki aŋe

wəco camət-mərəj aka Yisrayel. **10** Kə ɳjanəjk Kanu ka Yisrayel pəcəmbərər wəcək wa Ki tantəf, pənayi pəmə nte aŋlompəs paka poyə alom ɳa bulu mə, pəmə təkə kəm kənsək mə. **11** Mba ənatenci fe kəca kən afum apəj aka Yisrayel akakə kəronj. Kə ɳaŋgbətnə Kanu, kə ɳandi yeri kə ɳamun. **12** Kə MARIKI oluku Musa: Məpə nno iyı mə, nno tərə kəroj məde məcəmə nno kəresna: Walake wa masar w'indesəj əm, sariyə kə tosom tem t'incicəs wi kəroj nte məŋkətəkse aka Yisrayel mə. **13** Musa əyefə kə Yosuwe wəmarəs kən, kə Musa əmpə tərə ta Kanu kəroj. **14** K'oloku abeki aka Yisrayel: «Nəkar su nno haj səder sə səbəp nu. Nəməmən Aruna kə Hur ɳayı nu de kəsək. Nwə o nwə tes təmbəp mə, wəkayi pələtərnə ɳa.» **15** Kə Musa əmpə sə dətərə, kə kəp kəŋgbəpər tərə. **16** Kə nərə da debeki da MARIKI deyi tərə ta Sinayi kəroj oj, kə kəp kəŋgbəpər tərə haj mata camət-tin. Tataka ta camət-mərəj, MARIKI pəyi dəkəp k'ewe Musa. **17** Nərə da debeki da MARIKI dənawureñə nənc aka Yisrayel dəfər pəmə nte nənc dəpəj dende kəcmar tərə kəroj mə. **18** Kə Musa əmbərə kəp kəŋkə disre, k'əmpə nde tərə kəroj. Kə Musa əyikə pəwən nde tərə kəroj mata wəco maŋkəle dan kə pibi.

25 Kə MARIKI oluku Musa: **2** «Məloku aka Yisrayel a ɳabarəj kəfək kəm. Nəbarj kəpoçə ka nwə o nwə əyəkə abəkəc pes kəsəj ki mə. **3** Kəfək nkə kə nəndebejərsər ɳa: Kəma, gbeti, kəpər, **4** cəloto cəgbət kare alom ɳa məntambənc, alom ɳeyim ɳeyimbərər, cəloto nce andune səberəja sa kentəler kə nce andune cəfon ca wir mə, **5** kata ya ɳəsiya nyə aŋgbət kare alom ɳeyim mə, kata ya ntəmpeli, tək ya kasiya, **6** moro momotənə, labundə dobotu ambənc nde ande pacnəŋkəl moro məboy məsəkəsnə, kə suray səbotu ambənc, **7** kə masar mətət mme aŋwe onikəs mə kə mətət mələma mme andebər duma da efəd kə yuba yəgbəkne dəbəkəc mə. **8** Kəfo kəsək kə aka Yisrayel ɳandecəmbər'em, nte təŋsəjə idətam kəndə ɳa dəcə mə. **9** Pəmə yayəkə indementər əm mə, məlompəs ca ya dəkiyi dosoku kə yosumpər-sumpər ya di pəmə tatəkə.» **10** «Kəŋkəra ka kətək ka kasiya kə ɳandelompəs. ɳatubuc ki dobolu cururu mərəj kə dəcə, kə dowokulu da ki kururu katin kə dəcə kə dotukum da ki kururu katin kə dəcə. **11** Məsop kəŋkəra kəŋkə kəma kəsək pes, tedişre kə todoru, payə ki kəbər ka kəma haj panəŋkər. **12** Palompəs cəsora maŋkəle ca kəma nce andekəber kəŋkəra kəŋkə dəməŋkubut mə cəsora mərəj kəsək kin, kə cəkə

mərəj kəsək ka mərəj kəŋkə. **13** Məpat cəgbo mərəj ca tok ya kasiya məsop ci kəma. **14** Pasor cəgbo cəcəkə dəcəsora ca kəma cəcəkə, nte təŋsəjə padə pactam kəsələj kəŋkəra kəŋkə pacgbajnə mə. **15** K'alip kəsər cəgbo cəcəkə dəcəsora ca kəŋkəra-ə, pəmar fe sə pasulu ci. **16** Kəŋkəra kəŋkə disre kə məŋkəber walake nwə wementər danapa dem k'aka Yisrayel nwə indesəj əm mə. **17** Afeŋk ɳəsəkse kiciya ɳaŋəkə, kəma kəsək pes kə nəndekejəlompəs ɳi. Dobolu da ɳi dendeyə cururu mərəj kə dəcə, kə dowokulu da ɳi kururu katin kə dəcə. Afeŋk ɳaŋəkə ɳəndeyənə ɳəgbəpərə kəŋkəra. **18** Məlompəs meleke kerub mərəj kəma kətemp, məsələrenə mi dəkəcop kə dəkələpsər da afeŋk ɳəsəkse kiciya kəroj. **19** Məsələrenə meleke kerub min dəkəcop da afeŋk ɳəsəkse kiciya kəroj, meleke kerub məkə dəkələpsər da ɳi kəroj. Məlompəs meleke kerub mərəj kə afeŋk ɳaŋəkə ɳəyənə paka pin nde dəkəcop kə dəkələpsər da ɳi kəroj. **20** Meleke maməkə mərəj mendekəperi banca takəroj, yi yokump afeŋk ɳəsəkse kiciya, mətəfərenə meti cəro nde afeŋk ɳəsəkse kiciya kəroj. **21** K'alip kəber ki disre walake nwə wementər danapa dem kə aka Yisrayel nwə indesəj əm mə, məgbəpərə kəŋkəra afeŋk ɳəsəkse kiciya ɳaŋəkə. **22** Dənda afeŋk ɳaŋəkə kəroj sənde səcbəpənə, meleke kerub maməkə mərəj dəcə mme meyi afeŋk ɳəsəkse kiciya ɳaŋəkə aŋgbəpər kəŋkəra kəŋkə kəroj mə. Difə indəkə icsom əm məfəjə mem fəp məkə mənde məcələku aka Yisrayel mə.» **23** «Məlompəs amesa kətək ka kasiya. Dobolu da ɳi dəyo cururu mərəj, dowokulu da ɳi dəyo kururu katin, kə deyeci da ɳi kururu katin kə dəcə. **24** Məsop amesa ɳaŋəkə kəma kəsək pes, məlompəs ɳi cəsək kəber ka kəma haj mənəŋkər. **25** Məboc cəbam cələma cəsək cəcəkə maŋkəle tantəf, dowokulu da ci dəcə kəca disre, mənəpsər ci kəma haj mənəŋkər. **26** Məlompəs cəsora maŋkəle ca kəma, məboc ci dəməŋkubut kəsurenə ka yəcəmənə maŋkəle ya amesa ɳaŋəkə. **27** Cəsora cəcəkə maŋkəle cələtərnə fərem. Cəsora cəcəkə c'andekəsor cəgbo nce ande pacləkənə amesa ɳaŋəkə mə. **28** Məpat cəgbo ca kətək ka kasiya, məsop ci kəma, cəgbo cəcəkə c'andekə pactam kəgbajnənə amesa ɳaŋəkə. **29** Məlompəs ɳi ca nce pəmar mə: Pəlet, məbəl, səpət kə mapan nyə andekə pacbəcə yolojnə ya moro kə wen mə, kəma kəsək pes kə məndelompəs yi. **30** Pəmar məde məccəmbər'em kəcom nkə ande pacləjn'em mə nno amesa ɳaŋə kəroj təm o təm.» **31** «Məde məlompəs pədətə sələmp

kema kətemp kəsoku pes. Paselərenə pi kəyefə ka pecəmənə kəkə təmbojk pa pi, yonəne ya səlamp, yogbuc ya pi, kə yowurenə ya yelenj ya tok. 32 Tatəko tə pəjəkəyi wara camət-tin wəjəkəyefə dətəmbojk paraco mə, kəca o kəca wara maas. 33 Kəra o kəra ka pedetə səlamp kəyə yogbuc maas kə yelenj ya yi. Itə pəjəkəyi wara camət-tin nwə wəjəkəyefə dətəmbojk pa pedetə səlamp mə mə. 34 Təmbojk pa pedetə səlamp pəyo yonəne ya səlamp maŋkələ nyə yəŋkəwureñə yelenj ya tok yokom mə, yogbuc, kə yelenj ya yi. 35 Wara wawəkə mərəj mərəj kəmaas nwə wəjəyefə dətəmbojk paraco mə, dəkəyefə da wara mərəj o mərəj mənə pogbuc pin peyi wi tantəf. 36 Paselərenə yogbuc kə wara, patəmpə fəp fa yi ancəmbəl ńjin ja kema kəsoku pes. 37 Məlompəs səlamp camət-mərəj səkə pəmar pacəmbər yonəne səlamp kəroj mə, nte təjəsəjə səcweñki tekirij mə. 38 Macarjk kə map məkaye meken sə fəp fa mi pəmar məyəne kema kəsoku pes. 39 Pedetə səlamp, pecəmbərə pa pi kə yosumpər-sumpər yayəkə, kema kəsoku pes kilo wəco maas kə pəmar palompəs yi. 40 Məna Musa məgbətnə belbel, məsureñə yebəc nyə məməmən nna tərə kəroj mə.»

26 «Musa məlompəs dəkiyi dosoku cəpol wəco ca kəloto ka səberja sa kentəler, ka alom ja məntəmbənc, alom ja bulu k'alom ńeyim. Səberja səsəkə sə məjəkdunə ci kəroj lulu ya məlekə kerub. Yebəc ya wəcerəj yendeyi yayəkə. 2 Dobolu da cəpol cacəkə fəp dəkə dəyo nkə o nkə cururu wəco mərəj kə camət-maas, kə dowokulu da kəpol nkə o nkə dəkə dəyo cururu maŋkələ, cəpol fəp cəde cətəjnəne potubuc. 3 Mədeko məgbətləne-gbetləne cəpol kəcamət dəwenca, məyo so tin tayi cəkə kəcamət. 4 Məwes-wesə dobol da kəloto kəcəkə-cəkə kəkəsək səberja s'alom ja məntəmbənc, məde mənüt yi, məyo so tin tayi kəpol ka kəloto ka mərəj. 5 Dobol da cəloto cacəkə mərəj məwes-wesə di səberja wəco kəcamət, mənüt yi, məsəjə yewes-wesi ya cəloto cacəkə mərəj fəp yosureñə dewenca. 6 Məde məlompəs ńkora wəco kəcamət ya kema nyə məndekəcepərənə cəloto cacəkə mərəj mə, nte tendəsəjə cəloto ca dəkiyi dosoku kədeyəne kin mə. 7 Mədune cəpol ca kəloto ka mərəj kətelər nkə wəco kə pin cəfon ca wir, nce andekoperi dəkiyi dosoku kəroj mə. 8 Dobolu da kəpol nkə o nkə dede dəyo cururu wəco maas, kə dowokulu dede dəyo cururu maŋkələ. Cəpol nce wəco kə pin fəp cəde cəyo potubuc pin payi. 9 Məgbətləne tacıja cəpol kəcamət,

kə cəpol cəkə camət-tin sə tacıja. Kəpol ka camət-tin, pəmar ki kəyefə tekirij ta angbancan. 10 Məde məlompəs yewes-wesi wəco kəcamət kəpol kəkəsək kə yegbətləne yəcəkə-cəkə, mənüt yi. Kəpol kəkəsək kə yegbətləne ya mərəj sə, məlompəs kəsək kayi yewes-wesi wəco kəcamət, mənüt sə yayəkə. 11 Məlompəs ńkora wəco kəcamət ya kəpər nyə məndegbəkər deyewes-wesi mə, nte təjəsəjə angbancan ńyoyne ńjin mə. 12 Daco da cəpol ca cəloto dendecerne, pajere di dəkiyi dosoku tadarəj. 13 Dobolu da cəpol ca cəloto decerne, pəmar payer di dacə kəsək o kəsək nte təjəsəjə pajer dəkiyi dosoku belbel mə. 14 Məlompəs pokumpe pa angbancan kata ya ńkesiya yəkə angbət kare kəyim mə, məgbəkərə sə kəlompəs kata ya ntempeli pokumpe pa mərəj. 15 Məlompəs fərem fa dəkiyi dosoku tək ya kasiya, nfe andekəcəmbər mə. 16 Pəmar fərem o fərem fəbəl cururu wəco kə dowokulu da fi dəyo kururu katin kə daco. 17 Fərem o fərem pəmar fəyo sek mərəj nyə yosol dəwenca mə, tatəko tə pəmar pəyo fərem fa dəkiyi dosoku fəp. 18 Məlompəs ntende kəca kətət ka di nde dec dəmpe mə fərem wəco mərəj. 19 Məlompəs yecəmənə wəco maŋkələ ya gbeti nyə məndekəcəmbər tantəf ta fərem wəco mərəj mə. Nfe o nfe fəyo yecəmənə mərəj, kəsureñə ka bi yəkə pəmar paset sek mərəj yəkə fərem fəyo mə. 20 Kəca kəmeriya ka dəkiyi dosoku nde dec dəmpe mə, məlompəs sə dəndo fərem wəco mərəj. 21 Yecəmənə wəco maŋkələ ya gbeti, ti tə tatəko yecəmənə mərəj yede yeyi fərem fin tantəf. 22 Məde məlompəs fərem camət-tin fa togbəkəne ta dəkiyi dosoku kəca ka ntende dec dəjəkale mə. 23 Məlompəs fərem mərəj tacıja nfe ńjəkəyi dəməjəkubut nde togbəkəne pa dəkiyi dosoku mə. 24 Məde məyo fərem fəfəkə mərəj fəgəbəpəne kəyefə tantəf, məkotərənə fi takəronj kəsora kin. Tin tayi t'andeyo fərem, mərəj fəkə feyi məjəkubut maməkə mərəj mə. 25 Itə tatəko fərem camət-maas kə yecəmənə wəco kə camət-tin ya gbeti, fərem o fərem fəyo yecəmənə mərəj tantəf. 26 Məpat cəgbo ca kətək ka kasiya kəcamət nce andesumpərə fərem fəp fa kəsək kin ka dəkiyi dosoku mə. 27 Cəgbo kəcamət sə ca fərem fa kəsək ka mərəj ka dəkiyi dosoku, kə cəgbo kəcamət sə ca fərem fa togbəkəne ta dəkiyi dosoku ntende dec dəjəkale mə. 28 Kəgbo kəracə kəmar kəcepər fərem fa kəsək kin fəp daco kəyefə fərem fəcəkə-cəkə haj kəbəp falpəs. 29 Məde məsop fərem fəp kema, məlompəs cəsora kema nce andecepərənə cəgbo cacəkə mə, məsop so ci kema.

30 Kə maməkə melip-ε, məna Musa məyekti dəkiyi dosoku, məcəmbər di dowureñe kə dande imentər əm nno tərə kəroj mə. **31** Məlompse kəloto kəkərkə ka səberja sa kentəler, sa alom ɲa məntambənc, sa alom ɲa bulu, kə sa alom ɲeyim. Pawure kəloto kaŋkə kəroj lulu ya məleke kerub mərəj. Yəbəc ya wəcerəj kədu yendeyi yayokə. **32** Məde mədet ki dəmogbu maŋkəle ma kətək ka kasiya mme asop kəma kə moyə ȳkora ya kəma mə, məcəmbər mi dəyecəməne maŋkəle kəroj ya gbeti. **33** Nədetər kəloto kəkərkə ȳkora tantof. Kəloto kəkərkə kaŋkə tədarəj k'ajkəcəmbər kaŋkəra nkə kəyo walake nwə wementər danapa dem kə aka Yisrayel mə. Nədet kəloto kəkərkə kaŋkə nte təŋsənə kəyer aŋgbip ȳosoku kə təksə tosoku mə. **34** Kə məlip-ε, məgbəpər oj afejk ȳosokse kiciya kaŋkəra nkə kəmentər danapa dem k'aka Yisrayel nde dətəksə tosoku. **35** Məcəmbər amesa kəloto kəkərkə todoru, aŋgbip disre ntende kəca kətət ka nde dec dəmpə mə, kə pedetə sələmp pi pətəfərənə kə amesa ntende kəca kəmeriya ka nde dec dəmpə mə. **36** Məde mədunes kusunjka k'angbancan cəloto cəjərə ca səberja sa kentəler, panorjkəsəl səberja sa alom ɲa məntambənc, sa alom ɲa bulu kə sa alom ɲeyim. **37** Məde məpatə kəloto kəjərə mogbu kəcamət ma kətək ka kasiya, məsop mi kəma, məgbəkər ȳkora ya kəma mogbu maməkə. Məselə yecəməne ya mogbu kəcamət yayokə kəpər.

27 «Məlompse tetek tolojnə Kanu kətək ka kasiya, dobolu da pi dəyo cururu kəcamət, kə dowokulu da pi sə cururu kəcamət. Tetek pətəjnənə cəsək fəp, mba deyeci da pi dəyo cururu maas. **2** Məlompəs len ya tetek nde mojkubut maməkə makəroj maŋkəle. Məde məselənənə len yayokə kə tetek tolojnə nte təŋsənə yoyənə paka pin mə, məsop pi kəpər. **3** Məlompse tetek tolojnə dap dəbərə kabof, pel, mapan, bak yosortə sem kə map məkayə meken. Məlompse yosumpər-sumpər yayə fəp kəpər. **4** Məlompse tetek tolojnə manta ma kəpər, məber mi cəsora maŋkəle ca kəpər dəmojkubut. Məcəmbər mi kəbər ka tetek tolojnə tantof, deyeci da manta maməkə məcbəp dacə da tetek. **5** Pacəmbər manta maməkə kəbər ka tetek tolojnə tantof, deyeci da manta maməkə məcbəp deyeci dacə da tetek. **6** Məpatə tetek tolojnə cəgbo kətək ka kasiya, məsop ci kəpər. **7** Pasor cəgbo cacəkə dəcasora cacəkə cəyə cəsək ca tetek papəkə mə, nte təŋsənə pactam kəkekəre tetek tolojnə papəkə

mə. **8** Tetek tolojnə papəkə məŋkəlompse cəbam mə, pede fəyo fos disre. ȳayo pi pəmə təkə anamentər əm nno tərə kəroj mə.» **9** «Məlompəs abajka ȳa dəkiyi dosoku. Ntende kəca kətət ka nde dec dəmpə mə, pəmar dobolu da saŋka dəyo cururu tasar tin, mədet di cəloto ca səberja sa kentəler. **10** Mogbu wəco mərəj ma kəpər kə yecəməne ya mi ya kəpər wəco mərəj, ȳkora ya mogbu kə gbat-gbata ya mi pəmar yoyənə ya gbeti. **11** Kəca kəmeriya ka ntende dec dəmpə mə, pəmar ki kəyo sə cəloto pəmə kəcəkəcəkə dobolu da ki dəyo cururu tasar tin, kəca kaŋkə kəyo mogbu wəco mərəj kə yecəməne ya mi wəco mərəj ya kəpər. ȳkora ya mogbu kə gbat-gbata ya mi fəp, pəmar palompse yi gbeti. **12** Dowokulu d'abarjka kəca nkə dec dəjkalə mə, cəloto ca saŋka sa ɲi cəbəl cururu wəco kəcamət, mogbu ma ci wəco kə yecəməne ya mi wəco. **13** Dowokulu d'abarjka kəca nkə dec dəmpə mə, pəmar dobəl cururu wəco kəcamət. **14** Pəmar cəloto ca kəsək kin cədə cəyə dobolu da cururu wəco kə kəcamət, mogbu maas kə yecəməne ya mi maas. **15** Padet sə cəloto cururu wəco kə kəcamət cələmə kəca ka mərəj, mogbu maas kə yecəməne ya mi maas. **16** Pəmar panjərə kusunjka ka saŋka cəloto ca səberja sa kentəler ca cururu wəco mərəj, yəbəc yayokə yede yoyənə ya wəcərə kədu palompse ci səberja sa alom ɲa məntambənc, sa alom ɲa bulu, sa alom ɲeyim, pacəmbərə cəloto cəjərə carjə mogbu maŋkəle kə yecəməne ya mi maŋkəle. **17** Mogbu mme andecəmbərə saŋka mə fəp gbat-gbata ya mi yoyənə gbeti. ȳkora sə yoyənə ya gbeti, kə yecəməne ya mi yoyənə ya kəpər. **18** Saŋka səsəkə səbəl cururu tasar tin, kə dowokulu da si cururu wəco kəcamət, kə deyeci da si cururu kəcamət. Pəmar cəloto cacəkə fəp cəyənə ca səberja sa kentəler, kə yecəməne ya kəpər. **19** Kəyəfe ka yosumpər-sumpər ya yəbəc ya dəndo dəkiyi dosoku kəbəp ka cəgbo cədəf ca saŋka fəp, pəmar palompse yi fəp kəpər.» **20** «Kə məna Musa, məsom aka Yisrayel ȳaker'əm moro mətət ma olif məfəc, nte təŋsənə sələmp səctəm kəmar dəfəy o dəfəy mə. **21** Aruna kə awut ən arkun ȳandekəcəmbər pedetə sələmp nde aŋgbancan ȳebəpənə kə Kanu nde todoru ta kəloto kəŋkə kəkərkə kaŋkəra nkə kəmentər danapa dem k'aka Yisrayel mə. Pəmar sələmp sədeko səcmar MARIKI fər kiriç kəyəfe dəfəy haj bətbət. Sariyə sa tem o tem sə, pəmar aka Yisrayel ȳade ȳacleləs si dətemp kə detəmp.»

28

Kə MARIKI oluku Musa: «Mələtərnəne aYisrayel daco nno məyi mə wənc əm Aruna, k'awut ən arkun Nadab, Abihu, Elasar kə Itamar. Məgbəy ənə aka Yisrayel alpəs aje, nte təjsərəj əyayon' em alojne mə. **2** Məlompəsə wənc əm Aruna yamos ya dəKanu, nte təjsərəj yede yecmentər dəkacəmə kə delə dən mə. **3** Məlok-lokər acərəj fəp, akə ilas kifir ka decerəj mə: Ənə ənəndəlompəsə Aruna yamos, nyə endeberne k'ande pacşakəs kə-e, a padəyənə oj wəlojne kem. **4** Yamos nyə yo pəmar ənalompəsə: Yuba yəgbəknə dəbəkəc, duma da efəd, burumus, duma dedisə, kəfakəl, kə tabataba. Ənalompəsə wənc əm Aruna kə awut ən yamos ya dəKanu nte təjsərəj ənəde əyacəc em yebəc ya kəlojne mə. **5** Acərə kədu ənəlek kəma, kəloto kə səberja sa kentəler alom ənə məntambənc, ənə bulu, kə əneyim.» **6** «Acərəj ənadune duma da efəd kəloto kə səberja sa kentəler, sa alom ənə məntambənc, alom ənə bulu kə əneyim kə səberja sa kəma. **7** Palompəsə yeyesə banca mərəj, pasatərəne yi cəsək ca banca ya duma da efəd. **8** Pasatərəne so tabataba əyoyne paka pin kə duma da efəd. Tolompəsə ta yi towurenə: Kəloto kə səberja sa kentəler, səberja sa alom ənə məntambənc, sa alom ənə bulu, kə alom əneyim kə səberja sa kəma. **9** Məlek so walake wa masar mətət ma onikəs mərəj nwə məndecic mewə ma awut a Yakuba mə. **10** Pacic mewə camət-tin tasar təcəkkəcəkə kəroj, kə mewə məlpəs məkə camət-tin so tasar ta mərəj təkə kəroj, təkə ənəmbəkəne mə. **11** Masar məpat maməkə mərəj mayoñə yebəc yotət, wəcərəs kəpat pəpatəs təmpənə ta masar pəcicəs mi kəroj mewə ma awut a Yisrayel, pəber mi fərəm fa kəma. **12** Məde məsətərəne masar maməkə mərəj yeyesə banca ya duma da efəd kəroj, əyoyne təcəməməs ta awut a Yisrayel (Yakuba). Ti disre Aruna ende pəcdətərəne mewə maməkə dəbanca for ya ina MARIKI kirij nte təjsərəj iccəm-cəməne nu tem fəp mə. **13** Məlompəsə fərəm fəfəkə kəma, **14** mədu megbekce mərəj pəmə kəbənda yayəkə so kəma əsərəne pes, nyə andekədetər fərəm fəfəkə mə.» **15** «Məlompəsə yuba ya kiti yəgbəknə dəbəkəc, pasotə yi kəloto kə səberja sa kentəler, səberja sa kəma, səberja sa alom ənə məntambənc, alom ənə bulu, alom əneyim pəmə təkə alompəs duma da efəd mə. Yebəc ya wəcərəj yendəyi yayəkə. **16** Panut ki kəmərəj, kəsək o kəsək kəyə dobolu da kəca disre katin. **17** Pəmar məcək kəloto kəjəkə kəroj masar momotər-motər cəgəba məjkələ: Kəgəba kəcəkə-cəkə kəyə tasar teyim, tasar p'alom ənə cəbe, kə tasar pa

alom ənə bulu ənənəjksəl pəbuk. **18** Kəgəba kə mərəj kəyə masar momotər-motər mme: Tasar teyim cəj, tasar t'alom ənə bulu kə diyaməj. **19** Kəgəba kə masar kəyə masar mme: Tasar pa alom ənə alembəra, tasar pa lom yəla cəgəber kə tasar ta alom ənə məntambənc. **20** Kəgəba kə məjkələ kəyə masar mme: Tasar ta alom ənəbuk mel, tasar ta lom yəcəməmər kə tasar ta alom ənəbuk. Tasar o tasar məde məsətər pi dəfərəm fa kəma. **21** Pacic mewə ma awut a Yisrayel (Yakuba) masar maməkə wəco kə mərəj kəroj pəmə təkə ancic təmpə mə. Tasar o tasar tende kəcəntər təwə ta əsərəne kə kin nce wəco kə mərəj daco ca Yisrayel.» **22** «Məde məlompəsə yuba yəgbəknə dəbəkəc megbekce ma kəma əsərəne pes. **23** Məlompəsə curundə mərəj nce məjkəbər mojkubut mərəj makəroj ma yuba yəgbəknə dəbəkəc mə. **24** Məgbəkər megbekce maməkə mərəj ma kəma curundə cəkə cəy i dəmərjkubut ma yuba yəgbəknə dəbəkəc yayəkə mə. **25** Məde məgbəkər so cəsək colpas ca megbekce maməkə mərəj dəfərəm mərəj nfe fəyi yeyesə banca ya duma da efəd mo tekirij. **26** Məlompəsə so curundə mərəj ca kəma nce andekəbər mojkubut mantof ma yuba yəgbəknə dəbəkəc, kəsək kəjəkə kəndəkə kəcəbəkəne duma da efəd mə. **27** Məlompəsə so curundə mərəj cələma ca kəma nce andekəbər yeyesə banca ya duma da efəd tantəf mə tekirij, dəkəsətərəne da yi pəsurenə kə takəroj ta tabataba ta duma da efəd. **28** Kəbənda kə alom ənə məntambənc kə məjkəkötərəne curundə ca yuba yəgbəknə dəbəkəc kə ca duma da efəd, nte təjsərəj yuba yedərəj takəroj ta tabataba pa duma da efəd, təsərəj so yuba kətətam kəsəkəne kə duma da efəd mə. **29** Ti tendəsərəj Aruna kəbərə nde angbip ənəsəkə pəgbekne yuba ya kiti dəbəkəc, nyə əyoy mewə ma əsərəne ca Yisrayel fəp mə. Ti təjsərəj ina MARIKI kəccəm-cəməne nu tem fəp.» **30** «Məna Musa, mədeko məber nde yuba ya kiti disre masar ma kiti mərəj «Yurim» kə «Tumim», nte təjsərəj meyi Aruna dəbəkəc k'endeberə nde MARIKI for kirij-e. Ti disre Aruna ende kəcəbəkne yi tem o tem k'endeberə nde MARIKI for kirij nte təjsərəj aka Yisrayel əyacərə kəti kem mə.» **31** «Məde məlompəsə burumus ba efəd səberja sa alom ənə məntambənc fəp. **32** Dede dəyə dəkəməl dəmp nde daco da burumus babəkə, pəmar pagbənt bi haj panəjkər, pəmə nte andu yamos ya akata, nte təjsərəj ta bəwale mə. Yebəc ya wəcərəj kədu yendəyi. **33** Mədu burumus babəkə tantəf cəpare ca alom ənə məntambənc, alom ənə bulu k'alom əneyim.

Məbersər-bərsər haj mənəŋkər menğbejkəle ma kəma lulu ya cəpare dacə. **34** Təngbejkəle pa kəma pin kəpare kin, təngbejkəle pa kəma pin kəpare kin y'aŋkəbərsərəne burumus tantəf haj panəŋkər. **35** Duma dadəkə də Aruna ende kəcberne k'endekəbəc'em yəbəc ya wəlojne-ε. Dim da nəgbejkəle dadəkə d'andə kəcne k'endeberə nde aŋgbip nəsoku fər ya MARIKI kiriŋ kə k'ende kəcwur di-ε, ti təjsəŋe kə kətəfi.» **36** «Məlompəs abəpər nə kəma kəsoku pes nyə andecic «Dosoku da MARIKI» pəmə tokə ancic tamp mə. **37** Məkotərəne abəpər nənəkə kəfakəl tekiriŋ kəbənda ka alom nə məntambənc. **38** Abəpər nənəkə aŋkotər Aruna dətobu mə yəndesəkəs yolojne ya aka Yisrayel fəp, nətə təjsəŋe ina MARIKI ide icbaj kəpoce kəjan, ali nəcciya-ciya kəcər'əm yopoce yayoko. **39** Duma dedisre kə kəfakəl yə məndelompse kəloto ka səbenja sa kəntəler. Məlompse kə sə tabataba, yəbəc ya wəcerəŋ kədə yendeyi.» **40** «Nətə təyəne ta awut arkun a Aruna mə, suma sədisre s'andəsətə nə, məbamaba kə cəfakəl nyə nənde nəcmentərə dəkəcəmə kə delel daňan mə.» **41** «Kə məna Musa, mən'endeber wənc əm Aruna kə awut ən yamos yayəkə, məbəy nə moro dəsəbomp mədejər nə pesare parjan. Tatəkə tə məndekə cəmbər nə dekiriŋ, nəyəne afum asoku, nəcəbəc em oj yəbəc ya alojne. **42** Məlompse nə cəgəba ca kəloto ka səbenja sa kəntəler nətə təjsəŋe ta nəwur kəsəkər mə, cəgəba cacəkə cəcyeſe nə dəfi haj nde dələŋk. **43** Cəgəba cacəkə cə Aruna kə awut ən arkun nənde nəcberne kə nənde kəcbərə nde aŋgbancan nəbəpənə kə Kanu, kə pəyəne fe ti, kə nəde kəclətərəne nde tetek tolojne-ε. Ti disre nəfədesərə kiciya nkə kəndədif nə mə. Sariye sa təm o təm sə nno Aruna kə yuruya yən nəyi mə.»

29 Kə MARIKI oluku: «Nətə tə pəmar məna Musa məkə mədəs Aruna kə awut ən kəyəne afum asoku, nəcəbəc'əm nəyənəm alojne: Məlek tura kə nəkesiya yərkun nyə mərəj yətəyo dolokəp, **2** cəcom catonəŋkəl lebin, cəcom cəlok-lok cətəyo lebin papəcke ci moro, kə biskit bətəyo lebin pasop bi moro, məlompse cəcom cacəkə fəp kəmbəfe kətət ka bəle. **3** Məber ci dəkəfala məkekərə kəfala kəŋkə, tura kə nəkesiya yərkun mərəj. **4** Mələtərnəne Aruna kə awut ən arkun nde kusunjəka aŋgbancan nəbəpənə kə Kanu tekiriŋ, məbiknəne nə domun. **5** Məde məlek yamos, məber Aruna yamos: Duma dedisre, burumus ba duma da efəd, duma da efəd, kə yuba yəgbəknə nyə məndekəkotərəne dəbəkəc kə tabataba pa duma da

efəd mə. **6** Məcəp kə kəfakəl, mədətər ki tekiriŋ təbəpər təgbəkərə ta dəKanu. **7** Məlek moro məbəy məpusə, məlonjər kə mi dəromp, təyəne kədəs kə dekiriŋ da yəbəc yem ya kəlojne. **8** Kə telip-ε, məwe sə awut arkun a Aruna nəcəjne, nə sə məber nə suma sədisre sajan. **9** Kə məlip-ε, məgbəncəs Aruna kə awut ən arkun məbamaba marjan, məcəpəs nə cəfakəl. Ti disre mədəs nə yəbəc yem ya dəKanu təyəne oj sariye sa kor kəjan doru o doru. **10** Mələtərnəne tura papəkə nde dangbancan nəbəpənə kə Kanu. Aruna kə awut ən arkun nədejər pi waca dəromp. **11** Məsu təbəl məfay wana wawəkə MARIKI fər kiriŋ ntende kusunjəka aŋgbancan nəbəpənə kə Kanu. Mecir ma wi məberə dətəbəl. **12** Məgbət tələr dəmecir ma tura papəkə məsopət mi len məjkələ ya məjkubut ma tetek tolojne, məlonjər mecir məlpəs nde pecəmənə pa tetek tatəkə. **13** Məlek moro məkə məjkump yedisre ya pəcəl papəkə mə fəp, pəwotwotər pa mim, fi nyə mərəj kə moro ma yi, məkə məcəf'əm yi fəp nde tetek tolojne kəroj. **14** Məcəf səm, yedisre ya aputuk kə akata nə tura yayəkə dənəncə sajnəkə todoru. Kəlojne kə nkə kərəsənə parajanəne alojne kiciya kəjan mə. **15** Kə telip-ε, nəkərə aŋkesiya yərkun nənəkə-cəkə, Aruna kə awut ən arkun nədejər nə pi waca dəromp. **16** Məsu təbəl məfay aŋkesiya nənəkə, məlek mecir məməkə məwəsəsər cəsək ca tetek tolojne fəp haj mənəŋkər. **17** Məcənəs aŋkesiya yərkun nənəkə fəkəl fəkəl, məyək yedisre ya nə pi kə wəcək, məkə məbəcə yi fəkəl ya səm yayəkə kə domp kəroj. **18** Məcəfə MARIKI aŋkesiya yərkun fəp tetek tolojne kəroj. Pəcəl pəcəf po, məpə ançəfə MARIKI mə, ambəncə nə pi nəntorə-tore MARIKI abəkəc. **19** K'aliŋ-ε, məkərə sə aŋkesiya nə mərəj nəkə. Aruna kə awut ən arkun nədejər sə nənəkə waca dəromp. **20** Məsu təbəl məfay aŋkesiya nənəkə. Məlek mecir ma nə məsop mi Aruna kə awut ən ləjəs ya waca wətət, kə tələr təpəjə məpə o məpə pa waca wərənənə wətət, kə tələr təpəjə məpə o məpə pa wəcək wərənənə wətət. Məlek mecir məlpəs, məwəsəsər mi cəsək ca tetek tolojne fəp haj mənəŋkər. **21** Məlek sə mecir məkə meyi tetek tolojne kəroj mə kə moro məbəy məwəsəsər mi Aruna kə yamos yən, məyə sə tin tayı awut ən kə yamos yaŋjan. Kəlek dəsək dadəkə, Aruna kə awut ən nəyəne oj alojne apus em. **22** Məlek moro ma aŋkesiya yərkun, kəlejə, moro məmə məjkump yedisre ya aŋkesiya mə, pəwotwotər pa mim, kə fi mərəj kə moro məmə məjkump yi mə kə aləŋk nə kəcək kətət. Aŋkesiya yərkun nədəsə nə dekiriŋ da

kəlojnē ḥo. **23** Məwure cəcom cətəyə lebin cələma dəkəfala nkə ancəmbər MARIKI fır kiriş mə: Kəcom kəlok-lok kin, kəcom nkə anoktərənə moro ma olif mə, kə biskit. **24** Məber yi fəp Aruna dəwaca kə awut ən, mətubucnə kəsən yi ina MARIKI for kiriş. **25** Kə telip-ə, məbañər ḥa yi dəwaca, məkə məcəfə yi MARIKI nde dətətek polojnē kəroj. Ambənc ḥa yi ḡontore-tore MARIKI abəkəc. Kəlojnē kə, nkə ançofə MARIKI mə. **26** Məlek kəmpəçpəc ka aŋkesiya ḡorkun ḥa mərəj ḡedəsə ḥa Aruna dekiriş da kəlojnē, mətubucnə kəsən ki MARIKI kəca kam pəmə təkə aŋsən fum paka mə, səm ya məna yo yayəkə. **27** Məsəkəs kəmpəçpəc nkə məndəsəj MARIKI pəmə təkə aŋsən fum daka mə. Məsəj sə aləŋk ḥa aŋkesiya ḡorkun nje anafək teta kədəsə Aruna k'awut ən dekiriş da kəlojnē mə. **28** Yopoc mərəj yayəkə ya Aruna kə awut ən yo, tendeyənə sariye sa tem o tem aka Yisrayel dacə. Bawo yopoce ya kəfək yayəkə, yolojnē ya kəpəjnə pəforu yo, nyc yəyənə ya MARIKI mə. Mba Aruna k'awut ən ḡandə nacsətər yi aka Yisrayel dəyolojnē yaŋan. **29** Kə Aruna efi-ə, yamos yon ya dəKanu yayəkə wələma aŋsəj yi awut ən dacə, wəkakə sə pəbərnə yi dəsək nde ambəy moro kədəs kə dekiriş da yebəc ya dəKanu mə. **30** Wəlojnē wəkin awut ən dacə nwə andedəs dəkəcəmə da Aruna mə, əmberne yamos yayəkə mata camət-mərəj, k'endəbərə angbancan ḡebəpənə kə Kanu disre kəkəbəc'əm nde angbip nəsoku-ə. **31** Məlek aŋkesiya ḡorkun nje ḡoyənə ḡedəsə dekiriş da kəlojnē mə, məpəc səm yayəkə kəfə kəsəku kələma saŋka disre. **32** Aruna kə awut ən arkun ḡasəm səm yayəkə, kə cəcom cəkə cəyi dəkəfala mə, nde kusujka ka angbancan ḡebəpənə kə Kanu. **33** ḥa gbəcərəm nja pəmar kəsəm ka səm ya kəsəkəs ka kiciya yayəkə kə kəlojnē ka kədəs dekiriş da kəlojnē kem kə kəsəkəs ka yi. Pəmar fe fum wəcuru pəsəm səm yayəkə, bawo yeri yosoku yo. **34** Kə pəyənə a səm ya yolojnē yayəkə, kə pəyənə fe ti, cəcom cələma cəncəmə haj bətbət-ə, məgbal yəlpəs yəkə dənənc. Pəmar fe pasəm yi, bawo yeri yopus yo. **35** Məyə Aruna kə awut ən arkun pəmə təkə isom əm ti mə fəp. Mata camət-mərəj mə məndədəs ḥa dekiriş da kəlojnē. **36** Dəsək o dəsək mata camət-mərəj maməkə disre pəmar mələjnə tura piñ teta kətubucnə ka kəsəkəs ka kiciya. Ti ḡojsənə məsəkəs tetek tolojnē kətəsək ka pi. Kə təncepər-ə, mələjər moro tetek tolojnē kəroj nte ḡojsənə məpuse pi MARIKI mə. **37** Mata camət-mərəj mə mənde məctubucnə kəsəkəs tetek tolojnē teta kəpuse

ka pi MARIKI. Itə tetek tolojnē pənyənə oj posoku pes mpe ampusə MARIKI mə, təcsənə paka o paka pogbujnə pi, ampusə pi MARIKI. Kə təyənə fum pəgbujnə pi-ə, əryənə oj fum nwə ampusə MARIKI mə.» **38** «Dəsək o dəsək pəmar məde məcləjnə oj tetek tolojnē kəroj ḡesəya ḡorkun mərəj ya teren tin tin. **39** Aŋkesiya ḥin bətbət bə məjəlojnē ḥi, aŋkesiya ḥi mərəj dəfəy də məjəlojnē ḥi. **40** Aŋkesiya ḡəcəkəcəkə pacəfə ḥi MARIKI kə kəmbəfe kətət kilo kəmaas nkə ampəcke moro mətət ma olif liter din kə dacə mə, mələjər ki wen liter din kə dacə təta kəlojnē. **41** Kə dəfəy dəmbəp-ə, məker'əm sə aŋkesiya ḥi mərəj mədənər ḥi kəlojnē ka məŋjəben kə ka wen pəmə təkə məker'əm bətbət mə. Yolojnē yo, nyc ançofə MARIKI mə, ambənc ḥa yi ḡontore-tore kə abəkəc. **42** Tekiriş oj, dətemp o dətemp dende kəcləjn'əm kəlojnē ka kəcəf pəcəl nde kusujka ka angbancan ḡebəpənə kə Kanu, fır ya MARIKI kiriş. Difə indekə icbəpənə kə nəna a iclok-lokər əm di. **43** Difə indekə icbəpənə k'aka Yisrayel, nərə da debeki dem dende docpus di. **44** Ina MARIKI in'endəsəpus angbancan ḡebəpənə kə tetek tolojnē, ipus sə Aruna kə yuruya yon nte ḡojsənə ḡade ḡayənə alojnē em. **45** Indendə aka Yisrayel dacə, iyonə Kanu kəjan. **46** Aka Yisrayel ḡandecərə a in'øyənə MARIKI Kanu kəjan, ina nwə inəwurenə ḥa atəf ḥa Misira, idendə ḥa dacə mə. In'øyənə MARIKI, Kanu kəjan.»

30 Məde mələmpəs tetek pəcəfə MARIKI suray.

Kətək ka kasiya kə məndələmpse pi. **2** Dobolu da tetek papəkə dəyə kururu katin, kə dowokulu da pi kururu katin, pəndetəjnənə cəsək fəp. Denjeci da pi dəyə cururu mərəj, tetek papəkə kə len ya pi yetəpərənə yəyənə paka piñ. **3** Məsop pi kəma kəsəku pes, kəlek amesa ḥa pi kəroj kəbəp ka cəsək ca pi kəkə haj len ya pi. Mələmpəs pi kəbər ka kəma cəsək haj mənəjəkər. **4** Mələmpəs cəsəra mərəj ca kəma, məber ci kəbər tantəf ka cəsək mərəj ca tetek papəkə. Cəsəra cacəkə cə andekə pacor cəgbo, nte ḡojsənə pactam kəsələj pi mə. **5** Məde məpat cəgbo ca kətək ka kasiya, məsop ci kəma. **6** Məkə məcəmbər tetek papəkə tekiriş ta kəloto kəkəjəkə kəjkərə nkə kəyə walake nwə wementər danapa dem kə aka Yisrayel mə. Aferjik ḡəsəkəs kiciya nje angbəpər kəjkərə kəroj mə, difə səndekə sacbəpənə. **7** Bətbət o bətbət Aruna pədeko pəccaf'əm di suray k'ende kəcləmpəs sələmp-ə. **8** Aruna pədeko pəccaf suray

səbotu ambənc sasəkə k'endekə pəcmot səlamp dec dərəfəy-ə. Pəmar pade paccəf suray sasəkə dətemp kə dətemp donu. **9** Tetek tə nte pəntəmar nəde nəccəfə di MARIKI suray səcuru mə, pəmar fe nəcləjnə di yəcəl yəcəf, ta nəcləjnə di sa kəlojnə ka mənqben, afəde pacləjnər di wən wa kəlojnə. **10** Katin gboj teren disre tə Aruna ende pəctubucne kəsəkəs kiciya lən ya tetek tolojnə kəroj. Dətemp kə dətemp ende pəctubucne kəsəkəs tetek mecir ma pəcəl pa kəlojnə ka kiciya katin teren o teren. Tetek tosoku pəs po pəyənə oj, mpe ampuse MARIKI mə. **11** Kə MARIKI oluku Musa: **12** Kə məndekəlip kələm aka Yisrayel fəp-ə, nwə o nwə pəfəke MARIKI gbeti kəway ka kəyi kən doru, nte tərəsənə ta docu nde o nde dosumpər ya tem ta kələm mə. **13** Afum aje andekələm mə fəp, nte to yandekəfək: Gbeti gələnə kəram kəcamət pəmo potubuc pa nde aŋgbip yəsəku mpe pəyənə kəram wəco mərəj mə. Ina MARIKI andefəkə gbeti babəkə. **14** Nwə o nwə andekələm nwə əsətə meren wəco mərəj mə, həj kəpə takəroj fəp fəjan yəfəkə MARIKI. **15** Wəka daka əfəla wətəyə daka kəfək kəjəkə, fəp fəjan yəndətəjnənə kəfək nwə o nwə endefəkə MARIKI gətəti gələnə kəcamət, nte tərəsənə yəwurusnə kəyi kəyan doru mə. **16** Kə məlip kəbarjəs kəfək kəjəkə-ə, məde məclompəs gbeti babəkə mes ma aŋgbancan yəbəpənə kə Kanu. Ti tende kəcsənə MARIKI kəcəm-cəmne aka Yisrayel pəcyac ya təta kəwurus kəyi kəyan doru. **17** Kə MARIKI oluku Musa: **18** Məsəl kəsəmp ka kəpər, kə pecəmənə pa ki sə pəyənə kəpər, məber kəsəmp kəjəkə domun nde alojnə yənde yəcəkəsnənə mə, məkə məcəmbər kəsəmp kəjəkə tetek tolojnə kə aŋgbancan yəbəpənə dacə. **19** Kəsəmp kəjəkə kə Aruna kə awut ən arkun yənde yəcəkə domun nde yənde yəcəkəsnənə waca kə wəcək mə. **20** Kə yəmbərə aŋgbancan yəbəpənə kə Kanu disre-ə, domun dadoko də yənde kəcbikənə, ti tərəsənə ta yəfi-ə. Tin tayı tə kə yənde kəckə kələtərnə tetek tolojnə kəkəbəc kə kəcəfə MARIKI yolojnə-ə. **21** Wəcək kə waca wə pəmar yəcəkənə, nte tərəsənə ta yəfi mə. Sariyə sa tem o tem sə, nnə Aruna kə yuruya yən yəyi mə dətemp kə dətemp. **22** Kə MARIKI oluku Musa: **23** Məna mələk suray səbotu ambənc: Kələl ka kətək nkə aŋwe mir mə kilo kəcamət, pol ya kətək kəbifəli nkə aŋwe sinamən mə kilo mərəj kə dacə, kə kilo mərəj kə dacə ka awo yələmə nnejə yəmbət ambənc mə, **24** kə kətək ka kasiya kəbifəli kilo kəcamət pəmo potubuc pa nde aŋgbip yəsəku, kə moro ma olif

liter camət-tin. **25** Məlompəs yi moro məbəy mopus ma dəKanu: Pagbuluj mi labunde, təyənə yəbəc ya wəcəre kəlompəs labunde. Moro mopus mə məmə ande pəcəbəy nde dəKanu mə. **26** Moro maməkə mə mənde məcəbəy aŋgbancan yəbəpənə kə Kanu kə kəjəkərə nkə kəyə walake nwə wementər danapa da MARIKI kə aka Yisrayel mə, **27** kəbəp kə amesa kə yosumpər-sumpər ya yəni fəp, pedətə səlamp kə yosumpər-sumpər ya pi, tetek pəcəfə MARIKI suray, **28** tetek tolojnə yəcəf kə yosumpər-sumpər ya pi, kəsəmp kə pecəmənə pa ki. **29** Məpusə MARIKI ca cacəkə, yəndeyənə ca cəpus yosoku pəs, təsənə paka mpe o mpe kə pəyənə fe ti fum nwə o nwə oŋgbuŋnənə ca cacəkə mə, əŋyənə oj fum nwə ampuse MARIKI mə. **30** Məbəy sə Aruna moro maməkə kə awut ən kədəs ya dekiriş da kəlojnə, məpus ya nte tərəsənə yəcəbəc'əm oj mə. **31** Mələku aka Yisrayel: Moro məbəy mopus ma ina MARIKI mə, dətemp kə dətemp donu. **32** Ali fum əfəsəpə mi dəris tatəkə kifəli, ali fum pəmar fe sə pəlompəs moro mowurene ma məmə. Moro mə məmə ambəy kəpus ka alojnə aje andəs dekiriş da yəbəc ya dəKanu mə. Moro mopus mə məmə pəmar aka Yisrayel yələləs MARIKI for kiriş mə. **33** Nwə o nwə olompəs moro mowurene ma mi, pəsəp mi wətəyənə wəlojnə mə, aŋwure wəkayi aka Yisrayel dacə. **34** Kə MARIKI oluku Musa: Mələk ca cəbotu ambənc: Stakte, onikəs kə kalbanəj, mənəŋkəl yi kə suray sətət sa kələl ka kətək, yətəjnənə dəlay. **35** Wəcəre kəlompəs labunde pənəŋkəl suray sasəkə mər, nte tərəsənə pəsətə suray sətət kə səsəku nse ampuse yəbəc ya dəKanu mə. **36** Pəbifəli suray sələma, nse andekəboc nde kəjəkərə nkə kəyə walake nwə wementər danapa da MARIKI kə aka Yisrayel mə tekiriş ta nde aŋgbancan disre kəfə nkə səndəko səcəbəpənə mə. Suray səsəku sə nse ampuse MARIKI mə. **37** Pəmar fe nəde nəclompəs suray səwurene sa sərənə nse afum yəŋsəpə kifəli mə, pəmar səyənə nu səpuse fum nwə andəs dekiriş da yəbəc ya MARIKI mə. **38** Nwə o nwə olompəs suray pəmo sərənə, təta kənə ka si ambənc yəbotu mə, aŋwure wəkayi aka Yisrayel dacə.

31 Kə MARIKI oluku Musa: 2 «Mənəŋk iwe Betsalel tewə tən, wan ka Uri, wənsə ka Hur, wəka kusurjəka ka Yuda. 3 Ilas kə amera ya Kanu nte tərəsənə pəcərəjə, pəsək domp, pəcərə yəbəc fəp mə, 4 əncərə kəpər yəbəc ya kəma, ya gbeti kə ya kəpər, 5 kəpat kə masar momotər-motər kə kəset mi dəfərem, kəpat kə

tək, kə decerəj da yəbəc fəp. **6** Isəj kə wəmar nwe əyənə Oholiyab wan ka Ahisamak wəka kusunjka ka Dan, k'isəj sə afum aləmə decerəj. Əja ə'ndekəberəne kəbəc ka təkə isom əm mə fəp: **7** Kəyəfə ka angbancan əyəbəpənə kə Kanu kəbəp ka kənjərə nke kəyə walake nwe wementər danapa da MARIKI k'aka Yisrayel mə, kəkə aferjək əyəsəkse kiciya, kə yosumpər-sumpər ya angbancan, **8** kələk aməsa kə yosumpər-sumpər ya əji, pedətə sələmp pa kəma kəsoku pəs, kəbəp ka yosumpər-sumpər ya pi, tetek pəcəfə MARIKI suray, **9** tetek toløjne pa pəçəl pəçəf kə yosumpər-sumpər ya pi, kəsəmp kə pecəmənə pa ki, **10** yamos ya dəKanu ya Aruna wəlojne kə yuruya yən nyə əyandə kəcberne kə əyandebəc'em-ə. **11** Moro məbəy kə labundə dobotu ambənc da angbipə yəsəku, acərəj əyalompəs yi pəmə təkə isom əm ti mə.» **12** Kə MARIKI oloku Musa: **13** «Mələkər aka Yisrayel: Nəde nəclələs dəsək da kəjesəm dem, tendeyənə ina kə nəna aka Yisrayel dəcə tegbekərə həj dətemp kə dətemp da yuruya yonu, ti tendesənə yacərə a in'əyənə MARIKI məmə məyəsəkəs nu, nəyənə afum aye ampus'em mə. **14** Nəde nəclələs dəsək da kəjesəm ndə ampusə MARIKI mə, bawo dəsək dopus də nnə nəyi mə. Nwe o nwe əntələləs di mə, andif kə. Fum nwe o nwe əmbəc təbəc dəsək dadəkə mə, aŋwure kə aka Yisrayel dəcə. **15** Nəde nəbəcət mata camət-tin, mba simitə tataka ta camət-mərəj təyənə dəsək da kəjesəm ndə ampusə MARIKI mə. Fum nwe o nwe əmbəc dəsək da kəjesəm dadəkə mə, andif kə. **16** Pəmar aka Yisrayel əyalələs dəsək da kəjesəm. Əcəmət sariyə sa di darəj dətemp kə dətemp, təyənə təcajəsə ta danapa da tem o tem. **17** Təgbekərə tante tendeyi oj ina k'aka Yisrayel dəcə tem o tem. Bawo mata camət-tin mə MARIKI ənəbəc antəf kə kəm, tataka ta camət-mərəj k'əsək yəbəc, k'ənəsəm.» **18** Nte MARIKI elip kəlok-lokər Musa ndə tərə ta Sinayı mə, k'əsəj Musa walake wa masar mərəj nwe wementər danapa dən kə aka Yisrayel mə, nwe MARIKI ənəcice mələr mən yati mə.

32 Kə aka Yisrayel əyənək nte Musa oncwon kətor kəyəfə ka nde tərə kəroj mə. Awa, k'afum əyənə əyalənkənə nnə Aruna eyi mə, kə əyaloku: «Mələompəsə su canu cəkət su for kiriş, bawo Musa fum wəkawə əmpənə su Misira mə, səncərə fe nte təsətə kə mə.» **2** Kə Aruna oloku əja: «Nəwure əyələjəs ya kəma nyə aran anu, awut anu arkun kə aran, əyambərəsnə mə, nəkər'em yi.» **3** K'afum aka Yisrayel fəp əyəwure-

wure əyələjəs ya kəma nyə əyambərəsnə əyələjəs mə, kə əyəsəj yi Aruna. **4** Kə Aruna əmbəjərə əja yi dəwaca, k'əngbəcə tərəjəkə ta tura towut anata. K'aka Yisrayel əyaloku: «Kanu kam kə kərəkə, Yisrayel, nke kəməpən'am atəf əja Misira mə.» **5** Nte Aruna ənəjək ti mə, k'olompəs tətek tolojne tura tatəkə tekirij. K'əyjkule: «Alna amboce MARIKI kəsətə!» **6** Dəckəsək k'aka Yisrayel əyəfə bətbət suy kə əyəkərə yolojne yəcəf kə yolojne ya kəpəjnəcə pəforu. Kə əyandə, əyandi yeri, əyəm, kə əyəfə kəwələs-woləs. **7** Kə MARIKI oloku Musa: «Mətər katəna katəna, bawo afum am aye məsole kəwureñə atəf əja Misira mə, əyəciyə pəpərəj.» **8** Əyambəlkər kəgbaymə dəpə dəkə iməntər əja mə. Tərəjəkə ta tura ta afec tə əyalompəs, kə əyəntənənə pi, kə əyəjnənə pi, həj kə əyaloku: «Canu conu cəcənə Yisrayel nce cəwurenə nu atəf əja Misira mə!» **9** Kə MARIKI oloku Musa: «Awa, inəjək nte afum akərə əyəi mə, atəj iəjəs əja əyənə fəp fəjan. **10** Ndeklək oj məc'əm, kətəl'əm kə pəndər nnə əyəi mə, kəmələk əja k'inder fəp fəjan, mba məna indəsəj'am kəyə yuruya yələrəm əyənə wəka atəf əyəpəj.» **11** Kə Musa əletsənə MARIKI Kanu kən kəyəjənə, k'oloku kə: «MARIKI, ta ake tə pəntələn'am nda afum am-ə, aye məwurenə Misira fənəntər fam fəpəj kə səkət sa kəca kam mə-ə?» **12** Tendesənə aka Misira əyandələk: «Kəyə kərəjə pələc kə MARIKI əwürenə aka Yisrayel atəf əja Misira, kəkədif kərəjə ndə dəmərə, pəmələk əja, pənim əja antəf kəroj!» Mətərə abəkət ta məyo ti, məbupərə kəyə kə afum am pələc! **13** Məcəm-cəmənə Abraham, Siyaka kə Yakuba, acar am aye mənaloku, məcdərəm mənasərəkə: «Indəsənə afum am kəla pəmə cəs cə darenc. Indəsənə yuruya yam atəf əyəsəj fəp əyəsə iləku ta əji mə, əyənə oj ke kərəjə doru o doru.» **14** Kə MARIKI əmbəpərə sə pələc pəkə ənəcəm-cəmənə kəyə afum ən mə. **15** Kə Musa ontər kəyəfə ka tərə kəroj, pətəmpər walake nwe mərəj, pacicəs wi bəkət yayı mərəj fəp. **16** Walake wəwəkə mərəj, yəbəc ya Kanu yənəyi, nkən Kanu ənəcicəs wi kəroj kəca kən. **17** Nte Yosuwe enə aka Yisrayel əyjkule-kule mə, k'oloku Musa: «Sim sa kəwan s'ijne sajəsə nde sajəkə disre.» **18** Kə Musa oloku kə: «Ala bəfə sim sa kəsətə kətam kə kəyəfərənə sə, bəfə sim sa kəpariya kəyəfərənə sə ina iyi kənə. Sim sa kəsətə sə ina iyi kənə.» **19** Nte ələtərənə sajəkə mə, k'ənəjək tərəjəkə ta tura towut, k'ənəjək sə afum əyəcəs. Awa, kə pəntəle Musa, k'əngbələ walake wa masar wəwəkə ənətəmpər mə, kə wəjəkə wəwəsle-wesle nde tərə

dəntof. **20** Kə Musa əlek tərəñka tatəkə ənalompəs mə, k'əñkə pəber pi dənənc. Kə Musa embifali yelpəs yəkə ənenacəmə mə, k'əlek yi k'əñgbal dəromun nde ənasəj aka Yisrayel kəmun mə. **21** Kə Musa əñkafələ nno Aruna eyi mə, k'eyif kə: «Cəke cə aka Yisrayel əyay əm nte məsərəj əya kiciya kəpoj kəjke mə?» **22** Kə Aruna oluku: «Ta pətel'am, mariki mem! Məna yati məncərə aka Yisrayel: Əjambətər mes melec. **23** Əja əjalok'im: «Məlompəsu canu nce cəndekət su kirij mə, bawo səncərə fe nte təsətə Musa nwə ənawureñə su atof əya Misira mə.» **24** K'iloku əja a nwə o nwə əyə peyesnənə pa kəma mə pəwurə pi! Kə əjasəj im yi, k'imber yi dənənc, kə tura towut tante towur di disre.» **25** Kə Musa ənəjk ntə antəsətam kədusum afum mə, bawo Aruna ənasak əya əyacə təkə əfəfəj mə, kə təsərəj əya kəyo təkə tərəñlapəs əja nno aterənə ayan əyay i mə. **26** Kə Musa əyəkə pəcəmə dəkusurjka da sajka, k'oloku: «Nəna aye nəyinə MARIKI mə, nəder nno iyı mə!» K'aka kusurjka ka Lewy fəp əyəkə ənameñə Musa dəntaf. **27** Kə Musa oluku əja: «Nte tə MARIKI, Kanu ka Yisrayel kələku: «Nwə o nwə pəlek dakma dən, pəcop nno dəkusurjka da sajka haç dəkələpsər da si, kədifət awənc anu, anapa anu k'akomənə anu.»» **28** Dəsək dadəkə k'aLewy əyələs dim da Musa, kə təsərəj aka Yisrayel afum wul maas kəfi. **29** Kə Musa oluku aLewy: «Kəyəfə məkə andəs nu nəyənə oj afum aye əyandeyi yəbəc ya MARIKI mə, bawo nənesərnə fe kədif ka awut anu kə awənc anu aya. MARIKI pəpoçə nu məkə pətət!» **30** Dəckəsək, kə Musa oluku aka Yisrayel: «Nənciya pəpəy! Ndekkəl oj kəpə k'inder nde MARIKI eyi mə. Tələma ikətəm kəsətər kə kəsəkəs ka kiciya konu.» **31** Kə Musa oluksərnə nde MARIKI eyi mə, k'oloku: «Məñajnə MARIKI! Afum akəyə ənciya pəpəy, əjalompəs canu ca kəma. **32** Məñajnənə əya kiciya kəjan, iletsən'am! Kə məyə fe ti-ε, mənim ina tewe nde buk bəkə mənacic mə.» **33** Kə MARIKI oluku Musa: «Fum nwə enciy'em mə, ijjlij tewe tən buk bem disre. **34** Ndekkəl oj, məkə, məsole afum am məkekərə əya kəfə nkə iməntər əm mə. Meleke mem mendekə yi nu kirij, mba dəsək nde inder kəboçə nu kiti nde nəyi mə, indesəj əya ayek əya kiciya kəjan.» **35** Kə MARIKI osut aka Yisrayel, bawo ənanacəmə Aruna darəj, a wəkəkə pəlompəs əya tərəñka ta tura towut.

33 Kə MARIKI oluku Musa: «Nəyəfə kəfə kəjke, məna k'aka Yisrayel aye məmpənə atof əya Misira mə. Nəkə nde atof əyəkə inadermə Abraham, Siyaka, kə

Yakuba mə, icloku: «Indesəj əji yuruya yam.» **2** Indesak mələkə meyi nu kiriş, indekəbələs aKanañ, aMər, aHit, aPerisi, aHiwy, kə aYebus, **3** atof əjanəkə əjomboj dələ k'awop mə. Mba ifədesole nu inasərka, iñnesə ta idekolip nu kədifət, bawo afum atanı ləjəs əja nəyənə.» **4** Nte aka Yisrayel əjane moloku məbeñəsnənə maməkə mə, kə əjanənə mi kəbal, nwə o nwə ənayesnə fe sə. **5** Kə MARIKI oluku Musa: «Məloku aka Yisrayel: Afum atanı ləjəs əja nəyənə. K'isole nu kəkə tem tepic gbacərəm-ε, iñmələk nu dəpə. Nəwure yeyesnənə yonu indeməmən nte indeyə nu mə.» **6** Ti disre, k'aka Yisrayel əjəngbek-gbeki yeyesnənə yanjan fəp kəyəfə ka toro ta Horeb. **7** Kə Musa əlek arğbancan k'əncəmbər əji nkənsərka sajka todoru pəwak kəbələnə əji. K'ewe di «Arğbancan əyəbəpənə kə Kanu.» Nwə o nwə əncəfətəs nno MARIKI eyi mə, məne wəkayi pəwur sajka disre pəder nde arğbancan əyəjəkə. **8** Kə Musa ende kəcwur kəkə dənjbancan-ε, aka Yisrayel fəp əyəjəfə. Əjacəmə-cəmə cusurjka ca cəbal cəjan əjəgbətnə kə haj pəbəre arğbancan əyəjəkə disre. **9** Kə Musa elip kəbəre arğbancan əyəjəkə disre-ε, acul əja kəp ənotor əyecəmə dəkusurjka da arğbancan əyəjəkə, MARIKI pəlok-loku kə Musa. **10** K'aka Yisrayel fəp əyənəkə təkə kəp kənccəmə kəsurjka ka arğbancan mə, əyəfə fəp fəjan ənatontəsnə nwə o nwə nde kusurjka ka abal əjnən. **11** MARIKI pəlok-lokər Musa əyətəfərənə, pəmo ntə fum endelok-lokər wanapa kən mə. Ko telip-ε, Musa pəlukus nde dəsañka. Mba wəmərsənə kən wətemp Yosuwe wan ka Nun ənciyəfə fe arğbancan əyəjəkə disre. **12** Kə Musa oluku MARIKI: «Məməmən, məlok'im: «Məsole aka Yisrayel,» mba məmentər f'əm fum nwə məyi kəsom kədəmar im mə. Ti disre mələku: «İncərə tewe tam, k'iyek-yeğ əm, kə kəmar ka kəbətər kem kəmbəp əm.» **13** Ndekkəl oj iletsən'am, kə pəyənə a məmar im təta kəbətər kam-ε, məsəj'em kəcərə səpə sam. Tərəşəj'em kəcər'am, təsəj'em so kəmar ka kəbətər kam kəsəl'em. Məməmən afum a atof əyəjə, akam əjə!» **14** Kə MARIKI oluku Musa: «Inasərka, in'endekə kə məna! Isəj əm sə pəforu.» **15** Kə Musa oluku: «Kə pəyənə a məfəkə-ε, ta məsərəjə su kəpə nno de. **16** Cəke c'andətam kəcərə a məyek-yeğ su ina kə afum am-ε? Kəyə kam su dacə gbacərəm kəntəm kəmentər kəgbəy kosu kə afum alpəs aka doru.» **17** Kə MARIKI oluku Musa: «Indeyə təkə mələku mə. İncərə tewe tam, k'iyek-yeğ əm, kə kəmar ka kəbətər kem kəmbəp əm.» **18** Kə Musa oluku MARIKI: «Məmentər im nərə da debeki dam, iletsən'am.» **19**

Kə MARIKI oluku Musa: «Indecepərən'am fər kiriş dobotu dem amerə, icbonc so tewe ta MARIKI fər yam kiriş. İjaññene nwə iñfaj kəjaññene mə, indeyənə fum nənəfər nwə indefaj kəyənə nənəfər mə.» 20 Kə MARIKI endenər: «Məfədetam kənəjk im kəro məna Musa, bawo fum əftəm kənəjk im kəro wəkayi pəyi so doru.» 21 Kə MARIKI oluku: «Kəfo kə karjək ina kəsək, məcəməe tasar tante kəroj. 22 Kə nərə da debeki dem dendenacepər-ε, indeber əm abi ja tasar disre, ikump əm kəca kem haj iclip kəcepər. 23 K'lip kəcepər-ε, a ideliş kəca kem, təm tatəkə məntam kənəjk im kumunt, mba afətam kənəjk im kəro.»

34 Kə MARIKI oluku Musa: Məpat walake mərəj
wa masar pəmə wəcəkə-cəkə, indecicas moloku
məkə mənayi walake wəcəkə-cəkə wawakə mənapor-
poru mə kəroj. 2 Məlompəsnə bətbətana. Mədena
mənujkenə kəpə nno tərə ta Sinayi kəroj, məkə
məcəməe fər yem kiriş dəndo tərə dətelempən. 3
Ali fum ta pəpə kə məna, ta panəjk so fum tərə
kəroj. Kəyəfə ka ıkesiya, cir, cəna ta yələtərnə di
kəsəmət! 4 Kə Musa empat walake wa masar mərəj
pəmə wəcəkə-cəkə. Kə Musa eyefə bətbət suy k'əmpe
nde tərə ta Sinayi kəroj pətəmpər walake wa masar
wawakə mərəj pəmə təkə MARIKI ənasom kə ti mə.
5 Kə MARIKI ontor dəkəp, k'əyikə pəyi Musa kəsək,
k'omboncne tewe tən: «MARIKI.» 6 Kə MARIKI encepər
Musa fər kiriş pəcləku: «MARIKI, MARIKI, Kanu
k'iyoñe nkə kəyəñne nənəfər, kəcəññene mə, Kanu
nkə pəntəbelkər kətəle mə, Kanu nkə kəyəktərnə
danapa da ki mə. 7 Kanu k'iyoñe nkə kəntəmpər
kəsektərnə danapa da fum haj dətemp wul win mə,
Kanu nkə kəyəññene afum kiciya kəjan, kətəçəjkəl
kəjan kə pəlec pañaj mə. Mba kəfəyajñe kiti ka fum
nwə əndəkət mə, fum nwə enciya mo iñsəj kəway
kəlcə kən yuruya yən dətemp maas, haj dətemp
mərəj.» 8 Kə Musa əmbəlkər kəcəp tobu dəntəf
k'ontontne. 9 Kə Musa oluku: «Mariki, iletsen'am
kə pəyənə a isətə kəmar ka kəbətər fər yam kiriş-
ε, məder Mariki məsole su. Afum atəji ləjəs ŋə
səyənə yati, mba məyəññene kiciya kosu kə pəlec
posu, məlek su səyənə afum am.» 10 Kə MARIKI oluku
Musa: «Danapa də səndesek, fər ya afum am fəp kiriş,
indeyə mes məpər mme məntəyoñ doru dəndə fəp
mə, kə nda afum a təf yelpəs nyə mə. Aka Yisrayel
aŋe ɣandekəl əm mə, ɣandənəjk yəbəc ya MARIKI,
təyə təpəj ntə indeyo kə məna mə.» 11 «Məde məcyə

nte o nte iñkəsom əm məkə kədəyə mə. Indekəbeləs
fər yam kiriş Amər, aKanəj, aHit, aPerisi, aHiwy, kə
aYebus. 12 Məkəmbərnə ta nədekəsek danapa kə afum
aka təf nyə nəndekəbərə mə, ta ɣadeyənə mowul aka
Yisrayel dacə. 13 Nədekə nəcwoñəc tetek tolojne
tarjan, nəgbal masar motontne marjan məcəmbər,
nəccəpəs mogbu marjan motontne ma dəcanu. 14 Ta
mədekə məctontnənə canu cəcuru, bawo tewe tən
təyənə «MARIKI ma kəraca, » Kanu nkə kəyə kəraca
mə. 15 Ta mədekəsek danapa kə afum aka ataf ɣaŋjəkə.
Bawo kə teyi-ε, kə ɣandekəsali ɣaclojne canu cəjan-
ε, ɣaŋjw'lam kəkətəjnə ti, kə məyikə oj-ε, məfətam
kəyə ta məndi yeri yayokə ɣaŋkəlojnnənə canu cəjan
mə-ε. 16 Kə nəface awut anu arkun awut ajan aran-
ε, awut aran akako ɣandebərəsə yə kəsali kə kəlojne
kəjan ka canu cəcuru. 17 Ta mədekələompəs canu ca
fəc de.» 18 «Mədekə məcbəc kəsata ka cəcom cətəyo
lebin: Mata camət-mərəj ma ȳof ja Abib, mədekə
məcsəm cəcom nce cəntəyo lebin mə, pəmə nte isom
əm ti mə, bawo ȳof ja Abib, ɣaŋjəkə disre ȳo mənayefə
atəf ȳa Misira.» 19 «Pokom pəcəkə-cəkə porkun pa
yəcəl fəp pemi pə, kələkənə pokom porkun mpe yəcəl
yonu yende yockom mə, kələk wana, wir haj ɣakesiya.
20 Məndekə məcwurus səfale səwut nse andekəkom
səcəkə-cəkə mə, ɣakesiya ɣorkun yə teren tin kə
pəyənə fe ti ambiyoño, kə məntəwurus si-ε, mətepi si
kilim. Mədekə məcwurus awut am arkun acəkə-cəkə
aŋe andekə packom'am mə.» 21 «Afəde packə nde kəfo
kem kəsəku waca wəsəkər.» 22 «Məndekə məcbəc mata
camət-tin, məleləs tataka ta camət-mərəj nte təyənə
dəsək da kəjesəm mə. Ali pəyənə a tem tebifti kə tətel
tə məleləs pi.» 22 «Mədekə məcbəc kəsata ka Mataka
Molukəsər, təm nte məndekəcop kətəl mə, kə kəsata
ka Yetəl təm nte məndetəl dəcəbəf teren dəkələpsər
mə. 23 Kəren o kəren, kəmaas kə aka Yisrayel arkun
pəmar ɣader ɣamentərnə fər ya Wəbə MARIKI Kanu
ka aka Yisrayel kiriş. 24 Bawo indekəbərəfər afum
aləma tof yañan ibərəne yonu nte təyənə yonu yebək
mə, ali fum əfədeketubucne kəbərə nəna təf yonu
tem tante maas ta teren disre, nte mənde kəckə
dəkəmentərnə MARIKI Kanu konu fər kiriş mə.» 25
«Məfəde məckər'əm pəcəl polojne kə paka pənəyikəl
lebin, pəmar fe məməyik ȳem ya kəlojne kə kəcəm-
cəməs ka Kəcepər ka məlekə medif kəyəfə dəfəy haj
dəckəsək bətbət.» 26 «Mədekə məckərə nde kələ kə
MARIKI Kanu kam yokom yəcəkə-cəkə ya antəf ɣam.
Ta mədekə məcpəcə ambiyoño məsə ma kəre ka ȳi.» 27

Kə MARIKI oluku Musa: «Məcic moloku mame, bawo moloku mame m'indeseke danapa kə məna k'aka Yisrayel.» **28** Kə Musa ŋayi kə MARIKI mata wəco maŋkələ pibi kə daŋ. Endi fe peri, omun fe domun. K'encicəs walake nwə kəroj moloku ma sariyə sa danapa, metəkəs wəco. **29** Kə Musa ontor kəyəfə ka tərə ta Sinayi kəroj pətəmpər walake mərəj nwə wementər danapa dən kə aka Yisrayel mə. Musa enacərə fe a kəlok-loku kən kə Kanu kənasərə kə kəro kəmot. **30** Aruna kə aka Yisrayel fəp ŋaŋgbətne Musa, ntə kəro kən kəncmot mə. Kə ŋanəse kələtərnə kə. **31** Kə Musa ewe ŋa. Kə Aruna k'akirij a kələŋkane ka aka Yisrayel fəp ŋander nnə nkən Musa eyi mə, k'olok-lokər ŋa. **32** Ntə elip mə, kə aka Yisrayel alpəs aŋe ŋalətərnə kə oŋ, k'oloku ŋa moloku məkə MARIKI enasom kə nde tərə ta Sinayi kədeloku aka Yisrayel mə. **33** Ntə Musa elip kəlok-loku ŋa mə, k'elek kəfakəl k'oŋkumpnə kəro. **34** Ntə Musa endebərə nde kəfə kəsoku kəkəlok-loku kə MARIKI mə, k'elijne kəfakəl dəkəro. K'owur kəyəfə ka dəndo kəfə kəsoku disre-ε, pəloku aka Yisrayel təkə MARIKI osom kə kədeloku ŋa mə. **35** Aka Yisrayel ŋancməmən kəro ka Musa ntə kəcmot mə. K'elip kəlok-lokər ŋa, pakumpnə so kəro mənə dəsək nde oŋkə so nde kəfə kəsoku disre kəkəlok-loku kə MARIKI mə.

35 Kə Musa olorja aka Yisrayel fəp, k'oloku ŋa:

«Ntə tə MARIKI osom a pacyo: **2** Mata caməttin pabəc, mba tataka ta camət-mərəj, simiti, dəsək da kəjesəm də nde ampusə MARIKI mə. Fum nwə o nwə embəc dəsək dadəko mə, andif kə. **3** Pəmar fe nəmot nənc dəsək da kəjesəm simiti nde wəlo wonu.» **4** Kə Musa oluku kələŋkane ka aka Yisrayel fəp: «Ntə tə MARIKI osom: **5** Nəlek dəyəsətə yonu nəfəke MARIKI. Wərkun nwə o nwə əsək abəkəc ŋətət, pəkərə MARIKI kəfək: Kəyəfə kəma, gbeti, kəpər, **6** cəloto cəgbət kare alom ŋa məntambenc, alom ŋeyim, ŋeyimbərər so, cəloto nce andune səberja sa kentəler kə cəfon ca wir mə, **7** kata ya ŋkesiya yorkun nyə angbət kare alom ŋeyim mə, kata ya ntempeli, tok ya kasiya, **8** kə moro momotənə, labundə dobotu ambənc nde ande pacgbuluj moro məbəy, kə suray səbotu ambənc, **9** kə masar mətot mme aŋwe onikəs mə, kə mətot mələma mme andeber duma da efəd kə yuba yegbəkne debəkəc mə. **10** Acerəj aŋe ŋayi nu dacə mə fəp, ŋader ŋalompəs ca cəkə MARIKI osom nu kəlompəs mə fəp: **11** Dəkiyi dosoku, angbancan fəp kə

pokumpə pa ŋi, ŋkora ya ŋi, fərem fa ŋi, mogbu ma ŋi, gbat-gbata ya ŋi kə yecəmənə ya ŋi, **12** kənjkəra ka dəKanu kə cəgbo ca ki kə afəŋk ŋəsəkəsə kiciya, kə kəloto kəjərə, **13** amesa kə cəgbo ca ŋi, yosumpər-sumpər ya ŋi fəp kə cəcom nce alojnənə Kanu mə, **14** pedətə sələmp kə yosumpər-sumpər ya pi, sələmp kə moro momotənə, **15** tetek mpe ançofə MARIKI suray mə, kə cəgbo ca pi, moro məbəy, suray səbotu ambənc, kəloto kəjərə kəŋkə andet angbancan ŋosoku dəkusunjka mə, **16** tetek toløjne yəcof yəcof kə manta ma kəpər ya pi, cəgbo ca pi kə yosumpər-sumpər ya pi fəp, kəsampl kəbərə domun dəsəkəsnənə, kə pecəmənə pa ki, **17** cəloto ca saŋka, mogbu ma ci kə yecəmənə ya mi, kə kəloto kəjərə ka nde kusunjka ka saŋka, **18** cəgbo cədəf ca dəkiyi dosoku, ca saŋka, kə bənda yəkə pəmar mə, **19** yamos yodu yəkə pəmar paberne a pabəc yəbəc nde angbip ŋosoku mə, kə yamos ya dəKanu nyə Aruna kə awut ən ŋandeko ŋacberne a ŋacbəc Kanu mə.» **20** Kə kələŋkane k'aka Yisrayel fəp ŋayəfə fər ya Musa kirij. **21** Afum aŋe ŋanatesə bəkəc mə fəp, kə ŋaŋkərə MARIKI kəfək kəjan tətə yəbəc ya angbancan ŋəbəpənə kə Kanu, kə kəlompəs ka yamos ya dəKanu. **22** K'arkun kə aran ŋander. Afum aŋe ŋanaya bəkəc yosoku pes mə ŋaŋkərə yeyesnənə ya kəma yadələŋəs, kurunde, yegbəkne, cəsora kə yeyesnənə fəp nyə alompəsə kəma mə, kə ŋander ŋasər yi MARIKI kələŋjnə. **23** Aŋe ŋanayo cəloto ca alom ŋa məntambenc mə, alom ŋeyim, cəloto ca səberja sa kentəler, ca cəfon ca wir, kata ya ŋkesiya yorkun nyə angbət dəpəyim, kə kata ya ntempeli mə ŋaŋkərə yi fəp. **24** Aŋe ŋanameŋkərənə kəsək kəfək ka gbeti kə kəpər mə, ŋaŋkərə yi MARIKI. Aŋe ŋanayo tok ya kasiya mə, ŋaŋkərə yi tətə yəbəc yayoko. **25** K'aran acərəj ŋandunə cəloto ca suwa waca waŋan, kə ŋaŋkərə nce ŋanadu mə, cəloto ca alom ŋa məntambenc, alom ŋeyim, alom ŋa bulu kə cəloto ca səberja sa kentəler. **26** Aran acərəj aləma aŋe ŋanatesə bəkəc mə, kə ŋandunə cəloto cətelər cəfon ca cir. **27** K'akirij aka Yisrayel ŋaŋkərə masar ma onikəs kə masar mətot maləma mme pəmar paberəs duma da efəd kə yuba nyə wəlojne wəpəj ŋəgbeñə debəkəc mə, **28** kə suray səbotu ambənc, kə moro momotənə dəsələmp, moro məbəy kə suray nse ançof mə. **29** Arkun kə aran aŋe o aŋe ŋanatesə bəkəc kəfək yəbəc nyə MARIKI enasom Musa mə, fəp ŋanakərə MARIKI kəpəcə kəjan bəkəc yosoku pes. **30** Kə Musa oluku aka Yisrayel: Nəməmən, MARIKI ewe Betsalel tewe tən,

wan ka Uri wanso ka Hur waka kusunka ka Yuda, **31** k'elas ko amera ja Kanu nte törsöne pacerne, pəsək domp, pəcəre yebəc fəp mə. **32** Encəre kəpər yebəc ya kema, ya gbeti, ko ya kəpər, **33** kəpat ka masar momotər-motər, ko kəset mi dəfərem, kəpat ka tək, ko decerəj da yebəc fəp, ko kəpər ka yi. **34** Ko Kanu kəmpoce Betsalel pətot nte törsöne pətam kətəksə afum aləma decerəj dadəkə fəp mə, ko kəmpoce so Oholiyab wan ka Ahisamak waka kusunka ka Dan pətot papəkə. **35** MARIKI ənalas ja decerəj əntam kəbəc ka yebəc yayəkə fəp, kəyefə ka kəpat, kənəkəs, kəcəm, kədu caloto ca alom ja məntambənc, alom neyim, caloto cəfəfər ko cəloto cətelər, ko kəpər ka yebəc fəp.

36 Kəyefə ka Betsalel kəkə ka Oholiyab kəbəp ka acerəj alpəs akə MARIKI ənasəj decerəj ko dosoku səbomp nte törsöne əncəre yebəc ya nde angbip ənosoku ənasumpər yebəc ənsurene yi pəmo təkə MARIKI ənasom ti mə. **2** Ko Musa ewe Betsalel, Oholiyab ko acerəj akə MARIKI ənaber dosoku səbomp mə, aje bəkəc yaşyan ənasumpər kəbəc yebəc yayəkə mə. **3** Ko ənasətər Musa ca cəkə aka Yisrayel ənafək teta kalompəs ko yebəc ya angbip ənosoku mə. Bətbət o bətbət anckere Musa yefek tuj, bəkəc yosoku pes. **4** Awa afum acerəj aje ənənasumpər yebəc fəp ya angbip ənosoku mə, ənəncəmbərəs nwə o nwə yebəc yəkə ənayi mə. **5** Ko ənənder ənaloku Musa: Afum ənayi kəceparər kəkərə ka yefek teta yebəc yəkə MARIKI osom kəlompəs mə. **6** Ko Musa osom padəjkə sajka disre fəp: Ali fum, pəyənə wərkun pəyənə wəran, ta pəten sə pefekə angbip ənosoku! K'ayamsər oj afum kənənjkəne kəkərə ka yefek əycəmbərə ya angbip ənosoku. **7** Yefek nyə anabəjəs mə yəncətəjnə həjə yecəparər teta yebəc nyə pənamar kəbəc mə. **8** Afum acerəj aje ənəncəbəc mə fəp, ənalompəs dəkiyi dosoku cəpol wəco ca səberja sa kentəler, alom ja məntambənc, alom ja bulu, k'alom neyim, padu ci kəron lulu ya məlekə kerub, yebəc ya acerəj ənayi. **9** Dobolu da cəpol cacəkə fəp dəyə nke o nke cururu wəco mərəj ko camət-maas ko dowokulu da kəpol nke o nke dəyə cururu maŋkəle, cəpol fəp cənatəjnəne potubuc. **10** K'əngbətlenə-gbətlenə cəpol kəcamət kin kin, k'əngbətlenə-gbətlenə so cəkə kəcamət. **11** Ko ənəwes-wesə dobol da kəloto kəcəkə-cəkə kəkəsək səberja s'alom ja məntambənc, ko ənənut yi, ko ənəyo sə tin tayi kəpol ka kəloto ka mərəj. **12** Dobol da cəloto cacəkə mərəj, k'ewes-wesə di səberja wəco

kəcamət, k'onut yi, k'əsənəjə yewes-wesi ya cəloto cacəkə mərəj fəp kəsurene yin yin. **13** K'olompəs ənkora wəco kəcamət ya kəma nyə ənacəpərenənə cəloto cacəkə mərəj mə, ko təsənə cəloto ca dəkiyi dosoku kəyəne kin. **14** Nte elip mə, k'olompəs cəpol ca kəloto kətelər wəco ko pin cəfon ca wir, nce ənalompəs dəkiyi dosoku mə, k'emperi ci dəkiyi dosoku kəroj. **15** Kəpol nke o nke ənənəyə dobolu da cururu wəco maas, ko dowokulu dəyə cururu maŋkəle. Cəpol nce wəco ko pin cənatəjnəne potubuc. **16** K'əngbətlenə tacıja cəpol nce kəcamət, k'yo sə tin tayi cəkə camət-tin. **17** K'olompəs yewes-wesi wəco kəcamət kəpol kəkəsək ka yegbətlenə yəcəkə-cəkə, k'onut yi. Kəpol kəkəsək ka yegbətlenə ya mərəj yəkə k'olompəs yewes-wesi wəco kəcamət, k'onut sə yayəkə. **18** K'olompəs ənkora wəco kəcamət ya kəpər, k'əngbəkərənə yi ko təsənə angbancan kəyəne yin. **19** K'olompəs pokumpe pa angbancan pəcəkə-cəkə kata ya ənəsiya yorkun nyə anagbat kəre kəyim mə, k'ənkumpe tamerən kata ya ntempeli. **20** K'olompəs dəkiyi dosoku tək ya kasiya fərem k'əncəmbər fi. **21** Dobolu da fərem o fərem ənənəyə cururu wəco ko dowokulu da fi kururu katin ko dacə. **22** Fərem o fərem ənənəyə sek mərəj nyə ənənasol mə, tatəkə t'ənayə sə fərem fa dəkiyi dosoku fəp. **23** K'olompəs fərem wəco mərəj fa kəca kətət ka nde dec dempə da dəkiyi dosoku mə. **24** K'olompəs əycəmənə wəco maŋkəle ya gbeti nyə ənəcəmbər tantof ta fərem wəco mərəj. Fərem o fərem ənənəyə əycəmənə mərəj, kəsurene ka bi nyə antam kəset sek mərəj yəkə fərem fəyə mə. **25** K'olompəs sə fərem wəco mərəj fa kəca kəmeriya ka nde dec dempə da dəkiyi dosoku mə, **26** ko əycəmənə wəco maŋkəle ya gbeti, ti to tatəkə əycəmənə mərəj ənayi fərem fin tantof. **27** K'olompəs fərem camət-tin fa təgəbəkənə ta dəkiyi dosoku, kəca ka ntende dec dəyəkələ mə, **28** k'olompəs fərem mərəj tacıja fa moŋkubut ma təgəbəkənə pa dəkiyi dosoku. **29** K'əngbəpənə fərem fafəkə mərəj kəyefə tantof k'ənkotərə fi takəroj kəsora kin. K'yo sə tin tayi fərem nfe mərəj, nfe ənənəyə moŋkubut yayəkə mərəj mə. **30** Fərem camət-maas ənayi, ko əycəmənə wəco ko camət-tin ya gbeti, ti to tatəkə fərem o fərem ənənəyə əycəmənə mərəj tantof. **31** K'əmpat cəgbo ca kətək ka kasiya kəcamət nce ənənasumpər fərem fəp fa kəsək kin ka dəkiyi dosoku mə. **32** Cəgbo kəcamət ca fərem fa kəsək ka mərəj ka dəkiyi dosoku, ko cəgbo kəcamət sə ənəsumpərə fərem fa təgəbəkənə ta dəkiyi dosoku, ntende dec

deñkale mə. 33 K'olompəs kəgbo kəracə nkə kənacepər fərem fa kəsək kin fəp dacə mə, kəyefə fərem fəcəkə-cəkə haj kəbəp fəlpəs. 34 K'osop fərem fəp kəma, k'olompəs cəsora ca kəma nde pənamar cəgbo cəcepər mə, k'osop sə ci kəma. 35 K'olompəse kəloto kəkənjəkə səberja sa kentəler sa alom ja məntambənc, sa alom ja bulu kə sa alom neyim. K'ondu kəloto kaňko kəroj məleke kerub, yəbəc ya wəcerəj kədu yenayı yayəkə. 36 K'empate ki mogbu maňkələ ma kətək ka kasiya, k'osop mi kəma. Mogbu maməkə mə anaber ȳkora ya kəma. K'olompəse mogbu maməkə yecəməne maňkələ ya gbeti. 37 Dəkusurjəka d'angbancan, k'ondune kəloto kənjəre səberja sa kentəler, k'ənəjksəl si səberja sa alom ja məntambənc, sa alom ja bulu kə sa alom neyim. 38 K'olompəse kəloto kənjəre mogbu kəcamat kə ȳkora, k'osop yenəkəs ya mogbu takəroj kə gbatgbata ya mi kəma. Yecəməne ya mi kəcamat, kəpər kənayı.

37 Kə Betsalel olompəse kaňkəra ka sede sa danapa da

MARIKI kə aka Yisrayel kətək ka kasiya. Kaňkəra kaňko kənabol cururu mərəj kə dacə, kə dowokulu da ki dənayo kururu katin kə dacə. 2 Kə Betsalel osop kaňkəra kaňko tedisre kə todoru kəma kəsoku pes, k'olompəs kəbər ka kəma haj k'ənəjəkə. 3 K'olompəs cəsora maňkələ ca kəma nce enaber moňkubut ma kaňkəra kaňko mə, kəsək kətət cəsora mərəj kə kəsək kəmeriya cəsora mərəj. 4 K'empat cəgbo mərəj ca kətək kəca kətət ka kasiya, k'osop ci kəma kəsoku pes. 5 K'osor cəgbo cacəkə cəsora cəcəsək nte təjsənje pactam ki kəsəlej mə. 6 Kə ȳalompəse afəjək ȳəsəkse kiciya kəma kəsoku pes, dobolu da ji dənayo cururu mərəj kə dacə kə dowokulu da ji dəyə kururu katin kə dacə. 7 K'olompəse məleke kerub mərəj kəma kətemp, k'əselərəne mi dəkəcop kə dəkələpsər da afəjək ȳəsəkse kiciya kəroj. 8 Məsələrəne məleke kerub min dəkəcop da afəjək kəroj, məleke kerub mərəj məkə dəkələpsər da ji kəroj. K'olompəs məleke kerub mərəj kə afəjək ȳəsəkse kiciya, kə yəyəne paka pin nde dəkəcop kə dəkələpsər da ji kəroj. 9 Məleke kerub maməkə mərəj meperi banca takəroj, yi yokump afəjək ȳəsəkse kiciya, mənatefərəne meti cəro ji kəroj. 10 Kə Betsalel olompəse amesa kətək ka kasiya. Dobolu da amesa ȳaňjəkə dənayo cururu mərəj, kə dowokulu da ji dənayo kururu katin, kə deñeci da ji kururu katin kə dacə. 11 K'osop ji kəma kəsoku pes, k'olompəs ji kəbər ka kəma haj k'ənəjəkə. 12

Kə Betsalel olompəse cəsək cacəkə maňkələ fərem nfe dowokulu da fi dənəctəjnəne kə dowokulu da kəca disre mə, k'ember ki kəbər ka kəma haj k'ənəjəkə. 13 K'olompəs sə cəsora maňkələ ca kəma nce enaber moňkubut m'aməsa kəsürenə ka yecəməne maňkələ ya ji mə. 14 Cəsora cacəkə cənalotərnə fərem, difə ancsor cəgbo nce anctam kəlek ji mə. 15 K'olompəs cəgbo ca kətək ka kasiya k'osop ci kəma, cəgbo cacəkə c'ancleke aməsa ȳaňjəkə. 16 K'olompəse yosumpər-sumpər ya dəmesə kəyefə pəlet, məbəl, səpət kə mapan nyə ancbəcə təta yolojnəne ya moro kə ya wən mə, kəma kəsoku pes k'ənalompəse yi. 17 Kə Betsalel olompəse pədətə səlamp kəma kətemp kəsoku pes, k'əselərəne kəyefə pəcəməne, kəkə təmbojək pa pi, yənəne ya səlamp, yobuc ya pi, kə yowurenə ya yəlejək ya tok. 18 Wara camət-tin wənciyefə dətəmbojək paracə, kəca o kəca wara maas. 19 Kəra o kəra kənaya yənəne ya səlamp maas nyə yenawurenə yəlejək ya tok yokom mə, kənaya so pogbuc kə pələjək. Itə pənayı wara camət-tin nwə wənayefə dəpədətə səlamp mə. 20 Təmbojək pa pədətə səlamp pənaya yənəne ya səlamp maňkələ nyə yenawurenə kə yəlejək ya tok yokom mə, yobuc kə yəlejək ya yi. 21 Wara wawəkə mərəj mərəj kəmaas nwə wənciyefə dətəmbojək paracə mə, dəkəyefə da wara mərəj o mərəj, pogbuc pin pin pencyi wi tantof. 22 Yobuc kə wara wawəkə fəp anasələrəne yi, fəp fa yi fəyəne ançəmbəl ȳin ja kəma kəsoku pes kətemp. 23 K'olompəs səlamp camət-mərəj, macəjk kə map məkaye meken. K'olompəse fəp fa mi kəma kəsoku pes. 24 Kəma kəsoku pes kilo wəco maas k'ənalompəse pədətə səlamp kə yosumpər-sumpər ya pi. 25 Kə Betsalel olompəse tetek pəcəfə MARIKI suray kətək ka kasiya. Dobolu da tetek papəkə dənayo kururu katin, kə dowokulu da pi kururu katin, pənatəjnə cəsək fəp, kə deñeci da pi cururu mərəj. Tetek kə len ya pi yetəpərəne anasələrəne yəyəne paka pin. 26 K'osop pi kəma kəsoku pes kəlek aməsa ji pi kəroj kəbər ka cəsək ca pi kəkə haj len ya pi. K'olompəs pi kəbər ka kəma cəsək haj k'ənəjəkə. 27 K'olompəs cəsora mərəj ca kəma nce anaber ci kəbər tantof ta cəsək mərəj ca tetek papəkə. Cəsora cacəkə cə andekə pacor cəgbo, nte təjsənje pactam kəlek ka pi mə. 28 K'empat cəgbo ca kətək ka kasiya k'osop ci kəma. 29 Kə Betsalel olompəs moro məbəy mopuse, k'olompəsə sə suray səsoku pes nse səmbət ambənc mə, yəbəc ya wəcəre kəlompəs labunde yenayı.

38 Kə Betsalel olompse tetek tolojne Kanu pəcəl pacəf kətək ka kasiya, dobolu da pi dənabəp cururu kəcamət, kə dowokulu da pi cururu kəcamət. Cəsək ca pi cəntərjnenə, mba deyeci da pi dənayo cururu maas. **2** K'olompəs len ya tetek nde mojkubut makəroj majkəle, nyə anasələrenə kə pi mə, kə təsənə pi kəyənə paka pin, k'osop pi kəpər. **3** K'olompəs yosumpər-sumpər ya tetek tolojne fəp, kəlek ka dap, pel, mapan, bak yosortə sem kə map məkaye meken. K'olompəs yosumpər-sumpər yaye fəp kəpər. **4** K'olompəs manta ma kəpər, k'encəmbər mi kəbər ka tetek tolojne kəyəfe tantəf haj dəcə. K'əsel cəsora majkəle ca kəpər nce enaber dəməjkubut ma manta, təta kəsor ka cəgbo mə. **5** K'olompəs cəsora majkəle nce enaber mojkubut majkəle ma manta ma kəpər maməkə mə, ntə tərjsənə pactam kəsor ka cəgbo mə. **6** K'əmpat cəgbo ca kətək ka kasiya, k'osop ci kəpər. **7** K'osor cəgbo cacəkə dəcəsora cacəkə cənayi cəsək ca tetek tolojne mə, ntə tərjsənə pactam kəlek tetek papəkə mə. Enalompəs pi cəbam, kə pəyo fos disirə. **8** K'əsel kəsəmpər ka kəpər, kə pecəmənə pa ki sə pənayənə kəpər. K'alompəs yi məm nyə aran ajejanayi yəbəc nde kusunjka ka aŋgbancan yəbəpənə kə Kanu mə. **9** K'olompəs abajka. K'encəmbər sajnka kəca kətət ka ntende dec dəmpe mə caloto ca səbenja sa kəntəler. Dobolu da cəloto cacəkə dənabəp cururu tasar tin. **10** Mogbu ma yi wəco mərəj kə yecəmənə wəco mərəj kəpər kənayı. Əkora ya mogbu kə gbat-gbata ya mi yoyənə gbeti. **11** Kəca kəmeriya ka ntende dec dəmpe mə, caloto cənabol cururu tasar tin, mogbu wəco mərəj kə yecəmənə ya yi wəco mərəj ya kəpər, əkora ya mogbu kə gbat-gbata ya mi fəp gbeti bənayı. **12** Kəca nkə dec dəjəkəle mə, cəloto cənabol cururu wəco kəcamət mogbu ma ci wəco kə yecəmənə ya mi wəco, əkora ya mogbu kə gbat-gbata ya mi fəp gbeti bənayı. **13** Kəca nkə dec dəmpe mə, dobolu d'abajka dənayo cururu wəco kəcamət. **14** Kə kəsək kin kəyə caloto nce cənabol cururu wəco kə kəcamət mə, mogbu maas kə yecəmənə ya mi maas. **15** Kəca ka mərəj, dəkusunjka da sajnka kəca kətət kə kəmeriya, dobolu da cəloto dənayo cururu wəco kə kəcamət, mogbu maas kə yecəmənə ya mi maas. **16** Cəloto nce ananəpər sajnka mə fəp, cəloto ca səbenja sa kəntəler sənayı. **17** Yecəmənə ya mogbu fəp, ya kəpər yənayı, əkora ya mogbu kə gbat-gbata fəp ya gbeti yənayı, yənekse ya mogbu fəp anasop yi gbeti, kə mogbu ma sajnka fəp anakotərenə mi kə gbat-gbata ya gbeti. **18** K'ondunə cəloto nce ananəpər kusunjka ka sajnka mə. K'olompəs ci səberja sa alom ja məntambənc, səberja alom ja bulu, sa alom əyim, səberja sa kəntəler, yəbəc ya wəcərə kədu yənayı. Cəloto cəjərə cənabol cururu wəco mərəj kə deyeci da ci dənayo cururu kəcamət, pəmə dowokulu da cəloto ca sajnka. **19** Anadətər yi mogbu majkəle məmə mənacəmənə yecəmənə majkəle ya kəpər mə, əkora kə gbat-gbata ya gbeti yənayı, kə yənekse ya mogbu sə, anasop yi gbeti. **20** Cəgbo cədəf ca dəkiyi dosoku kə abajka ja sajnka fəp, ca kəpər cənayı. **21** Tatəkə tə daka da fec nde anabərəsə kəlompəs ka dəkiyi dosoku nde walake nwə wementər danapa da MARIKI kə aka Yisrayel mə. Pəmə təkə Musa ənasom ja ti mə, aLewy ənaləm yi, Itamar pəyi ti kirij wan wərkun waka wəlojne Aruna. **22** Kə Betsalel wan ka Uri, wanso ka Hur, wəka kusunjka ka Yuda, əmbəc təkə MARIKI ənasom Musa mə fəp. **23** Oholiyab, wan ka Ahisamak, wəka kusunjka ka Dan ənamar kə, wəkəkə əncəpat, wəcerəj nwə oncdü cəloto ca alom ja məntambənc, alom ja bulu, kə alom əyim, kə cəloto ca səberja sa kəntəler. **24** Kəma nkə kənabərə kəlompəs ka aŋgbip əjosoku mə fəp kənabəp kilo masar camət-maas wəco camət-mərəj kə camət-mərəj, potubuce pa aŋgbip əjosoku p'anatubce ki. **25** Gbeti məcə aka kəlojkanə ka Yisrayel ənafək mə fəp, bənakə kilo wul maas wəco kə camət-maas, potubuce pa aŋgbip əjosoku p'anatubce ki. **26** K'ayer kəfək kənjək-ə, antam kələku a arkun wul masar camət-tin kə maas, masar kəcamət wəco kəcamət aje ənəsətə meren wəco mərəj haj kəpə kəroj mə, nwə o nwə ənafək pəsam gbeti kəcamət potubuce pa pəsam p'aŋgbip əjosoku. **27** Kə ənalompəs gbeti wul maas yecəmənə tasar tin ya fərem ya aŋgbip əjosoku kə ya kəloto kəkənəkə tedisrə ti tərjsənə pecəmənə o pecəmənə analompəs pi gbeti kilo wəco maas. **28** K'alompəs gbeti bəlpəs məcə kilo wəco kə camət-mərəj kə kəram masar camət-mərəj kə wəco kəcamət əkora ya mogbu, k'ənsop səncələran kə gbat-gbata nyə anakotərenə kə mogbu mə. **29** Kəpər nkə aka Yisrayel ənatubucne kəsənə MARIKI mə kənabəp kilo wul mərəj, tasar tin wəco mərəj kə majkəle. **30** Kə ənalompəs ki yecəmənə ya dəkusunjka da aŋgbancan yəbəpənə kə Kanu, tetek tolojne pa kəpər kə manta ma kəpər məkə ananəp pi mə, kə yosumpər-sumpər ya tetek fəp, **31** kə yecəmənə ya sajnka kə ya dəkusunjka da sajnka, kə cəgbo cədəf ca dəkiyi dosoku kə ca sajnka fəp.

39 Səberja sa alom ɲa məntambənc, alom ɲa bulu, ko alom ɲeyim sə ɲanalompse yamos ya dəKanu nyę pəmar paberne a pabəc yebəc nde anjbip ɲosoku mə. K'alompsə sə Aruna yamos ya dəKanu pəmə təkə MARIKI ənasom ti Musa mə. 2 K'olompse duma da efəd kəloto ka səberja sa kentəler, sa kəma, sa alom ɲa məntambənc, alom ɲa bulu, ko alom ɲeyim. 3 Ko ɲamperi bəpər ya kema nyę ɲanagbinti-gbinti kə ɲanekəs yi megbər mfet mfet mme ɲanbersər caloto cəfəfar ca səberja sa kentəler, alom ɲa məntambənc, alom ɲa bulu, ko alom ɲeyim, ko təyone yebəc ya acərəj kədu. 4 K'amber duma da efəd yeyesə banca mərəj nyę anasətərəne yi cəsək ca banca ya duma da efəd mə. 5 Tabataba mpe penanɔjkər duma da efəd ɲajəkə mə. Anasətərəne pi, ko yoyonə paka pin ko duma da efəd: Tolompəs ta yi tənawurene: kəloto ka səberja sa kentəler, sa kəma, sa alom ɲa məntambənc, alom ɲa bulu, ko alom ɲeyim pəmə təkə MARIKI ənasom ti Musa mə. 6 Ko ɲalompəs walake wa masar mətət ma onikəs kə ɲambersər mi fərem fa kema disre. Ko ɲanicəs mewe ma awut a Yisrayel, pəmə nte anicic tamp mə. 7 K'əsətərəne masar maməkə yeyesə banca ya duma da efəd kəroj, kəcəm-cəməs ka mewe ma awut a Yisrayel (Yakuba), pəmə nte MARIKI ənasom ti Musa mə. 8 K'onduñe yuba yegbekne dəbəkəc kəloto ka səberja sa kentəler, panɔjkəl səberja sa kəma, sa alom ɲa məntambənc, alom ɲa bulu kə alom ɲeyim, pəmə təkə analompəs duma da efəd mə. Yebəc ya wacərəj kədu yenayi. 9 Yuba yegbekne dəbəkəc yayəkə ananut yi kəmərəj, yetəjnəne cəsək fəp dobolu da cəsək ca yi dənaya kəca disre katin. 10 Ko ɲandətər ki masar momotər-motər cəgba manjkələ: Kəgba kəcəkə-cəkə kənaya tasar teyim, tasar t'alom ɲa cəbe, ko tasar pa alom ɲobuk məl. 11 Kəgba ka mərəj kənaya tasar teyim cej, tasar t'alom ɲa bulu kə diyamañ. 12 Kəgba ka maas kənaya Tasar pa alom ɲa alembəra, tasar pa lom yəla cəgber kə tasar pa alom ɲa məntambənc. 13 Kəgba ka manjkələ kənaya tasar pa alom ɲobuk məl, tasar pa lom yecəməmər kə tasar pa alom ɲobuk. Tasar o tasar anasetər pi dəfərem fa kema. 14 Tasar o tasar anacic pi tewe ta wan wəkin wəka Yisrayel (Yakuba), pəmə təkə anicic tamp mə. Ti tencmentər mewe ma cusujka nce wəco kə mərəj ca Yisrayel. 15 Ko ɲalompse yuba yegbekne dəbəkəc yayəkə megbekce ma kema kəsoku pes. 16 Ko ɲalompəs fərem mərəj fa kema, ko curunde mərəj ca kema nce anaber mojkubut mərəj ma

yuba yegbekne dəbəkəc makəroj mə. 17 K'anjbəkər megbekce maməkə mərəj ma kema curunde cəkə cəyi dəmojkubut ma yuba yegbekne dəbəkəc yayəkə. 18 Ko ɲajkə ɲanjbəkər cəsək cəlpəs ca megbekce maməkə mərəj dəfərem mərəj nfe fənayi yeyesə banca ya duma da efəd mə tekirij. 19 Ko ɲalompəs sə curunde mərəj ca kema kə ɲamber ci mojkubut ma yuba yegbekne yayəkə tantəf, kəsək nke kəncgbüjəne duma da efəd mə. 20 Ko ɲalompəs sə curunde mərəj cələma ca kema nce ɲanaber yeyesə banca ya duma da efəd tantəf mə, tekirij, dəkəsətərəne da yi nde pəsurene kə takəroj ta tabataba ta duma da efəd mə. 21 Ko ɲajkotərəne curunde ca yuba yegbekne dəbəkəc kə ca duma da efəd kəbənda ka alom ɲa məntambənc, kə təsərəne yuba yegbekne dəbəkəc kədejse takəroj ta tabataba pa duma da efəd, təsərəne sə yuba kətətam kəsakəne kə duma da efəd, pəmə təkə MARIKI ənasom ti Musa mə. 22 K'ondunə burumus ba efəd səberja sa alom ɲa məntambənc fəp, yebəc ya wacərəj kədu yenayi. 23 Dəkəməl domp da duma dadəkə dacə dənayı, pəmə nte andune yamos akata mə. Anagbənt di kilim haj panɔjkər nte təjsərəne ta dewale mə. 24 Ko ɲandu bi tantəf haj kə ɲanɔjkər cəpare ca alom ɲa məntambənc, alom ɲa bulu, alom ɲeyim kə səberja sa kentəler. 25 Ko ɲalompəs menğberjkale ma kema kəsoku pes, kə ɲambersər-bersər yi burumus tantəf haj kə ɲanɔjkər lulu ya cəpare dacə. 26 Tengberjkale pin kəpare kin, tengberjkale pin kəpare kin k'əmbersər yi burumus haj k'ənɔjkər, nte təjsərəne pəkəbəc'əm pəmə təkə MARIKI ənasom ti Musa mə. 27 K'acerəj kədu ɲasətə sə Aruna kə awut ən duma dedisre da kəloto ka səberja sa kentəler. 28 Cəfakəl, məmbo kə cəgba fəp fa yi fənayonə kəloto ka kentəler. 29 K'acerəj ɲandunə məbamaba kəloto ka səberja sa kentəler, ɲanɔjkəsəl səberja sa alom ɲa məntambənc, sa alom ɲa bulu, kə sa alom ɲeyim, pəmə təkə MARIKI ənasom ti Musa mə. 30 Ko ɲalompse abəpər ɲa dəKanu kema kəsoku pes, k'əncic ni kəroj «Dosoku da MARIKI» pəmə nte anicic tamp mə. 31 Ko ɲajkotərəne təbənda ta alom ɲa məntambənc kəfakəl takəroj, pəmə təkə MARIKI ənasom ti Musa mə. 32 Ko yebəc ya dəkiyi dosoku, y'əngbancan ɲebəpəne kə Kanu yelip oj. Aka Yisrayel ɲanasurenə kəyo təkə MARIKI ənasom Musa mə. 33 K'aka Yisrayel ɲajkərə Musa dəkəyi dosoku: Əngbancan kə ca ya ni: ȳkora ya ni, fərem fa ni, gbat-gbata ya ni, mogbu ma ni kə yecəməne ya ni, 34 kata ya ȳkesiya yorkun nyę anjbət alom ɲeyim,

pokumpe pa kata ya ntempeli, kə kəloto kəjere, **35** kaňkəra nkə kəmentər danapa da MARIKI, kə cəgbo ca ki kə afəňk ḥosokse kiciya, **36** amesa kə yosumpər-sumpər ya ni fəp, kə cəcom nce alojnene Kanu mə, **37** pedete səlamp pa kəma kəsoku pes kə salamp sa pi, yosumpər-sumpər ya pi fəp kə moro momotene ma pi, **38** tetek tolojne pa kəma, moro məbəy, suray səbotu ambonc, kəloto kəjere ka dəkusunjka da angbancan, **39** tetek tolojne pa kəpər kə manta ma kəpər, kə cəgbo ca pi kə yosumpər-sumpər ya pi, kəsamp kəberə domun dəsəkəsnəne kə pecəmene pa ki, **40** cəloto ca saňka kə mogbu ma ci, kə yecəmene ya mi, kəloto kəjere dəkusunjka da saňka, kəlekene bənda kə cəgbo cədəf ca yi, yosumpər-sumpər nye pənamar pabəcə dəkiyi dosoku mə fəp, angbancan ḥebəpene kə Kanu mə fəp, **41** yamos yodu yəkə pəmar paberne a pabəc yebəc nde angbip ḥosoku mə, kə yamos ya dəKanu nye Aruna kə awut ən ḥandekə ḥacberne a ḥacbəcə Kanu mə. **42** Aka Yisrayel ḥanabəc yebəc yayəkə pəmo təkə MARIKI enasom ti Musa mə. **43** Ntə Musa ḥəňk a ḥasurenə kəbəc yebəc fəp yəkə MARIKI enasom kəbəc mə, k'ontolane aka Yisrayel pətət.

40 Kə MARIKI oluku Musa: 2 «Tataka təcəkə-cəkə ta ḥəfəcəkə-cəkə, məcəmbər dəkiyi dosoku, angbancan ḥebəpene kə Kanu. **3** Məberse di kaňkəra nkə kəyo walake nwə wementər danapa dem kə aka Yisrayel mə, məkəňkə kaňkəra kaňkə kəloto ta afum ḥacnəňk ki. **4** Məkerə amesa məcəmbər ni kəroj yosumpər-sumpər təkə pəmar mə. Məkerə pedete səlamp məcəmbər, mədet pi səlamp. **5** Məkə məcəmbər tetek tolojne pa kəma mpe ande paccəf suray nse səmbət ambonc mə, tekirij ta kaňkəra nkə kəmentər danapa da MARIKI mə. Kə telip-ε, mədet kəloto kəjere nde kusunjka da dəkiyi dosoku. **6** Məcəmbər tetek tolojne yəcəf nde dəkəberə da dəkiyi dosoku, nde dəyəne angbancan ḥebəpene kə Kanu. **7** Məcəmbər kəsamp angbip kə tetek tolojne dacə, palas ki domun. **8** Məcəmbər saňka haj mənəňkər, mədet kəloto kəjere dəkusunjka da si.» **9** «Məlek moro məbəy məsop mi dəkiyi dosoku kə yosumpər-sumpər ya di fəp. Məpus di kə yosumpər-sumpər ya di ntə tərjsərə ca cacəkə fəp nde dəkiyi dosoku kə disre yoyəne yopus for ya MARIKI kirij. **10** Məbəy tetek tolojne mpe ançəfə MARIKI yəcəf mə, kə yosumpər-sumpər ya pi, məpusse MARIKI tetek tolojne, təsərə pi oj kəyəne posoku pes for yem kirij. **11** Məbəy kəsamp kə pecəmene pa

ki, məpusse yi so MARIKI.» **12** «Məcəjene Aruna kə awut ən arkun nde kusunjka ka angbancan ḥebəpene kə Kanu, məbikə ni domun. **13** Məber Aruna yamos yən ya dəKanu, məbəy kə moro ma dəKanu, tem tatəkə məsokəs kə pəbəc' em oj yebəc ya wəlojne. **14** Məcəjene so awut ən məberəs ni duma dedisre danjan. **15** Məbəy ni moro ma dəKanu pəmo təkə məmbəy mi kas kəjan mə. Ni so niade ḥabəc' em pəmo alojne. Kəbəy kə moro ma dəKanu kaňkə kəndesənjə ni kətəmpər yebəc ya kəlojne kem doru o doru.» **16** Kə Musa oyə təkə MARIKI enasom kə mə fəp. **17** Tataka təcəkə-cəkə ta ḥəfəcəkə-cəkə ni teren ta mərəj, k'ancəmbər dəkiyi dosoku. **18** Kə Musa əncəmbər dəkiyi dosoku kə yecəmene ya di, k'əncəmbər fərem, k'emperi cəgbo, k'əncəmbər mogbu. **19** Ntə elip mə, k'emperi kəloto kəkumpe dəkiyi dosoku, k'oluksərəne k'əngbəpər kəloto ka mərəj takəroj, pəmo təkə MARIKI enasom kə ti mə. **20** Kə Musa elek walake nwə wementər danapa da MARIKI kə aka Yisrayel wəkə anacicas mə, k'ember kaňkəra disre, k'osor cəgbo cəleke ca kaňkəra kaňkə, k'elek afəňk ḥosokse kiciya k'əngbəpər ki takəroj. **21** K'elek kaňkəra k'ejkekəre ki nde dəkiyi dosoku disre. K'endet kəloto kəkəňkə nkə kəyi tekirij ta kaňkəra nkə kəmentər danapa da MARIKI kə aka Yisrayel mə, pəmo təkə MARIKI enasom ti Musa mə. **22** Kə Musa əncəmbər amesa angbancan ḥebəpene kə Kanu disre, ntende kəca kəmeriya ka dəkiyi dosoku. **23** K'əncəmbər-cəmbər cəcom for ya MARIKI kirij, pəmo təkə nkən MARIKI enasom ti Musa mə. **24** K'əncəmbər pedete səlamp angbancan ḥebəpene kə Kanu disre, petefərəne kə amesa, ntende kəca kətət kə dəkiyi dosoku. **25** K'əncəmbər səlamp MARIKI for kirij, pəmo təkə nkən MARIKI enasom ti nkən Musa mə. **26** Kə Musa əncəmbər tetek pa kəma nde angbancan ḥebəpene disre kəloto kəkəňkə tekirij. **27** K'əncəf suray səbotu ambonc, pəmo təkə MARIKI enasom kə ti mə. **28** K'endet kəloto kəjere nde kusunjka da dəkiyi dosoku. **29** Kə Musa əncəmbər tetek tolojne yəcəf yəcəf MARIKI nde kusunjka ka dəkiyi dosoku, nde dəyəne angbancan ḥebəpene kə Kanu mə, k'olojne di pəcəf pəcəf, kə kəlojne ka menjben, pəmo tokə MARIKI enasom ti nkən Musa mə. **30** Kə Musa əncəmbər kəsamp angbancan ḥebəpene kə tetek tolojne dacə, k'amber ki domun dəsəkəsnəne. **31** Kəlek nkən Musa kəbəp ka Aruna haj awut ən arkun kə ḥambikenə waca kə wəcək təta kəsəkəsnə. **32** Kə ḥandə kəcbəre angbancan ḥebəpene kə Kanu disre

ηacko kəlötərnə tetek tolojne-ε, mene յambikənə teta kəsəkəsnə pəmə təkə MARIKI ənasom ti Musa mə. 33 Kə Musa əncəmbər sajka k'ənəŋkər dəkiyi dosoku kə tetek tolojne, k'endət kəloto kəjəre nde kusurjka ka sajka. Tatəkə to Musa ənaləpəs yəbəc nyə MARIKI ənasom kə mə. 34 Nte yəbəc nyə yelip mə, kə kəp kəndər kəgbəpərnə arğbancan յəbəpənə kə Kanu, kə nərə da debeki da MARIKI dender delas dəkiyi dosoku. 35 Tenasənə ta Musa əntam kəbərər arğbancan յəbəpənə-ε, bawo kəp kənayi ni kəroj kə nərə da debeki da MARIKI dənalas dəkiyi dosoku. 36 Tem nte aka Yisrayel յaccepə-cepə mə, յacyefə fə kəlek dəpə mene kəp kənuŋkənə kəyəfə dəkiyi dosoku kəroj. 37 Kə kəp kəntəyəfə-ε, aka Yisrayel յafəcepər haj dəsək nde kənyəfə mə. 38 Dəsək disrə, kəp ka MARIKI kəncyi dəkiyi dosoku kəroj, kə pəmbiyə-ε nənc dencyi so dəkiyi dosoku kəroj, tatəkə tenayı fər ya aka Yisrayel fəp kiriş, tem nte յanayi kəcepə-cepə kəjan disrə fəp mə.

ALewy

1 Kə MARIKI ewe Musa kəyefə ka nde aŋgbancan ŋebəpene kə Kanu, k'osom kə: 2 «Məloku aka Yisrayel nte: Kə fum wəkin nəna dacə əfaj kəpoce MARIKI pəcəl teta kəlojne-ε, əntam kəlek pi nde cir, əkəsiya kə pəyənə fe ti-ε cəna cən dacə. 3 Kə fum endekene MARIKI wana teta polojnə pəcəf pən-ε, pəyənə tura pətəyo dolokəp. Wəkayi pəkekərə pi nde dəkəberə da aŋgbancan ŋebəpene kə Kanu, nte təyəsərə MARIKI pəbaş kəpoce kajkə mə. 4 Wəkayi pədej kəca kən pəcəl polojnə pəcəf papəkə dəromp, MARIKI əmbəj kəpoce kajkə teta kəsəkəs ka kiciya kən. 5 Wəkərə ka tura papəkə pafay pi MARIKI fər kiriŋ. Awut arkun yuruya ya Aruna alojnə ŋasu təbəl, mecir maməkə məmbərə pi disre. Əmentər mi MARIKI, ŋawəsəsər mi cəsək ca tetek tolojnə mpe peyi dəkəberə da aŋgbancan ŋebəpene kə Kanu mə haj ŋanərkər. 6 Fum wəkayi pənat polojnə pəcəf papəkə, pəcənəs pi fəkəl fəkəl. 7 Awut arkun a Aruna wəlojnə ŋade ŋacmot nənc nde tetek tolojnə ta Kanu kəroj, ŋade ŋaccəl tək dənənc. 8 Awut arkun a Aruna alojnə ŋade ŋacboc fəkəl ya səm yayəkə, domp kə moro ma yi ŋade ŋacdej yi dətək ya nənc nde tetek tolojnə Kanu kəroj. 9 Wəkərə tura papəkə pəyake yedisre kə wəcək wa pi domun, k'elip-ε, wəlojnə wəkin pəlek yi pəcəfə MARIKI fəp nde tetek tolojnə kəroj. Pəcəl pəcəf pə, kəlojnə nkə ancəfə MARIKI mə, ambənc ŋa ki ŋontore-tore MARIKI abəkəc. 10 Kə fum endekene pəcəl polojnə pəcəf mpe elək dəjəksəiya kə pəyənə fe ti dəcir cən mə-ε, pəyənə porkun mpe pəntəyo dolokəp mə. 11 Pəfay pi tetek tolojnə Kanu kəca kəmeriya nkə dec dəmpe mə MARIKI fər kiriŋ, pəber mecir maməkə fəp təbəl disre. Awut arkun a Aruna alojnə ŋalek mecir maməkə ŋawəsəsər mi tetek tolojnə Kanu cəsək fəp. 12 Wəsəj pəcəl papəkə pəcənəs pi fəkəl fəkəl, domp kə moro, wəlojnə pədej fəkəl ya səm yayəkə nənc da tetek tolojnə Kanu kəroj. 13 Pəyake yedisre kə wəcək wawəkə domun. Wəlojnə pəlek pəkenə yi fəp MARIKI, pəcəfə kə yi nde tetek tolojnə kəroj. Pəcəl pəcəf pə, kəlojnə nkə ancəfə MARIKI mə, ambənc ŋa ki ŋontore-tore MARIKI abəkəc. 14 Kə fum endekene MARIKI abəmp teta polojnə pəcəf-ε, wəkayi pəlek məpəy kə pəyənə fe ti-ε, ntantoriya. 15 Wəlojnə pəkekərə abəmp nje nde dətetek tolojnə ta Kanu kəroj, pəkəncəl ŋi kilim, pəcəfə ŋi MARIKI domp nde tetek tolojnə kəroj,

pəlojər mecir ma abəmp ŋajəkə tetek tolojnə Kanu cəsək. 16 Wəlojnə pəwure tələba pəməjəkə yeri kə rət ya abəmp ŋajəkə, pəgələr yi tetek tolojnə Kanu kəsək ntende dec dəmpe mə, nde amber kəbof kəboju mə. 17 Wəlojnə pəgberi abəmp ŋajəkə banca dacə kəp mərəj, mba ta pəgbəy ŋi. Pəcəfə ŋi MARIKI nde tək ya tetek tolojnə kəroj. Pəcəl pəcəf pə, kəlojnə nkə ancəfə MARIKI mə, ambənc ŋa ki ŋontore-tore MARIKI abəkəc.»

2 Kə fum endekene MARIKI yolojnə ya məngben-ε, əyənə kəmbəfe kətət pəlojər ki moro, pədejər ki suray sətət sa kələl kətək. 2 Pəkərə kəmbəfe kajkə awut arkun a Aruna alojnə. Wəlojnə wəkin pəwət kəmbəfe kajkə alojər moro mə aŋkulma katin kə suray sətət sayi fəp, pəcəfə yi MARIKI nde dətetek tolojnə kəroj, təcəməməs tə. Kəlojnə nkə ancəfə MARIKI mə, ambənc ŋa ki ŋontore-tore MARIKI abəkəc. 3 Kəmbəfe kəlpəs ka kəlojnə ka məngben kajkə, Aruna kə yuruya yən ŋayə ki. Kəlojnə kəsoku kəpus kə, bawo dəyolojnə nyə ancəfə MARIKI mə, kəyefə. 4 Kə pəyənə məckəkərə polojnə pa məngben mpe ancəf dəpəcəfə kəcom mə, pəyənə kəmbəfe kətət, kəcom kəlok-lok kətənəjkəl lebin panəktərəne ki moro, kə pəyənə fe ti biskit bətənəjkəl lebin pasopət bi moro. 5 Kə məde məckəkərə kəcom kənəkət teta kəlojnə ka məngben-ε, kəyənə kəmbəfe kətət kənəktərəne kə moro ma olif ta kəyə lebin. 6 Patepi kəcom kajkə mopoc mopoc, palojər so ki moro. Kəlojnə ka məngben kə. 7 Kə məndekəkərə kəcom nkə anekət dətəp teta kəlojnə ka məngben mə-ε, panəktərəne kəmbəfe kətət kajkə kə moro ma olif. 8 Məkenə MARIKI kəlojnə ka məngben nkə alompəs mə, pakərə ki walojnə nwə əŋkələtərnəne ki tetek tolojnə Kanu mə. 9 Kəlojnə ka məngben kə, wəlojnə pəbeli pəkə aŋkəkərə MARIKI teta kəcəm-cəməs mə, pəcəfə ki MARIKI dəndo dətetek tolojnə kəroj. Kəlojnə nkə ancəfə MARIKI mə kə, nkə ambənc ŋa ki ŋontore-tore kə abəkəc mə. 10 Kəmbəfe kəlpəs ka kəlojnə ka məngben kajkə, Aruna kə yuruya yən ŋayə ki. Kəlojnə kəsoku kəpus kə, bawo dəyolojnə nyə ancəfə MARIKI mə, kəyefə. 11 Ali kəlojnə ka məngben kin nkə andekənə MARIKI mə ta kənəjkəl lebin. Ta pacəfə MARIKI polojnə mpe o mpe aŋjkəl lebin kə pəyənə fe ti-ε məsə ma cəme mə. 12 Nəkenə MARIKI yetəl yəcəkə-cəkə ya yəbəf yonu, mba ta pacəfə kə yi nde dətetek tolojnə kəroj, pəmə yolojnə nyə ancəfə kə teta ambənc ŋəkə ŋontore-tore kə abəkəc mə. 13

Polojnē pa mēngben mpe o mpe mānde māckenē MARIKI mō, payek-yekēr pi mēr. Ta māsak kēlojnē ka mēngben kam ta kēyo mēr-ε, bawo mēr māyone tēcēmēmās ta kāsek ka Kanu kam danapa kō aka Yisrayel. Yolojnē fēp māyek-yekēr yi mēr. 14 Nānde nāckekekērē kēlojnē MARIKI mēngben ma yetēl yonu yōcōkō-cōkō, nānekētē mēngben ma asek yōcōkō-cōkō nēnc, kō telip-ε, nācō mēngben mamōkō tāmpēra a nāndekērē kēlojnē kājkō. 15 Nālojēr ki moro ma olif, nādejēr ki suray sātōt sa kālōl ka kātōk. Kēlojnē ka mēngben kō. 16 Wālojnē nkōn pābeli tāmpēra pōlōma pācōf kō moro ma olif kō suray sasōkō fēp tēta kācēmēmās. Kēlojnē kō nke ancōfē MARIKI mō.

3 «Kō fum endekene MARIKI kēlojnē ka kēpajnē pāforu, tāyōne pācēk wana wawōkō nde yōcōl yon daco-ε, pākenē MARIKI tura kō pāyōne fe ti, wana wēran nwē wāntōyō dolokēp mō. 2 Pādejēr kēca kōn domp da pōcōl papōkō a pādefay pi nde dākēbērē da angbancan yēbēpēnē kō Kanu. Pasu tōbōl mecir mamōkō meberē pi disre. Awut arkun a Aruna alojnē yāwēsāsār mecir mamōkō dātetek tolojnē Kanu haj yānōjķēr. 3 Yēdisre ya polojnē pa kēpajnē pāforu nyē andē packekērē kācōfē MARIKI mō: Moro māmē mojkump yēdisre mō fēp, 4 fi yayōkō mērēj kō moro mōkō mojkump yi mō, kō mōkō mojkump cāsāk kō pāwotwotōr pa mim mō, pawure mi fēp tin kō fi. 5 Awut arkun a Aruna yācōfē yi fēp MARIKI nde dātetek tolojnē kārōj kō pōcōl pācōf mpe peyi dānēnc da tōk mō. Kēlojnē kō, nke ancōfē MARIKI mō, ambōnc yā ki yāntōrē-tōrē MARIKI abākāc. 6 Kō fum endekene MARIKI pōcōl pa kēlojnē ka kēpajnē pāforu mpe elek dāykesiya kō pāyōne fe ti dācīr mō, pākenē MARIKI pōcōl mpe pāntōyō dolokēp mō, pāyōne porkun kō pāyōne fe ti-ε peran. 7 Kō pāyōne a yākesiya yō-ε, pākekērē yjī nde MARIKI fōr kirij. 8 Fum wākākō pādejēr kēca kōn domp da polojnē pōn, pāfay pi nde tekirij ta angbancan yēbēpēnē kō Kanu. Pasu tōbōl mecir mamōkō meberē pi disre. Awut arkun a Aruna yāwēsāsār mecir ma polojnē papōkō cāsāk ca tetek tolojnē Kanu haj yānōjķēr. 9 Dāpolojnē pa kēpajnē pāforu papōkō yākērē MARIKI pācōfē kō mō, wālojnē wākin pākērē: Moro ma pi, kālejā mālmāl pagbinti ki nde dākātiti kō moro fēp māmē mojkump yēdisre mō, 10 fi yayōkō mērēj kō moro mōkō mojkump yi mō, kō mōkō mojkump cāsāk kō pāwot-wotōr pa mim mō, pāgbinti mi tin kō fi. 10 Pāmō nte aywure yi nde dātura ta kēlojnē ka kēpajnē pāforu mō, wālojnē pācōfē yi MARIKI nde

fēp nde dātetek tolojnē Kanu kārōj, yeri nyē ancōfē MARIKI mō yō. 12 Kō fum endekene MARIKI wir yōcōl yon daco-ε, pākekērē wi MARIKI fōr kirij. 13 Pādejēr pōcōl papōkō kēca dārōmp, k'elip-ε, pāfay pi nde tekirij ta angbancan yēbēpēnē kō Kanu. Pasu tōbōl mecir mamōkō meberē pi disre. Awut arkun a Aruna yāwēsāsār mecir mamōkō tetek tolojnē Kanu cāsāk haj yānōjķēr. 14 Wālojnē wākin pālēk yēdisre ya polojnē mpe yākērē MARIKI mō pācōfē kō yi: Moro mōkō mojkump yēdisre ya pōcōl papōkō mō fēp, 15 fi yayōkō mērēj kō moro mōkō mojkump yi mō, kō mōkō mojkump cāsāk kō pāwotwotōr pa mim mō, pawure mi fēp tin kō fi. 16 Wālojnē pācōfē yi MARIKI fēp nde dātetek tolojnē kārōj. Yeri nyē ancōfē MARIKI mō yō. Ambōnc yā yi yāntōrē-tōrē MARIKI abākāc. Moro ma yōcōl yālojnē fēp, ma MARIKI mō. 17 Sāriyē sa doru o doru sō tendeyōne dētemp o dētemp donu mōfo māmē nāndendē mō: Nāfōde nācsām moro ma wēsēm kō ma pōcōl, nāfōde nācmūn mecir ma yi.»

4 Kō MARIKI osom Musa: 2 «Mālōku aka Yisrayel: Kō fum enciya kātāyēfēnē disre pāyō tes nte sāriyē sa MARIKI sāmōne mō-ε, tākōt nte tō nāde nāckōt: 3 Kō tāyōne wālojnē nwē anabōy moro kāyōne ka wākirij k'ālojnē mō eciya, pāsōrē sō afum kāsārē kiciya-ε, pākenē MARIKI tēta kiciya kōn tura pātōyō dolokēp. 4 Pākekērē tura tatōkō nde dākēbērē da angbancan yēbēpēnē kō Kanu, nde tekirij ta MARIKI. Wālojnē pādejēr tura tatōkō kēca dārōmp, pāfay pi MARIKI fōr kirij. Pasu tōbōl mecir mamōkō meberē pi disre. 5 Wākirij k'ālojnē nwē anabōy moro mō pālēk mecir mamōkō pākekērē nde angbancan yēbēpēnē kō Kanu, 6 pāgbāt tēlār dāmecir mamōkō, pāwēsāsār haj camāt-mērēj MARIKI fōr kirij, tekirij ta kālōto nke kāyākēj tōksō tosoku mō. 7 Wālojnē pāsōrē mecir mamōkō lēn māyākēlē ya mojkubut ma tetek mpe ancōfē Kanu suray pōkō peyi nde tekirij ta MARIKI mō, nde angbancan yēbēpēnē kō Kanu. K'elip-ε, pākō pālojēr mecir mēlpās ma tura tatōkō nde pēcāmēnē pa tetek tolojnē mpe peyi dākēbērē da angbancan yēbēpēnē kō Kanu, nde ancōfē MARIKI yōcōl yālojnē mō. 8 Pāwure moro fēp ma tura ta kēlojnē ka kiciya, moro mōkō mojkump yēdisre ya pōcōl papōkō mō fēp, 9 fi yayōkō mērēj kō moro mōkō mōfōktēr yi, kō mōkō mojkump yi cāsāk kō pāwot-wotōr pa mim mō, pāgbinti mi tin kō fi. 10 Pāmō nte aywure yi nde dātura ta kēlojnē ka kēpajnē pāforu mō, wālojnē pācōfē yi MARIKI nde

dətətek tolojne mpe ancof yəcəl yolojnə mə. 11 Mba akata nə tura, səm ya pi fəp, domp, wəcək kə yedisrə ya pi kələkənə yedisrə ya aputuk ya pi fəp, 12 yelpas ya tura, wəlojnə pəwureñə yi dəsañka todoru kəfə kəsoku nkə angbal kəbəf kəboju mə, pəkə pəcəfə yi dəndo nənc da tək, nde təpəsa pa kəbəf kəboju kəroj. 13 Kə pəyənə a kəlojñanə ka aka Yisrayel fəp əcaya tosom tin ta MARIKI ta əyəfənə ti-ε, kə əyəs tes ntə sariye sa MARIKI səmənə, təsənjə nə kəsare kiciya-ε, 14 ənckənacəre kiciya kəjan, əjakərə tura təta kəlojñanə ka kiciya kəjkə. Əjakərə tura tatəkə nde angbancan əybəpənə kə Kanu tekiriç. 15 Abeki a kəlojñanə ka aka Yisrayel ənədərə pi waca dəromp, əjawurə fum wəkin nə dacə pəfay tura papəkə MARIKI fər kiriç. Pasu təbəl mecir maməkə meberə pi disre. 16 Wəkirij k'alojñanə wəkə anabəy moro mə, pəkəkərə mecir ma pi nde angbancan əybəpənə kə Kanu disre. 17 Wəlojñanə pəgbət tələr dəmecir maməkə, pəwəsərə mi kəloto kəjkə kəjkəjk təksə tosoku mə həj camat-mərəç MARIKI fər kiriç. 18 Pəsopət sə mecir maməkə len majkələ ya mojkubut ma tetek mpe ancof suray mpe peyi MARIKI fər kiriç mə nde angbancan əybəpənə kə Kanu disre. Pəlojər mecir melpəs fəp nde pəcəmənə pa tetek tolojñanə Kanu pəcəl pəcəf mpe peyi nde dəkəbərə d'əngbancan əybəpənə kə Kanu mə. 19 Pəwure moro ma pəcəl papəkə fəp pəcəfə mi MARIKI nde tetek tolojñanə kəroj. 20 Pəyə təta tura tatəkə pəmə təkə ənyə təta tura mpe əyəlojñanə təta kiciya mə, wəlojñanə pətubucnə kəsəkəs aka Yisrayel kiciya kəjan, MARIKI əyəjñanənə nə ki. 21 Wəlojñanə palek yelpas ya tura papəkə pəwureñə sañka todoru, pəkə pəcəf yi pəmə tura polojñanə pa kiciya ka nkənsərka. Kəlojñanə ka kiciya ka kəlojñanə k'aka Yisrayel fəp kə kəjkə. 22 Kə pəyənə a wəkirij wəkin eciya MARIKI ta əyəfənə ti, pəyə tes ntə sariye sa MARIKI Kanu kən səmənə mə, təsənjə kə kəsare kiciya-ε, 23 ənckənacəre kiciya kəjkə, pəkərə ambiyofo nəjə əyətəyə dolokəp mə təta kəlojñanə. 24 Pədejərə ambiyofo əyətəkə kəca dəromp, pəfay ni kəfə nkə anfay tolojñanə yəcəf mə, nde MARIKI fər kiriç. Pasu təbəl mecir maməkə meberə pi disre. Kəlojñanə ka kiciya kə. 25 Wəlojñanə pəgbət tələr tən mecir ma pəcəl pa kəlojñanə ka kiciya, pəsopət mi len majkələ ya mojkubut ma tetek mpe ancof MARIKI tolojñanə mə, pəlojər pəcəmənə pa tetek tatəkə mecir melpəs maməkə. 26 Pəcəfə MARIKI moro ma pəcəl papəkə fəp nde dətətek tolojñanə kəroj, pəmə moro ma kəlojñanə ka kəpəjñanə pəforu. Wəlojñanə pətubucnə

kəsəkəs ka wəkiriç kəciya kən, MARIKI əyəjñanənə kə kiciya kən. 27 Kə pəyənə a fum wələmə gəbəcərəm wəkə dətəfə eciya sariye sa MARIKI ta əyəfənə ti, pəyə tes ntə sariye sa MARIKI səmənə mə, təsənjə kə kəsare kiciya-ε, 28 ənckənacəre kiciya kən, pəkərə wir wəran nəwə wəntəyə dolokəp mə təta kəlojñanə ka kiciya kən. 29 Pədejərə pəcəl pa kəlojñanə papəkə kəca dəromp, pəfay pi nde anfay tolojñanə nəcəfə MARIKI mə. Pasu təbəl mecir maməkə meberə pi disre. 30 Wəlojñanə pəgbət tələr tən dəmecir ma pəcəl pa kəlojñanə ka kiciya kəjkə, pəsopət mi len majkələ ya mojkubut ma tetek mpe ancofə MARIKI tolojñanə yəcəf mə, pəlojər mecir melpəs məkə pəcəmənə pa pi. 31 Pəwure moro ma pəcəl papəkə fəp, pəmə təkə əyəwure moro ma polojñanə pa kəpəjñanə pəforu mə. Wəlojñanə pəcəfə mi MARIKI nde tetek tolojñanə kəroj, ambənə əyətəkə əyəntəre-təre MARIKI abəkəc. Wəlojñanə pətubucnə kəsəkəs kə kiciya kən, MARIKI əyəjñanənə kə ki. 32 Kə pəyənə a fum wəkəyə ənkesiya nəjəkərə kədelojojne təta kiciya kən-ε, pəkərə ənkesiya ənerən nəjə əyəntəyə dolokəp mə. 33 Fum wəkəkə pədejər kəca kən pəcəl pa kəlojñanə ka kiciya dəromp, pəfay pi nde kəfə nkə anfay yəcəl tolojñanə nəcəfə MARIKI mə. Pasu təbəl mecir maməkə meberə pi disre. 34 Wəlojñanə pəgbət tələr tən dəmecir ma pəcəl polojñanə pa kiciya, pəsopət mi len majkələ ya mojkubut ma tetek mpe ancofə MARIKI tolojñanə mə, pəlojər mecir melpəs maməkə pəcəmənə pa pi. 35 Pəwure moro ma pəcəl papəkə fəp, pəmə təkə əyəwure moro ma ənkesiya nəjə əyəlojñanə kəpəjñanə ka pəforu mə. Wəlojñanə pəcəfə mi MARIKI nde tetek tolojñanə kəroj kə yolojñanə yəcəfə MARIKI mə. Wəlojñanə pətubucnə kəsəkəs kə kiciya kən, MARIKI əyəjñanənə kə ki.»

5 Kə fum entəjñanə tes-ε, pawe dəjkiti fum wəkəkə encəre tes tatəkə mə, wəkəyə pəciya kətəwəsə kələku təkə enə kə pəyənə fe ti təkə encəre tes tatəkə mə, əyঃsəre kiciya kən. 2 Kə fum ongburjñanə paka mpe o mpe pətəsək ta əyəfənə ti-ε, təyənə wəsem wəfi, pəcəl pəfi, pəlijə-lijə pəfi, fum wəkəyə ənyənə wətəsək, tem tatəkə wəkəyə əyঃsəre kiciya. 3 Kə fum ongburjñanə pəiyikik pa fum ta əyəfənə ti təsənjə nkən so kətəsək, k'endenacəre ti təlpəs-ε, wəkəyə əyঃsəre kiciya. 4 Kə fum ontore dim pələku tes o tes ta encəm-cəmne tələpsər ta ti, pəderəm kəyə pələc kə pəyənə fe ti pətət, k'endenacəre ti təlpəs-ε, wəkəyə əyঃsəre kiciya. 5 Kə fum əsəre kiciya pəmə kəjkə-ε, pəkə pəcəj

teta tes təkə enciya mə, 6 kə teyəfə dənda-ε, pəkenə MARIKI aŋkesiya ḡeran teta kəlojne ka kəlompəs ka kiciya kən. Pəkərə sə aŋkesiya ḡeran ḡa teren tin, kə pəyənə fe ti wir wəran wa teren tin teta kəlojne ka kiciya. Wəlojne pətubucne kəsəkəs kə kiciya kən. 7 Kə fum əntəyo pəsətənə aŋkesiya kə pəyənə fe ti wir teta kəlojne ka kəlompəs ka kiciya kən-ε, wəkayi pəkərə MARIKI məpəy mərəj kə pəyənə fe ti-ε, ntantoriya mərəj. Abəmp ḡjin paloŋne ni MARIKI pəmə təkə aŋlojne poloŋne pa kiciya mə, abəmp ḡja mərəj pəmə təkə aŋlojne pəcəl pəcəf mə. 8 Fum wəkayi pəkərə yi wəlojne, wəlojne pənurjkenə pəkərə abəmp niye MARIKI teta kəlojne ka kiciya mə. Pəkəncəl ni kilim, mba ta pəcopu ki de. 9 Wəlojne pəwəsəsər mecir ma kəlojne ka kiciya cəsək ca tetek tolojne Kanu kəroj, pəlojər mecir melpəs məkə pecəmənə pa tetek. Kəlojne ka kiciya kə. 10 Kə tatəkə tencepər-ε, wəlojne pəcəfə MARIKI abəmp ḡja mərəj pəmə təkə sariyə səloku ti mə. Wəlojne pətubucne kəsəkəs ka fum wəkakə kəciya kən, MARIKI əŋŋajnənə kə ki. 11 Kə fum əntəyo pəsətənə məpəy mərəj kə pəyənə fe ti, ntantoriya mərəj-ε, wəkayi pəkərə kəmbefe kətət kilo kəmaas padelojne teta kiciya kən. Mba teta kəlojne ka kiciya kəjəkə wəkayi əfəber kəmbefe kəjəkə moro ma olif, əfədejər so ki suray. Kəlojne ka kiciya kə. 12 Fum wəkayi pəkenə wəlojne kəmbefe kəjəkə, wəlojne pəwət ki aŋkulma katin teta kəcəm-cəməs, pəcəf ki nde dətetek tolojne Kanu kə yolojne yoko ancofə MARIKI mə. Kəlojne ka kiciya kə. 13 Kə telip-ε, wəlojne pətubucne kəsəkəs kə kiciya nkə enciya mə, MARIKI əŋŋajnənə wəkayi kiciya kən. Kəcom kəlpəs, ka wəlojne kə, pəmə kəlojne ka məngben. 14 Kə MARIKI oloku Musa: 15 «Kə fum əntəcəmə sariyə sa ca nyə ampuse MARIKI mə darəj ta eyefənə ti-ε, enciya kiciya kəpəj. Pəkərə poloŋne teta kəlojne ka kəlompəs ka kiciya kən: Aŋkesiya ḡorkun əntəyo dolokəp. Kəway ka ḡi kəmbəp kəway kəjəkə ambonçər kə nde aŋgbip ḡosoku mə. 16 Pədenjər so alamali niye walojne ombonçər kə mə teta təkə enciyane aŋgbip mə. Pəsəjə alamali ḡajəkə fəp wəlojne. Wəlojne pətubucne kəsəkəs kə kiciya kən kə ka aŋkesiya ḡolojnənə teta kəlompəs ka kiciya kən. MARIKI əŋŋajnənə kə ki. 17 Kə fum enciya pəyə tes tin nte sariyə sa MARIKI səmənə mə, ali təyənə a eyefənə fe ti, əjsare kiciya kən. 18 Fum wəkayi pəkərə wəlojne aŋkesiya ḡorkun dəyəcəl yon teta kəlompəs ka kaciya kən, niye əntəyo dolokəp mə. Ətəjne kəway ka

kəlojne ka kəlompəs ka kiciya. Wəlojne pətubucne kəsəkəs ka wəkayi kiciya kən nkə əntəyefənə mə. Aŋŋajnənə kə ki. 19 Kəlojne ka kəlompəs ka kiciya kə, bawo wəkayi əsəre kiciya nnə MARIKI eyi mə.»

6 Kə MARIKI oloku Musa: 2 «Fum nwe o nwe enciya

MARIKI for kirij, pəyemə teta paka mpe anasən kə kəməjək, kə pəyənə fe ti, paka mpe enakiyə mə, paka mpe enabə, kə pəyənə fe ti pəbəjər wənc mə, 3 kə təyənə wəkayi efir paka pələmə, pəde pəgəbekəl ti təlpəs, kə pəyənə fe maməkə fəp, pədərəm yem disre, nte təyənə pəməjək tes telec pəmə tatəkə mə-ε, 4 fum wəkayi əjsare kiciya. Pəlukse paka pəkə ejkiyə, mpe anasən kə kəməjək, mpe enabəjər wənc, kə pəyənə fe ti paka mpe enafir mə wəsərka. 5 Teta paka mpe pəyənə fum kədərəm yem disre mə, pəlukse pi fəp wəsərka, mba pədenjər so alamali niye wəlojne ombonçər kə mə. Pəlojka daka dadəkə pəsəjə wəkə ənayə di mə dəsək nde əncərə a əsəre kiciya mə. 6 Kə tatəkə telip-ε, fum wəkakə pəkenə wəlojne teta kəlojne ka kəlompəs ka kiciya kən nnə MARIKI eyi mə, aŋkesiya ḡorkun niye əntəyo dolokəp, niye əntəjne so kəway nkə ambonçər kə aŋgbip ḡosoku teta kəlojne kəjəkə mə. 7 Wəlojne pətubucne kəsəkəs ka fum wəkakə kiciya kən MARIKI for kirij, təyənə kiciya nkə o nkə əjsare mə, MARIKI əŋŋajnənə kə ki.» 8 Kə MARIKI oloku Musa: 9 «Məsom Aruna k'awut ən arkun tosom nte: Sariyə sa pəcəl mpe ancofə MARIKI mə sə sajəsə: Pəcəl pəcəf peyi aco ḡja tetek tolojne Kanu kəroj pibi fəp haj dec dəsək, nenc da pi dəmar pibi fəp. 10 Wəlojne pəberne burumus kə kəgəbə kən kə kəloto ka suwa. Pəwət kəbof kəboju nkə nenc dəncəfəna MARIKI polojne mə, pəbəc ki tetek tolojne Kanu kəsək. 11 K'elip-ε, pəwure yamos yayəkə əmberənə mə, pəlek yocuru pəwət kəbof kəjəkə pəwurene ki dəsarjək, pəkə pəbəc ki kəfə kəsək. 12 Nenc decmar tetek tolojne Kanu kəroj, ta denime. Bətbət o bətbət walojne pəcələr di tək, pəden polojne pəcəf tetek kəroj, pəcəfə MARIKI moro ma pəcəl polojne pa kəpəjne pəforu. 13 Nenc decmar tem fəp tetek tolojne Kanu kəroj, ta denime few. 14 Sariyə nse səcəmə kəlojne ka məngben darəj: Awut arkun a Aruna ḡackərə ki MARIKI for kirij, tekirij ta tetek tolojne Kanu. 15 Wəlojne pəwət yolojne ya məngben yayəkə aŋkulma katin ḡja kəmbefe kətət, moro ma olif kə suray sətət sa kələl kətək fəp nse andejər yolojne ya məngben mə, pəcəfə yi MARIKI fəp dətetek tolojne kəroj. Təcəm-cəməs to. Ambənc ḡja yi əntorə-

tore MARIKI abəkəc. 16 Aruna k'awut ən arkun ŋalek yelpəs ya kəlojnə yayəkə, ta ŋanəjkəl yi lebin kə ŋandedi yi-ε. Kəfo kəsoku kə ŋadi yeri yayəkə nde abəjka ya angbancan ŋebəpene kə Kanu. 17 Afənəjkəl yi lebin. Yəlpəs yayəkə y'impoçə ya yolojnə yem dacə, nyə ançofə ina MARIKI mə. Yeri yayəkə yosoku yə, nyə ampuse MARIKI pəmə təkə pəyi kəlojnə ka kiciya kə ka kəlompəs ka kiciya mə. 18 Yuruya ya Aruna arkun gbəcərəm ŋandə yacsəm ki. Tede təyənə ya sariye sa doru o doru, dətemp o dətemp dağan, ntə təyənə ta yolojnə nyə ançofə MARIKI mə, fum o fum əntəyənə wəlojnə, a pəgbuñenə yolojnə yayəkə mə, əjsare kiciya kəpəjə.» 19 Kə MARIKI oluku Musa: 20 «Yolojnə nyə yo Aruna k'awut ən arkun ŋaŋkərə MARIKI dəsək nde wakin ya dacə əŋsətə kəbəy ka kəyənə ka wəlojnə mə: Kəlojnə ka məŋgənə kaŋkə Aruna k'awut ən ŋalojnə dəsək dadəkə kəmbefe kətət kilo kəmaas, kilo katin kə dacə bətbət, kilo katin kə dacə dəfəy. 21 Panəktərenə kəmbefe kaŋkə moro ma olif, panəkət kəcom kaŋkə dəkarərə kəwon. Məde məkenə MARIKI kəlojnə ka məŋgənə kaŋkə. Patepi kəcom kəfət kəfət a padəcəfə ki MARIKI, ambənc ŋaŋjəkə ŋontore-tore kə abəkəc. 22 Wan ka Aruna nwə andebəy kədəs dekirij da kəlojnə dadəkə mə, nkən so pəlojnə kəlojnə kaŋkə. Sariye sa doru o doru so nno MARIKI eyi mə, pacəfə kəcom kaŋkə fəp MARIKI. 23 Kəlojnə ka məŋgənə nkə o nkə ka wəlojnə, pacəfə ki fəp MARIKI, ali kəpic ta pasom.» 24 Kə MARIKI osom Musa: 25 «Mələku Aruna k'awut ən: Sariye nse səcəmə kəlojnə ka kiciya darəj: Kəfo nkə anfay yəçəl yolojnə nyə ançofə MARIKI mə, difə anfay so pəçəl polojnə pa kiciya. Paka posoku pə mpe ampuse MARIKI mə. 26 Wəlojnə nwə əŋlojnə polojnə pa kiciya mə, pəsəm pi kəfo kəsoku nde abəjka ya angbancan ŋebəpene kə Kanu. 27 Nwə o nwə əŋgbuñenə sem ya polojnə papəkə mə, əjsare kiciya kəpəjə! Kə mecir ma pəçəl papəkə afay mə məncəsəkər yamos-ε, payak pəcəsəkər papəkə nde kəfo nkə ampus mə. 28 Dap da dos nde ampeçə sem yayəkə mə, k'alip-ε, pawokəc di. Kə pəyənə a dap da kəpər d'ampeçə sem yayəkə-ε, anckənalip, pasəŋk di, payakse di domun. 29 It'şyənə arkun a dokom d'alojnə gbəcərəm ŋantam kəsəm yi: Yeri yosoku yə nyə ampuse MARIKI mə. 30 Mba afəsəm pəçəl polojnə pa kiciya mpe o mpe anjekərə mecir ma pi nde angbancan ŋebəpene kə Kanu təta kətubucne

kəsəkəs ka anjəpəp ŋosoku kətəsək mə, ta pasəm pi, mba paləm pi fəp dənənc.»

7 Sariye nse səcəmə kəlojnə ka kəlompəs ka kiciya darəj. Kəlojnə kaŋkə kəsoku kə, nkə ampuse MARIKI mə. 2 Kəfo nkə anfay yəçəl yolojnə yəçəf mə, anfay so pəçəl polojnə təta kəlompəs ka kiciya. Pasu təbəl mecir maməkə məberə pi disre. Pawəsəsər mecir maməkə cəsək ca tetek tolojnə Kanu haj panəŋkər. 3 Pakərə moro ma pi fəp, kəlenja, kə moro məkə moŋkump yedisre mə, 4 fi yayəkə mərəj kə moro məkə məfəktər yi mə, kə pəwot-wotər pa mim məmə arjibitə tin kə fi mə. 5 Wəlojnə pəcəfə yi MARIKI nde tetek tolojnə kərəj. Kəlojnə ka kəlompəs ka kiciya kə, nkə ançofə MARIKI mə. 6 Alojnə arkun gbəcərəm ŋantam kəsəm sem yayəkə kəfo kəsoku. Kəlojnə kaŋkə kəsoku kə, nkə ampuse MARIKI mə. 7 Kəlojnə ka kəlompəs ka kiciya kə kəlojnə ka kiciya, sariye sin sayi so kəlojnə kaŋkə mərəj kəyo: Sem yayəkə, wəlojnə nwə ontubucne kəsəkəs kiciya mə, əyo yi. 8 Kə wəlojnə eŋkənə fum pəçəl polojnə pəcəf-ε, wəlojnə əyo akata ya pəçəl pəcəf papəkə. 9 Polojnə pa məŋgənə mpe o mpe pə ançofə doco, panəkət dəkarərə kə pəyənə fe ti dədap mə, wəlojnə nwə eŋkekərə pi pəcəfə MARIKI mə, əyo pi. 10 Polojnə pa məŋgənə mpe o mpe p'ənəktərenə kə moro, kə pəyənə fe ti-ε powos, yuruya ya Aruna fəp ŋə anjərə pi pətəjənənə ya gbe. 11 Sariye nse səcəmə kəlojnə ka kəpəjənə pəforu darəj, nkə anjekərə MARIKI mə. 12 Kə fum endekənə kəlojnə ka kəyif MARIKI barka təta pətət pən-ε, wəkayi pədejərər polojnə pa cəcom cəlok-lok nce anəktərenə kə moro ma olif mə ta kəyo lebin, kə biskit bətəŋkəl lebin pasopat bi moro ma olif, kə cəcom cəlok-lok nce alompəsə kəmbefe kətət nkə anəktərenə moro ma olif mə. 13 Pəkekərə so cəcom cəlok-lok nce anəŋkəl lebin mə, kaderərə ka kəlojnə ka kəyif MARIKI barka kə kəlojnə ka kəpəjənə pəforu kən. 14 Wəkayi pəbeli pəkənə MARIKI pipic dəyolojnə yən fəp, yəlpəs yayəkə ya wəlojnə nwə əwəsəsər mecir ma pəçəl polojnə pa kəpəjənə pəforu dətetek mə, nkən əyo yi. 15 Sem ya pəçəl pa kəlojnə ka kəyif MARIKI barka kə ka kəpəjənə pəforu, dəsək nde anjlojnə pi mə, idə əjsəm yi ali piñ afəsək pedire haj bətbət. 16 Kə wəkayi eŋkekərə kəlojnə ka kəderəm, kə pəyənə fe ti, kəlojnə ka kəpəcə abəkəc ŋosoku pəs-ε, dəsək nde endekəkərə pəçəl papəkə mə, idə əjsəm pi. K'asak pəlpəs pedire-ε, antam kəsəm pi

dəckəsək. **17** Kə pəyənə a səm yəntambər afum pasak yi yedire sə-e, dəckəsək da maas pacəf yi. **18** Nwə o nwə əsəm səm ya kəlojnə kəpajnə ka pəforu kajkə tataka ta maas, fum nwə eñkenə MARIKI polojnə mə, MARIKI əfəbəj pi, kəlojnə kən kajkə kəyənə fe kə daka o daka, səm yayəkə yəyənə kə oj yotəsək. Nwə o nwə əsəm yi mə, esare kiciya. **19** Kə paka pətəsək pəngbuñenə səm yayəkə-e, ta pasəm yi, pagbal yi dənənc. Mənə fum pasək a pəctam kəsəm səm ya kəlojnə kajkə. **20** Mba fum nwə o nwə əsəm səm ya kəlojnə ka kəpajnə pəforu nkə kəyənə ka MARIKI ta əsək-e, aյwure wəkayi aYisrayel dacə. **21** Fum nwə o nwə ogbuñenə paka pətəsək, pəmə fum wətəsək, səm yotəsək, yeliñe-liñe yotəsək, paka pətəsək mpe o mpe, a wəkayi pəsəm səm ya kəlojnə ka kəpajnə pəforu nkə kəyənə ka MARIKI mə, aյwure wəkayi aYisrayel dacə. **22** Kə MARIKI osom Musa: **23** «Mələku aka Yisrayel: Ta əjadi moro ma wana, ma aյkesiya kə ma wir. **24** Moro ma wəsem nwə antəfay kə pəyənə fe ti wəsem nwə səm yendif mə, nəntam mi kəyənə mes fəp, mba ta nədi mi. **25** Fum nwə o nwə edi moro ma pəcəl polojnə mpe aյkekərə pacəfe MARIKI mə, aյwure kə aka Yisrayel dacə. **26** Ta nəmun mecir, məyənə ma abəmp, ma pəcəl kəfo nkə o nkə nəñyi mə. **27** Fum nwə o nwə omun mecir məyənə mme o mme mə, aյwure wəkayi aka Yisrayel dacə.» **28** Kə MARIKI osom sə Musa: **29** «Mələku aka Yisrayel: Məna nwə məndekene MARIKI polojnə teta kəpajnə ka pəforu mə, məkənə kə fəkəl yən nyə wəkayi embələr polojnə pən pa kəpajnə pəforu dacə mə. **30** Fum nwə eñkenə MARIKI polojnə mə, pəkekərə moro ma pəcəl polojnə mpe ançəfe MARIKI mə, pəkekərə mi kə kəmpəcpəc nkə antubucnə kəsəj MARIKI fər kiriñ mə. **31** Wəlojnə pəcəfe MARIKI moro maməkə nde tetek tolojnə kəroj, mba kəmpəcpəc kəyənə ka Aruna k'awut ən arkun. **32** Dəyolojnə ya kəpajnə pəforu nəmbələ wəlojnə aləjk ən kəca kətət. **33** Awut arkun a Aruna dacə, nwə eñkekərə mecir kə moro ma pəcəl polojnə pa kəpajnə pəforu mə, nkən əşşətə aləjk əşşəkə. **34** İşlək dəyolojnə ya kəpajnə pəforu nyə aka Yisrayel əşşəkərə ina MARIKI mə: Kəmpəcpəc nkə antubucnə kəsəj em mə, k'ələjk nyə aյwure mə, isəj yi Aruna wəlojnə kə yuruya yən. Səm yayəkə yende yəcəyənə yanjan, sariye sa doru o doru sə tendeyənə nnə aka Yisrayel əşşəj mə. **35** Fəkəl yayəkə yo ambele Aruna kə yuruya yən dəyolojnə nyə ançəfe MARIKI mə, kəyəfə dəsək nde andəs ən dekiriñ kəyənə alojnə

a MARIKI mə. **36** Tatəkə tə MARIKI osom aka Yisrayel kəde kəcsəjə alojnə fəkəl yayəkə dəsək nde ambəy ən mə, sariye sa doru o doru sə tendeyənə ən detemp o detemp dəjan. **37** Sariye sa yolojnə sə sarşə: Sariye sa yəcəl yolojnə nyə ançəfe MARIKI mə, sa kəlojnə ka məngbən, sa kəlojnə ka kiciya, sa kəlojnə ka kalompas ka kiciya, sa kəlojnə ka kədəs ka dekiriñ da alojnə kə sa kəlojnə ka kəpajnə pəforu. **38** Tatəkə tə MARIKI ənasəm Musa dəndo dətəgbərə nde tərə ta Sinayı, dəsək nde ənaloku aka Yisrayel kəkərə MARIKI yolojnə mə.»

8 Kə MARIKI oluku Musa: **2** «Məlek Aruna k'awut ən arkun, yamos ya alojnə, moro məbəy mopuse, tura ta kəlojnə ka kiciya, əksesiya yorkun nyə mərəj kə kəfala ka cəcom cətənəyklə lebin. **3** Məlojka aka kəlojkanə ka Yisrayel fəp nde dəkəberə d'arğbancan ənbəpənə kə Kanu.» **4** Kə Musa əyo təkə MARIKI ənasəm kə mə, kə aka Yisrayel ənalojkanə nde dəkəberə d'arğbancan. **5** Kə Musa oluku kəlojkanə ka aka Yisrayel: «Ntə tə MARIKI osom aka Yisrayel kəyə.» **6** Kə Musa əncəj Aruna kə awut ən arkun, k'embikenənə ən domun. **7** K'ember Aruna duma dedisər k'əngbənc kə tabataba, k'enderər kə burumus kə duma da efəd nde ənəgbənəcə tabataba pa duma da efəd nde ənakot kə tadarəj mə. **8** Kə Musa əngbək kə yuba yegbəknə nyə ənəber masar mərəj disre mə: Tasar ta Yurim kə ta Tumim. **9** K'encəp kə kəfakəl, k'endətər ki tekirij abəpər ən kəma, tegbəkərə ta dəKanu, pəmə təkə MARIKI ənasəm ti Musa mə. **10** Kə Musa əlek moro məbəy mopuse, k'əmbəy dəkiyə dosoku kə ca cəkə yənayi di mə, k'ompus yi fəp. **11** K'ewəsəsər moro tetek tolojnə Kanu haj camət-mərəj teta kəpus ka pi, k'əmbəy tetek tolojnə Kanu kə yosumpər-sumpər ya di fəp, kəsəmp kə pecəmənə pa ki ntə tərəşəjə pəpus yi mə. **12** K'olojər domp da Aruna moro maməkə, k'əmbəy Aruna sə ntə tərəşəjə pəpus kə mə. **13** Kə Musa əncəjənə awut arkun a Aruna, k'ember ən suma sədisre. K'əngbəncəs ən mabamaba, k'encəpəs ən cəfakəl pəmə təkə MARIKI ənasəm ti Musa mə. **14** Kə Musa ələtərnənə tura tolojnə ta kiciya. Aruna kə awut ən arkun ənəndəjər pi waca dəromp. **15** Kə Musa əfəy pi, k'asu tabol kə mecir maməkə məmberə pi disre. Kə Musa əlekə mecir tələr tən k'osopət mi lən mərkələ ya moğkubut ma tetek tolojnə Kanu teta kəpusə ka pi MARIKI. Tatəkə t'ənasəkəs tetek tolojnə Kanu. K'olojər mecir məlpəs məkə pecəmənə pa tetek

toloñne, k'ompus pi nte tɔŋsɔŋe pactam kəsəkəs ka pi kətəsək mə. 16 Kə Musa elek moro məkə menakump yedisre mə fəp, pəwotwotər pa mim kə fi nyə mərəj kə moro ma yi, k'əncəfe yi MARIKI tetek toloñne kəroj. 17 Mba kə Musa ɔŋko pəcəf nde şarja todoru yelpas ya tura: Akata, səm kə yedisre ya aputuk pəmə təkə MARIKI enasom kə ti mə. 18 Kə Musa ɛŋkere aŋkesiya ɔjorkun ŋa poloñne pəcəf. Aruna kə awut ən arkun ŋandənəj ŋi waca dəromp. 19 Kə Musa ɛfay ŋi, k'asu təbol, kə mecir maməkə məmbərə pi disre. Kə Musa əwesəsər mi tetek toloñne Kanu cəsək haj k'ənəŋkər. 20 Kə Musa əncənəs aŋkesiya ɔjorkun ŋaŋjokə fəkəl fəkəl. K'əncəfe yi MARIKI kəyefə domp, fəkəl, kə moro ma aŋkesiya ŋaŋjokə. 21 K'eyake yedisre kə wəcək domun, a k'endecof yi fəp nde tetek toloñne Kanu kəroj. Aŋkesiya ɔjorkun ŋaŋjokə fəp ŋa Musa ənacəfe MARIKI. Poloñne papokə p'ancəfe MARIKI, ambənc ŋa pi ŋontore-tore MARIKI abəkəc. Musa ənayo pəmə təkə MARIKI enasom kə ti mə. 22 Kə Musa ɛŋkere aŋkesiya ŋa mərəj nyə ŋoyəne ŋa kədəs ka dekirij da kəloñne mə. Aruna kə awut ən arkun ŋandənəj aŋkesiya ŋaŋjokə waca dəromp. 23 Kə Musa ɛfay ŋi, k'asu təbol, kə mecir maməkə məmbərə pi disre. Kə Musa elek mecir, k'osop mi aləjəs ŋa kəca kətət ka Aruna kə tələr tən təpəj ta kəca kətət kə tələr tən təpəj pa kəcək kən kətət. 24 Kə Musa əncənəsər awut arkun a Aruna, k'osop ŋa mecir maməkə nde ləjəs yaŋjan ya kəca kətət, mələr maŋan məpəj ma waca waŋan wətət kə mələr maŋan məpəj ma wəcək waŋan wətət, kə Musa əwesəsər mecir məlpəs məkə tetek toloñne Kanu cəsək haj k'ənəŋkər. 25 Kə Musa elek kəlejə kə moro məkə menakump yedisre ya aŋkesiya nyə mə, kə pəwotwotər pa mim kə fi mərəj kə moro ma yi kə aləjək ŋa kəcək kətət. 26 Kə Musa elek kəfala ka cəcom cətənəŋkəl lebin nkə anacəmbər MARIKI fər kirij mə, k'elek kəcom kəlok-lok kin, kəcom kəlok-lok kin nkə anoktərenə moro ma olif mə, kə biskit, k'endejər yi moro ma pəcəl poloñne kə aləjək ŋa kəca kətət kəroj. 27 Kə Musa elek yi fəp k'ember Aruna dəwaca kə awut ən, k'ontubucnə kəsəj ŋi MARIKI fər kirij. 28 Kə Musa əmbajər ŋa yi dəwaca, k'endej yi pəcəl pəcəf kəroj, k'əncəfe yi fəp MARIKI dətetek toloñne kəroj. Kə təyəne kəloñne ka kədəs ka aloñne dekirij da yebəc ya dəKanu. Kəloñne kə, nkə ancəfe MARIKI mə, nkə ambənc ŋa ki ŋontore-tore MARIKI abəkəc mə. 29 Kə Musa elek kəmpəcpəc ka aŋkesiya ŋoloñnenə ŋa kədəs dekirij da kəloñne, k'ontubucnə

kəsəj ŋi MARIKI fər kirij, ŋaŋjokə ŋenayəne ŋa Musa, pəmə təkə MARIKI enasom kə ti mə. 30 Kə Musa elek moro məbəy mopuse kə mecir məkə menayi nde dətetek toloñne Kanu kəroj mə, k'ewesəsər mi Aruna kə yamos yən, awut ən kə yamos yaŋjan. K'ompus Aruna kə yamos yən, awut a Aruna arkun kə yamos yaŋjan. 31 Kə Musa oluku Aruna kə awut ən arkun: «Nəpec səm nyə nde kusunjka ka aŋgbancan ŋebəpəne kə Kanu, difə nəŋkəsəm yi kə cəcom nce cəyi nnə kafala ka kədəs ka dekirij mə, pəmə təkə inalukse nu kəsəm ka Kanu mə: Aruna kə awut ən ŋaŋsəm yi. 32 Kə yontəlip-ɛ, nəcəf yelpəs ya səm kə cəcom cacəkə. 33 Mata camət-mərəj nəfəyefə dəkəberə da aŋgbancan ŋebəpəne kə Kanu haj mataka ma kədəs konu dekirij mecepər, bawo mata camət-mərəj m'andəs nu dekirij da kəloñne. 34 Tante teyi məkə mə, tə MARIKI nkən wəsərka osom a payə, nte təyəsəj kəsəkəs nu kiciya konu mə. 35 Mata camət-mərəj mə nəndeyi dəkəberə da aŋgbancan ŋebəpəne kə Kanu, pibi kə daj kə tencepər-ɛ nəməŋkərəne sariyə sa MARIKI sanjə nte təyəsəj ta nəfi mə: Tante t'anasom im.» 36 Aruna kə awut ən arkun ŋaŋjokə fəp mme MARIKI enasom Musa nnə ŋayi mə.

9 Tataka ta camət-maas kə Musa ewe Aruna kə awut ən arkun, kələkənə ka abeki aka Yisrayel. 2 Kə Musa oluku Aruna: «Məlek tura təfət ta kəloñne ka kiciya kə aŋkesiya ɔjorkun ŋa teren tin teta poloñne mpə ancəfe MARIKI mə, mərəj ma yi fəp ta yəyo dolokəp, məmentər yi MARIKI fər kirij. 3 Mələku aka Yisrayel nte: Nəlek ambiyofo teta kəloñne ka kiciya, tura ta teren tin kə aŋkesiya ɔjorkun ŋa teren tin ta yəyo dolokəp, nəcəfe yi MARIKI, 4 tura tin kə aŋkesiya ɔjorkun ŋin ŋa kəloñne ka kəpaŋne pəforu nte təyəsəj paloñne yi MARIKI fər kirij mə, kə kəloñne ka məŋbən nkə anoktərenə kə moro ma olif mə, bawo MARIKI endewurər nu məkə!» 5 K'ajkekərə ca yəkə Musa ənasom kəkekərə nde dəkəberə da aŋgbancan ŋebəpəne kə Kanu mə. Kə kəloñkane ka aka Yisrayel fəp ŋabəpəne kə ŋancəmə MARIKI fər kirij. 6 Kə Musa oluku: «Nte tə MARIKI osom, nəyə ti nte təyəsəj nərə da delel da MARIKI dowurər nu mə.» 7 Kə Musa oluku Aruna: «Mələtarne tetek toloñne Kanu. Məloñne kəloñne ka kiciya kam kə pəcəl poloñne pəcəf pam, mətubucnə kəsəkəsne kiciya kam kə ka afum. Məsəj əy yoloñne ya afum, mətubucnə əy kəsəkəs ŋa kiciya kəjan pəmə təkə MARIKI osom ti mə.» 8 Kə Aruna ələtərnə tetek toloñne Kanu k'efay

tura tefet teta kiciya ka nkonsérka. K'asu tobol, ko mecir mamokó membere pi disre. **9** Ko awut arkun a Aruna ḥanjene kó mi. K'Aruna ḥejgbat mi telér ton k'osopet len manjale ya mojkubut ma tetek tolojne, k'olojər melpas pecamene pa pi. **10** K'ōncōfe MARIKI dətetek tolojne kəroj moro ma pəcol, fi mərəj ko pəwot-wotər pa mim ma kəlojne ka kiciya, pəmo təko MARIKI enasom ti Musa mə. **11** Mba k'ajkó pacof saŋka tadarəj sem kó akata. **12** K'Aruna ḫfay pəcol mpe ancōfe MARIKI mə, k'asu tobol, ko mecir mamokó membere pi disre. Ko awut ən ḥasəj kó mecir mamokó, k'ewesəsər mi cəsək ca tetek tolojne haŋ k'ōnəjkar. **13** Ko ḥasəj kó fəkəl kó domp da polojne pəcof, k'ōncōfe yi MARIKI tetek tolojne kəroj. **14** K'eyak yedisre ya pəcol papakó kó wəcak, k'ōncōfe yi MARIKI nde dətetek tolojne kəroj kó polojne pəcof. **15** Ko Aruna olojne yolojne ya aka Yisrayel. K'elek ambiyofo nje aka Yisrayel ḥanakere kədelojne teta kiciya mə, k'efay ni, k'olojne ni teta kiciya pəmo təko enalojne tura mə. **16** K'ējkené MARIKI yolojne yəcof nyə mərəj pəmo təko sariye səloku ti mə. **17** K'ējkekare yolojne ya mengben nyə enalas dəkəca mə, k'ōncōfe yi MARIKI nde dətetek tolojne kəroj, kəlekene ka polojne pəcof pəbətbət. **18** K'efay tura kó ajkesiya ḥorkun teta kəlojne ka kəparjne pəforu ka afum. K'asu tobol, ko mecir mamokó membere pi disre. Ko awut arkun a Aruna ḥasəj kó mecir mamokó, k'ewesəsər mi cəsək ca tetek tolojne haŋ k'ōnəjkar. **19** Ko ḥasəj kó moro ma tura kó ajkesiya, kəleja kó moro mojkump fi kó pəwot-wotər pa mim. **20** K'endej moro dəkəmpəcpəc, k'ōncōfe MARIKI moro dətetek tolojne kəroj. **21** Ko Aruna ontubucne kəsəj kəmpəcpəc kó aləjk ḥa kəca kətət MARIKI for kirij, pəmo təko Musa enasom ti mə. **22** Ko Aruna eyekti waca darenc nno aka Yisrayel ḥayi mə, k'ontolane ḥa pətət. Nte elip kəlojne ka kiciya, kəlojne ka polojne pəcof kó kəlojne ka kəparjne pəforu mə, k'ontor tetek tolojne Kanu. **23** Musa kó Aruna ḥambəre angbancan ḥebəpenē kó Kanu disre. Nte ḥandewur mə, kó ḥantolane aka Yisrayel pətət. Ko nərə da debeki da MARIKI dowurər aka Yisrayel fəp. **24** Ko nənc dowur MARIKI for kirij kó dəncōf pəcol polojne pəcof kó moro ma pi dətetek tolojne kəroj. Ko aka Yisrayel fəp ḥanəjk ti. Ko ḥanjkul-kulene pəbotu, kó ḥancəp mobu dəntəf.

10 Ko awut arkun mərəj a Aruna, Nadab kó Abihu nwə o nwə k'elek tap k'ember pi nənc

disre k'ōncolər suray. Ko ḥanjene MARIKI nənc nde dənatətese nde ənatəsom ḥa kəkərə mə. **2** Ko nənc dowur MARIKI tekirij, kó dəncōf ḥa, ko ḥafi mərəj manjan MARIKI for kirij. **3** Ko Musa oluku Aruna: «Nte to MARIKI enasom: *İfən aŋe ḥanjłtərn' em mə, ḥacərə a in'oyəne Kanu ka kance, ḥade ḥacələs dosoku dem. ḥacyek-yekəs nərə da debeki dem aka Yisrayel fəp for kirij.*» Ko Aruna encajik pem. **4** Ko Musa ewe Misayel kó Elcafən awut a Usiyel papa ka Aruna wəfət, k'oloku ḥa: «Nəcəjnə nəde nəlek awənc nu aja, nəwurene ḥa ḥəngbancan ḥosoku, nəbələne ḥa saŋka.» **5** K'akako ḥancəjnə kó ḥalek cəbel cəjən ḥasərəberne suma sədisre səjan kó ḥawurene ḥa dəsənka, pəmo təko Musa enaloku ti mə. **6** Ko Musa oluku Aruna, Elasar kó Itamar, awut a Aruna: «Ta nəsakti cəfon conu. Ta nəwəl-wali yamos yonu, təjsəjə nu kətəfi, təjsəjə kətəkere kəlojkanə ka aka Yisrayel meteles. Awənc nu aja, aka Yisrayel fəp ḥabok teta afum aŋe nənc da MARIKI dendif mə. **7** Ta nəyəfə dəkəberə da ḥəngbancan ḥebəpenē kó Kanu, ta tedesəj'on kəfi, bawo moro məbəy teta kəpus ma MARIKI meyi nu dəris.» Ko ḥayo təko Musa enaloku ḥa mə. **8** Ko MARIKI oluku Aruna: **9** «Məna kó awut am: Ko nəndəkə nəcbərə ḥəngbancan ḥebəpenē kó Kanu-ε, ta nəmun wən, ta nəmun so manjkontə mme o mme, təjsəjə nu kətəfi. Tende təyəne nu sariye sa doru o doru, dətemp o dətemp donu. **10** Ti tendesəj'on nəctam kəgbəy paka popus kó pətopus, paka posoku kó pətəsək. **11** Nəctam so kətəkse aka Yisrayel sariye nse MARIKI enasom Musa kədeloku ḥa mə.» **12** Ko Musa oluku Aruna, kó awut ən aŋe ḥanacəmə kó mə, Elasar kó Itamar: «Nəlek yolojne ya mengben yəlpəs ya yolojne nyə ancōfe MARIKI mə, nədi yi tetek tolojne kəsək. Ta nənəjək yi lebin de, yeri yosoku yo nyə ampusə MARIKI mə. **13** Nədi yi kəfə kəsəku: Itə sariye səloku nu məna kó awut am arkun teta yolojne nyə ancōfe MARIKI mə, itə anasom im. **14** Nəsəm so yi kəfə kəsəku, məna kó awut am kəyəfə kəmpəcpəc nkə anatubucne kəsəj MARIKI kó aləjk ḥəkə anabelər mə. Asəj nu yi, kó sariye səloku a mən'oyə yi k'awut am, nno yolojne ya kəparjne pəforu ya aka Yisrayel yeyi mə. **15** Aka Yisrayel ḥade ḥackere moro ma yəcol yolojne nyə ande paccəfe MARIKI mə, ḥabelər aləjk kó kəmpəcpəc ḥətəbucne kəsəj yi MARIKI for kirij. K'alip ti-ε, aləjk kó kəmpəcpəc yəyəne yonu, bawo sariye sa MARIKI so, sem yonu yo yayəkə doru o doru, pəmo təko MARIKI osom ti mə.» **16** Ko Musa entən ambiyofo ḥolojnenə

kiciya belbel, mba k'ənkə pəbəp pacəf ni. Kə pəntele Musa nno Elasar kə Itamar nəyi mə, awut arkun a Aruna aye ənanacəmə kə mə, kə Musa eyif ni: **17** «Ta ake tə nəntəsəmə ambiyofo ənlojnjene kiciya nde kəfo kəsoku-ε? Yeri yosoku yo nyə ampuse MARIKI mə, əsən ni yi nte təşşərə nəcsare kiciya ka kələrkane ka aka Yisrayel, nəctubucne kəsökəs ya kiciya kərjan mə, itə MARIKI əsənə nu ni. **18** Anakekərə fe mecir maməkə nde aŋgbip ənosku disre. Pənamar nəsəməm ambiyofo ənəjəkə nde kəfo kəpus mə, pəmə təkə inasom nu ti mə.» **19** Kə Aruna oluku Musa: «Dəsək dandə do awut em ənanakekərə kələjnəne ka kiciya kərjan kə ka polonje pəcəfə MARIKI for kirin. Məncərə belbel təkə tənasət'əm mə: K'isəm dəsək dəməkə polonje pa kiciya-ε, təmbət MARIKI ba?» **20** Kə Musa ene ti, kə təmbət kə.

21 Kə MARIKI osom Musa kə Aruna: **2** «Nələku aka Yisrayel: Səm nyə yeyi dəntəf mə fəp, nyə y'awose nu kəde kəcsəm: **3** Nəndetam kəcsəm səm fəp nyə yəngbəyəne mələr mə, yəcnakəmne kə yəntəyi kəsəmət-ε, pəmə wana. **4** Mba ta nəde nəcsəm səm nyə yəngnakəmne gbəcərəm ta yəngbəyəne mələr mə. Ta nəde nəcsəm səm nyə yəngbəyəne mələr mərəj gbəcərəm ta yəngnakəmne mə, pəmə səm nyə: Yəkəmə yəngnakəmne, mba yəngbəyəne fe mələr, yəsək fe nnə nəyi mə. **5** Debem da dəmasar sə dəngnakəmne, mba dəngbəyəne fe mələr, dəsək fe nnə nəyi mə. **6** Tərop təngnakəmne, mba pəngbəyəne fe mələr, pəsək fe nnə nəyi mə. **7** Asəp ənəjəbəyəne mələr, mba ənəfənakəmne yeri pəmə wana, əsək fe nnə nəyi mə. **8** Ta nəsəm səm ya asəp, ta nəgbüjəne ənfi ha yi. Əsək fe nnə nəyi mə. **9** Nte təyənə səm nyə yeyi dəromun mə, nyə yo awose nu kəde kəcsəm: Səm nyə yəyo yəhərnəne kə wokwok mə fəp, kə yeyi dəromun mə, təyənə dəcəba təyənə dəcənəgbəko. **10** Mba səm yəfət yəfət kə yəroj nyə yeyi dəromun mə fəp, təyənə dəcəba təyənə dəcənəgbəko, yeliŋe-liŋe nyə yəntəyo wokwok kə yəhərnəne mə, nəter yətəsək yayəkə. **11** Nəter səm yayəkə, ta nəsəm yi. Nəkəmbərnə kəcəbüjəne yi, nələm pefi pa yi pəmə pəyikiyik mpe nəntər mə. **12** Nəter səm ya dəromun fəp nyə yəntəyo yəhərnəne kə wokwok mə. **13** Kə bəmp nyə yo nəndeter, ta nəde nəcsəm yi, əsək fe nnə nəyi mə: Asiksik, ayəfən, asiksik ya dəkəba, **14** aŋkələkələ, təŋgbə kə dokoməne da yi, **15** bəmp yaser kə dokoməne da yi fəp, **16** otəris, awump ya dare, acəməcəmə, abəkar kə dokoməne da yi, **17** awump ya

dop kə dokoməne da ni, aŋgbənəgbəlec, **18** antombon, ayəfən, **19** kətəp kə dokoməne da yi, kə tempirfin. **20** Nəter yeyi wəyər yəfət yəfət nyə yəyo banca yəcfələr kə yəckətə wəcək wa yi maŋkələ kəroj mə, yəsək fe nnə nəyi mə. **21** Mba yoyokə-yoke yəfət yəfət dacə nyə yəyo banca yəcfələr mba yəckətəne sə wəcək maŋkələ mə, nəntəm kəsəm nyə yəyo wəcək mərəj nwə wentam kəsənə yi kəyokə dəntəf mə. **22** Yoyokə-yoke nyə yənfələr mə, nyə yo nənde nəctəm kəsəm: Dokoməne da cəlaŋkəmə kə cəcal. **23** Mba yəyəsəm yəfət yəfət yələmə nyə yəyo banca yəcfələr, yəckətə sə wəcək maŋkələ wa yi kəroj mə fəp, yəsək fe nnə nəyi mə, nəde nəter yi. **24** Səm nyə yərənə nu kətəsək: Nwə o nwə oğbujəne wəfi wa yi, wəkayi əsək fe haj dec dekəle. **25** Nwə o nwə əntəmpər wəsəm wəfi wawəkə mə, pəmar pəyak yamos yən, wəkayi əsək fe haj dec dekəle. **26** Wəsəm nwə o nwə wəntəgbəyəne mələr belbel kə pəyənə fe ti ta wəjnəkəmne kə wəndəyəsəm pəmə wana-ε, əsək fe nnə nəyi mə. Nwə o nwə oğbujəne wi mə, əsək fe. **27** Wəsəm nwə o nwə wəyo wəcək maŋkələ nwə wəyo sənc mə, əsək fe nnə nəyi mə. Nwə o nwə oğbujəne wəfi wa yi, əsək fe haj dec dekəle. **28** Nwə o nwə əntəmpər wəfi wa yi, pəyak yamos yən, əsək fe haj dec dekəle. Yəsək fe nnə nəyi mə. **29** Səm yeliŋe-liŋe nyə yənşəp dəntəf mə, nyə yəntəsək nnə nəyi mə: Agbələkcə, wer, asel kə dokoməne da yi, **30** səkədəŋkə, acakar, kəmbəmbərət, təgbəcmətə, kə akələncə. **31** Səm yəfət yeliŋe-liŋe yəsəp dacə, nyə yətəsək nnə nəyi mə. Nwə o nwə oğbujəne pefi pa yi, əsək fe haj dec dekəle. **32** Paka mpe o mpe po pəliŋe-liŋe papəkə piñ pefi payi pentəmpəne kəroj, əsək fe: Təyənə aperə, yamos, akata, aləba, paka mpe o mpe andəgbüjəsərəne mə. Payakse paka papəkə domun, mba əsək fe haj dec dekəle. Kə dəfəy dəncepər-ε, pəyəsək oj. **33** Pəsel mpe o mpe po yeliŋe-liŋe yayəkə piñ pefi payi pentəmpəne disre ca cələmə kəroj, əsək fe sə, nəwəkəc pəsel papəkə. **34** Peri mpe o mpe po alyər domun nde deyəfə pəsel papəkə disre mə, əsək fe sə. Kə pəyənə pomun po-ε, əsək fe, peyi oj peberə mpe o mpe disre. **35** Paka mpe o mpe po pefi pa piñ pa yeliŋe-liŋe yayəkə pentəmpəne kəroj, əsək fe. Kə təyənə pentəmpəne pəcəfə cəcom disre-ε, paləsər pi, pəcəfə kəcom papəkə əsək fe oj nnə nəyi mə. **36** Kə pefi pa yeliŋe-liŋe papəkə piñ pentəmpəne dəkələmp kə pəyənə fe ti, dəkənəgbəko-ε, domun dadəkə dəsək, mba fum wəkə əŋkəwure pi dənda dəromun mə, əsək fe. **37** Kə pefi payi pentəmpəne məŋbən məkə pəmar

pakəbəf mə kəroj-ε, mənğben maməkə məsək. **38** Mba kə pəyəne a ampuk mənğben maməkə təta kədi-ε, a pefi pa peliñe-liñe papokə pectempene mi kəroj-ε, mənğben maməkə məsək fe nnə nəyi mə. **39** Kə təyəne wəsem nwə arjwose nu kəsəm mə, wəfi wisärka, nwə o nwə ongbunyene wi mə, əsək fe haj dec dekale. **40** Nwə o nwə əsəm səm ya pefi papokə, pəyak yamos yon, əsək fe haj dec dekale. Nwə o nwə ətəmpər sə pefi papokə mə, pəyak yamos yon, əsək fe haj dec dekale. **41** Nəter yeliñe-liñe yefet fəp nyə yəñsep dəntəf mə, pəyikyik pə, ta nəsəm yi. **42** Nəter yeliñe-liñe dəntəf, kə nyə yəñliñe kor ka yi kəroj mə, kə nyə yəñkotə wəcək mañkələ kə pəyəne fe ti wəcək wecepər mañkələ mə, pəyikyik pə. **43** Ta nəsəjne kətəsək nkə anter mə teta yeliñe-liñe yefet nyə yəñsep mə. Ta nəwəse yogbunyene nu, yəñsəne nu kətəsək. **44** MARIKI iyəne, Kanu konu. Nədeyəne afum acempi aje ampus'əm mə, bawo ina MARIKI, incemp. Ta nəsəjne kətəsək teta yeliñe-liñe yefet nyə yəñsep dəntəf mə. **45** MARIKI iyəne nwə ənapenə nu atəf ya Misira, ideyəne Kanu konu mə. Nəyəne afum acempi aje ampus'əm mə, bawo ina MARIKI, incemp. **46** Sariye sasəkə səcəməs səm darəj, bəmp, yəñerəj ya dəromun fəp kə yeliñe-liñe ya dəntəf fəp, **47** ntə təyəne pagbey səm yosoku kə yətəsək mə, səm nyə awəse kəsəm kə nyə antəwəse kəsəm mə.»

12 Kə MARIKI oluku Musa: 2 «Məloku aka Yisrayel: Kə wəran əmbəkəs pəkom wan wərkun-ε, əsək fe haj mata camət-mərəj. Əsək fe pəmo təkə endənəjk wəka darenc ənof o ənof mə. **3** Tataka ta camət-maas pakənc wan. **4** Wəran wəkakə pəyi sə mata wəco maas kə maas kəsəkəsnə meçir mən. Ta pəgbunyene paka mpe o mpe ampusə MARIKI mə, ta wəkayi sə pəkə nde aŋgbip ənosku, haj pəlip kəlas mataka mən ma kəsəkəsnə. **5** Kə wəran əijkom wan wəran-ε, əsək fe haj mataka moluksər mərəj, pəmo təkə endənəjk wəka darenc ənof o ənof mə. Pəsəkəsnə meçir mən mata wəco camət-tin kə camət-tin. **6** Kə wəran elip mataka mən ma kəsəkəsnə-ε, təyəne dokombəra da wan wərkun kə pəyəne fe ti wan wəran, pəkərə wəlojne nde dəkəbəre da aŋgbancan ənbəpene kə Kanu tekirij, arjeksiya ənorkun ya teren tin teta polojne pəcəf, kə antantoriya kə pəyəne fe ti-ε, təpəy teta kəlojne ka kiciya. **7** Wəlojne pəkərə yi MARIKI fər kirij, pətubucne sə kəsəkəs kə kətəsək kən. Kə telip-ε, wəran wəkakə ənşək kəloj kən meçir dəñjom.

Sariye sasəkə səcəmə wəran darəj nwə əijkom wan wərkun kə pəyəne fe ti, pəkom wan wəran mə. **8** Kə wəran wəkakə əntəyə daka nde əijkəsətəne arjeksiya ya teren tin mə, wəran wəkakə pəlek məpəy mərəj kə pəyəne fe ti-ε, ntantoriya yowut mərəj, piñ pəyəne polojne pəcəf, pa mərəj pəyəne polojne pa kiciya. Wəlojne pətubucne kəsəkəs kə kətəsək kən, wəran wəkayi əsək on.»

13 Kə MARIKI oluku Musa kə Aruna: 2 «Kə fum əyo pəkəfər-kəfər dakata, aməncə kə pəyəne fe ti, pətəmsər petelər mpe pəyənəpsər kəyəne kə docu da akata nde dəncələrnə mə, pakekərə wəkayi wəlojne Aruna kə pəyəne fe ti-ε, wan kən wəkin. **3** Wəlojne pəkəkəcə arunc ənşə əneyi kə dakata mə. Kə pəyəne cəfon cən ca dakata cəferə-ε, təyəns arunc ənşəntukmə əetas akata ənşə-ε, arunc ya docu d'akata dəcalərnə də. Wəlojne pəkəkəcə kə, pəloku kə a əsək fe. **4** Kə pəyəne wəkayi əyo pətəmsər petelər pefer mpe pəntətukmə pətas akata ənşə mə, təyəne cəfon cən ca dakata cəntafere fe-ε, wəlojne pəbələne wəka arunc wəkakə afum mata camət-mərəj. **5** Tataka ta camət-mərəj wəlojne pəgbokərə sə kəkəkəcə kə. Kə təyəne mata camət-mərəj mame disre, arunc ənşəncəpər fe təkə ənasak əni mə, runc yesamsər fe kə dakata-ε, wəlojne pəgbokərə kəbələne kə sə afum haj mata camət-mərəj. **6** Kə mata camət-mərəj membəp sə tamerəj-ε, wəlojne pəkəkəcə kə, k'ənəñk runc nyə yəñfəncə, yesamsər fe kə dakata-ε, wəlojne əntəm kələku a fum wəkakə əsək, aməncə əyo. Wəkayi pəyak yamos yon, əsək. **7** Mba kə pəyəne aməncə ənşəkə ənşəkəl kə dakata-ε, tem ntə wəlojne ənalip kələku kə a fum wəsəku əñfə mə, wəkayi pəmar pəluksərəne kəkəmentərnə wəlojne sə. **8** Wəlojne pəkə pəkəkəcə, kə pəyəne aməncə ənşəkəl kə dakata-ε, wəlojne pəloku a wəkayi əsək fe. Arunc ya docu da akata dəcalərnə do yati. **9** Kə arunc ya docu da akata dəcalərnə ənşəmpər fum-ε, pakekərə kə nda wəlojne. **10** Wəlojne pəkəkəcə kə: Kə akata ənşə ənşərə pəkəfər-kəfər pəfer-ε, kə pəkəfər-kəfər pəfer papəkə pəsəjəne kə cəfon ca dakata kəfere-ε, haj magbali mocwur pəkəfər-kəfər pən-ε, **11** arunc ya docu da akata dəcalərnə əncəp kə dakata. Wəlojne pəloku a wəkayi əsək fe. Wəlojne əñfəsətən kəbələne kə afum teta kəkəkəcə kə sə, bawo əsək fe. **12** Kə təyəne arunc ya docu da akata dəcalərnə desamsər kə dakata, dosumpər akata ənşə fəp, kəyəfe dərəomp haj dəwəcək, nno o nno wəlojne əñjməmən

kə dis mə-ε, 13 wəlojne pəkəkce kə. Kə təyənə runc yosumpər kə dis fəp-ε, wəlojne pəloku a wəkakə əsək, bawo dis dən fəp defere. Fum wəkakə əsək. 14 Mba dəsək nde ancop kənəjk kə magbali dəris mə, wəkayi əsək fe. 15 Kə wəlojne enəjk kə magbali-ε, pəloku wəkayi a əsək fe: Magbali məsək fe, arunc ἡ docu da akata deçalərnə də. 16 Kə magbali məsəkpər alom meferə-ε, wəkayi pəkə sə ndena wəlojne. 17 Wəlojne pəgbəkərə kəkəkce kə. Kə pəyənə arunc ἡ əfərə sə-ε, wəlojne pəloku a wəkayi əsək. 18 Kə abəcə ἡowur fum, ἡede ἡetamnə, 19 a təlpəs oj, pəkəfər-kəfər pefer pede powur da abəcə ἡenayi mə kə pəyənə fe ti, pətəmsər petelər pefer peyimbərər pələmə pede powur dənda-ε, wəkayi pəkə pəmentərnə wəlojne. 20 Wəlojne pəkəkce kə: Kə pəyənə arunc ἡajəkə ἡontukmə ἡetas akata-ε, cəfon ca dənda cəferər-ε, wəlojne pəloku a wəkayi əsək fe. Arunc ἡ docu da akata deçalərnə də, nde dowur dəbece mə. 21 Kə wəlojne ərkəkce arunc ἡajəkə ἡoy fe kəfon kəfer-ε, arunc ἡajəkə ἡontukmə fe sə ἡetas akata ἡon, təyənə sə arunc ἡajəkə ἡəfəncə-ε, wəlojne pəbələnə wəkayi afum mataka camət-mərəj. 22 Kə pəyənə docu dəwəkəl kə dakata-ε, wəlojne pəloku a əsək fe. Arunc ἡ docu da akata deçalərnə də. 23 Mba kə arunc ἡajəkə ἡeyi teyi təcəkə-cəkə ta ἡi, ta ἡowəkəl kə dakata-ε, kəfat ka abəcə kə. Wəlojne pəloku a wəkayi əsək. 24 Kə fum əntəye akata, wəkayi pənəle akata, pəyənə pətəmsər petelər pəfəre dənda kə pəyənə fe ti, pəfərər peyimbərər-ε, 25 wəlojne pəkəkce kə. Kə pəyənə cəfon ca pətəmsər papoko pəferə-ε, pətəmsər papəkə pontukmə petas akata-ε, arunc ἡ docu da akata deçalərnə də, nde dosumpər kə dənda pəntəye mə. Wəlojne pəloku a wəkayi əsək fe, arunc ἡ docu da akata deçalərnə də. 26 Kə wəlojne enəjk cəfon cəfer cəyi fe kə pətəmsər petelər, ta pəntukmə pətas akata, təyənə pəfəncə-ε, wəlojne pəbələnə wəkayi afum mata camət-mərəj. 27 Tataka ta camət-mərəj, wəlojne pəməmən kə. Kə təyənə arunc ἡowəkəl kə dakata-ε, wəlojne pəloku a fum wəkayi əsək fe. Arunc ἡ docu da akata deçalərnə də. 28 Kə pəyənə petamsər papəkə peyi teyi təcəkə-cəkə ta pi-ε, kə pəyənə pəwəkəl fe kə dakata pəfəncə-ε, pəkəfər-kəfər pa kətəye po. Wəlojne pəloku a wəkayi əsək, kəfat ka kətəye kə. 29 Kə wərkun kə pəyənə fe ti wəran pəyo arunc dəromp kə pəyənə fe ti, dəkek-ε, 30 wəlojne pəkəkce arunc ἡajəkə, kə ἡontukmə ἡetas akata, ta ἡoy cəfon cəyəfəl ca alom ἡ cəbe-

ε, wəlojne pəloku a wəkayi əsək fe. Tani tə, arunc ἡ docu dakata deçalərnə nde dojsumpər akata ἡ dəromp kə pəyənə fe ti-ε ἡa dəkek mə. 31 Kə wəlojne enəjk arunc ἡa tani ἡajəkə ἡontukmə fe ἡetas akata ἡon, ta ἡoy sə cəfon cəbi-ε, wəlojne pəbələnə wəkakə əyə arunc ἡa tani ἡajəkə mə afum mata camət-mərəj. 32 Tataka ta camət-mərəj, wəlojne pəkəkce sə arunc ἡajəkə. Kə pəyənə arunc ἡa tani ἡajəkə ἡowəkəl fe, ἡoy fe cəfon ca alom ἡa cəbe, ἡontukmə fe ἡetas akata ἡon-ε, 33 fum wəkakə pəfonnə, mba əfəfon kəfə kənəjkə arunc ἡa tani ἡeyi mə. Wəlojne pəbələnə kə afum tamerəj sə, mata camət-mərəj. 34 Wəlojne pəgbəkərə sə kəkəkce kə arunc ἡa tani tataka ta camət-mərəj. Kə pəyənə arunc ἡa tani ἡajəkə ἡowəkəl fe kə dakata, ἡontukmə fe ἡetas akata ἡon-ε, wəlojne pəloku a wəkayi əsək, pəyak yamos yon, əsək. 35 Kə pəyənə wəkayi nte wəlojne oluku a əsək mə mba arunc ἡon ἡende ἡowəkəl kə dakata-ε, 36 wəlojne pəgbəkərə kə sə kəkəkce. Kə pəyənə a arunc ἡa tani ἡowəkəl kə dakata-ε, wəlojne əfəsəten kəcərə kə pəyənə wəkayi əyə cəfon ca alom ἡa cəbe-ε, wəkayi əsək fe. 37 Kə pəyənə arunc ἡa tani ἡajəkə ἡowəkəl fe kə dakata fəp, təyənə cəfon cəbi cəmporj kə dənda-ε, arunc ἡa tani ἡajəkə ἡentamnə, wəkayi əsək. Wəlojne pəloku kə a əsək. 38 Təyənə wərkun kə pəyənə fe ti wəran, əyə pətəmsər pefer dakata-ε, 39 wəlojne pəkəkce kə. Kə pəyənə pətəmsər papoko peferər kə pəfəncə-ε, yatərə yowur wəkayi dakata, əsək. 40 Kə wərkun əgbətələ-gbətələ cəfon-ε, kələndə kə, wəkayi əsək. 41 Kə pəyənə dətəbu cəfon cəngbətələ-gbətələ kə-ε, kələndə kə dətəbu kə. Wəkayi əsək. 42 Mba kə təyənə tekirj kə pəyənə fe ti tadarəj ta dənda pəngbətələ-gbətələ mə, arunc ἡeyi kəroj ἡefərər kə pəyənə fe ti, ἡeyimbərər-ε, arunc ἡ docu da akata deçalərnə ἡowur wəkayi dənda dəkələndə, təyənə tekirj, təyənə tadarəj. 43 Wəlojne pəkəkce kə. Kə təyənə a pəkəfər-kəfər papəkə peferər, peyimbərər, təyənə tekirj təyənə tadarəj mba powureṇe kə arunc ἡ docu da akata deçalərnə-ε, 44 id'osumpər wəkayi, əsək fe. Wəlojne pəloku kə a əsək fe, bawo arunc ἡ docu da akata deçalərnə dosumpər kə domp. 45 Fum nwə docu da akata deçalərnə dojsumpər mə, pəmar pəcberne yamos yewale-wale, pəwur domp fos. Wəkayi pəkumpnə kusu, pəckule-kule: «Wətəsək! Wətəsək!» 46 Kəwon nke o nke kə docu dadəkə dowon kə mə, əsək fe. Kətəsək kən disrə, pəyi sona. Dəkiyi dən dəbələnə saŋka.» 47 Kə pətəmsər pa pəmof posumpər

yamos, təyənə kəloto ka səberja sa cəfon ca aňkesiya kə pəyənə fe ti kəloto ka suwa-ε, **48** ali pəyənə kəpol, təyənə kəloto ka səberja sa cəfon ca aňkesiya, ka kəloto ka suwa, kə akata nijə alompəs mə, **49** kə pətəmsər papəkə pəyə alom ńobuk, kə pəyənə fe ti, alom ńeyimbərər yamos kəroj, kə pəyənə fe ti akata kəroj-ε, pakene wəlojnə pətəmsər papəkə, pəkə pəkəkce. **50** Wəlojnə pəkəkce pətəmsər papəkə, pəmənjk paka papəkə haj mata camət-mərəj. **51** Tataka ta camət-mərəj, wəlojnə pəgbəkəre so kakəkce ka paka papəkə: Kə pəyənə a pətəmsər papəkə pəwəkəl pi kəroj-ε, kəretan kə nkə antətam kəlij day mə. Paka pətəsək po. **52** Wəlojnə pəcəf kəpol, kəloto ka səberja sa cəfon ca aňkesiya, kə pəyənə fe ti kəloto ka suwa, kə pəyənə fe ti-ε, paka papəkə alompəs akata mə. Bawo afətam kəwure pi pətəmsər papəkə, pacəf pi. **53** Mba kə wəlojnə ńijkəkce paka papəkə, pənərjk pətəmsər pəwəkəl fe pi kəroj-ε, **54** wəlojnə pəsom payak pi, pəgbəkəre so pi kəmənjk haj mata camət-mərəj. **55** Kə wəlojnə endenasəgbəkəre pi kakəkce ntə alip pi kəyak mə, pənərjk pətəmsər papəkə pəsəkpər fe teyi, ali pəwəkəl fe paka papəkə kəroj, paka pətəsək po. Pacəf pi, təyənə tedisrə kə pəyənə fe ti-ε, takəroj ta paka papəkə tə pəntəmsər. **56** Mba kə wəlojnə ənərjk, ntə ayak kəloto kəjko mə, pətəmsər papəkə posumpər fe so pəpəj-ε, wəlojnə pəwali kəfo kəjko pənatəmsər dəyamos, dəkəloto kə pəyənə fe ti, paka pa akata mə. **57** Kə tencepər a pətəmsər pedegħəkəre so kəwur paka papəkə kəroj-ε, təyənə kəpol, kəloto, paka pa akata, kəretan kəyi kəsumpər paka papəkə, pacəf pi. **58** Kə paka pəntəmsər təyənə kəpol, kəloto, paka pa akata mpe anayak, pətəmsər pa pəməf papəkə powur mə-ε, pagbəkəre pi kəyak, a pedeynə paka posoku. **59** Sariye sasəkə səcəmə docu d'akata deçalərnə darəj, kə pətəmsər pa pəməf pa yamos ya səberja sa cəfon ca aňkesiya kə pəyənə fe ti kəloto ka suwa, kə pəyənə fe ti, paka mpe alompəs akata mə. Mətəkse mame məjəsəjə kəcəre a paka mpe pəsək kə pəyənə fe ti-ε, pəsək fe.

14 Kə MARIKI oluku Musa: 2 «Sariye nse səcəmə kəsəkəs ka aje docu da akata deçalərnə dosumpər mə dəssok da kəsəkəs kəjan. Pakene kə wəlojnə, **3** wəlojnə pəwur dəsaňka sa aka Yisrayel. Kə wəlojnə ənərjk docu da akata deçalərnə da fum wəkawə dentamnə-ε, **4** wəlojnə pəsom pasumpərə wəkakə eyi kəsəkəsne mə, bəmp yosoku mərəj yeyi wəyəj,

padejər kətək kəbotu ambənc ka sedər, tafəc peyim, kə ale ńja hisəp. **5** Wəlojnə pəsom, pafay abəmp ńıçəkə-çəkə ńıçəkə dətəbəl mpe pəyə domun decempi da dəkərəgbəkə mə. **6** Wəlojnə pəlek abəmp ńja mərəj ńıçəkə ńeyi wəyəj mə kə kətək kəbotu ambənc ka sedər, tafəc peyim, kə ale ńja hisəp, pəgbət yi fəp nde dətəbəl mpe pəyə mecir ma abəmp ńıçəkə afay mə. **7** Wəlojnə pəwəsəsər fum wəkakə eyi kəsəkəsne docu d'akata deçalərnə mə mecir haj camət-mərəj. Kə tencepər-ε, pəloku fum wəkawə əsək օj. Wəlojnə pəsək abəmp ńeyi wəyəj, ńefelər ńıçəkə dəkulüm. **8** Fum nwə asəkəs mə pəyak yamos yon, pəfonne cəfon cən fəp, pəbikə dəromun. Kə telip-ε, wəkayi əsək, entam kəbəre dəsaňka sa aka Yisrayel, mba pəyi mata camət-mərəj todoru ta abal ńjon. **9** Tataka ta camət-mərəj, pəfonne so cəfon ca dəris fəp, ca domp dən, ca kek, haj ca dəfər pəfonne so cəfon cən ca dəris cəlpəs cəkə. Pəyak yamos yon, pəbikə domun, təm tatakə əsək. **10** Tataka ta camət-maas, wəkayi pəlek ńyekəsiya yorkun mərəj ya teren tin tin nye yəntəyo dolokəp, kə aňkesiya ńerən ńja teren tin ńyətəyo dolokəp, kəmbəfe kətət ka kəlojnə ka məngben kilo camət-mərəj pənəktərenə ki moro, kə moro liter dacə. Pəkərə yi wəlojnə. **11** Wəlojnə nwə eyi kəsəkəs fum mə, pəcəmbər wəkayi kə yolojnənə yon MARIKI fər kiriş, nde dəkəbəre da anğbancan ńebəpenə kə Kanu. **12** Wəlojnə pəlek aňkesiya yorkun ńıçəkə-çəkə, pəkekərə ńji MARIKI fər kiriş tətə kəlojnə ka kəlompəs ka kiciya, kə moro liter dacə. Pətubucnə kəsən yi MARIKI fər kiriş. **13** Wəlojnə pəfay aňkesiya yorkun nde kəfo kəsəku nkə aňfay yəcəl ya kəlojnə tətə kiciya kə yəkə ancəfə MARIKI mə. Pasu təbəl mecir maməkə məbərə pi disre. Yolojnə ya kəlompəs ka kiciya kə ya kəlojnə ka kiciya, wəlojnə əyo yi. Yeri yosoku yo nye ampusə MARIKI mə. **14** Wəlojnə pəlek mecir ma pəcəl polojnə pi kəlompəs ka kiciya, pəsəp mi aləjəs ńja kəca kətət kə tələr təpəj ta kəca kətət kə tələr təpəj ta kəcək kətət ka fum wəkakə ayi kəsəkəs mə. **15** Wəlojnə pəlek moro ma olif, pəkəlnə mi kəca kən kəmeriya disre. **16** Wəlojnə pətəm tələr tən təcəkəre ta kəca kətət dəmoro məkə meyi kə kəca kəmeriya disre mə, pəwəsəsər mi tələr tatəkə entəm dəmoro mə camət-mərəj MARIKI tekirij. **17** Wəlojnə pəlek so moro məkə meyi kə dəkəca mə, pəsəp mi fum wəkakə aləjəs ńja kəca kətət kə tələr təpəj ta kəca kətət, kə tələr təpəj ta kəcək kətət, da anasop mecir ma polojnə pi kəlompəs ka kiciya mə. **18** Wəlojnə pəsəp moro məlpəs

moko mencame kə dəkəca mə domp da fum wəko ayi kəsəkəs mə. Wəlojne pətubucne kəsəkəs wəkayi kətəsək kən MARIKI för kiriŋ. 19 Kə telip-ε, wəlojne pəkere polojnə pa kiciya, pətubucne kəsəkəs wəkayi kətəsək kən. Wəlojne pəfay polojnə mpe ançofe MARIKI mə. 20 Wəlojne pəcəfe MARIKI nde tetek tolujne kəroj pəcəl polojnə kə pa menğben. Wəlojne pətubucne kəsəkəs wəcune docu nde dəncalərne dakata mə, wəkakə əyşək oj.» 21 «Kə pəyəne nwe docu da akata decalərne dənasumpər mə wətəyo daka əfə, kəsətə kən kəfətam kəsəj kə daka dadək-ε, pəlek aŋkesiya ŋorkun ɲin ja teren tin teta kəlojnə ka kəlompəs ka kiciya, pəmentər ni MARIKI nte təŋsəne patubucne kəsəkəs kə kətəsək kən mə. Pədejər sə kəmbəfe kətət kilo kəmaas nkə anaktərenə kə moro ma olif mə teta kəlojnə ka menğben, kə moro liter dacə. 22 Wəkayi pəlek məpəy mərəj kə pəyəne fe ti-ε, ntantoriya mərəj, pəmə təkə kəsətə kən kəmentər mə, ɲin ɲoyne polojnə pa kiciya, kə pa mərəj pəyəne polojnə pa pəcəl polojnə pocof. 23 Tataka ta camət-maas wəkayi pəkere wəlojne yolojnə yən fəp nde dəkəberə da aŋgbancan ŋebəpəne, för ya MARIKI kiriŋ. 24 Wəlojne pəlek aŋkesiya ŋorkun teta kəlojnə ka kəlompəs ka kiciya kə moro ma olif liter dacə, pətubucne kəsəj yi MARIKI för kiriŋ. 25 Wəlojne pəfay aŋkesiya ŋorkun njə aŋkəre teta kəlojnə ka kəlompəs ka kiciya mə. Pasu təbəl mecir maməkə məbəre pi disre. Wəlojne pəlek mecir ma ni, pəsop mi aləjəs ja kəca kətət ka fum wəkakə eyi kəsəkənsə mə, tələr tən təpəj ta kəca kətət, kə tələr tən təpəj ta kəcək kətət. 26 Wəlojne pəkəl moro ma olif kəca kən kəmeriya disre, 27 pətem tələr tən təcəkəre dəmoro maməkə, pəwesəsər camət-mərəj MARIKI för kiriŋ. 28 Wəlojne pəsop moro maməkə meyi kə dəkəca mə aləjəs ja kəca kətət ka fum wəkakə ayi kəsəkəs mə, tələr təpəj ta kəca kən kətət kə tələr təpəj ta kəcək kən kətət, kəfə nkə anasop kə mecir ma polojnə pa kəlompəs ka kiciya mə. 29 Wəlojne pəsop moro məlpəs məkə mencame kə kəca disre mə fum wəkakə ayi kəsəkəs mə dərəmp, nte təŋsəne patubucne kəsəkəs kə kətəsək kən MARIKI för kiriŋ mə. 30 Kə təncepər-ε, wəlojne pəlek təpəy pəcəkə-cəkə kə pəyəne fe ti, ntantoriya ŋəcəkə-cəkə, mpe wəkayi entam kəsətə mə. 31 Pəlojne pin kəlojnə ka kiciya, pəlojne pa mərəj kəlojnə ka polojnə pəcəf kə kəlojnə ka menğben. Wəlojne pətubucne kəsəkəs fum nwe ayi kəsəkəs mə MARIKI för kiriŋ. 32

Sariye sasəkə səcəme wəkə docu d'akata decalərne dərjsumpər mə, fum wəkə kəsətə kən kəmpice tətə kəsəkəs kən mə.» 33 Kə MARIKI oluku Musa kə Aruna: 34 «Kə nəndekəberə atəf ja Kanaŋ njə isəj nu mə-ε, k'isop pətemsər pa pəkilər kələ kələma ka atəf ɲonu ɲofu-ε, 35 wəkə kələ kajkə pəkə pələku ti wəlojne: *«Pətemsər pələma p'inəŋk nde kələ kem.»* 36 Wəlojne pəsom kəresna pawure ca yayəkə yezi kələ kajkə disre mə, a nkən wəlojne pədeberə ki kəkəkce pətemsər papəkə. Ti disre, paka mpe o mpe pənayi kələ kajkə disre mə fəp, pəfəyəne pətəsək. Kə telip-ε, wəlojne pəbəre kələ kajkə disre kəkəkce. 37 Kə pəyəne a pətemsər papəkə pəyə alom ɲobukər kə pəyəne fe ti alom ɲeyimbərər təyəne abi ɲayəkə ɲontukme dədamba da kələ-ε, 38 wəlojne pəwur kələ kajkə disre. K'eyi dəkəberə da kələ-ε, pəcəj ki mata camət-mərəj. 39 Wəlojne pəluksərəne di tataka ta camət-mərəj, kə pəyəne a pətemsər papəkə pəwokəl samba sa kələ kəroj-ε, 40 wəlojne pəsom pawure masar maməkə məntəmsər mə, pakə pagbaləs mi kəfə kətəsək, pawurenə mi dare disre. 41 Pakəs dos dadəkə anasop damba tədisre mə fəp, pawurenə di dare disre nde kəfə kətəsək pagbal. 42 Palek masar mələma, pəcəmbər mi dəkəcəme da məcəkə-cəkə. Pawet sə dos dələma pasop samba sədisre sasəkə. 43 Kə təyəne pətemsər papəkə pəyəbəkərə sə kəsəmpər kələ nkə anawure masar a k'ajkəs, k'asop sə ki dos mə, 44 wəlojne pəyəbəkərə sə kəkəkce ki. Kə pəyəne a pətemsər powur sə-ε, pəkilər pə mpe pencalarne dəkələ mə: Kələ kajkə kəsək fe. 45 Mənə pacekəli kələ kajkə, pawuj ki, pawetəs masar, cəgbo kə kəbof nkə analəne kələ kajkə mə fəp, pakə pagbal yi kəfə kətəsək, pəwurenə yi dare disre. 46 Fum nwe o nwe əberə kələ kajkə disre mata maməkə ancaj ki mə, əsək fe haj dec dəkale. 47 Fum nwe o nwe endire kə pəyəne fe ti, pədi peri kələ kajkə disre mə, pəyak yamos yon. 48 Kə wəlojne oluksərəne kəkəkce kələ pənəŋk, nte aŋgbəkərə kəsəp ka kələ kajkə dos mə, pətemsər powur fe sə, wəlojne pələku kələ kajkə kəsək, pəlec pelijne ki. 49 Kəlojne ka kəsəkəs ka kələ, wəlojne pəlek bəmp mərəj, kə kətək kəbotu ambənc ka sedər, tafəc peyim, kə ale ja hisəp. 50 Pəfay abəmp ŋəcəkə-cəkə təbəl disre mpe pəyə domun decempi da dəkəŋbəkə mə. 51 Wəlojne pəlek kətək kəbotu ambənc ka sedər, ale ja hisəp, tafəc peyim kə abəmp ja mərəj ŋəkə, pəgbət yi dəromun decempi da dəkəŋbəkə dəkə deyi təbəl təkə pəyə mecir ma abəmp

ŋəkə afay mə, pəwəsəsər kələ kaŋkə haj camət-mərəj. **52** Pəlinjə pətəsək pa kələ kaŋkə mecir ma abəmp, domun decempi da dəkəŋbəkə dadəkə, abəmp ŋəkə antəfay mə, kə kətək kəbotu ambənc ka sedər, ale ya hisəp kə tafəc peyim. **53** Wəlojnə pəsak abəmp ŋəfelər ŋowur dare disrə, ŋəkə dəkulum. Tatəkə tə wəlojnə ontubucnə kəsəkəs ka kələ kətəsək ka ki. Kələ kaŋkə kəŋsək oj tem tatəkə. **54** Sariye sasəkə səcəmə docu d'akata decalərnə kə tanı ta dəromp fəp darəj, **55** kəyəfə pəkilər pa wələ haj yamos, **56** kəyəfə pəkəfər-kəfər, aməncə, haj pətemsər pəmotər-motər fəp. **57** Sariye sanjə səñsərəjə kəcəre kəyəfə ka fum kəkə ka ca yəlpəs nyə, ca nce yosək kə nyə yontəsək mə. Sariye sa docu da akata decalərnə, pəməf pa yamos, kə pəkilər sə sasəkə.»

15 Kə MARIKI osom Musa kə Aruna: **2** «Nəloku aka Yisrayel: Wərkun nwə o nwə docu dəsəñə domun deçgbələr dəkəsətə dən ta pəyənə məsətə mə-ε, dəsəj kə kətəsək. **3** Kə docu dadəkə dəcəsəñə domun docwur dəkəsətə dən ta pəyənə məsətə, kə pəyənə fe ti, ta dojwur kə-ε, pəyi oj nte o nte, domun dadəkə dəsərəj kə kətəsək. **4** Kəfənc nkə o nkə kə wəkayi əfəntərə, kə pəyənə fe ti dəcəm ndə o ndə də wəkayi ənənə, yosək fe. **5** Fum nwə o nwə ongbuñjəne kəfənc kaŋkə, pəyak yamos yən, pəbikə dis dən. Wəkayi əsək fe haj dec dekale. **6** Fum nwə endə dəcəm ndə fum wətətamnə wəkayi eyefə mə, pəyak yamos yən, pəbikə. Wəkayi əsək fe haj dec dekale. **7** Fum nwə ongbuñjəne wətətamnə wəkayi mə, pəyak yamos yən, pəbikə. Wəkayi əsək fe haj dec dekale. **8** Kə wətətamnə wəkakə oyukər fum wəsoku lın-ε, wəsoku wəkakə payak yamos yən, pəbikə. Əsək fe haj dec dekale. **9** Dəcəm da pəyeksnə mpe o mpe də fum wətətamnə endə kərəj pəkə delek mə, dəsək fe. **10** Fum nwə o nwə ongbuñjəne paka mpe wətətamnə wəkakə ənafakənə mə, əsək fe haj dec dekale. Fum nwə eylek ca pəmə yayəkə mə, pəyak yamos yən, pəbikə. Əsək fe haj dec dekale. **11** Fum nwə o nwə wətətamnə ongbuñjəne ta embikənə waca mə, fum wəkakə ongbuñjəne mə, pəyak yamos yən, pəbikə, əsək fe haj dec dekale. **12** Pesel mpe o mpe pə wətətamnə wəkayi ongbuñjəne mə, pawəkəc pi. Kə pəyənə pəbikə paka pa kətək pə-ε, pagbose pi domun. **13** Kə domun dəkə dənasəñə fum wəkakə kətəsək mə desake kə kəcgbələr-ε, fum wəkakə pakar tataka tolusər tin, a pəcsək. Pəyak yamos yən, pəbikə domun decempi

da dəkəŋbəkə, k'elip-ε, əsək oj. **14** Tataka ta camət-maas, wəkayi pəlek məpəy mərəj kə pəyənə fe ti-ε, ntantoriya mərəj, pəkə nde MARIKI fər kiriŋ, nde dəkəbərə da aŋgbancan ŋəbəpənə kə Kanu, pəkə pəsəj yi wəlojnə. **15** Wəlojnə pəlojnə abəmp ŋin teta kəlojnə ka kiciya kə abəmp ŋa mərəj teta kəlojnə ka polojnə pəcəf. Kə telip-ε, MARIKI fər kiriŋ wəlojnə pətubucnə kəsəkəs wəkayi kətəsək kaŋkə kənayı kə mə. **16** Fum nwə o nwə domun d'arkun dowur kə mə, wəkayi pəbikə dis dən fəp. Wəkayi əsək fe haj dec dekale. **17** Pəyənə yamos, pəyənə pokumpənə pa akata, kə domun d'arkun dadəkə dəngbuñjəne pi-ε, payak paka papəkə, mba pəsək fe haj dec dekale. **18** Kə wərkun əfəntərər wəran-ε, mərəj marjan fəp ŋəbikə, ŋəsək fe haj dec dekale. **19** Kə wəran ənəŋk wəka darenc, mecir meçgbələr kə-ε, əsək fe haj tataka tolusər tin. Fum nwə ongbuñjəne kə mə, wəkayi sə əsək fe haj dec dekale. **20** Kə wəran ənəŋk wəka darenc-ε, kəfənc nkə o nkə k'efəntərə, dəcəm ndə o ndə də wəkayi ənde, yosək fe. **21** Fum nwə o nwə ongbuñjəne kəfənc kaŋkə, pəyak yamos yən, pəbikə dis dən. Wəkayi əsək fe haj dec dekale. **22** Fum nwə o nwə ongbuñjəne dəcəm dadəkə mə, wəkayi pəyak yamos yən, pəbikə dis dən, əsək fe haj dec dekale. **23** Kə toyənə paka poləma pənayi kəfənc kə pəyənə fe ti-ε, paka pəkə wəran wəkakə ənandə kərəj mə, nwə o nwə ongbuñjəne paka papəkə mə, əsək fe haj dec dekale. **24** Kə pəyənə ŋəfəntərə kə wərkun kəfənc kin, mecir mən ma wəka darenc mosoptə wərkun-ε, wərkun wəkakə əsək fe haj tataka tolusər tin, kəfənc nkə o nkə k'efəntərə kərəj kəsək fe sə. **25** Kə mecir mendegbələr wəran, ta pəyənə wəka darenc ənəŋk-ε, kə pəyənə fe ti, pənəŋk wəka darenc tecepər mata məkə əmbət nəŋk kə, əsək fe haj dəsək ndə təjsəkə kə, pəmə təkə əntəsək nte endenəŋk wəka darenc mə. **26** Kəfənc nkə o nkə k'efəntərə, paka mpe o mpe p'ende kərəj mata maməkə mecir mendegbələr kə mə, yosək fe pəmə təkə wəran əntəsək k'endenəŋk wəka darenc-ε. **27** Fum nwə o nwə ongbuñjəne kəfənc kaŋkə kə pəyənə fe ti dəcəm dadəkə mə, pəyak yamos yən, pəbikə, əsək fe haj dec dekale. **28** Kə mecir mesakə kə kəgbələr-ε, wəran wəkakə pəkar sə tataka tolusər tin, a pədesək sə. **29** Tataka ta camət-maas, pəlek məpəy mərəj kə pəyənə fe ti, ntantoriya mərəj pəkənə yi wəlojnə nde dəkəbərə da aŋgbancan ŋəbəpənə kə Kanu. **30** Wəlojnə pəlojnə abəmp ŋin ŋəkə teta kəlojnə ka kiciya, kə abəmp ŋa mərəj ŋəkə teta kəlojnə ka

polojne pəcəf. Kə telip-ə, wəlojne pətubucne MARIKI fır kirij kəsəkəs kə kətəsək ka kəwur ka mecir kən.» **31** Kə MARIKI oluku Musa kə Aruna: «Nəloku aka Yisrayel a əhabəlene aŋgbip ənosku kə əntəsək-ə: Ti tendesəjə ta ənfine təta kətəsək kəjan nkə kəntam kəsəjə dəkiyə dem kətəsək mə. **32** Sariye sajse səcəmə kəyefə afum aŋe docu da kəgbələr domun dəkəsətə dağan dosumpər ta pəyənə məsətə mə-ə, təsəjə əna kətəsək, **33** kəbəp wəran nwe eyi kənəŋk waşa darenc mə, kəlekənə ka wərkun kə pəyənə fe ti wəran nwe docu da kəgbələr domun dəkəsətə dən dojsumpər mə, kə wərkun nwe əŋfəntərər wəran nwe əntəsək mə təsəjə fəp fəjan kətəsək.»

16 Kə MARIKI oluku Musa ntə awut arkun a Aruna mərəj aŋe ənanmentərnə nde MARIKI fır kirij kə ənfine ti mə. **2** Kə MARIKI osom Musa: «Məloku wenc əm Aruna, ta pəde pəcbərə tem fəp nde dətəksə, ta pəde pəccali təm fəp kəloto nkə kərəŋkəfənk əfənk ənsəkse kiciya nje əneyi kənəŋkərə ka danapa da MARIKI kəroj mə, ta pədefi təm ntə indewur dəkəp əfənk ənəjəkə kəroj mə. **3** Təberə ntə to Aruna ende pəcbərə nde dətəksə tosoku: Pəlek tura təta kəlojne ka kiciya, kə ənkesiya ənərən təta polojne pəcəf. **4** Pəberəne dumə dedisə, kə kəgbə, pəgbəncə tabataba, pəcəpne kəfakəl. Yamos yayəkə fəp yoyənə yopus, ya kəloto ka suwa, iy'ende pəcbərəne k'elip kəbikə-ə. **5** Kəlojkanə ka aka Yisrayel ənade ənəcən Aruna mbiyofo mərəj təta kəlojne ka kiciya kə ənkesiya ənərən ənənə təta polojne mpe ançəfə MARIKI mə. **6** Aruna pələtərnənə tura tetek tolojne, pəlojne pi təta kiciya ka nkənsərka, pətubucne kəsəkəsnə kiciya kən kə ka aka kələ kən disre. **7** Aruna pəlek mbiyofo nje mərəj, pəkekərə yi MARIKI fır kirij nde dəkəbərə da ənərbəncən ənəpənə kə Kanu. **8** Aruna pəkot yampuŋpuŋ ntə təsəjə pəcərə a mbiyofo yayəkə mərəj, ənəkə alojnənə MARIKI mə, kə ənəkə ənkekərə kəkəsək yənən nde dətəgbərə mə. **9** Ambiyofə nje yampuŋpuŋ ənənə MARIKI mə, Aruna pəlek nji, pəlojne təta kiciya. **10** Kə ambiyofə nje yampuŋpuŋ ənənə kəkəsək yənən nde dətəgbərə mə, Aruna pəkekərə nji əneyi wəyən nde ənərbəncən MARIKI fır kirij, pətubucne kəsəkəs nji kiciya a padekekərə nji kəkəsək yənən nde dətəgbərə. **11** Aruna nkən pəkekərə tura pa kəlojne ka kiciya ka nkənsərka, pətubucne kəsəkəsnə kiciya kən, kə ka aka kələ kən disre. Pəfay tura pa kəlojne ka kiciya ka nkənsərka. Pasu təbəl, mecir maməkə məbərə pi

disre. **12** Aruna pəlek nde tetek tolojne pa dətəksə kəroj tap telərə meken MARIKI fır kirij, kə suray sətət aŋkulma kəmərəj, pəkekərə yi kəloto kəkəŋkə tədarəj, nde dətəksə tosoku, **13** pəcəf suray səsəkə MARIKI fır kirij, ntə təsəjə kinime ka suray kənəŋkə kəgbəpərənə əfənk nje əneyi kənəŋkərə nkə kəmentər danapa da MARIKI kə aka Yisrayel mə, ntə təsəjə Aruna kətəfi mə. **14** Aruna pəgbət tələr tən dəmecir ma tura pa kəlojne ka kiciya, pəwəsərə əfənk ənəsəkse kiciya ntəndə dec dəməpə mə. Pəwəsərə so haj camət-mərəj əfənk ənəsəkse kiciya tekiri. **15** Kə telip-ə, Aruna pəwur so pəfay ambiyofo əna kəlojne ka kiciya ka aka Yisrayel. Pasu təbəl mecir maməkə məbərə pi disre. Aruna pəkekərə mecir maməkə nde kəloto kəkəŋkə tədarəj. Aruna pəyo so mecir ma ambiyofo maməkə pəmə təkə oyo mecir ma tura mə, pəwəsərə mecir maməkə əfənk ənəsəkse kiciya kəroj kə tekiri. **16** Ti disre Aruna pətubucne kəsəkəs ka təksə tosoku, dətarjı lənjəs da aka Yisrayel kə kiciya kəjan fəp. Kə teyefə day-ə, pəyo so tən təyi ənərbəncən ənəpənə kə Kanu nje əneyi əna dacə kətəsək kəjan disre mə. **17** Ali fum əfənk ənərbəncən ənəpənə kə Kanu disre kə Aruna endebərə dətəksə kəkətubucne kəsəkəs kiciya-ə, haj təm ntə endewur mə. Aruna pətubucne kəsəkəsnə kiciya kən, kə kələ kən disre, kə ka kəlojkanə ka aka Yisrayel fəp. **18** K'elip-ə, pəwur ntəndə dətətek tolojne pəkə peyi MARIKI fır kirij mə, pətubucne kəsəkəs pi kətəsək, pəlek mecir ma tura kə ma ambiyofo, pəsəpət mi lən mənəkələ ya moŋkubut ma tetek tolojne. **19** Aruna pəwəsərə tələr tən mecir haj camət-mərəj tetek tolojne kəroj. Kiciya ka aka Yisrayel kənasəjə pi kətəsək, mba ti disre Aruna pəsəkəs pi, poluksərənə so ənənə paka popus. **20** Kə Aruna elip kətubucne kəsəkəs kətəsək ka təksə, kə ənərbəncən ənəpənə kə Kanu kə ka tetek tolojne-ə, pakərə kə ambiyofo əneyi wəyən. **21** Aruna pədərərə waca wən mərəj ambiyofo ənəjəkə əneyi wəyən mə, pələmər nji kiciya ka aka Yisrayel, dətarjı dağan lənjəs kə mes məjən məleç fəp, pəsərsər nji. Kə telip-ə, pawurə fum əna dacə, pəkekərə ambiyofo ənəjəkə nde dətəgbərə. **22** Tem tatəkə, ambiyofo ənəsərə kiciya ka aka Yisrayel fəp, ənkekərə ki kəfə kəyer-yer nkə əntəbəp mə. Wəkayi pəkekərə ambiyofo pəsək nji nde dətəgbərə. **23** Aruna pəluksərə nde ənərbəncən ənəpənə kə Kanu, pəwurə yamos ya kəloto ka suwa yəkə enaberne a k'embərə nde dətəksə tosoku mə, pəbəc yi dəndo dənəgbip. **24** Pəbikə dəndo kəfə kənəŋkə ampuse kə kəbikə mə,

pəberne yamos yon. Aruna pəwur, pəlojne pəcəl pəcəf pən kə pa aka Yisrayel. Pətubucne kəsəkəsnə kiciya kən kə ka aka Yisrayel. **25** Pəcəf MARIKI tetek tolojne kəroj moro ma pəcəl polojne pa kiciya. **26** Fum nwə ejkekəre ambiyofo ɳajəko kakəsak yenjən nde dətəgbərə mə, pəyak yamos yon, pəbikenenə domun a pədeberə dəsaŋka. **27** Nte təyone tura kə ambiyofo nyə alojnene kiciya, a k'ajkekəre mecir ma yi dətəksə kəkətubucne kəsəkəs ka kətəsək kə ka kiciya fəp mə, pakekəre yəcəl yayəko mərəj saŋka todoru, pacəf akata, sem kə yedisre ya aputuk ya yi. **28** Fum nwə əngbal yi dənənc mə pəyak yamos yon, pəbikə a pədeberə dəsaŋka. **29** Sariye sasəkə sə nəde nəcyo doru o doru: Tataka ta wəco ta ɳof ɳa camət-mərəj, nəsuŋ, ali təbəc ta nəsumpər, kəyefə nəna aka Yisrayel haj kəbəp acikəra aka ɳancepərenə tem tecip nu dacə mə, **30** bawo dəsək dadəkə d'antubucne kəsəkəs nu kiciya konu. Nəndesək oj MARIKI for kirij teta kiciya konu fəp. **31** Dəsək dadəkə camcam dede dəyəne nu dəsək da kəjəsəm nde ampuse MARIKI mə, nəde nəcsuŋ. Nəde nəclələs sariye sasəkə doru o doru. **32** Kə Aruna encepər-ε, wəlojne nwə ende pəctubucne kəsəkəs kiciya kə kətəsək mə endeyəne wəlojne nwə anaboy moro teta yəbəc ya dəKanu, padəs kə dəkəcəmə da kas kəyəne ka wəlojne wəpəj. Pəde pəcberne yamos ya dəKanu ya kəloto ka suwa. **33** Nkən ende pəctubucne kəsəkəs ka təksə tosoku, aŋgbancan ɳebəpəne kə Kanu kə tetek tolojne, pətubucne kəsəkəs alojnə kə kəlonjkəne ka aka Yisrayel fəp kiciya kəjən. **34** Sariye sə, nse nəntədesək kayə doru o doru mə, nte təyənəje katin kəren o kəren disre, pactam kətubucne kəsəkəs aka Yisrayel fəp kiciya kəjən.» K'ayə təkə MARIKI enasom Musa mə.

17 Kə MARIKI osom Musa: 2 «Mələku Aruna, awut on kə aka Yisrayel fəp, a nte to MARIKI osom: **3** Kə wəka Yisrayel əfəj kəfay tura, aŋkesiya kə pəyəne fe ti wir saŋka disre kə pəyəne fe ti saŋka tadarəj, **4** ta ejkekəre pəcəl papəkə nde dəkəberə da aŋgbancan ɳebəpəne kə Kanu kəkəlojne pi MARIKI nde dəkiyi dən tekirij-ε, aŋləm wəkayi wəsərə kiciya teta mecir maməko oloj mə. Aŋwure wəkayi aka Yisrayel dacə. **5** Ti disre sariye saŋse səndəsənəje aka Yisrayel kətəfay sə yəcəl yaŋan dəkulum, mba ɳackenə yi MARIKI kəlojne nde dəkəberə da aŋgbancan ɳebəpəne kə Kanu, for ya wəlojne kirij. ɳakenə yi MARIKI teta kəlojne ka kəpaŋne pəforu. **6** Wəlojne pəwəsəsər mecir ma

yolojne yayəko tetek tolojne pa MARIKI mpe pəyə dəkəberə da aŋgbancan ɳebəpəne kə Kanu mə. Pəcəfə moro ma yi MARIKI, ambənc ɳajəko ɳontore-tore kə abəkəc. **7** Ti disre aka Yisrayel kətəsə kəclərəne canu ca yem nce cəwurenə mbiyofo, nce ɳayi pəyamayama mə. Aka Yisrayel ɳacəmə sariye sasəkə dərəj doru o doru, detəmp o detəmp danjan. **8** Awa! Mələku ɳa so nte: Kə wəka Yisrayel, kə pəyəne fe ti wəcikəra nwə eyi ɳa dacə mə, pəckəre polojne pəcəf, kə pəyəne fe ti, polojne wələma, **9** ta ejkekəre pəcəl papəkə nde dəkəberə da aŋgbancan ɳebəpəne kə Kanu tekirij kəkəlojne MARIKI-ε, aŋwure fum wəkakə aka Yisrayel dacə. **10** Fum nwə o nwə, pəyəne wəka Yisrayel, pəyəne wəcikəra nwə eyi aka Yisrayel dacə mə, omun mecir pəyəne mme o mme, iŋkafələrnə wəkakə omun mecir mə, iwure kə aka Yisrayel dacə. **11** Bawo kiyi wəyən ka dis, dəmecir kəyi. Ina MARIKI in'əcəmbərə nu mi dətetek tolojne, nte təyənəje isəkəs nu kiciya konu mə, bawo mecir məjəsəjə kəsəkəs kiciya. Nte təyənə, a mi mətəmpər kəyi wəyən ka dis mə. **12** It'əsənəje k'ılıku aka Yisrayel: Ta nwə o nwə nu dacə pəmən mecir. Ta wəcikəra nwə o nwə ejyi nu dacə mə pəmən mecir. **13** Kə wəka Yisrayel wələma kə pəyəne fe ti, wəcikəra nwə eyi nu dacə mə, osumpər dəkuləm wəsəm kə pəyəne fe ti, abəmp nyə awose kəsəm mə, pəloj mecir ma yi dəntəf pəkufune mi kəbof. **14** Bawo kiyi wəyən doru fəp, dəmecir kəyi. It'ılıkə aka Yisrayel: Ta nəmən mecir ma paka peyi wəyən mpe o mpe, bawo kiyi wəyən doru fəp, dəmecir kəyi. Nwə o nwə omun mecir ma paka peyi wəyən mə, aŋwure wəkayi aka Yisrayel dacə. **15** Kə fum o fum wəka Yisrayel kə pəyəne fe ti, wəcikəra nwə eyi ɳa dacə mə, wələma əsəm wəsəm nwə wefi wiſərka, kə pəyəne fe ti, wəsəm wələma wendif wi-ε, pəyak yamos yon, pəbikenenə domun, əsək fe haj dec dəkale. Kə təncepər-ε, wəkayi əsək oj. **16** Kə fum wəkayi əntəyak yamos yon, k'embikəne fe sə-ε, wəkayi əŋsərə kiciya.»

18 MARIKI oluku Musa: 2 «Məsəm aka Yisrayel, mələku ɳa: In'əyəne MARIKI, Kanu konu. **3** Ta nəyə mes məkə arjə atəf ɳa Misira nde nənayi mə, ta nəyə sə mes məkə arjə atəf ɳa Kanəj nde iyi kəkekərə nu mə. Ta nəcəmə məyə maŋan darəj! **4** Nəde nəcyo məyə mokur mem, nəməŋkərnə sariye sem, bawo in'əyəne MARIKI Kanu konu. **5** Nəməŋkərnə sariye sem kə məyə mokur mem: Məna nwə mənde kəccəmə mi darəj mə, məŋyine mi doru. In'əyəne MARIKI. **6** Ta wəYisrayel nwə o nwə ɳafəntərə kə

wəran nwé ŋjalötərēnē dokom mō. In'øyone MARIKI. 7 Ta məfəntərē kō wəran ka wisi nwé ɔyone wiri mō. Iya kam ɔfō, ta məfəntərē kō nkōn. 8 Ta məfəntərē kō kōncəra kam nwé o nwé. Kəlapəs ka wisi kō. 9 Ta məfəntərē kō wəkire kam, wəpaŋne kere kō pəyone fe ti, nwé nəmpaŋne kas mō, təyone pakom kō kəlō konu disre, kō pəyone fe ti kəfō kəcuru. 10 Ta məfəntərē kō wansō kam wəran, nwé wan kam wərkun kō pəyone fe ti wan kam wəran oŋkom mō. Kəlapəs kam kō. 11 Ta məfəntərē kō wan wəran nwé kōncəra kam oŋkom mō. Wan wəran wəkakō wisi aŋkome kō, wəkire kam ɔfō. 12 Ta məfəntərē kō wəkire ka papa kam, bawo wəkomēnē ka papa kam ɔfō. 13 Ta məfəntərē kō wənc wəran ka iya wəkam, bawo wəkomēnē ka iya wəkam ɔfō. 14 Ta məlapəs wənc ka wisi kəfəntərē kō wəran kōn, bawo kōncəra kam ɔfō. 15 Ta məfəntərē kō wəran ka wan kam wərkun. Wəran ka wan kam ɔfō. Ta məfəntərē kō nkōn. 16 Ta məfəntərē kō wəran ka wənc əm, kəlapəs ka wənc əm kō. 17 Ta məfəntərər wəran kō wan kōn wəran. Ta məfəntərər so yuruya yon yəran nyé o nyé, təyone wərkun kō pəyone fe ti-ε wəran, akomenē ən pat ɲo. Tes təlec ta kəbut amera tō. 18 Ta mənençe wənc wəran ka wəran kam kəyi ka wəran kam doru fəp. Təyənəje kəraca kəyi ɲa dacō. 19 Ta məfəntərē kō wəran tem nte endenəjk wəka darenc bawo wəran wəkakō əsək fe tem tatəkō. 20 Ta məfəntərē kō wəran ka wənc wəlōma afum am dacō, bawo təyənəj'am kətəsək. 21 Ta nəlojnē məcəfe wan kam wəkin kanu ka yem Molék. Kō pəyone ti-ε, ta nəfulus tewe ta Kanu kam. MARIKI iyone. 22 Ta wərkun pəfəntərē kō wərkun pəmō təkō ejfəntərē kō wəran mō. Pəyikyik mpe MARIKI enter mō pō. 23 Ta məfəntərər ali pəcol mpe o mpe, bawo təyənəj'am kətəsək. Ali wəran so ta ɲafəntərē kō pəcol. Deyamayama dəpəj dō. 24 Ta mpe o mpe yi dacō pəsoŋe nu kətəsək bawo mes maməkō fəp menasənē afum a təf yəlōma, aŋe iyí kəbeləs nu tekirij mō, kətəsək. 25 Atof ɲa Kanaj yati ɲosək fe sō, ilukse kəway ka kiciya ka ɲi, kō atof ɲenjenc akō ɲanande ɲi mō. 26 Nəna aka Yisrayel kō acikəra aŋe ɲayi nu dacō mō, nəməŋkərnē sariye kō mōyō mokur mem, ta nədeko nəcyo pəyikyik papəkō MARIKI enter mō de. 27 Afum akō ɲananujkēnē kəndē atof ɲajəkō mō, ɲanayo ɲi pəyikyik fəp mpe MARIKI enter mō, kō təsərē atof kətəsək. 28 Ti disre, ta nəsənē antof kətəsək, ɲendənjenc nəna aŋe nəsənē ɲi kətəsək mō, pəmō təkō ɲenajenc akō ɲananujkēnē ɲi kəndē mō. 29 Fum o fum ɔyō pəyikyik papəkō mpe o mpe

MARIKI enter mō, aŋwure kō aka Yisrayel dacō. 30 Nəməŋkərnē mosom mem, ta nənde nəcyo pəyikyik mpe MARIKI enter mō, ta nəde nəcyo mōyō meyikyik mīmē anuŋkēnē kəndē ka atof ɲajə ɲancyo, a nəna nədeder mō. Ta mōyō maməkō medesənē nu kətəsək. MARIKI iyone, Kanu konu.»

19 Kō MARIKI osom Musa: 2 «Məlōku kəloŋkanē ka Yisrayel fəp: Pəmar nəyone afum acempi aŋe ampus' em mō, bawo ina MARIKI Kanu konu, incemp! 3 Fum nwé o nwé nəna dacō pəleləs kere kō kas, pəleləs sō dəsək dem da kəjəsəm fəp. MARIKI iyone, Kanu konu. 4 Ta nəgbaymē nəcəmē mərəjkə məfəli darəj, ta nəlompəs sō canu ca fec. MARIKI iyone, Kanu konu. 5 Kō nənde nəcker' em yolojnē ya kəpaŋne pəforu-ε, nəlojn' em yi pəmō təkō sariye səlōku ti mō, nte təyənəje ibaj kəlojnē konu mō. 6 Nəsəm daka dadəkō, dəsək nde nəylojn' em mō kō dəckəsək, yəkə yəncəmē haj tataka ta maas mō, pacəf yi. 7 Kō fum wəlōma əsəm yeri yayəkə tataka ta maas-ε, yeri yətəsək yō, ifəbaj kəlojnē konu kəjək. 8 Fum nwé o nwé endi sō yeri yayəkə mō, ejjsare kiciya, bawo eyik-yikəs paka mpe ampusə MARIKI mō: Aŋwure fum wəkakō aka Yisrayel dacō. 9 Kō nənde nəctəl nde antof ɲonu-ε, ta nədekə nəctəl səbomp sa yokom yəkə yəyi abəf ɲonu cəsək mō, ta nədekə sō nəcluksərnē kəcgətəs səbomp səkə nənatənəjk dəkətel mō. 10 Ta nəluksərnē sō kəpiməs yokom ya ɲgbəŋkəlō ya wən yəkə aŋsakəs-sakəs ɲi darenc mō, ta nəwətəs sō cəbəkəlē ca yi. Nəsəkərē yi atoyō daka, kō acikəra. MARIKI iyone, Kanu konu. 11 Ta nəkiye, ta nwé o nwé pəyembər wənc, ta mōyō kō cəmpənəpən. 12 Ta nəderəm yem disre tewe tem, kō mōyō ti-ε, məfulus tewe ta Kanu kam. MARIKI iyone. 13 Ta mədir wənc əm, ta məkiye! Ta kəway ka fum nwé əmbəc'am mō kədir'am dəwaca haj dəckəsək. 14 Ta mətolane wətənē pəlec, ta nəboce sō wətənəjk paka dəpə mpe əŋkəpət mō. Məmentər mōyō mam disre a məleləs im. MARIKI iyone, Kanu kam. 15 Ta nəboc kiti pətəlomp disre: Ta məcəmənē wətəyō daka, ta məbəjəs wəka daka, mba məboce wənc əm kiti təkō sariye səlōku ti mō. 16 Ta nəfor afum anu. Ta nəyemsənē wənc konu, yem nyé yərjkəsənē padif kō mō. MARIKI iyone. 17 Ta məməŋkərnē dəbəkəc məcem-cəmne məleləs ma wənc əm, ta mənesərnē kənal kō təkō teyi mō de! Ta mədesarsərnē kiciya tetən. 18 Ta məlukse ayek, ta məməŋkərnē metele nno awənc əm aŋa ɲayi mō.

Məbətər wenc əm pəmə təkə məmbətərnə mə, MARIKI iyöne. **19** Nəde nəcməjəkərnə sariyə sem: Ta məsənə yəcəl mərəj yecəcənə nye yəntəyənə dokom din dayi mə. Ta nəbəf abəf յonu yəbəf nye yəntəyənə yin yayı mə. Ta nəberne yamos nye anəjkal kədunə səberja sa akotan kə sa kentələr mə. **20** Kə wərkun əfəntərər wəran wəcar nwə wərkun wələma owurenenetetən kəfən kənənəcə mə, kə pəyənə a antawurus fe wəran wəkakə, tamerəj ta antasak wəran wəkakə pəwur dacar pəkə yəjən-ε, wərkun wəkakə əfəntərər wəran wəcar wəkakə mə pəsəj əlamalı. Mba afədif յa, bawo wəran wəkakə əsərəyənə wəcar. **21** Wərkun wəkakə pəkənə MARIKI aŋkesiya յorkun nde dəkəbərə da aŋgbancan յebəpənə kə Kanu, յøyənə polojnə pa kəlompəs ka kiciya. **22** Wəlojnə pətubucnə kəsəkəs wəkayi kiciya MARIKI fər kiriş tətə kəlompəs ka kiciya kərjəkə օyo mə, MARIKI ըղղajnənə kə kiciya kərjəkə. **23** Kə nəndekəbərə atəf յa Kanağ nəlip kəbəf ka tək yokom yedi fəp-ε, nacləm yokom ya tək yayəkə amənə kədi haj meren maas, ta nədi yi. **24** Yokom ya tək yayəkə yendekəkom teren ta məjəkələ mə fəp, nəde nəcpuse yi ina MARIKI, nəckər'əm yi kəkorkoru disre. **25** Teren ta kəcamət, nəntam kədi yokom yayəkə, nədekə nəcpim yi, yendela, յøyənə yonu. MARIKI iyöne, Kanu konu. **26** Ta nəde nəcsəm sem nye mecir mayi məsərəyi yi mə. Ta nəyə mes ma dure, ta nəgbal kəsənc. **27** Ta nəfonnə cəfon cəkəsək ca domp donu, ta məfonnə kek cəsək. **28** Ta nəpirintnə ca cələm dəkata nye kəbikə kəntənim mə, ta nəgbes-gbesinə so dis tətə kəbal ka fum wəfi. MARIKI iyöne. **29** Ta nələsər delel da awut anu aran kəcəjəs յa kəcfəntərə-fəntərə kə arkun aŋe յantənənəcə յa mə, ta tedesəjə afum a dətəf kəyi ka yamayama, ta tedesəjə յacyə mes melec ma kəbut amera maməkə. **30** Nədekə nəclələs dəsək da kərjesəm dem nde o nde, nəleləs so kəfə kəsoku kem. MARIKI iyöne. **31** Ta nəsep kəlok-luku kə mera ya afi. Ta nəten kəsənənə kətəsək tetərjan. MARIKI iyöne, Kanu konu. **32** Məde məclələs abeki, məde məcsəj wətem pəlel. Məmentər dəməyə mam a məleləs ina Kanu kam. MARIKI iyöne. **33** Kə wəcikəra ender pəyi nu dacə atəf յonu-ε, ta nədir kə. **34** Nəsumpər wəcikəra kako pəmə wənc konu. Nəbətər kə pəmə nənasərka. Nəccəm-cəmne a nəna so nənayonə acikəra atəf յa Misira. MARIKI iyöne, Kanu konu. **35** Ta nəyə kətəlomp nkə o nkə dəyotubucə yonu fəp. **36** Nəyə yotubucə yetəjnənə, MARIKI iyöne, Kanu konu nkə kənawurenə nu atəf յa

Misira mə. **37** Nəməjəkərnə sariyə sem kə moyə mokur mem fəp, nəde nəccəmə so mi darəj. MARIKI iyöne.»

20 Kə MARIKI osom Musa: **2** «Mələku aka Yisrayel: Fum nwə o nwe, kəyefə wəkə Yisrayel həj acikəra aŋe յayi nu dacə mə, օsəj wan kən wəkin nnə kanu ka yem nkə aŋwe Molek mə, padif wəkayi. Aka Yisrayel յaca-cas kə masar. **3** Ina so iŋkafələr wəkayi fər, iwure kə aka Yisrayel dacə, bawo օsəj yuruya yən yin kanu ka yem nkə aŋwe Molek mə. Ti disre, օsənə aŋgbip յem յosoku kətəsək, k'ofulus dosoku da tewe tem. **4** Kə aka Yisrayel յamepə mes maməkə fər, ta յandif fum wəkakə օsəj wan kən kanu ka yem nkə aŋwe Molek mə-ε, **5** ina MARIKI, iŋkafələr fum wəkayi fər kə aka kor kən disre, iwure յa aka Yisrayel dacə, nkən fum wəkakə kə aka յampajnə pəyamayama kəyek-yekəs ka kanu ka yem ka Molek kərjəkə mə. **6** Kə fum eşəp kənəjkenə kə afi kə pəyənə fe ti pəgbəl kəsənc nkə o nkə nnə afi յayi mə, յampajnə pəyamayama kəyek-yekəs ka canu ca yem cacəkə-ε, iŋkafələr wəkayi fər, iwure kə aka Yisrayel dacə. **7** Nəpusnə fər yem kiriş, նəyənə afum acəmpə, bawo MARIKI iyöne, Kanu konu. **8** Nade nəməjəkərnə sariyə sem, nade nəccəmə so si darəj. In'øyənə MARIKI, nwə ompus nu mə, նəyənə afum acəmpə. **9** Nwə o nwe ontolane kas kə pəyənə fe ti, kərə pələc mə, padif kə. Nkən əsare təta defi dən sona gboj, bawo otolane akombərə ən pələc. **10** Kə fum ojsumpər dalakə kə wəran wəlo kə təyənə wəran ka wenc wələma յayi dalakə-ε, padif afum akəkə mərəj fəp. **11** Kə wərkun əfəntərər wəran wələma wəkə kas-ε, əlapəs kas, padif mərəj maŋan fəp. Եnasərə so təta defi dañan. **12** Kə wərkun əfəntərər wəran ka wan kən wərkun-ε, padif afum akəkə mərəj fəp. Dəyamayama dərəj do: Եnasərə so təta defi dañan. **13** Kə wərkun յafəntərər wəkos wərkun pəmə təkə wərkun ըŋfəntərə kə wəran mə, mərəj maŋan fəp յayə pəyikyik mpe MARIKI enter mə, padif յa mərəj maŋan fəp. Եnasərə so təta defi dañan. **14** Kə wərkun ənəncə wəran kə kərə-ε, tes tələc ta kəbut amera tə. Pacəf wərkun wəkakə, wan wəran kə kərə, nte təŋsənə ta tes ta kəbut amera tatəkə təgbəkərə so kəyi nu dacə mə. **15** Kə wərkun əfəntərər pəcəl-ε, padif wərkun wəkakə, padif so pəcəl papəkə. **16** Kə wəran əfəntərə kə pəcəl-ε, padif wəran wəkakə kə pəcəl papəkə. Եnasərə so təta defi dañan. **17** Kə fum ənəncə wəkire kən nwə յampajnə kas kə pəyənə fe ti, nwə յampajnə kərə mə, յakə haj յafəntərə-ε, təyə

ta malap to ḥayə, pawure ḥa for ya awenc aja kiriŋ. Fum nwə ɛfəntərər wəkire kōn mə, esare kiciya kōn. 18 Kō wərkun ɛfəntərər wəran nwə eyi kānəŋk wəka darenc mə, aŋwure mərəj maŋan fəp aka Yisrayel daco, kəcəre mərəj maŋan fəp ḥatəŋne kəfəntəre tem ntə wəran eyi kānəŋk wəka darenc mə. 19 Ta mafəntərər wənc wəran wəka iya kam, kō pəyone fe ti wəkire ka papa kam, bawo kəlapəs ka akombəra am kō. Aŋe ḥayə ti mə, ḥasare kiciya kəjan. 20 Kō wərkun ɛfəntərər kōncəra kon-ɛ, ḥalapəs wos ka wəkako. Afum akakə mərəj ḥasare kiciya kəjan, ḥanfi ta ḥayə awut-ɛ. 21 Kō fum enənce wəran ka wənc-ɛ, tɔyə teiyikik to. Afum akakə mərəj ḥafəsətə awut, tamərəj wərkun wəkako elapəs wənc. 22 Nəməŋkərəne sariyə sem kō məyo mokur mem fəp, nəde nəcyo mi, ti tendesəŋe atof n̄je iŋkekəre nu kəndə mə, ta atof n̄eŋenc nu-ɛ. 23 Ta nədəkə nəcyo məyo ma afum ako iŋkəbeləs nu for kirij mə de! Afum akakə kəcyo kəjan mes melec maməkə fəp kəsəŋe k'inter ḥa. 24 Mba inaloku nu: «Nən'endekolek antof ḥayə, ina yati endekəsəŋ nu ḥji, antof ḥoboju ḥo dałe kō awop. MARIKI iyone, Kanu konu, in'egbey nu kō afum alpəs aŋe.» 25 Itə pəmar nəcgbey sem yosoku kō yotəsək, bəmp yosoku kō yotəsək, ntə təŋsəŋe ta nəyik-yikəsətə sem yayəkə yontəsək mə. Sem, bəmp, kō yefələr-felər nyə yencepe-cepə nu dacə mə, iŋgbey yi ntə təŋsəŋe nəcəre nyə yontəsək mə. 26 ḥayəne afum acempi apus nnə iyi mə, bawo ina MARIKI, incemp. Iŋgbey nu kō afum alpəs aŋe ntə təŋsəŋe ḥayəne akemi mə. 27 Kō wərkun kō pəyone fe ti, waran wələma ḥandə kəclək-loku kō afi, kō pəyone fe ti ḥacgbal kəsənc, pac-açs ḥa masar, padif. ḥasare so teta defi dařan.»

21 Kō MARIKI osom Musa: «Məloku awut arkun a Aruna, alojnə: Ta wəlojnə pəsəŋne kətəsək kəgbunjəns kəbel ka fum, a ntə wəkako ḥyone wəka kusunjəka Lewy mə. 2 Məne tɔyəne a fum kōn pat əfə: Kərə, kas, wan kōn wərkun, wan kōn wəran, wənc. 3 Kō pəyone wəkire kōn wətələ əfə-ɛ, aŋwose kō kətəsək tetən. Wəkire, wəka kələ kəjan disre əfə, bawo wəlojnə entasəŋ fe kō wərkun kələ kəcuru disre. 4 Wəlojnə wəkiriŋ ka afum ḥyone, pəmar fe pəsəŋne kətəsək pəfulusne. 5 Ta alojnə ḥafonne səbomp mofo moloma, ta ḥafonne cek cəsək, ta ḥagbes-gbesine dis. 6 ḥayəne aŋe ampusə Kanu kəjan mə, ta ḥafulus tewe ta Kanu kəjan, bawo ḥa ḥajker'əm yolojnə nyə ancəf ina MARIKI mə, yeri ya Kanu kəjan. Itə pəmar ḥayəne

afum acempi aŋe ampus'əm mə. 7 Ta alojnə ḥacnənce aran ayi yamayama, kō pəyone fe ti, wəran nwə aŋləsər kəfac mə, kō pəyone fe ti, wəran nwə ḥasakənə kō wos mə, bawo wəlojnə wərkun əfə, nwə ampusə Kanu kōn mə. 8 Məna wəka Yisrayel nwə o nwə məde məclələs wəlojnə, bawo nkən eŋkəre yeri nyə nəŋsəŋ ina Kanu konu mə. Alojnə ḥade ḥayəne afum apus nnə nəyi mə, bawo ina MARIKI incemp, k'iyek-yek aka Yisrayel ntə təŋsəŋe ḥayəne afum acempi mə. 9 Kō wan wəran ka walognə ofulusne pəyi yamayama-ɛ, kas wəlojnə ofulus: Pacəf wan wəran wəkako pəyi wəyəŋ.» 10 «Wəlojnə wəpəŋ ḥyone wəkiriŋ ka awenc aja alojnə: Nkən nwə anaboy moro dəromp, padəs kō dekiriŋ da kəlojnə, paber kō yamos ya dəKanu mə, ta pəsaktine cəfon, ta pəwal-wali yamos yon teta defi. 11 Ta wəlojnə wəpəŋ pəkə defi da nwə o nwə, ta pəsəŋne kətəsək, ali tɔyəne a kas, kō pəyone fe ti kere efi-ɛ. 12 Ta pəyefə nde kəfə kəsəku, ta pədefulus kəfə kəsəku ka Kanu kōn, bawo kəbəy kōn moro ma dəKanu kənapus kō alojnə daco. MARIKI iyone. 13 Wəlojnə wəpəŋ pənənce wəran nwə antoləsər kəfac mə. 14 Ta pənasər wəcəbokəra, ta pənənce wəran nwə ḥasakənə kō wos mə, ta pənənce wəran nwə ofulusne pəyi yamayama mə. Pəlek wəran akomene ən daco nwə antoləsər kəfac mə, 15 ntə təŋsəŋe ḥa kətəgbulun awut nde dokom dařan, ḥayəne afum acempi, asoku pes mə. In'əyone MARIKI mme mompus ḥa yebəc yem mə.» 16 Kō MARIKI osom Musa: 17 «Məloku Aruna: Yuruya yam fəp dətemp kō dətemp, nwə o nwə ḥyone dolokəp dəris mə, ta pələtərəne tetek tolojnə kəsəŋ ina Kanu kōn peri. 18 Fum nwə o nwə ḥyone dolokəp kəfə kələma dəris, ta pələtərən'əm: Kəyefə wətənəŋk, fum nwə entəmbələr mə, fum nwə ḥyone dolokəp dəkəro mə, kō pəyone fe ti, dis dən dəlece kəfə kələma mə, 19 fum nwə entəpə kəca kō pəyone fe ti, kəcək mə, 20 fum wəka kəndəŋk, kō pəyone fe ti, fum wəkələc, fum nwə ḥyone təsəŋk dərəfər mə, wəka yatərə, wəka amənco, wərkun nwə antemp cəkəl mə. 21 Ali wəkin yuruya ya Aruna wəlojnə daco nwə ḥyone dolokəp mə, ta pələtərəne tetek tem tolojnə kəkər'əm yolojnə nyə ancəf MARIKI mə. Nwə ḥyone dolokəp mə, əfələtərəne kəsəŋ Kanu kōn yeri. 22 Mba wəkayi entam kədi yeri ya Kanu kōn, yolojnə yosoku kō nyə ampus'əm mə. 23 Mba ta wəlojnə wəyə dolokəp pəbəp kəloto kəkəŋkə, ta wəkayi pələtərəne so tetek tolojnə Kanu, bawo ḥyone dolokəp. Ta pəfulus mofo mem mosoku, ina MARIKI

impus mi.» 24 Ko Musa oluku Aruna moloku mme, ko awut on ko aka Yisrayel fap.

22 Ko MARIKI osom Musa: 2 «Mələmər Aruna ko awut on mes mme aymone ya kadi yolojne nye aka Yisrayel yandə yacbelər yolojne nye yampuse MARIKI mo. 3 Mələmər Aruna ya alojne fap dacə, wərkun nwə o nwə ələtərnə yolojne yosoku nye aka Yisrayel yampuse MARIKI mo, ta wəkayi əsək-ε, ajuwre wərkun wəkakə yebəc yem. MARIKI iyone. 4 Wərkun nwə o nwə yuruya ya Aruna dacə docu da akata deçalərnə dosumpər ko, kə pəyənə fe ti, wakayi domun deçgbələr dəkəsətə dən ta pəyənə məsətə-ε, ta pədi yolojne yosoku ya MARIKI, haj pəcsək. Tin tayı ta ko nwə əntəsək bawo ongburjsərenə wəfi, kə nwe domun d'arkun dendewur, 5 ko nwə ongburjsərenə yelişəlinə yətəsək kə pəyənə fe ti fum nwə kəgburjsərenə kən kərəsəjə fum kətəsək mo, təyənə kətəsək ka fum wəkakə nkə o nkə. 6 Nwə o nwə ogburjsərenə paka pətəsək, wakayi əsək fe haj dec dekale, ta fum wəkakə pədi yeri ya yolojne yosoku, mənə wəkayi pəbikə. 7 Dec dənckənəkale wəkayi pəsək oj, entam kədi so yeri yosoku ya kəlojne, yeri yən yə. 8 Ta wəlojne pəsəm wəsem nwə antəfay mo, kə pəyənə fe ti, pəcəl mpe wəsem wələma wendif mo, təyəsəjə kə kətəsək. MARIKI iyone. 9 Alojne yandəməjkarne sariyə sa yebəc yem, ta ənasər kiciya ka kəfulus yeri nye ampusə MARIKI mo. Kə əntələləs teta yeri yayəkə təyəsəjə ya kəfi. Ina MARIKI, in'ompus ya. 10 Ta nwə o nwə wətəyənə dokom da alojne pədi yeri yosoku ya kəlojne. Kəyefə wəcikərə wəcepər kəbəp ka wəbəcə ka wəlojne nwə əyşər kəway mo, ali wəkin ta pədi yeri yosoku yayəkə. 11 Mba wəcar nwə wəlojne ənəwəyə pəsam pən mo, entam kədi yi, kə fum nwə aju kom kələ kən disre mo, əntətam kədi yeri yopus ya kəlojne yayəkə. 12 Ko wətəyənə wəlojne ənəncə wan wəran wəka wəlojne, ta wəran wəkakə pədi so yeri yosoku ya kəlojne. 13 Wan wəran ka wəlojne nwə əntəkom a wos pəfi, kə pəyənə fe ti, ənasəkənə kə wos, pəlukus pəde pəndə kələ ka kas pəmə təkə ənayi di ntə ənatəlo mo, entam kədi so yeri ya kas. Mba ta wətəyənə yuruya ya alojne nwə o nwə pədi yeri yosoku yayəkə. 14 Ko fum wələma, kətəyəfənə disre endi peri mpe ampusə MARIKI mo-ε, wəkayi pəsəjə wəlojne pətəyənənə pa yeri yosoku yoko endi mo, pəkafələ so pədənərə alamali niye wəlojne omboncər kə mo. 15 Ta alojne əfələs yolojne ya aka

Yisrayel nye yandə yacbelər yolojne nye yampuse MARIKI mo. 16 Ko alojne əndi yeri yayəkə ta ənasək-ε, əyəsəjə aka Yisrayel kəsərə kiciya nkə pəmar əyəsəjə alamali mo. In'əyənə MARIKI nwə ompus yolojne mo.» 17 Ko MARIKI osom Musa: 18 «Mələkə Aruna ko awut on ko aka Yisrayel fap: Fum nwə o nwə wəka kələ ka Yisrayel kə pəyənə fe ti wəcikərə wəcepərənə tem aka Yisrayel dacə edekənə MARIKI kəlojne ka polojne pəcəf: Təyənə teta kəderəm nkə o nkə kə pəyənə fe ti, teta kəlojne ka kəpoce abəkəc əyəsək pəsəf, 19 kə wəkayi əfəj i iban kəlojne kən-ε, pəlojn'em pəcəl porkun mpe pəntəyo dolokəp mo, təyənə tura, ajuksiya, ambiyofo. 20 Ta nəker'əm pəcəl mpe pəyə dolokəp mo, ifəbəj kəlojne konu kənəkə. 21 Ko fum endekənə MARIKI wana, ajuksiya, kə pəyənə fe ti wir teta kəlojne ka kəpajnə pəforu kə pəyənə fe ti teta kəderəm kən kə pəyənə fe ti teta kəpoce abəkəc əyəsək pəs-ε, ijuwəsə kəbəj kəlojne kənəkə, kə təyənə pəcəl papəkə pəyə fe dolokəp-ε. 22 Ta nəkenə MARIKI pəcəl pətənəjk, pəcəl mpe ambopər kə pəyənə fe ti, pəcəl mpe əngbinti kəcək mo, mpe pəngbətələ-gbətələ cəfon mo, pəcəl mpe pəyə yatərə mo, kə pəyənə fe ti amanta kə pəyənə fe ti docu da akata dələma mo. Ta nəkekərə pi teta kəlojne nkə ancofə MARIKI nde dətətek tolojne kəroj mo. 23 Məntəm kəken'əm kəlojne ka kəpoce abəkəc əyəsək pəs: Wana, ajuksiya, wir nwə wəyə kəcək kə pəyənə fe ti kəca kəbəl kətas kənəkə mo, mba ifəbəj yayəkə teta kəlas ka kəderəm konu. 24 Ta nəkerə ina MARIKI pəcəl mpe antəmp, mpe amporu-poru, mpe awurə cəkəl kə pəyənə fe ti, pəcəl mpe əncopu arit mo. Ta nədeko nəcyə yəcəl yonu tatəkə nde atəf əyonu. 25 Ta nəway acikərə dəwaca yəcəl yoko əngbinti dis mofo moləma mo, kədəlojne ina Kanu konu. Kəgbinti dis da pəcəl papəkə dəsəjə pi kəyə dolokəp. Ifəbəj pi kəlojne konu.» 26 Ko MARIKI oluku Musa: 27 «Kəyefə tura, ajuksiya əyəkən, ambiyofo, k'aju kom yi-ε, wan pəyi kərə dəntəf haj matə camət-mərəj. Kəyefə oj tataka ta camət-maas ta pəcəl papəkə, ijuwəsə pi kəbəj teta kəlojne nkə ancofə MARIKI mo. 28 Ta nəfəy pəcəl pərən kə wan ka pi dəsək din dayi, təyənə wana, ajuksiya kə wir. 29 Ko nəndəlojne MARIKI teta kəyif kən barkə-ε, nəcəmə sariyə sa kəlojne ntə təyəsəjə pəbəj ki mo. 30 Nəsəm sem yayəkə dəsək da kəlojne dadəkə, ali pin ta nəsək pa dəckəsək. MARIKI iyone. 31 Nəməjkarne mosom mem, nəde nəcyə mi. MARIKI iyone. 32 Ta nəfulus dosoku dem, ntə təyəsəjə aka

Yisrayel ḥaleləs dosoku dem mə. In'øyne MARIKI nwe ompus nu mə. 33 Inawurene nu atof ḥa Misira nte təyşorę ide iyone Kanu konu mə. MARIKI iyone.»

23 Kə MARIKI osom Musa: 2 «Məloku aka Yisrayel:

Cəsata ca kəyek-yeğəs MARIKI nce nənde nəcwe kələŋkane ka aka Yisrayel fəp mə, kələŋkane kəsoku kənde kəcyi. Mataka ma cəsata cacəkə mə mame: 3 Mataka camət-tin ma tataka tolusər disre fəp aյwose nu kabəc, mba tataka ta camət-mərəj simiti, dəsək da kəjesəm nde ampuse MARIKI mə də, kələŋkane kəsoku kə, tetem. Ali təbəc tin ta nəsumpər dəsək da kəjesəm dadəkə, dəsək deleləs MARIKI də nnə o nnə nəndeyi mə. 4 Cəsata ca kəyek-yeğəs MARIKI nce cə nənde nəcwene kələŋkane kəsoku ka aka Yisrayel tem nte ambonc mə.» 5 Kə MARIKI osom Musa: «Tataka ta wəco kə marjkələ ta ḥof ḥəcəkə-cəkə ḥa teren, dec dərəfəy, nəboce MARIKI kəsata ka Kəcepər. 6 Tataka ta wəco kə kəcamət ta ḥof ḥəjəkə, nəde nəcboce MARIKI kəsata ka Cəcom cətənəyklə lebin. Nəde nəcsəm cəcom cətənəyklə lebin mata camət-mərəj camcam. 7 Tataka təcəkə-cəkə ta tataka tolusər tayı, nəde nəcwe kələŋkane kəsoku teta kələləs MARIKI. Ta nəbəc dəsək dadəkə yəbəc nye o nye nəmbət bəc mə. 8 Nəckərə yolojnə yəkə ançəfə MARIKI mə, dəsək o dəsək, mata camət-mərəj disre. Tataka ta camət-mərəj, nəde nəcwe kələŋkane kəsoku teta kələləs MARIKI. Ta nəbəc dəsək dadəkə yəbəc nye o nye nəmbət bəc mə.» 9 Kə MARIKI osom Musa: 10 «Məloku aka Yisrayel: Kə nəndekəberə atof ḥonu nje isəj nu mə, kə nəndekə nəctəl-ə, nədeko nəckənə wəlojnə asek ḥəcəkə-cəkə ḥa yetəl yonu yəcəkə-cəkə. 11 Wəlojnə nkən ḥəkətubucne kəsəj yi MARIKI fər kirij, nte təyşorę pəbaş yi mə. Wəlojnə ontubucne ḥi kəsəj dəckəsək da kəjesəm. 12 Dəsək nde nəntubucne kəsəj asek ḥa yetəl yayəkə mə, idə nəkənə MARIKI aյkesiya ḥorkun ḥa teren tin nje ḥəntəyo dolokəp mə teta polojnə pəcəf. 13 Nədejər kələjnə ka məngben kilo camət-tin ka kəmbəfe kətət nkə anoktərenə kə moro mə. Nədejər sə wen liter din kə dacə, nəçəfə yi MARIKI. Kələjnə kə, nkə ambonc ḥa ki ḥəntore-tore MARIKI abəkəc mə. 14 Nəfədi ali pokom pa yetəl yayəkə kəyəfe kəcom, məngben mənəkət, məngben mofu, ali pin ta nədi, ta nəntakenə Kanu konu sek yəcəkə-cəkə ya yetəl yonu-ə. Təyəne nu sariye sa doru o doru, dətemp kə dətemp donu, nnə o nnə nəndeyi mə. 15 Kə MARIKI osom sə Musa:

«Kəyəfe ka dəsək nde nəjķərə sek ya yetəl yonu nye antubucne kəsəj mə, kəyəfe dəckəsək da kəjesəm dadəkə, nəde nəcləm mata moluksər camət-mərəj. 16 Nəde nəcləm mata wəco kəcamət, haj dəckəsək da dəsək da kəjesəm da camət-mərəj, nəkənə so MARIKI kələjnə ka məngben mofu. 17 Kəyəfe nde dəkiyi donu, nəde nəckərə cəcom mərəj kədetubucne kəsəj ci MARIKI. Kəcom o kəcom pəmar palompse ki kəmbəfe kətət kilo kəmaas panəjklə ki lebin pakakəl. Cəcom cə nce aylompse MARIKI yetəl yəcəkə-cəkə mə. 18 Nədejər kələjnə ka kəcom kərjkə: ḥəsiya yorkun camət-mərəj ya teren tin tin nye yəntəyo dolokəp mə, tura tin, ḥəsiya yorkun mərəj, nəcəfəm yi nde dətetek tolojnə kəroj nədejər sə yolojnə ya məngben kə wən wa yi. Yolojnə yo nye ançəfə MARIKI mə, ambonc ḥa yi ḥəntore-tore kə abəkəc. 19 Kə tətəkə təncepər-ə, nəkərə MARIKI ambiyofo rjin teta kələjnə ka kiciya, kə ḥəsiya yorkun mərəj ya teren tin teta kələjnə ka kəpanjənə pəforu. 20 Wəlojnə pətubucne kəsəj yi for ya MARIKI kirij, kəlekənə ka cəcom cəcəkə-cəkə nce antubucne kəsəj kə ḥəsiya yayəkə mərəj: Yeri yopus ya MARIKI yo, wəlojnə ḥəyo yi. 21 Dəsək dadəkə yati, nəde nəcwe kələŋkane kəsoku teta kələləs im, ta nəbəc yəbəc nye o nye nəmbət bəc mə. Təyəne nu sariye sa doru o doru, dətemp kə dətemp donu, nnə o nnə nəndeyi mə. 22 Kə nənde nəctəl nde antəf ḥonu-ə, ta nəde nəctəl cəsək ca cəbəf conu, ta nəluksərne sə kəgbətəs ka səbomp nse nəmpələs tadarəj tonu mə, nəsakərə səsəkə wətəyo daka kə wəcikəra. MARIKI iyone, Kanu konu.» 23 Kə MARIKI osom Musa: 24 «Məloku aka Yisrayel: Dəsək dəcəkə-cəkə da ḥof ḥa camət-mərəj dəyəne nu dəsək da kəjesəm nde ampuse MARIKI mə, dəsək dəcəm-cəməs kə dofula luk. Nəde nəcwe kələŋkane kəsoku tewə tem. 25 Ta nəbəc dəsək dadəkə yəbəc nye o nye nəmbət bəc mə, mba nəkərə MARIKI yolojnə nye ançəfə kə mə.» 26 Kə MARIKI oluku Musa: 27 «Tataka ta wəco ta ḥof ḥa camət-mərəj, dəsək dərəjə da Kəsəkəs ka kiciya də. Dəsək dadəkə kələŋkane kəsoku kə, teta kələləs im. Nəsuj dəsək dadəkə, nəkərə MARIKI yolojnə nye ançəfə kə mə. 28 Ta nəsumpər təbəc o təbəc dəsək dadəkə, bawo dəsək da Kəsəkəs ka kiciya də, dəsək dotubucne kəsəkəs nu kiciya konu for ya MARIKI kirij, Kanu konu. 29 Nwe o nwe edəncəs kəsəj dəsək dadəkə mə, aյwure kə aka Yisrayel dacə. 30 Nwe o nwe oýsumpur yəbəc dəsək dadəkə mə, ina yati iňmələk kə afum ən dacə. 31 Ali

tebəc ta nəsumpur dəsək dadəkə. Sariye sa doru o doru sə dətemp o dətemp, nnə o nnə nəndeyi mə. **32** Dəsək dadəkə dəyənə nu dəsək da kəjesəm nde ampuse MARIKI mə, nəsuj tatəkə ta camət-mərkələ ta յof, nəjesəm kəyefə dəfəy haş dəckəsək dəfəy.» **33** Kə MARIKI osom Musa: **34** «Mələkə aka Yisrayel: Tataka ta wəco kə kəcamət ta յof յa camət-mərəj, pabocə MARIKI kəsata ka Cələngbə, haş mataka camət-mərəj. **35** Tataka təcəkə-cəkə, kəlojkane kəsoku kə, teta kəleləs im. Ta nəbəc dəsək dadəkə yebəc nyə o nyə nəmbət bəc mə. **36** Dəsək o dəsək mata camət-mərəj maməkə disre, nəckenə MARIKI yolojnə nyə andecəfə kə mə. Tataka ta camət-maas, kəlojkane kəsoku kə, teta kəleləs im. Nəkərə ina MARIKI yolojnə nyə andecəf'əm mə. Kəlojkane kalpəs ka kəsata kəjəkə kə, ta nəbəc dəsək dadəkə yebəc nyə o nyə nəmbət bəc mə. **37** Cəsata cənce cə nəcboc teta kəleləs ka MARIKI, nəde nəcwe kəlojkane kəsoku nke nəde nəkərə MARIKI yolojnə nyə ande paccəfə kə nde dətetek tolojnə Kanu kəroj mə, yolojnə ya mənqben, yolojnə ya kəpajnə pəforu kə yolojnə ya wen wa yi, pəmə təkə pəmar palojnə dəsək nde o nde mə. **38** Yolojnə yayəkə y'ande pacdeñər yolojnə ya dəsək da kəjesəm fəp nde ampuse MARIKI mə, kəyefə ka yopocə yonu, yolojnə ya kədərəm yonu haş yolojnə yopocə yonu nyə nəjsən MARIKI bəkəc yosoku pes mə. **39** Teta kəsata ka cələngbə, tataka ta wəco kə kəcamət yati ta յof յa camət-mərəj, kə kətəl ka yəbəf yonu kəlip-ə, nədekə nəcboc kəsata ka MARIKI mata camət-mərəj disre. Tataka təcəkə-cəkə kə tataka ta camət-maas ta kəsata kəjəkə, mataka meyəsəm mme ampuse MARIKI mə. **40** Tataka təcəkə-cəkə, nəlek yokom yotət ya tək yokom yonu, bat ya komp, wara wa tək yəyə bəpər kə cəjəkələma ca dəromun, nəwoləswoləs ina MARIKI Kanu konu for kiriş mata camət-mərəj maməkə fəp disre. **41** Kəren o kəren nəde nəcbocə ina MARIKI kəsata mata camət-mərəj, յof յa camət-mərəj յa teren o teren disre. Tede toyənə nu sariye sa doru o doru, dətemp kə dətemp. **42** Akom aka Yisrayel fəp յade յacyi cələngbə disre mata camət-mərəj, **43** nte təjsənə yuruya yonu yedecərə a inayine aka Yisrayel dəcələngbə nte inawurene յa atəf յa Misira mə. MARIKI iyənə, Kanu konu.» **44** Tətəkə tə Musa ənaləmər aka Yisrayel cəsata ca kəlojkane kəyek-yekəs MARIKI.

24 Kə MARIKI oluku Musa: **2** «Məsom aka Yisrayel յaker'əm moro mətot ma olif məfəc, nte təjsənə səlamp səctəm kəmar dəfəy o dəfəy mə. **3** Aruna pəccəmbər pədətə səlamp nde յəgbəncən յəbəpənə kə Kanu nde todoru ta kəloto kəkəjəkə kənjkəra nke kəmentər danapa dem k'aka Yisrayel, nte təjsənə səcmər təm fəp MARIKI for kiriş kəyefə dəfəy haş bətbət mə. Tede toyənə nu sariye sa doru o doru, dətemp o dətemp deleləs si. **4** Aruna pədekə pəccəmbər səlamp pədətə pa səlamp pa kəma kəsoku pes, nte təjsənə səcmər təm fəp MARIKI for kiriş mə. **5** Məlek kəmbəfe kətət, məkakəl cəcom cəlok-lok wəco kə mərəj, palompə kəcom nke o nke kəmbəfe kilo camət-tin. **6** Nəboc ci for ya MARIKI kiriş nde aməsa յa kəma kəsoku pes, cəgba mərəj. Kəgba o kəgba pacek ki cəcom camət-tin. **7** Kəgba o kəgba məboc ki suray satət sa kələl ka kətək, nse andecəfə ina MARIKI dəkəcəmə da cəcom teta kəcəm-cəməs mə. **8** Dəsək o dəsək deyəsəm nde ampuse MARIKI mə, paboc'əm cəcom cəcəkə nte təjsənə cəde յacyi MARIKI for kiriş təm fəp mə. Dəcəcom ca aka Yisrayel nənde nəcbələr ci, danapa da doru o doru də. **9** Cəcom cəcəkə, ca Aruna kə yuruya yon cə, յade յacyəm ci kəfə kəsoku: Yede յəyənə յa yeri yosoku nyə ambelər yolojnə nyə ampuse MARIKI kəcəfə kə mə dacə. Tede toyənə nu sariye sa doru o doru.» **10** Dəsək dələmə, wərok wəYisrayel wələmə kas pəyənə wəMisira, pacwə kərə Selomit wan wəran wəka Dibri wəka kusujka ka Dan. Kə wərok nwə, յəkə aYisrayel dacə k'յəkə pəyəktər wəka Yisrayel wələmə kəyefərənə dəndo dəsarjka. Kə wərok nwə ələməs MARIKI pəcəbəc təwe tən, k'ontolane kə pələc. K'asumpər wan wəkəkə k'əjənə kə Musa. **11** K'əjəkə pacanjər kə, packar MARIKI kələkə təkə andeyə kə mə. **12** Kə MARIKI oluku Musa: **14** «Nəwurene wan wəkawə ələməs im mə sajka disre! Anej յane kə dim mə fəp, յaderəjər kə waca dərəmp, nte təjsənə afum fəp յacərə a fum wəkawə esərə kəciya mə, kə telip-ə, kəlojkane ka aka Yisrayel fəp յaca-case kə masar. **15** Nte tə mərkələku aka Yisrayel: Məna nwə o nwə məntolane Kanu kam pələc mə, məsare kiciya kam. **16** Nwə o nwə յəfər-fərəs təwe ta MARIKI mə, padif kə: Kəlojkane ka Yisrayel fəp յanca-case wəkayi masar յadif. Wəkayi, pəyənə wəka Yisrayel, pəyənə wəcikərə, andif wəkayi teta nte ələməs təwe ta Kanu mə. **17** Nwə o nwə onsut fum padif kə mə, mənə padif wəkayi. **18** Nwə o nwə osut pəçəl pa wənc padif pi mə, pəsəjə poləmə peyi wəyerj kəway ka pəkə

endif mə. 19 Kə fum ombopər fum wələma-ε, pabopər sə wəkayi, pəmə kəbopər kəŋkə ombopər wənc mə: 20 Kəway ka kətepi kəyəne kətepi, dəfər dəyəne kəway ka dəfər, desek dəyəne kəway ka desek. Dolokəp dəkə əŋyo wənc mə, idə aŋlukse kə. 21 Nwə ojsut pəcəl pədif mə, pəlukse kəway ka pi, pəcəl peyi wəyəj, mba k'osut fum pədif-ε, mənə padif kə. 22 Kiti kin kayi kə kəyəfe wəcikəra kəbəp wəka Yisrayel: MARIKI iyəne, Kanu konu.» 23 Kə Musa oluku moloku maməkə aka Yisrayel, k'awurene wəkakə ənatolane tewe ta Kanu pələc mə, saŋka tadarəj k'arŋə pacas kə masar. Kə aka Yisrayel ŋayo təkə MARIKI ənasom Musa mə.

25 Kə MARIKI osom Musa nde tərə ta Sinayi: 2

«Məloku aka Yisrayel: Kə nəndekəbəre atof nŋə yi kəsəŋ nu mə, nəce antəf ŋonu ŋaŋkə ŋejəsəm pipic, teta kəleləs ka MARIKI. 3 Meren camət-tin disre, nəntam kəcbəf nde cəbəf conu, nəcepəs wara wa ŋgbəŋkələ ya wən yonu, nəcpim yokom ya yi. 4 Mba teren ta camət-mərəj, teren camcam ta kəjesəm ta antəf tə, nte ampuse MARIKI mə. Ta məbəf dale dam, ta məcepəs ŋgbəŋkələ ya wən wəm dəntəf. 5 Ta mətel pas ya məŋgbən məkə mənatəmpəne kə moŋpor mə, ta məpim sə yokom ya ŋgbəŋkələ ya wən wəm wəkə məntəcepəs dəntəf mə. Teren terjesəm ta antəf tə. 6 Ti disre nəntam kəcdi yokom nyə antəf ŋendepoŋ teren ta ŋi terjesəm disre mə, kəyəfe məna, kəkə wəcar kam wərkun kə wəran, wəbəcə kam nwə məŋsəŋ kəway mə, kə wəcikəra wəcepər wəkə eyi ndaram mə. 7 Yokom yayəkə yendekoyəne sə yeri ya yəcəl kə səm yonu yəkə yeyi nde atəf ŋam mə teren tatəkə fəp.» 8 «Nəde nəcləm meren meŋsəm camət-mərəj, haj camət-mərəj, kəwon ka ti kəyəne meren wəco maŋkələ kə camət-maŋkələ. 9 Tataka ta wəco ta ŋof ŋa camət-mərəj, dəsək dadəkə məfula aluk cawon cawon: Dəsək da Kasəkəs ka kiciya də, nəfula luk atəf ŋonu fəp disre. 10 Nəpuse teren ta wəco kəcamət tatəkə MARIKI, təm tatəkə nədəŋk kəyi yəŋən dətəf aka sədare sonu fəp. Teren tatəkə təyəne nu teren ta Kəkul-kuləne Pəbotu. Nwə o nwə pəluksərəne kəbəj antəf kə paka pən, pəkə sə afum ən kəsək nde kələ kən disre. 11 Teren ta wəco kəcamət tatəkə tendeyəne nu teren ta Kəkul-kuləne Pəbotu, ta nədebəf, ta nədetəl sə pas yəkə yompoŋ dale mə, ta nəpim sə ŋgbəŋkələ ya wən yonu nyə nəntəcepəs dəntəf mə. 12 Bawo teren ta Kəkul-kuləne Pəbotu tə, təyəne nu teren topus. Nəde nəcdi yokom nyə dale

donu dəŋsəŋ disərka mə. 13 Kəren ka kəsata ka Kəkul-kuləne Pəbotu kəŋkə disre, nwə o nwə palukus nde antəf ŋon. 14 Kə məndecamsər wənc əm antəf, kə pəyəne fe ti məcwayər kə paka pələm-ε, ta nwə o nwə pədir wənc. 15 Məwayər wənc əm, mba ta məpələr kələm ka meren məkə məncepər kəyəfe ka teren ta Kəkul-kuləne Pəbotu təlpəs haj teren təkə ŋayi mə, kə meren metel məkə məncəmə sə a teren ta Kəkul-kuləne Pəbotu kəcbəp sə mə. 16 Təkə meren mende kəcbələ mə, itə kəway kənde kəcəp. Təkə meren mende kəcbele mə, itə kəway kənde kəctor, bawo kələm ka kətel k'ayi kəcamsər əm. 17 Ta fum o fum pədir wənc, mənesə Kanu kam. MARIKI iyəne, Kanu konu. 18 Nəde nəcəmə sariyə sem darəj, nəməŋkərəne məyə mem mokur, nəccəmə mi darəj, nənəne bəkəc yoforu datəf. 19 Antəf ŋendekə ŋəcsəŋ yokom ya ŋi, nyə nəndekə nəcdi haj ŋəgbərfəne mə, nənəne di bəkəc yoforu. 20 Kə nəndekə nəcyifnə: «Kə səntəbəf paka, ta səmpim paka-ε, ake səndedi teren ta camət-mərəj-ε?» 21 Awa ina MARIKI, indetorər nu kəpocə pətət kem teren ta camət-tin disre, indesəŋ antəf ŋokom yokom ya meren maas. 22 Teren ta camət-maas, ŋəgbəkərə sə kəbəf ka cəbəf conu, mba kəren kəŋkə sə, yətel yonu yokur yə nəndi sə, bawo yokom yəkə nənaməŋk mə, yendəlar nu haj ta nəntam yi kəlip kədi teren ta camət-maas-ε, nəntam kəkar teren ta camət-maŋkələ a nəccəp kədi ka yokom yofu.» 23 «Afəde paccaməs antəf telip katina: Antəf fəp ŋəmi ŋə, nde nderem ŋayi decikəra, andə a ŋi kəresna ŋə nəyəne. 24 Ti disre atəf nŋə indesəŋ nu mə, mənə nəkəcəmbər di sariyə səwuruse antəf ŋam nŋə mənacamsər fum mə. 25 Kə daka delipər wənc əm, pəcamsər əm antəf ŋon tofokəl-ε, wənc nwə ŋaŋjkəne kələtərenə dokom mə, əntəm kəder pəwurus antəf ŋaŋkə wənc ənacamsər əm mə. 26 Kə fum wəkayi əntəyə wənc wələtərenə dokom nwə əntəm kəwurus antəf ŋon mə, kə nkən ende pəsətə daka nde nkənsərka əntəm kəwurus antəf ŋon ŋəkə ənacamsər mə, 27 pələm meren məmə məncepər kəyəfe nte ənacamsə tofokəl papəkə haj kəren nkə əsətə daka nde əŋkəwuruse pi mə, pələm sə meren məmə məncəmə a teren ta Kəkul-kuləne Pəbotu təcbəp mə, pədejər kəway kəŋkə pəsəŋ wəkə ənaway mə, təm tatəkə əntəm kəluksərəne nde antəf ŋon. 28 Kə wəkayi əsətə fe daka nde əŋkəwuruse antəf ŋon, haj teren ta Kəkul-kuləne Pəbotu təbəp, antəf ŋəyji wəkə ənaway ŋi mə dəwaca. Kə teren tatəkə təmbəp-ε, wəcaməs ka ŋi pəluksərəne sə kəbəj antəf ŋon. 29

Ko fum encaməs kələ kən nkə kəyi dare dəpəj nde aso saŋka haj k'anərjkər mə, wəcaməs kələ entam kəwurus ki haj teren tin kəyefə nte encaməs kələ kaŋkə mə. Wəway kələ entam kəkarene kə kəwurus ka kələ kaŋkə haj teren tin. 30 Ko teren tin camcam tencepər wəka kələ ender fe pəwurus kələ kən-ε, tem tatəkə kələ kəyənə ka wəkə enaway ki mə kə awut ən. Wəway ka kələ kaŋkə oſlukse wəcaməs ka ki teren ta Kəkul-kulene Pəbotu de. 31 Sariye sin sayi so wolo wa sədare səfət ko ntəf, antam wi kəwurus pəmo nte aŋlukse so wi asərka kə teren ta Kəkul-kulene Pəbotu təmbəp-ε. 32 Sədare sa aLewy, kə wələ wəkə wəyənə waŋan mə, aLewy ŋa ŋandə ŋactam kəwurus wi tem o tem. 33 Ali təyənə wəLewy wələma əway kələ kaŋkə, oŋlukse ki wəLewy wəcəkə-cəkə wəkə enayo ki mə teren ta Kəkul-kulene Pəbotu, bawo wələ wa sədare sa aLewy gəcərəm wə ŋayo aka Yisrayel dacə. 34 Dale dəkə deyi sədare sərjan cəsək mə, afəway di, dale daŋan də doru o doru.» 35 «Ko wənc əm eyi'm kəsək daka delipər kə-ε, məcəmə kə dəntəf, pəyənə wəcikəra, kə pəyənə fe ti wəcikəra wəcepərenə tem, nte təjsərje nkən so pətam kəyi ndaram mə. 36 Ta nətənər kə kədir nkə o nkə, mənəse Kanu kam, wənc əm entam kəyi ndaram kə məna. 37 Məbər kə pəsam, mba ta məwer kə kədejər ka təkə mənəbor kə mə. Kə məbər kə yeri-ε, ta məwer kə kədejər am. 38 MARIKI iyənə, Kanu kam nkə kənawurene nu atəf ŋa Misira, kədesəj nu atəf ŋa Kanaj mə. Iyənə Kanu konu.» 39 «Ko wənc əm əyənə wətəyo daka, pəcamsərn'am-ε, ta məcəmbər kə yebəc ya dacar. 40 Pəcbəc'am ndaram, məcsəj kə kəway, pəmə wəcikəra wəcepər. Pəbəc'am haj teren ta Kəkul-kulene Pəbotu. 41 Ko teren ta Kəkul-kulene Pəbotu təmbəp-ε, wəkayi pəwur kələ kam yeŋən, nkən kə awut ən ŋalukus nde kor kəjən, nde antəf ŋa akas aja. 42 Bawo amarəs em ŋə aŋə iwuřəne atəf ŋa Misira mə. Afəcaməs ŋa pəmə təkə ancəməs acar mə. 43 Ta məcəmbər wənc əm yebəc ya dacar, məmentər a məleləs ina Kanu kam. 44 Afum a təf nyə yeŋkel nu mə, nəntam kəcwayər ŋa acar arkun kə aran. 45 Nəndetam so kəcway acikəra aka ŋandende nu dacə kəcepərenə tem mə, afum aŋan a dəcor aka aŋkom atəf ŋonu mə, akakə nəntam kəcəmbər ŋa dacar. 46 Nənde nəcsakər ŋa awut anu kə nəna nəfi-ε, ŋayənə akəjən. Nənde nəcməŋk ŋa, ŋayənə nu acar doru o doru. Mba nəna aka Yisrayel, ta nwe o nwe pəcəmbər wənc yebəc ya dacar. 47 Ko wənc əm əyənə wətəyo daka, pəkə pəcamsərnə wəcikəra wəcepərenə

tem, kə pəyənə fe ti, wəcikəra nwe ənde nu dacə mə, kə pəyənə fe ti wənc ka wəcikəra wəkə ŋampajne kor kin mə, 48 wənc konu entam kəwurusne: Arjəwəsə wənc wələma kəwurus kə. 49 Ko wənc əntətam kəwurus kə-ε, ncok'ən, kə pəyənə fe ti, wəkiya kən, kə pəyənə fe ti, wənc nwe ŋalotərenə dokom mə ŋantam kəwurus kə. Ko pəyənə fum wəkakə əsətə daka dowurusenə, entam kəwurusne nkənsərə. 50 Wəkayi əŋləm kəyefə kəren nkə encaməsne mə haj meren mme məncəmə teren ta Kəkul-kulene Pəbotu kəbəp mə. Dəkələm da meren maməkə, antam kəcəre kəway nkə pəmar pəsəj mə. Paləm kəway kaŋkə pəmə təkə aŋsəj fum kəway ka yebəc mə. 51 Ko pəyənə teren ta Kəkul-kulene Pəbotu təsərəbələ-ε, wəkayi pawuruse kə kəway kəŋkə enacəməsne kə mə. 52 Ko pəyənə a teren ta Kəkul-kulene Pəbotu tələtərəne-ε, paləm meren mme məncəmə teren ta Kəkul-kulene Pəbotu kəbəp mə, pəsəj wəkə enaway kə mə kəway kətərəjnəne ka meren mme məncəmə mə. 53 Kəyi ka wəkayi fəp ndena wəkə enaway kə mə, wəbəc əyənə nwe pəmar pəsəj kəway teren kəlip mə, ta wəway kən pəcəmbər kə yebəc ya dacar fər yonu kirij. 54 K'awurus fe wənc konu towurus nte o nte-ε, nəkar endewur dacar nkən kə awut ən teren ta Kəkul-kulene Pəbotu. 55 In'ə aka Yisrayel ŋayənə acar. Abəc'em ŋə, in'owurenə ŋa atəf ŋa Misira. MARIKI iyənə, Kanu konu.»

26 «Ta nəde nəclompəs mərəŋka mefali, ali ta nəde nəcpət tərəŋka, ali tasar totontne tin nəde nəccəmbər, ta nədeko nəccəmbər ali tasar penekəs pin mpe nəndekə nəctontne fər kirij mə. MARIKI iyənə, Kanu konu. 2 Nədeko nəcleləs dəsək da kəjəsəm nde ampus' em mə fəp, nəleləs so aŋgbip ŋosoku ŋem. MARIKI iyənə.» 3 «Kə nəncəmə sariye sem darəj, nəməŋkərəne mosom mem, nəcyə mi-ε, 4 iŋsəj nu wəcafən tem tən, yəbəf yonu yonkom, kə tak ya dəkulum yonkom so yokom ya yi. 5 Awa nde ndorunu kəsəpər ka məŋgən kənde kəcəwon haj tem təfəcəs wən, kə kəfəcəs wən kəwon haj tem ta kəbəf ka dəle sə. Nəde nəcdi yeri yonu nəcgbərfəne, nənəne so bəkəc yoforu nde atəf ŋonu. 6 İŋfərəs atəf ŋonu, nənde nəcfəntərə ali fum ta empəmi nu-ε. Indebələs'on atəf ŋonu sem ya dop yəlec yəkə, dakma dəfəsəcəpər atəf ŋonu. 7 Nənde nəcəbeləs aterəne anu aŋə nənde kəcdifte sakma sonu mə. 8 Afum anu kəcamət gboj ŋandə ŋacbeləs aterəne anu afum tasar tin, afum anu tasar tin ŋandə ŋacbeləs aterəne anu afum wul wəco,

aje nənde kəcdifətə sakma sonu mə. **9** Indecence nu kəro, isəj nu dokombəra, isəjə nu kəla, indeleləs sə danapa dem kə nəna. **10** Nəndekə nəcdi yetəl yonu yokur haj nəwure yelpəs nəber yofu. **11** Indekəcəmbər dəkəyi dem nu daco, ifədeber nu kumunt. **12** Indesələ nu, iyəne nu Kanu, nəna nəyəne afum em. **13** MARIKI iyəne, Kanu konu, nkə kənawurenə nu atof ἡ Misira, ntə təqşəjə ta nəyəne sə acar mə. K'intepi kətam ka aka Misira, k'isəjə nu kəyekti səbomp.» **14** «Mba kə nəntəcəŋkəl moloku mem, ta nəncəmə mosom mem fəp darəj-ε, **15** kə nənce sariye sem, nəfən məyo mokur mem, ta nəncəmə mosom mem darəj, kə nəncopu danapa dem-ε, **16** ntə t'iyyo nu: Indeber nu abəc dəbəkəc, meleŋki kə fiba, ntə tendeyaməsə nu kənəjk belbel, təcsəm mataka monu meyi doru mə. Nənde nəcbəf kifəli, aterəne anu ἡandə kəcdi yi. **17** Indeber nu kumunt, aterəne anu ἡandə kətam nu. Aje ἡanter nu mə ἡandə kəcyi nu kəroj, nəcyekse ta fum o fum encəmə nu darəj-ε. **18** Kə maməkə fəp meyi ta nəcəŋkəl im-ε, intərəs nu camət-mərəj teta kiciya konu. **19** Indetepi kədot banca konu, isəjə wəcafən kətəder, yəbəf yəfəde yectəsə atof ἡonu. **20** Səkət sonu sənde kəcləcə kifəli, atof ἡonu ἡəfəsəkom pəmə təkə pəmar mə, tək yonu yəfəsəkom. **21** Kə nəncəm'əm dəbəkəc kəyefərənə, ta nəwəsə kəcəŋkəl im-ε, iñnəcər sə kəsute nu mətərəs camət-mərəj teta kiciya konu. **22** İjkəre nu səm ya dop, nyə yende kəcdifər nu awut mə, səm nyə yendəlip kədifət ka yəcəl yonu, səm nyə yendəsəjə nu kəpice mə. Təm tatəkə səpə sonu səyə yeryer. **23** Kə maməkə fəp meyi ta nəwəsə kətərəs kem kajkə, nəcəm'əm dəbəkəc-ε, **24** ina sə incəmə nu dəbəkəc, iñnəcər kəsut nu camət-mərəj teta kiciya konu. **25** İjkəre nu dakma dolukse ayək, ndə dendelukse ayək ἡa danapa dem mə. Təm ntə nəğloŋkanə sədare sonu mə, nəna daco ijkəre nu arom, təm tatəkə amber nu aterəne anu dəwaca. **26** K'indebanjər nu kəcom-ε, aran wəco ἡandə ἡacberənə kəcəf cəcom pəcəfə kəcom pin, ἡatubuc kəyer nu ci, təŋşəjə nəcsəm ci ta cəsəjə nu kənəmbər-ε. **27** K'iyə sə maməkə ta nəcəŋkəl im, nəsərəcəm'əm dəbəkəc-ε, **28** incəmə nu dəbəkəc icepərər, iñnəcər kətərəs nu camət-mərəj teta kiciya konu. **29** Nənde kəcsəm dis da awut anu arkun kə aran. **30** İyləsər mofo mesali monu ndə dəmərə, iwuŋ metek monu ndə nəncəfə suray canu conu ca yem mə, ilək cəbel ca afum anu afi, ideyər ci cəbel ca mərəjka monu kəroj. Abəkəc ἡem ἡəbələ nu. **31** Indecekəli sədare

sonu, iləsər mofo mesali monu, ifəsəliŋjərnə ambənc ἡa yoloŋne yonu ἡije ἡontore-tor'em abəkəc mə. **32** Inasərka in'endewoŋkər atof. Aterəne anu aje ἡandənde ἡi mə, ἡandəsumpərnə cusu. **33** İjkəre nu afum aje ἡandewəkərnə nu mə, isamsər nu afum a təf alpəs aje daco. Atof ἡonu, aŋləsər ἡi pəmo təgbərə, kə sədare sonu səcəkələ. **34** Awa, meren məmə nəndeyi marənt ndena aterəne anu mə fəp, atof ἡonu ἡije nəsak ἡeləcə mə, ἡendəjesəm kəsəkpe ka təkə nənatəsək ἡi ἡenəsəm mə. **35** Təm ntə ἡendəyi ἡeləcə mə fəp, ἡendəsətə ἡenəsəm nkə ἡenətəjəsəm ntə nənənde ἡi mə. **36** Awənc nu aja alpəs aje ἡandəyi ndə aterəne ajan mə, indəsəj ἡa defer for. Kəborəbərə ka abəpər gəcərəm kənde kəcəjə ἡa kəyekse. Ἡandə kəcyekse pəmo ntə fum endeyəksər dakma mə, ἡayekse haj ἡakə ἡatəmpənə, ta fum o fum encəmə ἡa darəj-ε. **37** Ἡandekə ἡacfoŋkən-forjən ἡaccəjərənə kəyekse pəmo təkə aterəne ajan ἡancəmə ἡa darəj ἡatəmpərə ἡa sakma mə, təyəne oj ali fum encəmə fe ἡa darəj. Nəfədetəm kəcəmə aterəne anu for kiriŋ. **38** Dəkələpsər da ti, marənt mə nəndəfi, təf ἡocuru yemer nu. **39** Dətəf ya aterəne anu, awənc anu alpəs aje andəsək mə, ἡandətə teta kiciya kəjan kə ka atem ajan.» **40** «Mba aje ἡantədefi kətərəs kajkə disre mə, ἡandəcəj kiciya kəjan kə ka atem ajan, mes məlec məmə ἡacyə ina MARIKI, ἡacəm'əm sə dəbəkəc. **41** Ti tendəsəjə ἡa kəcərə a ina sə, icəmə ἡa dəbəkəc, k'isamsər ἡa ndə atof ἡa aterəne ajan. Təm tatəkə, kə bəkəc yaŋan yotəcərə ina Kanu yendəkolapəs ἡa teta kətəsumpər danapa dosu, ἡawəsə kətərəs ka kiciya kəjan-ε, **42** indecəm-cəmənə danapa dem ndə inəsek kə Yakuba, Siyaka, kə Abraham mə, ti tendəsəj'əm oj kəcəm-cəmənə atof ἡonu. **43** Ti disre kə ἡandəsək atof-ε, atof ἡajəkə ἡendətam kəjəsəm. Təm tatəkə ἡandəwəsə kətərəs bawo ἡawəsə fe sariye sem kə ἡəfən məyo mem mokur teta ntə ἡantəcəmənə məyo mokur mem darəj ἡacfati sə kəyə sariye sem mə. **44** Ali tem tatəkə asamsər ἡa ndə aterəne ajan mə, ifəter ἡa doru o doru haj imələk ἡa de, ifəcopu sə danapa dem kə ἡa. MARIKI iyəne, Kanu kəjan. **45** Ey, indecəm-cəmənə kəjəjnənə ἡa, teta danapa dəkə sənəcəjəs kə atem ajan mə, aje inawurenə atof ἡa Misira mə, for ya afum a təf yelpəs nyə fəp kiriŋ, ideyəne ἡa Kanu mə. MARIKI iyəne.» **46** Sariyə sajse, məyo mokur kə metəkse mame mə MARIKI ənacəmbər nkən kə aka Yisrayel dacə ndə tərə ta Sinayı, kəsəm ka Musa.

Ko MARIKI osom Musa: 2 «Məloku aka Yisrayel: Ko fum endərəm kəsəj ka fum wələmə teta yəbəc ya MARIKI-ε, pəmar wəkayi pəwuruse kə pəsam mpe pentəjnə kəway ka kəwuruse fum nkə ambonc nde aŋgbip յosoku mə, nkən pəlek fum kən. 3 Kəway kəjke kə nəndetam kəcwuruse afum aŋej anasəj MARIKI kədərəm disre mə: Ko pəyəne wərkun nwə əsətə kəyefə meren wəco mərəj haj kəbəp ka meren wəco camət-tin mə, pawuruse kə pəsam gbəlej wəco kəcamət potubuce pa nde aŋgbip յosoku. 4 Ko pəyəne wəran əfə-ε, pəsam gbəlej wəco maas pə. 5 Ko pəyəne wan nwə əsətə meren kəyefə kəcamət haj wəco mərəj mə, k'əyəne wan wərkun-ε, pəsam gbəlej wəco mərəj, k'əyəne wəran-ε, pəsam gbəlej wəco pə. 6 Ko pəyəne wanfet wəka յof յin haj meren kəcamət əfə-ε, aŋsəjə təta wan wərkun pəsam gbəlej kəcamət, təta wan wəran pəsam gbəlej maas. 7 Ko pəyəne wəbeki wəka meren wəco camət-tin haj pəcepər əfə-ε, aŋsəjə təton pəsam gbəlej wəco kə kəcamət k'əyəne wərkun-ε. K'əyəne wəran-ε, pəsəjə pəsam gbəlej wəco. 8 Ko pəyəne wəkə endərəm mə əyə fe daka nde əŋkəsəj kəway kətəjnə mə, pakə pacəmbər wəkayi wəlojnə fər kirij, wəlojnə pəcəm-cəmne təkə əŋkəboncər kə mə. Wəlojnə pəməmən kəsətə ka wəkayi daka pəctam kəwer kə kəway kəjko pəmar pəsəjə mə. 9 Ko pəyəne pəcəl pə mpe pentesə kəkene MARIKI mə, mpe o mpe andekene MARIKI mə, papus pi. 10 Afəsəkpərə pəcəl pətot, pəlec. Afəsəsəkpərə pəlec, pətot. K'asəkpərə pəcəl, pəcəl pələmə-ε, ampuse MARIKI yəcəl yayəkə mərəj fəp. 11 Ko pəyəne pəcəl pətəsək pə-ε, mpe antəwose kəlojnə MARIKI mə, pakənə pi wəlojnə pəməmən. 12 Wəlojnə əŋkəməmən dətət da pəcəl kə pəyəne fe ti, dəlec da pəcəl papokə, a pəboncər wəkayi təkə pəmar pəsəjə kəway mə. Kəway kəjko kə afum յajkəcəmə darəj. 13 Ko wəka pəcəl eñfaj kəwurus pəcəl pə-ε, pəsəjə kəway ka pi kə alamali nje wəlojnə omboncər kə mə. 14 Ko fum ompuse kələ kən MARIKI, wəlojnə pəməmən dətət kə dəlec da kələ kəjko, kəway kəjko əŋkəboncə ki mə, k'ajkəcəmə darəj. 15 Ko wəka kələ kəjko eñfaj kəwurus kələ kən-ε, pəsəjə kəway ka ki məlməl, a pədejər sə alamali nje wəlojnə omboncər kə mə. Kələ kəjko kəjluksərəne sə kəyəne kən. 16 Ko fum əlek abəf յon pəpusə MARIKI-ε, defet dəkə eñgbale abəf յajkə kə mə d'ajkəlek kəway ka di: Pəsam gbəlej wəco kəcamət kəway ka defet da məyğben kilo masar maas. 17 Ko pəyəne a kəcəp ka teren ta Kəkul-kulənə Pəbotu tə wəkayi ompuse

abəf յon MARIKI-ε, tatəkə t'ambonce kə kəway. 18 Ko pəyəne a teren ta Kəkul-kulənə Pəbotu təncepər a kə fum endepuse abəf յon MARIKI-ε, wəlojnə pələm meren məkə məncəmə a teren ta Kəkul-kulənə Pəbotu təcbəp mə, pəbeli kəway ka abəf. 19 Ko wəka abəf eñfaj kəwurus ka abəf յon-ε, pəsəjə kəway ka abəf յon nkə wəlojnə omboncər kə mə. A pədejər sə alamali nje wəlojnə omboncər kə mə. Təm tatəkə abəf yoluksərəne sə յayəne յon. 20 Ko wəka abəf owurus fe abəf յon haj fum wəcuru pəway յi-ε, wəka abəf յajkə əfəsətam kəwurus յi. 21 Ko teren ta Kəkul-kulənə Pəbotu təmbəp-ε, abəf յajkə յonluksərəne MARIKI, alynej յayə oj յi. Pəyyi təm tatəkə pəmo nte fum əysəjə paka MARIKI, ta entam sə pi kəbaş mə. 22 Ko fum ompuse MARIKI abəf nje enaway mə, təyəne baſo ke ka atem ən kəsak kə-ε, 23 wəlojnə pələm meren mme məncəmə teren ta Kəkul-kulənə Pəbotu təkə kəbəp mə, wəka abəf pəsəjə dəsək dadəkə yati kəway kəjko wəlojnə omboncər kə mə. Papuse pəsam papokə MARIKI. 24 Ko teren ta Kəkul-kulənə Pəbotu təmbəp-ε, abəf yoluksər wəka յi wəcəkə-cəkə, itə tatəkə fum nwə enalek յi ke ka atem ən mə. 25 Kəway nkə o nkə ambonc mə, kəyəne kəway ka nde aŋgbip յosoku: Delel da pəsam gbəlej bin dətəjnənə kə kəram wəco.» 26 «Ali fum ta pəpusə MARIKI wan wəcəkə-cəkə wəka pəcəl pən, pəyəne wana, aŋkesiya, wir, bawo awut acəkə-cəkə a yəcəl yən fəp, MARIKI əyə yi. 27 Ko pəyəne pəcəl pətəsək pə-ε, wəka pi pəwurus pi, pəsəjə kəway nkə wəlojnə omboncər kə mə. A pədejər sə alamali nje wəlojnə omboncər kə mə. K'əntəwurus pi-ε, wəlojnə entam pi kəcamsər nwə eñfaj pi mə, kəway kəjko wəlojnə omboncər kə mə. 28 Paka mpe o mpe pəyəne pa fum, wəkayi pəlek pi pəpusə MARIKI doru o doru mə, afəsətam kəcaməs pi, afəsətam kəwurus pi, pəyəne fum, pəyəne pəcəl, pəyəne abəf nje wəka յi əlek ke mə. Daka nde o nde ampus topus tatəkə mə, daka dosoku də nde ampusə MARIKI mə, afəsətam kəsəkpər ti. 29 Ko təyəne fum əfə nwə sariyə sa kədif səsumpur mə, afəstam kəwurus kə, mənə padif fum wəkayi. 30 Farile fa yəbəf fəp, pəyəne pəbəf, pəyəne yokom ya tək, MARIKI əyə yi, daka də nde ampusə MARIKI mə. 31 Ko fum eñfaj kəwurus ka farile fən-ε, pəsəjə kəway ka farile fən, pədejər sə alamali nje wəlojnə omboncər kə mə. 32 Farile fa yəcəl, cəna, յkesiya, kə cir fəp, camət-mənjəkələ ya wəka yəcəl yə, pa wəco, MARIKI ampusə pi. 33 Afəten kəcərə kə pəyəne pəcəl papokə pentesə kə pəyəne fe

ti, pεlece-ε, afəsəkpər pi. K'asəkpərə pəcəl pəcəl-ε,
yəcəl yayəkə mərəj fəp ampusə yi MARIKI, afəsətam
kəwurus yi.» **34** Mosom maməkə mə MARIKI ənasom
Musa nnə aka Yisrayel ənayi mə nde tərə ta Sinayi.

Kələm

1 Nde təgbərə ta Sinayi, nde aŋgbancan ŋebəpənə kə Kanu, tataka tocokə-cəkə ta ŋof ŋa mərəj, teren ta mərəj ta kəwur ka aka Yisrayel Misira, kə MARIKI oluku Musa: **2** «Nələm kəloŋkanə ka afum a Yisrayel dəcor kə dəwələ, nələm səbomp tin tin mewe ma arkun fəp. **3** Məna kə Aruna nələm aŋe ŋantam kətəmpər yosutnənə Yisrayel mə, dacəgbə ca asutənə, kəyəfə aŋe ŋayə meren wəco mərəj haj ŋacepər ka ti mə. **4** Nəndekəsətə amar, akirij akin akin a cusujka conu. **5** Mənəjk mewe ma arkun aŋe ŋandemar nu mə. Kusujka ka Ruben: Elicur wan ka Sedewur. **6** Kusujka ka Simeyəj: Selumiylə, wan ka Curisaday. **7** Kusujka ka Yuda: Nasəj, wan ka Aminadab. **8** Kusujka ka Isakar: Netaneyel, wan ka Cuwar. **9** Kusujka ka Sabulon: Eliyab, wan ka Heloj. **10** Kusujka ka awut a Isifu, kusujka ka Efrayim: Elisama, wan ka Amihud. Kusujka ka Manase: Kamaliyel, wan ka Pedacur. **11** Kusujka ka Beŋyamin: Abidan, wan ka Kideyoni. **12** Kusujka ka Dan: Ahiyeser, wan ka Amisaday. **13** Kusujka ka Aser: Pakiyel, wan ka Okəraj. **14** Kusujka ka Kad: Eliyasaf, wan ka Dewel. **15** Kusujka ka Naftali: Ahira, wan ka Enan.» **16** Akirij a cusujka aŋe anayek-yek kəloŋkanə ka Yisrayel dacə mə, ŋanayənə akirij a cəgəba ca asutənə a Yisrayel. **17** Musa kə Aruna ŋalek afum aŋe anamentər mewe maŋjan mə, **18** kə ŋalonka aka Yisrayel fəp dəsək dəcəkə-cəkə da ŋof ŋa mərəj. Musa kə Aruna ŋacicas mewe maŋjan dəcor kə dəwələ, kə ŋaləm ŋa tin tin, arkun aŋe ŋanasətə meren wəco mərəj haj ŋacepər ti mə. **19** Pəmo təkə MARIKI ənasom ti Musa a paləm ŋa nde dətəgbərə ta Sinayi mə. **20** Kə kələm kəncop nda kusujka ka awut a Ruben wan wəcəkə-cəkə wəka Yisrayel, kəbənda ka yuruya yən, dəcor kə dəwələ, dokom kə dokom, paləm tin tin mewe ma arkun fəp, aŋe ŋanasətə meren wəco mərəj haj ŋacepər ti, kə aŋe ŋantam kətəmpər yosutnənə mə, **21** arkun aŋe ŋanaləm nde kusujka ka Ruben mə: Wul wəco maŋkələ kə camət-tin, masar kəcamət. **22** Kəbənda ka yuruya ya Simeyəj, dəcor kə dəwələ, aŋe analəm tin tin mewe ma arkun fəp kəyəfə aŋe ŋanasətə meren wəco mərəj haj ŋacepər ti mə, arkun aŋe ŋantam kətəmpər yosutnənə mə, **23** arkun aŋe analəm nde kusujka ka Simeyəj mə, ŋanayi afum wul wəco kəcamət kə camət-maŋkələ, masar maas. **24** Kəbənda ka yuruya ya Kad, dəcor kə dəwələ, k'ələm mewe ma arkun aŋe ŋanasətə meren wəco mərəj haj

ŋacepər ti, arkun aŋe ŋantam kətəmpər yosutnənə mə, **25** aŋe analəm nde kusujka ka Kad: Afum wul wəco maŋkələ kə kəcamət, masar camət-tin wəco kəcamət. **26** Kəbənda ka yuruya ya Yuda, dəcor kə dəwələ, k'ələm mewe ma arkun aŋe ŋanasətə meren wəco mərəj haj ŋacepər ti, arkun aŋe ŋantam kətəmpər yosutnənə mə, **27** arkun aŋe analəm nde kusujka ka Yuda mə, ŋanayi afum wul wəco camət-mərəj kə maŋkələ, masar camət-tin. **28** Kəbənda ka yuruya ya Isakar, dəcor kə dəwələ k'ələm mewe ma arkun aŋe ŋanasətə meren wəco mərəj haj ŋacepər ti, arkun aŋe ŋantam kətəmpər yosutnənə mə, **29** arkun aŋe analəm nde kusujka ka Isakar, ŋanayi afum wul wəco kəcamət kə maŋkələ, masar maŋkələ. **30** Kəbənda ka yuruya ya Sabulon, dəcor kə dəwələ k'ələm mewe ma arkun aŋe ŋanasətə meren wəco mərəj, haj ŋacepər ti, arkun aŋe ŋantam kətəmpər yosutnənə mə, **31** arkun aŋe analəm nde kusujka ka Sabulon, ŋanayi afum wul wəco kəcamət kə camət-mərəj, masar maŋkələ. **32** Kəbənda ka yuruya ya Isifu: Awut aka Efrayim, dəcor kə dəwələ k'ələm mewe ma arkun aŋe ŋanasətə meren wəco mərəj haj ŋacepər ti, arkun aŋe ŋantam kətəmpər yosutnənə mə, **33** arkun aŋe analəm nde kusujka ka Efrayim ŋanayi afum wul wəco maŋkələ, masar kəcamət. **34** Kəbənda ka yuruya ya Manase, dəcor kə dəwələ k'ələm mewe ma arkun aŋe ŋanasətə meren wəco mərəj haj ŋacepər ti, arkun aŋe ŋantam kətəmpər yosutnənə mə, **35** arkun aŋe analəm nde kusujka ka Manase mə, ŋanayi afum wul wəco maas kə mərəj, masar mərəj. **36** Kəbənda ka yuruya ya Beŋyamin, dəcor kə dəwələ k'ələm mewe ma arkun aŋe ŋanasətə meren wəco mərəj, haj ŋacepər ti, arkun aŋe ŋantam kətəmpər yosutnənə mə, **37** analəm nde kusujka ka Beŋyamin arkun wul wəco maas kə kəcamət, masar maŋkələ. **38** Kəbənda ka yuruya ya Dan, dəcor kə dəwələ k'ələm mewe ma arkun aŋe ŋanasətə meren wəco mərəj haj ŋacepər ti, kə arkun aŋe ŋantam kətəmpər yosutnənə mə. **39** Awa, nde kusujka ka Dan analəm di arkun wul wəco camət-tin kə mərəj, masar camət-mərəj. **40** Kəbənda ka yuruya ya Aser, dəcor kə dəwələ k'ələm mewe ma arkun aŋe ŋanasətə meren wəco mərəj haj ŋacepər ti, arkun aŋe ŋantam kətəmpər yosutnənə mə, **41** arkun aŋe analəm nde kusujka ka Aser ŋanayi afum wul wəco maŋkələ kə pin, masar kəcamət. **42** Kə kəbənda ka yuruya ya Naftali, dəcor kə dəwələ k'ələm mewe ma arkun aŋe ŋanasətə meren wəco

mərəj haj յacepər ti, arkun aje յactam kətəmpər yosutnene mə, 43 akaŋe յanalom nde kusunjka ka Naftali յanayi afum wul wəco kəcamət kə maas, masar maŋkələ. 44 Arkun akaŋe յo Musa, Aruna kə arkun aje wəco kə mərəj aje յanayone akirij a cusunjka ca Yisrayel mə, յanalom, kələ o kələ fum wəkin. 45 Arkun akaŋe յanalom aka Yisrayel daco, dəwələ kə dəwələ kəyefə aje յanasotə meren wəco mərəj haj յacepər ti, arkun aje յactam kətəmpər yosutnene Yisrayel mə, 46 arkun aje analom mə fəp, յanayi afum wul masar camət-tin kə maas, masar kəcamət wəco kəcamət. 47 ALewy teta kusunjka kəjan ananəŋkəl fe յa kələm ka aka Yisrayel daco. 48 Kə MARIKI oluku Musa: 49 «Ta mədenəŋkəl arkun a kusunjka ka Lewy kələm kə aka Yisrayel. 50 Məna, məkekərə aLewy nde dəkiyi da kaŋkəra nkə kəmentər danapa da MARIKI kə aka Yisrayel mə, kə yosumpər-sumpər kə ca yəkə yeyi di disre mə fəp. Հa յande յacgbajne kaŋkəra kənkə kə yosumpər-sumpər ya di, յayone akirij a ki, յa յande յackel dəkiyi da kaŋkəra dadək. 51 K'andecepene dəkiyi dosoku-ε, aLewy յancekəli di. K'arjə sə kəcəmbər dəkiyi dosoku-ε, aLewy յajla sə di. Kə fum wəfulus ələtərəne di-ε, məne padif kə. 52 Aka Yisrayel fəp nwə o nwə pəyi saŋka sən disre, ta pəbələne kələr ka kəgba kən k'asutene. 53 aLewy յande յackel dəkiyi dosoku nde doŋkump kaŋkəra nkə kəmentər danapa da MARIKI kə aka Yisrayel mə, ntə təŋsəne te metəle ma MARIKI məbəp kəloŋkane ka afum a Yisrayel mə, aLewy յacbum dəkiyi dosoku da kaŋkəra kaŋkə.» 54 Kə aka Yisrayel յayo təkə MARIKI enasom Musa mə.

2 Kə MARIKI oluku Musa kə Aruna: 2 «Aka Yisrayel nwə o nwə pəcəmə kələr kən kəsək, tənepələ ta kələ kən dəntof. Հacəmə յatefərenə, յacəmbər cəbal cətefərenə, cəkel aŋgbancan յebəpene kə Kanu. 3 Aje յandekəcəmə ntende dec dempe mə, յandekəyi kələr ka saŋka sa Yuda dəntof, kəgba k'asutene nkə o nkə, kəyə wəkirij wəkin wəka kusunjka kən. Wəkirij ka kusunjka ka Yuda: Nasəŋ, wan ka Aminadab, 4 asutene օn aje analom mə, յanabəp wul wəco camət-mərəj kə maŋkələ, masar camət-tin. 5 Kusunjka ka Yuda kəsək, ka Isakar kaŋkəcəmə. Wəkirij ka kusunjka kəjan: Netaneyel, wan ka Cuwar. 6 Asutene օn aje analom mə: Afum wul wəco kəcamət kə maŋkələ, masar maŋkələ. 7 Kə teyefə dənda-ε, kusunjka ka Sabulon. Wəkirij ka kusunjka kəjan: Eliyab, wan ka Helorj. 8 Asutene օn

aje analom mə: Afum wul wəco kəcamət kə camət-mərəj, masar maŋkələ. 9 Afum akaŋe յanalom kəyi saŋka sa Yuda: Asutene wul tasar tin wəco camət-maas kə camət-tin, masar maŋkələ, asutene akakə յandeyi kirij kəkə. 10 Ntende kəca kətət ka nde dec dempe mə, kələr ka saŋka sa Ruben: Wəkirij kəjan Elicur, wan ka Sedewur. 11 Asutene օn aje analom mə: Afum wul wəco maŋkələ kə camət-tin, masar kəcamət. 12 Հa kəsək, kusunjka ka Simeyoŋ. Wəkirij kəjan: Selumiyl, wan ka Curisaday. 13 Asutene օn aje analom mə: Afum wul wəco kəcamət kə camət-maŋkələ, masar maas. 14 Kə teyefə dənda-ε, kusunjka ka Kadu. Wəkirij kəjan: Eliyasaf, wan ka Rehuwel. 15 Asutene օn aje analom mə: Afum wul wəco maŋkələ kə kəcamət, masar camət-tin wəco kəcamət. 16 Asutene aje analom nde saŋka sa Ruben mə: Wul tasar tin wəco kəcamət kə pin, masar maŋkələ wəco kəcamət, asutene akakə յandekə tamerəj. 17 Kə teyefə dənda-ε, aŋgbancan յebəpene kə Kanu յosolne յa darəŋ kə saŋka sa aLewy յayi saŋka daco. Հacək kəkə təkə յaŋkəloŋkanə kəndə mə, nwə o nwə kə kəgba kən, kələr kən dəntof. 18 Ntende dec deŋkale mə, kələr ka saŋka sa Efrayim kənayi di, kəgba ka asutene օn. Wəkirij ka kusunjka kəjan enayone Elisama wan ka Amihud. 19 Asutene օn aje analom mə: Afum wul wəco maŋkələ, masar kəcamət. 20 Հa kəsək kusunjka ka Manase. Wəkirij kəjan: Kamaliyel wan ka Pedacur. 21 Asutene օn aje analom mə: Afum wul wəco maas kə kəcamət, masar maŋkələ. 22 Kə teyefə dənda-ε, kusunjka ka Benyamin, wəkirij kəjan: Abidan wan ka Kideyon. 23 Asutene օn aje analom mə: Afum wul wəco maas kə kəcamət, masar maŋkələ. 24 Asutene aje analom saŋka sa Efrayim mə, յanayi afum wul tasar tin kə camət-maas, tasar tin. Kəgba ka asutene kaŋkə kaŋkə tamaas, յayi aLewy tadarəj. 25 Ntende kəca kəmeriya ka nde dec dempe mə, kələr ka saŋka sa Dan, kəgba ka asutene օn. Wəkirij ka kusunjka kəjan: Ahiyeser wan ka Amisaday. 26 Asutene օn aje analom mə: Afum wul wəco camət-tin kə mərəj, masar camət-mərəj. 27 Kusunjka ka Aser, aje յancəmbər saŋka səjan kusunjka ka Dan kəsək mə յader. Wəkirij kəjan: Pakiyel wan ka Okəraj. 28 Asutene aje analom mə: Afum wul wəco maŋkələ kə pin, masar kəcamət. 29 Kə teyefə dənda-ε, kusunjka ka Naftali. Wəkirij ka kusunjka kəjan: Ahira wan ka Enan. 30 Asutene aje analom mə: Afum wul wəco kəcamət kə maas, masar maŋkələ. 31 Asutene aje analom saŋka sa Dan mə: Afum wul tasar tin wəco

kəcamət kə camət-mərəj, masar camət-tin. Əndekə təlpəs kə kələr kəjan.» **32** Afum ajanə ənalom Yisrayel, dəwələ kə dəwələ. Akə analom cəgəba ca asutənə dəsaŋka disre mə, ənanəbəp wul masar camət-tin kə maas, masar kəcamət wəco kəcamət. **33** Analom fe aLewy aYisrayel dacə, pəmə təkə MARIKI enasom ti Musa mə. **34** Kə aYisrayel ənayə təkə MARIKI ənaloku Musa mə. Tatəkə tə ənalokjanə ajanə o ajanə kə kələr kəjan. Tatəkə tə ənəckə ajanə o ajanə kə kor kəjan kələ kəjan disre.

3 Mewe ma awut a Aruna kə Musa mə mame dəsək nde MARIKI oluk-loker Musa nde tərə ta Sinayı mə. **2** Mewe ma awut arkun a Aruna mə mame: Coco Nadab, tərə Abihu, sama Elasar, baki Itamar. **3** Mewe ma awut arkun a Aruna mə maməkə, alojnə ajanə ənanəsətə kəbəy, ajanə ənawurə kəyəne ka akirij a yəbəc ya Kanu. **4** Nadab kə Abihu ənanəsətə fe awut nte ənanafı nde təgbərə ta Sinayı MARIKI fır kirij mə, bawo ənanakərə kə nənc dətətesə nde ənatəsom əkərə kəmə kəmə. Kəfi kəjan ənasətə Elasar kə Itamar ənəyəne oj akirij a alojnə kas kəjan Aruna kəsək. **5** Kə MARIKI oluku Musa: **6** «Məkərə kusunkə k' aLewy, məsəj əja Aruna wəlojnə, nte tərəsətə əjacmar kə mə. **7** Əcəmə yəbəc yən kə kələrəkəne ka Yisrayel fəp nde əngbancan ənbəpəne kə Kanu. **8** Əndekəyəne abum a yosumpər-sumpər ya nde əngbancan ənbəpəne kə Kanu, əcəmə sə yəbəc ya aka Yisrayel. **9** Əndekəcəmə yəbəc ya nde dəkiyi dosoku. **10** Məsəj aLewy, nte tərəsətə əjacmar Aruna kə awut ən arkun yəbəc, tewe t'aka Yisrayel mə. **11** Mədəs Aruna kə awut ən arkun kəyəne ka akirij a yəbəc ya Kanu. Kə fum wəcuru ələtərnə kəyo yəbəc ya alojnə-ə, mənə padif kə.» **12** Kə MARIKI oluku Musa: **13** «Ina, ilek aLewy aYisrayel dacə dəkəcəmə da awut acəkə-cəkə a aran aYisrayel fəp. A Lewy, akemi əjə. **14** Bawo awut acəkə-cəkə fəp, akemi əjə. Dəsək nde inasut awut acəkə-cəkə Misira mə, k'impusnənə awut acəkə-cəkə a Yisrayel fəp, kəlek wəkom wəcəkə-cəkə nwə o nwə wəka fum kəbəp kə wəka pəcəl.» **15** Nde təgbərə ta Sinayı, kə MARIKI oluku Musa: **16** «Mələm awut a Lewy dəwələ kə dəcor, mələm arkun kəlek ajanə ənasətə əjə əjin haj ənəcepər ti mə.» **17** Mewe ma awut a Lewy mə mame: Kerson, Kehat kə Merari. **18** Mewe ma awut a Kerson mə mame dəcor: Libini kə Simeyi. **19** Awut a Kehat dəcor: Amram,

Yicahar, Hebərəj kə Usiyəl. **20** Awut a Merari dəcor: Mali kə Musi. Cor ca aLewy co cacəkə dəwələ. **21** Kerson əyənə wətem ka aka kor ka Libini kə kor ka Simeyi. Cor ca Kerson cə. **22** Afum ajanə analom əja dacə mə, arkun ajanə analom kəyəfe ajanə ənanəsətə əjə əjin haj ənəcepər ti mə, ənanəbəp afum wul camət-mərəj, masar kəcamət. **23** Cor ca Kerson ənəcəndə nde dəkiyi dosoku tədarəj ntende dec dəykləkə mə. **24** Wəkirij ka cor ca Kerson: Eliyasaf, wan ka Layel. **25** Nte təyənə ta əngbancan ənbəpəne kə Kanu mə, awut a Kerson ənanətəmpər kəcəmbər-cəmbər ka mes ma dəkiyi dosoku fəp: Kəyəfe əngbancan kəkə kələtə kəkumpe, kəbəp kələtə kəkəyəne nkə kəyə nde dəkəberə da əngbancan ənbəpəne kə Kanu mə, **26** cəloto ca saŋka kə kələtə kəyərə dəkəberə da saŋka, dəkiyi dosoku fəp kə tetek tolujne panəyərə yi bənda yəkə ənjekte ca yayəkə mə. **27** Aka Kehat: Kor ka Amram, ka Yicahar, ka Hebərəj kə ka Usiyəl. Kehat əyənə wəkirij kəjan. **28** Nte analom arkun fəp kəyəfe ka aka ənanəsətə əjə əjin haj ənəcepər ti mə, ənanəbəp wul camət-maas, masar camət-tin. **29** Kor ka awut a Kehat əja ənəcəndə nde kəca kətət kə dəkiyi dosoku. **30** Wəkirij ka wələ wa cor ca aka Kehat: Elicafan wan ka Usiyəl. **31** Əja ənanətəmpər tətə kaŋkərə ka Danapa da Kanu kə aka Yisrayel, amesa, pedetə sələmp, metek molojnə, yosumpər-sumpər ya deygbip nye ambəcə di mə fəp, kə kələtə kəkəyəne. **32** Əja ənanətəmpər sə yəbəc fəp ya ca yayəkə. **33** Wəbə kə akirij a cor ca aka Lewy: Elasar wan wərkun kə wəlojnə Aruna. Nkən əncəməmən ajanə ənanətəmpər yəbəc ya deygbip mə. **34** Nte analom arkun dacə ajanə ənanəsətə kəyəfe əjə əjin haj ənəcepər ti mə, ənanəsətə wul camət-tin, masar mərəj. **35** Wəkirij ka aka kor ka Merari ənəyəne Curiyel wan ka Abihayil. **36** Awut a Merari ənanətəmpər tətə fərəm fa dəkiyi dosoku, mogbu kə gbat-gbatə kə yecəmənə ya əngbancan kə ca yəkə ancəbəcə di mə, **37** mogbu ma saŋka haj panəyərə kə yecəmənə ya mi, cəgbo ca əji kə bənda. **38** Musa, Aruna kə awut ən arkun, əja ənənde dəkiyi dosoku tekirij ntende dec dempə mə, əngbancan ənbəpəne kə Kanu tekirij. **39** Əja ənanətəmpər tətə yəbəc ya əngbip əjosoku. Fum wəcuru nwə o nwə əylətərnə əji mə, mənə padif kə. **40** A Lewy ajanə Musa kə Aruna ənalom pəmə təkə MARIKI enasom

ja ti mə, arkun fəp dəcor aje ɳanasətə ɳof ɳin haj ɳacepər ti mə, ɳanabəp wul wəco mərəj kə mərəj. **40** Kə MARIKI oloku Musa: «Mələm arkun acəkə-cəkə fəp aYisrayel dacə, kəyəfə aje ɳasətə ɳof ɳin haj ɳacepər ti mə, mələm ɳa məcic mewe manjan. **41** MARIKI iyəne. Məlek em aLewy dəkəcəmə da awut acəkə-cəkə aka Yisrayel, yəcəl yanjan yi sə yəyəne yəcəl yəcəkə-cəkə ya aka Yisrayel.» **42** Kə Musa ələm awut acəkə-cəkə a Yisrayel fəp pəmə təkə MARIKI ənasom kə ti mə. **43** Arkun acəkə-cəkə aje analom ɳa dacə mə fəp, mewe ma aje ɳanasətə ɳof ɳin haj ɳacepər ti mə, ɳanabəp wul wəco mərəj kə mərəj, masar mərəj wəco camət-mərəj kə maas. **44** Kə MARIKI oloku Musa: **45** «Məlek aLewy dəkəcəmə da awut acəkə-cəkə a Yisrayel. Məlek so yəcəl ya aLewy dəkəcəmə da yəcəl ya Yisrayel. A Lewy, akemi ɳə ɳayəne. MARIKI iyəne. **46** Afum masar mərəj wəco camət-mərəj kə maas ɳancepərər kələm ka aLewy. Mənə pawurus ɳa, **47** məwer nwə o nwə pəsam gbeti kəcamət, potubuc pa nde angbip ɳosoku, mpe o mpe kəram wəco. **48** Məsəj pəsam papəkə Aruna kə awut ən, teta kəway ka kəwurus ka kələm ka aLewy akə kəncepərər mə.» **49** Kə Musa ewerəs gbeti babəkə, kəwurus ka afum akə ɳanacepərər delay da aLewy mə. **50** Kə Musa əlek gbeti ba awut acəkə-cəkə aYisrayel: Pəsam għalej wul win, masar maas wəco camət-tin kə kəcamət, pəmə potubuc pa nde angbip ɳosoku. **51** Kə Musa əsən gbeti babəkə ənawerəs mə Aruna kə awut ən arkun pəmə təkə MARIKI ənasom kə ti mə.

4 Kə MARIKI oloku Musa kə Aruna: **2** «Mələm aKehat arkun aLewy dacə, dəcor kə dəwələ, **3** kəyəfə aje ɳasətə meren wəco maas kəbəp ka meren wəco kəcamət mə, aje o aje ɳantam kəbəc təbəc tələmə nde angbancan ɳebəpənə kə Kanu mə. **4** Awa, yəbəc ya yuruya ya Kehat nde d'angbancan ɳebəpənə kə Kanu yo nyə: Ȧa ɳatəmpər teta ca yosoku nyə ampusə MARIKI mə. **5** Kə aYisrayel ɳandecepe-ɛ, Aruna kə awut ən arkun ɳanuñkənə ɳader ɳalij kəloto kəkəjkə, ɳagbəpər kənkərə nəkə kəmentər danapa da MARIKI kə aka Yisrayel mə. **6** Ȧadejər ki kərəj kəloto ka akata ɳa antempeli, kə teyefə dənda-ɛ ɳaperi ki kərəj kəloto ka alom ɳa məntambənc. **7** Ȧaperi kəloto ka alom ɳa məntambənc amesa ɳa cəcom cəlojnə kərəj, ɳacəmbər ki kərəj pəlet, məmbəl, mapan kə məpot molojnənə wən. Ȧaccəmbər di cəcom nce pəmar pacşəj im tem fəp mə. **8** Ȧakumpe yayəkə fəp kəloto ka

alom ɳeyim ɳadejər ki kəloto ka akata ɳa antempeli, kə telip-ɛ, ɳasor ki cəgbo cələkə ca ki. **9** Ȧalek kəloto ka alom ɳa məntambənc Ȧakumpe pedetə səlamp kə səlamp sa pi kəyəfə macarjk, map məkaye meken kə yebəre ya moro mme ambəcə dəndo angbancan mə. **10** Ȧakumpe ca yayəkə kəloto ka akata ɳa antempeli, ɳadətər ki cəgbo mərəj. **11** Ȧaperi kəloto ka alom ɳa məntambənc tetek tolojnə ta kəma, Ȧakumpe ki akata ɳa antempeli, ɳadətər yi cəgbo cəkə ajsor cələkə ca kənkərə mə. **12** Ȧalek yosumpər-sumpər yəkə ambəcə dəndo denjbip mə fəp, Ȧanepsər yi kəloto ka alom ɳa məntambənc, Ȧakumpe yi akata ɳa antempeli, ɳadət yi dəcəgbo mərəj. **13** Ȧacliż kabof ka dənənc tetek pəcəfə MARIKI suray, kə ɳalip-ɛ, Ȧaperi kəloto ka alom ɳa məntambənc tetek tolojnə kəron. **14** Ȧadej yosumpər-sumpər yayəkə ambəcə di mə fəp, kəlek carərə, bak, pel kə səpət səpərəj, yosumpər-sumpər ya tetek tolojnə fəp, Ȧakumpe yi akata ɳa antempeli. Kə telip-ɛ, ɳasor cəgbo cələkə ca ki. **15** Kə ɳayefə kəcepə-ɛ, Aruna kə awut ən arkun ɳader kəgbəpər angbip ɳosoku kə yosumpər-sumpər ya di fəp, awut a Kehat ɳader ɳalek angbip ɳosoku, mba ta ɳagbujenə ɳi de, nte tərjəne ta ɳafi mə. Yəbəc ya awut a Kehat yo yayəkə nde d'angbancan ɳebəpənə kə Kanu. **16** Elasar wan wərkun wəka Aruna wəlojnə, nkən ətəmpər kəməmən kə moro ma səlamp, suray səbotu ambənc, məngben mme aylonjəne MARIKI tem o tem mə, kə moro məbəy. Nkən ətəmpər kəbum kə dəkiyi dosoku kə daka dəkə deyi di disre mə fəp, kə yosumpər-sumpər ya dəndo angbip ɳosoku.» **17** Kə MARIKI oloku Musa kə Aruna: **18** «Ta nəcopər kusujka kə aLewy cor ca Kehat. **19** Nəyəne ɳa tatəkə, tərjəne ɳa kətəfi kə ɳandekə kələtərnə kəgbujsərenə ca yosoku nyə ampusə MARIKI mə. Aruna kə awut ən arkun ɳader ɳacəmbər nwə o nwə yəbəc yən gbəcərəm kə ca yəkə pəmar wəkayi pəsare mə. **20** Ta ɳabere sona denjbip ɳosoku ali tem tepic kəməmən kə ca yopus. Kə ɳayo ti-ɛ, ɳajif.» **21** Kə MARIKI oloku Musa: **22** «Mələm sə awut arkun a Kerson, dəwələ kə dəcor **23** kəyəfə aje ɳasətə meren wəco maas kəbəp ka meren wəco kəcamət mə, aje o aje ɳantam kəbəc yəbəc yələmə nde angbancan ɳebəpənə kə Kanu mə. **24** Yəbəc ya kor kə Kerson yo yayə: **25** Ȧa ɳatəmpər cəloto cənjərə ca dəkəyi dosoku kə ca angbancan ɳebəpənə kə Kanu, kəloto kəkumpe ka ɳi kə akata ɳa antempeli ɳokə anderər ki kərəj, kə kəloto kəkumpe kənjəkə kəyi dəkəbəre da angbancan ɳebəpənə kə Kanu mə. **26** Cəloto cənjərə sanjka kə

kəloto kəjəkə kəyi nde dəkəbərə da saňka mə, dəkiyi dosoku fəp haj panəjikər kə tetek tolojnə, bənda ya saňka kə yosumpər-sumpər ya di, ya ənatompər yəbəc yayəkə fəp. 27 Kəsom ka Aruna kə awut ən arkuñ kə yuruya ya Kerson yo ənandə əncəbəc, nte təyənə yesərə kə yəbəc mə, yuruya ya Kerson yende yoloku ya təkə pəmar ya kətəmpər, təkə pəmar əncəbəc mə. 28 Tatəkə təyənə yəbəc ya kor ka Kerson nde angbancan ənbəpənə kə Kanu, Itamar wan wərkun wəkə Aruna walojnə pəcməmən yəbəc yaŋjan.» 29 MARIKI pəcloku Musa: «Mələmə arkun a yuruya ya Merari dəcor kə dəwələ, 30 kəyəfe aŋje ənasətə meren wəco maas kəbəp ka meren wəco kəcamət mə, aŋje o aŋje əntam kəbəc yəbəc ya nde angbancan ənbəpənə kə Kanu mə. 31 Yəbəc nyə təyənə yaŋjan, ənade əncəbajnə ca fəp ya angbancan ənbəpənə kə Kanu: Fərem fa dəkiyi dosoku, cəgbo, mogbu kə yecəmənə ya di, 32 mogbu maməkə mərjəkə saňka mə kə yecəmənə ya mi, cəgbo kə bənda, yosumpər-sumpər fəp kə ca yəkə təyənə yəbəc ya yi mə fəp. Alojnə ənaləmər ya tin tin mewe ma ca yoko pəmar ya kətəmpər mə fəp. 33 Tatəkə təyənə yəbəc ya kor ka Merari, yəbəc yaŋjan nde angbancan ənbəpənə kə Kanu fəp, Itamar wan wərkun wəkə Aruna walojnə pəcməmən yi.» 34 Musa, Aruna kə akirij a kələŋkane ka afum a Yisrayel ənaləm arkun a kor ka Kehat dəcor kə dəwələ, 35 aŋje ənasətə meren wəco maas kəbəp ka meren wəco kəcamət mə, aŋje o aŋje əntam kəbəc yəbəc yoləma nde angbancan ənbəpənə kə Kanu mə. 36 Afum aŋje analəm ya dacə dəcor mə, ənayi wul mərəj, masar camət-mərəj wəco kəcamət. 37 Afum akənje ənaləm kor ka Kehat dacə, afum akə əncəbəc nde angbancan ənbəpənə kə Kanu mə. Musa kə Aruna ənaləm ya kəsom ka MARIKI disre. 38 Arkun aŋje analəm awut a Kerson dacə dəcor kə dəwələ mə, 39 aŋje ənasətə meren wəco maas kəbəp ka meren wəco kəcamət mə, aŋje o aŋje əntam kəbəc yəbəc yoləma nde angbancan ənbəpənə kə Kanu mə, 40 arkun aŋje analəm ya dacə dəcor kə dəwələ mə, ənayi wul mərəj, masar camət-tin wəco maas. 41 Afum akənje ənaləm kor ka Kerson dacə, arkun akə əncəbəc nde angbancan ənbəpənə kə Kanu mə. Musa kə Aruna ənaləm ya kəsom ka MARIKI disre. 42 Arkun aŋje analəm nde kor ka Merari dəcor kə dəwələ mə, 43 aŋje ənasətə meren wəco maas haj meren wəco kəcamət mə, afum aŋje əncəbəc nde angbancan ənbəpənə kə Kanu mə, 44 aŋje analəm ya dacə dəcor mə, ənabəp wul maas, masar mərəj. 45 Afum akənje ənaləm awut arkun a Merari dacə. Musa

kə Aruna ənaləm ya kəsom ka MARIKI disre. 46 ALewy aŋje Musa, Aruna kə akirij a Yisrayel ənaləm dəcor kə dəwələ mə, 47 aŋje ənasətə meren wəco maas haj kəbəp meren wəco kəcamət mə, afum aŋje ənctam kəbəc kə kəsəre nde angbancan ənbəpənə kə Kanu, 48 aŋje analəm ya dacə mə fəp, ənabəp afum wul camət-maas, masar kəcamət kə wəco camət-maas. 49 K'ələm ya pəmə təkə MARIKI ənasom Musa, pəcməntər nwe o nwe yəbəc yən. K'ələm ya kəsom ka MARIKI disre.

5 Kə MARIKI oluku Musa: 2 «Məsom aka Yisrayel, ənwure afum aŋje ənayo docu deçalərnə da akata mə fəp saňka səjan disre, ənwure so nwe o nwe əyo docu dəkəsətə dən deçgbələr domun, ənwure so nwe o nwe ətəsək teta defi mə. 3 Pəyənə wərkun, pəyənə wəran nəwure kə saňka disre ntə təjəsənə ta əyik-yikəs saňka səjan nde iyi ya dacə mə.» 4 Kə aka Yisrayel ənayo tatəkə, ənwure ətəsək dəsaňka. Kə a Yisrayel ənayo təkə MARIKI ənaləku Musa mə. 5 Kə MARIKI osom Musa: 6 «Mələku a Yisrayel: Kə wərkun kə pəyənə fe ti wəran enciya wəkos fum kiciya nkə kəyənə kəgbəkəl ka MARIKI mə, fum wəkəkə ənsəre kiciya nnə MARIKI eyi mə. 7 Pəcən gəbasıja kiciya kən, pəsən kəway ka paka papəkə məlməl, a pədeñər so alamali nyə wəlojnə omboncər kə mə, pəsən kəway kə alamali wəkə ancıya mə teta kələmpəs ka kiciya. 8 Kə təyənə fum wəkəkə enciya mə efi, mba ta əyo wəkomənə wəgbəcənə nwe antam kəsəj daka dolompəs da kiciya kən mə-ε, wəlojnə pəmar pəsən daka dadəkə pətubucnə kəsəj di ina MARIKI, wəciya pəkərər ərjesi ya jərkən teta kələjnə ka kələmpəs ka kiciya. Wəlojnə pətubucnə kəsəkəs kə kiciya kən. 9 Mpə o mpə ambələr yolojnə ya aka Yisrayel mə, wəlojnə wəkə ərjkərər polojnə papəkə mə, əyo pi. 10 Ca yopus nyə ərjkərər MARIKI mə, wəlojnə əyo yi.» 11 Kə MARIKI oluku Musa: 12 «Mələku a Yisrayel, mələku ya: Kə wərkun əyo wəran nwe əŋyo kə cəmpənpən, ta əsəkə kə mə, 13 kə wərkun wələma əfəntərər wəran wəkəkə ta wos əncərə ti, wəran wəkəkə eyik-yikəsne kəgbəpənə disre, ta fum o fum əyənə ti sede, ta fum o fum osumpər kə təyə tatəkə disre, 14 k'əyənə ti kəraca, k'əyənə wəran kən kəraca, kə təyənə kance kə, kə təyənə kəraca nkə əyənə wəran kən mə yem yə-ε, 15 awa wərkun wəkəkə pəkekərər wəran kəndəna wəlojnə kə kəmbəfə ka mərjəbən ma ərs kilo kəmaas, ta pəlojər ki moro, ta pədeñər so suray, bawo kələjnə teta kəraca kə, kələjnə nkə kəcəm-cəməs kiciya nkə kəncepər mə. 16 Wəlojnə pəcəmbər wəran wəkəkə MARIKI fər kirij. 17

Wəlojnē pəlek domun dopus dətəbəl. Wəlojnē pəwet kəbof dəntaf ka dəndo dəkiyi dosoku, pəber ki domun dadəkə disre. **18** Wəlojnē pəcəmbər wəran wəkakə MARIKI fər kirij, pəperi kə cəfon, pəber kə dəwaca polojne pa məngben pa kəraca papəkə pecəm-cəməsə, wəlojnē nkən pətəmpər domun dodokət da kətolane pəlec. **19** Wəlojnē pəloku wəran wəkakə kəderəm: «Kə təyənə nəfəntərə fe kə wərkun nwə o nwə, ntə mələ mə, məngbəpnə fe wos əm mayik-yikəsnə-ə, domun dodokət da kətolane pəlec dənde dəfəyo'ım tələm o tələm təlec. **20** Mba kə təyənə, ntə mələ mə, məngbəpnə kə nəfəntərə kə wərkun wəcuru, kə təsəj'am kətəsək-ə,» **21** wəlojnē pəloku wəran wəkakə kəderəm, pəloku wəran: «MARIKI pəpoc'am pəlec afum am dacə, MARIKI pəsumpər əm dokombəra, pəyams'am kəkom, **22** domun dande dəjsəj pəlec mə, dosumpər əm dokombəra deyams'am kəkom.» Wəran pəloku: «Iwose, teyi tatəkə!» **23** Wəlojnē pəcic kətolane pəlec kənkə dəwalake kəroj, k'elip-ə, pənimə yecicəs yayəkə domun dodokət da kətolane pəlec dadəkə. **24** Pəsəj wəran domun dadəkə pəmun di, dotor kə dəkor dəsəj kə pəlec. **25** Wəlojnē pəbəjər wəran nwə polojne pa məngben pa kəraca. Wəlojnē pətubucnə kəsəj yi MARIKI a pədekekərə nde dətetek polojne. **26** Wəlojnē pəwet aŋkulma katin ja polojne pa məngben teta kəcəm-cəməsə, pəcəfə pi MARIKI nde tetek tolojnē kəroj, kə təncepər-ə, a pədesəj wəran domun dadəkə kəmun. **27** Kə wəran elip kəmun domun dadəkə, təyənə eyik-yikəsnə kəgbəpnə disre, əfəntərə kə wərkun wəcuru-ə, domun dadəkə dəntor kə dəkor dəsəj kə pəlec, dosumpər kə dokombəra, deyamse kə kəkom. Wəran nwə pəsətə pəlec awənc aja dacə. **28** Mba kə təyənə wəran nwə eyik-yikəsnə fe-ə, wəran wəsoku əfə, yem y'ambonce kə, endekom pəsətə yuruya. **29** Sariyə səsəkə səyənə sa kəraca, kə wəran ələ, pəkafələ pəgbəpnə əfəntərə kə wərkun wəcuru-ə, **30** sariyə səsəkə sərəkət so nnə wərkun nwə əfəyənə wəran kən kəraca yem disre mə. Kə wərkun ejkekərə wəran kən MARIKI fər kirij, wəlojnē pəyə wəran sariyə sajə fəp. **31** Kiciya nkə o nkə kəyi fe wərkun, mba wəran əsərə kiciya kən, kə təyənə a kance kə-ə.»

6 Kə MARIKI oluku Musa: **2** «Məloku aka Yisrayel, məloku ja: Kə wərkun kə pəyənə fe ti wəran, ənderəm kəpusnə kəsəjnə ina MARIKI-ə, kəderəm kə kəjerne kə, **3** ta fum wəkakə pəmun so wen kə yomunəs ya maŋkəntə, ta pəmun məncəncə ma

yokom ya wen, ta pədi yowosu ya yokom ya wi **4** mata məkə ejyi kəjerne disre mə fəp, ta pədi paka mpe o mpe pəyəfə dəwən mə, kəyəfə məngben ma wi haj abomba ja wi. **5** Mata məkə ənderəm kəyi kəjerne disre teta MARIKI mə fəp, ta pafon kə domp haj tem ta kəpusnə kən telip. Əyənə fum wəcəmpi, pəsək cəfon con cəpoj yəyənə. **6** Mata maməkə ənderəm kəjerne teta MARIKI mə disre, ta pələtərəne wəfi, **7** təyənə kəbel kə kas, kə kərc, kə wənc wərkun, kə wəkire kən ta təsəjə kə kətəsək, bawo docoku dən domp dementərə a wəjerne wəka Kanu əyənə. **8** Mata məkə ejyi kəjerne disre mə fəp, wəpusnə wəka MARIKI əyənə. **9** Kə təyənə fum pəfi kə kəsək gəncəna babəkə, təsəjə kə kələsər kəderəm kən kə kəjerne-ə pəfonnə so dəsək dən da kəsəkəsnə, tataka ta camət-mərəjə. **10** Tataka ta camət-maas pəkərə məpəy mərəj kə pəyənə fe ti ntantoriya mərəj wəlojnē nde dəkəbərə da aŋgbancan əfəbəpənə kə Kanu. **11** Wəlojnē pəlojnē pin teta kəlojnē kə kiciya, pəlojnē pəkə teta polojne mpe ançəfə MARIKI mə, patubucnə kəsəkəs kə kətəsək kən teta kəgbüjnəne kə wəfi. Dəsək dadəkə, pəgbəkərə so kəpusnə domp. **12** Wəkayi pəgbəkərə so kəpusnə MARIKI mata mən ma kəjerne. Fum wəkakə pəkərə aŋkesiya əyorkun ja teren tin teta kəlojnē kə kələmpəs kə kiciya. Afələm mata məkə məncepər mə, bawo defi dənaləsər kəjerne kən teta MARIKI. **13** Sariyə nəsə səyənə sa aje əyndərəm kəjerne teta MARIKI mə. Dəsək nde kəderəm kən kə kəjerne kəyəlip mə, pəkekərə kə nde dəkəbərə da aŋgbancan əfəbəpənə. **14** Pəkərə MARIKI polojne pən: Aŋkesiya əyorkun ja teren tin ətəyo dolokəp teta polojne mpe ançəfə MARIKI mə, aŋkesiya əyənə ja teren tin ətəyo dolokəp teta kəlojnē kə kiciya, kə aŋkesiya əyorkun ən ətəyo dolokəp teta kəlojnē kə kəpəjnə pəforu. **15** Pəkərə so kəfala kin kə cəcom cətənəjkəl lebin, cəcom cəlok-lok ca kəmbəfe kətət papəckə ki moro, kə biskit bətənəjkəl lebin pasopət bi moro. Pədejər so yolojnē yarjan ya məngben kə ya wen. **16** Wəlojnē pəkərə yolojnē yayəkə fər ya MARIKI kirij, polojne polojne pa kiciya kə mpe ançəfə MARIKI mə. **17** Pəkərə MARIKI aŋkesiya əyorkun teta kəlojnē kə kəpəjnə pəforu, pədejər kəfala kə cəcom cətənəjkəl lebin. Wəlojnē pəkərə kəlojnē kən kə məngben kə ka wen, **18** wəderəm kəjerne pəfonnə cəfon ca kəjerne nde dəkəbərə da aŋgbancan əfəbəpənə kə Kanu, pəlek cəfon con ca kəjerne cacəkə, pəber ci dəndo dənəncə da kəlojnē kə kəpəjnə pəforu dəkə deyi kəmar mə. **19** Wəlojnē pəlek kəbanca kə

ajkesiya ḥorkun ḥəkə ampec mo, kəcom kəlok-lok kin kətənəjkal lebin nde kəfala disre kə biskit bətənəjkal lebin, pəber yi wəderəm kəjərne dəwaca, təyənə wəderəm kəjərne elip kəfonne cəfon cən ca kəjərne. **20** Wəlojnə pətubucnə kəsəj yi MARIKI fır kirij. Ca yopus yə, nyə yoyənə ya wəlojnə mo, kələkenə ka kəmpəcəpəcə kəjəkə antubucnə kəsəj MARIKI, kə aləŋk ḥəkə aŋwure mo, kə telip oj-e, sariye sərəwose kə so kəmun wen. **21** Sariye sasəkə səyənə sa wəjərne nwə əndərəm kəsəjnə MARIKI mo. Yolojnə yayəkə y'olojnə MARIKI teta kəjərne kən, k'entam kəyə tələm pəcepər tatəkə-e, aŋwose kə ti, mba mənə pənəujkənə kələləs kədərəm kən, pəmo təkə sariye sa kəjərne səloku ti mo.» **22** Kə MARIKI oluku Musa: **23** «Məloku Aruna kə awut on arkun, nte tə pəmar nəde naclolanə aka Yisrayel pətət, nəcloku ya: **24** «MARIKI pəpoc'am, pəbumen'am! **25** MARIKI pəgbətn'am, pəyənə nu nənəfor! **26** MARIKI pəyekər əm kəro kən, pəsəj əm pəforul!» **27** Kə aləjnə ḥandebonc tewe tem kətolanə aka Yisrayel pəmo nte iləmər ya mo-e, ina MARIKI impoce ya pətət.»

7 Dəsək nde Musa ənalip kəcəmbər dəkiyi dosoku mo, k'ompus di pəcbəy di moro kə yosumpər-sumpər ya di fəp. K'əyə tin tətek tolojnə kə yosumpər-sumpər ya di fəp, k'əmbəy yi k'ompus so yi. **2** Awa kə akirij a Yisrayel, akirij a wələ disre ḥəjkərə yolojnə yaŋjan. Akirij aka dəcusuŋka akakə ḥənaləm aYisrayel mo, ḥənakərə yi. **3** Kə ḥəjkərə yolojnə yaŋjan MARIKI fır kirij: Cibil camət-tin nəcə cəna wəco kə mərəj cənclijs mo, wəkirij o wəkirij ənasəj wana win, akirij mərəj ḥəncpəjne kəsəj abil jin. Kə ḥəjkərə ci nde dəkəbərə dəkiyi dosoku tekirij. **4** Kə MARIKI oluku Musa: **5** «Məbəjər ya yolojnə yaŋjan nte təŋsərə pacbəcə yi nde angbançan ḥəbəpənə kə Kanu. Məber yi aLewy dəwaca, aŋe o aŋe kə yəbəc yaŋjan.» **6** Kə Musa əlek cibil kə cəna k'əsəj ci aLewy. **7** K'əsəj cibil mərəj kə cəna maŋkələ awut arkun a Kerson, kətubcəne ka yəbəc yəkə ḥayə mo. **8** K'əsəj cibil maŋkələ kə cəna camət-maas awut arkun a Merari, kətubcəne ka yəbəc yəkə ḥayə mo, kəməmən ka Itamar wan wərkun wəka wəlojnə Aruna disre. **9** Mba ənasəj fe awut a Kehat, nte yəbəc ya akakə yenayənə ya ca yopus mo, kə nte pəmar ḥəgbəjne yi mo. **10** Kə akirij ḥəjkərə yolojnə yopuse ya tətek tolojnə dəsək dəbəy da pi. Kə ḥəjkərə yi fır ya MARIKI kirij. **11** Kə MARIKI oluku Musa: «Akirij ḥəcder

akin akin dəsək o dəsək wəkin pəkərə yolojnə yən təta kəpus ka tətek tolojnə tofü.» **12** Dəsək dəcəkəcəkə, ta kusunjə ka Yuda, Nasəj wan ka Aminadab ənamentərənə. **13** Yopuce nyə y'ənakərə: Apəlet jin nyə analompse gbeti kilo kin kə kəram masar maas, kə apət nyə analompse gbeti kəram masar camət-mərəj mo. Pəsam gbeti mpe o mpe pənctəjnənə kə potubuc pa pəsam gbeti pa nde aŋgbip ḥəsəku. Ca yayəkə mərəj fəp yələrə kəmbəfə kətət nkə ananəktərənə kə moro teta yolojnə ya məjgəben mo. **14** K'əŋkərə so apət ḥələma nyə analompse kəma kəram tasar tin palas ni suray mo, **15** tura tin, ajkesiya ḥorkun, k'ajkesiya ḥorkun ja teren tin teta yolojnə nyə ancofe MARIKI mo, **16** ambiyofo jin teta kəlojnə ka kiciya, **17** kə teta kəlojnə ka kəpəjne pəforu: Mura mərəj, ḥəkesiya ḥorkun kəcamət, mbiyofo kəcamət, ḥəkesiya ḥorkun kəcamət ya teren tin tin. Yolojnə yayəkə yo Nasəj wan ka Aminadab ənakərə. **18** Dəsək da mərəj, ta kusunjə ka Isakar, wəkirij kərjan Netaneyel wan ka Cuwar ənamentərənə. **19** Yolojnə nyə y'ənakərə: Apəlet jin nyə analompse gbeti kilo kin kə kəram masar maas mo, kə apət nyə analompse gbeti kəram masar camət-mərəj mo. Pəsam gbeti mpe o mpe pənctəjnənə kə potubuc pa pəsam gbeti pa nde aŋgbip ḥəsəku. Ca yayəkə mərəj fəp yələrə kəmbəfə kətət nkə ananəktərənə kə moro teta yolojnə ya məjgəben mo. **20** Kə apət ḥələma nyə analompse kəma kəram tasar tin mo, palas ni suray, **21** tura tin, ajkesiya ḥorkun, ajkesiya ḥorkun ja teren tin teta yolojnə nyə ancofe MARIKI mo, **22** ambiyofo jin teta kəlojnə ka kiciya, **23** kə teta kəlojnə ka kəpəjne pəforu: Mura mərəj, ḥəkesiya ḥorkun kəcamət, mbiyofo kəcamət, ḥəkesiya ḥorkun kəcamət ya teren tin tin. Yolojnə yayəkə yo Netaneyel wan ka Cuwar ənakərə. **24** Dəsək da maas, wəkirij ka aka Sabulon, Eliyab wan ka Heloj ənamentərənə. **25** Yolojnə nyə y'ənakərə: Apəlet jin nyə analompse gbeti kilo kin kə kəram masar maas mo, kə apət nyə analompse gbeti kəram masar camət-mərəj mo. Pəsam gbeti mpe o mpe pənctəjnənə kə potubuc pa pəsam gbeti pa nde aŋgbip ḥəsəku. Ca yayəkə mərəj fəp yələrə kəmbəfə kətət nkə ananəktərənə kə moro teta yolojnə ya məjgəben mo. **26** K'əŋkərə so apət ḥələma nyə analompse kəma kəram tasar tin, pəlas ni suray, **27** tura tin, ajkesiya ḥorkun jin, ajkesiya ḥorkun ja teren tin, teta kəlojnə nkə ancofe MARIKI mo, **28** ambiyofo jin teta kəlojnə ka kiciya, **29** kə teta kəlojnə ka kəpəjne pəforu: Mura

mərəj, ɻkesiya yorkun kəcamət, mbiyofo kəcamət, ɻkesiya yorkun kəcamət ya teren tin tin. Yolojnə yayəkə yo Eliyab wan ka Heloj ənakere. **30** Dəsək da maŋkələ, wəkirij ka aka Ruben, Elicur wan ka Sedewur ənamentərnə. **31** Yolojnə nyə y'ənakere: Apəlet ɻjin nyə analompse gbeti kilo kin kə kəram masar maas mə, kə apot nyə analompse gbeti kəram masar camət-mərəj mə. Pəsam gbeti mpe o mpe pəncətəjnənə kə potubuc pa pəsam gbeti pa nde aŋgbip ɻjosoku. Ca yayəkə mərəj fəp yəlare kəmbefe kətət nkə ananəktərenə kə moro teta yolojnə ya məngben mə. **32** K'əŋkəre sə apot ɻələma nyə analompse kəma kəram tasar tin palas ɻj suray, **33** tura tin, ɻkesiya yorkun ɻjin, ɻkesiya yorkun ɻja teren tin teta kəlojnə nkə ancofe MARIKI mə, **34** ambiyofo ɻjin teta kəlojnə ka kiciya, **35** kə teta kəlojnə ka kəpajnə pəforu: Mura mərəj, ɻkesiya yorkun kəcamət, mbiyofo kəcamət, ɻkesiya yorkun kəcamət ya teren tin tin. Yolojnə yayəkə yo Elicur wan ka Sedewur ənakere. **36** Dəsək da kəcamət, wəkirij ka aka Simeyəj, Selumiylə wan ka Curisaday, ənamentərnə. **37** Yolojnə nyə y'ənakere: Apəlet ɻjin nyə analompse gbeti kilo kin kə kəram masar maas mə, kə apot nyə analompse gbeti kəram masar camət-mərəj mə. Pəsam gbeti mpe o mpe pəncətəjnənə kə potubuc pa pəsam gbeti pa nde aŋgbip ɻjosoku. Ca yayəkə mərəj fəp yəlare kəmbefe kətət nkə ananəktərenə kə moro teta yolojnə ya məngben mə. **38** K'əŋkəre sə apot ɻələma nyə analompse kəma kəram tasar tin palas ɻj suray, **39** tura tin, ɻkesiya yorkun ɻjin, ɻkesiya yorkun ɻja teren tin, teta kəlojnə nkə ancofe MARIKI mə, **40** ambiyofo ɻjin teta kəlojnə ka kiciya, **41** kə teta kəlojnə ka kəpajnə pəforu: Mura mərəj, ɻkesiya yorkun kəcamət, mbiyofo kəcamət, ɻkesiya yorkun kəcamət ya teren tin tin. Yolojnə yayəkə yo Selumiylə wan ka Curisaday ənakere. **42** Dəsək da camət-tin, wəkirij ka aka Kadu, Eliyasaf wan ka Dewel, ənamentərnə. **43** Yolojnə nyə y'ənakere: Apəlet ɻjin nyə analompse gbeti kilo kin kə kəram masar maas mə, kə apot nyə analompse gbeti kəram masar camət-mərəj mə. Pəsam gbeti mpe o mpe pəncətəjnənə kə potubuc pa pəsam gbeti pa nde aŋgbip ɻjosoku. Ca yayəkə mərəj fəp yəlare kəmbefe kətət nkə ananəktərenə kə moro teta yolojnə ya məngben mə. **44** K'əŋkəre sə apot ɻələma nyə analompse kəma kəram tasar tin palas ɻj suray mə, **45** tura tin, ɻkesiya yorkun ɻjin, ɻkesiya yorkun ɻja teren tin, teta kəlojnə nkə ancofe MARIKI mə, **46** ambiyofo ɻjin teta kəlojnə

ka kiciya, **47** kə teta kəlojnə ka kəpajnə pəforu: Mura mərəj, ɻkesiya yorkun kəcamət, mbiyofo kəcamət, ɻkesiya yorkun kəcamət ya teren tin tin. Yolojnə yayəkə yo Eliyasaf wan ka Dewel ənakere. **48** Dəsək da camət-mərəj, wəkirij ka aka Efrayim, Elisama wan ka Amihud ənamentərnə. **49** Yolojnə nyə y'ənakere: Apəlet ɻjin nyə analompse gbeti kilo kin kə kəram masar maas mə, kə apot nyə analompse gbeti kəram masar camət-mərəj mə. Pəsam gbeti mpe o mpe pəncətəjnənə kə potubuc pa pəsam gbeti pa nde aŋgbip ɻjosoku. Ca yayəkə mərəj fəp yəlare kəmbefe kətət nkə ananəktərenə kə moro teta yolojnə ya məngben mə. **50** K'əŋkəre sə apot ɻələma nyə analompse kəma kəram tasar tin palas ɻj suray mə, **51** tura tin, ɻkesiya yorkun ɻjin, ɻkesiya yorkun ɻja teren tin teta kəlojnə nkə ancofe MARIKI mə, **52** ambiyofo ɻjin teta kəlojnə ka kiciya, **53** kə teta kəlojnə ka kəpajnə pəforu: Mura mərəj, ɻkesiya yorkun kəcamət, mbiyofo kəcamət, ɻkesiya yorkun kəcamət ya teren tin tin. Yolojnə yayəkə yo Elisama wan ka Amihud ənakere. **54** Dəsək da camət-maas, wəkirij ka aka Manase, Kamaliylə wan ka Pedacur ənamentərnə. **55** Yolojnə nyə y'ənakere: Apəlet ɻjin nyə analompse gbeti kilo kin kə kəram masar maas mə, kə apot nyə analompse gbeti kəram masar camət-mərəj mə. Pəsam gbeti mpe o mpe pəncətəjnənə kə potubuc pa pəsam gbeti pa nde aŋgbip ɻjosoku. Ca yayəkə mərəj fəp yəlare kəmbefe kətət nkə ananəktərenə kə moro teta yolojnə ya məngben mə. **56** K'əŋkəre sə apot ɻələma nyə analompse kəma kəram tasar tin palas ɻj suray mə, **57** tura tin, ɻkesiya yorkun ɻjin, ɻkesiya yorkun ɻja teren tin, teta kəlojnə nkə ancofe MARIKI mə, **58** ambiyofo ɻjin teta kəlojnə ka kiciya, **59** kə teta kəlojnə ka kəpajnə pəforu: Mura mərəj, ɻkesiya yorkun kəcamət, mbiyofo kəcamət, ɻkesiya yorkun kəcamət ya teren tin tin. Yolojnə yayəkə yo Kamaliylə wan ka Pedacur ənakere. **60** Dəsək da camət-maŋkələ, wəkirij ka aka Beŋyamin, Abidan wan ka Kideyoni ənamentərnə. **61** Yolojnə nyə y'ənakere: Apəlet ɻjin nyə analompse gbeti kilo kin kə kəram masar camət-mərəj mə. Pəsam gbeti mpe o mpe pəncətəjnənə kə potubuc pa pəsam gbeti pa nde aŋgbip ɻjosoku. Ca yayəkə mərəj fəp yəlare kəmbefe kətət nkə ananəktərenə kə moro teta yolojnə ya məngben mə. **62** K'əŋkəre sə apot ɻələma nyə analompse kəma kəram tasar tin palas ɻj suray mə, **63** tura tin, ɻkesiya yorkun ɻjin, ɻkesiya yorkun

ja teren tin, teta kəlojne nkə ancəfe MARIKI mə, 64 ambiyofo յin teta kəlojne ka kiciya, 65 kə teta kəlojne ka kəpajnə pəforu: Mura mərəj, յkesiya yorkun kəcamət, mbiyofo kəcamət, յkesiya yorkun kəcamət ya teren tin tin. Yolojnə yayəkə yo Abidan wan ka Kideyoni enakere. 66 Dəsək da wəco, wəkirij ka aka Dan, Ahiyeser wan ka Amisaday, ənamentərnə. 67 Yolojnə nyə y'enakere: Apəlet յin nnej analompse gbeti kilo kin kə kəram masar maas mə, kə apət nnej analompse gbeti kəram masar camət-mərəj mə. Pəsam gbeti mpe o mpe pəncətəjnənə kə potubuc pa pəsam gbeti pa nde angbip յosoku. Ca yayəkə mərəj fəp yelare kəmbefe kətət nkə ananəktərenə kə moro teta yolojnə ya məngben mə. 68 K'ejkəre sə apət յələma nnej analompse kəma kəram tasar tin palas յi suray mə, 69 tura tin, յkesiya yorkun յin, յkesiya yorkun ja teren tin teta kəlojne nkə ancəfe MARIKI mə, 70 ambiyofo յin teta kəlojne ka kiciya, 71 kə teta kəlojne ka kəpajnə pəforu: Mura mərəj, յkesiya yorkun kəcamət, mbiyofo kəcamət, յkesiya yorkun kəcamət ya teren tin tin. Yolojnə yayəkə yo Ahiyeser wan ka Amisaday enakere. 72 Dəsək da wəco kə pin, wəkirij ka aka kusujka ka Aşər, Pakiyel wan ka Okəraj, ənamentərnə. 73 Yolojnə nyə y'enakere: Apəlet յin nnej analompse gbeti kilo kin kə kəram masar maas mə, kə apət nnej analompse gbeti kəram masar camət-mərəj mə. Pəsam gbeti mpe o mpe pəncətəjnənə kə potubuc pa pəsam gbeti pa nde angbip յosoku. Ca yayəkə mərəj fəp yelare kəmbefe kətət nkə ananəktərenə kə moro teta yolojnə ya məngben mə. 74 K'ejkəre sə apət յələma nnej analompse kəma kəram tasar tin palas յi suray mə, 75 tura tin, յkesiya yorkun յin, յkesiya yorkun ja teren tin, teta kəlojne nkə ancəfe MARIKI mə, 76 ambiyofo յin teta kəlojne ka kiciya, 77 kə teta kəlojne ka kəpajnə pəforu: Mura mərəj, յkesiya yorkun kəcamət, mbiyofo kəcamət, յkesiya yorkun kəcamət ya teren tin tin. Yolojnə yayəkə yo Pakiyel wan ka Okəraj enakere. 78 Dəsək da wəco kə mərəj wəkirij ka aka kusujka ka Naftali, Ahira wan ka Enan ənamentərnə. 79 Yolojnə nyə y'enakere: Apəlet յin njej analompse gbeti kilo kin kə kəram masar maas mə, kə apət njej analompse gbeti kəram masar camət-mərəj mə. Pəsam gbeti mpe o mpe pəncətəjnənə kə potubuc pa pəsam gbeti pa nde angbip յosoku. Ca yayəkə mərəj fəp yelare kəmbefe kətət nkə ananəktərenə kə moro teta yolojnə ya məngben mə. 80 K'ejkəre sə apət յələma nnej

analompse kəma kəram tasar tin palas յi suray mə, 81 tura tin, յkesiya յorkun յin, յkesiya յorkun ja teren tin, teta kəlojne nkə ancəfe MARIKI mə, 82 ambiyofo յin teta kəlojne ka kiciya, 83 kə teta kəlojne ka kəpajnə pəforu: Mura mərəj, յkesiya yorkun kəcamət, mbiyofo kəcamət, յkesiya yorkun kəcamət ya teren tin tin. Yolojnə yayəkə yo Ahira wan ka Enan enakere. 84 Yolojnə yayəkə yo akirij a Yisrayel յanasən teta kəpus ka tetek tolöjnə, dəsək nde amboy pi mə: Pəlet wəco kə mərəj ya gbeti, səpət wəco kə mərəj ya gbeti, kə səpət wəco kə mərəj ya kəma. 85 Apəlet nnej o njej kilo kin, kəram masar maas, apət nnej o njej kəram masar camət-mərəj, gbeti ba ca yayəkə bəmbəp kilo wəco mərəj kə mərəj, pəmə nte antubuc nde deñgbip mə. 86 Səpət nse wəco kə mərəj sa kema, apət o apət kəram tasar tin, palas յi suray. Delel da kəma ka səpət sajse fəp dənabəp kilo kin kəram masar mərəj. 87 Yəcəl nyə anakere teta yolojnə nyə anacəfe MARIKI mə yenabəp: Mura wəco kə mərəj, յkesiya yorkun wəco kə mərəj, յkesiya yorkun ya teren tin wəco kə mərəj kə yolojnə ya məngben ma yi, kə mbiyofo wəco kə mərəj ya kəlojne ka kiciya. 88 Yəcəl ya kəlojne ka kəpajnə pəforu: Mura wəco mərəj kə mərəj, յkesiya yorkun wəco camət-tin, mbiyofo wəco camət-tin, յkesiya yorkun ya teren tin wəco camət-tin. Yayəkə yenayənə yolojnə ya kəpus ka tetek tolöjnə, nte analip pi kəbəy mə. 89 Nte Musa əncəberə nde angbancan յəbəpənə kəkəlok-loku kə Kanu mə, k'ene dim nde donclok-lokər kə kəyefə afəjk յəsəkə kiciya nnej angbəpər kəjəkərə nkə kəmentər danapa da MARIKI kə aka Yisrayel mə. Mələkə kerub mərəj dacə, k'olok-lokər kə.

8 Kə MARIKI oluku Musa: 2 «Məsom Aruna: Kə məncəmbər sələmp-ə, pəmar pomot pa sələmp nse camət-mərəj pəwejki tekirij ta pədətə pa si.» 3 Kə Aruna əyo tatəkə, k'omot sələmp k'əncəmbər si səcmot tekirij ta pədətə pa si, pəmə təkə MARIKI ənasom ti Musa mə. 4 Nte t'analompəs pədətə sələmp papəkə: Kəma kətəmp k'ənagbəce pi kəyefə pəcəmənə pa pi haj yowurenə ya yəlejək. Analompəs pədətə pa sələmp kəsurenə təkə MARIKI ənamentər Musa mə. 5 Kə MARIKI oluku Musa: 6 «Məlek aLewy aYisrayel dacə, məpus em յa. 7 Nte tə mərəkəpus em յa: Məwəsər յa domun nde dərəksəkəs յa kiciya mə, յəfonnə dis fəp, յayak yamos yaşan, յasəkəsnə. 8

Ko tencepər-ε, ŋalek tura ko yolojne ya mənjben ya pi, it'əyone kəmbefe kətət nke anoktərenə ko moro mə, məlek sə tura pa mərəj teta kəlojne ka kiciya. **9** Məkekərə aLewy nde angbancan ŋebəpenə ko Kanu, məlojka aka Yisrayel fəp. **10** Məcənjene aLewy fər ya ina MARIKI kiriŋ, aYisrayel ŋader aLewy waca wajan. **11** Aruna pətubucne kəsəj ina MARIKI aLewy aYisrayel daco, təyone oj ŋa ŋayi yəbəc ya ina MARIKI. **12** ALewy ŋaderər waca wajan dəsəbomp sa mura, məlojne pın teta kiciya, ko pa mərəj polojne pəcəfə MARIKI teta kəsəkəs ka kiciya ka aLewy. **13** Məcəmbər aLewy fər ya Aruna ko awut ən arkun kiriŋ, mətubucne kəsəj ŋa MARIKI. **14** Məgbey aLewy ko aYisrayel. Ti disre aLewy ŋayone akemi. **15** Ko tatəkə tencepər-ε, aLewy ŋader ŋacəmə yəbəc ya nde angbancan ŋebəpenə ko Kanu. Tatəkə tə məjkəsəkəs ŋa, mətubucne sə kəsəj ŋa ina MARIKI, **16** bawo ampus im ŋa fəp aka Yisrayel daco. Ilək aLewy dəkəcəmə da awut acəkə-cəkə da wəYisrayel nwə o nwə əyone wan wəcəkə-cəkə wəka kərə mə. **17** Bawo awut acəkə-cəkə a Yisrayel fəp akemi ŋə, təyone wan wəcəkə-cəkə wəka fum, təyone wəka pəcəl. Dəsək nde inasut awut acəkə-cəkə atəf ŋa Misira mə, d'inapusne awut acəkə-cəkə a Yisrayel. **18** K'ilək aLewy dəkəcəmə da awut acəkə-cəkə a Yisrayel fəp. **19** Isəj aLewy Aruna ko awut ən arkun aYisrayel daco, ntə təyəsəjə ŋacəməne aYisrayel yəbəc ya nde d'angbancan ŋebəpenə ko Kanu mə, ŋactubucne sə kəsəkəs aYisrayel kiciya kəjan. Ti disre aYisrayel ŋafəsətə pəlec teta kələtarne kəjan angbip ŋosoku.» **20** Musa, Aruna ko kəlojkanə ka afum a Yisrayel fəp ŋasurenə kəyə aLewy təkə MARIKI enasom Musa kəyə ŋa mə. **21** Ko aLewy ŋasəkəsnə ko ŋayak yamos yajan. Ko Aruna ontubucne kəmentər ŋa MARIKI fər kiriŋ, k'ontubucne sə kəsəkəs ŋa kiciya kəjan ntə təyəsəjə ŋasək oj mə. **22** Ko tatəkə tencepər-ε, aLewy ŋader ŋacəmə yəbəc ya nde angbancan ŋebəpenə ko Kanu Aruna ko awut ən arkun fər kiriŋ, pəmə təkə MARIKI enasom Musa teta aLewy mə, tatəkə t'ənayone ŋa. **23** Ko MARIKI oluku Musa: **24** «Ntə təyone ta aLewy: WəLewy wərkun nwə o nwə əsətə meren kəyəfe meren wəco mərəj ko kəcamət haj pəcepər mə, əntəm kəbəc nde angbancan ŋebəpenə ko Kanu. **25** K'əsətə meren wəco kəcamət-ε, pəsək kəbəc nde angbancan ŋebəpenə ko Kanu. **26** Wəkayi pəcmar awənc aŋja ko akakə ŋandə kəcbum yəbəc nde angbancan ŋebəpenə ko Kanu-ε, mba ta nkən pəbəc nde angbancan ŋebəpenə ko Kanu. Məyə tatəkə

nno aLewy ŋayi mə, teta yəbəc yajan nde angbancan ŋebəpenə ko Kanu.»

9 Nde təgbərə ta Sinayi, ŋof ŋəcəkə-cəkə ŋa teren ta mərəj kəyəfe kəwur ka aka Yisrayel atəf ŋa Misira, ko MARIKI oluku Musa: **2** «AYisrayel ŋacəcə kəsata ka kəcəm-cəməs ka Kəcepər ka məleke medif tataka ntə ambonce ki mə. **3** Nəde nəcboc kəsata kəjəkə tataka ta wəco ko məjkələ ta ŋof ŋayə, ko dec dendekalə-ε, nəboc ki pəmə təkə sariye ko məyo mokur mojkotərenə ki mə.» **4** Ko Musa oluku ti aYisrayel, ntə təyəsəjə ŋaboc kəsata kəjəkə mə. **5** Ko ŋəmboc kəsata kəjəkə tataka ta wəco ko məjkələ ta ŋof ŋəcəkə-cəkə dec dekkələ, dəndo təgbərə ta Sinayi. Ko aYisrayel ŋasurenə kəyə təkə MARIKI enasom Musa mə. **6** Ko arkun aləma ŋayi aŋje ŋanatəsək teta kəgbüyəne kəjan wəfi mə, a ŋafotam kəboc kəsata ka Kəcepər dəsək dadəkə. Awa, ko ŋayəko ŋamentərənə Musa ko Aruna dəsək dadəkə yati, **7** ko ŋayif Musa: «Teta wəfi təsəjə su kətəsək, t'ake tə səntətarne kəkərə MARIKI yolojne dəsək da kəsata dəndə ko awənc asu aŋja a Yisrayel-ε?» **8** Ko Musa oluku ŋa: «Nəcəmə nno, nəkar im iko icaŋkəl moloku məmə MARIKI əŋjkəsəm im tetonu mə.» **9** Ko MARIKI oluku Musa: **10** «Mələku aka Yisrayel: Ko wərkun wələma nəna dəcə dətemp ko dətemp donu fəp, əntəsək teta wəfi ko pəyone fe ti pəkə marənt mobol-bolu-ε, pəboce MARIKI kəsata ka kəcəm-cəməs Kəcepər ka məleke medif. **11** ŋade ŋacəcə kəsata kəjəkə tataka ta wəco ko məjkələ ta ŋof ŋa mərəj, ko dec dendekalə-ε, ŋasəmə ki cəcom cətənəŋkəl lebin ko bəpər yodokət. **12** Ali paka ta pasak haj bətbət, ta paporu sə ali kəbət ka polojne. Paboc kəsata ka Kəcepər kəjəkə pəmə təkə sariye sələku mə. **13** Ko wərkun əsək, ta əŋkə marənt pəfati kəboc kəsata ka kəcəm-cəməs ka Kəcepər-ε, aŋwure ko afum ən dəcə, bawo əsəj fe MARIKI kəpoce kən dəsək nde ambonc mə. Wərkun wəkakə əsəre teta kiciya kən. **14** Ko wəcikəra nwə eyi nu dəcə mə omboc kəsata ka Kəcepər ka MARIKI-ε, pəmar pəsətəne təkə sariye ko təkə asom teta ki mə. Sariye sin sayi sə nəna ko acikəra teta kəsata kəjəkə.» **15** Dəsək nde ancəmbər dəkiyi dosoku nde aŋwe angbancan nde walake nwə wəmentər danapa da MARIKI ko aka Yisrayel mə, ko kəp kəŋkump di bətbət haj dəfəy. Kəyəfe oj dəfəy haj bətbət, ko kəp nke kəyi dəkiyi dosoku kərəjə kəcmət pəmə nənc. **16** Tatəkə tə tencyi təm fəp: Kəp kəckump di, ko pəmbiyə-ε, pəcmət pəmə nənc. **17** Təm o təm

tə kəp kəyefə aŋgbancan kəroj, aYisrayel ŋancyefə ŋakə nde kəp kəncəmə mə, ŋancəmbər di sajka. **18** AYisrayel ŋancyefə kəsom ka MARIKI, ŋacndə kəsom ka MARIKI. ŋancndə kəfo kaŋkə kəwon ka kəp dəkiyi dosoku kəroj fəp. **19** Kə kəp kəwon dəkiyi dosoku kəroj-ε, aYisrayel ŋacmə yəbəc ya MARIKI, ŋafəkə. **20** Kə kəp kəyi dəkiyi dosoku kəroj mataka mepic-ε, aYisrayel ŋancndə kəfo kaŋkə kəsom ka MARIKI, ŋancyefə sə kəkə kəsom ka MARIKI. **21** Kə təyənə kəp kəyi dəkiyi dosoku kəroj kəyefə bətbət haj pibi, kə kəyefə di kəroj bətbət-ε, aYisrayel ŋanyefə kəfo kaŋkə. Kə kəp kəyefə dəkiyi dosoku kəroj pəwaŋkəra-ε, aYisrayel ŋayefə kəfo kaŋkə. **22** Kə kəp kəyi dəkiyi dosoku kəroj mata mərəj, ŋof ŋin kə pəyənə fe ti teren tin-ε, aYisrayel ŋancndə, ŋafəkə. Kə kəp kəyefə dəkiyi dosoku kəroj-ε, ŋa so ŋayefə kəkə. **23** ŋancndə kəsom ka MARIKI, ŋacyefə kəkə kəsom ka MARIKI. AYisrayel ŋancəmə yəbəc ya MARIKI pəmə təkə MARIKI oncsom Musa mə.

10 Kə MARIKI oluku Musa: **2** «Məlompəs luk mərəj ya gbeti bətemp. Luk yayəkə yə mənde məcwene kəlonjkəne ka afum aka Yisrayel, məcsənə ŋa sə kəyekti sajka kəkə. **3** K'afula luk mərəj-ε, kəlonjkəne ka aYisrayel fəp ŋabəpsən'am dəntəf nde aŋgbancan ŋebəpənə kə Kanu. **4** K'afula aluk ŋin-ε, abə kə akirij a cusunka ca Yisrayel ŋambəpsən'am kəsək. **5** K'afula ŋi cawon cawon-ε, aŋe ŋanacəmbər sajka ntende dec dəmpə aŋgbancan ŋebəpənə kə Kanu mə, ŋayefə ŋakə. **6** K'afula ŋi cawon cawon ta mərəj-ε, aŋe ŋandə kəca kətət kə aŋgbancan mo ŋayefə ŋakə. Kəkə nkə o nkə, aluk ŋajfula cawon cawon. **7** Nəfula sə kəbəpsənə ka kəlonjkəne ka aYisrayel, mba nəfərəs kəfula. **8** Awut arkun a Aruna, aloyne ŋandə ŋacfula luk. Sariye nse sə nəndecəmə darəj doru o doru detəmp kə detəmp. **9** Nde atəf ŋonu, kə nəndekə nəckə dəkəsutənə kə aterənə anu-ε aŋe ŋajwəkərnə nu mə, pəmar nəfula luk cawon cawon, MARIKI Kanu konu endecəm-cəmne tetonu, pəyac nu nnə aterənə anu ŋayi mə. **10** Mataka monu ma pəbotu mme nəmbəpsənə kəboc cəsata kə kəcəmə ka yof yonu mə, nəfula luk, nəkərə yolojnə yəcəf kə yolojnə ya kəpaŋnə pəforu yonu. Ti disrə, tənyənə təcəmcəməs ta Kanu konu tetonu. MARIKI iyone, Kanu konu.» **11** Teren ta mərəj ta kəndə kəjan tegbəre ta Sinayi, tataka ta wəco mərəj ta ŋof ja mərəj, kə kəp kəyefə dəkiyi dosoku da walake nwə wementər danapa da MARIKI kə aka Yisrayel mə. **12**

Kə aYisrayel ŋayefə kəcepə tegbəre ta Sinayi kəkə, kə kəp kəŋkə kəcəmə tegbəre ta Paran. **13** Kəyefə kəjan kəkə kəcəkə-cəkə kənayi kaŋkə, pəmə təkə MARIKI ənasom ti Musa mə. **14** Kə kələr ka sajka sa aka Yuda dəcəgba ca asutənə, ŋayefə kəkə acəkə-cəkə. Nasən wan ka Aminadab ənayənə ŋa wəkiriŋ. **15** Kəgba ka asutənə a kusunka ka Isakar, Netaneyel wan ka Cuwar ənayənə ŋa wəkiriŋ. **16** Eliyab wan ka Heloj ənayənə wəkiriŋ ka kəgba ka asutənə a kusunka ka Sabulon. **17** K'ancekəli dəkiyi dosoku. Aka kor ka Kerson kə ka Merari ŋayefə kəkə ŋagbəjnə di. **18** Kə kələr ka sajka sa aka Ruben, dəcəgba ca asutənə ŋayefə kəkə. Elicur wan ka Sedewur ənayənə ŋa wəkiriŋ. **19** Kə kəgba ka asutənə a kusunka ka Simeyoŋ ŋayefə kəkə, Selumiylə wan ka Curiſadəy ənayənə ŋa wəkiriŋ. **20** Kə kəgba ka asutənə ka kusunka ka Kad ŋayefə kəkə, Eliyasaf wan ka Dewel ənayənə ŋa wəkiriŋ. **21** Kə aka Kehat ŋayefə kəkə, ŋagbəjnə yosumpər-sumpər ya aŋbip ŋosoku nyə ambəcə di mə. Kə aLewy aka ŋanuŋkənə kədecəŋər-caŋər dəkiyi dosoku, ŋackar kəder ka aka Kehat. **22** Kə kələr ka sajka sa Efrayim ŋayefə kəkə dəcəgba ca asutənə, Elisama wan ka Amihud ənayənə ŋa wəkiriŋ. **23** Kə kəgba ka asutənə a kusunka ka Manase ŋayefə kəkə, Kamaliyel wan ka Pedacur ənayənə ŋa wəkiriŋ. **24** Kə kəgba ka asutənə aka Beŋyamin ŋayefə kəkə, Abidan wan ka Kideyonı ənayənə ŋa wəkiriŋ. **25** Kə kələr ka sajka sa aka Dan ŋayefə kəkə dəcəgba ca asutənə, ŋa ŋanafak sajka fəp tədarəj. Ahiyeser wan ka Amisadəy ənayənə ŋa wəkiriŋ. **26** Kəgba ka asutənə aka kusunka ka Aser ŋayefə kəkə, Pakiyel wan ka Okəraŋ ənayənə ŋa wəkiriŋ. **27** Kəgba ka asutənə aka kusunka ka Naftali ŋayefə kəkə, Ahira wan ka Enan ənayənə ŋa wəkiriŋ. **28** Tante tə cəgba ca asutənə aka Yisrayel cənacek kəkə. **29** Kə Musa oluku Hobab wan ka Rehuwel wəka Madiyən papa ka wəran ka Musa: «Kəfo kə səŋkə nkə MARIKI oluku su: «Indəsəj nu mə.» Məder pakə səŋkəyo əm pətət, bawo MARIKI oluku kəyo Yisrayel pətət.» **30** Kə wəkako oluku Musa: «Ifəkə. Atəf ŋem y'liŋkə nde aŋkom im mə.» **31** Kə Musa elətsənə kə: «Ta məsək su iletsən'am, kə məncərə sə mofo mme səntam kəndə nde dətegbərə mə, məyənə wəsole kosu. **32** Kə mənder pakə-ε, məna sə məŋsətə pətət pəkə MARIKI oluku kəyənə su mə.» **33** Kə aka Yisrayel ŋayefə tərə ta MARIKI kəkə, kə ŋajkət mata maas. Kaŋkəra ka danapa da MARIKI kəyi ŋa kirij, mata maas kəctənə ŋa dəkəjəsəm. **34** Kəp ka MARIKI kəncyi

ŋa kəroj pəwaŋkəra kə ŋandeyefə kəkə-ε. 35 Kəyefə nkə o nkə kaŋkəra kəncyeſe kəkə mə, Musa oncloku: «Məyefə MARIKI! Ater am ŋasamsər! Aje ŋanter əm mə, ŋayekse for yam kiriŋ!» 36 Tem o tem ntə kaŋkəra kənccamə mə, Musa oncloku: «Maluksərnə, MARIKI! Məder nnə cəgbə ca asədar a Yisrayel aje ŋancepər wul wul mə!»

11 Aka Yisrayel ŋaccəpəsnə pəlarəm fər ya MARIKI kiriŋ. Nte ene ti mə, kə pəntelə kə. Kə nenc da MARIKI dowur ŋa dacə, kə dəncəf saŋka kəyefə toŋkubut haj pa mərəj. 2 Kə aka Yisrayel ŋaŋkulə-kule kəwe Musa kədemar ŋa. Kə Musa elətseñə MARIKI, kə nenc denime. 3 K'awe kəfə kəŋko tewe ta Tabera, ti təyəne «Kətəyε», bawo nenc da MARIKI denacof afum ŋa dacə. 4 Dəsək dələma sə, afum aləma ŋanayı aYisrayel dacə səm yəbas ŋa, kə aka Yisrayel yati ŋancop kabok, ŋacloku: «An'endesəj su səm yəsəm-ε?» 5 Səncəm-cəmne lop nyə səncəsəm kifəli Misira mə, kamkumbus, cəmbasoso, mərkət, ces kə yowureñə ya yi! 6 Ndəkəl oj kəfi kə sənder! Yeri yələma yembəsu, mba fər yosu yəfənəŋk paka o paka mənə yeri ya man gbəcərəm!» 7 Awa, man mənawureñə kə məŋgbən mefer. 8 Aka Yisrayel ŋancamsər kəwətəs ka mi, ŋagbifələ mi masar kə pəyəne fe ti-ε dəkirir. Dəkarərə anccən mi, kə pəyəne fe ti-ε palompse mi cəcom, mencyi dəkusu pəmə biskit mbe bəyə moro mə. 9 Kə kibi kənde kəctufər afum pibi dəsaŋka-ε, man moctuf. 10 Kə Musa ene təkə afum ŋancbokənə mə, nwə o nwə nde kor kən, nde dəkəberə d'abal ŋən. Kə pəntelə MARIKI pəpəj, kə pəntəbət sə Musa. 11 Kə Musa eyif MARIKI: «Ta ake tə mənūŋksərə ina, wəcar kam pəleç pelel pampe-ε? Ta ake tə məntəyən'em nənəfər-ε, nte məlek mes ma afum akəyə fəp kə məsarsər im mə? 12 In'olompəs afum akəyə fəp ba? In'okom ŋa nte məlok'im: «Məgbəsənə ŋa pəmə nte wəkombəra əŋgbəsənə kənaka mə, haj nde atəf ŋəkə mənadərmə atem ajan kəsəj ŋa mə?» 13 Deke iŋkəlek səm nyə indesəj afum akəyə fəp mə? Bawo ŋambokər im ŋacloku: «Məsəj su səm səsəm!» 14 Ifətam ina sona kəsare mes ma afum akəyə fəp. Mes maŋan melelər im, ifətam mi kəsare. 15 Kə təyəne pəleç pelel pampe po məndenūŋksər im-ε, kə təyəne məyən'em nənəfər-ε, iletseñ'am mədif im oj, təsəj'em kətənəŋk pəleç pampe məyi kəcəmbər im mə.» 16 Kə MARIKI oluku Musa: «Məloŋkan'em abeki wəco camət-mərəj aka Yisrayel, aje məncəre kəyəne abeki kə atubuc mes

a afum mə. Məkərə ŋa nnə aŋgbancan ŋəbəpənə kə Kanu, ŋade ŋacəmə nnə kə məna. 17 Indetor di ilok-lokər əm, indebelər əm Amera ŋem ŋepic, iyer ŋa ŋi, ntə təŋsərə ŋamar əm kəsare mes ma afum akəyə mə, təsəj'am kətəsəsare mi sona sam. 18 Nte təyəne ta afum mə, mələku ŋa: Nəpusnə tetə alna, nəndəsəsəm səm, bawo nəmbokər MARIKI, ŋacloku: «An'endesəj su səm nyə səndəsəm mə? Sənayine pətət Misira!» MARIKI endesəj nu səm nəsəm. 19 Nəndəsəm yi, bafo dəsək din, bafo mata mərəj, bafo mata kəcamət, bafo mata wəco, bafo mata wəco mərəj, 20 mba ŋof ŋin camcam haj səm yayəkə yocwur nu dələləm, haj yəgbəf nu, bawo nənce MARIKI nwə eyi nu dacə, kə nəmbok fər yən kiriŋ ŋacloku: «Ta ake tə səwureñə Misira-ε?» 21 Kə Musa oluku: «Afum akəyə ŋaŋkel im mə ŋambəp arkun wul masar camət-tin, kə mələku: «Indesəj ŋa səm yəsəm ŋof ŋin camcam!» 22 Ali padife afum akəyə ŋkesiya, cir, kə cəna cosu, səm ya yi yəntəjne ŋa ba? Andesəj ŋa lop ya dəkəba fəp, a yətəjne ŋa ba?» 23 Kə MARIKI eyif Musa: «Kəca ka MARIKI kəndebumpsənə oj ba? Məndənəŋk təkə ilok'əm mə kə təyəne tendeyi kə pəyəne təfədesəy-ε.» 24 Kə Musa owur, k'oloku afum moloku ma MARIKI. K'oloŋka abeki a Yisrayel aje wəco camət-mərəj, k'encəmbər ŋa ŋaŋkel aŋgbancan. 25 Kə MARIKI ontor dəkəp, k'olok-lokər Musa. Kə MARIKI elək dəMusa Amera ŋəkə ənaber kə mə, k'eyerəs ŋi abeki aje wəco camət-mərəj. Nte Amera nyə ŋendəgbujənə ŋa mə, kə ŋayefə kəlok-loku cəsayibə, mba katin kəŋko gbəcərəm kə tenasətə ŋa. 26 Arkun mərəj, pacwe wəkin Eldad, kə wəkə Medad, ŋanyi dəsaŋka, kə Amera nyə ŋoŋkə ŋogbuñənə ŋa, afum ŋə, analəm ŋa abeki a Yisrayel dacə, mba ŋanawur fe ŋəkə dəndo aŋgbancan ŋosoku dəsək dadəkə, kə ŋayefə kəlok-loku cəsayibə dəndo dəsaŋka. 27 Kə wətemp wələma əyekse kəkələku ti Musa: «Eldad kə Medad ŋayi kəlok-loku cəsayibə nde dəsaŋkal!» 28 Kə Yosuwe wan ka Nun nwə ənayəne wəmərsənə ka Musa kəyefə dətemp dən mə, oluku: «Musa mariki mem, məmənə ŋa!» 29 Kə Musa eyif kə: «Kəraca kə məryən'em ba? Ah, MARIKI pəyərəs afum ən fəp Amera ŋən, nte təŋsərə ŋayəne sayibə mə!» 30 Kə Musa olukus nde dəsaŋka kə abeki aka Yisrayel akəyə. 31 Kə MARIKI owure afef nyə ŋenayefə nde dəkəba mə, kə ŋender ŋegbale aka Yisrayel bakörə nde dəsaŋka kə cəsək ca si kəkət kə pəwaŋkəra pin camcam kəsək o kəsək, bəmp yənadeňsərənə dəntəf derjeci da kururu kəmərəj. 32 Dəsək dadəkə fəp, kə

pibi fəp kə dəckəsək, afum յacwətəs bakörne. Nwe ənapice bəmp yewətəs mə, ənasotə tən tin pəcepər. Kə յance yi sajka kəsək haj kənəŋkər nte təjsənə yowos mə. **33** Nte səm yenəsərəyi յa dəcusu ta յantacəkəm yi mə, kə pəntəle MARIKI nno aka Yisrayel յayi mə. Kə MARIKI osutə յa pucuy pəpər. **34** K'awe kəfə kaŋkə Kibərot Tawa, ti təyənə «Kufu ka təbas», bawo dəndo anawup afum akə kəsəm səm kənabas mə. **35** Kə aka Yisrayel յayefə Kibərot Tawa kəkə ka Hacerot, kə յancəmbər di sajka.

12 Awa, Aruna kə Miriyam յafor Musa teta wəran wəKusi wəkə ənalək kənənce mə. **2** Kə յaloku: «Musa gəbərəm MARIKI oluk-lokər ba? Bafə oluk-lokər sə səna?» Kə MARIKI ene ti. **3** Musa fum wənatəpəne banca ənayi, ənatorə banca pətas afum a doru fəp. **4** Kə MARIKI oluku Musa, Aruna kə Miriyam: «Nəwur maas monu fəp nəkə nde angbancan յebəpəne kə Kanu. Kə յajko maas majan fəp.» **5** Kə MARIKI ontor dəkəp, k'əŋko pəcəmə nde dəkəberə da angbancan յebəpəne, k'ewe Aruna kə Miriyam, kə յancənəne mərəj majan. **6** Kə MARIKI oluku: «Nəcəŋkəl moloku mem ilətsənə nu! Kə fum eyi nu dəcə pəyənə sayibe-ε, iŋmentərənə wəkayi dəsək, kə pəyənə fe ti-ε, ilok-lokər kə pibi kəwərəp disre. **7** Tənciyənə kə ta wəcar kem Musa fum nwe iləj təta yəbəc yem fəp mə əfə. **8** Dim dem yati d'iňlok-lokərə kə gbasja, ifəgbəpəne kə, əjnəŋk möyə mem mələma yati mme afum յantənəŋk mə. Ta ake tə nəntənesənə kəfor Musa wəcar kem-ε?» **9** Kə pəntəle MARIKI nno յayi mə, k'olukus. **10** Kə kəp kəlukəsərəne so angbancan kəroj, kə sen səsumpər Miriyam, k'efərə pəmə nte kibi kəntufər paka mə. Kə Aruna əŋkafələ nno Miriyam eyi mə. Sen səsumpər Miriyam dis dən fəp. **11** Kə Aruna oluku Musa: «Məŋjənə, mariki mem! Iletsen'am, ta məsarsər su kiciya nke sənciya dotoŋkulu disre mə. **12** Iletsen'am, ta pəyi pəmə wan nwe aŋkom pəfi mə, nwe dis dən dəsəmnə kəsək k'endewur kərə dəkor-ε!» **13** Kə Musa oluku MARIKI: «Kanu iletsen'am mətaməs kə!» **14** Kə MARIKI oluku Musa: «Təcəyənə a kas oyukər kə lin dəkərə-ε, k'eyinə fe malap maməkə haj mata camət-mərəj ba? Pawurenə kə dəsəŋka mata camət-mərəj, kə təncepər-ε, arljukse kə sə.» **15** K'awurenə Miriyam dəsəŋka mata camət-mərəj. Aka Yisrayel յanayefə fe kəkə haj k'älukse kə sə dəsəŋka. **16** Nte təncepər mə, kə aka Yisrayel յayefə Hacerot kə յajko յandə nde təgbərə ta Paran.

13 Kə MARIKI oluku Musa: **2** «Məsom afum յakətənəs mes yəkyək atəf յa Kanaŋ nke յisəj aka Yisrayel mə, məyek-yek kusujka o kusujka wərkun wəkin nwe յənəne wəkiriŋ afum ən dacə mə.» **3** Kə Musa osom afum akəkə kəyəfə ka təgbərə ta Paran, pəmə təkə MARIKI ənasom kə mə, fəp fəjan akiriŋ յo յanayənə aYisrayel dacə. **4** Mewe manjan mə mme: Kusujka ka Ruben: Samuya wan ka Sakur. **5** Kusujka ka Simeyoŋ: Safat wan ka Hory. **6** Kusujka ka Yuda: Caleb wan ka Yefune. **7** Kusujka ka Isakar: Yikal wan ka Isifu. **8** Kusujka ka Efrayim: Hose wan ka Nun. **9** Kusujka ka Benyamin: Palti wan ka Rafu. **10** Kusujka ka Sabulon: Kadiyel wan ka Sody. **11** Kusujka ka Manase, wan ka Isifu: Kady wan ka Susy. **12** Kusujka ka Dan: Amiyel wan ka Kemali. **13** Kusujka ka Aser: Setur wan ka Mikayel. **14** Kusujka ka Naftali: Naby wan ka Wofosi. **15** Kusujka ka Kad: Kewel wan ka Maky. **16** Afum aksənə յo Musa ənasom kəkəkəcə atəf. Kə Musa ewe Hose wan ka Nun tewe ta Yosuwe. **17** Kə Musa osom յa kəkəkəcə mes ma atəf յa Kanaŋ, k'oloku յa: «Nəpernə ta Nekəf, nəkə nəpə ta dəmərə. **18** Nəkə nəkəkəcə atəf nte յeyi mə: Afum aje յayi յi mə, kə təyənə յayo səkət, kə təyənə յayo fe səkət-ε, nəcərə, kə təyənə յala, kə təyənə յala fe. **19** Nəten sə kəcərə kə təyənə atəf յətət յo ko təyənə atəf յəlec յo-ε, kə təyənə sədare səŋjan mopoc mopoc mə յandə kə təyənə sədare səŋjan samba sərjeci s'arjekəle si-ε. **20** Nəkəkəcə sə kəcərə kə təyənə antəf յayən յentesə yəbəf, kə təyənə յəfətesə yəbəf-ε, kə təyənə atəf յajko յayo tək, kə təyənə յayo fe tək-ε. Nəbaŋjəsə, nəpimənə yokom ya tək ya atəf յajko, bawo tem ta kəpim ta yokom yəcəkə-cəkə ya wen tə.» **21** Kə afum akəkə ənasom mə յampə, kə յajko յatenəs yəkyək mes ma atəf յa Kanaŋ, kəyəfə təgbərə ta Cin haj dare da Rehob, nde dələtərənə Lebo Hamat mə. **22** Kə յampərənə ta Nekəf, kə յajko haj Hebərəj nde afum aŋeci yuruya ya Anak, Ahiman, Sesay kə Talmay, յenayı mə. Analə dare da Hebərəj meren camət-mərəj mecepər a padələ dare da Coyan ca Misira. **23** Kə յajko haj nde dəŋgbəl da Əskəl nde յanagbinti aŋgbəŋkələ յa wen kə acek յa pokom pa յi mə, kə յasələŋ yi kə afum mərəj յangbajnə. Kə յampimənə sə yokom ya cəpare kə ya fik. **24** K'awe kəfə kaŋkə dəŋgbəl da Əskəl, ti təyənə cəHebərə «Acek» təta acek յoko aka Yisrayel յanapim di mə. **25** Nte mata wəco յanakələ məncepər mə, k'asom յalukus kəyəfə atəf յoko յanakə kətənəs mes yəkyək mə. **26** Հandəberə,

kø ḷanjko ndena Musa, Aruna kø kəlojkanø ka aka Yisrayel fəp aŋe ḷayi Kades, nde təgbəre ta Paran mə. K'asom ḷaloku Musa kø Aruna kø kəlojkanø ka aka Yisrayel fəp tøkø ḷananəŋk mə, kø ḷamentərenø ya yokom ya tøk ya atøf ḷanjko. 27 Kø ḷalom: «Søŋko nde atøf ḷokø mənasom su mə. Atøf ḷoboju dale k'awop yati ḷo. Yokom ya tøk ya di yo yaye! 28 Mba afum aŋe ḷayi atøf ḷanjko mə ḷayo fənontər, sədare səjan səmbek, k'anjkele si samba. Sənəŋk di yati yuruya ya Anak, afum aŋeci. 29 Aka Amalek ḷandə Nekəf. AHit, aYebus kø aka Amor ḷandə dəmərə, kø aKanaj, ḷa ḷandə kəba kəsək kø gbəp ya kəŋgbəkø ka Yurden.» 30 Kø Kaləb ḷosøje afum kəcərək for ya Musa kirij. K'oloku: «Pakø pabaŋ atøf, aŋkötam ḷa!» 31 Mba asom aləma ako ḷanako kø ḷa mə, ḷaloku Musa: «Afotam kəkəsütene kø afum aŋaje, bawo ḷayo səkət ḷatas su.» 32 Kø ḷayefə kəloku pəlec pa atøf ḷanjko aka Yisrayel for kirij. Kø ḷaloku: «Atøf nje ḷananəŋkər kəkəkce mes ma di mə, atøf ḷo nje ḷendif afum aŋe ḷander kənde di mə. Afum aŋe sənəŋk di mə fəp, afum aŋeci ḷo. 33 Afum aŋe sənəŋk di mə, ḷayec təcəmə. Aka yuruya ya Anak yo. K'ayi ḷa kəsək-ε, səŋyi pəmə cəntangbə. Tatøkø yati tø ḷancnəŋk su.»

14 Kø kəlojkanø ka aka Yisrayel fəp ḷayefə kəkule-kule, kø ḷambok pibi fəp. 2 Kø aka Yisrayel ḷancopər Musa kø Aruna. Kø kəlojkanø ka aka Yisrayel ḷaloku: «Kəfi kosu Misira kø pəyone fe ti, kəfi kosu nno dətegbəre kəncepər kəfi kosu aterəne asu dəwaca! 3 Ta ake tø MARIKI eyi kəkekəre su atøf ḷanjko pəkø pəsøŋe padife su sakma-ε? ḷasumpər-sumpər aran kø aka wəlo wosu disre, aŋe andələm yoforjet yajən dacə mə! Kəlukus kosu Misira kəncepər fe tatøkø ba?» 4 ḷaclokəne təjan: «Pacəmbər wəbə wakin, palukus Misira!» 5 Musa kø Aruna ḷantontnəne MARIKI dəntəf kəlojkanø ka aka Yisrayel fəp for kirij. 6 Nte Yosuwe wan ka Nun kø Kaləb wan ka Yefune ako ḷanako kəkəkce mes ma atøf ḷalip kəne moloku maməkə mə, kø pəntelə ḷa haj kø ḷawal-wali yamos yajən. 7 Kø ḷaloku kəlojkanø ka afum a Yisrayel fəp: «Atøf ḷanjko sənəŋkər kəkəkce mes ma di mə, atøf ḷətət ḷo. 8 Kø MARIKI əmbətər su-ε, əmberse su atøf ḷanjko, pəsøŋ su ḷi. Atøf ḷo nje ḷombor dale k'awop mə! 9 Ta payeŋkər MARIKI səbomp, ta panesə so afum a atøf ḷanjko katəna k'anjkötam. ḷayo fe so katəkəp nkə kərjkump ḷa mə. MARIKI eyi kø səna. Ta nənesə ḷa!» 10 Nte kəlojkanø ka aka Yisrayel fəp kəloku kəca-cas Yosuwe kø Kaləb mə, kø nərə da debeki

da MARIKI dontor aka Yisrayel fəp for kirij nde angbancan ḷebəpenə kø Kanu. 11 Kø MARIKI oluku Musa: «Ake tem tø afum aŋaje ḷandesak kəcerəsnə mes mem-ε? Ake tem tø ḷandefati kəgbəkər im kəlaŋ-ε, ali ntə imentər megbəkərə mewey-wey for yajən kirij mə? 12 Arom ḷindesəj ḷa, ibajər ḷa so ke nkə inaloku kəsøj ḷa, mba məna indesəj'am kəyəne kas ka atøf ḷopəj nje ḷendebək ḷayo səkət ḷetas aka Yisrayel mə!» 13 Kø Musa oluku MARIKI: «Aka Misira ḷane a səkət sam so mənapəne afum aŋaje atøf ḷa Misira, 14 kø ḷaloku ti afum aka atøf ḷanjko. Kø aka Kanaŋ ḷane ntə: A məna MARIKI məyi afum am dacə, a məŋmentərənø ḷa gbasja, a məckət ḷa for kirij, məcbume ḷa kəp pəwaŋkəra disre, kø pibi disre nənc. 15 Kø məndifat afum aŋaje fəp katin-ε, afum a tof nje ḷane pacloku tetam mə, ḷandeloku: 16 «MARIKI ḷotəf kəbərse afum aŋaje atøf nje enaderəm kəsøj ḷa mə: Ti t'endife ḷa nde dətegbərel!» 17 Ndekel ḷo, iletsen'am fənontər fa MARIKI fəmentərnə debeki dən disre pəmo tøkø məloku ti mə. 18 Pəfətəle MARIKI katəna, k'ejsektərnə danapa, eŋŋajnəne kiciya kə kəyənkər domp. Mba əfsəkpərə wəciya wətəciya, pəsøŋ kəway ka kiciya yuruya ya wəciya haj dətemp da maas, dətemp da maŋkəle. 19 Məŋŋajnəne kiciya ka afum aŋaje iletsen'am teta kəsektərnə danapa kam, pəmo ntə mənəlek kəŋŋajnəne afum aŋaje kəyefə Misira haj nno mə.» 20 Kø MARIKI oluku: «Iḥajnəne ḷa teta moloku mam. 21 Mba inderəm kəyi kem doru kə nərə da debeki da MARIKI nde delare doru mə: 22 Afum aŋe ḷananəŋk nərə da debeki dem kə megbəkərə mme inawure Misira kø nde dətegbəre mə, mba ḷandəkər im haj wəco kø ḷantocəŋkəl, 23 nwe o nwe ḷa dacə əfədenəŋk atøf nje inaderəm kəsøj atem aŋan mə. Ali wəkin aŋaje ḷanc'em mə ḷafədenəŋk ḷi. 24 Mba bawo amerə ḷoloma ḷenayı Kaləb wəcar kem k'eleləs tøkø inasom kø mə ta enesərnə-ε, indekəbersəne nkən atøf ḷanjko ḷyko mə, yuruya yən yəbaŋ so di. 25 Aka Amalek kø aKanaj dəmərə dacə ḷandə. Alna, nəlek dəpə da dətegbəre kəkə kəca ka kəba ka Cəŋkolma.» 26 Kø MARIKI eyif Musa kø Aruna: 27 «Kəlojkanø ka afum alec aŋaje tem tere tø ḷandesak kəgbəkəl im-ε? Ine tøkø aka Yisrayel ḷaygbəkəl im mə! 28 Moloku ma MARIKI mə mame! Məloku ḷa ntə: Inderəm kəyi kem doru, indeyə nu tətəjnəne ta moloku məkə nəloku for yem kirij mə. 29 Nno təgbəre tante tø nəndefi. Nəna fəp fonu aŋe analəm nəsətə meren wəco merəŋ haj kəcepər ti mə, kø nəŋgbəkəl im mə, 30 nəfədeberə

atof nje inadot kaea iderem kades nu mo. Mené Kaleb wan ka Yefune ko Yosuwe wan ka Nun gbacerem yandekobere di. **31** Ko awut anu aye noloku: «Ajkasak ja pafojet mo, » ijkobere ja di, ja yandekocare atof yajoko nana nance mo. **32** Ko nana, nno tegbare tante to nandefi. **33** Awut anu yandeyone akek yocol nde dategbare meren waco markale disre, ja yandesaré keway ka kiciya ka deyamayama donu, haj naclip kafis-fis nna dategbare. **34** Kalam ka mataka mako nawanon kækce mes ma atof ja Kanaj yokyok mo, it'oyone mata waco markale, nandesare kaciya konu meren waco markale, døsøk o døsøk teren tin. Ti tendesøje nu kære nte kafater kem kai mo. **35** Ina MARIKI, ilok-loku. Nana kalojkané ka afum alec ko nøyøne, nøtøjn'em keroj. Awa, inderem towurene ta ti t'indeyo nu. Nno tegbare tante to nandelip fap, difo nandefi.» **36** Afum aye Musa enasom kæktenæs mes yokyok atof ja Kanaj mo, kälukus kajan ko yander yalom pølec pa atof yajoko, ko tsøje kalojkané ka aka Yisrayel fap kætøyne Musa keroj. **37** Arkun akako yanalom pølec pa atof ja Kanaj mo, yafis-fis MARIKI for kirij katona bawo enasute ja pucuy. **38** Afum akø yanaako kækce mes nde Kanaj mo fap yanaafi, mené Yosuwe wan ka Nun ko Kaleb wan ka Yefune ynanaceme oj. **39** Ko Musa oluku mame aka Yisrayel fap, k'afum yanjekere kabal keroj. **40** Ali nte MARIKI enatøsom ja kæk mo, ko yayebe bøtbø suy kærne ka ntende dømøra, yacloku: «Kærne ko sønde køfo nke MARIKI oluku teta ki mo: A senciyal!» **41** Mba Musa oluku: «Ta ake to nøysake mosom ma MARIKI-e? Tante tøføk. **42** Ta nøperne! MARIKI eyi fe nu dacø. Ta nøsøje aterene anu kækosut nu. **43** Aka Amalek ko aKanaj yayi tekirin tonu, sakma s'andekodifte nu. Bawo nøgbayme nno MARIKI eyi mo, øfdeyi nu dacø.» **44** Ko yantar løjøs kape ka nde døtøra keroj. Mba Musa ko kajkera ka danapa da MARIKI ko aka Yisrayel yayaneye fe sajka disre. **45** Awa, aka Amalek ko aKanaj aye yanaande døndo dømøra mo yantor. Ko yasut aYisrayel ko yambelas ja haj Horma.

15 Ko MARIKI osom Musa: **2** «Møloku aka Yisrayel nte: Ko nøjkobere atof yøko nøjkonde mo, atof nje isøy nu mo, **3** ko nøndekø nøccøfe MARIKI yolojne-ε, tøyøne pøcol pøcof, tøyøne kalojne ka kaderem ka kætola tes, ko pøyøne fe ti kalojne ka kæpoce abækø yosoku pes, ko pøyøne fe ti yolojne nye nøjkere MARIKI tem ta cøsata conu cøpøj mo, yøyøne cøna, ko

pøyøne fe ti yøkesiya, cir nte tøyøsøje nøcsøje MARIKI kane ambønc yobotu mo, **4** møna nwe mændeløjn'em pøcol mo, pøkeren'em so kæmbefe kætø kilo kæmaas panøktørene ki moro liter din ko dacø teta kalojne ka mængben. **5** Pøkeren so wen liter din ko dacø, ko tøyøne pøckere yøkesiya yorkun kædeløjne polojne pøcofe MARIKI ko pøyøne fe ti-ε, kalojne kæløma. **6** Ko tøyøne pøcløjne yøkesiya yorkun-ε, pøkeren kæmbefe kætø kilo camø-tin panøktørene ki moro liter merøj teta kalojne ka mængben, **7** pødenøjer so kalojne ka wen liter merøj, ambønc ja kalojne kajko yøntore-tore MARIKI abækø. **8** Ko tøyøne mæckere tura towut teta polojne pøcof, ko pøyøne fe ti kalojne ka kæderem kætola tes, ko pøyøne fe ti kalojne ka kæpaçne pøforu nno MARIKI eyi mo-ε, **9** pøkeren ko wana, polojne pa mængben pa kæmbefe kætø kilo camø-markale panøktørene ko moro liter maas, **10** pøkeren so kalojne ka wen liter maas. Ambønc ja yolojne yayko ancøfe MARIKI mo yøntore-tore ko abækø. **11** Tøyøtin tatøko ta ayyøne tura nte o nte, yøkesiya yorkun nje o nje, ambiyofo ko yøkesiya yorkun ja teren tin nje o nje. **12** Nøntam kækere yocol yelerøm ko pøyøne fe ti-ε yocol yepic, mba næcdønøjer ca yaye fap, pøcol mpe o mpe nøndekø kalojne mo. **13** Tante to nwe o nwe ajkøm aYisrayel dacø mo yacøme sariye sajse dørøj ko yande kækere yolojne nye ancøfe MARIKI mo, ambønc ja yi yøntore-tore MARIKI abækø. **14** Tøyøne døtemp donu fap, wæcikøra nwe owon kænde nu dacø, ko nwe eyi kæcepøren tem tepic nu dacø mo, fap føjan yacøme tøyo tin tante dørøj pømo nøna. Ko yande yackere yolojne nye ancøfe ina MARIKI mo, ambønc ja yi yøntore-tor'em abækø. **15** Sariye sin sasøko søndeyøne sa aka Yisrayel fap, ko sa acikøra akø yayi nu dacø mo. Sariye sa doru o doru so døtemp donu fap. Kægbey kai fe wæYisrayel ko wæcikøra dacø MARIKI for kirij. **16** Sariye sin gboj søndeyi, ko døpø din nno aka Yisrayel yayi mo ko nno acikøra aye yayi nu dacø mo.» **17** Ko MARIKI osom Musa: **18** «Møloku aka Yisrayel: Ko nøndekobere atof nje indekobere nu mo, **19** ko nønde kæcøm cæcom ca atof yajoko-ε, pømar næcbele MARIKI cæløma. **20** Pømo tøko ambeli mængben nde døkur, tem ta kæsepør mo, nøbeli kæmbefe kætep kæcnøkø, nølompse ki kæcom kælok-løk teta kalojne ka mængben monu mæcøkø-coke pømo tøko ayløjn'em mængben kæsepør mo. **21** Nøde nøcsøj kæcom kæpec kæcøkø-coke MARIKI, sariye sa døtemp ko døtemp donu so.» **22** «Ko tøyøne

kətəyefene disre ta nəjkötene mosom mame fəp mme MARIKI osom Musa mə, 23 mes fəp mme MARIKI osom nu, kəlek dəsək nde MARIKI ənasom Musa nnə nəyi mə, awut anu kə awut-sə anu, 24 kə təyəne kətəyefene disre k'ayəne tes tatəkə, ta kəlojkane ka aka Yisrayel kəncərə ti-ε, kəlojkane kəjan fəp əjakərə tura mpe ançofə MARIKI mə, ambənc əja pi əntortə-tore MARIKI abəkəc. Ənadejər so kəlojnə ka məngbən kə ka wən pəmə təkə sariye əsələku ti mə, kə ambiyofo əjin teta kəlojnə ka kiciya. 25 Wəlojnə pətubucnə kəsəkəs ka kəlojkane ka afum a Yisrayel kiciya kəjan, ərjəjnənə əja ki. Bawo kəciya kənayi nke ənanatəyefene mə. Kə əjakərə kəlojnə nke ançofə MARIKI mə, əjakərə so kəlojnə ka kiciya MARIKI fər kirij teta kiciya kəjan. 26 Ərjəjnə kəlojkane ka afum a Yisrayel kə acikəra akə əyai əja dacə mə, bawo kiciya ka afum fəp kənayi nke ənanatəyefene mə. 27 Kə təyəne a fum wəkin eciya kətəyefene disre-ε, wəkəyi pakərə wir wəran wa teren tətə kəlojnə ka kiciya. 28 Wəlojnə pətubucnə kəsəkəs wəsələ nwə enciya mə kiciya kən MARIKI fər kirij. Kə wəlojnə ontubucnə kəsəkəs kə kiciya kən-ε, ərjəjnənə kə ki. 29 Nte ərjə kəciya disre ta əyəfene ti mə, sariye sin so nnə aka Yisrayel kə acikəra aje əyai nu dacə mə. 30 Mba kə fum wələma wəka Yisrayel kə pəyəne fe ti wəcikəra enciya kəyəfənə disre-ε, ələməs MARIKI, ərjwure wəkakə afum ən dacə. 31 Fum wəkakə əfər-fərəs toluku ta MARIKI, k'ence tosom tən, ərjwure wəkakə afum ən dacə pəsərə so kiciya kən.» 32 Nte aka Yisrayel ənanayi nde dətəgbərə mə, k'ənəkə pəbəp wərkun wələma pəcwətəs tək simiti dəsək da kəjəsəm nde ampuse MARIKI mə. 33 Afum akə ənanabəp kə pəcwətəs tək mə, əjakərə kə nde Musa, Aruna kə kəlojkane ka aka Yisrayel fəp fər kirij. 34 Pamejk fum nwə kəfə nke əntətam kəmulpə mə, bawo antatəjnə fe nte o nte andeyə kə mə. 35 Kə MARIKI oluku Musa: «Fum wəkawə mənə padif kə, kəlojkane ka aka Yisrayel fəp əjaca-cas kə nde saŋka todoru.» 36 Kəlojkane fəp ənwurəne kə saŋka todoru, əjaca-cas kə, ti disre pəfi pəmə təkə MARIKI osom ti Musa mə. 37 Kə MARIKI osom Musa: 38 «Mələkuaka Yisrayel, a dətemp daşan fəp əjade əjawes-wesi yamos yaşan tantof, əjacber bənda ya alom əja məntambənc. 39 Yewes-wesi ya yamos yonu yə. Nəde nəccəməmən yi, nəccəm-cəmne mosom ma MARIKI, nte təjsərə nəcəmə mi darəj mə. Ta nəde nəccəm-cəmne məfəjə ma bəkəc yonu kə ma fər yonu, nyə yəjsərə nu kəsək ka kəbət ka Kanu nəcəmə canu cəcuru darəj mə.

40 Nənde nəccəm-cəmne mosom mem, nəcəmə mi darəj. Nəyəne afum acəmpə aje ampus'əm mə. 41 MARIKI əyəne Kanu konu. In'ənawurəne nu Misira idəyəne Kanu konu. MARIKI əyəne Kanu konu.»

16 Kore wan ka Yicahar, wansə ka Kehat wəka kusujka ka Lewy, kə Datajə kə Abiram awut a Eliyab, kə Ərjə wan ka Pelet aka kusujka ka Ruben, 2 əncəmə Musa debəkəc, kə afum masar mərəj kə wəco kəcamət aka Yisrayel əjasol kə əja. Arkun aka mewe mərəj əja ənanayəne kəlojkane kağjkə. 3 Kə əyəjmərəne Musa kə Aruna, kə əjalok-lokər əja: «Tante təntəjnə su oj! Afum a kəlojkane ka Yisrayel fəp, ampuse əja MARIKI, kə MARIKI eyi əja dacə. Ta ake to nəndotnə nnə kəlojkane ka MARIKI kəyi mə-ε?» 4 Nte Musa ənənə moloku maməkə mə, kə mosumpər kə pəpoj, k'entəmpəne dəntəf, k'əncəpə MARIKI tobu. 5 K'oloku Kore kə kəlojkane kən fəp: «Alna bətbət MARIKI endənasərə kəcərə nwe əyəne wəkən, nwe encemp, nwe əntəm kələtərnə kə mə, əjsək wəko əyek-yek mə pələtərnə nde eyi mə. 6 Nəyə nte, məna Kore kə kəlojkane kam fəp, nələk map məcəfə suray. 7 Alna nəber mi meken kə suray for ya MARIKI kirij. Wərkun nwe MARIKI endeyək-yek mə, nkən ampuse kə. Nəna ənəgbəf im, Yuruya ya Lewy!» 8 Kə Musa oluku Kore: «Nəcəjkəl, iletsənə nu awut-sə a Lewy! 9 Təntəjnə fe nu nte Kanu ka Yisrayel əyek-yek nu tacıja kəlojkane ka aka Yisrayel dacə, kə əwəsə nəna kələtərnə, nətəmpər yəbəc yən nde dəkiyə dosoku tətə kəlojkane ka Yisrayel mə? 10 MARIKI əwəsə məna Kore kə awənc əm aja aLewy fəp kələtərnə kə, kə nərəwe so kəyəne ka alojnə! 11 Ti təsərə nte məna kə kəlojkane ka afum fəp ənəyəkər MARIKI səbomp mə! Ano Aruna əyəne-ε, nte nəndecəmə kə dəbəkəc mə?» 12 Kə Musa osom fum wələma kəkəwə Datajə kə Abiram awut a Eliyab. Mba kə əjalok: «Səfərə! 13 Pəntəjnə fəm nte məmpənə su kəyəfə atəf əjəboju dale k'awop mə, mədədif su nnə dətəgbərə? Kə məfəjə so kəsərənə dəbə? 14 Ala! Bafo atəf əjəboju dale k'awop əja mərəkərə su. Məyer fe su dale kə əjəbojkələ ya wən yəyəne yosu! Məcəm-cəmne a atənəjk əja səyəne ba? Səfati, səfəder!» 15 Kə pəntələ Musa pəpoj, k'oloku MARIKI: «Ta məbəjə yolojnə yaşan! Paka o paka intabəjər fe əja, ali əsfəle, ali katin intəyə fe wəkin tes tələc.» 16 Kə Musa oluku Kore: «Məna kə kəlojkane kam fəp, nəkə alna MARIKI fər kirij kə Aruna. 17 Nwe o nwe pətəmpərəne tap pəber pi suray, pəkə pəmentər pi

MARIKI. Ti tɔŋkɔsɔŋ map masar mɛrəj wəco kəcamət. Məna kə Aruna nəna sə nəkenenə map monu.» **18** Dəckəsək Kore kə kəloŋkane kən ŋəlek nwə o nwə tap tən, kə ŋəmber mi meken, kə ŋəndərər suray takərəj kə ŋəŋko dəkəbərə da aŋgbancan ŋəbəpənə kə Kanu, kə Musa kə Aruna. **19** Kə Kore oloŋka kəloŋkane kən fəp nde dəkəbərə da aŋgbancan ŋəbəpənə kə Kanu, k'engbinər ŋa nno Musa kə Aruna ŋayi mə. Gbəncana babəkə, kə nərə da debeki da MARIKI dowurər kəloŋkane ka aka Yisrayel fəp. **20** Kə MARIKI oluku Musa kə Aruna: **21** «Nəgbeyne kəloŋkane k'afum akəje imələk ŋa katinal!» **22** Mba Musa kə Aruna ŋəncəp mobu dəntəf kə ŋəntola Kanu ŋacyif: «O Kanu, məna nwə məsəj kərəsəm yeyi wəyəj ya doru fəp mə! Fum wəkin enciy'am, pəndetəl'am nno kəloŋkane k'afum fəp kəyi mə ba?» **23** Kə MARIKI oluku Musa: **24** «Mələku kəloŋkane ka afum a Yisrayel: Nəbələnə cəbal ca Kore, Dataj kə Abiram nde ŋənde mə!» **25** Kə Musa eyefə k'əŋkə pəbəp Dataj kə Abiram, abeki a Yisrayel ŋacəmə kə darəj. **26** Kə Musa oluku kəloŋkane ka afum a Yisrayel: «Illetsene nu nəbələ cəbal ca afum alec bəkəc akəje, ta nəgbuyenə sə daka nde o nde dəyənə daňan mə, ta tɔsəjə nədəfənə teta kiciya kərəj.» **27** Kə aka Yisrayel ŋəmbələ cəbal ca Kore, Dataj kə Abiram. Dataj kə Abiram ŋawur kə ŋəncəmə nde dəkəbərə da cəbal cərəjan kə aran ajan, kə aka wəlo waňan disre fəp. **28** Kə Musa oluku: «Tante tendəsənə nu kəcərə a MARIKI osom im kədeyo mame fəp. Ali tes ifəlkərnə kəyə inasərka. **29** Kə afum akəje ŋafi pəmə təkə afum alpəs ŋənfı mə, ta ŋafinə pəwəy-wəy-ε, bafə MARIKI osom im. **30** Mba kə MARIKI əyo tes tewey-wəy, kə antəf ŋewani kusu ŋemər afum akəje kə daka daňan, ŋayi wəyəj a ŋackə dabiya-ε, tɔsəjə nu kəcərə a afum akəje ŋafani MARIKI.» (*Sheol h7585*) **31** Musa endəlip moloku mən kə antəf ŋeyŋbərə ŋa dəntəf. **32** Kə antəf ŋewani kusu, kə ŋemər Dataj, Abiram, afum ajan, asol a Kore fəp kə daka daňan. **33** Kə ŋəntor dabiya ŋayi wəyəj, ŋa kə daka nde dəyənə daňan mə. Kə antəf ŋemət ŋa, kə ŋamalke kəloŋkane ka aka Yisrayel daco. (*Sheol h7585*) **34** Aka Yisrayel aŋe ŋanayi ŋa kəsək mə fəp, ŋayekse nte afum aŋe ŋənkule-kule mə, ŋacloku: «Ta antəf ŋemər sul!» **35** Gbəncana babəkə kə MARIKI owure nenc, kə dəncəf arkun masar mərəj kə wəco kəcamət aŋe pənatəmar kəcəf suray mə. **36** Kə MARIKI osom Musa: **37** «Mələku Elasar wan wərkun wəka Aruna wəlojne, a pəliŋ map nenc daco, pələm meken pəbələ, bawo ampus map

maməkə. **38** Map ma arkun aŋe ŋanaciya akə ŋafinə təta kiciya kərəj mə, nətəmpəs mi, nətəpəs tetek tolojne. Bawo anamentər mi for ya MARIKI kiriŋ, təsəjə kə məyənə mopus, mendeyənə tegbekərə nno aka Yisrayel ŋayi mə.» **39** Elasar walojne əwtəs map ma kəpər mme akə nenc denadifte təta kiciya kərəj ŋanamentər mə, k'entəmpəs mi, k'antəpəs mi tetek tolojne. **40** Təyənə təcəməcəməs ta aka Yisrayel, nte tɔsəjə nwə o nwə əntəyənə wəlojne, wərkun nwə o nwə əntəyənə yuruya ya Aruna mə, əfəmentərənə kəmot ka suray MARIKI for kiriŋ, ta pədeyi pəmə Kore kə kəloŋkane ka acəmənə ən, tante to MARIKI ənasom Musa kələku. **41** Dəckəsək, kə kəloŋkane ka aka Yisrayel fəp ŋayefə kəcəpənə teta Musa kə Aruna, ŋacloku: «Nən'əsəjə afum a MARIKI kəfis-fis!» **42** Nte aka Yisrayel ŋəncləjkane teta Musa kə Aruna mə, nte ŋanatəfərənə aŋgbancan ŋəbəpənə kə Kanu mə, kə kəp kəjkump ŋi, kə nərə da debeki MARIKI dowurər ŋa. **43** Musa kə Aruna ŋəŋko nde aŋgbancan ŋəbəpənə tekiriŋ. **44** Kə MARIKI oluku Musa: **45** «Nəbələnə kəloŋkane kənjə, imələk ŋa katin!» Musa kə Aruna ŋəncəp mobu dəntəf. **46** Kə Musa oluku Aruna: «Məlek tap məber pi meken ma tetek tolojne məber pi suray, məkə katəna nde kəloŋkane ka aka Yisrayel ŋayi mə, məkə mətubucnə kəsəkəs ŋa kiciya kərəj. Mətele mender MARIKI, pəlec peyeŋki poncop!» **47** Kə Aruna elek tap, pəmə təkə Musa ənaloku kə ti mə, k'eyekse aloŋkane daco. Pəlec penacop nno afum ŋayi mə. K'ember suray k'ontubucnə kəsəkəs aka Yisrayel kiciya kərəj. **48** Aruna pəcəmə afi kə ayi wəyəj daco, kə pəlec pəsəke. **49** Pəlec papəkə pənadif afum wul wəco kə məjkələ, masar camət-mərəj, ta aləm afum aka ŋanafi teta Kore disre mə. **50** Kə Aruna ender nno Musa eyi mə, nde dəkəbərə da aŋgbancan ŋəbəpənə kə Kanu, kə pəlec pəsəke.

17 Kə MARIKI oluku Musa: **2** «Mələku aka Yisrayel: Məwer ŋa kusujka o kusujka kəgbo kin, wəkirij ka kusujka o kusujka pəsəjə əm kəgbo kin, ti təyənə cəgbo wəco kə mərəj. Məcic tewe ta kusujka o kusujka kəgbo kərəj kərəj. **3** Məcic tewe ta Aruna kəgbo ka aLewy. Wəkirij ka kusujka o kusujka endəyo kəgbo kin. **4** Məbəc cəgbo cəcəkə nde aŋgbancan ŋəbəpənə disre, nde kənjərə tekiriŋ nkə kəmentər danapa da MARIKI kə aka Yisrayel, nde imbəpənə kə nəna mə. **5** Wərkun nwə indeyek-yeğ mə, kəgbo kən kəndepoŋ. Ti disre indəsəjə aka Yisrayel kəsək

kəcəpəne tetonu.» **6** Kə Musa osom aka Yisrayel ntə: Akirij a cusunjka fəp ʃəsərj kə kəgbo kin, wəkirkirj o wəkirkirj kəgbo kin ti tərjsərj cəgbo wəco kə mərəj. Kəgbo ka Aruna kənayi cəgbo cacəkə dacə. **7** Kə Musa omboc cəgbo fəp MARIKI for kirij nde angbancan nje ʃəyə kaŋkəra nkə amejk walake nwə wementər danapa da MARIKI kə aka Yisrayel mə. **8** Dəckəsək, ntə Musa əmberə nde angbancan ʃosoku disre mə, kəgbo ka Aruna, nkə kəyəne ka aka kusunjka ka aLewy mə, kəporj. Kanagbuc kə kəsəj yeləŋk, ko kəwure yokom yololu. **9** Kə Musa əwurə cəgbo fəp MARIKI for kirij, k'ementər ci aka Yisrayel fəp, kə ʃənərj kə nwə o nwə əlek kəgbo kən. **10** Kə MARIKI oluku Musa: «Məlukse sə kəgbo ka Aruna nde kaŋkəra nkə kəmentər danapa dem kə aka Yisrayel mə, ntə tərjsərj pamejk ki di teta təgbekərə ta ayejkə səbomp. Ti disre mənəyamse ʃə kəcəpəne tetem, təsərj ʃə sə kətəfi.» **11** Kə Musa əyə təkə MARIKI ənasom kə mə, kə teyi tatəkə. **12** Kə aka Yisrayel ʃaloku Musa: «Tosu telip, səna səsəle, fəp fosu səsəle! **13** Nwə o nwə əŋlətərnə dəkiyi dosoku da MARIKI mə, ejfi! Tante tə səndəlip kəfis-fis fəp fosu ba?»

18 Kə MARIKI oluku Aruna: «Məna, awut am kə aka kələ kam disre nən'endesər kiciya nkə o nkə anjyə nnə angbip ʃosoku mə. Məna kə awut am nən'endesər kiciya nkə nnə yebəc ya wəlojne yeyi mə. **2** Məsak sə awənc əm arja aLewy, aka kusunjka ka wisi ʃalətərnə angbip kə məna. ʃadekə ʃacmar əm, mba məna kə awut am, nən'endekə nəccəmə angbancan nje kaŋkəra nkə kəmentər danapa dem kəyi mə tekirij. **3** Awənc əm arja aLewy ʃandebum yebəc yam kə ya dangbancan, mba ʃəfəde ʃalətərnə yosumpər-sumpər yopus kə tetek tolojne. Ti disre nəna kə ʃə nəfəfi. **4** ʃandey'əm kəsək ʃacmar əm yebəc ya nde angbancan ʃebəpəne kə Kanu fəp. Ali fum wəcuru əfələtərnə nu. **5** Kə nəna yebəc ya nde deñgbip yə nəndeyi kə ya tetek tolojne. Ti disre metələ ma Kanu məfəsəyi nnə aka Yisrayel ʃayı mə. **6** Ina, ilək awənc əm arja aLewy aka Yisrayel dacə: Akemi ʃə, k'isəj nu ʃə nte tərjsərj ʃacbac yebəc ya nde angbancan ʃebəpəne kə ina mə. **7** Mba məna Aruna kə awut am nəsumpər yebəc yonu ya alorjne nde dətetek tolojne kə ya nde deñgbip nde kələto kəkəjke tadarən. Ina Kanu isəj nu yebəc yayəkə. Ko fum wəcuru ələtərnə kəfə kapus kaŋkə-e, mənə padif kə.» **8** Kə MARIKI oluku Aruna: «Ina, isəj əm kətəmpər

tətə yolojne nje aka Yisrayel ʃampus'əm mə fəp. Isəj əm yi məna kə awut am, yendeyəne ya awut am doru o doru. **9** Yeri nyə yendeyəne ya məna ca yopus dacə nyə antəcəf mə: Yolojne yaŋjan ya mənəyben fəp, yolojne ya kiciya kə yolojne ya kələmpəs ka kiciya nyə aka Yisrayel ʃandə ʃacker'əm mə. Ca yosoku nyə ande pacpuse MARIKI mə, yam yə, kə awut am arkun. **10** Mədi yi pəmə daka dosoku nde ampuse MARIKI mə. Arkun a yuruya ya Aruna fəp ʃəntam yi kədi. Məde məclələs sariyə sa yeri nyə ampuse MARIKI mə. **11** Nyə yendeyəne yam: Nənde nəcsətə kəsək ka daka nde aka Yisrayel ʃandə ʃacker'əm, yolojne nyə antubucne kəsəj im mə. Impoce nu yayəkə doru o doru, məna kə awut am arkun kə awut am aran. Aka kələ kam disre fəp, nwə o nwə əŋsək mə, entam kədi yeri yayəkə. **12** Isəj əm yokom yəcəkə-cəkə nyə aka Yisrayel ʃandə ʃackerə MARIKI mə: Yeri yətət ya moro ma olif, ya wen kə ya mənəyben fəp. **13** Yokom ya tək yəcəkə-cəkə ya dətəf nje ʃandə ʃackerə MARIKI mə, yam yende yecyi. Nwə o nwə əŋsək aka kələ kam disre mə, entam yi kədi. **14** Mpe o mpe pə aka Yisrayel ʃandə ʃacsəj im mə, afətəm kəwurus pi, pam pende pecyi. **15** Nwə o nwə əyəne wan wəcəkə-cəkə wəka kərə afum kə yəcəl dacə, nwə aŋkerə MARIKI mə, wəkam ejyi. Mba wan wəcəkə-cəkə wəka fum kə wəka pəcəl pətəsək ande pacwurus'am ʃə. **16** Kəway ka kəwurus nkə ande pacwurus'am ʃə mə kəyəne: Wan wərkun wəka ʃəfən gətə məncəmbəl kəcamət təncəmbəl mpe o mpe pəyə kəram wəco, pəmə kəway ka gətə nkə kəyi nde angbip ʃosoku mə. **17** Mba afəwurus wan wəcəkə-cəkə wəka wana, wəka aŋkesiya kə wəka wir, ampuse yi MARIKI, nkən arlojne yi. Mecir ma yi mə mənde məcəwəsər tetek tolojne, məccəfə sə MARIKI moro ma yi, ambənc ʃəjəkə ʃontore-tore kə abəkəc. **18** Səm ya yi, yam yə, pəmə kəmpəcpəc nkə atubucne kəsəj MARIKI kə aləjək ʃə kəca kətət mə. **19** Isəj nəna alorjne daka nde o nde aka Yisrayel ʃandə ʃacbelə MARIKI dəyolojne nyə ampuse kə mə. Yeri yonu yo yayəkə, məna Aruna, awut am arkun kə aran doru o doru. Danapa da mər də səsek məna kə yuruya yam doru o doru.» **20** Kə MARIKI oluku Aruna: «Məfədeyo ke atəf ʃəjən, məfədesətə tofokəl ʃə dacə. In'əyəne ke kam kə tofokəl pam aka Yisrayel dacə.» **21** Kə MARIKI endejər sə kələku: «Isəj aka kusunjka ka aLewy kə, farile fəp Yisrayel disre kəway ka yebəc yəkə ʃəmbəc nde angbancan ʃebəpəne kə Kanu mə. **22** Aka Yisrayel ʃafəsələtərnə angbancan ʃebəpəne kə Kanu,

nte tōjsōje ta ḥasarsärne kiciya, ḥafi mō. 23 ALewy ḥatōmpär yebac ya nde angbancan ḥebepenē kō Kanu, ja ḥaṣṣare so kiciya nké ḥancya di mō. Sariye sa doru o doru sō, sa dētemp kō dētemp. ALewy ḥafosotō ke aYisrayel dacō. 24 Isōj aLewy ke nké kāyone farile nfe aka Yisrayel ḥambelē MARIKI mō. It'osōje nte iloke tetarjan, a ḥafosotō ke aka Yisrayel dacō.» 25 Kō MARIKI osom Musa: 26 «Məloku aLewy: Kō nānde nacsotär aka Yisrayel farile nfe isōj nu yosoto yajan disre, yoyone ke konu mō, nāwure pebelär pa MARIKI farile fa farile. 27 Ande pacbelē MARIKI farile fafoko pəmō nte ambele kō mēngben nde dəkur kō wen wofu nwe ambele nu dapampe nde anfōcəs wi mō. 28 Tatōkō tō nānde nācyo, nāna so nācbele MARIKI farile dəca fəp nyē aka Yisrayel ḥande ḥacsōj nu mō, nāna so nācson farile nfe nānde nācwure teta MARIKI mō Aruna wəlojne. 29 Dəyopocē fəp nyē aŋsōj nu mō, nācbele MARIKI popoc pətət pa yi, nāpuse kō pi. Dəca yotət fəp nācbele popoc popus. 30 Məloku sō aLewy: Kō nāmbele yi MARIKI-ε, nāmējkärne yelpas. Nəntam kāmējkärne yi pəmō nte aYisrayel ḥaŋmējkärne yelpas ya mēngben, ya wen wofu kō ya moro ma olif mayjan. AYisrayel kō aLewy, tin tayi tō. 31 Nəntam yi kədi mofo fəp, nāna kō aka kəlō konu disre: Kəway ka yebac yonu kō, yokə nāmbəc nde angbancan ḥebepenē kō Kanu mō. 32 Tatōkō tōfōsōje nu kəsare kiciya nké o nké, kō nānde nāclip kəbeli yotət, ta nāfulus yolojne yopus ya aka Yisrayel-ε, nəfōfine ti.»

19 Kō MARIKI oluku Musa kō Aruna: 2 «Nte t'ancic dəsariye sa MARIKI nse encəmbər mō: Məloku aka Yisrayel, a ḥaker'am wana wəran weyim nwe wəntəyo dolokəp, nwe wentatədənde kel mō. 3 Nəsōj wi Elasar wəlojne, pəwurenē wi dəsaŋka, pafay wi for yon kirij. Pasu təbəl mecir maməkə mebərē pi disre. 4 Elasar wəlojne pəlek mecir ma wana wawəkə, pəwəsəs mi camət-mərəj ntende dəkəberē da angbancan ḥebepenē kō Kanu. 5 Pacəf wana wawəkə for yon kirij, akata, sem ya wi, mecir kō yedisre ya aputuk. 6 Wəlojne pəlek kətək kəbotu ambənc ka sədər kō yika yobotu ambənc ya hisəp kō tafəc peyim, pələm ca yayəkə dənənc yəcəfənē kō wana wawəkə. 7 Wəlojne pəyakə yamos yən kō dis dən domun, a pədeberē saŋka disre. Wəlojne əsək fe haj dec dekale. 8 Nwe enacəf wana mō pəyak yamos yən, pəbikə domun, əsək fe haj dec dekale. 9 Wərkun wəsoku wəkin pəwət kəbof ka wana wawəkə, pəkə pəboc ki kəfə kəpus saŋka tadarəj. Pameŋkə ki kəlojkanē ka Yisrayel

tətə kəlompəs ka domun dəsəkse. Kəlojne ka kiciya kō. 10 Fum nwe ejwət kəbof ka wana karjkə mō, pəyak yamos yən, əsək fe haj dec dekale. Sariye sa doru o doru sō nnə aka Yisrayel kō acikəra aŋe ḥande ja dacō mō.» 11 Nwe ongbujenē wəfi mō, əsək fe haj mata camət-mərəj. 12 Tataka ta maas kō ta camət-mərəj, pəmar pəsəkəsnē domun nde dəjəsəkəs mō. K'əntəsəkəsnē tataka ta maas kō ta camət-mərəj-ε, əfsək. 13 Nwe o nwe ongbujenē wəfi ta əsokəsnē mō, eyyik-yikəs dakiyi da MARIKI. Aŋwure wəkayi aYisrayel dacō, bawo awes-wəsəsər fe kō domun dəsəkse, əsək fe: Kətəsək kən kəy i kō sō kəroj. 14 Sariye so nse: Kō fum efi abal disre-ε, nwe o nwe embərē abal ḥaŋjəkə disre, nwe o nwe ejyi di mō, əfsək haj mata camət-mərəj. 15 Pəberē paka mpe o mpe peyji abal ḥaŋjəkə disre ta angbəpər pi mō, pəsək fe. 16 Nwe o nwe ongbujenē dəkulum fum nwe andif, kō pəyone fe ti pəfinē defi dekifəli, bent ya wəfi kō pəyone fe ti kufu kən-ε, əsək fe haj mata camət-mərəj. 17 Palekə wətəsək, kəbof ka wana weyim nwe ançəf MARIKI teta kiciya mō, paber ki dətarjkə, paber ki kəroj domun decempi da dəkəŋgbokə. 18 Wərkun wəsoku pəlek ale ya hisəp, pəgbət ni dəromun. K'elip-ε, pəwəsəsər abal, pənaŋkanē yosumpər-sumpər kō afum aŋi di mō, nwe ongbujəsərenē bent ya wəfi, nwe andif kō pəyone fe ti pəfinē defi dekifəli, kō pəyone fe ti kufu kən mō. 19 Fum wəsoku pəwəsəsər wətəsək tataka ta maas kō ta camət-mərəj, wəkakə əsək tataka ta camət-mərəj. Pəyak yamos yən, pəbikə domun, kō dec deyjkalə-ε, əfsək. 20 Wərkun wətəsək nwe əntəsəkəsnē mō, andewure kō aka Yisrayel dacō, bawo eyik-yikəs kəfə kəpus ka MARIKI. Bawo anawəsəsər fe kō domun dəsəkse, əsək fe. 21 Sariye sa doru o doru sō nnə aka Yisrayel aŋi mō. Nwe ewəsəsər domun dəsəkse dadəkə mō, pəyak yamos yən. Nwe ongbujenē domun dəsəkse mō, əsək fe haj dec dekale. 22 Mpe o mpe wətəsək ongbujenē mō, pəyone pətəsək. Nwe ongbujenē pi mō, əsək fe haj dec dekale.

20 Kō kəlojkanē ka aka Yisrayel fəp kənder nde tegbəre ta Cin yəf ḥəcəkə-cökə ya teren tatōkə, kō afum ḥande Kades. Difə Miriyam ənəfi, k'awup kō. 2 Nte kəlojkanē ka aka Yisrayel kənatəyo domun mō, kō ḥalojkanē teta Musa kō Aruna. 3 Kō afum aka Yisrayel ḥantənər Musa kəyəfərənē. ḥacloku: «Ali sənəfi nte awənc asu ḥancfis-fis for ya MARIKI kirij məl. 4 T'ake tō nəŋkerənē kəlojkanē ka MARIKI

nno dategbære sedefis-fis kə yəcəl yosu-ε? 5 T'ake tə nənawurene su Misira, kə nəjkere su kəfo kəleç kajke-ε? Bafo kəfo kə nək antam kəgbal defet mə, fik fəyi fə, wən weyi fə, cəpare cəyi fə, ali domun deyi fə nde antam kəmun mə.» 6 Musa kə Aruna əjambolene afum aka Yisrayel, kə əjankə dəkəberə da angbancan əjbəpene kə Kanu. Kə əjantəpene dəntof, nərə da debeki da MARIKI dementərnə yə. 7 Kə MARIKI oluku Musa: 8 «Məlek kəgbo məlojka kəlojkanə ka aka Yisrayel, məna Musa kə Aruna wənc əm. Nəlok-lokər tasar peyərki fər yaşan kirij, pəsəy domun. Məwure yə domun da tasar peyərki məsənə aka Yisrayel əjamun kə yəcəl yaşan.» 9 Kə Musa əlek kəgbo k'Aruna nək kənayi MARIKI fər kirij mə, pəmə təkə ənasom kə ti mə. 10 Musa kə Aruna əjoljka aka Yisrayel tekirin ta tasar peyərki. Kə Musa oluku yə: «Nəcərkəl, iletsenə nu, atanji ləjəs! Səndetam kəwure nu domun nno tasar peyərki pampe ba?» 11 Mba Musa eyekti kəca kən k'osutə tasar teyərki kəgbo kəmerən. Gbəncana babəkə kə domun delərəm dowur. Kə kəlojkanə ka aka Yisrayel əjamun kə yəcəl yaşan. 12 Mba kə MARIKI oluku Musa kə Aruna: «Bawo nəsətə fe kəlaş kələrəm nno iyi mə, nəmentər fe decempi dem fər ya aka Yisrayel kirij, nəfədebersəne afum akarən atəf nnej isəj yə mə.» 13 K'awe abat əjənəkə «Meriba» ti təyənə kusu kəjan «Kəcəp», kəfo kajko kə aka Yisrayel əjancten kəcarj MARIKI kəcəp, nwe ənamentər decempi dən yə dacə mə. 14 Kəyəfe Kades, kə Musa osom afum ndena wəbə wəka Edəm: «Nte tə aka Yisrayel, awənc əm aja əjaloku: Məncərə mes mocuy mmə membəp su mə fəp. 15 Atem asu əjanator Misira, kə səwon di kəndə. Mba, kə aka Misira əntərəs su, səna kə atem asu. 16 Kə səŋkule-kule nno MARIKI eyi mə, k'əncərkəl su. K'osom melekə min, kə mowure su Misira. Ndəkəl oj səyi Kades, dare nde deyi'm kəsək mə. 17 Məce su, iletsen'am, səcepər dare dam. Səfəcepər nde dale dam, dale da əngbəjələ ya wən wam, səfəmun domun da cələmp cam. Dəpo din gboj da səndesolnə, səfəgbaymə kəca kətət, səfəgbaymə kəca kəmeriya, haj səcepər kələncər kam.» 18 Mba kə wəbə wəka Edəm olukse kə nte: «Nəfəcali atəf yəm, kə nəcepər-ε, incəj nu kəyəfərənə kə dakma dem.» 19 Kə aka Yisrayel əjaloku: «Dəpo din də səndesolnə, kə səmun domun dam, səna kə yəcəl yosu-ε səyəsəj əm kəway ka di, təyo fə tes. Kəcepər gbəcərəm kə səfəj ali səfəcəmbərəs.» 20 Mba kə wəbə wəka Edəm olukse yə sa: «Nəfəcepər nno!» K'aka Edəm əjawur kə afum

alarəm aje əjanaya fənəntər fəpəj mə, kəkəgbintərnə aka Yisrayel kəsutənə. 21 Kə wəbə wəka Edəm əfatı kəce aka Yisrayel əjəpər atəf yən. Ti tənasənə aka Yisrayel kəlek dəpə docuru. 22 Kəlojkanə ka aka Yisrayel fəp əjəfe Kades, kə əjankə nde tərə ta Hor. 23 Kə MARIKI oluku Musa kə Aruna, nde tərə ta Hor nde kələncər ka Edəm. 24 Kə MARIKI oluku: «Aruna nkən endəfi, pəlukus nde atem ən əjai mə, əfəberə atəf nnej isəj aka Yisrayel mə, bawo nənacəmə mosom mem dəbakəc nde abat yə Meriba.» 25 Məna, Musa məlek Aruna kə wan kən Elasar məpənə yə tərə ta Hor kəroj. 26 Məwure Aruna yamos yən yopus, məber yi wan kən Elasar, nno Aruna endəfi pəlukus so nde atem ən əjai mə. 27 Kə Musa əyə təkə MARIKI ənasom kə mə. K'əmpe tərə ta Hor kəroj, fər ya kəlojkanə ka aka Yisrayel fəp kirij. 28 Kə Musa owure Aruna yamos yən, k'əmber yi wan kən Elasar. Dəndo Aruna ənafı tərə kəroj. Musa kə Elasar əjəntor dətərə. 29 Nte kəlojkanə ka aka Yisrayel fəp əjanacərə a Aruna efi mə, kə kələ ka Yisrayel fəp kəmbək kə mata wəco maas.

21 Wəbə wəka dare da Arad, wəKanaj, nwe ənandənde Nekef mə, ene a aka Yisrayel əjai kəder dəpə da Atarim. K'osut aka Yisrayel k'osumpər-sumpər acar. 2 Ti disre kə aka Yisrayel əjəndərmə MARIKI, əjacloku: «Kə məmber afum akarən su dəwaca-ə, səjələsər sədare səjən fəp.» 3 Kə MARIKI əncərkəl yə, k'əmber aKanaj aYisrayel dəwaca. Kə aka Yisrayel əjasut yə, kə əjaləsər sədare səjən. K'awe kəfo kajko tewe ta Horma, təyənə kusu kəjan «Kələsər». 4 Kə aka Yisrayel əjəfe tərə ta Hor əjələk dəpə da kəba ka Cərəkolma, nte təyənə əjanəjkər Edəm mə. Əjai dəpə kə bəkəc yeləcə-lecə yə. 5 Kə aka Yisrayel əjaləsər-lokər Kanu kə Musa: «T'ake tə nəwure su Misira a nədedif su nno dategbərə? Nno kəcom kə domun yəntəyi mə, mənə yeri yətəbat yayə.» 6 Ti disre kə MARIKI əjəkərə afum akakə bok ya məkən. Kə yənəjəs afum kə alarəm əjəfis-fis aYisrayel dacə. 7 Kə afum əjəndər əjanəjk Musa kə əjaloku: «Sənciya, səlokər-lokər MARIKI kə məna. Məletsəne MARIKI, a pəbələnə su bok yayə!» Kə Musa eyi kəletsəne MARIKI təta aka Yisrayel. 8 Kə MARIKI oluku Musa: «Mələompəs abok yə məkən mədet ni togbu darenc. Nwe o nwe abok əjənəjəy mə k'əngbətnə abok əjanəjk-ə, əfəfi.» 9 Kə Musa oləmpəs abok yə kəpər, k'endət ni dətogbu darenc. Aje bok yənəjəj tem tatəkə, kə əjəngbətnə yəni

mə, յanafı fe. 10 Kə aka Yisrayel յայկօ յанде Obot. 11 Kə յայեփ Obot kə յանցմբər սայկա nde Iye Abarim, dəndo təgbərə mpe pətəfərənən Mohab nde dec dəmpe mə. 12 Kə յայեփ di kə յայկօ յանցմբər cəbal nde dəngbəl da Sered kəsək. 13 Kə յայեփ kəfə kaյjkօ, kə յamperne kəca ka kəngbəkə ka Arnəj nkə kəngbələr nde dətegbərə kə kəndewur atəf յա aka Amor mə. Kəngbəkə ka Arnəj kəyone kələncər aka Mohab kə aka Amor dacə. 14 It'əlokənə dəbuk ba Cəwan ca MARIKI: «Dare da Waheb nde Sufa kə waca wa səngebəl sa Arnəj fəp, 15 kə səngebəl nse səyi kəca ka dare da Ar sələtərnə ntende kələncər ka Mohab.» 16 Kə յայեփ dəndo kə յայկօ Ber, it'oyonə kusu kəjan: «Kələmp». Difə MARIKI տնոլու Musa: «Məloյka aka Yisrayel, isən յա domun.» 17 Teta kələmp kaյjkօ tənasənə aka Yisrayel kələrjəs telen nte: Məpənə dəkələmp, Domun! Pakul-kulənə pəbotu! 18 Kələmp nkə abe յայkay mə, nkə afum apən asu յայkayə cəngebəsar ca dəbə mə kə cəgbo cəjan cəkötse m! Kə յայեփ dətegbərə kə յայկօ Matana. 19 Nte aka Yisrayel յանayəfə Matana mə, kə յայկօ Naliyel, kə յայեփ Naliyel kə յայկօ Bamot. 20 Kə յայեփ Bamot kə յայկօ mərə dacə mme meyi atəf յա Mohab mə, kəca ka takəronj ta tərə ta Piska, tərə mpe pentilsərnə tekirij ta təgbərə mə. 21 Kə aka Yisrayel յasom ndena Sihəj, wəbə wəAmor յacloku kə: 22 «Səfaj kəcali nno atəf յam. Səfəgbaymə ntende dale dam, səfəgbaymə ntende յəgbərkələ ya wən wam, səfəmūn domun da cələmp cam. Dəpo din gboj də səndəsolnə, səfəgbaymə han sacalı atəf յam.» 23 Sihəj տնաwose fe aka Yisrayel kacepər nde kələncər kən. Kə Sihəj oloյka afum ən fəp, kə յawur kəkəsütənə kə aka Yisrayel nde dətegbərə. Kə յander յagbintərnə յա Yahas kə յawekərnə յա kəsütənə. 24 Kə aka Yisrayel յandifte յա sakma, kə յabaş atəf յա Sihəj kəyəfə kəngbəkə ka Arnəj haj ka Yabək, haj kəbəp kələncər ka atəf յա Amor. Belbel b'anabum kələncər ka Amor. 25 Aka Yisrayel յasumpər sədare sasəkə fəp, kə յанде sədare sa Amor nde, dare da Hesbon, kə madare mme mənəyikər յա mə. 26 Hesbon dare da Sihəj dənayı, kə wəbə wəka Amor osutənə kə wəbə wəka Mohab wəcəkə-cəkə, kə wəbə wəka Amor տəmərjər kə atəf յon fəp haj nde kəngbəkə ka Arnəj. 27 It'əysənə aka taruku յaloku: «Nəder Hesbon, dare da Sihəj! Nəcəmbər di, dəsətə sə fənəntər! 28 Bawo nenc dowur Hesbon, kə dələsər dare da Sihəj, kə dəncəf dare da Ar nde atəf յա Mohab, kə canu ca yem ca mofo mesali nde mərə ma Arnəj. 29 Ah! Pəcuy

ponu pəmbək, nəna aka Mohab! Nəsələ, afum aka Kemos! Sihəj wəbə wəka Amor օsənə awut anu arkun kəyekse, k'əsənə awut anu aran kəyone acar ən. 30 Sələmər'Amor cəbələma: Aləsər Hesbon haj Dibəj. Kə sələsər Hesbon haj Nofa, haj kəbəp ka atəf յա Medeba.» 31 Tante tə aka Yisrayel յanandə atəf յա aka Amor. 32 Kə Musa osom aten mes kəkəcəre dare da Yaser. Ti disre kə aka Yisrayel յasumpər madare məkəsək, kə յambələs aka Amor akə յanayi di mə. 33 Kə aka Yisrayel յamperne ntende dəpo da Basan. Ək, wəbə wəka Basan kə asədar ən fəp յawur kəkəsütənə kə aka Yisrayel, kə յayekətər յա kəwan nde Edreyi. 34 Kə MARIKI ոլու Musa: Ta mənəsə kə, imber əm kə dəwaca, nkən, afum ən fəp kə atəf յən. Məyo kə təfaş tam pəmə təkə mənayo Sihəj wəbə wəka Amor, nwe տնաnde Hesbon mə. 35 Kə aka Yisrayel յasut Ək, afum ən kə awut ən, ali յanasak fe ayi wəyerj, kə յalek atəf յայkə kə.

22 Kə aka Yisrayel յայkօ յաշəmə aranta յowosu յа Mohab, nde dec dəmpe kəngbəkə ka Yurden mə, յatefərnə Yeriko. 2 Balak wan ka Cipor տնանəj təkə aka Yisrayel յանayə aka Amor mə. 3 Aka Mohab յանanəsə delay da afum akənje, bawo aMohab յանane təkə Yisrayel յանayə Amor mə, kə dis dəndənce յա fəp. 4 Kə Mohab ոլու abeki aka Madiyan: «Ndekəl oj kəsəm kə kənay kaյjkə kənder ca nyə yeyi su kəsək mə fəp pəmə nte wana wəjəsəm yəbəf ya dale mə.» Balak wan ka Cipor տնաvənə wəbə wəka atəf յա Mohab tem tatəkə. 5 K'osom ndena Balam wan ka Behor, nwe տնաnde Petor ntende kəngbəkə ka Եfərat kəsək mə. K'oloku nte: «Afum aləmə յawur Misira յalare dətəf, յанде su tekirij. 6 Ndekəl oj məder, ilətsən'am məntolan'em afum akənje pələc, bawo յəyo səkət յatas im. Ti disre tələma indetam kəsut յա ibələs յա atəf յem, bawo incərə nwe məntolanə pətət mə, օյşətə pətət, kə nwe məntolanə palec mə, wəkayi օյşətə pələc.» 7 Abeki aMohab kə aMadiyan յայkօ, յakenəs wəgbal kəsənc yopocə. Kə յander յabəp Balam kə յaloku kə moloku ma Balak. 8 Kə Balam ոլու յա nte: «Nəcepərenə nno pibi, indelukse nu toloku nte MARIKI endelok'im mə.» Kə akirij aMohab յayi ndena Balam. 9 Nte tem tələma təncepər mə, kə Kanu kənde kəder Balam, kə kəyif ko: «Afum are յayi ndaram-ը?» 10 Kə Balam ոլու Kanu: «Balak wan ka Cipor, wəbə wəka Mohab, nkən osom յա kədelok'im: 11 Afum aյe յawur Misira mə յalas atəf. Ndekəl, məder məntolan'em յա

pəlec. Tələma intam kəsut ɲa haj ibələs ɲa.» **12** Kə Kanu kələku Balam: «Məfəkə kə ɲa. Ta mətolanə aka Yisrayel pəlec, bawo antolanə ɲa pətət.» **13** Kə Balam eyəfə bətbət k'oloku akirij a Balak: «Nəkə nde atəf ɲonu, bawo MARIKI əfati kəsak im kəkə kə nəna.» **14** Kə akirij a Mohab ɲander ɲabəp Balak kə ɲaloku kə: «Balam əfati kəder kə səna.» **15** Kə Balak osom sə akirij aka ɲanala acəkə-cəkə, aŋe dekirij danjan dənacepər da akəkə mə. **16** Kə ɲander ɲabəp Balak wan ka Cipor, kə ɲaloku kə: «İletsen'am, ta tes o tes təyaməs am kədənəjək im. **17** Indelas əm pəlel, iyən'am təkə mənəjlok'im mə. Məder, iletsen'am, mətolan'em afum akaŋe pəlec.» **18** Mba kə Balam oluku asom a Balak: «Ali Balak pəsəj im gbeti kə kəma fəp nyə yeyi nde kələ kən mə, ifətam tələm o tələm kəgbaymə tosom ta MARIKI, Kanu kem! **19** Awa, iletsəne nu nəyə nno pibi pampe, nəna sə, icəre nte MARIKI endelok im sə mə.» **20** Kə Kanu kəwurər Balam pibi disre, k'oloku kə: «Bawo arkun akaŋe ɲander kəw'am, məkə kə ɲa. Mba məyo təkə indelok'əm mə.» **21** Kə Balam eyəfə bətbət, k'embəkə əsfale sən səfət kəroj kə ɲantas kə akirij aka Mohab. **22** Kə pəntələs Kanu, bawo Balam ɲajkə kə akirij a Mohab. Kə məlekə ma MARIKI məncəmə dəpo kədemənə kə kəcepər. Kə Balam empeşə əsfale sən səfət kəronj, ɲanayı kə acar ən mərəj. **23** Nte əsfale sənəjək məlekə ma MARIKI məcəmə dəpo mətəmpər dakma mə, kə əsfale sənəgbaymə dəpo, kə sənjkə ta dələ. Balam osut si nte tərəsənə səsolne dəpo mə. **24** Kə məlekə ma MARIKI məcəmə sə dəpo ɲəbəjəkələ ya wən dacə, biŋkəli beyi kəca kətət kə kəmeriya. **25** Nte əsfale sənanəjək məlekə ma MARIKI mə, kə sənəgbəcərenə kəcək ka Balam damba. K'ənəgbəkərə sə si kəsut. **26** Kə məlekə ma MARIKI mecepar pəbələ, kə məjki məcəmə kəfə kələma kətəwəkəl nkə antətam kəgbaymə kəca kətət kə kəmeriya mə. **27** Nte əsfale sənəjək məlekə ma MARIKI sə mə, kə safəntərə Balam tantəf. Kə pəntələs Balam k'osute əsfale kəgbo kən. **28** Awa, kə MARIKI əwani əsfale kusu, kə sələku Balam: «Cəke c'iyə nte məsüt im tamaas mə-e?» **29** Kə Balam oluku əsfale sən: «Məfan'im kəfani dəm! Təcəyənə a intəmpər dakma dəkəca-e, k'indif əm ndekəl.» **30** Kə əsfale sələku Balam: «Baſə əsfale sam s'iyone nse məməpəse tem fəp haj məkə mə ba? Tante t'imbət kəyə əm ba?» Kə Balam oluku: «Ala!» **31** Kə MARIKI emepi fər ya Balam, k'ənəjək məlekə ma MARIKI məcəmə dəpo, mətəmpər dakma dəkəca. Kə Balam ontontənə, k'əncəp suwu kə tobu tən dəntəf. **32** Kə

məlekə ma MARIKI moloku kə: «Ta ake tə məsütə si kəmaas-e? Iwur nte tərəsənə idəmon'am kəkə, bawo inəjək marənt mame mentesə f'am. **33** Səfale sam sənəjək im, kə sənəgbaym'em kəmaas. Sətəyə tatəkə-e, kə mən'indif isak si doru.» **34** Kə Balam oluku məlekə ma MARIKI: «Inciya. İncəre fe a məy'im kiriŋ dəpo. Mba kə marənt mame məntəbot əm-e, ilukus!» **35** Kə məlekə ma MARIKI moloku Balam: «Məkə kə arkun akaŋe. Mba mələku gəbəcərəm nte indekəlok'əm mə.» Kə Balam ɲajkə kə akirij aka Balak. **36** Kə Balak ene a Balam ender. K'owur kəkəfaynə kə haj dare da Mohab nde dəsənənə kələncər kə Arnəj mə. **37** Kə Balak oluku Balam: «Baſo inaw'am ba? Ak'ənasəj'am kətəder katəna mədenəjək im-e? Mənacəm-cəmənə ifətam kəsəj əm pəlel?» **38** Kə Balak oluku Balak: «Ndəkəl oj, nte inder inəjək əm mə, intam kəlok'əm nte o nte ifaŋ mə? Toloku nte Kanu kəndəber im dəkusu mə, t'indelok'əm!» **39** Balam kə Balak ɲajkə, kə ɲambəre dare da Kiriyat-Hucot. **40** Balak olujnə cəna kə ɲəksəya, k'əsəj Balam kə akirij aŋe ɲanayı mə. **41** Bətbət, kə Balak əlek Balam k'əməpənə kə dare da Bamot Bal, nde ənctəm kənəjək dəlay da aka Yisrayel mə.

23 Kə Balam oluku Balak: «Məcəmbər'əm nno metek molojnə camət-mərəj, məlomps'em mura camət-mərəj kə ɲəksəya yorkun camət-mərəj.» **2** Balak ənayə təkə Balam ənaloku kə mə. Balak kə Balam ɲancəfə MARIKI tetek tolojnə nte o nte kəroj tura tin kə ərəksəya ɲorkun ɲin. **3** Kə Balam oluku Balak: «Məcəmə polojnə pəcəf pam kəsək, ina ibələ. Tələma MARIKI pədedər kəbəp im. Indelok'əm nte endeməntər im mə.» Kə Balam əjəkə nde tərə məpə pontəyo tok mə. **4** Kə Kanu kəwurər Balam, kə Balam oluku Kanu: «Icəmbər metek molojnə camət-mərəj, k'ilojnə tetek o tetek kəroj tura tin kə ərəksəya ɲorkun ɲin.» **5** Kə MARIKI əmber moloku Balam dəkusu. K'oloku kə: «Məlukus nde Balak eyi mə, mələku kə nte.» **6** K'olukus nde Balak eyi mə, nwe ənacəmə polojnə pəcəf pən kəsək kə abə aka Mohab fəp. **7** Balam oluku taruku nte: «Balak əsəj'em kəder kəyəfə Aram, wəbə wəka Mohab əsəj'em kəder nde mərə ma kəca nkə dec dəməpə mə. K'olok'im: «Məder mətolanə afum a Yakuba pəlec! Ey, məder, məsənə aka Yisrayel kənəsə!» **8** Mba cəke c'intam kətolanə pəlec nwe Kanu nkənsərə əntəsəjə pəlec mə? Cəke c'indəsənə afum kənəsə aŋe MARIKI əntəsənə kənəsə mə? **9** Nde masar dətelempən iŋnəjək afum akaŋe,

nde mərə kəroj iŋgbətne ḡa: Afum ḡo, aje ḡandə tacija mə, ḡancərenə e ḡanciyane kə təf yəkə. **10** An'entam kələm delay da aka Yisrayel-ε? Afum aka kor ka Yakuba ḡala pəmə cəs. Intola kəfi pəmə aka ḡaleləs Kanu mə, ilip pəmə nte aka Yisrayel ḡaŋlip mə. **11** Kə Balak oluku Balam: «Cəke cə may'em-ε? Isəŋ'am kəder nnə kətolane aterən'em pəlec, mba kə məna məntolane ḡa pətət.» **12** Balam oluku: «K'indelok-loku-ε, pəmar fe a ickəmbərnəc kələmə moloku mme MARIKI əmber im dəkusu mə ba?» **13** Balak oluku kə: «Məder kə ina, iletsen'am, kəfə kələmə nde məndənəŋk ḡa mə. Kəsək kin kə məndənəŋk, mba məfənəŋk ḡa fəp. Mətolan'em ḡa pəlec!» **14** Kə Balak ejkekərə Balam həj dəkiyi da wəbum, nde telempən pa tərə ta Piska kəsək. K'əncəmbər metek molojnə camət-merəŋ, k'əncəfe MARIKI tetek o tetek tura tin kə arjəsiya ḡorkun ḡin. **15** Kə Balam oluku Balak: «Məna məcəmə nnə, polojnə pəcəf pam kəsək. Ina, ikəcəŋkəl MARIKI.» **16** Kə MARIKI ender kədebəpənə kə Balam. K'əmber kə toluku tin dəkusu k'oluku kə: «Məlukus nde Balak eyi mə, mələku kə nte.» **17** Kə Balam oluksərnə nde Balak eyi mə, nwə ənacəmə polojnə pəcəf pon kəsək mə, ḡayi kə akirij aMohab. Kə Balak eyif kə: «Cəke cə MARIKI oluku-ε?» **18** Kə Balam oluku taruku nte: «Məyəfə, Balak, məcəŋkəl im! Məsu aləjəs nte indelok'əm mə, wan ka Cipor! **19** Kanu, bafə wərkun ofə nwə enyemə mə, bafə fum ofə nwə enyəŋjne telər mə. Nte oluku mə, ofədeyo ti ba? Nte ojloku mə, bafə ḡayi ti ba? **20** Ina, iwose kətolane afum akarə pətət, bawo MARIKI əsəj ḡa pətət, ifəsəkpər. **21** MARIKI ənəŋkə fe Yakuba pəcuca, ofənəŋk kətərəs aYisrayel dəco. MARIKI, Kanu kərəjan, eyi kə ḡa. Ejnə kəkule-kulənə pəbotu paŋan pəmə wəbe. **22** Nkən Kanu ənawurene ḡa Misira, kə səkət nse səwurene sa wana wa dəkuləm mə. **23** Kəgbal kəsənc kəyi fe aka Yisrayel dəco, dure deyi fe nde yuruya ya Yakuba ḡancəre təm totöt mes mme Kanu kərəyo mə fəp. **24** Afum akarə ḡayefə pəmə kusunuŋku kəran, ḡacəmə pəmə kusunuŋku kərkun, nke kəntəfəntəre ta kəntalip kəsəm wəsem nwə kəŋsumpər mə, kəmun mecir ma pedif pa ki.» **25** Kə Balak oluku Balam: «Kə məntəwose kətolane ḡa pəlec-ε, ta mətolane ḡa pətət iletsen'am!» **26** Kə Balam oluku kə: «Isəŋ'am ti kəcərə: Pəmar iloku nte o nte MARIKI ojlok'im mə!» **27** Kə Balak oluku Balam: «Məder, iletsen'am, ikekər'am sə kəfo kələmə. Tələmə nəŋkətəŋne kə Kanu a mətolan'em afum akarə pəlec!» **28** Kə Balak ejkekərə

Balam nde telempən pa tərə ta Peyər mpe pentilsərnə tegbərə mə. **29** Kə Balam oluku Balak: «Məcəmbər'əm nnə metek molojnə camət-merəŋ məlomps'em mura camət-merəŋ kə ḡəsəya camət-merəŋ.» **30** Kə Balak ḡəyə təkə Balam ənaloku kə mə, k'əncəfe MARIKI tura tin kə arjəsiya ḡin tetek toløjne nte o nte kəroj.

24 Nte Balam ənəŋk a pənabət MARIKI kəsəj aka

Yisrayel pətət mə, ḡijkə fe so pəmə təkə ḡəcəti mə kətenəs məyə mən ma dure, k'əŋkəfələ k'əntəfərnə kəca ka dətəgbərə. **2** Kə Balam eyekti fər k'ənəŋk aka Yisrayel ḡandə cusurka cusurka, awa kə amera ḡa Kanu ḡender kə. **3** K'oluku taruku nte: «Moloku mme mə, ina Balam wan ka Behor iloku, ina wərkun nwə ənəŋk pəcəməpi cəlej mə, **4** moloku ma nwə ejnə moloku ma Kanu mə, ma nwə ejnəŋk nte Wəka Fənəntər ejmentər kə mə, moloku ma nwə ontontəne Kanu fər kiriŋ mə, fər yemepi. **5** Afum aka Yisrayel, nəna aje nəwur dokom da Yakuba mə, cəbal conu nce nəyi mə cəntesə yati! **6** Cəbal conu cəfəntəre pəmə dəŋgbəl, pəmə ləkə nde deyi kəŋgbəkə kəsək mə, pəmə suku nse MARIKI əmbəf mə, pəmə tək yetes ya sedər nyə yəncəmə domun kəsək mə. **7** Nde ndoronu domun dompurər dəkələmp dəcdəməs yəbəf ya dəle. Wəbe wəYisrayel endetəm Akak, dəbə da Yisrayel dəndəsətə fənəntər. **8** Kanu kənawurene ḡa atəf ḡa Misira, kə fənəntər fəpəj nfe fəwurene fa wana wa dop mə. ḡaymələk afum aka ḡaywekərnə ḡa mə. ḡactəpi bent ya aterənə ajan, ḡacfute ḡa cəbəlma. **9** ḡəntənə, ḡəfəntəre pəmə kusunuŋku, pəmə kusunuŋku kəran, an'entam ki kəyekti-ε? Aka Yisrayel, fum pəsətə pətət nwə ontolan'am pətət mə, pəsətə pəlec nwə ontolan'am pəlec mə!» **10** Awa, kə pəntəle Balak pəpəj nnə Balam eyi mə. K'əmpol waca təta metələ mən, k'oloku Balam: «Aterənə em ḡ'inaw'am kədetolane pəlec, kə məna mətolane ḡa pətət həj kəmaas!» **11** Ndəkəl oj, məyəfə məkə nde ndaram! Inaloku a indelas əm pəlel, mba MARIKI əmbəjər əm pəlel papəkə!» **12** Kə Balam eyif Balak: «Bafə inaloku asom am nte ba?» **13** «Ali təyənə Balak pəsəj im gbeti kə kəma ka kələ kən disre fəp, ifətam kəgbəkəl tosom ta MARIKI kəyo ka pətət kə pəyənə fe ti-ε pəlec. Təkə MARIKI endelok'im mə, t'indeloku.» **14** Ndəkəl oj, intas nde afum em ḡayi mə, məder ilok'əm kə pəndewon-ε, nte aka Yisrayel ḡandəyə oj afum am mə!» **15** Kə Balam endəŋk toluku nte: «Moloku ma Balam wan ka Behor, moloku ma wərkun

nwe ειγνήρκ pācempī mō, 16 moloku ma nwe ejne moloku ma Kanu mō, ma nwe encāre mēcāre ma Wēka darenc mō, moloku ma ina nwe ijnārķ mementər ma Wēka Fənəntər mō, ma nwe ontontne fōr ya Kanu kiriј mō, fōr yemepi. 17 Ijnārķ tōkō tendededer mō, mba bafō kərēsna kō tendeyi, ingbatne ti, mba bafō tekəresna tō. Kō kāyī kāyēfē yuruya ya Yakuba dacō, wēka kāngbasar eyi kāyēfē Yisrayel. Kō kāngbasar kōn ka dēbe, dēkājķ ojsut ki aMohab, pēləsər yuruya ya Sēt fāp, aje ḥayōne acepē-cepē aka dōtaf mō. 18 Yisrayel ḥandeyo sōkət. ḥandebaj Edəm, ḥandebajər Sehir, aterenē ən. 19 Wēwur ka dokom da Yakuba endetasərne ḥa, endemələk alpəs aka ḥandecəmē dare mō.» 20 Kō Balam ḥenārķ aka Amalek k'oloku moloku mme: «Amalek ḥo akajē aje ḥantam fāp mō. Kō pəndewon-ε, andeləsər ḥa few.» 21 Kō Balam ḥenārķ sō aKeni, k'oloku: «Dəkīyi domu d'encəp, tasar kəroj wōlo wonu weyi. 22 Mba andemələk nəna aKeni, təm nte aka Asur ḥandekəkərə nu dacar mō.» 23 Kō Balam oloku sō: «Pəlec pere! An'endeyi doru təm nte Kanu kāndeyti mō-ε? 24 Cibil cəndeder kāyēfē Sipər, afum akakō ḥandasut aka Asur, ḥasut sō aka Heber, mba ayēfē Sipər akakō so ḥatefərnē kāmələk kājan!» 25 Kō Balam olukus nde ndərən, kō Balak nkōn sō əykō kəca kōn.

25 Nte aka Yisrayel ḥanandē Sitim mō, dəndo kō ḥayēfē kəcfəntərər ayeçəra aMohab. 2 Kō ayeçəra aMohab akakō ḥasəjəs aYisrayel kəcləjnē canu cəjan, ḥadi yeri ya canu cacokō, ḥactontnēci. 3 Kō aka Yisrayel ḥasektərəne teta Bal Peyer, kō pəntələ MARIKI nnō aka Yisrayel ḥayi mō. 4 Kō MARIKI oloku Musa: «Malek abə aka Yisrayel fāp, məyə pagbek ḥa for ya MARIKI kiriј ḥatefərnē dec, nte təjəsəjē metəle məpəjən ma MARIKI molukus Yisrayel darəj mō.» 5 Kō Musa oloku aboc kitī a Yisrayel: «Nwe o nwe nu dacō pədif afum ən dacō aka ḥasektərəne teta Bal Peyer mō!» 6 Kō wəYisrayel wələma ender pəmentər awənc aja wəran wəMadiyaj wələma, for ya Musa kō kəlojkanə ka aka Yisrayel fāp kiriј, tənatərjnē akakō ḥacbk nde dəkəbərə da aŋgbancan ḥebəpənē kō Kanu. 7 Nte Finehas wan wərkun wēka Elasar wansō ka Aruna wəlojne enārķ kō mō, k'eyēfē kəlojkanə ka aka Yisrayel dacō k'elək kāngbasar. 8 Kō Finehas encəmē kō darəj nde aŋgbancan disre nde wəkakō ḥabərə kō wəran wəMadiyaj nwe mō, k'endif ḥa mərəj maŋjan fāp, k'əsə ḥa cor dəntəf. Gbəncana

babəkō, arom nje ḥenayi aka Yisrayel mō, ḥəncəmē. 9 Pəcuy papəkō penadif afum wul wəco mərəj kō maŋkələ. 10 Kō MARIKI oloku Musa: 11 «Wəlojne Finehas wan wərkun wēka Elasar wansō ka Aruna wəlojne olukse metəle mem nnō aka Yisrayel ḥayi mō, bawo ḥayəfərenən' em aka Yisrayel, təsəj' em kətəmələk ḥa metəle mem ma kəraca disre. 12 Awa, mələku Finehas a səsək danapa da pəforu kō nkōn. 13 Danapa da pəforu dən dendeyi, da yuruya yən kō nkōn encepər-ε, əsəjē ḥa kədəyənē alojne a doru o doru, bawo ementər kəraca ka Kanu kōn, k'əsəkəs aka Yisrayel kiciya kəjan.» 14 Tewe ta wəYisrayel nwe anadif kō wəran wəMadiyaj nwe mō tənayōne Simri. Wan ka Salu ḥenayi, wəkiriј ḥayōne kələ ka apa kōn kusujka ka Simeyoј dacō. 15 Tewe ta wəran wəMadiyaj wəkō anadif mō, tənayōne Kosbi. Wan wəran ka Cur ḥenayi wəbə wēka cor cələrəm ca kusujka k'aMadiyaj kələma. 16 Kō MARIKI oloku Musa: 17 «Nəwəkərəne aMadiyaj, nədifst ḥa, 18 bawo dəməyə ma Peyer kō ma Kosbi, cəmpənpən cō ḥanawəkərəne nu. Kosbi wəkire kəjan ḥenayi, wan wəran wēka wəbə wəMadiyaj wələma. Dəsək da pəlec pəpəj pa Peyer d'anadif kō.»

26 Nte pəcuy pəpəj pencepər mō, kō MARIKI oloku ḥa sō moloku. Kō MARIKI oloku Musa kō Elasar, wan wərkun wēka wəlojne Aruna: 2 «Nələm aka kəlojkanə ka Yisrayel fāp, kāyēfē arkun aje ḥasətə meren wəco mərəj haj ḥacepər ti, dəwəlo kō dəwəlo afum fāp aje ḥantam kəsütənēne Yisrayel mō.» 3 Dəndo dətəgbərə ta Mohab nde kāngbəkō kō Yurdən kəsək nde pəntəfərəne kō Yeriko mō, Musa kō Elasar ḥaloku aka Yisrayel: 4 «Nələm arkun fāp kāyēfē meren wəco mərəj haj pəcepər ti, » pəmə təkə MARIKI osom ti Musa kō aka Yisrayel aje ḥancwur Misira mō. 5 Kusujka ka Ruben wan wəcəkō-cəkō ka Yakuba, nkē kor ka yuruya ya Henok, kō ya Palu yowur mō, 6 yuruya ya Hecərərj kō ya Karmi. 7 ḥa ḥanayōne aka cor ca Ruben: Aje analəm ḥa dacō mō, ḥanabəp wul wəco maŋkələ kō maas, masar camət-mərəj kō wəco maas. 8 Wan ka Palu əyōne Eliyab, 9 papa ka Nemuyel, Dataj kō Abiram. Dataj kō Abiram abeki mərəj aka kəlojkanə ka aYisrayel akajē ḥanayenjər Musa kō Aruna səbomp. ḥa ḥanasole afum masar mərəj wəco kəcamat a Kore nte ḥanacəmē MARIKI dəbəkəc mō. 10 Kō antəf ḥewani kusu kō ḥemer Dataj, Abiram kō nkōn Kore. Dəsək dadəkō dō kəlojkanə kōn kəfi fāp, nte nənc denacəf afum masar mərəj kō

wəco kəcamət mə. Kə təyənə alpəs akə tegbekərə. 11 Mba awut a Kore ɣanafı fe dəsək dadəkə. 12 Kusurjka ka Simeyəj dəcor kə dəcor: Yuruya ya Nemuyel, ya Yamin, kə ya Yakin 13 kor ka Serah kə ka Sawul. 14 Cor ca Simeyəj cənabəp arkun wul wəco mərəj kə mərəj, masar mərəj. 15 Kusurjka ka Kad, dəcor kə dəcor: Cifiyən, Haki kə Suni kə yuruya yanjan, 16 Osni kə Eri kə yuruya yanjan, 17 Arod kə Areli kə yuruya yanjan. 18 Afum aŋe analəm kusurjka ka Kad dacə mo, ɣanabəp arkun wul wəco maŋkələ, kə masar kəcamət. 19 Yuruya ya Yuda: Er kə Onan, mba Er kə Onan ɣanafı atəf ɣa Kanaŋ. 20 Kusurjka ka Yuda kə kaŋke dəcor kə dəcor: Kor ka Sela, ka Pərec kə ka Serah kə yuruya yanjan. 21 Cor ca Pərec cə cance: Kor ka Hecərəj kə ka Hamul kə yuruya yanjan. 22 Cor ca Yuda cə cance, afum aŋe analəm ɣa dacə mo ɣanabəp arkun wul wəco camət-mərəj kə camət-tin, masar kəcamət. 23 Yuruya ya Isakar yo yayə dəcor kə dəcor: Kor ka Tola kə ka Puwa kə yuruya yanjan, 24 kor ka Yasub kə ka Simrəj kə yuruya yanjan. 25 Cor ca Isakar cənayi cacəkə, afum aŋe analəm ɣa dacə mo ɣanabəp arkun wul wəco camət-tin kə maŋkələ, masar maas. 26 Yuruya ya Sabulon yo yayə dəcor kə dəcor: Kor ka Sered, ka Elon kə ka Yalel, kə yuruya yanjan. 27 Cor ca Sabulon cənayi cacəkə, afum aŋe analəm ɣa dacə mo ɣanabəp arkun wul wəco camət-tin, masar kəcamət. 28 Yuruya ya Isifu yo yayə dəcor kə dəcor: Kor ka Manase kə ka Efrayim. 29 Yuruya ya Manase yo yayə: Kor ka Makir kə ka Kalad. Makir ənakom Kalad, kə yuruya ya Kalad ɣa so ɣanayənə cor cələmə. 30 Cor ca Kalad cə cance: Kor ka Yeser kə ka Helek, 31 kor ka Asriyel kə ka Səkəm, 32 kor ka Semida kə ka Hefer. 33 Mba Celofad wan ka Hefer ənasət fe wan wərkun, mənə awut aran. Mewe ma awut ən aran mo mame: Mala, Noha, Hokəla, Milka kə Tirsa. 34 Cor ca Manase cənayi cacəkə, afum aŋe analəm ɣa dacə mo ɣanabəp arkun wul wəco kəcamət kə mərəj, masar camət-mərəj. 35 Yuruya ya Efrayim yo yayə dəcor kə dəcor: Kor ka Sutela, kor ka Beker kə ka Tahan kə yuruya yanjan. 36 Kor ka Sutela kə kaŋke: Eran kə yuruya yən. 37 Cor ca Efrayim cə cance, afum aŋe analəm ɣa dacə mo ɣanabəp arkun wul wəco maas kə mərəj, masar kəcamət. Yuruya ya Isifu yo yayə dəcor kə dəcor: Kor ka Bela, ka Asbel kə ka Ahiram kə yuruya yanjan. 39 Kor ka Sufam kə ka Hufam kə yuruya yanjan. 40 Yuruya ya Bela ɣanayənə Ardu kə

Naman. 41 Yuruya ya Beŋyamin yo yayə dəcor kə dəcor. Afum aŋe analəm ɣa dacə mo ɣanabəp arkun wul wəco maŋkələ kə kəcamət, masar camət-tin. 42 Yuruya ya Dan yo yayə dəcor kə dəcor: Kor ka Suham. Cor ca Dan cənayi cacəkə dəcor kə dəcor. 43 Afum aŋe analəm nde cor ca Suham mo ɣanabəp arkun wul wəco camət-tin kə maŋkələ, masar maŋkələ. 44 Yuruya ya Aser dəcor kə dəcor: Kor ka Yimna, ka Yiswi kə ka Beriya. 45 Yuruya ya Beriya: Kor ka Heber kə ka Malkiyel kə yuruya yanjan. 46 Tewe ta wan wəran wəka Aser tənayənə Serah. 47 Yuruya ya Aser ɣenayi yayə dəcor kə dəcor: Afum aŋe analəm ɣa dacə mo ɣanabəp arkun wul wəco kəcamət kə maas, masar maŋkələ. 48 Yuruya ya Naftali dəcor kə dəcor: Kor ka Yacel kə ka Kuni, 49 kor ka Yecer kə ka Silem. 50 Cor ca Naftali cənayi cacəkə dəcor kə dəcor, afum aŋe analəm ɣa dacə mo ɣanabəp arkun wul wəco maŋkələ kə kəcamət, masar maŋkələ. 51 Afum aŋe analəm aka Yisrayel dacə ɣanabəp afum wul masar camət-tin kə pin, masar camət-mərəj kə wəco maas. 52 Kə MARIKI oluku Musa: 53 «Kəyer ɣa kə ander atəf, ɣoyənə ke kəjan təkə ɣalanənə afum mo. 54 Afum aka ɣandenəŋkanə kəla mo, məsəj ɣa ke nkə kənaŋkanə kəbek mo, aka ɣampice afum mo, məsəj ɣa ke nkə kəmpice mo, andesəj nwe o nwe ke kən təkə ɣalanənə afum aŋe aləm mo. 55 Mba yampuŋpuŋ y'andekot kəyer nu atəf, andeyer nu ke dəcusuŋka kə dəcusuŋka. 56 Yampuŋpuŋ y'andekot kəyer ke aka ɣala kə aka ɣampice mo.» 57 Afum aŋe ɣ'anələm kusurjka ka Lewy dəcor kə dəcor: Kor ka Kerson, kor ka Kehat kə ka Merari. 58 Cusuŋka cance cəyə cor cəfət cələmə: Kor ka Libni, ka Hebərəj, ka Mali, ka Musi kə ka Kore. Kehat nkən okom Amram. 59 Tewe ta wəran ka Amram tənayənə Yokebed wan wəran wəka Lewy. Anakom kə ntə Lewy ɣenayi Misira mo. Yokebed əŋkomse Amram: Aruna, Musa, kə Miriyam wəkire kəjan. 60 Awut a Aruna ɣayənə Nadab, Abihu, Elasar, kə Itamar. 61 Nadab kə Abihu ɣa ɣanafı ntə ɣanamentərəne for ya MARIKI kirij ɣacəfe kə suray nse antəpuse MARIKI mo. 62 ALewy arkun aŋe analəm aYisrayel dacə, aŋe ɣanayo ɣof ɣin ɣacepər ti mo, ɣanabəp wul wəco mərəj kə maas. Kələm kəjan kənadejərəne fe kələm ka aka Yisrayel dacə, bawo anasəj fe aka Lewy ke aka Yisrayel dacə. 63 Afum aŋe ɣo Musa kə Elasar wəloŋne ɣanaləm nde aranta ɣowosu ɣa Mohab, dəndo kəŋgbəkə ka Yurden kəsək, nde pəntəfərnə kə dare da Yeriko mo. 64 AYisrayel

aje dacə, ali fum wəkin ənayi fe di nte Musa ko Aruna wəlojne ənalokm aka Yisrayel cok-cokə nde dətegbərə ta Sinayi mə. **65** Teta aje ənanafı mə, MARIKI ənaloku: «Əjandefi dətegbərə, ali wəkin ofədeyi doru, mənənə Kaleb wan ka Yefune, ko Yosuwe wan ka Nun.»

27 Dəsək dələma, ko awut aran aka Celofad, wan ka

Hefer, wanso ka Kalad wəka Makir, aka cusurjka ka Manase wan ka Isifu, əamentərnə. Mewe ma awut aran akakə mə mame: Mala, Noha, Hokəla, Milka ko Tirsa. **2** Ko awut aran aje ənəjkə əmentərnə fər ya Musa kiriş, wəlojne Elasar, akirij kə kəlojkanə fəp nde dəkəbərə da arqbançan ənbəpənə ko Kanu. Ko ənaloku: **3** «Papa kosu efi nde dətegbərə, ənayi fe kəlojkanə ka Kore dacə nkə kənafani MARIKI mə: Kiciya kən yati ko efine, əsak fe wan wərkun. **4** Kətəyo ka papa kosu wan wərkun kəndəsənə padelin tewe tən kor kən disre ba? Awa nəsən su ke awənc a papa kosu dacə.» **5** Ko Musa ementər tetəjan fər ya MARIKI kiriş. **6** Ko MARIKI oluku Musa: **7** «Awut aran a Celofad ənayo kance. Nəsən ən antəf ke awənc a kas kəjan dacə, ən ənəndəsənə ke ka kas kəjan. **8** Mələku a Yisrayel: Ko fum wələma efi ta əsak wan wərkun-ə, nəsən ke kən wan kən wəran. **9** K'əntəyo wan wəran-ə, nəsən ke kən awənc aja arkun. **10** Mba ko wəfi wəkəkə əntəyo awənc arkun-ə, nəsən ke kən awənc a kas. **11** Ko kas əntəyo awənc-ə, nəsən ke kən wəkomənə kən nwə ənəngbəcənə kor kəjan disre mə. Nkən pəmar pəsətə ki. Tendeyənə aka Yisrayel sariyə, pəmə təkə MARIKI ənasom ti Musa mə.» **12** Ko MARIKI oluku Musa: «Məpə toro pa Abarim kəroj, məməmən atəf nnej isən aka Yisrayel mə. **13** Məndənəjək əni, mba məndefi ta məmberə di-ə, pəmə təkə təsətə wənc əm Aruna mə, **14** bawo nənayeqər mosom mem səbomp nde təgbərə ta Cin, nte kəlojkanə kəctənsər im kəcəp mə: Nənamentər fe decempi dem fər ya Yisrayel kiriş.» Nte təyənə ta domun da Meriba nde Kades nde təgbərə ta Cin mə. **15** Ko Musa oluku MARIKI: **16** «MARIKI, Kanu nkə kəntəmpər kəpənə kə kətərə kifir ka yezi wəyən ya doru fəp mə, məcəmbər wəkirij wərkun kəlojkanə kajkə, **17** nwə ende pəcsole ən kə ənəjkə ənəder sə mə, ta kəlojkanə ka MARIKI kədəyi pəmə əycəl nyə yəntəyo wəkək mə.» **18** Ko MARIKI oluku Musa: «Məlek Yosuwe wan ka Nun, wərkun nwə isən amera əhem mə. Mədejər kə kəca. **19** Məkə məcəmbər kə wəlojne Elasar kə kəlojkanə fəp kiriş, məsən kə mosom fər yanjan kiriş. **20** Məndesən kə pelel pam

pələma, nte təyəsənə kəlojkanə ka aka Yisrayel fəp kəccərjəkəl kə mə. **21** Yosuwe ende pəccəmə wəlojne Elasar tekirij. Wəlojne pəyife ko ina MARIKI masar ma kiti mme məyənə Yurim mə. Mosom maməkə mə aka Yisrayel ənənde ənəckənə ənəderənə sə, nkən Yosuwe kə kəlojkanə ka aka Yisrayel fəp.» **22** Ko Musa əyo təkə MARIKI ənasom kə mə. K'elek Yosuwe k'əncəmbər kə wəlojne Elasar kə kəlojkanə fəp fər kiriş. **23** Ko Musa endejər Yosuwe waca, k'əsən kə mosom, pəmə təkə MARIKI ənaloku ti Musa mə.

28 Ko MARIKI osom Musa: **2** «Mələku aka Yisrayel

tosom nte: Nəde ənəckəmbərnə belbel kəcker'əm yolojne nyə yəyənə yopocə yem, tem nte ambonc mə, yeri yem, yolojne yəcəf nyə ambonc ən yi əntore-tor'əm abəkəc mə. **3** Məde mələku ən so: Yolojne yəcəf ən ənəndekənə MARIKI: Dəsək o dəsək nəde ənəccəfə MARIKI ənəksiyə yorkun mərəj ya teren tin tin yətəyo dəlokəp. **4** Mənde məcləjne ənəksiyə yorkun ənəcəkə-cəkə bətbət, kə ən mərəj dec dərəfəy. **5** Teta kəlojne ka mənəngben, məde məckərə kilo maas ka kəmbəfe kətət mənəktərənə ki liter din kə dacə da moro ma olif mətət. **6** Yəcəl yolojne yayəkə əncəfə MARIKI dəsək o dəsək mə yede yocwurenə kə yəkə əncəfə MARIKI mə kə. **7** Ənəksiyə yorkun ənje o ənje, məlojər wən liter din kə dacə təta kəlojne ka wən. Məlojər wi nde dəkiyə dosoku. **8** Dec dərəfəy, məlojne ənəksiyə yorkun ən mərəj, tolojne tin tayı pəmə yolojne ya mənəngben ya bətbət, kə kəlojne ka wən wa ki. Kəlojne ka yeri kə nkə əncəfə MARIKI mə, ambonc ən ki əntore-tore kə abəkəc.» **9** «Simiti, dəsək da kəyəsəm nde ampuse MARIKI mə, nəde ənəcləjne ənəksiyə yorkun mərəj ya teren tin tin yətəyo dəlokəp. Təta kəlojne ka mənəngben, məkərə so kəmbəfe kətət kilo camət-tin panəktərənə ki moro kə kəlojne ka wən wa ki. **10** Dəsək o dəsək nəde ənəcləjne MARIKI polojne pəcəf bətbət kə dəfəy. Mba dəsək da kəyəsəm nde ampuse kə mə, nəde ənədejər polojne pəcəf papoka kə wən wa pi.» **11** Dəsək ənəcəkə-cəkə da yof yonu fəp, nəkərə MARIKI yolojne yəcəf yaye: Mura mərəj, ənəksiyə yorkun ənji kə ənəksiyə yorkun camət-mərəj ya teren tin tin yətəyo dəlokəp. **12** Nəde ənədejər sə yolojne yayəkə təta kəlojne ka mənəngben: Tura mpe o mpe kəmbəfe kətət kilo camət-mərəj kələkələ panəktərənə ki moro kə ənəksiyə yorkun ənje o ənje

kambefe kətət kilo camət-tin panəktərəne ki moro, **13** aŋkesiya ḥorkun ja teren tin nje o nje padərər ni polojnə pa mənğben pa kambefe kətət kilo kəmaas panəktərəne ki moro. Kəlojnə ka pəcəl mpe ancəfe MARIKI mə po, ambənc ja polojnə pəcəf papoko ḥontore-tore kə abəkəc. **14** Nədejər sə kəlojnə ka wən: Teta tura mpe o mpe nəkere liter maas, teta aŋkesiya ḥorkun liter mərəj, kə teta aŋkesiya ḥorkun ja teren tin nje o nje liter din kə daco. Yolojnə yəcəl yəcəf yaye yo pəmar nənde nəclorjnə tataka təcəkə-cəkə ta ȳof ȳofu ja teren fəp. **15** Nəkere sə MARIKI ambiyofo ȳin teta kəlojnə ka kiciya, nənəcər ni yolojnə yayəkə ancəfe MARIKI dəsək o dəsək mə, kə kəlojnə ka wən wa yi. **16** ȳof ȳacəkə-cəkə ja teren, tataka ta wəco kə maŋkale, nəboc kəsata ka kəcəm-cəməs ka Kəcepər ka məleke medif kəleləs ka MARIKI. **17** Tataka ta wəco kə kəcamət ta ȳof ȳanjəkə, nəde nəcboce MARIKI kəsata ka Cəcom cətənəyəkəl lebin. Nəde nəcsəm cəcom cətənəyəkəl lebin mata camət-mərəj camcam. **18** Dəsək dəcəkə-cəkə da tataka tolusər tayi, nəde nəcwe kəlojnəne kəsoku teta kəleləs MARIKI. Ta nəbəc dəsək dadəkə yebəc nyə o nyə nəmbət bəc mə! **19** Nəde nəkere MARIKI yolojnə nyə nəndecəfə kə mə teta polojnə pəcəf: Mura mərəj, aŋkesiya ḥorkun ȳin kə ȳkesiya yorkun camət-mərəj ya teren tin tin. Nələk yəcəl yətəyə dolokəp. **20** Pəcəl mpe o mpe, nədejər pi kambefe kətət ka polojnə pa mənğben panəktərəne ki kə moro: Tura mpe o mpe kilo camət-maŋkale kə aŋkesiya ḥorkun kilo camət-tin, **21** aŋkesiya ḥorkun ja teren tin nje o nje kilo kəmaas. **22** Nəkere ambiyofo ȳin teta kəlojnə ka kiciya, ntə tərəsəne patubucne kəsəkəs nu kiciya konu mə. **23** Yolojnə yayəkə yo nəde nədejər sə yolojnə nyə ancəfe MARIKI bətbət, nyə ancəfe kə dəsək o dəsək mə. **24** Dəsək o dəsək mata camət-mərəj disre nəde nəckərə yolojnə yayəkə, yi yəyəne yolojnə ya yeri nyə ancəfe MARIKI mə. Ambənc ja yi ḥontore-tore kə abəkəc. Padərər yi sə yolojnə ya dəsək o dəsək nyə ancəfe MARIKI mə, kə kəlojnə ka wen wa yi. **25** Tataka ta camət-mərəj, kəlojnəne kəsoku kə teta kəleləs MARIKI. Ta nəbəc dəsək dadəkə yebəc nyə o nyə nəmbət bəc mə. **26** Dəsək nde nəntəl yokom yəcəkə-cəkə ya antəf ȳonu mə, nəde nəcker'em yolojnə ya mənğben mofu ma yetəl yonu. Dəsək da kəsata ka Mataka Moluksər dadəkə, nəde nəcwe kəlojnəne kəsoku teta kəleləs ina MARIKI. Ta nəbəc dəsək dadəkə yebəc nyə o nyə nəmbət bəc mə. **27** Nəkere MARIKI

yolojnə nyə ancəfe kə mə: Mura mərəj, aŋkesiya ḥorkun ȳin kə ȳkesiya yorkun camət-mərəj ya teren tin tin. Ambənc ja yi ḥontore-tore MARIKI abəkəc. **28** Pəcəl o pəcəl, nəlojnəne pi kambefe kətət nkə anəktərəne kə moro mə: Teta tura o tura nədejər kilo camət-maŋkale, teta aŋkesiya ḥorkun nje o nje kilo camət-tin, **29** kə teta aŋkesiya ḥorkun ja teren tin nje o nje kilo kəmaas. **30** Nəlojnə sə ambiyofo ȳin teta kətubucne kəsəkəs nu kiciya konu. **31** Nədejər yolojnə yayəkə fəp yolojnə yəcəf ya dəsək o dəsək kə yolojnə ya mənğben nyə andenər yi mə. Nəde nəckərə yəcəl nyə yəntəyə dolokəp mə, kə yolojnə ya wən.

29 Dəsək dəcəkə-cəkə da ȳof ȳa camət-mərəj, nəde nəcwe kəlojnəne kəsoku teta kəleləs ina MARIKI. Ta nəbəc dəsək dadəkə yebəc nyə o nyə nəmbət bəc mə. Dəsək nde arjula aluk cawon cawon mə pəbotu po. **2** Nəde nəclorjnə MARIKI yəcəl yəcəf, ambənc ja yolojnə yayəkə ḥontore-tore kə abəkəc: Tura tin, aŋkesiya ḥorkun ȳin kə ȳkesiya yorkun ya teren tin tin camət-mərəj, fəp fa yi ta yəyə dolokəp. **3** Nəkere sə yolojnə ya mənğben ya yi, kambefe kətət nkə anəktərəne kə moro mə: Teta tura o tura kambefe kilo camət-maŋkale, teta aŋkesiya ḥorkun kambefe kilo camət-tin, **4** teta aŋkesiya ḥorkun ja teren tin nje o nje kambefe kilo kəmaas. **5** Mədejər sə ambiyofo ȳin teta kətubucne kəsəkəs nu kiciya konu. **6** Padərər yəcəl yolojnə yayəkə kəlojnə nkə ancəfe MARIKI dəsək o dəsək mə. Padərər sə yi yəcəl yolojnə yəcəf ya dəsək dəcəkə-cəkə da ȳof ȳof kə yolojnə ya mənğben kə yolojnə ya wən ya yi. Ambənc ja yolojnə yəcəf yayəkə fəp ḥontore-tore MARIKI abəkəc. **7** Tataka ta wəco ta ȳof ȳa camət-mərəj, nəde nəcwe kəlojnəne kəsoku, nəsuj ta nəbəc ntə o ntə dəsək dadəkə. **8** Nəkenə MARIKI yolojnə yəcəf, ambənc ja yi ḥontore-tore kə abəkəc: Tura tin, aŋkesiya ḥorkun ȳin kə ȳkesiya yorkun camət-mərəj ya teren tin tin nyə yəntəyə dolokəp mə. **9** Yolojnə ya mənğben ya yi yəyəne kambefe kətət nkə anəktərəne moro mə: Kambefe kajkə kilo camət-maŋkale teta tura tin, kilo camət-tin teta aŋkesiya ḥorkun, **10** kambefe kətət kilo kəmaas teta aŋkesiya ḥorkun ja teren tin nje o nje. **11** Nəkere sə ambiyofo teta kəlojnəne ka kiciya, kədejər ka kəlojnəne ka kətubucne kəsəkəs ka kiciya, padərər sə yolojnə nyə ancəfe MARIKI dəsək o dəsək mə, yolojnə ya mənğben kə ya wən wa yi. **12** Tataka ta wəco kə kəcamət ta ȳof ȳa camət-mərəj, nəde

nacwe kəlojkanə kəsoku teta kəleləs ka ina MARIKI. Ta nəbəc dəsək dadəkə yəbəc nyə o nyə nəmbət bəc mə. Nəboçə MARIKI kəsata mata camət-mərəj disre. **13** Nəkekərə yəcəf, yolojnə nyə ancəfə MARIKI mə, ambənc ἡ ya yolojnə yayəkə ἡントрə-tore MARIKI abəkəc: Mura wəco kə maas, ἡkesiya yorkun mərəj kə ἡkesiya wəco kə majkələ ya teren tin tin, yi fəp yotəyo dolokəp. **14** Yolojnə ya məngben ya yi yoyənə kəmbefe kətət nkə anktərenə moro mə: Teta tura o tura nəkərə kəmbefe kilo camət-majkələ, teta ənkesiya ἡorkun nyə o nyə kəmbefe kilo camət-tin, **15** ἡkesiya ya teren tin tin wəco kə majkələ kəmbefe kilo kəmaas teta nyə o nyə, **16** nəkərə sə ambiyofo teta kəlojne ka kiciya, nədejər sə yolojnə nyə ancəfə MARIKI dəsək o dəsək mə, kə kəlojne ka məngben kə ka wen wa yi. **17** Kəyəfe tataka ta mərəj haj ta camət-mərəj ta kəsata, nəcdejər kəlojne nkə ancəfə MARIKI dəsək o dəsək mə, nəcləjnə yəcəf yotəyo dolokəp, yolojnə ya məngben ya kəmbefe kə wen wa yi. Yəcəf nyə yə nənde nacləjnə: Dəsək da mərəj: Mura wəco kə mərəj, ἡkesiya yorkun mərəj, ἡkesiya wəco kə majkələ ya teren tin tin, kə ambiyofo ȝin. Dəsək da maas: Mura wəco kə pin, ἡkesiya yorkun mərəj, ἡkesiya yorkun wəco kə majkələ ya teren tin tin, kə ambiyofo ȝin. Dəsək da majkələ: Mura wəco, ἡkesiya yorkun mərəj, ἡkesiya yorkun wəco kə majkələ ya teren tin tin, kə ambiyofo ȝin. Dəsək da kəcamət: Mura camət-majkələ, ἡkesiya yorkun mərəj, ἡkesiya yorkun wəco kə majkələ ya teren tin tin, kə ambiyofo ȝin. Dəsək da camət-tin: Mura camət-maas, ἡkesiya yorkun mərəj, ἡkesiya yorkun wəco kə majkələ ya teren tin tin, kə ambiyofo ȝin. Dəsək da camət-mərəj: Mura camət-mərəj, ἡkesiya yorkun mərəj, ἡkesiya yorkun wəco kə majkələ ya teren tin kə ambiyofo ȝin. **35** Tataka ta camət-maas ta kəsata, kəlojkanə kəlpəs kə. Ta nəbəc ntə o ntə nəmbət bəc mə dəsək dadəkə. **36** Nəkekərə yəcəf nyə ancəfə MARIKI mə yolojnə yəcəf nyə ambənc ἡ ya yi ἡонтрə-tore kə abəkəc mə: Tura tin, ənkesiya ἡorkun ȝin kə ἡkesiya yorkun camət-mərəj ya teren tin tin, fəp fa yi ta yəyo dolokəp. **37** Pəcəl o pocəl, pəmar palojsnənə pi kəmbefe kə wen katubcənə ka ntə sariyə səloku nu ti mə. **38** Nəlojne sə ambiyofo teta kəlojne ka kiciya, nədejər yolojnə nyə ancəfə MARIKI dəsək o dəsək mə, nədejər sə kəlojne ka məngben kə ka wen nwə ajlojsnənə yi mə. **39** Yolojnə yayə yə nənde nəkərə MARIKI matakə ma kəsata.

Nədejər yi yolojnə ya kədərəm, yolojnə ya kəpoçə abəkəc ἡosoku pes, yolojnə nyə ancəfə MARIKI mə, ya məngben, ya wen kə ya kəpajnə pəforu. **40** Kə Musa oluku aka Yisrayel təkə MARIKI enasom kə mə fəp.

30 Kə Musa oluku akirij a cusunka ca Yisrayel:

«Ntə to MARIKI osom: **2** Kə fum endərəm kəkərə MARIKI polojnə, kə pəyəne fe ti pənəjənə tes tələma, pəmar fe pəyi ta elas dim dən-ε, pəyo təkə oluku mə. **3** Kə wəyecərə əsərəyi ndena kas, pəderəm kəyəne MARIKI tes tələma, **4** kə kas encərə kədərəm kəjkə ta oluku tələm o tələm-ε, wan wəran pəmar palas dim dən, pəyo təkə enaderəm kəyə mə. **5** Mba dəsək ndə kas encərə ti, pəloku a owose fe kədərəm ka wan kən wəran mə, wan wəran nwə entam kəyi ta elas dim dəkə enaderəm mə. MARIKI əjəjnənə kə kədərəm kən, bawo kas owose fe. **6** Kə wəyecərə endərəm, kə pəyəne fe ti pəsənə temer kəyə tes tələma ta encəm-cəmne, tecepər pəde pəlo təlpəs, **7** dəsək ndə wos encərə ti ta oluku tələm o tələm-ε, pəmar palas dim dəkə enaderəm mə. **8** Mba dəsək ndə wos encərə ti, pəloku a owose fe kədərəm ka wəran kən mə-ε, wəran nwə entam kəyi ta elas dim dəkə enaderəm mə. MARIKI əjəjnənə kə kədərəm kən, bawo wos owose fe. **9** Kə wəcəbokərə kə pəyəne fe ti wəran nwə ȝancənənə kə wos, təyənə endərəm kəyə ka tes-ε, pəmar pəlas dim dən. **10** Kə wəran wələ endərəm kə pəyəne fe ti pəsənə temer kəyə ka tes tələma, **11** wos pəcərə kədərəm kəjkə ta oluku tələm o tələm-ε, pəmar palas dim da kədərəm dəkə enasənə mə. **12** Mba kə təyənə, dəsək ndə wos encərə ti mə, wos pəloku a owose fe kədərəm kəjkə-ε, wəran nwə entam kəyi ta ȝəyə təkə enaderəm mə. MARIKI əjəjnənə wəran nwə, bawo wos owose fe kədərəm kəjkə. **13** Kədərəm nkə o nkə kə pəyəne fe ti kəsənə temer kəsək tes tələmə-ε, wos entam kəwəsse ti kə pəyəne fe ti pəbupəre ti. **14** Kə wos əntaloku tələm o tələm haj dəckəsək-ε, wos owose tem tatəkə kədərəm kəjkə kə pəyəne fe ti kəsənə temer kəjkə. Wos owose ti tem tatəkə teta kəyi kən ta ombupəre dəsək ndə encərə ti mə. **15** Kə təyənə pəwon kəbupəre ti-ε, nkən wos əyjənə wəciya teta ntə wəran kən əntlas dim da kədərəm kən mə. **16** Sariyə sajse sə MARIKI enasom Musa, ntə pəmar teyi wərkun kə wəran kən dacə mə, kə pəyəne fe ti wəyecərə kə kas dacə kə təyənə pəsərəyi ndena kas-ε.

31 Kə MARIKI oluku Musa: **2** «Məlukəsə aMadiyan ayek ἡ ya aYisrayel. Kə tencepər-ε, məndefi.» **3**

Kə Musa oluku aYisrayel: «Afum nəna dacə յalek yosutnene, յako յawekernə aMadiyaj kəsutene, nte təjəsənə nəlukse ayek nijə MARIKI oluku kəlukse յa mə. 4 Nəyek-yek afum wul win kusujka o kusujka ka Yisrayel.» 5 K'ayek-yek cusujka ca Yisrayel fəp arkun asutene wul wəco kə mərəj. 6 Kə Musa erkekərə arkun akajə wul win kusujka o kusujka dəkəsutene kəlekəne Finehas wan ka wəlojnə Elasar, nwə ənatəmpər yosumpər-sumpər yopus ya angbip յosoku kə luk nyə awene teta kəlojkane mə. 7 Kə յalek yosutnene kə յawekernə aMadiyaj pəmə nte MARIKI ənasom ti Musa mə: Kə յandifət arkun aMadiyaj fəp. 8 Kə յandiftene abe aMadiyaj aje kəcamət: Ewy, Rekem, Cur, Hur, Reba, kə յandifene sə Balam wan ka Behor. 9 Kə aka Yisrayel յasumpər aran kə awut aMadiyaj dacar kə յafojət yəcəl kə daka daşan fəp. 10 Kə յancəfət sədare sərjan səpərəj kə madare marjan. 11 Kə յaŋkekərə daka da Madiyaj fəp, kələk afum haj yəcəl yanjan nyə յanasumpər mə. 12 Kə յaŋkekərə acar aje յanasumpər dəkəwan kə daka dəkə յanalek mə, kə յamentər yi Musa, wəlojnə Elasar kə kəlojkane ka aka Yisrayel aje յanande nde tegbəre ta Mohab nde Yurden kəsək, յatəfərnə Yeriko mə. 13 Musa, wəlojnə Elasar kə akirij kəlojkane ka Yisrayel fəp յawur kəkəfaynə յa saŋka tadarəj. 14 Kə pəntəle Musa nno akirij a cəgbə ca asutene wul win, kə ca asutene tasar tin a dəkəwan aje յanalukus mə. 15 Kə Musa oluku: «Ta ake tə nəntədiftə aran akajə fəp-ə? 16 Aran akajə, moloku ma Balam disre յasənə aka Yisrayel kəcəmə MARIKI dəbəkəc teta Peyor. Ti tənasənə pəcuy pəsətə kəlojkane ka MARIKI. 17 Ndəkəl on nədifət awut arkun aMadiyaj kə aran fəp aje arkun յafəntərər mə. 18 Mba ayecəra aje arkun յantəfəntərər mə, nəməjəkernə յa, akonu. 19 Kə nəna, nwə o nwə endif fum kə pəyənə fe ti pagbujenə wəfi mə, pəyi nno saŋka tadarəj, յandesəkəsnə kiciya kərjan tataka ta maas kə ta camət-mərəj kə acar anu. 20 Nəndesəkəs sə yamos fəp, ca ya akata, ca nyə aŋlompəc cəfon ca cir mə, kə yosumpər-sumpər nyə alompəc tok mə.» 21 Kə wəlojnə Elasar oluku asədar aje յanakə dəkəwan mə: «Tante tə sariye nse MARIKI osom Musa mə sələku: 22 Kəma, gbeti, kəpər, afəc, yoku kə sumbu, 23 ca nyə yəntəm nənc mə fəp, nəcəf yi, a nədesəkəs yi domun dəsəkse. Nyə yəntətam nənc mə, domun nde dəjsəkəs mə d'andəsəkəs yi. 24 Nəyak yamos yonu tataka ta camət-mərəj, nəjsək tem tatəkə. Kə təncepər-ə, nəntam kəbəre dəsaŋka.»

25 Kə MARIKI oluku Musa: 26 «Məna, wəlojnə Elasar kə akirij a dəcor aka kəlojkane, nələm daka nde nəsətə dəkəwan mə, afum kə yəcəl nyə nəsumpər mə fəp. 27 Nəyer daka nde nəsətə dəkəwan mə asutene kə aka kəlojkane. 28 Yəsətə ya asutene dacə, nyə yəyənə ya MARIKI. Fum wəkin afum masar kəcamət dacə, wana win cəna masar kəcamət dacə, aŋkesiya յin յkesiya masar kəcamət dacə, wir win cir masar kəcamət dacə yəyənə ya MARIKI. 29 Nəsən wəlojnə Elasar yəsətə yayəkə ambele ina MARIKI mə. 30 Daka dəkə aŋsəj aka Yisrayel mə, nəwure fum wəkin afum wəco kəcamət dacə, pocəl pin wəco kəcamət dacə, kəyəfə cəna, յkesiya, sofale, cir kəbəp kə yəcəl yəlpəs yəkə nəsənə yayəkə aLewy aje յantəmpər kəbəm ka dəkiyi dosoku dem mə.» 31 Musa kə wəlojnə Elasar յayə təkə MARIKI ənasom Musa mə. 32 Yəcəl nyə asutene յanafojət dəkəwan mə: Delay da յkesiya kə cir dənabəp wul masar camət-tin, wəco camət-mərəj kə kəcamət. 33 Delay da cəna dənabəp wul wəco camət-mərəj kə mərəj. 34 Delay da sofale dənabəp wul wəco camət-tin kə pin, 35 kə aran wul wəco maas kə mərəj aje arkun յanatsəfəntərər mə. 36 Yəcəl yefət nyə y'anasənə asutene: յkesiya kə cir wul masar maas wəco maas kə camət-mərəj, masar kəcamət. 37 Yəcəl nyə anabelər ya MARIKI mə yənabəp masar camət-tin, wəco camət-mərəj kə kəcamət. 38 Cəna wul wəco maas kə camət-tin, k'ambəle MARIKI wəco camət-mərəj kə mərəj. 39 Sofale wul wəco maas, masar kəcamət, k'ambəle MARIKI wəco camət-tin kə pin. 40 Afum wul wəco kə camət-tin k'ambəle MARIKI wəco maas kə mərəj. 41 Kə Musa əsəj wəlojnə Elasar yəsətə nyə pənamar pasəj MARIKI mə, pəmə təkə MARIKI ənasom ti Musa mə. 42 Yəsətə yəkə pənamar pasəj aYisrayel mə, nyə Musa ənabelər yəsətə ya asutene dacə mə, 43 յkesiya kə cir yənabəp wul masar maas wəco maas kə camət-mərəj, masar kəcamət, 44 cəna cənabəp wul wəco maas kə camət-tin, 45 sofale sənabəp wul wəco maas, masar kəcamət, 46 kə afum յanabəp wul wəco kə camət-tin. 47 Yəsətə yəkə pənamar pasəj aYisrayel mə, kə Musa owure pəsətə mpe o mpe dacə, pin wəco kəcamət disre, k'əsəj aLewy aje յantəmpər kəbəm ka dəkiyi dosoku da MARIKI mə, pəmə təkə MARIKI ənasom ti Musa mə. 48 Akirij a asutene tasar tin, akirij a asutene wul win յander յabəp Musa, 49 kə յaloku kə: «Sələm asutene aje sənasole mə. Ali wəkin ombut fe su dacə. 50 Fəp fosu səmpocə-pocə MARIKI ca ya kəma nyə

səsətə dəkəwan mə, kəyefə yegbeknə, cəsora, curunde ca tamp, kəbəp yadələrjəs kə ca ya kəma yələma, nte tərəfə patubucnə kəsəkəs səna yati kiciya kosu MARIKI fər kiriş mə.» 51 Musa kə wəlojnə Elasar əsətər asutənə kəma, ca fəp yegbəc. 52 Delel da kəma fəp nkə akirij a asutənə tasar tin, asutənə wul win əjanasən MARIKI mə, denabəp kilo tasar tin kə wəco camət-mərəj. 53 Asutənə, əna qanameykərnəye yəsətə yanın nyc əjanafonjət mə. 54 Musa kə wəlojnə Elasar əjambaj kəma nkə akirij a asutənə tasar tin kə asutənə wul win əjəkərə əna mə, kə əjamber yi nde angbancan əjbəpənə kə Kanu, nte tərəfə təyənə tecəməməs ta MARIKI teta aka Yisrayel mə.

32 Aka cusunjka ka Ruben kə ka Kad əjanayə yəcəl yeləram. Kə əjanəjk a antof əna Yaser kə əna Kalad əntəsesə kəcəl. 2 Kə aka cusunjka ca Kad kə Ruben əjander əhaloku Musa, wəlojnə Elasar kə akirij a kəlojnkanə: 3 «Atarot, Dibəj, Yaser, Nimra, Hesbon, Eleyale, Sebam, Nebo kə Beyəj, 4 sədare nse kəlojnkanə ka Yisrayel əsətə kəmar ka MARIKI disre mə fəp. Atof əjaşı əntəsesə kəcəl. Səna, acar am, səyə yəcəl.» 5 Kə əhaloku: «Kə təyənə məcwəsə-ə, Musa məsənə səna kəyer disre atof əjaşı. Ta məcepərənə su kəngbəkə ka Yurden.» 6 Kə Musa eyif aka cusunjka ka Kad kə ka Ruben: «Awənc anu aja əjandə əjəckə dəkəwan, nənə nəndə nno ba? 7 Ta ake tə ənəfəj kəbərə aYisrayel abəc kəkə atof ənje MARIKI əsənə əna mə-ə? 8 Tante tə awisi aja əjanayə, nte inasom Kades Barneya mə, kəkəkəcə atof əna Kanaj mə. 9 Kə əjəkə nde dəngbəl da Eskol, nte əjəkəkəcə atof mə, kə əjamber aYisrayel abəc kətəberə atof ənje MARIKI eyi əsənə əna mə. 10 Kə pəntəle MARIKI dəsək dadəkə, k'enderəm: 11 «Arkun əje əjanapə kəyefə ka Misira mə, kəlek ka meren wəco mərəj həj kəcəpər ka ti, əfədənəjk atof ənje inaderəm əsənə Abraham, Siyaka kə Yakuba mə, bawo əjələs fə dim dem. 12 Mənənə Kaleb wan ka Yefune wəka kor ka Kenisi kə Yosuwe wan ka Nun, əna əjədenəjk atof əjəkəkə, bawo əna əjələs dim da MARIKI.» 13 Kə pəntəle MARIKI nno aka Yisrayel ənayi mə, k'əsənə əna kənənəjkər-nənəjkər nno dətəgbərə meren wəco əjəkələ həj kə dətemp nde ədnayə təkə təntəbot MARIKI mə əhalip kəməlkə. 14 Kə nənə, nəlek sə dəkəcəmə da awisi aja, pəmo yəpəsər ya kətək nəyənə kəgəba ka aciya, nənəcər metələ ma MARIKI nno aka Yisrayel ənayi mə! 15 Nənə aka cusunjka ca Kad kə Ruben, kə nəntələsə dim da MARIKI-ə, əjəsək sə afum asu nno dətəgbərə,

nəsənə əna kəməlkə.» 16 Kə aka cusunjka əje əhalətərəne Musa kə əhaloku kə: «Kule ka əjesiya kə cir cosu kə səfaj kələmpəs nno kə dəkiy i da afum asu aka dəwəlo. 17 Kə səlip-ə, səlek yosutnənə səcəmə aYisrayel tekirij, həj səkekərə əna mofo əməjan məndə. Aka wolo wosu disre əhandendə sədare nse ambum mə, təta afum əje ənabəjər atof mə. 18 Səfəlukus nno ndorosu ta aka Yisrayel əsətə nwe o nwə ke kən-ə. 19 Səna səfəkəsətə paka dəkə kəjan nde kəngbəkə ka Yurden tədarəj, bawo səna səsətə kə kəca nkə dec dəməpə Yurden mə.» 20 Kə Musa oluku əna: «Kə nəyə tətəkə, kə nəlek yosutnənə nəcəmə MARIKI tekirij kəkə dəkəwan, 21 nəlek fəp fonu yosutnənə nəcali Yurden MARIKI fər kiriş, nəyi di həj MARIKI pəlip kəbələs aterənə ən-ə, 22 kə nəndelukus təm nte atof ənəndeyi kətam ka MARIKI dəntəf mə-ə, awa, təm tətəkə gəbəcərəm, tonu telip nno MARIKI kə aka Yisrayel ənayi mə. Təm tətəkə yati atof əjaşı əjəyənə oj əjənə kəwəsə ka MARIKI. 23 Mba kə nəntəyə tətəkə-ə, nənciya MARIKI, nəcərə a kiciya konu kənələksərəne nu. 24 Nəcəmbər dəkiy i da afum anu aka dəwəlo kə kule ka əjesiya kə cir conu, nəyə sə tokə towur nu dəcəsu mə.» 25 Aka cusunjka ka Kad kə ka Ruben əhaloku Musa: «Acar am ənə səyənə, Mariki, təkə mələku mə, tə əndeyə. 26 Aran asu kə awut, yəcəl yosu fəp yəndeyi sədare sa Kalad. 27 Fəp fosu səndəlek yosutnənə səkə dəkəwan əsəmə ka MARIKI pəmo təkə mələku ti mə.» 28 Kə Musa osom tətəjan wəlojnə Elasar, Yosuwe wan ka Nun kə akirij a wolo wa cusunjka ca Yisrayel. 29 Kə Musa oluku əna: «Kə aka cusunjka ca Kad kə Ruben əjancali kəngbəkə ka Yurden kə nənə-ə, kə fəp əfəjan əjəlek yosutnənə kəkə dəkəwan pəmo təkə MARIKI osom ti mə, kə atof ənjei kətam konu dəntəf-ə, əsənə əna atof əna Kalad kə. 30 Mba kə əjənəlek yosutnənə əjəcali kə nənə-ə, əsətə kə ka antof nənə dəcəsu nno Kanaj.» 31 Aka cusunjka ca Kad kə Ruben əhaloku: «Nte MARIKI oluku su mə, əndeyəti. 32 Səndəlek yosutnənə pəmo təkə MARIKI oluku ti mə, səbərə Kanaj. Mba səna, nno kəca nkə dec dəməpə Yurden mə sədesətə kə ka antof.» 33 Kə Musa əsənə aka cusunjka ca Kad kə Ruben kə cusunjka dəcə ka Manase wan ka Isifu atof əna Sihəj wəbə wəka Amor, atof əna Ək wəbə ka Basan, atof kə sədare sayi, kə antof ənəkə əjəkələ sədare səsəkə mə fəp. 34 Kə aka cusunjka ka Kad əjancəmbər Dibəj, Atarot, Arower, 35 Atarot Sofan, Yaser, Yokboha, 36 Bet Nimra kə Bet Haraj sədare sa səkət, kule ka əjesiya kə cir cəjan. 37 Kə aka cusunjka ka Ruben əjancəmbər Hesbon, Eleyale,

kо Kiriyatayim, 38 Nebo kо Bal Meyoŋ, sədare nse anader pasəkpər mewe mo, kо Sibima. Kо յասօն sədare səkо յաշմբər mo mewe. 39 Aka kor ka Makir wan ka Manase յայկо Kalad kо pəyօne di ndaranjan. Kо յամբարј di aka Amor aко յանանde di mo. 40 Kо Musa օսօյ atօf յа Kalad Makir wan ka Manase kо wəkako ende di. 41 Yahir wan ka Manase, օյкo pəlek madare ma aka Amor mələmə, k'ewe di madare ma cəbal ma Yahir. 42 Noba nkən so օյкo pəwəkərnə Kenat kо madare mme məsəŋkəne di mo, k'օսօյ di tewe tən Noba.

33 Mofo mecepe-cepe ma aYisrayel mo mame nte

յանաւur Misira cəgba kо cəgba, Musa kо Aruna յաsole յа mo. 2 Kо Musa encic mewe ma mofo mme յանccəmbərəs mo, kəsom ka MARIKI. 3 Kо յայեf Ramses յof յօсօкօ-сօкօ, tataka ta wəco kо kəcamət ta յof յօсօкօ-сօкօ. Dəckəsək da kəcepər ka meleke medif, kо aYisrayel յաwur yejən for ya aka Misira fəp kiriŋ. 4 Təm tatəkə tо aka Misira յաncwup awut ajan acəkօ-сօкօ aко յաnafir յа mo. Kо MARIKI ombocər canu ca Misira kiti. 5 Kо aka Yisrayel յաyef Ramses kо յայկо յաշmբərəs Etam nje յeyi tegbəre kəsək mo. 7 Kо յաyef Etam kо յalukərəne kəca ka Pi Hirət nde pəntefərəne Bal Cefəj mo kо յայకо յաšmբərəs Mikədəl. 8 Kо յաyef Pi Hirət kо յanacali kəba ka Cəŋkəlma kо յայкo dətegbəre. Kо յայkət mata maas tegbəre ta Etam disre, kо յայкo յанде Mara. 9 Kо յաyef Mara kо յայкo Elim. Cələmp wəco kо mərəj cənayi Elim kо komp wəco camət-mərəj dəndo յanacəmbərəs. 10 Kо յաyef Elim kо յայкo յաšmբərəs kəba ka Cəŋkəlma kəsək. 11 Kо յաyef dəndo kəba ka Cəŋkəlma, kо յայкo յաšmբərəs tegbəre ta Sin. 12 Kо յաyef tegbəre ta Sin kо յայкo յаšmբərəs Dofka. 13 Kо յաyef Dofka kо յայкo յанде Alus. 14 Kо յաyef Alus kо յայкo յаšmբərəs Refidim, nde afum յanatəsətə domun domun mo. 15 Kо յաyef Refidim kо յայкo յаšmբərəs tegbəre ta Sinayi. 16 Kо յաyef tegbəre ta Sinayi kо յայкo յаšmբərəs Kibərot Tawa. 17 Kо յաyef Kibərot Tawa kо յայкo յаšmբərəs Hacerot. 18 Kо յաyef Hacerot kо յայкo յаšmբərəs Ritma. 19 Kо յաyef Ritma kо յայкo յаšmբərəs Rimon Perec. 20 Kо յաyef Rimon Perec kо յայкo յаšmբərəs Libna. 21 Kо յաyef Libna kо յայкo յаšmբərəs Risa. 22 Kо յաyef Risa kо յայкo յаšmբərəs Kelata. 23 Kо յաyef Kelata kо յայкo յаšmբərəs nde tərə ta

Sefə. 24 Kо յաyef tərə ta Sefə kо յայкo յаšmբərəs Harada. 25 Kо յաyef Harada kо յայкo յаšmբərəs Makelot. 26 Kо յաyef Makelot kо յայкo յаšmբərəs Tahat. 27 Kо յաyef Tahat kо յայкo յаšmբərəs Tara. 28 Kо յաyef Tara kо յայкo յаšmբərəs Mitka. 29 Kо յաyef Mitka kо յայкo յаšmբərəs Hasemona. 30 Kо յաyef Hasemona kо յայкo յаšmբərəs Moserot. 31 Kо յաyef Moserot kо յայкo յаšmբərəs Bene Yakan. 32 Kо յաyef Bene Yakan kо յայкo յаšmբərəs Hor Kidkad. 33 Kо յաyef Hor Kidkad kо յայкo յаšmբərəs Yotbata. 34 Kо յաyef Yotbata kо յայкo յаšmբərəs Abərona. 35 Kо յաyef Abərona kо յայкo յаšmբərəs Eciyօj Keber. 36 Kо յաyef Eciyօj Keber kо յայкo յаšmբərəs tegbəre ta Cin nde Kades. 37 Kо յաyef Kades kо յայкo յаšmբərəs nde tərə ta Hor nde Edom kəsək. 38 Kо wəlojne Aruna əmpə nde tərə ta Hor kəroj kəsom ka MARIKI disre, k'օյкo pəfi di teren ta wəco maŋkələ kəwur ka aka Yisrayel Misira, tataka tօсօкօ-сօкօ ta յof յа kəcamət. 39 Aruna ənasətə meren tasar tin wəco mərəj kо maas nte encfi nde tərə ta Hor mo. 40 WəKanaj ənayi nwə ənayəne wəbə wəka dare da Arad, pənde Nekef mo. Nkon ənane tan kəder ka aYisrayel. 41 Kо յաyef tərə ta Hor kо յայкo յаšmբərəs Calmona. 42 Kо յաyef Calmona kо յայкo յаšmբərəs Punon. 43 Kо յաyef Punon kо յայкo յаšmբərəs Obot. 44 Kо յաyef Obot kо յայкo յаšmբərəs Iye Abarim, nde kələncər ka Mohab. 45 Kо յաyef Iyim kо յայкo յаšmբərəs Dibəj Kad. 46 Kо յաyef Dibəj Kad kо յայкo յаšmբərəs Almon Diblatayim. 47 Kо յաyef Almon Diblatayim kо յայкo յаšmբərəs nde tərə ta Abarim nde pəntefərəne Nebo mo. 48 Kо յաyef tərə ta Abarim kо յայкo յаšmբərəs nde tegbəre ta Mohab, kəŋgbəkə ka Yurden kəsək nde pəntefərəne Yeriko mo. 49 Kо յայкo յанде Yurden kəsək, kəyefə Bet Yesimət haj Abel Sitim nde tegbəre ta Mohab. 50 Nde tegbəre ta Mohab, nde kəŋgbəkə ka Yurden kəsək nde pəntefərəne kо Yeriko mo, kо MARIKI oluku Musa: 51 «Məlokə aYisrayel: Kо յայkəceper Yurden kəberə ka atօf յа Kanaj-e, 52 nəkə nəbaŋər afum aко յанде atօf յայкo mo fəp, nəmələk masar maŋjan məpat motontnəne, nəmələk mərəjka maŋjan ma fec yegbec, nələsər so mofo mesali dəməro mme յampuse canu cərjan mo. 53 Nəbaŋ atօf nəndə յi, isəŋ nu atօf յայкo nte tərəsənje յօyəne nu ke mo. 54 Nəkot yampuŋpuŋ nəyer atօf nje յօyəne ke konu mo, dəcor dəcor. Nəbekənə ntəf təkə nəlanənə mo, aко յala mo, nəsəŋ յа ke ka antof nkə kəmbək mo. Aŋe

ŋampice mə, nəsəŋ ŋa ke ka antəf nkə kəmpice mə. Cusurjka nce o nce ŋabəŋ da yampurjpuŋ yəŋsəŋ ŋa mə. Nəbəŋ ntəf yayəkə yəyone nu ke ka dacusurjka. 55 Kə nəntəbeləs afum aŋe ŋandə atəf ŋəŋəkə fəp fər yonu kiriŋ-ε, afum akə nəŋsaŋ mə, ŋandekətərəs nu pəmə ntəf paka pəmbərə fum dəfər mə kə pəyone fe ti bərjək nyə yəŋsə-səs cumunt mə. Ənde ŋactərəs nu sədare nse nəndə mə. 56 Iŋyo nu təkə inacəm-cəmne kəyə ŋa mə.»

34 Ko MARIKI oluku Musa: 2 «Məsom aYisrayel ntə, mələku ŋa: Kə nəndekəbəre Kanəŋ-ε, antəf nyə isəŋ nu ke mə, cələncər ca ŋi cə cancə: 3 Kəca kətət ko məntəfərnə nde dec dəmpə mə, antəf ŋonu ŋəŋkəcop təgbəre ta Cin kə atəf ŋa Edəm. Kələncər konu kəŋkəcop kəca kətət ka kəba Kədokət kə məntəfərnə nde dec dəmpə mə. 4 Kəkə kəkafələr ntende kəca kətət ka dəkəpə da Mekəlencər, kəsolnə kəca ka Cin, kəkəcepər kəca kətət ka Kades Barneya, kəkə kəcepər sə Hacar Adar kə Acmon, 5 kəkəkafələr sə Acmon haj kəkə kəsumpər dəŋgbəl da Misira a kədewur nde dəkəba. 6 Kələncər konu ntende dec dəŋkale mə, kəkəyone kəba Kəpəŋ. 7 Ntende kəca kəmeriya kə məntəfərnə nde dec dəmpə mə, kəyəfe nde kaba Kəpəŋ, nəcic ki haj nde tərə ta Hor. 8 Kəyəfe nde tərə ta Hor, nəcic ki kəcepər dəkəbəre da Lebo Hamat ntə təŋsəŋe kəbəp Cedad mə. 9 Kələncər kəŋkə kəkə ta Sifron haj kəkə kəsumpər Hacar Enan: Kələncər konu ka kəca kəmeriya kə kəŋkə. 10 Nəcic kələncər konu ntende dec dəmpə mə, kəyəfe Hacar Enan haj Sefam, 11 kələncər kəŋkə kətor kəyəfe Sefam kəkə Ribla kəca nkə dec dəmpə Ayin mə, kələncər kəŋkə kətor kəgbüjnəc dobo da kəba ka Kineret ntende dec dəmpə mə. 12 Kələncər kəŋkə kətor sə Yurdən, kəkə kəsumpər kəba Kədokət. Atəf ŋonu ŋəŋəkə kə cələncər nce cənəŋkər ŋi mə.» 13 Kə Musa osom aYisrayel ntə: «Atəf ŋəŋəkə ŋə nəŋkəyerənə dəyampurjpuŋ, antəf nyə MARIKI əsəŋ payer cusurjka nce camət-məŋkələ kə dacə mə. 14 Bawo kusurjka ka Ruben dacor kə dacor, kusurjka ka Kad dacor kə dacor ŋasətə ke kəŋjan ka antəf, kə kusurjka dacor ka Manase sə kəsətə ke kəŋjan ka antəf. 15 Cusurjka cancə mərəŋ kə kusurjka dacor ka Manase ŋanasətə ke kəŋjan ka antəf kəca nkə dec dəmpə Yurdən nde pətəfərenə Yeriko mə.» 16 Kə MARIKI oluku Musa: 17 «Mewe ma afum mə mame: aŋe ŋəŋkəyer nu antəf mə. Wəloŋne Elasar kə Yosuwe wan ka Nun. 18 Nədeko nələk wəkirim wəkin ka kusurjka o kusurjka, teta kəyer ka antəf. 19 Mewe

ma afum aŋaŋe mə mame: Kusurjka ka Yuda: Kəleb wan ka Yefune, 20 Kusurjka ka Simeyon: Semuwel wan ka Amihud. 21 Kusurjka ka Bənyamin: Elidad wan ka Kislon. 22 Kusurjka ka Dan: Buki wan ka Yokəli. 23 Kusurjka ka Isifu, kor ka Manase: Wəkirim Haniyel wan ka Efod. 24 Kusurjka ka Efrayim: Kemuyel wan ka Siftan. 25 Kusurjka ka Sabulon: Wəkirim Elicafan wan ka Parnak. 26 Kusurjka ka Isakar: Paliyel wan ka Asan. 27 Kusurjka ka Aser: Ahihud wan ka Selomi. 28 Kusurjka ka Naftali: Pedahel wan ka Amihud.» 29 Afum aŋaŋe ŋə MARIKI ənasəm kəyer ka antəf ŋa Kanəŋ aYisrayel.

35 Nde təgbəre ta Mohab, nde Yurdən kəsək, nde pəntəfərenə ko Yeriko mə, ko MARIKI oluku Musa: 2 «Məsom aYisrayel, ŋasəŋ aLewy kə ka antəf dəntəf yəŋjan disrə, sədare nse ŋantam kəndə mə, ŋasəŋ ŋa sə ntəf nyə yəŋkel si mə, yəcol yəŋjan yəcsətə dəkəsəmət. 3 A Lewy ŋandə sədare səsəkə, ntəf yəkə yəŋkel ŋa mə yəyone dəkəsəmət da yəcol yəŋjan, pətət pəŋjan kə pa yəcol yəŋjan. 4 Ntəf yəkə yəŋkel sədare səŋjan, nyə nəndesəŋ ŋa mə, pəmar yəyə dowokulu da mətər masar kəcamət haj pənəŋkər. 5 Təta dəkəsəmət da yəcol yəyəkə nətubuc kəyəfe ka damba nde dəŋkələ dare mə, kəkə ntende dec dəmpə mətər wul win kə nde dəŋkale sə mə, mətər wul win, kəca kətət mətər wul win kə kəmeriya mətər wul win, dare deyi dacə. 6 Nəsəŋ aLewy sədare səyacnə camət-tin nse wədif fum ta eyəfənə ti, əntəm kəyəkəsə pəkə mə. Nəsəŋ ŋa sə sədare wəco məŋkələ kə mərəŋ. 7 Sədare nse pəmar pasəŋ aLewy mə: Sədare wəco məŋkələ kə camət-maas kə cəsək ca si təta dəkəsəmət da yəcol yəŋjan. 8 Sədare nse nəndesəŋ aLewy mə, təkə cusurjka cəŋlanənə kəsətə ntəf mə, tə cəndəlanənə sə kəsəŋ aLewy ntəf. Kusurjka nkə kəŋsətə pələrəm mə kəsəŋ pələrəm, nkə kəŋsətə pipic mə kəsəŋ pipic..» 9 Ko MARIKI oluku Musa: 10 «Mələku aYisrayel: Kə nəncali Yurdən nəcbəre Kanəŋ-ε, 11 nəyək-yək sədare nse səndeyənə nu sədare səyacnə mə, ntə təŋsəŋe nwe endif fum ta eyəfənə ti, əŋyəkəsə pəkə pəyacnə mə. 12 Sədare səsəkə səndeyənə nu səyacnə, wəlukəsə ayek. Ti disrə, wədif fum əfəfi ta kəloŋkane kəntakiti kə-ε. 13 Sədare camət-tin nse nəndesəŋ mə, səndeyənə nu səyacnə. 14 Nəsəŋ sədare maas ntende dec dəmpə Yurdən mə, sədare maas nde Kanəŋ: Sədare səsəkə səyənə nu səyacnə. 15 Sədare səsəkə camət-tin səyənə səyacnə sa aYisrayel, acikəra andə kə acepərenə tem

aje ḥayi nu dacə mə, nwə o nwə endif fum ta eyefene ti mə, entam kəyekse pəkə pəyacne di. **16** Kə fum eyefene ti, pəsute wənc paka pa afec təsərəje kə kəfi-ε, wədif fum əfə, mənə padif wəkakə. **17** Kə fum encane wənc tasar təsərəje kə kəfi-ε, wədif fum əfə. Mənə padif fum wəkakə. **18** Kə fum osute wənc paka pa kətək təsərəje kə kəfi-ε, wədif fum əfə. Mənə padif wəkakə. **19** Wəlukse ayek ḥa wəfi, ənckənabəp wədif fum wəkakə, pədif kə. **20** Kə təyənə fum pəwən wənc kəter disre, kə pəyənə fe ti pəca kə paka poləm təsərəje wəkakə kəfi-ε, **21** kə pəyənə fe ti pəcaj kə aŋkulma kantera disre təsərəje wəkayi kəfi-ε, padif wəcaj kən aŋkulma, wədif fum əfə. Wəlukse ayek ḥa wəfi ənckənabəp kə, pədif kə. **22** Mba kə fum ewen wənc kətəyefene disre kə pəyənə fe ti pəca kə paka poləm kətəyefene disre-ε, **23** kə təyənə pəca kə tasar kətəyefene disre, təsərəje kə kəfi mba ta ḥanaterəne, ta entən kəyə kə palec-ε, **24** kələŋkəne kəboc kiti wədif fum kə wəlukse ayek ḥa wəfi dacə. **25** Kə kələŋkəne kəbəj wədif fum wəlukse ayek ḥa wəfi dəwaca. Kələŋkəne kəlukse wədif fum wəkakə dare dəkə enayekse pəkə pəyacne mə. Pəyi di haj wəlojnə wəpəj nwə ənasətə kəbəj ka moro ma dəKanu mə, pəfi. **26** Kə wədif fum owur cələncər ca dare nde enayekse pəyacne mə, **27** təyənə wəlukse ayek ḥa wəfi pəbəp kə cələncər ca dare deyacne todoru-ε, wəlukse ayek pədif kə-ε, esərə fe teta defi dən. **28** Bawo pəmar wədif fum nwə pəyi dare deyacne disre haj wəlojnə wəpəj pəfi. Kə təncepər-ε, wədif fum nwə entam kəlukus nde dare dən dokur. **29** Nəde nəclələs sariyə sajse dətemp kə dətemp nno o nnə nəndeyi mə. **30** Kə təyənə fum pədif wənc kəyefene disre-ε, padif wədif fum wəkakə, kə sede aləram ḥalok-loku-ε, toloku ta sede sin təfəsərəje padif wədif fum wəkakə. **31**

Ta nəde nəcwəsə kəpoce kələc təta kəkafəli pəlompu. Ta nəyajnəne wədif fum nwə pəmar padif mə, mənə padif kə. **32** Ta nədesə nəcwəsə kəpoce nəyajnəne wədif fum pəlukus dare dən dokur ta wəlojnə wəpəj entafi-ε. **33** Ta nəyik-yikəs atof ḥəkə nəyij i mə. Bawo k'andif fum-ε, tərəsəje atof kəyik-yik, mecir ma wədif ka fum gəbəcərəm mə antam kəsəkse ka atof nnej andif fum mə. **34** Ta nəde nəcyik-yikəs atof nnej nəndende mə, difə ində nu dacə: MARIKI iyənə, ində aka Yisrayel dacə.»

36 Kə akirij a kor ka Kalad, wan ka Makir wəka Manase, nwə əyənə wəka kusujka ka Isifu mə, ḥander ḥaloku for ya Musa kiriş, akirij a cusujka kə

akirij a cor ca Yisrayel. **2** Kə ḥander ḥaloku: «Mariki mem, MARIKI osom əm kəsəj dəyampuŋpuŋ atof ḥəyənə ke ka aYisrayel. Kə məsətər so MARIKI kəsəj ka ke ka Celofad wənc kosu, awut on aran. **3** Kə təyənə wəka kusujka kələma aYisrayel dacə pənənəce kə-ε, pəlec pampə pentam kəbəp su təm tatəkə, bawo ke kosu kəndebəle antof ḥa kusujka kosu, kədejər ka ke ka kusujka ka awos aja. Ti disre, ke nkə yampuŋpuŋ yənasəj su mə kəmbələ. **4** Tedejər ta ti, kə teren ta Kəkul-kuləne Pəbotu təmbəp-ε, ke kəjan ka antof kəndebəle dəkə ka kusujka kosu kədejərəne ka awos aja.» **5** Kə Musa osom aYisrayel kəsom ka MARIKI disre, k'oloku: «Aka kusujka ka Isifu ḥaloku kance. **6** Nte to MARIKI osom awut aran a Celofad: ḥalə nwə ḥəyəfaj pənənəce ḥa mə, mba təcənə e wərkun wəkayi pəcənə wəka kusujka ka kas kəjan. **7** Təyənə təm tatəkə, ke ka antof ḥa Yisrayel kəfəyəfə kəkə kədejərəne ke ka kusujka kələma. Kusujka nkə o nkə kəntəmpər ke ka antof ḥəyənə. **8** Kə təyənə kusujka disre wəran ełek ke ka antof ḥa kas-ε, wəka kusujka ka kas pəmar pənənəce kə. Ti disre, kusujka o kusujka ka Yisrayel kəndetəmpərəne ke ka antof nkə atem ajan ḥəyənə mə. **9** Kə teyi tatəkə-ε, ke ka antof nkə o nkə kəfəkə kusujka kələma. Kusujka ka Yisrayel nkə o nkə kəntəmpər ke ka antof ḥa akas aja.» **10** Kə awut aran a Celofad ḥəyə təkə MARIKI ənasəm Musa mə. **11** Mala, Tirsə, Hokəla, Milka kə Noha awut aran a Celofad ḥaləs-ləs nda awut arkun a akas ajan afət, **12** aka yuruya ya Manase wan ka Isifu dacə. Kə ke ka antof ḥəyənə kayi so kə kusujka kə kor ka apa kəjan. **13** Tosom kə sariyə sajse so MARIKI ənaloku Musa kəsom aYisrayel nde təqəbərə ta Mohab nde Yurdən kəsək, nde pəntəfərəne kə Yeriko mə.

Sariye

1 Moloku mame mə Ajnabi Musa ənaloku aka Yisrayel fəp təm nte əyanayi mokuru ma Yurden, nde tegbərə, nde aranta əyosu nde pəntəfərəne kə Suf mə, sədare sa Paran: Tofel, Labarj, Hacerot kə Disahab daco. **2** Kəköt ka mata wəco kə tin kə, kəyəfə ka tərə ta Horeb məsolnəs ta dəpə da mərə ma Sehir haj məkə məbərə Kades Barneya. **3** Teren ta wəco əmajkələ nte aka Yisrayel əyanayefə kə əyawur Misira mə, tataka tacəkə-cəkə ta əyof əya wəco kə pin, kə Musa oluku əya moloku fəp məkə MARIKI ənasom kə nnə əyai mə. **4** Musa oncələk əya mi tətəyinə elip kəsüt Sihəj wəbə ka Amor nwe ənəndə Hesbon mə, kə Ək wəbə ka Basan nwe ənəndə Astarot kə Edreyi mə. **5** Ntende dec dəmpe Yurden mə, nde atəf əya Mohab, kə Musa oncələk kəsəksər aka Yisrayel Sariye sa Kanu nse, pəcləku mame: **6** «MARIKI Kanu kosu ənalok-lokər su nde tərə ta Horeb: Kəwon konu kəndə nnə tərə tante kəsək kəntəyinə oj. **7** Nəyəfə nəsəmpər so dəpə nəkə nde tərə ta aka Amor kə ande arjan fəp, nda aka əyandə Araba, tərə kəroj, Sefela, Nekəf, agbəp əya kəba, haj nde atəf əy'aKanaŋ kə Libaj, haj nde Efərat kəngbəkə kəpəyə. **8** Mənəyik! Isəj nu antəf əyajə! Nəkə nəbəyə antəf əyje MARIKI ənədermə atem anu Abraham, Siyaka kə Yakuba kəsəj əya kə yuruya əyəjan kə əya əyancəpər-ə.» **9** «Təm tante ina Musa icələku nu: Ifətam kəsəre mes monu sona sem. **10** MARIKI Kanu konu kəsəjə nu kəla, nəla məkə pəmə kənay ka cəs ca darenc. **11** Intola MARIKI Kanu ka atem anu kəsəjə nu sə kəla wul win pəcəpər tante, pəpoce nu pətət pəmə təkə ənaloku nu ti mə! **12** Cəkə c'intam kəsəre sona sem pesərə pələl pa məgbəkələne monu-ə? **13** Nəyək-yək nu daco afum aye əyancəre kəkətənə mes, asoku səbomp aye aleləs cusujka conu disre mə, icəmbər əya əyənə nu akirij.» **14** Kə nələk'ım a təkə məncəm-cəmənə kəyə mə, a tentəsə. **15** K'ilek afum aka əyancənə akirij a cusujka conu mə, afum aye əyancəre kəkətənə mes, aye afum fəp əyaleləs belbel mə, k'incəmbər əya, kə əyənə akirij anu aka afum wəco wəco, akirij aka afum wəco kəcamət kəcamət, akirij aka afum tasar tən tən, akirij aka afum wul win win, k'atubuc mes cusujka conu disre. **16** Təm tatəkə t'inəsəm aboçə anu kiti: «Nəcəjkəl awənc anu aya, nəboçə nwe o nwe kiti pələmpu disre nkə pəmar pəboçə nkən kə wənc, kə pəyənə fe ti, nkən kə wəcikəra daco mə. **17** Ta nəde nəcməmən cəro

dəyəkəti de! Nəcəjkəl fum wəlel pəmə təkə nəncəjkəl wəfəfər mə. Ta fum o fum pənəməpsə nu fər, bawo Kanu kəyə kiti. Kə kiti kələma kəncuca nu-ə, nəken'əm ki, ina sə icəjkəl. **18** Təm tante, isom nu kəyə mes fəp məmə pəmar nu kədeyo mə.» **19** Kə səyəfə tərə ta Horeb, sənakot dəpə da tərə ta aka Amor. Səyəkə səcalı tegbərə təpəyə təwəy-wəy tatəkə nənəyik mə, pəmə təkə MARIKI Kanu kosu kənasom su ti mə. Kə sənder səbərə Kades Barneya. **20** K'iloku nu: «Nəmbəp tərə ta aka Amor mpe MARIKI Kanu kosu kəsəj su mə. **21** Mənəyik! Fər yam kiriş MARIKI Kanu kam kəsəj əm atəf əyajə. Məpə məkə məbəyə əyi pəmə təkə MARIKI Kanu ka atem am kənalok'əm ti mə. Ta mənesə, ta dis dələl əm!» **22** Kə nəndər nələtərn'əm fəp kəlok'ım: «Panuŋkənə pasom afum, əyakə əyaməmən atəf əyajə yəkyək, əyader əyalukse su mes məmə əyənəyik dəpə nde andekət kəpə ka di mə, kə sədare nse pəmar pəbəp mə.» **23** Kə moloku maməkə məmbət im, k'ilek arkun wəco kə mərəjə nu daco, kusujka o kusujka fum wəkin. **24** Kə əyəfə əyənəpər dəpə, kə əyampə mərə kəroj haj kə əyənəkə əyabərə haj kəngbəkə k'Eskəl, kə əyənəbəkərə di belbel. **25** Kə əyampimənə yokom y'antəf əyənəkə yələmə kə əyəntər əyakəsu yi. Kə əyaloku su nte: «Antəf əyətət əya MARIKI Kanu kosu kəsəj su.» **26** Mba nənawəsə fe kəpə di, kə əyəyəksənə səbomp nnə mosom ma MARIKI Kanu konu meyi mə. **27** Kə nəcəpənə nde cəbal conu, nəcələku: «Nte MARIKI enter su mə, it'owurənə su atəf əya Misira, pədelek su pəber aka Amor dəwaca nte təsəjə əyadifət su mə. **28** Deke səndəpə-ə? Awənc asu əyənəjə su bəkəc kələcə-lecə, nte əyaloku su: «Afum əya, əyala əyatas su kə əyəjəc su sə təcəmə. Sədare əyəjan səmbək kə səyo sibirkəli haj darenc. Sənakot haj əyənək yuruya ya Anak afum ayezi təcəmə.» **29** Iloku nu: «Ta əyikcə, ta nənesə əya! **30** MARIKI Kanu konu nkə kəyə nu kiriş kəköt mə, kəyəkəsətnənə nu, pəmə təkə kənayənə nu fər yonu kiriş Misira, **31** kə təkə kənayənə nu sə nde dətəgbərə mə, difə mənənəyik MARIKI Kanu kam kələk əm pəmə nte wərkun eylek wan kən mə kəköt konu disre fəp haj kə nəndər nəbərə kəfə kəjək.» **32** Ti disre nənəgəbəkər fe sə MARIKI Kanu konu kələj, **33** nkən nwe ənəckət nu fər kiriş dəpə təm tatəkə pəkətənə nu kəfə nkə nəntəm kəcəmbər sajka mə. Kə pəmbiyə-ə, nənc də MARIKI əncəmentərə nu dəpə nde pəmar nəköt mə, kə pəyə wəjəkərə-ə, kəp kə əncəmentərə nu dəpə nde pəmar nəköt mə. **34** MARIKI ene kəcəpəsnə konu. Metələ mən disre, k'enderəm: **35** «Ali fum wəkin

wəka dətemp delec dande əfodenəŋk antof ŋobotu nŋe inaderəm kəsəj atem anu mə. **36** Məne Kaleb sona, wan ka Yefune endekənəŋk di. Indesəj kə, nkən kə awut ən, atof nŋe ənakət mə, bawo nkən elas kəyə mes məkə MARIKI ənafanər kə mə.» **37** Tetonu tenasəŋe ntə pənteləne MARIKI nno iyi mə, k'olok'im: «Məna Musa yati məfəbəre atof ŋajəkə. **38** Yosuwe wan ka Nun, nwe əncəm'am for kirij mə, endekəbəre atof ŋajəkə. Məyəjkəs kə abəkəc bawo nkən endekəsəj atof ŋajəc aka Yisrayel ŋoyone ke kəjan.» **39** Kə MARIKI oluku fəp fonu: «Cənaka conu nce nənaloku: «ŋandeyəne ca nyə aterəne asu ŋandekəwətəs mə,» kə awut anu akako ŋantəcəre pətət kə pəlec məkə mə, ŋa ŋandekəbəre atof ŋajəkə kə Yosuwe. ŋa nyə indekəsəj atof ŋajəkə. **40** Kə nəna, nəyəfə nəkafələ nəsumpər dəpə da dətəgbəre ntende kəca ka kəba ka Cəŋkəlma.» **41** Kə nəna aka Yisrayel nəluks'em moloku ntə: «Sənaciya nno MARIKI eyi mə. Səndekəpə, səsütəne pəmə təkə MARIKI Kanu kosu kəsom su ti mə.» Kə nwe o nwe əlek yosutnəne tetə kəwan, bawo nənacəm-cəmne a pəŋkəfəfərəne nu kəbəj sədare sa mərə kəronj. **42** Mba MARIKI olok'im: «Musa mələkə ŋa: «Ta nəpə, ta nəsütəne, bawo iyi fe nu dacə. Itə aterəne anu ŋafədekəsət nu.» **43** K'ilok-lokər nu, mba nənacəŋkəl f'əm kə nəntənər kəsom ka MARIKI lənjəs. Kəlekne disre kə nəsumpər dəpə kəpə ka nde dəmərə. **44** Awa, aka Amər aye ŋanandə dəndo mərə maməkə mə, ŋantor kədebəpəne kə nəna, kə ŋambələs nu pəmə ntə cəmə cəmbələs mə. ŋanasamsər nu kəyəfə mərə ma Sehir haj Hormə. **45** Nte nəyəfə dəkəwən mə, kə nənde nəbokər MARIKI, mba MARIKI enenə fe nu, owose fe yati kəsu alərjəs pəcərjəl kəbokənə konu. **46** Kə nənde Kades kə nəwon di haj.

2 Kə səyəfə kə səsumpər sə dəpə kəkə kəca ka dətəgbəre ntende kəba ka Cəŋkəlma, pəmə tokə MARIKI ənalok'im ti mə. Mataka məlarəm səcnəŋkər-nəŋkər dəndo mərə ma Sehir. **2** Awa! Kə MARIKI olok'im: **3** «Nəwon kənəŋkər-nəŋkər nno mərə məmə, nəyəfə nəsumpər sə dəpə da kəca kəmeriya ka ntende dec dəmpə mə. **4** Məna Musa mələkə tosəm ntə aka Yisrayel: «Kələncər ka akomənə anu kə nəŋkəcepər, yuruya ya Esayu, aye ŋandə mərə ma Sehir mə. ŋandekənəse nu, mba nəkəmbərəne belbel. **5** Ta nədekyekətər ŋa kəyəfərəne de! Bawo ali kəfə nkə fum əntəm kəcəmbər kəcək mə ifədəkəsəj nu atof ŋajan disre. Inalip kəsəj mərə ma Sehir Esayu, moyənə mən.

6 Nəndekə nəcway kəway dəm yeri kə domun donu dəndo.» **7** Bawo MARIKI Kanu kam kəmpoc'am pətət dəmosumpər ma waca wam fəp, Kanu kənacəre kəkət kam tegbəre pəpəj pampə. Meren wəco məjkələ mə mame MARIKI Kanu kam kəsol'am, ali paka pombut f'am.» **8** Ti tenasəŋe səcepər səbələ akomənə asu, awut a Esayu aye ŋandə nde mərə ma Sehir mə. Nte səncceper ŋa mə, kə səyay dəpə da Araba, Elat kə Ecivəj Keber. Kə səŋkə səkafələ kə səlek dəpə da tegbəre ta Mohab. **9** Kə MARIKI olok'im: «Ta mayekətər aMohab kəwan, ta məwəkərəne ŋa sə! Bawo ali kəfə ifəsəj əm atof ŋajan. Inalip kəsəj dare da Ar awut a Lət, dəyəne dağan.» **10** Cəkə-cəkə aka Emy ŋanandə dare da Ar, afum apəj ŋanayi, ŋala, ŋajec təcəmə pəmə aka Anak. **11** Ancləm aRefay pəmə aka Anak, mba aMohab, «aka Emy» ŋa ŋancwe ŋa. **12** Atof ŋa mərə ma Sehir, cəkə-cəkə aHor ŋanandə ŋi, kə awut a Esayu ŋander ŋabarəj ŋa ŋi, kə ŋandifət ŋa, kə ŋandə di, pəmə təkə aka Yisrayel ŋaya nde atof ŋajan, nyə MARIKI ənasəj ŋa kənde mə. **13** Kə MARIKI osom ŋa ntə: «Ndekal oj, nəyəfə oj nəcali kəŋgbəkə ka Sered.» Kə səŋkə səcali ki. **14** Kəwən kosu dəpə ntə səlek kəkət kəyəfə ka Kades Barneya haj səcali kəŋgbəkə ka Sered mə, kənasətə meren wəco maas kə camət-maas, haj kə danapa da afum asu aka dəkəwən fəp ŋalip kəfis-fis su dacə, pəmə təkə MARIKI ənaderme ŋa ti mə. **15** Kəca ka MARIKI kənayi ŋa sə kəronj tetə kəmələk kəjan ŋa su dacə haj ŋalip kəfis-fis. **16** Nte arkun a dəkəwən fəp ŋafis-fis afum dacə mə, **17** kə MARIKI olok'im: **18** «Məkə məndekəcali kələncər k'aMohab məbərə dare da Ar. **19** Təm tatəkə, mətəfərəne oj aka Aməj. Ta mədekyekətər ŋa kəwan, ta mədekyekərəne ŋa de, bawo ifəsəj əm ali kəfə kin dəndo atof ŋ'Aməj. Inalip kəsəj ŋi awut a Lət, ŋoyəne ŋajan.» **20** Atof ŋajəkə sə analom ŋi pəmə atof ŋa aka Refay, ŋa ŋanandə ŋi cəkə-cəkə. Aka Aməj ŋacwe afum akakə «aSamsumi.» **21** Afum akakə apəj ŋanayi, ŋala, ŋajec sə təcəmə, pəmə yuruya ya Anak. Kə MARIKI əmələk aRefay for ya aka Aməj kirij, kə ŋambəj ŋa atof ŋajəkə kə ŋandə. **22** Tatəkə tə MARIKI ənayəne awut a Esayu aye ŋandə nde mərə ma Sehir mə, ntə ənamələk aHor for ŋajan kirij mə, kə ŋambəj atof ŋajan, kə ŋandə di haj məkə. **23** Aka Awj aye ŋanandəs-ndəs sədare haj Kasa mə, aKaftər aye ŋanayefə Kaftər mə, ŋanader ŋadifət ŋa, kə ŋandə atof ŋajan. **24** «Awa, nəyəfə nəsumpər sə dəpə nəcali kəŋgbəkə ka Arnəj. Məməmən ilek Sihəj, wəbə ka Hesbon wəka aka Amər kə atof ŋən,

ibər əm dəwaca. Təm təmbəp, məbaşər ŋa atəf ŋaŋan, məyekter ŋa kəwan. **25** Kəyəfe məkə, kəber k'inder on afum akane ŋayi kəm tantəf mə fəp anciyan kə kənes'am. Kə ŋane pacloku tetam-ε, ŋaŋyikcə, dis dədənce ŋa for yam kirij.» **26** Inasak asom kəyəfe ka nde tegbəre ta Kedemot, kəkə ka nda Sihəŋ wəbə ka Hesbon, kəkəluku kə moloku ma kətəjnə: **27** «Atəf ŋam ŋ'ifaj kəcali, mba dəpə dem d'indesolne gbəcərəm, ifəgbəyme kəca kətət, ifəgbəyme kəca kəmeriya. **28** Pəsam pə indeko icwayər'am yeri yonu nyc indeko icdi mə, icwayər'am sə pəsam domun nde indeko icmun mə, kəcepər gbəcərəm k'ifaj ta incəmbərəs-ε. **29** Itə sənatəjnə kə awut a Esayu aŋe ŋandə nde mərə ma Sehir, k'aMohab aŋe ŋandə dare d'Ar mə. Məna sə məwos'em kəcepər atəf ŋam haj kəŋgbəkə ka Yurden, icali ikə nde atəf ŋəkə MARIKI Kanu kosu kəsəj su kəkəndə mə.» **30** Mba Sihəŋ, wəbə ka Hesbon, ənawose fe kəce su səcepər nde ndərən, bawo MARIKI Kanu kam kənayenjkəs kə abəkəc kə domp, nte təŋsəŋe pəlek kə pəbər əm dəwaca mə, itə teyinə məkə tante. **31** Kə MARIKI olök'im: «Məməmən ilek oj ndəkəl Sihəŋ kə atəf ŋən k'imber əm ŋa dəwaca. Məbaşər oj ndəkəl atəf ŋən, ŋəyəne ŋam.» **32** Kə Sihəŋ owur kə afum ən fəp, kəkəcaj su kəsutene nde Yahas. **33** Kə MARIKI Kanu kosu kəmber kə su dəwaca, kə səsut kə, nkən kə awut ən, kə afum ən fəp. **34** Təm tatəkə to sənasumpər sədare səsəkə fəp kə səsut afum ajan haj ŋaməlkə, kəyəfe arkun kəbəp ka aran haj awut fəp, ali wəkin ənamulpər fe su. **35** Mba yɔçəl kə daka gbəcərəm da sədare səsəkə sənasumpər mə, də sənafojət. **36** Kəyəfe ka Arower nde agbəp ŋa kəŋgbəkə ka Arnəŋ, kə dare dəkə deyi nde kəŋgbəkə kəŋjkə kəsək mə, haj kəbəre Kalad, ali dare dənayi fe nde sənatarpene mə. Kə MARIKI Kanu kosu kəlek ŋa fəp kə kəmber ŋa su dəwaca. **37** Mba sənagbuŋene fe atəf ŋ'Amoŋ. Sənakene afum aŋe ŋanandə kəŋgbəkə ka Yabək kəsək mə fəp pəlel, kə afum akə ŋanayı sədare sa dəmərə mə fəp, kəlekəne ka sədare səkə MARIKI Kanu kosu kənamənə su kəgbuŋene mə.

3 Kə səyəfe səsumpər sə dəpə kəpərəne ka Basan. Kə Ək wəbə ka Basan owur kədecaj su kəsutene nde Edreyi, kə afum ən fəp. **2** Kə MARIKI olök'im: «Ta mənəsəs kə! Ilək kə, k'imber əm dəwaca, kə afum ən fəp kə atəf ŋən. Məyə kə pəmo təkə mənayo Sihəŋ wəbə ka aka Amər, nwe ənandə Hesbon mə.» **3** MARIKI Kanu kosu əlek sə Ək wəbə ka Basan kə afum ən fəp,

k'ember su dəwaca. Kə səsut ŋa, ali fum ənamulpər fe su ŋa dacə. **4** Təm tatəkə to sənasumpər sədare səsəkə fəp, ali dare din dənayi fe si dacə nde sənatəsumpər mə. Ək ənatəmpər dəbə da sədare wəco camət-tin nde Arkəb ŋa Basan. **5** Sədare səsəkə fəp, anakel si sibijkəli səyəci səyə cumba nyc anccəj mə. Mba sədare səlarəm sələmə sənayı sə nise sənatəyo sibijkəli mə. **6** Kə səsut afum aka di fəp haj kə ŋaməlkə, pəmo təkə sənayı Sihəŋ wəbə ka Hesbon mə, kə səndifat ŋa fəp, kəyəfe arkun kəbəp ka aran haj awut. **7** Mba kə səfojət yɔçəl kə daka fəp da sədare səsəkə. **8** Təm tatəkə to sənabayər sə abə a aka Amər aŋe mərəj atəf ntende kəca kəŋjkə dec dəmpe Yurden, kəyəfe ka nde kəŋgbəkə ka Arnəŋ haj nde tərə ta Hərməŋ. **9** Tərə tatəkə to aSiđəj ŋancwe «Siriyoŋ,» aka Amər ŋacwe pi «Senir.» **10** Sənabayər sədare sa aranta ŋa Kalad kə Basan fəp, haj Salka kə Edreyi sədare sa wəbə Ək sənayı nde Basan. **11** Ək wəbə wəka Basan sona gboj s'ənacəmə doru oj aRefay alpəs dacə. Kəfənc kən ka fec kəsərəyi Raba dare dəpəj d'Amoŋ. Dobolu da kəfənc kəŋjkə dəncəyə cururu camət-majkələ, kə dowokulu da ki cururu majkələ. **12** Təm tatəkə to sənabayər atəf ŋəjəkə, k'isəŋ ŋi aRuben kə aKad kəyəfe ka atəf ŋa Arower nde kəŋgbəkə ka Arnəŋ haj dacə da mərə ma Kalad kə sədare sayi. **13** K'isəŋ atəf ŋəlpəs ŋa Kalad kə tof fəp ya dəbə da Ək nde Basan, aka kusujka dacə ka Manase, kə ŋandə ntende dec dəmpe Yurden mə: Sədare sa Arkəb kə Basan fəp, s'ancwe atəf ŋ'aRefay. **14** Kə Yahir wan ka Manase əlek sədare nse sənayı kəyəfe ka Arkəb mə, haj kələncər k'aKesur kə aMakat. K'əsəkpər Basan tewe, k'əsəŋ di tewe tən. «Sədare sa cəbal sa Yahir», it'əsərəwe di haj məkə. **15** K'ilek atəf ŋa Kalad k'isəŋ ŋi Makir. **16** K'ilek kəsək ka antəf ŋa Kalad kələmə, k'isəŋ aRuben kə aKad haj k'ijkə inarne kəŋgbəkə ka Arnəŋ, kəkə ka nde kəŋgbəkə ka Yabək nde aka Aməŋ ŋəyə kələncər mə. **17** Kələncər ka antəf ŋəyə ŋeyi ntende dec dəmpe Yurden mə kə kəŋjkə kəlekəne Araba ŋəkə ŋəsəŋəne kələncər kə Yurden mə, kəyəfe ka Kineret haj kəkə ka kəbə k'Araβa haj nde kəbə Kədokət, nde pətəmbələr pa tərə ta Piska ntende dec dəmpe mə. **18** Təm tatəkə t'inasom nu, icloukə nte: «MARIKI Kanu konu kəlek atəf ŋəyə kə kəsəj nu, ŋendeyəne ŋonu. Nəna afum aŋe ŋəyə səkət mə fəp, nəlek yosutnəne nəcepər awənc nu aja aka Yisrayel kirij. **19** Aran anu k'awut anu kə yɔçəl yonu gbəcərəm, yendeyi nnə sədare nse isəŋ nu mə. İncərə a yɔçəl yonu yəla. **20** Nəsol kə awənc nu

aşa haş tem nté MARIKI endesəj ya kəjəsəm pəmə nəna mə, haş ya so ḥabar atəf ḥəkə MARIKI Kanu konu kəsəj ya nde kəca ka mokuru ma Yurden mə. Kə telip-e, nəntam kəluksərənə nwə o nwə nde antəf nje isəj kə mə.» 21 Tem tatəkə t'inasom Yosuwe, k'iloku kə: «Fər yam yenəjk nte MARIKI Kanu konu kəyə abe aye mərəj mə, tatəkə tə MARIKI endekəsəyə təf nyə məndekəcepər mə fəp. 22 Ta nədekonəse ya del Bawo MARIKI Kanu konu yati endekə pəcsutənənə nu.» 23 Tem tatəkə t'inaletsənə MARIKI: 24 «MARIKI Wəbə kem, məncop kəmentər im, ina wəcar kam, debeki dam, kə səkət sa kəca kam. Kanu kəre kəyi nde darenc kə pəyəne fe ti nnə dəntəf nkə kəntam kətubucne yebəc yam kə məyə mam məpoj mə-e? 25 İletsən'am məna Kanu kəsak im icepər nnə, ikə inəjk antəf ḥobotu nje ḥeyi Yurden mokuru mə, mərə mentesə dəfər mme kə Liban.» 26 Mba kə tetonu təsənjə kə pəmpərənə MARIKI nnə iyi mə haş, k'əntəwose kəcəjkəl im. Kə MARIKI olök'im: «Moloku mam maməkə məntəjn'em kəne! Ta məgbəkərə sə kəlok'im mi de!» 27 Kə MARIKI olök'im: «Məpə tərə ta Piska nde dətelempən, məyekti for məgbətnə antəf kəca nkə dec dəyəkəl, kə nde dəmpe mə, kəca kətot kə kəmeriya, məməmənə nji for yam mba məfədecali Yurden yaye mənəjk mə. 28 Mba məsom Yosuwe, məsəj kə səkət, məyəjkəs kə abəkəc, bawo nkən endekoyinə aka Yisrayel kiriş pəsənjə ya kəbəj atəf nəjəs məyəkgəbətnə mə.» 29 Awa, kə səndə oj dəndo mərə dacə, sətfərənə kə Bet Peyər.

4 «Ndekel oj, aka Yisrayel, nəcəjkəl sariye kə məyə mokur mame indetəkse nu kəcəmə mi darəj mə, nte tendəsəjə nu kəyi doru nəbarj atəf ḥəkə MARIKI Kanu ka atem anu kəsəj nu mə. 2 Ta nədejər nte o nte moloku mame indesom nu mə, ali tin ta nəbelər sə mi, mba nəməyəkərənə mosom ma MARIKI Kanu konu pəmə nte indesom nu mi mə. 3 Fər yonu yenəjk nte MARIKI əyo Bal Peyər mə: MARIKI Kanu kam kəmələk nu dacə fum nwə o nwə enəcəmə kanu ka Peyər darəj mə. 4 Mba nəna aye nəsektərənə MARIKI Kanu konu mə, fəp fonu nəsərəyi doru haş məkə. 5 Nəməmənə, inatəkse nu sariye kə məyə mokur pəmə nte MARIKI Kanu kem enasom im mi mə, nte təjsənjə nədeko nəcəmə mi darəj nde atəf nje nəndekəbəj, nəyənə nju mə. 6 Nədeko nəməyəkərənə mi, nəcəmə sə mi darəj. Ti tendekəmentər kəcərə kəkətənə mes konu kə kəsək konu səbomp for ya afum alpəs aye ḥandeko

ṭacne pacloku sariye sonu sajəsə mə. ḥandeko ḥacloku: «Afum apoj a atəf nəjəs nəncərə kəkətənə mes kə nəsək səbomp!» 7 Afum aka atəf nəpəjə nere nəyə canu nce cələtərənə ya pəmə nte MARIKI Kanu kəsək kəjətərənə səna tem o tem nte səjəwə kə kəmar su mə-e? 8 Afum aka atəf nəpəjə nere nəyə sariye kə məyə mokur mme molomp, pəmə sariye nse iyi kəbəcər nu məkə for kiriş mə-e?» 9 «Mba məkəkəsnə belbel, məkəmbərənə sə mənasərka mataka ma kəyi kam doru fəp, ta mədepalərnə məyə mme mənanəjkə for yam mə, ta məbələnə abəkəc nəm. Mətəkse mi awut am kə awut-sə am. 10 Məcəm-cəmənə dəsək nde mənacəmə MARIKI Kanu kam for kiriş nde tərə ta Horeb mə, dəsək dadəkə kə MARIKI olök'im: «Məlojkan'em aka Yisrayel fəp, ifaq kəsənjə ya kəne moloku mem, nte təjsənjə nətəkəs kənes'em mataka ma kəyi kəjan doru fəp, nte təjsənjə nədə nətəkse sə mi awut ajan mə.» 11 Dəsək dadəkə kə nəncəmə tərə dəntəf. Tərə tecmar nənc haş nde darenc, mba kubump kənayı, kəp kə kibi kəpəjə. 12 Kə MARIKI olök-lokər nu nənc disre, kə nəne moloku dənənc, mba nənanəjk fe ali teyi tən, mənə dim gəcərəm. 13 K'əndərəkər nu kəsek kən danapa kə nəna, danapa nde osom nu kəkətənə sə moloku mme wəco mə, k'əncicəs mi dəwalake wa masar mərəj. 14 Tem tatəkə tə MARIKI enasom im kətəkse nu sariye kə məyə mokur, nte təjsənjə nəcəmə mi darəj nde atəf nəkə nərəkəbəj, nəyənə nju mə.» 15 «Bawo nənanəjk fe ali teyi tən dəsək nde MARIKI enalok-lokər nu nənc disre nde tərə ta Horeb mə, nəkəmbərənə belbel 16 ta nədetələrənə kələmpəs tərəjka powurene pa wərkun kə pəyənə fe ti wəran, 17 kə pəyənə fe ti wəsem wələma nwə weyi antəf kərəj, kə pəyənə fe ti bəmp nyə yənfələr darenc mə, 18 kə pəyənə fe ti yeliş-lijə ya dəntəf, kə pəyənə fe ti lop nyə yeyi dəkəba mə. 19 Ta məckənayekti for kəməmənə dəkəm, mənəjk dec, nəf, kə cəs nyə yəyənə kənayı ka ca ya dəkəm mə, ta məsəkənə palijəs əm kəctontnənə yi, kəcsələnə yi. Bawo afum aka doru fəp nə MARIKI Kanu kam əsəj ca yayəkə. 20 Mba nəna, MARIKI elek nu k'owurene nu Misira, nde nənayinə dacar nde dənawurene kə aco nje nəjəsəjə afəc kəsayne mə, nte təjsənjə nəyənə afum on a dətim mə. Itə teyinə məkə tante. 21 Mba tetonu tənasəjə pətəle MARIKI nnə ina Musa iyi mə. K'ənderəm a ifəcepər Yurden, a ifəberə antəf ḥobotu nəkə MARIKI Kanu kam əsəj əm ke mə. 22 Awa ina Musa, nnə atəf nəjəs n'indəfi, ifədecepər də. Mba nəna nəndecepər, nəkə nəbarj antəf ḥobotu

ŋajəkə. 23 Nəkembərnə belbel ta nədepələrnə danapa da MARIKI Kanu konu nde ənasek kə nəna mə. Ta nəlompəs tərəjka powureñə pa paka mpe o mpe, ta məyə tes nte MARIKI Kanu kam kəmənə kəyə mə. 24 Bawo MARIKI Kanu kam, eyi pəmə nənc nde dəncəf paka mpe o mpe peyjə di kiriç mə, Kanu kə nkə kəyə kəraca mə. 25 Kə nəndekəsətə awut kə awut-sə, nəwən atəf ŋajəkə, kə nəndekətələrnə nəlompəs tərəjka powureñə pa paka mpe o mpe, nəcyə mes məlec for ya MARIKI Kanu konu kiriç mme məyəsənə kə kətələ mə-ε, 26 inderəm məkə kəm kə antəf dacə, yəyənə su sede: Nəndekəfis-fis katəna dəndo atəf ŋajəkə nəyəkbəj ŋəyənə ŋənu mə, kə nəndekəcalı Yurden mə. Kə nəyə tatəkə-ε, mataka monu mafədekəbələ atəf ŋajəkə, padifət nu. 27 MARIKI əjsamsər nu afum alpəs aye dacə, nəpice afum akə MARIKI endekəkərə nu dacə mə. 28 Dəndo təf yayəkə, nəndekə nəcsalənə canu nce cəyənə yebəc ya waca w'afum mə, pəyənə kətək, tasar, canu nce cəntənəjk, ta cəjnə, ta cəndi peri, ta cəjnə so amboç mə. 29 Dəndo nəndekətən MARIKI Kanu kam. Kə məntənə ki abəkəc ŋəm fəp kə amerə ŋəm fəp-ε, məndekənəjk ki. 30 Pəcuy pam disre, kə mes mame fəp mendekəbəp əm-ε, tem tatəkə məndekəluksərnə MARIKI Kanu kam, məcərkələ sədim dən. 31 Bawo MARIKI Kanu kam, Kanu ka nənəfər kə, kəfəkəsək əm, kəfəkəmələk əm, kəfədekkəpələr danapa nde ənadərmə atem am mə.» 32 «Kəyəfə dəsək nde Kanu kəlompəs afum doru mə, kəyəfə toŋkubut pa doru kəbəp ka pəkə, tes təpən tencepər doru nte tembək pəmə tante mə ba? Ane tes doru towureñə ta tante ba? 33 Afum aləmə ŋəne kanu kəjan dim kəclələku dənənc, pəmə nte məna məne Kanu kam dim, a kə məyə sə doru mə ba? 34 Kə pəyənə fe Kanu kosu-ε, kanu kəre kəkə kəbaç afum ən aterənə ajan dəwaca dəməwakəs, dəməgəbekərə, dəməyo məwəy-wəy, kəwan disre, dəsəkət sa kəca kən kətənci, kə mes məpəjə məwəy-wəy mme MARIKI ənayənə nu atəf ŋə Misira mə fəp, for yam kiriç mə ba? 35 Tenəsəkər əm, kəcərə a MARIKI əyənə Kanu. Kələma kəyə fe mənə nkən. 36 Kəyəfə darenc kə kəsəj'am kəne ki dim, kəctəks'am. Nnə dəntəf kə kəsəj'am kənəjk nənc dəpəj da ki, nde mənənə ki dim disre kəclək-lokər əm mə. 37 Kə nkənsərə yati owuren'am atəf ŋə Misira kə fənəntər fən fəpəj, bawo ənabətər atem am, itə ənayek-yekə yuruya yanjan nte ŋə nəncepər mə. 38 Kə kəmbəjər afum təf aye ŋəla əm kə ŋəmbək əm səkət mə, nte təyəsərə kəbərs'am yi kəsəj əm yi ke yəyənə yam mə,

itə teyine məkə tante. 39 Awa, məndecərə məkə, məde məməjəkərnə sə ti dəbəkəc, a MARIKI əyənə Kanu kəyəfə darenc nde dəkəm haj nnə antəf kərəj, kanu kələma kəyə fe sə, mənə Ki sona gboj. 40 Məməjəkərnə sariyə sən kə mosom mən pəmə mame iyi kəsom əm məkə mə, nte təyəsərə mes mam mede mectesə, mənə kə awut am kə məncepər-ε, məwon sə doru antəf kərəj nəjə MARIKI Kanu kam əsəj əm kəndə doru o doru mə.» 41 Kə Musa eyck-yeck sədare maas, mokuru ma Yurden ntende dec dəməpə mə, 42 nte təyəsərə səyənə səyacənə sa fum nwə endif wənc ta eyəfənə ti. Təyənə yati fum nwə ənatəter tokur aja mə, nte təyəsərə pətam kəyekəsək pəkə sədare sajəsə din pəyacənə kəlukse ayək mə. 43 Sədare səsəkə sənayənə: Teta afum a Ruben, dare da Bəcer nde aranta ŋə dətəgbərə. Teta afum a Kad, dare da Ramot nde Kalad. Teta afum a Manase, dare da Kolan nde Basan. 44 Sariyə nse sə Musa ənəcəmbərə-cəmbərə aka Yisrayel. 45 Mosom, sariyə kə məyə mokur mme mə Musa ənaləmər aka Yisrayel, nte ŋənawur atəf ŋə Misira mə. 46 Mokuru ma Yurden mə ŋənayi, nde mərə dacə, pətəfərənə di kə Bet Peyər, nde atəf ŋə Sihəj wəbə wəkə aka Amər, nwə ənandə Hesbon, nwə Musa ənasut kə aka Yisrayel mə, nte ŋənawur kəyəfə atəf ŋə Misira mə. 47 K'aka Yisrayel ŋəmbəj atəf ŋənə kə ŋə Ək, wəbə wəkə Basan. Abe a aka Amər akyəsərə mərəj, nde mokuru ma Yurden ntende dec dəməpə mə ŋənandə. 48 Aka Yisrayel ŋəmbəj atəf ŋənəkə kəyəfə ka Arower nde agbəp ŋə kəngbəkə ka Arnəj, haj nde tərə ta Siyən mpe aye sə ənənə Hərmənə mə, 49 Araba fəp, mokuru ma Yurden ntende dec dəməpə mə, haj nde kəba ka Araba, nde pətəmbələr pa Piska.

5 Kə Musa ewe aka Yisrayel fəp, k'oloku ŋə: «Məsə ləjəs, mənə Yisrayel, sariyə kə məyə mokur mme iyi kələku məkə mə. Nətəkəs mi, nəməjəkərnə kəcəmə ka mi sə darəj. 2 MARIKI Kanu kosu kəsek danapa kə səna aka Yisrayel nde tərə ta Horeb. 3 Bəfə atem asu ŋə MARIKI ənənəsək danapa dadəkə de, mba səna aye səyi məkə doru səcəsəm mə. 4 MARIKI ənaləkələr nu dətərə nətəfərənə pəyi nənc disre. 5 Tem tatəkə t'ina Musa, inacəmə nu dacə kə MARIKI, nte təyəsərə iclukse nu moloku ma MARIKI mə, bawo nənənəsə nənc dadəkə. Nənapə fe tərə kərəj. K'oloku: 6 «In'əyənə MARIKI Kanu kam, in'owuren'am atəf ŋə Misira nde kələ ka dacar. 7 Mafədeyə canu cələma for ya ina kiriç. 8 Ta məlompəs tərəjka mpe o mpe

powurene kō paka mpe peyi dəkəm, dəntəf kō dəkəba mə. **9** Ta məde məctontne ca yayokə fər kirij, ta məde məcsalene yi sə. Bawo ina MARIKI Kanu kam, Kanu k'iyonə nkə kəyə kəraca mə, nkə kəŋlukse kəway ka kiciya ka kas nno awut ən əyai mə, haj dətemp maas haj dətemp maŋkəle da akə ŋanter im mə. **10** Mba iŋsekterne danapa da dətemp wul win, da afum aŋe ŋambətər im ŋameŋkərnə mosom mem mə. **11** Ta məbonc tewe ta MARIKI Kanu kam kifəli. MARIKI əfəsak ta əsəŋ kəway ka kiciya, nwé omboŋcəs tewe tən kifəli mə. **12** Məleləs simiti dəsək da kəjəsəm, dəyən'am dəsək dopus pəmə nte MARIKI Kanu kam kəsom əm ti mə. **13** Mata camət-tin tataka tolukse disre mədekə məcbəc, məclompəs yebəc yam fəp mataka maməkə disre. **14** Mba tataka ta camət-mərəj, dəsək da kəjəsəm do nde ampuse MARIKI Kanu kam mə. Ali yebəc ta məbəc dəsək dadəkə, kəyefə məna, wan kam wərkun kō wəran, kəkə ka wəcar kam wərkun kō wəran, kəbəp wana wam, əfale sam, pəcəl pam mpe o mpe, kō wacikəra kam nwé eyi nde ndaram, nte təŋsəŋe wəcar kam wərkun kō wəran ŋactam kəjəsəm dəsək dadəkə pəmə məna mə. **15** Mədekə məccəm-cəmne a mənayonə wəcar atəf əja Misira, kō MARIKI Kanu kam kəŋkə kəwuren'am di kō səkət sa kəca kən kətenci. Itə MARIKI Kanu kam kəsom əm kəcleləs dəsək da kəjəsəm nde ampuse kō mə. **16** Məleləs wisi kō wiri, pəmə nte MARIKI Kanu kam osom'am mə, nte təŋsəŋe mataka mam meyi doru məbəl mə, mes mam mede mectesə so nde antəf əjəkə MARIKI Kanu kam əsəŋ əm mə. **17** Ta mədif fum. **18** Ta məsumpər dalakə. **19** Ta məkiye. **20** Ta məbarje wənc əm sede sa yem. **21** Ta məyə fər gban-gban nno wəran ka wənc əm eyi mə. Ta məfanj kələ ka wənc əm, kəyefə dale dən, wəcar kən wərkun kō wəran, wana wən, əfale sən, ta məfanj daka o daka da wənc əm abəkəc əjelic.» **22** Moloku mame mə MARIKI ənaloku kəlonjkane konu fəp nde dətərə, pəyī nenc disre, dəkəp kō kubump kəpəj, pəpəne dim, ali toloku ənadejər fe sə. K'encic moloku mame walake mərəj wa masar kəroj k'əsəŋ im wi. **23** Nte nəne dim dadəkə kəyefə ka kubump disre mə, tətəjne tərə fəp pecmar nenc, kəyefə nəna, kəkə akirij a cusunka conu fəp, kəbəp abeki anu nənder nələtərn'em. **24** Kō nəloku: «MARIKI Kanu kosu kəmentər su nərə da debeki dən, kō səne dim dən pəyī nenc disre. Dəsək dadəkə sənanəŋk əjə a Kanu kəntam kəlok-lokər fum, wəkayi pətam so kəyī doru. **25** Mba ndəkəl, ta ake tə səndefine ti-ə?

Bawo nənc dəpəj dande dendecəf su. Kō səŋgbəkərə so kəcərkəl dim da MARIKI Kanu kosu-ə, səŋfi. **26** Fum wəre ənane pəmə səna dim da Kanu ka doru o doru kəclok-loku dənenc wəkayi pəyī so doru-ə? **27** Musa məna mələtərnə məcərkəl təkə MARIKI Kanu kosu əŋkəluku mə fəp, məna məder mələku su nte o nte MARIKI Kanu kosu kələk'əm mə. Səndecərkəl ti, səcyə so ti.» **28** Kō MARIKI ene moloku məkə nəna aka Yisrayel nələk'im mə, kō MARIKI olək'im: «Ine təkə aka Yisrayel ənalok'əm mə. Təkə ənaloku mə fəp tentese. **29** Təcyonə a ŋandeyə bəkəc yaye təm fəp əjacnes'əm, ŋameŋkərnə mosom mem fəp, nte təŋsəŋe mes marjan mede mectesə əja kō awut ajan doru o doru mə. **30** Məna Musa, mələku əja: «Nəlukus nde cabal conu.» **31** Mba məna Musa, məyi nno kō ina, idelok'əm tosəm fəp, sariye kō məyə mokur mem mme mərjətəkse əja, nte təŋsəŋe əjacəmə mi darəj nde atəf əjəkə əŋkəsəŋe əja kəbaŋ əjəyone əjərən mə. **32** Ina Musa iclou nu a nədekə nəməŋkərnə kəcəmə ka təkə MARIKI Kanu konu kəsom nu mə darəj. Ta nədekə nəcgbaymə kəca kətət, ta nədekə nəcgbaymə kəca kəmeriya. **33** Nəsurenə kəcəmə dəpə dəkə MARIKI Kanu konu kəsom nu mə fəp darəj, nte təŋsəŋe əyai doru, pəde pəbət nu, nəbələsə mataka monu nde atəf əjəŋkə nəŋkəbaŋ əjəyone əjənu mə.

6 Mosom, sariye kō məyə mokur məmə, mme MARIKI Kanu konu kəsom a patəkse nu mə, nte təŋsəŋe nədekə nəcəmə mi darəj ntende atəf əjəkə əyai kəcepər kəkəbaŋ əjəyone əjənu mə, **2** nte təŋsəŋe məcnəsə MARIKI Kanu kam, məməŋkərnə dəsək o dəsək kiyi kam doru, məna kō wan kam kō wan ka wan kam sariye sən fəp kō mosom mən mme iyi kəsom əm, nte təŋsəŋe mataka mam meyi doru məbəl mə. **3** Awa məcərkəl mi məna Yisrayel, məməŋkərnə kəcəmə ka mi darəj, nte təŋsəŋe mes mam mede mectesə, nəkoməs, nəla duk pəmə təkə MARIKI Kanu ka atem am kənalok'əm ti, nno atəf əjəŋe əjomboŋ dək'awop mə. **4** Məcərkəl, Yisrayel! MARIKI Kanu kosu, sona gbor s'əyone MARIKI. **5** Məbətəre MARIKI Kanu kam, abəkəc ənam fəp, afəkəl ənam fəp, kō səkət sam fəp. **6** Moloku mame iyi kəsom əm məkə mə, mede mey'əm dəbəkəc. **7** Mədekə məgbəkərənə mi awut am, məclou mi kō mənde kələ kam disre, kō mənde kəckət, kō mənde kəcfəntərə, kō mənde kəcyeſe so dəkəfənc-ə. **8** Məkotərnə mi kəca kam kəroj, təyəne tegbəkərə dəwaca wam kəroj, mey'əm dətobu fər

yam daco. 9 Mæcicas mi færeñ fa kumba ka kələ kam kə dæcusurjkə ca sədare sam. 10 Kə MARIKI Kanu kam, endekəbərs'am atof ḥyo kənaderme atem am Abraham, Siyaka, kə Yakuba kəsəj əm mə, sədare səpoj, sətət, nse məntəcəmbər mə, 11 məndebəre wəlo nwə wəlare ca cətət fəp nyə məntəberse mə, məndeket domun dəcələmp nce məntəkay mə, məndedi yokom ya ḥəbəjkalə ya wen kə tək ya olif nyə məntəbəf mə. Kə məndekədi yeri mənəmbər-e, 12 məkəmbərncə kətəpalər MARIKI, nwə enawuren'am atof ḥya Misira kələ ka dacar mə. 13 Nkən MARIKI Kanu kam məndekə məcnəsə, məcsalənə kə, məcdərme tewe tən. 14 Ta nədeko nəccəmə canu cəcuru darəj, canu ca afum aje ḥandekəkel nu mə de! 15 Bawo MARIKI Kanu kam nwə eyi nu daco mə, Kanu kə nkə kəyo kəraca mə, kə məsənə pətəle ki nnə mayi mə-e, kəjəmlək əm, kəsənə ta anəjik əm so antof ḥərəjə kərən-j-e. 16 Ta nədəktər MARIKI Kanu konu, pəmə təkə nənadəktər kə Masa mə. 17 Mba nəmərjərnə mosom ma MARIKI Kanu konu, mətəkse, kə sariyə sən nse kəsom əm mə. 18 Mədeko məcyə təkə tolomp kə təmbət fər ya MARIKI kiriç mə, nte təjsərəjə mes mam mede mectesə, matam kəbañ atof ḥətət nyə MARIKI ənaderme atem am kəsəj ḥya mə, 19 təta kəwənəs aterənə anu fəp fər yam kiriç, pəmə təkə MARIKI ənaloku ti mə. 20 Alna kə wan kam endeyif əm-e: «Cəke cə mətəkse, sariyə, kə məyo mokur mame MARIKI Kanu kosu osom su mə moloku-e?», 21 məlukse wan kam: «Acar a firawona ḥya sənayonə atof ḥya Misira, kə MARIKI owureñə su atof ḥya Misira kəca ka səkət. 22 MARIKI owureñə fər yosu kiriç məbekərə, mes məwəy-wəy məpəj kə mocuy nnə aka Misira, firawona k'aka kələ kən disre ḥayi mə fəp. 23 K'owureñə su di, k'emberənə su atof nyə ənaderme atem asu kəsəj su mə. 24 MARIKI osom su kəcəmə sariyə sajse darəj fəp, kə kənəsə ka nkən MARIKI Kanu kosu, nte təjsərəjə mes mosu mede mectesə su dəsək o dəsək, təsərəjə so pəsak su səyi doru mə. Itə teyinə məkə tante. 25 Nnə səyi mə, dolompu də kəmərjərnə kəcəmə ka tosom tante fəp darəj fər ya MARIKI Kanu kosu kiriç pəmə təkə osom su ti mə.»

7 Kə MARIKI Kanu kam endekəbərse nu atof ḥyo
məndekəbərə məbañ ni nyəyənə yam mə, tətərjəne
embələs for yam kiriç afum a təf yelərəm: AHit,
aKirkasi, aka Amər, aKanaj, aPerisi, aHiwy, kə aYebus,
afum a təf camət-mərəj aje ḥala, ḥaya so səkət ḥatas
əm mə. 2 Kə MARIKI Kanu kam kəndekəlek ḥya kəbər

əm dəwaca, məsut ḥya həj məmələk ḥya-e, ta mədeko sek danapa kə ḥya, ta mədeko məcyonə ḥya nənəfər de! 3 Ta mədeko nəcnənənə kə afum akakə, ta mədeko məcsəj wan kam wəran wan kəjən wərkun, ta məleke so wan kam wərkun wan kəjən wəran kənənce, 4 bawo ḥəndebələn'em awut am arkun, akakə ḥacsalənə canu cəcuru, təsərəjə pətəle MARIKI nnə nəyi mə, kəjəmlək əm katəna. 5 Mba ntə tə pəmar nədeko nəcyə ḥya: Nədeko nəcwuj metek molojne canu cəcuru cəjan, nəcəwəkəc masar maşan məcəmbər motontne ma canu cəjan, nəccəp mogbu motontne mme arjwənə tolom «Asera», nəcləm dənəncə mərəjka maşan. 6 Bawo afum acəmip aje ampus mə ḥyo nəyənə nnə MARIKI Kanu konu kəyi mə. MARIKI Kanu konu kəyək-yek nu ntə təjsərəjə nəyənə daka dən da dətim afum fəp daco antof ḥərəjə kərəjə mə. 7 Təyənə fə a nəla nətas afum alpəs akə ntə MARIKI esekərənə nu k'eyək-yek nu, bawo nən'epicə nətas afum a doru fəp. 8 Təta kəbətər konu kə kəfaj kəlas ka təkə ənaderme atem anu mə, itə MARIKI enawurenə nu atof ḥya Misira kə kəca ka səkət, k'owureñə nu yərən kələ ka dacar, kə firawona wəbə ka Misira dəkəca. 9 Məcərə oj a MARIKI Kanu kam kəyənə Kanu, nkə antam kəgbəkər kəlañ təm o tem mə, nkə kəjəmərjərnə danapa, nkə kərəjərənə di həj dətemp wul win da afum aje ḥəmbətər kə, ḥəmərjərnə so mosom mən mə. 10 Mba ənəsəjə kəway ka afum akə ḥəntər kə mə, pəmələk ḥya. Əfəwən kəlukse kəway nnə ater on ḥayi mə, gəncəna babəkə bə oňlukse ḥya ki. 11 Awa məmərjərnə oj tosom, sariyə kə məyo mokur mme iyi kəsom əm məkə mə, nte təjsərəjə məcəmə mi darəj mə. 12 Kə nəncərjəkəl məyo mokur mame belbel, nəmərjərnə mi, nəcəmə mi darəj-e, MARIKI Kanu kam kəjəmərjərnə kəsekərənə kən danapa ndə ənaderme atem am mə. 13 MARIKI endebətər əm, pəpoc'am pətət, pəsəj'am kəla. Endəpəcə pətət pokom pa kor kam kə pa antof ḥəm: Mənğben, member kə moro mam, yokom ya cəna cam kə awut a ḥəsiya kə cir cam, dəndo antof ḥərəjə ənaderme atem am kəsəj əm mə. 14 Andepoc'am pətət patas afum alpəs a doru dande fəp. Fum wətəkom əfədeyi ndaram, təyənə wəran təyənə wərkun, pocəl potəkom pəfədesəyi yəcəl yam daco. 15 MARIKI endekəbələn'am docu fəp. Əfədeko wənər'am arom nyə o nyə mənacərə atof ḥya Misira mə. Ater am fəp ḥ'ənəkə kəwənərə ni. 16 Məndekənim afum akakə fəp aje MARIKI Kanu kam kəndekəber əm dəwaca mə. Ta dəfər dam dedekəyənə ḥya nənəfər. Ta mədeko

məcsalene canu cəjən, bawo towul tə tendeyən'am. **17** Ko məndekə məclökune dəbəkəc: «Afum a təf yayə nəla əntas im, cəke c'indetam kəbənjər ən ntəf yaşan-e?», **18** ta mənesə ən! Mədeko məccəm-cəmne tələma təkə MARIKI Kanu kam kənaya firawona kə Misira fəp mə. **19** Mənanəyke for yam məwakəs məpərəj, məgbəkərə kə mes məwəy-wəy məpərəj ma səkət sa kəca kətənci nkə MARIKI Kanu kam kənawuren'am atof ən Misira mə. Tatəkə tə MARIKI Kanu kam endekəyən'am afum akakə məjnəsə mə fəp! **20** MARIKI Kanu kam endekəsək deme yati ndə dendekəcə-cas ən haj ənfis-fis, ali alpəs akə ənandekəgbəpn'am mə. **21** Ta məyikcə tetəjan, bawo MARIKI Kanu kam nkə kəyi nu dacə mə kəyənə Kanu nkə kəmbək kə kəyə wəywəy. **22** MARIKI Kanu kam endekəbələs afum aka təf yayəkə pipic pipic for yam kirij. Məfədeko təm kədifət ən katəna, ta səm ya dop yedəla for yam kirij. **23** MARIKI Kanu kam endekələk afum akakə kəber əm dəwaca, anciyan əndekəber ən haj padifət ən. **24** Endekəlek abe ajan pəber əm dəwaca, mənim mewə maşan antof ənənə kəroj. Ali fum əfədeko təm kəcəm'am for kirij, haj malip ən kədifət. **25** Nədeko nəcləm dənənci mərəjka maşan mme ənayo canu cəjən mə. Ta mədeko fəjəgəbəti, ta məfəjə kəma nkə ayesə mi mə, ta mədeko məclək yi, ta tedeyən'am towul. Bawo pəyikyik po mpe MARIKI Kanu kam kənter mə. **26** Ta mədeko bərse pəyikyik mpe MARIKI enter mə ndaram, nte tərəşənə tə mədeko pi pəmə pi mə. Ko məyo ti-ε, pəmar pasut əm haj məmalke kə pi.

8 Tosom tante iyi kəsom əm məkə mə fəp, nəməyjkərnə kəcəmə ka mi darəj ntə tərəşənə nəyi doru, nəkoməs, nəkə nəbarj atof ənəkə MARIKI ənadərmə atem anu kəsən nu mə. **2** Mədeko məccəm-cəmne təta dəpə fəp ndə MARIKI Kanu kam ənjkəten'am meren mme wəco maşkale disre ndə dətəgbərə mə, ntə tərəşənə pədusum əm kətərəs disre, pəwakəs əm, pəcərə təkə tenay'əm dəbəkəc mə, pəməmən kə təyənə məyəyjkərnə mosom mən-ε. **3** Ko MARIKI ondusum əm kətərəs disre, k'əsən'am dor kəyə, k'əsən əm yeri ya «man» kədi, mme mənatəcərə, mme atem am ənənətəcərə sə mə, ntə təsən'am sə kəcərə a bafə kəcom gəbərəm kə fum endi pəyi doru, mba ntə o ntə towur MARIKI dəkusu tərəşənə fum kəyə doru. **4** Yamos yam yenaməcə-məcə f'am, wəcək wam wənakəf fe meren wəco maşkale mme disre. **5** Məcərənə dəbəkəc a MARIKI Kanu kam kəndusum əm pəmə ntə

fum ondusum wan kən mə. **6** Məməyjkərnə mosom ma MARIKI Kanu kam, mədeko məccəmə səpə sən darəj, məcnəsə kə. **7** Bawo MARIKI Kanu kam kəyi kəbərs'am antof yəbotu: Atof ən cəngbəkə ən, ndə domun dəmpe dəntəf, kə məncaca məcyekə ndə daranta kə dəmərə mə, **8** atof ən dokom da məngbən mələma, ən əngbəykləs ya wən, ən dokom da tək ya yokom yəbotu yələma, atof ən məsə ma cəmə kə tək ya olif nje ənəsənə moro mə, **9** atof nje məndekə məcdi ta məncəm-cəmne kədəmənə, atof nje daka o daka dəntədekbət əm mə. Antof ənətət ən nje antam kəwure fəc dəmasar mə, ndə məndekə məckay məwure kəpər dəmərə mə. **10** Ko məndekə məcdi yeri nənəmbərə-ε, məcyif MARIKI Kanu kam barka təta antof ənətət ənəkə əsənə əm mə. **11** Məkəmbərnə ta mədeko pələrnə MARIKI Kanu kam de, haj məyi ta məməyjkərnə mosom mən, məyo mokur mən kə sariyə sən, nse iyi kəsom əm məkə mə. **12** Məkəmbərnə ta məpələr MARIKI kə məndekə məcdi yeri nənəmbərə, kə məndekəcəmbər wələ wətət məbərə wi disre-ε. **13** Məkəmbərnə ta məpələr MARIKI kə yəcəl yam yəpəj, ənkesiya yam kə cir cam yendekəkoməs, kəma kə gəbəti yələr əm, daka ndə dəyənə dam mə fəp dəla-ε, **14** məkəmbərnə ta abəkəc ənəm ənəpə, təsən'am kəpələrnə MARIKI Kanu kam, nkə kənawuren'am atof ən Misira ndə kələ ka dacar mə. **15** Ko kəsəl'am təgbərə təpəj kə təwəy-wəy, atof ən bok ya məkən, ən mekələncər, antof ənəsəsu. Ko MARIKI owur'am domun dətasar teyənkərnə, **16** k'əsən'am kədi ndə təgbərə «man» mme atem am ənənətəcərə mə, ntə tərəşənə pədusum əm kətərəs disre, pəwakəs əm, a pədeyən'am oj pətət mə. **17** Ta məlokune dəbəkəc: «Səkət sem kə fənəntər fa waca wəm fəsən'em kəsətə ka daka dəlarəm dənde!» **18** Mədeko məccəm-cəmne MARIKI Kanu kam, bawo ki kərəşənə əm səkət səsətənə sa daka dəlarəm dadəkə, ntə tərəşənə pəpənə danapa dəkə ənadərmə atem am mə. Mənəyjk itə teyine məkə tante. **19** Ko məmpələrnə MARIKI Kanu kam, kə məcəmə canu cəcuru darəj, kə məsalənə ci, məctəntənə ci-ε, əsən'on məkə kəcərə kəncə disre a nəyfis-fis de. **20** Ey, nəyfis-fis pəmə afum aka təf nyə MARIKI eyi kəmələk for yonu kirij mə, kə nəntəcənəkəl dim da MARIKI Kanu konu-ε.

9 Məcərənə Yisrayell! Kəcali kə mənder məkə kəngbəkə ka Yurden, məkəbəj təf yəpəj nyə yəyo səkət yetəs əm, sədare səpəj nse sibirkəli sayı sərşə kəm mə, **2** təf ya afum apoj ənəyec təcəmə yuruya ya Anak akakə məncərə, aye məne pacloku təjən

mo: «An'entam kəcəmə yuruya ya Anak dəbəkəc-ə?» **3** Məcəre məkə a MARIKI Kanu kam kəsol'am pəmə nənc nde dəncəf kulum fər yam kiriş mo. Nkən endekələsər aterənə, nkən endekəlapəs ya fər yam kiriş, məndekəbajər ya atof əyajən, mədifat ya katəna, pəmə təkə MARIKI olok'əm ti mo. **4** Kə MARIKI Kanu kam kəndekəwənəs ya fər yam kiriş-ə, ta mədekö məclökunə dəbəkəc: «Teta dolompu dem təsənə nte MARIKI eyi kəsəy'em kəbaj atof əyajə mo!» Mba teta dəlec bəkəc da afum akakə dəsənə nte MARIKI eyi kəbajərə ya fər yam kiriş təf əyajən mo. **5** Ala, bafə teta dosoku dam abəkəc kə dolompu dam dəsənə nte məndebaj təf əyajən mo, mba teta dəlec bəkəc da afum akakə də MARIKI Kanu kam eyi kəbajərə ya yi fər yam kiriş, kəmentər əm sə kəcəmə dərəj ka kədərəm nkə enaderme atem am Abraham, Siyaka, kə Yakuba mo. **6** Awa məcəre oj a bafə teta dolompu dam tə MARIKI Kanu kam kəyi kəsəy'am antof əyobutu əyajəkə nte təsənə məbənəj ni mo. Bawo fum wətanji ləyəs məyənə! **7** Məcəm-cəmne, ta məpələrnə e mənadəktər MARIKI Kanu kam haj pətələ kə nde dətəgbərə. Kəyəfə dəsək nte nəwur atof ya Misira haj dəsək nte nəmbərə nno kəfə kəyəkə mo, nəncyejkər kəyəjkər dəm MARIKI domp. **8** Nde tərə ta Horeb, nənadəktər MARIKI, kə pəntələ kə nno nəyi mo haj k'efəj kəmələk nu. **9** Nte inapə nte dətərə kəkəbaj walake wa masar mo, walake wa danapa nte MARIKI ənasək kə nəna mo, k'iyi dəndo tərə kərəj mata wəco maŋkələ, pibi kə daj, inci fe yeri, incmən fe. **10** Kə MARIKI əsəj im walake wa masar wawoko mərəj, nwə nkən Kanu enacice kəca kən mo, moloku min mayi kə məkə enaloku nu nde tərə kərəj, pəyi nənc disre dəsək dadəkə analogkanə mo. **11** Dəkəlopsər da mata wəco maŋkələ dadəkə, kə MARIKI əsəj im walake wa masar mərəj wa danapa. **12** Awa, kə MARIKI olok'im: «Məyəfə məkufə kətor, bawo afum am aje məwurene atof ya Misira mo əyantalarne. Əyngbaymə katəna dəpə nte incice ya mo, əyalompse əyəsərka tərəjka.» **13** Kə MARIKI olok'im: «Inəjk afum akyə, afum atəni ləyəs əyo. **14** Məsak im imələk ya, inim ya mewə antof kərəj. Indəsənə məna Musa kəyəne wəka afum a atof əyəpəj aje əyandeyə səkət, əyalətəsək akyə mo.» **15** K'inqbəkərə sə kətor kəyəfə tərə kərəj, walake wa masar wa danapa nwə mərəj wey'im dəwaca, tətərəjne tərə fəp pəcmər nənc. **16** K'inəjk nte nənciya MARIKI Kanu konu mo, kə nəlompse nənasərka tərəjka ta tura towut, kə nəyngbaymə

katəna dəpə dəkə MARIKI enacice nu mo. **17** K'işumpər walake wa masar wawoko mərəj, k'inqbələ wi waca wem mərəj, k'iwəkəc wi fər yonu kiriş. **18** K'iňqə itəmpenə MARIKI fər kiriş, pəmə təkə inayə ti təcəkəcəkə mo. Mata wəco maŋkələ, pibi kə daj, inci fe yeri, incmən fe təta kiciya fəp kəyəkə nənaciya mo, bawo nənadəktər MARIKI kəyə ka tokə tərəsənə kə metələ mo. **19** Bawo inanəsə metələ kə abəkəc ya MARIKI kəpə, nte pənatələ kə pəpəj nno nəyi mo haj pəfaj kəmələk nu. Mba tante sə kə MARIKI əncəjkal kələtsənə kem. **20** Bel-bel bə pənatələ MARIKI nno Aruna eyi mo haj pəfaj kəmələk kə, mba k'iletsənə sə təta Aruna dəsək dadəkə. **21** K'ilək tura towut tatəkə, kiciya kəyəkə nənaciya mo, k'inqbal pi dənənc, k'incatki-catki pi, k'imbifəli pi haj kə pəyənə kəbəf, k'inqə igbal kəbəf kəyəkə dəndo kəyəbəkə kəyəkə kəntor kəyəfə ka nde dətərə mo. **22** Nde Tabera, nde Masa, kə nde Kibərot Tawa nənagbəkərə sə kədəktər MARIKI haj pətələ kə. **23** Nte MARIKI ənasəm nu kəyəfə Kades Barneya, pəcləku: «Nəyəfə nəkə nəwəkərənə nəbəj atof əyəkə isəj nu mo,» kə nəyəjkər sə mosom ma MARIKI Kanu konu səbəomp, nənalaj fe kə, nənacəjkal fe dim dən. **24** Nəyəjkər kəyəjkər dəm MARIKI səbəomp kəyəfə nte incərə nu mo. **25** Ti tənasənə k'intəmpenə MARIKI fər kiriş mata wəco maŋkələ, pibi kə daj, bawo MARIKI enaloku kəfaj kəmələk nu. **26** K'iletsənə MARIKI, k'iloku: «MARIKI Wəbə kem, ta məmələk afum am, aje əyənə ke kam nkə məwuruse debeki dam, nkə mənawurene atof ya Misira kəca ka səkət mo! **27** Məcəm-cəmne Abraham, Siyaka, kə Yakuba acar am. Ta məcəpsər dətanji ləyəs, dəlec bəkəc kə kiciya ka afum akyə, **28** ta tedesənə afum a atof əyəkə məwurene su mo, əyadələku: «Bawo MARIKI əntəm fe kəbərsənə ya antof əyəkə enaderəm kəsəj ya mo, kə pəyənə fe ti-ə, bawo MARIKI enter ya, it'owurene ya kəkədəfət nde dətəgbərə.» **29** Afum am əyo, ke kam nkə mənawurene fənəntər fam fəpəj kə kəca kam kətənci mo.»

10 «Təm tatəkə tə MARIKI enalok'im: «Məpat walake wa masar mərəj pəmə wəcəkə-cəkə, məpə tərə kərəj nno iyi mo. Məndelompsənə sə kəjəkərə ka tok. **2** Moloku məkə mənayi walake wa masar wəcəkə-cəkə wəkə mənawəkəc mo, m'indəcəs sə walake wa masar wəkə məndekəkərə mo kərəj, məber wi kəjəkərə disre.» **3** K'ilompəs kəjəkərə ka kətək ka kasiya, k'impət walake wa masar mərəj pəmə wəcəkə-cəkə,

k'impe nde tərə kəroj walake mərəj wey'im dəkəcə.
4 Kə MARIKI encic moloku məkə ənacicəs walake wa masar wocokə-cokə wəkə kəroj mə, mosom wəco məkə ənaloku nu nde tərə kəroj pəyi nenc disre, dəsək nde aka Yisrayel əjanalorjkəne mə, kə MARIKI elek walake wa masar wawəkə k'ember im dəwaca.
5 Nte iluksorne kətor tərə mə, k'imber walake wa masar wawəkə mərəj dəkanjkəra kəjəkə inalompəs mə, kə weyi dənda pəmə təkə MARIKI ənasom im ti mə. 6 K'aka Yisrayel əjayef Beyerot Bene Yakan kəkə Mosera. Difo Aruna ənafı, k'awup kə di. Kə wan kən Elasar elek dəkəcəmə da kas kəyənə wəlojne wəpəj. 7 Kə əjayef dəndo kə ənjəkə Kudkoda, kə əjayef dəndo kə ənjəkə Yotbata atof nje əjela cənəgbokə mə. 8 Tem tatəkə tə MARIKI ənagbey aka kusujka ka Lewy tacıja, nte tənsəjə əjacgbajne kənkəra ka danapa da MARIKI, tənsəjə əjacmə MARIKI fər kirij, əjayənə akirin a yəbəc yən, ənctolane pətət sə aka Yisrayel tewe ta nkən MARIKI. Yəbəc yayəkə yə əjai haj məkə. 9 It'əsəjə aka kusujka ka Lewy kəntəsətə kəfə ka ke awenc aja dacə. MARIKI əyənə ke kərjan pəmə təkə nkən MARIKI Kanu kam ənaloku tetən mə. 10 K'iwon sə dəndo tərə kəroj pəmə təcəkə-cokə, mata wəco maŋkələ, pibi kə dərj. Kə MARIKI owose tante sə kalətsəne kem, owose fe sə kəmələk əm. 11 Kə MARIKI olök'im: «Məyəfə məkə məyi aka Yisrayel kirij. Əbabər əjabaj atof nje inaderme atem ajan kəsəj əja mə.» 12 «Ndəkəl oj Yisrayel, aka MARIKI Kanu kam kəfanjər əm-ə? Nte əfaj mə a mənəsə MARIKI Kanu kam, məccəmə səpo sən fəp darəj, məbətər kə, məcsalənə MARIKI Kanu kam abəkəc əjam kə amera əjam fəp, 13 məməyəkərənə mosom ma MARIKI kə sariyə sən pəmə nte iyi kəsəm əm si məkə mə, nte tənsəjə pətət pam peyi mə. 14 MARIKI Kanu kam kəyə kəm, kə monjkubut ma ki, antəf kə ca cəkə əjəyə mə fəp. 15 Atem am gəbərəm əjə MARIKI ənasektərnə te tarjan, əjə ənəbatər. Nte ənəncepər mə, nənə yuruya yaşan, nənə əj'yək-yək afum alpəs aje dacə fəp, itə teyine məkə tante. 16 Awa əyənə aje ampusə MARIKI bəkəc yonu fəp mə, ta nətar sə ləyəs! 17 Bawo MARIKI Kanu konu, Kanu ka canu k'əyənə, MARIKI ma mariki, Kanu kəpəj, Kanu ka fənəntər, Kanu kəwəy-wəy, nkə kəntəcəmənə afum mə, Kanu nkə antəkafali amera kəpoçə disre mə, 18 Kanu nkə kənyac sariyə sa wan wətəyə akombəra kə wəcəbokəra mə, nkə kəmbətər wəcikəra, kəcsəj kə yeri kə yamos mə. 19 Nədeko nəcbətər acikəra, bawo acikəra əjə nənayənə nde atof əja Misira. 20

MARIKI Kanu kam məndekə məcnesə, nkən məndekə
məcsalənə, nkən məndesektərnə, tewe tən tə məndekə
məcderme. **21** Nkən pəmar nəkor-koru, nkən əyənə
Kanu kam, nkən ebəc ndaram məyo məpərj kə məwəy-
wəy mme for yam yənanəŋk mə. **22** Atem am əyanator
atəf əja Misira, əyai afum wəco camət-mərəj. Ndəkəl
oŋ, MARIKI Kanu kam kəsəŋ' am kəyənə kənay pəmo
cos ca dəkəm.»

11 Mədekö məbətər MARIKI Kanu kam, məde məleləs meməjəkərnə mən, məde məməjəkərnə dəsək o dəsək məyo mokur mən, sariyə sən, kə mosom mən. **2** Awa nəcəre məkə bafə awut anu ŋ'iyi kəlok-lokər akə ŋanatocərə, ta ŋanəjk sə mi mə de, mba nəna ŋ'inje, nəna aye nənayonə atəjnə tes ta kədusum ka MARIKI Kanu konu, ta debeki dən, kə səkət sa kəca kən kətenci mə. **3** Nənayonə so atəjnə tes ta megbekərə mən kə məyo mən, mme ənayo firawona wəbə wəka Misira kə aka atəf ŋən fəp Misira dacə mə. **4** Nənayonə so atəjnə tes nte ənayo asədar aka Misira mə, fələs yən, cibil cən ca dəkəwan, nte MARIKI ənakal asədar akakə domun da kəba ka Cərəkələmə mə, nte ŋanacəmə nu darəj kəbeləs mə, təkə MARIKI emələk ŋa haj məkə mə. **5** Nənayonə so atəjnə məyo mme ənayo nde dətəgbərə haj kə nəndər nəbərə nno kəfə kəjəkə mə, **6** təkə MARIKI ənayo Dataŋ kə Abiram wan ka Eliyab wansə ka Ruben fər ya aka Yisrayel fəp kiriŋ, nte antəf ŋənawani kusu kə ŋemer ŋa kə aka kələ kəyan disre kələkənə cəbal cəyan haj kəbəp ca cəyan fəp. **7** İnjlok-lokər nu bawo fər yonu yati yo nənanəŋke tes təpəŋ nte o nte MARIKI ənayo mə. **8** Awa, nədekə nəməjəkərnə tosom fəp nte iyi kəsom nu məkə mə, nte təŋsəŋe nədekəsətə səkət səkənə nəbəjət atəf ŋəkə ŋəndeyonə ŋonu mə, **9** nte təŋsəŋe nədekəbələse mataka monu atəf ŋiye MARIKI ənadermə atem anu kəsən ŋa kə yuruya yaŋan, atəf ŋəŋəko ŋombəŋ dale k'awop mə. **10** Atəf ŋəkə məŋkəbəŋ ŋəyənə ŋam mə ŋeyi fe pəmə antəf ŋa Misira ŋiye məyəfe mə, nde məncəgbal defet məcləjsərə di domun wəcək wam pəmə nte fum endeləjsər dəkəbəfət-bəfət yeri domun mə. **11** Atəf ŋiye nəndecepər kəkəbəŋ ŋəyənə ŋonu mə, antəf ŋa mərə kəroj kə mərə dacə ŋə, ŋiye ŋoŋmun domun da wəcafən mə. **12** Antəf ŋə ŋəyənə ŋiye MARIKI Kanu kam kəŋgbəkərə mə, ŋiye kəmbumə fər kəyəfe dəkəcop haj dəkələpsər da teren mə. **13** Kə nəncərkəl mosom mem pəmə nte iyi mi kəsom nu məkə mə, nəbətər MARIKI Kanu

konu, nəcsalene kə bəkəc yonu yosoku pes, kə mera yonu fəp-ε, **14** MARIKI oloku: «Indesəj antəf յօնու wəcafən tem ntə pəmar pəder mə, kəyefə mələfə haj lejik, tem tatəkə məntəl məngben mam, məpim yokom ya wən wəm kə yokom ya moro mam. **15** İñsorje so yika kəcpoŋe yəcəl yam dale. Yeri yedeyi, məcnəmbərə.» **16** Nəkəmbərəne kəsakne patiŋkər nu, nəgbayme nəcsalene canu cəcuru, nəctontne fər ya ci kirij. **17** Metelə ma MARIKI membək nnə nayı mə, pəgbət kəm, wəcafən əfsətuf. Antəf յօֆəsətese yəbof, nəfəwən kəfis-fis katəna dəndo atəf յətət յայəkə MARIKI օրjəsəj nu mə. **18** Nədeko nəberne dəbəkəc kə dəməra moloku mme iyi kələku nu mə. Nəsektərəne mi dəwaca pəmə tegbekərə, mey'əm dətəbu fər yam dacə. **19** Nədeko nəctəkse mi awut anu nəcloku յա mi kə nəndekəyi wələ wonu, kə nəndekə nəckət, kə nəndekə nəcfəntərə, kə nəndekə nəcyefə. **20** Nədeko nəcic mi fərem fa cumba ca wələ wonu kə dəcusuŋka ca sədare sonu. **21** Awa mataka monu kə ma awut anu antəf kəroj յիշ MARIKI ənaderme kəsəj atem anu mə, mendəla pəmə dəlay da mataka ma kəm kə antəf. **22** Kə nəməŋkərəne tosom tante iyi kəsom nu mə, kə nəcəmə so ti darəj, nəbətər MARIKI Kanu konu, nəcəmə səpə sən fəp darəj, nəsektərəne kə-ε, **23** MARIKI endekəbaŋjər fər yonu kirij afum akako fəp təf yayjan, nəna nəkə nəbəj təf ya afum aŋe յala nu kə յambək so sokət յatas nu mə. **24** Kəfo nkə o nkə kə nəndekəcəmbər wəcək wonu kəyənə konu: Kələncər konu kəndekəyefə dətegbəre haj Libaŋ, kə kəyefə ka kəŋgbəkə ka Ծfərat haj nde kəba ka nde dec deŋkale mə. **25** Ali fum əfədeksimsər nu. MARIKI Kanu konu endekəsəj afum aka təf yayəkə nəndekəbəp mə fəp kənəsə kə ayek-yek, pəmə təkə ənaloku nu ti mə. **26** Məcəŋkal, incəmbər məkə kəpoce pətət kə kəpoce pəleç fər yonu kirij: **27** Kəpoce pətət, kə nəncəŋkəl mosom ma MARIKI Kanu konu mme iyi kəsom nu mə, nəgbayme dəppə dəkə iyi kəcice nu məkə mə, nəcsalene canu cəcuru nce nəntəcərə mə-ε. **28** Kə kəpoce pəleç, kə nəntəcəŋkəl mosom ma MARIKI Kanu konu mme iyi kəsom nu mə, nəgbayme dəppə dəkə iyi kəcice nu məkə mə, nəcsalene canu cəcuru nce nəntəcərə mə-ε. **29** Kə MARIKI Kanu kam kəndekəbərs'əm atəf յօկə mərjəkəbaŋ յəyənə յam mə-ε, mədeko məcam pətət nde tərə ta Karisim kəroj, məcam pəleç nde tərə ta Ebal kəroj. **30** Kəca ka Yurden kə mərə maməkə meyi ntende dec deŋkale mə, nde atəf յ'aKanaj aka յayi Araba յatefərənə kə Kilkal, nde tək յəpəj ya More kəsək. **31** Məcam moloku maməkə dəndo, bawo kəcali

kə nənder Yurden, nəkəbaŋ atəf յօկə MARIKI Kanu konu kəsəj nu mə, nəndekəbaŋ յի nənde. **32** Nədeko nəməŋkərəne kəcəmə ka sariye fəp kə məyə mokur darəj, mme iyi kəcəmbər fər yonu kirij məkə mə.

12 Sariye saŋse kə məyə mokur mme nədekəməŋkərəne kəcəmə ka mi darəj atəf յօկə MARIKI Kanu ka atem anu kəsəj əm kəkəbaŋ məndə mə, dəsək o dəsək kəyi konu doru antəf kəroj. **2** Nədeko nəcləsər few mofo fəp mme afum akako nəndekəbaŋjər təf mə, յայsalene canu cəjan mə, kəyefə mərə meyeci kəroj, kəkə ka mofo metəmbələr, kəbəp kətək nkə o nkə kəŋkumptər dəntəf mə. **3** Nədeko nəcwui metek moloŋne canu caŋan, nəcəkəcə masar maŋan məcəmbər motontne, nəccəf mogbu maŋan motontne mme arwens tolom «Asera» mə, nəccəpəs mərəŋka ma canu cəjan, nənim mewe maŋan mofo maməkə. **4** Ta nədeko nəcyə tatəkə nno MARIKI Kanu konu kəyi mə. **5** Mba nədeko nəctən kə kəfo kəŋkə MARIKI Kanu konu kəndekəyek-yek kəyənə dəkiyi dən cusuŋka conu dacə mə, pəyi dənda. Difə məndekə məckə. **6** Difə nəndekə nəckekeřə yəcəl yoloŋne pacəf yonu, yoloŋne yonu yələma, farile fa yokom yonu, kəfək konu, kələŋne ka kədərəm kə kətəla ka tes, kəpoce ka bəkəc yonu yosoku pes, kə kəsəj ka awut acočə-cəkə a yəcəl yonu: Cəna, cir kə յkesiya. **7** Difə nəndekə nəcdi yeri fər ya MARIKI Kanu konu kirij, nəna kə aka wələ wonu disre fəp nəwoləs-woləs kə daka nde nəndekətəmpər mə fəp, daka dəkə MARIKI Kanu konu kəndekəpoce nu pətət mə. **8** Ta nədeko orj nəcyə mes mame səŋyə nno məkə mə de, tante nwe o nwe օŋyo təkə tentese kə dəfər mə, **9** bawo nəntəbəre fe kərəsna atəf յօկə nəŋkəsətə kərəsəm mə, ke nkə MARIKI Kanu kam kəŋkəsəj əm mə. **10** Kə nəndekəcali Yurden, kə nəndekəndə atəf յօկə MARIKI Kanu konu kəndekəsəj nu ke mə, k'endekəsəj nu kərəsəm, kəyac nu aterənə ako յandekəkəl nu mə fəp, kə nənde atəf յայəkə pəforu disre-ε, **11** nde kəfo kəŋkə MARIKI Kanu konu endekəyek-yek kəyənə dəkiyi dən mə, difə nəndekə nəckekeřə ca yəkə isom nu kəkekəre mə: Yoloŋne pacəf yonu, yoloŋne yonu yələma, farile fa yokom yonu, kəfək konu, kə yoloŋne յε nəyek-yek təta kətolane pətət kə kədərəm nno MARIKI eyi mə. **12** Nəwoləs-woləs fər ya MARIKI Kanu konu kirij kəlek ka awut anu arkun, aran, kəkə ka acar anu arkun kə aran kəbəp ka wəLewy nwe o nwe eyi nde ndaram mə, bawo օsətə fe ke kəyer nəna

awenc aja dacə. **13** Məkəmbərnə kədeka kəclojnə pəcəl pəcəf pam mofo mime məndekə məcnərjək mə fəp. **14** Mba kəfo gbəcərəm nke MARIKI endekəyək-yek kusurjka konu kin dacə mə, difə mədekə məclojnə yəcəl yəcəf, difə məndekə məcyə mes mame iyi kəsom əm mə fəp. **15** Təmənə f'əm kəfay ka pəcəl məsəm səm təm o təm nte mənşəj mə, pəmə təkə MARIKI Kanu kam kəmpoçə pətət nde ndaram dare o dare mə. Pəyənə fum wəsoku pəyənə wətəsək fəp fəntam kəsom yi, pəmə təkə ajsəm were kə pəyənə fe ti wər mə. **16** Ta nəmun mecir ma pəcəl pəkə nəndif mə gəbəcərəm. Məloj mecir maməkə dəntəf pəmə domun. **17** Pəmar fe mədekə məcdi nde ndaram farile fa məngəben mam, wən wam, kə moro mam, kəkə ka awut acəkə-cəkə a cəna, cir kə əksəiya yam, kəbəp ka kəlojnə kam nke məndetola pətət kə kəderəm mə, hərj kəlojnə ka kəpoçə nke mənşəj MARIKI abəkəc əjosoku pes mə kə yefək yam. **18** Mba nde fər ya MARIKI Kanu kam gəbəcərəm pəmar mədekə məcdi yeri yayəko, nde kəfo kənjəkə endekəyək-yek mə, kəlek məna həj wan kam wərkun kə wəran, kəkə wəcar kam wərkun kə wəran, kəbəp kə wəLewy nwə o nwə eyi nde ndaram mə. Məwoləs-woləs MARIKI Kanu kam fər kirij təta daka dəkə məndekəsətə mə fəp. **19** Kəwon kam kəyi doru fəp antəf kəroj, mədekə məkəmbərnə ta məsak wəLewy. **20** Kə MARIKI Kanu kam kəndekəwəkələs cələncər cam pəmə təkə kənalok'əm ti mə, kəbas ka kəsom səm kəcsəj'əm kəcəpənə-ε: «Mba, səm yəmbəs im kəsom», məntam kəsom səm pəmə təkə məfəj mə. **21** Kə pəyənə kəfo nke MARIKI Kanu kam eyək-yek kəyənə dəkiyi dən kəmbəl'am-ε, məntam kədif cəna, kə pəyənə fe ti-ε, cir kə əksəiya nye MARIKI əsəj əm mə, pəmə tantə iyi ti kəsom əm mə, məntam kəsom səm yayəko nde ndaram, təkə pəmbət əm mə. **22** Məsəm səm yayəko pəmə təkə mənşəm səm ya were kə pəyənə fe ti-ε, səm ya wər mə. Fum pəsək, əsək fe, entəm yi kəsom. **23** Mba məkəmbərnə kətəmun mecir ma yi, bawo mecir kiyi wəyəj kə. Ta məsəmənə kiyi wəyəj kə səm. **24** Ta məmun mi, maloj mi dəntəf pəmə domun. **25** Ta məmun mi, nte təjəsəjə mes mam mede mectesə, məna kə awut am kə məna məncepər-ε, məcyə təkə tentəsə MARIKI fər kirij mə. **26** Mba daka dam nde məmpus gəbəcərəm yəsətə yam dacə kəsəj MARIKI mə, kə yolojnə yam ya kətəla tes kə ya kəderəm yə mədekə məckəkərə kəfo kənjəkə MARIKI eyək-yek mə. **27** Mədekə məclojnə yəcəl pacəf yonu, səm kə mecir,

nde tetek tolojnə kəroj pa MARIKI Kanu kam. Mecir ma yolojnə yam, mədekə məclər mi tetek tolojnə ta MARIKI Kanu kam kəroj, məna məsəm səm yayəko. **28** Məməjkarne məcəjkəl belbel moloku mame iyi kəsom əm mə, nte təjəsəjə mes mam mede mectesə tem fəp mə, məna kə awut am kə məncepər-ε, məryə tem tatəkə tes nte təmbət kə tentəsə sə MARIKI Kanu kam mə. **29** Kə MARIKI Kanu kam endekəmələk fər yam kirij afum aka məndekəbəjər təf yajən mə, kə məna məndekəlip sə kəbəjə təf yayəko məndə-ε, **30** mədekə məkəmbərnə kəsəknə towul tosumpər əm kətubucnə kərjan, k'andekəlip kəmələk ja fər yam kirij-ε. Məkəmbərnə kədeka kəctənəs mes ma canu cəjan məcyifət: «Cəke c'afum akaşə əncəsalənə canu cəjan-ε? It'ina sə ifarj kəyə.» **31** Ta mədekə məcyə tatəkə MARIKI Kanu kam de! Bawo pəyikiyik mpe MARIKI enter mə fəp po ənəncələnə canu cəjan, ənəncə həj əacləmə canu cəjan dənənc awut ajan arkun kə aran. **32** Moloku mame iñsəm nu mə fəp, nəməjkarne kəcəmə ka mi darəj. Ta məderəj, ta məbeli sə tələm o tələm.

13 Tələma fum pədəwur əm dacə, pəyənə sayibə, kə pəyənə fe ti, waliwu wələma, pəclək'əm təgbəkərə kə pəyənə fe ti tes təwəy-wəy tələma-ε. **2** Kə təgbəkərə təwəy-wəy təkə ənaloku teder teyi-ε, pəcləku: «Pacəmə canu cəcuru darəj,» canu nce nəntəcərə mə, «Pasalənə ci», **3** ta nəcəjkəl təkə sayibə səsəkə kə pəyənə fe ti waliwu wəkakə oyləku nu mə! Bawo MARIKI Kanu konu kəyi kəwakəs nu kəcərə kə pəyənə a nəmbətərə kə bəkəc yonu yosoku pes, kə mera yonu fəp-ε. **4** Nədekə nəcəmə MARIKI Kanu konu darəj, nənəsə kə, nəməjkarne mosom mən, nəcəjkəl dim dən, nkən pəmar nəcəsalənə, nəsəktərəne kə. **5** Sayibə kə pəyənə fe ti waliwu wəkakə mənə padif kə, bawo əncəjəs afum kəyəjkar MARIKI Kanu konu səbomp, Kanu nke kənawurenə nu atəf ja Misira, kə kəwurus əm kələ ka dacar. Wəkayi əfəj kəlinj'əm kəgbəymə dəpə dəkə MARIKI Kanu kam enasəm əm kəcəmə darəj mə. Mənənim tem tatəkə pələc aka Yisrayel dacə. **6** Kə wənc əm wan ka iya wəkam, wan kam wərkun, wan kam wəran, wəran nwə endir'am kəsək mə, kə pəyənə fe ti wanapa kam nwə məmbətər pəmə mənasərka mə, pəwakəs kəlinjəs əm kəgbəpnə disre pəcləku: «Pakəlojnə canu cələma,» canu nce məna kə awisi aja ənəntəcərə mə, **7** canu cə nce afum aləma aje ənənəjkər nu mə ənəncələnə mə, təyənə afum

akako ḡayı nu kəsək, təyənə ḡambolen'am, kəyefə nde doru doncop haṛj nde dələpsər mə-ε, 8 ta məwose ti, ta məcəṛkəl kə, ta məyənə kə nənəfər, ta məyay kə, ta məyac kə. 9 Pəmar mədif wəkayi. Mənuñkəne kədejər kə kəca ka kəsut ka kədif, a waca wa afum alpəs aje fəp wedebəp kə. 10 Məca-cas kə, pəfi, bawo wəkayi ḡəfəj kəlinjəs əm pəbəlen'am MARIKI Kanu kam nkə kənawuren'am atəf ḡa Misira nde mənayi kələ ka dacar mə. 11 Təm tatəkə, aka Yisrayel fəp ḡəndene ti, təsənə ḡa kənesə, ḡafosogbəkərə kəyə tes təlec pəmə tatəkə aka Yisrayel dacə. 12 Kə məne pacloke ti dare din doləma nde MARIKI Kanu kam ənasəj əm kənde mə-ε: 13 «Abut mera ḡawur afum am dacə kə ḡaliŋəs aka dare daṛjan, ḡacloku ḡa: «Pərkənsaləne canu cələma, »» canu nce nəntəcəre mə-ε, 14 mətenəs kance ka moloku maməkə belbel, məyifət, məkəkce mi belbel. Kə pəyənə a kance yati kə, kə pəyənə a afum ḡayə ti, kə pəyənə a pəyikiyik papokə MARIKI enter mə nəna dacə ayo pi-ε, 15 məparjnə aka dare dadəkə mədfitə ḡa dakma. Məsüt dare dadəkə haṛj ḡamələk afum di fəp, kəlekənə yəcəl yanjan mədfitə yi dakma. 16 Mələrjəka daka daṛjan doforjət dabərjə, məcəf dare kə daka doforjət dadəkə fəp, mələsərə yi few MARIKI Kanu kam. Kəfo kəjəkə kəyənə təm tatəkə təpəsa mpe antəsətam kənde mə, afəsogbəkərə kəcəmbər dare dadəkə few. 17 Ta mələkənə pəyikiyik mpe o mpe MARIKI enter mə, pəmar paləsər haṛj pamələk mə, nte təjəsənə abəkəc ḡotor MARIKI pəber metels mən məpəṛj kumunt mə, pəyən'am nənəfər, pəsən'am kəkoməs, pəmə tokə ənadermə ti atem am mə, 18 nte təjəsənə məcəṛkəl dim da MARIKI Kanu kam, məməyəkərəne mosom fəp mame iyi kəsəm əm məkə mə, məcyə so təkə tolomp fər ya MARIKI Kanu kam kirij mə.

14 Awut a MARIKI Kanu konu ḡo nəyənə, kə fum efir nu-ε, ta nəgbes-gbesine tetən, ta nəfonne cəfon ca dəməbu. 2 Bawo afum apus ḡo nəyənə nno MARIKI Kanu konu kəyi mə. Nən'ə MARIKI Kanu konu eyek-yek nte təjəsənə nəyənə afum ən aka dətim afum a doru dande fəp dacə mə. 3 Ta mədi pəyikiyik mpe o mpe MARIKI enter, a k'əmənə mə. 4 Səm nyə y'lawose nu kəde kəcsəm: Waria, aŋkesiya, kə wir, 5 wəsəm nwe o nwe wojwurenə kə wəcək mə, aŋkesiya kə wir wa dəməro meyeci, kə dokom da were wəpəṛj kə wəfət. 6 Nədetam kəcsəm sem fəp nyə yəngbəyənə melər mə, yəyə melər mərəj, nyə

yəngnakəmne kə yəntəyi kəsəmət pəmə wana-ε. 7 Mba ta nəde nəcsəm sem dacə nyə yəngnakəmne pəmə wana mə, kə yəyə melər mərəj megbəyənə: Yəkəmə, tərəp, kə dokom da debem nde deyi dəmasar mə. Sem yo nyə yənsəm yika mə, mba yi yəngbəyənə fe melər mərəj. Awa, sem yayəkə yəsək fe nno nəyi mə. 8 Asop nyə ḡəngbəyənə melər, mba ḡəfonakəmne yika pəmə wana, yəsək fe nno nəyi mə. Ta nəsəm sem ya sop, ta nəgbuŋənə yəfi ya yi. 9 Sem nyə yeyi dəromun mə, nyə yo awose nu kəde kəcsəm: Sem nyə yəyə yəjərnənə kə wokwok mə fəp. 10 Mba ta nəsəm mpe o mpe pəntəyo yəjərnənə kə wokwok mə, yayəkə yəsək fe nno nəyi mə. 11 Nəde nəcsəm bəmp nyə yəsək mə fəp. 12 Mba bəmp nyə yo ta nəde nəcsəm yi: Ayəfən, abəkar kə asiksik yəfer kə ḡa dəkəba, 13 təngbə pebi kə peyim, aŋkəlokəlo kə dokomənə dayi, 14 bəmp ya mənar kə dokomənə dayi fəp, 15 otəris, awump, abəkar kə dokomənə dayi, 16 awump kə dokom da ni, 17 antombon, alifət, kə ancəperaman, 18 bəmp ya agbəp ḡa cəba kə dokomənə dayi, kə tempirfin. 19 Yoyokə-yokə yəfət yəfət nyə yəyə banca yəfələr fəp, pəmar fe nəsəm yi, yəsək fe nno nəyi mə. 20 Mba nəntəm kəcsəm yəfələr-fələr fəp nyə yəsək mə. 21 Ta nəde nəcsəm wəsəm nwe atəfay amerə mə. Mədeko məcsən wi wəcikəra nwe eyi nde ndaram mə, nkən pəsəm wi, kə pəyənə fe ti-ε, məcəmsər wi wəcikəra, bawo fum nwe ampus mə məyənə nno MARIKI Kanu kam kəyi mə. Ta mədeko məcəpcəcə sem ya wir məsə ma kərə ka wi. 22 Mədeko məcsən kəren o kəren farile fa yokom ya yobəf nyə dale dam dendəkə dəcsənə əm mə fəp. 23 Mədeko məcdi yeri fər ya MARIKI Kanu kam kiriŋ, nde kəfo nkə endekəyək-yek kəyənə dəkiyi dən mə, kəyəfe farile fa mənəgbən mam, fa wən wəm, kə fa moro mam, kəbəp ka awut acočə-cəkə a yəcəl Yam cəna, cir kə yəkesiya Yam, nte təjəsənə mətəkəs kənəsə təm fəp MARIKI Kanu kam mə. 24 Tələma dəpə dəbələ təta kəsare fi, toləma kəfo nkə MARIKI Kanu kam kəyək-yek kəyənə dəkiyi dən mə kəmbələnə ndaram, bawo MARIKI Kanu kam ompoc'am pətət-ε, 25 təm tatəkə məntəm kəsəkpərə farile fam pəsəm, mətəməpər pəsəm papokə dəkəcə məkə nde kəfo kəjəkə nkən MARIKI Kanu kam eyek-yek mə. 26 Dəndo kəfo kəjəkə, məntəm kəsəkpərə so pəsəm papokə daka o daka nde mənəfaj mə, pəyənə cəna, pəyənə cir kə yəkesiya, pəyənə wən, pəyənə member mpe o mpe pəmbət əm mə, mədi yi dəndo MARIKI Kanu kam fər kiriŋ, məwoləs-woləs, məna k'aka kələ kam disre. 27

Ta məsak wəLewy nwə o nwə eyi nde ndaram mə, bawo əsətə fe ke aka Yisrayel dacə. 28 Dəkələpsər da teren ta maas nte o ntə, məcwure farile fəp fa yokom ya yəbəf yam ya kəren, məcboc yi sədare sonu nse nənde mə. 29 Məcəre a wəLewy əsətə fe kəfə ke kam dacə. Awa, wəLewy, wəcikəra, wətəyo kəre kə kas, wəcəbokəra, aŋe ŋayi dare donu mə fəp, ŋader ŋadi yeri yayəkə haŋ ŋanembərə, nte təŋsəŋe MARIKI Kanu kam kəpoc'am pətət dəyəbəc ya waca wam fəp mə.

15 Dəkələpsər da teren ta camət-mərəj nte o ntə məde məcənajne səbe sam. 2 Nte tə pəmar pacnajne səbe dəkələpsər da teren ta camət-mərəj; Nwə o nwə ənabor wənc mə, pəmar pənajne. Pəmar fe pəcənjas wanapa kən kə pəyəne fe ti wənc kəsəj ka debe dən, k'andəŋk kənajne səbe tewe ta MARIKI-ε. 3 Məntam kəcənjas wəcikəra kəluks'am debe, mba mənajne səbe sa wənc nse mənasəj kə mə. 4 It'əsəŋe ta ancəre wətəyo daka nu dacə, bawo MARIKI endepoc'am kəpoce pətət nde atəf ŋam niye MARIKI Kanu kam endekəsəŋ əm kəndə, məbaŋ ŋøyən'am ke mə. 5 Tes tin gboŋ t'efaq, məcəŋkəl belbel dim da MARIKI Kanu kam, məməŋkarne kəcəme ka mosom mən darəj fəp mme iyi kəsom əm məkə mə. 6 MARIKI Kanu kam endepoc'am pətət pəmə təkə olök'əm ti mə. Məndekə məcbər acikəra a təf yəlarəm səke, mba məna məfəde kə məccəmbər səke kəbə. Məndekətasərnə afum a təf yəlarəm, mba ŋafədekətasərnə məna. 7 Kə wənc əm wələma eyi nde ndaram ta əyo daka-ε, dəndo atəf niye MARIKI Kanu kam kəsəj əm mə, ta mədekoŋkər kə for, ta mədekoŋpər wənc əm wətəyo daka wəkakə kəca. 8 Məperər kə kəca, pəcəmbər'am səke, məbər kə daka polompəs mes mme mombut kə mə. 9 Məkəmbərnə belbel ta məlokune dəbəkəc məcem-cəmne ma kəbut amerə, məclokune: «Teren ta camət-mərəj tələtərnə, kəren kənajne səbe,» ta məcməmənə wənc əm wətəyo daka dəfər dəlec, məyi ta məsəŋ kə daka nde o nde-ε. Kə məyo ti-ε, əŋkorne MARIKI teta kəbut amerə kam, təyon'am kiciya. 10 Məsəŋ kə belbel, ta abəkəc ŋam ney'im pəleç kə məndeyi kəsəj kə-ε. Ti təŋsəŋe MARIKI Kanu kam pəcpoc'am pətət dəyəbəc yam kə dəmosumpər mam fəp. 11 Atəyo daka ŋandeyi təm fəp dətəf. Itə isom am tante: Pəmar məperər kəca wənc əm nwə əntəyo daka kə nwə eyi dəpəcucanə pəyi nde ndaram mə. 12 Kə wənc əm wələma wəHebəre wərkun kə pəyəne fe ti wəran, əncamsərn'am kəyəne ka wəcar kam-ε, pəbəc'am meren camət-tin. Teren ta camət-mərəj,

məsak kə pəyi yəŋən. 13 Kə mədekoŋsək kə, pəyi yəŋən-ε, pəmar fe pəkə waca wəsəkər. 14 Məde məperər kə waca, məpoce kə ŋkesiya kə cir cələma yəcəl yam dacə, məwure məŋbən kə wən wəm wələma məpoce kə pəla pəmə nte MARIKI Kanu kam ompoc'am pətət pəla mə. 15 Mədeko məccəm-cəmne a mənayəne wəcar atəf ŋa Misira, kə MARIKI Kanu kam owurus əm dacar dadəkə. It'iyi kəsom'am ti məkə tante. 16 Mba kə wəcar kam olök'əm: «Ifaq fe kəwur nnə kələ kam,» bawo əmbətər əm, məna kə aka kələ kam, tətəjnə pəyi ndaram belbel-ε, 17 tem tatəkə məlek abak, məpifi kə aləŋjəs məbəkcər kə kumba. Tem tatəkə, əyəne wəcar kam kəyi kən doru orj fəp. Itə məntam sə kəyə wəcar kam wəran. 18 Ta pəcuc'am kəsək wəcar kam pəyi yəŋən, bawo əmbəc'am meren camət-tin, əsəŋ'am kəsətə kəmərəj ka kəway ka wəbəc wələma nwə eyi kəbəc'am mə, MARIKI Kanu kam ompoc'am pətət dəməs məkə məŋsumpər mə fəp. 19 Mədeko məcsəŋ yəcəkə-çəkə yorkun ya yəcəl yam fəp MARIKI Kanu kam nyə ande packom nnə yəcəl yam dacə mə: Cəna, cir kə ŋkesiya. Ta mədeko məbəcə yəcəl yorkun yəcəkə-çəkə ya cəna cam, ta məgbət-gbətəs sə yowut yorkun yəcəkə-çəkə ya ŋkesiya. 20 Mədeko məcsəm yi teren kə teren, məna kə aka kələ kam disre, MARIKI Kanu kam for kiriŋ, nde kəfə kəŋkə endekəyək-yek kəyəne dəkiyi dən mə. 21 Kə pəyəne pəcəl pam papəkə poya dolokəp, pontorər, potənəŋk, kə pəyəne fe ti, poya kəfə kələma nkə kəntətesə mə, ta məlojnəne pi MARIKI Kanu kam. 22 Məsəm pəcəl posoku papəkə nde ndaram. Fum wəsoku kə wətəsək fəp ŋantam kəsəm pi, pəmə təkə arjsəm were kə wər mə. 23 Mecir ma wəsem maməkə mə məntəmun. Məloj mi dəntəf pəmə domun.

16 Kə Musa oluku sə, «Məde məcələs ŋof ŋa Abib məcboce MARIKI Kanu kam kəsata ka kəcəm-cəməs ka Kəcepər ka məleke medif. Bawo ŋof ŋa Abib ŋayəkə ŋə MARIKI Kanu kam ənawuren'am atəf ŋa Misira pibi disre. 2 Məlojnəne kaleləs ka MARIKI Kanu kam yəcəl yam dacə teta kəsata kəŋkə wana, wir kə pəyəne fe ti əŋkorne, nde kəfə nkə MARIKI endekəyək-yek kəyəne dəkiyi dən mə. 3 Kəsata kəŋkə disre, ta məsəm paka o paka pənəŋkəl lebin, məcsəm mata camət-mərəj disre cəcom cətənəŋkəl lebin, cəcom ca pucuy cə, nce cənde kəcəm-cəməs əm kəbəlkər nkə mənawurenə atəf ŋa Misira mə. Tendesəŋ'am kəcəm-cəmne dəsək nde mənawur atəf ŋa Misira mə matakə

mam ma doru fəp. 4 Nde atof ḥnam disre fəp mata camət-mərəj mamokə disre ta lebin nde o nde derjyi nde ndaram. 5 Səm yəkə məndekolojne doʃy da tataka təcəkə-cəkə mə, ta səm yayəkə yedirə haj dəckəsək bətbət. 6 Məfədə məcləjne polojne təta kəsata kəjəkə dare o dare nde MARIKI Kanu kam endesəj əm kənde mə. 7 Mba kəfo kin nkə MARIKI Kanu kam endekoyek-yek kəyənə dəkiyi dən mə gəbərəm pəmar mədekə məcləjne polojne papəkə, dec dərəfəy kə dec dendekalə-ə, məsurenə dec dəkə mənawur Misira mə. 8 Mata camət-tin disre məcsəm cəcom cətənəjəkəl lebin. Tataka ta camət-mərəj kəlojkanə kəlpəs ka kəsata kəjəkə kə, təta palel pa MARIKI Kanu kam, ali təbəc məfəsumpər dəsək dadəkə.» 9 «Mələmət matala moluksər camət-mərəj, matala wəco kəcamət kəyəfə təm ntə amber məngben kətətiya kətel mə, 10 a məndebəcə MARIKI Kanu kam kəsata ka Mataka Moluksər. Kəpoce nkə məndekə məcsəjə abəkəcə yəsənu pəs mə, kənde kəctəjnənə kə kəpoce pətət nkə MARIKI Kanu kam ende pəcsəj əm mə. 11 Məwoləs-woləs MARIKI Kanu kam fər kirij, nde kəfo kəjəkə nkən MARIKI Kanu kam endekoyek-yek kəyənə dəkiyi dən mə, kəyəfə məna, wan kam wərkun kə wəran kəkə ka wəcar kam wərkun kə wəran, kəbəp wəLewy nwə endekoyi nde ndaram mə, wəcikəra haj wan nwə akombəra ən ḥafi mə kə wəcəbokəra aŋe ḥayı nu dacə mə. 12 Mədekə məccəm-cəmne a mənayənə wəcar atof ḥna Misira, mədekə məcmənəkərəne sariyə sasəkə məcəmə sə si dərəjə.» 13 «Kə mədekə məcbəcə kəsata ka Cələnğbə mata camət-mərəj disre kə məlip kəsepər yətel yam kə kəfəcəs wən wəm-ə. 14 Məwoləs-woləs kəsata kəjəkə disre kəyəfə məna, wan kam wərkun kə wəran kəkə ka wəcar kam wərkun kə wəran, kəbəp ka wəLewy kə wəcikəra haj wan nwə akombəra ən ḥafi mə, kə wəcəbokəra aŋe ḥayı nde ndaram mə. 15 Mədekə məcbəcə MARIKI Kanu kam kəsata mata camət-mərəj disre nde kəfo kəjəkə MARIKI endekoyek-yek mə. Bawo MARIKI Kanu kam endekəpoc'əm pətət dəyətel yam kə yəbəc ya waca wəm fəp, məyinə ojə pəbotu yati. 16 Kəmaas kəren disre pəmar arkun aka Yisrayel ḥakə ḥamentərnə MARIKI Kanu kam fər kirij nde kəfo kəjəkə endekoyek-yek mə: Təm ta kəsata ka Cəcom cətənəjəkəl lebin, ta kəsata ka Mataka Moluksər, ta kəsata ka Cələnğbə. Afəmentərnə MARIKI fər kirij waca wəsəkər. 17 Nwə o

nwə pəsəjə pəkə əntəm mə, pətəjnənə pa kəpoce pətət nkə MARIKI Kanu kam kəsəj əm mə.» 18 «Mədəkə məccəmbər aboc kiti kə atubuc mes nde sədare nse MARIKI Kanu kam endekəsəj əm mə fəp, dəcəsuŋka kə dəcəsuŋka. ḥadekə ḥacboce aka Yisrayel kiti kance kələompu disre. 19 Ta məkəfəli kiti. Ta məcəmənə nwə o nwə, ta məwəsə sə kəbəj kəpoce kəgbəpnə, bawo kəsəjə for ya acərə kəkətənə mes kətənəjək kance, kəsəjə fum kəgbəymə moloku ma alompu. 20 Məsekərəne kəcəmə pələompu pa kance dərəj, nte təjəsəj'əm kəyə doru, məkə sə məbəj atof ḥnej MARIKI Kanu kam kəsəj əm mə.» 21 «Ta mədəf ali togbu pən potontne mpe aŋjwəne tolom ta Asera mə, ali kətək kin ta məcəmbər dəndo tətek tolojne MARIKI Kanu kam kəsək, tətek tolojne mpe məndelompə Kanu kam mə. 22 Məfədekədəf tasar pəcəmbər potontne, MARIKI Kanu kam kəntərə təjəsə tatəkə.»

17 Kə Musa oluku sə: «Ta məlojne MARIKI Kanu kam, wana, aŋkesiya kə pəyənə fe ti wir nwə wəyə dolokəp kə pəyənə fe ti kəfo kələma dəris nkə kəntətesə mə. Pəyikyik pə mpe MARIKI Kanu kam enter mə. 2 Nte tentam kəyə: Kə dare din doləma nde MARIKI Kanu konu kəsəj nu mə, təyənə wərkun kə pəyənə fe ti wəran pəcəyə tes təlec for ya MARIKI Kanu kam kirij, wəkayi eleləs fe danapa da MARIKI kə aka Yisrayel, 3 pəkə pəcsələnə canu cələma, kə pəyənə fe ti pəctəntnənə ci, kə pəyənə fe ti pəctəntnənə dec, kə pəyənə fe ti yəf kə pəyənə ti ca ca dəkəm fəp, nte intəsəm mə, 4 k'ander palok'əm ti, mənə sə ti pəcləku-ə, mətənəs ti belbel: Toloku tatəkə təyənə kance-ə? Tes tatəkə teyi-ə? Pəyikyik papəkə MARIKI enter mə penayı aYisrayel dacə-ə? 5 Kə təyənə kance-ə, məwurenə wərkun kə pəyənə fe ti wəran wəkəkə əyə tes təlec tatəkə mə nde cəsuŋka ca dare dam, nəca-cas kə haj wəkayi pəfi. 6 Fum nwə pəmar padif mə, andif wəkayi kə afum mərəj kə pəyənə fe ti, maas ḥayənə sede kələku kance ka tes təlec tatəkə əyə mə-ə. Afədif kə, kə sede sin gəbərəm sələku kance ka tes təlec tatəkə-ə. 7 Sede atəjnə a tes tatəkə ḥanuŋkənə kəca-cas kə, a afum fəp ḥadəcəmə ḥna dərəj kəca-cas kə. Itə mərənim ojə tem tatəkə pəleç aka Yisrayel dacə.» 8 «Kə kiti kəncuc'əm kəbəc-ə, pəyənə ka defi, kə pəyənə fe ti, ka kəgbəkələnə kə pəyənə fe ti kiti ka kəbəpər, pəyənə kiti nkə o nkə aŋkəkərə nde cəsuŋka ca sədare sam kəcuc'əm kəbəc mə, məyəfə məpə kəfo nkə MARIKI Kanu kam

kandekoyek-yek mə. 9 Məkə mayifət təkət tam alojne aLewy, kə wəboc kiti nwə erji mata maməkə kəboc kiti mə, ya ḥaqbint'am kiti kajkə. 10 Məyə tatəkə agbinti kiti kajkə ḥajlok'əm mə, dəndo kəfə kajkə MARIKI eyek-yek mə, məməjəkərənə kəsurenə kəcəmə ka təkə ḥajkətəks'am mə darəj. 11 Məkətənə tətəkəs nte ḥəndekətəks'am kə kiti kajkə ḥajkələk'əm mə. Ta məgbaymə kəca kəmeriya kə pəyənə fe ti kəca kətət ka tegbinti ta kiti kajkə ḥajkələk'əm mə. 12 Fum nwə eŋlekne ta əncəŋkəl wəlojne nwə əncəmə kiriç kəsalənə ka MARIKI Kanu kam, kə pəyənə fe ti wəboc kiti mə, fum wəkakə erfi. Itə mərnim pəlec Yisrayel. 13 Aka Yisrayel fəp ḥəndene ti, təsərənə ya kənesə, ḥafəsələknə.» 14 «Kə məndekəbərə atəf nje MARIKI Kanu kam əsərə əm kəndə mə, kə məkəbəj ni ḥəyənə ḥam, məndə ni məcləku-e: «Ifaj kəcəmbər wəbə nde atəf əhem pəmə afum a təf nye yəŋkel im mə,» 15 məntəm kəcəmbər wəbə nwə MARIKI Kanu kam, eyek-yek mə. Məcəmbər wəbə nwə əyənə wənc əm mə, məfətam kəyə wəbə wəcikərə, nwə əntəyənə wənc əm mə. 16 Mba ta wəbə wəkakə pəyə fəles yələrəm, ta wəbə wəkakə pəlukse sə aka Yisrayel Misira nte təsərənə pəsətə fəles yələrəm mə. Bawo MARIKI, oluku nu: «Nəfəsələksərənə dəpə dandə.» 17 Ta wəbə wəkakə pəla aran, nte təsərənə ta abəkəc ḥənə ḥəgbaymə mə, ta wəbə wəkakə pəyə sə gəbeti kə kəma kələrəm. 18 Kə wəbə wəkakə endə nde dəcəm dən da dəbə-e, pəcepərənə dəbuk bələma yecicəs ya sariyə nse əŋkəlek dəbuk mbe alojne aLewy ḥəntəmpər mə. 19 Pəmar wəbə pəctəmpər oj buk babəkə, pəckaranj bi dəsək o dəsək kəyi kən doru fəp, nte təsərənə pətəkəs kənesə MARIKI Kanu kən mə, pəməjəkərənə moloku ma sariyə sajse fəp kə metəkse pəcəmə sə mi darəj. 20 Ti tendeyaməsə kə kəcəm-cəmənə dəbəkəc, a encepər awənc aja aka Yisrayel, teyaməs kə sə kəgbaymə ka kəca kəmeriya kə pəyənə fe ti kəca kətət ka tosom, nte təsərənə mataka mənə məbəl dəbə dən disre nkən kə awut ən afum a atəf ya Yisrayel daco mə.»

18 Kə Musa oluku sə kəlojkanə ka aka Yisrayel: «Ali fum wəkin wəka kusunjə ka Lewy alojne daco əfədesətə antəf ya ke aka Yisrayel. Yolojnə nye andə pəccəfə MARIKI mə yende əyənə ya ke, yi yendeyənə alojne yeri. 2 ḥafədeyo ke awənc aja aka Yisrayel daco, MARIKI əyənə ke kəjan, pəmə təkə oluku ya ti mə. 3 Sariyə nse sə alojne aLewy ḥəndeyə nno aka Yisrayel ḥayı mə, kə təyənə afum ḥənder kəlojne

wana, aŋkesiya kə pəyənə fe ti wir-e, pasəj wəlojne kəbənə, kanca, kə aputuk. 4 Məde məcsəj MARIKI yetəl yam yəcəkə-cəkə ya məŋbənə mam, yəfəcəs yəcəkə-cəkə ya wən wəm kə ya moro ma olif mam, kə yofon yəcəkə-cəkə ya ḥəkəsiya nyə mənde məcfon mə. 5 Bawo kusunjə ka Lewy kə, MARIKI Kanu kam kəyek-yek cusunjə ca Yisrayel fəp daco, nte təsərənə yuruya yən ḥəcəmə MARIKI for kiriç, ḥəyənə dəsək o dəsək akirij a yebəc yən, ḥəcləjnənə sə aka Yisrayel tewe ta nkən MARIKI mə. 6 Kə wəLewy ender dare dam dələmə, pəyənə dare nde o nde əŋkə atəf ya Yisrayel mə, əntəm kəckə nte o ntə eŋfaj mə, nde kəfə nkə MARIKI endekəyek-yek mə. 7 Wəkayi endekə pəccəmə dekiriç da kəsalənə MARIKI Kanu kən pəmə təkə awənc aja fəp ḥəcəmə kəsalənə MARIKI for kiriç mə. 8 Pəmar pəsətə yeri yən, ḥətəjnənə kə aLewy ako əmbəp di mə, ta aləm kəsətə kən nkə əŋsətə kəway ka daka da akas aja disre mə.» 9 «Kə məndekəbərə atəf nje MARIKI Kanu kam kəsərə əm mə, ta mədekə məctəkəs kətubucnə ka pəyikyik mpe MARIKI enter pa afum a təf yayəkə məndekəbəp di mə. 10 Ta fum o fum pəyi aka Yisrayel daco nwə əylojne wan kən wərkun kə pəyənə fe ti wan kən wəran dənənc mə, ta dure deyi nu daco, ta wəka dəfər pəyi nu daco, ta fum pəyi nu daco nwə eŋbal kəsənc mə, nwə əncəmə deser dərəj mə, 11 fum nwə entirij wənc mə, fum nwə əŋkə nda afum aje ḥəntontnə tək dəntəf kəkəgbal kəsənc mə, fum nwə əylok-lokər afi mə. 12 Fum nwə o nwə endeyə məyə maməkə mə, pəyikyik pəyənə mpe MARIKI enter mə. Tətə pəyikyik pəpəkə tə MARIKI Kanu kam eyi kəbəjərə afum akakə for yam kiriç. 13 Ta pəyikyik mpe o mpe pəyi əm for ya MARIKI Kanu kam kiriç. 14 Bawo afum aje məjəkəbəjər təf mə, dure kə agbal kəsənc ḥənəcəŋkəl. Mba məna, MARIKI Kanu kam kəwəsə fəm nte o ntə towurenə ta məyə maməkə. 15 MARIKI Kanu kam, endekər'am sayibə, pəwure kə awənc əm aja daco nwə eyi pəmə ina Musa mə. Nəde nəcəŋkəl kə! 16 Tatəkə yati tə manatola MARIKI Kanu kam, nde tərə ta Horeb, dəsək da kəlojkanə, nte mənaloku: «İletsen'am ta məsək im kəgbəkərə sə kənə MARIKI Kanu kəm dim, ta məsək im sə kənəjək nənc dəpəj dandə, nte təsərənə ta ifi mə.» 17 Kə MARIKI oluk'im: «Təkə afum akajə ḥələku mə, ḥələku ti belbel. 18 Indekərə ya sayibə iwure kə awənc aja daco nwə eyi pəmə məna Musa mə. İber kə moloku mem dəkəsu, pəcləku ya nte o ntə iŋsəm kə mə. 19 Kə fum wələmə

eyi nwe ၊ontcəjkal moloku mem mme inde icsom ko kəcloku tewe tem mə-ε, in'endebočər kə kiti. 20 Mba sayibe nse səndeleknə kəcloku tewe tem toloku təkə intəsom kə mə, kə pəyənə fe ti, pəcloku dim da canu cəcuru mə, mənə padif sayibe sasəkə.» 21 Tələma məde məcyifinə dəbəkəc: «Cəke cə səntam kəcəre a MARIKI oluku toluku tatəkə-ε?» 22 Kə sayibe sələku toloku tewe ta MARIKI ta tende teyi ta ande panəjk ti-ε, toloku tə nte MARIKI ၊ontcloku mə. Kəlekne kəsənə sayibe sasəkə kələku ka toloku tatəkə. Ta mənəse kə!»

19 Kə Musa oluku so: «MARIKI Kanu kam kəndekomələk afum a təf aja endekəsən əm ntəf yaşan, məna məbəj sədare sasəkə, mənde si, mənde wələ waşan. 2 Kə tatəkə telip-ε, mayer atəf əyañkə MARIKI Kanu kam endekəsən əm kəlek əyənə ənam ke mə, kəmaas. Məyək-yek sədare maas tacıja təf yayokə disre. Məlompəs səpo, nte təŋsənə wədif fum nwe o nwe pətam kəyekse pəbəre di pəyacnə mə. 4 Tes nte tə wədif fum əntam kəyekse pəyacnə di, pəyi so doru: K'əntcəyefənə kədif ka wəkos, pacəre so a ənater fe kə tokur-aşa-ε. 5 Kə təyənə fum əŋkə kə wəkos dop kəkçiyəp, pədot tomunt kəkçep kətək, tomunt pokonjər wəkin dəkupus pəkə pəcep wəkos wəkakə pəfinə ti-ε, fum wəkə encep wəkos mə, əntam kəyekse pəkə pəndə nde sədare sasəkə din, nte təŋsənə pəyi so doru mə, 6 təsənə wəlukse ayek əyañkə kədif, metəle disre, pəbeləs wəkə endif fum mə, haj pəbəp kə, kə pəyənə dəpə dəmbol-ε, pəsut kə pədif. Mba pəmar fe padif kə, bawo əyefənə fe kədif ka wəkos. 7 It'isom'am kəyek-yek sədare maas tacıja. 8 Kə MARIKI Kanu kam endewəkələs cələncər cam pəmə təkə ənaderme ti atem am mə, k'endesən əm atof fəp nje ənasən temer kəsənə atem am mə-ε, 9 nte təŋsənə məməyəkərənə kəcəmə ka tosom ta MARIKI darəj nte iyi kəsom əm məkə mə, məbətər MARIKI Kanu kam, məckət dəsək o dəsək səpə sən. Kə məyə tatəkə fəp-ε, məde mənəcər so sədare maas sələma, səcəkə-cəkə saşsə maas. 10 Ti disre afodelənə mecir ma fum wətəyefənə kədif ka fum atof əyonu daco nje MARIKI Kanu kam endekəsən əm ke kəndə mə, ta teta mecir tedekotərn'am. 11 Mba kə təyənə fum pəter wəkos, pəkə pəcəpə kə towul, pəwəkərnə kə, pətəmp kə paka, nwe antəmp paka mə pəfi, kə wəkayi əyekse pəkə dare din da sədare saşsə-ε, 12 abeki a dare dən əyañkə ənəsumpər kə, əjakərə kə wəkə pəmar pəlukse kə ayek əyañkə, nte təŋsənə pəfi mə. 13 Ta fər yam yəməmənə kə

nənəfər, məjnəm tem tatəkə atəf əyañkə Yisrayel kədif ka wətələsər tes, məyinə pəbotu disre.» 14 «Ta mədeko məccəpə cələncər ca wəkos əm nce abeki ənəaboc mə, kə nkə o nkə məndekəsətə nde atəf əyañkə MARIKI Kanu kam kəsənə əm kəbañ mə.» 15 «Sede sin səmpice kələku ka toloku ta kəlukse ayek əyañkə, kə pəyənə fe ti ta kələsər nkə o nkə. Afətam kəboc kiti kərəkə ta ane moloku ma sede mərəj, maas-ε. 16 Kə sede sa yem səyemsənə fum wələma kəyənək ka domp-ε, 17 afum mərəj akako əyañkə kəgbəkələnə mə, əyañkə ənəcəmə MARIKI fər kiriñ, kə alojne kə aboc kiti akə əyañkə kəbəc mata maməkə mə. 18 Aboc kiti əyatənəs ti belbel. Kə pəyənə sede sa yem so fum wəkakə əyənə, kə pəyənə a eyemsənə wənc-ε, 19 awa nədejər kə təkə ənafəj a padejər wənc mə. Məjnəm palec tem tatəkə aka Yisrayel daco. 20 K'afum alpəs akə əyəne ti-ε, əyənəsə. Tem tatəkə afəsəyə tes təleç tatəkə nəna aka Yisrayel daco. 21 Ali nənəfər ta məyənə wəkayi: Kəway ka defi kəyənə defi, kəway ka dəfər kəyənə dəfər, ka desek kəyənə desek, ka kəca kəyənə kəca, ka kəcək kəyənə kəcək.»

20 «Kə mənde məckə dəkəwan kə aterənə am, məcnənək fələs, cibil ca dəkəwan, kə afum əyəfərənə əyala nu-ε, ta mənəsə, bawo MARIKI Kanu kam nkə kəmpen'am atəf əyañkə Misira mə, eyi kə məna. 2 Kə tem tosutənə tələtərnə-ε, wələjnə pələtərnə asutənə anu, pəlok-lokər əyañkə. 3 Pələku əyañkə: «Məcərəjkal Yisrayel! Kəkə kə nənder məkə dəkəbəpənə kəsutənə kə aterənə anu. Ta aboc əyəberə nu dəbəkət, ta nənəsə, ta pəyi nu yamayama, ta nəyikcə fər yaşan kiriñ. 4 Bawo MARIKI Kanu konu kəsol kə nəna, nte təŋsənə pəsutənənə nu nno aterənə anu əyañkə mə, pəyac nu so.» 5 Atubuc mes əyaloku afum nte: «An'əlo kəlo kofu k'əntatəpus ki-ε? Wəkayi pəlukus nde kələ kən, ta pədefi dəkəwan wələma pəkəpus ki. 6 An'əbəf əyənəkələs ya wən a k'əntatəfəcəs yokom ya wi kəresna-ε? Wəkayi pəlukus nde kələ kən, ta pədefi nno dəkəwan, wələma pədekəmən wən wəwəkə! 7 An'əfac wəran wəyecəra a k'əntatənənə kə-ε? Wəkayi pəlukus nde kələ kən, ta pədefi nno dəkəwan, wələma pədekənənə kə! 8 Atubuc mes əyalərə so kəyif afum: «An'ənes-ε? An'aboc əyəberə-ε? Wəkayi pəlukus nde kələ kən, ta pədesənə awənc aja bəkəc kəsənəgərə pəmə nkən.» 9 Kə atubuc mes əyalip kələku moloku maməkə afum-ε, ənəcəmərə oj akirin asutənə cəgəba cəgəba ca afum. 10 Kə nələtərnə kəwəkərnə dare dələma

kəsutene-ε, nənunjkənə kəloku ja kətəjnə. 11 Kə aka dare dadəkə ɣawose nu moloku ma kətəjnə, ɣagbite nu cumba-ε, afum aje ɣayi dare dadəkə mə fəp, nəcəmbər ɣa yebəc yonu. ɣayone acar anu. 12 Kə ɣantowose nu kətəjnə, ɣawose kəsutene ko nəna-ε, nəkəl dare dadəkə. 13 MARIKI Kanu konu eylek dare dadəkə pəber nu dəwaca, nədiftə arkun fəp sakma. 14 Mba nəntam kəfəjət aran, awut, yəcəl ko daka nde o nde nəmbəp dare dadəkə mə fəp, nəyə yeqən daka o daka da aterəne anu, bawo MARIKI Kanu konu kəsəj nu di. 15 Tatəkə tə nəndekə nəcəyə sədare səkə səmbəle nu mə fəp, sədare sasəkə səntəyənə nse nəndekəndə mə. 16 Mba aka sədare nse MARIKI Kanu kam endekəsəj nu ke kəndə mə, ali paka piñ ta nəsak mpe perjəsəm mə. 17 Nəsüt haj nəmələk aHit, aka Amər, aKanaj, aPerisi, aHiwy, kə aYebus pəmə təkə MARIKI Kanu konu kəsəj nu ti mə, 18 nte tənəsəjə ta ɣadəkətəkse nu pəyikyk mpe MARIKI enter mə fəp. Pəyikyk pə mpe ɣəyənə canu cəjən, mpe pentam kəsəjə nu kəciya nnə MARIKI Kanu konu kəyi mə. 19 Kə nəndekəwon kəkəl dare nde nəfəjə kəwəkərnə, nəbəj di mə-ε, ta nədot momunt kəcepəs tək yokom ya kulum kəjən. Iyə nənde nəcdi yokom ya yi, awa, ta nəcəp yi. Kətək fum əfə, nwe entəm kəkə dəkəwan mə ba? 20 Mba nəntam kələsər nəcəpəs tək nyə nəncərə a bafə tək yokom yo nyə andi mə. Nəntam kəcəp nələompse yi yosutnənə nyə nəndekəkəl dare dadəkə, nətam di haj samba sa di sətəmpənə mə.»

21 Kə Musa oluku sa: «Kə pəyənə antəf nyə MARIKI Kanu kam kəsəj əm kəndə mə, aŋko pəbəp fum dəkulum nwe andif ta ancəre wədif kən mə-ε, 2 abeki am kə aboc'am kiti ɣakə ɣatubuc kəyefə ka dəndo andif fum mə, kəkə ka sədare səkə sənkel di mə. 3 K'ancəre dare dəkə dənənjkənə kələtərnə fum nwe andif mə-ε, abeki a dare dadəkə ɣalek wana wəran wowut win, nwe wəntətəbəc nde dələ mə, 4 abeki a dare ɣakekərə wana wawəkə nde agbəp ɣa kəngbəkə nkə kəntəwosər mə, nde antəbifti, nde antəgbal defet nde o nde mə. ɣatepi wana wəran wawəkə kilim dəndo dəkəngbəkə. 5 Tem tatəkə alojne aje ɣayone yuruya ya Lewy mə ɣalətərnə, bawo MARIKI Kanu kam kəyek-yeç ɣa ɣayone akirij a kəsalənə kən, ɣactolane so afum patət tewe ta MARIKI. ɣa ɣə pəmar ɣakiti moloku ma kəgbəkələnə kə mes ma kəbəpərenə fəp. 6 Abeki a dare dadəkə aje ɣanənjkənə kələtərnə fum nwe andif mə, ɣabikənə waca wana wəran wawəkə antəpi kilim mə kəroj dəndo dəkəngbəkə. 7 ɣadərəm

kəcloku ntə: «Waca wosu woləj fe mecir məmə, fər yosu yenəjk fe ti. 8 MARIKI, məsəkəs aka Yisrayel kiciya kərəj, aje mənawurus mə. Ta mədənər afum am aka Yisrayel təta mecir məmə ɣantəcərə təta mi mə.» Ti disre, MARIKI əsəkəs ɣa kiciya təta mecir maməkə. 9 Tem tatəkə, məjnəm nu dacə pəciya pa mecir maməkə, kə mənde məcəyə təkə toləmp MARIKI dəfər mə.» 10 «Kə mənjkə dəkəwan kəsutene ko aterəne am, MARIKI Kanu kam pəlek ɣa pəber əm dəwaca, məsumpər ɣa məde məber dəibili-ε, 11 ko mənəjkə asumpər dacə akakə wəran wətes, nwe əmbət əm tənəjk mə, məfəjər kə kənənəcə-ε, 12 məkekərə kə nde kələ kam. Pəfonne domp, pətətəsənə sənc, 13 pəwure yamos yən nyə ənaberne a pasumpər kə mə. Pəyi nde kələ kam pəbok kərə kə kas ɣof ɣin. Kə təncepər-ε, mənənəcə kə, pəyənə wəran kam. 14 K'əsək kəbət əm mes-ε, məsək kə pəkə nnə ərjəfəj mə. Məfəsətəm kəcaməsə kə pəsam, məfəsəkəfali kə wəcar kam, bawo mənalip kəsəj kə malap kənənəcə kən.» 15 «Kə wərkən əyə aran mərəj, pəbətər wəkin pəter wəka mərəj-ε, pəsətər wəkə əmbətər kə wəkə enter mə awut-ε, təyənə a wəran nwe əntəbətər mə okome kə wan wərkən wəcəkə-cəkə-ε, 16 əfətəm dəsək nde endeyer awut akakə daka dən mə, pəcəmbər wan ka wəran wəkə əmbətər mə dəkəcəmə da wan ka wəran wəkə enter mə, bawo wəkakə yənəne kən wəcəkə-cəkə, nkən pəmar pətəmpər sariyə sa wan wəcəkə-cəkə.» 18 «Kə fum əyə wan nwe əntəcəjəkəl kədusum mə, pəyəjk domp, ta əncəjəkəl dim da kas kə kərə, ali akakə ɣacnal kə, pəcfati kəcəjəkəl ɣa-ε, 19 kas kə kərə ɣasumpər kə, ɣakekərə kə fər ya abeki a dare dən, nde kusunjəka ka dare dən. 20 ɣaloku abeki a dare dən: «Wan kosu əfə wəkawə, əfəcəjəkəl kədusum, k'leyejər su domp, wəcelək kə wəcis əfə.» 21 Arkun a dare dən fəp ɣacəcas kə pəfi, Məjnəm tem tatəkə pəlek nnə nəyə mə, aka Yisrayel fəp ɣajne ti, ɣa so ɣanesə.» 22 «Kə pəyənə fum enciya teciya ntə pəmar padife kə mə, təyənə a dəkətək aŋgbək kə kədif-ε, 23 pəmar fe kəbel kəyəkə kəcepərənə di pibi, məwup kə dəsək dadəkə, bawo wəkakə aŋgbək mə, fum əyəne nwe Kanu kəsəj pəlec mə, ta məyik-yikəs antəf nyə MARIKI Kanu konu kəsəj nu kəndə mə.»

22

Ko Musa oluku: «Ko mənəjək wana wa wənc əm, ko pəyəne fe ti aŋkesiya ɳən, ko pəyəne fe ti wir wən yəsələr kə-ε, ta məsak yi, məlijəs yi məkəre wənc əm. **2** Ko pəyəne wənc əm wəka pəcəl papəkə əmbəl'am, təyəne məncəre fe kə-ε, məməjəkərəne pəcəl papəkə nde kələ kam, peyi ndaram haj təm nte endewer əm pəcəl papəkə mə. Məlukse ko pi. **3** Tin tayı tə pəmar məyə sofale sən ko yamos yən, məyə so tən tayı ca cəkə yəyəsələr wənc əm mə fəp a məna məfir yi mə, pəmar fe məsak yi yəsələ. **4** Ko mənəjək səfale sa wənc əm kə pəyəne fe ti, wana wən wətəmpəne dəpə-ε, ta məsak wi, məmar kə nəyekti wi.» **5** «Pəmar fe wəran pəberne yamos y'arkun, wərkun so ta pəberne yamos y'aran, nwə o nwə endeyesne tatəkə mə, pəyikyik mpe MARIKI Kanu kam enter mə pəyəne. **6** Ko mənjəkə məbəp dəpə kələ ka abəmp, təyəne kətək nke o nke kəroj, kə pəyəne fe ti dəntəf, kələ kərəkə kəyo awut kə pəyəne fe ti mes, abəmp ɳəfəntərər awut a ni kə pəyəne fe ti mes ya ɳi-ε, ta malek kərə ka abəmp ɳəjəkə kə awut aka ɳi. **7** Məsak kərə ka yi pəkə, malek awut gəbərəm nte təyəsələ mes mam mede metesə, məbələs mataka mam so doru mə. **8** Ko mələ kələ kəfū-ε, məcəmbər ki biŋkəli kəroj haj mənəjəkə. Itə təntədeyən'am kəsərə təta mecir, kə təyəne fum əntəmpəne nde kələ kam kəroj-ε. **9** Pəmar fe məbəf ɳəgbəjkələ ya wən wəm daco defet da yəbəf yələma. Ta tedesən'am kəpuse MARIKI yətel yam fəp, kəlekəne yokom ya ɳəgbəjkələ yam. **10** Ta məkot wana kə sofale kel kəbiftə kin. **11** Ta məberne kəloto kənəjəksəl səbəja sa cəfon ca aŋkesiya kə sa akotan. **12** Mədekə mədber pəyərən səbol məjkələ sa kəloto kam kəkumpəne.» **13** «Ko wərkun ənənce wəran, pəfəntərər kə, təlpəs pəter kə-ε, **14** wərkun wəkakə pədena pəcləsər wəran wəkakə tewe, pəcloku: «Inənənce wəran wəkawə k'ifəntərər kə, mba inabəp kə pələsər kəfac.» **15** Təm tatəkə wan wəyecəra kas kə kərə ɳələk kəloto kəsumpərə kən ɳəkəkərə ki nde dəkəbəpsəne d'abeki. **16** Wan wəyecəra kas pəcloku abeki: «Inəsəj wan kem wəran wərkun wəkawə kənənce, mba enter kə. **17** K'eyəfə kələsər kə tewe, pəcloku: «Inəsumpər kə, mba inabəp wan kam pələsər kəfac.» Awa, nənəjək kəloto nke k'ənasumpərə wan kem.» Akombəra a wan wəran ɳəperi kəloto kəjəkə fər ya abeki a dare kirij. **18** Abeki a dare ɳəsumpər wərkun wəkakə ɳətərəs kə tokə pəmar mə, **19** bawo ələsər wan wəyecəra wəbərse kəfac wəYisrayel tewe, abeki ɳəwər wərkun wəkakə

məncəmbələs tasər tin ma gbeti, ɳəsəj mi wan wəran kas. Wəran pəyəne so wəkən, əfəsətam kəbələs kə kəyi kən doru fəp. **20** Mba kə pəyəne a nte wərkun oluku mə kance kə, wan wəyecəra enaberse fe kəfac-ε, **21** pawurene wan wəyecəra nwə nde abarja ɳə kas. Arkun aka dare dən ɳəca-cas kə. Pəfi, bawo ɳə tes təlec nte təyəlapəs Yisrayel mə, kəcfəntərə-fəntərə kə arkun pəsərəyi nde kələ ka kas. Məjnəm pəleç tem tatəkə aka Yisrayel dacə. **22** K'ambəp wərkun ɳəfəntərə kə wəran nwə anənce mə, padif mərəj majan fəp, kəyəfə ka wərkun haj wəran wəkakə ɳəfəntərə mə. Məjnəm pəleç tem tatəkə Yisrayel. **23** Ko wan wəyecəra wətatəcəre wərkun, mba wərkun pəwurene tetən kənənce, wərkun wələma pəkə pəbip kə dare disre pəfəntərər-ε, **24** nəwurene mərəj majan fəp nde kusujka ka dare, ɳəca-cas ɳə, ɳəfi, wəyecəra təta nte ənatəkul-kulənə dare disre mə, kə wərkun, təta nte əlapse wəran ka wənc wəfac mə. Məjnəm tem tatəkə pəleç nna aka Yisrayel ɳəyi mə. **25** Mba kə pəyəne a dəkulum wərkun əmbəp wəyecəra nwə awurəne tetən kənənce mə, pəsumpər kə pəfəntərər-ε, wərkun wəkakə, sona sən gboj s'andif kə. **26** Ali tes ta payo wəyecəra. Wəyecəra ələsər fe tes nte pəmar padife kə mə. Teyi pəmə nte wərkun əŋgbəpne wəkos wərkun dəkulum a pədif kə mə. **27** Wəyecəra nwə wərkun əwurəne tetən kənənce mə, nte təyəne a dəkulum ɳəmbəpəne kə wərkun nwə mə, ali pənakule-kule, kə fum ənayi fe nwə əŋkəyac kə wərkun wəkawə mə. **28** Ko wərkun əŋkə pəbəp wəyecəra wətəcəre wərkun nwə antatəwurəne tetən kənənce mə, pəsumpər kə pəfəntərər, kə təyəne ambəpəne ɳə-ε, **29** pəmar wərkun wəkakə ɳəsəj wəyecəra kas gbeti məncəmbəl wəco kəcamət, bawo ələsər kə kəfac, pəkafələ so pəlek kə pənənce, wərkun wəkakə əfəsətam kəbələs wəran nwə kəyi kən doru fəp.» **30** «Ali fum pəmar fe kənənce kəncərə kən. Ko teyi-ε, wərkun wəkayi ɳəsəj kas malap.»

23

Ko Musa oluku: «Wərkun nwə ampor-poru cəkəl, kə pəyəne fe ti pafən kə akok mə, pəmar fe pəberə nde kəlojkanə ka alaj a MARIKI. **2** Wan nwə antəkom kəfac disre mə, pəmar fe pəberə kəlojkanə ka alaj a MARIKI, ta pawose kəbəre ka yuruya ya wəkayi kəlojkanə ka alaj a MARIKI dacə haj dətemp wəco. **3** WəAmoŋ kə wəMohab nwə o nwə ɳəfəkəberə kəlojkanə ka alaj a MARIKI, ali dətemp wəco da awut ajan demar fe kəbəre kəlojkanə ka afum təta MARIKI. Itə teyi doru o doru, **4** bawo afum akakə ɳənader fe

ŋafayne nu ŋapoce nu kəcom kə domun dəpo nte nənawur atof ŋa Misira mə. Mba ŋanasorj Balam wan ka Behor wəka dare da Petor nde atof ŋa Mesopotami kəway, nte təŋsorj wəkakə pətolane nu pəlec mə. 5 Mba MARIKI Kanu kam, ənawose fe kəcəŋkal Balam. Kə MARIKI Kanu kam kəŋkfəli kətolane pəlec kajko kətolane pətot, bawo MARIKI Kanu kam ənabətər əm. 6 Ta mətene ŋa pəforu, ta mətene ŋa kəyi pətət disre kəyi kam doru fəp. 7 WəEdəm fum əfə nwə Kanu kəntəter mə, bawo wənc əm əfə. WəMisira nwə sə fum əfə nwə Kanu kəntəter mə, bawo mənayi decikəra nde atof ŋjən. 8 Awut arjan dətemp da maas nde ŋandekom mə dendetam kəbəre kəloŋkane ka alaj a MARIKI.» 9 «Kə məndekə dəkəwan kə aterenə am-ε, məkembərənə mes mme meyik-yikəs əm mə fəp. 10 Kə pəyəne a fum eyi nde kələ kam nwə əntəsək mə, bawo domun dowurna kiriŋ kon pibi disre, wəkayi pəwur dəsaŋka, ta pəbere si disre, 11 dec dərəfəy pəbikə domun, kə dec dəŋkale-ε, wəkayi əntam kəlukus sə saŋka disre. 12 Məde məwure kəfo saŋka sonu tadarəj, nde məndekə məctam kəyo ka məfəjə mam mələma mə. 13 Məyo yosutnənə yam dacə pekaye, kə məjko kəwur afef-ε, məkay abi kə məlip-ε, məkufun nini yam. 14 Bawo MARIKI Kanu kam endekə pəckət saŋka sam disre pəcyac əm, pəclək aterenə am pəcber əm dəwaca, saŋka sam sədəkə səcsək, nte təŋsorjətə MARIKI pənəjək nde ndaram nte o nte təntətese kə, təsorjə kə kəlukus əm darəj mə.» 15 «Kə wəcar wələma eyəksər mariki man pəkə pəcyacnə nde ndaram-ε, ta məlukse kə mariki man de. 16 Wəcar wəkakə pənde nu dacə nde kəfo nkə eŋyek-yek kəndə, dare nde dəmbət kə nde sədare sam dacə mə. Ta mədir kə.» 17 «Ta wəYisrayel nwə o nwə, wəran kə pəyəne fe ti wərkun, pəmar fe pəyi yamayama teta kəsali. 18 Məfəkekərə nde kələ ka MARIKI Kanu kam, teta kəderəm nkə o nkə pəsətə pa wəyamayama wəran, kə pəyəne fe ti-ε wərkun. Afum akako mərəj fəp pəyikyik mpe MARIKI Kanu kam enter mə, po ŋayəne.» 19 «Ta məfajər wənc əm kəderjərə ka daka nde o nde ənabər əm mə kəroj, pəyəne pəsam, pəyəne yeri pəyəne paka mpe o mpe antam kəderjər pəkə anabo mə. 20 Mba məntam kəwer wəcikəra nwə eŋefe atof ŋələma mə, kəderjər'əm daka nde mənabor kə mə, mba wənc əm, ta məwer kə, nte təŋsorjə MARIKI Kanu kam kəpoc'əm pətot dəməyo mam fəp, nde atof ŋəko məŋkəbərə ŋəyəne ŋam mə.» 21 «Kə məndərəm kəloŋne MARIKI Kanu kam-ε, ta məwənənə ti kəyo, bawo MARIKI

Kanu kam kəndekoyif əm ti, təyən'əm oj kiciya. 22 Kə məsumpərənə kətədərəm tələm o tələm kəyənə MARIKI-ε, kiciya kəyi f'am. 23 Mba məməŋkərənə təkə towur kusu kam disre, məyo təkə mələku kəyənə abəkəc ŋosoku pes MARIKI Kanu kam mə, təkə məloke kusu kam yati mə.» 24 «Kə məmbərə ŋgbəŋkələ ya wen wa wənc əm disre-ε, məntam kədi yokom ya wi təfaj tam haj mənəmbərə, mba ta məber wi dəpaka kəkekərə. 25 Kə məntor abəf ŋa məŋgbən ma wənc əm-ε, məbərəsə mi kəca, mba ta mətele mi kətetiya.»

24 Kə Musa oluku: «Kə wərkun ənənəce wəran, təlpəs, ta endəsə pəfarj wəran nwə-ε, bawo ənəjke wəran pəkət mpe pontəbot kə mə, pəmar pəcicəsə wəran wəkakə areka ŋecenə kə, pəsəj kə njı dəkəca, a pədewurene kə nde kələ kən. 2 Wəran pəwur kələ ka wərkun wəkakə, pəkə, əntam sə kəyənə wəran ka wərkun wələma. 3 Kə pəyəne wərkun wəkakə elek kə sə k'ənənəce mə, əfəj fe kə sə-ε, pəcicəs areka ŋecenə kə sə, pəsəj njı wəran nwə dəkəca, pəbeləs kə nde kələ kən. Kə təyəne wərkun nwə ənənəce kə təlpəs mə pəfi-ε, 4 wos wəcəkə-cəkə əfəsətəm kələk kə pənənəce, bawo wəran wəkakə əsək fe sə nno nkən wərkun nwə eyi mə, bawo pəyikyik mpe MARIKI enter mə po təyəne. Pəmar fe məsarsər kiciya atof ŋjə MARIKI Kanu kam kəsəj əm ke mə.» 5 «Kə wərkun əntəp kəcnənəce-ε, pəmar fe pəlek kə kəkə ka dəkəwan, ali tes ta pəcəmənə kə darəj. Pasak kə үerjən teren tin təta aka kələ kən disre ŋawoləs-woləs kə wəran wəkə elek mə.» 6 «Afələkər fum səkə sa yosumpər-sumpər ya dəsək o dəsək, bawo kələkər ka wəkayi teyiné doru tə.» 7 «K'asumpər fum nwə eŋkiyə wənc wələma aYisrayel dacə, pəcəmər kə dacar kə pəyəne fe ti pəcaməs kə-ε, pəmar wəkiyə fum wəkakə pəfi. Məŋnim tem tatəkə pəleç aka Yisrayel dacə.» 8 «Nəkəmbərənə docu d'akata dəcalərəne pəmə docu da sen, nte təŋsorjə nəməŋkərənə, nəsurenə sə kəyo təkə alojnə aLewy ŋandekə ŋactəkse nu mə. Nəməŋkərənə kəcəmə ka təkə isom ŋa mo darəj. 9 Nəcəm-cəməne təkə MARIKI Kanu konu ənayo Miriyam dəpə, nte nənayefe atof ŋa Misira mə.» 10 «Kə məmbərə wəkos əm daka nde o nde-ε, ta məberə kələ kən disre kəbaŋjər kə paka pa səkə. 11 Məcəmə dabəŋka, fum nwə ənaləkər əm debe mə, pəker'əm paka pa səkə dəndo dabəŋka. 12 Kə pəyəne a wətəyo daka əfə-ε, ta məcepərənə pibi kə kaloto kən kəkumpənə nkə əncəmər'əm səkə mə. 13 Məlukse kə kəloto kən kəkumpənə a dec dəckalə, nte

25 Kə Musa oloku so: «Kə afum mərəj ŋayefərenə
ŋako dabe kəkəkiti-ε, pabonc wəkə olomp, pabonc
wəkə enciya mə. **2** Kə pəmar pasut wəciya-ε, wəboc
kiti pətenci kə dəntəf pasut kə fər ya wəboc kitı kiriŋ
kəŋgbən-gban kətəŋnəne ka kiciya kən. **3** Ta wəboc
kiti pəwose pasut kə pacepərər kəŋgbən-gban wəco
mankələ, k'asut kə pacepərər tatəkə-ε, wənc konu
entam kəlapəsnə fər yonu kirij.» **4** «Ta məsunc wana
kusu kə wendebərə dəkur kəkəsəpər-ε.» **5** Kə Musa
oloku: «Kə dəwenc aja mərəj ŋandə kəfo kin, wəkin
pəfi ta əsak wan wərkun-ε, pəmar fe fum wəcuru
pənənce wəran kən, wənc ka wos wəkə efi mə, pəmar
pəlek kə pənasər, pəlas sə sariyə səkə pəmar pəkenə
wəran ka wənc wəkə efi mə. **6** Wan wərkun wəcəkə-
cəkə nwə wəran wəkəkə endekom mə, pəmar pawe kə
tewe ta wos wəkə enanuŋkəne kənənce kə mə, nte

7 Ko wenc ka wos ontəfan kəlek kə pənənce-ε, wəran pəkə nde kusunjə ka dare nde abeki ŋayi mə, pəkə pəloku ŋa:
«Wenc ka wos im ɛfati kəsəŋe tewe ta wenc kəcəme Yisrayel, ɛfaj fe kəkət im təkə pəmar mə.» 8 Abeki a dare dən ŋawə wərkun ŋalok-lokər kə, k'ombupəre sə, pəloku: «Ifaj fe kəlek kə inasər,» 9 wəran nwə pələtərnə kə fər ya abeki a dare kirij, pəwure wərkun kəfta dəkəcək, pəyukər kə lin dəkəro. Pəloku: «Tante t'anyə wərkun nwə ɛnfati kəcəmbər kələ ka wenc mə.» 10 Nte tə pəmar pade pacwe aka kələ kəŋkə Yisrayel: «Aka kələ ka nwə awure cəfta mə.» 11 «Kə arkun mərəj ŋandesutene, kə wəran ka wəkin ʃlətərnə kəkəbaŋ wos dəwaca wa wəkə eyi kəsut kə mə, k'enkekərə kəca pəsumpər wəkə eyi kəsut wos mə yokome-ε, 12 məgbinti wəran wəkəkə kəca, ali nənəfər ta məyəne kə.» 13 «Ta mətəmpərnə aləba ŋam disre masar ma səkel mərəj: Tasar telel kə tasar təfəfər.» 14 Ta məyə nde kələ kam cəfala cətubcə mərəj: Kəfet kə kəpəjə. 15 Məyə tasar ta səkel pin mpe polomp mə, məyə kəfala kətubcə kin nkə kəlomp mə, nte təjəsəŋe mataka mam məbəl nde antəf njə MARIKI Kanu kam endekəsəj əm mə. 16 Bawo nwə o nwə endekə pəcyə mes mətəlomp mamakə mə, pəyikiyik p'əyone mpe MARIKI Kanu kam enter mə.» 17 «Məcəm-cəmne nte aka Amalek ŋanayo nu dəpo nte nənawur Misira mə, 18 nte ŋanader ŋagbintərnə akə ŋanayi kəgba ka aka Yisrayel tadarəj mə, kə ŋayektor ŋa kəsutene tətəjne dis dələl nu ta nəyo so səkət-ε, bawo ŋananese fe Kanu. 19 Kə MARIKI Kanu kam endesəj əm kəjesəm kəbaŋ əm nnə aterənə am aŋe ŋarjkel əm mə fəp dəwacə-ε, nde atəf njə MARIKI Kanu kam əsəj əm ke mə, mənim tewe ta Amalek antəf kəroj. Ta məpələrnə tosom tatəkə del»

26 Kə Musa oloku: «Kə məndekəbərə nde atəf niyə
MARIKI Kanu kam kəsəj əm mə, kə məndekəbəj
di məndə-ə, 2 mədeko məclək yokom yocoko-cəko ya
yəbof yam niyə məndeko məctəl nde antəf niyə MARIKI
Kanu kam ərkəsəj əm mə, məber yi dəkəfala, məkekərə
nde kəfo kaňko MARIKI Kanu kam endekoyək-yek
kayənə dəkiyi dən mə. 3 Məkə nde wəlojnə wəkə
eyi kəbəc mata maməkə mə, məloku kə: «Iloku məkə
MARIKI Kanu kam fər kirij, a imberə nnə atəf niyə
MARIKI, enaderme atem asu kəsəj su mə.» 4 Wəlojnə
pəbaşər əm kəfala kaňko, pəkə pəcəmbər ki nde tetek
tolonjnə MARIKI Kanu kam kirij. 5 Məna məloku

MARIKI Kanu kam fôr kiriç: «Wêtem kem wêArame wâcepe-cepê enayone. K'ontor atof ña Misira kô afum apic aje ñanacembér kô mô. Difô ende pøyone wêka atof ñopoj ña afum alarêm aje ñanader ñasato sôkât kô fânontar mô. 6 K'aka Misira ñayo su palec, kô ñjalapas su, kô ñancambér su yebac ya dacar yeyejki. 7 Kô sambokér MARIKI Kanu ka atem asu. Kô MARIKI ene su sim, k'ëñjek kâtôras kosu, pâcuca posu kô yebac yosu ya dacar yeyejki. 8 Kô MARIKI owurene su atof ña Misira kô sôkât sa kêca kôn kâtenci, megbékare mewey-wey kô mes mopoj mme moncwoس afum cusu mô. 9 K'ëjykere su kêfo kajke, k'osoj su atof ñanje ñomborj dale k'awop mô. 10 Ndekel oj, ijkere yokom yâcokâ-cokâ ya yobof ya antof një mëna MARIKI mësaj im mô.» Mëboc yokom yayokâ MARIKI Kanu kam fôr kiriç, mâtontnene kô. 11 Kô telip-ε, mawolâswolâs kô wâLewy kô wacikâra aje ñayi nu daco mô, teta pâtôt pôkâ MARIKI Kanu kam kësaj əm, mëna kô aka kâlô kam disre mô.» 12 «Teren ta maas nte o nte toyone ta farile. Kô mandekô mæclip kâwure farile fa yobof yam fôp-ε, mësaj fi wâLewy, wacikâra, wan nwe akombéra ña ñafi mô, kô wacébokâra. Ñadi fi nde sâdare sam ñanembâre. 13 Mâloku for ya MARIKI Kanu kam kiriç: «Iwurenê nde kâlô kem daka nde ampus mô, k'isaj di wâLewy, wacikâra, wan nwe akombéra ña ñafi mô kô wacébokâra, pâmô tâkô mësom im ti mô. Ali tosot tam tin ifati fe, ali tin impâlôr fe. 14 Ali paka pin indi fe ca cance daco nte inayi dâkabal mô. Ali pin inabeli fe nte inatôsak mô, ali pin imbeli fe isaj teta wâfi, incanjkâl dim da MARIKI Kanu kem, k'isurenê kâkötene belbel tâkô mënasom im mô. 15 Mâmomân oj dâkiyi dam dosoku nde darenc, mëpoçe aka Yisrayel afum am kô antof një mësaj su mô pâtôt, pâmô tâkô mënaderme ti atem asu mô, atof ñanje ñomborj dale k'awop mô.» 16 «Mâkô, MARIKI Kanu kam kësom əm kâceme sariye són kô moya mokur mòn daraj. Mâmeykârne mi, mëceme sô mi daraj abækâc ñosoku pes kô amera ñam fôp. 17 Nësotô mâkô kâderem kajke nnô MARIKI eyi mô: Nkô endeyonê oj Kanu konu, nte tâjsorje nökot sêpô són, mâmeykârne sariye són, mosom mòn kô moya mòn mokur, nèleləs sô dim dòn mô. 18 Mâkô MARIKI ñosaj'am kâderem nte tâjsorje mâyone daka dòn da dâtîm afum a doru fôp daco, pâmô tâkô olok'əm ti mô, mâmeykârne mosom mòn fôp, 19 tâjsorje pâcambér əm dâkacâme dâcokâcokâ afum a doru fôp daco aje nkô MARIKI owurene mô. Kâyefê nörô da debeki dam kâkô kâbekâs kam

tewe kâbôp ka delel, macepér afum a doru fôp, nayone afum acempî aje ampusé MARIKI Kanu konu, pâmô tâkô enalok'əm ti mô.»

27 Musa kô abeki ñasom aka Yisrayel nte:
«Nâmeykârne mosom fôp nte iyi kâloku nu mâkô mô. 2 Dôsok nde nandekâcali Yurden, kâberê ka atof një MARIKI Kanu kam kësaj əm mô, mëcambér masar mopoj cos, nësop mi dos defer. 3 Nâcicas masar mamokâ kâroj moloku ma Sariye fôp, kô mandekâcepér mæcbere atof një MARIKI Kanu kam kësaj əm mô, atof një ñomborj dale k'awop mô, pâmô tâkô MARIKI Kanu ka atem am enalok'əm ti mô. 4 Kô nandekâcali Yurden-ε, nacambér nde törô ta Ebal masar mme isom nu mâkô kâkacambér mô, mësop mi dos defer. 5 Dândo, mëcambér di MARIKI Kanu kam tetek tolojne ta masar mme afec ñontogbujenê kâpat mô. 6 Mëcambér tetek tolojne MARIKI Kanu kam masar môtôpat. Tetek papokâ kâroj po mandekô mæclojnene MARIKI Kanu kam yocôl yocof. 7 Mâdekô so mæclojnene kâlojne ka kâparjne pâforu. Difô mendi yeri ya yolojne yonu ya kâparjne pâforu, difô mawolâswolâs for ya MARIKI Kanu kam kiriç. 8 Mâcicas masar mamokâ kâroj moloku ma sariye sajse fôp, mæcic mi pâsok pes.» 9 Musa kô alojne aLewy ñaloku aka Yisrayel fôp: «Yisrayel, macanjkâl! Mâkô nayone oj atof ña afum aka MARIKI Kanu konu. 10 Mâcanjkâl dim da MARIKI Kanu kam, mëceme mosom mòn daraj, kô sariye són pâmô tâkô iyi kâsom əm mâkô mô.» 11 Dôsok dadôkô, kô Musa osom aka Yisrayel nte: 12 «Kô nandekâcali Yurden-ε, aka cusujka ca Simeyôj, Lewy, Yuda, Isakar, Isifu kô Benyamin ñadekô ñaceme törô ta Karisim kâroj ñalomâr aka Yisrayel pâtôt. 13 Kô aka cusujka ca Ruben, Kadu, Aser, Sabulon, Dan kô Naftali ña ñadekô ñaceme törô ta Ebal kâroj, ñalomâr aka Yisrayel pâlec.» 14 «Aka Yisrayel fôp for kiriç, aLewy ñakule pâpoy: 15 «MARIKI pâsaj pâlec fum nwe ojlopas terajka, pâyikiyik mpe MARIKI enter mô, yebac ya waca wa fum waceraj, a pâlek terajka tatâkô pâkô pâcambér pi kâfo kakumptar mô! Afum fôp ñakule: «Amina!» 16 «MARIKI pâsaj pâlec fum nwe ejlapas kas kô kere mô! Aka Yisrayel fôp, ñakule: «Amina!» 17 «MARIKI pâsaj pâlec fum nwe encepene togbu pa kâlencar ka wenc mô! Aka Yisrayel fôp, ñakule: «Amina!» 18 «MARIKI pâsaj pâlec fum nwe ojsojje watanenjek kâgbayme dâpô mô! Aka Yisrayel fôp, ñakule: «Amina!» 19 «MARIKI pâsaj pâlec

fum nwé ejjlecér wæcikéra kó pøyøne fe ti wan nwé akombéra òn ñafi mä, kó pøyøne fe ti wæcibokéra kití yem disre mä! Aka Yisrayel fáp, ñakule: «Amina!» 20 «MARIKI pësøj pælec fum nwé ejfántarér wärän ka kas mä, bawo kó teyi-ε, wärkun wækayi ejlapas kas!» Aka Yisrayel fáp, ñakule: «Amina!» 21 «MARIKI pësøj pælec fum nwé ejfántarér wësem nwé o nwé mä!» Aka Yisrayel fáp, ñakule: «Amina!» 22 «MARIKI pësøj pælec fum nwé ejfántarér wákire kón mä, wan ka kas kó pøyøne fe ti-ε, wan ka iya wækön!» Aka Yisrayel fáp, ñakule: «Amina!» 23 «MARIKI pësøj pælec fum nwé ejfántarér iya wáká wärän kón mä!» Aka Yisrayel fáp, ñakule: «Amina!» 24 «MARIKI pësøj pælec fum nwé ejgbörne pädif wenc mä!» Aka Yisrayel fáp, ñakule: «Amina!» 25 «MARIKI pësøj pælec fum nwé embañ kæpocé kæléc, pësut wætölásar tes hajj pafi mä!» Aka Yisrayel fáp ñakule: «Amina!» 26 «MARIKI pësøj pælec fum nwé öntödelelás moloku ma Sariye sajse, pëcámé so mi darøj mä!» Aka Yisrayel fáp, ñakule: «Amina!»

28 «Kó mæncærjkál dim da MARIKI Kanu kam, mæmækärne kæcámé ka mosom mòn darøj fáp, pëmä nte iyi kësom òm mi mäkä mä-ε, MARIKI Kanu kam endecambér òm takeroj ta afum a tøf ya doru fáp. 2 Kæpocé pëtöt kærké fáp kændeder òm, kæbæp òm, kó mæncærjkál dim da MARIKI Kanu kam-ε. 3 MARIKI endepoc'äm pëtöt dare, pëpoc'äm pëtöt dækulum. 4 Yokom ya kor kam, yokom ya antof ñjam, awut a yocöl yam cäna, cir kó ñkesiya yam endepocé yi pëtöt. 5 MARIKI endepocé pëtöt kæfala kam kó pøpocké pam kæcom. 6 Endekó pæcpoc'äm pëtöt kó mændekó mæcbér, pæcpoc'äm pëtöt kó mendekó mæcwur-ε. 7 MARIKI endekosut aterené am aje ñandekacém'am fór kirij kæsutene mä. Dopo din do ñandesolne kæwékärn'am, ñayeksär òm sëpä camät-méræj. 8 MARIKI endesom a pëtöt peyi dæcele cam, kó mes mam mosumpär fáp. Endepoc'äm pëtöt nde atof ñije MARIKI Kanu kam endekosoj òm mä. 9 MARIKI endesøje nu køyøne ka afum acempi, pëmä tokø endermé nu ti mä, kó nændekomækärne mosom ma MARIKI Kanu konu, næcköt so sëpä són-ε. 10 Afum aka doru dandë fáp ñandenæk a næna aijwene MARIKI, ñjacnese nu. 11 MARIKI endelas nu pëtat, pësøje yokom ya kor konu, yokom ya yocöl yonu, yokom ya antof yonu kæla, dændo atof ñajøkó MARIKI enderème atem anu kæsøj nu mä. 12 MARIKI endekogbité nu daka dän dötöt nde døyøne donu mä, pëcsøj antof

ñonu wæcafén tem nte pëmar pëtuf mä, pëpocé pëtöt yebac ya waca wonu fáp. Næna nændekó næcsøj tøf yeleräm sëbe, mba næna næfdekó næcbø. 13 MARIKI, øfdekosøj nu køyøne kælerja, mba domp. Takeroj to nændekó næcyi, næfdekó næcyi tantof, kó næncærjkál mosom ma MARIKI Kanu konu mme iyi kësom nu mäkä mä, næmækärne mi næcámé so mi darøj, 14 kó næntøgbaymè kæca kæmeriya ta nængbaymè kæca kætöt ka moloku mame iyi kësom nu mäkä mä, kó næntøcámé canu cæloma darøj næcsalene ci-ε.» 15 «Mba kó næntøcærjkál dim da MARIKI Kanu konu-ε, kó næntømerjkärne kæcámé ka mosom mòn fáp kó sariye són darøj pëmä nte iyi kësom nu mi mäkä mä-ε, pælec pampe fáp pendeder nu, pëbæp nu so: 16 MARIKI endepocé nu pælec nde dare, pëpocé nu pælec nde dækulum. 17 Endepocé cæfala conu kó pøpocké kæcom ponu pælec. 18 Endekó pæcpocé pælec yokom ya kor konu, yokom ya tøf yonu, awut a cäna conu, cir conu kó aka ñkesiya yonu fáp. 19 Pæcpocé nu pælec kó nændekó næcbér, pæcpocé nu pælec kó nændekó næcwur-ε. 20 MARIKI endekó pækér nu pælec, pæcsut nu anciyan kó pæcuca dæmosumpär monu fáp hajj palásar nu, hajj næmælké katæna tetä moyø monu mælec, bawo nælukus kó darøj. 21 MARIKI endekokotærené nu arom, hajj ñæmælk nu, gelij nu antof ñije ñøyøne ñonu mä. 22 MARIKI endekosute nu melejki, fiba, kækéf, kætoder ka wæcafén, yokom ya yobøf yowosærené dæcækér, yosøta so docu dælec, kó kælojæc. Mes melec mamkø mendecámé nu darøj hajj ñafi. 23 Kóm nké kæyi nu domp kæroj mä kændeyi nu pëmä kæpér nké kænyamæs wæcafén kætuf mä, kó antof ñije næncámé kæroj mä ñøyøne nu masar. 24 Kæfæl kó kæbof yo MARIKI endekó pækér nu wæcafén antof ñjam, pætufär nu yi kæyefé dæküm hajj mæmælké. 25 MARIKI endekosut nu fór ya aterené anu kirij. Dopo din do nændekó næcwékärne ña kækosutene, mba sëpä camät-méræj so nændekó næyeksär ña. Kó afum a tøf ya doru fáp ñandenæk mes mäkä mende kæcsoté nu mä, ñandenæs cusu cæwos ña. 26 Cæbel conu cændeyøne yeri ya bemp ya darenc kó sém ya dop. Ali fum øfode pæcyamsär yi. 27 MARIKI endekosute nu bæce ya Misira, pækéf, amoncø, kó kæjetne, docu nde næntødetam kæctamæs mä. 28 MARIKI endekosute nu kætonæk, dæyamayama kó dotorjkulu. 29 Nænde kæwakæs nne yowon cuk pëmä tokø watönæk ejjwakæs kubump mä, ali mosumpär monu min mofode kætese nu, ande kæmdir nu tem fáp, pacforjat nu tem o tem, næfode kæcsotø wæyac. 30

Mənde kəcfac wəran, wərkun wələma pəcfəntərər kə. Məcəmbər kələ ta məmberə ki-ε. Məbəf լյəbəŋkələ ya wen ta məyəpim yokom ya yi-ε. **31** Ande pacfay wana wonu fər yonu kiriç, ta nəsəm səm ya wi-ε. Ande paclek səfale sonu fər yonu kiriç, ta alukse nu si-ε. Ande pacşor cir kə լյəsiya yonu aterəne anu, ali fum əfədeder kədeyac nu. **32** Awut anu arkun k'awut anu aran լյandeyi afum acuru dəwaca dacar. Nəndegbətne ti, fər yendeljəl nu kəməmən լյə dəpə kəkar, mba ali tes nəfəde nəctam ti disre. **33** Afum a ataf լյocur aje nəntəcəre mə, լյandəsəm yokom ya ntəf yonu kə daka ndə nənde nəcsətə yebəc yonu disre mə fəp, ande pacdir nu, pəctərəs nu tem fəp. **34** Mes maməkə nənde nəcnəyəkə fər yonu mə, mendəsəjə nu dotojkulu. **35** MARIKI, endesute nu bəcə dəsuwu kə dələŋk nje nəntədetam kətaməs mə, endesut nu kəyefə ndə dəwəcək haj ndə dəromp. **36** MARIKI endesəjə nu kəköt, nəna kə wəbə konu nwə լյandecəmbər mə, kəkə ka ndə atəf nje nəna kə atem anu nəntəcəre mə. Kə nəjko dəndo-ε, nəjko saləne di canu cəcuru ca kətək kə ca tasar. **37** Afum aje MARIKI ejkekərə nu ndarajan mə fəp, cusu cəjwos լյə teta mes mokə məysətə nu mə. Լյayefə kəselər nu, լյacfane nu. **38** Nənde kəcgbal defet delərəm ndə dələs donu, mba kətel konu kəndə kəcpice, bawo cəlaŋkəma cəndə kəcsəmə nu yobəf. **39** Nənde nəcbəf լյobəŋkələ ya wen, nəbifti yi dəntəf, mba nəfəde nəcmun wen wa yi, nəfəde nəcpim yokom ya yi yati bawo yet yende kəcsəm yi. **40** Nəndeyə tək ya olif nde atəf լyonu fəp, mba nəfəde nəcsəps moro ma yi dəris, bawo olif լyende kəcboke-boke ta լyentaləl-ε. **41** Nəndekom awut arkun kə awut aran, mba լyafdeyəne akonu, bawo dacar də լyandekə. **42** Tək yam kə yokom ya antəf լyonu fəp, cəcal cəndəsəm yi haj yelip. **43** Wəcikəra nwə endeyi atəf լyonu mə, tetən tendəpə tem fəp tətas tam, mba ta məna toctor kətor dəm. **44** Լja nənde kəcləkər səbe, nəna nəfədeyə daka o daka ndə nənde kəcbər kə mə. Լja լyandeyəne nu domp, nəna nəyəne kəlejə. **45** Mes ma kəpoce kəlec kərəkə fəp məndeder nu, məcəmə nu darəj, məbəp nu haj məməlkə, bawo nəncəŋkəl fe dim da MARIKI Kanu konu, nəməŋkərə fe kəcəmə ka mosom mən kə sariye sən darəj pəmə təkə osom nu si mə. **46** Pələc papəkə fəp pendeyəne nu megbəkərə məwəy-wəy məcəm-cəməs nno nəyi kə yuruya yonu yeyi mə doru o doru.» **47** «Kə nəntəsaləne MARIKI Kanu konu pəbotu disre kə abəkəc լjotə təm nte nənəyə ca fəp haj nəcepərər mə-ε, **48** nəndebəcə aterəne aje MARIKI endekərə

nu mə dədor, domun kəbas, kəpəj kə kəbut ka ca fəp. Pəgbək nu gbekce dəkilim haj pəmələk nu. **49** MARIKI endekərə nu kəyefə pəbələ, kəyefə möjkubut ma doru afum aje լyandegbutələne nu pəmə siksik mə, afum aje nəntəde nəcne kusu kəjan mə, **50** atəf լja afum ayejki bəkəc, aje nəntəde լyacleləs wətem mə, լyafəde լyacyəne wətemp nənəfər. **51** Լyandekə լyacsəm yokom ya yəcəl yonu, kə yokom ya antəf լyonu, haj nəməlkə. Լyafəde լyacsakərə nu məngben, լyafəde լyacsakərə nu member, լyafəde լyacsakərə nu moro, լyafəde լyacsakərə nu cəna conu cəwut, լyafəde լyacsakərə nu լյəsiya yonu yowut kə cir conu cəwut, haj լyasəjə nu kəməlkə. **52** Լyandewəkərəne sədare sonu fəp kəsüt, haj samba səpəj, səjəci sasəkə mənagbekər kələj konu mə fəp, salip kəwujue atəf լyonu fəp. Լyandekəwəkərəne nu kəsüt dəsədare sonu fəp, datəf nyə MARIKI Kanu konu kəsəj nu mə fəp. **53** Kəkel ka aterəne anu kəndetərəs nu, kələləs nu dis haj kəsəjə nu kəcsəm yokom ya cor conu, səm ya awut anu arkun kə aran aje MARIKI Kanu konu kəsəj nu mə. **54** Wərkun nwə kəbət kən amera kəntas konu fəp mə, kəkəkəc kən mes kətas konu nwə eyi nu dacə mə, endekə pəcməmənə wənc dəfər delec, kə wəran nwə endire kə kəsək mə, kə awut ən aje լyancəmə kə mə, **55** pəcnəsə kəpoce ka wəkin səm ya awut ən nyə ende kəcsəm mə, bawo ali paka afədesakərə kə kətərəs kə dis kələl kərəkə disre, nke aterəne ən լyandecəmbər nu ndə dəkəbərə da sədare sonu fəp nte լyackəl nu mə. **56** Wəran nwə kəbət kən amera kəntas konu fəp mə, wəkəkəc mes nwə endeyi nu dacə mə, nwə endeyə amera pəckəkəc haj pəcnəsəsər kədej kəcək dəntəf mə, ende kəcməmənə wos nwə endire kə kəsək mə, wan kən wərkun kə wəran, dəfər delec, **57** kələkənə kənaka nke əntəp kəckəm mə kə desəm da wan, bawo kətəyo daka o daka disre, լyəngbəpnə kəcsəm yi təta kətərəs kə kələləs dis kərəkə disre nke aterəne am լyandecəmbər nu ndə sədare sonu mə.» **58** «Kə nəntəməŋkərəne kəcəmə ka moloku ma sariye sajə fəp darəj, məmə acic buk bambe disre mə, kə nəntənəsə tewe teyek-yeķəs kə təwəy-wəy ta MARIKI Kanu konu-ε, **59** MARIKI endesute nu, nəna kə yuruya yonu rom yəpəj yocuca kəlij, docu dəpəj ndə doncuca kətaməs mə. **60** MARIKI endekərə nu pucuy pa Misira fəp mpe nəcnəsə mə, pucuy papəkə pokotərnə nu. **61** MARIKI endekərə nu docu fəp, kə rom nyə antəcic ndə buk ba sariye sajə mə, haj nəməlkə. **62** Kə nəndela pəmə cəs ca darenc, afum apic լyandəsək

nu dacō doru, bawo nəncəjkəl fe dim da MARIKI Kanu konu. **63** Təkə pəncət MARIKI kəyo nu pətət kə kəsəjə nu kəla mə, itə pəndəsə pəcbət kə kədifət nu, pəcmələk nu, palij nu antəf əyajkə nəndekəberə kəbaş əyoyəne əyonu mə. **64** MARIKI endesamsər nu afum a doru fəp dacō, kəyefə nde doru doncop mə, həjndə dəkələpsər mə. Dəndo, nəŋkəsalənə canu cəcuruncə nəna kə atem anu nəntəcərə mə, canu ca kətək kə ca tasar. **65** Afum a təf yayəkə dacō, bəkəc yəfədekfər nu, wəcək wonu wəfədeksətə kəfo nkə wendeko wəcjesəm mə. MARIKI endekə pəcsəjə nu bəkəc kəcləcə-lecə, fər yələl nu, dis fəp dədənce nu. **66** Kəyi doru konu kəndebəkse, nəyinə kənəsə kəpəj pibə kə dəj, nəfədekenə kiyi konu doru yati amerə, **67** nəcloku bətbət: «Pəcyəne a dəfəy gəcərəm də-e!» Nəcloku dəfəy: «Pəyəne a bətbət gəcərəm bə-e,» təta kənəsə nkə kəndeyi nu dəbəkəc mə, kə mes məkə nəndekə nəcnəjək fər yonu mə. **68** MARIKI endekəlukse nu atof əya Misira dəcibil, nəkət sa kəfo kajkə inaloku nu: «Nəfəsənəjk di» mə. Dəndo nəndekəcaməsnə aterənəm kəyəne ka acar ajan kəyefə arkun həj aran. Mba ali fum əfədekkəway nu.»

29 Moloku ma danapa mame mə MARIKI ənasom
Musa kəcajəs kə aka Yisrayel nde atof əya Mohab, kəberənə ka məkə əyanacajəs kə aka Yisrayel nde təra ta Horeb mə. **2** Ko Musa ewe aka Yisrayel fəp, k'olokuya: «Nənanəjk təkə MARIKI ənayə fər yonu kiriş nde atof əya Misira mə, ntə ənayə firawona, amarəsən k'aka atof əyən fəp mə, **3** məwakəs məpəj məmə fər yonu yənanəjk mə, megbekərə kə məyə məwəy-wəy məpəj. **4** Mba həj məkə, MARIKI əsəj fe nu abəkəc nəctam kəccərə, fər yəctəm kəcnəjk, ləjəs yəctəm kəcne. **5** Meren wəco mərkələ ickətən' on dətəgbərə. Yamos yonu yənaməcə-məcə fe nu, cofta conu cənacopər fe nu dəwəcək, **6** nənasəm fe cəcom, nənamun fe wən, nənamun fe mərkəntə, ntə təjsəjə nətam kəcərə a in'əyəne MARIKI Kanu konu mə. **7** Ko nənder nəbərə nənə kəfo kajkə. Sihəj wəbə ka Hesbon, kə Ək wəbə ka Basan, əywur kəkəgbintərnə su kəsutənə, kə səsut əya. **8** Ko səlek atof əyəjan kə səsəj aRuben, aKadu kə aka kusurjə dacō ka Manase, əyə əyoyəne ke kəyəjan. **9** Itə pəmar nəməyəkərənə kəcəmə ka moloku ma danapa dəndə darəj, ntə təjsəjə nəctam mes məmə nəyəsumpur mə fəp.» **10** «Nəna aka Yisrayel, nəna əyə akəjə nəncəmə məkə MARIKI Kanu konu fər kiriş mə. Fəp fonu nəyi de, kəyefə abe anu kəkə

ka cusujka conu kəbəp k'abeki anu həj atubuc mes anu, arkun a Yisrayel fəp, **11** aran anu, awut anu, acikərə anu aka əyayi nu dacō dəsərjə mə, kəyefə wətənə kam tək, həj wəkətsə kam domun. **12** Ndəkəl oj MARIKI Kanu konu kəsek danapa kə nəna k'efəj a pəderme kəsek ka danapa dadəkə məkə, **13** ntə təjsəjə pəsəjə'am kəyefə məkə kəyəne ka fum kən mə, nkən sə əyoyəne Kanu kam, pəmə təkə enalok'əm ti mə, pəmə təkə enaderme ti atem am Abraham, Siyaka, kə Yakuba mə. **14** Bafə nəna gəcərəm əyə iyi kəsek danapa dəndə kə kəderəm kajkə de, **15** mba kə aka əyayi su dacō məkə fər ya MARIKI Kanu kəsəj, kə aka əyantəy i su dacō məkə mə. **16** Nəncərə nənasərka təkə sənandə atof əya Misira, kə təkə sənacal-cali təfənyə nənacepər mə. **17** Nənanəjk mərəjəka mərəjə məmə MARIKI enter mə, mərəjəka ma tək, masar, gətə kə kəma məmə meyi nde ndaranjan mə. **18** Ta fum pəyi nu dacō əyoyə wərkun, wəran, kusujka, kə əyoyə fe ti-e kor, nwə abəkəc əyən əyəndelukus məkə MARIKI Kanu konu darəj, pəkə pəcsələnə canu ca afum a təf yayəkə mə. Ta nwə o nwə pədə pəyi nu dacō pəmə kəntəntəl nkə kəjkəmə pəkəntəjəne podokət mə. **19** Ko təyəne fum pəne moloku ma kəderəm məmə-e, ta pəyek-yekəsənə dəbəkəc pəcloku: «Pəforu pendey'im, ali ickətənə deyərki abəkəc dem! Bawo əfətəma a atof əyə aloyər domun mə əyəfəsəwos.» **20** MARIKI əfəwəsə kəyəjənənə kə. Bawo metəle kə kəraca ka MARIKI Kanu konu, kəjkuncələ nənə fum wəkəkə eyi mə. Pələc pampə ancicəs dəbuk bambe mə fəp, pəntəpəs kə, MARIKI pənim tewə ta fum wəkəkə atof kəroj. **21** MARIKI endegbəy wəkayi cusujka ca Yisrayel fəp dacō k'endəsəjə kə pələc-e, kəsəj pələc fəp ka danapa nkə ancic dəbuk ba səriyə bambe disre mə.» **22** «Dətempə nde dender mə, awut anu aye əyəndeyəfə nu tadarəj mə, kə wəcikərə nwə endeyəfə atof əyəbol-bolu mə, k'akəkə əyəndənəjk pucuy pa atof əyəjə kə docu nde MARIKI endesutə atof əyonu mə, əyəndeloku: **23** «Atof əyəjə: Soda, mər kə nənc dəcəfə əy i tantə. Aftəm əy kəbəf, paka o paka pəfəpəj əy kəroj, ali ayika əyəfəpəj əy kəroj pəmə təkə pəyi Sodom, Komora, Adma kə Ceboyim, sədare nəsə MARIKI ənakafəli pəgəbəp, dəmetəle mən mecepərər disre mə.» **24** Afum a təf fəp əyəndeloku: «Ta ake tə MARIKI əyəne tantə atof əyəjə-e? Ta ake tə pəntələnə kə pəpəj tantə-e?» **25** Paclukse əya moloku: «Bawo aka Yisrayel əyafati kəcəmə danapa darəj dəkə MARIKI Kanu ka atem ajan əyanəsek kə əya, ntə ənawurenenə əya atof əya Misira mə. **26** Bawo

ŋaŋkə so ŋacsalene canu cəcuru, ŋactontnene ci, canu nce ŋantocere mo, nce MARIKI ɔntəwose afum ən kəcsalene mo. 27 Itə pəntelenə MARIKI nnə aka atof ŋaŋe ŋayi mo, ko kəwenere ŋa kəway kəlec nkə anacic dəbuk baboko disre mo fəp. 28 MARIKI oŋgbuktu ŋa antof ŋajan metele məpoŋ məlec ko pucuy peber-bere disre, k'eləm ŋa atof ŋocuru. Itə pəyine məkə tante.» 29 MARIKI Kanu konu kəyo mes mme məŋgbəpne mo. Səna ko awut asu, sən'otəmpər mes mme amentər su mo, doru o doru nte təŋsəŋe səcəmə moloku ma Sariye saŋjə darəŋ mo.»

30 «Kə moloku mame fəp mendebəp əm-e, kəpoce pətət kə kəpoce pəlec nkə imbocər əm fər kirij mo, ko MARIKI Kanu kam endesamsər nu afum a tof ya doru fəp dacə-e, mənde məccəm-cəmne mes mamoko, 2 ko məluksərne so MARIKI Kanu kam, ko məncəŋkəl so dim dən abəkəc ŋam yosoku pes ko amera ŋam fəp-e, məna ko awut am pəmə təko iyi kəlok'əm ti məkə mo, 3 MARIKI Kanu kam ɛjsəkpər tetam, pəyən'am nənəfər, pəloŋka nu so kəfo kin, MARIKI oŋwurene nu afum akə ənasamsər nu dacə mo. 4 Ali təyənə a asamsər nu dəmonkubut ma doru, MARIKI Kanu kam ɛjlek nu dəndo pəloŋka nu nnə o nnə ənasamsər nu mo. 5 MARIKI Kanu kam kəyluks'am so atof njə atem am ŋanabəj mo, məna məgbəkərə so yi kəbaŋ ŋoyəne ŋam. MARIKI pəyən'am pətət, pəsəŋ'am so kəla mətas atem am. 6 MARIKI Kanu kam kəndesəkəs abəkəc ŋam, ko abəkəc ŋa yuruya yam təsəŋe nu kəyənə akən, nte təŋsəŋe məbətər MARIKI Kanu kam abəkəc ko amera ŋam fəp mo, təŋsəŋ'am kəyi doru. 7 MARIKI Kanu kam, kəyənenere aterenə am pəlec papəkə fəp, akə ŋanatəfən'am teta kətorəs əm mo. 8 Kə məna, məndeluksərne, məndecəŋkəl dim da MARIKI, məcəməs so mosom mən fəp darəŋ mme iyi kəsom əm məkə mo. 9 MARIKI Kanu kam kəndelas əm pətət, pətesəs yəbəc ya waca wam fəp, kəyefə yokom ya kor kam, yokom ya yəcol yam, yokom ya antof ŋam, pəndegbəkərə so kəbot MARIKI kəyən'am pətət, pəmə təko penəbət ko kəyənə ka atem am pətət mo, 10 ko pəyənə məndecəŋkəl MARIKI Kanu kam, məməŋkərəne mosom mən kə sariye sən nse ancic dəbuk ba sariye mbe disre mo, ko məndeluksərne MARIKI Kanu kam abəkəc ŋosoku pes ko amera ŋam fəp-e.» 11 «Bawo tosom tante iyi kəsom əm məkə mo, toncuca fe kəcere, toncuca fe kəleləs. 12 Baſə darenc kəyi, təsəŋ'am kəcloku: *An'endepenə su dəkəm-e,*

pəkekərə su, pəsəŋe su kəcəŋkəl ki, nte təŋsəŋe səcəmə ki darəŋ mo?» 13 Baſə ntende kəba mokuru kəsom kajke kəyi, təsəŋ'am kəcloku: *An'endecalene su ntende kəba mokuru pəkəkərə su, pəsəŋe su kəcəŋkəl ki, nte təŋsəŋe səcəmə ki darəŋ mo?* 14 Toloku tante tələtərn'am, tey'im dəkusu kə dəbəkəc, nte təŋsəŋe məcəmə ti darəŋ mo.» 15 «Məməmən məna Yisrayel, imboc məkə fər yam kiriŋ kiyi doru ko pətət, defi ko pəlec, malek tin. 16 Nte iyi kəsom əm məkə mo, kəbətər MARIKI Kanu kam ko, məkət səpo sən, məməŋkərəne mosom mən, sariye sən kə məyə mən mokur, nte təŋsəŋe məyi doru, məkoməs, nkən MARIKI Kanu kam kəpoc'am pətət nde atof ŋoko məŋkəbaŋ ŋoyəne ŋam mo. 17 Mba ko abəkəc ŋam ŋerjəfələ, ta məncəŋkəl MARIKI, ko məsaknə palijəs əm məctontnene canu cəcuru, məcsalene ci-e, 18 iloku nu ti məkə, nəŋməlkə, mataka monu məfəbələ antof njə məŋkəbaŋ ŋoyəne ŋam, ko məŋkəcepər Yurdən-e. 19 Ilək məkə kəm ko antof yəyən'em sede nnə nayi mo. Imboçər əm fər kirij kiyi doru ko defi, kəpoce pətət kə kəpoce pəlec. Məyək-yek kiyi doru nte təŋsəŋe məyi doru məna kə yuruya yam mo, 20 məcbətər MARIKI Kanu kam, məccəŋkəl ko, məckətərəne ko. Nkən əyəne kiyi wayej kam kə kəwon kam doru, nte təŋsəŋ'am kəndə antof njə MARIKI Kanu konu ənaderəm kəsəŋ atem anu, Abraham, Siyaka ko Yakuba mo.»

31 Ko Musa əŋkə pəloku moloku mame fəp aka Yisrayel, 2 pəcloku ŋa: «Isətə məkə meren tasarıtin kə wəco mərəj, ifəsətam tes o tes, ko MARIKI olök'im: *Məfəcali nnə Yurdən yəyə.*» 3 MARIKI Kanu kam yati, endesol'am, pəmələk afum aka tof yayəkə fəp, məna məkə məbənəjər ŋa ntəf ŋayan. Yosuwe nkən so pəsol'am, pəmə təko MARIKI oloku ti mo. 4 MARIKI endekəyo afum akako pəmə təko ənayo Sihəŋ ko Ək abə a Amor kə atof ŋayan, k'əmalək ŋa mo. 5 MARIKI endekəlek ŋa pəber nu dəwaca, nəyə ŋa pəmə tosom fəp təko isom nu mo. 6 Nəyə səkət nəbəkne! Ta nənesə ta nəyikcə fər ŋayan kirij. MARIKI Kanu kam yati osol'am, əfəsək əm, əfəsim'am.» 7 Ko Musa ewe Yosuwe, k'oloku kə fər ya aka Yisrayel fəp kirij: «Məyə səkət, məbəkne, bawo mən'endekəberə atof njə MARIKI ənaderəm kəsəŋ atem əyan mo, mən'endekəyer ŋa yi ke. 8 MARIKI osol'am. Nkənsərka yati nəndekəsol, əfədesək əm, əfədesim'am. Ta mənesə, ta dis dələl əm.» 9 Ko Musa encicas sariye səsəkə, k'əsəŋ si alojne, awut aLewy

aje ḥayone agbañne kañkera kəseləj ka danapa da MARIKI kə aka Yisrayel mə, kə abeki aka Yisrayel fəp. **10** Kə Musa osom ḥa nte: «Dəkələpsər da meren camət-mərəj nde o nde, tem nte ambonc kəjañne səbe mə, kəsata ka Cələngbe, **11** kə aka Yisrayel fəp ḥandeder kədementərnə MARIKI Kanu kam for kiriñ, nde kəfə kərjkə endementər mə, məkarajene aka Yisrayel fəp sariye sajse. **12** Məloñka afum, arkuñ, aran kə awut kəbəp ka acikəra aka ḥayi sədare sam, nte ḥojsənje ḥane ti, ḥatəkəs kənesə MARIKI Kanu konu mə, nte ḥojsənje sə ḥamejkarne kəcəmə ka moloku ma sariye sajse fəp darəj mə. **13** Ti disre awut arjan aje ḥantəcəre mi mə, ḥane mi, ḥa sə ḥatəkəs kənesə MARIKI Kanu konu mataka ma kəyi konu doru fəp mme nəndende antəf nje nəndekəbar ḥoyone ḥonu, kə nəndekəcali Yurden-ε.» **14** Kə MARIKI oluku Musa: «Mata mam mefi molötərnə. Məwe Yosuwe nəkə nəcəmə nde aŋgbancan ḥebəpəne kə Kanu, iko idəs kə, isəj kə mosom mem.» Musa kə Yosuwe ḥajka ḥacəmə nde aŋgbancan ḥebəpəne kə Kanu. **15** Kə MARIKI owurər ḥa dəndo aŋgbancan, dəkəp, kə kəp kəjkə kəcəmə dəküsürjka ka aŋgbancan. **16** Kə MARIKI oluku Musa: «Mənəjk, kəfi kə mənder. Kə defi dam dencepər-ε, afum akarje ḥandesak im ḥacamsərnə canu cəcikəra, canu ca nde atəf ḥəkə ḥajkəberə mə. ḥandekəsak im, ḥandekəcopu danapa dem nde sənasek kə ḥa mə. **17** Dəsək dadəkə, pəndetəl'əm nno ḥayi mə. Ina sə indesime ḥa, ibər ḥa kumunt kem. Andewatəri-watəri ḥa. Pəlec kə pəcuca pəlarəm pendebəp ḥa. ḥaclok: <Bafo nte Kanu kosu kəntəyi su dacə mə, to mes melec mame məjəstə su ba?> **18** Kə ina, indeber ḥa kumunt kem dəsək dadəkə, teta pəlec pəkə ḥandeyə mə fəp, kəkafəle kəjan ḥacsalənə canu cəcuru. **19** Ndekel oj nəcic telej nte. Mətəkse ti aka Yisrayel, məber ḥa ti dəcusu, telej tante tedeyon'əm sede sa pəlec pa aka Yisrayel. **20** Bawo indekəberse afum akarje antəf nje inaderme atem arjan kəsəj ḥa mə, antəf nje ḥomboj dale k'awop mə. ḥandekə ḥacdi yeri ḥacnembərə, ḥatəf. Kə ḥalip-ε, ḥakafəle ḥatəfərənə oj canu cəcuru nce ḥandekə ḥacsalənə, ḥacfər-fərəs im, ḥacopu danapa dem nde sənasek kə ḥa mə. **21** Kə pəlec kə pucuca pəlarəm pəndebəp ḥa-ε, telej tante tendeyonə sede kəmentər kance ka mes melec majan, bawo yuruya yañan ḥafədepələr ti. Intakekəre fe ḥa atəf ḥəkə inaderəm kəsəj ḥa mə, mba incəre moko tante, nte teyi ḥa dəbəkəc mə.» **22** Dəsək dadəkə do Musa encic telej tante, k'entəkse ti aka Yisrayel. **23** Kə

MARIKI osom Yosuwe wan ka Nun, k'oloku kə: «Məyo səkət məbəknə, bawo mən'əṛjkəberə aka Yisrayel atəf nje inaderəm kəsəj ḥa mə. Ina yati in'endesol'am.» **24** Nte Musa elip kəcicəs moloku ma sariye sajse fəp dəbuk mə, **25** k'osom aLewy aje ḥancgbajñe kañkera kəseləj ka danapa da MARIKI kə aka Yisrayel mə: **26** «Nəlek buk ba Sariye mbə, nəboc bi kañkera kəseləj ka danapa da MARIKI Kanu konu kəsək. Bi bendeyonə sede kəmentər kance nno aka Yisrayel ḥayi mə. **27** Bawo incəre təkə nəntaj ləjəs kə nəyənk səbomp mə. Kə nəyənkər MARIKI səbomp təm nte isorayı doru-ε, cəke cə nəndeyi k'indifi-ε! **28** Ndekel oj, nələrkan'em abeki a cusujka conu fəp, k'atubuc mes anu. Ilokə moloku mame for yañan kiriñ, ilek sə kəm kə antəf yoyone nəna kə MARIKI dacə sede. **29** Bawo incəre a k'indifi-ε, nəndetalərnə: Nəndebələnə dəpə dandə iməntər nu mə. Təm tatəkə pələc pendeder nu, kə nəndegbəkəl MARIKI dəməyo monu ma dəwaca, nəcyo mes məkə məntətesə kə mə.» **30** Kə Musa əṛjkə pəlokə moloku ma telej tante kələrjənə ka aka Yisrayel fəp for kiriñ.

32 «Kəm, məsu aləjəs, ilok-loku! Antəf, məcərkəl moloku ma kusu kem! Nəyən'em sede! **2** Kanu kəsəjə metəkse mem mesamsər pəmə nte wəcafən endetufər yobəf mə, Kanu kəsəjə a toloku tem təgbələr pəmə kibi, pəmə təkə mewiy-wiy mendeñse yika yobuk kəroj, pəmə nte məbəlek mendetufər yobəf ya dale mə. **3** Kəkor-koru k'inder tewe ta MARIKI. Nəyek-yejkə debeki da Kanu kosu! **4** Nkən eyi pəmə asar. Yəbəc yən yentesə təm fəp, bawo səpə sən fəp səlomp. Kanu kə nkə kəntəsəkpər mə, nkə kəntəyə pətəlomp mə. Kanu kə nkə kəntəmərə kance kə pələmpu mə. **5** Mba məna aka Yisrayel nəntələrnə nno MARIKI eyi mə, nəyəne fe sə awut ən! Pəyikyik parjan po. Dətemp delec donutəsənə da. **6** Nəna afum atərjulu, atəcəre kəkətənə mes, tante to pəmar nəyo MARIKI ba? Bafo wi siyəne MARIKI, nwə owur'am doru mə ba? Bafo nkən olompəs əm k'elek əm kə məyəne fum kən ba? **7** Nəcəm-cəməne mata moko menacepər pəwən mə, Ta nəpələr meren ma dətemp kə dətemp dəkə dənacepər mə, Məyifət wi, endekələmər əm ti, abeki anu ḥandekoloku nu ti. **8** Nte Kanu nkə kəyi ca ya doru fəp kəroj kənasəjəs afum a təf ya doru kə, nte ḥəgbəy afum a doru təf təf mə, k'omboce ḥa cələncər, təkə məleke ma Kanu məlanənə mə. **9** Kə MARIKI əlek aka Yisrayel ḥayəne aka nkən, yuruya ya Yakuba

yenayone ke kōn. 10 Nde dətegbərə MARIKI ənabəp nəna yuruya ya Yakuba, nde antəf nyəs əyo yer-yer, məne pukule-kule pa canda pəkə yenayi dacə mə. Kō MARIKI ombum yi, k'ondusum yi, k'əngbekərə yi pəmə dəfər dən. 11 MARIKI eyi nnə aka Yisrayel əyai mə pəmə nte asiksik əntimi awut a njı mə, MARIKI ombum aka Yisrayel pəmə nte asiksik ənobum awut a njı mə, ənperi banca nte təjsərə wan ka njı pədejse yi kəron mə, ədejnəc wan ka njı dəbanca. 12 MARIKI sona gboj ənasole afum ən, ali kanu kəcuru kin kənamar fe kō. 13 K'efələrənə əja k'əŋkə pədəs mofo menjci tadarəj, əjacdi yokom ya dale. Pəcməsərə əja məsə ma cəmə mme moncwur masar dacə mə, kō moro ma antəf əja masar, 14 pəcməsərə əja məsə medire ma cəna, məsə meçajki ma əykesiya kō cir, kələkənə səm yoboju ya əykesiya yowut, əykesiya ya Basan kō mbivo. Məcdi yeri yotət nyə ancojə məngben motot mə, məcmun so wən wətət wa yokom ya əgbəŋkəlo yam. 15 Yesurun endetəf oj, k'eyefə kəsimə Kanu. Ntə Yisrayel ənəsətə nte o nte ənəfafər mə, kō əntəmə ləjəs! Daka dağan dəsərə əja kətəf, kō ənəsək Kanu nkə kələmpəs əja mə, kō ənənce Kanu nkə kəyənə togbu taşan mpe pəyənə wəyac kəşan mə. 16 Aka Yisrayel ənəsərə MARIKI kəyə kəraca teta canu cəcuru. Əjadaktərə so MARIKI pəyiyyik mpe pəyənə mərəjka mə. 17 Ənəsək kələjnə Kanu, ənəcləjnə yəyək yəlec nyə yəntəyənə Kanu mə, canu nce ənənatəcərə mə, canu nce cəntəp kəcder ndekəl mə, nce atem anu ənənatəcərə mə. 18 Mənəce Kanu nkə kəsərə k'əŋkom əm mə, məmpələrnə Kanu nkə kəsərə'am kəyi doru mə, nkə kəyənə togbu pətət pa kiyi kam wəyən. 19 Ntə MARIKI ənərək nte awut ən ənəfər-fərəs kō mə, it'əsərə k'əsime əja. 20 Kō MARIKI oluku: «Indelukus əja dərəj, iməmən tələpsər taşan! Dətempər dətalərnə də, awut əja aye antətam kəgbəkər kəlaş mə. 21 Ənəsərə kəyə kəraca teta pəkə pəntəyənə Kanu, ənəsərə kəyə mətəle teta mərəjka ənəfan məmə məntəyo dəkəcəmə mə. Ina so kəsərə əja k'inder kəyə kəraca teta atəf əja afum aye əntəyo dəkəcəmə mə, teta atəf əja afum atəpkulu t'indesəjənə əja mətəle. 22 Ey, nənc da mətəle mem demar, dəncəf həj kō debəp aka dabiya, dəncəf antəf kō yokom ya njı fəp, nənc nde dəncəf tantəf ta mərə mə. (Sheol h7585) 23 Indedərəsər əja pələc, əja n'indelip kələmər cəbəlma cem. 24 Dor dendələlsər əja dis, fiba fəsəm əja fəlip, docu dəpən d'indewənərə əja. Səm ya dop y'indewənərə əja, kō məkən ma yelişə-lıjə yəlec! 25 Kō ənəwur doru-ə, aterənə ajan əjadife awut

ajan dakma, kō wələ waşan disre-ə, aterənə ajan əjade əjacərə əja kənəsə kərəj. Afum fəp ənandefi, kəyəfə wətemp kō wəyecəra, kənaka kō wətem.» 26 K'iloku: «Kifir kin k'indesamsərə əja, indenim kəcəm-cəmənə ka mewe ənəfan afum a doru dacə!» 27 Mba ifəwəsə wəterənə kərəj pəfan'ım. Ta aterənə ajan, əjadecəm-cəmənə a əja ənəsərə əja kəməlkə, ta əjadeloku: «Waca wosu wəyo fənəntər, bafə MARIKI əyo mame fəp!» 28 Bawo aka Yisrayel, afum əja aye mosumpər ənəfan məntələpsər mə, ənəsək fe səbomp. 29 K'aka Yisrayel ənəcərə kəkətənə mes-ə, ənəncərə nde mame fəp merjekərə əja mə. 30 «Kō pəntəyənə Kanu togbu pəyənə pəcəməs əja-ə, kō pəyənə fe a MARIKI əsər əja aterənə ajan dəwaca-ə, cəkə cə wəterənə wəkin gboj əntəm kəbələs aka Yisrayel wul win-ə? Cəkə co aterənə ajan mərəj, əntəm kəbələs afum aka Yisrayel wul wəco-ə? 31 Kanu togbu pa aka Yisrayel kəyi fe pəmə kanu togbu pəyənə, aterənə asu yati ənəncərə ti. 32 Aterənə anu əyai pəmə afum alec nde sədare sa Sodom kō Komora mə: Mes ənəfan mowureñə cək ya yokom ya əgbəŋkəlo ya wən yayəkə yondokte kə yəyəkəntəj mə. 33 Wən wa yi, məkən ma niykinajka mə, məkən meyəjki ma arjisən mə. 34 Bafə təfəjə tem tante t'ina MARIKI ifəkərnə dəbəkəcə ba? Bafə iməyəkərnə dəbəkəcə təyo nte indeyo aterənə anu mə pəmə nte fum ençajər yəsətə yən kumba mə ba? 35 In'ətəməpər oj kəlukse ayək kō kəway ka pələc ka aterənə anu, tem nte wəcək waşan wende wecyikcə mə! Dəsək da pələc pəyənə dələtərnə kəbəp əja, tələpsər taşan teyi kəbəlkər.» 36 «Ey, MARIKI endəboçə afum ən kitə kələmpu, endeyənə amarəs ən nənəfər, k'endənəjək təkə səkət sahan səlip mə, tem nte wəcar əntədeyi, ta wəyə yəyənə eyi pəyac əja mə. 37 MARIKI pəyif aterənə anu: «Deke canu conu cəyi-ə, nce cəbəm nu mə, 38 canu nce cəncəmənə nu səm yoboju ya yolojne mə, canu nce cəncəmənə nu wən wa yolojne mə-ə? Canu cəcəkə cəyefə cəyac nu! Canu cəcəkə cəyefə cəbəm nu!» 39 Ndəkəl oj, nənəjək ina sona gboj əyənə Kanu, kələmə kəyi fe sə, kō pəyənə fe ina-ə! In'ənəsərə kəyi doru, in'ənəsərə kəfi, in'ombopər, in'ənəsərə kətamnə, ali fum əfətəm kəbənərə im nwə iŋsumpər mə. 40 Bawo indot kəca kem darenc k'inderəm, icləku: «Kanu k'iyənə nkə kəyi wəyəj, nkə kəyi doru o doru mə. 41 K'iwoṭər dakma dem həj kō domot, isumpər di teta kəbəc kiti-ə, iŋlukse ayək nno aterənə em əyai mə, isəyə sə akə ənəfanerə im mə kəway ka pələc pəyənə. 42 Indecisəsə cəbəlma cem mecir ma aterənə em, dakma

dem degbint-gbinti dis da aŋe iŋsumpər mə, kəlekəne ka domp da akirij a aterenə em. Indeloj mecir ma aŋe ambopər kə aŋe asumpər mə.» **43** O Kəm, nəkul-kuləne pəbotu Mariki! Nəna canu fəp, nətontne fər ya MARIKI kirij! bawo eyi kəlukse ayek ŋa awut ən, kəlukse kə Kanu kənder ayek nno aterenə ən ŋayi mə, kəsəkəs k'ende antəf ŋon, pəsəkəs afum on kiciya kərjan.» **44** Musa kə Hose wan ka Nun ŋaŋko ŋaloku moloku ma telej tante fəp aka Yisrayel fər kirij. **45** Nte Musa elip kəloku moloku ma telej tante aka Yisrayel fəp fər kirij mə, **46** k'oloku ŋa: «Nəberne moloku mame iloku nu məkə mə debəkəc, nəde nəctəkse mi awut anu, nte təŋsərə ŋade ŋameŋkərəne kəcəmə ka moloku ma sariye saŋse fəp darəj mə. **47** Bafə toloku tefəli to nno nəyi mə, mba kiyi wəyəŋ konu kə! Toloku tante t'endekəsərə nu kəwon doru antəf nŋe nəŋkəbaŋ, kə nəncepər Yurden-ε.» **48** Dəsək dadəkə yati də MARIKI oluku Musa: **49** «Məpe nde mərə ma Abarim, nde atof ŋa Mohab. Məpe tərə ta Nebo kərəj nde pəntəfərenə kə Yeriko mə. Məkə məməmən atof ŋa Kanar, nŋe impoce aka Yisrayel ŋoyəne ŋajan mə. **50** Tərə tatəkə məŋkəpə mə, difə məŋkofi, məkə məbəp atem am, pəmo nte Aruna wəbek'am ənafı nde tərə ta Hor, k'əŋkə pəbəp atem ən mə. **51** Bawo Aruna kə məna Musa, nənaleləs f'em fər ya aka Yisrayel kirij teta domun da Meriba, nde Kades, nde təgbərə ta Cin. Nənamentər fe fər ya aka Yisrayel kirij a in'yoŋe Kanu kəsoku yati. **52** Məŋkənəŋkə atof ŋaŋkə for yam kirij, mba məfədəkəbərə atof ŋaŋkə ɪsəŋ aka Yisrayel mo.»

33 Kəpoce pətət nkə kə Musa fum ka Kanu ənatolane aka Yisrayel, a pacfi. **2** Kə Musa oluku: «Kə MARIKI eyefe tərə ta Sinayi, k'eyefe aka Yisrayel kərəj pəmo nte dec dəmpə atof ŋa Sehir mə. Kəyefe nde tərə ta Paran, k'omot aka Yisrayel nərə, k'ender nno afum ən ŋayi mə, məleke mosoku wul wəco məkə kə. Pətəmpər dəkəca sariye səmotər-motər. **3** Ey, MARIKI ombətər afum on acəmpi, aŋe ampus mə fəp ŋayi kə dəkəca. Əncəmə məna MARIKI dəntəf, kə ŋawose moloku mam. **4** Sariye nse Musa osom su mə, kəloŋkane ka Yakuba, afum a Yisrayel ŋayo si! **5** MARIKI ənayəne wəbe ka Yesurun afum em, tem nte abə aka Yisrayel ŋancloŋkane kə cusujka cəjan mə.» **6** Kə Musa ontolane cusujka ca Yisrayel nte: «Kanu ənayəne a cusujka ka Ruben kəyi doru, ta kəlip, ali təyəne afum ən ŋapicə!» **7** Kə Musa

oloku teta cusujka ka Yuda nte: «MARIKI, məcəŋkəl dim da Yuda, Məlompəs aka cusujka ka Yuda dacə kə cusujka cəlpəs ca Yisrayel! Məsərə waca waŋan wəyac ŋa. Məna MARIKI məyənə wəyac kərəj nno aterenə ajan ŋayi mə!» **8** Kə Musa oloku teta cusujka ka Lewy nte: «MARIKI, məsərə masar ma kiti mam Tumim kə Yurim amarəs am aka cusujka ka Lewy, aŋe mənawakəs Masa mə, aŋe mənatənsər kəcəp nde domun da Meriba kəsək mə. **9** Nwe oŋluku teta kas kə kəre mə: «fəməmən ŋa!» Nwe əntəcəre awənc aja mə, ta əncəre awut ən mə, bawo ŋameŋkərəne toloku ta məna MARIKI, kə ŋatəmpərəne sə danapa dam. **10** Əntəkse afum a Yakuba məyo mokur mam, əntəkse aka Yisrayel sariye sam! Əsərə'am kəne ambənc ŋa suray, əsərə əm poloŋne pocəf pam nde dətetek toloŋne tam kərəj! **11** Məpoce səkət sa cusujka ka Lewy pətət, MARIKI, məpoce sə mosumpər mən pətət! Mətepi məkəc ma aŋe ŋayekətər a Lewy kəyefərenə mə, kə aks ənəntə ŋa mə. Ta əntəm sə kəyefə!» **12** Kə Musa oluku teta yuruya ya Beŋyamin, nte: «Abə aka MARIKI ŋa, ŋayi kubum kən dəntəf. MARIKI ombum ŋa dəsək o dəsək, eyi ŋa dacə tem fəp.» **13** Kə Musa oluku teta cusujka ka Isifu nte: «MARIKI əsərə kəpoce kətət antəf ŋajan, Kibi ka darenc kənde kəctufər antəf ŋajan, kə domun nde dende kəcəp kəyefə ka dəntəf mə. **14** Dec əŋsərə yəbəf kəpor, ŋof o ŋof yokom yofu yŋjələ. **15** MARIKI əmpoce ŋa yokom yətət ya antəf ŋa mərə mokur, kə kəctesə yəbəf mofo menjeci ma tem tobol-bolu. **16** MARIKI pəsərəne daka da antəf ŋətət dadəkə, kə kəmar ka Kanu nkə kənalok-lokər Musa dərəntəm mə, daka dadəkə dələre kusujka ka Isifu, nkən nwe anapus awənc aja dacə mə! **17** Isifu əyə pələl pəmo tura pocəkə-cəkə pa yəcol ya cəna. Len yən mərəj yəyə fənəntər pəmo len ya wana wa dop, iy'əŋwənə afum a doru fəp, haj nde doru dələpsər mə. Kəlen kin, kənay kəpəj ka yuruya ya Efrayim kə, kə kəlen ka mərəj, afum wul wul aka kusujka ka Manase kə.» **18** Kə Musa oluku teta aka cusujka ca Sabulon kə Isakar nte: «Sabulon, kəwur kam delek kəbət əm, kə məna Isakar mənənə pəbotu nde abal ŋam disre! **19** Əndewe cusujka ca Yisrayel nde tərə təjan kərəj, ŋaŋkə ŋacloŋne di yoloŋne nyə sariye sələku mə, bawo dəkəba ŋandekə ŋacwure daka dajan, kə daka dəkə dəŋgbəpnə dəkəsənc mə.» **20** Kə Musa oluku teta yuruya ya Kadu nte: «Iyek-yekeš MARIKI nwe əsərə yuruya ya Kadu antəf ŋowokəlu mə! ŋa aŋe ŋayliŋe pəmo kusunuŋku kəran mə, ŋa aŋe ŋaywatəri-

watéri kayefe dækæk haj dəromp mə. 21 Kusujka ka Kadu kayek-yek antof ḥotat ja atof, k'embəkərne daka pəmar wəbe pəsətə mə. Nkən eyi aka Yisrayel kiriŋ, k'əŋkətene məfəj ma MARIKI dolompu disre, k'əŋkətene sariye sən nnə aka Yisrayel ḥayı mə.» 22 Kə Musa oluku teta kusujka ka Dan nte: «Dan kusunujku kewut kə, nkə kəŋgbəpərnə kayefe nde atof ja Basan mə.» 23 Kə Musa oluku teta aka kusujka ka Naftali nte: «Kusujka ka Naftali kənembərc kəmar kə kəlare kəpocə kətət ka MARIKI. Naftali, məwəkələs atof ḥam ntende dec deŋkalə, kə ntende kəca kətət ka nde dec dəmpe mə!» 24 Kə Musa oluku teta aka kusujka ka Aser nte: «MARIKI pəpocə Aser pətət awut a Yakuba daco! Pəsətə kəmar ka kəbətər ka awenc aja, delay da moro dəsənje Aser pəgbət mi wəcak won! 25 Aser, Kanu kəpoc'am a məyi kumba ka fec kə kəpər darəj. Kanu kəsən kusujka kam səkət kəyi kam doru fəp! 26 Ali kanu kələma kəwurene fe kə Kanu ka nəna Yesurun afum em, nkə kəncal-cali darenc kədemar nu, nkə kəncepərenə kəm debeki dən disre mə. 27 Kəyefe kəcop ka doru o doru Kanu kəyone dəkəyacne donu, tem fəp eyi yebəc ya kəbum nu. För yam kiriŋ k'embələs wəterenə kam, kəcloku: <Mədifət!> 28 Aka Yisrayel nəyi kubum disre, Yuruya ya Yakuba ḥandə tacija nde atof ja məŋgbən kə member ma wen, antof nnej kibi kəntufər kəyefe darenc mə. 29 Pəmbət nu nəna aka Yisrayel! Are ḥayı pəmə nəna-e? Nəna nəyone afum aŋe MARIKI əyac mə. MARIKI əyone nu aca nnej ḥenyac nu mə, əyone dakma nde dəŋsənje nu kətam aterenə anu mə. Aterenə anu ḥandeder əlaletsənə nu kəyajne, mba nəndenas-nas dofum darjan.»

34 Kə Musa əmpe kayefe ka Araba nde Mohab kəkə ka tərə ta Nebo, telempan pa Piska, nde pəntəfərenə kə Yeriko mə. Kə MARIKI əsərə kə kənəŋk atof ḥajəkə fəp: Kəyefə Kalad haj Dan, 2 Naftali fəp, atof ja Efrayim kə ja Manase, atof ja Yuda fəp haj nde kəba Kəpəj ntende dec deŋkalə mə, 3 kəbəp ka atof ja Nekəf, kə aranta ja Yurdən kəbəp ka Yeriko dare da komp, haj Cohar. 4 Kə MARIKI oluku Musa: «Atof ḥajə ənaderme atem am Abraham, Siyaka kə Yakuba, icloku ja: <Indesənje atof ḥajə yuruya yam.» Isəŋ'am ji kənəŋke for yam, mba məfədeberə di.» 5 Kə Musa wəmarəs ka MARIKI efi dəndo atof ja Mohab, pəmə təkə MARIKI ənasom ti mə. 6 Kə MARIKI owup kə mərə daco, nde atof ja Mohab, nde pəntəfərenə kə Bet Peyər mə. Ali fum əncəre fe kufu ka Musa haj

məkə. 7 Musa ənasətə meren tasar tin kə wəco mərəj ntə encfi mə. För yon yəncəŋk belbel pəyerj sə dis. 8 K'aka Yisrayel ḥambok Musa mata wəco maas, nde Araba ja Mohab, ti disre kə mataka ma kəbok kə kəbal ka Musa melip. 9 Yosuwe, wan ka Nun ənalare amerə ja kəcəre kəkət, bawo Musa ənaderjər kə waca. K'aka Yisrayel əjacəŋkəl kə, kə ənəcəmə moloku mme MARIKI ənasom Musa mə darəj. 10 Kəyefe tatəkə, ali sayibə səyefə fe sə Yisrayel pəmə Musa, sayibə nse MARIKI ənacəre, əjacək-lokərəne gbasja kə wəkayi mə. 11 MARIKI ənasom kə kəkəyə məgbəkərə məwey-wey atof ja Misira for ya firawona, abə aka kələ kən disre kə afum a atof ḥən fəp kiriŋ. 12 Mes məpəj kə məwey-wey mme Musa ənayonə kəca ka səkət for ya aka Yisrayel fəp kiriŋ mə.

YOSUWE

1 Nte defi da Arjnabi Musa wəcar wəka Mariki dencepər mə, kə Mariki oluku Yosuwe wan ka Nun wəmarəs ka Musa: **2** «Wəcar kem Musa efi. Ndəkəl oj məyefə, məcali kəngbəkə ka Yurden kənjək, məna kə afum akən fəp. Nəkə nde atəf nje indəsəj aka Yisrayel mə. **3** Nnə o nnə məncəmbər kəcək mə, isəj un di pəmə təkə inaloku ti Musa mə. **4** Cələncər conu cəndeyefə nde dətəgbərə kə Libar dande, haj nde kəngbəkə kəpoj ka Əfərat, kəyefə ka atəf əja aka Hittit, haj nde Kəba Kəpoj ntende dec deyjkale mə. **5** Ali fum əfəcəm'am fər kiriş kəyi kam doru fəp. Isol'am pəmə təkə inasole Musa mə. Ifədesak əm, ifəc'am. **6** Məyeyk dis, məbəkne! Bawo mən'endekötənə afum a Yisrayel kəbəj atəf əja ke nje inaderəm kəsəj atem ajan mə. **7** Məyeyk dis gbaŋ, məbəkne! Məgbətnə məkət sariye nse Musa wəcar kem omboc'am mə: Ta magbaymə si kəca kətət, ta magbaymə kəca kəmeriyə, nte təjsəj'am kətam mes fəp nnə o nnə məjəkə mə. **8** Ta buk ba sariye mbe bobəl'am dəkusu! Məckaraŋ bi daŋ kə pibi nte təjsəjə məgbətnə, məkət təkə ancic buk bambe disre mə, itə mərəsolnə dəpə dətət, it'əjsəjə mətam mes fəp. **9** Indəm f'am: Məyeyk dis, məbəkne ba? Awa, ta mənəsə, ta dis dələl əm, bawo Mariki, Kanu kam kəsəl'am nnə o nnə məjəkə mə.» **10** Kə Yosuwe osom ti akirij: **11** «Nəkət afan disre fəp, nəloku afum nte: «Nədəmənə yeri, bawo mata maas məncəmə kəcali ka Yurden yayə, nəkəbəj atəf nje Mariki, Kanu konu kəsəj un mə.» **12** Kə Yosuwe oluku aRuben, aKadu kə aka kusurjə dacə ka Manase: **13** Nəməjəkərnə dəsəbomp təkə Musa wəcar ka Mariki ənasom'un mə, pəcloku: «Mariki, Kanu konu kəsəj'un kəjesəm, kəsəj un atəf nje.» **14** Aran anu, awut anu, kə yəcəl yonu yendeyi atəf nje Musa əsəj un nde Yurden kəsək ntende dec dəmpe mə. Mba nəna arkun aje nəryefərənə nətəmpər yosutnənə yonu mə, nən'endekənuñkənə kəcali kəngbəkə. Nəmar awənc un aja, **15** hərj Mariki pəsəj awənc un aja kəjesəm pəmə nəna, əja sə ənasətə atəf nje Mariki, Kanu konu kəsəj əja mə. Kə telip-ə, nəluksərnə nəder nəlek atəf əja ke nje ənayəne yonu mə. Musa wəcar ka Mariki əsəj un əji Yurden kəca kəjəkə ntende dec dəmpe mə.» **16** Kə ənaloku Yosuwe: «Səndeyə nte o nte mərəjsom su mə: Səndekə sə nnə o nnə məndekəkərə su mə. **17** Səndəcəŋkəl'əm pəmə təkə sənacəjkəl Musa mə. Tes tin gbəcərəm tebas su: Mariki, Kanu kam

kəsəl'am pəmə təkə kənasole Musa mə! **18** Nwə o nwə endətaŋər'əm aləŋəs, pəyərjər dim dam domp mə, andif kə. Məyeyk dis gbaŋ, məbəkne!

2 Kə Yosuwe wan ka Nun osom afum mərəj dim dantof kəyefə ka Sitim, pəcloku əja: «Nəkə, nəkokçə antof ənəjəkə kə dare da Yeriko! Kə afum akakə ənəjəkə əhabərə nde kələ ka wəran wəyamayama, pacwe kə Rahab, kə ənəncepərənə pibi nde ndərən. **2** K'ələku wəbə ka Yeriko: «Awa, nəgbətnə nte arkun aka Yisrayel ənənderna nnə pibi kədefən-feni atəf ənəsə mə!» **3** Kə wəbə wəka Yeriko osom pakələku Rahab: «Məwureñə afum aka ənayi nnə ndaram mə, aje ənəmbərə nde kələ kam mə, bawo kəfen-feni ka atəf fəp kə ənənderənə.» **4** Kə wəran nwə eŋkekərə arkun aje mərəj k'əŋkə pəməjək, k'ələku asom a wəbə: «Kəncə kə, arkun aje mərəj ənəndərənə nnə kələ kem, mba incərəsa fe aka nnə ənayəne mə. **5** Nəndisna təm nte dec deyjkalesə packə kəgbət kumba ka dare dəkusu mə, kə arkun aje ənayur nnə, mba incərə fe nde ənəjəkəsə mə. Nəbəlkər nəcəmə əja darəj, nəjəkəbəp əja!» **6** Nte tenayi mə, ənapənə əja nde kələ darenc, k'əməjək əja nde sek ya cərəkolma dacə, nce ənadət nde kələ darenc mə. **7** Kə afum ənəsumpər dəpə da Yurden kəbelər əja haj nde dəkətəntə. K'ənəgbət kumba ka dare dəkusu nte afum abələr ajan ənənawur mə. **8** Ta acikəra atən mes ənəntadire-ə, kə Rahab əməpə kəkəbəp əja nde kələ darenc. **9** Kə wəran nwə oluku arkun aje: «Incərə a Mariki əsəj un atəf ənayə. Pələc pəkə nəfəjə su mə pəsətə su, ayek-yek ənəgbəpərənə afum fəp, ənayi kənes'ən. **10** Bawo sənə a Mariki kənawosər'ən domun da Kəba ka Cərəkolma nte ənənawur Misira mə. Sənə so təkə ənənədəf abə a Amər mərəj aje ənənayi kəngbəkə ka Yurden kəsək ntende dec dəmpe mə: Sihəj kə Oku. **11** Sənə ti, itə mim mowure su, kə nwə o nwə ənəgbəj kifir nnə ənayi mə, bawo Mariki, Kanu konu, kəyənə Kanu ka darenc, kə dəntəf. **12** Ndəkəl oj, nədərm'əm nnə Mariki eyi mə, a məndeləsə afum a kələ kem layidi pəmə dəkə iyyən'ən mə. Nəsəj im paka mpe pendəsəj em kəlaŋ a nəntiŋkər f'əm mə. **13** A nəndesak iya kem, papa kem, awənc im aja arkun, aran, kə afum alpəs aje ənayəne akəyən mə fəp. Nəsək su səmulpər defi, nəfədedif su.» **14** Kə arkun aje ənaloku wəran nwə: «Səwəsə kəfinə tetəm, mba ta mədeləku afum təkətənə tosu de! Kə Mariki kəndəsəj su atəf-ə, səndəbət mera salasənə so layidi nnə məyəi mə.» **15** K'əsəj əja kəbənda kə ənəntoreñə ki nde dəwunder, bawo kələ kən kənayi

disre kægbæcne kædamba da sajka sa dare. **16** Kæwaran nwæ oluku ña: «Nækø ta dæmørø kæpøyi fe ti-ε, næmbæpene kæ abælær anu. Nægbæpne dændo haj mata maas, tentæjnæ abælær anu ñalukus, a næna nædesumpær dæpo donu kækø!» **17** Kæ arkun aje ñaloku kæ: «Nte tendesøjø su kælas kæderæm nkæ mæsøjø su kæderæm'mæ: **18** Awa, mæcæjkæl im! Tem nte sændeberæ dare mæ, mænæ makotæ tafæc peyim nde wunder wækø manatorene su mæ. Mæcæmbærærne iya wakam, papa wækam, awænc'æm aja arkun aran, afum am fæp nde kælæ kam. **19** Nwe o nwæ encali kusujka kæjkæ pæwur mæ, esære teta mecir mæn, kæ sæna, sæncære fe! Mba kæjkæ pagbunjene wækin nu dacø nde kælæ kam disre-ε, sæsare teta mecir ma wækayi! **20** Kæ mæloku afum tækotene tosu-ε, tem tatækæ sæjsikili tætæjnæ tosu kæ mæna.» **21** Kæ waran nwæ oluku: «Kanu kæsøjø teyi pæmo tækæ næloku ti mæ!» Kæ waran nwæ esak arkun aje kæ ñajkæ. Kæ waran nwæ ojkkæ tafæc pæyim nde wunder wæn. **22** Kæ arkun aje ñajkæ ta dæmørø, kæ ñangbæpne di mata maas, haj kæ abælæs ajan ñalukus. Abælæ ajan ñacten ña dæpo, mba ñananañjk fe ña. **23** Kæ afum aje mæræj ñande ñator dæmørø, kæ ñancali Yurden. Kæ ñajkæ ñabæp Yosuwe wan ka Nun, kæ ñalæmræ kæ tækæ ñanasætæ nde anasom ña mæ. **24** Kæ ñaloku Yosuwe: «Pæwurenæ pæmo Mariki ñæsjø su atøf ñajkæ fæp. Ayek-yeck ñængbæpærne afum fæp, ñayi kænesæ su.»

3 Yosuwe eyefæ bætbæt suy, nkæn kæ aka Yisrayel fæp, kæ ñayefæ Sitim kæ ñajkæ haj kægbækæ ka Yurden. Dændo ñayekti sajka, kæ ñandire di, ñantacali fe kæresna. **2** Tataka ta maas, k'akirij ñajkotene dæsañka fæp. **3** Kæ ñaloku afum nte: «Kæ nændenæjk kæjkæra ka danapa da Mariki, Kanu konu, alojne aLewy aje ñagbajne ki-ε, ñayefæ nde ñayi mæ, næcæme ki daræj. **4** Mba næboleñæ ki cururu wul mæræj, ta nælotærne ki de! Tem tatækæ, næncære dæpo dæko pæmar a næko mæ, bawo næntacepær fe dæpo dænde tæcækæ-cækæ.» **5** Kæ Yosuwe oluku afum: «Næsækæsne, bawo Mariki kæjyo alna mes mæpøj nno ñayi mæ.» **6** Kæ Yosuwe oluku alojne: «Nælek kæjkæra kæselæj ka danapa da Kanu nkæ ñagbajne, næcepær afum fær kæriij.» Kæ alojne ñalek kæjkæra, kæ ñancæpær afum fær kæriij. **7** Kæ Mariki oluku Yosuwe: «Mækæ incop kælelæs'æm nno afum aka Yisrayel ñayi mæ, nte tæjsøjø ñacære a indesol am, pæmo tækæ inasole Musa mæ. **8** Kæ mæna, mæsom alojne aje ñangbajne kæjkæra kæselæj ka danapa

Kanu mæ nte: Kæ næjkæbæp kængbækæ ka Yurden-ε, næcæmbæræs domun disre.» **9** Kæ Yosuwe oluku aka Yisrayel: «Næcæjnæ nno, næcæjkæl moloku ma Mariki, Kanu konu!» **10** Kæ Yosuwe oluku: «Nte tæ nændecære a Kanu Kæpøj kæy'un dacø, ki kængbæbelæs nu for kiriij aka Kanaj, aHit, aHiwy, aPerisi, aKirkasa, aka Amor, kæ aYebus. **11** Awa ñagbætnæ nte: Kanjkæra kæselæj ka danapa da Mariki ma doru fæp kændecali kængbækæ ka Yurden fær yonu kiriij mæ. **12** Ndækæl oj nælek afum wæco kæ mæræj kusujka ca Yisrayel disre, fum wækin kusujka o kusujka. **13** Kæ alojne aje ñagbajne kanjkæra kæselæj ka danapa da Mariki, Mariki ma doru fæp ñanadegbæt wæcæk domun da Yurden, kæ domun da Yurden dængbintæ, kæ sæbo sæsak kætore domun, kæ dælojkanæ tofo tin.» **14** Nte afum ñanawur dæcæbal kækæcali kængbækæ ka Yurden mæ, alojne agbajne kanjkæra kæselæj ka danapa da Kanu mæ ñancepær afum fær kiriij. **15** Nte agbajne kanjkæra kæselæj ñambæp Yurden kæ ñajkætore wæcæk dæromun mæ, kæ Yurden yompurur cængbækæ cæko kætæla kæjkæ fæp **16** kæ domun nde dæjyefæ dæsæbo mæ dæncæme, kæ dælojkanæ kæfo kin pæbolu pæmo abonæn ntende dare da Adam ñej ñeyi Cartaj kæsæk, kæ dækæ dontor kæca ka kæba ka Araba, kæba Kædokæt, kæ sæbo sasækæ fæp sæncopær domun. Kæ afum ñancali kængbækæ ñatæfærne dare da Yeriko. **17** Alojne aje ñanagbajne kanjkæra kæselæj ka danapa da Marki mæ ñacæme antøf ñowosu fær kæroj kængbækæ ka Yurden dacø. Kæ afum a Yisrayel fæp ñalip kækæcali kængbækæ antøf ñowosu kæroj.

4 Nte afum a Yisrayel fæp ñalip kækæcali Yurden mæ, kæ MARIKI kæloku Yosuwe: **2** «Mæyek-yeck atemp wæco kæ mæræj afum dacø, kusujka o kusujka fum wækin. **3** Mæloku ña: «Nækø nælek masar wæco kæ mæræj nde antøf ñowosu fær kængbækæ ka Yurden dacø, kæfo nkæ alojne ñancæme mæ. Nælek mi nækeræ nækæ næboc mi nde kæfo nkæ nændenacepærene pibi mæ.»» **4** Kæ Yosuwe ewe afum aje wæco kæ mæræj aje anayek-yeck aka Yisrayel dacø mæ, kusujka o kusujka fum wækin. **5** Kæ Yosuwe oluku ña: «Næcepær kanjkæra ka danapa da MARIKI Kanu konu fær kæriij, næsolne cæ kækæ ka Yurden dacø, nwe o nwæ pægbarjæne tasær tin, kælæm ka kusujka ca Yisrayel, **6** nte tæjsøjø tæyone tænæpæle tonu mæ. Kæ awut anu ñændeyif un dæsæk dæloma-ε: «Ake masar mæmæ mæfæj kæloku su-ε?» **7** næloku ña fæ domun da Yurden dænacopær fær ya kanjkæra ka

danapa da MARIKI kiriŋ nte kənccali Yurden mə, kə kənjbokə ka Yurden kəncope domun. Masar mame mende kəccem-ceməs aka Yisrayel doru o doru.» **8** K'aka Yisrayel ḥayə təkə Yosuwe ənaloku ḥa mə. Kə ḥajko ḥalek masar wəco kə mərəj nde kənjbokə ka Yurden dacə pəmə təkə MARIKI kənaloku ti Yosuwe mə, kələm ka cusuŋka ca aYisrayel. Kə ḥalek masar maməkə kə ḥancalənē nde ḥanacəmbər cəbal kəresna mə, kə ḥamboc. **9** Kə Yosuwe omboç sə masar wəco kə mərəj kənjbokə ka Yurden dacə, kəfə nkə alojnə agbaŋjne a kaŋkəra ka danapa ḥanacəmbər wəcək mə. Masar maməkə məsərəyi di haj məkə. **10** Alojnə aŋe ḥanagbaŋjne kaŋkəra kəselej mə, ḥanacepe fe dəkəcəmə daŋan kənjbokə ka Yurden disre haj kə aka Yisrayel ḥalip kəyo ka təkə MARIKI kənasom Yosuwe a pələku ḥa mə, kə Yosuwe ɔyo mes fəp pəmə təkə Musa ənasom kə ti mə. Kə aka Yisrayel ḥambəlkər kəcali. **11** Nte afum fəp ḥalip kəcali mə, kaŋkəra ka MARIKI kə alojnə akə ḥanagbaŋjne ki mə ḥancalı sə, kə ḥancepər sə afum kiriŋ. **12** Kə aka Yisrayel aləma aka cusuŋka ca Ruben, Kadu kə cusuŋka dacə ka Manase ḥancepər aka Yisrayel kiriŋ pəmə təkə Musa ənaloku ḥa ti mə. **13** Antam kələku fo dəsək dadəkə asədar məcəp wəco maŋkələ, atəmpər yosutnənə ḥancepər MARIKI kiriŋ, ḥalip kalompəsnə kəsütənə, nde aranta ḥa Yurden. **14** Dəsək dadəkə, kə MARIKI kəmbəkəs Yosuwe aka Yisrayel fəp dacə, kə ḥaleləs kə pəmə təkə ḥanaleləs Musa kiyi kən doru fəp mə. **15** Kə MARIKI kələku Yosuwe: **16** «Mələku alojnə aŋe ḥagbaŋjne kaŋkəra nkə kəyo sariye nse sədərmənə danapa dosu mə, ḥapəne ki Yurden.» **17** Kə Yosuwe oluku alojnə: «Nəpə Yurden!» **18** Nte alojnə agbaŋjne a kaŋkəra ka danapa da MARIKI ḥanadəpər kənjbokə ka Yurden kə ḥandəj wəcək dəpəwosu mə, kə domun da kənjbokə ka Yurden doncop sə kəkət səbo sayi pəmə təkə mənc ma fraŋsuwa məŋyefə mə. **19** Kə afum ḥancalı Yurden tataka ta wəco ta ḥoj ḥəcəkə-cəkə, kə ḥajko ḥayekti saŋka nde Kilkal, ntende dec dəməpə Yeriko mə. **20** Masar wəco kə mərəj mme ḥanalek kənjbokə ka Yurden disre mə, kə Yosuwe əncəmbər mi Kilkal. **21** Kə Yosuwe oluku aka Yisrayel: «Alna kə awut anu ḥandeyif un: «Masar ma ake mə mame-ə?» **22** nəcləku ḥa fo: «Aka Yisrayel ḥanacali kənjbokə ka Yurden kəwosər domun.» **23** MARIKI Kanu konu kənawosər nu domun da kənjbokə ka Yurden haj kə aka Yisrayel ḥalip kəcali pəmə təkə MARIKI Kanu konu kənayənə su ti Kəba ka Cəŋkolma haj kə səncali

ki mə. **24** Ti tendəsəjə afum a doru fəp kəcərə a kəca ka MARIKI kəyo fənəntər. Təsəj'on sə kənese MARIKI Kanu konu kiyi konu doru fəp.»

5 Nte abə a Amor fəp aŋe ḥayi ntende dec deŋkələ

Yurden mə, kə abə aKanaŋ aŋe ḥayi agbəp ḥa Kəba Kəpoŋ mə, ḥane a MARIKI kənawosəsərə aka Yisrayel kənjbokə ka Yurden haj kə ḥancalı ki, bəkəc yəfər fe ḥa sə, kə ḥanese aka Yisrayel pəpəj. **2** Tem tatəkə ka MARIKI kaloku Yosuwe: «Məpat səfaka sa masar, kə teyefə dənda-ə, məkənc aka Yisrayel.» **3** Kə Yosuwe əmpatənə səfaka sa masar, k'εŋkənc aka Yisrayel nde Tərə ta Cərot. **4** Nte tənasəjə Yosuwe pəkənce ḥa: Nte afum a Yisrayel ḥancwur Misira mə, arkun abeki fəp, aŋe ḥancət kəsütənə mə anakənc ḥa, mba afum akəkə fəp ḥanafi nde dətegbərə, nte ḥanckət mə. Awut arkun aŋe anakom oj təlpəs mə, ḥanatəkənc, itə Yosuwe ənakənce ḥa. **5** Arkun aŋe ḥanayefə Misira mə fəp anakənc ḥa, mba awut arkun aŋe anakom dətegbərə dəpə nte ḥanawur Misira ḥanckət mə, anakənc fe akəkə ali wəkin. **6** Aka Yisrayel ḥanakət meren wəco maŋkələ dətegbərə, haj afum akə ḥanatam kəsütənə nde ḥancyefə Misira mə ḥalip kəfi dəpə, bawo ḥanacəŋkəl fe dim da MARIKI. MARIKI kənaderəm kətə-səjə ḥa kənəŋk antəf nje ḥəngbələr məsə ma wana kə məsə ma cəme haj moctoŋ, ḥəkə nkən MARIKI kənaderəm kəsəjə ka atem ajan mə. **7** Awut ajan ḥanabək oj kə ḥajko ḥandə dəkəndə daŋan. Kə Yosuwe εŋkənc ḥa, bawo anakənc fe ḥa dəpə. **8** Nte alip kəkənc ka afum fəp mə, kə ḥandə dəndo daşajka haj kə ḥantamne. **9** Kə MARIKI kələku Yosuwe: «Məkə, imbiŋkəli malap monu ma Misira k'imbələn'ən.» Itə asərəwənə kəfə kaŋko Kilkal haj məkə. **10** Kə aka Yisrayel ḥandə Kilkal kə ḥamboc di kəsata ka Pak tataka ta wəco kə maŋkələ ta ḥoj, dec dərafəy, nde aranta ḥa Yeriko. **11** Dockəsək da Pak kə ḥandi yeri ya dətəf, cəcom nce antənəŋkəl lebin mə, kə məŋgbən məkəkəl. **12** Kə cəcom nce ancwe «man» mə cəsək kəwur dəckəsək nde ḥanadi yeri ya dətəf mə. Kəren kaŋko aka Yisrayel ḥasək kədi man, mba ḥacdi oj yeri ya atəf ḥa Kanaŋ. **13** Dəsək dələma Yosuwe pələtərnə Yeriko, k'empənə fər darenc, k'əməmən, kə fum owur k'əncəmə kə fər kiriŋ, pəwure dakma dən dobom pətəmpər. Kə Yosuwe ələtərnə kə, k'eyif kə: «Səna ḥo məyinə ba, ka aterənə asu ḥo məyinə-ə?» **14** Kə fum wəkakə oluku: «Ala, fətə inəyənə wəkirin ka asədar a MARIKI, intəp kəcder.»

Kə Yosuwe ontontnene kə, k'encəpə kə tobu dəntəf, k'eyif kə: «Çeke cə Mariki endeloku wəcar kən-ε?» **15** Kə wəbe ka asədar a MARIKI oluku Yosuwe: «Məwure cəftə cam dəwəcək, bawo kəfo kəjəkə məncəmə mə, kəsək.» Kə Yosuwe owure cəftə.

6 Anakajkəla dəkəberə da Yeriko, pabəyjkər-bəyjkər di teta aka Yisrayel. Fum o fum oncwur fe, fum encberə fe. **2** Kə MARIKI kələku Yosuwe: «İlek Yeriko, wəbe kəjan kə asədar ajan ayenki dis, k'imber'əm dəwaca. **3** Awa asədar fəp ənanəjkər dare. Ənanəjkər dare katin dəsək o dəsək hajt mata camət-tin. **4** Alojnə camət-mərəj əntəmpər lən ya əxesiya camət-mərəj dəwaca, əyai kəjəkəra ka danapa kiriş. Mba tataka ta camət-mərəj, nənəjkər dare camət-mərəj, temntə alojnə əxafula lən. **5** Kə ənandənafula kəlen ka əxkesiya-ε, nəckənane kəlen dim, afum fəp ənakule-kule sim sa kəwan. Kə damba da dare dentempəne di sərka-ε, asədar am əhabərə oj tem tatəkə, nwə o nwə nde entəfərnə mə.» **6** Kə Yosuwe wan ka Nun ewe alojnə, k'oloku əja: «Nəlek kəjəkəra ka danapa kəsəlej, alojnə camət-mərəj əntəmpər lən ya əxesiya camət-mərəj əyai alojnə atəmpər a kəjəkəra kəsəlej ka danapa da MARIKI kiriş.» **7** K'oloku asədar: «Nəkə nənəjkər dare, aksə əntəmpər yosutnene mə əyai kəjəkəra ka MARIKI kiriş.» **8** Kə afum əyayō təkə Yosuwe ənaloku əja mə. Alojnə camət-mərəj aje ənanətəmpər lən camət-mərəj ya əxesiya mə əyai MARIKI kiriş, ənəcepər kə əxafula lən. Kə kəjəkəra ka danapa da MARIKI kəcəmə əja dərəj. **9** Asədar atəmpər yosutnene əyai alojnə afula lən tekirij, alojnə agbajnə kəjəkəra kəsəlej mə əxəcən afula lən, asədar aləma əyai kəjəkəra tədarəj, əjackət əxçurene kəlen dim. **10** Mba Yosuwe ənaloku afum: «Ta nəkəkule-kule de! Ta nəkəyə pane nu sim de! Ta nwə o nwə pəkələku toloku hajt dəsək nde indeloku nu a nəkule-kule mə! Tem tatəkə nəkule-kule sim sa kəwan.» **11** Kə kəjəkəra ka MARIKI ənanəjkər dare katin, kə ənəmbərə dəsərək, kə ənəcepərəne pibi. **12** Kə Yosuwe eyəfə bətbət suy, kə alojnə əjələk sə kəjəkəra kəsəlej ka MARIKI. **13** Asədar atəmpər yosutnene ənanai kiriş, alojnə camət-mərəj atəmpər lən ya əxesiya əxafula əxəcən əja, alojnə atəmpər kəjəkəra ka danapa da Kanu əyai afula lən tədarəj, kə asədar alpəs əyai kəjəkəra tədarəj. **14** Kə ənanəjkər dare katin tataka ta mərəj, kə əhalukus nde dəsərək. Kə əyayō ti mata camət-tin. **15** Tataka ta camət-mərəj kə əyayefə pəpanpan kə ənanəjkər

dare camət-mərəj. Mba dəsək din dadəkə gəcərəm do ənanənəjkər dare camət-mərəj. **16** Kənəjkər ka camət-mərəj kə alojnə əxafula lən, kə Yosuwe oluku afum: «Nəkule-kule sim sa kəwan, bawo MARIKI kəsəj un dare dande! **17** Kələsər k'ander dare dande kə ca cəkə cəyi de mə fəp. Rahabu wəran wəyamayama sona gboj kə afum ən aje əyai nde kələ kən disre mə əyo andesak, bawo ənawose kəməjkə su afum aksə ənasəm yəkyək kədetənəs mes ma atəf əyare mə. **18** Mba nəkəmbərnə kələk paka pin mpe Kanu kənamənə mə, bawo daka fəp nde nəyəstə dəkəwan mə, mənə nəməberəne di daka da Kanu. Kə nəməjkərnə paka pin, nəndəsər pələc sajka sa Yisrayel. **19** Kəyəfə gbeti, kəma, ca ca kəpər fəp fayı, MARIKI kəyə yəsətə ya dəkəwan fəp. Pəmar padeberəne yi daka da MARIKI.» **20** K'afula lən ya əxesiya, ntə afum əyane lən dim mə, kə əja so əyawure sim sa kəwan pəpəj, kə damba da sajka sa dare dentempəne di sərka, kə afum ənəmbərə dare disre. Nwə o nwə pəsolnə nde entəfərnə mə, kə ənəmbəj dare. **21** Kə ənəndifətə afum kə yəcol yəkə yənəyai dare disre mə fəp sakma səjən, kəyəfə wərkun, wəran, wanfet, wəbeki, wana, ərkesiya, səfale. **22** Yosuwe ənaloku afum aksə mərəj aje ənanəkə kətənəs yəkyək mes ma atəf əyəjəkə mə: «Nəkə ndena wəran wəyamayama wəkəkə, nəkə ənəwurenə kə, kə afum ən fəp, pəmə təkə nənədermə kə mə.» **23** Kə atəmpər mərəj aje ənanəkə ənatən mes yəkyək nde atəf əyəjəkə mə, əyəjəkə əyawurenə Rahabu, papa wəkəkə, iya wəkəkə, awəncə aja, kə afum ən fəp. Kə əyawurenə afum ən fəp aje ənanəbəp nde kələ kən mə, kə əyəjəkə əjadəs əja tofo tətətə sajka sa Yisrayel tədarəj. **24** Kə ənəcəf dare kə ca cəkə yənəyai di mə fəp, mənə gbeti, kəma, kə ca ca kəpər kə fec, nyə ənanəberəne daka da kələ kə MARIKI mə. **25** Yosuwe ənadif fe Rahabu wəran wəyamayama kə afum a kələ kən fəp. K'endə aka Yisrayel dəcə hajt məkə, bawo nkən ənawose kəməjkə ka atən mes yəkyək, aje Yosuwe ənasəm kəkətənəs mes ma Yeriko mə. **26** Tem tatəkə kə Yosuwe əndərəm: «Intolənə fum pələc nwə endeyefə a dare da Yeriko dojlompəs mə. Wəkayi pəckənakay kədəf ka togbu pəcəkə-cokə, təyənə kəway ka wan kən coco. K'ənckənaber kumba ka dare-ε, təyənə kə kəway ka wan kən wəlpəs.» **27** MARIKI ənasələ Yosuwe, kə tewe tən təmbek təf fəp.

7 Kə aka Yisrayel əyəlukse kəcəmə MARIKI dərəj ntə kənamənə əja kələk ka daka da dare mə. Kə Akan wan ka Karmi, wan ka Sabidi, wan ka Sera, wəka

kusunjka ka Yuda, əŋkiye ca cələma daka da dare dacə, kə pəntəle MARIKI nnə aka Yisrayel ŋayı mə. 2 Kə Yosuwe osom afum kəyefə Yeriko kəkə dare da Hay nde pələtərənə Bet Awən ntende dec dəmpə Betel mə. K'oloku ŋa: «Nəpə nəkə nətən mes yokyök dətəf.» Kə afum akakə ŋampə kəkətən mes yokyök Hay. 3 Kə ŋaluksərnə nnə Yosuwe eyi mə, kə ŋaloku kə: «Ta afum fəp ŋapə de! Afum məcəp mərəj, kə pəyi fe ti-ε, afum məcəp maas ŋapə, ŋa ŋantam kəsüt Hay! Ta nələləs afum dis, bawo aka pəmar a payəfərənə mə, ŋala fe.» 4 Kə afum məcəp maas ŋampə kəkəsütənə kə aka Hay, mba ŋanatam fe, kə afum akakə ŋanjəkə ŋayeksər aka Hay. 5 Kə afum aka Hay ŋandifər ŋa afum wəco maas kə camət-tin. Kə ŋayefə kəbeləs ŋa kəyefə dare dəkusu haj Sabarim, kə ŋasut ŋa pətəmbələr pa tərə. Kə afum ŋanəsə kəsütənə kə dis deyndəncə ŋa. 6 Kə Yosuwe əwal-wali yamos yən, k'efəntərə k'encəpə kaŋkərə ka MARIKI tobu dəntəf haj dəfəy. Kə abeki a Yisrayel ŋalojörne sə kəbof dəsəbomp. 7 Kə Yosuwe oluku: «MARIKI Wəbə kem, ta ake to məncəjəsə afum kəcali ka kəngbəkə ka Yurdən-ə kədelek su məber aka Amor dəwaca, kəmələk su kə məfarj? Kəyi kosu Yurdən ntende dec dəmpə mə kəncepər su kəder ka nnə! 8 Məŋəjenən'em Mariki! Cəke c'ideloku oj-ε?: «Yisrayel ŋayeksər aterənə ajan.» 9 Kəyefə aka Kanaŋ haj afum alpəs aŋə fəp ŋayı dətəf mə, kə ŋandene ti-ε, ŋandebərənə, ŋapəŋnə su ŋasut, ŋamələk su doru. Cəke cə məndəmentər oj debeki dam-ε?» 10 Kə MARIKI kəloku Yosuwe: «Məyefə, ta ake to məncəpənə tobu dəntəf-ε? 11 Aka Yisrayel ŋanciya! Ələsər temer pəkə inasər ŋa mə. Əy, ŋalekərənə ca cələma ŋye inaloku ŋa kəberənə yi daka dem mə. Əŋkiye ŋa yati, kə ŋamejk ca cələma dəyesare yaŋan. 12 Ti disre, aka Yisrayel ŋafətam kəsütənə kə aterənə ajan. Mənə ŋayeksər ŋa, bawo ŋa ŋo pəmar oj pamələk. Ifətam kəyi tes tin kə nəna kə nəntəwurene nu dacə ca nce inamənə nu kəlek mə de! 13 Məyefə, məkə, məlojkə afum. Meloku ŋa: «Nəsəkəsnə alna. MARIKI, Kanu ka Yisrayel kəsom im ti kədelok'un: Ca nce inamən'on mə, yey'un dəwaca.» Aka Yisrayel əfətam kəyefərənə kə aterənə anu kə nəntəwure ca cacoko nu dacə-ε. 14 Alna bətbət, nəder nnə fər ya Kanu kiriŋ, nəməntərənə Ki cusunjka cusunjka. Kusunjka nkə Kanu kəncəkər mə kəcəjnə dəcor dəcor. Kor nkə kəndecəkər mə kəcəjnə wələ wələ. Kələ nkə Kanu kəndecəkər mə afum aŋə ŋadəcəjnə akin akin. 15 Nwə o nwə andebonc kətəmpər ka ca nce Kanu kəmənə

mə, amber kə dənənc, nkən kə afum a kələ kən fəp. Nkən əpətəs danapa da MARIKI bawo nkən əyə tes nətə təntətesə mə nte təsərəjə aka Yisrayel kəlapərnə mə. 16 Kə Yosuwe əyefə bətbət suy, k'əncərənə aka Yisrayel cusunjka cusunjka. Kə MARIKI kəncəkər aka kusunjka ka Yuda. 17 Kə Yosuwe əncərənə Yuda cor cor, k'əncəkər kor ka Sera. K'əncərənə kor ka Sera wələ wələ, k'əncəkər kələ ka Sabidi. 18 K'əncərənə kələ ka Sabidi akin akin, k'əncəkər Akaj, wan ka Karmi, wan ka Sabidi, wan ka Sera wəka kusunjka ka Yuda. 19 Kə Yosuwe oluku Akaj: «Wan kem məleləs MARIKI, Kanu ka Yisrayel, məyek-yekeş ki! Məlok'im ma təkə məyo mə, ta məməjərə'im ti de!» 20 Kə Akaj oluku Yosuwe: «Ey, kance kə, in'eciya MARIKI, Kanu ka Yisrayel. Iləmər'əm nte iyo mə: 21 Yəsətə yosu disre, inanəjk duma da Mesopotami, duma dadəkə dentəsə decepərər, kə gətə masar mərəj, kə ancəmbəl ŋa kəma ŋi sona gboŋ ŋelelə kilo dacə. Kə ca cacəkə yembəs'im, itə inalekə yi. Mba inamat yi dəntəf, iməjk yi nde abal ŋem disre gətə beyi tantaf.» 22 Kə Yosuwe osom afum, kə ŋayekəsə kəkəməmən abal ŋa Akaj disre, kə ŋanjək ŋabəp ca yayəkə fəp gətə bəfəntərə yi tantaf. 23 Kə ŋalek yi fəp, kə ŋanjənə Yosuwe kə aka Yisrayel fəp, kə ŋanjək ŋaboc yi fər ya MARIKI kiriŋ. 24 Kə Yosuwe əlek Akaj wan ka Sera, kə gətə, duma, ancəmbəl ŋa kəma, awut ən arkun kə aran, cəna cən, səfale sən, yəcəl yən yəfət yəfət, abal ŋon kə ca cəkə əyenayənə yən mə fəp. Kə aka Yisrayel fəp ŋasol kə Yosuwe, kə ŋampənə Akaj nde mərə dacə, nde aŋwe «Aranta ŋa Pəlec mə». 25 Kə Yosuwe oluku: «Ta ake to məyənə su pəlec pampe-ε? Mənə sə kəyə'm kə MARIKI kənder pəlec məkə.» Kə aka Yisrayel fəp ŋancacas kə masar haj k'efi. Kə ŋancacas afum ən fəp masar, kə ŋancəf ŋa fəp dənənc. 26 K'amboc ŋa kəroj təpəsa pəpəŋ pa masar, məpə pəsərəyi haj məkə mə, kə abəkəc ŋedetor MARIKI. Itə awene kəfə kəŋkə tewə ta «Aranta ŋa Pəlec» haj məkə.

8 Kə MARIKI kəloku Yosuwe: «Ta mənəsə, ta məyikcə! Məlek asədar am fəp, məyefə məkəsütənə kə aka Hay. Mənəjk, isəŋ əm wəbə ka Hay, k'imbər'əm kə dəwaca, nkən kə afum ən, kə dare dən, kə atəf ŋon. 2 Məŋkəyo wəbə ka Hay pəmə təkə mənəyə wəbə ka Yeriko kə dare dən mə. Mba dəndo təŋ, nəntəm kəlek yəcəl kə ca cəlpəs fəp nce ənəjkəsətə dəndo mə. Nəgəbənə dare tədarəj, nəwəkərənə ŋa.» 3 Kə Yosuwe əyefə kə asədar ən fəp kəpər ka Hay. Kə Yosuwe əyek-yekeş asədar ayenki dis məcəp wəco maas, k'oloku ŋa

kəkə Hay pibi. **4** K'oloku ḡa: «Nəkəmbərnə, nəgbəpnə dare darəj haj təm ntə andenaloku a nəwəkərnə ḡa mə. Ta nəbələ dare pələrəm de! Nəlompəsnə kəsutene! **5** Ina kə afum aje isolə mə fəp, sənə sərkəltərnə dare. Təm ntə aka Hay ənandenawur kəkəstər su pəmə təcəkə-cəkə mə, sərkəbəjnə kəyeksər ḡa. **6** Təm tatəkə ənandecəmə su darəj kəbeləs, sərjekərə ḡa haj səwurenə ḡa dare, bawo ənandə kəcləku: «Kəyeksər su kə ənandə so pəmə təcəkə-cəkə.» Təyənə fə sənə səyi kəyeksər səcdər nnə nəyi mə, **7** nəwurər ḡa, nəbəj katina dare. MARIKI Kanu konu, kərəkəber un dare dadokə dəwaca. **8** Nəckənasumpər dare, nəber di nənc. Nəyə mes pəmə təkə MARIKI kələku mə. Nəkəmbərnə tatəkə ilok'un mə.» **9** Kə eñkekərə ḡa, dəkəlijə dare da Hay. Kə ənəkə əngbəpnə Betel kə Hay dacə, kəca nkə dec dəñkale Hay mə. Kə Yosuwe encepərenə pibi kəfə kañkə kə asədar ḡon. **10** Dəckəsək kə Yosuwe eyefə bətbət suy, k'olongka asədar ḡon, nkən kə abeki aka Yisrayel, kə ənacepər asədar kiriş kəkə ka Hay. **11** Asədar aka ənasole mə fəp kə ənampə, kə ənalətərnə ntə ənənadətəfərnə dare mə, kə ənəcəmbər sañka nde dec dəñkale mə kəca kətət. Aranta ənəyai Hay kə asədar dacə. **12** Kə Yosuwe əlek asədar afum məcəp kəcamət, k'əncəmbər ḡa Betel kə Hay dacə, ənaliyə ntende dec dəñkale mə. **13** Ntə asədar ənalip kəcəmbər sañka fəp ntende kəca kəmeriya ka nde dec dəməpə dare da Hay mə, kə Yosuwe encepər pibi papokə nde d'aranta. **14** Ntə wəbə ka Hay endəcəre ti mə, kə ənəmbəlkər kəyefə kə asədar ḡon kə afum a dare ənawur, kəkəbəpəne kə aka Yisrayel kəsutene nde pətəmbələr pəkə petəfərenə kə Araba mə, mba wəbə ka Hay ənacəre fe a kəlijə ḡa kə aka Yisrayel ənandə ntende dare tədərəj. **15** Yosuwe kə aka Yisrayel fəp ənayel waca Hay fər kiriş, kə ənayefə kəyeksər aka Hay, ənəsolne dəpə da nde dətəgbərə. **16** K'aloku aka Hay a ənəbeləs ḡa. Kə ənəmbələs Yosuwe kə afum ḡon haj kə ənəbələne dare da Hay. **17** Ali fum anasak fe Hay kə Betel nwə ənatə-wur kəkəbeləs aka Yisrayel mə. Kəbeləkər kəbeləs aka Yisrayel ənəsənətə ta arğbat cumba ca dare-ə. **18** Kə MARIKI kələku Yosuwe: «Mətukər dakma dam dadəkə məntəmpər mə kəca ka Hay, bawo iłek Hay, k'imber'əm dəwaca.» Kə Yosuwe ontukər kəngbasar kərəkə ənatəmpər mə Hay. **19** Kə alişə ənawur katəna katəna nde ənənəgəbəpəsnə mə, kə ənayekse kəkə dare, kə ənəmbərə, kə ənəsumpər dare kə ənəcof di katəna katəna. **20** Aka Hay ənəndeluksərənə, kə ənəgbətnə ntə: Kinime ka dare kəcəpə haj kəsumpər darenc.

Ənasətə fe so teyekse ənakə kəca kətət, kə pəyi fe ti-ə, kəca kəmeriya. Asədar aka Yisrayel aka ənənəbabəjnə kəyeksər aka Hay mə, ənənəkafələ kəkəsutene kə ḡa. **21** Ntə Yosuwe kə asəl ḡon aka Yisrayel fəp ənənəjk fə aje ənaliyə dare mə ənəsumpər di, kə kinime kəyi kəpə dare, kə ənənəkafələrnə aka Hay kəsutene, kə ənəsut ḡa. **22** Ako ənənəbabəj dare ənəncepər aka Hay darəj, kə təyənə fə aŋkuc-kucənə aka Hay, ali wakin ənatam fe kəmulpər aka Yisrayel. **23** Kə ənəsumpər wəbə ka Hay pəyi wəyən, kə ənənəkene kə Yosuwe. **24** Ntə aka Yisrayel ənalip kədif aka Hay nde dətəgbərə mə, akəkə ənənacəmə aka Yisrayel darəj kəbeləs mə, k'andifə ḡa fəp sakma. Kə aka Yisrayel fəp ənandə Hay kə ənandə ənədif ḡa fəp. **25** Dəsək dadəkə anadif afum məcəp wəcə kə mərəj, kəyefə arkun haj aran, fəp fəjan aka Hay. **26** Yosuwe ontore fe dakma dadəkə ənatukər Hay mə haj kə aka Yisrayel ənalip kədifət ḡa. **27** Kə aka Yisrayel ənəlek yəcəl yəfət yəfət, kə ca ələmə ya dare pəmə təkə MARIKI ənəsənətə ti Yosuwe mə. **28** Kə Yosuwe ənəcof Hay, kə təyənə fə haj məkə tofo tətəye tə, təyənə nde dətəgbərə. **29** Kə Yosuwe ənəgbək wəbə wəka Hay dəkətək haj dəfəy. Dec dendəkafələs, kə Yosuwe oləku a patore wəfi. K'ənəkə pagbal kə nde dare dəkəsə, k'anderjəsər kə masar mərəj kərəj məmə məsərəyi di haj məkə mə. **30** Kə Yosuwe ənəcəmbərə Mariki tetek tolojne Kanu ka aka Yisrayel nde tərə ta Ebal. **31** Pəmə təkə Musa wəcar ka Mariki ənəsənətə ti aka Yisrayel mə, pəmə təkə ancic ti nde buk ba sariyə sa Musa mə: Tetek tolojne Kanu ta masar mətəpat məpə afec ənəntəgbüjənə mə, nəndekə ənəkəkərə yəcəl yəcəfə Mariki. Əhalojne di kələjne ka pəforu. **32** Dəndo aka Yisrayel fəp fər kiriş Yosuwe ənəgbəkərə so kəcəcəs masar məməkə kərəj sariyə nse Musa ənacicas mə. **33** Ako Yisrayel fəp, abeki ajan, akirij ajan, aboc ajan kiti, acikəra kə əYisrayel ənəcəmə kañkərə kəca kətət kə kəmeriya. Ənətəfərenə kə alojne aLewy aje ənənəgəbəjnə kañkərə kəsələj ka danapa da MARIKI kə aka Yisrayel mə. Afum dacə ənəyai kəca ka tərə ta Karisim, kə dacə ənəyai kəca ka tərə ta Ebal, pəmə təkə Musa wəcar ka MARIKI ənəsənətə, a patolane aka Yisrayel təcəkə-cəkə mə. **34** Kə Yosuwe oləku moləku ma sariyə fəp, kətolane pətət kə pəleç, pəmə təkə anacic ti dəbuk ba sariyə mə. **35** Ali toləku ta Musa tən Yosuwe ənəsək fe ntə ənatə-loku aka Yisrayel fəp fər kiriş mə, kəbəp aran, awut, haj acikəra aje ənənandə ḡa dacə mə.

9 Nte toluku ta kader ka asodar aYisrayel tembep abe aye janande Yurden kosesk ntende dec deyjkaale demoro ko nde patilsrne tof ya tantof mo, abe aye janades-ndes koba kosesk mo fep, haj atof ja Libaj kosesk: Aka Hit, aka Amor, aKanaj, aPerisi, aHiwy, ko aYebus, 2 ko janberene kakesutene ko Yosuwe ko aka Yisrayel. 3 Ko aka Kabayoj janane so nte Yosuwe enayo aka Yeriko ko Hay mo. 4 Ko ja so janjko kakesyo aka Yisrayel ko Yosuwe cempapen. Ko jalek loba yelec, ko jandejjer sofale sjan ko cebuntale ca member calec cefute-fute. 5 Ko janjberesne cofta calec calec cewale-wale, pasotas ci, janberesne suma sewale-wale. Cacom nce janamejkern kakesom mo fep canawos, cayutke. 6 Ko janjko janbep Yosuwe nde sanja sa Kilkal ko janoku ko ko afum aka Yisrayel: «Atof janbole jo sayefe. Sefaj fo sasek danapa ko nena.» 7 Mba ko afum aka Yisrayel janoku ja: «Ano'cere-e? Toloma sana jo nandec daco. Cike co antam kasesk danapa ko nena-e?» 8 Ko janoku Yosuwe: «Acar anu jo sayone.» Ko Yosuwe eyif ja: «Are jo nayone-e? Deke nayefee-e?» 9 Ko janoku Yosuwe: «Atof janbol-bolu jo acar am sayefe, bawo tewe ta MARIKI to sene, Kanu kam, bawo sene ko tewe ko tokko enayo Misira mo fep, 10 ko tokko enayo abe a Amor meraj nde Yurden kasesk ntende dec dempe mo: Sihoy wabe waka Hesbon, ko Oku wabe waka Basan nwé enayi Astarot mo. 11 Abeki asu ko afum asu fep aka dotoj janoku su: «Nalek yeri yonu ya dopo, nako nafayne ja. Nako noloku ja: «Acar anu jo sayone! Ndekel oj nasek danapa ko sene! 12 Cacom cosu cance canawone tem nte sandenalek ci deker kader temperne dopa mo, kayefes dossok nde sayefes nno ndorosu kader nno nayi mo. Awa ngebetne nte: Ico cance cewosaren ko cemputke mo. 13 Ko cebuntale cance senealek ci cefu, ngebetne nte ico cance cempore-pore mo! Nenayk yamos yosu ko cofta cosu, dopa dobolu dosenje yi kaledce.» 14 Ko afum a Yosuwe janmoran ca ya acikora ta janif ti MARIKE. 15 Ko Yosuwe encayes katedejne ko afum aye, ko janterejne peforu, ko janjen ja temer ta kosak ja nayi doru, ko akirij a kelojkane ka Yisrayel janaderme ja moloku mamoko janatejne mo. 16 Mata maas disre nte janlip kacayes ka danapa ko ja mo, ko aka Yisrayel jannde janane a ande arjan jo, afum aye janoykelen nte kende. 17 Ko aka Yisrayel janjko nde dare daajan, tataka ta maas ko janberene di. Sedare sasoko sennatejne Kabayoj, Kefira, Beyerot, ko Kiriyat-Yeyarim. 18 Aka Yisrayel janadif fe ja teta kaderem kengko akirij a

kelojkane janaderme ja tewe ta MARIKI, Kanu ka Yisrayel mo. Ko afum a Yisrayel fep janefes kabupere moloku ma akirij arjan. 19 Mba ko akirij janoku kelojkane ka aYisrayel fep: «Senederme ja MARIKI, Kanu ka Yisrayel. Afosotam kagbujenje ja. 20 Nte to andey ja: Andece ja nayi doru, ta padewerne metele ma MARIKI teta kaderem nke anaderme ja mo. 21 Janji doru, toyo fe tes! Mba aijkocambor ja kaketes ka domun, ko kagbes ka tok ya kelojkane ka Yisrayel.» Ita akirij a Yisrayel janaloku afum arjan. 22 Ko Yosuwe ewe aka Kabayoj, k'oloku ja: «Ta ake to nayembere su nacloku a nembolen kose sene, a ko payone fo sanojkelene kende ko nena-e? 23 Ndekel oj, polec pencem'on daraj! Ali wekin ofeso-wur dacar. Nena ande kaketes domun, nacgbes tok ya kelo ka Kanu kem.» 24 Ko aka Kabayoj janoku Yosuwe: «Alomer acar am teta aka Yisrayel tin tin tin a MARIKI Kanu kam kenasom wecar kon Musa a kosej un antof janje fep, a nolaser ande a ni fep for yonu kirij. Awa kader konu kosej su kenesene sabomp sosu, ito sayone tante. 25 Ndekel oj, sayi'm dawaca. Mayo su tok tentes'am mo, mayo su ti palompu disre.» 26 Ita Yosuwe enayo ja, k'embaraj ja aka Yisrayel aye janatoso-dif ja mo. 27 Ko Yosuwe encambor ja kayefes dossok dadoko kagbes tok, ko kaketes domun da afum ko da tetek tolojne ta Mariki. Haj moko, awut-so arjan janorobec yebec yayoko nde atof ja Yisrayel.

10 Ko Adoni Cedek wabe waka Yerusalem ene a Yosuwe embaj Hay, k'endif afum aka di fep, k'yo aka Hay ko wabe kajan pomo tokko enayo Yeriko ko wabe kajan mo. K'ene so aka Kabayoj ja nasek danapa ko aka Yisrayel, ko janji kefo kin. 2 Ko kenes kapej kander ja, bawo Kabayoj dare dopor denayi, pomo dare da abe. Denabek detas Hay, afum a di janeyk dis. 3 Ko Adoni Cedek wabe waka Yerusalem osom pakoloku Hoham wabe waka Heberon, Piram wabe waka Yarmut, Yafiya wabe waka Lakis, ko Debir wabe waka Ekilonj: 4 «Nader namar'im nte tonyejne itam kusat Kabayoj, bawo janterejne kasesk danapa ko Yosuwe ko aka Yisrayel.» 5 Ko janberene abe kacamat nde atof ja Amor: Wabe waka Yerusalem, wabe waka Heberon, wabe waka Yarmut, wabe waka Lakis, ko wabe waka Ekilonj. Ko janmp fep farjan ko asodar arjan, ko janjko janambor sanja sjan Kabayoj kirij ko jawekerns ja. 6 Ko aka Kabayoj janom pakoloku Yosuwe nde sanja sa Kilkal: «Ta masek acar

am, məperne nnə səyi mə katəna! Ta məbaşər acar am kəmar kam, bawo abe Amor fəp, aje ənanande nde dəmərə mə, ənəberəne kədəyefərəne kə səna. **7** Kə Yosuwe əmpə Kilkal kə asədar ən fəp kə afum ən ayenki dis fəp. **8** Kə MARIKI kəloku Yosuwe: «Ta mənəse əja, bawo ilek əja k'imbər'əm dəwaca. Ali fum kəjan wəkin əftəm kəcəm'am fər kirij.» **9** Kə Yosuwe əŋköt pibi papəkə fəp kəyefə ka Kilkal, k'əŋkə pəberər əja. **10** Kə MARIKI kəsəjə əja kəyeksər aka Yisrayel. Kə ənasut əja pəpoj Kabayoj, kə ənəcəmə kabələs əja dəpə nde dəməpə Bet Horon mə, kə ənədifət aka Amor haj sədare sa Aseka kə Makeda. **11** Kəyeksər kəjan Yisrayel, nte aka Amor ənanabəp pətəmbələr pa Bet Horon mə, kə MARIKI kəyefə kətorər əja cul ya letər yəpoj haj Aseka, kə ənəfi. Aje cul ya letər ənədif mo ənanala əntas aka aka Yisrayel ənanadifə sakma səjan mə. **12** Kə Yosuwe oluku MARIKI dəsək nde kənalek aka Amor kəber aka Yisrayel dəwaca mə, k'oloku aka Yisrayel fər kirij: «Mənə Dec, məcəmbərəs Kabayoj! Kə mənə Əhof, məcəmbərəs nde aranta əja Ayalon!» **13** Kə dec dəncəmə tofo tin kəm dacə kə defati kəköt kələtəs ka dəsək din camcam, kə əhof əji so əncəmə haj təm nte aka atof əja Yisrayel ənalip kəlukse aterəne ayan ayek mə. Ancic fe ti nde Buk ba Wəlompu ba? **14** Dəsək dəntayı fe pəmə dəsək dadəkə, təcək-coko təlpəs tənəyi. MARIKI kənacəykəl dim da fum, bawo MARIKI Yisrayel əjo kəncətnənə dəsək dadəkə. **15** Yosuwe kə aka Yisrayel fəp ənalukus dəsək dadəkə nde saŋka sa Kilkal. **16** Kə abe aje kəcamət ənayekse kə ənəŋkə ənəgbəpnə dətəgbəkənə nde Makeda. **17** K'əŋkə paloku ti Yosuwe: «Abə aka kəcamət ənəŋkə ənəgbəpnə nde təgbəkənə ta Makeda.» **18** Kə Yosuwe oluku: «Nəbiŋkali masar məpoj, nəkə nəsunçə mi kusujka kə təgbəkənə tatəkə, nəcəmbər di afum ənəcəm.» **19** Ta nəsək kəcəmə aterəne anu darəj, ənəgbintərnə əja dəpə, ta nəsək əja əhabəre dare dəjən de! MARIKI kəlek əja kə kəmber un dəwaca!» **20** Nte Yosuwe kə awut aka Yisrayel ənalip kəsüt əja, mba ənəbut kəmələk əja fəp mə, mene afum akin akin aka ənanayekse-yeckə ənəkə sədare sa saŋka səkə sənalotərnə əja mə. **21** Kə afum fəp ənalukus bəkəc yoforu disrə nde saŋka sa Makeda, nde Yosuwe ənəyi mə. Ali fum ənəyerk fe abəkəc kəlokə ka aka Yisrayel tes tələma. **22** Kə Yosuwe oluku: «Nəfəni dəkəbəre da təgbəkənə ta tərə tante, ənwurənə abe akəje kəcamət nəker'em ma!» **23** Kə awure kə abe akəje kəcamət dəndo dətəgbəkənə, k'əŋkənə kə: Wəbe wəka Yerusalem, wəbe wəka Hebərəj, wəbe wəka

Yarmut, wəbe wəka Lakis, kə wəbe wəka Ekiləj. **24** Nte əwurənə abe aje k'əŋkənə Yosuwe mə, kə Yosuwe ewə afum aka Yisrayel fəp, k'oloku abe ən aka dəkəwan aje ənəŋkə dəkəsütənə mə: «Nəcəjnə nəna ənəgbəcə abe akəje kəcamət mera wəcək wonu.» Kə afum aje ənələtərnə kə ənəgbəcə abe aje kəcamət mera, wəcək waŋan. **25** Kə Yosuwe oluku: «Ta nənəse, ta ənəyik! Ənəyək dis, nəbəknə, bawo tante tə MARIKI kəndekəyo aterənə anu fəp aje ənəyi kəsütənə mə.» **26** Nte təncepər mə, kə Yosuwe osut əja, k'endif. K'əŋgbək əja tək kəcamət darenc, kə ənədetətə tək yayəkə darenc haj dəfəy. **27** Dec dərəfəy, kə Yosuwe oluku a padeti əja dətək dəndo anagbək əja mə. K'əŋkə pagbal əja dəndo ənənəgbəpnə mə, k'asunçə kusujka kə təgbəkənə tatəkə masar məpoj. Tatəkə tə pəsəroyi dənda haj məkə. **28** Kə Yosuwe əmbəj sə dare da Makeda dəsək din dadəkə, k'osut əja k'endife əja dakma dən, kələkənə wəbe kəjan. Kə Yosuwe endif aka Makeda fəp, kə yəcəl yanən yəko ənəyi di mə, ali fum ənəməlpər fe əja. K'əyə wəbe ka Makeda təkə ənəyə wəbe ka Yeriko mə. **29** Yosuwe kə aka Yisrayel fəp ənəncepər Makeda kə ənəŋkə Libana, kə ənəwəkərnə aka Libana. **30** Kə MARIKI kəlek sə Libana kə wəbe kəjan kə kəmber əja aka Yisrayel dəwaca. Kə aka Yisrayel ənədifət əja sakma səjan, kə afum aka ənanayi di mə fəp. Ali fum ənəməlpər fe əja, kə ənəyə sə wəbe wəka Libana pəmə təkə ənanayə wəbe wəka Yeriko mə. **31** Yosuwe kə aka Yisrayel fəp ənəyəfə Libana kə ənəŋkə Lakis. Kə ənəŋkə ənəcəmbər di saŋka səjan fər yanən kirij, kə ənəwəkərnə əja. **32** Kə MARIKI kəlek Lakis kə kəmber aka Yisrayel dəwaca tataka ta mərəj nte, kə aka Yisrayel ənədifət əja sakma səjan, kə afum aka ənanayi di mə fəp, pəmə təkə ənanayə aka Libana mə. **33** Kə Horam wəbe wəka Keser əmpə kəkəmar aka Lakis. Kə Yosuwe osut kə kə afum ən, ali wəkin ənəsək fe. **34** Yosuwe kə afum ən ənəncepər Lakis, kə ənəŋkə Ekiləj. Kə ənəcəmbər di saŋka səjan fər yanən kirij, kə ənəwəkərnə əja. **35** Kə MARIKI kəlek aka Ekiləj kə kəmber aka Yisrayel dəwaca dəsək din dadəkə. Kə ənədifət əja sakma səjan, kə afum aka ənanayi di mə fəp. Kə Yosuwe endif əja fəp dəsək din dadəkə, pəmə təkə ənəyə aka Lakis mə. **36** Yosuwe kə aka Yisrayel fəp ənəyəfə Ekiləj kə ənəŋkə Hebərəj, kə ənəwəkərnə əja. **37** Kə MARIKI kəlek aka Hebərəj kə kəmber əja dəwaca. Kə ənədifət əja sakma səjan kəbəp ka wəbe kəjan kə afum aka ənanayi di mə fəp, pəmə təkə ənanayə Ekiləj mə. Ali fum ənəməlpər fe Yosuwe, k'endif əja

kèlekené afum akə ḥanayi di mə fəp. 38 Yosuwe kə aka Yisrayel ḥanjafalörne aka Debir, kə ḥawekérne ḥa. 39 Kə MARIKI kèlek Debir kə wəbə kəjan kə kəmber aka Yisrayel dəwaca. Kə ḥandifatə ḥa sakma səjan, kə ḥandif afum akə ḥanayi di mə fəp. Ali fum enamulpər fe ḥa. Kə Yosuwe əyə aka Debir kə wəbə kəjan pəmə təkə enayə Hebərəj, Libana kə abe ajan mə. 40 Kə Yosuwe osut aka mərə kəroj akakə fəp, atof ḥa Nekəf nde kəca kətət ka nde dec dəmpə mə, pətilsərnə di atof ḥa tantəf, kə atof nje ḥeyi mərə kə aranta dacə mə, kèlekené ka abe ajan fəp. Ali fum enasak fe. K'endif ca nye yencjesəm mə fəp, pəmə təkə MARIKI Kanu ka Yisrayel, kənasom kə ti mə. 41 Kə Yosuwe əntam afum kəyefə ka Kades-Barneya haj Kasa, kə kəyefə antəf ḥa Kosej fəp haj Kabayoj. 42 Kə Yosuwe əmbaj təf yayəkə fəp, kə abe a təf yayəkə, bawo MARIKI, Kanu aka Yisrayel, kəncsutnəne Yisrayel. 43 Yosuwe kə aka Yisrayel fəp ḥyalukus nde sarka səjan nde Kilkal.

11 Nte toloku təmbəp Yabin wəbə wəka Hacor mə, k'osom afum nda abe aləma: Yobab wəbə wəka Madoj, wəbə ka Simroj, wəbə ka Aksaf, 2 abe a kəca kəmeriya ka nde dec dəmpə dəmərə mə, nde Araba, kəca kətət ka ntende dec dəmpə Kinarot mə, nde pəntilsərnə pa təf ya tantəf, antof ḥa dəmərə ḥa Dər nde dec dəjkalə mə, 3 aka Kanaj kəyefə nde dec dəmpə mə kə aka nde dec dəjkalə mə, aka Amor, aHit, aPerisi, aYebus nde dəmərə, kə aHiwy nde tərə ta Hermoj tantəf nde antof ḥa Mispe. 4 Kə ḥawur fəp kə asodar ajan, kə ḥayəne afum akin ayi, ḥanala pəmə asənc nje ḥeyi nde kəba kəsək mə. Fələs kə cibil ca kəwan yenala. 5 Kə abe akyəfə fəp ḥyalıqkəne, kə ḥander ḥacəmbər sarka səjan nde domun da Merəm kəsək, ḥadesutəne kə aka Yisrayel. 6 Kə MARIKI kəloku Yosuwe: «Ta mənəse ḥa, bawo dec dəndə alna indəsənə ḥa kəfi fəp for ya aka Yisrayel kirij. Macopu bənta ya fələs yajan, məcəf cibil cəjan.» 7 Yosuwe kə asodar ən ḥantorər ḥa katina dəndo domun da Merəm, kə ḥawekérne ḥa. 8 Kə MARIKI kèlek ḥa kə kəmber aka Yisrayel dəwaca. Kə ḥasut ḥa kə ḥambələs ḥa haj nde Sidoj Səpəj, haj Misrefət-Mayim, haj nde aranta ḥa Mispe nde mərə dacə ntende dec dəmpə mə. Kə ḥandifat ḥa, ali fum enamulpər fe ḥa. 9 Kə Yosuwe əyə ḥa pəmə təkə MARIKI kənasom kə mə: K'oncopu bənta ya fələs yajan, k'əncəfə cibil cəjan ca dəkəwan nənc. 10 Tem tatəkə, nte ḥayı kəluksərnə mə, kə Yosuwe əmbaj Hacor, k'endife wəbə kəjan dakma. Cəkə-coko

Hacor ḥenayəne dare dəpəj da sədare nse fəp. 11 Kə ḥandifatə ḥa sakma, kə ḥandif afum akə ḥanayi di mə fəp. Ali paka perjəsəm pin ḥanasak fe, kə ḥancəf Hacor. 12 Kə Yosuwe əmbaj so sədare sa abe akyəfə fəp, k'osumpər so abe ajan, k'endife ḥa dakma dən. K'endif ḥa fəp, pəmə təkə Musa wəcar ka MARIKI enasom kə ti mə. 13 Mba aka Yisrayel ḥanacəf fe ali dare din nde deyi nde mərə kəroj mə, mənə dare da Hacor gbacərəm nde Yosuwe enacəf mə. 14 Kə aka Yisrayel ḥalək daka nde ḥanabəp di mə fəp kə yəcəl, mba kə ḥandifatə afum fəp sakma səjan haj kə ḥamələk ḥa. Ali paka ḥanasak fe mpe perjəsəm mə. 15 Tosom nte MARIKI kənasom wəcar kən Musa mə, Musa enalukə kəsom kərjə Yosuwe, kə Yosuwe ənəkötəne kəsom kərjə. Ali tes tin enadəncəs fe nte MARIKI kənasom Musa mə. 16 Kə Yosuwe əmbaj ntəf yayəkə fəp, kəyefə dəmərə, antof ḥa Nekəf fəp, antof ḥa Kosej, pətilsərnə pa ntəf ya tantəf, Araba, antof nde mərə ma Yisrayel kə pətilsərnə pa antof ḥa tantəf ntende dec dəjkalə mə. 17 Kəyefə ka tərə mpe pəntəyoj tək peyi kəca ka Seyir mə, haj Bal Kad, nde mərə dacə ma Libaj nde tərə ta Hermoj tantəf, k'osumpərəne abe ajan fəp, k'endifat ḥa. 18 Yosuwe ḥanawon kəsutəne kə abe akyəfə. 19 Ali dare dənayi fe nde deysek kətəjnəne kə aka Yisrayel mə, mənə Kabayoj nkə aHiwy ḥanandə mə. Kə ḥambaj sədare səlpəs nse fəp kəsutəne disre. 20 Bawo deyərki bəkəc dəjənə nde MARIKI kə tənəyefə, nte tərəsəne ḥabərə aka Yisrayel dəbəkəc kəsutəne mə, akakə ḥadifat ḥa, ta ḥanajnəne ḥa mə, ḥamələk ḥa pəmə təkə MARIKI kənasom ti Musa mə. 21 Kə Yosuwe ənəkə so pəwəkərnə aka Anak aye ḥanayi nde mərə ma Hebərəj, Debir, Anaba, nde mərə ma Yuda fəp, kə mərə ma Yisrayel mə. Kə Yosuwe endif afum aka di fəp kəlekənə sədare səjan. 22 Ali wəka Anak wəkin anasak fe so nde antof ḥa aYisrayel, mənə ḥayı so nde Kasa, nde Kat, kə nde Asdodi. 23 Kə Yosuwe əmbaj antof məlməl pəmə təkə MARIKI kənasom ti Musa mə. Kə Yosuwe əsərə ntəf ya kə yayəkə aka Yisrayel k'eyer yi cusujka nce wəco kə mərəj. Kə antof ḥəfor onj, kə kəwan kəsake.

12 Abə aye ḥa aka Yisrayel ḥanatam, ḥabanər ḥa ntəf yajan nde Yurden kəsək ntende dec dəmpə mə, kəyefə ka nde kərgəbəkə ka Arnəj haj nde tərə ta Hermoj, kə Araba fəp nde dec dəmpə mə: 2 Sihəj wəbə ka aka Amor, nwə ənənde Hesbon mə, wakako enayəne wəbə wəka antof kəyefə ka Arower nyej ḥeyi

kəca ka nde kənjbəkə ka Arnəj mə, kəyəfə ka nde kənjbəkə dacə, kələkəne dare da Kaladu dacə, haj kənjbəkə ka Yabək, nde əyəs kələncər kə aka Aməj mə. 3 Dəbə dən dəlekəne antəf əya Araba, haj nde kəba ka Kinarot nde dec dəmpə mə, kəkə ka nde kəba ka Araba, Kəba Kədokət, kəca nkə dec dəmpə Bet Yesimot mə, kə kəca kətət kə pətəmbələr pa Piska ntende dec dəmpə mə. 4 Antəf əya Oku wəbə wəka Basan, wəRefay wəlpəs wələma ənayi wəkakə, nwə ənandə Astarot kə Edreyi mə. 5 Wəkakə ənayənə wəbə kəyəfə ka təro ta Herməj kəkə ka Salka, kəbəp kə Basan fəp, haj nde kələncər kə aka Kesur kə aka Mahaka, kə kəyəfə antəf əya Kaladu dacə haj kələncər kə antəf əya Sihəj wəbə wəka Hesbon. 6 Musa wəcar kə MARIKI kə aka Yisrayel ənasut əya. Kə Musa wəcar kə MARIKI əsəj əsəj kəsəkə Ruben, Kadu, kə kusunjəka dacə kə Manase ntəf yayəkə. 7 Abe aye əya Yosuwe kə aka Yisrayel əjanatam nde antəf əya Yurdən ntende dec dənkələ mə, kəyəfə kə Bal Kad nde aranta əya Libəj nde mərə dacə ntende kəca kəmeriya nkə dec dəmpə, haj tərə mpe pəntəyə tək peyi kəca ka Seyir mə. Kə Yosuwe əsəj ntəf yayəkə aka Yisrayel, k'eyer yi əsəj əsəj kəsəkə Ruben, kə kusunjəka dacə kə Manase ntəf yayəkə. 8 nde dəmərə, nde pətilsərəne pa ntəf ya tantəf, nde Araba, nde pətəmbələr mpe pəyi mərə kə aranta dacə, nde dətəgbərə kə Nekəf. Nye ənayənə ntəf ya aHit, aka Amər, aKanaj, aPerisi, aHiwy kə aYebus. 9 Abe aye aka Yisrayel əjanatam mə, əjanayənə aka sədare nse: Yeriko, Hay nde Betel kəsək, 10 Yerusalem, Heborəj, 11 Yarmut, Lakis, 12 Ekiləj, Keser, 13 Debir, Keder, 14 Horma, Arad, 15 Libana, Adulam, 16 Makeda, Betel, 17 Tapuwa, Hefer, 18 Afek, Sarəj, 19 Madəj, Hacor, 20 Simrəj-Merəj, Aksaf, 21 Tahanak, Mekido 22 Kədəs, Yokonam nde Karməl 23 Dər nde dələtərəne Nafat Dər mə, kə Koyim nde Kilkal kəsək 24 kə Tirsa. Ti tenəkə abə wəco maas kə tin.

13 Yosuwe ənasikər, pəyənə wətem. Kə MARIKI kələku kə: «Məsikər, məyənə oj wətem, kə ntəf nye pəmar a məbəj mə yela. 2 Ntəf nye əcəmə kəbəj: Ntəf ya aFilisti fəp, kə əya aka Kesur fəp, 3 kəyəfə kə kənjbəkə ka Sihəj nkə kənyəkə domun Misira tekirij mə, haj nde kələncər kə Ekəron kəca kəmeriya ka nde dec dəmpə mə, nkə kəmar kəyənə ka aka Kanaç aka abə aFilisti aye kəcamət əyai əya kəronj mə: Wəbə wəka Kasa, wəbə wəka Asdodi, wəbə wəka Askaləj, wəbə wəka Kat, kə wəbə wəka Ekəron, kələkəne antəf əya aka Awi. 4 Kəca kətət kəndə dec dəmpə mə, antəf məlməl

əya aka Kanaç, Meyara, mme məyənə ma aSidəj mə, haj Afek, haj nde kələncər kə aka Amər. 5 Ntəf yəkə yəncəmə kəbəj mə yəyənə antəf əya Kebal, kə Libəj məlməl ntende dec dəmpə mə, kəyəfə Bal Kad nde təro ta Herməj tantəf haj kəbəre kə Hamat. 6 Ntəf ya afum aka dəmərə fəp kəyəfə Libəj haj Misrefot-Mayim yəncəmə kəbəj, aka Sidəj əya əyayənə. Təkə aka Yisrayel əyandə kəccəyəsənə mə, itə indekə iciliq əya fər yaşan kiriş. Məde məsəj antəf əyanəkə fəp aka Yisrayel, macyer əya ni kusunjəka o kusunjəka kə dəndətəjnə mə təyənə kə kəşan pəmə təkə ilok'əm ti mə. 7 Məyer antəf niyə əsəj kusunjəka nce camət-maşkələ kə kusunjəka dacə kə Manase.» 8 Kusunjəka dacə kə Manase, kə əsəj kusunjəka ca Ruben kə Kadu əjanasətə ntəf ya kə yaşan Yurdən kəsək ntende dec dəmpə mə, pəmə təkə Musa wəcar kə MARIKI ənasəj əya di mə. 9 Anasəj əya antəf kəyəfə kə Arower nde kənjbəkə ka Arnəj kəbəp kə dare dəkə deyi aranta nde mərə dacə mə, kə pəgbəntəkəla pa Medeba, haj Dibəj, 10 kəbəp kə sədare sa Sihəj wəbə wəka aka Amər, nwə ənayənə wəbə wəka Hesbon mə, haj nde kələncər kə aka Aməj. 11 Kə ənasətə sə antəf əya Kaladu, ntəf ya aka Kesur kə aka Mahaka, təro ta Herməj, kə Basan, haj Salka, 12 kələkəne dəbə da Oku fəp nde Basan, nwə ənayənə wəbə wəka Astarot kə Edreyi mə, nkən sə pəyənə fum wəlpəs wələma wəka aRefay. Kə Musa osut abə akakə, k'embəjər əya ntəf yaşan. 13 Mba aka Yisrayel əjanabaşər fə aka Kesur kə aka Mahaka ntəf yaşan, bawo haj məkə aka Kesur kə aka Mahaka əyandə aka Yisrayel dacə. 14 Kusunjəka kə Lewy gəbəcərəm k'ənatəsəj antəf əya ke. Daka nde ənasəkə əya mə ənayənə yoloğne nye ançəfə MARIKI Kanu kə Yisrayel, pəmə təkə ənaloku əya ti mə. 15 Kə Musa əsəj əsəj aka kusunjəka kə Ruben antəf niyə dəcor dəcor. 16 Əya əjanasətə antəf kəyəfə Arower nde kənjbəkə ka Arnəj kə dare nde deyi mərə dacə, pəgbəntəkəla pa nde Medeba, 17 kələkəne Hesbon kə sədare fəp nse səyi nde pəgbəntəkəla pa Dibəj, Bamot Bal, Bet Bal Meyəj, 18 Yahas, Kedemot, Mefahat, 19 Kiriyatayim, Sibma, Sərət-Sahar nde təro tejeci mpe penayi aranta dacə mə, 20 Bet Peyor, pətəmbələr pa Piska, kə Bet Yesimot, 21 kə sədare sa pəgbəntəkəla, kə dəbə da Sihəj wəbə wəka Amər, nwə ənayi aka Hesbon kəronj mə. Musa ənasut əya, əya kə akirij aka Madiyar: Efy, Rekem, Cur, Hur, kə Reba, nde dəbə da Sihəj aye əjanandə dətəf mə. 22 Aka Yisrayel əjanadifə afum aləma sakma səjan. Wəgbəl kəsənc Balam wan kə Beyər ənayi əya

daco. 23 Kələncər ka antof յա aka Ruben ntende dec dəjxkale mo kənayone kəngbokə ka Yurden. Kę ka aka Ruben kənayi kajkə dəcor dəcor: Sədare səpoj kə sədare səfet sa si. 24 Musa ənasəj antof aka kusujka ka Kadu dəcor dəcor. 25 Հա յanasətə dare da Yaser, sədare sa Kaladu, kə antof յա aka Aməj daco haj dare da Arower nde dəntefərnə dare da Raba mo, 26 kə kəyəfe ka Hesbon haj dare da Ramat-Mispe, kə Betonim, kəbəp ka dare da Mahanayim haj nde kələncər ka antof յա Debir. 27 Kę kəjan kəlekənə sədare sa Bet Haram nde daranta, Bet Nimra, Sukot kə Cafoj, kə pelpəs pa debebə da Sihoj wəbə wəka Hesbon, kəlekənə antof յա Yurden kəsək ntende dec dəmpe mo haj dəkələpsər da kəba ka Kinarot. 28 Kę ka aka Kadu kənayi kajkə dəcor dəcor: Sədare səpoj kə sədare səfet sa si. 29 Musa ənasəj kusujka daco ka aka Manase ntof dəcor dəcor. 30 Հա յanasətə ntof nyə yenayone kəyəfe Mahanayim, Basan məlməl, debebə da Oku wəbə wəka Basan fəp kəlekənə ka sədare wəco camət-tin sa cəbal ca antof յա Yahir nde Basan, 31 antof daco յա Kaladu, dare da Astarot, kə dare da Edreyi, sədare sa Oku wəbə wəka Basan. Anasəj afum daco a Makir wan ka Manase antof յաjəkə dəcor dəcor. 32 Ntof yayəkə yo Musa ənasəjəs nde aranta յա Mohab, Yurden kəsək ntende dec dəmpe mo, pəntefərenə kə Yeriko. 33 Musa ənasəj fe kusujka ka Lewy antof յա ke: MARIKI, Kanu ka Yisrayel kənayone daka daşan, pəmə təkə Kanu kənaloku յա mo.

14 Ntof yayəkə yo anasəjəs aka Yisrayel nde antof յա Kanañ. Wəlojne Elasar, Yosuwe wan ka Nun, kə abe akirij a cusujka յanasəj aka Yisrayel ntof ya ke. 2 K'anjot yampur-pur kəyer ka ntof ya ke pəmə təkə MARIKI kənasom Musa kəyer yi, cusujka nce camət-maŋkələ kə kusujka daco ka Manase mo. 3 Bawo Musa ənasəj antof յա ke cusujka canice mərəj kəlekənə ka kusujka daco ka Manase nde Yurden kəsək ntende dec dəmpe mo, mba ənasəj fe kusujka ka Lewy ntof ya ke aka Yisrayel daco. 4 Afum a awut mərəj a Isifü յanayi cusujka mərəj: Manase kə Efrayim. Ali kəfo anasəj fe aka kusujka ka Lewy, məne sədare səndə kə cəsək ca si, teta yəcəl nyə յanasətə mo. 5 Kə aka Yisrayel յaya pəmə təkə MARIKI kənasom Musa a pəyer antof mo. 6 Kə aka Yuda յalətərnə Yosuwe nde Kilkal. Kə Kalebi wan ka Yefune wəka Kenisi eyif kə: «Məna məncərə təkə MARIKI kələku Musa fum wəka Kanu te tosu mo, ina kə məna, nde Kades-Barneya. 7 Meren wəco maŋkələ

m'inayo, təm ntə Musa wəcar ka MARIKI oncsom'im kəyəfe ka Kades-Barneya kəkötən mes yəkyək dətof, k'ığkə iləmər kə mes mme intəjne mo abəkəc յosoku pes. 8 Awenc'im aja aje sənapə mo, յanasəjə afum kətor bəkəc, mba ina inacəmə dim da MARIKI, Kanu kem dərəj. 9 Dəsək dadəkə do Musa endərəm ntə: «İllət ti fə ntof yayə mənakətənə mo, mənə antof յam յeyi yi daco, antof յաjəkə յəndeyən'am ke, məna kə awut am doru o doru, bawo məncəŋkəl dim da MARIKI, Kanu kem.» 10 Awa məgbətnə ntə: Ndekəl MARIKI kəsəj em kiyi ka doru, pəmə təkə kənaloku ti mo. Tənasətə meren wəco maŋkələ kə kəcamət ntə MARIKI kəncələku Musa ntə mo, ntə aka Yisrayel յançkət dətəgbərə mo. Ndekəl oj, inewə isətə məkə meren wəco camət-maas kə kəcamət. 11 Isərətamnə pəmə dəsək nde Musa oncsom'im mo. Isərəyə fənəntər fa kəwan, kəberə kə kəwur pəmə təm tatəkə. 12 Məsəj'im oj antof nde dəmərə յje MARIKI kənaloku ta յji dəsək dadəkə mo. Mənane dəsək dadəkə a aka Anak յandə di sədare səpoj. Kə յalompəs si ntə təsəjətə aterene ayan յantam kəberə. Kə MARIKI kəsol emə, indebəjər յα sədare sarjan pəmə təkə nkən MARIKI kənalok'im ti mo. 13 Kə Yosuwe ontola Kanu təta Kalebi wan ka Yefune, k'əsəj kə dare da Hebərəj. 14 Ti tənasəjətə Kalebi wan ka Yefune wəka Kenisi pəsətə dəsək dadəkə ke ka Hebərəj, nke kəsərəyi haj məkə bawo Kalebi ənacəmə dim da MARIKI Kanu ka Yisrayel dərəj. 15 Tewe ta Hebərəj təcəkə-cəkə tənayone Kiriyat-Arba. Arba fum wəpoj ənayi aka Anak daco. Kəyəfe təm tatəkə kə antof յofər, kəwan kəyifə fe so.

15 Antof յje kusujka ka Yuda յasətə dəcor dəcor mo յenayone kəyəfe ka kələncər ka Edəm nde təgbərə ta Cin nde Nekəf poj dəndo kəca kətət ka nde dec dəmpe mo. 2 Kələncər kəjan kəyəfe kəsər ka Kəba Kədokət nde kəca kətət, kəbəp dobo da kəba dəkə dəntefərenə kə Nekəf mo. 3 Ipəkə pəbəp nde kəca kətət ka Dəkəpə da Mekələncər, kəcepər ka Cin, kəperne ta Kades Barneya, kəcepər haj Həcəron, kəperne ta Adar, kə kəkafələr Karka. 4 Ki kəcepər sə ta Asməj, kəkə sə kənarne kəngbokə ka Misira, kələncər kayi kəfutər nde dəkəba. Kələncər konu kəndeyi kajkə nde kəca kətət ka nde dec dəmpe mo. 5 Ntende dec dəmpe mo, kələncər kənayone Kəba Kədokət haj nde dobo da kəngbokə ka Yurden. Kəca kəmeriya ka nde dec dəmpe mo, kələncər kənccop kəyəfe ka nde temer ta kəba, mpə peyi nde dobo da Yurden mo. 6

Kələncər kərjan kəperne kəca ka Bet Hokəla, kəcepər ntende kəca kəmeriya haş Bet Araba mə, kə kəperne haş nde Tasar ta Bohan wan ka Ruben. **7** Kəyefə di kələncər kərjəkə Debir kəcepər ta mərə dacə nde aranta ja Akər, kəkafalər kəca kəmeriya ntende Kilkal, nde pəntəfərəne kə Kəpə ka Adumim kəca kətöt ka kəngbəkə. Kəccepər domun da En-Səməs kəsək, kəkə kəfutər nde En-Rokəl. **8** Kələncər kənapərəne kəyefə ka nde aranta ja Ben-Hinəm haş pətəmbələr pa aka Yebus kəca kətöt, nde pəyənə Yerusaləm mə, kəperne haş nde telempən pa tərə məpə peyi aranta ja Hinəm kəca nkə dec dərjkale mə, kə dəkələpsər da aranta ja aka Refay nde mərə dacə ntende kəca kəmeriya. **9** Kəyefə ka nde dətelempən, kə kələncər kəndər kəkafalər nde domun dəncəpə mə nde Nəftowa, kə kəsolnə sədare sa tərə ta Efrəj, kə kərjəkafalər so Bala nde pəyənə Kiriyat-Yeyarim mə. **10** Ntə kərjəkafalər Bala ntende dec dərjkale mə, kəca ka nde mərə ma Seyir, kə kəncepar pətəmbələr pa Tərə ta Yeyarim ntende kəca kəmeriya, it'şyənə Kesaloj, kətor Bet Səməs, kə kəcepərəne Timna. **11** Kənarne pətəmbələr pa Ekəron kəca kəmeriya, kəkafalər ntende dec dərjkale mə nde Sikərəj, kəcepərəne nde Tərə ta Bala, kəkə kənarne Yabanel, kə kəcənə kəfutər nde dəkəba. **12** Cələncər ca ntende dec dərjkale mə cənayənə Kəbə Kəpəj kə agbəp ja ki. Təntə tə aka kusunjka ka Yuda şənayənə cələncər ca antəf şənjan dəcor dəcor. **13** Kə'sənə Kalebi wan ka Yefune dare da Kiriyat Arba aka kusunjka ka Yuda dacə, pəmə təkə MARIKI kənaloku ti Yosuwe mə. Kiriyat-Arba kəyənə Hebərəj. Arba şənayənə papa wəka aka Anak. **14** Kə Kalebi əmbəjər atəf ja aka Anak aye maas dəndo: Sesay, Ahiman, kə Talmay, ja şənayənə afum a Anak. **15** Kəyefə dəndo kə Kalebi empernə kəkəwəkərnə afum a dare da Debir. Debir də ancwe cəkə-cəkə Kiriyat-Sefer. **16** Kə Kalebi oluku: «Mənə nwe məñsut aka Kiriyat-Sefer məbəjər ja di mə, isən'əm Aksa wan kem wəran mənənəcə.» **17** Otniyel wan ka Kenas wənc ka Kalebi əmbəjər ja di. Kə Kalebi əsən kə wan kən wəran Aksa kənənəcə. **18** Ntə Aksa ender mə, k'əmpənə wos abəkəc kəkəwər ka kas Kalebi abof. Aksa əŋkətor əsfale kərəj, kə kas Kalebi eyif kə: «Ake məfarj-ə?» **19** Kə wan wəran nwe oluku kas fo: «Mətolan'em, bawo məsəj'im antəf nde kəca kətöt, məpoc'em so antəf nde domun dəncəpə mə.» Kə Kalebi əsən kə antəf şətöt nje domun dəncəpə dəntəf nde dətərə kə nde daranta mə. **20** Ntəf yayəko yə kusunjka ka aka Yuda şənəsətə kəyer ka ke disre

dəcor dəcor. **21** Sədare nse səyi dəkələpsər da antəf ja kusunjka ka Yuda mə ntende kələncər ka Edəm nde Nəkef kəca kətöt ntende dec dəməpə mə. Si şənayənə: Kabəcel, Eder, Yakur, **22** Kina, Dimona, Adada, **23** Kədəs, Hacər, Yitnan, **24** Sif, Telem, Beyalət, **25** Hacər-Hadata, Keriyot-Həcəron nkə kəyənə Hacər mə, **26** Amam, Sema, Molada, **27** Hasar-Kada, Hesbon, Bet Palet, **28** Hasar-Suhal, Berseba, Bisiyotəya, **29** Bala, Hiyim, Hesəm, **30** Eltoladu, Kesil, Horma, **31** Cikələk, Madamana, Səjsana, **32** Lebayot, Silhim, Ayin kə Rimon. Kəberəne ka sədare səsəkə fəp səkə sədare wəco mərəj kə camət-majkələ kə sədare səfət sa si. **33** Sədare nse səyi aranta nde pəntilsərəne pa antəf ja tantəf mə: Estəl, Corha, Asna, **34** Sanowa, En-Kanim, Tapuwa, Enam, **35** Yarmut, Adulam, Soko, Aseka, **36** Sarayım, Aditayım, kə Kedera nkə aye wə Kederotayım mə. Sədare wəco kə majkələ kə sədare səfət sa si. **37** Cenan, Hadasa, Mikədal-Kad **38** Dilhan, Mispe, Yokətel, **39** Lakis, Bocəkat, Ekişəj, **40** Kabon, Lahamas, Kitəlis, **41** Kederət, Bet Dakəj, Nahama, kə Makeda. Si şənayənə sədare wəco kə camət-tin kə sədare səfət sa si. **42** Libana, Heter, Asan, **43** Yifta, Asna, Necibi, **44** Keyila, Akəsibü kə Maresa. Si şənayənə sədare camət-majkələ kə sədare səfət sa si. **45** Ekəron, kə sədare səfət sa di, **46** kəyefə ka Ekəron sədare nse səyi Asdodi kəsək mə fəp, **47** Asdodi kə sədare səfət sa di, Kasa kə sədare səfət nse səyi di kəsək mə, haş nde kəngbəkə ka Misira, haş nde Kəbə Kəpəj kə agbəp ja ki. **48** Nde dəmərə: Samir, Yatir, Soko, **49** Dana, Kiriyat-Sana, nde pəyənə Debir mə, **50** Anaba, Esitemo, Anim, **51** Kosej, Holon kə Kilo. Si şəyənə sədare wəco kə pin kə sədare səfət sa si. **52** Araba, Ruma, Esəj, **53** Yanum, Bet Tapuwa, Afeka, **54** Humeta, Kiriyat-Arba nde pəyənə Hebərəj mə, kə Cihər. Si şəyənə sədare camət-majkələ kə sədare səfət sa si. **55** Mahon, Karmel, Sif, Yuta, **56** Yisrel, Yəkdeham, Sanowa, **57** Kayin, Kibəya, kə Timna. Si şəyənə sədare wəco kə sədare səfət sa si. **58** Halhul, Bet Cur, Kedər, **59** Maharat, Bet Anot, kə Eltəkon. Si şənayənə sədare camət-tin kə sədare səfət sa si. **60** Kiriyat Bal nde pəyənə Kiriyat-Yeyarim mə, kə Raba, si şənayənə sədare mərəj kə sədare səfət sa si. **61** Nde dətəgbərə: Bet Araba, Midin, Sekaka, **62** Nibəsan, Hir-Mela, kə En-Kedi, si şənayənə sədare camət-tin kə sədare səfət sa si. **63** Aka kusunjka ka Yuda şənətam fe kəbəjər aYebus aye şənandə Yerusaləm mə, kə aYebus şənədə kə aka kusunjka ka Yuda nde Yerusaləm haş məkə.

16 Ntɔf nyε anasɔj aka kusunjka ka Isifu mo yεnayonε, nte aŋköt yampur-pur mo, kεyεfε ka Yurdεn nde Yeriko kεsεk kεca ka ntende domun da Yeriko ntende dec dεmpε mo, kεcepεr ka dεtεgbεrε kεpernε ka Yeriko kεkε ka nde dεmōrø ma Betel. **2** Ki kεcepεr Betel kε Lus, kεkε kεcepεr kεca ka kεlεncεr ka aka Arki nde Atarot, **3** kεtor ntende dec dεŋkale mo, kεca ka kεlεncεr ka aYafalet haj nde antɔf ya Bet Horon-Tantɔf, haj Keser kεkεfutεr nde dεkεba. **4** Kε kεŋkε cusunjka ca Efrayim kε Manase awut a Isifu yεnasɔtø. **5** Antɔf ya aka Efrayim yø yεnay dεcor dεcor; Kεlεncεr kε ke kεrjan kεnayonε ntende dec dεmpε mo, Atarot Adar haj Bet Horon Takεrøj. **6** Kεlεncεr kεnabεp Kεba Kεpøj ntende dec dεŋkale mo, kεca ka Mikεmetat ntende kεca kεmeriya. Kεkafεlεr ntende dec dεmpε mo, kεca ka Tahanat-Silo, kεcali ntende dec dεmpε mo, kεca ka Yanoha. **7** Kε kεyεfε Yanoha, kε kεntor Atarot kε Nahara, kε kεŋkε kεsøŋkεlεr Yeriko, kε kεŋkε kεnarne Yurdεn. **8** Kεyεfε Tapuwa, kε kεlεncεr kεŋkε kεca nkε dec dεŋkale mo, ntende kεŋgbøkø ka Kana kεkεnarne nde dεkεba. Kε kεŋkε kεkusunjka ka Efrayim yεnasɔtø dεcor dεcor, **9** kεlekεnε ka sεdare nse anacεmbεrε aka Efrayim nde antɔf ya ke ka Manase mo, kεlekεnε sεdare sεfεt sa si. **10** Ya sø yεnabεjεr fe aKanaŋ aŋε yεnde Keser mo, aKanaŋ yεnde afum a Efrayim daco haj møkø, mba yεyi acar aŋε yεmbεcε afum a Efrayim mo daco.

17 Anacεmbεrε sø kusunjka ka Manase coco ca Isifu atɔf ya ke. Awut a Makir coco ca Manase papa wεka Kaladu, yεnasɔtø antɔf, bawo fum wεka kεwan εnayi. Anacεmbεrε ya Kaladu kε Basan. **2** Anacεmbεrε sø afum a Manase alpεs antɔf ya ke dεcor dεcor, kεlekεnε afum a Abiyeser, a Helek, a Asriyel, a Sεkεm, a Hefer, kε afum a Semida. Awut arkun a Manase wan ka Isifu yεnayi akakε dεcor dεcor. **3** Celofahad wan ka Hefer, wan ka Kaladu, wan ka Makir, wan ka Manase, εnayo fe wan wεrkun, mεnε awut aran. Mewe marjan mεmε: Mahala, Noha, Hokεla, Milka, kε Tirsa. **4** Kε awut aran aŋε yεŋkø fεr ya wεloŋne Elasar, Yosuwe wan ka Nun kε akirij, kε yεløku: «MARIKI kεnasom Musa a pasɔj sø sεna ke awεnc asu daco.» K'asɔj ya ke awεnc aŋan daco pεmø tεkø MARIKI kεnaloku ti mo. **5** K'anacεmbεrε Manase ntɔf wεco, kεlekεnε antɔf ya Kaladu kε ya Basan nje yεyi Yurdεn kεca kεŋkε ntende dec dεmpε mo, **6** bawo awut aran a kusunjka ka Manase yεnasɔtø ke awut arkun a kusunjka

øn daco. Kε antɔf ya Kaladu yεyønε ya awut arkun alpεs a kusunjka ka Manase akø. **7** Kεlεncεr ka Manase kεnckø kεyεfε Aser haj Mikεmetat, nde pεntεfεrεnε kε Sεkεm, kεkε kεca kεtøt ntende antɔf ya aka En-Tapuwa. **8** Atɔf ya Tapuwa ya Manase yεnayi, mba dare da Tapuwa, nde dεnayi kεlεncεr ka Manase kεroj mo, aka kusunjka ka Efrayim yø yεnapaŋnε di. **9** Kεlεncεr kεŋkø kεnctor nde kεŋgbøkø ka Kana. Sεdare sεløma sa Efrayim sønayi sεdare sa Manase daco nde kεca kεtøt ka kεŋgbøkø ntende dec dεmpε mo. Ntende dec dεŋkale mo, kεlεncεr ka Manase kεnctor dεkεba. **10** Itø tatakø antɔf ya kusunjka ka Efrayim yεnayi kεca kεtøt ka nde dec dεmpε mo, k'antɔf ya Manase yεyi kεca kεmeriya. Kεba kεnayonε ya kεlεncεr ka nde dec dεŋkale mo, antɔf yεyønε yεmbεp antɔf ya Aser ntende kεca kεmeriya, kε yεmbεp antɔf ya Yisakar ntende dec dεmpε mo. **11** Anacεmbεrε kusunjka ka Manase sεdare nse nde ntɔf ya Aser kε Yisakar: Bet San, Yibøleham, afum aka Dør, afum aka En-Dør, afum aka Tahanak, kε afum aka Mekido, sεdare sa Nafet maas, kε sεdare sεfεt sεfεt sa si føp. **12** Aka Manase yεnatam fe kεbaŋj ka sεdare sεsøkø, bawo aka Kanaŋ sø yεføfø kεyi ka atɔf yεyøkø. **13** Nte aka Yisrayel yεndεsøtø fεnøntεr mo, kε yεncεmbεr aka Kanaŋ yεbεcε yεyan, mba yεnatam fe kεbaŋj ya antɔf mεlmεl. **14** Kε afum a Isifu yεløku Yosuwe nte mo: «Ta ake tø mεsøj em tofo tin gboj ke-ε? Mεncεrε a afum em yεala, bawo kεtolane ka MARIKI kεsørøy' im darøj haj ndεkøl.» **15** Kε Yosuwe oluku ya: «Kε mεyø afum alarøm-ε, mεpε nde dækølum, mεkø mεcεpεs kεfø nde ntɔf ya aPerisi kε aRefay, bawo antɔf nde mørø ma Efrayim yεwεken'am.» **16** Kε aka Isifu yεløku: «Antɔf ya nde mørø nje yεføtøyεne su kεndε. Ta mεrøj ta ti, cibil ca kεwan ca fec cεyi nda aKanaŋ aŋε yεyi nde aranta ya di mo, aŋε yεyi aranta ya Bet San kε sεdare sεfεt sa di, kε akø yεyi nde aranta ya Yisrel nde mørø daco mo.» **17** Kε Yosuwe oluku aka kusunjka ca Isifu, Manase kε Efrayim: «Afum alarøm yø yεyønε, kε nεyø sø fεnøntεr. Nεfødeyø kεfø kin gboj, **18** mba nεyø antɔf ya dεmørø mεlmεl. Ali nte yεyønε kuluø mo, nεndecepεs ki, ntɔf fεp yεndεyøne yonu. Nεndεbaŋj aKanaŋ antɔf yεyønε, ali nte yεyø cibil ca fec kε yεyø sø fεnøntεr mo.»

18 Kε aka Yisrayel fεp yεløkane Silo, kε yεcεmbεr di aŋgbancan ya dεkεbεpεnε kε Kanu. Yεnabεjεr antɔf, yεyi oj kiyi kεyan. **2** Mba pεncεmε kusunjka

camət-mərəj ca aka Yisrayel aŋe ŋanato-soto kəresna ke kərjan mə. 3 Kə Yosuwe oluku aka Yisrayel: «Ake təm tə nəndesak kədencəs kələk ka ke nkə MARIKI, Kanu ka awisi aŋa kəsəŋ'un mə? 4 Nəwure afum maas maas dəcusuŋka dəcusuŋka. Isom ja ŋandeyefə ŋakötənə antəf ŋakökce ŋapirint ŋi, ŋader ŋasəŋ'im. 5 Əndeyerənə antəf mopoc camət-mərəj. Aka Yuda ŋaŋköyi Nekef, antəf ŋaŋjan ntende kəca kətət ka nde dec dəmpə mə, kə aka kusunjka ka Isifu ja ŋayi nde antəf ŋaŋjan ntende kəca kəmeriya. 6 Kə nəna nəko nəkəkce atəf mofo camət-mərəj, nəde nəlok'im ti nnə. Kəkot'on k'inder yampuŋ-puŋ fər ya MARIKI Kanu kosu kirij. 7 Mba aLewy ja ŋafəsətə antəf ja ke nəna dacə, bawo ja ŋatəmpər teta MARIKI, ti təyəne ke kərjan. Kə Kadu, Ruben kə kusunjka dacə ka Manase ŋanasətə nde Yurden kəsək ntende dec dəmpə mə ke kərjan nkə Musa wəcar ka MARIKI ənasəŋ ja mə.» 8 Kə afum aŋe ŋayefə, kə ŋaŋkö. Yosuwe ənaloku aka ənasom kəkəcic megbekəre marjan ma antəf mə nte: «Nəko nənəŋkər antəf, nəkəkce nəder nalok'im, bawo kəkot'on k'inder yampuŋ-puŋ fər ya MARIKI kirij teta kəyerənə ka antəf nde Silo.» 9 Kə afum aŋe ŋaŋkö, kə ŋancali antəf, kə ŋacic dəbuk təkəkce ta mofo mme camət-mərəj, sədare sədare. Kə ŋalıksərnə nnə Yosuwe eyi mə, nde saŋka sa Silo. 10 Kə Yosuwe oŋkote ja yampuŋ-puŋ fər ya MARIKI kirij nde Silo, k'eyer antəf ja Yisrayel afum akarə dacə, pəmo təkə anayer mə. 11 K'arjot yampuŋ-puŋ kəyer ka ke ka kusunjka ka aka Beŋyamin dacor dacor, ancəmber ja antəf nde kusunjka ka Yuda kə kusunjka ka Isifu dacə. 12 Kəca kəmeriya ka nde dec dəmpə mə, kə kələncər kərjan kəncop kəyəfə ka Yurden. Kə kəmpernə pətəmbələr pa Yeriko kəca kəmeriya, kə kəmpernə mərə ntende dec dəjkale mə, kəkə kəfutər ntende dətəgbərə ta Bet Awen. 13 Kələncər kərjan kəccepər Lus, kə nde pətəmbələr pa Lus, nde pəyənə Betel kəca kətət ka ntende dec dəmpə mə, kə kəntor Atarot Adar, kə kəmpe tərə təkə teyi kəca kətət Bet Horon-Tantəf mə. 14 Ntende dec dəjkale mə, kə kələncər kəŋkafələr ntende kəca kətət kəyəfə ka tərə nte tentəfərənə kə Bet Horon kəca kətət mə, kə ŋaŋkö kənarne Kiriyat Bal, nde pəyənə Kiriyat-Yeyarim, dare da aka kusunjka ka Yuda. Tatəko tə kələncər ka ntende dec dəjkale mə kənafəntərə. 15 Kələncər ka kəca kətət nde dec dəmpə mə kəcəyəfə Kiriyat-Yeyarim, kəkənarne nde domun dəncəpə mə nde Neftowa. 16 Kələncər ŋaŋkö kətor dəkələpsər da mərə mme mentəfərənə kə aranta ja

Bən-Hinəm mə, kəca kəmeriya ka nde dec dəmpə aranta ja aRefay mə. Kəsolnə aranta ja Hinəm nde mərə dacə, pətəmbələr pa aYebus ntende kəca kətət ka nde dec dəmpə mə, ki kətor həj En-Rokəl. 17 Kə kəŋkafələr kəca kəmeriya ka nde dec dəmpə mə, kəkə kənarne En-Semes, kəcepər kəkə kəsumpər Kelilot, nde pəntəfərənə kə Kəpə ka Adumim, kəkə kətor nde Tasar ta Bohan wan ka Ruben. 18 Kəkə kəcepər pətəmbələr pa kəca kəmeriya ka tərə nde dec dəmpə mə, nde pəntəfərənə kə Araba, kə kəntor nde Araba disre. 19 Kələncər ŋaŋkö kəccepər nde pətəmbələr pa kəca kəmeriya ka nde dec dəmpə Bet Hokəla mə, kəkəfutər nde dobo da Kəba Kədokət ntende kəca kəmeriya ka nde dec dəmpə mə, ntende dobo da kəŋgbəkə ka Yurden kəca kətət ka nde dec dəjkale mə, tatəko tə kələncər ka kəca kətət kənafəntərə. 20 Ntende dec dəmpə mə, Yurden yənayənə kələncər. Kə ka aka kusunjka ka Beŋyamin kənayi ŋaŋkö dacor dacor, kə cələncər cəjan fəp. 21 Sədare sa kusunjka ka Beŋyamin ənəyənə nse dacor dacor: Yeriko, Bet Hokəla, Hemek-Kecic, 22 Bet Araba, Cemarayim, Betel, 23 Awim, Para, Hofra, 24 Kefar-Amoni, Hofni kə Keba, sədare wəco kə mərəj kə sədare səfət sa si. 25 Kabayəŋ, Rama, Beyerot, 26 Mispe, Kefira, Mosa, 27 Rekəm, Yirpel, Tarala, 28 Cela, Helef, Yebus yi yəyənə Yerusaləm, Kibəya kə Kiriyat, sədare wəco kə maŋkələ kə sədare səfət sa si. Kə ka aka kusunjka ka Beŋyamin kənayi ŋaŋkö dacor dacor.

19 Topoc ta mərəj mpe anawure mə penayənə pa kusunjka ka Simeyəŋ dacor dacor. Ja ŋanasətə ke kərjan awut a Yuda dacə. 2 Kə ja ŋasətə ke nkə kəyənə sədare sa Berseba, Seba, Molada, 3 Hasar-Suhala, Bala, Həsem, 4 Eltoladu, Betula, Horma, 5 Cikələk, Bet Markabot, Hasar-Susa, 6 Bet Lebayot kə Saruhən, sədare wəco kə maas kə sədare səfət sa si. 7 Ayin, Rimon, Heter kə Asan, sədare maŋkələ kə sədare səfət sa si, 8 kələkənə kə sədare səfət səfət səkə ənəŋkər sədare səsəkə mə fəp, həj nde Balat-Ber nde pəyənə Ramat-Nekef mə. Kə ka aka kusunjka ka Simeyəŋ kənayi ŋaŋkö dacor dacor. 9 Atəf ja ke ka kusunjka ka Simeyəŋ, ke ka kusunjka ka Yuda ŋ'anabelər ki, bawo ke kərjan kənabəkər ja pəpəŋ, ke kərjan disre ənasətəne kusunjka ka Simeyəŋ ke kərjan. 10 Topoc ta maas penayənə ke ka kusunjka ka Sabulon dacor dacor. Kələncər kərjan kənakə həj Saridi. 11 Kəpernə kəca nkə dec dəjkale mə, kə kəca ka Marala, kəkə kəgbüyənə Dabaset, kəyəfə dənda kəkə

nde kərəgbəkə ka Yokonam tekirij mə. **12** Nte kəyefə Saridi mə, kə kələncər kərəkfələ kəca nkə dec dəmpə mə ntende kələncər ka Kislot-Tabor, kəkə kənarne Daberat, kə kəpərne Yafiya. **13** Kə kəyefə dəndo kə kəncepər ntende dec dəmpə Kat-Hefer, kə Et-Katsin, kəkə kənarne Rimon, kə kəkafələr həj Neha. **14** Kə kələncər kəjko kəjko kəkafələr ntende kəca kəmeriya ka nde dec dəmpə Hanaton mə, kəkə kəfutər nde mərə dacə nde aranta ya Yifta-El. **15** Kə kəjan kəlekənə Katat, Nahalal, Simroj, Yidala, kə Bet Lehəm. İjanasətə sədare wəco kə mərəj, kə sədare səfət sa si. **16** Antəf ya ke ya aka Sabulon kənayi kəjko dəcor dəcor, sədare səpəj sasəkə kə sədare səfət sa si. **17** Topoc ta maŋkələ pənayənə pa Yisakar, ke ka kusurjka ka Yisakar dəcor dəcor. **18** Kələncər kəjan kənakə həj Yisrel, Kesulət, Sunem, **19** Hafarayim, Siyəj, Anaharat, **20** Rabbit, Kisiyon, Abec, **21** Rəmet, En-Kanim, En-Hada kə Bet Pacec. **22** Kələncər kəjan kəjko kəgbuñenə Tabor, Sahacima, Bet Səməs, kəkə kəfutər Yurden, sədare wəco kə camət-tin kə sədare safet sa si. **23** Kə ka kusurjka ka aka Yisakar kənayi kəjko dəcor dəcor, sədare səpəj sasəkə kə səfət sa si. **24** Topoc ta kəcamət mpe pənawur mə pənayənə pa kusurjka ka Aser dəcor dəcor. **25** Ya əjanaya kələncər kəyefə ka Həlkət, kəkə Hali, Bəten, Aksaf, **26** Alamelek, Hamhadu kə Misal, kəkə kəgbuñenə tərə ta Karmel kə Sihər-Libnat, **27** kə kəjko kəkafələr kəca nkə dec dəmpə mə, nde Bet Dakoj, kəkə sə kəgbuñenə Sabulon, kə nde aranta ya Yifta-El nde mərə dacə ntende kəca kəmeriya ka nde dec dəmpə Bet Hemek kə Neyel mə, kəkə kənarne Kabul, kəca kəmeriya, **28** kə kəca ka Ebərəj, Rehobo, Hamon kə Kana, həj Sidoj dare dəpoj. **29** Kə kələncər kəjko kəjko kəkafələr kəca ka Rama həj nde dare da səjka da Tir, kə kəca ka Hosa, kə kəjko kəfutər nde dəkəba, kəcepərənə ta Akəsib, **30** kəlekənə ka Huma, Afek kə Rehobo, sədare wəco mərəj kə mərəj kə sədare səfət sa si. **31** Kə ka kusurjka ka Aser kənayi kəjko dəcor dəcor, sədare səpəj sasəkə kə səfət sa si. **32** Topoc ta camət-tin pənayənə ke ka kusurjka ka Naftali dəcor dəcor. **33** Kələncər kəjan kənckə kəyefə ka Helef kə kətək kəpoj kəjko kəyi Cananim kəsək mə, kəcepər ta Adami Nekeb kə Yabanel, həj Lakum, kə kəjko kəfutər Yurden. **34** Kə kələncər kəjko kəjko kəkafələr ntende dec dəjkale Asnət-Tabor mə, kə kəjko kənarne Hukok, kə kəjkafələr Sabulon kəca kətət ka ntende dec dəmpə mə, nde Aser kəca nkə dec dəjkale mə, kə Yuda. Yurden yeyi kələncər kəjko nde

dec dəmpə mə. **35** Sədare sa səjka sasəkə sənayənə: Cidim, Cer, Hamat, Rakat, Kineret, **36** Adama, Rama, Hacor, **37** Kədes, Edreyi, En-Hacor, **38** Yiron, Mikədal-El, Horem, Bet Hanat kə Bet Səməs, sədare wəco kə camət-maŋkələ kə sədare səfət sa si. **39** Kə ka kusurjka ka Naftali kənayi kəjko dəcor dəcor, sədare səpəj kə sədare səfət sa si. **40** Topoc ta camət-mərəj mpe pənawur mə pənayənə ke ka kusurjka ka Dan dəcor dəcor. **41** Anacəmbərə ya Corha, Estol, Hir-Səməs, **42** Sahalabin, Ayalon, Yitala, **43** Elon, Timna, Ekəron, **44** Elteke, Kibeton, Balat, **45** Yehudu, Bene Berak, Kat-Rimon, **46** Domun da Yarkon kə Rakon, kə antəf yaŋko əntəfərənə kə Yafa mə. **47** Nte ke kəjan, atəf yaŋjan ənende yaŋsolər ya mə, kə awut a Dan yaŋko yaŋekərnə aka Ləsem kə yaŋdif ya. Kə yaŋbarj antəf yaŋjəkə, kə yaŋyənə yaŋjan, kə yaŋde di, kə yaŋwe di Dan, tewe ta kas kəjan. **48** Kə ka kusurjka ka Dan kənayi kəjko dəcor dəcor, sədare sasəkə kə sədare səfət sa si. **49** Nte aka Yisrayel yaŋlip kəyerənə cəgbe ca antəf mə, kə yaŋpoce Yosuwe wan ka Nun antəf ya ke ya dacə, **50** pəmə təkə MARIKI kənasəti mə. Kə yaŋəŋ kə dare dəkə ənafaj mə, Timnat-Sera, nde mərə ma Efrayim. Yosuwe oluksənə kəcəmbər dare dadəkə, k'ende. **51** Antəf ya ke yaŋjəkə ya wəlojnə Elasar, Yosuwe wan ka Nun, kə abə a cusurjka ca Yisrayel yaŋakot yampuŋ-puŋ, anacəmbər məpoc fər ya MARIKI kiriş nde Silo, nde dəkəberə da angbancan ya dəkəbəpənə kə Kanu. Nte tə yaŋalip kəyer antəf.

20 Kə MARIKI kələku Yosuwe: 2 «Mələku aka Yisrayel: Nəndəs-des sədare nse wədif fum ta eyefənə ti entəm kəyacnə mə nse isom Musa kəsəŋ'un mə. **3** Nwə endif fum ta eyefənə ti mə, entəm kəyekəsə pəde pənde di. Nte təŋsəŋə wəkayi pəyacnə ta wəkə pəlukse kə ayək ya mecir mə. **4** Wədif ka fum wəkəkə entəm kəyekəsə pəkə dare din sədare sasəkə dacə, k'əŋkə-ə, pəkə pəcəmə dare dəkəsu, pələku abeki a dare tes təkə eləsər mə. Yaŋbarj kə dare dadəkə disre, yaŋmentər'kə kəfər nkə əŋkənde ya dacə mə. **5** Kə wəlukse ayək ençepə kə darəj kəbələs-ə, abeki a dare yaŋəwəsə kəsəŋ kə kə, bawo eyefənə fe kədif ka wənc, nwə enatə-yənə wəterənə kon mə. **6** Pəy i dare dadəkə həj tem nte aka Yisrayel yaŋdeka kitə kə mə, kə pəyənə fe ti-ə wəlojnə wəpər pəfi. Tem tatəkə, wədif fum wəkə eyekəsə mə, entəm kələkus nde dare dən, nde kələ kən, nde dare dəkə ənayekəsə mə.» **7** Kə yaŋlek sədare nse: Kədes ka Kalile nde mərə ma Naftali, Səkəm nde mərə ma Efrayim, kə Kiriyat-Arba nde pəyənə

Hebərəj mə, nde mərə ma Yuda. **8** Kəca kəŋkə ntende Yurden ntende dec dəmpe Yeriko mə, kə ɣalek Bəcər nde dətəgbərə, pəgbəntəkəla mpe pəyəne pa kusujka ka Ruben mə, Ramot da Kaladu nde kusujka ka Kadu disre, kə Kolan ka Basan nde kusujka ka Manase disre. **9** Sədare sasəkə so aka Yisrayel ɣanatəjnə kəyəne ka sədare nse, wəka Yisrayel kə pəyəne fe ti-ε, wəcikəra, kə endif fum ta eyəfəne ti-ε, wəkakə entam kəyəkse pəde pəndə di ta alukse kə ayek ɣa mecir kədif kən fum həj kalojkane ka afum a Yisrayel kəbəp ɣabocə kə kitı.

21 Ko abə a kusujka ka aLewy ɣancəjnə wəlorjne

Elasar kəsək, kə Yosuwe wan ka Nun, kə abeki a dəcor dəcor ca cusujka ca aka Yisrayel. **2** Kə ɣaloku ɣa nte nde Silo antəf ɣa Kanaj: «**MARIKI** kəsom Musa a kəsəj su sədare a pandə si, kə culum ca si a packə ci yocəl yosu.» **3** Kə aka Yisrayel ɣasəj aLewy sədare sələma kə culum ca si kəbərənə ka ntəf yaŋjan pəmo təkə MARIKI kənaloku ti mə. **4** K'əŋkətə yampunj-punj aka cor ca Kehat. K'awure aLewy afum a wəlorjne Aruna sədare wəco kə maas nde cusujka ca Yuda, Simeyoŋ kə Berjyamin, k'asəj ɣa si. **5** Kə cusujka cəlpəs ca Kehat ɣasətə sədare wəco nde antəf ɣa cusujka ca Efrayim, Dan, kə kusujka dacə ka Manase. **6** K'əŋkətə yampunj-punj, kə afum a Kerson ɣasətə sədare wəco kə maas nde antəf ɣa aka cusujka ca Yisakar, Aser, Naftali, kə aka kusujka dacə ka Manase nde Basan. **7** Kə afum a Merari dəcor dəcor, ɣasətər sədare wəco kə mərəj aka cusujka ca Ruben, Kadu, kə Sabulon. **8** Kə aka Yisrayel ɣaŋkot yampunj-punj kə ɣasəj aLewy sədare sasəkə kəlekənə culum ca si, pəmo təkə MARIKI kənasom ti Musa mə. **9** Nde ntəf ɣa cusujka ca Yuda kə Simeyoŋ anasəj sədare **10** afum a Aruna, aka kor ka Kehat wan ka Lewy, bawo ɣa ɣə yampunj-punj yənanujkənə kəmentər, K'anaboncər ɣa sədare sasəkə mewe. **11** Kə aka Yisrayel ɣasəj aka Kehat Kiriyat-Arba antəf dəndo dəməro da Yuda, kə culum cacəkə cənəŋkər di mə. Aŋwe sədare dande tewe ta Hebərəj. Arba ənayəne papa wəka Anak. **12** Mba dale da dare dəpoŋ kə sədare səfət sa si k'asəj Kalebi wan ka Yefune. **13** Kə ɣasəj awut a wəlorjne Aruna Hebərəj, dare da kəgbəpənə nde wədif fum ta eyəfəne ti entam kəyacnə mə, Libana, **14** Yatir, Esitemo, **15** Holon, Debir, **16** Ayin, Yuta kə Bet Səməs, sədare camət-majkəle ca cusujka ca Simeyoŋ kə Berjyamin kəlekənə culum ca si. **17** Nde atəf ɣa

Berjyamin kə ɣasətə Kabayoj, Keba, **18** Anatot, kə Halmon. Itə tatəkə sədare majkəle kə culum ca si. **19** Aloŋne ɣeŋ ɣanayəne aka kusujka ka Aruna mə ɣanasətə sədare wəco kə maas kə culum ca si. **20** Cor ca aka Kehat cəlpəs ɣeŋ ɣanayəne kusujka ka Lewy mə, kə ɣasətə sədare nde antəf ɣa kusujka ka Efrayim. **21** K'asəj ɣa Səkəm dare da kəgbəpənə nde mərə ma Efrayim, Keser, **22** Kibasayim, kə Bet Horon, sədare majkəle kəlekənə culum ca si. **23** K'asəj kusujka ka Dan: Elteke, Kibeton, **24** Ayalon, kə Kat-Rimon, sədare majkəle kəlekənə culum ca si. **25** K'asəj kusujka dacə ka Manase: Tahanak kə Kat-Rimon, sədare mərəj kəlekənə culum ca si. **26** Cor ca afum a Kehat aləma cənasətə sədare wəco kə culum ca si. **27** K'asəj afum a Kerson cor ca aLewy dacə: ɣasətər aka kusujka dacə ka Manase nde Yurden kəsək ntende dec dəmpe mə sədare mərəj kə culum ca si: Kolan nde Basan disre, dare da kəgbəpənə, kə Bestara. **28** K'asəj kusujka ka Yisakar: Kisiyon, Daberat, **29** Yarmut, kə En-Kanim, sədare majkəle kəlekənə culum ca si. **30** K'asəj kusujka ka Aser: Misal, Abadon, **31** Həlkət, kə Rehobo, sədare majkəle kəlekənə culum ca si. **32** K'asəj kusujka ka Naftali: Kədəs nde Kalile, dare da kəgbəpənə, Hamot-Dər, kə Kartan, sədare maas kəlekənə culum ca si. **33** Sədare sa aka Kerson dəcor dəcor sənakə sədare wəco kə maas kə culum ca si. **34** K'asəj aLewy alpəs akə ɣanayəne cor ca afum a Merari mə, kə ɣa ɣasətər aka kusujka ka Sabulon: Yokonam, Karta, **35** Dimna, kə Nahalal, sədare majkəle kəlekənə culum ca si. **36** K'asəj kusujka ka Ruben: Bəcər, Yahas, **37** Kedemot, kə Mefahat, sədare majkəle kəlekənə culum ca si. **38** K'asəj kusujka ka Kadu: Ramot nde Kaladu dare da kəgbəpənə, Mahanayim, **39** Hesbon, kə Yaser, sədare majkəle kəlekənə culum ca si. **40** Nte əŋkət yampunj-punj mə kə afum a Merari ɣawure dəcor dəcor akə ɣanayəne aka kusujka ka Lewy alpəs mə, ɣasətə sədare wəco kə mərəj. **41** Sədare sa kusujka ka aLewy ntəf ɣa aka Yisrayel dacə sənakə sədare wəco majkəle kə camət-maas kə culum ca si. **42** Sədare sasəkə fəp sənayo culum nce cəncnəŋkər si mə, itə sədare səkə fəp sənayı. **43** Tatəkə tə MARIKI kənasəjəs aka Yisrayel atəf məlməl niyə kənadərmə atem ajan kədesəj ɣa mə, kə ɣambaj ɣi kə ɣande. **44** Kə MARIKI kəsəj ɣa kəyəsəm, mofo fəp pəforu tur po ɣanayinə, pəmo təkə ənadermə ti atem ajan mə. Ali ater ajan akin ɣanatam fe kəcəmə ɣa fər kiriŋ, kə MARIKI kələk ater ajan kə kəmbər ɣa

dəwaca. 45 Moloku mətət mme MARIKI kənaloku aka Yisrayel mə, ali tin tənayi fe nte ənatə-yonə ya mə, kə kəlas mi fəp.

22 Ko Yosuwe ewe aRuben, aKadu, kə aka kusurjka daco ka Manase. 2 K'oloku ya: «Nəyə təkə Musa wəcar ka MARIKI ənalok'un mə fəp, kə nəncərkəl sədim dem, təkə ilok'un mə. 3 Nəsumpər awənc un aja kəyefə nte tənayi mə haj ndəkəl, kə nələləs sədim ndə MARIKI Kanu konu kənalok'un mə. 4 Ndəkəl oj nte MARIKI kəsəj awənc un aja pəforu mə pəmə təkə ənaloku ya ti mə, nəlek oj səpo sa cəbal conu nde nfo yəkə yəyəne yonu mə, nyə Musa wəcar ka MARIKI ənasəj un nde Yurden kəsək ntende dec dempe mə. 5 Ta nəgbayme metəkse kə sariyə yəkə Musa wəcar ka MARIKI ənalok'un mə: Nəbotər MARIKI Kanu konu, nəsolnə səpo sən fəp, nəcəmə dim dən darəj, nəlötərnə kə, nəbəcə kə bəkəc yosoku pəs doru o doru.» 6 Ko Yosuwe ontola Kanu te tarjan, k'oloku ya nwe o nwe a pəkə nde abal əjn, kə ənəjkəkəs-kəs nde cəbal cərjan. 7 Musa ənasəj kusurjka daco ka Manase kəfə kələma Basan, kə Yosuwe nkən əsəj kusurjka daco kənjkə kəfə kələma awənc aja kəsək nde Yurden ntende dec dərkale mə. Nte Yosuwe oluku ya kəkə ka nde cəbal cərjan mə, k'ontolane ya, 8 k'oloku ya: «Nəlukus nde cəbal conu kə daka dəpən, kə yəcəl yəlarəm, kə pəsam, kəma, kəpər, fec kə yamos yəlarəm. Nəyerənə kə awənc un aje yosəto ya aterənə anu.» 9 Ko kusurjka ka aka Ruben, aka Kadu, kə aka kusurjka daco ka Manase ənalokus, kə ənəjak aka Yisrayel nde Silo antof ya Kanaj, kə ənəjkə nde antof ya Kaladu, antof ya ke niye ənənasəto mə MARIKI kənasom Musa kədesəj ya əji. 10 Nte ənəmbərə sədare nse səyi Yurden nde antof ya Kanaj mə, kə aRuben, aKadu kə aka kusurjka daco ka Manase ənəncəmbər tetek tolojne Kanu Yurden kəsək, tetek tolojne Mariki pəpəj. 11 K'aka Yisrayel ənəne pacloku: « aRuben, aKadu kə aka kusurjka daco ka Manase ənəncəmbər tetek tolojne Kanu pətəfərənə kə Kanaj, nde Yurden kəsək kəca ka aka Yisrayel.» 12 Nte ənəne ti mə, kə aka Yisrayel fəp ənalokane Silo kəkəsütənə kə ya. 13 Ko aka Yisrayel ənəsom Pinahas wan ka wəlojne Elasar nda aka Ruben, aka Kadu, kə afum a kusurjka daco ka Manase nde antof ya Kaladu, 14 kə ənəjkə kə akirij wəco akin akin aka cusurjka cacəkə dəcor dəcor. Fəp fəjan akirij a dəcusurjka ya ənənəyəne afum alarəm aka Yisrayel akakə daco. 15 Ko afum aje ənəjkə nde aRuben, aKadu, kə aka kusurjka

daco ka Manase nde antof ya Kaladu, kə ənəjkə ənaloku ya: 16 «Nte tə kəlojkanə ka afum a Mariki fəp ənaloku: Ake detənə ləjəs də nəyə Kanu ka aka Yisrayel tantə-ə? Nəlukus məkə Mariki dərəj nte ənəncəmbər tetek tolojne Kanu, nəyənkər məkə Mariki domp! 17 Kiciya nkə sənəyə nde Peyər mə kənayəne mes məlec. Haj məkə antasəkəsne fe. Kiciya kosu kənasəjə kəlojkanə ka afum ən arom əfəlc. 18 Ko nəna nəyənkər məkə kəlukus dim da MARIKI dərəj! Ko nəyənkər məkə MARIKI domp-ə, alna aka Yisrayel fəp ya endewurər metəle maməkə. 19 Ko təyənə atof niye əyənə əyonu mə, əyək fə-ə, nəcepər oj atof niye əyənə ya Mariki mə, nde Mariki eyi mə, təm tatəkə nəndə su daco, mba ta nəyənkər Mariki səbomp, ta nəyənkər səna səbomp kəcərə a ənəncəmbər tetek tolojne pələma mpe pəntəyəne tetek tolojne pa Mariki, Kanu kosu mə. 20 Nte Akaj wan ka Sera ənalukus kəcəmə Kanu dərəj teta ca cəkə MARIKI kənamənə kələk mə, aka Yisrayel fəp ya MARIKI kənawurər metəle mən. Ənəcərə ti belbel a bafə Akaj sona ənafinə kiciya kajjkə.» 21 Ko afum a Ruben, Kadu, kə aka kusurjka daco ka Manase ənaloku abe akirij aka cor ca Yisrayel: 22 «Kanu ka canu, MARIKI! Kanu ka canu, MARIKI, Ki kəncərə ti! Aka Yisrayel ənandecərə ti! Ko pəyənə fə kətə-cərjkəl kə kəyənkər domp kə-ə, ta pədeyac su dəsək dadəkə! 23 Ko pəyənə a ənəncəmbər tetek tolojne posu teta kədegbekəl Mariki-ə, kə pəyənə sənde səcəlojne di yolojne yəcəf-ə, kə pəyənə fe ti yolojne ya yokom ya yəbəf, kə pəyənə a yolojne ya pəforu-ə, awa, Mariki endegbekərə ti! 24 Bafə itə teyi! Sələmpəs tetek tolojne Kanu pampe bawo sənəsətə alna awut anu ənade ənəcif akosu fə: «Ak'eyi nu daco kə MARIKI, Kanu ka Yisrayel-ə? 25 MARIKI kəmbəc kələncər Yurden nəna kə səna daco, aRuben, kə aKadu, ali tes teyi f'on so daco kə MARIKI!» Teta awut anu tendəsəjətə awut asu ənənəyəne sə MARIKI-ə. 26 Itə ənəncəm-cəmne a: Səmərənə səcəmbər tetek tolojne, bafə səde səcəlojne di yəcəl yəcəf kə kəlojne kələma de, 27 mba əneyi su daco kə nəna pəmə sede. Əneyi so awut asu daco kə awut anu ənəcəlojne yolojne ya yəcəf kə yolojne ya pəforu MARIKI fər yon kirij, nte təyəsəjətə ənade ənəcəloku dəsək dələma tələm o tələm teyi fe awut asu daco kə MARIKI! 28 Ko ənaloku: «Kə ənənde ənaloku su tante, kə pəyə fe ti ənaloku awut asu ti-ə, moloku mame mə səndelukse ya: «Nəgbətnə teyi ta tetek tolojne Mariki mpe atem asu ənənəcəmbər mə, bafə tətə kəlojne ka yəcəl yəcəf kə kəlojne ka yokom yəbəf

yələma tə anacəmbərə ŋi de, mba ŋoyəne sede su dacə kə nəna ŋeccəm-cəməs su.» 29 Səmbələnə kəyərjkər Mariki səbomp, tes o tes doru dande təfəsənjə su məkə kəlukus kə darəj, kəcəmbər kosu tetek tolojnə pəcəl pəcəf kəlojnə yokom yəbəf kə kəlojnə kələma, səfəlojnə kəfə kəcəru ta pəyənə nde tetek tolojnə Mariki Kanu kosu nwə eyi tekirij ta kəfə nkə asəkəs mə! 30 Nte wəlojnə Pinahas, kə abə akirij a kəlojkane kə abeki a cor ca Yisrayel aŋe ŋanayi di ŋanə moloku maməkə afum a Ruben, Kadu, kə kusunjə dacə ka Manase ŋanaloku mə, kə moloku maməkə məmbət ŋa. 31 Kə Pinahas wan ka wəlojnə Elasar oluku afum a Ruben, Kadu, kə afum a Manase: «Səncərə məkə a MARIKI kəyi su dacə, bawo nəntalukus fe kəcəmə MARIKI darəj, kə nəyac sə aka Yisrayel ta MARIKI kəbəc ŋa kitı.» 32 Kə Pinahas wan ka wəlojnə Elasar kə akirij a cor cərjan ŋalukus kəyəfə ndena afum a Ruben kə Kadu nde atəf ŋa Kaladu kəkə nde antəf ŋa Kanaj ndena aka Yisrayel aŋe ŋanakə ŋalukə moloku məkə ŋanasətər ŋa mə. 33 Kə moloku maməkə məmbət aka Yisrayel, kə ŋəŋkor-koru Kanu. ŋalukus fe sə kəkəmələk antəf nyə afum a Ruben kə afum a Kadu ŋanandə mə. 34 Afum a Ruben kə afum a Kadu ŋasən tətek tolojnə Kanu papəkə tewe, ŋacloku: «Təyənənə sede a Mariki ɔyənə Kanu.»

23 Təm tobolu-bolu tənacepər kəyəfə ka ntə MARIKI
kənasəj aka Yisrayel kəyəsəm mə, kəber ŋa
aterənə ajan acəsək fəp dəwaca. Yosuwe enasikər
oŋ təm tatəkə. 2 Kə Yosuwe ewe aka Yisrayel fəp
kəyəfə abeki, abə afet dəcor dəcor, aboc kitı, kəbəp
ka abə akirij ajan, k'oloku ŋa: «Iyənə orj wətem. 3
Kə nənəŋk təkə MARIKI Kanu konu kənaya afum aka
təf nyə fəp mə te tonu, bawo MARIKI kəsutnən'on.
4 Nənəŋk ntə iŋkot yampuŋ-purj a k'iyer un təf ya
ke konu dəcəsusujka dəcəsusujka mə, təf nyə yəncəmə
kəbəj Yurden ntende dec dəŋkale mə, kə təf nyə inim
haj nde Kəba Kəpəj mə. 5 MARIKI kəndewənəs afum
aka təf yayəkə, kə nənde nəclətəs yi-ε, nəndənə ntəf
yayəkə pəmə təkə nkən MARIKI Kanu konu kənasəj un
temer ta ti mə. 6 Nəwure fənəntər, nəsumpər nəleləs
moloku mme acıcəs buk ba sariyə sa Musa mə, ta
nəgbaymə kəca kəmeriya, ta nəgbaymə kəca kətət, 7 ta
nədenəŋkələnə afum a təf akakə ŋayi nu dacə mə! Ta
nəbonc canu cərjan, ta nəkorne ci kəderəm. Ta nəkor-
koru ci, ta nətontnə ci fər kirij! 8 Mba nəsumpər
MARIKI Kanu konu pəmə təkə nənələk ti kəyə haj

məkə mə. 9 MARIKI kəmbəjər təf yəpəj aka fənəntər,
ali fum entatam fe haj məkə kəcəmə konu fər kirij. 10
Nəna fum wəkin gboŋ ençbeləs aterənə anu pecəp pin,
bawo MARIKI Kanu konu kəncsutnən'on, pəmə təkə
kənalok'un mə. 11 Nəkəmbərnə nabətər MARIKI Kanu
konu! 12 Kə nəlukus MARIKI darəj-ε, kə nəcəmə afum
acuru aŋe ŋayi nu dacə mə darəj-ε, kə nənəcənə-
ε, kə nənəŋkələnə-ε, 13 nəcərə a MARIKI Kanu konu
kəfədecəmə sə kəbəjsər ŋa afum akakə təf yaŋan fər
yonu kirij, mba afum akakə ŋandeyən'on mowul,
mənəmp, yala, cəŋgbən-gban ca cəsək conu, kə gbeç
dəfər yonu, haj nəlip kəməlkə atəf ŋobotu ŋaŋe
MARIKI Kanu konu kəsəj'un mə. 14 «Awa, nəcəŋkəl
im! Məkə təm təmbəp kəkə ka nde ca ca doru fəp
yendekə mə. Nəcərə ti bəkəc yonu yosoku pes, a
moloku mobotu mme MARIKI Kanu konu kənalok'un
mə, ali tin teyi fe ntə əntəyən'on mə, ali tin teyi fe
ntə əntəlas mə. 15 MARIKI kəlas kəyənə ka pətət pəkə
ənaloku kəyən'on mə, mba entəm sə kəlas ka pələc
pəkə eyi kənəps'on mə, pəmələk un antəf ŋobotu ŋaŋe
əsəj'un mə. 16 Kə nəsək mətəjənə mosu mme MARIKI
kəndərjk'on mə-ε, kə nəŋkə nəcləjənə canu cələmə-ε,
kə nəŋkə nəctontnə canu cələmə fər kirij-ε, abəkəc
ŋa MARIKI ŋempə nnə nəy mə. Təm tatəkə nəŋməlkə
antəf ŋobotu ŋaŋe MARIKI kəsəj'un mə, nəlip.

24 Kə Yosuwe oloŋka cusunjə ca Yisrayel fəp Şəkəm.
K'ewenənə sə abeki a Yisrayel, abə ajan, aboc
ajan kitı, kə akirij ajan, kə ŋamentərnə nnə Kanu
kəyi mə. 2 Kə Yosuwe oluku afum fəp: «Nte tə MARIKI
Kanu ka Yisrayel kələku: «Təm tobol-bolu atem anu,
Terah papa wəka Abraham kə papa wəka Nahor nde
kəŋgbəkə ka Əfərat ntende dec dəməpə mə kə ŋanandə,
ŋackorne canu cələmə. 3 K'ilek wətem konu Abraham
dəndo kəŋgbəkə ntende dec dəməpə mə, k'iŋkotənə
kə antəf ŋa Kanaj fəp. K'isəjə afum ən kəla, k'isəj
kə Siyaka. 4 K'isəj Siyaka awut: Yakuba kə Esayu.
K'isəj Esayu mərə ma Seyir ntə təyənə antəf ŋən, kə
Yakuba kə awut ən ŋa ŋəntor Misira. 5 K'isom Musa kə
Aruna kədemar afum anu. K'isut Misira fər yonu kirij
a k'indewurenə afum anu di. 6 Nte iwure awisi aŋa
Misira, kə nəmbəp dəkəba mə. Kə aka Misira ŋancəmə
ŋa darəj kəbeləs haj nde Kəba ka Cəŋkolma, ŋacbeləs
ŋa dəfələs kəroj kə cibil ca kəwan. 7 Nte awisi aŋa
ŋawes-wes kəmar ka MARIKI mə, kə kəntore kubump
kəpəj aka Misira kə nəna dacə. Kə Kanu kəŋgbətəs ŋa
dəkəba. Nənatəjənə mes mme inayə Misira mə fər yonu

kiriç. Kə nəwon kəndə dətəgbərə meren məlarəm. **8** Təm tatəkə t'inakekər'on antof ŋa aka Amor aŋe ŋanandə Yurdən kəsək ntende dec dəmpə mə. Kə nəsutənə kə ŋa, mba k'ilək aka Amor k'imber'un ŋa dəwaca. Kə nəmbajər ŋa antof ŋajan, k'imələk ŋa fər yonu kiriç. **9** Kə Balak wan wəka Sipər wəbe wəka Mohab ewekərnə aka Yisrayel. K'osom Balam wan wəka Beyor a pətolan'on pəlec, **10** mba k'ifati kəcəjkəl kə. Pətət gbacəram pə Balam onctolan'on, k'iyc nu fənəntər fən. **11** Kə nəncali kəŋgbəkə ka Yurdən, kə nənder Yeriko. Kə aka Yeriko kələkəne aka Amor, aPerisi, aKanaŋ, aHit, aKirkasa, aHiwy, kə aYebus ŋasutənə kə nəna, k'ilək ŋa k'imber'un dəwaca. **12** K'isom deme nde dənayi nu kiriç kə dəmbələs abe a Amor mərəj mə. In'enəsəŋ on kətam ŋa. Baſo sakma sonu, baſo mbəncəran yonu yo nənatame aterəne anu de! **13** In'əsəŋ un antof nŋe nəntəbəc həjət nətaka mə, kə nəndə sədare nse nəntəcəmbərə waca wonu mə. Kə nəndi yeri ya daſ nde nəntəbifti mə, nəcdi yokom ya tək nyə nəntəbəf mə.» **14** Ndeklər oj nənəsə MARIKI, nəkorne MARIKI kə bəkəc yosoku pəs! Nəcəmə kə dərəj təm fəp. Nəce canu nce atem anu ŋanckorne nde kəngbəkə ka Efərat ntende dec dəmpə kə nde Misira mə. Nəkorne oj MARIKI! **15** Kə nəntəwose oj kəkorne MARIKI-ε, nəbonc məkə anu nənde nəckornə-ε, kə pəyənə canu nce atem anu ŋanckorne ntende Efərat kəca ka ntende dec dəmpə mə, kə pəyənə fe ti-ε, canu ca aka Amor aŋe nəyi kəndə antof ŋajan mə. Mba ina kə aka kələ kem disre MARIKI kə sənde səckorne!» **16** Kə afum ŋalukse kə: «Səmbələnə kəsək MARIKI a səckorne canu cələmə! Səfətam kəyə tatəkə! **17** MARIKI kənawure atem asu kə səna dacar dəndo antof ŋa Misira, Kənayo megbəkərə məpəŋ nde fər yosu kiriç. Kəcbum su dəpə kəcmar su kəcepər təf ya afum alarəm. **18** MARIKI kənabələs afum aka təf yayəko fəp, kələkəne aka Amor aŋe ŋanandə di mə. Səna so səndekorne MARIKI, bawo Kanu kosu k'çyənel!» **19** Kə Yosuwe oluku afum: «Nəfədetəm kəckorne MARIKI, bawo kəcəmpı kə ɔyəne! Kanu kə nkə kəyə kəraca mə nkə kətəŋənənə kətaŋ konu ləjəs, kə kiciya konu mə. **20** Kə nəlukus MARIKI dərəj-ε, kə nəkorne canu cəcuru-ε, MARIKI kəndekafələs kətəfərnə nəna. Kəndeləsər on mes, kəndemələk nu, ali ntə cəkə-cəkə kənay'on pətət mə.» **21** K'afum ŋalukse Yosuwe ntə: «Ala, səndekorne MARIKI!» **22** Kə Yosuwe oluku afum: «Nəwəsə kəyənə sede sa ntə nəluku mə ba? Antəŋnə oj a MARIKI kə nəndə nəckornə!» Kə afum

ŋaloku: «Atəŋnə a ti ŋə səyənə!» **23** Kə Yosuwe oluku: «Awa, nəsək canu cəcuru nce cəy i nu dacə mə, nəcəmə MARIKI Kanu ka Yisrayel dərəj kə abəkəc ŋosoku pəs!» **24** Kə afum ŋaloku Yosuwe: «Səndekorne MARIKI Kanu kosu, Ki kə səndecəŋkəl!» **25** Dəsək dadəkə dəndo Səkəm kə Yosuwe encicəs mes ma danapa nde ŋasek mə, k'ələmər afum a Yisrayel tiŋ tiŋ tiŋ məfəjə fəp kə sariye nse Kanu kənabocər kə mə. **26** Kə Yosuwe encicəs moloku mme dəbuk ba sariye sa Kanu. K'elək tasar təpəŋ k'əncəmbər pi kətək tantaf nde aŋgbancan ŋa Kanu. **27** Kə Yosuwe oluku afum fəp: «Nəgəbətənə pi, tasar pampe peyi su dacə, bawo pi pətəŋnə moloku mme MARIKI kənaloku su mə fəp. Sede so poyənə kə nəlukus Kanu dərəj-ε. **28** Ntə Yosuwe elip kələku mə k'əsək afum kəkə, kə fəp falukus nde antof ŋa ke ŋon. **29** Ntə mes maməkə məncepər mə, Yosuwe wan ka Nun wəcar wəka MARIKI efi. Meren mən mənakə tasar tin kə wəco. **30** Anawup kə nde antof ŋa ke kən, nde Timnat-Sera nde mərə ma Efrayim, kəca kəmeriya ka Tərə ta Kahas. **31** Aka Yisrayel ŋanckorne MARIKI mata ma Yosuwe fəp, həjət kə abeki aŋe ŋanəsol kə Yosuwe mə ŋalip kəfi. Abeki aŋe ŋanatəŋnə mes fəp mme MARIKI kənayənə aka Yisrayel mə. **32** Bənt ya Isifu nyə aka Yisrayel ŋanakərə kəyəfə Misira mə, anawup yi nde Səkəm nde dale nde Yakuba ənawayər awut a Hamər papa wəka Səkəm məncəmbəl ma gətə tasar tin. Ito dale dande dənayənə ke ka kusurjə ka Isifu. **33** Kə Elasar wan wəka Aruna efi, k'awup kə nde Kibəya nde mərə ma Efrayim, antof nŋe anasəŋ wan kən Pinahas mə.

Rut

1 Tem nte aboc kiti ḥanatōmpər dəbe da Yisrayel mə, kə dor dende deyi dətof. Kə fum wəka dare da Bet Lehəm nde atəf ya Yuda, ende pəkə nkən kə wəran kən kə awut ən arkun mərəj, kəkçəpərenə tem nde atəf ya Mohab. **2** Tewe ta fum wəkako tenayone Eliməlek, pacwe wəran kən Noyemi, kə mewe ma awut ən arkun akakə mərəj menayone Maloŋ kə Kilyoŋ. Fəp fajən aka kor ka Efərat ən ḥanayone, dare da Bet Lehəm nde atəf ya Yuda. Kə ḥander atəf ya Mohab kə ḥande di. **3** Kə Eliməlek wos ka Noyemi ende pəfi dəndo, kə Noyemi eyi di oj kə awut ən arkun mərəj. **4** Kə awut akakə ḥande ḥanənce aran aMohab. Wəran wəcəkə-cəkə ancwe Ərpa, kə wəka mərəj ancwe Rut. Kə ḥayı di meren wəco. **5** Maloŋ kə Kilyoŋ ḥande ḥafi, kə Noyemi ende pəyi oj, əyəfe wərkun, əyəfe sə awut. **6** Kə Noyemi eyefə nkən kə aran a awut ən dale da Mohab, bawo analoku kə dəndo dale da Mohab a MARIKI emar afum ən aka atəf ya Yuda, k'ompoce ən yeri. **7** Kə Noyemi eyefə dale dadəkə ənayi mə, kə aran a awut ən mərəj, kə ḥasumpər dəpə kalukus ka nde atəf ya Yuda. **8** Kə Noyemi oluku aran a awut ən mərəj: «Awa, nəlukus nwə o nwə nde kələ ka iya kən! MARIKI pəyəne nu nənəfər, pəmə təkə nənayone aka ḥafi mə nənəfər kə ina mə. **9** Intolane nu: MARIKI pəpoce nu nwə o nwə pəforu nda wərkun!» K'oncup ya, kə ḥayefə kəbok. **10** Kə aran a awut ən ḥambupəre: «Ala! Sən'endəkə kə məna nde afum am ḥayı mə.» **11** Kə Noyemi oluku: «Nəlukus aran a awut em! T'ake tə nəndecəpsən'em darəj-ə? Ifəsətam kəsətə awut aye ḥandetam sə kənənce nu mə. **12** Nəlukus nde ndorunu aran a awut em, nəkə! Bawo imbek oj wərkun kədesənən'em. Ali icloku isəregbəkər Kanu amera, ali pibi pampə pə səyi kəfo kin kə wərkun təyən'em kəkom so awut arkun-ə, **13** nəndetam kəkar ya ḥabək, nəndefatene ti oj a panənce nu ba? Ala, awut em aran! Pəlec mpe pəsət'em mə, poncu pətas pəkə pəsətə nu mə, kəca ka MARIKI kəmbəp im.» **14** Kə ḥambok sə. Kə Ərpa nkən oncup kəncəra kən Noyemi, k'elembərnə kə, k'oşumpər dəpə k'əyko. Mba Rut nkən owose fe kəsak kəncəra kən Noyemi pəkə. **15** Kə Noyemi oluku Rut: «Məməmən wəres əm, olukus ndena afum ən kə canu con. Məyo təkə əyo mə, məna sə məkə nde ndaram!» **16** Mba kə Rut oluku kə: «Ta məsərə'əm kəsak əm, məsərə'əm kəlukus əm darəj! Nde məyko mə, difə ina sə indekə. Nde məndeyi mə,

ina sə difə indekəyi. Afum am, afum em əyo. Kanu kam, Kanu kem kə. **17** Nde məndekəfi mə, difə indekəfi, pawup im di. MARIKI pəyən'em ti, pənəcəren'em nte, kə pəyəne fe defi gəbəcərəm dendəsəyə su kəgbəyənə kə məna-ə.» **18** Nte Noyemi ənəyək Rut əngbəc kəkə kə nkən mə, k'əsak kələkə kə sə təta kəlukus. **19** Kə ḥasol mərəj manjan kəkə haŋ kə ḥambəre dare da Bet Lehəm. Nte ḥambəre Bet Lehəm mə, kə pənciyane afum fəp te taŋan. Kə aran ḥanjiftə: «Noyemi əfə wəkawə ba?» **20** Kə Noyemi oluku ya: «Ta nəw'em sə Noyemi «Wəyi dəpəbotu», mba nəcw'em oj Mara, «Wəyi dəpəcuy». Bawo Kanu nkə kəntam mes ma doru fəp mə kəsəj im pəcuy. **21** Nte incyefə de kəkə mə, waca wem wənalare kə MARIKI olukus'em waca wəsəkər. Awa! Nəsak kəw'em Noyemi, bawo MARIKI nwə entam mes fəp mə, əyəkfələrn'em, kə kəsəj'im pəcuy.» **22** Tatəkə tə Noyemi ənayefə dale da Mohab kə Rut wəMohab, wəran ka wan kən. Nte ḥambəre Bet Lehəm mə, patəp kəccop kətel ka mənjen mələma məmə ambof nde atəf ya Yisrayel mə.

2 Noyemi ənayə wəkomənə ka wos wələma. Fum wəka fənəntər ənayi, pəyo sə daka. Bəs b'ancwe kə. **2** Kə Rut wəMohab oluku kəncəra kən Noyemi: «Məwos'em ikə nde dale ikə icgəbetəs wətel nwə əyəkəwos'em kəyi kə darəj mə.» Kə Noyemi oluku Rut: «Məkə, wan kem wəran.» **3** Kə Rut əyəkə dəkəgbətəs nde dale atəl tadarəj. Kə təyəne dale nde əncəgbətəs mə da Bəs də, Bəs nwə ənayone wəkomənə ka Eliməlek mə. **4** Pəwon fe kə Bəs əmbərə kəyefə ka Bet Lehəm. Kə Bəs eyif atəl ən, k'oloku ya: «MARIKI pəsəle nu!» K'atəl ḥəntolane kə nte: «Awa! Məna sə, MARIKI pəpəc'am pətət!» **5** Kə Bəs eyif fum wəka ənayone wəbə ka atəl ən mə: «An'əyo wəyecəra nwə-ə?» **6** Kə wəbə ka atəl ən oluku: «Wan wəran wəMohab əfə, nwə ḥander kə Noyemi, kəyefə ka dale da Mohab mə. **7** Nte oluku mə: «Nəwos'em icəmə atəl darəj icgəbetəs, icwətsənə sə məyəbən min min məkə mentəmənə toka dacə mə.» Kəyefə nte enderəna nnə bətbət a k'əncəmə mə, haŋ ndəkəl. Pəpic p'əyəsəmna nde dəkələ.» **8** Kə Bəs oluku Rut: «Məcəŋkəl im belbel wan kem: Ta məkə sə dəkəgbətəs tofo tocuru. Ta məbələ sə nnə dale dem, ta nəbələnə sə abəc em. **9** Məgbətnəs belbel nde abəc em ḥəntəl mə, məcəmə aran akə ḥəngəbetəs mə darəj. Mənəyək iloku abəc em, ta ḥəgbürən'am. Kə domun dəndənəbas əm-ə, məkə nde dətəbəl, məkət domun nde abəc em ḥəyət mə.» **10** Kə Rut ontontnənə Bəs

hař k'efəntərə dəntəf. K'oloku Bəs: «Cəke c'iyo-ə, nte məndeyən'em mame, ina nwe iyəne wəcikəra mə?» 11 Kə Bəs oluku kə: «Aləmər im mi tin tin mes mme məyə kəncəra kam, kəyəfə nte wos əm efi mə, təkə məsak papa kam, iya kam, k'atəf əjam nje arjkom əm mə, məcdər nno nda afum aye mənatəcərə təcəkə-cəkə mə. 12 MARIKI pəlukus'am təkə məyə mə! MARIKI pəsənəj'am ti kəway, nkən Kanu ka Yisrayel nkə məndər mənde katakəp kən dəntəf mə.» 13 Kə Rut oluku: «Məmbər im belbel, məna wəbə kem! Moloku mam məsənəj'em abəkəc kəfəntərə, kə məjəkə məməmən tı-ə, ali wəbəc kam wəkin səfətərnənə.» 14 Nte tem ta kədi yeri tendebəp mə, kə Bəs oluku Rut: «Məcəjnə mədi yeri nno səyi mə, məbəjə kəcom, məctəm ki nno dəmənc.» Kə Rut əŋkə pəndə atəl kəsək. Kə Bəs əsəj kə kəcom, k'əsəm ki, k'ənembərə, k'əmenjərəne kəlpəs. 15 Kə Rut eyəfə so kəgbətəs, kə Bəs oluku abəc ən: «Nəce kə so pəgbətəs nde dətəka, ta nəməmənənə kə. 16 Nəcwak kəcsul-sulu səbomp sa məngben mələma yati nəcgbale kə, nte təŋsənə pəcəwətəs si mə, ta nəcməmənənə kə, ta nəloku kə tələm o tələm.» 17 Kə Rut əŋgbətəs hař dəfəy, k'əsəpər məngben məkə ənagbetəs mə, k'əsətə məngben ma ərs abək əjin. 18 Kə Rut əlek məngben mme k'əsərə, k'əŋkekərə mi, k'əŋkə pəmentər kəncəra kən. K'owure so yeri yon yelpəs, k'əsəj kə. 19 Kə kəncəra kən eyif kə: «Deke məngbetəs məngben mme fəp məkə-ə? Dale d'ana də məmbəcənə-ə? Kanu kəmar nwe əŋkekəsən'am mə!» Kə Rut oluku kəncəra kən: «Abəf əja wərkun wələma ə'imbačna, pacwe kə Bəs.» 20 Kə Noyemi oluku wəran ka wan kən: «Inəjək MARIKI nwe əsərləsəsənə səna ayi doru nənəfor, pəmə akə əŋfi mə. Kanu kəpoce wərkun wəkawə pətət.» Kə Noyemi oluku kə so: «Wərkun wəkakə, wəkomənə kosu əfə! Əja əja pəmar əncəmə su dəntəf.» 21 Kə Rut wəMohab oluku so: «Olok'im so, mələtərənə abəc em hař ənalip kətəl'em fəp.» 22 Kə Noyemi oluku Rut wəran ka wan kən: «Wan kem pəntəsəti tatəkə, nəsumpərənə kə abəc ən, ta mətor dale da nwe o nwe nde arjkətors'əm mə.» 23 Kə Rut ənasumpərənə kə abəc a Bəs kəgbətəs hař kə kətəl ka məngben ma ərs kə cəgbəy kəlip kə məngben ma dəmərə. Ənasərəyi kəfo kin kə kəncəra kən.

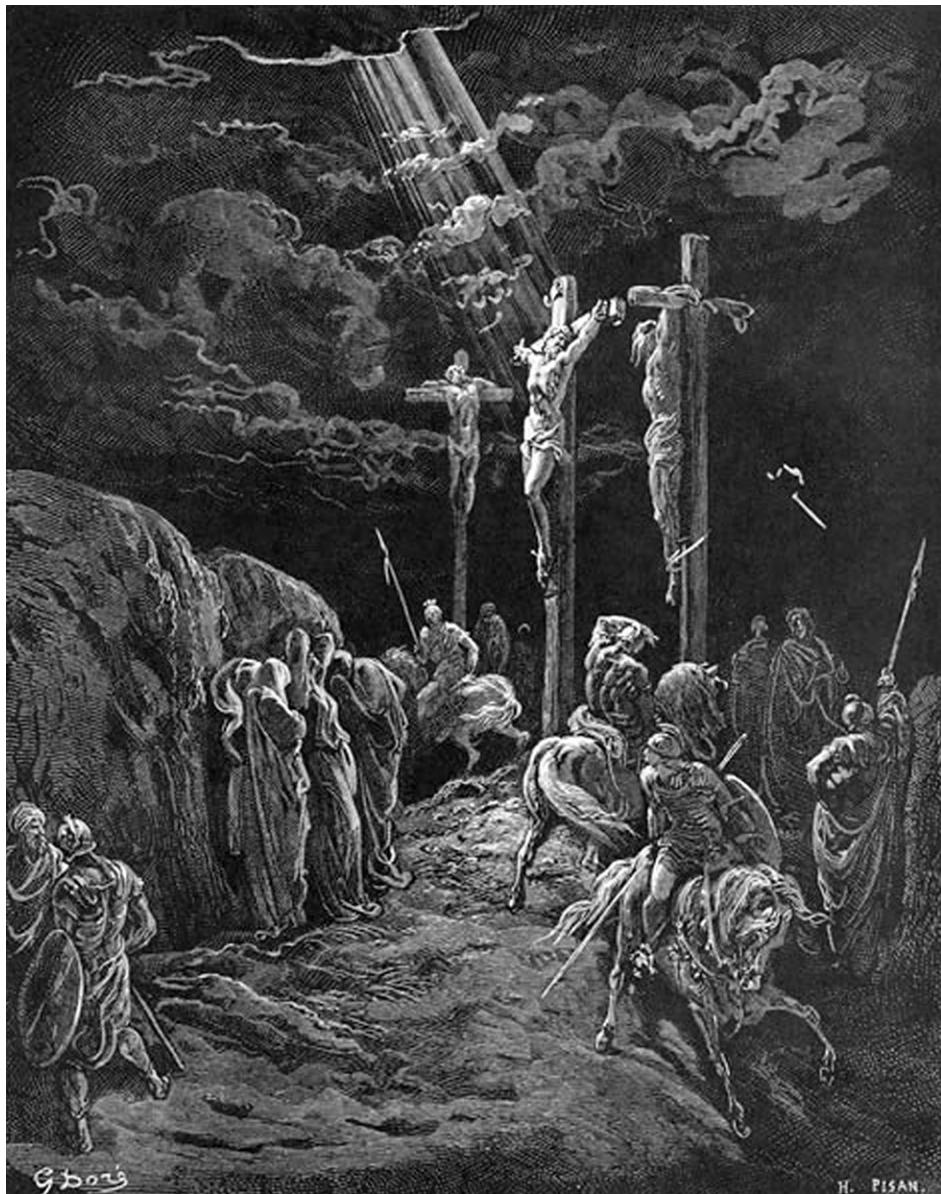
3 Noyemi kəncəra ka Rut, oluku kə: «Wan kem, ifaŋ kəsəj əm wərkun pənənc'am, məna so məyəsəm, nte təŋsənə pəbət so məna mə. 2 Ndəkəl ərj, Bəs nwe əsək əm məcbəc kə abəc ən mə, məlaŋ ti əj a fum kosu əfə? Məncərə so a pibi pa məkə p'arjkəfəy nde kur

kən meğben ma ərs məməkə anatəle kə mə. 3 Məyəfə, məsopə moro, məberne duma məkə dəndo arjkəsəpəre kə mə! Ta məwurər kə ta əntəlip kədi yeri kə kəmun de! 4 K'endəna pəckə dəkəfəntərə-ə, məgbəkərə da əŋfəntərə mə. Kə məyəfə-ə, məkə məfəni kə kəloto nde dəwəcək, məfəntərə. Nkən Bəs yati əŋkəlok'əm təkə pəmar a məyə mə.» 5 Kə Rut oluku kəncəra kən: «İŋkəyə təntə məlok'im mə fəp.» 6 Kə Rut əŋkə nde dəkər, k'əyə təkə kəncəra kən ənaloku kə mə fəp. 7 Kə Bəs endi yeri, k'omun, kə pəmbət kə dəris. K'əŋkə pəfəntərə nde kur kələpsər mə. Kə Rut əŋkə pəfəni kə kəloto dəwəcək, k'əmberə, k'əfəntərə. 8 Pəndeyi cək-cək, kə wərkun nwe oyokərə, endekafələ: K'əmbəp wəran pəfəntərə kə wəcək tantəf! 9 K'eyif: «An'əfə-ə?» Kə Rut oluku kə: «In'əfə, ina Rut, wəcar kam. Məkump wəcar kam dobol da duma dam, bawo wəcəmə kem dəntəf məyənə.» 10 Kə Bəs oluku: «MARIKI pəpoc'am pətət wan kem wəran! Məmentərə so nənəfor nno akomənə a kəncəra kam əyai mə pətəs dəkə mənamentər təcəkə-cəkə mə. Bawo məncəmə fe atəmp darəj əyai daka, əyai fe daka. 11 Ndəkəl ərj wan kem wəran ta mənəsə, nte o nte ta məloku, inyən'am ti, bawo dare fəp dəncərə a wəran wəkə dəkəcəmə dəpəj məyənə. 12 Ndəkəl ərj, kance kə pəmar a icəm'am dəntəf, mba wələma eyi nwe ələtərəne dokom kə wos əm pətəs ina mə. 13 Məcepərənə nno pibi. Bətbatana, k'əfəj kəlek kəcəm'am dəntəf-ə, tentəsə, pəcəm'am dəntəf. Mba k'əntəfəj kəcəm'am dəntəf-ə, ina incəm'am dəntəf, kə MARIKI əwose-ə! Məfəntərə hař dec dəcsək.» 14 Kə Rut əfəntərə kə wəcək tantəf hař kə dec dəsək, k'əyəfə pəpan-pan, tem nte antətam kəcnəpələnə mə. Kə Bəs oluku kə: «Ta pacərə a məndərsa nno dəkər de!» 15 Kə Bəs oluku kə: «Məcipi kəfakəl nkə məncəpəne mə, məsumpər ki belbel.» Kə Rut əsumpər kəfakəl, kə Bəs əmberə kə məngben ma ərs tafalə camət-tin, k'ənəjəkər kə, kə Bəs əŋkə dare. 16 Kə Rut əŋkə ndena kəncəra kən Noyemi. Kə wəkakə eyif kə: «Cəke cə təncepərənə-ə, wan kem wəran?» Kə Rut ələmər kəncəra kən mes məkə wərkun nwe ənayəne kə mə fəp. 17 Kə Rut oluku: «Əsəj im ərs kəfala camət-tin, pəcləku: Ta məlukus waca wəsəkər ndena kəncəra kam!» 18 Kə Noyemi oluku Rut: «Məyi nno, wan kem wəran, hař məccərə təkə mes mame mendeləpsər mə, bawo wərkun wəkawə, əfəsətəm kəndə k'əntəlip mes mame məkə-ə!»

4 Kə Bəs əŋkə dəkəberə da dare daňan k'əŋkə pənde. Pəwon fe, Elimelək wəkomene wəkə Bəs ənaloku a wəkakə ənaŋkanə kələtərnə kəcəmə ka Rut dəntof pətas kə mə, kə wərkun nwə encepər, kə Bəs ewe kə: «Məcəŋne məde mənde nnə!» Kə wəkakə əncəŋne k'əŋkə pənde. **2** Kə Bəs əlek afum abeki wəco dare disre, k'oloku ya: «Nənde nnə!» Kə akako ɻəndə. **3** Kə Bəs oluku wəkə pənamar a pəcəmə Rut dəntof mo: «Ntə Noyemi eyefe atəf ya Mohab, k'efaj kəcamas tofokəl ta antof ɻəko ɻənayəne ya wənc kosu Elimelək mo. **4** K'incem-cəmne kəsəj'am ti kəcəre, ilok'əm ti: Məsep məway di for ya abeki a afum asu kiriŋ kə afum acuru aka ɻəndetəŋne ti mə! Kə məfaŋ kəway di-ε, məway! Kə məntəsəfaŋ di-ε, məsəj'em ti kəcəre, bawo sariyə sa ke kajke, kə məna məyəfe day-ε, in'ə pəmar icəmə.» Kə wərkun nwə oluku Bəs: «Ifaj kəway dale dadəkə yati.» **5** Kə Bəs endenjər: «Kə məway dale Noyemi dəwaca-ε, məne mənasər sə Rut wəMohab, wəran ka wəfi. Ntə təŋsəŋe ta tewe ta wəfi təsələ ke kajke kəroj mə.» **6** Kə wərkun nwə oluku: «Kə pəyənə tatəkə to-ε, ifətam kəway ke nkə ta ideyaməs təta daka dem ndə iyə mə. Məlek sariyə sem sa kəwurus, bawo ifotam ina wəsərka kəkətənə ti.» **7** Awa, cəkə-cəkə atəf ya Yisrayel, kə afum ɻəndecəŋəs kəway kə pəyənə fe ti ɻəsəkpərənə daka dələma-ε, wəkin oŋwure kofta kən pəsəj ki wəkə ɻayi kələmpəs mes mə. Təyo tatəkə tenayənə tecəŋse moloku cəkə-cəkə atəf ya Yisrayel. **8** Kə wərkun nwə pənamar kəway dale ndə mə, oluku Bəs: «Bəs, məna məway!» Kə wərkun nwə owurə kofta kən, k'əsəj ki Bəs. **9** Awa, kə Bəs oluku abeki kə afum fəp: «Teyi məkə for yonu kiriŋ, a iway Noyemi dəwaca daka ndə dənayənə da Elimelək, da Kilyəŋ haŋ kəbəp ka Maləŋ mə fəp. **10** Iwose sə kənasər Rut wəMohab, wəran ka Maləŋ, ntə təŋsəŋe padə pacwənə ke kajke wəfi mə, ta padə pələrnə tewe ta wəfi awənc aja dacə dare dandə. Nəyənə məkə atəŋne a ti.» **11** Kə afum aka ɻənacəmə dəkəberə da dare kə abeki ɻəlukse: «Ey, teyi məkə for yosu kiriŋ! MARIKI pəsəŋe wəran wəkawə məyi kənasər mə pəyi pəmə Leya kə Rasəl, aran aŋe mərəŋ aŋe ɻəŋkom afum aka atəf ya Yisrayel mə! Kanu kəsəj əm səkət aka kusunjka ka Efərat dacə, məsətə tewe ndə Bet Ləhəm! **12** MARIKI pəsəŋe əm kə wəran wəkawə awut alarəm, MARIKI pəsəŋe afum aka kələ kam ɻəde ɻayi pəmə awut aka kələ ka Perəs, aŋe Tamar ənakomə Yuda mə!» **13** Kə Bəs ənənce Rut, k'ombocərnə kə. Kə MARIKI əsəŋe Rut kəbəkəs, k'oŋkom wan wərkun. **14** Kə aran ɻəluk

Noyemi: «Səŋkor-koru MARIKI! Əsəŋe məkə k'aŋkom fum nwə endekəkəs əm mə. Kanu kədə kəpoce wənsə kam pədebək tewe Yisrayel. **15** Endekafəl'əm teyi, pəkəkəs əm detembəra dam disre. Bawo wəran ka wan kam nwə əmbətər əm mə, okom kə. Wəran ka wan kam nwə encepər əm awut arkun camət-mərəj mə.» **16** Kə Noyemi əlek wan k'ənekne, nkən Noyemi ənadusum wan wəkakə. **17** K'andə a Noyemi ɻəsəj ko tewe, ɻəcləku: «Noyemi oŋkom wan!» Kə ɻəwe kə Obəd. Nkən ənayənə papa wəka Yesə, Yesə ənayənə papa wəka Dawuda. **18** Mewe ma awut a Perəs memə: Perəs okom Həcəron, **19** Həcəron okom Ram, Ram okom Aminadab, **20** Aminadab okom Nasəj, Nasəj okom Salməj. **21** Salməj okom Bəs, Bəs okom Obəd, **22** Obəd okom Yesə, Yesə okom Dawuda.

NEW TESTAMENT

Kə Yesu oluku: «Papa məjajnene ɳa, bawo ɳancəre fe nte ɳayi kəyo mo.»

Kə asədar akaje ɳayerenə yamos yon ɳakote ti yampuiypui.

Luke 23:34

Matiye

1 Kəbənda ka dokom da Yesu Krist kə karjke, wanso ka Dawuda, wanso ka Abraham: **2** Abraham ənakom Siyaka, kə Siyaka ojkom Yakuba, kə Yakuba ojkom Yuda kə awenc ən, **3** Yuda okom Perec kə Serah, Tamar əyəne əja kere. Kə Fares ojkom Hecərəj, kə Hecərəj ojkom Aram. **4** Kə Aram ojkom Aminadab, kə Aminadab ojkom Nasor kə Nasor ojkom Salməj. **5** Salməj kə wəran kən Rahab əyajkom Bəs, Bəs kə wəran kən Rut əyajkom Yobed. Kə Yobed ojkom Yisay, **6** kə Yisay ojkom Dawuda wəbe wəka Yisrayel. Dawuda ənənasər wəran ka Uri, kə əyajkom Sulemani. **7** Kə Sulemani ojkom Roboyam, kə Roboyam ojkom Abiya, kə Abiya ojkom Asaf. **8** Kə Asaf ojkom Yosafat, kə Yosafat ojkom Yoram kə Yoram ojkom Osiyas. **9** Kə Osiyas ojkom Yotam, kə Yotam ojkom Akas, kə Akas ojkom Esekiyas. **10** Kə Esekiyas ojkom Manase kə Manase ojkom Amos kə Amos ojkom Yosiya. **11** Yosiya ojkom Yekoniya kə awenc aja təm nte anasumpər aka Yisrayel pakekəre əja Babiləj mə. **12** Nte tatəkə tencepər mə, kə Yekoniya ojkom Salatiyel kə Salatiyel ojkom Sorobabel. **13** Kə Sorobabel ojkom Abiyud kə Abiyud ojkom Eliyakim, kə Eliyakim ojkom Asor. **14** Kə Asor ojkom Sadok kə Sadok ojkom Akim kə Akim ojkom Eliyud. **15** Kə Eliyud ojkom Elasar kə Elasar ojkom Matan kə Matan ojkom Yakuba. **16** Kə Yakuba ojkom Isifu wos ka Mari wəkə ojkom Yesu nwe arjwe Krist, wəbe nwe Kanu kəyek-yek mə. **17** Awa, dətemp wəco kə maŋkələ dənacepər kəyefə Abraham haj kəbəp Dawuda, dətemp wəco kə maŋkələ kəyefə Dawuda haj kəbəp kəkekəre ka aYisrayel Babiləj, dətemp wəco kə maŋkələ kəyefə kəkekəre kəjan Babiləj haj kəbəp Krist. **18** Tokom nte t'anakom Yesu Krist: Wərkun nwe ancwe Isifu mə, encfac iya ka Yesu nwe ancwe Mari mə. Ta Isifu entagbañne Mari-ə, kə Mari ənəŋkne pəbekse fənəntər fa Amera Əjecempi. **19** Isifu wos ka Mari nwe ənalomp, ta əfaŋ kəcəŋ kə gbasňa mə, encəm-cemnə kalukse Mari nda afum ən kəgbəpnə disre. **20** Isifu eyi ti kəcəm-cemnə, gbəncana babəkə kə meleke ma Mariki mowurər kə dəmtere, kə moloku kə: «Isifu wan ka Dawuda, ta mənəse kəlek Mari mənənce kə, bawo wan nwe əmbekəs mə, bafə dəfum eyefə, mba dəAmera Əjecempi. **21** Wəran kam Mari endekom wan wərkun mənde məwe kə Yesu, bawo nkən endeyac afum ən kiciya kəjan.» **22** Maməkə fəp mənayi nte təŋsənje nte Mariki ənaloke kusu ka

sayibe mə, meyi: **23** «Məcəŋkəl, wəyecəra wətəcəre wərkun endebekeş. Pəkom wan wərkun nwe andewe Emaniyel mə.» Itə tatəkə: «Kanu kəyi kə səna.» **24** Nte Isifu entime mə, k'əyə təkə meleke ma Mariki mənasom kə mə. K'elek Mari k'ənənce kə. **25** Mba ənəfəntərə fe kə Mari haj nte Mari ənakom wan wərkun, nwe Isifu ənasoj tewe ta Yesu mə.

2 K'əyjkom Yesu dare da Betləhem nde atəf əja Yude, təm tatəkə to Herodu ənayəne di wəbe. Kə acəre mes aka ntende kəca nkə dec dempe mə ənəndər Yerusaləm, **2** kə əyayif: «Deke kənaka nkə kəndeyəne wəbe k'aSuyif nwe antəp kəkkom mə, eyi-ə? Bawo ənəŋk kəs kən ntende dec dempe mə, ənəndər kədetontnəne kə fər kirij.» **3** Nte wəbe Herodu ene toloku tatəkə mə, kə pəyi kə yamayama, kə aka Yerusaləm fəp. **4** Kə wəbe Herodu olojka alojne aroj fəp kə atəkse sariyə s'aSuyif, k'eyif əja kəfo nkə andekom Krist, wəyac nwe Kanu kəyek-yek mə. **5** Kə akakə ənaloku kə: «Dare da Betləhem nde atəf əja Yude andekom kə, bawo itə sayibe səncicas: **6** Kə məna Betləhem atəf əja Yuda, məyo dəkəcəmə sədare səpoj sa Yuda dacə, bawo dare dam do wəkirij endewur nwe endekəkəs afum em aŋe əyəne aka Yisrayel mə.» **7** Awa, kə Herodu ewe acəre ən mes, k'eyif əja yoxkyək kəcəre yati təm təkə kəs kəjəkə kənaməntərəne mə. **8** Kə Herodu osom afum Betləhem, pəcloku: «Nəkə nətənəs kəcəre pəsoku təta wan wəkawə. Kə ənəŋk kə-ə, ənəder ənəsən'əm ti kəcəre, nte təŋsənje ina sə ikə itontnəne kə fər kirij mə.» **9** Nte acəre mes ənalip kəcəŋkəl wəbe mə, kə əyajkə. Awa, kəs nkə ənənəŋk mə, kəyi əja tekirij, nte kəs kəjəkə kəmbəp kəfo nkə wan nwe ənayi mə, kə kəncəmə. **10** Nte ənənəŋk kəs nkə mə, kə pəmbət əja pəpəj. **11** Kə ənəŋkə kələ disre, kə ənəŋk wan kə kəre Mari, kə ənəcəpə wan suwu dəntəf kətontnəne kə fər kirij. Kə ənəŋkə ləba ya daka daŋan kə ənampocə wan Yesu kəma, suray sətət sa kələl ka kətək kə labunde da mir. **12** Nte Kanu kəlok-lokər əja dəmtere a ta ənaluke rəne sə nda wəbe Herodu mə, kə ənaluke dəpə doləma kəkə ka ndarajan. **13** Nte ənəŋk mə, gbəncana babəkə kə meleke ma Mariki mowurər Isifu dəmtere kə moloku kə: «Məyefə məlek wan kə kəre, məyekəs məkə Misira, məyi di haj təm nte indelok'əm kəlukus mə, bawo Herodu endetən wan pəmələk kə.» **14** Kə Isifu eyefə pibi disre, k'elek wan kə kəre k'əyjko Misira, **15** k'eyi di haj kə Herodu efi. Maməkə mənayi nte təŋsənje məkə Mariki ənaloke kusu ka sayibe mə,

məlare: «Iwe wan kem pəwur Misira.» **16** Ntə Herodu ənərjk ntə acəre mes əntarijkər kə mə, kə pənərjkənə kətəle kə, k'osom a padifət awut fəp aje ənənasətə meren mərəj həj kətor mə, aje ənənayi Betlehəm kə sədare nse səjkel di mə, ənalek təcəməcməne tatəko ntə acəre mes ənənaloku kə təm ntə kəs kənawur mə. **17** Awa, təkə Sayibə Yeremy ənaloku mə, telare: **18** «Ane kəbokənə nde dare da Rama, kəbok kəpəj kə kəkulə-kulə ka defi. Rasel eyi kəbok awut ən. Efəf fe a paletsənə patore-tore kə abəkəc, bawo awut ən ənəjkəs-kəs.» **19** Ntə wəbə Herodu efi mə, əbəncəna babəkə kə məlekə ma Mariki mowurər Isifu dəməre atəf əja Misira, **20** kə moloku kə: «Məyəfə məlek wan kə kərə, məlukus atəf əja Yisrayel, bawo akə ənənafaj kədif ka wan wəkawə mə ənfis-fis.» **21** Kə Isifu ənayefə, k'əlek wan kə kərə kə ənəlukus Yisrayel. **22** Mba ntə ənənəne a Arkelayos əsətə kəyənəne ka wəbə dəkəcəmə da kas Herodu mə, kə Isifu enesə kəkə atəf əja Yude. Kə məlekə molok-lokər kə dəməre, kə Isifu ənəkə atəf əja Kalile. **23** K'ənəkə pəyi dare da Nasarət, ənayəti ntə təjəsərə toluku ta Yecicəs Yosoku nyə sayibə ənənacıçəs mə telare: «Andewe kə wəka Nasaret.»

3 Mata maməkə kə Aşınabi Saj Batis owur pəckawandi nde təgbərə ta atəf əja Yude: **2** «Nəsəkpər bəkəcə nəlomp, bawo dəbə da dəkəm dələtərnel!» **3** Nkən sayibə Esayı ənaloku tetən: «Fum wəkə dim dən deyi kəwur dətəgbərə mə əfə: «Nəlompəs dəpə da Mariki, Nəlompə səpə sən sa wəcək!»» **4** Saj nwə, yamos ya cəfon ca yəkəmə y'əncəberne, pəcgbəncənə bəlet ba akata defi. Cələjkma kə məsə ma cəmə ca dop gəbəcərəm yənayənə kə yeri. **5** Afum aje ənənayefə Yerusaləm, akə ənənayefə atəf əja Yude fəp mə, kə akə ənənayefə sədare nse səyi kənəgbəkə ka Yurden kəsək mə fəp ənənəkə nde eyi mə, **6** ənəcsətər kə kəgbət dəromun teta Kanu nde kənəgbəkə ka Yurden, ənəccən kiciya kərəjan afum dacə. **7** Ntə əncənəjk aka dīne da aFarisi kə da aSadisi ənəderənə kəgbət dəromun teta Kanu mə, k'oloku əja: «Nənə aje nəyi pəmə ənkisin mə! An'əsərə nu kəcəre ntə aryxəksər kiti ka Kanu nkə kəyi kəder mə-e? **8** Awa, nəde nəcəyə məyo mətət mme mərjmentər a nəsəkpər mera kə nəncəmə pələompə dərəj mə. **9** Ta nəcəm-cəmənə a Kanu kəndeyac nu bawo nələku: «Abraham əyəne wətem kosu!» Ef, icloku nu, nənəjk masar mame ba? Kanu kəntam kakafəli mi məyənə awut a Abraham. **10** Ndəkəl oj, tomunt pelip kəcəmə kəcəp ka tək həj nde ntəntəl ya yi: Kətək nkə

o nkə kəntəkom yokom yətət mə, ancep ki, paləm dənənc. **11** Ina, dəromun iŋgbət nu teta kəmentər a nəsəkpər bəkəc, mba nwə eyi kəder im tadarəj mə, dəAmera Əcəməpi əja Kanu kə nənc ende pəcgbət nu. Wəkakə əyo fənəntər patas im. Isətə fe dofum dowure kə cəftə dəwəcək. **12** Pəcəmə dəkər pətəmpər kərəbə dəwaca pəcgbəp, pəgbəy mərjben mətət mme endeməjkərnə dəkəle mə, mba pəcəf fonta dənənc nde dəntənimə mə.» **13** Təm tatəkə tə Yesu ənayefə atəf əja Kalile, k'ender nde kənəgbəkə ka Yurden kəsək nno Saj eyi mə pədesətər kə kəgbət dəromun teta Kanu. **14** Mba kə Saj efəf kəyamsər kə ti, k'oloku Yesu: «In'ə pəmar əsətər məna kəgbət dəromun teta Kanu, kə məna məndər nno iyi mə!» **15** Kə Yesu olukse kə: «Məwəsə ti kərəsnə. Tatəkə tə pəmar payə mes fəp mme Kanu kəsəm su mə.» Awa, kə Saj əwəsə. **16** Yesu ənədelip kəsətə kəgbət dəromun teta Kanu, k'əmpe. Gbəncəna babəkə kə kəm kənəgbətə tetən, k'ənəjk Amera əja Kanu ənəctorər kə pəmə antantoriya. **17** Awa kə dim dontor kəyəfə dəkəm: «Wəkawə wan kem nwə imbətər mə əfə, nkən əbət im mes belbel.»

4 Ntə təncepər mə, kə Amera əja Kanu ənəjekərə

Yesu nde dətəgbərə kəkəsək kə Ənəjk Əlelc ənəwakəs kəsərəne kə kəciya. **2** Ntə Yesu elip kəsənə mata wəco mənəjkələ pibi kə dərəj mə, kə dor dəyə kə. **3** Ntə Ənəjk Əlelc əfəf kəsərəne Yesu kəciya mə, kə ənənder ənələku kə: «Kə təyənə a Wan ka Kanu məyənə-e, mələku oj masar mame məyənə cəcom.» **4** Kə Yesu olukse: «Yecicəs Yosoku yoloku: «Bafo kəcom gəbəcərəm kəsərəne fum kəyi doru, mba moloku ma Kanu fəp məyəsərəne fum kəyi doru.»» **5** Kə Ənəjk Əlelc ənəjekərə Yesu nde Yerusalem dare dosoku, kə ənənəkə ənəcəmbər kə nde dətelempən pa kələ kəpəj kə Kanu kərəj. **6** Kə ənələku Yesu: «Kə təyənə a wan ka Kanu məyənə-e, məyəkə ma dəntaf, bawo dəYecicəs Yosoku ancıcas: «Kanu kəndəsəm məlekə ən, ənədetəmpər əm dəwaca ntə təjəsərəne ta məməpətərə tasər mə.»» **7** Kə Yesu olukse əja: «Mba ancıcas dəYecicəs Yosoku əsə: «Ta məcərəsə Mariki Kanu kam kəyə ka tes təwəy-wəy tən.»» **8** Kə Ənəjk Əlelc ənəjekərə Yesu əsə tərə ənəjəci kərəj, kə ənəmentər kə dəbə da təf ya doru fəp kə dətət da yi. **9** Kə Ənəjk Əlelc ənələku Yesu: «İñsən əm yayə fəp kə məwəsə kətəntənə'əm for kirij-e.» **10** Kə Yesu olukse əja: «Məbələ, məna Sentani! Bawo ancıcas dəYecicəs Yosoku: «Mariki Kanu kam pəmar məctəntənəne for kirij, nkən gəbəcərəm pəmar məcsalənə.»» **11** Kə Ənəjk

耶lec յesak Yesu, awa kō melēke mender mēbəce kō. 12 Nte Yesu ene a alek Sarj Batis k'amber dəbili mō, k'owur kəkə atof ja Kalile. 13 Yesu ըnayi dare da Nasaret, k'ende pəcepe dare da Kaparnam nde deyi kəba ka Kalile kəsək dəndo təf ya Sabulon kō Naftali, 14 nte təyəsəje təkə Kanu kənaloke kusu ka sayibe Esayi mō, telare: 15 «Atof ja Sabulon kō ja Naftali dəpo nde dəyəkə nde kəba ka Kalile, kənəgəkə ka Yurden kəsək, atof ja Kalile nde atoyone aSuyif յande mō, 16 afum a di aye յanacəm-cəmne a Kanu kəmber ja kumunt mō, յanəjk nte Kanu kəyəkfələ kō kəntəfərənə ja mō. Aye յanayi kubump ka kətəgbəkər amera mō, kō pəwəjəkərə pomot ja.» 17 Təm tatəkə to Yesu ənəcop kəkawandi: «Nəsəkpər bəkəc nəlomp, bawo dəbe da dəKəm dələtərənə.» 18 Nte Yesu ənckətəs kəba ka Kalile kəsək mō, k'ənəjk dəwənca mərəj, Siməj nwə ancwe Piyer mō, kō wənc Andəre, յacgbal manta dəkəba, bawo awənt յo յanayone. 19 Kō Yesu oluku ja: «Nəder nəçəps'em darəj, indəsəjə nu kəyənə awənt a afum.» 20 Gbəncana babəkə kō յasək manta maŋan kō յancəmə Yesu darəj. 21 Nte Yesu օrjək pipic mō, kō ənəjk sə dəwənca mərəj Sak wan ka Sebede kō wənc Isar, aye յanayi sə abil յanən disre kō kas kəjan Sebede, յaclompəs-lompəs manta mō. Kō Yesu ewe ja. 22 Gbəncana babəkə kō յasək abil kō kas kəjan, kō յancəmə Yesu darəj. 23 Yesu ənckətəs atof ja Kalile fəp pəctəkse dəkətəla Kanu da aSuyif, pəckawandi Kibarū Kətət ka dəbe da dəKəm, pəctəmsənə sə docu kō ləyiyiru fəp nde dənayi afum mō. 24 Ti tənasəjə tewe tən təsamsər atof ja Siri fəp disre. Packərə kō afum fəp akə docu yamayama denasumpər, pəccu ja mō: Akə yərjək yelec yənctərəs, akə docu da kətəmpənə dənayi, kō akə յanayi ləyiyiru mō, Yesu ənctəməs ja fəp. 25 Kənay k'afum əlarəm kənəcder kəyəfe Kalile, atof ja Sədare Wəco, dare da Yerusaləm, atof ja Yude, kō sədare sa kəca nkə dec dempe Yurden mō.

5 Nte Yesu ənəjk kənay ka afum mō, k'əmpə tərə kərəj, k'əyəkə pəndə, kō acəpsə ən darəj յander nnə eyi mō. 2 Kō Yesu əlek moloku k'eyəfe kətəkse ja: 3 «Pəbotu peyi aye Kanu kəsəj pətət kō յancərenə a յancəmə Kanu fər kiriј waca wəsəkər mō, bawo dəbe da dəKəm, dərən də! 4 Pəbotu peyi aye Kanu kəsəj pətət kō յayi kəbok mō, bawo Kanu kəndekəfərət ja məncər. 5 Pəbotu peyi aye Kanu kəsəj pətət kō յandənce mō, bawo յandekəsət doru fəp, dəyənə ja ke! 6 Pəbotu peyi aye Kanu kəsəj pətət kō təfərət ta

Kanu tembas ja kənəjk pəmə nte amera յoյwos fum dor dəyo kō mō, bawo յandekənəmbərə! 7 Pəbotu peyi aye Kanu kəsəj pətət kō յayəne awənc aya nənəfər mō, bawo Kanu kəndekəyənə ja nənəfər! 8 Pəbotu peyi aye Kanu kəsəj pətət kō յasək bəkəc mō, bawo յandekənəjk Kanu! 9 Pəbotu peyi aye Kanu kəsəj pətət kō յayəne alompəs a pəforu awənc aya dacə mō, bawo andekəwə ja awut a Kanu! 10 Pəbotu peyi aye Kanu kəsəj pətət kō antərəs ja təta kəyi kəjan təfərət ta Kanu mō, ja յandekəsətə dəbe da dəKəm! 11 Pəbotu peyi aye Kanu kəsəj pətət mō k'ələməs nu, pəctərəs, k'andəle nu moloku məlec fəp ma yem təta ina Yesu. 12 Kō tatəkə tembəp nu-ε, nəwoləs-woləs, nəyi pəbotu disre, bawo kəway konu kəmbək nde dəKəm. Tante t'anatərəs sayibe aye յananurjənə kəder a nəna nəcder mō.» 13 «Nəna mer ma doru mō նəyənə. Mba kō mer məndəncə-ε, aflatəm kədəktəsə mi paka o paka. Mentesə fe sə tələm o tələm, mənə pagbal mi afum յanas-nas. 14 Nən'əyənə pəwəjəkəra pa doru. Dare nde denyi torə kərəj mō, aflatəm kənəjək di. 15 Afəmot lamp pagbəpər di kəfala, mba andət di kədət dəm pədətə lamp kərəj, dəsəj pəwəjəkəra akə յayi kələ disre mō fəp. 16 Tin təyə tə pəmar pomot ponu pəsəj pəwəjəkəra tatəkə afum fər kiriј, nte təyəsəjə յanəjk yəbəc yonu yətət, յakor-koru Kanu Papa konu nwə eyi nde dəkəm mō.» 17 «Ta nəcəm-cəmne a təta Sariј kō pəyənə fe ti mətəkəsə ma sayibe fəp m'inder kəliј day. Inder fe kəliј mi day, mba kəsəkəs ka mi pəs k'inderənə. 18 Kance, iŋloku nu ti, kəwon nkə o nkə ka kəm kə antəf afəliј nte o nte dəsəriјə. Afəliј ali toləku təfət tin, afəliј ali tegbəyəs-gbəyəs tin, tatəkə hərə doru delip. 19 Məna nwə o nwə məyəfani tosəm təfət tin mō, mətəkəsə sə afum kəfani tosəm tatəkə, fum wəkəkə endekəfətə dəkəcəmə nde dəbe da dəKəm. Mba kō fum eleləs mosom pətəkse sə afum kələləs mi-ε, fum wəkəkə endekəyə dəkəcəmə dəpəjə nde dəbe da dəKəm. 20 Icləku nu, pəmar nəcəmə dolompu da Kanu darəj nətəs atəkəsə sariјə s'aSuyif kō aFarisi. Kō təntəy-i-ε, nəfəbərə dəbe da dəKəm.» 21 «Nənəne nte analoku atem anu mō: *«Ta mədif fum.»* Məna nwə məndif fum mō, aյkəkər'am dəyək. 22 Mba ina iloku nu: Nwə o nwə pəntəle nnə wənc eyi mō, aյkəkərəs kō dəyək. Kō fum oluku wənc *«Daku də məyənə-ε, pəkəkərəs kə aboc kitə fər kiriј.»* Kō fum oluku wənc: *«Məntəyəkələ-ε, »* palek kō pakə paləm dənəncə da yahanama. (*Geenna g1067*) 23 Kō məndekə kəmentər polojnə pam nde tetek tolojne Kanu kərəj a məcəm-

cemne dənda, a wənc əm əməyjk'am tes tələma-ε, 24 məsak polojnə pam papəkə tetek tolojne Kanu kiriŋ, məkə kəresnə məlompəsnə daco kə wənc əm a məluksərnə kədelorjne. 25 Kə nəsol kə wəyefərənə kam kəkə dəykiti-ε, nəten kətəjnə dəpə, ta wəyefərənə kam pəkəber əm wəboc kiti dəwaca, wəkakə pəsəj əm wəsədar nwə əyjkəber əm dəbili mə. 26 Kance, iclok'əm, məfəwur dəndo ta məlip kəlukse fərəyək fəlpəs nfe məntəmpərə kə mə-ε.» 27 «Nənane pacloku: ‹Ta məsumpər dalakə.› 28 Mba ina iloku nu: Nwə o nwə əməmən wəran haj pəfaj kəfəntərər kə mə-ε, elip kəsumpər dalakə kə wəran wəkakə dəbəkəc. 29 Kə təyənə dəfər dam da kəca kətət dəndesəj'əm kəciya-ε, məkakti di mələm di dəbəl'am. Bawo kəlinj kəfo kələma dis dam kəncepər kəyə dis dam məlməl paləm əm yahanama. (Geenna g1067) 30 Kə təyənə kəca kam kətət kəndesəj'əm kəciya-ε, məgbinti ki mələm ki kəbəl'am. Bawo kəlinj kəfo kələma dis dam kəncepər kəyə dis dam məlməl paləm əm yahanama.» (Geenna g1067) 31 Kə Yesu oluku so: «Ancicəs dəYecicəs Yosoku nte: ‹Kə wərkun endece wəran-ε, pəmar pəcicə wəran wəkakə areka yecenə kə.› 32 Mba ina icloknu: Nwə ence wəran kən mə, əyşəjə wəran wəkakə kəsumpər dalakə kə wərkun wələma ənənə kə-ε, mənə təyənə a kənəncəne kərəkə kəyi fe sariyə disre. Mba nwə əjnənəce wəran nwə wərkun wələma ence mə, nkən so dalakə d'orjsumpər.» 33 «Nəncərə təkə anacicəs atəm anu dəYecicəs Yosoku mə: ‹Ta məyi ta məyə təkə mənaderəm kəyə mə. Mba məyə təkə mənaderəm Mariki fər kirij kəyə mə fəp.› 34 Mba ina icloknu, ta nədermə tələm o tələm: Ta nədermə kəm, bawo dəcəm da Wəbə Kanu də. 35 Ta nədermə antəf, bawo antəf həyənə dəkəcəmbər dən wəcək, ta nədermə so ali Yerusalem bawo dare da Kanu Wəbə wəpəj də. 36 Ta nəderəm so domp, bawo məfətam kəsənə ali kəfon kam kin kəfere kə pəyənə fe ti kəbiyə. 37 Dəmədərəm monu pəmar mələku: ‹Ey, › kə pəyənə kance kə-ε, mələku: ‹Ala, › kə pəyənə a bafə kance kə-ε. Ntə o nte amberənə moloku ma kəderəm maməkə mə, dəyənk əlelc teyefə.» 38 Kə Yesu oluku so ya: «Nəne pacloku dəYecicəs Yosoku: Dəfər d'ayşəjə dəfər kəway, desek d'ayşəjə desek kəway. 39 Mba ina iloku nu ta nəlukse ayek nwə əryə nu pələc mə. Kə fum efer əm kəca dəkanca ya kəca kətət-ε, məcəncə kə so ya mərəj əyək. 40 Kə fum əfəj əm kəkiti teta kəbəjər kam dumə-ε, məsakərə kə so burumus bam. 41 Kə fum entar'am kəkət kilomətər kin-ε, məkət kilomətər

mərəj kə nkən. 42 Məpoce wəkə ontol'am mə, ta məber kəmunt nwə əyfaj kəlekər əm debe da paka pələma mə.» 43 Kə Yesu oluku ya so nte: «Nəne a analoku: ‹Məbətər wənc əm, məter wəterənə kam.› 44 Mba ina icloknu: Nəbətər aterənə anu nətola Kanu pətot akə əntərəs nu mə. 45 Kə nəyə ti-ε, nəntubucənə məyə mətət ma Kanu Papa konu nwə eyi nde dəkəm mə, bawo eyyekər dec dən ayeŋki bəkəc kə atət, patufər wəcafən alompu kə atəlomp. 46 Kə təyənə nəbətər gbəcərəm akə əyambətər nu mə, kəway kərə kə nəsətənə ti-ε? Ali abajəs dut tatəkə tə əyəyo pəmə nəna. 47 Kə təyənə awənc əm aja gbəcərəm əyə məyəyif-ε, pətət pere po məyə-ε məpə pencepər pa akə mə? Ali atəyənə aSuyif, bafə tatəkə tə əyəyo pəmə nəna ba? 48 Awa, nəna nələrə dolompu nəcemp pəmə nte Papa konu nwə eyi nde dəkəm elərə dolompu k'encemp mə.»

6 Kə Yesu oluku ya so: «Nəkəmbərnə kəcyə məyə monu ma dine afum fər kirij nte təyənə əyəmənə nu mə. Kə teyi-ε, Papa konu nwə eyi nde dəkəm mə əfədesəjə nu ti kəway. 2 Nənəfər disre kə mənde kəcəmar atəyə daka-ε, ta məcam ti afum əyacərə. Abajənə kəlomp əyəyo ti, nde wələ wa dəkətola Kanu kə dəpə dəcək, əyactən a afum aləma kəyek-yekəs ya. Icloku nu, kance kə: Kəway kəjan məlməl kə əyəi kəbəj. 3 Mba kə məndəpoce atəyə daka-ε, ta məsəjə kəca kəmeriya kəcərə təkə kətət kəyi kəyə mə. 4 Nənəfər disre kə mənde məcəmar fum-ε, məmar kə kəgbəpnə disre ta wələma pəcərə ti. Papa kam nwə əyñəjk ali ntə təyənəpənə mə, endesəj əm kəway.» 5 «Kə nənde kəctələ Kanu-ε, ta nəcyə pəmə abajənə kəlomp aje kəcəmə dəkətola Kanu kə məgbəkənə ma səpə səpəj kəmbət, ntə təyənə əyəmentərnə afum mə. Kance, icloknu, kəway kəjan kə əyəi kəbəj tatəkə. 6 Mba mana, kə mənde kəctələ Kanu-ε, məbərə dukulo, məgbətərnə kumba, mətələ Papa kəgbəpnə disre, Papa kam nwə əyñəjk ntə təyənəpənə mə, əyşəj əm kəway. 7 Kə məndətələ Kanu-ε, ta məla moloku pəmə atəcərə Kanu, aje əyancəm-cemnə a kə əyalok-loku pələrəm-ε, təyənə Kanu pəcənəkəl əyə. 8 Ta nəctubucənə akəkə, bawo Papa konu əyəcərə mes məmə nəfəjər kə dəsək o dəsək mə, ta nəntatələ kə-ε. 9 Mba nəna, ntə tə pəmar nəctələ Kanu: Kas kosu nwə eyi nde dəkəm mə, məsəjə paleləs decempi da tewe tam topus! 10 Məsəjə a dəbə dam deder. Məsəjə afum əyacəmə təfəj tam darəj dəntəf pəmə dəkəm! 11 Məpoce su kəcom

kəməkə. **12** Məjəjnənə su kiciya kosu, pəmə nte sənəjnənə akə ɻanciyane su mə. **13** Ta məsək su səyə mes mme mərjsəjə su kəciya mə, mba məbarə su ɻorjk ɻelec dəwaca. [Bawo məna man'əyə dəbə, fənəntər kə kəkorkoru teta meren kə meren disrə.] **14** Awa, kə nəjəjnənə afum pəlec mpe ɻayə nu mə-ə, Kas konu nkə kəyi nde dəKəm mə kəjəjnənə nəna sə, **15** mba kə nəntəjnənə afum-ə, Kas konu əfəjnənə nəna sə pəlec ponu.» **16** «Kə məsuj-ə, ta məjey kəro pəmə abəjənə kəlomp, ya ɻandukut kəro kəmentər a ɻasuj. Kance icloku nu: Kəway kəjan məlməl kə ɻayı kəbəj kərjkə. **17** Mba məna, kə məsuj-ə, məsopnə labunde, məbufərnə kəro, **18** nte təjsərə ta məmentər afum a kəsүr kə məndə mə, mba məmentər ti Papa kam Kanu nwə ənəgbəpnə, pəcnəjk nte o nte təngbəpnə mə. Ənəsəj əm kəway.» **19** «Ta nətən kəsətə daka dəlarəm nnə doru dandə, nde ate kə mərka yəjəlsər fəp, nde akiye ɻambərə dəwələ ɻakiye mə. **20** Mba nətən kəyə daka dəlarəm da dəKəm nde Kanu kəyi mə. Dəndo, ate kə mərka yəfələsər mpe o mpe, akiye ɻafəbərə, ɻafəkiyə. **21** Bawo kəfo nkə daka dam denyi mə, difə abəkəc ɻam ɻeyji.» **22** «Dəfər dəyəne lamp da dis. Kə dəfər dam dentesə-ə, dis dam fəp dojmot, **23** mba kə dəfər dam delece-ə, dis dam fəp, kubump kə denyi. Kə təyəne pəwəjərə mpe peyi dis dam mə kəbump kə-ə, kubump kam kəmbək!» **24** «Nwə o nwə əfətam kəbəcə abə mərəj. Kə teyi-ə, enter wəkin pəbətər wəkə, kə pəyəne fe ti-ə, pəsekərəne wəkin, pəber wəkə kumunt. Nəftəm kəbəcə Kanu kə pəsam tem tin.» **25** «It'əsəjə nte iloku nu: Ta nəcəm-cəmənə pələrəm teta tecepərəne tonu doru, paka mpe nəndədi kə pəkə nəndemun mə. Ta nəcəm-cəmənə sə teta dis donu, pəkə nəndeber di mə, bafə kəyi wəyəj kəncepər yeri yedi kə dis dəncepər yamos ba? **26** Nəməmən bəmp ya darenc: Yəfəgbəl defet, yofətel, yəfəməjərənə mənəgbən dəcələ, mba Kas konu nkə kəyi dəKəm mə kəjəsəj yi yeri. Bafə kəyi wəyəj ka nəna kəncepər ka bəmp ya darenc yayəkə dəkəcəmə ba? **27** Fum wəre eyi nu dacə nwə məcəm-cəmənə mənəntəm kəbələs kiyi kən doru ali kururu katin gboj mə-ə? **28** Ta ake tə nəcəm-cəmənə teta yamos-ə? Nəməmən nte yəlejk ya dale yompoj mə: Yəfəbəc, yəfədu yamos. **29** Mba icloku nu, ali wəbə Sulemani yati kə daka da debeki dən fəp enasətə fe yamos nyə yənatesə pəmə ya pələjk papəkə pin mə. **30** Yika yeyi məkə dale, alna pacləm yi dənənc, mba Kanu kəjəsəjə pəmar yi. Nəntəm kəlaç tes tin: Pipice orj

cəke o cəke, Kanu kəndeber nəna apice kəlaç yamos pəcepər tatəkə! **31** Ta nəcəm-cəmənə kəyi konu doru, nəcyifnə: Ake səndədi-ə? Ake səndemun-ə? Yamos yere yə səndebərə-ə? **32** Maməkə mə atəcəre Kanu ɻantən təm fəp. Mba Kas konu nkə kəyi nde dəKəm mə kəncəre a pəmar ɻayı ca yayəkə fəp. **33** Nənurjkənə kəresna kətən dəbə da Kanu kə pələompu pon. Kə ɻayı tatəkə-ə, nkən Kanu endedənərə nu yayəkə fəp. **34** Ta nəcəm-cəmənə pələrəm teta tecepərəne doru tonu alna, nəce alna ɻecəm-cəmənə teta ɻisərka. Pəcuy pa dəsək o dəsək pəntəjənə dəsək da di.»

7 Yesu oluku ɻa: «Ta nəkiti akə nte təjsərə ta andəsəkiti nəna mə. **2** Bawo təkə nənjkiti akə mə, itə Kanu kəndekəkiti sə nəna! Kə potubcə pəkə nəntubcə akə mə, ip'andekəsətubcə nu. **3** Ake'əsəjə nte mənəgbətnə ayika nyə ɻeyi wənc əm dərəfər mə, mba ta mənəjk təmbojk ta kətək pokə pey'əm dərəfər mə-ə? **4** Pələompu pə ba, kələku wənc əm: «Wənc im, məwəsə e ilij əm ayika nyə ɻey'əm dərəfər mə, » mba məna məyə təmbojk ta kətək dərəfər ba? **5** Məna wəbəjənə kəlomp, məlijnə kəresna təmbojk ta kətək dəfər dam, it'əsəjə'am kənəjk belbel ayika nyəkə məfəj kəlij wənc əm dərəfər mə. **6** Ta məsəj daka dəkə ampus mə cen, yəntəm kəluksərənə yənəj əm. Ta nələmər sə mətət monu meyejkı kəway səp, ta yedenas-nas mi.» **7** «Nətola, nəndəsətə. Nətən, nəndənəjk. Nəsut-sut kumba, andəgbite nu. **8** Bawo nwə o nwə ontola Kanu mə, ompoce kə. Nwə o nwə əntən mə, əjnəjk. Nwə o nwə ojsut-sut kumba mə, aŋgbite kə. **9** Kas kəre kəyi nu dacə nwə wan kən ontola kə kəcom, nkən pəsəj kə tasar mə-ə? **10** Kə pəyəne fe ti, an'eyi nu dacə nwə wan kən ontola kə alop, nkən pəsəj kə abok mə? **11** Kə pəyəne nəna aŋə nələcə mə, nəncərə kəsəj awut anu ca yətət-ə, Kas konu nkə kəyi nde dəKəm kəndənəjkənə kəsəj aŋə ɻantola kə ca yətət yayəkə mə! **12** Nəyəne afum təkə nəfəj a ɻayəne nu mə. Tatəkə to Sariyə sa Musa kə Yəcicəs ya Sayibə yosom.» **13** «Nəberə dəkəbərə nde dəwəkənə mə! Dəkəbərə nde dəntəfərənə kələsər mə dəwəkəl, dəpə dəkə aŋkə di mə doncuca fe kəkət. Afum aŋə ɻajkət dəpə dadəkə mə ɻala. **14** Mba dəkəbərə nde dəntəfərənə kiyi wəyəj mə dəwəkənə, dəpə nde aŋkə di mə doncuca kəkət, aŋə ɻajkət di mə ɻala fe.» **15** «Nəkəmbərənə sayibə sa yem. ɻa ɻander nu ɻakərə nu moloku mobotu, mba aleç bəkəc nyə aŋə ɻawey-wey mə. **16** Məyə marjan mələc mə nənde

næcnepæl ña. Awa, næcere so a afopim yokom ya wen kô pøyone fe ti cøyabe dæbæk! 17 Yokom yotot yo tok yotot fap yorjkom, mba kætok nké kæntøtamne mo, yokom yelec yo kørkom. 18 Kætok kætot kæføkom yokom yelec, kætok kætøtamne kæføkom yokom yotot. 19 Kætok nké o nké kæntøkom yokom yotot mo, ancep ki palæm dænenc. 20 Awa møyø ma sayibe sa yem akako mo nænde næcnepæl ña pæmo ntë aijnepæle kætok kætot kô pøyone fe ti kætøtamne yokom ya ki mo.» 21 «Bafø nwæ o nwæ orjlok'ím: «Mariki! Mariki!» ñandekobere deþe da kóm dæntof, mba nwæ gbæcæræm orjø tefan ta Papa kem nwæ eyi nde dæköm mo. 22 Døsök nde Kanu kændeboc kití afum a doru fap dacø mo alaræm ñandeloku: «Mariki, Mariki, bafø tewe tam to sæncbonc ntë sæncloku mosom mam mo, bafø tewe tam to sæncbelse yorj yelec, bafø tewe tam to sæncyonne mes mewey-wey ba?» 23 Indelukse ña døsök dadøkø: «Incere fe nu ali katin! Næbøl'em day fap fonu næryø mes mælecl!» 24 «Awa nwæ o nwæ ejnen'em moloku mame pækøt so mi mo, endeyi pæmo warkun wæcere kækötene mes, nwæ encæmbær kælø kón dætasar teyejki mo. 25 Wæcafæn pætuf, mæncaca mæyekse, afef ñowur yewækärne kælø karjké: Kæfowujø bawo dætasar ancæmbær ki gbiøj. 26 Nwæ o nwæ ejnen'em moloku mame ta ñøkøt mi mo, endeyi pæmo warkun wætæcere kækötene mes, nwæ encæmbær kælø kón dæsænc mo. 27 Wæcafæn pætuf, mæncaca mæyekse, afef ñowur yewækärne kælø karjké. Kæwujø, kætempene ka ki kæbek.» 28 Ntë Yesu elip kælok-loku mo, kó cusu cæwos kænay teta kætækse kón, 29 bawo enctækse ña pæmo fum nwæ ñontømpær kætam mo, kætækse kón kænaciyane kó ka atækse sariye s'aSuyif.

8 Nte Yesu ontor kāyefē dātōrō mō, kō kēnay ka afum
kēncāmē kō dārēj. **2** Awa kō wācunē sen ender
pētōtnēne kō fōr kirij pēcloku: «Mariki, kō mēfaj
ti-ε, mēntam kāsōkās im.» **3** Kō Yesu entēnc kāca,
k'ōngbujenē kō, k'oloku: «Ifaj ti, mēsāk.» Gbēncana
babōkō kō sen sōn sāntamnē. **4** Kō Yesu oluku kō:
«Makēmbärne kēloku ti fum, mba makō māmentärne
wəlojne, pēmōmēn ēm tēta kāsōkāsne kam, mākekāre
polojne pēmō tōkō Musa encic ti mō. Tendeyōnē afum
fēp kācāre a mēntamnē.» **5** Nte Yesu ēmbērē dare da
Kaparnam mō, kō wābē k'asōdar wāRom ender pēloku
kō. **6** Kō wāsōdar nwē eletsenē Yesu: «Mariki, wābēcē
kem efāntāre nde kālō kem, ḥfātam kākōt, kō pēcuy
pāpōrē peyi kō.» **7** Kō Yesu oluku kō: «Indekō ndaram

kətaməs kə.» **8** Kə wəbe k'asədar oluku Yesu: «Mariki, isətə fe dofum defaynen'am nde kələ kem disre, mba maloku toluku tin gbəcərəm, wəbəcə kem pətamnə. **9** Bawo ina yati kətam ka abə em k'iyyi dəntəf, k'iyyi sə asədar aje ḥayi kətam ka ina sə dəntəf mo. K'iloku wəkin: «Məkə, » wəkayi ḥyəkə. K'iloku wəkə: «Məder, » wəkayi ender. K'iloku wəcar kem: «Məyə nte-ə, » ḥyəti.» **10** Nte Yesu encəjəkəl moloku mən mə, kə teta wəsədar nwə tenciyane kə, k'oloku akə ḥyanacəmə kə darəj mo: «İcloku nu kance: Inərke fe fum o fum aYisrayel daco kəlaŋ pəmo kərke! **11** Iloku nu: Afum alarəm ḥyandeder kəyeffə kəca nkə dec dəmpə kə nkə dərjkələ mə, ḥyandə deməsa nde debə da dəKəm dəntəf kə Abraham, Siyaka kə Yakuba. **12** Mba afum aje pənamar ḥyalek ke ka di mə, andeləm ḥya dəkubump. Difo kəbok kə kərəjərənə sek kəndekəy!» **13** Kə Yesu oluku wəsədar wəkakə: «Malukus nde ndaram, təkə mənjbəkər kəlaŋ mo teder əm.» Tem tatəkə yati tə wəbəcə kən ənatamnə. **14** Kə Yesu ḥyəkə nda Piyer, k'ḥyəkə pənərək iya ka wəran ka Piyer pəfəntərə ta əntamnə-ə. Fiba fənayi kə. **15** Kə Yesu ḥyəgburjənə kə kəca, kə fiba fəsak kə, kə wəran nwə eyəfe, k'osumpər kəbəcə Yesu. **16** Dəfəy dəndebəp, k'ajkərə Yesu afum alarəm aje yəŋk yəlec yonctərəs mo. Kə Yesu əmbəlse moloku mən yəŋk yəlec, k'entaməs acuy fəp. **17** Tatəkə tə mes menalare, mme Sayibe Esayı enaloku mo: «Enalıq təkə tənctərəs su mə, k'əsare docu dosu.» **18** Nte Yesu ənərək kənay kəkel kə mə, k'osom acepsə ən darəj a əjacali kə nkən ntende mokuru ma kəba kərəkə. **19** Kə wətəkse sariyə sa aSuyif ələtərəne Yesu, k'oloku kə: «Wətəkse, ifarj kəyone wəcepse kam, indecəm'am darəj nnə o nnə məndekə mo.» **20** Kə Yesu oluku kə: «Məsəŋk məyə bi dəkədire kə bəmp yəyə wələ dəkədire. Mba ina Wan ka Wərkun, iyə fe kəfə nkə intam kəboc domp dem mo.» **21** Kə fum wələmə acepsə ən darəj daco oluku kə: «Mariki, məwos'em kəresna kəkə, iko iwup papa kem.» **22** Kə Yesu oluku kə: «Məceps'em darəj, məce afi ḥywup afi ajan.» **23** Kə Yesu əmbəkə debil kə acepsə ən darəj. **24** Pəwon fe kə afef ḥyəpəj əyeyəfe kəwur dəkəba. Nte yam yeyi kəgbəpərəne abil mo, Yesu pəcdire. **25** Kə acepsə ən darəj ḥyalətərəne, kə ḥyantimi kə əjacloku: «Mariki, məyac su! Kəfi kə sənder!» **26** Kə Yesu eyif ḥya: «Ta ake tə nəjyəsənə-ə? Nayə fe kəlaŋ kəpəj!» Kə Yesu eyəfe k'əngbəj-gbəjər afef kə kəba, kə pəyə yey. **27** Kə cusu cəwos acepsə ən darəj, kə ḥyaloku: «Ake wərkun əfə wəkawə-ə, nte afef kə domun vəncəmə təfan tən

darəj mə?» **28** Nte Yesu encali mokuru ntende atəf ja Kadara mə, kə afum mərəj ŋawur nde cufu dacə, kə ŋander ŋacəmə kə fər kirij. Afum akane yɔŋk yelec yenayi ja, ŋanaya wewyew, ali fum enctam fe kəcepər dəpə dadoko. **29** Awa kə ŋayefə kəkule-kule: «Wan ka Kanu, ake məfajər su-ε? Mənder nnə kədetərəs su a tem tecbəp ba?» **30** Awa, ŋanabələne fe kə səp yəlarəm nyə yəncəmət mə. **31** Kə yɔŋk yelec yəletsənə Yesu, yocloku: «Kə məfaj kəbeləs su-ε, məkekərə su dəsəp yəlarəm yayə!» **32** Kə Yesu oluku: «Nəkə dəndo!» Kə yɔŋk yelec yowur afum akane kə yɔŋk yəbərə dəsəp. Gbəncana babəkə kə səp yaye yeyefə tərə kəroj kə yontor dəkəba, kə yəngbətse, kə yefis-fis fəp dəromun. **33** Kə akek a səp yayəkə ŋayekə kəkə dare. Kə ŋaləm təkə tənacepər mə fəp kə təkə təsətə afum mərəj akakə yɔŋk yelec yenayi mə. **34** Awa, kə aka dare fəp ŋawur kəkənərk Yesu. Nte ŋambəp kə mə, kə ŋaletsənə Yesu a pəbəle atəf ŋarjan.

9 Kə Yesu əmbəke debil, k'encali kəba k'əŋkə dare dən. **2** Gbəncana babəkə kə afum ŋajkərə Yesu wərkun nwə ənafi wəcək pəfəntərə dəpoko mə. Nte Yesu encərə a kəlaŋ kərjan kəmbək mə, k'oloku wəfi wəcək: «Wenc im, məbəknə! Ajajnen'am kiciya kam.» **3** Awa kə atəkəs sariye s'aSuyif aləma ŋayefə kəcəm-cəmne dəbəkəc: «Fum wəkawə, Kanu k'eyi kələmas!» **4** Nte Yesu encərə məcəm-cəmne maʃən mə, k'eyif ja: «T'ake tə nəncəm-cəmne pəlec dəbəkəc yonu-ε? **5** Mosom mərəj mə mame: «Ajajnen'am kiciya, » kə «Məyefə, məkət, » tosom tere tətəcuca kələkə-ε? **6** Awa, indeyə nu tantə nte təŋsəjə nəcərə a ina, Wan ka Wərkun, intəmpər kətam kəŋajnenə kiciya nnə doru dandə.» Kə Yesu oluku wəfi wəcək: «Məyefə məlek poko pam məkə nde ndaram!» **7** Kə wərkun nwə eyefə k'əŋkə ndorən. **8** Nte kənay k'affum kənərk ti mə, kə cusu cəwos ja pəpəj, kə ŋankor-koru Kanu nkə kəsəŋ afum kətam kajkə mə. **9** Kə Yesu osumpur dəpə kəkə, k'ənəjk wərkun wələma pacwe kə Matiye pənde argbancan ja abajəs dut. Kə Yesu oluku kə: «Məcəps'em darəj!» Kə Matiye eyefə k'əncepəsə Yesu darəj. **10** Dəsək dələma, Yesu kə acepəsə ən darəj ŋajkə ŋadi yeri nda Matiye. Awa, k'abajəs dut alərəm kə aciya ŋander ŋadi yeri kə Yesu. **11** Nte aFarisi ŋanərk tatəkə mə, kə ŋayif acepəsə darəj a Yesu: «Ta ake tə wətəkəs konu eyi kədine yeri kə abajəs dut kə aciya-ε? **12** Kə Yesu ene ja sim, k'oloku: «Pəmar fe atamne ŋafaj wətən col, mba acuy ja pəmar a

ŋafaj kə. **13** Nəkə nətəkəs tokə moloku ma Kanu mmə mementər mə: «Nənəfər d'ifaj, bafə yolojnə.» Awa, bafə alompu ŋ'inder kəwe, mba aciya.» **14** Kə acepəsə a Saŋ Batis darəj ŋalətərənə Yesu kə ŋayif kə: «T'ake tə acepəsə am darəj ŋantəsuŋə, mba səna kə afarisi səcsuŋ pələram-ε?» **15** Kə Yesu eyif ja: «Pəmar afum aŋe awe kəgbəjne mə, ŋaməncəne kə ŋasərəyi kə wəfura ba? Mba dəsək dəndebəp nte andeliŋ wəfura mə. Awa, ŋandesuŋ dəsək dadəkə. **16** Ali fum əʃfapərə kəloto kəfū yamos yəməce-məce. Kə teyi-ε, kəloto kəfū kəjwali yamos yəməce-məce, təsəjə pəwali pa kəloto kəkər pəbək petas pəwale pəcəkə-cəkə. **17** Ali fum əʃəber wen wofu dətələba pa akata pokur, kə teyi-ε, wen wejwəsəli tələba, wolojə dəntəf, tələba pələce. Mba wen wofu, dətələba tofu t'amber wi. Ti disre, wen kə tələba ŋenji belbel.» **18** Nte Yesu eyi kələku ja moloku mame mə, kə wəkirij k'aSuyif wələma ender. K'ontontənə Yesu fər kirij, k'oloku kə: «Wan kem wəran entəp kəcfi. Mba məkə mədeñər kə waca, endəfətə.» **19** Kə Yesu eyefə k'əncəmə wəkirij nwə darəj, kə acepəsə ən darəj ŋasol kə ja. **20** Gbəncana babəkə kə wəran wələma nwə docu da kəwur mecir dənayi tənasətə meren wəco kə mərəj mə, ender Yesu tadarəj, k'ongbuŋəne dobol da yamos yən. **21** Awa kə wəran nwə olokune dəbəkəc: «K'ingbuŋəne gəbəcərəm yamos yən-ε, intamne!» **22** Kə Yesu ejkafələ, k'ənəjk wəran nwə, k'oloku kə: «Məbəknə, wan kem! Kəlaŋ kam kəntamas əm.» Gbəncana babəkə kə wəran nwə entamne oj. **23** Nte Yesu ender kələ kə wəkirij nwə mə, k'ənəjk afula luk ya defi kə kənay ka afum ŋacbok ŋacpə ŋactor. **24** Kə Yesu oluku ja: «Nəwur nde dabəjka! Wəyecəra wəkawə efi fe, kədire k'endə.» Kə afum ŋayefə kəfani Yesu. **25** Nte awurene kənay ka afum dabəjka mə, kə Yesu əmbərə dukulə k'osumpər wəyecəra kəca, kə wəkakə eyefə. **26** Kə tes tatəkə təsamsər dətəf fəp. **27** Nte Yesu osumpər dəpə kəkə mə, kə atənərk mərəj ŋancəmə kə darəj ŋackule-kule: «Wan ka Dawuda, məyəne su nənəfər!» **28** Kə Yesu əmbərə kələ kajkə ŋayi mə disre, k'atənəjk ŋalətərənə kə, kə Yesu eyif ja: «Nəncəm-cəmne a intam kətaməs fər yonu ba?» Kə atənəjk ŋalukse kə: «Ey, Mariki.» **29** Kə Yesu ongbuŋəne fər yaŋan pəcloku: «Mes mecepər nnə nəyi mə, pəmə nte nələj mə!» **30** Kə fər yaŋan yoluksərnə sə kənəjk. Kə Yesu ololokər ja pəctiŋ-tiŋ ja: «Nəkəməbərnə, ta nwə o nwə pəcəre til!» **31** Mba nte akakə ŋawur mə, kə ŋaloku teta Yesu dətəf fəp. **32** Akakə Yesu ənatəp kətəməs mə

ŋandewur, gbəncana babokə k'ajkəre kə wətəlok-loku nwə ŋoyk ŋelec ŋonctorəs mə. **33** Kə Yesu əmbeləs ŋoyk ŋelec ŋaŋko, kə wətəlok-loku eyefə kəlok-loku. Kə cusu cəwos kənay ka afum pəpəj, kə ŋaloku: «Səntanəjk fe tes pəmə tante atof ŋa Yisrayell!» **34** Mba kə aFariſi ŋaloku: «Wəkirij ka ŋoyk yelec əsəj kə fənəntər fəbeləsə yəyək yelec.» **35** Kə Yesu encepər-cepər sədare səpəj kə səfət sa dətəf fəp. Pəctəksə mofo mayan ma dəkətola Kanu d'aSuyif, pəckawandi Kibarū Kətət ka dəbe da Kanu, pəctamsənə sə docu kə lanyiru fəp. **36** Nte Yesu ənanəjk kənay ka afum mə, k'əyəne ŋa nənəfor. Dis dələl afum kə bəkəc yelece ŋa, ŋanayı dəpəcuca pəmə ŋkesiya nyə yəntəyo wəkek mə. **37** Awa kə Yesu oluku acepsə ən darəj: «Dale dətel dəmbək, mba atel ŋampice. **38** Nəletsənə Mariki ma kətel pəberənə sə atel aləmə aje ŋandetele kə mə.»

10 Kə Yesu ewe acepsə ən darəj aje wəco kə mərəj, k'əsəj ŋa fənəntər fətame kəbələs yəyək yelec, kətaməs ka docu kə lanyiru fəp. **2** Mewe ma Asom ən wəco kə mərəj mə mame: wəcəko-cəko Simoj nwə aŋwe Piyer mə, kə wənc Andəre, Sak kə wənc Isar awut a Sebede, **3** Filip, Bartelemy, Toma, Matiye wəbəjəs dut, Sak wan ka Alfe, Tade, **4** Simoj wəKanaj kə Yudas wəka dare da Keriyot nwə ənabər Yesu aterənə ən dəwaca mə. **5** Acepsə darəj wəco kə mərəj aje ŋo Yesu ənasom dətəf, k'enderəj ŋa sə mosom mme: «Ta nəkə nda atəyəne aSuyif, ta nəbəre dare da aSamari. **6** Mba nəkə nda aYisrayel aje ŋayi pəmə ŋkesiya yəsələ mə. **7** Kə nəyi dəpə-ε, nəcdərəj: «Dəbe da dəKəm dələtərən!» **8** Nətaməs atətamnə, nətimi afi, nətaməs acunə sen, nəbeləs yəyək yelec. Ampoce nu kifali, nəna sə nəpocə kifali. **9** Ta nədemnə kəma, kə pəyəne fe ti gbeti, ta nəber pəsam dəyuba. **10** Ta nətəmpər ləba kəkə marənt. Nəkekəre burumus bin bin gboj. Ta nətəmpərenə cafta, ta nətəmpərenə kəgbo. Ti disre pəmar wəbəc pəsətə yeri yən. **11** Kəberə nkə o nkə kə nəmbəre dare dəpəj kə pəyəne fe ti dəfət-ε, nəten fum wəlel nwə orjwose kəməjk nu mə. Nəyi nda fum wəkako haj dəsək nde nənyefə kəwur dare dadəkə nəsumpər dəpə donu kəkə mə. **12** Kələ nkə nəmbəre mə, nəkule: «Kanu kəsəj nu pəforu!» **13** Kə aka kələ ŋaŋko ŋawose kəbaŋ nu belbel-ε, kətolane konu kəjəsəj ŋa pəforu! Mba kə ŋantəwose kəbaŋ nu-ε, kətolane konu ka pəforu kəjəkə kəŋluksərnə nu! **14** K'afati kəbaŋ nu waca mərəj, ta awose kəcəŋkəl moloku monu kələ kələma, kə

pəyəne fe ti dare dələma-ε, nəyefə kəfə kəŋkə, nəckoŋ-kəj kəfəl nkə wəcək wonu welek mə, ti tendeyəne aka dare dadəkə sede a ŋanabar fe nu. **15** Iloku nu kance: Dəsək nde Kanu kəndekiti afum fəp mə, Kanu kənayenjk fe abəkəc nənə afum aleg a təf ya Sodom kə Komora ŋayi mə pəmə ntə kəndeyenjkəraka dare dadəkə abəkəc mə.» **16** «Nəcərjkəl! Isom nu, mba nəŋkəyi pəmə ntə ŋkesiya yəyəi calma dacə mə. Awa, nəkembərnə pəmə bok, nəyəne atəlaşər mes pəmə ntantoriya. **17** Nəkembərnə afum ŋandekəkekəre nu aboc kiti fər kiriŋ dəŋkiti. ŋandekəsute nu cəŋgbangban nde dəkətola Kanu danjan. **18** ŋandekəkekəre nu nda akirij a sədare səpəj kə abə a təf fər kiriŋ təta ina. Nən'endekəyən'em sede fər yaŋan kiriŋ kə ya atəyəne aSuyif. **19** K'andekəkekəre nu for ya aboc kiti kiriŋ-ε, ta nədekə nəccəm-cemnə pələrəm nəcyifnə: «Cəke cə səŋkəlok-loku, kə moloku mere mə səŋkəloklu-ε?» **20** Əy, tem tatəkə, Kanu kəndekəsəj nu təkə pəmar nələku mə. **21** Ti disre bafə nən'endekəlok-loku, mba Amera ŋa Papa konu Kanu ŋandekəlok-loke nu. **22** Wənc endekəsəj wənc padif. Tatəkə tə kas kəndekəsəyo wan kən. Awut ŋandekəcəmə akombəra ayan dəbəkəc, ŋasəj ŋa padif. **23** Fəp fəndeter nu təta tewe tem. Mba nwə endebəknə ti haj mes maməkə melip mə, Kanu kəndeyac kə. **24** K'andekə pactərəs nu dare dadəkə-ε, nəcepsə nəkə dare dələma. Iclou nu kance kə: «Wən kə Wərkun endeder-ε, tendetəjnə ta nəntəlip kəkət sədare sa Yisrayel fəp-ε. **25** Wəcepse darəj əfəbek dəkəcəmə pətas wətəksə kən. Wəcar əfəyo dəkəcəmə dəpəj pətas mariki mən. **26** Nte tentesə mə, pəmar wəcepse darəj pəyi pəmə wətəksə kən, wəcar pəyi pəmə mariki mən. K'aloku wəkiriŋ ka kəlo: «Sentani Bələbul bə məyəne-ε,» aləmsənə sə aka kələ kən disre haj pacepərər.» **27** «Ti disre ta nənesə afum! Nte o ntə təməjknə mə andenəjk ti, kə ntə təŋgbəpnə mə, andecəre ti. **28** Nte iŋloku nu kubump mə, nəgbəkəre ti kələku daj pej. Nte imərjkəs nu dələrəs mə, nədərəj ti pəpəj mofo mebəpsənə. **29** Ta nənesə afum aje ŋandif dis gbaçəram, ta ŋantam kədif kəyi wəyən nkə kəyi nu mə. Mba nwə pəmar nənesə mə, nkən əyəne Kanu nkə kəntam kədif nu kədifənə sə afəkəl nde yahanama mə. (**Geenna g1067**) **30** Ali pacaməs gbaŋa mərəj fəreŋk fin, təfəsəjə agbaŋa ŋaŋko jin ŋətempənə dəntəf ta Papa konu encəre ti-ε. **31** Mba nəna, ali delay da cəfon ca domp donu Kanu kəncəre di fəp. **32** Awa, ta nənesə! Nnə Kanu kəyi mə nəyə dəkəcəmə nde dəmbək dətas da gbaŋa yayəkə mə!» **33** «Kə fum nwə o nwə oluku

afum fôr kiriç: «İncâre Yesu, nkön ɔy'em»-ε, ina Yesu indekôwose teta fum wâkayi ndena Papa kem nwê eyi nde dâkôm mô. 33 Mba kô fum oloku afum fôr kiriç: «İncâre fe Yesu, bafô nkön ɔy'em»-ε, ina Yesu so ifodekôcere kô ndena Papa kem nwê eyi nde dâkôm mô.» 34 «Ta nâcem-cemne a peforu p'înjkere kâsöj doru, bafô peforu p'înjkere mba kâsutene. 35 Bawo inder kâgbey kas kô wan kôn wârkun, wan wâran kô kere, wansö kô kâncera kôn. 36 Afum a kâlô kôn disre yati ŋandeyone aterene ô. 37 Nwe ɔmbotär kas kô kere petas ina Yesu mô, ɔyô fe dâkâceme kâyone wâcepse kem darâj. Nwe ɔmbotär wan kôn wârkun kô pâyone fe ti wan kôn wâran petas ina Yesu mô, ɔyô fe dâkâceme kâyone wâcepse kem darâj. 38 Kô mâna nwe mânтовose kâtörâs kô kâfi teta kâcepse kem darâj mô, mafôyô dâkâceme kâyone wâcepse kem. 39 Mâna nwe mânđetén kâyac kiyi kam doru mô, kândesalpér ôm. Mâna nwe kiyi kam doru kâysalpér ôm teta ina Yesu mô, mânđesôta ki.» 40 Nnô o nnô nâjôkô kâdajk Kibaru kâtöt pabaj nu mô, ina Yesu ambañ. Fum nwe embañ im mô, embañ so nwe osom im mô. 41 Kô fum embañ sayibe bawo sayibe sô-ε, wâkayi endesôta kâway nkê ajsorj sayibe mô. Kô fum embañ fum wâlompu teta dolompu dôñ-ε, kâway ka wâlompu k'âjksôta. 42 Icloku nu ti kance kô: Kô fum ɔsorj nwe efete dâkâceme acepsë em dacô domun dêcarjk tâmbal katin teta kâyone kâjan acepsë em darâj mô, ɔfôdekobut kâsôta kâway kôn kâtöt.

11 Nte Yesu elip kâsom tosom tatôkô acepsë ôn darâj wâco kô mérâj mô, k'âjôkô pâctakse pâckawandi sâdare sâyan. 2 Nte Ajnabi Sañ Batis enayî dâbili mô, k'ene pacloku teta Krist kô yebac nyê öncyo mô. Kô Sañ osom acepsë ôn darâj alôma nnô Krist eyi mô, 3 kâkoyif Yesu: «Mân'øyone nwe eyi kâder kâdeyac afum a Kanu mô, kô tâyone fe mâna-ε, ka pâmar sâkar so wâloma ba?» 4 Kô Yesu olukse ña: «Nekô nâlokû Sañ tâkô nane kô tâkô nânajk mô: 5 Atôñajk ŋanajk, atâtam kâkot ŋanjot, k'asokas acune sen, atâne ŋane, afi ŋafôte, aŋkawandi Kibaru Kâtöt nnô atâyo daka ŋayi mô. 6 Pêbôt nwe ɔntôdesak kâgbékôr im kâlaç kôn mô!» 7 Nte acepsë a Sañ darâj ŋanye fe kâlukus mô, kô Yesu eyefe kâluku kânat ka afum teta Sañ pâcyif: «Ake nânakô kâmomân nde dâtegbere-ε: Fum nwe efane pâmô awo një afef ŋeyikac mô ba? 8 Anô nânakô kâmomân: Wârkun wâsakap ba? Mba nâcere a aje ŋârsakap belbel mô, dâwôla wa abe wô ŋayi! 9 Mba anô nânakô oj kâmomân-ε: Sayibe ba?

Ey, icloku nu, Sañ encepér sayibe fôp dâkâceme. 10 Tetôñ t'ancâs nde Yecicas Yosoku disre: «Mâcâjkâl: Indekekere wâsom kem fôr yam kiriç, pâkôlomps'am dôpô.» 11 Kance icloku nu: Afum aje aran ŋajkom mô dacô, ali fum ɔyô fe dâkâceme petas Sañ Batis. Mba wâkâ efete debe da dâkôm mô, ɔyô dâkâceme petas kô. 12 Kâye fe dôsôk da Sañ Batis haj ndekâl, debe da dâkôm kâdaktar disre deyi, adaktar a di ŋayi kâten kâbaj di. 13 Bawo sariye sa Musa kô Sayibe fôp ŋanadajk tâkô tendeder mô haj tem ta Sañ, 14 kô nâwose kance ka ti-ε, Sañ ɔyone Ajnabi Eli nwe pânamar kâder mô. 15 Mâna nwe mânjô lâjës mô, mâne ti! 16 An'indetubucene detemp dande-ε? Awa, nânajk aje ŋâjwurene mô: Awut aje ŋânde kâfo nkê afum ŋambapsene mô, ŋacwe akô mô. 17 ŋacloku: «Sâfulane nu luk, kô nântopise! Kô sâlejse nu melej ma defi, kô nântabok.» 18 Bawo Sañ ender: Pâcsuñ, ta oymun wen-ε, k'âloku: «Oyo ŋanjk ŋelec!» 19 Kô ina Wan ka Wârkun inder, icdi yeri icmun wen, awa k'âloku: «Wâcelâk iyone, wâcis, wanapa ka abanjas dut k'aciyal! Mba k'anajk ntë kâcere kâkotene mes ka Kanu kânyo mô-ε, ancere a belbel bô kâyi kâyo.» 20 Kô Yesu eyefe kânal pâpôj sâdare nse anayo mes mewey-wey malarom mô, bawo ŋanasâkpér fe bâkâc yelec yanjan: 21 Pâlec pâpôj peyi mâna dare da Korasin! Pâlec pâpôj peyi mâna dare da Betsayida! Bawo tâcyone a mes mewey-wey mme Kanu kânat nno ndoronu mô, m'anayo aka sâdare sa Tir kô Sidôj-ε, kô ŋanasâkpér bâkâc pâwon, ŋacme pâlompu darâj, ŋaberne yamos ya kâbal, ŋamôncne! 22 It'âsorj nte iloku nu, dôsôk nde Kanu kândekiti afum fôp mô pândeyerjkôr nu petas aka sâdare sa Tir kô Sidôj. 23 Kô nâna aka Kaparnam, nâncem-cemne a andepene nu haj dâkôm ba? Ala! Andetore nu dântof haj nde afum afi ŋayi mô. Bawo mes mewey-wey mme anayo ndoronu mô, im'anayo dare da afum ałec aSodom-ε, kô dare dadôkô dâsoroyi haj mokô! (Hadès g86) 24 It'âsorj, icloku nu: Dôsôk nde Kanu kândekiti afum fôp mô, pândeyerjkôr nu petas aka dare da Sodom.» 25 Tem tatôkô to Yesu enatola Kanu nte: «Ijkor-kor'âm Papa, Mariki ma dâkôm kô dântof, bawo mâmeykâr mes mamokâ acere kâkotene mes kô asoku sâbomp, kô mâmémentar mi afet dâkâceme. 26 Ey, Papa, bawo tatôkô to mafaj ti. 27 Papa kem ɔsorj im mes fôp, nwe o nwe encere fe so Papa kô pântâyone Wan-ε, kô nwe Wan ŋejfaj kâmentar kô mô. 28 Nâder nnô iyi mô, nâna

anje nəntarpene yesare yonu mō. Inten fe kətasərnə nu, imbət mes. Kənəsəm k'indesən nu. **29** Nəlek oj nəna so yebəc nyə ifaq a nəsumpər mō, nəcəjkəl metəkse mem, bawo imbət amerə, k'indənce. Ti disre nəndəsətə kənəsəm nənasərka. **30** Ey, yebəc nyə ifaq a nəsumpər mō yoncuca fe. Pesare mpe isarsər nu mō pəfəfərəne.

12 Tem tələma Yesu pəccali dale, dəsək da kənəsəm nde ampuse Mariki mō denayi. Dor denayi acəpse ən darəj, kə əyəfe kəçəsəru səbomp sa mənğben əacsəm. **2** Nte aFarisi ənənək ti mō, kə ənaloku Yesu: «Mənənək! Acəpse am darəj əyai kəyə nte Sariyə səntəwose dəsək da kənəsəm nde ampuse Mariki mō.» **3** Mba kə Yesu eyif əja: «Nəñkaraj fe dəYecicəs Yosoku təkə Dawuda kə asol ən ənənaya nte dor denayə əja mō ba? **4** Nte ənabərə kələ ka Kanu, kə ənasəm cəcom nce analoynə Kanu, nce Sariyə sənatəwose nkən kə asol ən kəsəm mənə aloynə gəbərəm mə? **5** Kə pəyənə fe ti nəñkaraj fe so dəsariyə sa Musa, a dəsək da kənəsəm nde ampuse Mariki mō, bəfə aloynə ənfəleləs sariyə sa kənəsəm dəkələ kəpəj ka Kanu ba? Mba ti disre ənfəsərə kiciya! **6** Iclou nu ti, paka poləma peyi nnə mpe dəkəcəmə da pi dəmbək dətas kələ kəpəj ka Kanu mō. **7** Kanu kənaloku dəYecicəs Yosoku: «Nənəfər d'ifan, bəfə yoloynə! Nəccərə tatəkə-ə, kə nəntərəs fe atəciya. **8** Bawo Wan ka Wərkun əyəne mariki ma dəsək da kənəsəm nde ampuse Mariki mō. **9** Kə Yesu əyikə nde dəkətola Kanu daşan dələma. **10** Awa wərkun wələma ənayi dəndo pədəmtər kəca. Kə aFarisi əyayif Yesu: «Añwose fum kətaməs dəsək da kənəsəm nde ampuse Mariki mō ba?» Ənənaya ti nte təñsərə əyəmsənə kə mō. **11** Kə Yesu eyif əja: «An'eyi nu dacə nwə əryə arjkesiya əjin gboj, ənetəmpənə debi dəsək da kənəsəm ta əmpənə əji dəsək din dadəkə-ə? **12** Dəkəcəmə da fum dəncepər da arjkesiya pəbələ! Ti disre, Sariyə səwose kəyə pətət simiti dəsək da kənəsəm.» **13** Kə Yesu oloku wərkun nwə: «Mətənci kəca!» Kə wərkun nwə entenci kəca kən kə kajko so kəntamnə pəmə kəjko. **14** Ti tənasənə kə aFarisi ənwur dəkətola Kanu daşan kəkənənə nte təñsərə əyatəjnənə tedifə ta Yesu mō. **15** Nte Yesu əncərə məcəməmənə məlec məjan mō, k'eyefə kəfə kajko. Kə kənay k'afum kəncəmə kə darəj, k'entaməs acuy fəp. **16** Mba Yesu pəctiŋ-tiŋ əja, pəcmənə əja kələku afum nwə əyəne mō. **17** Ənaloku ti nte təñsərə mes mələrə, mme sayibə Esayı ənaloku mō: **18** «Kə Kanu kələku:

«Mənənək, wəbəcə kem əfə wəkawə: Nkən iyek-yek, nkən imbətər, nkən, əyəsəj im pəbotu fəp. Indeber kə Amera əjem, pəde pəcdərəkər afum a təf ya doru fəp dolompu dem. **19** Əfədecəpə kə fum, əfədekule-kule. Afədecəjəl dim dən dabəjka. **20** Əfədetəpi awo əyonutne, əfədenim lamp depice pomot. Tante tende pəcəyə so haj pəsərə pələməpə kətam. **21** Afum a təf fəp əyandegbekər tewe tən amerə.» **22** K'əyikərə Yesu fum nwə əyikə əyəcək əyəctərəs ta əyənək, ta entam so kaloku-loku mō. Kə Yesu əntaməs kə, k'ənənək k'olokulo kəsəm. **23** Nte pənciyane kənay k'afum fəp mō, kə ənaloku: «Bəfə Wan ka Dawuda əfə, nwə Kanu kəsəm kədəyac afum ən mō ba?» **24** Nte aFarisi ənənəti mō, kə ənaloku: «Wəkirij ka əyikə yelec Sentani Bələbul, Yesu wəkawə əmbələs əyikə yelec!» **25** Nte Yesu əncərə pəcəməmənə pəyənə mō, k'olokulo: «Atəf o atəf əyə əyəyərənə əyisərə mō, dəkələcə əyikə, təyənə dare o dare, kələ o kələ disre, ca fəp nyə əyəyərənə əyisərə mō, yəftəmə kəcəmə. **26** Kə Sentani səmbələs Sentani-ə, səyerne sisərka. Cəke cə dəbə da si dentam kəcəmə gbiŋ-ə? **27** Kə təyənə ina Yesu, Bələbul imbeləs əyikə yelec-ə, afum anu orj, an' əyəmbələs əyikə yelec-ə? Ti təsərə nte akako yati əyandeyənə akiti anu mō. **28** Mba kə təyənə Amera əja Kanu ə'ina imbeləs əyikə yelec-ə, awa dəbə da Kanu dender haj nnə nəyi mō. **29** Cəke cə fum əntam kəbərə kələ ka wəka səkət disre, pəwətəs daka dən fəp, ta onurkənə pəsekət kərəsna wəka səkət wəkakə-ə? K'elip kəsekət kə-ə a pədefənət daka da kələ kən. **30** Nwə əntəyəi kə ina mō, enter im, mba nwə əntəlojkan' em mō, əsamsər' em. **31** It'əsərə nte iloku nu, kiciya kə kələməs fəp andekəyajnənə yi afum, mba afədekəyajnənə kələməs ka Amera əja Kanu. **32** Məna nwə o nwə məjələku pələc pa Wan ka Wərkun mō, andekəyajnən' am ti, mba nwə o nwə əyələku pələc pa Amera əyəcəpə mō, afəyajnənə kətə kəyəfe nnə doru dəndə haj doru nde dəndəder mō.» (**aioñ g165**) **33** Kə Yesu enderərə so moloku mme: «Kə kətək kəntəsə-ə, yokom ya ki yentəsə. Kə kətək kəntətamnə-ə, yokom ya ki yəftəsə. Yokom ya katək y'əyənəpələ ki. **34** Nəna əyəsə! Cəke cə nəntam kəcərə kələku moloku mətət ta nəna nəntəsə-ə? Bawo nte təyəlas abəkəc mō, tə kusu kəjələku. **35** Fum wətət, dəabəkəc əyətət əyələk mes mətət məkə meyi kə mō. Fum wələc, dəabəkəc əyətət əyələk mes məlec məkə meyi kə mō. **36** Iclou nu ti: Dəsək nde andekitə afum fəp mō, əyandələmər Kanu moloku məjan məlec fəp mme məntəyə dəkəcəmə mō. **37** Bawo moloku

mam mendesōje Kanu kələm əm wəlompu, kə pəyone fe ti-ε, patərəs əm.» **38** Atəkse sariye sa aSuyif kə aFarisi ŋaloku Yesu: «Wətəkse, səfaj kənəŋk təgbekəre təwəy-wəy tam tin ntə tementər a Kanu kəsom əm mə.» **39** Kə Yesu oluku ŋa: «Dətemp dəlec dətəcəmə danapa da Kanu dərəj ŋayi kəten təgbekəre təwəy-wəy ntə tementər a Kanu kəsom im mə. Afəsəmentər ŋa təgbekəre ntə o ntə kə pəntəyone ta sayibe Yunusa-ε. **40** Ey, Yunusa ənayi mata maas daj kə pibi kor ka alop ŋəpəj disre. Ti tə pəndeyi Wan ka Wərkun sə, endeyi mata maas daj kə pibi antəf disre. **41** Aka Niniwe ŋandeyefə dəsək nde Kanu kəndeboc kiti ka afum fəp mə, ŋabonce afum a dətemp dande kətəsəkpər bəkəc, bawo kawandi ka Yunusa kənasəje aka Niniwe kəsəkpər bəkəc yaŋan yəlec kə ŋalomp. Awa fum eyi nu dacə nwə əntas Yunusa dəkəcəmə mə. **42** Wəberə ka atof nijə ŋeyi Yisrayel kəca kətət mə, endetimə dəsək da kiti kə dətemp dande, pəbonce di kətəwose kəcəŋkəl kəcəre kəkətəne mes kətət, bawo pəbələ p'ənayefə kədecəŋkəl kəcəre kəkətəne mes kətət ka Sulemani. Awa fum eyi de nwə əntas Sulemani dəkəcəmə mə.» **43** «Nte ŋəŋk ŋelec ŋəŋoča ŋowur fum nwə dəris mə, ŋecyara-yara mofo mowosu, ŋecten dəkəŋesəm, mba ŋenasətə fe. **44** Kə ŋolokune: «Iluksərnə nde kəlo kem, nkə inawur disre mə.» Nte ŋolukus mə, kə ŋembəp kəlo fos, pafəj ki palompəs ki belbel. **45** Kə ŋolukus kəkətən ŋoyk yəlec camət-merəj nyə əyaŋkane kəlece yətas ŋi mə. Kə yəmbəre kəlo disre kə yende. Nte təncepər mə, kə pəleç pənaŋkans fum nwə pətas təkə pənayi kə təcəkə-cəkə mə! Ti tendesətə afum a dətemp dəlec dəməkə dandə!» **46** Nte Yesu onclok-lokər afum mə, awa kə kərə k'awənc aja ŋacəmə dabəŋka, ŋacfaj kəlok-lokər kə. **47** Kə fum wəloma oluku Yesu: «Məcəŋkəl, wiri kə awənc əm aja ŋancəmə nde dabəŋka, ŋafaj kəlok-lokər əm.» **48** Mba kə Yesu oluku fum wəkakə ənaloku kə toloku tatəkə mə: «An'əyone iya kem-ε? Are ŋayone awənc im aja-ε?» **49** Kə Yesu entenci kəca nnə acepsə ən darəj ŋayi mə, k'oloku: «Nənəŋk: Iya kem kə awənc im aja ŋo akarje! **50** Nwə o nwə ənyo təfaj ta Kanu Papa kem nwə eyi nde dəKəm mə, wəkakə əyone wənc im, wəkire kə iya kem.»

13 Dəsək dadəkə kə Yesu owur dəkəlo k'əŋkə pənde agbəp ŋa kəba. **2** Kə kənay ka afum alərəm ŋaŋka ŋaləŋkane kə kəsək, kə təsərə kə kəbəkə debil k'endə. Kə kənay ka afum fəp kəncəmə agbəp ŋa kəba. **3** Kə Yesu oluk-lokər ŋa pəlarəm dəmotubcənə, k'oloku

ŋa: «Nəcəŋkəl: Wəbəf ənawur kəkəgbəl defet. **4** Nte əncgbəl defet mə, kə ənəŋben mələma məntəməpənə dəpə. Kə bəmp yender ȳosəm mi. **5** Kə ənəŋben mələma məntəməpənə antəf ŋa masar nde kəbof kələrəm kənatəyi mə. Nte antəf ŋenadəm mə, kə ənəŋben mompoj katəna. **6** Mba nte nne ənədewənə mə, kə ȳonçəf buma yayəkə, kə yowosərənə, bawo ȳenayo fe ncənc. **7** Kə ənəŋben mələma məntəməpənə dəbəŋk, kə mompoj, mba kə bəjk yempe kə yendi mi. **8** Kə ənəŋben mələma məntəməpənə antəf ŋətət, kə mompoj kə mələpsər kəkom yokom nyə tasar tin, ȳəkə wəco camət-tin, kə ȳələma wəco maas. **9** Məna nwə məryə ləŋəs mə, məne ti.» **10** Kə acepsə a Yesu dərəj ŋander ŋayif kə: «Ta ake tə məŋlok-lokər ŋa dəmotubcənə-ε?» **11** Kə Yesu olukse ŋa nte: «Bawo Kanu kəsəje nəna kəcəre kance kəgbəpnə ka dəbə da dəKəm, mba ŋa, asəj fe ŋa ki. **12** Ti disre, nwə ənyo kəcəre ka təgbəpnə ta dəbə da dəKəm mə amberənə kə, hanj pələr kə, mba nwə əntəyə mə, andebənər kə ali pokə əyo mə. **13** Ti təsərə nte ilok-lokər ŋa dəmotubcənə mə, bawo ŋəŋgbətnə belbel mba ŋafənəŋk, kə ŋancəŋkəl belbel mba ŋafənə, ŋafəcərə sə. **14** Nte Kanu kənaloke kusu ka sayibe Esayı tetəŋan mə telare: «Nəndewon kəcəŋkəl mba ŋafədecərə few. Nəndewon kəgbətnə mba ŋafədenəŋk few, **15** bawo səbomp sa afum akarje səfətam kəcəre. ȳasunc ləŋəs yaŋan, kə ŋamep fər nte tənsərə ta ȳanəŋkə yi, ta ȳanənə ləŋəs yaŋan, ta bəkəc yaŋan ȳosərə ŋa kəcəre, ŋadekafəl, ŋaluksərnə nnə əyi mə, təsərə itaməs ŋa!» **16** Mba pəmbət nu, bawo fər yonu ȳeŋnəŋk kə ləŋəs yonu ȳeŋne! **17** Kance, icloku nu: Sayibe sələrəm kə alompu alərəm ŋanafaj kənəŋk mame ənəyi kənəŋk mə, mba ŋananaŋk fe mi. Kə ŋanafaj kəne mame ənəyi kəne mə, mba ŋanane fe mi. **18** Awa nəcəŋkəl tedisre ta totubcənə ta wəgbəl defet. **19** Ənəŋben məkə menatəməpənə dəpə meyi pəmə fum nwə əynejə toloku ta dəbə da dəKəm ta təsəkər kə mə. Wəleç pəder pəlek təkə anabəf abəkəc ȳən mə. It'əyone nwə ənasətə ənəŋben dəpə dacə mə. **20** Ənəŋben mme menatəməpənə kəfə ka masar mə meyi pəmə fum nwə ənəŋkənəne Toloku ta Kanu pəbaŋ ti katəna pəbotu disre mə, **21** mba wəkayi eyi pəmə pəbəf pətəyə ncənc: Kəcəmə kən kəfəwon, pəcuça kə kətərəs kənckənader təta Toloku tatəkə, təsərə kə kəsək ti few. **22** Ənəŋben mme anabəf dəbəŋk mə meyi pəmə fum nwə əynejə Toloku ta Kanu, mba məcəm-cəmənə mələrəm ma doru kə kəten daka, mes maməkə mərəj medi Toloku

tatəkə, təsərje ti kətəkom. (aiōn g165) 23 Mənəgbən mme menatempene antəf əjətət mə meyi pəmə fum nwə ejne Toloku pəcəre ti, tokom nte tasar tin, təkə wəco camət-tin, kə tələma wəco maas.» 24 Kə Yesu oluku şa so totubcəne toloma: «Dəbə da dəKəm dowurene kə wərkun nwə əmbəf defet dətət dale dən mə. 25 Pibi pələma afum əacdəre, kə wəter kən ender pəbəf yika yeləc dəbəle, k'əŋkə. 26 Nte yəbəf yompoj kə yokom mə, mba yika yeləc yompoj şə. 27 Kə acar a wəka dale əjəndər əjaloku kə: «Mariki, bafə mənəgbən mətət mə mənəbəf dale dam ba? Deke yika yeləc yeyəfə yedəpoj nnə-ə?» 28 Kə mariki oluku şa: «Wəter kem wələma əyo ti.» Kə acar əjəif kə: «Məfəjə a səkə səwas yika yeləc yayəkə ba?» 29 Kə mariki oluku şa: «Ala, iğnesə kə nəndewas yika-ə, nəndəsə kəcgbuktenə bəle. 30 Nəce yika yeləc yebək kə bəle haj patəl, kə tem ta kətel tendebəp-ə, indeloku atəl: Nənunjkənə kəresna nəgbuktu yika yeləc nəsek yi pacəf, kə nəlip-ə, nəber bəle kele kem disre.» 31 Kə Yesu oluku şa totubcəne tin: «Dəbə da dəKəm dowurene tənəgbən tefət mpe fum əlek k'əmbəf pi dale dən mə. 32 Tənəgbən tatəkə pəfətə petəs mənəgbən fəp, mba nte pompoj mə, kə pəmbək pətas yəbəf ya dələkə fəp, kə pende pəyənə kətək, kə təsərje bəmp ya darenc kəder yələ dəwara wa ki. 33 Kə Yesu əntəkse so afum totubcəne toloma, pəcləku: «Nte to dəbə da dəKəm dowurene pəmə lebin ndə wəran əyjək pənəktərənə di kəmbəfe kilo wəco mərəjə mə. Kə kəmbəfe fəp kəmpə!» 34 Maməkə fəp Yesu oncloku mi kənay ka afum dəmotubcəne. Ti disre Yesu oncloku fe nte o nte ta oluku totubcəne ta ti-ə, 35 nte təsərje moloku mme sayibə əjaloku mə melərə: «Motubcəne m'indelok-lokərə şa. Indedəjk moloku mme mənəgbəpne kəyəfə dəkəcop da doru mə.» 36 Kə Yesu əsək kənay ka afum k'embərə dəker, kə acəpse ən darəj əjəndər əjaloku kə: «Mələku su tədisre ta yika yeləc dale disre.» 37 Kə Yesu oluku şa: «Nwə əmbəf mənəgbən mətət mə, Wan ka Wərkun əfə. 38 Dale, doru dande də. Defet dətət, awut a dəbə da dəKəm şə. Yika yeləc, awut a əjənk əjəlek şə. 39 Wəter nwə əmbəf yi mə, əyənə əjənk əjəlek. Kətel kəyənə dəkəlip da doru, atəl əyənə meleke. (aiōn g165) 40 Pəmə təkə arğbuktu yika yeləc paləm yi dənənc mə, itə pəndeyi dəkəlip da doru. (aiōn g165) 41 Wan ka Wərkun endekərə meleke mme mendewure dəbə dən disre aje əjaşərje aka kəberə kiciya ko aka əjaşo pələc mə, 42 mendeləm alec dənənc da Yahanama, difə kəbək kərəkoyi kə kərəjərənə sek. 43 Alompu əjandekəmot

pəmə dec nde deyi nde dəbə da Papa kəñjan mə. Məna nwə mərəjə ləjəs mə, mənə til!» 44 Kə Yesu endenər so totubcəne nte: «Nte to dəbə da dəkəm dowurene pəmə daka deyəgki kəway nde dənəgbəpne dale mə. Wərkun nwə ənəjk di mə, pəgbəkərə so di kəmərəjk. Pəlare pəbotu, pəkə pəcaməs daka dəkə əyo dəcaməs mə fəp, pəder pəway dale dandə. 45 Dəbə da dəKəm dowurene so nte: Wəcaməs nwə entən təncəmbəl pa kəma mə. 46 Nte əjəkə pənəjk təncəmbəl pa kəma pətot mə, k'əŋkə pəcaməs daka dəkə əyo mə fəp kəkəway təncəmbəl pa kəma papəkə.» 47 Kə Yesu oluku so totubcəne nte: «Dəbə da dəkəm dowurene manta mme angbal dəkəba mə, kə mosumpər lop dokom fəp. 48 Kə melare-ə, palij mi nde pəwosu, pandə kəpit-piti yəkə yentesə mə, paber dətaŋku, pagbal yeləc yokə. 49 Itə pəndeyi dəkəlip da doru. Mələkə mendekə megbəy alompu alec dacə. (aiōn g165) 50 Mendeləm alec dənənc da Yahanama, difə kəbək kərəkoyi kə kərəjərənə sek.» 51 Kə Yesu eyif acəpse ən darəj: «Nəncəre tədisre ta maməkə inataksə nu mə ba? Kə əjawəse: «Ey.» 52 Kə Yesu oluku şa: «Ti təsərje nte atakse fəp aje əyənə acəpse darəj a dəbə da dəKəm mə əjawurene kə wəkirij ka kələ nwə əywure daka dən dacə ca yofu kə yokur mə.» 53 Nte Yesu elip kələku totubcəne tantə mə, k'əyəfə di, 54 k'əŋkə dare dən Nasaret. Dəndo, kə Yesu eyəfə kətəkse nde dəkətəla Kanu dərəj, nte cusu cəwos afum mə, kə əyəfə kəyiftənə: «Deke Yesu əsətə kəcərə kəkötənə mes kətət kəjək kə mes məwəy-wəy mame-ə?» 55 Bafə wan ka kamder ofə ba? Bafə kərəsərə Mari kə awənc aja Sak, Isifu, Siməj kə Yuda ba? 56 Bafə akirə ən əjəi su dacə ba? Deke əsətə mame fəp-ə?» 57 Mes maməkə menayamşə şa kəgbəkər Yesu kələj. Awa kə Yesu oluku şa: «Afəfatı kələləs sayibə, mənə dare dən kə kələ kən disre.» 58 Dəndo Nasaret, Yesu ənəyə fə di mes məwəy-wəy melərəm, bawo aka di əjanabut kələj.

14 Tem tatəkə, Herodu nwə ənatəmpər dəbə da Kalile mə, ene pəcləku təta Yesu. 2 K'oloku afum ən aka dəsənəkə: «Səj Batis ofə! Afum afi dacə ofətə, it'əsərje nte əntəm kəyənə mes məwəy-wəy mə.» 3 Herodu ənaloku ti bawo nkən ənasom afum, əyasumpər Səj Batis, əjakot kə, əjabər kə dəbili təta Herodiyad wəran ka wənc Filip. 4 Səj oncloku Herodu: «Sariyə səmən'am kənənə kə.» 5 Herodu ənəfaş kədif Səj, mba encnəsə kənay ka afum, bawo əjanacəm-cəmənə a sayibə so Səj əyənə. 6 Kəsata ka teren tolusər

ta kəkom ka Herodu, kə wan wəran ka Herodiyad empise fər ya afum aje ḥanatəjnə kəsata kajkə mo kiriŋ, kə təmbot Herodu, 7 haj kə Herodu əndərəm kəsəj wan ka Herodiyad paka mpe o mpe ejwer kə mo. 8 Kəməjkəs ka iya kən Herodiyad, kə wəyecəra oluku: «Məsom im domp da Saŋ Batis depəlet.» 9 Wəbe Herodu, kəməncəne disre, enafaj fe kəbupəre tes təkə ənaderəm fər ya afum akə ənawə kətəjnə kəsata kən mo, kə Herodu osom a pasən wan ka Herodiyad domp dəkə ənawer kə mo. 10 K'asom kəkəgbinti domp da Saŋ Batis nde dəbili. 11 K'anjkərə wəyecəra ka Herodiyad domp da Saŋ Batis depəlet, k'eqkəne di kərə. 12 Kə acepsə a Saŋ Batis darəj ḥəndər ḥələk kəbel kən kə ḥəjkə ḥawup. Nte telip mo, kə ḥəjkə ḥəsərə ti kəcəre Yesu. 13 Nte Yesu ene moloku maməkə mo, k'elek abil k'eqkə kəfə kəyer-yer. Mba kə kənay ka afum kəndə kəcəre a Yesu eyefə di, kə ḥawur sədare səyən, kə ḥəsəlnə dəgbəp kə ḥəncəpsə kə darəj. 14 Nte Yesu ontor debil mo, k'enəjk kənay ka afum, k'şyənə ḥə nənəfər, k'əntaməs acuy ajan. 15 Nte dəfəy dəmbəp mo, kə acepsə a Yesu darəj ḥələtərnə ḥəcləku kə: «Kəfə kəjke kəyo yer-yer kə dec dələp. Məsak kənay ka afum akənje ḥəkə ḥəwayəs yeri nde sədare sələmə.» 16 Mba kə Yesu oluku ḥə: «Ali ḥəjkə fe kəfə, nənasərkə nəsəj ḥə yeri.» 17 Kə acepsə ən darəj ḥələku kə: «Cəcom kəcamət kə lop mərəj gbəcərəm yə səyə nnə.» 18 Kə Yesu oluku: «Nəker'em yi nnə.» 19 Kə Yesu osom kənay ka afum kəndə yika kəroj, k'elek cəcom nce kəcamat kə lop mərəj, k'eyekti fər darenc, k'eyif Kanu barka. K'entepi cəcom k'əsəj ci acepsə ən darəj a ḥəyer ci kənay ka afum. 20 Kə fəp fəsəm ci kə ḥənəmbərə, k'anjkən Yesu cəfala wəco kə mərəj cələrə cəcom cəlpəs. 21 Kənay ka afum aje ḥənasəm cəcom cacəkə mo ḥənəbəp arkun wul kəcamət, ta aləm aran kə awut-ə. 22 Nte təncepər mo, gbəncəna babəkə kə Yesu entəre acepsə ən darəj kəbərə debil, ḥənəjkənə kəcali mokuru məkə, nkən pəcsək kənay ka afum kəkə ndarəjan mo, k'empə tərə kəroj kəkətola Kanu. Kə dəfəy dəmbəp kə di pəyi sona. 24 Tənatəjnə abil ḥəbələ pəpəj pəwosu, yam yecfikəli-fikəli abil, bawo kəgbofnə kə ḥəncəndə. 25 Dəsəkə dələpəs, kə Yesu ender nnə ḥəyi mo pəckət kəba kəroj. 26 Nte acepsə ən darəj ḥənəjk kə pəckət kəba kəroj mo, kə pəyi ḥə yamayama. Kənəse kəjan disre kə ḥələku: «Tubari to, » kə ḥəjkule-kule. 27 Mba kə Yesu oluku ḥə gbəncəna babəkə: «Nəbəkne! In'əfə, ta nənesə!» 28 Kə Piyer

oluku kə: «Mariki, kə təyənə mən'əfə-ə, məsom im ikət domun kərəj ider nde məyi mo.» 29 Kə Yesu oluku kə: «Məder,» Kə Piyer ontor debil, k'eqkət domun kərəj, k'eqkə nde Yesu eyi mo. 30 Mba ətə ənanəjk afəf ənəbək mo, k'enesə k'eqkule-kule: «Mariki, məyac im!» 31 Gbəncəna babəkə kə Yesu entənc kəca k'osumpər Piyer, k'oloku kə: «Mənə məmpice kələn, ta ake tə mənəsərnənə-ə?» 32 Yesu kə Piyer ḥəmbərə debil, kə afəf ənəsək kəwur. 33 Acepsə a Yesu darəj aje ḥənayi debil mo ḥəntəntənə kə fər kiriŋ, kə ḥələku: «Wən ka Kanu yati məyənə!» 34 Yesu kə acepsə ən darəj ḥəncəli, kə ḥəmbəp atəf ḥə Kenesaret. 35 Kə afum a dare dadəkə ḥənəpəl Yesu, kə ḥəndəjk kəder kən sədare səkə fəp, k'anjkərə kə acuy fəp. 36 K'aletsənə kə pəwosə afum ḥəgbuñəne ali dobol da burumus bən. Ako ḥənəgbiñəne di mo fəp ḥənatəmnə key.

15 AFarisi kə atakse sariye s'aSuyif ḥəndər nnə Yesu eyi mo kəyefə Yerusalem, kə ḥəyif kə: 2 «Ta ake tə acepsə am darəj ḥəntəcəmənə təyo tokur ta atem darəj-ə? Bawo ḥəfəsəkəsnə saliye a ḥəcdi yeri-ə.» 3 Kə Yesu eyif ḥə: «Kə nəna, ta ake tə nəntəcəmənə metakse mme Kanu kəsəm mo, kə nəncəmə məyo mokur ma atem anu darəj-ə? 4 Bawo Kanu kələku: «Mələləs wisi kə wiri, k'oloku sə: «Nwə ojłok-lokər kas pəyənə fe ti kəre palec mo, padif wəkayi.» 5 Mba nəna nəyloku a kə mələku wisi kə pəyənə fe ti wiri: «Paka mpe pəmarna isəj əm kəmar kam mo, isəj pi Kanu, » 6 ali wəkayi oyuñə fe sə kas kə pəyənə fe ti kəre tes tələmə.» Ti disre, nənimə tosəm ta Kanu məyo mokur ma atem anu. 7 Nəna abayenə kələomp, Esayı ənaləku belbel tetonu cəsayibə: 8 «Afum akənje dəcəsu gəbəcərəm ḥəjlelas im, mba bəkəc yaşan yombol'əm pəpəj. 9 Kəsali nkə ḥəntətolan'əm ḥəcləjn'əm mo kəyo fe dəkəcəmə, bawo mosom mme ḥəntəkse mo, afum ḥəpər mi, bəfə Kanu.» 10 Kə Yesu ewe kənay ka afum k'oloku ḥə: «Nəcəŋkal, nəcəre sə ti belbel! 11 Bəfə peri mpe pəmbərə fum dəkəsu mo pəyənə fum kətəsək, mba mpe pəyəwur kə dəkəsu yati mo.» 12 Kə acepsə ən darəj ḥəndər ḥəyif kə: «Məncəre a toləku tatəkə tenəsəjə aFarisi kəfatənə?» 13 Kə Yesu oluku: «Pəbəf mpe o mpe Papa kem nwə eyi nde dəkəm ənatəbəf mo, andebuktu pi. 14 Nəcə ḥə: Atənəjk ḥə aje ḥəyi kəkətənə atənəjk aləma mo. Kə wətənəjk endekətənə wətənəjk-ə, mərəj maşan fəp ḥəntəmpənə debi. 15 Kə Piyer oluku Yesu: «Məsəksər su tedisre ta tətəkse tatəkə.» 16 Kə Yesu eyif ḥə: «Nəna sə nəsərəyi kətəcəre

disre ba? 17 Nəncəre fe a peri mpe pəmbəre fum dəkusu mə dəkor pəjko a padewure pi nde dəkofi? 18 Mba nte torjwur dəkusu mə, debəkəc təyəfə, tatəko təyəsəjə fum kətəsək. 19 Bawo məcəm-cəmne məlec, kədif fum, kəsumpər dalako, məkət məlec, deke, sede səleç, kəfor, debəkəc mes maməkə fəp mənyəfə. 20 Mes məməkə məyəsəjə fum kətəsək, mba kədi peri ta məmbikənə kəfəsəjə fum kətəsək.» 21 Kə Yesu eyefə dəndo, k'əŋko atof ya Tir kə Sıdəj. 22 Gəncana babəkə kə wəran wəKanaj nwə enayefə atof ənəjəko mə, eyefə kəkule-kule: «Məyən'em nənəfər, Mariki, Wan ka Dawuda! Ənəjk əjin əleclə qontorjku-lu-torjku-lu wan kem wəran pəpəj.» 23 Ali toloku Yesu ənaloku fe kə. Kə acepsə Yesu darəj ənənder əlaletsənə nkən Yesu: «Məbeləs kə, bawo eyi kəkule-kule su kumunt darəj.» 24 Kə Yesu olukse ya: «Mba Kanu kəsom im nda aYisrayel gbəcərəm, aje ənayi pəmo ənəksiya nyə yəsələ mə.» 25 Mba kə wəran nwə ender pətontnənə Yesu fər kırıj pacloku: «Mariki, məde məmar im!» 26 Mba kə Yesu oluku kə: «Pəntəsə fe kələkər awut kəcom mələmə ki cen.» 27 Wəran nwə olukse kə: «Kance kə, Mariki. Mba mecen, yeri nyə yentəmpənə aməsa dəntəf ya aka mi mə, yo mendi.» 28 Kə Yesu oluku kə: «Wəran, kələj kam kəmbək! Kanu kəsəjə təfəj tam teyi.» Gəncana babəkə bə wan kən wəran ənatamnə. 29 Kə Yesu eyefə kəfo ənəjək k'osumpər dəpə da agbəp ya kəba ka Kalile. K'əŋko pəpəsə tərə kəroj k'endə. 30 Kə kənay ka afum alarəm kəndər mə Yesu eyi mə. Kə afum atətam kəköt, atənəŋk, bobo, laŋyiru kə acunə docu delarəm, kə ənənder ənabocər ya Yesu dəntəf, k'entəməs ya, 31 kə cusu cəwos kənay ka afum kənəŋk bobo ənəclək-loku, aka laŋyiru ənalusərənə so kətamnə, atətam kəköt ənəcköt, atənəŋk ənənəŋk. Kə ənəjkor-koru Kanu ka Yisrayel. 32 Kə Yesu ewe acepsə ən darəj k'oloku ya: «Nənəfər deyi'm təta kənay ka afum kənəkə: Mata maas ənayi kə ina, ənayo fe so paka o paka pedi. Ifaŋ fe kəsak ya ənəkənə dor, iñnesə tə dis dəkələl ya dəpə.» 33 Kə acepsə ən darəj ənayif kə: «Deke sənəkəsətə nno kəfo kəyer-yer kənəkə cəcom nce səndənəmərəsə kənay ka afum alarəm akənə mo-ε?» 34 Kə Yesu eyif ya: «Cəcom cəke cə nəyə-ε?» Kə acepsə ən darəj ənaloku: «Cəcom camət-mərəj kə molop mələləma.» 35 Kə Yesu osom kənay ka afum kəndə dəntəf. 36 Kə Yesu ełek cəcom nce camət-mərəj kə lop, nte elip kəyif Kanu barka mə, k'entəpi yi, k'eyefə kəsəjəs yi acepsə ən darəj ənayərəs kənay ka afum. 37 Kə kənay ka afum

kədi yeri nyə kə ənəmərəs, k'awətəs cəcom cəlpəsə nce cənalare cəfala camət-mərəj mə. 38 Arkun aje ənənadi yeri yayəkə mə ənənabəp afum wul maŋkələ, ta aləm aran kə awut-ε. 39 Nte Yesu əsak kənay ka afum kə ənalusənə ndaraŋan mə, kə nkən əmberə debil k'əŋko atof ya Makadaj.

16 AFarisi kə aSadisi ənəjko ənabəp Yesu kə ənəcəpə kə towul dəmoloku, kə ənəwer kə a pəmentər ya təgbəkərə təwəy-wəy nte təmentər a Kanu kəsom kə mə. 2 Kə Yesu olukse ya: «Dec dərafəy kə kəm kəyimbərə-ε, nələku a pəndenaya wəŋkərə. 3 Bətbət kə kəm kənəŋkələ payim kə pəbi-ε, nələku: «Afəf ənəpənə ənənde məkə wər!» Kə ənəŋbatnə kəm-ε, ənəncərə kələku təkə kəndənayi mə, mba ənəncərə fe kələku məgəbekərə ma təm tosu! 4 Detəmp dəlec dətəcəmə danapa da Kanu darəj ənayi kəten təgbəkərə təwəy-wəy nte təmentər a Kanu kəsom im mə, mba afəsəmentər ya təgbəkərə nte o nte kə pəntəyənə ta Yunusa-ε.» 5 Kə Yesu əsak ya k'əŋko. 5 Nte acepsə darəj a Yesu ənəccali mokuru məkə mə, kə ənəpələrnə kəlek cəcom. 6 Kə Yesu olukse ya: «Nəkəmbərnə lebin d'aSadisi kə d'aFarisi!» 7 Kə acepsə ən darəj ənayefə kəgbəkələnə təjan: «Nte səntəlek cəcom mə təŋloke ti.» 8 Kə Yesu əncərə məcəm-cəmne ənəjənə, k'eyif ya: «Ta ake tə ənəyifənə-ε, nənə apice kələj, nəcləku a ənəyə fe cəcom? 9 Hər nədəkəl ənəntacərə fe? Nəncəm-cəmne fe təta cəcom kəcamət nce arkun wul kəcamət ənəsənəm kə cəfala cəke cənəkərə' em cəcom cəlpəs-ε? 10 Nəncəm-cəmne fe so cəcom camət-mərəj nce arkun wul maŋkələ ənəsənəm, kə cəfala cəke cə nənəlukəs' em cəcom cəlpəs-ε? 11 Cəke cə ənəntəm kətəcərə a bafə təta cəcom t'iŋi kələku nu-ε? Mba nəkəmbərnə lebin d'aFarisi kə d'aSadisi.» 12 Itə acepsə a Yesu darəj ənənacərə oj a bafə təta lebin da cəcom t'ənclək-lokərə ya, mba təta mətəkəsə ma aFarisi kə aSadisi. 13 Nte əmberə sədare sa Sesari sa Filip mə, kə Yesu eyif acepsə ən darəj: «Nte afum ənələku mə, an'o Wan ka Wərkun əyənə-ε?» 14 Kə acepsə ən darəj ənələku kə: «Afum aləma ənaloku a Arjnabi Saj Batis, kə aləma a Eli, mba aləma ənaloku so a Yeremy kə pəyənə fe ti-ε, sayibə sələma so əyənə.» 15 Kə Yesu eyif ya: «Pecəm-cəmne ənənə, an'i əyənə-ε?» 16 Kə Simoj Piyer oluku: «Məna, Krist əyənə, wan ka Kanu nkə kəyif doru o doru mə.» 17 Kə Yesu oluku kə: «Pəbət əm, Simoj wan ka Yunusa, bawo bafə afum ənələj'am ti kəcərə, mba Papa kem nwə eyi nde dəkəm mə! 18 Mba ina, iclok'əm, Piyer

məyəne, itə tatəkə «tasar», mpe indecəmbər kələ ka kələnjkane ka alaş em kəroj mə. Ali defi dəfədetam tələm o tələm nno peyi mə. (Hadəs g86) 19 Indəsəj əm masapa ma dəbe da dəKəm: Ntə o ntə məndemənə nno doru dande mə, Kanu kəndekomənə ti dəKəm. Ntə o ntə məndewose nno doru dande mə, Kanu kəndekəwose ti nde dəKəm. 20 Kə Yesu əmənə acepsə ən darəj kələku ti ali fum a Krist əyənə, wəyek-yek nwə Kanu kənasom kədeyac afum a doru mə. 21 Təm tatəkə kə Yesu oncop kəlok-lokər acepsə on gbasja a mənə pəkə Yerusaləm. Dəndo abeki, alonje apoj kə atəkse sariyə sa aSuyif ənəjkötərəs kə polarəm, padif kə, pəfotə afi dacə tataka ta maas. 22 Kə Piyer ewe Yesu kəsək k'eyefə kənal kə, pəcloku: «Kanu kəyac əm ti, Mariki! Tatəkə təfəbəp əm few.» 23 Mba kə Yesu ənəkfələ k'olukse Piyer: «Məkəfəl'em kumunt darəj, məna Sentani! Məyamsər'em kəcepər dəpo nde pəmar icepər mə. Iw'am tewe ta Sentani bawo məfəcəm-cəmne pəmə Kanu, mba pəmə afum.» 24 Kə Yesu oluku acepsə ən darəj: «Kə fum əfaj kəceps'em darəj-ə, wəkayi pəsak kəcəm-cəmne təta nkənsərə, pəgbajnə kətək kən kəpəmpəl, pəcəm'em darəj. 25 Bawo nwə o nwə ənşəp kəyac kiyi kən doru mə, kəndesalpər kə, mba nwə o nwə kiyi kən doru kəysalpər təta ina mə, məndesətə ki. 26 Dəkəcəmə dere də toyə fum kəsətə kən doru kərkər, kiyi kən doru kəsələr kə-ə? Ake fum əntəm kəsəj kəwurse ka kiyi kən doru-ə? 27 İloku nu ti, bawo Wan ka Wərkun endeder dənərə da debeki da Kas kə məlekə ən, endəsəj nwə o nwə kəway ka mes mən məyo. 28 Kance icloku nu: Aləma əyai su dacə nno, aje ənəntədefi ta ənəjk Wan ka Wərkun pəcder dəbe dən disre mə-ə.

17 Ntə mata camət-tin məncepər mə, kə Yesu elek

Piyer, Sak kə wənc Isayı, k'ejkekərə ənə kəsək tərə teñeci kəroj. 2 Kə Yesu ənəkə pətənkələs kərə for yaşan kirij: Kə kərə kən kəncop kəmotər-motər pəmə dec, kə yamos yən pəmə pəwajkəra. 3 Gbəncana babəkə kə acepsə ən darəj ənəjkərə Aşnabi Musa kə Aşnabi Eli ənəwurər Yesu ənələkən. 4 Kə Piyer oluku Yesu: «Mariki, pəntəsə su kəyi nno! Kə məwose-ə, incəmbər nno ənəgbəncan maas, əjin ənə məna, əjin ənə Musa kə əjin ənə Eli.» 5 Ntə Piyer eyi kəlok-loku mə, gbəncana babəkə kə kəp kəmotər-motər kənəgbəpərənə ənə. Awa kə dim dowur dəkəp kəjəkə docloku: «Wəkawə, wan kem nwə imbətar mə əfə, nkən əbot im mes belbel. Nəcəjkəl kə!» 6 Ntə acepsə darəj a Yesu ənə moloku

məməkə mə, kə ənəntəpənə ənəgbəpərə nte kənəsə kəroj kəsumpər ənə mə. 7 Mba kə Yesu ələtərnə, k'ənəgbənənə ənə kəca kən k'oloku: «Nəyefə, ta ənəsə!» 8 Ntə ənəyekti for mə, ənəjk fe fum nwə o nwə mənə Yesu sona. 9 Ntə ənəntərə dətərə mə, kə Yesu osom ənə: «Ta nələku nwə o nwə ənə nənəjk mə haj Wan ka Wərkun pəfotə afi dacə.» 10 Kə acepsə darəj a Yesu ənəyif kə toləku ənə: «Ta ake to atəkse sariyə s'aSuyif ənəjloke a mənə Aşnabi Eli pənəyjkənə kəder kərsəna a wəyek-yek pədəder-ə?» 11 Kə Yesu olukse ənə: «Kance kə, a mənə Eli pənəyjkənə pəder kədelompəs mes fəp. 12 Mba icloku nu a Eli elip kəder: Ənəpəl fe kə, kə ənəyə kə pəmə təkə ənəfaj mə. Itə ənətərəs so Wan ka Wərkun.» 13 Kə acepsə darəj a Yesu ənəncərə ənə a təta Sar Batis to Yesu eyi kələku. 14 Ntə Yesu kə acepsə ən darəj ənətərənə kənay ka afum mə, kə wərkun wələma ender pəcəpə kə suwu for kirij, 15 pəcloku: «Mariki, məyənə wan kem nənəfər, nwə əyo docu da kətəmənə mə, təntərəs kə belbel. Dənəncə kə dəromun əlasnə kətəmənə. 16 İlkənə kə acepsə am darəj mba ənəntəm fe kətəməs kə.» 17 Kə Yesu ənəkələrə: «Nənə afum a dətemp da təm tante dekafələ-kafələ, dətələjə Kanu, ake təm t'indəsəyi kə nənə-ə, icəmə nu dəntəfə haj təm tere-ə? Nəker'em kə nno.» 18 Kə Yesu ənəgbəy-gbənərə ənəjk ənəlek ənəjkə, kə ənəwur wan wərkun nwə, k'əntəmənə ənəgbəncana babəkə. 19 Kə acepsə ən darəj ənənder ənəyif Yesu ənəyikə: «Ake'sənə ənə sənə səntətəm kəbələs ənə sənəsərəkə mə-ə?» 20 Kə Yesu oluku ənə: «Bawo kələjə konu kəmpice. Kance, icloku nu, kə kələjə konu kəyi pəmə tənəbənə təfət-ə, ənələku tərə tante: «Məcəpə nno, məkə nde, » pəncəpə di. Tes o tes təfəyə ənətənətəm mə.» [22 Dəsək dələmə ənətəpəsə a Yesu darəj ənənələnjkane Kalile mə. Kə Yesu oluku ənə: «Andelək Wan ka Wərkun, pəber kə arkun dəwaca. 23 Akəkə ənəndədif kə, mba tataka ta maas ta defi dən pəfotə afi dacə.» Kə acepsə ən darəj ənəmənənə haj kə təntərəs ənə dəbəkəcə. 24 Ntə Yesu kə acepsə ən darəj ənəmənə dare da Kaparnam mə, k'əbabəjəs dut da kələ kəpənə ka Kanu ənənder ənəyif Piyer: «Wətəkse konu əfəsəjə dut da kələ kəpənə ka Kanu ba?» 25 Kə Piyer əwəsə, «Ey, ənəsə di.» Təm ənə Piyer ənənbərə kələ disre mə, kə Yesu ənənəkənə kəlek moloku, k'eyif: «Siməj, cəkə cə məncəm-cəmne-ə? Are ənə pəmar kəcsəj abə a doru dande dut da terən kə dəkə ambəjsər arkun təm tələmə mə: Afum aka təfə yaşan, kə pəyənə fe ti acikəra ba?» 26 Kə Piyer oluku: «Acikəra ənə pəmar ənəsəj di.» Kə Yesu oluku kə:

«Afum aka dətəf յա յափօյ դու. 27 Mba ta payamsər աբայօս դու այց. Իտ մանձկոն նդ ձեկեբա մաֆէկէս, ալօ յաշօք-օքօ յօկօ մանկօսսպըր մօ, մամպի յի կոսու. Մայկօբը յի ծիր պօսամ, մալէկ պի մօսօյ դու դեմ կօ դամ.»

18 Տեմ տաշօ կօ աչեպս ձարյ ա Յես յանդե յայիֆ կօ: «Ան' էբէք ձեկամե նդ ձեբէ դա ձեկօմ-է?» 2 Կօ Յես աւ վանֆէ, կ' էնչամբը կօ յա ձաօ, 3 կ' օլու: «Կանչ, իջու նու: Կօ նոնտօսկըր մեր նայի թօմ աւս աֆէ-է, նաֆօքեբըր ձեբէ ձեկօմ. 4 Տի տօսօյ, նայ օ նայ օնտօր բանց թօմ վանֆէ վակաւ մօ, նկօն ենդէկյօն նայ էմբէք ձեկամե նդ ձեբէ ձեկօմ մօ. 5 Նայ օ նայ էմբայ վանֆէ թօմ վակաւ տեւ տա ին Յես մօ, ին յատ էմբայ.» 6 Մբա կօ ֆում օսօյ վանֆէ կէլօյ նայ էնցբէկէր իմ կէլայ մօ-է, պէլէ պարօ պենցպէր կէբէկ կօ տար տօրյ ձեկիլիմ, պալօն կօ ձեկեբա. 7 Ապայ, պէլէ պեր պէյ դոր! Մես մմէ մօյօյ աֆում կէլօյ մօ մելա! Մես մամօկ մօֆօլիպ, մբա պէլէ պէյ նայ օյօյ մես մամօկ կայ մօ! 8 Կօ կէչ կամ կօ թօյօն բէ տի կէչէ կամ կանձօյ' ամ կէչիա-է, մագբինտ կօ մէլօմ կօ կէబօ' ամ. Կէբէր կիյ կամ կա դոր օ դոր մայչ կէչ կին կօ թօյօն բէ տի կէչէ կին կէնցպէր կէլօմ կամ յահանամ մայչ վաց մերյ կօ վէց մերյ. Բայ ձենդօ նենց ծօֆօնիմ ձի դոր օ դոր. (այօնօս ց166) 9 Կօ թօյօն ծօֆօ ձամ ձենձօյ' ամ կէչիա-է, մէկակտ ձի մէլօմ ձեբօ' ամ. Կէբէր կիյ կամ կա դոր օ դոր մայչ ծօֆօ ձի ձենց կէնցպէր կէլօմ կամ ձենց ձի յահանամ մայչ վաց մերյ. (Գեննա ց1067) 10 Տա նածնէս տետ ֆում վաֆէ նայ օ նայ, իջու նու, ա մէլէկ մայան մմէ մեյ նդ ձեկօմ մօ, մեյյ տեմ ֆայ ֆօր յա Կանչ Պապ կէմ նայ նդ ձեկօմ մօ. 11 Հէկ կօ նոնշմ-շմնէ-է? Կօ ֆում օյօ յակէսիա տար տին, յին յօսօլ-է, ֆում նայ օֆօսկ յակէսիա յօկօ վաց կամա-մայկէլ կօ կամա-մայկէլ նդ ձեմօրօ կէկէտն յին յօկօ յօսօլ մօ բա? 12 Կանչ իջու նու: Կօ ֆում ընայն յայկէսիա յօսօլ յօն յին-է, տետ յին յայկօ ընայն մօ տօմբօտ կօ տէտա տա յօկօ վաց կամա-մայկէլ կօ կամա-մայկէլ նյէ յենտօսօլ մօ. 13 Տին տայ տօ: Կանչ Պապ կոն նայ նդ ձեկօմ մօ, էֆայ բէ աֆէկ յա վէկն յօսօլ աւս ակայ ձաօ. 14 Կօ վենչ ամ էնցիան' ամ-է, մէկ մաբօ կօ մերյ մոնս, մէլօկ կօ տի. Կ' ենեն' ամ տօլու տաշօ-է, մանտամ կօ. 15 Մբա կօ նոնշն' ամ տօլու տաշօ-է, մէկ մատն ֆում վէկն կօ թօյօն բէ տի աֆում մերյ, նդ տօյօյ աֆում մերյ, մաս յայօն տօլու տաշօ սէդ մօ. 16 Կ' էֆա-

ս կէշյէկ յա-է, մէկ մէլօկ տի ակ կէլօյկան կա լայ ա Յես, կ' էֆայ սօ կէշյէկ կէլօյկան կայկօ-է, նասսպըր կօ թօմ վէտօլյ կօ վէբայօս դու. 18 Կանչ իջու նու, տետ նտ օ նտ նանդեմօն դոր նանց մօ, Կանչ կանձկօմօն տի նդ ձեկօմ, տետ նտ օ նտ նանդեսու նոն դոր նանց մօ, Կանչ կանձկօմօն տի նդ ձեկօմ. 19 Կանչ իջու սօ: Կօ թօյօն աֆում մերյ յայօլ կէտյն ծիր յատու Կանչ մպ օ մպ, Պապ կէմ Կանչ նայ եյ նդ ձեկօմ մօ յայօյ յա պի. 20 Բայ նոն աֆում մերյ, մաս յամբէպսն տետ տեւ տեմ մօ, իյի յա ձաօ. 21 Կօ Պիյ էնդ թօյի Յես: «Կօ վենչ էնդ էնդ պէցիան' էմ, հէկ կօ պօմար իմ յիշյն էն կօ-է? Հայ կամա-մերյ բա?» 22 Կօ Յես օլու: «Իջու ֆ' ամ հայ կամա-մերյ գիշէրէմ, մբա հայ վաց կամա-մերյ յօբօց կամա-մերյ (70 յօբօ 7). 23 Բայ ձեբէ ձի ձեկօմ ծօվուրն նտ: Վայ նայ էնցբէյ կէտյն կամ կանձօյ' ամ կէչիա-է, մագբինտ կօ մէլօմ կօ կէబօ' ամ. Կէբէր կիյ կամ կա դոր օ դոր մայչ կէչ կին կէնցպէր կէլօմ կամ յահանամ մայչ վաց մերյ կօ վէց մերյ. 24 Նտ օնցու տի կէյ մօ, կ' այկէր կօ վէմար վէկն նայ էնատօմպըր կօ պօսամ թօրյ մօ. 25 Նտ վէմար էնատօմամ կէլուկ սէ պօսամ մպ մօ, կօ վայ կօ օսօմ ա պակամ կօ թօյօն վէշար, վէրան կօ աւս օն կօ ձակ ձեկ օյօ մօ ֆայ, նդ տօյօյ պօսայ նդ ձան մօ. 26 Կօ վէմար նայ էնցպէր վայ կօ սուս վօր կիրի, պէջու կօ: «Մայայն, տա մէբէլէր իմ, ինդէլուս' ամ նդ ձամ ֆայ!» 27 Կօ վայ կօ օյօն կօ նոնֆօր, կ' էնյայն էն կօ պօսամ պարօ, կ' էսակ վէմար կօ կ' օյյօ. 28 Նտ վէմար նայ օւոր մօ, կօ յամբէպսն կօ վանա կօ վէմար վէլօմա նայ էնատօմպըր սօ նկօն նդ ձան տա թա պօսամ պէպի մօ. Նկօն նայ էնատօմպըր թա պօսամ մօ, օսսպըր վէտօմպըր կօ պօսամ դումա ձեկիլիմ, պէջու: «Մէլուս' ամ նդ ձամ վէշար, վէրան կօ օսօմ պէս կօ: «Մայայն, տա մէբէլէր իմ, ինդէլուս' ամ նդ ձամ!» 30 Մբա կօ նայ էնտօմպըր նդ ձամ էֆայ, կ' էյկէկէր վանա կօ, կ' օյյօ թա կօ ձէբիլի, հայ տետ նտ էնդէլուկ սէ պօսամ թօկ օնտօմպըր կօ մօ. 31 Նտ վէմար ալպէս ակ յայոյն տօկ տէնցդ մօ, կօ կամօնց կէրօյ կայ յա. Կօ յայկօ յալօմ վայ կէյ մէկ մէնաչպէր մօ ֆայ. 32 Կօ վայ աւ սօ վէմար նայ կ' օլու կօ: «Մանա վէմար վէլօ, յայայն էն նդ ձամ վէշար, մէկ մէնաչպէր մօ ֆայ, բայ մէնաչպէր մօ, 33 մբա մանա մանտամ բէ կէյօն վանա կամ նոնֆօր, թօմ տօկ տա իյօն' ամ նոնֆօր մօ բա?» 34 Մէտէլ ծիր, կօ վայ օսօյ վէմար վէլօ նայ ասար, յաբէր կօ ձէբիլի յաշտօր կօ հայ պէջու կօ նդ ձան տա թա պօսամ ֆայ, մպ էնատօմպըր կօ մօ. 35 Տաշօ տօ Կանչ Պապ կէմ նայ նդ ձեկօմ մօ,

endekoyə nəna dacə nwə o nwə əntəŋjaŋnene wenc abəkəc ŋosoku pes mə.»

19 Nte Yesu elip moloku maməkə mə, k'eyefe atəf

ja Kalile k'əŋkə atəf ja Yude ntende mokuru ma kəŋgbəkə ka Yurden. 2 Kə kənay ka afum alaram kəncəmə kə darəj, k'entaməs di afum. 3 K'aFarisi ŋander ŋawakəs kəcəpə Yesu towul dəmoloku, ŋacyif kə: «Sariye səwose wərkun kəce wəran kən teta tes tələma ba?» 4 Kə Yesu olukse ja: «Nəŋkaraj fe Yecicəs Yosoku ba? Dəkəcop da doru kə Kanu kəsel afum wərkun kə wəran, 5 kə Kanu kəluku so: «Wərkun endesak kas kə kərə posektörne wəran kən, ŋakafələ ŋayone təsem tin.» 6 Ti disre, ŋayi fe so mərəj mba təsem tin. Ta fum pəgbəy təko Kanu kənabəmbərenə mə!» 7 Kə aFarisi ŋayif Yesu so: «Awa, ta ake tə Musa osome a mənuŋkənə məsəj wəran kam areka ŋecenə kə a mədewurenə kə ndaram-ε?» 8 Kə Yesu oluku ja: «Teta bəkəc yonu yeyeŋki tə Musa owoſenə nu kəce aran anu. Baſa tatəkə tə tənayi dəkəcop. 9 Mba icluku nu: Nwə ence wəran kən pənənce wələma mə, dalakə də ŋayi kə wəkakə, mənə təyəne a kənəncəne kaŋkə kəyi fe sariye disre.» 10 Kə acəpse dərəj a Yesu ŋaloku: «Kə təyəne tatəkə teyi wərkun kə wəran dəc-ε, kətənənce kəncepər kənəncə.» 11 Kə Yesu oluku ja: «Baſa fəp fəwose tətəkəse tatəkə, mənə akə asəj ti mə. 12 Mes mela mmə məŋsəjə wərkun kətənənce mə: Aləma ŋayi aŋkome ja ti, aləma ayamse ja kənəncə teta kədif pokomə paŋan, aləma ŋasənənce ŋasərka kəfaŋ kərjan kəbəcə dəbe da dəKəm. Məna nwə məŋwose kəsumpər ti mə, məsumpər ti.» 13 Tem tatəkə tə afum ŋanakərə Yesu awut afet nte təyənəne pədej ja waca, patolane ja so Kanu mə. Mba kə acəpse on darəj ŋaŋbəŋ-gbəŋjər ja. 14 Kə Yesu oluku acəpse on darəj: «Nəsak awut! Ta nəyamsər ja kəder nnə iyi mə, bawo afum aŋe ŋayi pəmə awut afet akənə mə ŋayə dəbe da dəKəm.» 15 Kə Yesu endəjəs ja waca dəsəbomp, k'ontolane ja pətət, k'eyefe k'əŋkə. 16 Gbəncana babəkə kə wərkun wələma ender pəyif Yesu: «Wətəksə, cəke cə pəmar iyo tətət nte tentam kəsəŋ im kiyi wəyənə ka doru o doru mə-ε?» (aiōnijs g166) 17 Mba kə Yesu eyif kə: «Ta ake tə məyif'əm nte təyənəne tətət mə-ε? Kanu sona gborj ɔyəne wətət. Kə məfaj kəsətər Kanu kiyi wəyənə ka doru o doru-ε, məleləs mosom.» Kə wərkun nwə eyif Yesu: «Mosom mere?» 18 Kə Yesu oluku kə: «Ta mədif fum. Ta məsumpər dalakə. Ta məbarəj fum sede sa yem. Ta məkiyə. 19

Məleləs wisi kə wiri. Məbətər wenc əm pəmə təko məmbətərəne mə.» 20 Kə wətemp nwə oluku Yesu: «Ilələs maməkə fəp, akebut im sə-ε?» 21 Kə Yesu oluku kə: «Kə məfaj kəlare decəmpə nte təyənəne pəsəj əm kiyi wəyənə ka doru o doru mə-ε, məkə məcaməs daka dəkə məyo mə, məsəjə pəsam papəkə atəyo daka. Kə məyo ti-ε, məndekəsətə daka dəlarəm nde dəKəm. Kə məlip-ε, məder məcəps'əm darəj.» 22 Nte wətemp nwə ene moloku maməkə mə, k'olukus dis dədənce kə, bawo ənayo daka dəlarəm. 23 Awa, kə Yesu oluku acəpse on darəj: «Kance, icluku nu: Pəncuca wəka daka kəbərə dəbə da dəKəm.» 24 Icluku nu so, kəbərə ka yəkəmə dəabi ja təsembe kəfəfərenə kətas kəbərə ka wəka daka dəbə da dəKəm.» 25 Nte acəpse on darəj ŋane moloku maməkə mə, kə təsəjə ja kənaŋkəne cusu kəwos. Kə ŋayiftenə: «Awa an'entam oj kəfis-ε?» 26 Kə Yesu əməmən acəpse on darəj, k'olukus ja: «Afum ŋafətam, mba Kanu kəntam mes fəp.» 27 Kə Piyer oluku Yesu: «Məcəŋkəl, səna səsak ca fəp kə səncəm'am darəj. Cəkə cə tetosu tendekoyi-ε?» 28 Kə Yesu oluku ja: «Kance icluku nu teta nəna aŋe nənəcəps'əm darəj mə: Kə doru dofu dəndeder-ε, Wan ka Wərkun endəlek dəbə pəndə dəcəm da nərə da debeki dən, nəna so nəndekəndə səcəm wəco kə mərəj sa dəbə, nəckiti ŋusunka wəco kə mərəj ca Yisrayel. 29 Nwə o nwə əsak wələ, awənc aŋa, kas, kərə, awut kə pəyəne fe ti dale dən teta təwe tem, endekəsətə tasər tin ta yayəkə əsak mə, pəsətə so kiyi wəyənə ka doru o doru. (aiōnijs g166) 30 Akirin alaram ŋandekoyəne adarəj, adarəj alaram ŋayone akirin.

20 «Nte tə dəbə da dəkəm dowurenenə wəka abəf wələma nwə ənawur batbat suy kəkəten afum aŋe ŋaŋkəbəcə kə nde ŋgbəŋkələ yən ya wen mə. 2 Kə ŋantəŋnəne kə afum akə əsətə kəkəbəcə kə mə, dəsək din pəsam gbələŋ bin, k'eqkekərə ja kəbəc nde ŋgbəŋkələ ya wen yən. 3 Kə wəka abəf nwə owur walaha, k'əŋkə pənəŋk afum aləma ŋayi dare disre ta ŋayi kəyə nte o nte-ε. 4 K'olukus ja: «Nəna so nəkə nəbəc nde dəŋgbəŋkələ ya wen, indekəsən nu kəway nəkə pəmar mə.» 5 Kə afum aŋe ŋaŋkə ŋabəc. Kə wəka abəf nwə owur dəj kəkəten so abəc aləma, pəndeyi salifana k'owur so. 6 Pəndeyi lahansara, kə wərkun nwə owur, k'əŋkə pənəŋk arkun aləma dare disre ta ŋayi kəbəc nte o nte-ε, k'eyif ja: «Ta ake tə nəyinə nno təbətətə haj dəfəy ta nəmbəc tələm o tələm-ε?» 7 Kə afum aŋe ŋaloku kə: «Fum ətəlek su yəbəc.» Kə wəka

abof oluku ዘ: «Nana so nəkə nəbəc nde dənəgbəŋkələ yem.» 8 Nte pəndecop kəbiye mə, kə wəka abof nwə oluku wəkiriŋ ka abəc ḥ: «Məwe abəc, məsəj ዘ kəway. Məcop aŋe ዘander telpəs mə, mələpsər ako ዘanuŋkenəna mə.» 9 Ako ዘancop yəbəc lahansara mə ዘander, kə ዘasətə-sətə nwə o nwə gəleŋ bin bin. 10 Ko ako mariki ዘanuŋkenə kəlek yəbəc mə ዘander ዘaccəm-cəmne kəsətə pəsam ዘacepər ako anuŋkenəna kəsətə kəway mə, mba kə ዘ so ዘasətə nwə o nwə pəsam gəleŋ bin bin. 11 Nte ዘayi kəbaŋ kəway kəjan mə, kə ዘancəpəne teta mariki wəka yəbəc nwə. 12 Ko ዘaloku: «Akarje ዘander telpəs mə, dec din gboŋ də ዘambəc, kə məsəj ዘ kəway sətəŋnenə, səna aŋe sələpə dec kəbəc nne yowon disre mə.» 13 Ko wəka abof oluku wəkin ዘ daco: «Wanapa, iyo f'am pəleç, bafə pəsam gəleŋ bin bə səntəŋnenə ba? 14 Məbar pokə pəyənə pam mə, məkə. Tante isəj əm mə, t'indesəj wəkə enderna telpəs mə. 15 Pəmar f'em kəyə daka dem təkō iŋfan mə ba? Kəraca kə mayə nte iyo tes tətot mə ba?» 16 Ti disre akirij ዘandekoyəne adarəj, adarəj ዘayone akirij.» 17 Nte Yesu encəpə Yerusalem mə, k'elek tacıja acepse ዘ darəj aŋe wəco kə merəj, k'oloku ዘ dəpə: 18 «Nəcəŋkəl im, Yerusalem ayi kəpe. Arjkəlek Wan ka Wərkun, paber kə aloŋne aŋoŋ, kə atəkse sariye s'aSuyif dəwaca. Akako ዘadejər kə sariye sa defi. 19 ዘandeber kə atəyone aSuyif dewaca nte təŋsəŋe ዘafani kə, ዘasut kə, ዘacanj kə dətək yepəmpəl. Tataka ta maas, pəfəte afi daco.» 20 Iya ka awut a Sebede əltərnə Yesu kə awut ዘ, k'ontontne pəctola. 21 Ko Yesu eyif kəre kəjan: «Cəke cə məfəj-ε?» K'olukse kə: «Məsəj im temer a awut em merəj akarje mənəgbətne mə, wəkin pənd'am kəca kətət, wəkə pənd'am kəca kəmeriya kə məndeyi dəbe dam disre-ε.» 22 Ko Yesu oluku: «Nəncərə fe nte nəyi kətola mə. Nəntam kəwose kətərəs nkə ina indesətə mə ba?» Ko ዘawose «Ey, səntam ki kəwose.» 23 K'oloku ዘ: «Awa nəna so nəndesətə kətərəs nkə ina indesətə mə, mba nte toyənə kəndə kəca kem kətət kə kəmeriya mə, bafə in'ŋyəŋti. Afum ako Papa kem olompəs dəkəcəmə dadəkə mə ዘayo di.» 24 Nte acepse ዘ darəj aŋe wəco ዘane moloku maməkə mə, kə pəntəlel ዘ nno awənc aŋe merəj ዘayi mə. 25 Ko Yesu ewe nno eyi mə k'oloku ዘ: «Nəncərə a akirij a təf ya doru ዘantasərnə afum ajan k'abeki aŋoŋ ዘaŋkətənə kətam afum ajan kəroj. 26 Ta tatəkə teyi nu daco. Nwə o nwə əŋfəj kəbek nu daco mə, endeyone wəmarəs konu. 27 Nwə o nwə əŋfəj kəcəmə dəkəcəmə dəcəkə-

cəkə mə, pəmar pəyənə wəcar konu. 28 Ti disre Wan ka Wərkun ender fe padəbəcə kə, mba ender kədebəcə afum pəsəjə so kiyi kən wəyer pəwurus kənay ka afum.» 29 Nte Yesu kə acepse ዘ darəj ዘawur Yeriko mə, kə kənay ka afum alarəm kəncəmə Yesu darəj. 30 Atənəŋk mərəj ዘanandə dəpə kəsək, kə ዘane a Yesu eyi kəcepər, awa kə ዘanjkulə-kule: «Məyənə su nənəfər, Mariki, Wan ka Dawudal!» 31 Ko kənay ka afum kəgəbəŋ-gəbəŋjər ዘ a ዘacanj, mba ዘancnajkanə kənajkanə dəm kəkule-kule: «Məyənə su nənəfər, Mariki, Wan ka Dawudal!» 32 Ko Yesu encəmə, k'ewe atənəŋk aŋe pəcyif ዘ: «Cəke cə nəfəj a iyənə nu-ε?» 33 Ko atənəŋk aŋe ዘaloku kə: «Mariki, məsəjə su fər kəməpə, yənəŋkl!» 34 Ko nənəfər dosumpər Yesu tetərajan, k'ongbuŋenə ዘ fər. Gbəncana babəkə, kə ዘalukişərnə so kənəŋk, kə ዘancəmə nkən Yesu darəj.

21 Nte Yesu kə acepse ዘ darəj ዘancətərnə Yerusalem, ዘasəroyi Betfase ntende tərə ta Tək ya Olif mə, k'osom acepse ዘ darəj mərəj, 2 pəcləku ዘ: «Nəkə nde dare dəkə deyi nu tekiriŋ mə, nəŋkəbəp di səfale səran pakot si, səfət səyi si kəsək. Nəsikali səfale səsəkə nəkər'əm. 3 Ko toyənə fum pəyif nu tes tələma-ε, nəlokə kə: «Pəmar Mariki pəyənə si tes tələma.» Arjsake nu si katəna.» 4 Tatəkə tənayi nte təŋsəŋe moloku məkə Sayibə enaloku mə meyi: 5 «Nəlokə afum aka Siyən nse səyone Yerusalem mə: Məməmən! Wəbə kam endeder nno mayi mə! Elare pəbotu. Səfale səran s'endə kəroj, səfale səfət wan ka wesəm nwə wəŋsərə-sare mə.» 6 Ko acepse ዘ darəj ዘaŋkə kəyə təkə Yesu enasom ዘ mə. 7 Ko ዘaŋkərə səfale səran kə səfət, nse ዘanadejəsər suma səjan mə. Ko Yesu endə si kəroj. 8 Ko afum alarəm ako ዘanayi di mə, ዘamper-peri suma səjan dəpə teta kəyek-yekəs kə. Aləma ዘaccep wara wa tək ዘacper-pere kə wi dəpə. 9 Kənay ka afum kənckət kə tekiriŋ, kə ako ዘanacəmə kə darəj mə ዘackule-kule pəpəj: «Hosana, pələl pəyi Wan ka Dawudal! Kanu kəpoce pətət nwə enderənə tewə ta Mariki mə! Hosana, pələl pəyi Kanu mofo menjeci ma dəKəm!» 10 Nte Yesu embərə Yerusalem mə, kə dare fəp dendikcə pəcyiftənə: «Ana wərkun wəkawə əyənə-ε?» 11 Ko kənay ka afum kələku: «Arjnabi Yesu wəka Nasaret ofə, dare da ataf ዘ Kalile.» 12 Ko Yesu embərə nde kələ kəpoj ka Kanu disre. K'embələs ako ዘanccaməs kə ako ዘançway dəndo kələ kəpoj ka Kanu mə, pəcəgbəl məsa ya asəkpər pəsam kə səbənc sa acaməs ntantoriya. 13 Yesu pəcləku ዘ: «Ancic: Pəmar

pawé kéló kem «Dákötola Kanu da afum», mba kó nóna nájrafáli dé togbokéne ta calbante.» **14** Awa, atónérjk kó atótam kéköt ńjalotárne Yesu dendo káló kápój ka Kanu, k'entamás ńja. **15** Mba kó pántele alojnë apoj kó atákse sariye s'aSuyif kánérjk kénjan mes mmé mocwośas cusú mmé nkón Yesu ńcocy mo, kó awut aks ńjanckule-kule kéló kápój ka Kanu disré mo: «Pálel peyi Wan ka Dawudal!» **16** Alojnë kó atákse akakó ńjayif Yesu: «Máne tókó ńayi kélóku m?» Kó Yesu olukse ńja: «Ey, ali katin nájkaraj fe moloku mame: «Másojé ali awut kó cénaka ńjakor-kor'ám?» **17** Kó Yesu esak ńja, k'owur dare disré k'ójko dare da Betani nde enacepéréné pibi mo. **18** Dóckosák bétbét nte Yesu eyi kélukus dare mo, kó dor dýo kó. **19** K'énérjk kétok ka yokom ya fik dópó, k'elotárne ki, mba bérpér gbacérám y'enabáp. K'oloku kétok kajke: «Ta pokom pédétárne só mána!» Gbancana babókó kó kétok kajka káwos. (aión g165) **20** Nte acepsé ón daraj ńjanérjk ti mo, kó pönciyane ńja ńacyifne: «Céke cō kétok ka fik nké kántam káwos gbancana bambe-?» **21** Kó Yesu oluku ńja: «Kance icloku nu: Kó nántompér kálaj ta nánesérne-é, nántam káyo nte ayo kétok ka fik kajke mo. Mba icloku nu só, ali náloku tóro tante: «Máyote nnó mákó málamne dákoba», tatoká teryi. **22** Nte o nte nántola Kanu kálaj disré mo, nájsoto ti.» **23** Kó Yesu ójko nde kéló kápój ka Kanu. Páyi kétakse, alojnë apoj kó abeki a dótóf ńjander ńjayif kó: «Kátam káre kó máyoyone mame-? An'ósorj ám kétam kajko-?» **24** Kó Yesu olukse ńja: «Ina só, iyif nu toloku tin gboj, kó náluks'em toloku tatoké-é, ijloku nu kátam nké iñyone mame mo. **25** Deke kágbát dáromun ka Saý kénayefé-é? Dákóm, ka dáafum?» Kó afum aje ńjaye kágbekálené ńjacloku: «Kó sélukse: «Dákóm», eñyif su: «Ta ake tó nánatolaje Saý-?» **26** Mba kó sélukse: «Dáafum-é», sájnese kénay ka afum, bawo fáp fánacáre a Saý sayibe s'énayone.» **27** Kó ńjalukse Yesu: «Sáncáre fe.» Kó Yesu nkón oluku ńja só: «Ina só, ifáloku nu kátam nké iñyone mame mo.» **28** Kó Yesu endejér só: «Nácerjk taruku tante indeloku nu mo. Céke cō náncém-cémne tetá ti-? Wárukun enayi nwe ńnayo awut arkun mérøj. K'oloku Coco con: «Wan kem, mákó mákó mábac nde ńgbörjkáló ya wén wem.» **29** Kó wan wákakó olukse kas: «Ala, ifókó.» Nte tém tepic tencepar mo, kó abákac ńjerjkafále wan, k'osumpér dópó, k'ójko dákobáce kas. **30** Kó kas kénjan oluku só toloku tin tayi Tójé. Kó wákakó owoséne kas: «Awa Papa, iñkó, » mba enakó fe di. **31** Awa, icyif nu: Awut akanje mérøj, wáre

óyó tefaj ta kas kénjan-?» Kó ńjalukse: «Coco.» Kó Yesu oluku ńja: «Kance icloku nu: Abajéz dut kó aran ayi yamayama ńjandekóbontu nu káberé ka débe da dákóm. **32** Bawo Saý Batis enader k'ementar nu dópó dolompu da Kanu, kó nántolaj kó. Mba awerás dut kó aran ayi yamayama ńjanalaç kó, ali nte nánanérjk ti mo, tenasójé fe nu késakpér békac a nálarj kó. **33** Kó Yesu endejér só: «Nácerjkál totubcéné tóloma: Wáka abóf wáloma enabóf ńgbörjkáló ya wén. K'ásone yi sajka hajj k'ónorjkér, k'érjkay dákofocás da wén, k'encembér tetek tobume, k'ásorj yebac ya abóf ńja ńgbörjkáló ya wén yayóká afum aloma, ńnatérjk kó akakó kácsój kó káway, kó nkón owur k'ójko marént. **34** Tem ta kápim ka yokom ya ńgbörjkáló tendebáp, kó wáka ńgbörjkáló osom acar ón nnó abac ón ńayi mo kákobajj tókó pómára pésotó mo. **35** Kó abac a ńgbörjkáló ya wén ńjasumpér acar akanje, kó ńjasut wákin, kó ńjandif wáka mérøj kó ńjanca-case wáka maas masar. **36** Kó wáka ńgbörjkáló osom só acar aloma, aje ńjanala ńjatas acóko-cóko mo. Kó abac aje ńnayo akakó tókó ńjanayó afum acóko-cóko akó pécuy piñ payi mo. **37** Télpás oj, kó wáka ńgbörjkáló osom wan kón yati, péclokune: «Nte wákawé ńyone wan kem mo, ńjanjkölélás kó!» **38** Mba nte abac ńjanérjk wan nwe mo, kó ńjalokene: «Wálek kón ke ófo, wákawé! Náder, padif kó, ke kándeyóné kosu.» **39** K'abac ńjasumpér wan nwe, kó ńjankekáre kó sajka sa ńgbörjkáló ya wén tadaraj, kó ńjandif kó. **40** Awa, kó wáka ńgbörjkáló ya wén nwe endeder-é, céke c'endeyó abac akanje-é?» **41** Kó ńjalukse Yesu: «Pádifat ayejkí békac akanje, ali nónofor ta pégone ńja. Pésorj yebac ya ńgbörjkáló ya wén yayóká abac aloma aje ńjande ńjacsój kó yokom ya ńgbörjkáló tem ta kápim ka yi mo.» **42** Kó Yesu eyif: «Nájkaraj fe ali katin dáYecicas Yosoku yayé ba? Togbu mpe acembér káló ńjanace mo penader ńyone oj togbu pótöt pa dacó. DáMariki teyefé, tes tó nte tenciyane su dáfór mo.» **43** Ti tósorjé nte iloku nu: Kanu kándebajr nu akip ńja débe dón, pésorj ńji afum acuru aje ńjendekomér yokom yótöt mo. **44** [Nwe ńntempéne togbu tatoká károj mo, ńntepére. Mána nwe ńntempéne károj mo, pomputuk ám.] **45** Nte ńjane totubcéné tatoká mo, alojnë apoj kó aFarisi ńjancáre a tetaján tó Yesu eyi kélóku. **46** Kó ńjanen kásumpér kó, mba kó ńjanese kénay ka afum, bawo ńjanalaç a sayibe só Yesu ńnayone.

22

Kə Yesu ənqəbəkərə sə kəlok-lokər afum aŋe dəmotubcəne, k'oloku: **2** «Dəbe da dəkəm dowurene nte: Wəbə wələma ənayi, nwə ənalompəs yeri yələrəm ya kəgbəjnə ka wan kən wərkun mə, **3** k'osom acar ən kəkəwə afum aŋe anawe kədetəjnə kəgbəjnə kajkə mə, mba kə afum aŋe ənfati kəder. **4** K'ənqəbəkərə sə kəsom acar aləma pəcloku nə: «Nəkə nələku aŋe awe mə: Awa alip kəlompəs yeri, mura mem kə cəna cəboju cem andifət ci. Yəbəc ya kəlompəs yeri fəp yelip. Nəder pawoləs!». **5** Mba aŋe awe kəsata kajkə mə, ənəncəm-cəmne fe kəkəwəsə kəwə kajkə: Kə wəkin əŋkə dale dən, kə wəkə nkən əŋkə dəyebəc yən ya kəcaməs. **6** Kə aləma ənəsumpər acar kə ənayi ənəpəc kə əndif ən. **7** Kə metələ meyi wəbə, k'osom asədar ən ənəkə ənamələk adifət afum akəyə ənacəf sə dare daŋan. **8** Kə wəbə oluku acar ən: «Yəbəc ya kəlompəs ka yeri ya kəgbəjnə yelip, mba aŋe awe mə, ənəyə fe delel dedinə yeri yayə. **9** Nəkə nde səpə səkə səwur dare mə, nəwe nwə o nwə nəmbəp di mə, pədetəjnə kəgbəjnə kajkə. **10** Kə acar ənələk dəpə, kə ənələkə afum atət kə alec aŋe ənənəbəp di mə fəp, nte təŋsənə akut ənələre afum aŋe awe kəgbəjnə mə təp. **11** Kə wəbə əmbərə pəcməmən aŋe ewe mə, kənəŋkə wərkun wələma nwə əntəberne yamos ya kəsata mə. **12** K'eyif kə: «Wanapa, cəke cə məntam kəbərə nnə ta məmberne yamos ya kəsata-ə?» Mba wərkun nwə ənalukse fe wəbə toluku o toluku. **13** Kə wəbə oluku abəc ən: «Nəkot kə wəcək kə waca, nələm kə nde kubump ka dabanjə disrə. Difə kəbok kə kəŋəjərənə sek kəndekəyi.» **14** Kə Yesu endenərə: «Afum ələrəm ənə Kanu kəŋwe kəbərə dəbe da dəkəm, mba apic ənənəyək-yek kəbərə ka di.» **15** Mata maməkə disrə k'əFarisi ənələkənə, ənəctən kəcəpə Yesu towul ənəsumpər kə dəmoloku. **16** K'əFarisi ənəsom acəpəsə aŋan darən aləma kə afum a Herodu. Kə afum akəkə ənəkə ənələku Yesu: «Wətəkəsə, ənəncərə a məŋləkə kənce, kə məntəkə afum dəpə da Kanu kənce fəp disrə, kənəsə ka fum kəfəyi əm, bawo məfəməmən dəkəcəmə daŋan. **17** Awa mələku su tecəm-cəmne tam: Sariyə səwose su kəsəŋjə Sesar wəbə waka təf ya Rom dut ba, ka səwose fe su kəsəŋjə kə di?» **18** Mba Yesu nwə ənəcərə tecəm-cəmne marjan melec mə, olukse ən: «Nəna abəjənə kəlomp! Ta ake tə nəŋwakəs em-ə? **19** Nəmentər im gələrə mbe ənəsənə dut mə.» Kə ənəkərə kə gələrə ba pəsam papoko. **20** Kə Yesu eyif ən: «Alulu kə yecic ya ana yeyi gələrə bambe kəroj-ə?» **21** Kə ənələku Yesu: «Ənə wəbə Sesar ənə.» Kə Yesu

oloku ən te: «Nəsəŋjə Sesar yəkə əyəyəne yən mə, kə Kanu sə yəkə əyəyəne yən mə.» **22** Nte ənəne moloku mmə mə, kə pənciyane ənə kə ənəsək Yesu kə ənəkə. **23** Awa a əSadisi ənəncəm-cəmne a kəyəfə defi kəyi fe. Dəsək din dadəkə kə aləma ənə dəcə ənənder ənəyif Yesu: **24** «Wətəkəsə, Musa ənaloku: Kə fum efi ta əyo wan, mba pəsək wərən-ə, pəmar wənc ka wəfi pələk wəcəbokəra wəkakə pənənəce, pəsəŋjə wənc wəfi yuruya. **25** Məcəŋkəl, awənc camət-mərəjəl aləma ənənəyə su dəcə. Kə wəcəkə-cəkə ənənəce k'efi, mba ən te ənətəyo wan mə, k'əsəkərə wənc wərən kən. **26** Tatəkə tə wəka mərəjəl, wəka maas həjə wəka camət-mərəjə ənənəfis-fis sə fəp, ali wəkin ənasək fe wan. **27** Nte dəwəncə aŋa delip kəfis-fis mə, kə wərən əfəntərə sə k'efi. **28** Awa, səyif əm: Dəsək nde afi ənədekəyəfə defi mə, awənc aŋa akəyə camət-mərəjə an'endekəsətə wərən wəkawə-ə? Bawo fəp farjan ənənənəce kə!» **29** Kə Yesu olukse ən: «Məcəm-cəmne monu məsək fe, bawo ənəncərə fe Yecicəs Yosoku, ənəncərə fe sə fənəntər fa Kanu. **30** Dəsək nde afi ənədekəyəfə dədefi mə, wərkun əfənənəce, wərən əfələ, əfədəkə pənənəce pəmə mələkə mmə meyi dəkəm mə. **31** Nte təyənə ta afum kəyəfə dədefi mə, ənənakaraŋj fe nte Kanu kənaloku nu dəYecicəs Yosoku mə ba? **32** «In'əyənə Kanu ka Abraham, ka Siyaka, kə ka Yakuba.» Bafo Kanu ka afi k'əyənə, mba ka ayi wəyəj.» **33** Cusu cənawos kənay ka afum aŋe ənənəcəŋkəl mətəkəsə mən mə. **34** Nte a əFarisi ənəne moloku mətətə ma Yesu məsəjə əSadisi kəməp cusu mə, kə ənə sə ənələkənə. **35** Wəkin ənə dəcə nwə ənəyənə wətəkəsə sariyə s'aSuyif mə, eyif Yesu toluku nte təŋsənə pəcəpə kə towul mə pəsumpər kə dəmoloku mən: **36** «Wətəkəsə, tosəm tere təbək dəkəcəmə mosom ma sariyə fəp dəcə-ə?» **37** Kə Yesu olukse kə: «Məbətərə Mariki Kanu kam abəkəc ənəfəp, əfəkəl ənəfəp kə məcəm-cəmne mam fəp.» **38** Tatəkə təyənə tosəm təpəjə təcəkə-cəkə. **39** Toşəm ta mərəjə nte towurene təcəkə-cəkə mə: «Məbətər wənc əm pəmə təkə məməbətərəne mə.» **40** Sariyə sa Musa kə mətəkəsə ma sayibə fəp, mosom maməkə mərəjə mə məŋbəkərənə.» **41** Nte a əFarisi ənənələkənə mə, kə Yesu eyif ənə toluku nte: **42** «Cəke cə ənəncəm-cəmne təta Krist wəbə nwə Kanu kəyək-yek mə-ə? Wan ka ana əfə-ə?» Kə a əFarisi ənələku: «Wan ka Dawuda əfə.» **43** Kə Yesu eyif ən: «Ak'ənəsənəje Dawuda kəwə Krist «Mariki mem-ə?» Nte Amera ənə Kanu yati ənəsənəje Dawuda kələku dəYecicəs Yosoku: **44** «Kə Mariki Kanu olukse Mariki mem: Məder mənd'em nnə kəca kem

kətöt, haj iclip kəboc aterenə am wəcək wam dəntəf. 45 Ko Dawuda ewe oj Krist wəbə nwə Kanu kəyek-yek mə <Mariki mem>-ə, cake cə wəkako əntam sə kəyone wan ka nkən Dawuda-ə?» 46 AFarisi dacə, ali wəkin ənatam fe kalukse kə toloku. Kəlek dəsək dadəkə, ali fum eyerjə fe sə abəkəc kəyif kə toloku.

23 Ko Yesu ejkafələ k'oloku kənay ka afum kə acəpse oñ darəj: 2 «Atəksə sariye s'aSuyif kə aFarisi, nətəmpər kətəksə sariye sa Musa. 3 Ti disre nəçyo, nəccəmə sə mes məkə əyandə əjacloku nu mə fəp, mba ta nəçyo mes məkə əyajyo mə, bawo təkə əyajloku mə, bafş itə əyajyo. 4 Ha əyarsarəsər afum yesare nye yoncuca kəsərə mə, mba əyərəkə əyafəwose ali telər təjan tin kəgbüyəne yi. 5 Haç məyə maşan fəp nte təyəsəne afum əyanəjk ya mə. Ti disre, əyambəksəs səbə səyən səkə əyajkotne dətobu kə dəkəca mə, əyawəkələs tegberi suma səyən cəsək. 6 Pəmbət ha kəcndə mofo mmə aylələs ya dəkədi yeri dəcəsəta mə, kə səcəm sakiriy sa dəkətola Kanu daşan. 7 Pəcbət ha sə nte aylif ya pələl mofo mmə ambəpsəne mə, afum əjacwe ya <Atəksə.> 8 Mba nəna, ta nəwəsə pawə nu <Atəksə,> bawo dəwəncə arja do nəyə fəp fonu, Wətəksə wəkin gboj nəyə. 9 Ta nələləs nwə o nwə doru dande nəwə wəkayi <Papa> bawo, wəkin gboj əyəne Papa konu, Papa mpe peyi nde dəkəm mə. 10 Ta nəwəsə pawə nu <abe,> bawo wəbə wəkin gboj nəyə nwə əyəne Krist mə. 11 Nwə əmbək dəkəcəmə nu dacə mə, pəmar pəyənə wəbəcə konu. 12 Nwə endeyokne mə, andetəre kə. Nwə endetəre banca mə, andepənə kə.» 13 «Pəlec peyi nu nəna atəksə sariye s'aSuyif kə aFarisi, nəna abəjəne kəlomp, əyəgbətər afum kumba ka dəbə da dəkəm, nəna nəfbərə, nəwəsə fe sə akyənafaj kəbərə mə əyəberə. [15 Pəlec peyi nəna atəksə sariye s'aSuyif kə aFarisi, nəna abəjəne kəlomp! Nəckə marənt kəba kə antəf kərəj kətən ka fum wəkin nwə nəmbersəne dinə donu mə, kə fum wəkako elip oj kəbərə-ə, nəsərə kə kəyone wan wəka yahanama pəcəpər nəna kəmərəj. (Geenna g1067) 16 Pəlec peyi nu, nəna atənəjk aye əyajkotne afum mə! Nən'əntəkəsə a kə fum endərəm kələ kərəj ka Kanu-ə, a təyo fe tələm o tələm. Mba kə təyoñə pəderəm kema ka kələ kərəj ka Kanu-ə, tatəkə təyo tes. 17 Atərkulu atənəjk! Ca yayəkə mərəj pere pebək dəkəcəmə-ə, kema ba, ka kələ kərəj ka Kanu nke kəmpus kema mə? 18 Kə fum oluku nu kədərəm tetek tolojne Kanu-ə, təyo fe tes. Mba kə fum endərəm polojne mpe pəfəntərə tetek

tolojne kərəj mə-ə, ti təyənə tes. 19 Nəna atənəjk! Pəre pəbek dəkəcəmə-ə: polojne ba, ka tetek tolojne mpe pompus pi mə? 20 Awa icloku nu: Məna nwə məndərəm tetek tolojne mə, məndərəm pi kə ca yoko yeyi pi kərəj mə fəp. 21 Məna nwə məndərəm kələ kərəj ka Kanu mə, məndərəm ki kə Kanu nke kəyik ki disre mə. 22 Məna nwə məndərəm kəm mə, məndərəm dəcəm da dəbə da Kanu kə Kanu nke kənde di mə. 23 Pəlec peyi nu, nəna atəksə sariye s'aSuyif kə aFarisi, nəna abəjəne kəlomp! Nəcsən farile fa mərkət, fa malajkan kə fa ces, nəcsək mes məkə melele dəsəriye sa Kanu mə, mes mmə mə pəmar nəçyo: Nəmentər dolompu, nənəfər kə kəsekternə teta Kanu, mba ta nəcsək kəcə əməlpəs məkə. 24 Nəna atənəjk aye əyajkotne afum mə! Tococ po nəyi kəcəj-cəj, nəcmər yəkəmə! 25 Pəlec pəpən peyi nu, nəna atəksə sariye s'aSuyif kə aFarisi, nəna abəjəne kəlomp! Nən'ənyakas takəroj ta apət kə apəlet, mba yelərə yeri nye nəmbəjsər afum deke kə dəcələk disre mə. 26 WəFarisi watənəjk! Məsəkəs kəresna tədisre ta apət, nte təyəsəne takəroj ta ni təsək sə mə. 27 Pəlec peyi nu, nəna atəksə sariye s'aSuyif kə aFarisi, nəna abəjəne kəlomp! Cufu nce ancəm pəfer mə cə nəwurene. Cətesə todoru mba cələrə bent ya afum afi kə ca yətəsək fəp. 28 Nəna sə todoru nəwurene alompu nnə afum əyai mə, mba tədisre tonu, nələrə kəbəjəne kəlomp kə pəlec. 29 Pəlec peyi nəna, atəksə sariye s'aSuyif kə aFarisi, nəna abəjəne kəlomp! Nəna aye nəncəmbər cufu cətət ca sayibə, nəcəkəs cufu ca alompu mə, 30 nəcloku: «Pəcyəne a sənayi doru təm ta atem asu-ə, kə sənənəjkəl fe ya kələj ka mecir ma sayibə alarəm. 31 Ti disre nəna yati nəwəsə sede sa ti, a nən'əyəne yuruya ya akyənafidət sayibə mə. 32 Awa, nələpəs təkə atem anu əyanacop mə! 33 Nəna bok, dokom da əyəkis! Cəkə cə nəntəm kəyeksər kiti ka yahanama-ə? (Geenna g1067) 34 Nəcəjəkəl: Ti təsərə nte indesom Sayibə, afum acərə kəkətəne mes kə atəksə sariye nnə nəyə mə. Nəndekə nəcdif aləmə nəccəj ya tək yəpəmpəl kərəj, nəcsütə akyənafidət kəbəp kə mecir ma Sakary wan ka Barası, nwə nənəfər aŋgbip kə tetek tolojne dacə mə. 36 Icloku nu kance: Kələj ka mecir maməkə fəp dətemp dande dəndəsərə ki.» 37 «Yerusalem, Yerusalem, məna nwə məndif sayibə mə, məcca-cas akyə Kanu kərəsəm nnə məyə mə,

isep pəlarəm kəlonjka ka awut am pəmə nte acoko ŋokombəra ŋyoŋloŋka awut banca ya ŋi dəntəf mə! Mba mənawose fe ti. 38 Awa nəcəŋkəl! Andesakəre nu kələ konu kəyə fos. 39 Bawo, icloku nu, nəfəsənəŋk im haj təm nte nənde nəcloku: «Kanu kəpoce pətət nwə enderene tewe ta Mariki mə!»

24 Nte Yesu owur nde saŋka sa kələ kəpoj ka Kanu pəckə mə, kə acepsə ən darəj ŋander ŋasəŋe kə kəkəkce təcəmbər ta kələ. 2 Mba kə Yesu olukse ŋa: «Nəŋnəŋk mame fəp? Icloku nu kance, tasar pəfədədeŋe tasar kəroj nnə, mpe antədewuj mə.» 3 Təm nte Yesu ənande tərə ta Tək ya Olif mə, kə acepsə ən darəj aləma akə ŋanasol kə nkən mə, kə ŋayifat kə ŋabəkəre: «Mələku su, təm tere tə kələsər ka kələ kəpoj ka Kanu kəndeder-ə? Təgbəkəre tere tendementər su a kəder kam nərə da debeki dam disre kə kəlip ka doru kəmbəp-ə?» (aiōn g165) 4 Kə Yesu olukse ŋa: «Nəkəmbərnə ta nwə o nwə pəsəŋe nu kəsəle! 5 Afum alərəm ŋandeder ŋacbaŋenə kəbəcə tewe tem, ŋacloku: «In'øyəne Krist wəsom wəka Kanul! ŋandetalər kənay ka afum alərəm. 6 Nəndene pacloku teta kəwan nkə kəlotərnə mə, kə pəyəne fe ti pacfor teta ki-ə: Nəkəmbərnə ta nənesə, mənə mes maməkə meyi, mba təfədeyəne kəresna kəlip ka doru. 7 Bawo afum a atof ŋələma ŋandeyefərenə kə afum a atof ŋocuru, dəbe deyefərenə kə dəbe. Dor kə antəf kəyikcə kə yendeyi mofo məlarəm. 8 Maməkə fəp mendeyi pəmə kəcop ka pucuy pa dokombəra. 9 Awa, təm tatəkə t'andelek aləma nu dacə pəber pəcuca dəwaca, padif aləma nu dacə. Afum a təf ya doru fəp ŋandeter nu teta tewe tem. 10 Təm tatəkə, acepsə darəj alərəm ŋandesak kəgbəkər kələj Kanu, ŋandetirjəkərenə, ŋandeterenə əjə kə akə. 11 Sayibə sa yem səlarəm səndewur, ŋasəŋe afum alərəm kəsəle. 12 Pəlcə pendə pəcsamsər kəsamsər dəm, təsəŋe kəbətər ka afum alərəm kəfər. 13 Mba nwə endebəknə ti haj mes maməkə melip mə, Kanu kəndeyac kə. 14 Andedəŋk Kibarū Kətət ka dəbe da Kanu nde dender mə afum a təf ya doru fəp, nte təysəŋe əjə ŋantəcəre Kanu mə fəp ŋane ti. Awa, təm tatəkə tendecepər a doru dedelip. 15 Kə nəndenəŋk pəyikyik pələsər pəpəj mpe Mariki enter mə, mpe Sayibə Dariyel ənaloku ta pi mə, pəndə nde kəfə kəsoku-ə, pəmar wəkaraj ka buk bambe pəcəre tantə: 16 Awa təm tatəkə, əjə ŋandeyi atof ŋa Yude mə, pəmar ŋa ŋayekse ŋapse mərə kəroj. 17 Nwə tendebəp pəyi dabəŋka mə, ta pəberə kələ kən

disre kəkəlek paka, 18 nwə tendebəp pəyi dale mə, ta pəlukus nde ndərən kəkəlek duma dən. 19 Pucuy pere pə tendeyəne abekəs, kə əjə ŋandə ŋacməsər dəsək dadəkə mə! 20 Nətola Kanu ta kəyekse konu kədesurenə dərəj kə pəyəne fe ti-ə dəsək da kəjəsəm nde ampusə Mariki mə. 21 Bawo pəcuy pendebək, mpe pəntətəyi kəyəfə nte doru doncop mo haj ndəkəl, fum o fum afəsətərəs pəmə tatəkə. 22 Mba Kanu pənatəbelər mataka maməkə-ə, k'ali fum əfədekoſis. Mba ənabelər mataka maməkə teta akə ənayək-yək mə. 23 Awa, kə wələma oluku nu: «Məcəŋkəl: Krist eyi nnə, » kə pəyəne fe ti, «Eyi nde-ə, » ta nəlaŋ wəkəyi. 24 Bawo abəjəne kəyəne Krist kə sayibe sa yem ŋandewur doru, ŋacyo megbekəre mewey-wey kə mes mocuca, nte təysəŋe, kə təyəne ŋactam-ə, ŋatalər akə Kanu kənayək-yək mə. 25 Nəcəŋkəl! İlokə nu mes mame ta mentabəp-ə. 26 K'alokü nu: «Nənəŋk, eyi nde dətəgbərə-ə, » ta nəyeksərnə kəkə di. K'alokü nu so: «Nənəŋk, eyi nde dukulə dəfət dəkə-ə, » ta nəlaŋ ti. 27 Ti disre kəder ka Wan ka Wərkun kəndeyi pəmə təkə pəmot pəyəŋə pəwaŋkəra kəyəfə nde dec dəmpe haj nde dəyikale mə, tatəkə tə kəder ka Wan ka Wərkun kəndeyi. 28 Nde kəbel kəndeyi mə, difə yəfən yendebəpəsənə.» 29 Kə Yesu endejər so: «Kə pucuy pa mata maməkə pencepər-ə, gbəncana babəkə bə pəndeyo gbərəp, ŋof ŋəfədesəmar, əsə cəndetempəne kəyəfə dəkəm, fənəntər fa kəm fəndeyikcə. 30 Təm tatəkə, təgbəkəre ta kəder ka Wan ka Wərkun tendewur dəkəm, afum a təf ya doru fəp ŋandekul-kuł kənəsə disre, ŋacnəŋk Wan ka Wərkun pəcder kəp kəroj dəfənəntər kə nərə da debeki dən disre. 31 Təgbəkəre ta kəfula luk pəpəj itə Wan ka Wərkun endesom məleke ən, məkə molonjka afum əjə eyək-yək monkubut maŋkələ ma dəkəm kə antəf mə.» 32 Kə Yesu endejər so: «Nətəkəs totubcənə nte kətək ka fik kəmentər mə: Kə wara wa ki wəcaŋk wəleŋk-ə, ənərə a kətən kələtərnə. 33 Nənə so, kə nəndenəŋk maməkə fəp-ə, ənərə a Wan ka Wərkun ələtərnə yati. 34 Kance icloku nu: Dətemp dənde dəfəcepər ta maməkə fəp meyi-ə. 35 Kəm kə antəf yendesələ mba molokə mem məfədesələ.» 36 Kə Yesu oluku so: «Nte təyəne ta dəsək kə təm nte doru dendelip mə, ali fum əncərə fe ti, ali məleke kə Wan ŋa so ŋancərə fe ti, mənə Papa sona gborj. 37 Təkə tenayı təm ta Nuha mə, itə təta kəder ka Wan ka Wərkun kəndeyi. 38 Ta mataka ma kutup mentabəp-ə, afum ŋancı yeri ŋacmun, ŋacnənce, ŋacsəŋ so awut ajan aran kələ haj dəsək nde Nuha ənabəre debil mə,

39 ali kacemcemne kafet kənayi fe ja haj ko kutup
kander ko kəməlek ja fəp. Tatəko tə kader ka Wan ka
Wərkun kəndeyi. **40** Awa, ko arkun mərəj ənayi dale-
e, palek wəkin, pasak wəka mərəj. **41** K'aran mərəj
ənayi kəbifəli məngben-e, palek wəkin, pasak wəka
mərəj. **42** Nəkəmbərnə, nəckar kader kən təm fəp,
bawo nəncəre fe dəsək nde Mariki monu mendeder
mə. **43** Nəcəre ti belbel ko təyənə wəka kələ pəcəre
təm ta pib nte wəke endeder dənkiye mə, wəka kələ
əfədire pəcbum kumba kən ta wəke pəbəre kələ kən
disirə. **44** Ti tendesərə nəna sə kəcəmə nəckar, bawo
Wan ka Wərkun endeder təm nte nəntəyə kə amera
mə.» **45** Ko Yesu enderjərə sə: «Wəmarəs wəsekərnə
mariki mən pəckətənə amera kəyə pətət wəre mariki
mən əncəmbər kəyənə wəbum ka amarəs alpəs ako,
pəcsəj ənayi təm nte pəmar mə-e? **46** Pəbət wəmarəs
wəkakə mariki mən mender məbəp kə pəsumpər
yəbəc nyə ənasom ko mə! **47** Kance icloku nu: Mariki
mən mendesəjə kə kəyənə ka wəcəmbər-cəmber ka
daka dən fəp. **48** Mba ko wəmarəs olokune dəbəkəc:
«Mariki mem entayefə fe kader,» **49** k'oncop kəsüt
anapa on amarəs, pəcdi ənayi pəcmun kə acis, **50** mariki
ma wəmarəs wəkakə endeder dəsək nde əntəyə kə
amera mə, dec nde əntəcəre mə, **51** pəbələs wəmarəs
wəkakə, pətərəs kə pəpəjə pəmə təkə antərəs abayenə
kələmpə mə. Difə kəbok kəndeyi kə kənəjərenə sek.

25 Ko Yesu ənəcər nte: «Təm tatəko, dəbə da dəkəm
dendeyi pəmə ayecəra wəco atəcəre arkun ənje
ŋanalek səlamp kəkəbəpənə ko wəgbajnə mə. **2** Kəcamət kənayi ja dacə ənje ənətəjələrə
kəcamət kəyə ja dacə ənje ənətəcəre kəkətənə mes mə. **3** Nte
ənətəjələrə kəcamət kəkətənə mes mə, ənətəcəre
moro. **4** Mba ayecəra ənje ənətəjənə acəre mes mə,
ŋalek səlamp sənənə ko ənətəmpərənə sə nwe o nwe
moro datəkəbə. **5** Nte wəgbajnə oncwon kader mə, ko
mere məyə ayecəra ko ənəndirə. **6** Cəkçək cəndebəp,
ko dim dowur: «Awa wəgbajnə ender, nəwur pade
pafaynə kə!» **7** Ko ayecəra ənje ənətəmə kə ənəyefə
kələmpəs səlamp sənənə. **8** Ko ayecəra ənətəjələrə
acəre kəkətənə mes: «Nəpoçə su moro monu, kənimə
ko səlamp sosu səndə!» **9** Mba ko acəre kəkətənə mes
ŋaloku: «Moro mosu məftətənə su kəmotənə ko nəna.
Mənə nəkə nəway nda akə ənətəməs moro mə!» **10**
Ayecəra ənətəjələrə kənətənəsənə, ayecəra ənje ənayi di
mə ənətəpəs dukulə ko wəgbajnə, k'ancəj kumba.

11 Nte pəwon pipic mə, ko ayecəra atənətəjələrə
ko ənətəjələrə: «Mariki, mariki, məgbite su!» **12** Mba ko
mariki məmə molukse ənayi: «Kance icloku nu: İncəre fe
nu!» **13** Ta nəpələr, bawo nəncəre fe dəsək, nəncəre
fe sə dec nde indeker mə.» **14** «Towureñə pəmə nte
wərkun ənətəjələrə kəkətənə, pəwe acar ən pəsəj ən
daka dən kəməjək. **15** Ko wərkun nwe əsəj kəma
kilo kəcamət wəcar wəkin, k'əsəj wəka mərəj kilo
kəmərəj, ko wəka maas kilo katin, nte əsəj nwe o
nwe təkə əntəm mə, k'əyefə k'ənəkə marənt. **16** Wəcar
nwe ənətəjələrə kəməjək kəma kilo kəcamət mə, ənəkə
pəckəfəli-kafəli waca haj k'əsətə sə kəma kilo kəcamət
kədejərənə. **17** Nwe ənətəjələrə kəma kilo kəmərəj kəməjək
mə, nkən sə ənəkə pəckəfəli-kafəli waca haj k'əsətə
kəma kədejərənə kilo mərəj. **18** Wəcar nwe ənətəjələrə
kəma kilo kin kəməjək mə, ənəkə pəkay abi k'əməjək
pəsam pa mariki mən. **19** Nte pəwon mə, ko mariki
məyən mender, k'ewə acar ənje kədejif ən nte ənətəjələrə
mə. **20** Wəcar wəko ənətəjələrə kəma kilo kəcamət kəməjək
mə, ender pəlokə mariki mən: «Mariki, mənəsəj im
kəməjək kəma kilo kəcamət, iŋkəfəli-kafəli waca k'isətə
sə kilo kəcamət kədejərə.» **21** Ko mariki mən moloku
ko: «Tentesə, wəcar wətət məyənə nwe pəmar palaj
mə! Məlas kələn teta tes təfət, awa dəkəcəmə dərəjə
d'indesəj əm kətəmpər. Pəbət əm ko mariki mam.»
22 Wəcar nwe ənətəjələrə kəma kilo mərəj kəməjək mə,
ender pəlokə: «Mariki, mənəsəj im kəməjək kəma
kilo mərəj, nte iŋkəfəli-kafəli waca mə, k'isətə kilo
mərəj kədejərə ka ki.» **23** Ko mariki mən moloku
ko: «Tentesə, wəcar wətət məyənə nwe pəmar palaj
mə! Məlas kələn teta tes təfət, awa dəkəcəmə dərəjə
d'indesəj əm kətəmpər. Pəbət əm ko mariki mam.»
24 Wəcar wəko ənətəjələrə kəma kilo kin mə
ender pəlokə: «Mariki, incəre a fum wəcuca məyənə:
Kəfə ko məntəl nkə mənatəgbəl defət mə, məcpim
yokom nyə mənatəbəf mə. **25** Inanəsə, ko təsəjə'em
kəkətənə kəma kam dəntəf: İkə nkə, məbən daka dəkə
dəyənə dam mə. **26** Ko mariki mən moloku ko: «Wəcar
wələc, wəfan! Mənə mənəcəre a intel nde intəgbəl
defət mə, icpim yokom nyə intəbəf mə? **27** Pənamər
məsəj pəsam pem aməjək pəsam, ko nte ilukus mə,
k'imbaj pəsam pem isətə sə pi kəroj kəntənənə.» **28** Ko
mariki məmə moloku: «Nəbəjər ko kəma, nəsən ki wəko
əsətən'em kəma kilo wəco mə. **29** Bawo, andebərənə
wəko əyo mə haj pəlar ko, mba wətəyə, andebəjər ko
ali pəkə əyo mə. **30** Nəbələs wəcar wətəyə dəkəcəmə
dəkubump ka nde dabənə. Difə kəbok ko kənəjərenə

sek kərjköyi.» 31 Kə Yesu endejər şo: «Kə Wan ka Wərkun endeder nərə da debeki dən disre kə meleke fəp-ə, pəndə dəcəm dən da dəbə. 32 Andeləjka afum a təf ya doru fəp fır yən kiriş. Pəgbey aje kə akə pəmə ntə wəkək əngbey əkəsiya kə cir mə: 33 Pəcəmbər alompu kəca kətət kə alec kəca kəmeriya pəmə ntə wəkək əncəmbər əkəsiya kəca kən kətət, kə cir kəca kən kəmeriya mə. 34 Awa, wəbə pələku akə əyai kə kəca kətət mə: «Nəder nəna aje Papa kem ompocə pətət mə. Nəlek kə, dəbə nde anacambər nu kəyəfə ntə doru dənacop mə. 35 Bawo dor dənasumpər im kə nəsəj im yeri, kə amera ənowos im kə nəsəj im domun, k'iyənə wəcikəra kə nəmbaj im, 36 inawur dis fos kəfe kəctərəs im kə nəmber im yamos, k'incu kə nətən'em acəl, k'iyi dəbili kə nənder nənəjk im.» 37 Awa, alompu əhalikse kə kəyif: «Mariki, ake tem tə sənanəjk əm dor dosumpər əm, kə səsəj əm yeri-ə? Ake tem tə amera əjenawos əm, kə səsəj əm domun-ə? 38 Ake tem tə sənanəjk əm məyənə wəcikəra, kə səmbaj əm-ə? Ake tem tə mənayi dis fos kə səsəj əm yamos-ə? 39 Ake tem tə sənanəjk əm məccu kə səntən'am acəl-ə? Ake tem tə mənayi dəbili, kə səndər kədənəjk əm-ə?» 40 Kə wəbə oluku şa: «Kance icloku nu: Tem o tem tə nəyə tes tin ta mes mətət maməkə ntə əfətə dəkəcəmə awənc im aja fəp dacə mə, ina yati nəyə ti.» 41 Kə tatəkə telip-ə, wəbə pədeloku akə əyai kə kəca kəmeriya mə: «Nəbəl'em day, nəna aje Kanu kəsəj pələc mə. Nəkə nəbəre dənenc nde dəntənimə doru o doru mə, nde analompse əyjk Əjelic kə meleke ma əyi mə. (aiōnios g166) 42 Bawo dor dənay'əm kə nəntəsəj im yeri, kə amera ənowos im kə nəntəsəj im domun. 43 Inayi decikəra kə nəntəbaj im, inawur dis fos kəfe kəctərəs im, kə nəntəsəj im yamos, inacu k'iyi dəbili kə nəntəkə kənəjk im.» 44 Şa so əyayif: «Mariki, ake tem tə sənanəjk əm dor dəy'əm, kə pəyənə fe ti amera ənowos əm, kə pəyənə fe ti məyi decikəra, məyi dis fos, məyi ta məntamnə, kə pəyənə fe ti məyi dəbili ta səjəkə səmar əm-ə?» 45 Wəbə pəlukse şa: «Kance icloku nu: Nte nənatoyənə ti wəkin akə əfətə mo dacə, ina nəntəyənə ti.» 46 Akaka əjandebərə kətərəs disre ka Kanu nkə kəntəlip doru o doru mə, mba alompu əjandebərə kəyi wəyən ka doru o doru.» (aiōnios g166)

26 Nte Yesu elip kələku moloku mame mə, k'oloku acepsə ən darəj: 2 «Nəncərə a kə mata mərəj mendecepər-ə, kəsata ka Kəcepər ka Məleke Medif

kəyji. Andeber Wan ka Wərkun afum dəwaca ntə tərəsəjə əyacaj kə tək yəpəmpəl kəroj mə. 3 Alojne apon kə abeki aSuyif əyandekəlojkanə nde kələ kəroj kə wələjne wərəj nwe arjwe Kayif mə, 4 əyatəjne kəsumpər Yesu cəpənpən disre əyadif kə. 5 Ti disre kə əhalikəne: «Ta pasumpər kə kəsata disre ta tedesəjə pidikce pedeyi afum dacə.» 6 Nte Yesu ənayi Betani ndena Siməj wəcune sen, 7 kə wəran wələma ələtərəne Yesu. Wəran nwe pətəmpər təkəbə pa alabatər pelarcə labunde da nar təp nde deyəjk kəway mə, Yesu pəyi dəməsa kə wəran nwe ender pəlonjər kə labunde nde fəp dərəomp. 8 Kə pəntələ acepsə a Yesu darəj ələmə, kə əyayifne: «Ta ake tə wəran wəkawə ələsərə-ləsərə labunde dəndə-ə? 9 Anatam di kəcaməs kəway kəyəjki, pasəj pəsam papoko atəyo daka.» 10 Mba kə Yesu oluku: «Nəce kə! Ta ake tə nəyənəle kə-ə? Təyo tətət təyo nno ina iyi mə. 11 Atəyo daka, əyai nu dacə tem fəp. Mba ina, nəfədey'əm tem fəp. 12 Nte olonjər im labunde dəndə dəris mə, kəbel kem k'eyi kələmpəs a pacwup ki. 13 Kance icloku nu: Nno o nno andedəjk Kibaru Kətət kəjəkə doru dəndə kərkər mə, ayləku şə təyo tətət ntə wəran wəkawə əyə mə kəcəm-cəməs ka doru.» 14 Wəkin acepsə a Yesu darəj wəcə kə mərəj dacə, nwe ancwe Yudas wəka dare da Keriyot, əyjkə nde abe a alonjə əyai mə, 15 kəkəyif şa: «Kə təyənə ilək Yesu ibər nu dəwaca-ə, pəsam cəkə po nəndəsəj im-ə?» Kə abe aje əyələm gəbeti gələnə wəcə maas, kə əyəsəj kə. 16 Kə Yudas əyəfə ən kətən təyo ntə endebərə Yesu abe akakə dəwaca mə. 17 Dəsək dəcəkə-cəkə da kəsata ka Cəcom Cətənənjkəl Lebin, acepsə a Yesu darəj əyayif kə: «Deke məfəjə səkələməp'səm yeri ya kəsata ka Kəcepər ka Məleke Medif-ə?» 18 Kə Yesu oluku: «Nəkə nəbəre dare ndena fum wələma, əhalikse kə: «Wətəkəse kosu oluku: Tem tem tələtərəne, nno ndaram indecepərənə kəsata ka Kəcepər ka Məleke Medif kə acepsə em darəj.»» 19 Kə acepsə a Yesu darəj əyətə təkə ənasom şa mə, kə əyələmpəs yeri ya kəsata kəjəkə. 20 Nte dəfəyə dəmbəp mə, Yesu əyandə dəməsa kə acepsə ən darəj aje wəcə kə mərəj. 21 Əyai kədi yeri, kə Yesu oluku: «Kance icloku nu: Wəkin nu dacə, endebər im aterənə em dəwaca.» 22 Kə dis dəndəncə şa kə əyəməncə, kə əyəfə kəyifət Yesu: «Mariki, in'əfə ba?» 23 Kə Yesu oluku: Nwe səmber waca dap din disre kədi yeri mə endebər im aterənə em dəwaca. 24 Wan ka Wərkun endefi pəmə təkə ancic ti mə. Mba pələc pere peyi wərkun wəkawə endebər Wan ka Wərkun aterənə ən

dəwaca mə! Kənatəkom ka wərkun wəkawə kənatam kətese kəl!» **25** Yudas nwe ənayi kəyə Yesu cəpənpən mə, eyif Yesu: «Wətəksə, in'əfə ba?» Kə Yesu olukse kə: «Mən'oloku ti.» **26** Ntə ənancı yeri mə, kə Yesu əlek kəcom, k'eyif Kanu barka, k'entepi ki k'əsənjəs acəpse ən darəj pəcloku: «Nəbəj nəsəm kəcom kənjəkə, dis dem də.» **27** K'əlek sə təmbəl ta wən, ntə elip kəyif Kanu barka mə, k'əsəj ən pəcloku: «Nəmun wen wawə fəp, **28** mecir mem mə, mme alojə kəcəjəs ka danapa da Kanu kə kənay ka afum təta kənəjnəne ka kiciya mə. **29** Kance icloku nu: Ifəsəmən wen haj dəsək nde indegbəkərə sə kəmən wi kə nəna, nde debə da Papa kem mə.» **30** Ntə ənalip kəlenjəs melej mokor-kore Kanu mə, Yesu kə acəpse ən darəj ənawurne ntende kəca ka tərə ta Tok ya Olif. **31** Ntə Yesu kə acəpse ən darəj ənambəp tərə tatəkə mə, k'oloku ən: «Nəna akəjə fəp nəndelukus im darəj, bawo Yecicəs Yosoku yoloku: «Indesut wəkək, ənkesiya yəcəl yesamsər.» **32** Mba k'indəfətə afi dacə-ə, indekokar nu Kalile.» **33** Kə Piyer oluku kə: «Ali fəp falukus əm darəj, ina ifəlukus əm darəj.» **34** Kə Yesu oluku Piyer: «Kance, iclok'əm, pibi pampe yati, məndegbekəl kəcər'əm kəmaas a kicipi kəccam.» **35** Mba Piyer pəcgəbekəl ti: «Ali səcfi kə məna, ifəgəbekəl a incər'am.» Acəpse a Yesu darəj ako fəp toluku tin tayı ta ənancloku. **36** Ti disre kə Yesu ender kə acəpse ən darəj nde kəfə nkə arjəwe Ketseməne mə, k'oloku acəpse ən darəj: «Nəndə nnə, ibələ nu pipic itola Kanu.» **37** Kə Yesu əlekənə Piyer kə awut a Sebedə mərəj, ntə dis dəndəncə Yesu kə abəkəc ənəlcə-lecə kə mə, **38** k'oloku ən: «Abəkəc ənənəjkəne kədənc'əm pəmə ifi. Nəy i nnə, ta padire!» **39** Kə Yesu əmbələnə ən pipic, k'ontotnə k'embəlkər kəcəp tobu dəntəf, k'ontola ntə: «Papa kem, kə təyənə məwose ti-ə, məbələn'əm təmbəl pa kətərəs pampe! Mba bafə tokə ifar ti mə, mba tokə məna Papa məfəjə ti mə.» **40** Kə Yesu ender pəbəp acəpse ən darəj ənəcdirə. K'eyif Piyer: «Nəntam fe kətədire kə ina ali dec din ba? **41** Ta nədirə, nətələ Kanu ntə ənəsənə ta nəmberə kəwakəs nkə kənəsənə nu kəyə mes məlec mə. Pəmbəs mera yonu kəyə pətət, mba nəyə fe səkət kəyə ti.» **42** Kə Yesu əmbələ sə ta mərəj k'ontola Kanu ntə: «Papa kem, kə təyənə a təmbəl pampe pəfəbələ ta imun pi-ə, awa, təfəjə tam teyi!» **43** Kə Yesu olukus, k'ender pəbəp acəpse ən darəj ənəcdəjəs, ntə for yenaloju ən mə. **44** Kə Yesu əsək ən k'əmbələ sə, k'ontola sə Kanu ta maas, pəcgbəkərə sə moloku min mayi. **45** Kə Yesu oluksərənə nnə acəpse

ən darəj ənayi mə, k'ənəgbəjən-gbəjərə ən: «Nəndire sə, kənəsəm kə nəndə! Nəcərjəkəl: Təm təmbəp, amber Wan ka Wərkun aciya dəwaca! **46** Nəyəfə, pəjkən! Bawo nwe eyi kəber im afum dəwaca mə, ələtərnə.» **47** Yesu pəsərəlok-loku, gbəncana babəkə kə Yudas nwe ənayi acəpse a Yesu aje wəco kə mərəj dacə mə, ender pəsole kənay ka afum alarəm aje ənənatəmpər-təmpər sakma kə tək yosutnənə mə. Alogne apəj kə abeki aSuyif ənənasom ən. **48** Yudas nwe ənəcəber Yesu aterənə ən dəwaca mə, ənəsənə asədar təmənə ntə: «Nwe iŋkəcup mə, nkən əfə wəkəkə. Nəsumpər kə.» **49** Gbəncana babəkə kə Yudas ender, k'ələtərnə Yesu, k'ewə kə: «Iyif əm, Wətəksə, » k'oncup kə. **50** Kə Yesu oluku kə: «Wanapa, ntə məndər kəyə mə, məyə ti.» Kə afum akəkə ənəncəjnə kə ənəntəpsər Yesu wəca, kə ənəsumpər kə. **51** Gbəncana babəkə kə wəkin asol a Yesu dacə, owure dakma k'ənəcep wəcar ka wəlojne wəpəjən aləjəs, k'ənəgbinti ən. **52** Kə Yesu oluku kə: «Məlukse dakma dam dobom, bawo nwe o nwe endeyəfərenə dakma mə, dakma dəndədif kə. **53** Məncəm-cəmənə a ifətam kəwə Papa kem nwe əntəm kəkər'əm məlekə asədar alarəm cəgbə wəco kə mərəj ca wul kə wul ba? **54** Cəke co Yecicəs Yosoku əntəm kələrə-ə? Bawo yenaloju a tantə tə pəmar mes mame medecepər?» **55** Gbəncana babəkə bo Yesu ənaloku kənay kənəkə: «Nəwur kədəsumpər im, nətəməpər-təmpər sakma kə tək yosutnənə pəmə ntə iŋyənə kalbante mə. Dəsək o dəsək inder inde nde kələ kəpəjənə ka Kanu icəkse ta nəndər ənəsumpər im-ə. **56** Mba mame fəp meyi ntə ənəsənə Yecicəs ya sayibe yələrə mə. Kə acəpse darəj ənəsənə Yesu kə ənəyekə. **57** Afum arjə ənənasumpər Yesu mə ənəyekərə kə ndəna wəlojne wəpəjən Kayif, dəndo atəkse sariyə kə abeki aSuyif ənənəbəpsənə. **58** Piyer ənəcəmə Yesu darəj pəbələ haj nde abəjəka ən kələ ka wəlojne wəpəjən. Kə Piyer əmbərə dəsaŋka k'ənəkə pəndə k'əbəm a kələ ka wəlojne Kayif kəsək pəckəkəcə ntə mes ma Yesu mendekolip mə. **59** Alogne apəj k'aboc kiti aSuyif fəp ənəntənə yem nyə ənəntəm kəyəmsənə Yesu, ntə ənəsənə padif kə mə. **60** Mba ənənasətə fe, ali ntə sede alarəm ənənəder ənəboncə kə yem mə. Təlpəs kə sede mərəjə səndər, **61** nse sənaloku: «Yesu oluku: «Intəm kəcəkəli kələ kəpəjənə ka Kanu, icəmbər sə ki mata maas disre.»» **62** Kə wəlojne wəpəjən eyefə k'eyif Yesu: «Məfəlukse su tələm o tələm ba? Cəke co mənələkə təta moloku ma sede mme akəjə ənəmbənc am mə?» **63** Mba kə Yesu ənəcəjkə. Kə wəlojne wəpəjən oluku kə:

«Tewe ta Kanu nké køyi mə, məloku su kə tøyone mən'øyone Krist, Wan ka Kanu-ε.» **64** Kə Yesu olukse kə: «Mən'oloku ti. Mba icoloku nu, køyefə oj ndəkəl, nəndenəjk Wan ka Wərkun pəndə kəca katot ka Kanu nké kəntam mes fəp mə, pəcder nərə da debeki dən disre kəp ka dəKəm kəroj.» **65** Kə wəlorjne wəpərj əwal-wali yamos yon pəcloku: «Ələməs Kanu! Sede sərə so pəmar payif-ε? Nəne təkə ontubcənəne Kanu mə, kələməs ka Kanu kə.» **66** Cəke cə nəncem-cəmne-ε?» Kə əjalukse moloku: «Mənə padif kə.» **67** Ti disre kə əjayukər Yesu lin dəkəro, kə əntiməs kə əkulma, aləma əacsut kə waca dəkanca, əacloku: **68** «Krist wəyek-yək wəka Kanu, məboncər su ma, nwe osut əm mə!» **69** Piyer pəndə nde dabəjka, kə wəcar wəyecəra wələma ələtərnə kə, k'oloku: «Məna wəkakə məndə mə, nən'ənayi kə Yesu wəka Kalile.» **70** Mba kə Piyer əngbekəl ti afum fəp fər kirij, pəcloku: «Ina, incərə fe nte məna məfaj kələku mə.» **71** Nte nkən Piyer ənckə dəkusuŋka kəwur mə, kə wəran wələma ənəjk kə sə, k'oloku afum ako əjanayi dənda mə: «Wəkawə, əna əjanayi kə Yesu wəka Nasaret.» **72** Kə Piyer əngbekəl so tatəkə k'enderəm: «Incərə fe wərkun wəkawə!» **73** Pəwon fe ako əjanacəmə di mə əjalətərnə Piyer kə əjayif kə: «Məna sə afum akajə ənə nəyi, tolok-loku tam tementər ti.» **74** Kə Piyer əyefə kəderəm: «Kanu kətərəs im kə pəyone a kəyemə k'inde-ε! Incərə fe fum wəkawə nənje mə!» Gbəncana babəkə kə kicipi kəncam. **75** Kə Piyer əncəm-cəmne moloku məkə Yesu ənaloku kə mə: «Məndebəkəl kətəcər'em kəmaas a kicipi kəccam.» Kə Piyer owur dabəjka k'ombok belbel.

27 Nte bətbət bəmbəp mə, alojnə apoj kə abeki əsuyif fəp əjaləjkane kə əntərnəne a padif Yesu. **2** Nte əjalip kəkot kə mə, kə ənəjkəkərə kə, kə ənəmbər kə Pilat dəwaca nwe ənayəne wəkirij wəca sədare sa Yude mə. **3** Nte Yudas nwe ənawure Yesu pəber kə aterəne ən dəwaca ənəjk a kədif k'arjkə Yesu mə, kə abəc ənəmbər kə. K'olukse gətəi əgbələj wəco maas alojnə apoj kə abeki, **4** pəcloku: «Inciya, imber wətəciya nu dəwaca nte torşənjə padif kə mə.» Mba alojnə apoj kə abeki əjaloku: «Yudas, tatəkə təməmən fe sənə! Məna tatəkə təməmən! **5** Kə Yudas əngbal pəsam dəndo kələ kəpoj ka Kanu, k'eyefə kəfə kəjkə, k'ənjkə pəgbəkne k'efi. **6** Kə alojnə apoj əjaləjkə əgbələj ba gətəi mbe, kə əjaloku: «Sariye səwose fe su kəber pəsam papəkə kəle kələ kəpoj ka Kanu,

bəwo kəway ka mecir kə.» **7** Nte əjanəjkəne mə, kə əntərnəne kəwaye ka gətəi babəkə dələ da wəsel, pəyone di dəkəwup da acikəra. **8** Ti təsərjə k'asərəwə dəkəwupenə dadəkə haj məkə «Dələ da Mecir.» **9** Kə tøyone moloku məmə sayibe Yeremy ənadəjk mə, melare: «Əjanalek gətəi əgbələj wəco maas. Gətəi babəkə bə aka Yisrayel əjanatərnəne kəsərjə kə, **10** kə ənasənjə bi təta dələ da wəsel, pəmo nte Mariki ənasom im ti mə.» **11** Kə wəbc Pilat eyif Yesu: «Mən'øyone wəbə ka əsuyif ba?» Kə Yesu olukse kə: «Mən'oloku ti.» **12** Mba ali toloku tin Yesu ənaloku fe kələkse moloku ma kəyemənə məmə alojnə apoj kə abeki əjanabonce kə mə. **13** Ti disre, kə wəbə Pilat eyif kə so: «Mes məlec məlarəm məmə əjambonc am mə, məfəne mi ba?» **14** Mba ali toloku tin Yesu ənalukse fe kə, ti tənawosəs wəbə Pilat kusu pəpən. **15** Kəsata ka Kəcepər ka Məlekə Medif, wəkirij ka sədare sa Yude əncsəkə afum əyənən kəren o kəren tataka ta kəsata kəjkə, fum wəkin ayi dəbili dacə nwe kənay ka afum kəncəfaj mə. **16** Təm tatəkə wəyi dəbili wələma ənayi nwe tewe tənəsam dətəf mə, pacwe kə Yesu Barabas. **17** Nte əjanaləjkane mə, kə Pilat eyif əna: «Yesu Barabas kə Yesu nwe əjwe Krist mə, an'ə nəfaj isak kə əyənə-ε?» **18** Pilat ənacərə a kəraca kənasənjə əjəlek Yesu əhabər kə dəwaca. **19** Təm nte Pilat ənandə dəjəkti mə, kə wəran kən osom pakələku kə: «Ta tələm o tələm tey'əm dacə kə fum wələmpu wəkawə! Bawo pibi pa məkə intərəna belbel icwərəp təta fum wəkawə.» **20** Kə alojnə apoj kə abeki ənəgbijər kənay ka afum kaloku a pasake əna Barabas, padif Yesu. **21** Kə wəbə Pilat eyif kənay: «Afum akajə mərəj an'ə nəfaj a pasake nu əyənə-ε?» Kə əjalukse kə: «Barabas!» **22** Kə Pilat eyif əna so: «Ak'indəyəne oj Yesu nwe əjwe Krist mə?» Kə fəp fələku: «Məcaj kə dətək əyəmpəl!» **23** Kə Pilat əngbəkərə so kəyif əna: «Pələc pere p'əyə-ε?» Mba kə kənay ka afum kənənəjkane kəkule-kule: «Məcaj kə dətək əyəmpəl!» **24** Nte Pilat ənacərə a əfətam tes o tes, kə pidikcə pa kənay ka afum pəmbək kəbek dəm, k'əlkə domun k'embikəne waca fər ya afum kirij, k'oloku: «Isare fe kiciya ka defi da fum wəkawə. Nən'endəsərə kiciya ka kədif kənə!» **25** Kə afum fəp əjaloku: «Səwose kəsərə təta defi dən, səna kə awut asu!» **26** Kə Pilat əsake afum əjwe Barabas, kə Barabas ənjkə əyənə. Nte Pilat elip kəsom pasute Yesu tərəjkən mə, k'əmber kə afum dəwaca a pacar kə dətək əyəmpəl. **27** K'əsədar a Pilat ənəjkəkərə Yesu tədisre ta kələ kən kəpoj, kə əjaləjkə dənəgbəjək dadəkə

fəp nde dənakəl kə mə. **28** K'asədar əjawure Yesu yamos yən kə əjamber kə burumus beyim. **29** Kə əjandunə kə aŋgbəŋkələ əja bəyik nüye əjanacəp kə dərəmp mə, kə əjamber kə kəgbo dəkəca kətət kəyənə kə kəŋgbasar k'abə, kə əjancəpə kə suwu əjacfani kə, əjacloku: «Injif əm, wəbə ka aSuyif!» **30** Kə əjayukər Yesu lin kə əjalek kəgbo əjacsut kə dərəmp. **31** Nte əjalip kəfani Yesu mə, kə əjawure kə burumus bəkə əjanaber kə mə, kə əjamber kə sə yamos yən. Kə əjankekərə kə kəkəcaj kə dətək yəpəmpal. **32** Nte asədar əjancwur dare mə, kə əjanərk wərkun wəka dare da Siren wələma nwe ancwe Simoj mə, kə əjancəmbər kə yəbəc ya kəgbəjnə tək yəpəmpal nyə anako kəcaj Yesu mə. **33** Kə əjanək əjabəp kəfə nke aŋwe Kolkota mə, itə tatəkə «Kəfə ka Kəmbəmbələ.» **34** K'asədar əjasəj Yesu wən wənoŋkəl pədəkət, mba nte ənatəm wi temer mə, ənawose fe wi kəmun. **35** Nte əjalip kəcaj kə dətək yəpəmpal mə, kə əjanək yampuŋpuŋ təta kəyer yamos yən. **36** Kə əjande əjacbum kə. **37** K'antəp kə domp takəroj yecicas nyə əjenaloku tes nte təsənjə k'andif kə mə: «Fum wəkawə Yesu əfə, wəbə ka aSuyif.» **38** Anacəj sə Yesu kəsək dətək yəpəmpal tem tin kə calbante mərəj, wəkin pəyi kə kəca kətət, wəkə pəyi kə kəca kəmeriya. **39** Afum acepər əjacləməs kə əjacfək kə domp. **40** Əjacloku: «Məna nwe məncekəli kələ kəpəjən kə Kanu, məcəmbər sə ki mata maas disre mə, məyacne mənasərka! Ko təyənə e Wan ka Kanu məyənə-ε, mətor oj dətək yəpəmpal yaye!» **41** Alojne apon, atəkse sariyə s'aSuyif kə abeki sə əjancfani Yesu əjacloku: **42** «Ənayac aləma, mba əfotam kəyacne nkənsərka! Wəbə ka Yisrayel əyənə: Awa pətor oj ma dətək yəpəmpal yaye, təsənjə səgbəkər kə kələjən kəsə! **43** Əŋgbəkər Kanu amera, awa Kanu kəyac kə oj ma, kə təyənə Kanu kəmbətər kə. Bawo oluku: «Wan ka Kanu iyənə!» **44** Calbante aŋe anacəj kə Yesu mə əjacləməs kə tin təyi. **45** Pəndeyi dəj kə kubump kəntor dəntəf fəp haj salifana. **46** Salifana səndəbəp, kə Yesu ojkule-kule: «Eloyi, Eloyi, lema sabaktəni?» Itə tatəkə: «Kanu kem, Kanu kem, ta ake tə məsaŋ'əm-ε?» **47** Kə afum aləma ako əjanayı di mə, əjanane kə dim. Əjancloku kəfətə disre a Ajnabi Eli eyi kəwe. **48** Kə fum wəkin əyekse kəkəlek yangba, nyə ənapuk dəmənəncə mə, k'ənepsər yi dəkəmətə k'encənc kə yi a pəmən. **49** Mba kə ako əjaloku: «Məkar ma, pəməmən belbel kə təyənə Eli endedər kədeyac kə-ε.» **50** Kə Yesu ojkule sə pəpəj, a k'olukse Kanu afəkəl əjən. **51** Tem tatəkə tə kələto kələl nke kəŋkərək təksə ta kələ kəpəjən kə Kanu mə kəŋgbərə dacə, kəyəfə

takəroj haj tantəf. Kə antəf əjeyefə kəyikcə pəpəj kə masar məŋgbərə, **52** kə cufu cəŋgbite, kə cəbel ca afum a Kanu alərəm əfətə afi dacə. **53** Kə əjeyefə dəcufu nte Yesu əfətə afi dacə mə, kə əjamberə Yerusaləm dare nde ampusə Kanu mə, kə əjamentərəne afum alərəm. **54** Wəbə k'asədar wəRom kə amarənə ən asədar ako əjanayı di əjacbum kəbel ka Yesu mə, əjanəsə pəpəj nte əjanənərk antəf kəyikcə, kə təkə tənəyai kəfi ka Yesu mə, kə əjaloku: «Wəkawə, Wan ka Kanu yati enayi!» **55** Aran alərəm əjanəcəmə pəbələ əjacməmən, aran aŋe əjanəsol kə Yesu əjeyefə Kalile kədebəcə kə mə. **56** Aran akakə dacə, Mari wəka Makdala, Mari iya wəka Sak kə Isifu, kə iya ka awut arkun a Sebede. **57** Nte dəfəy dəmbəp mə, kə wərkun wəka daka wələma ender, wəka dare da Arimate ənayi, pacwe kə Isifu. Nkən sə wəcepse Yesu darəj wələma enayi. **58** Kə wərkun nwe əŋjəkə ndena Pilat k'əŋjəkə pətəla kə kəbel ka Yesu. Kə Pilat osom a pasəj kə ki. **59** Kə Isifu əlek kəbel ka Yesu, k'ənepsər ki kəsaŋkə kə kələto kətelər kəfə, **60** k'ontore kəbel ka Yesu dəkufu nke anatotore wəfi kərəsna mə, kufu nke nkən Isifu anayək ka nkənsərka dətasar mə, k'osuncə dəkəbərə da kufu kəŋjəkə tasar təpəj, k'əŋjəkə. **61** Awa, Mari wəka Makdala kə Mari nwe ənayənə iya ka Sak kə Isifu mə əjanayı di, əjande əjətəfərənə kufu. **62** Dəckəsək da tataka tolompəsnənə dəsək da kəjəsəm, alojne apon k'aFarisi əjasol kə əjanəkə ndena Pilat, **63** kə əjaloku: «Mariki, səncəm-cəmənə e wəyemə wəkawə ənaloku nte ənayi wəyəj mə: «Tataka ta maas ta defi dem, indefətə afi dacə.» **64** Awa, məsom afum əjacbum kufu kən haj tataka ta maas, ta acepəsə ən darəj əjadeder əjakiyə kəbel kən, əjakafələ kələku afum: «Nənəŋk, əfətə afi dacə!» Yem yayəkə yendebək sə yecepər yəcəkə-cəkə.» **65** Kə Pilat oluku əja: «Iwəsə kəsəj nu asədar, nəyə əja əjabum kufu kəŋjəkə pəmə təkə nəfəj ti mə.» **66** Awa, kə əjanəkə əjalompəs tobum ta kufu nke, kə əjanəncə ki tasar pəpəj, kə əjancəmbər afum əjacbum ki.

28 Dəckəsək da dəsək da kəjəsəm, sandəŋ bətbət, Mari wəka dare da Makdala kə Mari wələma əjander kəməmən kufu. **2** Gbəncəna babəkə kə antəf əneyikcə pəpəj, bawo meleke ma Mariki mənətər dəntəf kədebənkəli tasar, mənde sə pi kəroj. **3** Meləke maməkə mənəyai pəmə pəmot pa dəkəm, yamos ya mi yefere por. **4** Kə asədar abum a kufu əjikcənə kənəsə, əjamənpənə pəmə nte əjanfi mə. **5** Mba kə meləke moloku aran: «Ta nəna nənəsə, bawo incərə a Yesu wəkə anacəj dətək yəpəmpəl mə, nəyi kəten.

6 Eyi fe de, əfôte afi dacō pəmo tōkō ənaloku ti mō. Nəder nəməmən nno kəfō nke anaboc kō mō. **7** Nəkuſe nəkəloku acepse ən darəj a Yesu əfôte afi dacō, awa a nəŋkəbəp kō Kalile, difo nərjkənərjk kō. Nəcəŋkəl: Tatokə t'iyona toluku nu.» **8** Kō aran aŋe ŋambolé kufu nké katəna kənese kō pəbotu pəpəj disre, kō ŋayekse kəkəloku ti acepse a Yesu darəj. **9** Gbəncana babəkō kō Yesu ender aran aŋe tekirij k'eyif ḥa: «Iyif nu!» Kō aran aŋe ŋalətarne kō ŋancapē kō suwu kō ŋasumpər kō wəcak teta kəleləs kōn. **10** Kō Yesu oloku ḥa: «Ta nənesə, nəkə nəloku awenc im aja a ŋakə Kalile, a difo ŋandekənərjk im. **11** Nte aran aŋe ŋanayi dōpə kəkə mō, awa kō abum a dəkufu aləma ŋambere dare kō ŋaləmər aloŋne aŋoŋ mes məkə mənacepər mō fəp. **12** Nte ŋaloŋkané kō abeki mō, kō ŋantəŋne kəsəŋ asədar akakə pəsam pelarəm, **13** kō ŋasom asədar akakə nte: «Nəde nəloku: «Acepse ən darəj ŋanderna ŋakiye kō, tetəŋne sədire.» **14** Kō wəkirim ene ti-e, səŋkəcəre kəlok-lokər kō, nte təŋsəŋe ta antərəs nu mō. **15** Kō asədar ŋambaj pəsam kō ŋayo tōkō analoku ḥa mō. Kō taruku pa yem papokə pəsam ašuyif dacō haj məkə. **16** Kō acepse a Yesu darəj aŋe wəco kō piŋ ŋaŋkə Kalile, nde tərə tōkō Yesu ənaboncər ḥa mō. **17** Nte ŋanərjk Yesu mō, kō ŋantontnənē kō, mba kō aləma ḥa dacō ŋanalip fe kəlaŋ tetən. **18** Kō Yesu ələtarne ḥa, k'oloku: «Kanu kəsəŋ im kətam fəp kəyefe dəKəm haj dəntəf. **19** Nəkə, nəsəŋe afum a təf ya doru fəp kəyone acepse em darəj, nəcgbət ḥa dəromun tewe ta Kas, ta Wan kō t'Amera ŋecempi, **20** nəctəkse ḥa kəleləs mosom məkə isom nu mō fəp. Awa kō ina iyi nu dacō dəsək o dəsək haj doru delip.» (aiōn g165)

Mark

1 Dəkəcop da Kibaru Kətət teta Yesu Krist Wan ka Kanu do dande. **2** Deyi pəmə nte ancic ti nde buk ba sayibe Esayı disre mə: «Indekekərə wəsom kem for yam kirij pəkəlomps'am dəpə. **3** Fum wəkə dim dən deyi kəwur nde dətegbərə mə əfə: «Nəlompəs dəpə da Mariki, nəlompe səpə sən sa wəcəkl!» **4** Itə Arjnabi Saj Batis enaderenə nde dətegbərə, pəckawandi a pagbat afum dəromun teta kəsəkpər bəkəc əjacəmə pəlompu dərəj, nte təjsərə Kanu kəderjañnenə ya kiciya kərjan mə. **5** Afum aka atəf ya Yude kə aka Yerusalem fəp ənəckə nde eyi mə, əjacstər kə kəgbət dəromun teta Kanu, nde kəngbəkə ka Yurden əjaccej kiciya kərjan afum dacə. **6** Yamos ya cəfon ca yəkəmə yə Saj encberne, pəcgbəncə belet ba akata defi. Cələnjkəma c'əncəm kə məse ma cəmə ca dəkulum. **7** Pəcdərjik: «Fum eyi kəder im tədarəj, nwə əyə fənəntər pətas im mə, isətə fe dofum dotulnənə isikəli cofta cən. **8** Ina, dəromun iŋgbət nu teta Kanu, mba nkən dəAmera əjəcəmə ənətə Kanu ende pəcgbət nu.» **9** Mata maməkə kə Yesu ender kəyəfə Nasaret dare da Kalile, k'əsətər Saj kəgbət dəromun teta Kanu nde kəngbəkə ka Yurden. **10** Yesu endepə dəromun, əbəncəna babəkə k'ənəjək kəm kəngberə, k'ənəjək sə Amera ənətə Kanu ənotərə kə pəmə antantoriya. **11** Kə dim dontor kəyəfə dəkəm: «Wan kem məyənə nwə imbətər mə, mən'əbət im mes belbel.» **12** Gbəncəna babəkə kə Amera ənətə Kanu ənəjkekərə Yesu nde dətegbərə. **13** K'əncepərenə di mata wəco mərkələ, Sentani səcəwakəs kəsərəj kə kəciya. Səm ya dəkulum yə ənanayi, melekə meçekəkəs kə. **14** Nte analip kəsəj Saj kəber dəbili mə, kə Yesu ender Kalile, pəcdərjik Kibaru Kətət ka Kanu, **15** pəcloku: «Təm təmbəp kə dəbe da Kanu dələtərəne. Nəsəkpər bəkəc nəlomp, nəgbəkər kələj Kibaru Kətət ka Kanu!» **16** Nte Yesu eyi kəcepər agbəp ənətə kəba ka Kalile kəsək mə, k'ənəjək Simoj kə Andəre wənc ka Simoj, əjacbal manta dəkəba, bawo awənt yə ənanayənə. **17** Kə Yesu oluku ənətə: «Nəder nəcəps'em dərəj, indesərəj nu kəyənə awənt a afum.» **18** Gbəncəna babəkə kə ənasak manta mağan kə ənəjəmə Yesu dərəj. **19** Nte əyəkə kirij pəpic mə, k'ənəjək Sak wan ka Sebede kə wənc Isaj əyə ənanayi abil ənanan disre əjaclompəs-lompəs manta mə. **20** Gbəncəna babəkə k'ewə sə akəkə mərəj nte təjsərə ənəjəmə acepse ənətə mə. Kə ənasak kas kərjan Sebede debil kə akə əjacbəc mə, kə ənəcəpse Yesu dərəj. **21**

Kə ənəmbərə dare da Kaparnam. Nte ənəjkə dəkətola Kanu da aSuyif simiti, dəsək da kənəsəm mə, kə Yesu oncop kətəkə. **22** Cusu cənawos ənətə kətəkə kən, bawo ənctəkə fe pəmə fum nwə əntəmpər kətam mə, ənctəkə fe pəmə atəkə sariye s'aSuyif. **23** Tənatəjne wərkun wələma nwə ənəjk əyəcək ənəbabərə mə pəyi dəkətola Kanu da aSuyif dadəkə disre, pəckule-kule: **24** «Ta ake tə məmberenə mes mosu-ə, Yesu wəka Nasaret? Dəkəlasar su məndər ba? Səncərə belbel nwə məyənə mə: Wəcəməpi wəka Kanu!» **25** Kə Yesu ənjəbən-ğənərə ənətə, pəcloku: Məməp kusu! Məwur fum wəkawə dəris. **26** Kə ənəjk əyəcək ənəwur kə dəris ənəcyikəc kə pəpəj, ənəkule-kule sə pəpəj. **27** Kə cusu cəwos afum fəp, ənəgbəkələnə təjan: «Tere tə tante-ə? Kətəkə kəfu, dəbə dere! Əntəmpər ali dəbə da yənək əyəcək, nyə ənəyələs mosom mən mə!» **28** Kə debeki da tewe tən desamsər katəna katəna məmpərəpə ma Kalile fəp. **29** Nte ənəwur dəkətola Kanu da aSuyif mə, nkən Sak kə Isaj ənəjkə ndena Simoj kə Andəre. **30** Iya wəka wəran ka Simoj ənəfəntərə ta əntəmən-ə, fibə fənayi kə, əbəncəna babəkə k'ələku Yesu tetən. **31** K'əncəjne, k'əsəmpər kə kəca k'əyekti, kə fibə fəsak kə, k'əyerəs afum yeri. **32** Nte dəfəyə dender, kə dec dəyəkələ mə, k'ənəjkərə kə acuy fəp kə əyə ənəjk əyəcək ənəctərəs mə. **33** Kə afum a dare fəp ənələjkanə nde kusunkə ka dəkələ. **34** K'əntəməs acuy ələrəm əyə ənəccunə docu yamayama mə, pəcələs yənək əyəcək yələrəm. Encəks fe yənək əyəcək yələk-lokə, bawo ənəcərə kə. **35** Bətbət ta pəntaya wəjəkərə-ə, k'əyekti k'əwur kəkə ka kəfə kəyərərə kələma, k'ənəjkə pəcəmə kətəla Kanu. **36** Simoj kə asol ənətə kələkərə kətən kə. **37** Nte ənənəjk kə mə, kə ənələku kə: «Fəp fəyi kətən əm.» **38** Kə Yesu oluku ənətə: «Pənəkən kəfə kələma, nde sədare nse sələtərəne mə, nte təjsərə dəndo sə idərjik Kibaru Kətət mə, bawo ito iwuřenə.» **39** Kə Yesu ənəkotənə atof ənətə Kalile fəp, pəckawandi Kibaru Kətət dəkətola Kanu d'aSuyif, pəcələsənə sə yənək əyəcək. **40** Kə wəcune sen wələma ender nnə Yesu eyi mə, k'əncəp suwu pəclətsənə Yesu: «Kə məfan ti-ə, məntəm kəsəkəs im.» **41** Kə Yesu ənəjəmə kə nənəfər, k'əntənə kə kəca, k'əngbəjənə kə, k'ələku: «Ifaj ti, məsək!» **42** Gbəncəna babəkə kə sen səsak kə, k'əsək. **43** Kə Yesu ənəyələs kə pəctiň-tiň kə: **44** «Ta mələku ti fum o fum, mba məkə məmentərəne wəlojne, məkəne kə polojne təta kəsəkəs kam pəmə təkə Musa encic ti mə, tendeyənə afum fəp kəcərə a məntəmne.» **45** Mba wərkun nwə, nte nkən əyəkə mə, k'əyekti kədərjik ti pəpəj, pəcsəmberenə toləku tatəkə,

kə təsənjə Yesu kətötam sə kəberə dare. Dare kəsək encyi, mofa meyer-yer mme afum əjanatə kəcysi mə, afum əjancder kə kəyefə mofa fəp.

2 Nte mata mələoma mencepər mə, kə Yesu ender

Kaparnam. K'anə a Yesu eyi deker, 2 k'afum alarəm əjalıñkane haj kə dəkəcəmə delip ali nde dəkəsujka. Yesu pəccam əja toluku ta Kanu. 3 K'anjərə kə wəfi wəcək nwə afum mañkəle əjanagbajnə mə. 4 Nte agbajnə ən əjanatotam kəkekəre kə haj nde Yesu eyi mə teta delay da afum, kə əjampesə kələ kəroj əjasurəne da Yesu ənacəmə mə, kə əjafeni da əjanatorene yala nyə wətətam kəkət wəkakə ənfəntəre mə. 5 Nte Yesu ənəjk kəlaç kəjan mə, k'oloku wəfi wəcək: «Wənc im, ərajnən'am kiciya kam.» 6 Atəkse sariye s'aSuyif aləma aje əjanande di mə, əjaccem-cəmne debəkəc nte: 7 «T'ake toylok-loke tante-e? Kələməs k'ende Mariki! An'əntam kəjañnenə kiciya kə pəntəyəne Kanu sona-e?» 8 Kə Yesu əncərə gəbəncana babəkə amera əjn disre məcəm-cəmne mme menayı atəkse sariye akako mə. Kə Yesu eyif əja: «T'ake tə məcəm-cəmne mame meyinə nu-e? 9 Mosom mərəj mə mame, tosom tere tətəcuca kəloku wəfi wəcək-e: Ərajnən'am kiciya kam, » kə kəloku: «Məyəfə, məlek poko pam, məkət? 10 Awa, indeyo nu tante, nte təjsənjə nəcəre a ina, Wan ka Wərkun, intompar kətam kəjañnenə ka kiciya nna doru dandə.» Kə Yesu oluku wəfi wəcək: 11 «İlok'əm: Məyəfə, məlek poko pam, məkə nde ndaram!» 12 Kə wərkun nwə əyefə, k'elek gəbəncana babəkə poko pən, k'owur for ya afum fəp kirinj, nte towosəs afum cusu mə, kə fəp fəñkor-koru Kanu əjacloku: «Səntanəjk fe towurenə ta tante!» 13 Kə Yesu əñkə sə kəca ka dəkəba. Kə afum alarəm əjander nno eyi mə, pəctəkse əja. 14 Nte eyi kəcepər mə, k'ənəjk Lewy wan ka Alfe, pənde nde əngbəncan əja abajəs dut. Kə Yesu oluku kə: «Məçeps'em darəj, » kə wəkakə əyefə k'əncəpsə kə darəj. 15 Nte əjanadi yeri nda Lewy, kə abajəs dut alarəm kə aciya əjandə kə Yesu kə acepsə ən, bawo afum akakə əjanacepsə kə darəj mə, əjanala. 16 Nte aFarisi kə atəkse sariye s'aSuyif əjanəjk Yesu pəcdi yeri kə abajəs dut kə aciya mə, kə əjayif acepsə a Yesu darəj: «Ta ake t'endine yeri kəfə kin kə abajəs dut kə aciya-e?» 17 Yesu nwə ənane ti mə, oluku əja: «Bafə atamnə əfəfəj wətən cəl de, mba acuy. Inderenə fe teta kəwə k'əlompu, mba teta aciya.» 18 Dəsək dələma, acepsə a Saj darəj kə aFarisi əjasu. K'afum aləma əjander əjayif Yesu: «T'ake tə acepsə a məna darəj,

əjantəsujə-e, nte acepsə a Saj darəj kə aFarisi əjasu mə?» 19 Kə Yesu eyif əja: «Afum aje awe kəgbəjnə mo əjanatam kəsuj əjasorayı wəfura kəsək ba? Tem nte əjavi wəfura kəsək mə, əjasu. 20 Dəsək dəndebəp nde əjandegbeyenə kə wəfura mə, awa əjandesu dəsək dədəkə.» 21 «Ali fum əfəfəpərə kəpol ka kəloto kəfū yamos əyeməcə-məcə, kə pəyənə fe ti-e kəpol ka kəloto kəfū kəjəkə əjanəs-əjosu yamos əyeməcə-məcə yayəkə, təsənjə yamos yayəkə kəwəle pətas kəwəle kəcəkəcəkə. 22 Fum o fum əfəber wən wofu dətələba pa akata pokur, kə məyə ti-e, wən wejwəsali tələba, məyi oj məsətə fe wən, məsətə fe sə tələba. Wən wofu, dətələba pofu!» 23 Dəsək dələma da kəjesəm nde əmpuse Mariki mə, Yesu pəccali dale, acepsə ən darəj əjasol kə nkən, kə əjafə kəcənosuru səbomp sa məjəben. 24 Kə aFarisi əjayif Yesu: «Məcəjkəl! Ta ake tə əjəyənə nte Sariye səntəwəsə kəyə dəsək da kəjesəm nde əmpuse Mariki mə?» 25 Kə Yesu eyif əja: «Ali katın nəkarəj fe dəYecicəs Yosoku təkə Dawuda ənayə nte ənayi dəpəcuca, dor dəyə kə, nkən kə akə əjanasol mə ba? 26 Nte Dawuda ənəberə kələ ka Kanu disre təm ta wəkəriy ka alojne Abiyatar mə, pəsəm cəcom nce anclojne Kanu, cəcom nce Sariye sənawəsə alojne gəbərəm kəsəm mə. Mba Dawuda ənasəm ci, k'əsənənə sə cələma asol ən.» 27 Kə Yesu oluku əja: «Kanu kənawure dəsək da kəjesəm nde əmpuse kə mə tətə kəmar ka afum, mba kənawure fe afum tətə dəsək da kəjesəm de! 28 Ti toyənə Wan ka Wərkun əyənə mariki ali ma dəsək da kəjesəm nde əmpuse Mariki mə.»

3 Kə Yesu olukus nde dəkətəla Kanu da aSuyif.

Dəndo, warkun waləma ənayi di pədəmtər kəca. 2 Kə aFarisi əñkəkçə kə pəyənə a Yesu əñkətəməs kə dəsək da kəjesəm nde əmpuse Mariki mə-e, nte təjsənjə əjəyənənə kə mə. 3 Awa, k'oloku wərkun nwə ənədəmtər kəca mə: «Məyəfə məcəm nno afum dacə.» 4 Kə Yesu eyif əja: «Çəkə co Sariye səwəsə dəsək da kəjesəm nde əmpuse Mariki mə-e: Kəyə ka pətət ba, ka pələc? Kəyac fum ba, ka kədif kə?» Mba kə akako əjanəjk. 5 Awa, kə Yesu əməmən əja dəcəro fəp fəñjan dəmətəle disre, kə kətəyənə kəjan nənəfər kəntərəs kə debəkəc. K'oloku wərkun nwə: «Mətənci kəcal!» Kə wərkun nwə entenci ki, kə kəca kən kəntəmən. 6 Kə aFarisi əjawur dəkətəla Kanu dərəjənə kəkənəjkənə kə afum a Herodu nte təjsənjə ənatəjne tedifə ta Yesu mə. 7 Kə Yesu əñkə ntende dəkəba kə acepsə ən darəj. Kə

kənay k'afum kəncəmə Yesu darəj, aŋe ŋanayefə təf ya Kalile kə Yude mə, 8 aka Yerusaləm, aka Idume, aka mokuru ma kəŋgbəkə ka Yurden kə akə ŋayı Tir kə Sidəj kəsək mə. Kənay k'afum kərjəkə ŋancne mes fəp mme Yesu əncyo mə, kə ŋander nno eyi mə. 9 Kə Yesu oluku acepsə ən darəj a ŋalompəsə kə abil ŋin, nte təŋsənə te kənay kədegbəcərenə kə mə. 10 Bawo əntcaməs afum alarəm, akə ŋanaya docu mə fəp ŋancməpne kə nte təŋsənə ŋatam kəgbüjnə kə mə. 11 Nte yɔŋk yelec yencənjk Yesu mə, yonctontnənə kə dəntəf, yockule-kule: «Məna, Wan ka Kanu məyənə!» 12 Mba Yesu pəctirj-tirj yi, pəcmənə yi kələku afum nwe əyənə mə. 13 Kə Yesu əmpə nde tərə kəroj, k'ewe akə enafaj mə, kə akakə ŋander nno eyi mə. 14 K'eyek-yek afum wəco kə mərəj, k'əsəj ŋa tewe ta «asom», nte təŋsənə ŋayı kə nkən, pəcəm ŋa kəkədəjk Kibaru Kətət mə, 15 k'əsənənə ŋa so dəbe debəlsənə yɔŋk yelec. 16 Mewe ma afum wəco kə mərəj aŋe enayek-yek mə mame: Siməj nwe Yesu enasəj tewe ta Piyer mə, 17 Sak wan ka Sebede, kə Isaj wənc ka Sak aŋe enasəj tewe ta «Bowanaerses» mə. Itə tatəko «Awut a pəkule-kule pa dəwə». 18 Kə Yesu enderjər sə Andəre, Filip, Barteleemy, Matiye, Təma, Sak wan ka Alfe, Tade, Siməj wəKanaŋ, 19 kə Yudas wəka dare da Keriyot nwe ənader pəber Yesu aterənə ən dəwaca mə. 20 Nte tencepər mə, kə Yesu olukus nde ənayi decikəra mə, kə afum ŋaləŋkənə sə. Yesu kə acepsə ən darəj ŋanatam fe kədi yeri yati. 21 Nte aka kələ disre a Yesu ŋane ti mə, kə ŋawur kəkəsumpər kə, bawo ŋanaloku: «Dotonjulu deyi kə.» 22 Atəkse sariyə s'aSuyif aŋe ŋanayefə Yerusaləm mə ŋaloku: «Yesu əyə Bəlsebul, wəkirij wəka yɔŋk yelec! Nkən əŋsənə Yesu kəbeləs ka yɔŋk yelec!» 23 Kə Yesu ewe ŋa pəctəkse ŋa mes pəctubcənə mi mələm: «Cəke cə Sentani səntam kəbeləs Sentani-ə?» 24 Kə atof əneyerənə ŋisərka-ə, atof ŋayəkə ŋofəsətəm kəcəmə. 25 Kə aka kələ kin ŋayerənə tarjan-ə, kələ kərjəkə kəfəsətəm kəcəmə. 26 Awa, kə Sentani səyəfərnə sisərka-ə, səfətəm kəcəmə gbiŋ. Ta si tenlip tem tatəko. 27 Ali fum əfətam kəberə kələ ka wəka səkət disre, pəfonjət daka dən ta onuŋkənə pəsekət wəka səkət wəkakə-ə, a pədefojət daka da kələ kən. 28 Kance icloku nu ti, anderjəjnənə afum kiciya kə kələməs nkə ŋaləməs Mariki mə fəp, 29 mba nwe o nwe əŋləməs Amera ŋecəmə ŋa Kanu mə, afodekəŋəjnənə kə, endesərə kiciya kərjəkə doru o doru.» (aiən g165, aiənios g166) 30 Kə Yesu oluku ŋa ti, bawo ŋanaloku: «Yɔŋk yelec ŋeyi kə.» 31 Iya kə awənc

a Yesu ŋander, ŋacəmə dabəŋka, kə ŋasom pawenə ŋa Yesu. 32 Kənay ka afum kənandə kəkəl kə, k'ələku kə: «Iya kam, awənc əm aja arkun kə aran ŋancəmə dabəŋka, mən' ŋayı kətən.» 33 Kə Yesu oluku: «Iya kem k'awənc im aja, are ŋə-ə?» 34 K'ənkətənə fər kəməmən kə akə ŋanandə ŋakəl kə mə, k'oluku: «Iya kem k'awənc im aja ŋ'akanjə!» 35 Bawo nwe o nwe endeyo təfaj ta Kanu mə, nkən əyənə wənc im, wəkire kə iya kem.»

4 Kə Yesu oluksənə sə kəctəkse nde agbəp ŋa kəba.

Kə kənay ka afum alarəm kərjəkə kələŋkənə nno eyi mə, kə təsənə kə kəbəkə debil, k'ənde. Kə kənay ka afum akakə fəp kəncəmə agbəp ŋa kəba. 2 Kə Yesu əntəkse ŋa mes mələrəm pətubcənə mi mələm, k'oluku ŋa kətəkse kən disre: 3 «Nəcərjəkəl: Kə wəbəf ouwə kəkəgbəl defet. 4 Nte əncəgbəl defet mə, kə məŋgbən mələmə mentəmpənə dəpə, mba kə bəmp yender yosəm mi. 5 Kə məŋgbən mələmə mentəmpənə antəf ŋa masar kəroj nde kəbof kələrəm kənatəyi mə. Nte antəf əŋadəm mə, kə məŋgbən maməkə mompoj katəna. 6 Mba nte nne əŋadəwənə mə, kə buma yayəkə yowosərənə, bawo ənayə fe nconc. 7 Kə məŋgbən mələmə mentəmpənə dəbəŋk, kə bəŋk yempe kə yendi mi, kə təŋsənə məŋgbən mətət kətəkom. 8 Kə məŋgbən mələmə mentəmpənə antəf ŋətət kəroj, kə mompoj kə məsəŋk, kə mələpərə kəsəŋ yokom. Kə mələmə moŋkom wəco maas, mələmə wəco camət-tin kə mələmə tasar tin.» 9 Kə Yesu oluku: «Məna nwe məŋyo lərjəs ənenə mə, məne ti!» 10 Nte ŋəŋgbeynə kəsək mə, acepsə a Yesu darəj aŋe wəco kə mərəj kə akə ŋayəkə kə mə ŋayefə kəyifət kə təta mes mme əntəkse ŋa pətubcənə mi mələm mə. 11 K'oluku ŋa: «Nəna ŋa Kanu kəsənə kəcərə kənce kəgbəpənə kə dəbe da Kanu, mba akə, motubcənə gəbəcərəm mə ŋane, 12 ti təsənə nte: «ŋəŋgbətnə belbel, mba ŋafənəŋk, təsənə ŋaccəŋkəl belbel, mba ŋafəcərə tələm o tələm, pətəyənə ti-ə, kə ŋalıksərənə Kanu, Kanu kəŋəjnənə ŋa!» 13 Kə Yesu eyif ŋa so: «Nəncərə fe totubcənə tante! Awa, cəke cə nəntəm kəcərə motubcənə fəp-ə? 14 Wəbəf, Toloku ta Kanu t'əmbəf. 15 Afum aŋe ŋayı dəpə dacə mə, ŋ'ambəfə Toloku ta Kanu. Kə ŋane ti-ə, gənəcəna babəkə Sentani səder səbəŋər ŋa Toloku Tətət nte anabəf ŋa mə. 16 Kə məŋgbən məkə anabəf kəfə ka masar mə, məyənə afum aŋe ŋaynə Toloku, ŋayənə tə pəbotu disre, 17 mba ŋafəwəsə nconc kətərəs ŋa, pəpic po ŋancəmə ti darəj. Kə pəcuca kə kətərəs kənder tətə Toloku tatəkə-ə, ŋasak ti few gənəcəna

babəkə. 18 Anabof mələoma dəbəŋk, ya ŋayone afum aŋe ŋajne Toloku ta Kanu, 19 mba pəyəŋki pa tem tatəkə, pəbas pa daka kə mes mələoma medi toloku tatəkə, təsoŋe ti kətəkom. (aiōn g165) 20 Teləpəs, anabof mələoma antəf ŋətot. Antəf ŋətot ŋayone afum aŋe ŋajne toloku ta Kanu, ŋabaj ti, ŋasəŋe ti kəkom, nte wəco maas, təkə wəco camət-tin, kə toloma tasar tin.» 21 Kə Yesu eyif ya so: «Amber lamp dəkəfala kə pəyone fe ti kəfənc dəntəf ba? Bafə andet di kədet dəm ba? 22 Bawo nte o nte təŋgbəpnə mə, tendewur dəsək doləma. Nte o nte təyone təgəbpənəne mə, mənə tedewur təyə afum waŋkəra. 23 Kə fum ɔyə ləŋjəs yenene-ε, pəne til!» 24 Kə Yesu oluku ya so: «Nəkəmbərnə təkə nəjne mə: Potubce pəkə nəntubce akə mə, ip'andekəsətubce nu, padəŋjəre nu so. 25 Wəkə ɔyə pəlarəm mə amberəne kə so, mba wəkə əŋjəp pepic mə, ambajər kə yati pəkə ɔyə mə.» 26 Kə Yesu oluku so: «Debe da Kanu deyi pəmə nte wərkun endewur pəcəgbəl məŋgbən məbəf dəntəf mə, 27 təyone a endire kə endire fe-ε, pibi kə daŋ, məŋgbən mompoŋ, məbek ta əncəre ti nte o nte-ε. 28 Antəf ŋəjsəŋe yəbəf kəpoŋ: Antəf ŋisərkə ŋəjsəŋe yəbəf kəpoŋ: Pəcop buma, məŋgbən mocop kəwurəs dəbuma, məlas. 29 Məŋgbən mənčənaləl, paber mi kətetiya, bawo tem tetel ta mi tembəp.» 30 Kə Yesu eyif so: «Ak'andetubcəne debe da Kanu-ε? Totubcəne tere t'andeloke di-ε? 31 Debe da Kanu deyi pəmə təŋgbən təfət mpe ambəf pəfete pətas yəbəf ya dəntəf fəp mə, 32 mba k'ambəf pi-ε, pəpe pəbek pətas yəbəf fəp ya dəlakə, pəson wara wəpəŋ təsoŋe bəmp ya darenc kəctəm kənde katəkəp ka ki dəntəf.» 33 Dəmotubcəne məlarəm Yesu oncloku ya moloku ma Kanu, kəbəp ka təkə ŋactam kəcəre mə. 34 Yesu onclok-lokər fe afum fəp ta pəyone motubcəne-ε, mba kə ŋəŋgbeyne-ε, oncloku acepse ən darəj tedişre ta mi fəp. 35 Dəsək dadəkə yati nte pəmbiyə mə, kə Yesu oluku acepse ən: «Pacali ntende mokuru.» 36 Nte acepse ən darəj ŋasək kənay ka afum mə, Yesu pəyi debil kə ŋajkekərə kə. Cibil cələoma cənayi kə kəsək. 37 Kə afef ŋəpəŋ ŋeyefə kəwur, yam yəcberə debil həj kə abil ŋəfəŋ kəlare domun. 38 Yesu nkən pəfəntərə, pəfakəne pədəmət, pəcdire nde abil darəj. Kə acepse ən ŋantimi kə ŋacloku: «Wətəkəsə, kəfi kə sənder, kə məyi ta məwe ti daka-ε?» 39 Nte entime mə, k'əŋgbəŋ-gbəŋər afef, k'oloku kəba: «Məcaŋk, mətor!» Kə afef ŋesək, kə pəyo yen! 40 Kə Yesu eyif ya: «Ta ake tə nəferəne for tante-ε? Nəntəyə fe kələŋ həj ndəkəl ba?» 41 Kə kənese kəpəŋ kəsumpər ya, kə

ŋayifəne aŋe kə akə: «Ake fum wəkawə ɔyone-ε, nte afef kə kəba yəncəmə təfəj tən darəj mə?»

5 Kə Yesu əŋkə ntende kəba mokuru nde kulum ka Kerasa. 2 Nte endewur debil mə, kə fum wələoma owur cufu dacə, ŋəŋk ŋelec ŋeyi kə. K'ender pəcəmə kə for kirij. 3 Fum wəkakə dəndo cufu dacə enayi, fum o fum enctam fe kəkot kə, ali gbekce. 4 Telərəm ənçyo fec dəwəcək packotə kə gbekce, mba onccopu gbekce pəctep-tepi fec, ali fum enayi fe səkət səcəmbərə kə. 5 Pəyi dəndo cufu dacə kə mərə kəroj tem fəp, pibi kə daŋ, pəckule-kule, pəcbopərəne masar. 6 K'ənəjk Yesu pəbole, k'ender pəcəpə kə suwu for kirij, 7 k'əŋkule-kule pəpoŋ: «Yesu Wan ka Kanu nkə kəyi darenc mə, ta ake tə məmberəne mes mem-ε? Iletsen'am teta tewe ta Kanu, ta mətərəs im!» 8 Bawo Yesu ənaloku kə: «Məwur wərkun wəkawə, məna ŋəŋk ŋelec.» 9 Kə Yesu eyif kə: «Cəke cə arjw'am-ε?» K'oloku Yesu, «Kənay k'əŋjw'em, bawo səla.» 10 K'əŋgbəcər kəletsenə Yesu a ta pəsəŋe kə kəwur dəkuləm. 11 Dəndo tərə kəroj səp yələrəm yənayi di yəcsəmət. 12 Kə yəŋk yəleç yəletsenə Yesu: «Məkekərə su nde səp yaye yeyi mə, nte təŋsəŋe səbəre yi disre mə.» 13 Kə Yesu əwoſənə yi. Kə yəŋk yəleç yowur dəfum kə yembərə dəsəp, kə səp yeyekse kətor dəkəba yeyefə dətərə. Delay da səp yayəkə dənčəpə wul mərəj. Kə yəŋgbətse, kə yefis-fis dəndo dəkəba. 14 K'akek a səp aŋe ŋayekse kə ŋasamsərəne toloku tatəkə dare kə sədare səkəsək, kə afum ŋander kədeməmən təkə tenacepər mə. 15 Nte ŋander nnə Yesu eyi mə, kə ŋəmbəp fum wəkə ŋəŋk ŋelec ŋənctərəs mə, pəsəkəp pənde kə amera ŋən fəp, nkən nwə «kənay» kənayi mə. Afum aŋe ŋanader kəməmən mə, ŋanəsə. 16 Afum akə ŋanənəjk təkə tenacepər mə, ŋaləmər ader təkə tenəsətə wəkə yəŋk yəleç ŋənctərəs mə ko səp. 17 Awa! Kə ŋayefə kəletsenə Yesu, a pəbole atəf ŋajan. 18 Nte əŋkə kabərə debil mə, fum nwə yəŋk yəleç ŋənctərəs mə əletsenə Yesu a pəwoſe ŋayi kə nkən. 19 Yesu ənawosənə fe kə ti, mba k'oloku kə: «Məkə ndaram, ndena afum am, mələmər ya mes mme Mariki ɔyon'am mə fəp, nənəfor nde ɔyon'am mə.» 20 Kə fum nwə yəŋk yəleç yənayi mə əŋkə pəcop kədəjk dəsədare Wəco mes mme Yesu ənayone kə mə fəp. Kə təcniyane afum fəp. 21 Kə Yesu əŋkə nde kəba mokuru, kə afum kənay ŋaləŋkəne kə kəsək, nkən pəyi kəba kəsək. 22 Kə wəkiriŋ ka dəkətola Kanu da aSuyif, nwə ancwe Yayirəs mə ender. Nte ənəŋk Yesu mə, k'ontontne kə dəntəf, k'osumpər kə

wecək. **23** K'elletsene kō pəlarəm: «Dəkəfi wəyecəra kem eyi. Məder mədənər kō waca, nte təjsorje pətamnə pəyi sə doru mə.» **24** Kō Yesu ŋajkō kō fum nwə. Kō kənay ka afum kəsol kō ŋa, ŋacgbəcərenə kō cəsək fəp. **25** Dəndo, wəran wələma ənayı di, docu da kəwur mecir deyi kō tənasətə meren wəco kō mərəj. **26** Tənatərəs wəran wəkakə pəlarəm, teta aten col aŋe ənanəŋk, pəsəŋse ti daka dəkə ənayo mə fəp, mba ali meten ənasətə fe, mənə nte docu dən denclənjkane kō mə. **27** Nte waran nwə ene pacloku teta Yesu mə, k'ender kənay ka afum tadarəj, k'ongbunjəne yamos ya Yesu, **28** bawo onclokune: «K'ingbunjəne yamos yən-ə, intamnə.» **29** Gbəncana babəkə kō docu dən da kəwur mecir dəsake, k'encərenə dəris a docu dən dentamnə. **30** Kō Yesu əncəre gbəncana babəkə a səkət sələma səwur kō dəris, k'eqjafələrəne kənay pəcypif: «Ano ogbunjəne yamos yem-ə?» **31** Kō acepsə ən darəj ŋaloku kō: «Mənəŋk nte kənay kəngbəcəren'am waca fəp mə, məcyif sə a ano ogbujen'em-ə?» **32** Mba k'eqjafəli for kəməmən nwə ənagbunjəne yamos yən mə. **33** Nte ənacəre təkə teyi kō mə, kō wəran əyefə kəyikcə, k'enese, k'ender pətəmpənə kō wecək dəntof, k'oloku kō kance fəp. **34** Mba kō Yesu oluku kō: «Wan kem, kələj kam kəntaməs əm, məkəne abəkəc ŋoforu, docu dam dentamn'am.» **35** Yesu ənayı kalok-loku ntə afum ŋanader kəyefə ka ndena wəbə ka dəkətola Kanu da aSuyif mə, ŋacloku Yayiroş: «Wan kam wəran efi, ta ake tə məndəsətərəsə wətəksə-ə?» **36** Mba Yesu ənaləm fe moloku maŋan ntə o nte, k'oloku wəbə ka dəkətola Kanu da aSuyif: «Ta mənesə, məlaŋ gəcərəm.» **37** Yesu ənawose fe nwə o nwə pəcəmə kō darəj, mənə Piyer, Sak kō Isaj wənc ka Sak. **38** Kō ŋander ndena wəbə ka dəkətola Kanu da aSuyif, dəndo kō Yesu ənəŋk təkə afum ŋanckafələ-kafələ mə, afum ŋacobok, ŋackule-kulə pəpəŋ. **39** Kō Yesu əmbərə k'eyif ŋa: «Ta ake tə nəŋkafələne-kafələne, nəcbok tante-ə? Wan wəkawə efi fe, kədirə k'ende.» **40** Kō afum ŋayefə kəfani Yesu. Mba kō Yesu əmbələs ŋa fəp, k'ewə wəyecəra kas kō kere kō akə ənasole mə, k'embərə nde wəyecəra ənayı mə. **41** K'oşumpər wan wəran kəca, k'oloku kō: «Talita kum», ito tatəkə: «Wəyecəra, iclok'əm, məyefə!» **42** Gbəncana babəkə kō wan wəran əyefə, k'oncop kakət. Wəyecəra wəkakə ənasətə meren wəco kō mərəj, kō cusu cəwos ŋa pəpəŋ. **43** Kō Yesu əmbəjəsnə ŋa, a ta fum o fum pəcərə ti, k'oloku ŋa kəsəj wan yeri.

6 Nte Yesu əyefə di mə, k'əŋkə dare dən Nasarət, kō acepsə ən ŋancəmə kō darəj. **2** Nte simiti, dəsək da kəjəsəm dəmbəp mə, k'eyefə kətəkəsə nde dəkətola Kanu da aSuyif. Kō afum alarəm acəŋkəl aŋe cusu cənawos təta mətəkəsə mən mə, ŋayiiftənə: «Deke mame meŋyefə kō-ə? Kəcərə kəkətənə mes kəre kō kəŋkə asəj kō mə? Cəkə cə waca wən wəŋyə mes məwəy-wəy mame-ə? **3** Bafə kamder əfə, wan ka Mari, wənc ka Sak, Yoses, Yuda kō Siməj ba? Bafə akircə ən ŋayi su de dacə ba?» Mes maməkə mənasənə ŋa kətəgbəkər kō kələj. **4** Kō Yesu oluku ŋa: «Afəfati kələləs sayibə, mənə nde ndorən, akomənə ən dacə kō aka kələ kən disre.» **5** Ali tes təwəy-wəy ənatam fe kəyə di, mənə nte ənataməs acuy aləma, pədeŋər ŋa waca mə. **6** Kō pənciyane Yesu, bawo aka di ŋanabut kələj. K'encepər-cepər sədare səcəsək sa dətəf fəp pəctəkəsə. **7** Nte ewe acepsə ən darəj wəco kō mərəj mə, kō Yesu əyefə kəsom ŋa mərəj mərəj, pəcsən ŋa fənəntər fətəmə yəŋk yəleç. **8** K'endəjər ŋa kəcloku a ta ŋatəmpərənə daka o daka təta dəpo, mənə kəgbo gəcərəm. K'oloku ŋa: «Ta ŋatəmpərənə kəcom, aləba, ta nəgbəncəne pəsam dəfi, **9** mba nəberne cəftə cin gboj, ta nəberne səburumus mərəj.» **10** Kō Yesu oluku ŋa sə: «Kələ nkə nəmbərə mə, nəyi ki disre həj nəyefə kəfə ŋajkə. **11** Kō təyənə kəfə kələma afum ŋawose fe kəbəj nu, ŋawose fe kəcəŋkəl nu, kō nənde kəcypif di-ə, nəkoj kəfəl ka wecək wonu, ti tendeyənə ŋa sede a ŋanabəj fe nu.» **12** Kō acepsə ən ŋajkə, ŋaccam ntə təjsorje ŋaŋsəkpar bəkəc, ŋəŋlomp. **13** Kō ŋambələs yəŋk yəleç yələrəm, ŋacsop acuy alarəm moro, ŋactaməs ŋa. **14** Kō Herodu nwə ənatəmpər dəbə da Kalile mə, ene pacloku teta Yesu, bawo tewe tən tenasam, pacloku: «Saj əfə, wəkə əncəgbət dəromun təta Kanu mə, nkən əfətə afi dacə, itəsənə ntə entam kəyənə mes məwəy-wəy mə.» **15** Aləma ŋacloku: «Eli əfə,» aləma ŋacloku sə: «Sayibə sə, nse səwurenə sayibə sa təm tokur aŋa mə.» **16** Mba ntə Herodu ene mes maməkə mə, k'oloku: «Saj nwə inasom k'angbinti domp mə, nkən əfətə afi dacə!» **17** Herodu yati ənasom afum, ŋasumpə Saj ŋakot kō, ŋamber kō dəbili təta Herodiyad wəran ka wənc Filip, nwə Herodu ənabaŋər kō pənənəce mə. **18** Saj oncloku Herodu: «Sariye səmon'am kənənəce wəran ka wənc əm.» **19** Herodiyad ənater Saj pəfəj kədif kō, mba ənctam fe, **20** bawo Herodu ənctənə Saj pələl, pəcərə sə a wərkun wələmpu Saj əyənə, pəsək sə, Herodu ənkekəs kō. Kō Herodu endecəŋkəl Saj-ə, pənciy-

ko yamayama, mba kəcəŋkəl kən kəncbət ko. **21** Ko dəsək dende dəbəp nde Herodu ənaboc kəsata ka teren tolusər ta kəkom kən mo, k'ewe asəŋkəne on debe, abe asədar, k'abeki a Kalile kəkə di yeri. **22** Ko wan ka wəran kən Herodiyad əmbərə k'empise, ko təmbət Herodu ko abe ako əyanayı di mo. Ko Herodu oluku wəyecəra: «Məwer im paka mpe o mpe məfaj mo, isəŋ əm pi.» **23** K'enderme ko toluku nte: «Mpe məjwer im mo, iŋsəŋ əm pi, ali pəyənə debe dem kəsək kin.» **24** Ko wan wəran owur k'əŋkə pəyif kəre: «Ak'inqəwer kə-ə?» Ko kəre oluku ko: «Domp da Saj Batis.» **25** Ko wan wəran əmbelkər kəluksərne nde wəbə eyi mo pəkəwer ko: «Ifaj a məsəj im gbəncana bambe depəlet domp da Saj Batis.» **26** K'abəc əmbərə wəbə Herodu, mba teta kəderəm kən kə ako əyanayı di mo, ənafaj fe kəbupərə kəderəm kən. **27** Ko wəbe osom gbəncana babəko wəsədar a pəkəre ko domp da Saj. Ko wəsədar əŋkə pəgbinti Saj domp dəbili. **28** K'əŋkəre domp da Saj depəlet. Ko Herodu əsəj di wəyecəra, ko nkən əsəj di kəre. **29** Nte acepsə a Saj Batis əjanə ti mo, ko əyandər əyalek kəbel kən kə əyawup. **30** Ko asom əyalıjkəne Yesu kəsək, ko əyalomər kə təkə əyanayo kə təkə əyanatəkse mo fəp. **31** Ko Yesu oluku ya: «Nəder nnə kəsək, nnə kəfo kəyer-yer, nəyəsəm pəpic.» Bawo afum alarəm əyancder əaclukus, əyanayo fe təm tedi yeri yati. **32** Ko əyambərə debil kəkə kəfo kəyer-yer. **33** Ko afum alarəm əyanəj ya nte əyancə mo, ko əyanəpəl ya. Ko afum a sədare səcəsək əyayekse sə kəkəgbintərnə ya. **34** Nte Yesu ontor debil mo, k'ənəyək kənay ka afum alarəm, k'əyənə ya nənəfər, bawo əyanayı pəmo əykesiya nyə yontəyo wəkek mo, k'eyefə kətəkse ya mes məlarəm. **35** Nte dec dencləpə mo, ko acepsə on əyalətərnə əycləku ko: «Kəfo kəyke kəyə yer-yer, dec deyi kələp, **36** maloku ya əyak əyəten yeri, nte tərəşəne əyak əyawayenə yeri dəmadare məfət məfət, ko sədare səcəsək mo.» **37** Mba ko Yesu oluku ya: «Nənasərka nəsəj ya yeri.» Ko acepsə əyayif ko: «Nte məfaj mo səkə səwayə afum akənə fəp yeri pəsam mpe pəmbəp gələyə masar mərəj mo ba?» **38** Ko Yesu eyif ya: «Cəcom cəkə cə nəyə-ə? Nəko nəməmən.» Nte əyak əyəmən mo, ko əyaloku Yesu: «Cəcom kəcamət kə lop mərəj.» **39** Ko Yesu oluku acepsə on əyadəs afum cəgəba cəgəba yika yobuk kəroj. **40** Ko əyandas afum cəgəba ca təsar tin ko cəgəba ca wəco kəcamət. **41** Ko Yesu əlek cəcom nce kəcamət kə lop nyə mərəj, k'eyekti fər darenc, k'eyif Kanu barka. K'entəpi cəcom k'eyefə ci kəsənəs acepsə on, nəyərəs

ci afum. K'eyer so lop yayoko afum fap. **42** Ko fap fəsəm ci ko ḥjanembare, **43** k'alukse yeri cəcom ko lop yelpəs cəfala nce wəco ko mərəŋ. **44** Arkun aŋe ḥjanasəm cəcom cacoko mo, ḥjanabəp arkun wul kəcamət. **45** Nte tencepər mo, gbəncana baboko ko Yesu əntare acəpse ən kəberə debil ḥjanujkene kəcali mokuru mokə, ntende Bətsayida, nkən pəcgbacənə kəloku kənay ka afum kəlukus ndarajan. **46** Nte elemberne ja mo, k'əŋkə kətola Kanu nde tərə kəroj. **47** Nte dəfəy dəmbəp mo, abil neyi kəba dacə, nkən sona pəyi dəntəf. **48** Ko Yesu ənəŋk tokə pənacuca acəpse ən kəjas mo, bawo afef yo ḥancgbofnə, pibi pəbəle k'ender nnə ḥayi mo pəckət kəba kəroj kəkəcepər ja. **49** Nte acəpse ən ḥjanəŋk ko pəckət kəba kəroj mo, ko ḥəfətə a tuberi tə, ko ḥajkule-kule, **50** bawo fəp fəjan ḥancnəŋk ko, ko kənese kəyi ja. Mba gbəncana baboko ko Yesu olök-lokər ja, pacloku: «Nəbəknə! Ir'əfə, ta nənese!» **51** Ko Yesu əmbərə debil ko afef ḥesak kəwur. Ko cusu cəwos ja. **52** Bawo acəpse ən ḥjanacəre fe nte o nte teta cəcom, pənasək fe ja anə Yesu əfə-ə. **53** Nte ḥalip kəcali kəba ko acəpse ən mo, ko ḥambəp atof ja Kenesaret ko ḥanjkot di abil. **54** ḥandetor debil k'anepəl Yesu, **55** ko afum a atof ḥanjəko fəp ḥayekse kəder, ḥackəre acuy dəsəpoko nnə o nnə ancne a Yesu eyi mo. **56** Nnə o nnə əncberə mo, pəyəne tadare ko pəyəne fe ti dare dəpəj, ko pəyəne fe ti dəkulum, ancboç acuy abarjka ḥəpəj, pacletsənə Yesu kəwose acuy ḥagbuñjənə ali dobol da burumus bən. Acuy aŋe o aŋe ḥancgbuñjənə di mo, ḥanctamnə.

7 AFarisi kō atakse sariye s'aSuyif aloma aje ḥanader kāyefē Yerusalem mō, ḥaloŋkane nde Yesu eyi mo, ḥakel kō. **2** Kō ḥanəŋk acēpse a Yesu darəj akin akin ḥacdi yeri ta waca wařan wosok-ε, itō tatəkō ta ḥasumpər saliye-ε. **3** Awa, aFarisi kō aSuyif fəp ḥancdi fe yeri ta ḥambikene waca ḥasumpər saliye-ε, bawo ḥanacəmə moyo mokur mařan darəj. **4** Kō ḥalukus kāyefē nde abaqka ḥopəj-ε, ḥancdi fe yeri mene ḥalip kəsumpər saliye, ḥanacəmə so moyo mokur melarəm darəj, pəmo teyakəs ta məmbəl, məndə, kō yebere domun. **5** aFarisi kō atakse sariye s'aSuyif ḥayif Yesu: «Ta ake to acēpse am ḥandine yeri waca wařan weyik-yik, ta ḥasoksnə saliye, ḥacəmə tɔyə tokur ta atem darəj-ε?» **6** Kō Yesu oluku ja: «Esayi enaloku belbel tetonu cəsayibə, nəna abaqene kəlomp, pəmo təkə ancic ti mō: ‹Afum akajə dəcusu gbačərəm ḥanjeleš im, mba bəkəc yařan yombəl'em pəpəj. **7** Kəsali nkə

janctolan'em ḥaclojn'em mō kāyō fe dākēcāmē, bawo mosom mīmē ḥantakse mō, afum ḥapər mi, bafō Kanu.» **8** Nēsak mosom ma Kanu, nēcāmē mōyō mokur ma afum darəj.» **9** K'oloku ḥa: «Pəfəfərēnē nu kāfən tosom ta Kanu, nēcāmē mōyō mokur monu darəj. **10** Bawo Musa ḥanaloku: «Mēleləs wisi kā wiri, » k'oloku sō: «Nwē ḥnjlok-lokər kas kā pəyōne fe ti kere palec mō, padif wəkayi.» **11** Mba nēna nējloku: «Kā fum oloku kas kā pəyōne fe ti kere-e, paka pōkō pəmarnā isōj ēm kēmar kam mō, isōj pi Kanu, » **12** ti disre nēna nēwosə a ta pəyōne sō kas kā kere toləm o toləm. **13** Nēnimē tatōkō toluku ta Kanu mōyō mokur mīmē nēnctakse mō. Nējyō mes mēlec mēlarəm mīmē mōwurene mamōkō mō.» **14** Kā Yesu ewe sō kānay ka afum, k'oloku ḥa: «Nēcājkal im belbel, nēcāre sō! **15** Daka o daka deyi fe todoru ta fum ndē dēmbere kā disre dējṣōne kā kētəsək mō. Mba nte tōjwur dēfum mō tējṣōne kā kētəsək. **16** Nēcājkal belbel, kā tōyōne nēyō lējəs nēcne-e.» **17** Nte Yesu olukus deker mō, pəbōle kānay ka afum, kā acēpsē ən ḥayif kā teta totubcēne tatōkō. **18** K'eyif ḥa: «Nēna sō, nēsōroyi kētōcāre disre ba? Nēncāre fe a daka o daka ndē dējyēfe todoru dēberē dēfum mō, dēfōsōne kā kētəsək? **19** Bawo daka dadōkō dēfōberē kā dēbəkəc, mba dēkor dēmbere kā, kā telip-e pəwure di dākofi.» Ti disre, Yesu enasōkse alaj ən yeri fəp. **20** K'oloku sō: «Nte tōjwur dēfum mō, tējṣōne kā kētəsək. **21** Bawo dēbəkəc mēcēm-cēmne mēlec mojwur: Dowon, deke, kādīf ka fum, **22** kēsumpər dalakō, decelək, mēcēm-cēmne ma kāyō mes mēlec, cēmpənpən, dēyamayama, kāraca, kēlōmās ka Mariki, kēdot banca kēlēc dotojkulū disre. **23** Mes mēlec mamōkō fēp dēfum mojwur, mōcsōne kā kētəsək.» **24** Kā Yesu eyefē dēndo k'ējko atōf ḥa Tir. K'ējko pəberē kēlē kēlōma. Enafaj fe nwē o nwē pəcāre ti, mba enatam fe kāyi kāgbəpne disre. **25** Wəran wəlōma nwē ḥjōjk ḥjelēc ḥjenatōjklē wan kōn wəran mō, ḥnanē għəncana babōkō pacloku tetōn, kā wəran nwē ender pətēmpēnē Yesu wēcēk dāntaf. **26** Wəran wəkakō waKresi enayi, pakom kā Siriya Fenisiya. K'ontola Yesu a pəbeləs ḥjōjk ḥjelēc ḥnejj wiwan kōn mō. **27** Kā Yesu oluku: «Mēkar kārēsna awut ḥjanembərē, bawo pəntesē fe kālēkēr awut kācom mēlōma ki cen.» **28** Mba kā wəran nwē olukse Yesu: «Mariki, mecen amēsa dāntaf menyi medci yeri yelpəs ya awut.» **29** Kā Yesu oluku wəran nwē: «Teta toluku tam, mēkō, ḥjōjk ḥjelēc ḥnowur wan kam wəran.» **30** Nte wəran nwē əmbere ndōrōn mō, k'embəp wan nwē pəfəntərē

dākēfənc. ḥjōjk ḥjelēc ḥnowur kō. **31** Kā Yesu eyefē atōf ḥa Tir, k'olukserne ta Sidōj kāca ka kēba ka Kalile, k'encali atōf ḥa Sədare Wəco. **32** K'anjkērē kā wətōne nwē enctarpēnē kālok-loku mō, k'aletsēnē kā kādejjer kā kāca. **33** Kā Yesu erjkekərē wətōne kākō kāsək pəbōle kānay ka afum, k'embər kā telər dēləjəs, k'oyuk lin k'osopte kā yi telər dətemer. **34** K'eyekti for darenc teta kātola Kanu, k'empēnē kifir pəpōj, k'ōncop kusu kājān: «Effata!,» ti tāyōne «Magħbi! **35** Għəncana babōkō, kā lējəs yon yengħbit, kā temer pon pesikəl. K'olok-loku pəcempī calet. **36** Kā Yesu oluku ḥa kātōlōku ti ali fum, mba tōkā Yesu ənċmōne ḥa ti mō, itō ḥancdājek ti. **37** Cusu cānawos afum pəpōj, ḥacloku: «Mes mīmē ḥnejja mō fēp mentes! Ħażżejje atōne kāne, pəsōnej atōlok-loku kalok-loku!»

8 Mata mamōkō, nte kānay ka afum kēlōma sō kēnatōyo yeri yedi mō, k'ewe acēpsē ən darəj, k'oloku ḥa: **2** «Nōnōfōr deyi'm teta kānay ka afum kājke. Mata maas ḥayi kā ina, ḥayi fe sō paka o paka pedi. **3** K'isōjje ḥa kālukus ndē ndaraġan ta ḥandi peri-e, iżnjess ta dis dākələl ḥa dōp, bawo aloma pəbōle po ḥayefē.» **4** Kā acēpsē ən darəj ḥayif kā: «Awa, deke antam kāsətā cācom nce andenembərē ḥa, nnō kāfō kāyer-yer kājke mō?» **5** Kā Yesu eyif ḥa: «Cācom cāke co nēyō-e?» Kā ḥanaloku kā: «Cācom camat-merəj.» **6** Awa, k'oloku kānay a ḥandē dāntaf. Nte elēk cācom nce camat-merəj mō, k'eyif Kanu barka, k'entep-tepi ci, k'eyefē kāsōjēs ci acēpsē ən darəj nte tējṣōne ḥayerəs ci kānay k'afum mō. **7** Molop mōlōma menayi sō. Nte elip kāyif Kanu barka teta mi mō, k'oloku a payer sō mamōkō. **8** Kā kānay ka afum kāndi kā kēnembərē, k'assatō cāfala camat-merəj cālare cācom cālpəs. **9** Kānay ka afum kājko kānabər afum wul maġjkəl, nte telip mō, kā Yesu elembərēnē ḥa. **10** Għəncana babōkō k'embere debil kā acēpsē ən darəj, kā ḥajjko sədare sa Dalmanuta. **11** Kā aFarisi ḥjander, kā ḥancop kāgbékəlēnē kā Yesu, nte ḥafaj kāsūpər kā dāmoloku mō, kā ḥawer kā tegbékərē tēwēy-wēy tōlōma nte tementər a Kanu kāsōm kā mō. **12** Kā Yesu ontore kifir pəpōj, k'eyif: «Ta ake tō detēmp dande dejwene tegbékərē tēwēy-wēy nte tementər a Kanu kāsōm im mō-e? Kānce iclou nu: Afōmentər detēmp dande tegbékərē nte o nte.» **13** Nte elip kālok-lokər ḥa mō, kā Yesu esak ḥa, k'embere sō debil kākō ka mokuru. **14** Acēpsē a Yesu darəj ḥjanapələrnē kālēk cācom. Kācom kin għoġ kā ḥjanayo

dəndo debil. **15** Kə Yesu oluku յa tosom ntə: «Nəmepi fər, nəkəmbərnə lebin da aFərisi kə da Herodu.» **16** Kə acəpsə յayefə kəgbəkələnə tarjan, bawo յanayo fe cəcom. **17** Kə Yesu əncərə tes ntə յancbocərənə kiti mə, k'eyif յa: «Ta ake tə nəmbocərənə kiti nəclocu a nəyə fe cəcom-ə? Nəntasətə fe mera haj ndekəl? Nəfəcərə? Nəna nəmbiyə səbomp? **18** Nəyə fər, mba nəfənəyik? Nəyə lənjəs, mba nəfənə? Nəncəm-cəmne fe, **19** ntə inatep-tepe arkun wul kəcamat cəcom kəcamat mə, cəcom cəlpəs cəfala cəke co nənasətə-ə?» Kə acəpsə յaloku Yesu: «Wəco kə mərəj.» **20** «Ntə inatep-tepe afum wul mərəj kələ cəcom camət-mərəj mə, cəfala cəke co nənasətə cəcom cəlpəs-ə?» Kə յaloku Yesu: «Cəfala camət-mərəj.» **21** Kə Yesu eyif յa: «Haj ndekəl nəntacərə fe ba?» **22** Yesu kə acəpsə ən յander Bətsayida. K'ajxərə kə wətənəyik k'aleşsənə kə, a pədejər kə kəca. **23** Kə Yesu osumpər wətənəyik wəkakə kəca k'ejkekərə kə dare kəsək. K'oyukər kə lin dəfər, k'enderəjər kə waca, pəcyif kə: «Məjnəyik paka pələmə ba?» **24** Kə wətənəyik eməpi fər pəcləku: «İjnəyik afum, ijnəyik յa pəmə tək, mba յarjkot.» **25** Kə Yesu ənjbəkərə sə kədej kə waca dəfər, ntə wətənəyik nwə endegbəkərə kəməpi fər pəpəj mə, k'entamnə, pəcnəyik pəwənjkərə. **26** Kə Yesu elembərnə kə, pəkə nde ndərən, k'oloku kə: «Ta məbərə dare de!» **27** Kə Yesu յawur kə acəpsə ən darəj ntende dare da Sesari sa Filip. Հayi dəpə, k'eyefə kəyifət acəpsə ən: «Ntə afum յaŋləku mə, an'iyonə-ə?» **28** Kə acəpsə յaloku kə: «Aloma յaloku a Arjnabi Səy Batis, kə aləma a Eli, kə aləma sə a sayibe sələma.» **29** Kə Yesu eyif յa: «Pecəm-cəmne ponu, an'iyonə-ə?» Kə Piyer oluku: «Məna, Krist məyənə.» **30** K'entirj-tiŋ յa kətələku tetən ali fum. **31** Kə Yesu oncop kətəksə յa pəclenə: «Mənə patərəs Wan ka Wərkun pəlarəm. Abeki, aloynej apon, kə atəksə sariye sa aSuyif յandewənəs kə, padif kə, mba pəfətə afi dacə kə tataka ta maas təncepər-ə.» **32** Yesu oncləku moloku mame pəsoku pes. Kə Piyer ewe Yesu kəsək, k'eyefə kənal kə. **33** Mba Yesu olukus, k'engbətnə acəpsə ən, k'engbəj-gbəjər Piyer: «Məkafəl'əm kumunt darəj, məna Sentani! Iw'am tewe ta Sentani bawo məfəcəm-cəmne pəmə Kanu, mba pəmə afum.» **34** Kə Yesu ewe kənay ka afum kə acəpsə ən darəj, k'oloku յa: «Kə fum efaŋ kəcəps'əm darəj-ə, wəkayi pəsak kəcəm-cəmne teta nkənsərka, pəgbəjnə kətək kənəpəmpəl pəcəm'əm darəj. **35** Bawo nwə o nwə əljəsep kəyac kəyi doru kən mə, kəndesalpər kə, mba nwə o nwə

kiyi doru kən kəjsalpər kə təta ina kə Kibaru Kətət mə, endeyac ki. **36** Dəkəcəmə dere də təyo fum kəsətə kən doru kərkər, kiyi kən doru kəsələr kə-ə? **37** Ake fum entam kəsəj kəwurşə ka kiyi kən doru-ə? **38** Nwə o nwə elapərn'əm kə moloku mem dətəmp da aciya kə asumpər dalakə dandə dacə mə, Wan ka Wərkun sə endekəlopərnə wəkayi k'endedər nərə da Kas disre, kə məlekə mecempi.»

9 Kə Yesu oluku acəpsə ən յa: «Icləku nu kance: Afum aləma յayi nno, aje յantədefi ta յantanəyik dəbə da Kanu dederənə fənəntər-ə.» **2** Ntə mata caməttin məncepər mə, kə Yesu əlek Piyer, Sak kə Isaj k'ejkekərə յa kəsək nde dətərə terjeci, kə յambəkərə. Kə Yesu ənjkə pətəjəkələ fər yaŋan kirij. **3** Kə yamos yən yomot pəfer mpe fum o fum əntətam kəcəm yi yefere pəmə tatəkə mə. **4** Arjnabi Eli kə Arjnabi Musa յawurər Piyer, Sak kə Isaj, kə յanəyik afum akənje mərəj յaclok-loku kə Yesu. **5** Kə Piyer oluku: «Wətəksə, pəntəsə su kəyi nno. Pacəmbər յəbəncənənə maas: Իjin յam, յin յa Arjnabi Eli kə յin յa Arjnabi Musa.» **6** Piyer ənacərə fe tələm o tələm ntə ənjkələku mə, bawo kənəse kənəsumpər յa pəpəj. **7** Kə kəp kəŋgbəpər յa katakəp, kə dim dowur kəp kənjkə disre: «Wəkawə wan kem nwə imbətər mə əfa. Nəcərjəkələ!» **8** Gbəncəna babəkə kə յaməmən kəsək, յanəyik fe so fum mənə Yesu sona. **9** Ntə յanctor dətərə mə, kə Yesu entiŋ-tiŋ յa kətələku təkə յanəyik mə fum, haj Wan ka Wərkun pəcfətə afi dacə. **10** Kə acəpsə aje maas յaməjərənə toləku tatəkə, յacyiftənə tarjan: «Cəke co կəfətə afi dacə kələku-ə?» **11** Kə յayif Yesu: «Ta ake tə atəksə sariye s'aSuyif յarjloke a mənə Arjnabi Eli pənүŋkənə kəder kəresna-ə?» **12** Kə Yesu oluku յa: «Eli ender kəresna kədelompəs mes fəp. Ta ake t'əncice a mənə patərəs Wan ka Wərkun pəlarəm, pawənəs kə-ə?» **13** Mba iloku nu a Eli ender, kə afum յayə kə təkə յafaj mə, pəmə təkə Yecicəs Yosoku yoləku tetən mə.» **14** Ntə Yesu, Piyer, Sak kə Isaj յander յabəp acəpsə alpəs a Yesu darəj mə, kə յanəyik kənay ka afum alarəm kəkəl յa, atəksə sariye s'aSuyif յacgbəkələne kə յa. **15** Ntə kənay ka afum kəndənəyik Yesu mə, kə cusu cəwos յa, kə յayeksərənə kədəyif kə. **16** Kə Yesu eyif acəpsə ən: «Ake nəyi kəgbəkələnə kə յa-ə?» **17** Kənay ka afum disre kə fum wələma olukse Yesu moloku: «Wətəksə, wan kem iŋker'am, nwə əyə յorjk յeŋyamse kə kələk-loku mə. **18** Kəfə nkə o nkə əncəmə յebərə kə mə, difə յenqbal

kə dəntəf, wan pəwure kəfoc dəkusu, pəcňajərəne sek, pəcyeqərəne. Iletsene acepsə am darəj ənəbeləs ənəjk əleç ənəje, mba əntam fə.» 19 Kə Yesu eyif əja: «Detəmp dətələj, ake tem t'indəsəyi kə nəna-ə? İcəmə nu dəntəf həj tem tere-ə? Nəkər'em kə.» 20 K'ərkərə kə wan nwe. Nte ənəjk əleç əndənəjk Yesu mə, kə əneyikərənə, k'əntəmənə dəntəf pəcbəykləs, pəcwure kəfoc dəkusu. 21 Kə Yesu eyif wan nwe kas: «Kəyəfə ake tem tə tante teşyi kə-ə?» Kə kas oluku Yesu: «Kəyəfə pəfətə. 22 Telərəm ənəjk əleç ənəje ənəqbal kə dənənc, tələma dəromun nte təşşəjə əndif kə mə. Mba kə təyənə məntam tələma-ə, məyənə su nənəfər məmar sul!» 23 Kə Yesu oluku kə: «Mələku a kə məntam-ə? Antam kəyə mes fəp, kə təyənə patəmpər kələj-ə.» 24 Gəncəna babəkə kə wan kas ojkule pəpəj: «İllər! Kələj kəm kəmbut, mba məmar im!» 25 Nte Yesu ənəjk kənay ka afum kəcəkəsə kəder mə, k'ənəgbəj-ənəgbəjər ənəjk əleç pəcləku əji: «Mənə ənəjk əleç əntəlok-loku, əntəne, in'ojsom əm, məwur wan wəkawə dəris, ta məbərə kə so!» 26 Kə ənəjk əleç ənəwur wan wəkawə dəris əntəlok-kule pəpəj, ənəcyikərənə kə pəpəj. Kə wan eyi pəmə efi, kə afum alarəm ənaloku a efi. 27 Mba kə Yesu osumpər kə kəca, k'eyekti kə, kə wan əncəmə. 28 Nte Yesu ənalukus deker kə acepsə ən mə, kə ənəyefə kəyifat kə yəkyok: «Ta ake tə sənasərka səntənatamə kəbeləs ən-ə?» 29 Kə Yesu oluku əja: «Dokom da yəjk yeləc dandə, kətola Kanu gəcərəm kəntam kəwure yi dəfum.» 30 Nte Yesu əyefə dəndo mə, k'əncali Kalile, ənafər fe a pacərə ti. 31 Ənctəkəsə acepsə ən pəcləku əja: «Dəkəber afum dəwaca Wan ka Wərkun eyi, ənədəif kə, pəfətə afi dacə kə mata maas məncepər-ə.» 32 Mba toləku tante tenasəkər fe acepsə ən, ənəcəsə kəyifat kə. 33 Yesu kə acepsə ən yəjkə Kaparnam. Nte ənəmbərə deker mə, kə Yesu əyefə kəyifat əja: «Teta ake tə nəndenagbekəlenənə dəpə-ə?» 34 Mba acepsə ən ənaloku fe kə tes o tes, bawo ənagbekəlenə dəpə, kəcərə ka nwe əmbək dəkəcəmə mə. 35 Ti disre, kə Yesu ende, k'ewe acepsə ən aje wəco kə mərəj, k'oloku əja: «Kə fum əfaj kəyənə wəcəkə-cəkə-ə, wəkayi pəyənə wədarəj ka fəp, pəyənə so wəmarəs ka fəp.» 36 Kə Yesu əlek wanfət, k'ənəknə kə əja dacə, k'oloku əja: 37 «Nwe o nwe əmbəj wanfət pəmə wəkawə təwe tem mə, əmbəj so inasərka. Nwe o nwe əmbəj im mə, bəfə ina gəcərəm əmbəj, mba əmbəj so nwe osom im mə.» 38 Kə Isaq oluku kə: «Wətəkəsə, sənəjk fum wələma pəcbələsə yəjk yeləc təwe tam, kə səsəp

kəmənə kə ti, bawo wəkayi əncəmə fe su darəj.» 39 Kə Yesu olukse moloku: «Ta nəmənə kə ti, bawo ali fum eyi fe nwe əntəm kəyənə təwe tem təgbəkərə təwəy-wəy pəckəlip wəkayi pələku pələc pem mə. 40 Ti disre, nwe əntəce su mə, wəkayi əfaj su. 41 Nwe o nwe əsəjə nu domun təmbəl kətin təta kəyənə konu aka Krist mə, kəncə icloku nu: Wəkayi əfdəkəbut kəsətə kəway kən kətət.» 42 Kə Yesu embeşənə əja nte: «Mba kə fum əsəjə wanfət wəkin kəlojə awut akejə dacə nwe ənəgbəkər im kələj kən mə-ə, kiti kə wəkayi kəyəjkətəsə təkə arxotərənə kə tasər pəpəj dəkilim paləm kə dəkəba mə. 43 Kə kəca kam kəndəsəj'am kəciya-ə, məgbinti ki! Bawo kəbərə kiyi kam ka doru o doru məyə kəca kin kəncəpər kələm kam yahanama dənənc nde dəntənimə mə, məyə waca mərəj. (Geenna g1067) 44 Kə təyənə kəcək kam kənsəj'am kəciya-ə, məgbinti ki. Kəbərə kiyi kam ka doru o doru məyə kəcək kin kəncəpər kələm kam yahanama məyə weçək mərəj. (Geenna g1067) 45 Kə təyənə dəfər dam dənəsəj'am kəciya-ə, məkakti di. Kəbərə kam akip əja dəbə da Kanu dəntəf məyə dəfər din kəncəpər kələm kam yahanama məyə fər mərəj. (Geenna g1067) 46 Dəndo, «yet nəyə yənəsəm dis mə yəfəfi, nənc nde dəncəf dis mə dəfənimə.» 47 Bawo nwe o nwe andekəyək-yəkər kə nənc da kədusum pəmə nte arjək-yəkər mər dəperi mə. 48 Mər paka potət pə. Mba kə mər məndənə-ə, ak'antam kədəktəsə so mi-ə? Nəyi nənasərka pəmə mər, nəyinə pəforu kə akə.»

10 Nte Yesu əyefə dəndo mə, k'ənəjkə atəf əja Yude ntende mokuru ma kənəgbəkə ka Yurdən. Kə kənay ka afum alarəm kənəjkə so kəlojkanə kə kəsək. Kə Yesu oncop kətəkəsə əja, pəmə təkə əncətə ti mə. 2 K'aFərisi ənənder bawo ənənəfəj kəcəpə kə towul dəmoloku, kə ənəyif kə: «Sariyə səwəsə wərkun kəcə wəran kən ba?» 3 Kə Yesu oluku əja: «Cəkə cə Musa ənasəm nu-ə?» 4 Kə ənaloku: «Nte Musa ənaloku mə, a məcic areka ənəcəsə wəran a mədəwurenenə kə.» 5 Kə Yesu oluku əja: «Teta bəkəc yonu yəyənki tə Musa ənəcice tosəm təntə.» 6 Mba dəkəcəp da doru kə Kanu kəsəl əja wərkun kə wəran. 7 Ti təsərə nte wərkun əyşəkəsə kəs kə kərə, pəsekətərənə wəran kən mə, 8 afum akejə mərəj ənəkafələs ənəyənə təsem tin. Ti disre ənəyənə fe so afum mərəj, mba təsem tin. 9 Ta fum pəgbəy təkə Kanu kənəbəmərənə mə!» 10 Nte ənalukus deker mə, kə acepsə ən ənəyefə kəyifat kə təta moloku maməkə. 11 Kə Yesu oluku əja: «Nwe ence wəran kən pəkə pənəncə wələma mə, dəkəcəmə

da wəsumpər dalakə d'eyine wəran wəkakə. **12** Kə wəran ence wos, wərkun wələma pənənce kə-e, nkən sə dalakə d'eyi.» **13** Afum ɣanckərə Yesu awut afet ntə təjsənə pəcdejər ɣa waca tətə kətolanə ɣa pətət. Mba kə acepsə ən ɣangbəj-gbəjər ɣa. **14** Ntə Yesu ənəjk ti mə, kə pəntelə kə, k'oloku ɣa: «Nəsak awut ɣader nno iyi mə, ta nəyamsər ɣa kəder, bawo, afum aŋe ɣayi pəmə awut afet akajə mə, ɣa ɣayə debə da Kanu. **15** Kance icloku nu: Nwe o nwe əntəfaynə dəbə da Kanu pəmə wanfet mə, əfdəkəbəre di disre.» **16** Kə Yesu əlek awut k'əntəmpər, k'eyefə kətolanə ɣa pətət, pəcdejə ɣa waca dəsəbomp. **17** Ntə Yesu osumpər dəpə kəkə mə, kə fum wələma eyekse k'ende pəcəpə kə suwu pəcyif kə: «Wətəkse wətət, cəke cə pəmar im kəyo, ntə təjsənə isətə kiyi wəyəj ka doru o doru mə-e?» (aiōnios g166) **18** Kə Yesu eyif kə: «Ta ake tə məwen'em <Wətət>-e? Ali fum əyone fe wətət, mənə Kanu sona gboj. **19** Məncərə mosom ma Kanu: «Ta mədif fum, ta məsumpər dalakə, ta məkiye, ta məbanjə fum sede sa yem, ta mədir fum, məleləs wisi ko wiri.» **20** Kə fum nwə oluku Yesu: «Wətəkse, ileləs maməkə fəp kəyefə isərəfetə.» **21** Kə Yesu əməmən kə, kə tetən təmbət kə. Kə Yesu oluku kə: «Tes tin gboj tobüt əm: Məkə məcaməs daka ndə məyo mə fəp, məsəjə pəsam papəkə atəyo daka. Kə məyo ti-e məndekəsətə daka delarəm ndə dəKəm. Kə məlip-e, məder məcəps'əm dərənə.» **22** Kə dis dəndənce fum nwə kəne toluku ta Yesu, k'owur pəməncə, bawo ənayo daka delarəm. **23** Kə Yesu əməmən acepsə ən k'oloku ɣa: «Pəncuca aka daka kəberə ka akip ɣa dəbə da Kanu dəntəf!» **24** Kə pənciyane acepsə ən təta moloku maməkə. Mba kə Yesu əngbəkərə so: «Awut em, pəncuca kəberə akip ɣa dəbə da Kanu dəntəf! **25** Pəfəfərenə yəkəmə kəberə abi ɣa təsembe pətas wəka daka kəberə ka akip ɣa dəbə da Kanu dəntəf.» **26** Kə toluku tatəkə tenəjkənə kəwəsəs acepsə ən cusu, kə ɣayıftənə: «Awa an'əntəm ən kəfis-e?» **27** Kə Yesu əməmən ɣa, k'oloku: «Afum ɣafətam ti, mba Kanu kəntam ti, bawo Kanu kəntam mes fəp.» **28** Kə Piyer eyefə kələku kə: «Səna səsak ca fəp ntə təjsənə səncəm'am darəj mə.» **29** Kə Yesu oluku kə: «Kance icloku nu: Fum eyi fe nwe əsəke təta ina kə Kibaru Kətət: Kələ, awənc, akire, kərə, kas, awut kə pəyənə fe ti antəf-e, **30** wəkayi əŋsətə təm tante ayi mə tasar tin ta yayəkə məsak mə fəp, kəyefə wolo, awənc, akire, cərə, awut kə ntəf kətərəs disre, pəsətə so kiyi wəyəj ka doru o doru təm tekirij. (aiōnios g165, aiōnios g166) **31** Akirij əlarəm ɣandekəyənə adarəj,

kə adarəj ɣayənə akirij.» **32** Dəpə ɣanayi kəpə ka Yerusalem, kə Yesu eyi ɣa kiri, bəkəc əyalecə-ləcə acepsə ən, afum akə ɣanacəmə ɣa darəj mə, ɣanəsə. Kə Yesu əlek so Asom ən aŋe wəco kə mərəj, k'eyefə kələmər ɣa təkə tendesətə kə mə. **33** K'oloku ɣa: «Nəcəjkəl im, Yerusalem ayi kəpə, andekələk Wan ka Wərkun paber kə aloyne apəj kə atakəs sariyə s'aSuyif dəwaca. Kə ɣandəjər kə sariyə sa defi, ɣaber kə so atəyənə aSuyif dəwaca, **34** akakə ɣafani kə, ɣayukər kə lin, ɣasute kə tərəjkən, ɣadif kə. Kə mata maas məncepər-e, pəfətə afi dacə.» **35** Kə awut a Sebedə aŋe mərəj Sak kə Isaj ɣander ɣaloku Yesu: «Wətəkse, səfəj məyənə su ntə səndetol'am mə.» **36** Kə Yesu eyif ɣa: «Cəke cə ɣafaj a iyənə nu-e?» **37** Kə ɣalukse Yesu: «Məwəsə su wəkin kənd'am kəca kətət kə wəkə kəca kam kəmeriya nde nəro da debeki dam.» **38** Kə Yesu oluku ɣa: «Nəncərə fe ntə nəyi kətola mə. Nəntam kəwəsə kətərəs pəmə nkə ina indesətə mə ba? Nəntam kəcəmə pucuy for kiriŋ mpe pender kəbəp im mə ba?» **39** Kə ɣaloku: «Səntam ti.» Kə Yesu oluku ɣa: «Awa, nəna so nəndesətə kətərəs nkə indesətə mə, nəsətə so pucuy pəpəj mpe pendebəp im mə. **40** Mba ntə təyənə kənd'em kəca kətət kə kəca kəmeriya mə, bafə in'əŋsəj ki. Afum akə aməjkə mofo mende maməkə mə, ɣa ɣayə mi.» **41** Kə pəntelə acepsə ən aŋe wəco nnə Sak kə Isaj ɣayi mə. **42** Kə Yesu ewi ɣa, k'oloku: «Nəncərə a akə ancərə kətəmpər dəbə nde təf yələma mə, ɣantəsərənə afum ajan, səkət so akirij a təf yayəkə ɣajkətənə kətəm afum ajan kərəj. **43** Mba tatəkə teyi fe nnə nəna nəyi mə, ntə təyənə mə, nwə əŋfaj kəbek dəkəcəmə nu dacə mə, pəmar wəkayi pəyənə wəbəcə konu, **44** nwə o nwə əŋfaj kəyənə wəkiri j nu dacə mə, pəmar pəyənə wəcar ka fəp. **45** Wan ka Wərkun ender fe padəbəcə kə, mba ender kədebəcə afum pəsəjə so kiyi kən wəyəj pəwurus kənay ka afum.» **46** Kə ɣander Yeriko. Ntə Yesu ənciyefə Yeriko ɣasol kə acepsə ən darəj kə kənay ka afum alarəm mə, kə wətəla wətənəjkə wələma, Bartime wan ka Time pəndə dəpə kəsək. **47** Kə Bartime ene a Yesu wəka Nasaret əfə, k'eyefə kəkule-kule: «Wan ka Dawuda, Yesu, məyən'em nənəfər!» **48** K'afum alarəm ɣangbəj-gbəjər kə a pəcəjk, mba pəcənəjkənə kəkule-kule: «Wan ka Dawuda, məyən'em nənəfər!» **49** Kə Yesu əncəmə k'oloku: «Nəwə kə.» Kə ɣawe wətənəjkə ɣacloku kə: «Məbəknə, məyəfə, əw'am.» **50** Kə wətənəjkə eləm dumə dəkərəj, k'oyoknə kəyefə, k'əŋkə nde Yesu eyi mə. **51** Kə Yesu eyif kə:

«Cäke cō mäfaj a iyon'am-e?» Kō wətənəjk oluku: «Wätəkse, iluksérne sō kənəjk!» 52 Kō Yesu oluku kō: «Məkə, kəlaj kam kəntaməs əm.» Gbəncana babəkə, k'oluksérne sō kənəjk, k'encəmə Yesu darəj.

11 Nte Yesu kō acepsə ən darəj ŋalotärne Yerusalem mō, pəsərɔyi kəca ka Betfase kō Betani ntende tərə ta Tək ya Olif kəsək, k'osom acepsə ən darəj mərəj, 2 pəcloku ja: «Nəkə nde dare dandə nəntəfərnə mō, kō nəndena kəcbərə di-e, nəjkəbəp di səfale səfət nse fum o fum əntatənde kəresna kəroj mō. Nəsikali si, nəker'em. 3 Kō toyəne fum pəyif nu: *«Ta ake to nəyjəne ti-e?»* Nəluku kō: *«Bawo Mariki əfaj si. K'elip-e, əŋjək ndekəl lukse si nnə.»* 4 K'acepsə a Yesu darəj aje ŋajkə, kō ŋambəp səfale səfət nse pakot si dabanjka kumba kəsək dəpə, kō ŋasikali si. 5 Afum aləma aje ŋanayi dənda mō ŋayif ja: *«Cäke cō nəyi kəyə-e? Ta ake to nəŋsikələ səfale səsəkə-e?»* 6 Kō ŋaloku təkə Yesu ənaloku ja mō, k'akakə ŋawose ŋa kəsikali si. 7 Kō ŋajkəne Yesu səfale nse, kō ŋadejsər si suma səjan sakəroj, kō Yesu ənde si kəroj. 8 K'afum alarəm ŋamper-pere kō suma səjan sakəroj dəpə, kō aləma ŋamboce kō bat dəpə nyə ŋanacəp dəkuləm mō. 9 Afum ako ŋancət kō tekirinj, kō ako ŋanacəmə kō darəj mō ŋackule-kule: *«Hosana! Kanu kəpoce pətət nwə enderəne tewe ta Mariki mō! 10 Kanu kəpoce pətət dəbe da kas kosu Dawuda nde deyi kəder mō! Hosana pəlel peyi Kanu nkə kəyi dəkəm mō!»* 11 K'embərə Yerusalem nde kələ kəpoj ka Kanu. Nte elip kəməmən cəsək cən mō, kō pibi pender, Yesu kō acepsə ən wəco kō mərəj ŋawur kō ŋajkə Betani. 12 Dəckəsək nte ŋacwur Betani mō, dor dənayo Yesu. 13 K'ənəjk pəbələ kətək ka yokom ya fik kəkumptər bəpər, k'əŋjək kəməmən kō pəyəne a əŋsətər ki pedi-e, mba nte əmbəp ki mō, ənanəjk fe pokom o pokom mənə bəpər, bawo bafə təm tokom ta fik tənayi. 14 Kō Yesu oluku kətək: *«Ta fum o fum pədi sō yokom ya mənə!»* Kō acepsə ən darəj ŋane ti. (aiōn g165) 15 Kō ŋajkə Yerusalem. Nte Yesu embərə kələ kəpoj ka Kanu mō, k'eyefə kəbeləs acaməs fəp kō ako ŋancəway dəndo kələ kəpoj mō. K'əŋgbələs mesa ya asəkpər pəsam kō səcəm sa acaməs ntantoriya, 16 ənawose fe nwə o nwə kəsare-sare ca pəcepərənə dəndo kələ kəpoj disre. 17 Kō Yesu əntəkse ja pəcloku: *«Bafə Kanu kəluku dəYecicəs: *«Andewe kələ kem dəkətola Kanu da afum a təf ya doru fəp.»* Mba nəna ŋəjkafəli ki təgbəkənə ta calbante.»* 18 Alojne apəj kō atəkse

sariye s'aSuyif ŋane kō dim, kō ŋantən təkə ŋantam kədif kō mō. 19 Nte dəfəy dəmbəp mō, Yesu kō acepsə ən darəj ŋawur dare. 20 Bətbət, nte ŋayi kəcepər mō, kō acepsə ən darəj ŋanəjk kətək ka fik kəwosərənə haj ntəntəl. 21 Kō Piyer əncəm-cəmne təkə tenacepər mō, k'oloku Yesu: *«Wätəkse, məməmən kətək ka fik nkə mənatolane pəlec mō, kəwosərənə.»* 22 Kō Yesu oluku ja: *«Nəgbəkər kəlaj konu Kanu. 23 Kance icloku nu: Nwə ənoloku tərə tantə: *«Məyəfe nno məkə mələmənə dəkəba, > kō məntənesər-nəsər dəbəkəc, mba mələj a təkə mələku mō terji-e, aŋyən'am ti. 24 It'əsəjə nte iloku nu: Nte o nte tə nəluku kətəla Kanu disre mō, nəlaj a nəŋsətə ti, aŋyəne nu ti. 25 Kō toyəne nəndetola, pəyəne nəməŋkə fum metelev-e, nəŋəjnənə kō, nte təŋsəjə Kas konu nkə kəyi nde dəkəm mō, kəŋəjnənə sō nəna pəlec ponu. 27 Kō Yesu ŋalukus Yerusalem kō acepsə ən, nte ŋənəkət nde kələ kəpoj ka Kanu mō, alojne apəj, atəkse sariye s'aSuyif kō abeki a dətəf ŋander ŋabəp Yesu 28 kədeyif kō: *«Kətam kəre kō məyəne mame-e? An'əsəj əm kətam nkə məyəne mes mame mō-e?»* 29 Kō Yesu oluku ja: *«Teyif tñ gboj t'indəyif nu, nəluks'em ti, ina sō iloku nu kətam nkə iŋyəne mame mō. 30 Kəgbət dəromun ka Saj dəkəm kəncyeſe ba, ka nda afum? Nəluks'em toloku.»* 31 Mba kō ŋayefə kəgbəkələnə təjan: *«Kō salukse ndekəl a dəkəm kəgbət kən kənayef-e-e, eŋyif su: *«Ta ake to nənatələjə Saj-e?»* 32 Kō səloku a nda afum kəncyeſe-e, apayo! Pəyo wəywəy dəndəl!»* 33 Kō ŋalukus Yesu moloku: *«Səncərə fe.»* Kō Yesu nkən oluku ja sō: *«Ina sō, ifoloku nu kətam nkə iŋyəne mame mō.»***

12 Kō Yesu eyefə kəlok-lokər ja dətətubcənə: *«Fum wələma ənabof ŋgbəŋkələ ya wen. Kō fum nwə əsənə yi saŋka haj k'ənəjkər, k'əŋkay dəkəfəcəs da wi, k'əncəmbər tetek tobume. Nte elip mō, k'əsəj yebəc ya abof ja ŋgbəŋkələ ya wen yayokə afum aləma, ŋatəŋne kō akakə kəcsəj kō kəway, kō nkən owur k'əŋjəkə marənt. 2 Nte təm tepim təmbəp mō, kō fum nwə osom wəcar nda abof a ŋgbəŋkələ ya wen, kəkəbaŋ yokom ya wen yoko pəmar pasəj kō kəway kōn mō. 3 Kō abəc a ŋgbəŋkələ ya wen ŋasumpər kō, kō ŋasut, kō ŋasak, k'olukus waca wəsəkər. 4 Kō wəka ŋgbəŋkələ nwə osom sō wəcar wələma, kō abəc a ŋgbəŋkələ ya wen aje ŋasut sō wəkakə domp, kō ŋalapəs kō*

dəmələməs. 5 Kə mariki mme mənqibökərə sə kəsom wələma, kə abəf aŋe ŋasumpər wəkakə kə ŋandif. Abəc akajə ŋanasut alarəm, ŋacdif alarəm. 6 Wan kən nwə əmbətər mə, sona s'ənacəmə kə oj. K'osom wəlpəs wəkakə nno ŋayi mə, pəclok: «ŋanjkəleləs wəkawə, wan kem əfə!» 7 Kə abəc a ŋgbəŋkələ ya wən aŋe ŋalokənə: «Wəlek kən ke əfə, wəkawə! Nəder, padif kə, ke kəndeyənə kosu.» 8 Kə ŋasumpər kə, kə ŋandif, kə ŋangbal kəbel kən saŋka tadarəŋ.» 9 Kə Yesu eyif ŋa: «Cəke cə waka ŋgbəŋkələ endeyo-ε? Wəka ŋgbəŋkələ ender pədifət abəc akakə, pəlek abəc aləmə, pəsəŋ ŋa yebəc ya ŋgbəŋkələ yon. 10 Nənakaranj fe Yecicəs Yosoku yayə ba?: «Togbu mpe acəmbər kələ ŋanace mə, pənader pəyənə oj togbu pətot, pa dacə. 11 DəMariki teyefə, tes to nte tənciyənə su dəfər mə.» 12 Kə akirij aSuyif ŋafan kəsumpər Yesu, mba kə ŋanesə kənay ka afum. ŋanacərə a tetəjan to Yesu ənalokənə totubcənə tatəkə. Kə ŋasak Yesu, kə ŋanjkə. 13 Kə akirij aSuyif ŋasom nno Yesu eyi mə aFarisi kə afum a Herodu aləmə, nte təŋsənə ŋacəpə Yesu towul, ŋasumpər kə dəmoloku mə. 14 Kə akakə ŋander ŋaloku kə: «Wətəkse, səncərə a məlomp, məfənəsə kələsər tewe, məfəkiti fum tənəjək tən, dəpo da Kanu yati də məntəkse afum dəkance. Awa, sariyə səwəsə su kəsəŋ Sesar wəbə waka təf ya Rom dut ba, ka ta səsəŋ kə di?» 15 Nte Yesu ənacərə ŋa kəyənə abəjənə kələomp mə, k'olukse ŋa: «Ta ake tə nərəwakəs em-ε? Nəker'em gəbələj bin ba pəsam, ider iməmən.» 16 Kə ŋanjkərə kə gəbələj bin. K'eyif ŋa: «Alulu ŋa ana ŋa ŋarəj kə yecicəs yayə-ε?» Kə afum aŋe ŋaloku: «Ya Sesar wəbə wəka Rom yo.» 17 Kə Yesu oluku ŋa: «Awa, nəsəŋ Sesar pəkə pəyənə pən mə, kə Kanu sə pəkə pəyənə pən mə.» Kə cusu cəwos ŋa pəpəŋ tətən. 18 K'aSadisi aŋe ŋaloku a fum əfəyəfə defi mə, ŋander ŋayif Yesu: 19 «Wətəkse, nte to Musa ənacice su: «Kə fum efi ta əyə wan, mba pəsək wəran-ε, pəmar wənc ka wəfi pəlek wəcəbokərə wəkakə pənənəce, pəsəŋ wənc wəfi yuruya.» 20 Awənc aŋa camət-mərəŋ ŋanayi. Kə wəcəkə-cəkə ənənce, k'efi əsək fe yuruya. 21 Kə wəka mərəŋ ənənce, nkən so k'efi əsək fe yuruya. Itə pənayi wənc wəka maas, 22 ali wəkin awənc aŋa akajə camət-mərəŋ ənasak fe yuruya. Nte ŋalip kəfis-fis mə, kə wəran sə efi. 23 Ti disre, kə dəsək deyefə da afi dendəbəp, an'endeyə wəran-ε? Bawo afum akajə camət-mərəŋ ŋanənənəce kə!» 24 Kə Yesu oluku ŋa: «Nənəŋk it'əsənə nte nənciyənə mə. Nəncərə fe Yecicəs Yosoku, nəncərə fe sə fənəntər fa Kanu. 25

K'afi ŋandefətə afi dacə-ε, ŋafəde ŋacnənənə, ŋandeyi pəmə məleke mme meyi Kanu kəsək mə. 26 Kəclokə a fum endefətə afi dacə, ŋəŋkaraj fe buk ba Musa ba? Nte Kanu kənaloku Musa nde dərəntəm mə: «In'əyənə Kanu ka Abraham, Kanu ka Siyaka, Kanu ka Yakuba!» 27 Baſo Kanu ka aſi k'əyənə, mba ka ayi wəyəj. Nəna nəsolnə fe kance!» 28 Kə wətəkse sariyə s'aSuyif wələma, nwə ənənə ŋa sim ŋacbekələnə mə, ənəŋk a Yesu olok-lokər ŋa belbel, k'ender pəcyif Yesu: «Tosom tere təbek dəkəcəmə mosom fəp dacə-ε?» 29 Kə Yesu oluku kə: «Tosom tayı təyənə: «Məcəŋkəl Yisrayel! Mariki, Kanu kosu sona gbor s'əyənə Mariki. 30 Məbətərə Mariki Kanu kam abəkəc ŋam fəp, afəkəl ŋam fəp, məcəmçəmənə mam kə səkət sam fəp.» 31 Təcənc ta ti təyənə: «Məbətər wənc əm pəmə təkə məmbətərnə mə.» Tosom tələma teyi fe nte təmbək tətas məmə mərəŋ mə.» 32 Kə wətəkse sariyə nwə oluku kə: «Tentesə, Wətəkse, məloku ti kance disre: A Mariki sona sən gbor s'əyənə Kanu, a wələma eyi fe kə pəntəyənə nkən-ε, 33 məbətər kə abəkəc ŋam fəp, kə dosoku domp dam fəp, kə səkət sam fəp, məbətər wənc əm pəmə təkə məmbətərnə mə. Mosom maməkə məyo dəkəcəmə metas yəcəl nye ançəfə Mariki mə kə yolojnə yələma fəp.» 34 Nte Yesu ənəŋk a wətəkse sariyə wakawə oluku təkə pəmar mə, kə Yesu oluku kə: «Məmbələ fe kəbərə akip ŋa dəbə da Kanu dəntəf.» Ali fum enabəkne fe sə kəyifət kə toluku tələma. 35 Yesu pətəkse nde kələ kəpəŋ ka Kanu: «Cəke cə atəkse sariyə s'aSuyif ŋantam kələku a Krist wan ka Dawuda gəcərəm əfə-ε?» 36 Amera ʃecempi ŋənasənə nkən Dawuda yati kələku nte: «Mariki Kanu oluku Mariki mem: «Məder mənd'em nnə kəca kem kətət həj iclip kəboc aterənə am wəcək wəm dəntəf.»» 37 Nkən Dawuda yati ewe wəsom wəka Kanu «Mariki, cəke cə Mariki entəm kəyənə wan ka Dawuda-ε?» Kənay ka afum alarəm kənccərjkəl Yesu pəbotu disre. 38 Yesu oncloku kənay ka afum dəmətəkse mən: «Nəkəmbərnə atəkse sariyə s'aSuyif, ŋambətər kəcəcənə sumə səpəŋ, pəcyif ŋa kəyif kələ mofo mme ambəpsənə mə, 39 pəcəŋ ŋa səcom sakirij sa dəkətola Kanu da aSuyif, pəcəŋ ŋa dəkəndə d'abə mofo medi yeri dəcəsata. 40 ʃacbarjsər acəbokərə daka dəyən, ŋacbələs sali nte təŋsənə pagbekərə ŋa mə. Andekəkiti ŋa kitı kəyəŋki.» 41 Dəndo kələ kəpəŋ ka Kanu, Yesu pənde pətəfərnə kənkərə, pəgbətnə nte kənay ka afum kəmber ki pəsam mə. Aka daka alarəm ŋancber ki pəsam pəlarəm. 42 Kə wəcəbokərə wətəyə daka wələma ender pəboc

fəreñk mərəj nfə fənapice dəkəcəmə mə. **43** Kə Yesu ewe acepsə ən darəj k'oloku ŋa: «Kance icloku nu: Wəcəbokəra wətəyo daka wəkawə ompoçə pətəs aksə fəp aŋje ŋamboc pəsam kəŋkəra disre mə. **44** Bawo, pecerne paŋan po aksə fəp ŋamboc, mba nkən, kətəyo kən daka disre omboç pəkə ɔyə gəbəcərəm pedi mə.»

13 Nte Yesu owur kələ kəpəŋj ka Kanu disre mə, kə wəcəpsə kən darəj wəkin oluku kə: «Wətəksə, məməmən masar məpat mətət, məməmən wələ wəpəŋj wa kələ kəpəŋj ka Kanu!» **2** Kə Yesu oluku kə: «Məŋnəŋk wələ wəpəŋj wawə! Tasar pəfədədeŋjə tasar kərəŋ nniə, mpe antədewurj mə.» **3** Nte Yesu endə nde təro ta Tək ya Olif pətəfərnə kələ kəpəŋj ka Kanu mə, Piyer, Sak, Isaŋ kə Andəre ŋayefə kəyifət kə ŋabəkərə: **4** «Mələku su ake tem to tatəkə tendeyi-ε! Təgəkərə tere tendementər kəlare ka mes mame mələku mə fəp-ε?» **5** Kə Yesu eyefə kələku ŋa: «Nəkəmbərnə ta fum o fum pəsəŋjə nu kəsəle! **6** Afum alərəm ŋandeder ŋacbarjənə kəbəcə tewe tem, ŋacloku nu: «In'əfə, wəsom wəka Kanu!» ŋandetalər kənay ka afum alərəm. **7** Kə nəndene pacləku teta kəwan kə pəyənə fe ti, pacfor teta ki-ε, ta nənesə! Mənə mes məməkə meyi, mba təfədeyənə kəresna kəlip ka doru de. **8** Bawo afum a atəf ŋələma ŋandeyefərənə kə afum a atəf ŋocuru, dəbə deyefərənə kə dəbə. Antəf kəyikcə kə dor yendeyi mofo məlarəm. Məməkə fəp mendeyi pəmə kəcop ka pucuy pa dokombəra. **9** Nəkəmbərnə nənasərka ntə təntam kəbəp nu mə. Andekekərə nu dəŋkiti d'aSuyif, andesut nu dəkətola Kanu da aSuyif dəlarəm. Nəndeloku təkə nəncərə tetem mə akirij a sədare səpəŋj kə abə a təf aləma fər kirij. **10** Mənə padərjərə kəresna Kibaru Kətat afum a təf ya doru fəp. **11** K'andekəkərə nu kəkəber ŋa dəwaca-ε, ta nənesə təkə nəŋkələku mə, mba nələku təkə aŋkəsəŋj nu gbəncana babəkə mə, bawo baſo nən'endekəlok-loku, mba Amera ŋecəmpı ŋa Kanu. **12** Wənc wendekəsəŋj wənc padif. Tatəkə to kas kəndekəsəyə wan kən. Awut ŋandekəcəmə akombəra ajan dəbəkəc, ŋasəŋj ŋa padif. **13** Fəp fəndeter nu teta tewe tem, mba nwə endebəknə ti haj mes məməkə melip mə, Kanu kəndeyac kə.» **14** «Kə nəndenəŋk pəyikyik peləsər pəpəŋj mpe Mariki enter mə, pənde nnə pəntəmar pi kəyi mə, a afum aksə ŋandeyi Yude mə pəmar ŋayekse ŋapə mərə kərəŋ. Pəmar wəkaraj ka buk bambe pəcərə tante! **15** Nwə enyi dabəŋka mə, ta pəbərə kələ kən disre kəkəlek paka. **16** Nwə

enji dale mə, ta pəlukus nde ndərən kəkəlek duma dən. **17** Pucuy pere pə tendeyənə abəkəs, kə aŋje ŋande ŋacmesər dəsək dadəkə mə! **18** Nətola Kanu ta pucuy papəkə peder dərəj. **19** Bawo mataka məməkə məŋyənə mataka ma kətərəs, nke kəntəyo kəwurene kəyefə ntə Kanu kələmpəs doru mə haj nədəkəl, fum o fum afəsətərəs pəmə tatəkə. **20** Mba Mariki Kanu pənatəbelər mataka məməkə-ε, k'ali fum ɔfədekoſis. Mba enabelər mataka məməkə teta aŋje ɛnayek-yeķ mə. **21** Kə fum wələma oluku nu: «Məməmən: Krist eyi nnə, » «Məməmən: Eyi nde, » ta nəlaŋ wəkayi. **22** Bawo abənjənə kəyənə Krist kə sayibə sa yem ŋandewur doru. ŋade ŋacyə megbəkərə kə mes mewey-wəy ntə tərəsəŋj, kə təyənə ŋactam-ε, ŋatalər aksə Kanu kənayek-yeķ mə. **23** Nəkəmbərnə belbel, iloku nu mes mame ta mentabəp-ε!» **24** «Mba mataka məməkə, kə pucuy papəkə pencepər-ε, pəndeyo gərəp, ŋof ŋəfədesəmar, **25** cəs cəndetəməpənə kəyefə dəkəm, fənəntər fa kəm fəndeyikcə. **26** Awa, andenəŋk Wan ka Wərkun pəcder dəkəp kə fənəntər fələrəm kə nərə da debəki dən. **27** Endesom məleke ən dəməmpəməpə ma doru fəp kələŋjka ka aŋje ɛnayek-yeķ mə dəməŋjku but maŋkələ ma dəkəm kə antəf.» **28** «Nətəkəs totubcənə ntə kətək ka fik kəmentər mə: Kə wara wa ki wəcaŋk wəleŋk-ε, nəcərə a kətən kələtərnə. **29** Nəna sə, kə nəndenəŋk mes məməkə medcer-ε, nəcərə a Wan ka Wərkun ələtərnə yati. **30** Kance icloku nu: Dətəməp dəndə dəfəcepər ta mes mame fəp meyi-ε. **31** Kəm kə antəf yendəsələ, mba moləku mem məfədesələ.» **32** «Nte təyənə ta dəsək, kə pəyənə fe ti, ta tem ntə doru dendəlip mə, fum o fum encərə fe ti, ali məleke mme meyi dəkəm mə fəp, ali wan, mənə Papa sona gboj əcərə ti. **33** Nəkəmbərnə, ta nədəŋjəs, bawo nəncərə fe tem ntə tendeyi mə. **34** Pəndeyi pəmə ntə wərkun endəkə marənt, pəsək kələ kən, pəsəŋj acar ən nwə o nwə yəbəc yən, pəsom wəbum kəkəmbərnə kumba. **35** Nəna sə nəkəmbərnə, bawo nəncərə fe tem ntə wəka kələ endeder mə: Tentam kəyənə dəfana, cəkçəkana, dəsəkana kə pəyənə fe ti-ε bətətəna. **36** Ta pəder pəbəp nu nəcdire. **37** Tante iŋləku nu mə, iŋləku ti fəp, nəkəmbərnə!»

14 Cəsata ca Kəcepər ka Mələke medif kə ka Cəcom cətənəŋkəl lebin pəmar cəyi kə mata mərəj məncepər-ε. Aloŋjə apəj kə atakəsə sariye s'aSuyif ŋancən kəsumpar Yesu cəpənpən disre, ŋadif kə. **2** Bawo ŋancloku a ta pasumpər kə dəsək da kəsata,

ta tedesərje pəyamayama pedeyi afum dacə. **3** Nte Yesu enayi Betani mə, ndena Siməj wəcune sen, kə wəran wələma əmbəre tətərje əncdi yeri. Wəran nwə pətəmpər təkəbə pa alabatər pəlare labunde da nar təp, labunde deyenki kəway. K'osuncu təkəbə mpe, k'oloşər labunde nde fəp Yesu dəromp. **4** Kə pəntelə afum aləma, kə əhayifnə: «Ta ake to əlsərə-ləsərə labunde dandə-ə? **5** Anatam di kəcaməs haj pəsam gələləj masar maas, pasəj pi atəyə daka.» Kə pəntelə əja nno wəran nwə eyi mə. **6** Mba kə Yesu oluku: «Nəce kə! Ta ake to nəcəmənə kə darəj-ə? Təyə tətot t'əyə nnə ina iyi mə. **7** Atəyə daka, əyai nu dacə təm fəp, nəntam kəyənə əja pətot təm nte o nte nəñfaj mə. Mba ina, nəfədey'em təm fəp. **8** Əyə təkə əntam mə. Onujkənə kəsop im labunde kəlompəs ka kəbel kem a pacwup ki. **9** Kance icloku nu: Nnə o nno andedənj Kibaru Kətət doru dandə kərkər mə, anjoku so təyə tətot ta wəran wəkawə kəcəm-cəməs ka doru.» **10** Yudas wəka dare da Keriyot, nwə enayi acəpsə a Yesu darəj aye wəco kə mərəj dacə mə, əyko pəbəp abə a alojnə, nte təyəsərje pəber Yesu əja dəwaca mə. **11** Nte alojnə əncərjəkəl moloku mən mə, kə pəmbət əja, kə ənaloku kəsəj kə pəsam. Yudas pəctən təyə nte endekəber Yesu əja dəwaca mə. **12** Dəsək dəçəkə-cəkə da kəsata ka Cəcom cətənərjəkəl lebin, dəsək nde ancləjnə ənkesiya ya Kəcepər ka Məlekə medif mə, kə acəpsə a Yesu darəj əyif kə: «Deke məfəjə səkəlomps'am yeri ya kəsata ka Kəcepər ka Məlekə medif-ə?» **13** Kə Yesu osom acəpsə ən darəj mərəj, k'oluku əja: «Nəkə dare, nəjəkonənj wərkun pəsərə apampe əja domun pəder, kədefayne nu. Nəcəmə kə darəj, **14** nde əykbərə mə, ənaloku wəka kəlo: «Wətəksə oluku: Deke dəkəlo deyi nde indedi yeri ya kəsata ka Kəcepər ka Məlekə medif kə acəpsə em darəj-ə?» **15** Endekəmentər nu dəkəlo dəpəj kələ darenc, palomps di belbel ca fəp yeyi di. Dəndo nəjəkəlompsə su yeri ya kəsata kəjəkə.» **16** Kə acəpsə ən darəj əyəkə, kə ənəmberə dare, kə ənəmbəp ca fəp pəmə təkə ənaloku əja ti mə. Kə ənalompəs yeri ya kəsata kəjəkə. **17** Kə dəfəy dəmbəp, k'ender kə acəpsə ən wəco kə mərəj. **18** Təm nte ənanndə dəməsa əncdi yeri mə, kə Yesu oluku: «Kance icloku nu: Wəkin nu dacə, nwə eyi kədi yeri kə ina mə, endebər im aterənə em dəwaca.» **19** Kəməncə disre kə əyəfə kəyifət kə: «In'əfə ba?» **20** Kə Yesu oluku əja: «Wəkin nəna akyə wəco kə mərəj dacə, nwə səmbər waca dap din disre kədi yeri mə. **21** Wan ka Wərkun endefi, pəmə təkə ancic ti mə.

Mba pələc pere peyi wərkun wəkawə endeber Wan ka Wərkun aterənə ən dəwaca mə! Kənatəkom ka wərkun wəkawə kənatam kətesə kə!» **22** Nte əncdi yeri mə, kə Yesu əlek kəcom, k'eyif Kanu barka, k'entepi ki k'əsərjəs əja pəcloku: «Nəbañ, dis dem do.» **23** K'əlek so təmbəl ta wən, nte elip kəyif Kanu barka mə, k'əsərjəs əja kə ənamur fəp farjan. **24** K'oloku əja: «Mecir mem mə, mme aloj təta kəcajəs danapa da Kanu kə kənay ka afum mə. **25** Kance icloku nu: Ifəsəmən wən haj dəsək nde indegbəkərə so kəmun wi, nde dəbə da Kanu mə.» **26** Nte əjalip kələjəs melej mokorkore Kanu mə, kə əjawurnə ntende kəca ka tərə ta Tək ya Olif. **27** Kə Yesu oluku əja: «Nəna akyə fəp nəndelukus im darəj, bawo Yecicəs Yosoku yoloku: «Indesut wəkək, ənkesiya yesamsər.» **28** Mba k'indefotə afi dacə-ə, indekəkar nu Kalile.» **29** Kə Piyer oluku kə: «Ali fəp fəlukus əm darəj, ina ifəlukus əm darəj.» **30** Kə Yesu oluku kə: «Kance iclokəm: Pibi pampe yati, məndegbəkəl kəmaas a məncərə f'əm a kicipli kəccam tamərəj.» **31** Mba Piyer pəcgbəkal ti pəpoj: «Ali səfcı kə məna, ifəgbəkəl a incər'am.» Acəpsə a Yesu darəj akə fəp toluku tin tayı to əncələku. **32** Kə ənəmbəp kəfə nkə aye Ketsemane mə, k'oloku acəpsə ən darəj: «Nəndə nno təm nte ənjkətola Kanu mə.» **33** K'əlek Piyer, Sak kə Isan. Kə kənesə kəpəjə kəncop kəsumpər Yesu kə abəkəc ənlece-lece kə. **34** K'oloku əja: «Abəkəc ənənərjəkənə kədenc'em pəmə ifi. Nəyi nno, ta nədire!» **35** Nte Yesu əmbələnə əja pəpic mə, k'embəlkər kəcəp tobu dəntəf, k'ontola nte təyəsərje, kə təntam kəy-i, təm tocua tatəkə təbələ kə. **36** Pəcloku: «Aba, Papa, mən'etam mes fəp, məbələn'em təmbəl pa kətərəs pampe. Ti disre, bafə təkə ifəj mə de, mba nte məna məfəjə mə.» **37** Kə Yesu ender pəbəp acəpsə ən darəj əncədirə. K'eyif Piyer: «Siməj, kədirə kə mənde ba? Məntam fe kətədirə ali dec din? **38** Ta nədire, nətola Kanu nte təyəsərje ta nəmberə kəwakəs disre mə. Pəmbəs mera yonu kəyə pətət, mba nəyə fe səkət kəyə ti.» **39** Kə Yesu əmbələ so, pəcgbəkərə totola Kanu tin tatəkə. **40** Kə Yesu olukus, k'ender pəbəp acəpsə ən darəj əncərjəs, nte for yənaləl əja mə, ənançərə fe toluku nte əyəlukse kə mə. **41** Kə Yesu ənəgəkərə so kəder tamaas k'əngəbəj-gəbəjər əja: «Nəndire so, kəyəsəm kə nənde! Telip! Nəcənkəl: Təm təmbəp, amber Wan ka Wərkun aciya dəwaca. **42** Nəyəfə, paşkən, nwə eyi kəber im afum dəwaca mə, ələtərəne.» **43** Yesu pəsərəlok-loku, kə Yudas nwə enayi acəpsə a Yesu aye wəco kə mərəj dacə mə, ender

pəsole kənay ka afum aje ŋanatəmpər-təmpər sakma, kə tək yosutnene mə. Alojne apon, atəkse sariyə s'aSuyif kə abeki ŋanasom ȳa. **44** Yudas nwə əncber Yesu aterəne ən dəwaca mə, ənasəj asədər təmənce nte: «Nwə iŋkocup mə, nkən əfə wəkakə. Nəsumpər kə, nəkekərə, nəgbəkərə kə belbel.» **45** Gbəncana babəkə kə Yudas ender, k'ələtərnə Yesu, k'ewe kə: «Wətəkse,» k'oncup kə. **46** Kə afum akakə ȳantəpsər Yesu waca, kə ȳasumpər kə. **47** Wəkin acəpsə ən darəj dacə owure dakma dən, k'ençəp wəcar ka wəlojne wəpəjəl aləjəs, k'engbinti ȳi. **48** Kə Yesu oluku ȳa: «Nəwur kədesumpər im, nətəmpər-təmpər sakma kə tək yosutnene pəmə nte iŋyone kalbante mə. **49** Dəsək o dəsək incyi nu dacə icəkse nde kələ kəpəj ka Kanu, ta nənder ȳasumpər im-ə. Mba tatəkə teryi nte təjsərə Yecicəs Yosoku yelare mə.» **50** Kə asol ən fəp ȳasak Yesu, kə ȳayekse. **51** Wətemp wələma əncəmə Yesu darəj, pagbalərnə kəloto gəbəcərəm. Kə ȳasumpər kə, **52** mba wəkakə ənasalpər ȳa, k'esakərənə ȳa kəloto kəŋkə ənagbalərnə mə, k'eyekse pəwur fos. **53** Kə ȳaŋkekərə Yesu ndena wəlojne wəpəjəl. Abe a alojne fəp, abeki kə atəkse sariyə s'aSuyif ȳambəpsənə. **54** Piyer əncəmə ȳa darəj, pəcməmən ti pəbələ, haj nde kələ kəpəj ka wəlojne wəpəjəl, nde abarja disre. Pənde kə abum, pəcsaye nənc kəsək. **55** Alojne apon k'aboc kiti aSuyif fəp ȳancən sedə nse sənakəbərəj ȳa moloku məkə ȳanakəderəj Yesu, nte təjsərə padif kə mə, mba ȳanasətə fe. **56** Afum alarəm ȳancənce kə yem, mba yem yayəkə yoncsurenə fe. **57** Aləma ȳaccop kəbənce kə yem nyə: **58** «Sənə kə pəcloku: İndeləsər kələ kəpəj ka Kanu kənjə waca wa fum wolompəs mə, mata maas disre icəmbər kələma nkə waca wa fum wəntədelompəs mə.» **59** Ali yem yayəkə yenasurenə fe kəyənə ka sede. **60** Kə wəlojne wəpəjəl eyefə afum dacə, k'eyif Yesu: «Məfəlukse su toləm o toləm ba? Cəke cə məŋləku teta moloku ma sede mme akənə ȳambəncə am mə?» **61** Mba kə Yesu əncərk, olukse fe toloku nte o nte. Kə wəlojne wəpəjəl eyif kə so: «Mən'əyənə Krist, Wan ka Kanu nkə aŋkor-koru mə ba?» **62** Kə Yesu oluku: «In'əfə. Nəndenəŋk Wan ka Wərkun pənde kəca kətət ka Kanu nkə kəntam mes fəp mə, pəcder nərə da debeki dən disre dəkəp ka dəKəmə.» **63** Kə wəlojne wəpəjəl əwali-wali yamos yon k'eyif: «Sede sərə sə pəmar payif-ə?» **64** Nənə təkə ələməs Kanu mə. Cəke cə nəncəm-cəmənə-ə?» Kə fəp faloku a pəmar padif kə. **65** Kə afum aləma ȳayefə kəyūksər Yesu lin, ȳackump kə kəro, ȳacsut kə ȳkulma, ȳacloku: «Awa

Sayibə, məloku su an'osut əm-ə?» Kə abum ȳambəj Yesu kə ȳaferəs kə waca dəkanca. **66** Təm nte Piyer ənayi tantəf nde saŋka disre mə, kə wəcar wəyecəra wəkin wəka wəlojne wəpəjəl ender. **67** Nte ənəŋk Piyer pəcsaye mə, k'engbətnə kə, k'oloku kə: «Məna so Yesu wəka Nasaret ȳənayi.» **68** Kə Piyer əngbəkəl ti pəcloku: «İncərə fe, incərə fe nte məna məfərə kələku mə!» K'owur kəkənde saŋka tadarəj, nde dəkəbərə. Kə kicipi kəncam. **69** Kə wəcar wəran nwə ənəŋk kə, k'əŋgbəkərə so ti kələku akə ȳanayi di mə: «Wələma əfə wəkawə so.» **70** Mba kə Piyer əngbəkəl so. Pəwon fe, aje ȳanayi di mə, ȳaloku so Piyer: «Sələj ti, afum akənə wəkin məyənə, bawo məna so wəka Kalile məyənə.» **71** Kə Piyer eyefə kədərəm: «Kanu kətərəs im kə pəyənə a keyeme k'ində-ə! Inderəm a incərə fe fum wəkawə nəjle mə!» **72** Gbəncana babəkə kə kicipi kəncam so tamərəj. Kə Piyer əncəm-cəmənə toloku təkə Yesu ənaloku kə mə: «Məndegbəkəl kəmaas a məncərə fəm a kicipi kəccam tamərəj.» Kə Piyer eyefə kəbok.

15 Nte bətbət bəmbəp mə, alojne apon kə abeki, atəkse sariyə kə aboc kiti aSuyif fəp, ȳalorjkanə kəkətərəjne nte andeyə Yesu mə. Nte ȳalip kəkot kə mə, kə ȳamber kə Pilat dəwaca. **2** Kə Pilat eyif kə: «Mən'əyənə wəbə ka aSuyif ba?» Kə Yesu olukse kə: «Mən'oloku ti.» **3** Alojne apon ȳanatəmpərə kə meyemsənə melərəm. **4** Kə Pilat eyif kə so: «Məfələku nte o nte? Məne mame ȳambəncə am mə fəp!» **5** Mba Yesu ənalukse fe kə so toloku nte o nte, ti tənawosəs Pilat kusu pəpəjə. **6** Awa kəren o kəren kəsata ka Kəcepər ka Meleke Medif, Pilat əncsəkə afum yəyən wəyə dəbili wəkin nwə ȳanfaj mə. **7** Təm tatəkə fum wələma ənayi dəbili pacwe kə Barabas nwə anaber dəbili təta kədif fum, nte ȳanayefə kəyərəkər abe a dətəf səbomp mə. **8** Kə kənay ka afum kəməpə, kə ȳayefə kəyifət a payənə ȳa təkə ambət kəyənə ȳa mə. **9** Kə Pilat eyif ȳa: «Isakərə nu wəbə wəka aSuyif ba?» **10** Bawo Pilat ənacərə a kəraca ka alojne apon kənasənə ȳa kələk Yesu ȳaber kə dəwaca. **11** Mba kə alojne apon ȳagbiŋər kənay ka afum, nte təjsərə pasakə ȳa yəyən Barabas mə. **12** Kə Pilat əngbəkərə so: «Cəke cə nəfəj a iyo nwə nərjəwə wəbə ka aSuyif mə-ə?» **13** Kə ȳayefə kəkələ-kule: «Məcaj kə dətək yəpəmpəl!» **14** Kə Pilat eyif ȳa: «Pələc pere p'əyə-ə?» Mba kə afum ȳanaykanə kəkələ-kule pəpəjə: «Məcaj kə dətək yəpəmpəl!» **15** Kə Pilat əncəm-cəmənə kəyə təfəj ta kənay ka afum:

K'esake ḥa yeqən Barabas. Nte elip kəsom pasutə Yesu tərəyəkən mə, k'ember kə afum dəwaca a pacaj kə dətək yepəmpəl. **16** Kə asədar ḥanjekərə Yesu nde abanja ḥa kələ kəpəjə ka Pilat, kə ḥawə deyngbəyik dadəkə fəp. **17** K'asədar ḥamber Yesu duma d'abə deyim, kə ḥandəjər kə dəromp angbəyəkələ ḥa bəyik yodu. **18** Kə ḥayefə kəfani kə nacyif: «Injif əm, wəbə ka aSuyif.» **19** Kə ḥasutə Yesu domp kəgbo, kə ḥayukar kə lin, ḥanut suwu teta kəfani kə. **20** Nte ḥalip kəfani kə mə, kə ḥawure kə duma d'abə deyim kə ḥamber kə yamos yon. Kə ḥanjekərə kə kəkəcaj kə dətək yepəmpəl. **21** Kə asədar ḥawə fum wələma nwə enayefə dale mə, pacwe wəkayi Simon wəka dare da Siren, papa ka Aleksandər kə Rifis, kəkəgbəyne tək yepəmpəl nyə anako kəcaj Yesu mə. **22** Kə ḥanjekərə Yesu kəfo nkə anjwe Kolkota mə, itə tatəkə «Kəfo ka Kəmbəmbələ». **23** Kə asədar ḥafaj kəsəj Yesu wen wənəyəkələ acol njə anjwe «mir» mə, mba Yesu enawose fe wi kəmun. **24** Kə asədar ḥancəj Yesu dətək yepəmpəl, kə ḥayerenə yamos yon, ḥakote ti yampurpuj nyə nwə o nwə ejkekərə nde ndərən mə. **25** Walaha wənayi nte ḥancəj Yesu dətək yepəmpəl mə. **26** Tecicəs nte tə ḥanacık kəmentər ka tes nte tənasəyə k'andif kə mə: «Wəbə ka aSuyif.» **27** Kə ḥancəj Yesu dətək yepəmpəl kə calbante mərəj, wəkin pəyi kə kəca kətət, wəko pəyi kə kəca kəmeriya. **29** Acepər ḥacləməs Mariki Yesu, ḥacfək kə domp. ḥacloku: «Məna nwə məncekələi kələ kəpəjə ka Kanu, məcəmber sə ki mata maas disre mə, **30** məyacnə mənasərka, mətor dətək yepəmpəl yay!» **31** Alojnə apəj kə atakse sariyə s'aSuyif, ḥa so ḥancəfani Yesu ḥacloku: «Enayac aləma, mba əftəm kəyacnə nkənsərka! **32** Krist, wəbə ka Yisrayel pətor oj ma dətək yepəmpəl, nte tənəsəyə sənəjk sələj səti mə! Afum akə anacəj kə Yesu mə, ḥancəməs kə sə. **33** Pəndeyi daj, dec dosurenə afum dəsəbomp, kə kubump kəntor dəntəf fəp, tənəbələ kətenc haj salifana. **34** Salifana səndebəp, kə Yesu orjkule-kule: «Eloyi, Eloyi, lema sabaktani?» Itə tatəkə: «Kanu kem, Kanu kem, ta ake tə masak' em-ə?» **35** Afum aləma akə ḥanayi di mo ḥanane kə dim. ḥancələk kəfətə disre: «Məcəyəkələ, Ajnabi Eli eyi kəwə tatəkə.» **36** Kə fum wələma εγέκει, k'əyjəkə pəpuk yanğba dəməncəncə, k'ənəpsər yi dəkəmota, k'əsəj Yesu a pəmən, pəcləku: «Nəkar ma, paməmən belbel kə təyənə a Eli endeder kədetore kə-ə.» **37** Mba kə Yesu owure dim dəpəj, k'əngbiy kifir. **38** Kə kəloto kələl nkə kəyəkəj təksə ta kələ kəpəjə ka Kanu mə kəyəgbərə dacə, kəyefə takəronj

haj tantəf. **39** Nte anəjk Yesu kəgbij kən kifir mə, kə wəbə k'asədar wəRom nwə enayi di pətəfərnə kə mə, oluku: «Fum wəkawə, Wan ka Kanu yati enayi.» **40** Aran sə ḥanacəmə pəbələ ḥacməmən. Aran akaŋə dacə: Mari wəka Makdala, Mari iya wəka Sak wəfət kə Yoses, kə wəran wələma nwə ancwe Salome mə. **41** Aran akakə ḥanacəmə Yesu darəj, ḥacbəcə kə nte enayi Kalile mə, kə aran ələrəm aləma aje ḥanapə kə nkən Yesu Yerusaləm mə. **42** Dəfəy dəmbəp, mba nte pənayənə dəsək da kələmpəsnənə simiti dəsək da kəjəsəm mə, **43** wəka Arimate wələma nwə ancwe Isifu mə əmbəkne, k'əyjəkə ndəna Pilat kəkətola kə kəbel ka Yesu nte tənəsəyə pəwup kə mə. Isifu, fum wəpəj enayi aboc kiti aSuyif dacə, nwə kəder ka dəbə da Kanu kənabas mə. **44** Kə pənciyane Pilat kəne a Yesu elip kəfi katəna. Kə Pilat ewe wəbə wəsədar k'eyif kə, kə təyənə a Yesu efina pəwon-ə? **45** Nte wəbə wəsədar oluku kə təkə tenayi mə, kə Pilat owose Isifu kələk kəbel ka Yesu. **46** Kə Isifu eway arəfən ja kəloto kətelər, k'ontore Yesu dətək yepəmpəl, k'ənəpsər kə ni, k'omboc kə dəkufu nkə anayək dətasar mə. Nte elip mə, k'embəyəkələ tasar mpe ənasunce dəkəbərə da kufu kənəkə mə. **47** Mari wəka Makdala kə Mari, iya ka Yoses, ḥacgbəkərə nde kəfo nkə anaber kə mə.

16 Nte simiti dəsək da kəjəsəm dencepər mə, dəckəsək sandej, kə Mari wəka dare da Makdala, Mari iya ka Sak, kə wəran wələma Salome ḥaway moro mobotu ambəncə, kədəsop mi kəbel ka Yesu. **2** Tataka ta sandej bətbət suy, kə ḥandər nde dəkufu. **3** ḥacyiftənə taşan: «An'əyjəkəbəjələ su tasar təkə asunce dəkəbərə da kufu mə-ə?» **4** ḥandeyekti fər, kə ḥanəjk tasar popəj papəkə pəbiyəkələ pi. **5** Nte ḥancəberə dəkufu mə, kə ḥanəjk wətəmp wələma pənde kəca kətət, pəberne duma dobolu defer, kə ḥanəsə. **6** Kə wətəmp nwə oluku ja: «Ta nənəsə. Yesu wəka Nasaret nənəten, wəko anacəj dətək yepəmpəl mə. Əftə afi dacə, eyi fe nnə! Nənəjk kəfo nkə k'anaboc kə. **7** Mba nəkə nələku acepəsə ən darəj kə Piyer a Yesu eyi nu kiriç kəkə Kalile: Difə nəyəkənəjk kə, pəmə təkə ənaloku nu ti mə.» **8** Kə aran aje ḥawur dəndo dəkufu kə ḥayekəsə, ḥacyikcə, cusu cəwos ḥa. Ali tes ḥanaloku fe fum, bawo ḥananesə. **9** (note: The most reliable and earliest manuscripts do not include Mark 16:9-20) [Nte Yesu əftə defi mə, bətbət ba tataka təcəkə-cökə ta tataka toluxsər, k'owurər kərəsna Mari wəka Makdala, wəko Yesu ənabeləs yəyək yelec camət-mərəj mə. **10** Kə Mari wəka

Makdala əŋkə pəloku moloku maməkə akə ŋanako kə nkən, ŋayi kəbal ka defi da Yesu, ŋacbok mə. **11** Ntə afum akanje ŋanane a eyi wəyej, a nkən Mari wəka Makdala ənanəŋk kə mə, ŋanalaj fe ti. **12** Ntə tatəkə tencepər mə, kə Yesu ementərnə so teyi tələma acəpse ən darəj mərəj aje ŋanckə dəkulum mə. **13** Kə akakə mərəj ŋander so ŋaloku ti acəpse a Yesu darəj alpəs akə. ɿa sə, ŋanalaj fe ɿa. **14** Təlpəs oj, kə Yesu ementərnə acəpse ən darəj aje wəco kə pīn, təm ntə ŋacdi yeri mə, k'enal ɿa kəbut kəjan kəlaŋ kə kəyeŋk domp kəjan, bawo ŋanalaj fe akə ŋanəŋk kə ntə ənafotə afi dacə mə. **15** Kə Yesu oluku ɿa: «Nəkə doru dandə fəp, nəkə nəcam Kibaru Kətət nnə afum a doru fəp ŋayi mə. **16** Məna nwe məŋyəne wəlaŋ, məsətə kəgbət dəromun teta Kanu mə, aŋyac əm, mba məna nwe məntəlaŋ mə, antərəs əm dəsək da kəkiti. **17** Nənəŋk megbəkəre mme mendesole aje ŋandeyəne alaŋ mə: Tewe tem tendesəŋe ŋacbeləs yəŋk yəleç. ɿande ŋaccəp cusu nce ŋamatəcəre mə. **18** ɿande ŋacsumpəre bok waca. Pomun pəkəntəŋ mpe o mpe po ŋamun pəfəyo ɿa tələm o tələm. ɿande ŋacdej acuy waca, akakə ŋactamnə.» **19** Mariki Yesu, ntə elip kəlok-lokər ɿa mə, k'ampene kə dəKəm, k'əŋkə pəndə Kanu kəsək.] **20** Kə acəpse a Yesu darəj ŋaŋkə mofo fəp kəkəsamsər Kibaru Kətət. Mariki əncbəc kə ɿa, pəcsəŋe dəmegbekəre mme ŋancwure, paclaj moloku maməkə.

Luk

1 Nte afum alarəm ɲancop kəlompəs ka mes mme menacepər su daco mə, 2 pəmə təkə akə ɲanənəjk mi dəkəcop, akə ɲanasom kəluku ka afum toluku ta Kanu mə. 3 Kəleləs kam, Teyofil, itə pəwuren'əm fə pəntesə ina sə, nte inten mi belbel kəyefə dəkəcop mə. Awa, isəŋ'am mi kəcəre dəmecicəs pəmə təkə inatəkəs mi mə, 4 nte tərəsəjə məcəre kance ka mes mme antəks'am mə. 5 Təm nte Herodu ənayone wəbə ka atof ɲa Yude mə, wəlojnə ka Kanu wələma ənayi pacwe kə Sakary, wəka kəgba ka alojnə nkə ancwene wətem Abiya mə ənayone. Wəran kən pəwur dokom da Aruna, pacwe kə Elisabet. 6 Mərəj manjan fəp ɲanalomp for ya Kanu kiriŋ, ɲacəme sə dəpə kə mosom ma Mariki fəp darəj pəmə təkə pəmar mə. 7 Mba ɲanayo fe wan, bawo Elisabet ənayone fe wəran wəkombəra, mərəj manjan fəp ɲanasikər. 8 Dəsək dələma Sakary pacbəc yəbəc yən ya kəlojnə ka Kanu, bawo kəgba kəyan kənakə kətəmpər kəlojnə kəŋkə. 9 Pəmə təkə alojnə a Kanu ɲayyo ti mə, k'arŋbal kəla, kə kəla kəmentər Sakary dəsək dədəkə kəberə ka dəkəfə kəcəmpi ka kələ kəpəŋ pəkəmətə Mariki curay. 10 Afum alarəm ɲanayı nde dabajka ɲaclok-lokər Kanu təm tatəkə ancmot curay mə. 11 Awa, kə meleke ma Mariki mowurər Sakary, məcəme nde kəca kətət ka tetek nte aŋmotə Mariki suray mə. 12 Nte Sakary ənəjk meleke mme mə, kə pəyi kə yamayama, kə mənesə kəsumpər kə. 13 Mba kə meleke mme moloku kə: «Ta mənesə Sakary, bawo Kanu kəlek kətola kam: Elisabet, wəran kam, endekom'am wan wərkun məde məwe kə tewe ta Saj. 14 Wan wəkakə endesəj'am kəyekti domp pəbət əm sə mes, kəkom kən kəndəsəjə afum alarəm kəselsər. 15 Bawo fum wəpəŋ endeyi for ya Mariki kiriŋ, əfəde pəcmun member, əfəde pəcmun yomunəs nyə yencisəs mə, endelare Amera ʃecəməpi ɲa Kanu pəsəroyi kərə dəkor. 16 Endelukse awut a Yisrayel alarəm nno Mariki, Kanu kəyan kəyi mə. 17 Kanu kəndəsək Saj pəyi Wəbe kiriŋ kəderənə amerə kə fənəntər ya wədəjk wəka Kanu Eli. Endekafali bəkəc ya cas nno awut ɲayi mə, bəkəc ya atari ləjəs nno kəsək domp ka alompu kəyi mə, pəlompəs afum aŋe ɲandeyi kiyi ka Mariki təm fəp mə.» 18 Kə Sakary eyif meleke: «Cəke cə indecərənə, a kance kə-ɛ? Bawo wətem iyənə kə wəran kem sə əmbək.» 19 Kə meleke məsəjə kə kəcəre, moclokə kə: «Ina ɔyone Yibirila nwe əncəme Kanu for kiriŋ

mə! Asom im kəsom dəm kədelok-lokər əm, ilok'əm toluku tətət tante. 20 Mba nte məntələj moloku mem mə, məfədesətam kəlok-loku həj dəsək nde tendeyi mə, təm nte Kanu kəndəfəj mə.» 21 Nte afum fəp ʃəckar Sakary nde dabajka mə, kə pənde pəciyanə ɲa, bawo oncwon dəndo kəfə kəcəmpi. 22 Sakary endewur, entam fe kəlok-lokər ɲa, kə afum ɲancəre a Kanu kəsəjə Sakary kənəjk tes toləma dəndo kəfə kəcəmpi disre. Kə Sakary ɔyone wətətam kəlok-loku, k'eyefə kəlok-lokər ɲa waca. 23 Nte matakə mən ma yəbəc məncepər mə, k'olukus nde kələ kən. 24 Pəwən fə, kə wəran kən Elisabet əmbəkəs. K'əŋgbəpne yof kəcamət, pəcloku: 25 «Nte tə Mariki ɔyən'əm, entəp oj kədəwəsə kəwur'əm malap nno afum ɲayi mə.» 26 Nte Kəbekəs ka Elisabet kəsətə yof camət-tin mə, kə Kanu kəsom məleke mən Yibirila nde dare dəkə arjə Nasaret mə, atof ɲa Kalile, 27 ndena wan wəran wətəcəre wərkun, nwe ancwe Mari mə. Isifu wəka dokom da Dawuda əncfac kə. 28 Kə məleke məmbərə ndena Mari, kə moloku: «Pəbət əm, məna nwe Kanu kəmar kifəli mə! Mariki osol'aml!» 29 Kə toluku tatəkə təsəjə kə pəyi Mari yamayama. K'eyifnə nte kəyif kəŋkə kəluku mə. 30 Kə məleke moloku kə: «Ta mənesə Mari, bawo məsətə kəmar kifəli nkə kəyefə ndena Kanu mə. 31 Mənəjk fe! Kəbekəs kə mənder, məkom wan wərkun, məde məwe kə tewe ta Yesu. 32 Fum wəpəŋ endeyi, pacwe kə wan ka Wəbe wəka darenc, Mariki Kanu Kəpəŋ kəndəsəj kə kəŋgbasar ka dəbe da Dawuda, wətem kən. 33 Nkən endekəkərə dəbe da doru o doru nno aka dolom da Yakuba ɲayi mə, dəbe dən dəfədəlip.» (aiōn g165) 34 Kə Mari eyif meleke: «Cəke cə tatəkə təntəm kəyi-ɛ, bawo incəre fe wərkun?» 35 Kə meleke moloku kə: «Amera ʃecəməpi ɲa Kanu ʃəndəder əm, fənəntər fa Wəbe wəka darenc fəkump əm katəkəp kən. Itə endesəjə wan nwe andekom mə kəcəmp, packule kə «Wan ka Kanu.» 36 Mənəjk fe! Elisabet wəkomənə kam, nkən sə əmbəkəs wan wərkun detembəra dən disre. Nkən nwe anckule kətəkom mə, yof ɲon ɲa camət-tin ɲa kəbekəs ɲeyi ɲaŋe, 37 bawo Kanu kəfətarpenə tes o tes.» 38 Kə Mari oloku: «Kanu kəyən'əm tatəkə məntəp kəcləku mə. Wəcar ka Kanu Kəpəŋ iyənə. Intola teyi pəmə tante məlok'im ti mə.» Kə meleke meyefə kə day kə məŋkə. 39 Mata maməkə, kə Mari eyefə kəkə katəna katəna dare da Yuda dələma, nde atof ɲa dəmərə. 40 K'əŋkə pəbərə kələ ka Sakary, k'eyif Elisabet. 41 Elisabet endene kəne dəm kəyif ka Mari, kə wan əsəp kə dəkor. Kə Amera

Yecempi ja Kanu yelare katin Elisabet, **42** kô yasorje Elisabet kægbæje kæluku: «Kanu kæmpoc'am pætot aran fæp dacø, **43** Ak'iyøne nte iya wëka Wæbe kem endeder kæyif im mæ? **44** Nte ine kæyif kam mæ, kô wan esep im dækor pæbotu disre. **45** Pæbot nwæ enalaj mæ, bawo nte Kanu Kæpøj kænaloku kô mæ tendeyi.» **46** Kô Mari oluku onj: «Injkor-koru Kanu Kæpøj kætam kem fæp, Kanu kæpoce pætot pokom pa kor kam! **47** Amera yem yelare pæbotu teta Kanu Kæpøj Wæyac kem, **48** bawo owose kægbal for nnø ina, wæcar kon wæfæfar iyi mæ. **49** Ey, kæyefæ ndækæl haj tem fæp, afum yandø yaclok'im a pæmbot im, **50** bawo Wæka fænontær nwæ oyøn'em mes mæpøj mæ, tewe tøn tencemp! **51** Kæbot ka Kanu amerå kæyefæ detemp kæ detemp aka yalelaß ki mæ. **52** Kæmentær fænontær fa kæca kon: kæ kæsamsæ afum aka yjanabek bækæc mæ, **53** kæ kængbal abe apøj dæbe dañan kæ kæncæmbær afæfer kiriij. **54** Kæ kæsorje kænembær pætot aye dor denayø mæ, kæ kæmbælæs aka yjanayo daka mæ waca wosakæ. **55** Kæ kænder kædemar aka Yisrayel, amaræs on: kæmpælørne fe kæmentær dobotu amerå døn **56** a Abraham kæ yuruya yøn ta doru o doru —pæmø tøkæ enaloku ti atem asu mæ.»

(aiøn g165) **56** Kæ Mari yayi kæ Elisabet haj yof maas, k'olukus nde ndørøn. **57** Kæ tem tembæp nte pænamar Elisabet pækom mæ, k'orjkom wan wærkun. **58** Ande on kæ akomene on yane, a Kanu kæntore kæ pæforu disre, kæ pæmbot ja fæp fanjan. **59** Tataka ta camæt-maas ta kækom kon, kæ yander kædekænc ka wan, kæ yasorjene kæ tewe ta kas Sakary. **60** Mba kæ kæsælek moloku, k'oluku: «Ala, Saj so andewe kæ.» **61** Mba afum yaloku kæ: «Ali fum eyi fe dokom dam nwæ aye tewe tante mæ.» **62** Kæ afum yayefæ kæyifætæ kas waca, tewe ta wan nte efæj pawé kæ mæ. **63** Kæ Sakary ewe tabam, k'encic: «Saj so andewe kæ.» Kæ pænciyane afum fæp. **64** Kæ kusu kæn kæmepæ katina, kæ temer tøn teyefæ, k'eyefæ kækor-koru Kanu. **65** Kæ kænesæ kæyi ande on fæp, kæ mes mamokæ mæmbæj atof ja Yude fæp, pacyifatene mi. **66** Nwe o nwe ene pacloku mi, tenji kæ debækæc, yacyifne: «Ake wan wakako endeyøne oj-ε?» Kæ fænontær fa Kanu Kæpøj fæncæme kæ darøj. **67** K'Amera Yecempi ja Kanu yelare Sakary papa ka Saj, k'eyefæ kædøjkæ moloku mme Kanu kænasøj kæ kæluku mæ, pæcloku: **68** «Injkor-kor'æm mæna Mariki, Kanu ka aka Yisrayel, bawo kænder kæmar afum on, kæ kæmbæj ja. **69** Kæwure su wæyac wæpøj, dokom da Dawuda, wæmaræs kon. **70** —Itø Kanu kænalok-lokæ cusu ca adæjkæ on acempi

kæyefæ nte pænawon mæ — (aiøn g165) **71** kænasøj su temer kædebaß su aterene asu dæwaca kæ kætam kæ akyo yantofæje su pætot mæ. **72** Itø kænamentær amera yobotu ja ki atem asu, kæ kæncæm-cæmne kæcajæs kæcempí kæjan kæyi tes tin. **73** Pæmø kæderæm kæjkæ Kanu kænaderme Abraham wætem kosu, itø elæse su ki, **74** a kæ kændebæj su aterene asu dæwaca-ε, kændesøjje su tem tatøkæ packor-koru kæ bækæc yoforu disre, **75** nte tøysøjje pakor-koru kæ decempi kæ dolompu disre for yøn kiriij kiyi kosu doru fæp mæ. **76** Kæ mæna wan kem, wædøjkæ wæka Wæbe wæka darenc o andew'am. Mæna endeyi Mariki kiriij, mæclompæs sæpæ søn. **77** Mækæ mæsøjje afum on kæcære a Kanu kænder kædeyac ja, kæjañnenæ ja kiciya kæjan. **78** Ey! Teta dærenc kæ dobotu amerå da Kanu kosu, kæmot su pæwæjkæra pa darenc, mpe powurenæ kæ pæwæjkæra pa dec depence mæ. **79** Nte tøysøjje akyo yayi kubump kæ akyo yayi katækæp kæ defi dæntof mæ, yasotæ pæwæjkæra, kæsole su so dæpæ da pæforu.» **80** Kæ wan embek, pæcsotæ fænontær fa amerå. K'eyi dændo dætegbære haj dæsok nde enamentærne nnø afum aka Yisrayel yayi mæ.

2 Mata mamokæ mæ, Okustu wæbe wæpøj wæka tof ya

Rom fæp, osom kæløm kæ afum aye yayanø dæbe døn dæntof mæ fæp. **2** Kæløm kæcæko-cæko kæjkæ kænayi tem nte Okustu enacæmbær Kurenijo, pæyøne wæbe ka atof ja Siri mæ. **3** Kæ afum fæp yajkæ kæsøjne mewe nwæ o nwæ nde dare døn dæpøj nde ajkom kæ mæ. **4** Kæ Isifu nkæn so empe kæyefæ dare da Nasaret atof ja Kalile kækæ dare da Dawuda nde aye Betlehæm mæ, bawo Isifu wæka kælæ kæ dokom da Dawuda do enayøne. **5** Nte tøysøjje pæsøjne tewe kæ Mari, wæran nwæ ençfac mæ, wækako pæbekæs. **6** Yanasøroyi di, kæ tem ta Mari tokom tembæp, **7** k'orjkom wan kon wæcæko-cæko wærkun. K'øfæktær kæ dækæloto, k'øjkæ pæboc kæ dætañku nte ancberæ yæcæl yeri mæ, bawo yanasotæ fe kæfo dændo dækarwæjse. **8** Atof yin yajkæ yenayo akek aye yanccepærenæ pibi dækulum kæbum kæ yæcæl yanjan mæ. **9** Kæ meleke ma Kanu Kæpøj mowuræ ja, kæ pæmot pa debeki da Kanu Kæpøj pæjkel ja. Kæ kænesæ kæpøj kæyi ja. **10** Mba kæ meleke moloku ja: «Ta nænesæ! Bawo toloku tætæ tæ inder kædeloku nu, nte tendebætas afum fæp bækæc mæ. **11** Mokæ, nde dare da Dawuda disre, ajkome nu wæyac, nwæ oyøne Wæbe, nwæ Kanu kæyek-yek mæ. **12** Nte tendeyøne nu tænepælæ taka ti: Næjkæbæp kænaka pafæktær kæ dækæloto, kæfæntæræ dætañku nte ambære yæcæl yeri mæ.

13 Gbəncana babəkə kə kənay ka melekə ma darenc kəməpne katina mocəkə-cəkə kəkor-koru ka Kanu, mocloku: 14 «Debeki da Kanu deyi darenc, bəkəc yofor akə ŋayi dəntəf ak'əmbətər ŋa mə!» 15 Nte melekə mesak ŋa kə məmpə darenc mə, kə akek ŋalokene: «Awa, paŋkən haj Betləhem, pakə panəŋk təko teyi mə, nte Kanu Kəpoŋ kəsənə su kəcəre mə.» 16 Kə akek ŋambəlkər kəkə, kə ŋajkə ŋabəp Mari kə Isifu, kənaka kəfəntərə tanku pəbere pa yəcol yeri. 17 Nte ŋalip kənəŋk ti mə, kə ŋaləm təko analoku ŋa teta wan kako mə. 18 Akə ŋanacəŋkəl moloku məkə akek ŋancəmər ŋa mə fəp, kə merciyane ŋa. 19 Kə Mari eməŋkərəne moloku maməkə fəp, pəccəm-cəmne mi debəkəc. 20 Kə akek ŋaluksərnə sə nde ŋanayefə mə, ŋaccam debeki da Kanu, ŋanckor-koru Ki teta moloku məkə melekə mənaloku ŋa, a kə ŋanəŋk so mi mə. 21 Nte kəkom ka wan kəsətə mata camət-maas mə, k'arjkənc kə, k'awe kə Yesu, tewe nte melekə mənabonçar ŋa, ta antabəkas kə mə. 22 Nte mataka manjan ma kəsəksənə melip pəmə nte sariyə sa Musa səloku ti mə, kə ŋajkekərə kə Yerusalem kəkəmentər kə Wəbe Kanu. 23 ɻanayə məyo məkə ancic buk ba sariyə sa Wəbe disre mə: «Awut arkun acəkə-cəkə aŋe aran ŋajkom mə fəp, pəmar pasəŋ ŋa Wəbe Kanu ŋayəne acəmpı.» 24 Pəmar sə akombəra a wan wəkakə ŋaləjnə Kanu «məpəy mərəj, kə pəyənə fe ti-ε, ntantoriya yowut mərəj,» pəmə təko aloku ti sariyə sa Wəbe disre mə. 25 Təm tatəkəfum wələma ənayi Yerusalem pacwe kə Simeyəŋ. Fum wəlompu ənayi pəcəmə dəpə da Kanu darəŋ, pəckar nwə endeyac Yisrayel mə, Amera ɻecəmpı ŋa Kanu ɻenayi kə kəroŋ. 26 Amera ɻecəmpı ŋajkə ɻenasənə kə kəcəre, a əfəfi ta ənəŋk Krist, wəbe nwə Kanu Kəpoŋ kəyek-yek mə. 27 Kə Amera ɻecəmpı ŋa Kanu ɻəncəŋəs kə, k'əŋkə nde kələ kəroŋ ka Kanu. Nte akombəra a Yesu ŋajkekərə kə kəkəyənə kə təko sariyə səloku mə, 28 kə Siməŋ elek wan dəwaca k'eyif Kanu barka pəcloku: 29 «Wəbe, məntam oj kəsak wəcar kam pəfine abəkəc ŋoforu pəmə təko mənaloku ti mə, 30 bawo fər yem yati yo inəŋkə nte məyo kəyac ka afum am mə— 31 Nwə məlompəs afum fəp fər kirij mə— 32 endeyənə pəmə pəmot mpe pendesəŋ afum a təf ya doru fəp pəwarjkəra it'əŋsənə ɻacəre Kanu. Nwə endeyənə pələl pa afum am, aka Yisrayel.» 33 Kə pənciyane akombəra a Yesu nte Siməŋ oncloku teta Yesu mə. 34 Kə Simeyəŋ ontolanə ŋa, k'oloku Mari iya wəka Yesu: «Kanu kəŋkərə wan wəkawə kədəsəŋə aka Yisrayel alarəm kətempənə, pəyekti sə alarəm. Paka

pa Kanu po mpe pendesəŋə afum kəgbəkələnə mə. 35 Endeber pəwarjkəra bəkəc ya aka ŋayo məcem-cəmne məgbəpne mə. Kə məna Mari, pəcuy pendefit'əm abəkəc pəmə təko kəŋgbasar kəfətu mə.» 36 Wədəŋk wəran wələma ənayi pacwe kə Hana, wan ka Panuyəl, wəka kusųŋka ka Aser. Wəran wəsikər ənayi. Ənalə nda wərkun meren camət-mərəj kəyefə nte anagbaŋne kə mə. 37 Kə wos ende pəfi, k'eyi oj ta əyo wərkun-ε. Hana pəsətə meren 84 k'eyi, ta əmbələ kələ kəpoŋ ka Kanu-ε pəcbəc məfəŋ ma Kanu daŋ kə pibi kəlok-lokər Kanu kə kəsəŋ disre. 38 Kə nkən əŋkə sə pəberə di tem tatəkə Siməŋ oncloku teta wan pəckor-koru sə Kanu mə, pəcyif Kanu nəwali, pəcloku teta wan aka ŋançkar Kanu kədəyac Yerusalem mə. 39 Nte akombəra a Yesu ŋalip kəyə kə moyə məkə aloku sariyə sa Kanu Kəpoŋ disre mə, kə ŋalukus nde ndarajan Kalile, nde dare da Nasaret. 40 Awa, wan pəcbək, pəcsətə fənəntər. Pələrə kəcəre kəkətənə mes, kəmar kifəli ka Kanu kəyi kə kəroŋ. 41 Kəren o kəren, akombəra a Yesu ŋanckə Yerusalem kətəŋnə kəsata ka aSuyif ka Kəcepər ka Məlekə Medif. 42 Nte Yesu əsətə meren wəco kə mərəj mə, kə akombəra ən ŋasələ kə kəkətəŋnə kəsata ka Kəcepər ka Məlekə Medif dəndo Yerusalem pəmə təko ŋancyə ti kəren o kəren mə. 43 Nte mataka ma kəsata melip mə, kə akombəra a Yesu ŋasumpər dəpə kəlukus ndarajan, mba kə wan Yesu nkən eyi Yerusalem, ta akombəra ən ŋancəre ti-ε. 44 Akombəra ən ŋanacəm-cəmne a Yesu ŋasol kə alukus, kə ŋajkət tataka tin. Kə ɻanten Yesu akomənə kə acərenə ajan dacə. 45 Mba ɻananəŋk fe kə. Kə ŋaluksərnə sə Yerusalem ɻactən kə. 46 Mata maas disre, kə ŋajkə ɻanəŋk kə nde kələ kəroŋ ka Kanu disre, pəndə atəkse dacə pəccəŋkəl ŋa, pəcyifət ŋa moloku. 47 Aŋe ŋanccəŋkəl kə mə fəp, cusu cənawos ŋa dosoku dəmp dən, kə moloku mme onclukse ŋa mə. 48 Nte akombəra ən ɻanəŋk kə mə, kə pənciyane ŋa. Kə kəre eyif kə: «Wan kem, ta ake to məyənə su tante-ε? Papa kam kə ina, bəkəc yəlece-lece su kəten kam!» 49 Kə Yesu eyif ŋa: «Ta ake to ɻanten'əm-ε? Nəncəre fe a mənə isumpər yebəc ya Papa kem?» 50 Mba akombəra ən ɻanacəre fe tedişə ta toluku tatəkə. 51 Kə Yesu eyefe kə ŋasol kə akombəra ən kəkə ka Nasaret, bawo Yesu enaleləs ŋa. Kə iya kən eməŋkərənə debəkəc mes maməkə fəp. 52 Yesu pəcbərənə kəcəre kəkətənə mes kətət, pəcnəŋkanə kəbək, pəcsətə kəmar kifəli ka Kanu kə afum.

3 Teren ta wəco kə kəcamət ta wəbe wəka atof ḥa Tiber, təm tatskə sə Pərjse Pilat pəyənə wəbe wəka atof ḥa Yude, Herodu nkən pəyənə wəbe ka atof ḥa Kalile, wənc Filip pəyənə wəbe wəka təf mərəj; nde Iture kə atof ḥa Tirakoniti. Lisaniyas pəyənə wəbe nde atof ḥa Abilen. **2** Təm ta alojne a Kanu apəj Hana kə Kayifa tənayi sə. Kə toloku ta Kanu tender Saj, wan ka Sakary, nde dətegbərə. **3** Kə Saj əjkət sədare fəp nse səyi kəngbəkə ka Yurden kəsək mə, packawandi kəgbət afum dəromun teta kəsəkpər bəkəc əjacəmə pəlompu dərəj, ntə tənayi Kanu kədehajnene ḥa kiciya kərjan mə. **4** Pəmə təkə ancic mi nde buk ba moloku ma sayibe Esayi mə: «Fum wəko dim dən deyi kəwur nde dətegbərə mə əfə: Nəlompəs dərəda Mariki. Nəlompə səpə sən sa wəcəkl! **5** Andelas mərə dacə fəp, mərə kə pəyeci fəp yendetor, Səpə sənutəsnə fəp səndelomp, Səpə səcumbul-cumbul fəp, andeyukur si, **6** Afum fəp ənandenəjk kəyac ka Kanu.» **7** Afum alarəm aks ənandər nkən Saj pədegət ḥa dəromun teta Kanu mə, ən' oncloku ti: «Nəna aye nəyi pəmə əjkisin mə! An'əsənə nu kəcərə ntə aŋyekşər kiti ka Kanu nkə kəyi kəder mə-e? **8** Awa nəde nəçəyə məyo mətət mme mejmentər a nəsəkpər mera kə nəncəmə pəlompu dərəj mə. Ta pəbət nu kəcəm-cəmne: «Abraham əyənə wətem kosu.» Ey, icloku nu, nənərk masar mame ba? Kanu kəntam kəkafəli mi məyənə awut a Abraham. **9** Ndəkəl oj tomunt pelip kəcəmə kəcep ka tək haj nde ntentəl ya yi: Kətək nkə o nkə kəntəkom yokom yotət mə, ancep ki, paləm dənənc.» **10** Kə cəgəba ca afum cəyefə kəyifət kə: «Cəke cə səndeyə oj-e?» **11** K'oloku ḥa: «Məna nwe mənəyo suma mərəj mə, məpoce wəko əntəyo mə, məna nwe mənəyo yeri mə, məpoce wəko əntəyo mə.» **12** Kə abarəs dut ənander a Saj pəgbət ḥa dəromun teta Kanu, ənacyifət kə: «Wətəksə, cəke cə pəmar sədeyo oj-e?» **13** K'oloku ḥa: «Ta nədehər mpe o mpe antəloku nu kəbaş mə.» **14** Kə asədar ənayif kə sə: «A səna-a, cəke cə pəmar səyo oj-e?» K'oloku ḥa: «Ta nəmentər nwe o nwe fənəntər, ta nədejəs so nwe o nwe yem, kəway konu kətəjnə nu.» **15** Ntə afum fəp ənayi kəkar mə, kə ənayifne dəbəkəc kə pəyənə bafo Saj əyənə Krist, nwe Kanu kəpəj kəyek-yek mə. **16** Kə Saj olukse ḥa: «Ina dəromun ingbət nu teta Kanu de, mba wələma eyi kəder nwe əyo fənəntər pətas im mə, ali bənda ya cəftə con isətə fe yati dofum isikali ci. Wəkakə, Amera Əjecəmpı ḥa Kanu disre kə nənc yə ende pəcəbət nu. **17** Pəcəmə dəkur pətəmpər kərəbə dəwaca pəcəbəp,

pəgbəy mənəgbən mətət mme endeməjkərnə dəkələ mə, mba pəcəf fonta dənənc nde dəntənimə mə.» **18** Saj oncloku sə afum moloku mətət pəcəyəkəs ḥa sə bəkəc belbel. **19** Mba kə Saj enal wəbe Herodu teta Herodiyad, wəran nwe ənabañər wənc k'ənənce mə, kə teta mes melec məkə Herodu enayə mə. **20** Kə Herodu ende pənərəkane kələsər: k'osumpər Saj, k'ember kə dəbili. **21** Ntə afum əsətə kəgbət dəromun teta Kanu mə, kə Yesu nkən sə osətə kəgbət dəromun. Eyi kəlok-lokər Kanu, kə kəm kənəgbite, **22** kə Amera Əjecəmpı ḥa Kanu əntorər kə pəmə antantoriya. Kə dim dontor kəyefə dəkəm: «Wan kem məyənə nwe imbatər mə, mən'əbot im mes belbel.» **23** Yesu ənasətə meren 30, a pədecop yəbəc yən. Wan ka Isifu enayi pəmə tatskə anacəm-cəmne ti mə, wəka Heli, **24** wəka Matat, wəka Lewy, wəka Melki, wəka Yannay, wəka Isifu, **25** wəka Matatiyas, wəka Amos, wəka Nahum, wəka Hesəli, wəka Nakay, **26** wəka Mahat, wəka Matatiyas, wəka Semeyin, wəka Yosek, wəka Yoda, **27** wəka Yohanaj, wəka Resa, wəka Sorobabel, wəka Salatiyel, wəka Neri, **28** wəka Melki, wəka Adi, wəka Kosam, wəka Elmadam, wəka Er, **29** wəka Yesu, wəka Eliyəsər, wəka Yorim, wəka Matat, wəka Lewy, **30** wəka Simeyəj, wəka Yuda, wəka Isifu, wəka Yonam, wəka Eliyakim, **31** wəka Meleya, wəka Mənna, wəka Matata, wəka Natan, wəka Dawuda, **32** wəka Yisay, wəka Yobed, wəka Bəs, wəka Sala, wəka Nasəj, **33** wəka Aminadab, wəka Admin, wəka Arni, wəka Hecərəj, wəka Perec, wəka Yuda, **34** wəka Yakuba, wəka Siyaka, wəka Abraham, wəka Terah, wəka Nahor, **35** wəka Seruk, wəka Rehu, wəka Pelek, wəka Heber, wəka Sala, **36** wəka Kayinan, wəka Arpaksad, wəka Semy, wəka Nuha, wəka Ləmek, **37** wəka Metusela, wəka Henok, wəka Yerədu, wəka Mahalalel, wəka Kenan, **38** wəka Enəs, wəka Set, wəka Adama, wəka Kanu.

4 Kə Yesu ender kəyefə Yurden, pəlare Amera Əjecəmpı ḥa Kanu. Kə Amera ənəkekərə kə nde dətegbərə, **2** nde ənəjk Əleç ənənakəs kəsənə kə kəciya mata wəco mərkələ disre mə. Ali paka ənadi fe matakə maməkə disre, ntə matakə maməkə melip mə, kə dor dəyə kə. **3** Kə ənəjk Əleç ənoloku kə: «Kə toyənə a Wan ka Kanu məyənə-e, mələku orj tasar tante toyənə kəcom.» **4** Kə Yesu oluku sentani: «Ancic ti dəbuk ba sariyə sa Kanu: «Bafo kəcom gəbəcərəm kənəsənə fum kəyi ka doru.»» **5** Kə sentani səmpənə kə so tofo terjeci kəronj, təm təpic kə səmentər Yesu təf ya

doru fəp. 6 Kə səloku kə: «Indesəj əm kətam fəp kə da təf yaye fəp, bawo anasəj im yi, ina sə ictam kəsəj yi nwe o nwe iñfaj mə. 7 Awa, kə məna məntontnən' em fər kirij-ə, yaye fəp yam yə yənyənə.» 8 Kə Yesu oluku sentani: «Ancic dəYecicəs yosoku: «Mariki Kanu kam pəmar məctontnənə fər kirij, nkən gbəcərəm pəmar məcsalənə.» 9 Kə sentani səjkekərə kə sə Yerusaləm, kə səjəkə səcəmbər kə nde dətelempən pa kələ kəpəj ka Kanu kərəj. Kə səloku Yesu: «Kə pəyənə a Wan ka Kanu məyənə-ə, məyoke oj ma nnə dəntəf. Bawo dəYecicəs Yosoku ancicə: 10 «Kanu kəndesom mələkə ən aje ənandə kəcbum əm mə.» 11 K'ancic sə: «Ənədetəmpər əm dəwaca nte təjsənə ta məmpət tasar mə.» 12 Kə Yesu oluku Sentani: «Ancicə dəYecicəs Yosoku: «Ta məcərəs Mariki Kanu kam kəyə ka tes təwəy-wəy tən.»» 13 Nte Əñjək əyeləc əyelip kəwakəs Yesu kəciya mə, kə əyombələ kə həj təm tələma. 14 Kə Yesu olukus Kalile kə fənəntər fa Amera əja Kanu disre, kə tewe tən təsam dətəf fəp. 15 Pəctəkəs afum nde dəkətola Kanu daşan, kə afum fəp əyelələs kə. 16 Kə Yesu ender Nasarət nde anadusum kə mə. K'əmbərə dəkətola Kanu da aSuyif simiti, dəsək da kəjesəm nde ampuse Mariki mə, pəmo təkə əncyo ti mə. K'eyəfə kəkəkaraj dim dəpəj, 17 k'asəj kə buk ba wədəñk wəka Kanu Esayı. K'emperi buk, k'əmbəp da ancic: 18 «Amera əja Mariki əyeyim kərəj, bawo Kanu kəyək-yek im nte təsənə iloku afum atəyə daka toluku tətət mə. Kanu kəsom im kədedəjək kəyac ka acar aje asumpər dəkəwan mə. Ideloku atənəjk a ənandenəjk, kədekekərə aje ənayi kətam disre mə, bəkəc yoforu disre 19 kədedəjək kəren ka kəmar nkə Kanu kəndərəjənənə afum səbe nse əntəmpər mə.» 20 Nte Yesu elip kəkaraj mə, k'ənəp buk, k'əsəj bi wəmarəs nwe ənatəmpər təta səbuk mə, k'əñjək pəndə. Ako ənayi dəkətola Kanu da aSuyif disre mə fəp kə ənəgbətne kə. 21 Kə Yesu əyefə kəlok-lokərə əja: «Məkə toluku tecic tatəkə nənə mə, telərə.» 22 Kə fəp fəmentər kə nte pəmbət kə nnə eyi mə, kə təkə pənciyane əja moloku matət məmə moncwur kə dəkəsu mə, kə ənayiftənə: «Bafə wan ka Isifu ofə ba?» 23 Kə Yesu oluku əja: «İncərə a nəndelok'im capafo nce: «Wətən col, mətaməsnə mənasərkə! Nəndəsəlok'im: «Sənə mes məkə məncepərənə Kaparnam mə fəp, məyə sə mes min mayi nnə aijkəm əm mə.»» 24 Kə Yesu oluku əja so: «Kance k'indeloku nu: Ali sayibe afəselənə belbel nde aijkəm kə mə. 25 Kance kə əyekə indesəloku nu mə: Aran aje awos aja ənənəfī Yisrayel

mə ənənəla təm ta Eli, təm nte kəm kənagbətne meren maas yof camət-tin mə, a kə dor dəpəj dosumpər atəf mə. 26 Mba kənasom fe Eli nda nwe o nwe, mənə nda wəran wətələ wələma, nde Sarepta nde atəf əja Sidəj. 27 Acune sen alarəm ənayi sə Yisrayel təm ta sayibe Elise. Mba ali wəkin əja dacə anasəkəs fe, mənə Naman wəka Siri.» 28 Nte afum akə ənayi dəkətola Kanu da aSuyif, ənənə moloku maməkə mə, kə metələ meyi fəp farjan. 29 Kə əyefə kəbeləs kə kəwurencə dare, kə əyekərə kə nde tərə tejəci ta dare da Nasarət kərəj nde ənənəmbər dare daşan mə, kəkəwən kə pətempənə. 30 Kə Yesu əmbərə-bərə əja dacə, k'əñjək. 31 Kə Yesu ontor dare da Kaparnam atəf əja Kalile. K'əñjək pəctəkəs simiti, dəsək da kəjesəm. 32 Cusu cənawos əja kətəkəs kən, bawo moloku mənən mənəyə fənəntər. 33 Fum wələma ənayi dəndo dəkətola Kanu da aSuyif, nwe əñjək əyeləc ənayi mə, pəckulə-kule pəpəj: 34 «Ta ake tə məmberənə mes mosu-ə, Yesu wəka Nasarət? Dəkəlasar su mənder ba? Səncərə belbel nwe məyənə mə: Wəcəməpi wəka Kanu!» 35 Kə Yesu əñgbəj-gbəjər əji, pəcləku: «Məməp kusu! Məwur fum wəkawə dəris!» Kə əñjək əyeləc ənəgbəl fum wəkəkə dəntəf afum dacə, kə əyowur kə dəris, ali pələc ənənəy fe kə. 36 Kə cusu cəwos afum fəp, kə əyefə kəyifətənə: «Ake toluku tə tante-ə? Fənəntər kə kətam kən k'əylok-lokərə əyək əyeləc, yəcəbələ əja.» 37 Kə tetən təsam məmpəmpə ma dətəf fəp. 38 Nte Yesu əyefə dəndo dəkətola Kanu da aSuyif mə, k'əñjək ndena Siməj. K'əñjək pəbəp iya wəka wəran ka Siməj pəcikcəne fiba fəpəj, kə akakə ənayefə kəletənə Yesu a pəmar kə. 39 Kə Yesu entilsənə wəran nwe k'əñgbəj-gbəjər fiba fəfəkə, kə fiba fəsək kə. Gbəncana babəkə kə wəran nwe əyefə k'leyərə afum yeri. 40 Nte dec dəyəkələ mə, aje ənənə acu yənəcunə docu dəyəmayama mə, kə əyekənə əja Yesu. K'endeñəsər əja wəca fəp, kə ənətəmənə. 41 Kə əyək əyeləc yolokus afum alarəm dərəj, yockulə-kule: «Mən'əyənə Wan ka Kanu!» Kə Yesu əñgbəj-gbəjər əji, ta ojwose a yolok-loku-ə, bawo yənəcərə a nkən əyənə Wəbə nwe Kanu kəyək-yek mə. 42 Dec dəndəsək, kə Yesu owur k'əñjək nde kəfə kəyer-yer kələma. Kə afum alarəm əyowur kəten kə, kə əyekə əyabəp kə dəndo kəfə kəyək. Ənənəfī fe kəsək Yesu pəkə. 43 Mba k'oluku əja: «Nəsək im ikədəjək sə sədəre sələma moloku matət ma dəbə da Kanu, bawo itə anasom'əm.» 44 Kə Yesu əñkawandi Kibaru Kətət dəndo dəkətola Kanu da aSuyif nde sədəre sa Yude.

5 Dəsək dələmə, Yesu pəcəmə agbəp ἡ αὐτοῦ καὶ
Kenesaret, afum ἡμερπνε καὶ ἤσχατον τολού τα
Kanu. **2** K'ənəjk dəndo kəba kəsək cibil mərəj, nce
awent ḥanawur disre, ḥacyak manta marjan mə. **3** Kə
Yesu əmbəkə abil ἥν δισρ, nje ḥenayonē ἥν Simon
mə, k'oloku kə a pəbələnə agbəp pipic. K'ende debil
pəctəkse kənay kənəjk kənacəmə dəntəf mə. **4** Nte
esak kəlok-loku mə, k'oloku Simon: «Məcəjnənde
pəntukmə mə, nəqbal manta monu nəsumpər lop.» **5**
Kə Simon oluku kə: «Wəkirinj, pibi pampə fəp səcgbal
manta, mba ali paka səsətə fe. Mba nte mələku ti
mə, kəgbal k'inder manta.» **6** Nte əjgbal manta mə,
k'osumpər lop yelərəm haj kə manta moncop kəwale. **7**
Kə ḥawe anapa aryan akə ḥanayi abil ἥν μέρη ḥəko
disre mə, kədemar ἡ. Kə akako ḥander, kə ḥalas cibil
cacəkə mərəj haj cəcfən kəkale. **8** Nte ənəjk tatəkə
mə, kə Simon Piyer entəmpəne Yesu wəcək dəntəf,
k'oloku: «Wəbe, məbəl'em! Fum wəciya iyəne.» **9** Kə
kusu kəwos kə, nkən kə akə ḥanayi mə fəp, teta lop
yəko ḥanasumpər mə. **10** Itə pənayi so asol a Simon,
Sak kə Isarj, awut a Sebede. Kə Yesu oluku Simon:
«Ta mənəse! Kəyefə məkə, afum ἡ məndə məcfəkəs
oŋ.» **11** K'asumpər lop akako ḥampənə cibil degbəp,
kə ḥasak ca fəp, kə ḥancəmə Yesu darəj. **12** Dare
dələmə də Yesu ənayi. Kə wərkun wələmə nwe sen
sənasumpər dis fəp mə, ender. Nte ənəjk Yesu mə,
k'entəmpəne dəntəf, k'encəpə Yesu tobu, k'elətsənə
kə: «Mariki, kə məfəj ti-ε, məntam kəsəkəs im.» **13** Kə
Yesu entənc kəca, k'ongbuŋənə kə, k'oloku: «Ifaq ti,
məsək!» Gbəncana babəkə kə sen səsak fum wəkəkə. **14**
Kə Yesu oluku kə: «Ta mələku ti fum o fum, mba
məkə məmentərnə wələrnə. Məkenə kə polojnə teta
kəsəkəs kam pəmo təkə Musa encic ti mə, tendeyonə
afum fəp kəcəre a məntamnə.» **15** Tewe tənəcsəm
kəsam dəm, afum alarəm ḥacloŋkənə kəcənəkəl kə,
kəten ka kətaməs ka docu daŋan. **16** Mba kə Yesu
owur afum dacə, k'əŋkə nde dətəgbərə dəkəlok-lokər
Kanu. **17** Dəsək dələmə Yesu pəctəkse. AFarisi kə
atəkse a sariye ḥandə. ḥayefə-yefə sədare sa təf ya
Kalile kə Yude, kə dare da Yerusaləm. Kə fənəntər
fa Kanu Kəpəŋ fəyi kə Yesu, nte təŋsənə pəctəmə
acuy mə. **18** Kə afum ḥander, ḥagbarjnə fum nwe efi
wəcək mə dəpoko, ḥacsep kəberə kəkəboc kə fər ya
Yesu kiriŋ. **19** Nte delay da afum dəsənə ἥν kətəsətə
dəkəberə mə, kə ḥampəsə kələ kəronj, kə ḥajko ḥafeni
kələ darenc kəfə kələmə, kə ḥantore wətəkət nwe
pəyi dəyala yən afum dacə, Yesu fər kiriŋ. **20** Nte

Yesu ənəjk kəlaŋ kəjan mə, kə Yesu oluku fum nwe:
«Wərkun, arjanen'am kiciya kam!» **21** Atəkse sariye
kə aFarisi ḥayefə kəcəm-cəmne, ḥacyifnə: «Fum wəre
əfə wəkawə ḥələməs Mariki mə? An'entam kəjəjnənə
kiciya, kə pəntəyonē Kanu sona-ε?» **22** Kə Yesu encərə
pəcəm-cəmne paŋan, k'eyif ἡ: «T'ake tə məcəm-cəmne
mame meyine nu-ε?» **23** Mosom mərəj mə
mame, tosom tere tətəcuca kələku: «Ajanjen'am
kiciya kam, » kə kələku: «Məyefə, məkət-ε?» **24** Awa
indeyo nu tante nte təŋsənə nəcərə a ina, Wan ka
Wərkun, intəmpər kətam nədoru dəndə kəjəjnənə
ka kiciya: Kə Yesu oluku wəfi wəcək, əlok'əm: Məyefə!
Məlek poko pam, məlukus nde ndaram!» **25** Gbəncana
babəkə kə wərkun nwe əyefə fər yaŋan kiriŋ, k'elək
poko pən, k'osumpər dəpə kəkə nde ndərən pəckor-
koru Kanu. **26** Kə cusu cəwos afum fəp, kə ἡ əŋyefə
kəkor-koru Kanu. Kə kənəse kəyi ἡ, ḥacloku: «Sənəjk
məkə nte səntətənəjk mə.» **27** Nte tatəkə təncepər
mə, kə Yesu owur k'ənəjk wəbaŋəs dut wələmə, nwe
ancwe Lewy mə, pəndə nde aŋgbancan ἡ abəŋəs dut.
Kə Yesu oluku kə: «Məcəps'em darəj.» **28** Kə Lewy
esak mes fəp, k'eyefə k'encəpə Yesu darəj. **29** Kə
Lewy əŋkə pəboče Yesu kəsata kəpəŋ nde ndərən.
Abəŋəs dut alarəm ḥanayi di, ḥandəs-ndes dəməsa
kə afum aləmə kə Yesu. **30** AFarisi kə atəkse sariye
s'aSuyif ḥaccəpənə, ḥacyif acəpə Yesu darəj: «T'ake
tə nəndinə yeri, nəcmunəs kəfə kin kə abəŋəs dut kə
aciya-ε?» **31** Mba Yesu oluku ἡ: «Bafə atamnə ḥafaj
wətən col de, mba acuy ḥafaj kə. **32** Bafə alompu ἡ
inder kəwe, mba aciya, nte təŋsənə ḥasəkərə bəkəc,
ḥacəmə pələompə darəj.» **33** Kə ḥaloku Yesu: «Acəpə
a Saŋ darəj kə aFarisi, ḥaŋsuŋ təm fəp ḥaccəpəs, mba
kə aka məna ḥandi yeri ḥacmən.» **34** Mba kə Yesu
eyif ἡ: «Nəntam kəsəjə afum aŋəs awe kəgbəjnə mə
kəsəŋ, ḥasərəyi wəfura kəsək ba?» **35** Dəsək dəndəbəp
nde ḥandəgbəyənə kə wəfura mə, awa ḥandəsən dəsək
dadəkə.» **36** Kə Yesu oluku ἡ əŋ: «Ali
fum əfəwali kəpol dəkələto kəfə kəkəfəpəre yamos
yeməce-məce. Bawo təŋsənə kəpol ka kələto kəfə
kəjko əwali mə, kətəmar yamos yeməce-məce yayəko
efəŋ kələmpəs mə. **37** Fum o fum əfəber wən wofu
dətələba pa akata pokur. Kə məyə ti-ε, wən wəjwəsəli
tələba, wən woloŋə. Məyi orj məsətə fe tələba, məsətə
fe əsə wen. **38** Məber wen wofu dətələba pofu! **39** Fum
o fum omun wen wokur əfəsəfəŋ wofu, bawo oluku:
«Wokur wəntəŋnə.»

6 Nte Yesu enccali dale dəsək dələma da kəjesəm nde ampuse Mariki mə, kə acepsə ən darəj əyefə kəcəjəsuru səbomp sa məngben əncəsəm. **2** Kə aFarisi aləma əyif əja: «Ta ake tə nəryəne nte Sariye səntəwose kəyə dəsək da kəjesəm mə?» **3** Kə Yesu eyif əja: «Nəyəkaraj fe Yecicəs Yosoku disre təkə Dawuda ənayo, nte dor denayo kə, nkən kə akə ənənasol mə ba? **4** —Nte Dawuda ənabərə kələ kəpəj ka Kanu mə, k'elek cəcom nce anclorjə Kanu mə, k'əsəm ci, k'ompoce sə asol ən akə dor denayo mə, mba alojne gbəcərəm əja Sariye sənawose kəsəm ci.» **5** Kə Yesu oluku əja: «Wan ka Wərkun əyəne mariki ma dəsək da kəjesəm nde ampuse Mariki mə.» **6** Kə dəsək dələma da kəjesəm nde ampuse Mariki mə dəndebəp, kə Yesu əŋkə nde dəkətəla Kanu da aSuyif pəctəkse afum. Wərkun wələma ənayı di pədəmətər kəca kətət. **7** Atəkse sariye kə aFarisi ənəyəkəcə Yesu belbel, kə pəyəne a əŋkətaməs fum dəsək da kəjesəm nde ampuse Mariki mə. Ənaya ti nte tərəsəjə ənəsətə teyemsənə kə mə. **8** Mba Yesu enacərə məcəm-cəmənə maşan, k'oluku wərkun nwə ənadəmətər kəca mə: «Məyəfə məcəmə nno afum dacə.» Kə wəkakə əyefə, k'əncəmə. **9** Kə Yesu eyif əja: «Icif ni nu ma: Cəke cə Sariye səwose dəsək da kəjesəm nde ampuse Mariki mə-ə? Kəyə ka patot ba, ka pəlec? Pataməs fum ba, ka pace kə pəfi?» **10** Awa, kə Yesu əməmən əja dəcəro fəp fanjan, k'oluku wərkun nwə: «Mətənci kəca!» Kə wərkun nwə entenci ki, kə kəca kən kəntamnə. **11** Mba kə pəntələ acıcəs a sariye kə aFarisi pəpəj, kə əyefə kəgbəkələnə təta pəlec mpe ənəntam kəyə Yesu mə. **12** Təm tatəkə, kə Yesu əməpə nde dətərə kəkəsalı, k'əŋkə pəcepərənə pibi fəp kəlok-lokər Kanu. **13** Nte dec dəsək mə, k'ewe acepsə ən darəj, k'eyek-yek əja dacə afum wəco kə mərəj, əje ənasəj tewə ta «asom» mə. **14** K'ewe Simon, nwə Yesu ənasəj tewə ta Piyer mə, kə wənc Andare, Sak, Isan kə Filip, Bartelemy, **15** Matiye, Təma, Sak wan ka Alfe, Simon wəsiməs təta atəf, **16** Yude wan ka Sak, kə Yudas wəka dare da Keriyot nwə ənader pələpsər kəber Yesu aterənə ən dəwaca mə. **17** Kə Yesu ənəntor kəyefə dətərə kə əja, k'əŋkə pəcəmə kəfə kətəjnənə nke acepsə ən darəj alarəm, kə kənay ka afum alarəm: Afum aka Yude fəp, dare da Yerusalem, kə afum aka kəba kəsək nde sədare sa Tir kə Sidəj. **18** Afum akeyə fəp ənənader kədecaŋkəl kə, pətaməsənə sə docu dağan. Afum əje yəŋk yəlec yonctərəs mə, ənənatamnə. **19** Afum fəp ənacəp kəgbəjnənə kə, bawo fənəntər fəncwur kə nfe fənctaməs acuy fəp mə. **20** Kə Yesu əməmən acepsə ən darəj, k'oloku: «Pəbət nu nəna atəyə daka, bawo nən'eyi akip əja dəbə da Kanu dəntəf! **21** Pəbət nəna əje dor dəyə tante mə, bawo nəndenəmbər! Pəbət nu, nəna əje ənəyi kəbok mə, bawo nəndesel! **22** Pəbət nu kə afum ənəndeter nu-ə, ənəcələs nu, ənəcləməs nu, ənəlasər nu mewə bawo nələj dim da «Wan ka Wərkun.» **23** Nəde ənwoləs kə dəsək dadəkə dəndederə, ənəyok-yokəcə pəbotu, bawo kəpəcə kəpəj kəykar nu nde darenc. Tante tə atem əajan ənəcyə adəjk a Kanu. **24** Pəlec peyi nu nəna əje ənəyə daka mə! Bawo nəlip kəsətə pənəmpəsə ponu mpe pənamar nu kədəkəsətə mə. **25** Pəlec peyi nu nəna əje ca fəp yəlar mə, bawo dor dəndekəyə nu! Pəlec peyi nu nəna əje ənəyi kəsel mə, bawo nəndekəyə kəbal kə kəbok disre! **26** Pəlec peyi nu nəna əje afum fəp ənəndeloku pətət ponu mə, tante tə atem əajan ənəcyə kə akə ənəncəvənə kəyəne Sayibe sa Kanu mə.» **27** «Mba, ənələku ti nəna əje ənəncəŋkəl im mə: Nəbətər aterənə anu, ənəyə pətət əje ənənter nu mə! **28** Nətolanə pətət əje ənəntolane nu pəlec mə, ənətolanə əje ənəyəməs nu mə! **29** Kə fum efer əm kəca dəkanca-ə, məcənce kə so akanca əja mərəj ənəkə. Kə fum əlekər əm burumus-ə, məcə kə so pəlek duma dam. **30** Məpəcə nwə o nwə ontol'am mə, kə fum əlekər əm paka mpe pəyəne pam mə, ta məwerəs kə pi. **31** Nəyəne afum təkə nəfəjə ənəyəne nu mə. **32** Kə təyəne nəbətər ənəndekərəm əko ənəmbətər nu mə, kəway kəre kə ənəyəkərə sə mera-ə? Ali aciya ənəmbətər əje ənəmbətər əja mə! **33** Kə pəyəne əko ənəyəne nu pətət mə ənəndekərəm ənəyəne pətət-ə, kəway kəre kə ənəntam kəgbəkər amerə-ə? Ali aciya, bəfə tatəkə tə ənəyə pəmə nəna ba? **34** Kə pəyəne əko ənəyə amerə kədelukse nu mə ənəndekərəm ənəntam kəbər-ə, kəway kəre kə nəna ənəntam kəgbəkər amerə-ə? Bawo ali aciya so ənəmbər aciya nte tərəsəjə əja kədəsətə pətəyənənə payi mə. **35** Nəbətər ater anu, nəbər əja ənəwure kəlukse debe dadəkə amerə. Nəndesətə kəpəcə kəpəj, ənəyəne so awut a Wəbə wəka darenc, bawo Kanu kəntesə nno apalərnə pətət kə ayeŋki bəkəc ənayi mə. **36** Nəbət mera pəmə təkə Papa konu əmbət amerə mə.» **37** «Ta nəcin fum, afəkəcin nu. Ta nəkiti əko nte tərəsəjə ta andəsəkiti nəna mə. Nəyəjnənə əko, andəkəyəjnənə nu. **38** Nəpəcə, andəkəpəcə nu. Andəkəber nde yuba yonu yəpəj ya duma donu potubcə pətət, pasumpər, pasəŋk-səŋk, pəloŋjər. Bawo potubcə mpe ənəntubcə mə, ip'andekəsətubcə nu kəlukse nu kəway.» **39** Kə

Yesu olok-lokər ḥa capafo: «Wətənəjək əntam kəkötəne wətənəjək ba? Kə pəyənə fe ti-e mərəj manjan fəp mə əntəmpəne abi disre. **40** Ali wəcepse darəj wəkin eyi fe nwə əmbək dəkəcəmə pətas wətəkse kən mə, mba wəcepse darəj nwə əntəkse belbel mə, eyi pəmə wətəkse kən. **41** Ake'sənje nte məngəbatne ayika nje əneyi wənc əm dərəfər mə, mba ta məjnəjək təmbojk ta kətək mpe peyi mənasərka dərəfər mə-e? **42** Pəlompu pə ba, kəloku wənc əm: «Wənc im məwose a ilij əm ayika nje əneyəm dərəfər mə, mba dəfər da məna dəyo təmbojk ta kətək? Məna wəbabəjəne kəlomp! Məlijne kəresna təmbojk ta kətək dəfər dam, it'əysən' am kənəjək belbel ayika əjəkə məfəjə kəlij wənc əm dərəfər mə.» **43** «Kətək kətət kəfəkom yokom yəleç, kətək kətətamne kəfəkom yokom yətət. **44** Kətək nkə o nkə kə, yokom ya ki y'əjnəpələ ki. Afəpim cəyabə kə wen dəbəjək. **45** Fum wətət nde abəkəc njon nətət əşlik məyo mətət, kə fum wəleç nde abəkəc njon nəleç əşlik məyo məleç. Bawo nte o nte kusu kəjəloku mə, ti teyi nde dəbəkəc.» **46** «Ta ake tə nəjwen'em <Mariki! Mariki!> ta nəjyo mes məko iğłoku mə-e? **47** Nwə o nwə eder im, pəne moloku mem, pəkət mi, imentər nu nwə ənjwurenə mə: **48** Owurenə fum nwə eyi kəcəmbər kələ pəkay dəntəf həjə pətukme belbel, pəcəmbər kələ kən tasar teyəjki kəroj. Ali wəcafən pətuf pələrəm, məncaca meyekse, kələ kən kəfətam kəwürijə, bawo anacəmbər ki gbiy. **49** Mba nwə o nwə ene moloku mem, ta əŋkətəne mi-e, fum wəkakə əjawurenə kə nwə əncəmbər kələ kən katina dəntəf, ta əŋkay pətukme pəcəmbər ki tasar kəroj mə. Kə wəcafən ontuf, məncaca meyekse-e, kələ əŋjəkə kəjəwürijə katina, kəleçə few!»

7 Nte Yesu elip kəlok-lokər afum aje əŋancərjəkəl kə mə, k'əmbərə dare da Kaparnam. **2** Dəndo kəfə kaŋkə, wəbə k'asədar wəRom wələma ənaya wəcar nwə tetən tənayenj kə mə. Wəcar wəkakə ənatamne fe, pəcfəj kəfi. **3** Nte wəbə k'asədar nwə ene pacloku teta Yesu mə, k'osom abeki aSuyif aloma, ənakəwene kə Yesu pədetaməsə kə wəcar kən. **4** Kə abeki akakə əyander əjabəp Yesu kə əyaletsənə kə ənacgbəkərə, əacloku: «Əyo dofum nde pəmar məyənə kə ti mə, **5** bawo wəbə wəkawə əmbətər atəf əjosu, nkən ənacəmbər dəkətəla Kanu da aSuyif dosu.» **6** Kə Yesu əjəkə kə ya. Əjanabolənə fe kələ ka wəbə wəsədar, kə wəsədar osom anapa ən kəkoloku kə: «Mariki, ta mətərəsnə, bawo isətə fe dofum defaynen'am nde kəlo

kem disre. **7** It'əsənje nte inasərka intənakə nnə məyi mə. Mba məloku toluku tin, wəbəcə kem əntamne. **8** Bawo ina wəkawə yati abə em əyiyi dəntəf, k'ina sə əyə asədar aləma aje əjay'im dəntəf mə. K'iloku wəkin: «Məkə,» wəkayi əjəkə. K'iloku wəkə «Məder,» wəkayi ender. K'iloku wəcar kem: «Məyə nte-e,» əjəyə ti.» **9** Nte Yesu ene moloku maməkə mə, kə təta wəsədar nwə tənciyane kə. K'əŋkəfələ, k'əntəfərənə kənay k'afum akə əjanacəmə kə darəj mə, k'oloku: «Icloku nu, ali nde Yisrayel inanəjək fe kəlaç pəmə kəŋkəl!» **10** Kə asom a wəsədar nwə, əjalukus ndərən. Kə əjabəp wəcar nwə ənatə-tamne mə, pətamne kej. **11** Nte telip mə, k'əjəkə dare nde ancwe Nayin mə. Atakəs ən kə afum əlarəm əjanasol kə nkən kəkə. **12** Nte əjalətərəne kəbərə ka dare mə, kə əjambəpənə kə afum əjankekərə fum wəfi dəkəwup, mba fum nwə sona gboj sə kərə ənakom kə, wos pəfi sə. Afum əlarəm a dare dadəkə əjankekərə wəfi wəkakə dəkəwup. **13** Kə Yesu ənəjək wəran nwə, k'əyənə kə nənəfər, k'oloku kə: «Ta məbok!» **14** Kə Yesu ənəcənje k'ongbuñjenə kəŋkərə ka wəfi. Aje əjanatəmpər kə mə əjancəmə. Kə Yesu oloku: «Wətəmp, in'olok'əm: Məyəfə!» **15** Kə wəfi əyefə k'ende, k'əncəp kəlok-loku. Kə Yesu olukse wəfi nwə kərə. **16** Kə fəp fənəsə, kə əjaye fəcam debeki da Kanu, əacloku: «Wədəjək wəkə Kanu wəpəjə əyefə su dac! Kə Kanu kəndər kəmar afum ən!» **17** Kə təyo ta Yesu tatəkə tesam atəf ya Yude fəp, kəbəp ka sədare səkə əsəjəl Yude mə. **18** Kə acəpse a Ajnabi Saj darəj əŋjəkə əjaloku kə mes maməkə fəp. Kə Saj ewe acəpse ən darəj dacə afum mərəj, **19** k'osom ya kəkəyif Mariki kə pəyənə nkən əyənə nwə eyi kəder kədeyac afum a Kanu mə, kə təyəne fe nkən-e, pəmar pakar sə wələma ba? **20** Nte əjambəp Yesu mə, kə afum aje əŋjəf kə: «Saŋ Batis osom su kədeyif əm: «Mən'əyənə nwə eyi kəder mə, ka pəmar səkar sə wələma ba?»» **21** Afum akakə ənasom mə əŋjəkə əjabəp Yesu pətəməs docu da atətamne əlarəm, lanyiru, aje əyək yəleç əyəcəmə darəj mə, k'əsənje atənəjək əlarəm kənəjək. **22** Kə Yesu olukse ya: «Nəkə ənaloku Saŋ təkə nənəjək kə təkə nəne mə: Atənəjək əjanəjək, atətam kəkət əŋjəkət, k'asəkəs acunə sen, atəne əjəne, afi əjəfətə, əŋjəwəndi Kibaru Kətət nnə atəyo daka əjəi mə. **23** Pəbət nwə əntədesək kəgəbekər im kəlaç kən mə!» **24** Nte asom a Saŋ aje əjalukus mə, kə Yesu əyefə kəloku kənay ka afum teta Saŋ pəyif: «Ake nənakə kəməmən nde dətəgbərə-e: Fum nwə əfənə pəmə awo nje əyef əyeyikəc mə ba? **25** Mba anə nənakə oj kəməmən di-

ε, wərkun wəsəkəp belbel ba? Mba nəcərə a asəkəp belbel nde wəlo w'abə wo ŋənde pətət disre. **26** Mba anə nənakə oj kəməmən-ε, Sayibə ba? Əy, iclou nu, Saŋ encepər Sayibə fəp dəkəcəmə. **27** Teton t'ancicəs nde Yecicəs Yosoku disre: «Indekəkərə wəsom kem fər yam kiriŋ pəkəlomps'am dəpə.» **28** Kə Yesu oluku: «Iclou nu, aŋe aran ŋaŋkom mə fəp, ali wəkin eyi fe nwə encepər Saŋ dəkəcəmə mə. Mba nwə efətə nde dəbə da Kanu dəntəf mə, ɔyŋe nwə encepər Saŋ dəkəcəmə mə. **29** Afum aŋe ŋanane kə kəlok-loku mə fəp, kəbəp awerəs dut, kə ŋawose dolompu da Kanu. Ti disre kə ŋawose a Saŋ pəgbət ŋa dəromun teta Kanu. **30** Mba aFarisi kə atakse a sariye ŋanawose fe nte Kanu kənafarəs ŋa mə, kə ŋafati a Saŋ pəgbət ŋa dəromun teta Kanu. **31** An'indetubcənə afum a dətemp dandə-ε? Ano ŋawurene-ε? **32** Aŋe ŋo ŋawurene: ŋawurene awut aŋe ŋandə kafo nkə afum fəp ŋambəpsənə mə, a ŋacwenenə kəkəlouk: «Səfulanə nu luk, kə nəntəpisə! Kə səleŋse nu melej ma defi, kə nəntəbok.» **33** Bawo nte Saŋ Batis, nwə encgbət afum dəromun ənader mə, oncsuŋ, ta oymun wen-ε, kə nəlouk a ɔy ŋoyk ŋelec! **34** Kə Wan ka Wərkun ender, pəcdi yeri pəcmun wen kə nəlouk: «Wəcələk kə wəcis əfə, wanapa ka abəŋəs dut k'aciya!» **35** Mba awut a kəcərə kəkətənə mes ka Kanu ŋawose dolompu da ki.» **36** Kə wəFarisi wələmə ewe Yesu kəkədi yeri kə nkən. Kə Yesu əmbərə nde kələ ka wəFarisi wəkəkə, k'əŋkə pəndə amesa kiriŋ. **37** Wəran wəciya wələmə ənayi dare dadəkə, k'ene a Yesu ŋayı kədi yeri nde kələ ka wəFarisi. Wəran wəkəkə elək tokəbə pa alabatər pelare labunde, **38** k'əŋkə pəcəmə Yesu kumunt darəj pəsumpər kə wəcək. K'eyəfə kəbok pəccərəkəsə məncər mən wəcək wa Yesu, k'efəŋətə wəcək wa Yesu cəfon cən, pəccup wi, pəcləŋsər wi labunde. **39** Nte wəFarisi nwə ənawə Yesu nde ndərən, ənəŋk tatəkə mə, k'olokunə dəbəkəc: «Fum wəkawə ɔyŋənə wədəŋk wəka Kanu-ε, k'encərə wəran nwə ɔŋgbuŋənə kə mə, fum nwə ɔyŋənə mə—Wəran wəciya.» **40** Kə Yesu elək moloku, k'olouk: «Siməj, iyo toloukə toloukə tolouk'əm.» Kə Siməj oluku kə: «Məlok'ım ti, Wətakse.» **41** «Wəbəs-bəsər wələmə afum mərəj ŋanatəmpərə debe: Wəkin nwə pətəmpərə kə gbeti məncəmbəl masar kəcamət, kə wəka mərəj pətəmpərə kə məncəmbəl. **50** **42** Mba nte wəbəs-bəsər nwə ənəŋk fə alekər ən səbe ŋayəfə gbeti bolukse kə mə, k'eyəjnənə mərəj maŋan fəp. Akəkə mərəj anə endenəŋkanə kəbətər kə pətas wəkə-ε?» **43** Kə Siməj oluku kə: «Pəwurən'em, a

wəkə ənatəmpərə kə gbeti bəlarəm mə.» Kə Yesu oluku kə: «Gəs, məlouk kance!» **44** Kə Yesu əŋkafalə k'entəfərəne wəran nwə, k'olouk Siməj: «Mənəŋk wəran nwə? Imberəna nnə kələ kam mba məsəŋna f'əm domun ibikənə wəcək, mba nkən əncərəkəsə wəcək wəm məncər mən, k'efəŋətə wi cəfon cən. **45** Məncupna f'əm, mba nkən kəyəfə nte imberəna nnə mə, a k'oncop kəcupəs im wəcək mə, haŋ ndəkəl itə eyi kəyə. **46** Məsopna f'əm moro dəromp, mba wəran wəkawə osop im labunde dəwəcək. **47** Itə əsəŋə nte intam kəlok'əm a, kiciya kələrəm nkə enciya mə, aŋaŋnənə kə ki, bawo nkən əmbətər pənəŋkanə. Məna nwə aŋaŋnənə pipic mə, pipic po məmbətər.» **48** Kə Yesu oluku wəran nwə: «Aŋaŋnen'am kiciya kam.» **49** Afum aŋe ŋanande amesa kiriŋ kə nkən mə, ŋancop kəcələkune dəbəkəc: «An'əfə wəkawə əŋaŋnənə ali kiciya mə?» **50** Mba kə Yesu oluku wəran: «Kələŋ kam kəyac əm, məkənə abəkəc ŋoforu.»

8 Nte təyəfə dənda mə, kə Yesu ende pəckət sədare səpəŋ kə səfət sa dətəf fəp, pəckawandi pəcdəŋk Kibaru Kətət ka dəbə da Kanu. ŋasol kə Asom ən wəco kə mərəj, **2** kəberənə ka aran aləma aŋe ənataməs docu da dis kə da ŋoyk yelec mə: Mari wəkə ancwe «Wəka Makdala» mə, nwə anabeləs ŋoyk yelec camət-mərəj mə, **3** Yohanna (wəran ka Cusa, wələmpəs ka mes ma kələ disre ka Herodu), Susan kə aran alərəm aləma aŋe ŋancwure daka dajən kəmar ka Yesu kə Asom ən mə. **4** Kə kənay ka afum alərəm ayəfə sədare sələma ŋamepənə kə. Kə Yesu oluku totubcənə nte: **5** «Nte wəbəf owur kəkəgbəl defət dən mə, eyi kəgbəl defət kə məŋgbən mələmə mentəmpənə dəpə. Afum ŋacnas-nas mi, kə bəmp yender yəsəm mi. **6** Kə məŋgbən mələmə mentəmpənə antəf ŋətət kərəj. Nte mompoj mə, kə mowos, bawo mənasətə fə pədəm. **7** Kə məŋgbən mələmə mentəmpənə dəbəŋk, kə bəŋk yompoj kə məŋgbən maməkə, kə yəndi mi. **8** Kə məŋgbən mələmə mentəmpənə antəf ŋətət kərəj. Nte maməkə mompoj mə, kə yonkəməs, kə popoŋ mpe o mpe poŋkəm məŋgbən tasar tı.» Yesu oncloukə toloukə tatəkə, pəcgbəjəc: «Məna nwə məŋyə ləŋəs yenənə mə, məne til!» **9** Kə acepəsə Yesu darəj ŋayif kə nte totubcənə tatəkə toloukə mə. **10** K'olukse ŋa: «Nəna ŋo Kanu kəsəŋə kəcərə kance kəgbəpəne ka dəbə dən, mba kə akə dəmotubcənə alouk ŋa ki, ti təsəŋə nte: «ŋangbətəne belbel mba ŋafənəŋk, ŋacəŋkəl belbel mba ŋafəcərə.» **11** «Tedisre ta totubcənə tante

tente: Defet, Toloku ta Kanu to. **12** Mənqben mme mentempene dəpə dacə mə, mi moyone afum aje ḥajne mə, ḥəjək ḥəlec ḥeder ḥelin ja dəbəkəc Toloku ta Kanu təkə snane mə, nte tənşəyə payaməsər ja kələj nke kəntam kəyac ja mə. **13** Mənqben məkə meyi kəfə ka masar mə, moyone afum aje ḥancəknane Toloku ta Kanu, pəbət ja mə. Mba ḥaya fe nconc, ḥalaş tem tələma, kə tem teyenki tender ja-ε, ḥasak ti few. **14** Mənqben mme mentempene dəbəyək mə, mi moyone afum aje ḥancəyəkəl Toloku ta Kanu, kə ḥalasərnə mes məpəy mme mendi toloku tatəkə mə: Məcəm-cemnə məlarəm, kəsətə ka daka kə məfan mobotu ma doru, məfəsəyə ti kəkom yokom yololu. **15** Mənqben mme meyi antəf ḥətət mə, afum ḥə aje ḥancəyəkəle Toloku abəkəc ḥətət ḥosoku, ḥameyəkərnə ti, ḥacəmə ti darəj mə, ja ḥanşəyət yokom yotət.» **16** «Nwe o nwe əfəmot lamp a pəğbəpər di kəfala, əfəsəbərsənə di kəfənc dəntəf, mba əndət di kədət dəm, nte tənşəyə arje ḥambərə dəkələ mə, ḥanəyəknə pəwəyəkəra. **17** Paka mpe o mpe pəyəbəpne mə, andetam pi kənəyək. Tes nte o nte arjəyək mə, andetam ti kəcərə, towur təyo afum wəyəkəra. **18** Nəkəmbərnə təkə nəncəyəkəl mə, bawo andekəberənə wəkə əyo mə, pabelər wəkə əntəyə mə ali pokə ḥəyəkər amerə kəyənə pən mə.» **19** Kə iya ka Yesu kə awənc ən ḥander ḥabəp kə, mba ḥancəmə fe kələtərnə kə nte afum ḥala mə. **20** K'arjkə paloku Yesu: «Iya kam kə awənc əm aja ḥancəmə nde dabəyka, mənə ḥafən kənəyək.» **21** Kə Yesu oluku: «Iya kem k'awənc im aja, ḥayənə aje ḥancəyəkəl toloku ta Kanu ḥacəmə sə ti darəj mə.» **22** Dəsək dələma kə Yesu əmbəkə debil kə acepsə ən darəj. K'oloku ḥə: «Pacali ntende kəba mokuru.» Kə ḥayekti abəla kəkə. **23** ḥayi kəcali, kə Yesu endirərnə. Kə afef ḥəpəy ḥeyefə kəwur dəkəbə kə abil ḥəfan kəkələ, kə ḥayi dəpəwəy-wəy. **24** Kə acepsə ən darəj ḥander ḥatimi kə, ḥəckule-kule: «Wətəkse! Wətəkse! Kəfi kə sənder!» Nte entime mə, k'eyefə kəgbəy-gbəyər afef kə yam yəpəy yəkə yenayefə mə, kə yesak few. Kə pəyo yəy, ali tes ancne fe sə. **25** Kə Yesu eyif ḥə: «Deke kələj konu kəyi-ε?» Nte ḥanəsə a kə cusu cəwos ḥə mə, kə ḥayifənə aje kə akə: «An'əfə wəkawə? Wəkawə ḥəyəy-gbəyər ali afef kə yam, yəcəmə sə təfəj tən darəj mə!» **26** Yesu kə acepsə ən ḥəyəkə mokuru nde kulum ka Kerasa, nde pəntəfərenə kə atəf ḥə Kalile mə. **27** Nte Yesu owur debil mə, kə fum wələma wəkə dare dadəkə ender pəcəmə kə fər kirij, nkən yəyək yeləc yələrəm yənayi mə. Kəyefə nte pənawon mə, encərnerə fe duma,

enayi fe dəkələ, mənə pəyi nde cufu dacə. **28** Ntə fum nwe enəyik Yesu mə, kə yəŋjik yəleç yəsənje kə kəkule-kule pəpoj, k'entəmpene Yesu wəcək dəntof, k'oloku pəpoj: «T'ake tə məmberenə mes mem-ə, Yesu Wan ka Kanu nkə kəyi darenc mə? Iletsen'am ta mətərəs im!» **29** Fum wəkakə enaloku ti bawo Yesu oncloku yəŋjik yəleç nyəjənabəre fum wəkakə dəris pəwən mə kəwur. Cəkə-cəkə, anckotərenə fum wəkawə gbekə dəwəcək kə afec yəpəj, mba onccopu yi, yəŋjik yəleç yəsələ kə yəkekəre nde dətəgbəre. **30** Kə Yesu eyif kə: «Cəkə cə aŋw'am-ə?» Kə fum nwe oluku Yesu: «Ina aŋwe 〈Kənay〉.» K'oloku ti bawo yəŋjik yəleç yəlarəm yənacəmə kə darəj. **31** Kə yəŋjik yəleç nyə yəletsənə Yesu kəsək yi, ta pəsənje yi kəwur yəkə dəpərjal-ŋal. (*Abyssos* g12) **32** Awa, yənabəlenə fe səp yəlarəm nyə yəncəsəmət dəndo tərə kəroj mə. Kə yəŋjik yəleç yəletsənə Yesu kəce yi yəbərə dəsəp nyə, kə Yesu owoşənə yi. **33** Kə yəŋjik yəleç yowur dəfum, kə yəŋkə yəmbərə dəsəp. Kə səp nyə fəp yontor kəyəfə dətərə, kə yəŋkə yotor dəkəba, kə yəŋgbətse, kə yəfis-fis fəp. **34** Ntə akək səp aŋe yənəyik ti mə, kə yəyekəs kə yəŋkə yənasamsərenə toluku tatəkə dare kə aka sədare səkəsək. **35** Kə afum yənder kəməmən təkə tənacepər di mə. Kə yənder nno Yesu eyi mə, kə yəmbəp fum wəkə yəŋjik yəleç yenawur dəris mə, pəsəkəp pəndə Yesu dəntof, kə amera yən fəp, afum aŋe yənader kəməmən mə yənəsə. **36** Afum akə yənanəyik təkə tənacepər mə, yələmər akə yənader kəməmən təkə anayac kə mə. **37** Kə afum a atəf ja Kerasa fəp yəlaetsənə Yesu a pəyəfə ndaraşan pəkə, bawo yənanəyikənə kənəsə. Kə Yesu əmbərə debil, k'olukus. **38** Fum wəkə Yesu enalukə yəŋjik yəleç darəj mə, elətsənə Yesu a pətam kəce kə pəyi kə dəntof. Mba kə Yesu ombupərə kə pəcloku: **39** «Məlukus nno ndaram. Məkə məcloku afum təkə Kanu kəyən'am mə fəp.» Kə fum nwe əŋkə pəloku dare disre fəp mes məkə Yesu enayənə ko mə. **40** Yesu kəlukus kən, kə afum yəŋkə yəfaynə kə, bawo fəp fənkar kə. **41** Təm tatəkə fum wələma enader pacwe kə Yayirəs, nwe enayənə wəbə ka dəkətola Kanu da aSuyif mə. Kə Yayirəs ontontnə k'osumpər Yesu wəcək, pəcletsənə kə kəwəsə kəder ka kəlo kən. **42** Bawo enayo wan wəran wəkin gboj, nwe enasətə meren wəco kə mərəj mə, pəcfi. Ntə Yesu eyefə kəkə mə, kə kənay kəmepnə kə han yəcyamasər kə kənəsəm. **43** Wəran wələma enayi di, pəyo docu da kəwur mecir tənasətə meren wəco kə mərəj ta pəncəmbərəs-ə. Wəran nwe enabərəsə daka dən fəp

nno aten col ḥayi mō, nte tərjsorje pataməs kō mō. Mba ali fum enatam fe kətaməs kō. **44** Kō wəran nwə ələtərne Yesu tadarəj, k'ongbujenə dobol da yamos yən. Gbəncana babəkō kō kəwur mecir kaŋkō kənayi kō mō kəsakə. **45** Kō Yesu eyif: «Anə ogbujen'em-e?» Nte afum fəp ḥambupəre ti mō, kō Piye oluku: «Wətəkse afum ḥajkel əm waca nwə fəp!» **46** Kō Yesu oluku: «Fum wələma ongbujen'em, bawo incəre a fənəntər fələma fəwur im dəris.» **47** Nte wəran nwə encəre a Yesu encəre a fum ongbujenə kō mō, k'ender pəcyikce, k'entəmpene Yesu weçək dəntəf. K'oloku afum fəp fər kirij tes təkə tenasorje kō kəgbujenə ka duma da Yesu mō, kō təkə docu dən dənatamne gbəncana babəkō mō. **48** Kō Yesu oluku kō: «Wan kem, kəlaŋ kam kəntaməs əm, məkəne abəkəc ḥoforu.» **49** Yesu eyi kəlok-loku kaŋkō, kō fum wələma ender kəyefə ka ndena wəbə ka dəkətola Kanu da aSuyif da dare, k'ender pəloku: «Wan kam efi, ali məntəras fe so wətəkse kəkə di.» **50** Mba Yesu enane fum nwə kələku ka wəbə wəka dəkətola Kanu da aSuyif defi da wan kōn, k'oloku wəbə nwə: «Ta mənəse! Məlaŋ gbəcərəm, wan kam entamne.» **51** Nte ḥander dekər mō, Yesu owose fe fum kəbəre kō nkən mənə Piye, Isaj, Sak, wan wəran nwə kas kō kərə gbəcərəm, ḥa enawose kabəre nno wan wəran wəfi nwə eyi mō. **52** Kō afum fəp ḥambok ḥacləm pəcuy paŋan tetən. Kō Yesu oluku: «Ta nəbok! Efi fe, kədire k'ende.» **53** Kō afum ḥayefə kəfani Yesu, bawo afum aŋe ḥanacəre a wan wəran nwə efi. **54** Kō Yesu osumpər wan wəran nwə kəca, k'oloke dim dəpəj: «Wan kem, məyefə!» **55** Kō amera ḥon ḥolusərəne kō dəris, gbəncana babəkō k'eyefə, kō Yesu oluku a pasəj kō yeri. **56** Kō cusu cəwos akombəra aka wan wəran nwə, kō Yesu oluku ḥa a ta ḥaləmər nwə o nwə nte tencepər mō.

9 Kō Yesu ewe acepse ḥa darəj aŋe wəco kō mərəj, k'əsəj ḥa fənəntər fa kətam ka kəbələs yonj yelec fəp, kō kətaməs ka docu. **2** Kō Yesu osom ḥa kəkədəjk dəbe da Kanu, kō kətaməs ka acuy. **3** K'oloku ḥa: «Ta nətəmpərenə daka o daka teta dəpə, ta nətəmpər togbo, ta nətəmpər toləba, ta nətəmpər tocom, ta nətəmpər pəsam, ta nwə o nwə pətəmpər səburumus mərəj. **4** Kō nəndekəbəre kəlo nkə o nkə-e, nəyi di, difə nəndekoyefə a nəsumpər dəpə donu kəkə. **5** Nno o nno afum ḥantəkəwose nu kəyi mō, kō nəndewur dare dadəkə-e, nəkoŋ-kəŋ wəcək wonu, it'endeyəne sede a ḥanabəj fe nu. **6** Kō asom aŋe ḥawur ḥackət

sədare, ḥacdəjk toluku tətət ta Kanu, ḥactaməs acuy mofo fəp. **7** Nte Herodu nwə enatəmpər dəbe Kalile ene mes mme məncepər mō, kō pənciyane kō, bawo aləma ḥancloku a Saŋ əfə, nkən əfəte afi dacə, **8** aləma ḥacloku, a Eli eder, aləma ḥacloku, a wədəjk wəka Kanu wəcək-cəkə wələma oluksərəne so kəder. **9** Kō Herodu nkən oluku: «Inagbinti Saŋ domp! An'ɔyəne fum wəkawə əŋloku tetən mə-e?» Kō Herodu efaj kənəŋk kō. **10** Kō asom ḥander ḥalukse Yesu təkə ḥanayo mō fəp. Kō Yesu elek ḥa kō ḥawurne kəsak, ntende dare da Betsayida. **11** Kō afum ḥancəre kəwur kəjan kō ḥancepse ḥa darəj. Kō Yesu owose ḥa kəder, k'ɔŋkō pəclocu ḥa teta dəbe da Kanu, k'entəməs so aŋe ḥanatətamne mō. **12** Nte dec dəyefə kəkale mō, kō acepse ḥa ḥalətərne kō ḥacloku: «Məyo oj məsak afum akajé ḥako ḥaten dəkədire kō yeri nde sədare səcsək kō dəmadare məfət məfət mme məŋkel nno mō, bawo dətəgbəre ayi wəkawə.» **13** Kō Yesu oluku ḥa: «Nənasərka nəsəj ḥa yeri.» Kō acepse ḥa ḥayif kō: «Cəcom kəcamət kō lop mərəj gbəcərəm yə səyo, məfaj oj a səkə səwaye kənay kaŋkə yeri ba?» **14** Mba afum aŋe ḥancəpər arkun wul kəcamət. Kō Yesu oluku Asom ḥa: «Nəyo ḥa ḥalojkane arkun wəco kəcamət wəco kəcamət.» **15** Kō asom ḥa ḥayə təkə Yesu enaloku ḥa kəyo mō, kō ḥandəs ḥa fəp. **16** Kō Yesu elek cəcom nce kəcamət kō lop nyə mərəj, k'eyekti for darenc, k'eyif Kanu barka. Kō teyefə dənda k'entəpi cəcom nce a k'endəsənjəs ci acepse a ḥayerəs kənay kaŋkə. **17** Kō fəp fəsəm ci kō ḥanembərə. Nte anawtəs yeri yeləpəs nyə mō, yənayo cafala wəco kō mərəj. **18** Dəsək dələma Yesu pəclək-lokər Kanu tacıja, acepse ḥa darəj ḥalojkane kō kəsək. Kō Yesu eyif ḥa: «Toloku ta afum, anō iyəne-e?» **19** K'acepse ḥa darəj ḥaloku kō: «Nte aləma ḥaloku mō, a Aŋnabi Saŋ məyəne, k'ələma ḥaloku a Eli məyəne, aləma a sayibe seləma so məyəne nwə eyefə afi dacə mō.» **20** Kō Yesu eyif ḥa so: «Pəcəmcəmne ponu, an'i yəne-e?» Kō Piye oluku Yesu: «Krist wəyək-yək wəka Kanu məyəne.» **21** Kō Yesu entiŋ-tiŋ ḥa kəcəŋkə tə, ta ḥaloku tə ali fum. **22** K'ənəcər a pənamar dis dələl Wan ka Wərkun belbel. Abeki, aloyne apon kō atəkse sariyə ḥandewənəs kō, padif kō, pəfotə afi dacə tataka ta maas. **23** K'oloku afum fəp nte: «Kō fum efaj kəcəp's em darəj-e, wəkayi pəsak kəcəm-cəmne teta nkənsərka, pəgbajne kətək kōn kəpəmpəl dəsək o dəsək, pəcəm-em darəj.» **24** Bawo, nwə o nwə əŋjəp kəyac kəyi doru kōn mō, kəŋsalpər kō, mba nwə o nwə kiyi kōn doru kəŋsalpər

kō tetem mō, endeyac ki. **25** Dēkēcāmē dere dō tōyo fum kāsotō kōn doru kōrkōr-ε, kō pāyōne a wākayi eyi kāsōle kō pāyōne fe ti wākayi pāclēsārnē-ε? **26** Nwē o nwē ɬapərn'ēm kō moloku mem, Wan ka Wārkun endekosodāmne lapärne māna wakayi k'endeder nōra da debeki dōn, da Papa, kō da melēke mecempi-ε. **27** Icloku nu kance: Afum akin akin ḥayi nna kāfō kājķe aje ḥantōdefi ta ḥantanājķ kāder ka debē da Kanu-ε.» **28** Ntē Yesu oluku moloku mamokō mō, kō mata camāt-maas mencepər, k'elek Piyer, Isaj kō Sak, kō ḥampē tōrā kārōn kākātola Kanu. **29** Yesu eyi kāsali, kō kāro kōn kēsākpār, kō yamos yon yēnājķanē kāferē yocmotēr-motēr. **30** Pəwōn fe kō afum mērōj ḥayefē kālok-loku kō nkōn: Aṛjnabi Musa kō Aṛjnabi Eli ḥanayi, **31** aje ancnājķ pəmot pa pəlēl pa debeki da Kanu disre mō. ḥacloku Yesu kākō kōn nkē kējķoyi Yerusalēm mō. **32** Tētārñē Piyer k'asol ən ḥacdīrē pāpōj. Ntē ḥantime mō, kō ḥanājķ Yesu pəmot pa debeki da Kanu disre, kō afum mērōj akō ḥanacāmē kō nkōn mō. **33** Tem ntē afum akakō mērōj ḥancbeyenē kō Yesu mō, kō Piyer oluku kō: «Wātākse pəntēsē su kiyi ka nnō. Sācāmbār ḥgbancan ḥecepē-cepē maas, ḥin ḥam, ḥin ḥa Musa, kō ḥin ḥa Eli.» Piyer ḥnacārē fe ntē oluku mō. **34** Ntē oncloku tatākō mō, kō kāp kānder kāgbāpērē ḥa kō kānesē kāsumpār acepēsē a Yesu dārēj ntē ḥanānājķ kāp kājķā kācder kāgbāpērē ḥa mō. **35** Kō dim dowur kāp kājķā disre, docloku: «Wākawē ɔyōne wan kem, nkōn iyēk-yēk: Nācājķāl kō!» **36** Ntē ane dim dadākō mō, k'anājķ Yesu pācāmē sona. K'acepēsē a Yesu dārēj ḥancājķ ali fum enaloku fe so wākos tōlōma ntē ḥenājķ mō mata mamokō. **37** Dōckōsōk ntē ḥantor kāyefē dōtōrō mō, kō afum alārēm ḥander kādefayne Yesu. **38** Kō fum wālōma ojķuklērēnē kānay kājķā dacō: «Wātākse, iletsēn'am māmāmēn wan kem, bawo wākin wākawē gbor iyo. **39** ḥojķ ḥelec ḥolōma ḥembērē kō, kō ḥosōjē kō kākulē-kule ḥbāncana babōkō, kō ḥeyikāc kō pāpōj, kō ḥosōjē kō kāfōc kāwur kō dākusu, kō ḥolōlās kō dis, pāyjēnēk a ḥendesak kō. **40** Iletsēnē acepēsē am dārēj kābelās kā ḥi, mba ḥantam fe ti.» **41** Kō Yesu ojķuklērēnē: «Nānā afum a detēmp da tem tāntē dēkafālē-kafālē, dōtōlāj Kanu, ake tem t'indesoyi kō nānā-ε? Tem cākē tō pāmar so icāmē nu dāntōf-ε? Mēkērē wan kam nnō.» **42** Ntē wan wākakō onclātērēnē Yesu mō, kō ḥojķ ḥejgħbal kō dāntōf kō ḥeyikāc kō pāpōj. Mba kō Yesu ḥejgħbāj-ġbājjer ḥojķ ḥelec ḥajjōkō, k'entamēs wan wākakō, k'osōj kō kas. **43** Kō cusu cāwos afum fāp

kānājķ kā fānōntēr fāpōj fa Kanu. Ntē mes mamokō Yesu ḥencyō mō mecciyēnē afum mō, k'oloku acepēsē ən darēj: **44** «Nāna nāsu lējēs, nācājķāl belbel moloku mame: Kāber k'ander Wan ka Wārkun afum dāwaca. **45** Mba acepēsē ən darēj ḥanacārē fe tēdisrē ta toloku tatākō oncloku mō. Tenagħbōpne ḥa, ntē tōrjsōjē ta ḥanacārē ti mō. Kō ḥanēsē kāyifat kō tēdisrē ta toloku tatākō. **46** K'acepēsē ən darēj ḥayefē kāyifatēnē ntē tōrjsōjē ḥacārē nwē encepar ḥa dākēcāmē mō. **47** Yesu nwē enacārē mēcēm-cēmne mme meyi ḥa dācor mō, elek wan wāfet wākin, k'encāmbārērē kō. **48** Kō Yesu oluku ḥa: «Nwē o nwē ēbaj wanfet wākawē kābarj kātōt tetem mō, ēmbaj so inasārka pātōt. Nwē o nwē ēbaj im, ēmbaj so wākō osom im mō. Bawo fum wākō encāmbārēnē dākēcāmē defet mō, ɔyōne wākō encepar nu fāp mō.» **49** Kō Isaj elek moloku k'oloku: «Wātākse sānanājķ fum wālōma pācbelēsē yōjķ yelc tēwe tam, kō sāfaj kāmōnē kō, bawo wakayi encāmē f'am dārēj pāmō sāna.» **50** Kō Yesu oluku kō: «Ta nāmōnē kō ti, bawo fum nwē əntoċ'am mō, efaj əm.» **51** Ntē dōsōk dēlek da Yesu doru dōnclātēs mō, k'olokune a mēnē pēkō Yerusalēm gbās. **52** K'osom afum alōma ḥayi kō kirij. Kō akakō ḥayi kirij kō ḥajjōkō ḥababē dare da Samari dōlōma, ntē tōrjsōjē ḥalompāsnēnē kō mō. **53** Mba kō aka dare dadākō ḥafati kābarj kō, bawo Yerusalēm ḥanckō. **54** Ntē afum aje ḥanājķ ti mō, acepēsē a Yesu dārēj, Isaj kō Sak ḥaloku: «Wātākse, mēfān saloku nēnc dotor kāyefē dākōm delasēr ḥa?» **55** Kō Yesu ejkafolē k'entefārnē ḥa, k'egħbāj-ġbājjer ḥa. **56** Kō ḥayefē kō ḥajjōkō dare dōlōma. **57** Ntē ḥanayi dōpō kākō mō, kō fum wālōma oluku kō: «Indecām'am dārēj nnō o nnō māndekō mō.» **58** Kō Yesu oluku kō: «Māsōjk mōyo bi dākādīre kō bemp yōyo wōlo dākādīre, mba ina Wan ka Wārkun iyo fe kēfō nkē intam kaboc domp dem mō.» **59** Kō Yesu oluku fum wālōma: «Mēcām'em dārēj.» Kō fum wākakō oluku kō: «Mariki, mēwos'em kāresna ikō iwup papa kem.» **60** Kō Yesu oluku fum wākakō: «Māce afi ḥawup afi, kō māna, mākō mādājķ dēbē da Kanu.» **61** Kō fum wālōma oluku: «Kācām'am k'inder dārēj Wābe, mba mākar ikō kāresna ilembārēnē aka kālo kem disrē.» **62** Kō Yesu oluku kō: «Nwē o nwē edebiftē cāna a wākayi pācmōmān tādarēj mō, ɔyō fe dākēcāmē akip ḥa dēbē da Kanu dāntōf.»

10 Ntē tatākō tēncepēr mō, kō Wābe eyēk-yēk so afum 72 alōma, k'osom ḥa mērōj mērōj ḥayi kō

tekirij kækot ka sädare kó mofo fap mme pənamar ko kækó mō. 2 K'oloku ḥja: «Dale detel dembek, mba atel njampice. Nəletsené Mariki ma kətel pəberene so atel aləma aye ḥandetel kó mō. 3 Awa! Isom nu nəyköyi pəmo nte meñkesiya menyi calma dacō mō. 4 Ta nətəmpərené pəsam pa delek, ta nətəmpərené loba, ta nətəmpərené cofta, ta nəyifene so kó fum o fum dəpo. 5 Kələ nké o nké nəndekəberə mō, nəkulé kəresna: «Kanu kəberse pəforu kələ kañkə!» 6 Kó pəyəne, fum waka pəforu eyi kələ kañkə-ε, pəforu ponu peyji kó kəroj, kó pəyəne fe ti-ε, pəforu papəkə poluksərəne nu. 7 Nəyi kələ kañkə, nədi yeri, nəmun domun da kələ kañkə, bawo pəmar wəbəc pəsətə kəway kən. Ta nəccal-cali wələ de! 8 Dare nde o nde nəberə a pabaŋ nu mō, nədi yeri yəko aŋsən nu mō. 9 Nataməs acuy akə ḥayi di mō, nəloku ḥja: «Debe da Kanu dələtərəne nu.» 10 Dare nde o nde nəkə ta ambaj nu mō, nəkə nde abajka ḥajan nəloku: 11 «Səñkojər nu kəfəl ka dare donu ali nké kəsopte su dəwəcək mō, solukse nu ki, nətam kəcəre a debe da Kanu dələtərəne.» 12 Icloku nu a dəsək nde Kanu kəndekiti afum fap, təyo nte andeyə dare dande mō, tendeyenj tətas ta aka dare da Sodom.» 13 «Pəlec pəpəjə peyi məna dare da Korasin! Pəlec pəpəjə peyi məna, dare da Bətsayida! Bawo kó təcəyəne a mes məwəy-wəy mme Kanu kənayo nno ndorunu mō, m'anayə aka sädare sa Tir kó Sidəj-ε, kó ḥanasəkpər bəkəc pəwən, ḥacəmə pələməpə darəj, ḥaberne yamos ya kəbal, ḥandə ḥamoncnə! 14 It'endesəjə dəsək nde Kanu kəndekiti afum fap mō, pəndeyenjər nəna pətas aka sädare sa Tir kó Sidəj. 15 Kó nəna aka Kaparnam, nəncəm-cəmne a andepəne nu həj dəkəm ba? Alal! Andetore nu dəntəf həj nde afum afi ḥayi mō. (Hadəs g86) 16 Nwe ḥencəjkəl nu mō, ḥencəjkəl im. Kó nwe ḥejwənəs nu mō, ewənəs so ina, k'ewənəs wəkə osom im mō.» 17 Kó afum 72 aye anasom mō ḥalukus pəbotu disre kó ḥaloku: «Wəbe! Ali yəñk yəleç fap yənayi su dəntəf tewe tam.» 18 K'oloku ḥja: «Indenanəjək Sentani kətəmənə kəyefə darenc pəmətəkə pəyjətə mō. 19 Nəcəjkəl: Isən nu kətam kəkot ka bok kó mekalencər kəroj kəlekənə fənəntər fa ater anu fap, daka o daka dəfətəm kəyaməsə nu ti. 20 Mba ta pəbət nu nte yəñk yəleç yeyi nu dəntəf mō, mba pəbət nu nte ancic mewə monu nde darenc, ndena Kanu mō.» 21 Tənatəjənə, Amera ḥecəməpə ḥja Kanu ḥəsənəs pənəjəkane kəbot Yesu, k'oloku: «Injkor-kor'əm Papa, Mariki ma dəkəm kó dəntəf, bawo məməñkər mes maməkə acərə kəkətənə mes kó asoku səbomp, kó

məmentər mi afət dəkəcəmə. Ey, Papa, bawo tatəkə to məfərən ti. 22 Icloku nu a Papa kem əmber im ca fəp dəwaca. Nwe o nwe ḥencəre fe nwe əyənə Wan mō, kó pəntəyənə Papa-ε. Nwe o nwe ḥencəre fe so nwe əyənə Papa mō, kó pəntəyənə Wan-ε, kó afum akə Wan əyəfəj kəmentər kó mō.» 23 Kó Yesu əyəfələ k'entəfərnə acepse ən darəj, k'eyel dim, pəcloku ḥja: «Pəmbət aye ḥajnəjək məkə nəyi kənəjək mō! 24 Bawo sayibə sələrəm kó abə a tsf yəclarəm ḥanafaj kənəjək mame nəyi kənəjək mō, mba ḥanənəjək fe mi, ḥanafaj kəne mame nəyi kəne mō, mba ḥanane fe mi.» 25 Kó wətəkse sariyə s'aShyif wələma əyəfə k'oloku Yesu, nte əfəj kəcəpə kó towul dəmoloku mō. K'eyif Yesu: «Wətəkse, cəke cə pəmar im kəyə, isətə kiyi wəyəj ka doru o doru-ε?» (aiōnios g166) 26 Kó Yesu eyif kó: «Cəke cə ancic nde buk ba sariyə-ε? Cəke cə məñkaraj bi disre-ε?» 27 Kó fum nwe oloku Yesu: «Pəmar məbətərə Mariki Kanu abəkəc ḥam fap, afəkəl ḥam fap, sokət sam fap, kó məcəm-cəmne mam fap. Kó telip-ε, məbətər wəncəm pəmətəkə məmbətərəne mō.» 28 Kó Yesu oloku kó: «Mələku ti belbel, məyə tatəkə nte təyəsən'am kəyi wəyəj mō.» 29 Mba nte wəbə wəkə sariyə nwe əfəj kəmentər dolompu dən mō, k'eyif Yesu: «An'əyənə wənc im-ε?» 30 Kó Yesu əyəfəkərə moloku k'oloku: «Fum wələma ənayəfə Yerusalem pəckə Yeriko. Kó wəfum wəkəkə əyəkə pəberə afum alec dacō, kó afum alec akəkə ḥambəjər kó daka dəkə ənatəmər mō fap, kó ḥasut kó həj pəcəbut kəfi, kó ḥasumpər dəpə kó ḥajkə. 31 Kó tosurenə wəlojnə wələma osolns so dəpə din dadəkə. Nte wəlojnə nwe ənayək fum wəkə anasut mō, k'encepər dəpə ntende pəbələ kó. 32 Kó wəLewy wələma ender so kəfə kin kañkə, kó wəkəkə so ənayək fum nwe, kó nkən so encepər ntende pəbələ kó. 33 Kó wəSamari wələma nwe ənckə marənt mō, ender pəbəp fum wəkawə nte ənayək kó mō, kó nənəfər deyi kó. 34 Kó wəSamari nwe ələtərəne fum nwe, k'olojər runc yən member, k'əmbəy yi moro, k'esekətər yi. Kó wəSamari nwe əlek fum wəkəkə k'endej kó pəkətənə pən kəroj, k'əñkekərə kó karwajse kələmə, k'əñkə pəbəc kó di, k'əncəmə tetən. 35 Dəckəsək kó wəSamari nwe owure gəbələj mərəj ba pəsam, k'əsəj bi wəkə karwajse. K'oloku kó: «Məgbəkərə kó, mpe o mpe mendəsəjə kó mō, indeluks'am pi dəkəlukus dem.»» 36 Kó Yesu ənəcər: «Afum akanəs maas dacō anə məna məncəm-cəmne kəyəne ka wənc ka fum wəkə afum alec ḥanasut mō?» 37 Kó wəbə wəkə sariyə nwe oloku: «Nwe ənamentər kó amera ḥobotu mō.» Kó Yesu oloku

wəbe wəka sariye nwé: «Awa, məna so məkə məyo tatakə.» **38** Yesu ḷayi dəpə kəkə kə acəpsə ən darəj, kə ŋambərə dare dələma, kə wəran wələma pacwe kə Marta, əmbaj kə nde ndərən. **39** Marta ənaya wənc wəran wələma nwé ancwe Mari mə, kə wənc nwé əŋkə pəndə Wəbe dəntəf, pəccəŋkəl moloku mən. **40** Marta nkən pəsumpər yebəc yelərəm. Kə Marta ender pəloku Yesu: «Wəbe təfətəras əm tante wənc im wəran ende pənd'am dəntəf pəsakər'em yebəc yaye sona mə? Məloku kə pəde pəmar im.» **41** Kə Yesu oluku kə: «Marta, Marta! Məyi kəcəm-cəmne kə kəsimse teta mes mələrəm. **42** Mba tes tin gboj təyə dəkəcəmə, Mari elek da pəntesə mə, afəsəbanjər kə dənda.»

11 Dəsək dələma Yesu pəclək-lokər Kanu kəfə kələma. Nte elip mə, kə wəcepse kən darəj wələma eyif kə: «Wətəkse, mətəkse su kələk-lokər Kanu, pəmə təkə Saj ənatəkse acəpsə ən darəj kələk-lokər Kanu mə.» **2** Kə Yesu oluku ḷa: «Kə nənde nəctola Kanu-ə, nələku: Kas kosu! Məsəjə paleləs decəmpı da tewe tam topus. Məsəjə a dəbə dam deder! **3** Məpoç su dəsək o dəsək kəcom kosu. **4** Məŋəjnənə su kiciya kosu pəmə nte səŋŋajnənə nwé o nwé enciyane su mə. Ta məsak su səyə mes mme məŋsəjə su kəciya mə.» **5** Kə Yesu oluku ḷa so: «An'entam kəyə wəkos wəkin nu dacə, nwé əŋyəfə cək-cək pəkə pəbəp wanapa kənde ndərən pəcləku kə: «Wanapa məbər im cəcom maas, **6** bawo wəbət kem wələma eder nde nderem cək-cək cance, mba ali paka iyo fe mpe iŋsəj kə pədi mə.» **7** Kə wanapa kən wəkakə, eyi dukələ mə oluku kə: «Ta mətərs im! Aŋgbət kumba, səfəntərə kə awut em, ifatam kəyəfə isəj əm cəcom, » **8** icləku nu ti: Ali pəyənə a əfəyəfə pəsəj kə ci bawo wanapa kən əfə, endeyefə pəsəj kə daka o daka nde əfəj mə, bawo wanapa kən əŋgbəc gbes a mənə pəsəj kə. **9** Kə ina, iloku nu: Nətəla, nəndesətə. Nətən, nəndenəŋk. Nəsüt-sut kumba, andegbite nu. **10** Bawo nwé o nwé ontola Kanu mə, ompoç kə. Nwé o nwé enten mə, əŋnəŋk. Nwé o nwé ojsut-sut kumba mə, angbite kə. **11** Kas kəre kəyi nu dacə, nkə wan kən ontola kə alop, pəsəj kə abok mə? **12** Kə pəyənə fe ti-ə, wan kən pətəla kə ames əŋgbəj, nkən pəsəj kə tekəlencər-ə? **13** Kə pəyənə a nəna arje nəleçə mə, nəncərə kəsəj awut anu ca yətət-ə, Kas kəndenəŋkane kəsəj Amera Əjecəmpı ḷən kəyəfə dəkəm arje ḷantola kə ḷi mə! » **14** Dəsək dələma Yesu pəcbələs ḷəŋk ḷelec nje əŋnasəjə fum wələma kətəlok-loku mə. Nte ḷəŋk ḷelec ḷantola

ŋowur kə mə, kə wətəlok-loku wəkakə eyefə kəlok-loku, kə cusu cəwos kənay k'afum fəp. **15** Mba kə afum aləma ŋaloku: «Bələbul, wəkiriŋ wəka yəŋk yelec, əmbəlse yəŋk yelec.» **16** Nte aləma ŋafaj kəsumpər kə dəmoloku mə, kə ŋawer kə a pəmentər təyə tegbekərə təwəy-wəy tin nte teməntər a Kanu kəsom kə mə. **17** Mba nte Yesu ənacərə pəcəm-cəmne paŋan mə, k'oloku ḷa: «Atəf o atəf nyə əŋyəfərənə ŋisərkə mə, əŋjləpsər kələcə. Wolə wa ni wetəmpene win win. **18** Awa, kə pəyənə a Sentani səyə kəyəfərənə sisərkə-ə, cəke cə dəbə da si dəntəm kəcəmə gbiŋ-ə? Bawo nələku a Bələbul imbeləse yəŋk yelec-ə, afum anu oj, an'ə ŋambəlse yəŋk yelec-ə? Ti təsəjə nte akakə yati ŋandeyənə akiti anu mə. **19** Mba kə təyənə a kətam ka Kanu k'imbəlse yəŋk yelec-ə, awa dəbə da Kanu dender haj nno nəyi mə. **20** Kə fum wəka səkət əntəmpər posutnənə-ə, ombum daka dən belbel ta tələm o tələm tənəŋk di-ə. **21** Mba kə fum wələma nwé embək kə fənəntər ender pəsut kə kəyəfərənə pətəm kə-ə, wəkakə əmbajər kə yosutnənə yən nyə ənalaj mə, pəlek daka dən fəp pəyerəs. **22** Nwé əntəyəi kə ina mə, enter im, mba nwé əntəloŋkan'əm mə, əsamsər'əm.» **23** «Nte ḷəŋk ḷelec ḷantəkə ŋowur fum nwé dəris mə, əŋcyara-yara mofo mowosu ənəctən dəkəŋəsəm, mba əŋnasətə fe, kə ŋolokune: «Ilukus nde kələ kem nkə inawur disre mə.» **25** Nte ŋolukus mə, kə əŋmbəp kələ kəŋkə pafəj ki, palompəs ki belbel. **26** Awal! Kə ḷəŋk ḷelec ḷantəkə ŋəŋkə, ətən yəŋk yelec camət-merəj nyə əŋnəŋkane kələcə yetəs ni mə, kə yembərə kələ disre kə yendə. Nte təncepər mə, kə pəlek pənəŋkane fum nwé pətas təkə pənayi kə təcəkə-cəkə mə.» **27** Yesu eyi kələku moloku maməkə, kə wəran wələma əŋkulərnə kənay ka afum akakə dacə: «Pəbət kor nkə kənabəkəs əm mə, kə məsə mme anamesər'əm mə!» **28** Mba kə Yesu əŋkule: «Pəbət arje əŋcəŋkəl toləku ta Kanu, əŋameŋkərənə ti mə!» **29** Nte kənay ka afum kənəməpənə Yesu mə, k'eyəfə kələku: «Dətəmp dələc dentəsə fe. Tegbekərə nte teməntər a Kanu kəsom im mə tə ŋayi kəwer im, mba ali tin afəsəmentər ḷa kə pəyənə fe ta Yunusa-ə. **30** Bawo təkə təta Yunusa tənayənə aka Niniwe təyə tegbekərə təwəy-wəy mə, itə təta Wan ka Wərkun tendəsəyənə dətəmp dante təyə tegbekərə təwəy-wəy. **31** Wəberə ka atəf nyə əŋyi Yisrayel kəca kətət mə, endetimə dəsək da kitə kə afum a dətəmp dandə, pəbənce ḷa kətəwose kəcəŋkəl kəcərə kəkətənə mes kətət, bawo pəbələ p'ənayəfə

kədecəŋkəl kəcəre kəkötəne mes kətət ka Sulemani. Mba fum eyi de nwe ḥentas Sulemani dəkacəmə mə. **32** Afum a Niniwe ḥandeyefə dəsək nde Kanu kəndeboc kiti ka afum fəp mə, ḥabonce afum a detemp dande kətəsəkpər bəkəc, bawo kawandi ka Yunusa kənasənə aka Niniwe kəsəkpər bəkəc yaŋan yeləc kə ḥalomp. Fum eyi nu dəco nwe ḥentas Yunusa dəkacəmə mə.» **33** «Fum nwe o nwe əfəmot lamp pəkəŋk di kə pəyənə fe ti-e pəməŋk di, mba pəfəs pə ancəmbər di nte təŋsənə aŋe ḥambərə mə ḥanəŋk pəwaŋkəra. **34** Dəfər dam dəyənə lamp da dis. Kə dəfər dam dentesə-ε, dis dam fəp dərjmotnə, mba kə dəfər dam dəntətesə-ε, dis dam sə kubump kə denyi. **35** Məkəmbərnə ta pəwaŋkəra mpə pey'əm dəris mə pəyən'am kubump. **36** Kə dis dam domot ta tofo o tofo teyi nte teyi kubump mə, təm tatəkə dis dam fəp dəmar, pəmə təkə lamp dərjmot əm kə dendemar-ε.» **37** Nte Yesu enayi kəlok-loku mə, kə wəFarisi wələma əletsənə kə kəkədi yeri dəsək dədəkə nde ndərən. Kə Yesu embərə k'əŋkə pənde amesa kiriŋ. **38** Kə pənciyane wəFarisi nwe nte Yesu enatəsumpər saliye kəresna a pədedi yeri mə. **39** Mba kə Wəbe oluku kə: «Nəna aFarisi, apəlet kə apot takəron yə nəŋsəkəs, mba bəkəc yonu disre nəlasərnə deke dəris kə kəyo mes məlec. **40** Nəna atəcəre mes, Kanu nkə kələmpəs tədarəŋ mə, bafə ki kələmpəs sə tedisre ba? **41** Nəcpoce atəyə daka mpə peyji səpət kə dəpəlet yonu mə, fəp fa yi fəndesək nno nəyi mə. **42** Mba pəleç peyi nu nəna aFarisi! Bawo nən'əŋsəŋ Kanu farilə fa merket kə maləŋkan, mba nəcsak dolompu kə kəbətər ka Kanu. Maməkə mə pəmar pacyo, mba ta nəcpələrnə kəcəyə məlpəs məkə de. **43** Pəleçər nu nəna aFarisi, bawo nəmbətər pacəŋnu dəkəndə mofo məmə aŋlələs nu mə, nde dəkətola Kanu da aSuyif kə kəyif kələl nde ambəpsənə mə. **44** Pəleç peyi nu, bawo nəyi pəmə cufu nce antəgbəkərə mə, packət ci kəroj ta ancəre-ε.» **45** Kə fum wələma atəkse a sariyə dəco əlek moloku, k'əŋkələrnə: «Wətəkse, kə maloku tatəkə-ε, məŋsunu sə sənal!» **46** Kə Yesu oluku: «Pəleçər sə nəna, atəkse a sariyə! Bawo nən'əŋsərəsər afum yesare nyə yoncuca kəsəre mə, ta nəŋwəsə kəgbüŋənənə yi ali tələr tonu-ε.» **47** «Pəleç peyi nu! Bawo nən'əŋcəmbərə cufu ca sayibə masar məcəm-cəməs, sayibə aŋe atem anu ḥanadifət mə. **48** Kəmentər kə məndə tante a məna sə məwəsə məyo ma atem anu maməkə, bawo ḥa ḥanadifət sayibə sa Kanu, kə nəna nəcəmbər cufu cəŋən! **49** It'əsənə kəcəre kəkötəne mes ka Kanu disre, kələku: «Indekene ḥa sayibə kə asom.» Kə ḥanadifət

aŋe, kə ḥantərəs akə. **50** It'endesəŋə afum a tem tante kədekəsəre kiciya ka kədif ka sayibə saŋse fəp, kəlek nte doru doncop mə, **51** kəyəfə mecir ma Abəl, haj kəbəp ka ma Sakary, nwe anadif aŋgbip kə tetek toloŋne dəco mə. Ey, iloku nu ti: Andekəyif ti afum a detemp dande.» **52** «Pəleç peyi nu, nəna atəkse sariyə! Bawo nəliŋ tasapa pa kəcəre. Nənasərka nəmbərə fe, nəyamsər sə akə ḥafaj kəbərə mə ḥabərə.» **53** Nte Yesu owur nde kələ kəŋkə mə, kə pəntələ atəkse sariyə kə aFarisi nno eyi mə. Kə ḥayefə kəgbəŋ-gbəŋər kə, ḥayifat kə mes fəp, **54** ḥaccəpə kə mowul, nte təŋsənə ḥanenə kə yem dəmoloku mə.

12 Tem tatəkə afum wul wul ḥanaləŋkanə, pəwureṇə pəmə ḥadənsərənə, kə Yesu oluku acəpse on darəŋ kəresna: «Nəkəmbərnə lebin da aFarisi nde dəyənə kəbəjənə dofum mə. **2** Tes o tes təgbəpnə teyi fe nte antədecəŋ paloku mə, nte o nte təŋgbəpnə fe nte antədecərə mə. **3** It'əsənə nte o nte arłoku nu kubump mə, nəgbəkərə ti kələku dərə pey, kə nte nəyəŋjəkəs fum dələŋəs dukulə mə, andedəŋk ti pəpəj mofo məbəpsənə.» **4** «Icloku nu ti, nəna anapa em: Ta nənəsə aŋe ḥandif dis gbačərəm, kə teyefə dənda ta ḥantam tələm o tələm sə mə. **5** Indementər nu nwe pəmar nənəsə mə: Nənəsə nwe endif pəkafələ sə pətam kələm əm yahanama mə. Ey! Icloku nu, nkən pəmar nənəsə! (*Geenna g1067*) **6** Bafə gbaŋa kəcamət y'ancamas fərəŋk mərəŋ? Awa! Icloku nu a Kanu kəfəpələli ḥin yi dəco. **7** Ali dələy da cəfon ca domp donu Kanu kəncəre di fəp. Ta nənəsə, nno Kanu kəyi mə nəyo dəkacəmə nde dəmbək dətas da gbaŋa yayəkə mə!» **8** «Icloku nu ti: Nwe o nwe owose afum for kiriŋ a ina Yesu əyo kə mə, Wan ka Wərkun endesərəməwəsə nno for ya məleke a Kanu kiriŋ, a wəkən fum wəkakə əyənə. **9** Mba məna nwe məndekəbupərə kəcəre kem afum for kiriŋ mə, Wan ka Wərkun endekəsərəmənə sime məna wəkayi məleke a Kanu for kiriŋ. **10** Nwe o nwe ḥoloku pəleç pa Wan ka Wərkun mə, andekəyajnenə wəkayi, mba nwe o nwe ələməs Amera ḥecəməpə ḥa Kanu mə, afədekoŋajnenə kə.» **11** «K'ande packəkərə nu nde dəkətola Kanu da aSuyif, kə pəyənə fe ti nda aboc kiti, kə pəyənə fe ti abə-ε, ta nəcəm-cəməs pəlarəm teyacne tonu, kə təkə nəŋkələku mə, **12** bawo Amera ḥecəməpə ḥa Kanu ḥendekətəkse nu gbačənə babəkə təkə pəmar nəndekələku mə.» **13** Kə fum wələma oluku Yesu kənay kəŋkə disre: «Wətəkse, mələku wənc im a səyerənə kə

kosu!» **14** Kə Yesu oluku fum wəkakə: «An'ecəmbər im kəyənə ka wəboc kiti nu dacə, kə pəyənə fe ti, wəyer nu daka donu-ε?» **15** Kə təyefə dənda, kə Yesu oluku ja: «Nəkəmbərnə kəbətər ka kəyə daka dəlarəm, bawo bəfə daka dadəko dətəmpər tecepərənə ta fum doru, ali wəkayi pəyə daka dəlarəm.» **16** Kə Yesu oluku ja capafo cələoma: «Fum wəka daka wələma ənəyə ntəf nyə yenctesə yəbfə mə. **17** Pəccəm-cəmənə, pəcyifnə: «Çəke cə indeyə-ε? Bawo iyo fe kəfə nkə iňkolojika yətel yem fəp mə.» **18** Kə fum nwə olukunə, «Nte to indeyə: Kəwəkəc k'iňkə cəle cəm, isəl nce cəmbek mə, ilonjka ci disre malə kə ca yem yoləma. **19** Kə təyefə dənda-ε, ilokune dəbəkəc: «Iyo daka dəlarəm dəməjəkərnə meren mələrəm. İjesəm on, idi, imun, iwoləs.» **20** Mba kə Kanu kələku kə: «Məna Wətoňkulu, Wətəcərə tes! Pibi pa məkə yati pə andewer əm kiyi kam doru. Təkə mələompəs mə, anə məndəsəkərə ti-ε?» **21** Kə Yesu ənəcər: «Itə pəyi fum nwə endəlojka daka don, a ta Kanu kəjnəňk kəyə kən daka mə-ε.» **22** Kə Yesu oluku acepsə ən darəy: «It' əsənə nte iloku nu: Ta nəcəm-cəmənə pələrəm tecepərənə tonu doru, paka mpe nəndədi mə. Ta nəcəm-cəmənə sə təta dis donu pəkə nəndeberne mə. **23** Bawo kəyi wəyən kəncepər yeri, kə dis dencepər yamos. **24** Nəkəkçə bəmp yaser: Yəfəgħal defet, yəfətəl, yəfəməjəkərnə, yəyə fe cele, mba Kanu kəjsən yi yeri. Nəna nəncepər bəmp yayəkə dəkəcəmə! **25** Fum wəre eyi nu dacə nwə məcəməcəmənə mən mentam kəbələs kiyi kən doru ali kururu katin gboj mə-ε? **26** Kə pəyənə a nəftəm ali tes təfət-ε, ake nərəkəcəm-cəmənənə tokə təncəmə mə? **27** Nəkəkçə nte yəleňk ya dale yompoj mə: Yəfəbəc, yəfədu yamos, mba icloku nu, ali wəbe Sulemani kə daka da debeki don fəp ənasətə fe yamos nyə yenatesə pəmə peleňk papəkə pin mə. **28** Yika yeji məkə dale, alna pacləm yi dənənc, mba Kanu kəjsənə pəmar yi. Nəna, apice kələj, nəntam kələj tes tin: Pipicə oj cəke o cəke, Kanu kəndeber nəna apice kələj yamos pəcepər tatəkə. **29** Kə nəna, ta nətərəsnə kəcəm-cəmənə təta yeri yəkə nənde nəcdi mə, ta nəcəm-cəmənə təta yomunəs yəkə nənde nəcmunəs mə. **30** Bawo mes maməkə mə atəcərə Kanu a doru dande ənəntənə təm fəp. Mba nəna, Kas konu kəncərə a pəmar nəyə ca yayəkə. **31** Nəten dəbə da Kanu, nkən Kanu endedənəjərə nu ca yayəkə.» **32** «Ta mənesə, nəna aceps'em darəy! Bawo pəmbət Papa konu kəsəj nu dəbə. **33** Nəcaməs daka donu, nəpoce kəwəy kajkə atəyə daka. Nte təjsərə nəməjəkərnə daka da alna

ndena Kanu mə. Daka da ndena Kanu dəfolip! Dəndo wəke eyi fe nwə əylətərnə di mə. Ate əneyi fe nijə ənəysəm di mə. **34** Bawo kəfə nkə daka donu deyji mə, difə abəkəc ənonu əneyi.» **35** «Nəgbəncənə səbəlet dəfi, nəmot sələmp sonu, nəcəmə belbel! **36** Nəyi pəmə abum aje ənəndəkar wəbə kəjan kəder kəyəfə dəngbəjnə mə, nte təjsərə wəkakə ənckənader pəsut-sut kumba, ja ənəgbite kə ki katəna mə. **37** Pəbət acar akakə wəbə kəjan, ənckənader pəbəp kə pəckar kəgbite kə mə. Amina! Icloku nu ti: Endəgbəncənə bəlet, pədəs acar akakə dəməsa kəkədi yeri, nkən pəyerəs ja yi. **38** Ali pəyənə a cək-cək c'ender, kə pəyənə fe ti-ε dəsəka, mba k'embəp ja ta ənəndirə-ε, pəbət əjal!» **39** «Nəcərə nte belbel a kə wəka kələ əncərə təm nte wəke endəder mə-ε, əfəsək kə pəbərə kələ kən disre. **40** Nəna sə, nəcəmə nəckər! Bawo Wan ka Wərkun endəder təm nte ənəntəyə kə amera mə.» **41** Kə Piyer eyif Yesu: «Wəbə, səna əbəcərəm ja məpləku capafo cance, ka fəp fə məpləku ci ba?» **42** Kə Mariki oluku: «Wəcəmbər-cəmbər daka wəre esekərənə mariki mən, pəckətənə amera kəyə pətət-ε? Nkən əyənə nwə mariki ənələku: «Isəj əm yəbəc nyə: Məcsəj yeri afum aje ənayi kəbəc'əm mə, təm nte pəmar mə.» **43** Pəbət wəmarəs wəkakə mariki mən mender məbəp kə pəsumpər yəbəc nyə ənasəm kə mə! **44** Iloku nu ti, kance kə: Mariki mən mendəsənə kə kəyənə ka wəcəmbər-cəmbər ka daka don fəp! **45** Mba kə wəmarəs olukunə dəbəkəc: «Mariki mem entəyefə fe kəder, » pəyəfə kəsüt kə amaraş arkun kə aran, pəcdi yeri, pəcmun hər pəcis-ε, **46** mariki ma wəmarəs wəkakə endəder dəsək nde əntəyə kə amera mə, dec nde əntəcərə mə, pəbələs wəmarəs wəkakə, pətərəs kə pəpəj pəmə təkə antərəs acar atənənə mariki marjan mə. **47** Wəcar nwə əncərə təfəj ta mariki mən mə, ta olompaşnənə kə mə, ta ənəyə təkə mariki mən əfəj mə, ənəsüt wəcar wəkakə kəsüt kəpəj. **48** Mba wəcar nwə əntəcərə təfəj ta mariki mən mə, pəciya-ciya kələompəs mə, wəcar wəkakə pəpic po ənəsüt kə. K'anəsənə fum pələrəm-ε, pələrəm p'əjwer kə. K'anəsənə kə kəməjək pələrəm-ε, ajnənjəkənə kəwer kə pələrəm.» **49** «Nenc d'inder kəber doru, k'ifərə di kəmar! **50** Pəmar isətə kəgbət dəromun təta Kanu, kə kəjəwon im kəyi. **51** Nəcəm-cəmənə a pəforu p'inqərə kəsəj doru ba? Ala de, mba icloku nu a kəgbəy k'iňkərə. **52** Kəyəfə on tante aje o aje ənayi kəcamət kələ disre mə, ənəndəgbəyənə aks ənayi maas aks ənayi mərəj. **53** Kas kəgbəy wan kən

wərkun, wan wərkun pəgbey kas, kərə kəgbey wan kən wəran, wan wəran pəgbey kərə, kəncəra kəgbey wəran ka wan kən, wənsə pəgbey kəncəra.» 54 Kə Yesu oluku sə kənay ka afum: «Kə nənəjk kəp kəgbəpərnə ntende dec dəjkalə mə, nəjkule katina: «Kəder kə wəcafən endedeler!» Pəfəwon wəcafən pəder. 55 Mba kə nənəjk afef ja kəca kətət ənocwur-ə, naloku: «Kəwəne kə pənder, » təkə nəyloku ti mə, itə teysi. 56 Nəna Abanənc dofum! Nəntam kəcəre mcgbekəre ma təkə antaf kə kəm yenyi mə. Ta ake tə nəntətam kəcərenə təgbekəre ta təm tante nəyi mə-ə?» 57 «Ta ake tə nəntəcərenə nənasərka təkə pəmar nəyə mə-ə?» 58 Kə məndekə kə wəyəfərenə kam dəjkiti-ə, məwəsə nətəjnə dəpə kəresna. Kə pəyənə fe ti-ə, eñkekər'əm dəbe. Wəboc kiti pəsəj əm wəsədar nwe əñkəber əm dəibili mə. 59 Iclok'əm məfəwur dəndo ta məlip kəlkulxə tapəsam pəkə məntəmpərə kə mə-ə.

13 Təm tatəkə kə afum aləma əjanader əjaləmər Yesu təkə Pilat ənədifət aKalile aləma nte əjanclorjne Kanu mə. Itə tatəkə Pilat ənanəjkəl mecir ma afum kəlojne kəyan. 2 Kə Yesu oluku ja: «Nəncəm-cəmne a k'ənadifət aKalile akakə tatəkə-ə, a tementər oj a əjananəjkəne kəciya əatas aKalile alpəs akə anatədif mə ba? 3 Ala! Icloku nu: Mba kə nəntəsəkpər mera nəcəmə pələmpu dərəj-ə, tatəkə tə nəndəlasərnə fəp pəmə akakə. 4 Kə pəyənə fe ti-ə, afum aje wəco kə camət-maas aje kələ ka Siloye kənawekərəne kədif mə, nəncəm-cəmne a ja əjananəjkəne kəciya əatas aka Yerusalem alpəs aje ba? 5 Ala, iclou nu, mba kə nəntəsəkpər mera nəcəmə pələmpu dərəj-ə, nəna so fəp nəyfi pəmə əja!» 6 Kə Yesu oluku sə capafo nce: «Fum wələma ənabəf kətək ka fik dale dən dacə. K'ender kəten yokom ya ki, mba k'embəp kətək ka fik nkə ta kərəkom-ə. 7 Awa, k'oloku wəbəc kən wəko oncbume kə dale mə: «Merən maas mə mame nte inder kəpim yokom ya kətək kənjək mə, mba ifəsətə. Awa məcəp ki! Ta ake tə kəndəcəmənə, kəbəj antəf gəbəcərəm-ə?» 8 Kə wəbum ka dale oluku kə: «Mariki, məsək kətək kəkom kənjək kəren nkə gəbəcərəm paməmən sə. Indekay haj inəjkər, ibər ma sə nəck-cək-a. 9 Kə tatəkə teyi-ə, tələma kərəkom dok, kə pəyi fe ti-ə, məcəp ki.» 10 Kətəkəs kə Yesu əncndə dəkətola Kanu da aSuyif dələma dəsək da kəjesəm ndə ampuse Mariki mə. 11 Wəran wələma ənayı dənda nwe ənəjk əleç əjenasənə kətəkət kəyəfə meren wəco kə camət-maas mə. ənanutnə, ta əntəm kətənce-ə. 12

Nte Yesu ənəjk wəran nwe mə, k'ewe kə, k'oloku kə: «Wəran, docu dam desak əm.» 13 Kə Yesu endəj kə kəca. Gbəncana babəkə kə wəran nwe əntənə, k'eyefə kəcam debeki da Kanu. 14 Mba kə pəntələ wəbə wəka dəkətola Kanu da aSuyif dadəkə, nte Yesu ənataməs wəran wəkəkə simiti, dəsək da kəjesəm mə, kə wəbə nwe oluku afum: «Mata camət-tin meyi mmə pəmar pacbəc mə, nəder nətən kətaməsnə mata maməkə disre, mba ta nəder dəsək da kəjesəm da Kanu.» 15 Kə Yesu oluku kə nte: «Nəna abanənc dofum: Dəsək da kəjesəm ndə ampuse Mariki mə, an'əntəgəbeki wana wən, kə pəyənə fe ti-ə, səfale sən pəkəkəre kəkəmun-ə? 16 A wəran nwe owur dokom da Abraham, a kə Sentani səsumpər səkot kəyəfə meren wəco kə camət-maas mə, pəmar fe pasikəli kə bənda yayəkə dəsək da kəjesəm ba?» 17 Yesu kələku moloku maməkə, kə təsənə ater on fəp kəlapərnə, mba pənəbat kənay fəp, məyo məpəjə maməkə Yesu əncyo mə. 18 Kə Yesu eyif sə: «Ake dəbə da Kanu dowurenə-ə? Ak'indetubcənə di-ə? 19 Təngben təfət nte fum elek, pəbəf dale don disre mə. Təngben tatəkə topoj, pəyənə kətək kəpəj, bəmpə yeder yələ wara wawəkə kəroj mə.» 20 Kə Yesu oluku sə: «Ak'indetubcənə dəbə da Kanu-ə? 21 Dəbə da Kanu dowurenə pəmə lebin ndə wəran eñlek pənəktərenə di kəmbəfe kilo wəco mərəj mə. Kə kəmbəfe fəp kəmpe!» 22 Nte Yesu əncali sədare səfət kə səpəj kəkə ka Yerusalem mə, pəctəksənə sə afum. 23 Kə fum wələma eyif kə: «Wətəkse, afum apic əja Kanu kəndəkəyac ba?» Kə Yesu oluku ja: 24 «Nəna sə nəsep kədekəbəre dəkəbəre dəwəkənə dadəkə, bawo iclou nu: Afum alarəm əjandəsep kəbəre ka di, mba ənafədəkətəm.» 25 «Kə wəka kələ endekəyəfə pəcaj kumba, nəna aje nəyji doru mə, nədeyefə kəsutsut kumba, nəclou: «Mariki məgbite su!» Təm tatəkə endelukse nu: «İncəre fe kəca nkə nəyefə mə!» 26 Təm tatəkə tə nəndəkəcop kələku: «Sənadi yeri, səmun kə məna, məctəkəs ndə səpə səpəj sa dare dosu.» 27 Nənə pəclou nu, «İncəre fe aka ndə nəyənə mə! Nəbəl'em day, fəp fonu nəyəs mes məlcə!» 28 Difə kəbok kə kənənəjərenə sek kəndekəyi, kə nəjkənəjk Abraham, Siyaka, Yakuba kə sayibə sa Kanu fəp dəbə da Kanu disre, paləm nəna dabəjka. 29 Afum əjandəder kəyəfə kəca nkə dec dəmpe kə nkə dec dəjkalə mə, kəca kətət, kə kəmerya, əjader əjandə deməsa ndə dəbə da Kanu dəntəf. 30 Ti disre, adarəj ənayı aje əjandekəyəne akirij mə, kə akirij ənayı aje əjandekəyəne adarəj mə.» 31 Təm tatəkə, kə aFarisi aləma əjander əjalou

kɔ: «Məyefɛ nnə məkɔ! bawo Herodu ɛfan kədif əm.» **32** Kɔ Yesu oluku ɲa: «Nəkɔ nəloku ayofən ɲarjəkɔ: Kəbeləs yɔŋk yelec kɔ kətaməs k'iyine məkɔ kɔ alna, a indeləpəs yebəc yem tataka ta maas. **33** Mba məne ikot məkɔ, alna kɔ dəsokɔ, bawo pəmar fe wədəŋk wəka Kanu pəfi kəfɔ kəcuru ta pəyənɛ Yerusalem-ɛ.» **34** «Yerusalem, Yerusalem, məna nwə məndif sayibɛ mɔ, məccas-aŋɛ Kanu kəj̄səm nnə məyi mɔ, isep pəlarəm kələŋkɔ ka awut am pəmo ntɛ acokɔ ɲokombəra ɲoŋlɔŋkɔ awut banca ya ɲi dəntəf mɔ! Mba mənawose fe ti. **35** Awa nəcəŋkəl! Andesakərə nu kələ konu kəyɔ fos. Mba iclou nu: Nəfəsənəŋk im, haj̄ tem tebəp ntɛ nəndeloku: «Kanu kəpocə pətət nwə enderɛnɛ tewe ta Mariki mɔ.»»

14 Simiti, dəsok da kəjesəm dələma, k'awe Yesu
nde kələ ka wəbə ka aFarisi wələma kəkədi
yeri, kɔ akakɔ ɲarjəkɔce kɔ. **2** Kɔ fum wələma nwə
docu dənakəfəs mɔ, pəcəmə kɔ fɔr kirij. **3** Kɔ Yesu
eyif atəkse a sariye kɔ aFarisi: «Aŋwose kətaməs ka
wətotamne simiti, dəsok da kəjesəm ba, ka afəwose?»
4 Kɔ afum aŋɛ ɲancaŋk. Awa kɔ Yesu oŋgbuŋne
wətotamne nwə, kɔ wəkakɔ entamne, k'ɛsak kɔ a pəkɔ.
5 Ntɛ tencepər mɔ, kɔ Yesu eyif ɲa: «An'eyi nu dacə
nwə wan kɔn, kɔ pəyənɛ fe ti wana wən wentəmpəne
dəkələmp dəsok da kəjesəm, ta ɛmpənɛ wi dəsok
dadəkɔ yati mɔ-ɛ?» **6** Kɔ abə akakɔ ɲantətam kəlukse
kɔ mɔcɔp. **7** Kɔ Yesu olok-lokər afum aŋɛ anawé
dəkəsata mɔ, bawo enakəkce ntɛ akakɔ ancgbutələnɛ
dəkənde dəcəkɔ-cəkɔ mɔ. K'oloku ɲa: **8** «Kɔ fum ew'am
kəkətəŋne kəsata ka kəgbajne kən-ɛ, ta məkɔ məndə
dəkənde dəcəkɔ-cəkɔ, bawo tələma wəka kəsata ewe
so fum wələma kəsata kəŋkɔ, nwə encepər məna
mɔ. **9** Ta təsəŋjɛ wəkə ewe nu kəsata mɔ, kədelok'əm:
«Məyefɛ məsakərə nwə dəkənde dadəkɔ.» Kəlapərnɛ kɔ
mərjəkɔ kəyefə dəkənde dəcəkɔ-cəkɔ dadəkɔ kəkənde
dadarəj dəkɔ. **10** Mba, k'aw'am kəsata-ɛ, məkɔ məndə
dəkənde dadarəj, ntɛ təsəŋjɛ nwə ew'am kəsata mɔ
k'ender pənəŋk əm-ɛ, pəlok'əm: «Wanapa, məcəŋne
kirij.» Awa tem tatəkɔ məna məlelɛ nnə afum aŋɛ
nəŋkəparjne amesa kədi yeri mɔ. **11** Nwə o nwə
oyokne mɔ, andetore kɔ. Nwə o nwə ontore banca
mɔ, andepenɛ kɔ.» **12** Kɔ Yesu oluku fum nwə enawé
kɔ kəsata mɔ: «Kɔ məwe afum kədi yeri yəran, kɔ
pəyənɛ fe ti yərəfəy-ɛ, ta məwene yi akos'əm aŋa, ta
məwene yi awenç əm aŋa, ta məwene yi akomene
am, ta məwene yi ande am aka daka. Ntɛ təsəŋjɛ ta
ŋadetam kəlukse ayek ɲa kəwenɛ yeri mɔ. **13** Mba kɔ

məndewenɛ afum yeri-ɛ, məwe atəyo daka, lanyiru,
atorər kɔ atənəŋk. **14** Tem tatəkɔ pəbət əm, bawo ɲayo
fe daka nde ɲarjələks'əm kəway ka pətət papəkə
mɔ. Kanu gbəcərəm kəndekətəm kələks'əm kəway
kəŋkɔ, nde ayo pətət ɲandekəyefə defi mɔ.» **15** Ntɛ
afum ɲane moloku mame mɔ, kɔ fum wələma nwə
ənande demesa mɔ, oluku Yesu: «Pəbət məna nwə
məndekədi yeri nde akip ɲa dəbe da Kanu dəntəf
mɔ!» **16** Kɔ Yesu oluku fum wəkakɔ: «Fum wələma
ənaboc kəsata kəpoŋ, k'ewenɛ ki afum alarəm. **17**
Ntɛ tem ta kədi yeri yayɔkɔ tendebəp mɔ, k'osom
wəcar kɔn kəkələku afum aŋe ewe kəsata mɔ: «Nəder!
Alip kəcoŋ.» **18** Mba kɔ kan-kan eyefə kəletsenɛ kɔ. Kɔ
wəcəkɔ-cəkɔ oluku kɔ: «Məŋjənən'əm, dale d'iway
idɔ pəmar iko iməmən. Ilətsen'əm ta məsumpər'əm
ti!» **19** Kɔ wəka merəŋ oluku kɔ: «Iway cəna cəbifti
wəco, ic'ifaj kəkəwak. Ilətsen'əm ta məsumpər'əm
ti!» **20** Kɔ wəka maas oluku so: «Intəp kəcəbajne, ito
intətam kəkənɛ!» **21** Kɔ wəcar nwə ender pəlukse
mosom maməkɔ mariki mɔn, kɔ pəntəle kɔ, k'oloku
wəcar: «Məkɔ katəna nde mofo məpoŋ kɔ nde səpo
səpoŋ sa dare! Məwen'əm atəyo daka, lanyiru, atorər
kɔ atənəŋk.» **22** Kɔ wəcar ender pəlou kɔ: «Mariki
ntɛ məsom im mɔ telip, mba yeri yəsərəcəm!» **23** Kɔ
mariki mɔn oluku kɔ so: «Məkɔ səpo sa dəkulum kɔ
dəŋgbancan, mələku afum ɲabere ntɛ təsəŋjɛ kələ
kem kəlare mɔ.» **24** Bawo, iclou nu: Arkun akakɔ
inənuŋkənɛ kəwe kəsata kəŋkɔ mɔ, ali wəkin ofəsədi
yeri ya ki.» **25** Kənay kənacəmɛ Yesu darəj, kɔ Yesu
ŋjəkafalɛ, k'oloku ɲa: **26** «Məna nwə məncəps'əm darəj
mɔ, pəmar mətəm kəce wisi kɔ wiri, kɔ wəran kam, kɔ
awut am, awenç əm aŋa arkun, akire am kɔ kiyi kam
doru yati, kɔ pəyɪ fe ti-ɛ, fum wəkakɔ əfətam kəyənɛ
wəcəpse kem darəj.» **27** Məna nwə o nwə məntəwose
kətərəs kɔ kəfi mɔ, məfətam kəyənɛ wəcəpse kem
darəj. **28** Bawo nəna akajɛ dacə, məna nwə məŋfaj
kəcəmbər kələ mɔ, məfənde kəresna mələm daka
dəkɔ məŋkəberse teta kələ kam mɔ, kɔ pəyənɛ a daka
dadəkɔ dentam kəlip kəcəmbər ka kələ kəŋkɔ-ɛ. **29**
Mba kɔ nəncop kəcəmbər kələ ta nəlip kəcəmbər ki,
nwə o nwə ənəŋk ki mɔ, endeselər nu **30** pəclou:
«Afum akajɛ ɲəncop kəcəmbər kələ mba ɲantam fe ki
kələpəs.» **31** Itə pəyɪ wəbə nwə əŋfaj kəkəsutənɛ kɔ
wəbə wələma mɔ, mənɛ pənde pəməmən kɔ pəyənɛ,
afum wul wəco ɲantam kəsutənɛ kɔ afum wul wəco
merəŋ aka wəbə wəkə ɲarjəkəsutənɛ mɔ. **32** Kɔ pəyənɛ
fe ti-ɛ, ɲarjərəbəlenɛ, wəbə wəka afum wul wəco

pəsom nda wəbe wəka afum wul wəco mərəj wəko
ŋajkəsutene mə, nte pəmar pəkət ta ŋasutene mə.
33 Awa, məna nwə o nwə məntəce ca yoko məyə mə,
məftam kəyəne wəcepse kem darəj.» **34** «Paka pətət
po mer məyəne, mba kə mer mendənce-ε, ak'antam
mi kəbətse-ε? **35** Mer mədenc məfətese təm tatəko
antəf, məfətese nəçə-çek ya yəbəf, mənə pagbal mi
dəyika. Məna nwə məyə ləjəs məcne mə, mənə ti!»

15 Abarəs dut kə afum aciya ŋalətərənə Yesu
kəkəcəŋkəl kə. **2** AFarisi kə acicəs a sariye
ŋaccəpənə: «Fum wəkawə ejseləne aciya, pəwose kədi
yeri kə ŋa.» **3** Mba kə Yesu oluku ŋa capafə nce: **4**
«Nəna afum akəje dacə, an'əyyə ŋkesiya tasar tin, a
ŋin ŋəsələr kə, ta əsak yoko wəco camət-məjkələ kə
camət-məjkələ dətəgbərə kəkəten ŋin yoko ŋəsələr kə
mə, haŋ pənəyək ŋi-ε? **5** Kə wəkayi əŋkə pənəyək ŋi-
ε, pəgbəjne ŋi amerə ŋəbotu disre, **6** ənckənabərə
nde ndərən, ewe anapa ən kə ande ən nde ndərən,
pəloku ŋa: «Nəwələs kə ina, bawo inəyək arkesiya ŋem
ŋəkə ŋənasələr im mə.» **7** Icloku nu: Pəbotu pəŋkəyi
darenc teta fum wəkin nwə əŋkəsəkpər amerə pəcəmə
dəpə dolompu darəj mə, pətas teta afum wəco camət-
məjkələ kə camət-məjkələ aŋe pəntəmar kəsəkpər
mera, bawo ŋələmp mə.» **8** «Kə pəyəne fe ti-ε, wəran
wəre əŋyə pəsam gbəleŋ wəco, a gbəleŋ bin bəsələr
kə ta omot lamp, ta əfəŋ kələ, ta əntən pi belbel,
haŋ pənəyək pi mə? **9** Kə wəran nwə ənəyək pəsam
gbəleŋ mpe-ε, ejwe anapa ən, kə ande ən, pəloku
ŋa: «Nəwələs kə ina bawo inəyək pəsam gbəleŋ mpe
penasələr im mə.» **10** Icloku nu, pəbotu peyi melekə a
Kanu dacə teta fum wəciya wəkin gboŋ nwə əŋsəkpər
amerə pəcəmə pələompu darəj mə. **11** Kə Yesu oluku
so: «Fum wələma ənayə awut arkun mərəj. **12** Kə
wəko əfətə mə, oluku kas: «Papa məsəŋ im da pəmar
idesətə kə kam mə.» Kə kas eyer daka dən awut ən
akəje mərəj dacə. **13** Nte mataka mepic məncepər
mə, kə wan wəfət əncaməs daka dəkə ənasətə mə
fəp. K'osumpər dəpə k'əŋkə pəbələ, atəf ŋocuru. Nde
ənakə pəyi yamayama pəcləsər-ləsər daka dəkə ənayə
mə. **14** Nte wan nwə elip kədi daka dən mə, kə dor
dəpəj dəmbərə atəf ŋajkə ənayi mə, kə ca yoncop
kəbut kə. **15** K'əŋkə pəyi nda fum wələma wəka atəf
ŋajkə, wəko ənasəŋ kə kəkət ka səp yən mə. **16** Wan
nwə pəfaj kədi yeri ya səp, mba ali fum ənasəŋ fe kə
yi. **17** Awa, k'eyefə kəcəm-cəmne teyi tən, k'olokunə:
«Afum cəke ŋaya kəbəc ndena papa kem aŋe ŋaya»

cəcom cələrəm mə, a ina icfinə nnə dor. **18** Kəyefə
k'inder iko ndena papa kem iko iloku kə: Papa inciya
Kanu, k'inciya so məna. **19** Imbut pəleli mpe pəmar
məsumpər'əm pəmə wan kam mə. Mba məsumpər
im oŋ pəmə wəbəc kam.» **20** Kə wan nwə əlek dəpə
k'olukus ndena kas.» «Əsərobələ, kə kas ənəyək kə, kə
nənəfər dəpəj dosumpər kə. Kə kas əyekə kəkəfayənə
kə, k'ənəpsərənə kə dəkəlim, k'oncup kə. **21** Kə wan
oloku kə: «Papa, inciya Kanu, k'inci'yəm, pəmar fe
so məsumpər im pəmə wan kam.» **22** Mba kə kas
kələku acar ən: «Nəkərə duma dətət nəber kə! Nəber
kə kurundə dətelər, nəsəŋ kə cəftə! **23** Nəkərə tana
tetifi təkə, nədif pi. Padi yeri, pawoləs! **24** Bawo wan
kem wəkawə nəŋnəyək mə, ənəfi, mba olukus so kəder
doru! Ənasələ, mba inəyək kə so! Kə ŋayefə kəwoləs. **25**
Tənatəjnə Coco pəyi dale. Nte wəkakə ender pələtərənə
kələ kəyən mə, k'ene təkə arfər pacpise mə. **26** Kə
Coco ewe wəcar wəkin k'eyif kə tes nte teyi kələ kəyən
mə. **27** Kə wəcar oluku Coco: «Wənc əm eder, mba
ntə olukus kətamnə disre mə, itə papa kam endifə
tana petifi pəkə.» **28** Kə pəntələ Coco nwə, ta əfəŋ so
kəbərə dəker-ε. Kə kas owur kəkəletsənə kə. **29** Mba kə
wan wəcəkə-cəkə nwə oluku kas: «Meren məlarəm mə
mame, iy'əm darəj icbəc'əm pəmə wəcar, ali dəsək
din ingbekəl fe mosom mam, mba ali dəsək din so
məna məsəŋ f'əm tir idif səwoləs kə anapa em. **30** Mba
ntə wan kam wəkawə ender mə, nwə əŋkə pələsər-
ləsər daka dam kə aran ayamayama mə, nkən taj
məndifə kə tana petifi pəkə!» **31** Kə kas kələku Coco,
«Məna wan kem, sən'eyi de kə məna, daka nde o nde
iyə nnə mə, dam do! **32** Mba pəmar yati pəbəc kəsata,
pawoləs: Bawo wənc əm wəkawə məŋnəyək mə, ənəfi,
k'olukus so kəyə doru. Ənasələ, k'ənəyək kə so.»»

16 Kə Yesu oluku acepəsə ən darəj: «Fum wəka
daka wələma ənayə wəcəmbər-cəmbər daka,
k'ander payemsənə kə, a əŋləsər-ləsər daka da mariki
mən. **2** Kə mariki mən mewə kə, pəcləku kə: «Cəke
c'inə tetam-ε? Məsəŋ'əm kəcərə təkə məncəmbər-
cəmbər daka dem mə, bawo məfəsəyəne wəcəmbər-
cəmbər daka dem.» **3** Kə wəcəmbər-cəmbər daka nwə
olokune dəbəkəc: «Cəke c'indeyə-ε, bawo wəka daka
nwə oluku kəwur'əm kəcəmbər-cəmbər daka dən?
Iyə fe fənəntər kədəyənə wəbifti atəf, ilapərənə so
kəctəla. **4** İncərə oŋ nte indeyə, a afum ŋabəj im
wələ wařən disre kə wəkawə owur'əm kəcəmbər-
cəmbər daka dən-ε.» **5** Kə wəcəmbər-cəmbər daka nwə

ewe fum wəcəkə-cəkə wəkə ənatəmpərə mariki mən debe mə. K'eyif kə: «Cəke cə məntəmpərə mariki mem debe-ə?» **6** Kə wəkakə oluku kə: «Moro ma olif kokos taras tin.» —*Awa, mələk areka, məndə məcic: 50.* **7** K'eyif so wələma: «A məna-a, cəke cə məntəmpərə-ə?» Kə wəkakə oluku: «Malə busul taras tin.» —*Awa, məndə mələk areka, məcic 80.* **8** Kə wəkə daka nwə ojkor-koru wəcəmbərə-cəmbərə kən daka wətəlomp nwə nte əjkət belbel mə. Awa, afum a doru յancərə kəyə mes tarjan pətas aksa յayəne aka pəwəjəkəra mə.» (*aiōn g165*) **9** Kə Yesu ənəcər: «Icloku nu: Nətənə daka dətəsək anapa, itə əysənəje kə dendelip-ə, pabaq nu nde nəjkəyi doru o doru mə. (*aiōnios g166*) **10** Məna nwə aylaj teta tes təfət mə, antam so kəlaj əm teta tes təpəj. Məna nwə məntəlomp teta tes təfət mə, məfəlomp teta tes təpəj. **11** Kə məntəlomp kəcəmbər-cəmbər ka daka dətəsək nde deyi doru dande mə, an'endəsəj əm kəcəmbər-cəmbər ka daka dosoku-ə? **12** Kə məntəlomp teta daka da fum-ə, an'endəsəj əm nde dəyənə dam mə-ə? **13** Ali wəcar wəkin əfətam kəbəcə abə mərəj. Kə teyi-ə, enter wəkin pəbətar wəkə, kə pəyənə fe ti-ə, pəsekərəne wəkin, pəber wəkə kumunt. Nəfətam kəbəcə Kanu kə pəsam tem tin.» **14** AFarisi, aye յanabətər pəsam mə, kəne ka moloku mame, kə յayefə kəfani Yesu. **15** Kə Yesu oluku յa: «Nəna, nəncəmbərnə afum alompu nnə awənc nu aya յayi mə, mba Kanu kəncərə nu bəkəc, bawo nte afum յampənə darenc mə, itə Kanu nkən ence. **16** Tem ta Sariyə sa Musa kə ta sayibe tenawon han tem ta Sanj. Kəyefə on tem tatəkə, k'ancop kədəjk Kibaru Kətət ka dəbə da Kanu, nwə o nwə kəsiməse k'ende kəbəre ka di dəntəf. **17** Mba pəfəfərenə kəm kə antəf kəsələ, pətas tofo təfət ta pecic pin pa sariyə kətəmpənə. **18** Nwə ence wəran kən pəkə pənənce wələma mə, dəkəcəmə da wəsumpər dalakə d'eyi. Nwə o nwə ənənce wəran nwə wos ence mə, dəkəcəmə da wəsumpər dalakə d'eyi.» **19** «Wəkə daka wələma ənayi, pəcberne yamos yotət, yeyejki kəway. Dəsək o dəsək pəyi pətət disre, pəcdi yeri yotət. **20** Kələ kən kiriş, fum wətəyo daka o daka wələma, nwə ancwe Lasar mə, pəyo runc, pəfəntəre kusunjka kən. **21** Lasar nwə pəfəj kəcəburuk yeri nyə yentəmpənə-tempənə amesa dəntəf յa wəkə daka nwə mə, pədi. Mba kə cen yender yecnəntəs runc yən. **22** Kə Lasar efi, kə mələkə mender mələk kə, kə mejkekəre kə kəkənəsəm nde Abraham kəsək. Kə wəkə daka nwə ender pəfi, k'awup kə. **23** Nde kəfə nke afi յajkə mə, kə wəkə daka eyekti

fər, k'ənəjk pəbəle Abraham kə Lasar pəcənəsəm kə kəsək. (*Hadəs g86*) **24** Kə wəkə daka nwə ojkularne: «Papa Abraham, məyən'em nənəfor! Məsəm Lasar pəgbət tələr tən dəromun pəder pəcajəkəs im temer, bawo kətərə k'inde nnə nənc dandə.» **25** Kə Abraham oluku kə: «Wən kem, məcəm-cəmne a mənasətə daka dam nte mənayi doru mə, kə Lasar nkən əsətə pəcuy kiyi kən doru. Ndəkəl oj, kənəsəm k'eyi, məna məyi so dəmne pəcuy. **26** Kə teyefə dənda-ə, dobo dəpən deyi su dacə kə nəna nte təjsənə nwə ənfəj kəcəpər pəder nnə səyi mə, ta entam-ə.» **27** Kə wəkə daka nwə oluku: «İletsən'am, Papa, məsəm Lasar nde kələ ka papa kem. **28** Bawo, iyo di awənc aja kəcamət, Lasar pəkə pəloku յa nte teyi nnə mə, nte təjsənə ta յa so յadeder nnə pəcuy pampe peyi mə.» **29** Kə Abraham oluku: «Ala, awənc əm aja յayo Musa kə adəjk a Kanu. յacənəkəl յa.» **30** Kə wəkə daka nwə oluku Abraham: «Ala, Papa, kə fum əyefə nnə afi յayi mə pəkə pəlok-lokər յa-ə, յaysəkpar mera յacəmə pələompu darəj.» **31** Kə Abraham oluku kə: «Kə յantəcənjkəl Musa kə adəjk a Kanu-ə, ali fum əyefə nnə afi dacə, յafəkəcənjkəl wəkayi.»»

17 Kə Yesu oluku acepsə ən darəj: «Pəfətam kəyi ta mes meyi məmə əmənəje fum kələnəje mə. Mba pəlec peyi nwə əyənəje mi kəyi mə. **2** Pəfəfərenə kəkot wəkayi taras təpəj dəkiliş pagbal kə dəkəba, kə pəyənə wəkayi pəsənəje wəfəfər wəkin kələnəje-ə. **3** Nəkəmbərnə belbel! Kə wənc'əm enciya-ə, məgbəj-gbənər kə. K'əsəkpər amerə pəcəmə pələompu darəj-ə, məyəjnənə kə. **4** Kə wənc'əm enciy'am camət-mərəj dəsək din disre-ə, a pəluksərəne kəder'əm camət-mərəj pəcələk'əm: «Kəsəkpər k'inder amerə few, incəmə pələompu darəj-ə, » məyəjnənə kə.» **5** Kə asom a Yesu darəj յaloku Wəbe: «Məberənə su kələnə!» **6** Kə Mariki oluku յa: «Kə nəntəmpər kələn nke kəyi pəmo təngben təfət mə, nəntəm kələku kətək nke: Məgbukte nnə məkə məcəmə nde dəkəba, kətək kəjəkə kəyə təfəj tonu.» **7** «Nəna akəyə dacə, anə յyo wəcar nwə embifti, kə pəyənə fe ti wəkayi pəckək, a pəckənəyefə dale, pəloku kə: «Məder katəna məder məndə dəmesə!» **8** Nte ojloku kə mə: «Mələompəs'em yeri yem, məberne duma məsəj im yeri, haj ilip kədi yeri imun. K'ilip-ə, məna mədi yeri məmən.» **9** Wəkə wəcar kəkə eyjek-yekəs kə bawo յayəne kə mes məkə əfəj mə ba? Alə! **10** Tin tayı tə kə nəna, kə nəlip k'əyo mes məkə afəjər nu mə fəp-ə, nəloku: «Acar

gbəcərəm yə səyənə. Ntə pəmar su kəyo mə, tə səyo.»

11 Yesu eyi kəkə Yerusalem, kə Yesu əyefə kəcalı atoñ ya Samari kə ya Kalile daco. 12 Eyi kəbəre tadare toləma, kə afum wəco acune sen aləma əyandər əyafayne kə, kə əyancəmə pəbole. 13 Kə əyampənə sim əyacloku: «Yesu, Mariki, məyənə su nənəfər!» 14 Ntə Yesu ənəyik ya mə, k'oloku ya: «Nəkə nəmentərnə aloynej nde kələ kəpərjə ka Kanu.» Afum aye əyayi kəkə, kə pəyənə a əyəsək a kə əyandebəre di. 15 Ntə wəkin ənəyikne pətamnə mə, k'olukşərnə pəccam debeki da Kanu dim dəpər. 16 K'efəntərə dəntəf, k'osumpər Yesu wəcək, k'eyek-yekeş kə. Fum wəkakə, wəSamari ənayi. 17 Kə Yesu əyif kə: «Bafo əsəkəs afum aye wəco? Deke alpəs aye camət-mərkələ əyayi-ə? 18 Ali wəkin əncəm-cəmənə fe kəlukşərnə pədecəm debeki da Kanu, mənə wəcikəra wəkin wəkawə?» 19 Kə Yesu oluku kə: «Məyəfə məkə, kələj kam kəyac əm.» 20 Ntə aFarisi əyayif Yesu tem ntə dəbə da Kanu dəndeder mə, k'oloku ya: «Dəbə da Kanu dəfəder pagbatne di fəp. 21 Afəkule di, «Id'ende nno!», «Idəkə nde!» Bawo dəbə da Kanu nənə yə deyi daco.» 22 Ntə Yesu elip kəloku ya ti mə, k'oloku əcepse ən darəj: «Dəsək dəndebəp nde nəndefəj kənərjək dəsək din da Wan ka Wərkun mə, mba nəfəsənəyək di. 23 Andeloku nu: «Eyi nno!» kə pəyənə fe ti-ə «Eyi nde!» Ta nədekö di, ta nədeyekşərnə kəkə di. 24 Ti disrə, dəsək nde Wan ka Wərkun endedeler mə pəndeyi pəmə ntə pəmot pəyəsəjər pəwərjərə pa darenc kəyefə kəsək kin haj ka mərəj mə. 25 Mba mənə pətərə pəpəjər kərsna, afum a təm tante əyawenəs kə. 26 Təkə tənacepər tem ta Nuha mə, tendecepər so dəsək da Wan ka Wərkun. 27 Afum əyancı yeri, əyacmun, arkun kə aran əyancəncənə haj dəsək nde Nuha ənəberə debil mə: Kə kutup kənder nkə kənamələk afum fəp mə. 28 Pəndeyi pəmə tem ta Lət. Afum əyancı yeri, əyacmun, əyacway, əyaccaməs, əyacbof, əyaccəmbər wolo. 29 Mba dəsək nde Lət owur Sodom mə, nenc kə pərbələ yənatuf Sodom kə yəmələk ca ya di fəp. 30 Itə pəndeyi dəsək nde andementər Wan ka Wərkun mə.» 31 «Dəsək dadəkə nəwə enyi dabəjka mə, ta pəbərə dəkələ pəlek ca yən. Fum nəwə təmbəp dale mə, ta pəlukus nde ndərən. 32 Nəcəm-cəmənə wəran ka Lət. 33 Mənə nəwə məndesəp kəmərjək kəyi doru kam mə kəndesalpər əm, kə mənə nəwə kəysalpər mə, məndesəmərjək ki. 34 Icloku nu: Pibi papəkə, afum mərəj əyandefəntərə kəfənc kin, pəlek wəkin, pasak wəka mərəj. 35 Aran mərəj əyandeyi kəcə kirir kin, pəlek wəkin pasak wəka mərəj. 37 Kə əcepse ən darəj əyayif kə: «Deke tatəkə

tendeköyi-ə, Mariki?» Kə Yesu olokse ya: «Nde pefi peyi mə, difə yəfən yəndebəpşənə.»

18 Kə Yesu oloku ya capafo, kəmentər ya a mənə əyaclokkər Kanu tem o tem ta dis dələl ya. 2 K'oloku: «Dare dələma dənayi dəyə wəboc kiti nəwə ənatə kəcnəsə Kanu mə, ali fum ta eleləs-ə. 3 Dare dadəkə dəyə sə wəran wətələ wələma nəwə encder pəcloku kə: «Məboc'em kiti kə wəyəfərenə kem daco!» 4 Kə wəboc kiti nəwə əfatər kə haj, k'ende pəlokunə dəbəkəc: «Ali ntə intəcərə Kanu, ta iłeləs nəwə o nəwə mə, 5 ntə wəran nəwə wos efi, ələləs im dis mə, ibocə kə kiti kə wəyəfərenə kən daco, ntə tendəsəjə kə kətəgəbəkərə-ğbəkərə sə kəder mə, pədenəykanə kələləs im dis.» 6 Kə Mariki ənəcər: «Nəcərjəkəl ntə wəboc kiti wətələomp oploku mə. 7 Kanu nkən əfədekəboce afum ən aye kiti ba, aye əyambokər kə pibi kə dan mə? Endəsəjə ya kəwon kəkar ba? 8 Icloku nu: Əfədesəjə ya kəwon kəkar, endəboce ya kiti katəna katəna. Mba kə Wan ka Wərkun endedeler-ə, endəbəp kələj doru ba?» 9 Kə Yesu oloku sə capafo nəcə afum aləma aye əyancəm-cəmənə kələomp, a əyacfanı akə mə: 10 «Kə afum mərəj əyampə kəkötola Kanu nde kələ kəpərjə ka Kanu, wəkin nəwə pəyənə wəFarisi, wəkə pəyənə wəwerəs dut. 11 WəFarisi nəwə pəcəmə pəclokkər Kanu dəbəkəc ntə: «Kanu, iyif əm barka ntə intəyi pəmə afum alpəs akə əyənə abajəs ca ya afum mə, ta əyalomp, əyacsumpər dalako, ntə intəyi pəmə wəwerəs dut nəwə mə. 12 Kəmərəj k'ıñşuñ dəsək dolukşər disrə, icsəj sə farile fəp fa yəsətə yem.» 13 Wəwerəs dut nəwə nkən pəcəmə pəbələ, pəcənəsə kəyekti fər darenc yati, mba pəcsut-sutnə abəkək kəcloku: «Kanu məyərənən'em, ina wəciyal!» 14 Icloku nu: Fum wəkakə ənaləomp nno Kanu kəyi mə, a k'endelukus nde ndərən. Mba wəFarisi ənaləomp fe nno Kanu kəyi mə. Nəwə o nəwə oyyoknə mə, andetore kə. Nəwə o nəwə otore banca mə, andepənə kə.» 15 Afum əyancəkərə Yesu ali cənaka ntə təyəsəjə pəcdənəjər ya waca təta kətolane ya pətət. Ntə əcepse ən darəj əyancəj ti mə, kə əyəngbəj-ğbəjər ya. 16 Mba kə Yesu ələtərnənə awut pəcloku: «Nəsək awut əyader nno iyi mə! Ta əyəyamsər ya kəder, bawo afum aye əyayi pəmə awut afət akarəj mə, ya əyayi dəbə da Kanu. 17 Awa! Kənce icloku nu: Nəwə o nəwə əntəfaynə dəbə da Kanu pəmə wanfət mə, əfədekəberə di disrə.» 18 Kə wəbə wələma əyif kə: «Wətəkse wətət, cake cə pəmar im kəyə, isətə kiyi wəyər ka doru o doru-ə?» (aiənios g166)

19 Kə Yesu eyif kə: «Ta ake tə məwen'em 〈Wətət〉-ə? Ali fum əyəne fe wətət, mənə Kanu sona gboj. **20** Məncərə mosom ma Kanu: Ta məsumpər dalako, ta mədif fum, ta məkiye, ta məbağe fum sede sa yem, məleləs wisi kə wiri.» **21** «Ileləs maməkə fəp kəyefə isorofetə,» fum wəkakə pəcloku. **22** Nte Yesu ene kə dim mə, k'oloku kə: «Awa tes tin gboj tobut əm: Məcaməs daka nde məyo mə fəp, məyer pasam papoko atəyə daka, məndekəsətə daka dəlarəm nde dəKəm. Kə məlip-ə, məder məcəps'em darəj.» **23** Nte fum nwe ene moloku ma Yesu mə, kə aboç ənembəre kə, bawo ənayo daka pəcepərər. **24** Nte Yesu ənəjk aboç ənembəre kə mə, k'oloku: «Pəncuca aka daka kəberə ka akip ənədebə da Kanu dəntəf. **25** Pəfəfərənə yəkəmə kəberə ka abi ənətesembə pətas wəka daka kəberə ka akip ənədebə da Kanu dəntəf.» **26** Aŋe ənacəjəkəl Yesu mə əyif kə: «Awa, an'entam oŋ kəfis-ə?» **27** Kə Yesu oluku ənə: «Nte tentambər afum mə, Kanu kəntam ti.» **28** Kə Piyer oluku: «Səna səsak yosatə yosu nte təyəsəjə səncəm'am darəj mə.» **29** K'oloku ənə: «Awa! Kance icloku nu: Fum eyi fe, nwe əŋjsak kələ, wəran, awənc, akomənə, kə awut teta dəbe da Kanu, **30** ta wəkayi əŋkəsətə pəla pəcepərər doru dande, pəsətə so kiyi wəyər ka doru o doru təm tekirij.» (aiōn g165, aiōnios g166) **31** Kə Yesu əlek Asom ən wəco kə mərəj, k'oloku ənə: «Nəcərkəl im, Yerusaləm ayi kəpə. Mes məmə sayibə a Kanu ənanacicas teta Wan ka Wərkun mə fəp, mendekələrə. **32** Bawo andekəlek kə paber atəyənə aSuyif dəwaca. Andekəfani kə, andekətəras kə, andekəyuksər kə lin, **33** andekəsute kə tərəjkən, a padədif kə. Tataka ta maas ta defi dən pəfətə afi dacə.» **34** Mba Asom ən ənanane fe ti tələm o tələm. Ənanacərə fe nte tatəkə toluku mə. **35** Nte əyai kələtərnə Yeriko mə, tətəjnə wətənəjk wələma pənde dəpə kəsək pəctola. **36** K'ene pəkət pa kənay, k'eyif daka nde dender mə. **37** K'aloku kə: «Yesu wəka Nasaret eyi kəcepar!» **38** K'əŋkulərnə: «Yesu wan ka Dawuda, məyən'em nənəfər!» **39** Aŋe ənanasol kə Yesu əyai kə tekirij mə, əyefə kəgbər-ğbərər kə a pəcanjk, mba pəcnərənə kəkule-kule: «Wan ka Dawuda, məyən'em nənəfər!» **40** Kə Yesu əncəmə, k'osom a pakərə kə fum nwe. Nte alətərnənə kə mə, k'eyif kə: **41** «Cəke cə məfaş a iyən'am-ə?» K'oloku: «Mariki, iluksərnə so kənəjk!» **42** Kə Yesu oluku kə: «Məluksərnə so kənəjk! Kələj kam kəntaməs əm.» **43** Gbəncana babəkə kə fum nwe oluksərnə so kənəjk, k'eyefə k'əncəmə Yesu

darəj pəccam debeki da Kanu. Nte afum fəp ənanəjk tatəkə mə, kə əyefə kəkor-koru Kanu.

19 Nte Yesu əmbərə Yeriko mə, k'əncali dare. **2** Awa, kə fum wələma, nwe ancwe Sasey, nwe ənayəne wəbə ka awerəs dut, pəyə daka dəlarəm, **3** pəctən kəcərə fum nwe əjwe Yesu mə, mba ənctəm fe ti, bawo afum ənanala, nkən pəbumpseñə. **4** Kə fum nwe əncepər kiriç k'əŋkə pəfərəjk dəkətək nte təyəsəjə kə kənəjk Yesu mə, bawo dif'ənako kəcepər. **5** Nte Yesu əmbəp kətət kənəjkə dəntəf mə, k'eyekti fər k'ənəjk fum nwe, k'oloku kə: «Sasey məkufə mətor, bawo nde kələ kam iŋkə məkə iyi.» **6** Kə Sasey əmbəlkər kətor, k'əmbəj Yesu pəbotu disre. **7** Nte afum ənanəjk ti mə, kə əyefə kəcəpənə, əncləku: «Ndəna fum wəciya əŋkə pəyi.» **8** Mba Sasey nwe ənacəmə mariki fər kiriç mə, oluku: «Mariki, indəsəj atəyə daka dacə da kəsətə kem. Nwe o nwe inanajkənə kəbəjər pəlarəm mə, indəsəj wəkayi kəməjkələ ka təkə inabəjər kə mə.» **9** Kə Yesu oluku kə: «Məkə, Kanu kəyac aka kələ kənəjkə, bawo mənə so wəka Abraham məyənə! **10** Bawo Wan ka Wərkun ender kədetən kə kəyac ka aŋe ənanasole mə.» **11** Afum əyai kəcəjəkəl Yesu. Kə Yesu ənəcərə capafə cələma, bawo ənanalətərnə Yerusalem, afum ənacəm-cəmənə a dəbe da Kanu dəŋkəwur gbəncana babəkə. **12** Kə Yesu oluku: «Fum wətət tokom wələma, ənayefə k'əŋkə atəf ənobol-bolu kəkətən dəbe a pədeder. **13** Kə fum nwe ewe acar ən wəco, k'əsəj ənə o nwe təncəmbəl pə kəma kəpəj kin, k'oloku ənə: «Nəckafələ-kafələ pi waca həj icder.» **14** Mba afum aka dare dadəkə ənanater kə, kə ənasom kəkələku nde fum nwe ənckə kətən dəbe mə: «Səfər fe a fum wəkawə pəyəne su wəbel! **15** Kə fum nwe əŋkə pəsətə dəbe, nte olukus mə, k'ewə acar ən aŋe wəco kədecərə nte nwe o nwe əŋkafələ-kafələ waca mə. **16** Kə wəcar wəcəkə-cəkə ender, k'oloku: «Mariki, isətə wəco wa kəma kənəjkə mənasəj im mə.» **17** Kə fum nwe oluku: «Tentesə, wəcar wətət məyənə, bawo malomp təta tes təfət. Ti tendəsəjə a isəj am kəyənə wəbə ka sədare wəco.» **18** Kə wəcar wəka mərəj ender, kə wəkakə oluku kə: «Mariki, kəcamət kə kənəjkə mənasəj im mə, k'isətə kədejər ka ki.» **19** Kə fum nwe oluku so wəkakə: «Isəj am sədare kəcamət, məyənə wəbə kəyənə.» **20** Kə wələma ender pəloku: «Mariki kəma kam kənəjkə, inafəktər ki dəkəloto kətət iməjk. **21** Inanes'am, bawo fum wəcuca məyənə: Məyəlek mpe məntəboc mə, məpim nde mənatəbəf

mo.» **22** Kə fum nwə oluku wəmarəs kon: «Moloku mam m'indekit'əm, məna wəcar wələc! Mənacəre a incuca, k'iňlek mpe intəboc mə, icpim mpe intəbəf mə. **23** Ak'ənasənje nte mənatəsən pəsam pem amərjk pəsam mə-e? Kə nte ilukus mə, k'imbaş pəsam pem isətə sə pi kəroj kəntəngbəsə. **24** K'oloku afum aka ənanayi di mə: «Nəbəjər kə kəma kərjə, nəsən ki wəkə əsətən'em kilo wəco mə.» **25** Kə afum əhaloku: «Wəbe, wəkəkə əsətə wəco!» **26** Kə fum nwə oluku əja: «İcloku nu: Məna nwə məyo mə, amberənə sə məna wəkayi. Mba məna nwə məntəyə mə, ambaşər əm ali počka məyo mə. **27** Tamerəj tayı, nəker'əm ater'əm aje ənanatəfan a iyəne əja wəbe mə, nəfay əja mera for yem kirij.» **28** Nte Yesu elip kələku afum moloku maməko mə, k'osumpər dəpə afum kirij kəkə Yerusaləm. **29** Nte Yesu ələtərnə sədare sa Bətfase kə Betani mə, kəca ka tərə təkə aje tərə ta Tək ya Olif mə, kə Yesu osom acəpse ən darəj mərəj, **30** pəcloku əja: «Nəkə nde dare nde antefärnə mə, kə nəjkəberə-e, nəjkəbəp di səfale səfet pakot si, nse fum o fum entatəndə mə. Nəsikəli si, nəker'əm. **31** Kə təyənə fum pəyif nu: «Ta ake tə nəjsikəle si-e?» Nələku ko: «Bawo Mariki efaş si.» **32** Kə afum aje anasom mə ənəjkə, kə ənəjkə əjabəp səfale səfet pakot si pəmə təkə Yesu ənaloku əja mə. **33** Əyai kəsikəli səfale səfet, kə asərka əyayif əja: «Ta ake tə nəjsikəle səfale səsəkə-e?» **34** Kə acəpse ən darəj mərəj aje əhaloku aka sofale: «Mariki efaş si.» **35** Kə afum aje ənəjkənə Yesu səfale səfet nse, kə ənəndərsər si suma səyən sakəron, kə Yesu endə si kəron. **36** Təkə onckə kirij mə, itə afum ənəncəpərə kə suma səyən sakəron dəpə. **37** Nte əhalətərnə Yerusaləm nde pətəmbələr pa tərə ta Tək ya Olif mə, kə pəmbət kənay kərjə kənacepse kə darəj mə fəp. Kə əyayefə kəkor-koru Kanu pəpəj, bawo ənananəjk mes məwəy-wəy mme Kanu kəmməntər mə. **38** Kə əhaloku: «Kanu kəpəce pətət wəbe nwə enderənə tewə ta Mariki mə! Pəforu peyi dəkəm, kə pələl peyi Kanu mofo meyjeci ma dəkəm!» **39** AFarisi akin akin aka ənanayi kənay kərjə dacə mə, əhaloku Yesu: «Mariki, mələku acəpse am darəj ənəçəjk!» **40** Kə Yesu oluku əja: «Kə ənəçəjk-e, masar mojkulə-kule!» **41** Nte əhalətərnə Yerusaləm, a kə Yesu ənəjk dare mə, k'eyefə kəbok təta di, **42** k'oloku: «Yerusaləm, mən'əncərə məkə təkə aje pasətə pəforu mə! Mba ndəkəl tatəkə təŋbəpən'am, məfətam ti kənəjk. **43** Bawo dəsək dəndəder nde ater am ənəndənəjkər əm kande, ənakəl əm, a ənədegəbəcərən'am waca fəp mə. **44** Ənəndəsər

əm haj awut am, ali tasar tin ənafədesakər'am mpe pendedərjə pələm kəroj mə, bawo mənacəre fe tem nte Kanu kənader kəmar əm mə!» **45** Nte Yesu embəre nde kələ kəroj ka Kanu mə, k'eyefə kəbələs acaməs. **46** K'oloku əja: «Dəyecicəs, Kanu kələku: «Kələ kem, dəkətələ Kanu do kəndeyənə,» mba nəna nəñkəfəli ki təgbəkənə ta calbante.» **47** Dəsək o dəsək Yesu ənctəkəsə afum dəndo kələ kəroj ka Kanu disre. Aloyne aponj, atəkəsə sariyə s'aSuyif, kə abeki a dətəf ənactən kədif kə. **48** Mba ta ənəncərə nte ənənyo, bawo afum fəp ənəncəjkəl moloku ma Yesu, ta ənəfəj kəbut ali toloku tən tin kəne-e.

20 Dəsək dələma, nte Yesu eyi kətəkəsə afum nde kələ kəroj ka Kanu mə, pəcloku moloku motöt. Aloyne aponj, kə atəkəsə sariyə s'aSuyif kələkənə abeki a dətəf ənəmberər kə, 2 kə əhaloku Yesu: «Mələku su ma: Kətəm kəre kə məyənə mes mame, kə pəyənə fe ti-e, məboncər su nwə əsən əm kətəm ənəjkə mə.» **3** Kə Yesu oluku əja: «Ina sə, k'iyif nu k'inder toluku tin. Nəluks'əm ti: **4** Kəgəbat dəromun ka Sarj dəkəm kəncəyefə ba, ka nda afum?» **5** Kə əyayefə kəgəbekələnə təjan, ənəcloku: «Kə səlukəsə ndəkəl a dəkəm kəgəbat kənəyayefə-e, eñiyif su: «Ta ake tə ənənatəlanje Sarj-e?» **6** Kə sələku a nda afum kəncəyefə-e, aka dətəf fəp ənəncəcas su, bawo fəp ənəncərə a Sarj sayibə s'ənəyənə.» **7** Kə əhalukəsə Yesu: «Sənəcərə fe.» **8** Kə Yesu oluku əja: «Ina sə, ifələku nu kətəm nkə iñyənə mame mə.» **9** Kə Yesu əyayefə kəlok-lokər afum dətotubcənə nte: «Fum ənabəf ənəbəjkələ ya wən, k'əsən yi abəc aləma, ənatəjnə kə akakə kəcsən kə kəway, kə nkən ouwur k'ənəjkə marənt mowonu. **10** Nte tem təpim təmbəp mə, kə wəkə ənəbəjkələ osom wəcar mənə abəc əyayi mə, kəkəbəj yokom ya wən nyə pəmar ənəsən kə kəway kən mə. Mba kə abəc a ənəbəjkələ ənəsət kə, kə ənəsək, k'olukus waca wəsəkər. **11** Kə wəkə ənəbəjkələ nwə ənəbəjkərə sə kəsom wəcar wələma, kə abəc akakə ənəsət sə fum nwə, kə ənəlapəs kə, kə ənəsək, nkən sə k'olukus waca wəsəkər. **12** Kə wəkə ənəbəjkələ osom sə wəkə maas, kə abəc a ənəbəjkələ ənəbəjkərə sə wəkəkə, kə ənəbəjkərə kə. **13** Kə wəkə ənəbəjkələ nwə əyifnə: «Cəke c'indəyə-e? Wan kem nwə imbətər mə indesom. Tələma ənəjkələsə wəkəkə.» **14** Mba nte abəf a ənəbəjkələ ənəjkənə wan ka wəkə ənəbəjkələ mə, kə əhalətərnə: «Wələk kən ke əfə, wəkawə. Padif kə nte ənəjkənə ənəbəjkələ yede yəyənə yosu mə.» **15** Kə abəc aje ənəsumpər wan ka wəkə ənəbəjkələ, kə ənəwureñə

kö sajka tadarəj, kö ḥandif.» Kö Yesu eyif acəjkəl ən, «Cəke cə wəka ḥgbəjikələ nwə endeyə ḥa-ε?» 16 Kö Yesu ənəcər: «Wəka ḥgbəjikələ pəder pədifat abəc akakə fəp, pəbaş sə ḥgbəjikələ yon pəsəj yebəc ya yi abəc aləma.» Ntə afum ḥanə moloku mme mə, kö ḥaloku: «Ta tatəkə tetam kəyil!» 17 Kö Yesu ejkafəli kəro k'əməmən ḥa, k'eyif: «Cəke cə Yecicəs Yosoku yayə yoloku oj-ε?: Togbu mpe acəmbər kələ ḥanace mə, penader pəyənə oj togbu pətot, pa dacə.» 18 Nwə o nwə entəmpenə pi kəroj mə, entəpə. Məna nwə pentəmpenə sə kəroj mə, pomputuk əm.» 19 Atəkse a sariye kə alojnə apoj ḥactən kətəp Yesu waca tem tatəkə, bawo ḥanacərə a tetəjan t'ənalokə totubcənə tatəkə. Mba ḥacnəsə afum akə ḥanayi di mə. 20 Ntə ḥanafaj kəsumpər Yesu dəmoloku mə, kö ḥasom atənəs mes aje ḥanabəjənə kəyənə alompu, nte təjsərə ḥamat kəber kə wəbə dəwaca, nwə ənatəmpər kətam kə fənəntər fa dəbə da Rom mə. 21 Kö afum aje anasom mə, ḥancarj Yesu moloku: «Wətəkse, səncərə a moloku mame məjloku məctəkse mi afum mə məsək. Məfəkiti fum kənəjk kən, mba dəpə da Kanu yati də məntəkse afum dəkance. 22 Awa, mələku su ma, pəmar səsəj dut dosu Sesar wəbə wəka təf ya Rom ba, ka ta səsəj kə di?» 23 Mba kö Yesu ənəpəl towul tarjan, k'olukse ḥa: 24 «Nəmentər im pəsam gbələj bin. Alulu ḥa ana ajei pəsam papəkə-ε, kö tewe ta wəkai?» Kö ḥaloku, «Sesar wəbə wəka Rom.» 25 Kö Yesu oluku ḥa: «Awa, nəsəj Sesar pəkə pəyənə pən mə, kö Kanu sə pəkə pəyənə pən mə.» 26 Afum aje ḥanatam fe kəsumpər kə dəmoloku kənay nkə dacə. Mba ntə moloku ma Yesu menaciyane ḥa mə, kö ḥancarj. 27 Kö aSadisi aje ḥanaloku a fum əfəyəfə defi mə, ḥander ḥayif Yesu moloku mme: 28 «Wətəkse, ntə tə Musa ənacice su: «Kö fum efi pənəncə mba ta əsak wan-ε, wənc ka wəfi, pələk wəcəbokəra pəsəj wənc wəfi yuruya.» 29 Awənc camət-merəj ḥanayi. Kö wəcəkə-cəkə ənəncə, k'efi, əsak fe wan. 30 Kö wəka merəj ənasər wəran wəka wənc, 31 kö teyəfə dəndə kə wəka maas ənasər kə. Tatəkə tə tenəkə haj kö awənc aja aje camət-merəj fəp ḥanəncə wəran nwə, mba nwə o nwə əsak fe wan. 32 Telpəs oj, kö wəran sə efi. 33 Ti disre, kö dəsək dəyəfə da afi dəndəbəp-ε, an'endelək wəran wəkawəp-ε? Bawo afum ajanə camət-merəj ḥanəncə kə!» 34 Kö Yesu oluku ḥa: «Arkun kə aran a doru dande ḥanəncə.» (aiōn g165) 35 Mba aje andekiti panəjk dolompu daşan mə, pəmar ḥafəde afi dacə ḥayi sə wəyəj doru ndə dender mə, ḥafəde

ḥacnəncə. (aiōn g165) 36 ḥafətam sə kəfi, bawo pəyi ḥa pəmə mələkə, ḥa ḥandeyənə awut a Kanu, bawo Kanu kəyekti ḥa dədefi. 37 Musa olokə pəsəku pəs a afi ḥandefətə ntə Kanu kənaloku kə nde tərəntəm mpe pəncmar mə. Dəndo Musa ewe Mariki: «Kanu ka Abraham, Kanu ka Siyaka, Kanu ka Yakuba.» 38 Kö Yesu ənəcər, «Bafə Kanu ka afi k'əyənə, mba ka ayi wəyəj, bawo nno Kanu kəyi mə, fəp fəyyi wəyəj.» 39 Kö acıcas a sariye aləma ḥaloku, kö ḥaloku: «Wətəkse, mələku belbel!» 40 Kö ḥanəsə sə kəyif kə moloku mələma. 41 Kö Yesu oluku ḥa: «Cəke cə antam kələku a Krist wan ka Dawuda gbəcərəm ofə-ε? 42 Bawo Dawuda nkən yati oluku buk ba Yabura Dawuda disre: «Mariki Kanu ənaloku Mariki mem: Məder mənd'em nno kəca kem kətət, 43 haj iclip kəboc aterənə am wəcək wəm dəntəf.» 44 Kö Dawuda ewe wəsom wəka Kanu «Mariki mən», cəke cə wəkəko əntəm kəyənə wan kən-ε?» 45 Ntə afum ḥayi kəcəjkəl Yesu mə, k'oluku acəpsə ən dərəj: 46 «Nəkəmbərnə atəkse sariye s'aSuyif: ḥambətər kəcəcənə suma səpəj, ḥambətər pacyif ḥa kəyif kələ mofo mme ambəpsənə mə, ḥambətər pacsəj ḥa səcəm səkiriş sa dəkətəla Kanu da aSuyif, pacsəj ḥa dəkəndə d'abə mofo medi yeri dəcəsata. 47 ḥacbajşər acəbokəra daka daşan, ḥacbəlse salı ntə təjsərə pagbəkərə ḥa mə. Andekokiti ḥa kiti kəyənki!»

21 Kö Yesu eyekti fər, k'ənəjk ntə aka daka ḥancər kəpəcə kəajan kəjkəra ka pəsam ka kələ kəroj ka Kanu mə. 2 K'ənəjk sə wəcəbokəra wətəyo daka pəcəber fərəjk mərəj. 3 K'oluku: «Kance icloku nu: Wəcəbokəra wətəyo daka wəkawə ompoçə pətas ako fəp. 4 Bawo afum fəp, pecerəne paşan pə ḥamber kəpəcə kəajan, mba nkən, kətəyo kən daka disre omboc pəkə əyo gbəcərəm pedi mə.» 5 Afum aləma ḥancələku təta kələ kəroj ka Kanu: «Kantesə k'ələmpəsə ki masar məpat mətət kə ca yotət ya ki nyə ajsəj Kanu kəpəcə mə.» Kö Yesu oluku: 6 «Dəsək dəndəder, mame nənəgbətnə mə fəp andewuŋ mi. Tasar pəfədedənəsə tasar poləma kəroj.» 7 Kö ḥayif kö: «Wətəkse, ake tem tə tatəkə tendeyi-ε? Təgbəkərə tere tendementer a mes maməkə məmbəp-ε?» 8 Kö Yesu oluku ḥa: «Nəkəmbərnə, ta nəsəknə pətalər nu! Bawo afum ələrəm ḥandeder ḥacbajşənə kəbəcə tewe tem, ḥacələku nu: In'əfə, wəsom wəka Kanu, »**Təm təmbəp!** Mba ta nədecəmə ḥa dərəj! 9 Kö nəndəne pacləku təta kəwan, k'afum a dətəfə ḥayəjkər abe ajanə bəkəc-ε, ta

nənesə. Pəmar maməkə monuñkəne meder kərəsna, mba bafə ndekəl doru dande dendelip.» **10** K'oloku ja so: «Afum a təf əyndeyefərəne kə afum aləma, dəbə deyefərəne kə dəbə. **11** Antəf əyndeyikcə pəpəj mofo moləma, dor kə docu dendeyi. Mes mewey-wey mendeyi, kə megbəkərə məpəj mme mendeyefə nde Kanu kəyi mə. **12** Mba maməkə mendebəp, pasumpər nu, patərəs nu, pasəj nu kəkəkiti dəkətola Kanu da aSuyif a padeber nu dəbili. Andekekərə nu nda abə a təf kə akirij a sədare səpəj aləma kəkəkiti nu teta tewe tem. **13** Tatəkə tendemar nu kəloku ka təkə nəncərə tetem mə. **14** Ta nəcəm-cəmne pələrəm təyacnə tonu. **15** Ina wəkawə yati in'endekəsəj nu moloku kə kəcərə kəkətənə mes nkə ater anu nwə o nwə əntədetam kəgbəkəl mə. **16** Akomənə, awənc aja, anapa, kə abət anu yati əyndekəber nu aterənə anu dəwaca, andesəjə əlarəm kəfi nu dacə. **17** Fəp fəndeter nu teta tewe tem. **18** Mba ali kəfon konu ka dəromp kin kəfədesələ. **19** Kə nəmbərənə kəsumpər belbel-ə, nəndeyacnə nayi doru.» **20** «Kə nəndenəyək asədar əjakəl Yerusaləm-ə, nəcərə təm tatəkə a kələsər ka di kələtərənə. **21** Təm tatəkə akə əyayi Yude mə, əyayekse kəperne ka dəmərə. Akə əyayi Yerusaləm dacə mə, əyawur. Akə əyayi dəkuləm mə, ta əhabərə sə dare de. **22** Bawo dəsək dadəkə d'andeboc kiti, nte təyəsəjə mes mme anacic mə fəp meyi. **23** Pucuy pere pə tendeyonə abəkəs, kə aye əyndə əyacməsər dəsək dadəkə mə! Bawo pəyəyki popəj pendeyi dəsək dadəkə dətəf, kə metələ məpəj ma Kanu nno afum akakə əyayi mə. **24** Sakma sə andedifatə əja, təf fəp yosumpər-sumpər əja yekekərə əja pəbəle. Təm tatəkə afum acuru əhabəj Yerusaləm, haj təm nte asəj əja mə teclip.» **25** «Məyo megbəkərə mme meyefə nde Kanu kəyi mə mendeyi dədec, dəyof kə dəcəs. Dəntəf, bəkəc yendelecə-lecə afum təta pukule-kulə pa dəkəbə kə yam ya ki. **26** Afum əyndefinə kənəsə ka kəcəm-cəmne ka təkə tendedər dəntəf mə, bawo fənəntər fa kəm fəndeyikcə. **27** Təm tatəkə tə andenəyək Wan ka Wərkun kəder kəp kəroj, dəfənəntər fələrəm, kə dənərə da debeki dən. **28** Kə məyo maməkə mendecop kəder-ə, nəlompə, nəyekti səbomp, bawo kəsəj konu kəway kələtərənə.» **29** Kə Yesu oluku əja totubcənə tin: «Nənəyək kətək kəkom kə tək yələpəs nyə. **30** Nənckənənəyək yi yəleñj, nəcərə katin a kətən kələtərənə. **31** Nəna sə, kə nəndenəyək mes maməkə meceder-ə, nəcərə a dəbə da Kanu dələtərənə. **32** Kance icloku nu: Dətəmp dande dəfəcəpər ta mes mame fəp meyi-ə. **33** Kəm kə antəf yendəsələ mba

moloku mem məfədesələ.» **34** «Nəkəmbərnə belbel! Ta nəsək bəkəc yonu yetasərnə cəsata kə kəcis, kə kəcəm-cəmne ka doru dande, kə pəyi ti tatəkə-ə, dəsək dəpəj dadəkə dəndebəpən'am, **35** pəmə nte manta məngbəpərnə lop mə. Bawo dəsək dadəkə dəndebəpəne afum a doru fəp. **36** Ta nədirərnə, nəcləklokər Kanu təm fəp, nte təyəsəjə nəde nəsətə fənəntər fəmulpənə mes məkə mendedər mə fəp, nədeko nəcəmə, nəmentərnə Wan ka Wərkun, ta nəlapərnə.» **37** Dəsək dadəkə, Yesu pəctakse afum dəndo kələ kəpəj ka Kanu, k'owur kəkəcepərənə pibi nde aye «Tərə ta Tək ya Olif» mə. **38** Afum fəp, kə dec dəsək-ə, ənənəkə nde kələ kəpəj ka Kanu kəkəcəyəkəl kə.

22 Kəsata ka Cəcom cətənəyəkəl lebin nkə aye
kəsata ka Kəcepər ka Mələkə medif mə
kənalotərənə. **2** Alojnə aponj kə atəkəs sariyə s'aSuyif
əyayefə kətən nte əyayə əyadif Yesu mə, mba əyacnəsə
afum. **3** Kə Sentani səmbərə Yudas, nwə ancə «Wəka
dare da Keriyot» mə, nwə ancləm acepsə a Yesu wəco
kə mərəj dacə mə. **4** Kə Yudas əyjkə əyanənə kə abə a
alojnə kə asədar aye əyancbum kələ kəpəj ka Kanu mə,
təkə pəmar pəber Yesu əja dəwaca mə. **5** Kə pəmbət
əja, kə əyantəjnə kəsəj kə pəsam. **6** Kə Yudas owosə,
k'eyefə oj kətən təyə nte əyayə a pəber Yesu əja dəwaca
ta afum əyancəs ti mə. **7** Kə dəsək da kəsata ka Cəcom
cətənəyəkəl lebin dəmbəp nde pəmar padif ayekeziya
əyoljnə əja Kəcepər ka Mələkə medif mə. **8** Kə Yesu
osom Piyer kə Isaj, pəcləku əja: «Nəkə nəlompəsu
yeri ya kəsata ka Kəcepər ka Mələkə Medif, nte təyəsəjə
səde sədi yi mə.» **9** Kə əyayif Yesu: «Deke məfəj a
səlompəs yi-ə?» **10** Kə Yesu oluku əja: «Kə nəndəna
nəcbərə dare disre-ə, nəykbəpənə kə wərkun wələmə
pəsərə apampe əja domun. Nəcəmə kə darəj haj nde
kələ kəyjkə əyjkəbərə mə. **11** Nəloku wəka kələ kəyjkə:
«Wətəksə osom su a səder səyif'əm: Deke dəkələ deyi
nde indedi yeri ya kəsata ka Kəcepər ka Mələkə Medif
kə acepsə em darəj-ə?» **12** Endekəmentər nu kələ
darenc, dəkələ dəpəj palompəs di belbel. Dəndo kəfə
kəyjkə kə nəykləlompəs yeri ya kəsata. **13** Kə acepsə ən
darəj əyjkə əhabəp ca fəp pəmə təkə Yesu ənaloku
əja ti mə, kə əyalompəs yeri ya kəsata kəyjkə. **14** Nte
tem təmbəp mə, kə Yesu endə dəməsa kədi yeri kə
Asom ən. **15** Kə Yesu oluku: «Pəmbas im kədi yeri ya
kəsata ka Kəcepər ka Mələkə Medif yayə kə nəna, a
idetərə. **16** Bawo iclok'un, ifəsədi yi, haj təm nte təta
yi tendekələrə nde akip əja dəbə da Kanu dəntəf mə.»

17 Kə Yesu əlek təmbəl, k'eyif Kanu barka, k'oloku: «Nələk təmbəl tante, nəyerəne pedisrə pa pi, 18 bawo icloku nu, ifsəmən wen haj debə da Kanu deder.» 19 Kə teyefə day, kə Yesu əlek kəcom, ntə elip kəyif Kanu barka mə, k'entepi ki, k'əsənəs əja pəcloku: «Dis dem də dande, ndə asənə tetonu mə. Nəde nəcəyə ti ntə təyəsəjə nəccəm-cəmən'em mə.» 20 Ntə əjalip kədi yeri mə, k'elək sə təmbəl ta wən, pəcloku: «Mecir mem mme meyi dətəmbəl tante mə, m'andelonjə tetonu, mi mendecənəs danapa dofu da Kanu kə nəna. 21 Ti disrə, fum nwə endeber im aterəne em dəwaca mə, endə nno amesa əyənəs kə ina. 22 Wan ka Wərkun endəfi, pəmə təkə ancic ti mə, mba pəlec peyi fum wəkakə Endeber kə aterəne ən dəwaca mə.» 23 Kə acəpse a Yesu darəj əyəfə kəyiftənə dənda, an'eyi su dacə nwə endeber kə aterəne ən dəwaca mə? 24 Kə kəgbəkələnə kəpoj əyəfə acəpse a Yesu darəj dacə, təta kəcərə ka nwə əmbək dəkəcəmə pəcepər əja dacə fəp mə. 25 Kə Yesu oluku əja: «Abə a təf əntasərnə afum ajan, aye əyəkotənə kətam nno əyai mə. Abə akakə əyacwene «Ayə mes mətət». 26 Bafə tin tayi tə kə nəna! Mba mənə nwə encepər nu fəp mə, pəyi pəmə nwə efətə nu dacə fəp mə. Nwə əyənə wəbə mə, pəyi pəmə wəmarəs. 27 Bawo, nwə encepər nu mə əyənə, nwə ende dəmesə mə ba, ka nwə əyəkərə kə yeri dənda mə? Bafə nwə ende dəmesə mə ofə? Kə ina, iyi nu dacə, pəmə nwə əyəkərə nu yeri dəmesə mə.» 28 «Nən'ənasiməs kə ina tem ntə inayi pəcuca disrə mə. 29 It'əsəjə ntə isəjə nu debə pəmə ntə papa kem ənasəjə im di mə: 30 Ntə təyəsəjə nadi yeri, nəmun amesa əjem kəpoj nde akip əja dəbə dem dəntəf mə. Nənde səcəm sa dəbə kərəj, nəckiti cəsuñka wəco kə mərəj ca Yisrayel. 31 Kə Yesu oluku Siməj Piyer: «Siməj, Siməj! Məkəmbərnə! Sentani səntola kədəsəs'un dəsifitə pəmə kəcom. 32 Mba intolan'am, ntə təyəsəjə ta abəkəc əyekafəl'am mə. Kə məndedər'im-e, məyərəkəs bəkəc ya awənc'əm aja.» 33 Kə Piyer oluku kə: «Mariki, iwose kəkə dəbili, kə pəyənə fe ti-e, ifi kə məna.» 34 Mba kə Yesu oluku kə: «Piyer, iclok'əm, məndegbəkəl məkə kəcər'em kəmaas a kicipi kəccam.» 35 Kə Yesu eyif əja: «Ntə incsom nu ta iñsəj nu pəsam, ta iñsəj nu aloba əyəberə yamos, ta iñsəj nu cofta cəberəne mə, paka penayi yi dacə mpe nənatə-sətə mə ba?» Kə acəpse ən darəj əjaloku: «Ala! Ali pin penayi fe.» 36 Kə Yesu oluku əja: «Ndəkəl mes məsəkə! Məna nwə mərəjə pəsam mə, mələkənə pi. Məna nwə mərəjə aloba əyəberə yamos mə, mələkənə

ŋi, kə məna nwə məntəyə dakma mə, məcaməs yamos yam, məway din! 37 Bawo, iclok'un: Mənə təkə ancic mə telare nno iyi mə: «Analom kə calbante dacə.» Ntə təyənə temi mə, təmbələ fe sə kəlip.» 38 Kə acəpse ən darəj əjaloku kə: «Wəbə məbəj sakma nse mərəj.» Kə Yesu oluku əja: «Pəntəynej tante.» 39 Pəmə təkə əncəyə ti mə, Yesu endewur k'ənjəkə nde tərə ta Tək ya Olif. K'acəpse ən əyancəmə kə darəj. 40 Ntə əyambəp kəfə kərəj kə mə, k'oloku əja: «Nətəla Kanu ta nəsaknə nəbərə kəwakəs disrə.» 41 K'əmbələnə əja pəmə kələm ka tasar katin, k'əncəp suwu, k'ontola Kanu, 42 pəcloku: «Papa kə məwəsə-e, məbələn'em təmbəl pa kətərəs pampe. Ti disrə, ta təfaş tem teyi, mba tam teyi.» 43 Kə məleke mələma mowurər kə əyəfə darenc, kədəyərəkəs kə abəkəc. 44 K'abəkəc əyələcə-lecə kə, k'əyəfə kəlok-lokər Kanu, k'abəkəc əyəmpe kə, kə kawone kən kəyi pəmə ntə məcul ma məcir mendetəmpeñə dəntəf mə. 45 Kə Yesu əsək sə katola Kanu kərəj ənayi mə, k'ənjəkə pəbəp acəpse ən darəj əyadirenə bəkəc yərenç. 46 Kə Yesu eyif əja: «Ta ake tə nəndirenə-e? Nəyəfə, nətəla Kanu ta nəsaknə nəbərə kəwakəs disrə!» 47 Yesu pəsərələk-loku, kə kənay k'afum kənder, fum wəkə ancwe Yudas, nwə ənayi acəpse a Yesu darəj aye wəco kə mərəj dacə mə, pəyi əja kiriç. K'ələtərnə Yesu kakəcup kə. 48 Kə Yesu oluku kə: «Yudas, kəcup kə məndelekə Wan ka Wərkun məber kə ater ən dəwaca!» 49 Ntə asol a Yesu əyənəkə tatəkə tenakəcepər mə, kə əyəfə Yesu: «Wəbə, səntam kəsutnənə sakma sosu ba?» 50 Kə fum wəkin acəpse a Yesu darəj dacə, əncep wəcar ka wəlojne wəpəjənə aləjəs əja kəcə kətət, k'əngbinti əji. 51 Kə Yesu əyac əja pəcloku: «Nəcə tatəkə!» K'əngbürjənə aləjəs əja fum wəkakə, k'əntəmənə. 52 Kə Yesu əyəkəfələ k'əntəfərnə aləjənə apəj, abə a abum a kələ kəpoj ka Kanu kə abeki a dətəf aye əyənader kəsumpər kə mə: «Nəndər nətəmpər sakma kə tok yosutnənə, pəmə ntə nəndər kəsumpər kalbante mə. 53 Dəsək o dəsək sən'ənciyi nde kələ kəpoj ka Kanu kə nəna, ali fum ənasumpər f'əm. Ndəkəl oj, təm tonu təbəp, kə kətam ka kubump.» 54 Ntə əjalip kəsumpər Yesu mə, kə əyəkərə kə nde kələ ka wəlojne wəpəjə. Mba Piyer pəcməmən tə pəbələ. 55 K'əmot nənc abəjəkə dacə k'ande di kəsək. Kə Piyer əndə əja dacə. 56 Ntə wəcar wəyecəra wələma ənəjk kə pəndə əja dacə nənc kiriç mə, k'oloku: «Əja əyina kə fum wəkawə.» 57 Kə Piyer əyəkəfələ wəran nwə, pəcloku: «Wəran, incərə fe fum wəkawə!» 58 Pəwon fe kə wələma ənəjk kə, k'oloku: «Məna sə akin

ayi ḥa nəyənə.» Kə Piyer oluku wərkun nwə: «Ala! Bafo akin ayi ḥa səyənə.» 59 Kə dec din dencepər, kə fum wələma ənqbaç kələku: «Fum wəkawə ojwurene kənayi kə Yesu, bawo wəKalile əfə.» 60 Kə Piyer oluku: «Məna, ina incəre fe tante məjkərə kələku mə.» ḥayi kəlok-loku kə kicipi kəncam. 61 Kə Mariki ənqkaflə k'ənqbañtəne Piyer. Ko Piyer encəm-cəmne toloku təkə Mariki Yesu ənaloku kə mə: «Məndegbəkəl kətəcər'əm kəmaas a kicipi kəccam.» 62 Kə Piyer owur nde dabanjka, k'əyəkə pəbok belbel. 63 Arkun aje ḥancbum Yesu mə ḥafani kə, ḥacsut kə. 64 ḥackump kə kəro, a ḥacyifat kə nte: «Awa Sayibə, mələku su an'osut əm-ə?» 65 Kə ḥales-les kə moloku moləməs məlarəm. 66 Nte dec dəsək mə, kə abeki a dətəf, alojnə apoj, k'atəkse sariye s'aSuyif ḥambəpəsənə. Kə ḥanjekərə Yesu nde aboc kiti aSuyif ḥayi mə. 67 Kə ḥayif kə: «Kə pəyənə a mən'əyənə Krist-ə, mələku su ti.» Kə Yesu oluku ḥa: «K'iloku nu ti-ə, nəfəlañti, 68 k'iif nu so moloku-ə, nəfəluks'em mi. 69 Kəyefə ndekəl, Wan ka Wərkun pəndə Kanu nkə kəntam mes fəp mə kəsək.» 70 Kə afum fəp ḥambəjənə: «Mən'əyənə on Wan ka Kanu ba?» K'oloku ḥa: «Nən'oloku ti: Nkən iyənə.» 71 Kə ḥayiftənə: «Sede sərə so pəmar payif-ə? Səna yati, sən'enənə kə ti dəkusu.»

23 Kə ḥayefə fəp farjan, kə ḥasolə Yesu kəkekərə
kə nde for ya Pilat kirij. 2 Kə ḥayefə kəyemşənə
kə, ḥacloku: «Wəkawə səyəkə səbəp pəcgbirəf afum
kəyeykər su səbomp, ḥafati kəsəj wəbə ka doru fəp
dut, pəcwənə so «Wəyək-yek wəka Kanu, wəbə wəka
atəf.» 3 Kə Pilat eyif kə: «Mən'əyənə wəbə ka aSuyif
ba?» Kə Yesu olukse kə: «Mən'oloku ti.» 4 Kə Pilat
oluku wəlojnə wəpəj wəka kələ kəpəj ka Kanu kə
kənay ka afum: «Inəyək fe tələm o toləm nte pəmar
pasumpərə wərkun wəkawə mə.» 5 Mba kə ḥaŋgbəc
gbes, kələku: «Afum ḥo enqbiñə, pəctəkə afum atəf
ḥa Yude disrə fəp kəyefə atəf ḥa Kalile nde ənacop
mə, haj nno.» 6 Nte Pilat ene teta Kalile mə, k'eyif
kə: «Wəka Kalile məyənə ba?» 7 Nte Pilat ene a wəka
Kalile əfə mə, k'oloku a fum wəkawə, Herodu pəmar
pəkiti kə. K'oloku a pakənə kə Herodu nwə ənayi mata
maməkə Yerusalem mə. 8 Nte Herodu inəyək Yesu
mə, kə pəmbət kə, bawo enctən kənəyək kə kəyefə nte
pənawon mə, teta mes məkə encne pacloku tən mə,
pəyə amera kənəyək kə, pəyə təyə tegbəkərə nte teyefə
nde Kanu kəyi mə for yən kirij. 9 Kə Herodu eyifət
Yesu mes məlarəm, mba Yesu ənalukse fe kə nte o nte.

10 Alojnə apoj kə atəkse sariye s'aSuyif ḥanayi di,
ḥacnañkənə kəyemşənə kə. 11 Herodu kə abum on
ḥafani kə, kə ḥayo kə pəlec pəlec, kə ḥamber kə duma
d'abə, kə ḥasəj kə a pakənə Pilat. 12 Dəsək dadəkə yati
do Pilat kə Herodu ḥanabət on, ḥanaterənə cəkə-cəkə.
13 Kə Pilat ewe alojnə apoj, abe a dətəf, kə afum. 14
K'oloku ḥa: «Nənəker'əm fum nwə a nkən enqbiñə
afum kəyeykə səbomp. Mba fər yonu kirij iyifat kə, ali
tes tin inəyək fe nte ḥyo mes mame nəmboñce kə mə,
nte pəmar padifə kə mə. 15 Herodu so inəyək fe ali tin,
bawo olukse su kə. Awa! Fum wəkawə ḥyo fe nte o nte
pəmar padifə kə mə. 16 Kəsak kə k'inder k'andəlip
kəsüt kə-ə.» 17 Kəsata ka Kəcepər ka Məleke Medif nkə
o nkə, Pilat encsəkə afum yəyən wəyi dəbili wəkin. 18
Kə kənay kəmbəjənə fəp kəkule-kule: «Mədif wəkawə!
Məsake su Barabas yəyən!» 19 Anaber Barabas dəbili
teta kədəf fum, nte ḥanayefə kəyeykər abe a dətəf
səbomp mə. 20 Kə Pilat nwə ənafaj kəsak Yesu mə,
ənqboñkərə so kəyif ti kənay ka afum. 21 Mba ḥanckule-
kule: «Məcaj kə dətək yəpəmpəl! Məcaj kə!» 22 Kə
Pilat eyif ḥa so tamaas: «Pəlec pere p'əyə-ə? Inəyək fe
nte o nte pəmar padifə kə mə. Kəsak kə k'inder k'aliq
kəsüt kə-ə.» 23 Kə ḥampənə sim kəbupərə a pacaj kə
dətək yəpəmpəl. Kə sim sərən səyəkalərnə. 24 Kə Pilat
owosə kəyə təkə ḥanafaj mə. 25 Kə Pilat əsak yəyən
Barabas wəkə ḥanawer kə mə. Barabas nwə anaber
dəbili teta kədəfətənə, kə kədəf ka fum mə. Kə Pilat
əlek Yesu, k'ember ḥa dəwaca ḥayo kə təkə ḥanafaj
mə. 26 Nte ḥayi kəkekərə Yesu mə, kə ḥambəpənə kə
wərkun wələma pacwe kə Siməj, wəka dare da Siren
ənayi pəyefə dale, kə ḥaŋgbənsər kə tək yəpəmpəl nyə
anakə kəcaj Yesu mə a pəcəmə kə darəj pəkekərə yi.
27 Kə kənay ka afum alarəm kə aran ḥancəmə kə darəj
ḥacsut-sutnə bəkəc ḥacyonə kə nənəfər. 28 Kə Yesu
ənqkaflə nno ḥayi mə, k'oloku: «Aran a Yerusalem, ta
nəboke tetem! Mba nəboke te tonu kə ta awut anu!» 29
Bawo dəsək dendedər nde andələku: «Pəmbət aran
aje ḥantəbəkəs mə, pəmbət cor nce cəntəkom mə, kə
mesə mmə məntəməsər mə!» 30 Afum ḥandeləku mərə
dəsək dadəkə: «Mətəmpənə su kərəj! kə mofo menjeci,
«Məgbəpərənə su!» 31 Bawo k'ayə ti kətək kəcaj-ə,
cəkə cə andeyə kəwosu-ə? 32 Kə ḥasolənə so kəkekərə
calbante mərəj aje anakədifənə kə Yesu mə. 33 Nte
ḥambərə kəfə kələma nkə aje «Kəmbəmbələ» mə, kə
ḥancəj kə dətək yəpəmpəl dəndo, kələkənə calbante
akakə mərəj, wəkin pəyə kə kəca kətət, wəkə pəyə kə
kəca kəmeriya. 34 Kə Yesu oluku: «Papa mənəjənənə

ŋa, bawo ŋancare fe nte ŋayi kəyo mə.» Kə asədar akanye ŋayerene yamos yon ŋakote ti yampurpuŋ. 35 Afum ŋacəmə, ŋacməmən. Abe ŋacfani Yesu, ŋacloku: «Bawo eyac akə, pəyacne oj ma nkənsərka, kə pəyone a Krist ɔyone, Wəsom nwə Kanu kəyek-yek mə-ə!» 36 Kə asədar so ŋancøjne kækfani Yesu, kə ŋasəj kə mənconco. 37 ɬacloku: «Kə pəyone a mən'ɔyone wəbe ka aSuyif-ə, məyacne oj ma, mənasərka!» 38 Anacic kə domp takəronj: «Wəkawé ɔyone wəbe ka aSuyif.» 39 Kalbante kin akako anacaj mə, pəcloməs Yesu, pəcloku: «Bafə mən'ɔyone Krist Wəyek-yek wəka Kanu ba? Məyacne oj ma, kə səna!» 40 Mba kə kalbante kamerəj kəŋkə anacaj mə, kəŋgbəŋ-gbəŋjər kə, kəcloku: «Cəpə məfənesə Kanu ba, məna nwə andeyə pəmə səna mə?» 41 «Ta səna, kance kə, tante tə pəmar pasoj su kəway ka mələsər mosu. Mba wəkawé ɔyofe tələm o tələm telec.» 42 K'oloku: «Yesu məde məcəm-cəmn'em kə məndekəberə akip ja dəbe dam dəntəf-ə.» 43 Kə Yesu oluku kə: «Kance kə, iclok'əm: Məko, sən'əŋkəyi Ariyana kə məna.» 44 Daŋ dənabəp, dec dosurene afum dəsəbomp, kə kubump kəntor dəntəf fəp, tənabəle kətənc haj salifana. 45 Dec dənakale, pənabiye. Kə kəloto kələl nkə kəŋkəŋk təksə ta kələ kəpəj ka Kanu mə, kəŋgbəre dacə. 46 Kə Yesu ɔŋkulərnə dim dərənj: «Papa, ilek amera ŋem, k'imber əm dəwaca!» Nte elip kəloku moloku maməko mə, k'efi. 47 Nte wəbe k'asədar wəRom ənəjək mes maməko mənacepər mə, k'ɔŋkor-koru Kanu pəcloku: «Kance kə, fum wəkawé walompu yati ənayil!» 48 Nte kənay ka afum aŋe ŋanader kədetəjnə mes maməko mə, ŋanəjək nte tənacepər mə, kə ŋalukus ŋacsutnə bəkəc nənəfor. 49 Aŋe ŋanacare Yesu mə fəp, kə aran akə ŋanacəmbər kə kəyefə Kalile mə, ŋanacəmə pəbələ, ŋacməmən təkə mes məncepər mə. 50 Wərkun waloma pacwe kə Isifu. Ənayone aboc kiti aSuyif dacə, fum wətət, pəlomp. 51 Nkən ənawose fe kətəjnə kəsek ka moloku maməko, kə moyə ma akə. Wəka dare da Arimate ənayone, atəf ja Yude, pəckar dəbe da Kanu. 52 K'əŋkə nde Pilat eyi mə, k'ontola kə kəbel ka Yesu. 53 K'ontore kə dətək yəpəmpəl nde anacaj kə mə, k'ənepsər kə kasajke ka kəloto kətelər, k'əŋkə pəboc kə nde dəkufu nkə anayok dətasar mə. Kufu kənayi nkə anatəwup fum o fum ki disre kəresna mə. 54 Yuma ənayi, dəsək da kəlompəsnənə simiti, dəsək da kəjesəm nde ampuse Mariki mə dəcfaj kəcəp. 55 Aran aŋe ŋanasol kə Yesu kəyefə Kalile mə, ŋander kə Isifu, kə ŋaməmən kufu disre, kə ŋanəjək təkə anaboc

Yesu mə. 56 Nte ŋalip kəməmən kə mə, kə ŋalukus dare, kəkəlompəs moro kə labunde da dəris. Dəsək da kəjesəm nde ampuse Mariki mə kə ŋanəjəm pəmə təkə Kanu kəsom ti mə.

24 Tataka ta sanden bətbət suy, kə aran aŋe ŋanjəkə sə dəndo dəkufu, ŋakekəre moro mobotu ambənc məmə ŋanalompəs mə. 2 Kə ŋanjəkə ŋabəp pəbiŋkəli tasar təkə anasunce kufu mə, 3 kə ŋambəre, mba ŋanabəp fe kəbel ka Mariki Yesu. 4 Nte tes tatəkə tənciyane ja mə, kə arkun mərəj ŋawurər ja, ŋaberne yamos yomotər-motər. 5 Kənəsə kəŋjan disre, kə aran ŋancəp cəro fəp fəjan dəntəf. Mba kə afum aŋe mərəj ŋayif ja: «Ta ake to nəntənə wətofi afi dəcə-ə?» 6 Eyi fe nno! Əfətə afi dəcə! Nəcəm-cəmnə təkə ənaloku nu nte ənayi atəf ja Kalile mə. 7 Nte oncloku: «Mənə palek Wan ka Wərkun pəber kə aciya dəwaca, ŋacaj kə dətək yəpəmpəl, pəyefə defi tataka tən ta maas.» 8 Kə ŋancəm-cəmnə toloku ta Yesu tatəkə. 9 Kə ŋayefə dəndo dəkufu kəkəloku ti asom a Yesu aŋe wəcə kə pin, kəbəp kə afum alpəs akə. 10 Mari wəka Makdala, Yohanna, Mari wəka Sak kə aran aləma, aŋe ŋanəjək sə mes maməko mə, ŋaloku sə tən tayi asom a Yesu. 11 Mba moloku maməko mənayi ja pəmə nte atəŋkulu ŋandəlok-lokər ja mə, ŋanalaj fe moloku ma aran akəkə. 12 Kə Piyer eyefə, k'eyekəsə kəkə nde dəkufu. Nte ontulnə kəməmən mə, ənəjək fe daka o daka mənə məpol ma kəloto məkə menafəntərə dəntəf mə. K'eyefə k'əŋkə ndərən, pəciyanə kə təkə ənəjək mə. 13 Dəsək din dadəkə, acepsə a Yesu dərəj mərəj ŋackə dare dələma nde ancwe Emayus mə, dare denayi, nde dənabələnə Yerusalem kəkət ka dec mərəj mə. 14 Afum akanye mərəj ŋaclokenə mes məkə məncepər mə fəp. 15 Əjai kəlokənə mes maməko, ŋacgbəkələnə, kə Yesu ələtərnə ja, kə ŋasol. 16 Mba paka pələma pənciyamas ja kənəpəl kə. 17 Kə Yesu eyif ja: «Ake moloku mə nəyi tante nəjəkə mə?» Kə ŋancəmə, kə dis dəndənəce ja. 18 Kə wəkin wəkə ancwe Kəleyopas mə, oluku kə: «Məna sona gboj, məna eyi məkə Yerusalem nwə əntəcərə nte təncepər mata mame mə?» 19 K'eyif ja so: «Ake?» Kə akakə ŋaloku kə: «Nte təncepər təta Yesu weka Nasaret, nwə ənayone wədəjək wəka Kanu wəpəjə mə. ənamentər ti dəməyə kə dəmoloku, fər ya Kanu kiriŋ, kə nno afum ŋayi mə. 20 Alojne apoŋ asu, kə abe asu aka dətəf ŋalek kə, kə ŋamber kə afum dəwaca, k'ancər kə dətək yəpəmpəl. 21 Səncəm-cəmnə fo nkən enader kəwurəs pəbarj Yisrayel, mba

mame oj fəp, tataka ta maas to tante, nte mes mame mencepər mə. 22 Kance kə: A aran aloma ŋayi su daco, aŋe ŋasəŋe kə pəciyanə su mə. ŋanuŋkənena kəkə nde dəkufu, 23 nte ŋantənaŋkənena kəbel ka Yesu mə, kə ŋander ŋaloku su a məleke mowurərna ŋa, kə moloku a eyi doru. 24 Kə afum aloma ŋayina su daco, kə ŋajkə dəndo dəkufu, kə akako ŋajkə ŋabəp mes pəmə təkə aran ŋalokuna su mə, mba nkən, ŋa ŋanəŋkna fe kə.» 25 Kə Yesu oluku ŋa: «Nəna afum atəsək səbomp, bəkəc yonu yoŋwon kəlaŋ moloku mme adəŋk a Kanu ŋanaloku mə! 26 Pənamar dis dələl Krist Wəyek-ye kə Kanu tante a pədebeře debeki dən dən disre?» 27 Kəyefə ka buk ba Musa kəbəp ka yecicəs yecempi ya adəŋk a Kanu alpəs aŋe fəp, kə Yesu ələmər ŋa təkə Yecicəs Yosoku fəp yoloku tetən mə. 28 Nte ŋalotərnə tadare təkə ŋanckə mə, kə Yesu ɔyə pəmə nte ɛŋfaj kəcepər pəkə pəbələ mə. 29 Mba kə ŋamənə kə kəcepər, ŋacloku: «Məyi nnə kə səna, dec ɖefaj kəkale, kəbiye kə pəndə. Kə Yesu əmbərə kakoyi di kə ŋa.» 30 ɻande dəmesa kəkodi yeri, kə Yesu əlek kəcom, k'eyif Kanu barka, k'entepi ki k'əsəŋ ŋa. 31 Kə fər yaŋan yemərə, kə ŋanepəl kə, mba k'əsəle so fər yaŋan kiriŋ. 32 Kə afum aŋe ŋayefə kəlokənə: «Pəyina fe pəmə nte nenc deryi su dəcor, nte endenasokəsə su moloku mecič nde dəpo mə?» 33 Kə ŋayefə gbəncana babəkə kə ŋalukus Yerusalem, kə ŋajkə ŋabəp acepse darəj a Yesu aŋe wəco kə pin ŋacloŋkanə kə asol aŋan, 34 ŋacloku: «Kance kə: Wəbe ɔfətə afi dacə, k'ŋjəkə pəwurər Siməŋ!» 35 Kə afum aŋe mərəj ŋaləm so təkə tenacepər dəpo mə, kə təkə ŋananepəl kə kətepı kən kəcom pəsəŋ ŋa mə. 36 ɻayı kəloku moloku maməkə, kə Yesu nkənsərkə owurər ŋa, k'oloku: «Pəforu peyi nu!» 37 Kə ayek-ye kəntorər ŋa, kə ŋanesə, kə pəyi ŋa pəmə nte ŋaŋnəŋk tubəri mə. 38 Mba kə Yesu eyif ŋa: «Ta ake to pəyinə nu yamayama tante-e, ta ake to nəŋbəkəlnənə dəbəkəc-e?» 39 Nəməmən ma wəcək wem kə waca wem-a, ina ɔfə yati! Nəgbuŋen'em, nəməmən! Tubəri təyo fe sem, təyo fe bent. Mba ina, iyo yayəkə fəp.» 40 Yesu eyi kaloku moloku maməkə, k'ementər ŋa waca wən kə wəcək. 41 Mba nte pənananəŋkanə kəbot ŋa harj ta ŋantam kəlaŋ mə, kə ŋayı pəciyanə disre. Kə Yesu eyif ŋa: «Nəyə paka pələma pedi ba?» 42 Kə acepse ən darəj ŋawure alop ŋenekət ŋin kə ŋasəŋ kə. 43 Kə Yesu əlek alop ŋajkə k'əsəm ŋi fər yaŋan kiriŋ. 44 Nte elip kəsəm alop ŋejə mə, k'oloku ŋa: «Mes mame m'inclək'un nte inayi kə nəna mə. Mənə mes

məkə ancic tetem Tawureta Musa, yecicəs yecempi ya adəŋk a Kanu kə Yabura Dawuda mə fəp meyi.» 45 Kə Yesu əsəŋe ŋa kəsək səbomp nte ʈəŋsəŋe ŋacərə Yecic ya Kanu fəp mə. 46 Kə Yesu oluku ŋa: «Nte to ancic daYecicəs Yosoku, a dis dendelol Krist, kə teyefə dənda-e, pəfətə afi dacə tataka tən ta maas. 47 Mənə pacam kəsəkpər mera pacəmə pələmpu darəj tewe tən, kəyefə ka Yerusalem, nte ʈəŋsəŋe pəŋaŋnənə afum a təf ya doru fəp kiciya kəjən mə. 48 Nən'ŋyənə sede sa mes mame. 49 Kə ina, kəkərə nu k'inder daka nde Papa kem ənasəŋ temer kəsəŋ nu mə. Nəyi nnə dare dandə harj Kanu kəlas nu fənəntər fa darenc.» 50 Kə Yesu osole ŋa k'əŋkekərə dare kəsək ntende Betani, nte ŋambəp di mə, k'empənə waca darenc, k'ontolənə ŋa. 51 Eyi katolane ŋa, k'əsak ŋa, k'ampənə kə dəkəm. 52 Kə ŋancəpə kə mobu kəsəŋe kə pəleli, kə ŋalukus Yerusalem, pəbotu disre. 53 Tem o tem ŋanckə oj nde kələ kəpəŋ ka Kanu, ŋackor-koru Kanu.

Yebəc ya Asom a Yesu

1 Wanapa Teyofil, Inacicas kitabu kem kocəkə-cəkə disre mes mme Yesu ənacop kəyə kə kətəkse mə, **2** həj dəsək nde anapəne kə darenc, nte elip kəsəm asom ən Amera Əcəməpi ŋa Kanu disre, aŋe ənayek-yek mə. **3** Asom akakə ŋo Yesu ənamentər kance ka mes mələrəm nte ənayefə pucuy pa defi mə. K'owurər ŋa mata 40 payı wayej, pacloku ŋa mes ma debe da Kanu. **4** Dəsək dələma nte ŋayı kədi yeri kə Yesu mə, k'oloku ŋa: «Ta nəbole dare da Yerusaləm, mba nəkar tes nte Papa ənasən temer kədesəj mə, təkə nənanə icloku mə: **5** Dəromun Saj əncgbət afum teta Kanu, mba nəna kəgbət dəromun dəAmera Əcəməpi ŋa Kanu disre kə nəndəsətə mata mame.» **6** Akə ŋanalоjkane mə kə ŋayif Yesu: «Wəbə, təm tante tə məndələmpəsə Yisrayel dəbə ba?» **7** K'oloku ŋa: «Təncəmə fe nu dəpə kəcərə ka tem kə dəsək nde Apa Kanu əncəməməne kəyə təfaj ton katam kən disre mə. **8** Mba nəndəsətə fənəntər kə Amera Əcəməpi ŋa Kanu ŋendedər nü-e, təm tatəkə nəndeyənə atəjne aŋe mes məncepər fər yəyan kirij mə nde dare da Yerusaləm, atəf ŋa Yude fəp kə atəf ŋa Samari kəkəbəp cəpəc ca doru fəp.» **9** Nte elip kələku tatəkə mə, afum aŋe ŋanayi di mə fəp ŋanagbətnə Yesu nte əncpəne kə mə, kə kəp kərjkump kə, ŋanctam fe so kənəŋk kə. **10** Nte Asom ən ŋanagbətnə kəm Yesu pəcpə darenc mə həj k'əsəle. Gbəncana babəkə kə məlekə mərəj memberne yamos yomotar-motər mémentərnə ŋa, **11** kə moloku: «Afum a Kalile, ta ake tə nəncəməne kəməmən kəm-e? Yesu, wəkakə əmpə dəkəm fər yonu kirij mə, tənəŋgbətnə kə pəcpə mə, t'endəsə-der.» **12** K'asom a Yesu ŋalukus Yerusaləm kəyəfə nde tərə təkə aŋwe «Tərə ta tək ya Olif», mpe pəntəboləne dare mə. Pəbol-bolu mpe dīne da aSuyif doncwəsə fum kəkət pəbəp simiti, dəsək da kərjesəm mə. **13** Nte ŋambəre dare mə, kə ŋampə dəkələ da kəroj nde ŋancndə mə. Afum aŋe ŋanayi di mə: Piyer, Isaj, Sak kə Andəre, Filip kə Təma, Bartelemy kə Matiye, Sak wan ka Alfe, Simon əwəsimse təta atəf, kə Yudas wan ka Sak. **14** Fəp fəjan kəfə kin kə ŋancə kətəla Kanu təm o təm kə aran, kəbəp ka awənc a Yesu, kə iya kən Mari. **15** Dəsək dələma mata maməkə disre, afum aŋe ŋanayi di mə, ŋancə həj afum tasar tin kə wəco mərəj. Kə Piyer eyəfə awənc ən dacə, k'oloku: **16** «Awənc im aŋa: Pənamər yecicəs ya dəkitabu yələrə. Ti disre Amera Əcəməpi ŋa Kanu nŋe Dawuda ənanurjkənə kələku

tətə Yudas, nwe ənasole aŋe ŋanasumpər Yesu mə. **17** Analəm Yudas su dacə, səpaŋne yebəc yin yayi. **18** Nte elip kəsətəne abəf pəsam pa kiciya kən mə, k'əŋgbəkne, k'entəmpəne tekirij k'ewaline kor kə təsənə sumpa sən fəp kəsamsər dəntəf. **19** Tes tə nte aka Yerusaləm fəp ŋanacərə mə, ti tənasənə pawə dələ dadəkə «Hakeldama», ito tatəkə kusu kərjan «Dələ da mecir». **20** Bawo anacic nde Yabura Dawuda disre: «Kələ kən kəyə fos, ali fum ta pəyi ki!» K'ənacicas so: «Wələma palek dəkəcəmə dən!» **21** Mənə paməmənə afum aŋe ŋanccəmbər su təm nte Yesu əncpə pəctor kə səna mə, mənə wəkin pəyi su dacə nwe endeyənə wətəjnə mes mme menacepər fər yən kiriç kəyefə ka Yesu afi dacə, mənə wəkayi so pəyənə wənatəjnə mes fəp kələk kəgbət ka Saj teta Kanu, həj dəsək nde Yesu ənayefə su dacə mə.» **22** Awa kə ŋamentər afum mərəj: Matiyas, kə Isifu nwe ancwe Barsabas, pacdejər kə so təwe ta Yusutu. **24** Kə ŋantola Kanu nte: «Wəbə, mənə nwe məncərə bəkəc ya fəp mə, məmentər su gbasja wəkin nwe məlek kədeconc Yudas akəŋe mərəj dacə mə. **25** Təsənə wəkayi kəcop su dacə yebəc yən, pəlek dəkəcəmə nde Yudas ənasak a k'əŋkə kəfə nkə kəmar kə mə.» **26** Kə ŋaŋkot yampurjup kə təsurenə Matiyas nwe anaberəne Asom aŋe wəco kə pin mə.

2 Nte Dəsək da kəsata ka Tataka ta wəco kəcamət dənəbəp mə, alaŋ a Yesu fəp ŋanalоjkane kəfə kin. **2** Gbəncana babəkə kə pukule pəyəfə dəkəm mpe ənəwurenə pukule pa afəf ŋəpəj mə, kə pəlas kələ kərjkə ŋanandə disre mə. **3** Kə memer mowurər ŋa mme ənəwurenə ma nənc mə. Kə meyerəsənə fəp fəjan, kə temer təntəpənə nwe o nwe dətəbu. **4** Kə Amera Əcəməpi ŋa Kanu ŋender ŋa fəp, kə ŋayefə kəcəp nwe o nwe kusu kəcuru. Amera Əcəməpi ŋənəsənə ŋa kəcəp tatəkə. **5** Awa təm tatəkə aSuyif əsumpər dīne gbiy aŋe ŋanayefə təf ya doru fəp mə, ŋanandə dare da Yerusaləm. **6** Nte ŋane pukule mpe mə, kə ŋayekə kəkə di. Kə pənciyane acikəra fəp nte ŋane afum a Kalile ŋaccəp nwe o nwe kusu k'acəkəra mə. **7** Pəciyane, kə kusu kəwos kərjkə disre, kə ŋayifənə: «Afum akəŋe ŋalok-loku mə, bafə aka Kalile ŋa ba? **8** Ake'sənə nte səna dacə, fum o fum enə ŋaccəp kusu kən mə? **9** AParto, aMede, aka Elam, aka Mesopotami, aka Yude, aka Kapados, aka Ponto, kə aka Asi, **10** aka Firiki, aka Parfili, aka Misira, aka Libi andə a atəf ŋa Sirən, aRom, **11** aSuyif kə acikəra aŋe ŋanctubucnə pətət pa dīne da aSuyif mə: Aka

Krit, aka Arabi, səjne ŋa ŋacloku cusu cosu mes məpər ma Kanu!» **12** Kə cusu cəwos ŋa kə pəyi ŋa yamayama, kə ŋayifene tarjan: «Çake cə tante tololu-e?» **13** Mba kə aləma ŋarfani ŋa, ŋacloku: «Member mobotu mə ŋanembəre!» **14** Kə Piyer eyefe k'encəmə kə asom a Yesu aje wəco kə pin, k'empəne dim pəcloku kənay nkə: «Afum a Yude kə nəna aje nəndə dare da Yerusaləm mə, nəsu ləyəs, nəcəjkəl belbel moloku mem! Nəcəre ti: **15** Afum akarə ŋancis fə pəmə təkə nəcəmcəmne ti mə, bawo bətbət b'ayi bambe. **16** Mba təkə aŋnabi Yowel ənaloku mə teyi kəcepər: **17** «Kə Kanu kələku mata məlpəs: «Indesamsər Amera ŋem nno afum fə ŋayı mə. Awut anu arkun kə aran ŋande ŋacdəjk cəsayibe-e. Indesəj awut atəmp anu kənəjk ka məyo mem, indewərəpəs sə afum anu atem.» **18** «Ey, » Kanu kələku, «Indeyərəs Amera ʃecəmə ŋem acar em arkun kə aran, mata maməkə, ŋandedəjk cəsayibe-e. **19** Indementər mes məwəywey məlarəm dəkəm kə megbekərə ma Kanu nno dəntəf: Mecir, nənc, kə acul ŋa kinime. **20** Dec dendesəkpə kubump, kə ŋof ŋesəkpə mecir. Maməkə mendecepər a dəsək da Wəbə dedebəp, dəsək dadəkə dəmbək kə dentesə. **21** Nwə o nwə endekorne Mariki mə endefis.» **22** Afum aka Yisrayel, nəcəjkəl moloku mame!: Yesu wəka Nasaret, fum nwə Kanu kəmentərə nu debeki dən mə, dəməs məwəy-wəy, dəməpər, dəmegbekərə pəmə tatəkə nəncəre ti mə, **23** fum wəkawə anasəj nu kədif kən pəmə təkə Kanu ŋanawose ti kə kəsəj təkətəne ta ti mə. Nənim kə nəncəj kə dətək yepəmpəl kəmar ka waca wa acikəra. **24** Kanu kəyekti kə kəngbintər kə pəcuy pa defi, bawo defi dənatam fə kəməŋkərə kə. **25** Dawuda ənanujkəne kələku dəyecicəs yecəmə təta Yesu: «Incnəjk Mariki təm fəp fər yem kirij, ifsyikcə, bawo ey'im kəca kətət. **26** It'əsəjə nte abəkəc ŋem ŋeyi dəkəsata mə, kə temer tem tesikale dəpəbotu. Dis dem yati dendekorjesəmə kəgbekər amerə. **27** Bawo məfədəkəsək im dəbiya məfədəkəsək wəsoku kam pəte. (**Hadəs g86**) **28** Məsəj'em kəcəre səpə sa kəcepərəne doru, kiyi kam ina kəsək kəndekolas im pəbotu.» **29** Awənc im aja! Nəwəsə iloku nu nte kələj disre təta wətem Dawuda: Ənafi, k'awup kə, kə kufu kən kəyi su sə məkə dəcə. **30** Mba nte Dawuda ənayəne sayibe mə, əncəre sə a Kanu kənadərmə kə a kəndədəs wənsə kən wələma dəcəm da dəbə dən kəroj. **31** Dawuda ənanujkəne pənəjk kəyefe ka Krist dəkufu, ənanujk nte tendedər mə k'oloku ti: a anasak fə Krist dəbiya, dis dən dənətə fe dəkufu. (**Hadəs g86**) **32** Yesu wəkakə,

Kanu kəyekti kə, səna fəp səyənə sede aka ti. **33** Kə Kanu kəmpənə Yesu kəfo kəleli, k'endəs kə kəca kən kətət. Kə Yesu əsətər nkən apa Kanu Amera ʃecəmə ŋejə analoku kədesəj mə, k'eyerəs tatəkə nənəjk kə nəne mə. **34** Bafo Dawuda ənapə darenc, nkən yati oluku: «Mariki Kanu oluku Mariki mem: «Mənd'em nno kəca kem kətət, **35** həj iclip kəboc aterənə am wəcək wəm dəntəf mənas-nas ŋa.» **36** Pəmar aka Yisrayel fəp ŋacəre ti belbel: Kanu kənasəjə Yesu kəyənə wəbə wəyek-yek kən, Yesu wəkakə nəncəj dətək yepəmpəl mə.» **37** Ntə afum ŋane moloku maməkə mə, kə mosumpər ŋa, kə ŋayif Piyer kə asom a Yesu akə: «Awənc su aja, cake cə pəmar səyə oj-e?» **38** Kə Piyer oluku ŋa: «Nəsəkpər mera yonu, nəlomp! Nwə o nwə pəsətə kəgbət dəromun tewe ta Yesu Krist disre, nte təjsəjə pəjərənəne kiciya ka wəkayi mə, nəndəsətə sə Amera ʃecəmə ŋa Kanu. **39** Bawo, kəpoçə nkə Kanu kənasəjə temer mə, konu kə, kə awut anu kəbəp ka akə ŋayi pəbələ mə, həj kənay ka afum nkə Wəbə Kanu kəsəj endewe mə.» **40** Kə Piyer oluku ŋa sə moloku məlarəm nte təjsəjə ŋanenə kə mes məmə menacepər fər yən kirij mə. K'engbiyər ŋa, pəcloku: «Nəyacnə detəmp dəndə dəŋkafələ-kafələ mə!» **41** Afum əlarəm ŋawəsə kəgbət dəromun təta Kanu. Dəsək dadəkə afum wul maas ŋamberəne akə ŋananujkəne kələj mə. **42** Kə ŋancəjkəl təm fəp kə belbel metəkse ma asom a Yesu, kiyi kərəj tes tin, kəpəjne kərəj dap da yeri, kə kətəla Kanu. **43** Kə kənəsə kəsumpər nwə o nwə bawo Kanu kəncəmətərə mes məpər kə mes məwəy-wəy məlarəm waca wa asom a Yesu. **44** Akə ŋanalaj mə fəp ŋanayi tes tin ŋacyerəne məpə o məpə ŋaŋsətə mə. **45** Kə ŋancaməs daka dəkə ŋanayə mə, kə ŋayer pəsam papokə ŋacməmən təkə pəcucanə pencepərəne mə. **46** Dəsək o dəsək ŋanclojkənə nde kələ kəpəj ka Kanu, ŋacdinəne yeri kəfo kin nde wolo wəjan, ŋacdine yi mera yobotu kə bəkəc yoforu. **47** ʃəkkor-koru Kanu, kə mes marjan məmbət afum fəp. Kə Mariki nkən əmberəne dəsək o dəsək kəgbə ka aje encyac mə.

3 Dəsək dələma Piyer kə Isaŋ ŋampə nde kələ kəpəj ka Kanu dec dərəfəy, dec nde antola Kanu mə. **2** Tosureṇə pasare wəbəc nwə arjkome kətəkət mə. Dəsək o dəsək anckəkərə kə padəs nde kusunjəka kələ kəpəj ka Kanu. Dəndo wəbəc nwə onctolənə daka nənəfər disre afum aje ŋancbərə kələ kəpəj mə. Kusunjəka nkə ancwe «Kusunjəka Kətət». **3** Ntə ənəjk

Piyer kô Isaj aje ḥancô kâberê kâlô kâpôj mô, k'eyefê kâtola akakô nônöfôr disre. **4** Piyer kô Isan ḥangbâtne kô, kô Piyer oloku: «Mâgbâtne sul!» **5** K'engbâtne ja pækcar kâdesâtêr ja paka polom. **6** Mba kô Piyer oloku oj: «Ali pësam iyo fe, mba mpe iyo mô, ip'indesoj'äm: Tewe ta Yesu Krist wêka Nasaret, mâyefe, mäköt!» **7** Gbâncana babokô kô ḥasumpär kô kâca kâtât kô ḥayekti, wecak kô mögbölköc mòn yencêp. **8** Kësörne katin k'eyefê k'encâme, k'elek wecak kâköt. K'osol kô ja, kô ḥambere kâlô kâpôj ka Kanu disre, pækçat, pâcyoke, pækcor-koru Kanu. **9** Kô afum fêp ḥanayêk fum nwê pækçat, pækcor-koru Kanu. **10** Ançnepel kô, nkön encinde nde kâlô kâpôj nde «Kusunjka Kâtât», pækclane daka nônöfôr disre. Kânesê kô pâciyanê kâmbap afum fêp teta tokô tenabap kô mô. **11** Nte fum nwê enader payı oj ta eñyefê Piyer kô Isaj dâtöf mô, kânesê disre kô afum fêp ḥayekse kâköt nde aker një aje «Aker ja Sulemani», nde Piyer kô Isaj ḥanayî mô. **12** Nte Piyer enaŋk ti mô, k'oloku afum: «Aka Yisrayel! Ake'soŋe nte tante t'enciyane nu mô? T'ake tâ nêŋbâtne su pêmô fânontar fosu, kô pâyone fe ti-ε, dosoku dosu disre dôsöje fum wâkawê kâköt? **13** Baſo tatökô tâ de! Mba ti disre, Kanu ka atem asu Kanu ka Abraham, Kanu ka Siyaka, kô Kanu ka Yakuba kânayek-yeķas wêmaras kôn Yesu. Mba nkön nâna nânalek, kô nâsöŋ abe, nace kô for ya Pilat kiriŋ, ali nte Pilat enacem-cemne kâsak kôn mô. **14** Nâna nânace nwê ɔyone wâcempî kô walompu kô nâluku a pawose kâsake nu wâdifat afum dare disre. **15** Nânadif wakiriŋ wêka doru, mba Kanu kânasöŋe kô kafôte afi dacô. Sân'ɔyone atâjne aka ti. **16** Anasöŋ fânontar fum wâkawê nêŋbâtne kô nâncare mô. Kâlaŋ kôn Yesu gâcârâm kâsöŋ fum wâkawê fânontar. Kâlaŋ kôn Yesu kâsöŋ kô kâtamne kej for ya fêp fonu kiriŋ. **17** Ndekel oj, awenc im aja, incâre a kâtocare konu kânasöŋe nu kâyô tatökô, nâna kô abe anu. **18** Kanu kânalas tâkô kânauyêkene kâloke cusu ca sayibe ôn fêp mô: A pânamar dis dôlôl Krist, wâyek-yeķ kôn. **19** Nâsâkçat bâkac yonu, nôluksorâ nte tâjsoŋe paŋaynene kiciya konu mô, **20** nte tâjsoŋe Wâbe Kanu pagbôkare so kâkere nu tem ta kâjesâm, Yesu nwê ananauyêkene kâyekyekê nu mô. **21** Nkön kôm kâtompär haj tem nte mes mme Kanu kânaloke tem tobol-bolu cusu ca sayibe ôn sâcempî mô melare. (**aiōn g165**) **22** Arjnabi Musa enaloku: «Wâbe, Kanu konu, endekere nu sayibe pêmô ina. Fum wâkin wêka awenc anu dacô endeyi, nade nâcayêk kô moloku mamökô ende pâcloku nu mô

fêp. **23** Nwê o nwê ontâdecâjkel wâdajk wâkakô mô, andelâsâr kô. Endemâlkê afum a Kanu dacô. **24** Sayibe fêp kayefê aynabi Samiyel haj aje ḥanacânc kô mô, ḥanaloku teta mataka mamökô, kô ḥanjdaŋk mi. **25** Nâna, awut a sayibe ja nayone, kô nayone so awut a temer tâkô Kanu kânacajâs kô atem anu mô, kâcloku Abraham: «Afum a doru fêp ḥandessotâ kâpocé kâtât kem teta kâbânda ka dokom dam.» **26** Te tonu tâ, Kanu kânauyêkene kâyekti wâcar kôn, k'osom kô kâdetolane nu, pâsâkçat nu nwê o nwê abâkac njon njelc, njayone kô njotat.»

4 Piyer kô Isaj ḥanayî kâlok-lokâr afum tem nte alojne a kâlô kâpôj ka Kanu ḥanabere kô wâbe ka asôdar aje ḥancbum ki mô, kô aSadisi. **2** Pânatele ja nte ḥanane Piyer kô Isaj njactâkse afum a fêp fândefôte afi dacô pêmô nte Yesu ɔfôte afi dacô mô. **3** Kô ḥasumpär Piyer kô Isaj, kô ḥandâs ja pacbum ja dâbili haj dockosok, bawo pânabiye. **4** Afum alârâm aloma aje ḥanane moloku maŋan mô, ḥanalar, delay daŋan denabap arkun wul kâcamat. **5** Dockosok abe ajan, abeki apoj a dâtöf, kô atâkse a yecicas ya Arjnabi Musa ḥambâpsene Yerusalem **6** kô wâlojne wâpöŋ Anas, kô Kayifa, Isaj, Aleksandar, kô ako ḥanayone aka kâbânda ka dokom da alojne apoj mô. **7** Kô ḥancâmbâr Piyer kô Isaj for yaŋan kiriŋ kâyifat: «Fânontar fâre, kô tewe ta ana tâ nayone tante-ε?» **8** Awa kô Amera ñecempî ja Kanu ñelare Piyer, kô ñeosöŋe kô kâlok kô: «Abe a afum kô abeki a dâtöf: **9** Ayifat su mokô teta pâtöf mpe ɔyone wâlanyuru mô, kô nte antamâs kô mô. **10** Nâcâre ti belbel, fêp fonu kâbap ka aYisrayel: Tewe ta Yesu Krist wêka Nasaret, wâko nânacaj dâtök yepampal, ako Kanu kânasöŋe kô kafôte afi dacô mô, tewe tân tâsöŋe nte fum wâkawê encâme nu dacô potamne mô. **11** Nkön Yesu ɔyone togbu mpe nâna acâmbâr kâlô nânafanî mô, mba enayone togbu pâtöf pa dacô. **12** Nkön gâcârâm entam kâsöŋ su kâfis. Kanu kânasöŋ fe tewe toloma ta fum nnâ doru dande nte pâmar payacnenê mô.» **13** Nte abeki aje ḥanayêk Piyer kô Isaj ḥabâkne mô, kô pâciyanê ja, bawo ḥanacâre a afum gâcârâm ḥanayî aje ḥanatâtakas mô. Kô ḥanepel ja dacô aki ḥanayî kô Yesu mô. **14** Mba nte abeki apoj ḥancayêk fum nwê anatamâs pâcâme ja for kiriŋ mô, ḥanayî fe toloku. **15** Kô aboc kiti aSuyif ñaloku Piyer kô Isaj kâwur ka dâkâlô nde aycifat ja mô, kô ḥameyksene tanjan, **16** kô ḥayifene: «Câke c'andeyo afum akayê-

ε? Bawo təsəkər aka Yerusaləm fəp a ḡa ḡasənje ko tegbekərə ta Kanu tante teyi. Afətam kəgbəkəl ti. **17** Mba, nte aŋyo a ta əsam nno afum ḡayi mə, paberjne ḡa, pamənə ḡa kaclok-lokər nwə o nwə tewe tatəkə. **18** Ko ḡawə ḡa, ko ḡambəjnə ḡa kətələku ko kətətəksə afum tewe ta Yesu. **19** Piyer ko Isaj ḡayif ḡa: «Pəmar fər ya Kanu kiriŋ paleləs nəna patas Kanu Nkən ba? Nəna nəməmən ti belbel, **20** bawo səna səfətəm kəyi ta sələku təkə sənəjk kə təkə səne mə-ε.» **21** Ko aboc kiti ḡəngbəkərə so kəbenjəsnə ḡa, ko ḡasak ḡa. ḡanasətə fe ətes nte andejə ḡa a patərərəsə ḡa ti mə bawo afum fəp ḡəncor-koru Kanu teta təkə tənacepər fər yanjan kiriŋ mə. **22** Fum nwə ənasətə tegbekərə ta kətaməs tatəkə mə, ənatam kəsətə meren wəco maŋkələ pəcepər. **23** Nte asak Piyer ko Isaj mə, ko ḡaŋkə ḡaləmər afum ajan təkə alojne apon kə abeki a dətəf ḡanaloku ḡa mə. **24** Nte ḡane moloku mame mə, kətəjnə disre kə ḡampənə sim nno Kanu kəyi mə, ḡacloku: «Wəbe, məna nwə mələmpəs kəm, antəf, kəba kə ca yoko yezi ki mə fəp, **25** dəAmera ḡecəməpi ḡo mənalokə kusu ka kas kosu Dawuda wəmarəs kam: «Akesənje nte metəle məpoj məncepərər afum a təf mə? Akesənje nte afum ḡantəjnə mes mme məntədeləpsər mə? **26** Abe a doru kərkər ḡalompəsnə teta kəyefərenə, kə akirij ḡaloŋkane kə ḡantəjnə pəlec nno Wəbe Kanu kə wəyek-yek kən ḡayi mə.» **27** Bawo kance, Herodu kə Pəjse Pilat ḡantəjnə pəlec dare dəndə disre atəyənə aSuyif kə aYisrayel nno wəmarəs kam wəcəməpi Yesu eyi mə, nwə mənayek-yek mə. **28** ḡanayə mes fəp mme mənanuŋkənə kəwose kəyo mə. **29** Ndəkəl oj, Wəbe, məgbəkərə kəbenjəsnə kəjan, məsənje acar am kəbəknə kələku toləku tam kance disre. **30** Mətənci kəca nte təsənje kətaməs, məgbəkərə, kə mes məwəyey-wəy meyi tewe ta wəcar kam wəsoku Yesu. **31** Nte ḡalip kətəla Kanu mə, kə kəfə kəjəkə ḡanalonjkanə mo kəyikcə, kə Amera ḡecəməpi ḡəsənje fəp fajan kələku toləku ta Kanu kəbəknə disre. **32** Kənay nkə kənalaj mə, ḡasətə bəkəc yin yayi, kə ḡayənə so akin ayi. Nwə o nwə oncloku fe a nkən sona ɔyə daka dən, mba a fəp fajan fo ḡanapajne di. **33** Asom a Yesu ḡancloku təkə ḡanənəjk kəfətə ka Mariki Yesu afi dacə mə. Ko kəmar ka Kanu kəyi alaj fəp kəroj. **34** Afum akajə dacə, nwə o nwə abəkəc ḡenalecə fe so teta kətəyo kən daka, bawo aŋe ḡanayə dələ, kə pəyənə fe ti wələ mə, ḡanacəməs yi. Ko ḡaŋkərə kəway ka ca yayəkə, **35** ko ḡambocər ki asom a Yesu dəntəf. Kəway kəjəkə k'ancyer nwə o nwə kə təkə pəcuca peyi kə mə. **36** Isifu

wəka kor ka Lewy ənayi, nwə asom a Yesu ḡancwe Barnabas mə, itə tatəkə kusu kəjan «Wəcəpəs bəkəc.» Nde dare da Sipər anakom kə. **37** Nkən ənacəməs antəf ḡəyə ənayi mə, k'əŋkərə kəway kəjəkə fəp k'ender pəbocər ki asom a Yesu dəntəf.

5 Wərkun wələma ənayi pacwe kə Ananiyas, kə wəran kən Safira, kə ḡancəməs antəf ḡəyən. **2** Kətəjnə disre kə wəran kən, k'Ananiyas embələr kəway ka antəf ḡəyəkə k'əŋkərə kəway kələpəs nkə k'əŋkə pəbocər ki asom a Yesu dəntəf. **3** Ko Piyer eyif kə: «Ananiyas, ake'sənje nte məwəsə Sentani səsənə am kəyembər Amera ḡecəməpi mə? Məmbələr kəway ka dələ. **4** Nte dale dəndə denayənə dam mə, ak'ənayənə tə məməyəkərnə di-ε? Ali nte mənacəməs di mə, pəsam papəkə, bafo pam penayi ba? Akesənje kəyə təntə-ε? Bafo afum ḡo məyembər de, mba Kanu!» **5** Nte Ananiyas ene moloku maməkə mə, k'entəmpənə, k'əŋgbıj kifir, k'əfi. Ko kənəse kəpəjə kəsəmpər akə ḡanane ti mə fəp. **6** K'atəmp ḡəyəfə kə ḡanəpərər kə arəfən, kə ḡaŋkə ḡawup. **7** Nte dec maas dəncepər mə, kə wəran ka Ananiyas embərə, ta əncərə təkə tənacepər mə. **8** Ko Piyer eyif kə: «Məlok'im ma kənce: Kəway kəjəkə kə nəncəməs dələ ba?» Ko wəran nwə oləku «Ey, kəway kəjəkə yati kə.» **9** Ko Piyer oləku kə: «Akesənje nte nəntəjnə kə nəwak Amera ḡa Wəbe mə-ε? Məcərə a aŋe ḡawup wos əm mə, ḡayi nde dəküsүjka, kəkekərə kə ḡander so məna.» **10** Gbəncana babəkə k'entəmpənə kə wəcək dəntəf, k'əŋgbıj kifir. Ko atəmp ḡambərə kə ḡambər kə pəfi. Ko ḡaŋkərə kə, kə ḡaŋkə ḡawup wos kəsək. **11** Ko kənəse kəpəjə kəsəmpər kələŋkane ka alaj fəp kə akə ḡanane moloku maməkə mə. **12** Asom a Yesu ḡancyo məgbəkərə kə mes məwəyey-wəy məlarəm mme menayi afum dacə mə. Alaj fəp ḡanacəmə kəfə kin nde akər ḡəyə «Aker ḡa Sulemani» mə. **13** Afum alpəs ḡancəsə kənəŋkəl ḡa, mba ḡancyekyekəs ḡa. **14** Kənay ka arkun kə aran aŋe ḡanalaŋ Wəbe mə, ḡancla oj kəla dəm. **15** Packərə atətaməs səpə fəp packərə ḡa dəyalə kə dəsəpəkə nte təsənje kə Piyer ender-ε, andulu ḡən gəbərəm ḡətəm kəbəp wələma mə. **16** Kənay ka afum aŋe ḡanayi sədare nse sənakəl Yerusaləm mə, ḡancyekəs kəkərə Yerusaləm atətaməs nde asom a Yesu ḡanayi afum aŋe yəŋk yələc yənasən dotoŋkulə mə, fəp fajan anatəməs ḡa. **17** Wəlojne wəpoj kə aSadisi aŋe ḡasol mə ḡayefənə kəraca. **18** Ko ḡantəp asom a Yesu waca kə ḡambər ḡa dəbili. **19** Ko ḡantəp asom a Yesu waca kə ḡambər ḡa dəbili.

Pibi papəkə disre kə məlekə ma Wəbə Kanu menjbiti cumba ca bili babəkə, kə mowurenə ŋa. Kə məlekə moloku ŋa: **20** «Nəkə kələ kəpəj, nələku afum moloku kə mes fəp ma təkətəne ta doru dandə.» **21** Nte ŋjane moloku maməkə mə, kə asom a Yesu ŋajkə bətbət suy nde kələ kəpəj, kə ŋancop kətəkse di afum. Kə wəlojnə wəpəj ender kə aksə enasole mə. Kə ŋjave aboc kiti alpəs aSuyif kə abeki apəj aka Yisrayel fəp, kə ŋasom a pakə pawurenə asom a Yesu dəbili, pakərə. **22** Kə asədar ŋafə ŋako afum aje ŋawur ŋambəp fe ŋa dəbili, kə ŋalukus. Kə ŋajkə ŋaloku ti abə aje ŋanasom ŋa mə, ŋacloku: **23** «Sərjkə sabəp cumba ca bili pacar ci belbel, abum a ci ŋacəmə dəkəcəmə danjan, mba sənqbiti ali fum səmbəp fe bili disre.» **24** Nte ŋjane moloku maməkə mə, kə pəyi wəbə ka asədar a kələ kəpəj kə alojnə apəj yamayama teta afum akəjə, kə ŋayifnə cəke cə tes tante tendeləpəsər-ə? **25** Kə fum wələma ende pələku ŋa: «Afum aje nənaber dəbili mə ŋayi nde kələ kəpəj, ŋactəkse afum.» **26** Asədar a kələ kəpəj kə wəbə kəjan ŋajkə kələk asom a Yesu, kə ŋajkərə ŋa pəforu disre, bawo ŋananesə afum kəcasas ŋa. **27** Nte asədar ŋajkərə asom a Yesu mə, kə ŋancəmbər ŋa fər ya aboc kiti aSuyif kiri. Kə wəlojnə wəpəj eyifət ŋa, **28** k'oloku: «Bafə sənamənə nu kətəkse so afum teta tewe tante ba? Nəlas Yerusalem mətəkse monu! Kə nələku gbes a mənə nəlojər su pələc pa defi da fum wəkawə.» **29** Piyər kə asom a Yesu ŋaloku: «Kəcəjkəle Kanu kəncepər ka afum! **30** Kanu ka atem asu ənəsəŋjə Yesu kəfətə dədefi, nwə nənacar dəkətək yəpəmpəl mə. **31** Kanu kəndəsərnə kə kəsək bawo nkən əyone wəkirij kə wəyac, nte tərjsərə pəsoj aka Yisrayel kəsəkpər bəkəc ŋacəmə dəpə da Kanu darəj, paŋajnenə ŋa kiciya kəjan mə. **32** Səna səyənə atərjnə a moloku kə mes maməkə fəp, səna kə Amera Əfecəmə niye Kanu kəsəj aje ŋaleləs kə ŋawose toluku tən mə.» **33** Pənatələ aboc kiti aje ŋancəjkəl ŋa mə haj pəcepərər, kə ŋafaj kədif ŋa. **34** Mba wəFarisi wələma enayi ŋa daco, pacwe kə Kamaliyel. Wətəkse sariye enayi, nwə afum fəp ŋanabətər mə. K'eyefə aboc kiti aSuyif daco, k'oloku a pawurenə afum akəjə kəresna, **35** k'oloku: «Arkun a Yisrayel! Nəkembərnə belbel nte nəndəyə afum akəjə mə. **36** Towon fe, Tudas ənadət banca, afum masar maŋkələ ŋanacek kə darəj. Mba anamələk kə, afum aka enasole mə fəp k'ambələs ŋa. Ali wəkin anasak fe. **37** Nte tətəkə təncepər mə, kə Yudas wəKalile eyefə tem nte ancləm afum a dətəf mə. K'osole sə afum

alarəm. Nkən sə anamələk kə, aje ənasəp kəkafəli kəcəmə kə darəj mə fəp, kə ŋasəməsər. **38** Nəkələ icloku nu, ta nəcəpsər afum akəjə, nəsək ŋa ŋako. Kə pəyənə a məfəj, kə pəyənə fe ti məyə manjan nda fum menjyefə-ə, mendəsələ. **39** Mba kə pəyənə a nda Kanu menjyefə-ə, nəfədetəm kəsələnə mi de! Nəkəmərnə kədeyefərenə kə Kanu de!» Kə ŋjane moloku maməkə Kamaliyel ənasəp kaloku ŋa mə. **40** Kə ŋjave asom a Yesu, kə ŋasut ŋa, kə ŋamənə ŋa kətəsəlok-lokə tewe ta Yesu, kə ŋasak ŋa. **41** Kə asom a Yesu ŋawur ŋa aboc kiti aSuyif dacə. Kə pəmbət ŋa kətərəs kəjan tətə kələləs kə tewe ta Yesu. **42** Dəsək o dəsək pəyənə nde kələ kəpəj kə Kanu kə pəyənə fe ti nde wələ wəjan, ŋanasak fe kətəkse kə kəcam moloku mətətə: A Yesu əyone Krist, wəbə nwə Kanu kəyək-yək mə.

6 Mata maməkə nte acepsə a Yesu ŋancla kəla dəm mə, aSuyif acəp kusu ka Kresi ŋayefə kəcəpəsnə tətə aka ŋancəp Ebəre mə. Aran acəp cəKresi aje awos ajan ŋafi mə ŋancətə fe yeri pəmə acəp Ebəre dəsək o dəsək kə andeyər-ə. **2** Kə Asom wəco kə mərəj ŋjave kənay ka acepsə a Yesu kənəykenə, kə ŋaloku: «Pəmar fe su kəsək kəcam kə kətəkse toluku ta Kanu tətə kəyer yeri. **3** Awa awənc su aja, nəyək-yekənə arkun camət-mərəj, aje afum ŋancərə kəyə mera yotət mə, ŋalare sə Amera Əfecəmə ŋa Kanu kə kəcərə kəkət. Səsəj ayək-yək anu akəkə yəbəc yayəkə. **4** Səna səsumpər belbel kətəla kə Kanu kə yəbəc ya kəcam kə kətəkse toluku ta Kanu təm fəp.» **5** Kə moloku maməkə məmbət afum fəp, kə ŋayək-yək Etiyən, fum wələj Kanu wəpəj, pələrə Amera Əfecəmə ŋa Kanu, kə Filip, kə Pirəkər, kə Nikanər, kə Timon, kə Parmenas, kə Nikola, wəka dare da Antiyək, nwə ənəyənə wəcikərə kəbərə kə dinə da aSuyif mə. **6** Kə ŋajkə ŋamentər ayək-yək akəkə asom a Yesu nte ŋalip kətəla Kanu mə, kə ŋandəj ŋa waca kədəs kəjan. **7** Moloku ma Kanu məmə anctəkse mə məncəsam kəsam dəm, kə acepsə a Yesu ŋala katəna katəna Yerusalem, kə alojnə Kanu alarəm ŋawose kələj Yesu. **8** Kanu kənamər Etiyən kə kəsəj kə kətam kəyə kə mes məwəy-wəy kə məgbəkərə məpəj ma Kanu afum dacə. **9** Afum aləma aka dəkətəla Kanu da aSuyif aje ancwe ki «kələ kə Awur dacar» mə, ŋanayinə fe Etiyən. ŋa ŋanayinə afum aka atəf ŋa Sire, aka dare da Aleksandər kə afum a atəf ŋa Silisi, kə aka atəf ŋa Asi. Nte tə kə ŋambərə kəgbəkələnə kə Etiyən. **10** Mba ŋanatam fe kəsumpər kə dəmoloku, bawo Amera Əfecəmə ŋa

Kanu ყენასი კო ქლოკ-ლოკ დეცერონ. 11 Ti დისრე, კო აფუმ აკა იასი კაბანტე პასამ არე იანალოკ ნთე: «სონა სონენი კო ქლომას მუსა კო კანუ!» 12 კო იამბერას აფუმ მერ კავეფე აბეკი ა დოფ ჩაჟ ათაკსე სარიე. კო იასუმპარ ეთიენ, კო ყაჯეკერე კო ფორ ია აბოც კითი ასუიფ კირი. 13 კო იაჯენენი სო კაბანტე აკა იანავოსე კავემ მო, იაცლიკი: «წუმ ვეკავე ეი ფე ნთე ი ნთე მენე ქლოკი პელ ფა ქეფი კესიკუ კაჯე კო სარიე სა მუსა. 14 სონენი კო პაცლოკა იესუ ვანასარ ვეკავე ენდელასერ ქეფი კაჯე, პასკპერ სო მიყო მმე მუსა ენასაკე სუ მო.» 15 აბოც კითი ასუიფ ფე იანაგბათნე ეთიენ, ბავო კარი კონ კანცმო პამო კა მელეკე.

7 კო ველიენე ვეპონ ვაკა ქლო კაპონ კა კანუ ეი იფ

ეთიენ: «ით თეი ბა?» 2 კო ეთიენ ილიკი: «აუნც იმ არა, პაპა კემ არა, ნაცენკალ იმ! კანუ ნკე დებეკი დონ დორმო მო კანაურარ აბრაहამ, ვათემ კოსუ, ნთე ენაი მეზოპოტამი, თა ენტადედერ კანდე ჰარაჟ მო. 3 კო კანუ ქლოკი აბრაჟი: «მევურ ათო იანა, დაქომ დამ, მაკა ნდე ათო იანე ინდეკომენტარ იმ მო.» 4 კო აბრაჟი იურ ათო ია კალდი, კ'ოქი პონდე დარე და ჰარაჟ. დანდო, ნთე დეფი და კას დენცეპარ მო, კო კანუ კანცეპარენი კო ათო იანე ნანდე იო ნდეკალ მო. 5 კანუ კენასი ფე აბრაჟი კე ათო იანე, ალ დაკაცამბარ კაცაკ, მბა კანალეკ კო ტემ კადესი კო იჯ კაბეპ კაბანდა კა დოკომ დონ კო ნკონ ენცეპ-ე, მბა თემ თათოკა თა ენტავ ვან-ე. 6 კო კანუ ქლოკი აბრაჟი ნთე: «კაბანდა კა დოკომ დამ კანდეი დეცირა ათო იალომა. ანდეკაცამბარ ია დი დარა, პატორა ია მერე მარკალ-ე. 7 მბა აფუმ აკა ათო იანი იანდეკაცამბარ ია დარა მო, ინ'ენდეკაბიცარ ია კითი. კო თენცეპ-ე, იანდეურ იადეკორ-კორ იმ ნინი ქეფი კაჯე.» 8 ნთე თათოკა თენცეპარ მო, კო კანუ კანცაჯას კიკი კონ ტეტინ კო აბრაჟი, თი დისრე კო აბრაჟი იოკომ სიაკა, კ'ეჭკან კო თათაკა თონ თა კამატ-მაას. ით სიაკა ენაი სო იაკუბა, კო იაკუბა ია სიაკა, იანავოსე ვენც კაჯან ისიფი კერაკა მო, კო იანკამას კო ნთე თოჯისე პაკერე კო მისირა მო. მბა კანუ კენაი კო ისიფი, 10 კენაიაც კო პაცუა ფე. კანუ კანცმარ ისიფი, კაცისი კო კაცერე კაკო ნდე ფირავონა ვებე კა მისირა ფორ კირი. ფირავონა ენასი ისიფი დეკირი და მისირა კო და ქლო კონ დისრე ფე მო. 11 კო დორ დიპონ დენდე დეი მისირა ფე კო

ათო ია კანაჟ. პაცუა პენაბეკ, ათე ასუ იანცითი ფე იერი. 12 კო იაკუბა ენდე პონ ა ცეგბავ ცეი მისირა, კ'ისომ თიცი-ცი აუტ იო არე იანთავენ ათე ასუ მო. 13 თამერენ, კო ისიფი იურარე აუნც იო, ნთე თი კო ფირავონა ისითი კაცერე იო აკომენ ა ისიფი. 14 კო ისიფი ისომ აუნც იო ა პაკერე კო კას იაკუბა, კალეკენ კო აფუმ იო ფე, არე იანცხავ აფუმ ვერი კამატ-მერე კო კაცამატ მო. 15 კო იაკუბა იონთ ათო ია მისირა. დიფ ენაფი, კო ათე ასუ ალომა. 16 კ'აჯეკერე ცებელ ცეკან სიკემ, კ'აჯი პაუპ ნდე კუფი ნკე აბრაჟი ენავაე პასამ ნინი კუსუკა კა ჰამორ კეი მო. 17 თემ ნთე პენამარ ა კანუ კალა ტემერ ნთე კანალეკ აბრაჟი მო თენალტერე. კო დოკომერა დემბეკ, კო აფუმ იანჯა იო კალა დამ მისირა, 18 ჩაჟ კო ვებე ველომა ენდე პონდე დებე და ათო იანი ნუ ენათაცერე ისიფი მო. 19 ვებე ვეკა ნდე პაცნემპას, პატორა ათე ასუ. კ'ენდე პასიენ ია კასაკ ცანაკა ცეკან, ნთე თოჯისე თა აკა იანთამ კეი დორუ მო. 20 თემ თათოკა თანაკომ მუსა, ნუ ენაბოთ კანუ კენაი მო. კ'ანთამპარ კო იიფ მაას ნდე ქლო კა კას დისრე, 21 მბა ნთე თოი ტენატოი მენე კეგბალ კო მო, კო ვან კა ვებე კა მისირა ვერან ეფირ კო, კ'ოქი პადუსუმ პეიო კო ვან. 22 კაცერე კაკო ფე კ'ამისირა კ'ანადუსუმ მუსა, კ'ისითი ფანითარ დამილოკა კო დამიეთ. 23 ნთე მუსა ისითი მერე ვერი კამატ-მარკალ მო, კ'ენდე პაცემ-ცემნე კაკონექ აუნც არა, აფუმ ა ისირელ. 24 კო მუსა იოქი პატავენ ვენც ვერი ვაკა მისირა პაკარე, კ'ენცამენ ვენც ვეკა ანტორას მო. კ'ოლუქს აიეკ ია ვენც, კ'ენდიფ ვემისირა. 25 კო მუსა ენცემ-ცემნე ა აუნც არა იანჯამ კეგბერე ა კანუ კანტამ კებან ია კო იანცამე კო დარე-ე, მბა იანაცერე ფე თი. 26 დიკისი, კო მუსა იოქი პაბეპ ა ისირელ მერე იანჯუსთენ, კ'ეია ია, კ'ოლომპას ია დარი. კ'ეიიფ ია: «თა აკე თი ნერსუნენე თანტ-ე? დევენა და ნეი!» 27 მბა ვერი ენცარე ვენც მო, ეუენ მუსა პაციიფ: «ან'ისი იმ კეიონ ვებე კო ვებოც კითი სენა და-ე?» 28 კადი იმ კო მაფან ბა, პომ თიკო მანდიფსა ვემისირა მო?» 29 კო მოლოკი მამიკო მისიე მუსა კეიეკს, კ'ოქი პონდე დეცირა ათო ია მადირა. დიფ ენაკომ აუტ არკო მერე. 30 ნთე მერე ვერი კამატ-მარკალ მო დენცეპარ მო, კო მელეკ მიურარ მუსა ნდე ტეგბერე თა თორ თა ტურისნია დამემერ მა ნენც ნდე დენცმარ დერენტამ მო. 31 ნთე მუსა ენექ თი მო, კო პაციანე კო კენაი კა თე თევე-ვე თათოკა, ნთე იანციენე კეგბერე მო, კო დიმ და ვებე კანუ დენდერ კო: 32 «ინ'იფი, კანუ კა ათე ამ: კანუ კა აბრაჟი, კა სიაკა კო კა იაკუბა!» მუსა პაციიკს, თა იოვისე სო კეგბათნე დი-ე.

33 Kə Wəbe oluku kə: «Məwure cəfta cam dəwəcək, bawo kəfə kərjə məncəmə mə, kəfə kəcəmpı kə. 34 Inəjk pəcuy pa afum em aje nayı Misira mə, ine kigbis kərjan: Kətor k'inder ideyac ɲa. Ndəkəl oj, məder isom əm Misira.» 35 Musa wəkakə ɲanace a ɲacloku: «An'əsəj əm kəyənə wəbe kə wəboc kiti səna dacə-ə?» Nkən Kanu kənasom pəyənə wəbe kə wəyac, kəberəne ka məleke mme menawurər kə nde dərəntəm mə. 36 Nkən Musa ənawurenə aYisrayel Misira pəcəy mes məwəy-wəy kə megbekəre ma Kanu, nde kəba Kəyim kə nde dətəgbərə, meren mme wəco manjkələ disre. 37 Nkən Musa wəkakə yati ənaloku aYisrayel: «Kanu kəndekere nu sayibə pəmə ina, nwə kəndeyek-yek awenc anu dacə mə, pəsom kə nno nəyi mə.» 38 Nkən Musa, ntə afum ɲanalojkənə nde dətəgbərə mə, nkən ənayənə sə wəcepərənə moloku atem asu dacə kə məleke mme monclok-lokər kə nde dətərə ta Turisnina mə. K'əsətə moloku meyi wəyəj, ntə təjsorə səcəre mi mə. 39 Atem asu ɲanafaj fe kəcənjəl kə, kə ɲawenəs kə. ɻanacəm-cəmənə dəbəkəc kəluksərəne Misira. 40 Kə atem asu ɲaloku Aruna, «Məlompəse su mərəjka, mme mendesole su mə, bawo Musa nwə owurenə su Misira mə, səncərə fe ntə təsətə kə mə.» 41 Mata maməkə, kə ɲalompəs tərəjka ta tura, kə ɲalojnə nno tərəjka kiriŋ, kə ɲambocə kəsata yəbəc ya waca warjan. 42 Mba kə Kanu kəmbər ɻa kumunt, kə kəsake ɻa kəkor-koru ca ya darenc. It'ancic ti buk ba sayibə disre: «Nəna aka Yisrayel, meren wəco manjkələ mme nəncepərənə dətəgbərə mə, in'ə nəndifə səm kəlojnə disre ba? 43 Nənakekərə abal ɻa tərəjka ta Mələk kə tərəjka ta kəs ka kanu konu Refarj. Nənapat mərəjka teta kəctontnənə ka mi for kiriŋ! Ti disre kəkekəre nu k'inder decikəra Babiləj tadarəj.» 44 Atem asu ɲanayə dəndo dətəgbərə aŋgbancan ɻa sede nje anamejk walake wa masar nwə Kanu kənacice Musa mə. Tatəko tə wəlok-lokər ka Musa ənaloku kə a pəyo, a ɲowurenə kə ɲoko ənanaŋk mə. 45 Ntə atem asu ɲasətə ɲi mə, kə ɲərəkərə nde atəf nje Kanu kənabeləs afum for yanjan kiriŋ mə. Yosuwe pəyənə ɻa wakirij. Aŋgbancan ɲaŋkə ɲenayı di haj tem ta Dawuda. 46 Kə Dawuda əsətə kəmar ka Kanu, k'ontola sə kəsəj kə kəfə nkə əŋjkəcəmbərə Kanu ka Yakuba dəkəyi mə. 47 Mba Sulemani ənader pələ kələ kərjə. 48 Mənə ntə Wəbe wəka darenc əntəwose kəyi paka disre mpe kəca ka fum kəlompəs mə, pəmə təkə sayibə səloku ti mə: 49 «Wəbe oluku: «Kəm kəyənə dəcəm dem da dəbe, kə antəf ɲoyənə

dəkəcəmbər dem wəcək. Ake kələ kə nəyi kəcəmbər em-ə? Kəfə kəre k'inde icħesəm-ə? 50 Bafo kəca kem kəlompəs məmə fəp ba?» 51 Nəna afum ataŋi ləjəs, ayo bəkəc pəmə bilakoro! Haj məkə nəna nəyi kəwənəs Amera ɻecəmpı ɻa Kanu pəmə atem anu! 52 Sayibə səre atem anu ɻanatətərəs-ə? ɻanadif aje ɻanananujkənə kədəjək kəder ka Wəlompu nwə nəna nənasəj oj a kə andif mə. 53 Nəna aje ɻanasətə sariye sa Musa nse məleke ma Kanu menaloku kə mə, mba nənakətənə fe si, nəməjəkənə fe so si.» 54 Ntə Etiyen onclok-loku mə, afum akə ɻancne moloku maməkə mə, pənanarjkanə kətəle ɻa haj ɻancıŋərənə sek nno eyi mə. 55 Mba Amera ɻecəmpı ɻa Kanu ɻencəbəc Etiyen dəris. K'ęngbatnə kəm, k'ęnəjk nəro da debeki da Kanu, Yesu pəcəmə Kanu kəsək. 56 K'oloku: «Inəjk kəm kəgbite, Wan ka Wərkun pəcəmə Kanu kəsək!» 57 Kə afum aje ɻanjukle-kule pəpoj, kə ɻasuncnə ləjəs, kə ɻawetnə fəp fajan kəkəbəp Etiyen. 58 Kə ɻambeləs kə haj kə ɻawurenə kə dare, kə ɻanca-cas kə masar. Atəjnə aka ti ɻanaboc suma sajan sa kəroj wətemp dəntəf, nwə ancwe Sol mə. 59 Ntə ɻancca-cas kə mə, kə Etiyen ontola pəcloku: «Mariki Yesu, məbaŋ amera ɻem.» 60 Ntə tə kə Etiyen əncəp suwu, k'əŋkule-kule: «Wəbe, ta məsarsər ɻa kiciya kərjə!» Ntə elip kəloku tatəko mə, k'ęngbij kifir.

8 Sol ənawose kədif ka Etiyen. Dəsək dadəkə d'anacop kətərəs kəlojkanə ka alaj Yesu dəndo Yerusalem. Kə alaj fəp fajan ɻasaməsər nde təf ya Yude kə Samari, mənə asom a Yesu. 2 Kə afum alompu aloma ɻawup Etiyen, kə ɻambok kə belbel. 3 Kə Sol nkən eyefə kətərəs ka kəlojkanə ka alaj Yesu, pəcbərə dəwəlo warjan, pəcwurenə ɻa, pəcsumpər arkuñ kə aran, pəcber ɻa dəbili. 4 Alaj aje ɻanasaməsər mə, ɻanccam moloku mətət mofo fəp mme ɻanccepər mə. 5 Filip nwə ənator dare da Samari mə, ənccam teta Krist, nwə Kanu kəyek-yek kəyənə Wəbe mə. 6 Kənay k'afum kətərəne disre ɻanccərjəl belbel təkə Filip onclokə mə, ntə ɻancne kə ɻacnərj kə megbekəre ma Kanu mme əncyo mə. 7 Yəŋk yəlec yonckule-kule kəwur afum alarəm dəris aka dare dadəkə. Anataməs atorər kə afum alarəm akə ɻanafi wəcək mə. 8 Kə pəbotu popoŋ pəmberə dare da Samari. 9 Wərkun wələmə ənayi di pacwe kə Siməj. Ənawon dare dadəkə, pəyənə dure, pəcənə aka Samari cusu kəwos, pəcwene sə fum wəpəj. 10 Afum fəp kəyefə wanfet haj wəbeki ɻanaleləs kə, ɻacloku: «Fum wəkawə əyənə fənəntər fa

Kanu, fənəntər fəkə aŋwe «Fəpoŋj mə.» 11 ḥjanacəme kə darəj, bawo ənawon kəwosəs ŋa cusu teta dureya dən. 12 Mba ntə ḥjanalaŋ moloku ma Filip, nwə ənccam moloku mətət ma debe da Kanu kə tewe ta Yesu Krist mə, k'angbət arkun kə aran dəromun teta Kanu. 13 Kə Siməŋ nkən yati eləj moloku ma Filip, k'owose kəgbət dəromun. K'encəmə Filip dəntəf tem fəp. Ntə Siməŋ ənərk megbəkəre kə mes mewey-wey ma Kanu mme mencyi mə, kə kusu kəwos kə. 14 Ntə asom a Yesu ŋyanayi Yerusaləm kə ŋjane a aka Samari ŋawose toluku ta Kanu mə, kə ŋasom Piyer kə Isaj kəkə di. 15 Ntə Piyer kə Isaj ŋantor dare da Samari mə, kə ŋantolane ŋa ntə təŋsəŋe ŋasətə Amera ḥecəməpi ŋa Kanu mə, 16 bawo haj təm tatəkə Amera ḥecəməpi ŋenatorər fe nwə o nwə kəresna dəndo. Məne kəgbət dəromun gbəcərəm kə ŋanasətə tewe ta Yesu Krist. 17 Awa Piyer kə Isaj ŋanderər ŋa waca, kə ŋasətə Amera ḥecəməpi ŋa Kanu. 18 Ntə Siməŋ ənanəŋk a kədejər kəca ka asom a Yesu gbəcərəm kənasəŋ afum Amera ḥecəməpi mə, k'eqkəre ŋa pəsam pəcloku: 19 «Nəsəŋ im ina sə kətam! Nwə o nwə indedejər waca mə, wəkai pəsətə Amera ḥecəməpi ŋa Kanu.» 20 Mba kə Piyer oluku kə: «Kanu kəsəŋe məlece kə pəsam pam, bawo məncəm-cəmne kəsətənə pi kəpoce ka Kanu! 21 Məna məyo fe daka, məyo fe tofokəl nno tes tante disre, bawo abəkəc ŋam ŋolomp fe for ya Kanu kirij. 22 Məluksərəne Wəbe Kanu, maletsənə kə, mətola kə ntə təŋsəŋe pəŋəŋnen'am məcəm-cəmne məlec ma abəkəc ŋam mə, kə Kanu kəwosse ti-ə. 23 Bawo inəŋk a məcəm-cəmne məlec ma kəraca məntəm əm, kə kətalomp kəsekət əm.» 24 Kə Siməŋ oluku kə: «Nətolan'em Kanu Wəbe, ntə təŋsəŋe mame nəloku mə ta tələm o tələm təsət'em.» 25 Piyer kə Isaj ŋancam ntə ŋjananəŋk kə təkə ŋjanane teta Yesu mə, kə ŋalukus Yerusaləm, ŋaccam toluku tətət ta Kanu sədare səlarəm sa Samari. 26 Melekə ma Wəbe mələmə mender nde Filip eyi mə mocloku: «Məkə ntende kəca kətət, məsolnə dəpə deyer-yer nde deyjəfə Yerusaləm doctor Kasa mə.» 27 Kə Filip eyefə katin, k'entas. Wərkun wəpəŋ wəka Ecopi ənayi pəbanə kə. Nkən ənatəmpər kəcəmbər-cəmber ka daka da Kandas, wəbera wəka atəf ŋa Ecopi fəp. Ənader Yerusaləm kədekor-koru Kanu. 28 Kəlukus k'encənde ndərən pəndə pəyəksənə pən kərəj, pəckaraŋ pəpəŋ buk ba aŋnabi Esayı. 29 Kə Amera ŋa Kanu ŋoloku Filip: «Məcəŋnə mələtərənə pəyəksənə mpə.» 30 Kə Filip eyekse kəkə dəndo, k'ene wəka Ecopi nwə pəckaraŋ buk ba aŋnabi Esayı. K'eyif kə:

«Məncəre ntə məyi kəkaraj mə ba?» 31 Kə wəEcopi nwə oluku Filip: «Cəke c'intam ti kəcərə-ə, k'intəyo nwə əntəks'em mə?» K'oluku Filip a pəpəsə pəndə kə kəsək pəyəksənə pən kərəj. 32 Moloku ma Buk mbe ənckaraŋ mə mənayənə mme: «K'anjekəre kə dəkədif pəmə aŋkesiya. Pəmə aŋkesiya ŋowut nŋe ŋontəkule-kule wəfon wəka ŋi dəntəf mə, ənawani fe kusu. 33 Owose kətərə kən banca, k'ambəjər kə kance kən. An'endətam kələm teta kəbənda ka dokom dən-ə? Bawo anim kiyi kən doru antəf ŋaŋe kərəj.» 34 Kə wərkun wəbane nwə eyifnə Filip: «Iletsən'am, məlok'im: Tes ta ana tə sayibe sələku tante-ə? Ta nkən wəsərka ba, ka fum wəcuru?» 35 Kə Filip əlek moloku k'oncop dəmoloku ma Buk babəkə, k'oluku kə toluku tətət ta Yesu. 36 Ntə ŋanasolnə dəpə ŋackə mə, kə ŋaŋkə ŋabəp domun. Kə wərkun wəbane oluku: «Domun də dande: Ak'endeyaməs oj kəgbət kem dəromun teta Kanu-ə?» 38 Kə Filip oluku a pəcəmbər pəyəksənə, kə ŋantor dəromun. Kə Filip eqgbət kə dəromun teta Kanu. 39 Ntə ŋampe dəromun mə, kə Amera ḥecəməpi ŋa Wəbe Kanu ŋempənə Filip. Ti disre, wəbane wəka Ecopi nwə ənəŋk fe kə sə, k'osolnə dəpə dən abəkəc ŋobotu disre. 40 Kə Filip əŋko pənəŋkənə dare da Asot. K'oluku moloku mətət ma Kanu sədare fəp nse enccepər mə, haj k'əŋkə pəbəp dare da Sesari mə.

9 Təm tatəkə Sol pəcbənəsənə kədifət acəpəsə a Mariki darəj, k'əŋkə ndəna wəlojnə wəpəŋ wəka kələ kərəj ka Kanu. 2 Kə Sol ewer wəlojnə wəpəŋ reka təta wələ wa dəkətəla Kanu da aSuyif nde Damas, ntə təŋsəŋe k'embəp di akin akin-ə, pəyənə arkun pəyənə aran aŋe ŋancəmə dəpə da Yesu darəj mə, pətam kəsumpər ŋa pəkekəre Yerusaləm. 3 Dəpə Sol ənayi pəclətərənə dare da Damas, gbəncana babəkə kə pəmot pəyəfə dəkəm, kə pəsəŋ pəwəŋkəra mpə pənakəl kə mə. 4 K'entəmpənə dəntəf. K'ene dim nde denayif kə: «Sol! Sol! T'ake tə məntərəs em-ə?» 5 Kə Sol eyif kə, «Wəbe, məna an'əfə-ə?» «Ina, Yesu iyənə, nwə məyi kətərəs mə. 6 Mba məyəfə, məbərə dare, aŋkəlok'əm təkə pəmar məyo mə.» 7 Kə arkun aŋe ŋanasol kə nkən Sol mə ŋancəmə, ta ŋantam kəlok-loku-ə kənəsə disre, ŋacne dim mba ta ŋajnəŋk fum-ə. 8 Kə Sol eyefə dəntəf pəməpi for, mba ta əŋnəŋk paka o paka-ə. K'asumpər kə kəca, k'ambəsənə kə dare da Damas. 9 K'eyif di mata maas ta əŋnəŋk-ə, əfədi peri, əfəmun. 10 Dəndo dare da Damas wəcəpsə wəka Mariki

darəj wələma ənayi di pacwe kə Ananiyas. Kə Wəbe oluku kə kənəjk disre: «Ananiyas!» K'owose: «Iyi nno, Mariki!» **11** Kə Mariki oluku kə: «Məkə dəpo dəkə arjwe «Dolompu» mə, məkə mətən nde kələ ka Yudas fum wəkə arjwe Sol mə, waka dare da Tarəs əyənə. Bawo ontola Kanu, **12** kə Kanu kənaməntər kə kənəjk disre fum nwə arjwe Ananiyas mə pəberər kə. K'endejər Sol waca, ntə təjəsərə kə sə kənəjk mə.» **13** Mba Ananiyas olukse: «Wəbe, inene afum alarəm əacləm pəlc mpe fum wəkakə əyo afum am acəmpı nde Yerusaləm mə. **14** Nno kəfə kaŋke yati kə alojnə apəj aSuyif ənanawure Sol a pədesumpər nwə o nwə ombonic tewe tam mə.» **15** Mba kə Wəbe oluku Ananiyas: «Məkə! Bawo fum wəkakə paka pə mpe inayek-yek kəkötənə tewe tem nno abə a tof ya doru kə aka Yisrayel for kirij mə. **16** Ina yati in'endementər Sol pəcuy fəp pəkə pəmar pədeceperənə teta tewe tem mə.» **17** Kə Ananiyas əŋkə. Ntə embəp kələ kaŋkə mə, k'embərə, k'endejər Sol waca. K'oloku: «Sol Wənc im, Mariki Yesu, nwə ənawurər əm nde dəpo nde mənasolnə məcdər Damas mə, osom im ntə təjəsəj'am sə kənəjk, a mələrə so Amera əjəcəpərə kə Kanu mə.» **18** Gbəncana babəkə, kə ca yoŋkoŋe kə dəfər pəmə wokwok, kə for yən yəntam sə kəcnəjk. Kə Sol eyefe, k'əsətə kəgbət dəromun teta Kanu. **19** Ntə elip kədi yeri mə, k'əsətə sə fənəntər. Kə Sol encepərənə mataka mələməta kə acepsə a Mariki Yesu aka ənanayi dare da Damas mə. **20** K'eyefe kəcam katina dəwəlo wa dəkətəla Kanu da aSuyif, pəcləku a Yesu Wan ka Kanu əyənə. **21** Kə pənciyane afum fəp aŋe ənancne polok-loku pa Sol mə, kə əyif: «Bafo nkən nde Yerusaləm encəfər kəmələk aŋe ənancbonc tewe tante mə ba? Bafo kəsumpər kəjan k'ənaderənə nno, pəkekərə əya nde alojnə apəj əyai mə ba?» **22** Mba Sol pəcsətə kəsətə dəm kətam pəcsərə aSuyif aŋe ənanayi dare da Damas mə kəciyanə, kəmentər a Yesu əyənə Krist, wəbe wəyek-yek wəka Kanu. **23** Ntə mataka mələməta məncepər mə, aSuyif aŋe ənanayi Damas mə əntərənə kənim ka Sol. **24** Kə Sol ende pəcərə tətəjnə tarjan. A Suyif ənənbəm daŋ kə pibi kədewur kən dare ntə təjəsərə ənatam kənim kə mə. **25** Mba pibi papəkə kə acepsə a Mariki Yesu darəj ənəmbər kə dəkəsaksaka, kə əyayokənə kə damba da saŋka sa dare darəj. **26** Ntə Sol əmbərə Yerusaləm mə, k'əŋjəp kənəjkələnə acepsə a Mariki Yesu darəj. Mba fəp fəncnəsə kə, ta ənalaj a nkən sə əyənə wəcəpəse wəka Yesu darəj-e. **27** Mba kə Barnabas əlek kə, kə əyənkə nde asom a Yesu əyai mə. Kə Barnabas ələmər

əntə Sol ənanəjk Mariki dəpo, a kə Yesu olok-lokər kə mə, kə ntə tewe ta Yesu kənasərə kə kəbəknə kələkkə-loku mə. **28** Sol ənəckə pəcder kə əya dəndo Yerusaləm pəclək-lokə kələj disre tewe ta Mariki. **29** Sol pəclək-loku, pəgbəkələnə kə afum aKresi, mba, əya sə, ənactən kənim kə. **30** Ntə awenc alar ənəcərə ti mə, kə ənəsərə Sol kətor Sesari, k'elek dəpo k'əŋjəkə dare da Tarəs. **31** Kələjkanə ka alaŋ Yesu a atəf əya Yude, atəf əya Kalile kə atəf əya Samari, əya fəp ənanayi pəforu disre. Alal ənəcəpəsənə bəkəc, ənayinə kənəsə ka Wəbe Kanu disre. Amera əjəcəpərə kə Kanu ənəcmərəs kələjkanə ka alaŋ Yesu, ti disre ənənclə kələ dəm. **32** Piyer nwə ənccəpərə sədare səsəkə fəp mə, ənader pətor sə ndəna afum acəmpı aŋe ənanandə dare da Lida mə. **33** K'əŋjəkə pəbəp di fum nwə ancəwə Eney mə, ta əŋjət-e, pəfəntərə debik meren camət-maas disre. **34** Kə Piyer oluku kə: «Eney, Yesu Krist əntəməs əm! Məyəfə məna wəsərəkə mənəp abik əyam!» Gbəncana babəkə k'eyefe, k'əncəmə. **35** Ntə aka Lida kə aka Sarəj fəp ənanəjk kə mə, kə ənəkəfali mera yanjan nno Mariki eyi mə. **36** Wəran wəcəpəse ka Mariki Yesu darəj wələma ənayi dare da Yope, pacwe kə Tabita. Kusu kəjan disre ancəwə kə sə Dorkas, ti təyənə «were». Wəran wəkakə ənycə mes mətət mələrəm, kə kəmar. **37** Mata maməkə disre, k'efəntərə docu, k'əfi. K'ambikə kəbel kən, k'ampənə ki nde dukulə da kələ darenc. **38** Ntə acepsə a Mariki Yesu darəj ənəne a Piyer eyi Lida nde dələtərəne dare da Yope mə, kə ənəsom arkun mərəj kəkəletsənə kə: «Ta məwon kəcepər nde ndorosu.» **39** Kə Piyer eyefe kə əyənkə kə asom aŋe mərəj. Ntə ənəmbərə mə, k'ampənə kə nde dukulə da kələ darenc. K'acəbəkəra fəp ənənder ənəbəp kə ənəbok, ənəmentər kə səbrumus kə yamos nyə Dorkas ənalompəs ntə ənayi kə əya mə. **40** Kə Piyer əwurenə afum fəp nde doru, k'əncəp suwu, k'ontola Kanu tetən. Ntə elip mə, k'əŋjəkəfələ nde kəbel kəyi mə, k'oloku: «Tabita, məyəfə!» Awa kə Tabita eməpi for, ntə ənəjk Piyer mə, k'eyefe, k'ənde. **41** Kə Piyer əsəj kə kəca, k'eyekti kə. K'ewe afum acəmpı kə acəbəkəra, k'ementər əya Tabita pəyi wəyəj. **42** Kə aka dare da Yope fəp ənəcərə ti, kə alarəm ənəncəpə kələj Mariki. **43** Kə Piyer eyi dare da Yope mataka mələrəm, ndəna Siməj wələma nwə ənəbəc kata mə.

10 Wərkun wələma ənayi Sesari pacwe kə Kərneli, pəyənə wəbe kə kəgəba ka asədar tasər tin. Kəgəba kaŋkə k'ənəcəwə «Kəgəba Itali.» **2** Nkən kə aka kələ kən

disre fəp յancnese Kanu, յacəmə tefaj ta ki darəj. Korneli əncyonə afum nənəfər, pəctola Kanu təm fəp. 3 Dəsək dələma dec dörəfəy, k'ənəjk pəsoku pes kənəjk disre, məlekə ma Kanu mələma məbərə nde kələ kən disre, kə mewə kə: «Korneli!» 4 K'əngbətne mi, kə kənəse kəyi kə, k'eyif mi: «Acəke Wəbe?» Kə məlekə maməkə moloku kə: «Motola mam kə kəyəne kam afum nənəfər, mes maməkə fəp məməpə nde Kanu for kirij, kə kəncəm-cəmne mi. 5 Məsom oj afum dare da Yope յakəwen'am fum wələma nwə aŋwe Siməj mə, pacdejər kə tewe ta «Piyer». 6 Ndəna Siməj wələma eyi, wəkakə wəbəc kata əfə, kələ kən kəyi kəba kəsək.» 7 Nte məlekə maməkə mənalok-lokər kə mə menadelukus, kə Korneli ewe amarəs ən mərəj kə wəsədar wəcəmə məfaj ma Kanu darəj wələma aŋe յanayi kə dəntəf mə. 8 Nte Korneli elip kələmər asədər ən mes məkə mənacepər nkən kə məlekə dacə mə, k'osom յa Yope. 9 Dəckəsək, nte յanayi dəppə, a jaclətarne dare da Yope mə, kə Piyer empesə aker յa kələ kən kakəroj kəkətola Kanu, tənatəjnə dəj dəcbəp. 10 Kə dor dəyə kə, k'əfaj kədi yeri. Təm təkə anayi kələmpəsə kə yeri mə, k'ənəjk tes tələma nte teyefə dəKanu mə. 11 K'ənəjk kəm kəgbitə, paka pələma mpe pənawurenə kə manta məpəj mme anasumpər mojkubut məjkələ mə, montor həj kə məfəntərə dəntəf. 12 Səm dokom fəp յenayi manta maməkə disre, kəyefə səm ya wəcək məjkələ, yeliŋe-lijə həj kəbəp bəmp ya darenc. 13 Kə dim dələma doloku kə: «Piyer, Məyefə, mədif, məsəm!» 14 Kə Piyer oluku: «Ala Wəbe! Tələm o toləm tentəsəjə f'əm kəsəm paka mpe sariyə səmənə mə.» 15 Təmerəj kə dim nde dolok-lokər kə sə: «Paka mpe Kanu kəcəmpə mə, ta məna məyik-yikəs pi.» 16 Kə teyi kəmaas, pəwon fe k'ampənə dəkəm manta maməkə mənaya səm mə. 17 Kə tedisre ta kənəjk kaŋkə teyi Piyer yamayama. Tem tatəkə tə asom a Korneli, nte amentər յa kələ ka Siməj mə, kə յanjkə kə nde dəkusujka. 18 Kə յawe, kə յayif kə pəyənə fo kələ kaŋkə kə Siməj nwə andejər tewe ta «Piyer» mə eyi-ə. 19 Nte Piyer eyi kəcəm-cəmne tedisre ta kənəjk kən mə, kə Amera յa Kanu յoloku kə: «Arkun maas յayi nde dabəjka յactən əm. 20 Mətor, nəsol nəkə kə յa, ali kənəse ta kəy'im, bawo In'osom յa.» 21 Kə Piyer ontor k'eyif arkun aŋe: «Ina nəntən, ta ake tə nənderənə nno-ə?» 22 Kə յoloku kə: «Korneli, wəbə wəka asədər tasar tin, fum wələmpu pəcnese Kanu, nwə aSuyif fəp յancəre dətət dən akə յanlokə mes mən mətət

mə, ndərən Kanu kəsəm məlekə mosoku, a pəsak su sədəw'am pəkəcəjəkəl əm ntə pəmar məloku kə mə.» 23 Awa kə Piyer emberərə յa deker, k'əsən յa dəkiyi. Dəckəsək kə Piyer eyefə, k'əŋkə kə յa. K'awənc alaj a dare da Yope aləma յancəmbər kə. 24 Kə յambərə Sesari dəckəsək, Korneli pəccar յa, k'ewe akomənə ən aləma nde ndərən kə anapa ən atət. 25 Kəberə ka Piyer, kə Korneli əŋkə pəfayne kə, k'əntəmpənə kə wəcək dəntəf. K'əncəpə kə suwu. 26 Mba kə Piyer eyekti kə, k'oloku: «Məyefə, ina sə fum iyənə.» 27 Հayi kəlok-loku kə Korneli, k'əmbərə k'əmbəp afum əlarəm յaləŋkane. 28 Kə Piyer oluku յa: «Nəncərə a amənə aSuyif kəbət kə acikəra, kə pəyənə fe ti-ə, pəbərə ndərən. Mba Kanu kəmentər im a pəmar fe a pakule fum o fum a eyik-yik, kə pəyənə fe ti-ə, pəmar fe sə a pakule fum o fum a əsək fe for ya Kanu kirij. 29 It'əsəjə nte məsom a pakəw'em mə, k'inder ali ta incəməcəmne-ə. Ndəkəl iyif əm, T'ake tə məwen'em-ə?» 30 Kə Korneli oluku: «Təsətə mata məjkələ ictola nno nderəm, dəfəy dendebəp. K'inəjk for yem kirij wərkun wələma pəberəne yamos yomotər-motər. 31 Kə fum wəkakə oluku: «Korneli, Kanu kəmbəj katola kam, k'əncəməcəmne sə kəyəne kam afum nənəfər. 32 Məsom fum dare da Yope pakəwen'am Siməj nwə andejər tewe ta «Piyer» mə, nde kələ ka Siməj, wəbəc kata, nwə kələ kən kəyi kəba kəsək mə.» 33 K'isom katina fum, kə məna məsətə abəkəc յotöt kəder. Ndəkəl oj səyi fəp fosu Kanu for kirij, sədecəjək moloku məkə Wəbe osom əm kələku mə.» 34 Awa kə Piyer elek moloku, k'oloku: «Kance: Incərə oj a Kanu kəyi fe kəsək kin. 35 Mba afum fəp dacə məna nwə məjnəse Kanu, məcəmə pələmpu dərəj mə, Kanu kəmbəj əm. 36 Kanu kənakənə aka Yisrayel toloku, pəcləku յa moloku mətət ma pəforu mpe Yesu Krist əŋkərə afum fəp mə: Nkən յaynə Wəbe ka afum fəp. 37 Nəna nəncərə təkə teyi Yude fəp mə, Kalile tənəcop, nte Saj ənədəjək kəgbət dəromun mə. 38 Kanu kənəbəy Yesu wəka Nasaret Amera յecəmə յon kə fənəntər. Nno o nno encepar mə, əncyo pətət, pəctaməs afum fəp aŋe amerə յeləc յonctərəs mə, bawo Kanu յanayi kə nkən Yesu. 39 Səyənə atəjnə a mes fəp mme Yesu ənəyə nde atəf յa aSuyif kə Yerusalem mə. Nkən nwə յananim, յacaŋ kə dəkətək mə, 40 mba Kanu kənasəjə kə kəfətə dədefi tataka tən ta maas. Kə kəsəj kə kəmentərə, 41 bəfə nno afum fəp յayi mə, mba nno atəjnə mes aŋe Kanu kənanuŋkene kəyek-yek, kə səna aŋe sənadi yeri, səmun kə nkən nte ənafətə afi dacə mə. 42 K'osom

su kəloku afum, səmentər a nkən Yesu, nkən ə Kanu kəncərbər kəyənə nwə endebocə afum afi kə ayı wəyən kiti mə. **43** Sayibe fəp sənaloku tetən: Nwə o nwə egbəkər kələj kən Yesu mə, endesotə nde Kanu kəyi mə kənəjnənə ka mes mən məlec teta tewe ta Yesu.» **44** Moloku maməkə mə Piyer enayi kəloku, nte Amera ʃecempi ʃa Kanu ʃenatorər afum akə ʃancəjkəl moloku mən mə. **45** Cusu cənawos alaŋ a Kanu, akənək akə ʃanader kə Piyer mə, kənəjk a kəpoce ka Amera ʃecempi kənasaməsər kəbəp haj acikəra aje ʃantəyənə aSuyif mə, **46** bawo ʃancne ʃa kəkor-koru Kanu cusu c'acikəra. Awa kə Piyer ʃəgbokərə: **47** «Antam kəfatənə kəgbət afum dəromun nno akəje ʃasətə Amera ʃecempi pəmə səna mə ba?» **48** K'oloku a pagbat akəkə dəromun tewe ta Yesu Krist. Kə ʃaletsənə Piyer kəyi dəndo mataka mələmə.

11 Asom a Yesu kə awənc aja alaŋ aje ʃanayı atof ʃa Yude mə ʃane a acikəra, aje ʃantəyənə aSuyif mə, ʃawose toluku ta Kanu. **2** Nte Piyer enape Yerusalem mə, kə afum aje anakənə mə ʃayefə kənal kə, **3** ʃacloku: «Məmbərə ndena afum aje antəkənə mə, kə məndi yeri kə ʃa, bawo aSuyif ʃanamone ti!» **4** Awa kə Piyer ʃyefə kələmər ʃa tin tin tən mes məkə menacepər mə: **5** «Ina, nde dare da Yope inayı, dəsək dadəkə ictola Kanu kə kənəjk kənder im. Ti disre, k'inəjk paka pələmə poctor powurene kə manta pasumpər pi mojkubut majkələ, kə pontor kəyefə dəkəm haj nno inayı mə. **6** Nte inagbatne pi disre mə, k'inəjk sem ya wəcək majkələ, sem ya dop, yeliŋe-liŋe, kə bemp ya dəkəm. **7** K'inə sə dim doclok'im: «Məyefə Piyer! Mədif, məsəm.» **8** K'iloku: «Ala Wəbe! Tələm o tələm tentəsənə f'em kəber paka pətəcəmp dəkəsu, mpe Kanu kəmənə kədi mə.» **9** Kə dim nde dəngbəkərə sə kəyefə dəkəm: «Paka mpe Kanu kəncəmpəs mə, ta mənə məloke pi kətəcəmplə.» **10** Kə teyi kəmaas, pəwon fe kə ca nyə fəp yolukus sə dəkəm. **11** Gbəncana babəkə, kə arkuṇ maas aje anasom nde nderem kəyefə dare da Sesari mə, ʃander ʃacləmə dəkusurjka ka kələ kəyəkə sənayı mə. **12** Kə Amera ʃecempi ʃolok'im a səsol səkə kə ʃa, ali inesə fe. Kə awənc asu aja alaŋ camət-tin aje ʃacəm'em darəŋ, kə səŋkə səbərə ndena Kərneli. **13** Kə Kərneli oluku su nte enanəjk məleke nde ndərən, kə moloku kə: «Məsəm fum dare da Yope pako wen'am Simoŋ, wəkə andenər tewe ta «Piyer» mə. **14** Nwə endelok'əm moloku mmə mendeyac əm, kəbəp aka kələ kam

disre fəp mə.» **15** Iyi kəlok-loku, kə Amera ʃecempi ʃa Kanu ʃontorər ʃa pəmə nte ʃenatorər səna sə dəkəcop mə. **16** Awa k'incəm-cəmne toluku ta Mariki nte ʃnaloku: «Dəromun Saŋ enagbat afum, mba nəna Amera ʃecempi ʃa Kanu ʃə nəndəsətənə kəgbət dəromun teta Kanu.» **17** Kə pəyənə a kəpoce kin kayi kə ʃanasətər Kanu pəmə səna aje ʃalaj Yesu Krist mə-e, an'inatam kəyənə-e nte iňkəyamsər Kanu mə?» **18** Nte ʃane moloku maməkə mə, kə bəkəc yontor ʃa, kə ʃanjkor-koru Kanu, ʃacloku: «Kanu kəsən sə acikəra aje ʃantəyənə aSuyif mə kətam kəsəkpər bəkəc, nte təjsənə ʃasətə tecepərənə doru nte Kanu kəfaj mə!» **19** Nte andif Etiyen mə, k'ancop kətərəs afum alaŋ kə təsənə ʃa kəsamsər. Aləma ʃanakə atof ʃa Fenisi, aləma ʃako Sipər, aləma ʃako haj Antiyok, ʃanclukse fe nwə o nwə sə toluku ta Kanu mənə aSuyif gəbəcərəm. **20** Afum akəkə dacə, aləma ʃanayı, aje ʃanader dare da Antiyok kəyefə ka sədare sa Sipər kə Sireñ mə, ʃancəpər aKrek, ʃacloku ʃa toluku tətət ta Mariki Yesu. **21** Kəca ka Mariki kənayı alaŋ akəkə kəroŋ. Kə afum alarəm ʃayənə alaŋ, kə ʃanjkafəli bəkəc yanjan nno Mariki eyi mə. **22** Kə moloku maməkə məmbərə kəlojkənə ka alaŋ Yesu ka Yerusalem dələjəs, k'asom Barnabas Antiyok. **23** Kəberə kən di, nte ənadenəjk pətət kə pəbotu mpe Kanu kənayonə alaŋ a Antiyok mə, kə pəmbət kə. K'eqgbijər ʃa kəgbəkər ka Mariki mera yanjan fəp kələj disre. **24** Barnabas fum wətət ʃnayı. Kələj kənayı kə debəkəc kə Amera ʃecempi ʃa Kanu ʃeyi kə sə darəŋ. Kə afum alarəm ʃancəmə dəpəda Mariki darəŋ. **25** Kə Barnabas əŋkə dare da Tarəs kəlek Sol. **26** Nte Barnabas ənəjk Sol mə, k'eqkekərə kə Antiyok. Teren tən camcam, ʃactərənə kəlojkənə ka alaŋ, kə ʃanjtəkse kənayı ka afum. Dəndo Antiyok, difə anacop təcəkə-cəkə kəwe acepsə a Mariki Yesu darəŋ «aka Krist.» **27** Mata maməkə, kə sayibe sa Kanu sələmə ʃantor dare da Antiyok kəyefə Yerusalem. **28** Wəkin ʃnayı ʃa dacə pacwe kə Akabus, k'eyefə, kə Amera ʃecempi ʃosənə kə kədənək a dor dendeyi doru fəp. Dor dadəkə denader deyi təm nte Kəlod ʃnayonə wəbe ka təf ya Rom fəp mə. **29** Kə acepsə a Yesu ʃancəm-cəmne kəfək tətə kəmar ka awənc aja alaŋ aje ʃanayı atof ʃa Yude mə, nwə o nwə kə nte ənatam kəfək mə. **30** Ito ʃanayı: Kə ʃasəm Barnabas kə Sol kəkenə ki abeki aje ʃanayı kəlojkənə ka alaŋ a Yude mə.

12 Tem tatoko to wabe waka atof Herodu enatapsor afum alaj aloma waca teta katoras kajan. 2 K'endife Sak wenc ka Isaj dakma. 3 Nte Herodu enanerj a moyo mon mamok a monebat aSuyif mo, k'encem-cemne so katep Piyer waca, nte tojsone pecajer k omo. Mataka ma kesa kopey ka aSuyif menayi: Kesa ka cocom catonok lebin. 4 Nte Herodu osumpore Piyer, k'ember k odbili mo, k'osoy caga ba manjale ca asodar kbum k o, kaga ba o kaga ba kanya asodar manjale. Encem-cemne kabocer Piyer kiti for ya afum fap kiriq kesa ka Kaceper ka Melke Medif kanceper-e. 5 Anbum Piyer dibili, mba afum alaj yanctolane k belbel nno Kanu kai mo tem fap. 6 Nte dosok nde Herodu encem-cemne kabocer Piyer kiti dembap mo, pibi papoko, pakote Piyer gbekce meray, pafentere pcdire asodar meray daco. Nde dakumba, asodar yanacome so dendo yanbum bili. 7 Gbancana babako, k wason waka darenc, melleke ma Wabe, mender, k pomat poson pawajkara bili disre. Ko melleke mme mentimi Piyer m'ocsut-sut kesa, k moloku ko: «Meyef katanal!» Ko gbekce yojkoje k dawaca. 8 Ko melleke moloku ko: «Molek yamos yam, maberne cotta cam!» Ko Piyer oy mamoko fap. Ko melleke moloku ko so: «Maberne yi, macom'em daray!»

9 Ko Piyer encame melleke mme daray. Enacere fe a kamar ka melleke kajko a kance ko: kenaqk ka darenc k nkona encem-cemne. 10 Nte yancepore abum acoko-coko k oka meray mo, k yambap kumba ka fec nke konaatsfene dare mo. Ko kumba kongbitis kisarka for yanjan kiriq, k yawur, k yasumpore dopa doloma. Gbancana baboko, k melleke mesak Piyer. 11 Nte pandecerje Piyer mo, k'oloku: «Incere oj a Wabe osomna melleke mon, mede mebjim waca wa Herodu disre, k polec pok aSuyif yanafaj em mo fap.» 12 Nte encere ti oj mo, k'ejko nde kalo ka Mari, iya waka Isaj, nw ancederje tewe ta «Mark» mo, nde afum alaram yanalojkane yancola Kanu mo. 13 Nte Piyer osut-sut kumba ka dakebere mo, k wayecera woluma pacwe ko Rodu, oncyone kokecokel. 14 Ko Rodu enepal dim da Piyer, mba pebotu disre engbiti fe kumba. K'eyekse kokebola afum aye yanayi dakeko mo a Piyer ender, k'encame dakekumba. 15 Ko afum yanoku Rodu: «Mena mantamne fe!» Mba k'engboc a tok oloku mo ita teyi. Ko yanoku: «Melleke mon mo!» 16 Piyer nkona pacsut-sut kesa-sut dem kumba. Nte yanqbiti kumba k ojanerj Piyer mo, k cusu cawos ja. 17 K'olok-lokare ja keca a yançak, k'olomor ja nte

Wabe owure k odbili mo. K'oloku: «Neloku ti Sak k awenc asu.» K'owur k'ejko kifo kolo. 18 Nte dec dosok mo, k poyamayama popoy peyi asodar daco: Akesoto Piyer-e, Deke eyi-e? 19 Ko Herodu osom a paten Piyer, mba yanerj fe ko. K'ombocer asodar akoko yanbum Piyer mo kiti, k Herodu oluku a padif ja. Nte telip mo, k Piyer eyef fe atof ja Yude, k'ontor dare da Sesari kakopepere di tem toloma. 20 Herodu enayi koyeforen k oka sade dare sa Tir k Sidon. Mba katorne disre aka sade sasoko yander nabep Herodu. Nte yanep kesa tere Blastus nw enayone wotompore ka mes ma kelo disre ma wabe Herodu mo, pumar ja kesa tere Herodu peforu, bawo ndoror tof yanjan yoncsoto yeri. 21 Nte tataka tajan tetajne tembap mo, k Herodu emberne yamos yon ya debe, pande nde angbancan yon paelok-lokare ja. 22 Tem nte afum fap yanckule-kule, a yancloku: «Bafu dim da fum do dande, mba da kanu do!» 23 Gbancana baboko k omeleke ma Wabe mosut k o, bawo enayek-yekas fe Kanu, k yet yoncop kesa k, k'efi. 24 Toloku ta Wabe tensam oy kesa dam tok kiriq. 25 Barnabas k o Sol nte yanlip kakecene kesa kajan nde dare da Yerusalem mo, k oyalukus, yacleken Isaj, nw ancederje tewe ta «Mark» mo.

13 Kelojkane ka alaj aye yanayi dare da Antiyok mo, sayibe-e k atokse yanayi ja daco: Barnabas, Simeyoy nw ancederje tewe ta «Wabi» mo, Lusiyus waka Sire, Manahej nw anadusum kifo kin k Herodu wabe waka topoc tin k'ayer atof komaqkale-e, k o Sol. 2 Dosok doloma, alaj akoko yankor-koru Kanu, yanujene so, k Amera Yecempi ja Kanu yanoku: «Nacambor em kesa Barnabas k o Sol, teta yebac yoko inawene ja mo.» 3 Nte alaj yanlip kesa k kota Kanu mo, k yanlderje Barnabas k o Sol waca, k yasom ja. 4 Nte Amera Yecempi ja Kanu yosom Barnabas k o Sol mo, k yanstor atof ja Selusi, dendo yanalek abil k yançali koko ka mokuru ma Sipor. 5 Nte yanber Salamin mo, k yançop kuluks toloku ta Kanu nde dakekota Kanu da aSuyif. Isaj enayi di pacmar ja. 6 Nte yançali mokuru haj dare da Pafos mo, k yambap di fum wawejke woluma pacwene sayibe, mba ta oyone si-e. Wawuyif enayi, pacwe ko Bar-Yesu. 7 Wawejke wakako ndena Serkus Polu enayi, nw enayone wakirij waka sade dare sa atof yanjoko mo. Nkona Serkus Polu warkun wacempi domp enayi. K'ender k'ewe Barnabas k o Sol pacten kenen

ja toloku ta Kanu. **8** Elimas, ito tatokø «wəwəŋke» kusu kəjan, encgbæk moloku ma Barnabas kɔ Sol, pæcten kækafali kalaj ka wəkirkir Serkus Polu. **9** Mba Sol, nwé ancwe so Pol mɔ, Amera ḥecempi ḥeyi kɔ darəŋ, k'ɛngbætnø Elimas. **10** Kɔ Sol oluku kɔ: «Məna wəkakɔ məla mowul kɔ yem mɔ, wəka amera ḥełec, wəter pəlompu fəp, məfəsak kækafali-kafali səpø sa Wəbe Kanu nse səlomp mɔ ba? **11** Ndækəl kəca ka Wəbe kəy'am kərɔj: Wətənəŋk məndeyøne! Tem tendebəp, məndeyi ta mənəŋk pəwəjķora pa dec-ε.» Gbəncana babokɔ kɔ fər yoyø kɔ pafulu kɔ kubump kəwəkərñe kɔ. K'eyefə kənana-nana pæcten kəca nkə kəŋkəsumpər kɔ kəsole mɔ. **12** Nte wəkirkir ka dotof enəŋk nte tenacepər mɔ, k'oyøne wəlaŋ. Metəkse mme ənanene Barnabas kɔ Sol teta Wəbe mɔ menabot kɔ dəbəkəc. **13** Nte Pol kɔ asol ɔn ḥayefə dare da Pafəs mɔ, kɔ ḥayekti abəla kəkɔ ka Perke, nde atof ḥa Panjili. Kɔ Isan Mark ɛŋgbey ḥa, k'olukus Yerusalem. **14** Kɔ ḥayefə Perke ḥacame dəpo daŋan darəŋ haj Antiyø, atof ḥa Pisidi. Kɔ ḥajkɔ dəkətola Kanu da aSuyif simiti, dəsək da kəjəsəm, kɔ ḥandə. **15** Nte alip kəkaraj Tawureta Musa kɔ Sayibe mɔ, kɔ abe a kələ ka dəkətola da Kanu nde ḥaloku Barnabas kɔ Pol: «Awenc asu aja, kɔ nəyø toloku tecəpəsə abəkəc nte nəŋfaj kəloku afum mɔ, naloku ti.» **16** Kɔ Pol eyefə, k'ondot kəca, k'oloku: «Arkun a Yisrayel, kɔ nəna alpəs aje nəjnese Kanu mɔ, nəcəŋkal! **17** Kanu ka afum akajø, Kanu ka Yisrayel, kənayek-ye katem asu, kɔ kəsəŋjø ja kəla tem nte ḥanayi decikora Misira mɔ, kɔ Kanu kin kajkɔ kəwurene ḥa atof ḥajokø fənəntər fa kəca kɔn. **18** Kɔ kəlekə ḥa mes məlec maŋan nde dətegbərə meren wəco maŋkələ. **19** Nte Kanu kənim afum a cusujka camət-mərəŋ nde atof ḥa Kanaŋ mɔ, kɔ kəsəŋjø atof ḥajokø afum ɔn nte təŋsəŋjø ḥoyøne ḥa ke mɔ. **20** Mes mamokø fəp menawon meren masar maŋkələ kɔ wəco kəcamat. Nte tatokø tencepər mɔ, kɔ Kanu kəsəŋjø ja aboc kiti, aje ḥanatompər dəbə da aka Yisrayel mɔ haj kəbəp ka tem ta aŋnabi Samiyel. **21** Kɔ teyefə dənda kɔ aka Yisrayel ḥawer Kanu wəbe. Kɔ kəsəŋjø Sawul wan ka Kis pəyøne ḥa wəbe meren wəco maŋkələ. Fum wəka kusujka ka Berjyamin ənayi. **22** Nte Kanu kəfən Sawul mɔ, kɔ kəsəŋjø ja wəbe Dawuda, nwé Kanu kənaloke nte mɔ: «Inəŋk Dawuda wan ka Yisay, fum ɔfɔ nwé səwurene bəkəc mɔ, incem-cemne a endeyø məfaj mem fəp.» **23** Kəbənda ka dokombəra da nkən Dawuda, difɔ Kanu kənasəŋ kəkom ka Yesu Krist kədəyøne ka nwé endeyac afum a Yisrayel, pəmo

nte kənasəŋ ti atem asu temer mɔ. **24** Ta Yesu əntader-ε, Saŋ ənacam kəgbət dəromun, nte təŋsəŋjø afum a Yisrayel fəp ḥasəkپər bəkəc yanjan yetəfərñe Kanu mɔ. **25** Nte Saŋ encləpəs yəbəc nyé Kanu kənasom kɔ mɔ, encyif: «Pecem-cemne ponu, an'iyoŋe-ε? Nwé nəncem-cemne a nkən iyøne mɔ, bafɔ nkən iyøne de! Mba endeder tadarəŋ tem nwé pəntəmar im yati kəsikali cəfta dəwəcək mɔ.» **26** Awenc im aja, nəna awut aka dokom da Abraham, kɔ nəna ako nəjnese Kanu mɔ, səna ḥo anakərə toloku nte tendeyac su mɔ. **27** Mba aka Yerusaləm kɔ abe ajan ḥanacəre fe fum nwé Yesu ənayøne mɔ. ḥanagbækəre fe sə moloku ma sayibe mme ankaraj simiti o simiti dəsək da kəjəsəm mɔ, mba ḥanader ḥalas moloku mamokø nte ḥanabocər Yesu kiti mɔ. **28** ḥanasətə fe nte o nte təkə pənamar a ḥadife Yesu mɔ, mba kɔ ḥantola Pilat kədif kɔn. **29** Nte ḥalip kəyø mes fəp məkə anacic tetən mɔ, kɔ ḥantore kɔ dətək yəpəmpəl, kɔ ḥanjəkɔ ḥaboc kɔ dəkufu. **30** Mba Kanu kənasəŋjø kɔ kəfətə afi dacø. **31** Kɔ Yesu əwurər matakə məlarəm ako ḥanape kɔ nkən kəyefə Kalile kəkɔ ka Yerusaləm mɔ. ḥa ḥayøne oj aje ḥanatønøne kəyefə ka Yesu afi dacø mɔ, ḥa ḥantam sə kəluksə tifum aləmə. **32** Kɔ səna toloku tətət tatokə tə səloku nu: Temer mpe anasəŋ atem asu mɔ, **33** Kanu kəlase su ti belbel, səna dokomənə daŋan, kəyekti ka Yesu, pəmə təkə ancic ti Yabura Dawuda ya mərəŋ disre mɔ: «Wan kem məyøne, bawo in'okom əm kəyefə məkə.» **34** Kanu kənaloku a kəndeyekti kɔ afi dacø, nte təŋsəŋjø ta oluksərñe pəte mɔ. Ti tənasəŋjø paloku: «Indesəŋ nu memer mosoku mme inasəŋ Dawuda mɔ, memer mme məyøne kance mɔ.» **35** Ito Kanu kəlokənə kəfə kələma Yabura Dawuda disre: «Məfədesak Wəsoku wəkam pəte dəkufu.» **36** Dawuda nkən ənabəc təfaj ta Kanu dətemp dən disre, k'efəntərə k'efi, k'awup kɔ nde atem ɔn kəsək, k'ente dəkufu. **37** Mba fum nwé Kanu kənasəŋjø kəfətə afi dacø mɔ, nkən ənate fe. **38** Awenc im aja, nəcəre ti: Teta nkən Yesu t'ancame nu kəjəyñene ka kiciya, kiciya nkə sariye sa Musa sənatotam kəsokəsə nu mɔ. **39** Ti disre, nwé o nwé ɛŋgbækər kalaj kɔn Yesu mɔ, Kanu kəndesəkəs kɔ. **40** Nəkəmbərñe nte təŋsəŋjø mes məkə sayibe ḥancic mɔ ta məbəp nu: **41** «Nəməmən nəna afum aje nəmbətər kəfanı mɔ! Nəyi pəciyanə disre, nəsəle! Bawo ina kəyø k'inder tes tələma kiyi konu doru kajkə disre, tes nte nəntədəlaj kɔ fum oluku nu ti-ε.» **42** Nte Pol kɔ Barnabas ḥawur dəkətola Kanu da aSuyif mɔ, kɔ afum ḥaletsənə ḥa kəder sə

simiti dəsək da kəyəsəm dəkə dender mə kədegbəkərə moloku min mayi. **43** Nte kənay kəsəktənə mə, aSuyif alarəm kə akə əyambərə dinc d'əSuyif mə əyancəpsə Pol kə Barnabas kəlok-loku kəyən disrə. Kə akakə əyəsəp kəcəpəs əya bəkət teta kəsumpər kəmar ka Kanu. **44** Simiti dəsək da kəyəsəm nde dənaçənc mə, kə aka dare fəp əyələnəkənə kəkəcənəkəl toluku ta Wəbe. **45** Nte aSuyif əyənənəjək kənay ka afum mə, kə əyəsəp kəraca kəpəj. Kə əyəfə kəgbəkəl Pol, əycləməs kə. **46** Pol kə Barnabas əyəmbəkənə kəlok kə: «Nənə yati pənamar a pacop kəlukse toluku ta Kanu. Mba nte nənəbupərəti, kə nəncəm-cəmne a pəmar fe a nəsətə kiyi wəyən ka doru o doru mə, ndekəl oj səna səndekafələ səkə ndena akə əyəntəyənə aSuyif mə. (aiōnios g166) **47** Bawo Wəbe osom su nte: «Isəj'am kəyənə pəwərənərə pa tof, nte təsərə məkəkərə kəyac ka afum haj nde cəpəc ca doru fəp cəyi mə.» **48** Nte afum əyəne ti mə, kə pəmbət atəyənə aSuyif dəbəkəc. Kə əyəkər-koru toluku ta Wəbe, aje Kanu kənacəmbərə kiyi wəyən ka doru o doru mə, kə əyənənə ala. (aiōnios g166) **49** Kə toluku ta Wəbe təsaməsər dətəf fəp. **50** Mba kə aSuyif aləma əyəngbiyər aran abeki akor-koru Kanu, kə abeki a dare, kə əyəncəp kətərəs Pol kə Barnabas teta kələj kəyən kə yəmələs əya dare dərjan. **51** Pol kə Barnabas əyəkərə əya kəfəl ka wəcək wəyən, kə təyənə sede sa kəfati kəyən kəcənəkəl toluku ta Kanu, kə əyəkərə İkoniyon. **52** Pəmbət acepsə a Yesu dərəj, kə Amera Əyecəmi əya Kanu əyənəyi kə əya.

14 Dəndo dare da İkoniyon, Pol kə Barnabas əyəmbərə dəkətola Kanu da aSuyif. Kə əyaloku moloku məmə mənasərənə aSuyif kə aKresi alarəm kəgbəkər Yesu kələj mə. **2** Mba kə aSuyif ayeñki səbomp aje əyəmbərəs afum atəyənə aSuyif mər kəter ka awənc aja ala. **3** Ti disrə, Pol kə Barnabas əyəmbərəs kiyi kəyən dəndo dare dadəkə. Kə əyalok-loke kəgbəkər mera yañan teta MARIKİ. Kə MARIKİ əsəj əya fənəntər fəyənə mes məwəy-wey kə meğbəkərə, pəcməntər so kance ka mes məkə Pol kə Barnabas əyəncəmə kəmar kən disrə. **4** Kə kənay ka afum a dare dadəkə əyərsənə. Aləma əyənənə aSuyif, aləma əyənənə asom a Yesu. **5** Mba, aSuyif kə acikəra kəbəp ka abə ajan əyalompaşnə kəkətərəs Pol kə Barnabas kəca-cas kəyən masar haj əyədəf əya. **6** Nte Pol kə Barnabas əyəne ti mə, kə əyəkəsəp kəkəyacnə nde Listər kə Dərbe, sədare sa atəf əya Likayoni, kə səkəsək sayi. **7** Dəndo so əyəncəmə toluku tətət ta Yesu. **8** Fum wələma ənəyi Listər pəyənə wətoñkulu, wəcək wən wənəfi.

Kəyəfə nte aŋkom kə mə, ali ənckət fe. Ənandə, **9** pəccərəkəl moloku ma Pol. Kə Pol əyəgbətənə kə. Nte ənərək a wətoñkulu əyo kələj nəkəntam kəyac kə mə, **10** kə Pol oloke kə dim dəpəj: «Məyəfə! Məcəmə wəcək wəm kəroj, mələomp!» Kə wərkun nwə oyoknə, k'eyəfə k'encəmə kəkət. **11** Kə kənay ka afum akakə əyənənək nte Pol əyo mə, kə afum kənay əyəmənənə cəbebe əyələkə cəLikayoni: «Canu cəntərəkəle afum kə cəntor nənə ndorosul!» **12** Ti tənasərə əyəne Barnabas «Sus», əyəne Pol nkən «Hermes», bawo Pol nkən enccepərenə moloku. **13** Wəloñnenə ka Sus ənakərə mura kə yənəkəs nde dəkəbərə da kələ kə dəkəloñnə nde deyi nde dare dəkəsü mə. Ənəbas kə kəloñnə mi, nkən kə kənay ka afum nənə Pol kə Barnabas əyəni mə. **14** Mba nte asom a Yesu Barnabas kə Pol əyəne ti mə, kə əyəwal-wali yamos yañan, kə əyəmbərə afum dacə əyəkkəle-kule: **15** «Anapa! Ta ake tə nəyənə təntə-ə? Səna so, afum əyo səyənə, palompəs su tən təyi pəmə nəna. Sələkə nu toluku tətət nte tənəsərə nəsək mes məyəməyama mame mə! Nəkəfələr Kanu fər nəkə kəyəi wəyən mə, Kanu nəkə kələmpəs kəm, antəf kə kəba, kə ca yəkə yeyi ki mə fəp. **16** Dətəmp dəkə dənəcepər mə, Kanu kənawosənə afum a təf ya doru fəp əyəctəm kəcəmə dəpə darəj dəkə əyəfəj mə. **17** Ali nte nkən Kanu kənatəsək kəcməntər nu dətət dəməyə mən mə, bawo kəncəsənə nu wəcafən, kəncəsənə so yobəf yonu kəkom pələrəm, kə kəncəsənə nu so yeri yələrəm, kə kənclas nu so pəbotu dəbəkəc.» **18** Ali nte Pol kə Barnabas əyələkə moloku maməkə mə, pəcuça pənəyi əya kəyamsər ka kənay kəjəkə kəloñnənə cəna nce əyənəfəj kəloñnenə əya mə. **19** Kə aSuyif aləma əyəndər kəyəfə Antiyək əya Pisidi kə İkoniyon, kə əyəsəp haj kə əyəntələr kənay ka afum akakə. Nte tə kə kənay ka afum aje əyəfə kəca-cas Pol. Təlpəs kə əyalijəs kə haj dare kəsək, əyəm-cəmne a efi. **20** Mba nte acepsə a Yesu dərəj əyənədəkəl Pol mə, k'eyəfə, k'olukərənə dare. Dəckəsək kə əyəkə dare da Dərbe, nkən kə Barnabas. **21** Nte Pol kə Barnabas əyəmbəp dare da Dərbe kə əyənənə dəndo toluku tətət ta Yesu. Kə əyəsətə di afum alarəm aje əyənənənə teta Yesu mə. Nte tə kə əyəlek dəpə kələkəs kə Listər, İkoniyon kə Antiyək əya Pisidi. **22** Kə əyəcəpəs acepsə darəj bəkəc, əyəngbiyər əya kəyinə kələj, əyələkə: «Kə səna, mənə səcepərenə pəcuy pələrəm a səcəberə nde akip əya dəbə da Kanu dəntəf.» **23** Kə əyəkə-yəkə əya abeki dəkəloñnənə fəp da ala. Nte əyələp kətola Kanu kə kəsənə mə, Pol kə Barnabas əyəsəj əya Mariki nwə

janagbekər kəlaç mə kəbum kəjan. **24** Kə ənacepər dəpə da atəf əja Pisidi kə əambahəre atəf əja Parjili. **25** Nte əjalip kələku toluku ta MARIKI dare da Perke mə, kə əntor dare da Atali. **26** Dəndo Atali, difə Pol kə Barnabas ənalek abil kə əncalı kəkə Antiyok əja Siri, dare ndə anatolane əja kəmar ka Kanu teta yəbəc nyə ənalanip mə. **27** Nte əambahəre mə, kə əhalıka alaç a Antiyok fəp, kə əhalom təkə Kanu ənayonə əja mə, kə təkə nkən Kanu ənasənə atəyəne aSuyif kəlaç mə. **28** Pol kə Barnabas əjawon dəndo dare dadoko kə acəpsə a Mariki Yesu darəj.

15 Afum aləma ənayefə atəf əja Yude, ənactəkse awənc aja alaç nte: Kə nəntəyo pakənc nu pəmə təkə təyo tokur ta Musa toluku ti mə, Kanu kəfədewəsə kəyac nu. **2** Nte Pol kə Barnabas ənəgbekələnə kə arkun akakə kəlijenə kəjan moloku mə, kə əntəyəne a nkən Pol kə Barnabas kəbəp ka akin akin arkun akakə dacə, əjakə Yerusalem kəkənəne moloku maməkə nno asom a Yesu kə abeki kələykanə ka alaç fər kirij. **3** Kə kələykanə ka alaç a Antiyok ənasənə əja daka ndə pənamar a əyətə teta marənt mə. Nte ənacepər atəf əja Fenisi kə atəf əja Samari mə, kə əhalomər əja nte atəyəne aSuyif əyajkafəli bəkəc yaşan nno Mariki eyi mə, ənəcsənə awənc aja alaç fəp pəbotu. **4** Nte əambahəre Yerusalem mə, kə kələykanə ka alaç, asom a Yesu, kə abeki kələykanə ənəmbəj əja. Nte tə Pol kə Barnabas əhalom təkə Kanu ənayə fəp kə əja mə. **5** Awa kə aFərisi aləma əje ənayəne alaç mə əyəfə kə əhaloku: «Pəmar pakənc atəyəne aSuyif, pagbiñər əja sə kəleləs sariye sa Musa.» **6** Asom a Yesu kə abeki a alaç aka Yerusalem ənəbəpsənə kəkəməmən ka testatəko. **7** Nte kəgbekələnə kəwən əja dacə mə, kə Piyer əyefə k'oloku: «Arkun, awənc im aja, nəncərə ti: A pəwon nte Kanu ənayek-yek im nəna dacə kəcam ka Kibaru Kətət ka Yesu, nte təyəsənə atəyəne aSuyif əhatam kəne ti kə kəlaç ti mə. **8** Kanu ənəcərə bəkəc ya afum, Ki yati kəmentər a kəmbəj atəyəne aSuyif, bawo kəsənə əja sə Amera Əcəməpi pəmə səna. **9** Ali kəgbəy kəfət əngbəy fe su kə atəyəne aSuyif, bawo kəlaç k'əsəkəs əja bəkəc. **10** Ndekəl oj, ta ake tə nəfəj kədəkətəre Kanu-e? Nte nəfəj kəsərsər acəpsə a Yesu təs tocu nte, əyefə atem asu haj səna yati səntətam kəsare mə. **11** Mba səlaç a andeyac su kəmar ka Mariki Yesu disre pəmə əja atəyəne aSuyif.» **12** Kənay ka afum fəp ənəcənək, k'əncəjkəl oj moloku ma Barnabas kə Pol. Kə əhalom mes məwəy-wəy kə məgbekərə mme

Kanu ənasənə əja kəyə atəyəne aSuyif dacə mə. **13** Nte əjalip kələku mə, kə Sak endərəj: «Awənc im aja! Nəcəjkəl im! **14** Simeyən ələm təcəkə-cəkə nte Kanu ənəader kəyek-yek təf ya doru fəp dacə, afum əje ənayəne akən mə. **15** Itə moloku ma sayibe mosolnə kə moloku ma Simeyən pəmə nte ancic ti mə: **16** «Kə Mariki oluku: «Kə təntə təncepər-e, indedər sə. Indeyekti sə abal əja Dawuda nje ənənatəmpənə mə, indeyekti samba sa abal əyajkə, Indecəmbər əji sə əyolomp, **17** nte təyəsənə afum alpəs ənəten ina Mariki mə. Əy, dətəf fəp nyə anakorənə tewe tem mə.» Mariki oluku nte, nwe əyəjə mes maməkə mə **18** Ənasənə mi kəcərə kəyefə nte pənəwən mə.» (alōn g165) **19** It'əsənə nte, ina Sak, iżwose sə a ta patərəs atəyəne aSuyif əje ənəntəfərnə nno Kanu kəyi mə. **20** Mba pacice əja əyakəmbərənə pətəcəmp mpe peyefə nno kətəla mərəjəkə kəyi mə, kə dalakə, kə kəsəm ka səm nyə antəfay mə, əyakəmbərənə sə kəmun mecir. **21** Kəyefə detəmp dəcəkə-cəkə, Musa əyə sədare fəp afum əje əhaloku tetən mə, bawo aŋkaraj Tawureta tən simiti o simiti dəsək da kəyəsəm ndə dəkətəla Kanu da aSuyif.» **22** Asom a Yesu kə abeki kəbəp ka kələykanə ka alaç Yesu kərkər ənənde ənəməmən a pəmar payek-yej əja dacə afum aləma akə pəmar a pasom Antiyok mə, kəberənə ka Pol kə Barnabas. Ti disre kə əyek-yej afum mərəj əje ənənatəmpər delel awənc aja dacə mə: Yudas wəkə ancwe sə Barsabas mə, kə Silas. **23** Kə ənasənə əja kə areka nyə: «Awənc anu, asom a Yesu kə abeki kə alaç ənəcice nu areka, nəna awənc su aja aka Antiyok, aka Siri, aka Silisi əje ənəntəyəne aSuyif mə: Səyif nu! **24** Sənə a afum asu aləma əje ənəwur nno ndorosu mə, ənəntərəs nu kə ənəmpəməpə nü moloku maşan, mme səntəsom əja mə. **25** Nte sənenənə akə səntəyəne ti mə, itə sənəjkə pəntəsə səyek-yek afum, səsəm əja ndə əyəi mə, kəberənə ka Barnabas kə Pol, əje səmbətər mə, **26** afum əje ənəcəməs kiyi kəjan doru tewe ta Mariki Yesu Krist mə. **27** Itə səsəm Yudas kə Silas əyakə əhaloku nu nte teyi areka əyəjə disre mə. **28** Pənəbas Amera Əcəməpi kə səna sə, a pəntəsə fe a sənəjkər nu mes məkə nəntətam kəsare mə, mənə mes məkə memar nu kəsumpər mə: **29** Ta nəsəm səm nyə alojnənə mərəjəkə mə, nəbələnə mecir kə səm nyə antəfay mə, nəbələnə sə dalakə. Pəmar nəkəmbərənə mes maməkə fəp. Kanu kəsənə a nətəmənə.» **30** Nte anasək asom əje mə, kə ənəwurnə kəkə Antiyok. Kə əyajkə əhalıka di alaç, kə ənasənə əja areka əyajkə. **31** K'əykaraj əji kə pəmbət əja, bawo

areka ḥajokə ḥenacəpəs ḥa bəkəc. **32** Yudas kə Silas aje ḥanayone so sayibe mo ḥancgbirjər awenc aja alaj kə ḥacəpəs ḥa so bəkəc dəmoloku məlarəm. **33** ḥanayi dəndo Antiyək haj, kə awenc aja alaj ḥantolane ḥa marənt moforu, kə afum a Antiyək ḥasak ḥa kalukus nde asom ajan ḥayi mo. **35** Mba tem tatəkə Pol kə Barnabas ḥanayi Antiyək, kəberəne kəajan kə afum alarəm aləma, ḥactaksə, ḥaccam so toluu tətət ta Mariki. **36** Nte mataka mələma mencepər mo, kə Pol oluku Barnabas: «Saluksərnə sakənəjk awenc su ajan sədare nse sənədəjk toluu ta Mariki mo, nte təjsənə səcəre nte ḥayi mo, kə təkə ḥasumpər toluu tatəkə mo. **37** Barnabas nkən enfcəf kəkenenə Isar, wəkə ajuwe so «Mark» mo. **38** Mba Pol nkən enawose fe ti, enacəm-cəmne a pəmar fe kəlekəne Mark, bawo dəndo Parfili Mark enasak ḥa pəfati kəcəmbər ḥa kəkötəne ka yebəc yoko anasom ḥa mo. **39** Kəgbəkələne kəajan kənayenjək haj kə təsərə ḥa kəgbeyenə. Nte tə kə Barnabas əlek Mark kə ḥambəkə debil kə ḥancali kəkə Sipər. **40** Nte Pol ḥenayek-yek Silas mo, awenc ajan alaj ḥantolane kə, ḥactola Mariki a pəbum ḥa kəmar kən disre, kə ḥajkə. **41** Kəkə kəajan, kə ḥancali təf ya Siri kə Silisi, ḥaccəpəs alaj aka di bəkəc.

16 Pol enabəre dare da Dərbə, k'əjkə so Listər.

Dəndo wəcepse Yesu darəj wələma enayi pacwe kə Timote, kərə pəyənə wəSuyif nwə enader pələjə Yesu mo, mba kas pəyənə wəKresi. **2** Awenc ajan alaj aka Listər kə İkoniyon ḥanatəjnə kəyo kən mes mətot. **3** Kə Pol əsfəj kəkekərə Timote, k'əlek kə k'əjkənc təta aSuyif akə ḥanayi atəf ḥajkə mo, bawo fəfənacəre a Timote kas wəKresi enayi. **4** Sədare nse ḥanccepər mo, ḥanclukse moloku mme asom a Yesu kə abeki alaj a Yerusalem ḥanasom ḥa kəkötəne mo, nte təjsənə alaj atəyənə aSuyif ḥacəmə mi darəj mo. **5** Aloykane alaj ḥaccəpəs bəkəc kələj disre, ḥacberəne kəla dəsək o dəsək. **6** Nte Amera ḥecəməpi ḥa Kanu ḥeyamse Pol kə Silas kələku toluu tətət ta Kanu atəf ḥa Asi mo, kə ḥancali atəf ḥa Firiki kə atəf ḥa Kalat. **7** Nte ḥalətərnə atəf ḥa Misi mo, kə ḥasəp kəkə atəf ḥa Bitini, mba Amera ḥa Yesu ḥenawosene fe ḥa ti. **8** Kə ḥasolne atəf ḥa Misi kə ḥantor dare da Torowas. **9** Pibi disre kə Pol əsətə kənəjk kəyefə ka darenc. Ti disre, wəka Masedon pəcəmə kə kəsək pəcletsənə kə: «Məder Masedon, məmar su!» **10** Pol enadesətə kənəjk kəjəkə, kə səntən katina kəkə ka atəf ḥa Masedon, səboc ti a Kanu kəwe su kəkəcam di toluu tətət ta Yesu. **11** Kə səyefə Torowas kə səyekti

abela kə səntəfərnə kəkə ka Samotiras, dəckəsək kə səmbəre Neyapoli. **12** Kə səyefə dəndo, kə sənəjk Filipi, dare dəpəj da atəf ḥa Masedon dələma nde aka Romalarəm ḥanandə mo. Kə səncepərəne mataka mələma dare dadəkə. **13** Simiti dəsək da kəjesəm kə səwur dare dəkusu kəngbəkə kəsək, nde sənacəm-cəmne kəfə nkə səntəm katola Kanu mo. Kə səndə kəloklokər aran aje ḥanaloykane di mo. **14** Wəran wələma enayi ḥa dacə pacwe kə Ludy, pəccaməs çəloto ca kare. Pakom kə dare da Tiyatir. Wəkor-koru Kanu enayi. Pəccəykal su, kə Mariki enqbiti kə abəkəc, nte təjsənə kə kəcne belbel moloku mme Pol oncloku mo. **15** Nte anagbat kə dəromun təta Kanu mo, Ludy kə aka kəlo kən disre, k'ewe su kəyi nde ndərən mataka mələma, pəctola: «Kə nəncəm-cəmne a iləj Mariki belbel-ə, nəder nnə nderem, nəyi nnə kə səna.» K'əletsənə su kəyi di. **16** Dəsək dələma səckə dəkətola Kanu da aSuyif, kə wəyecəra wəcar wələma ender pəbəp su, pəyəj ḥajk nje təjsənə kə kələku nte tender mo. Wəyecəra nwə əncəstənə ti nnə abe ḥayi mo pəsam pələrəm təta kələku kən mes mme mender mo. **17** Kə wəyecəra nwə encepse su darəj Pol kə səna, pəckulekule: «Afum akəje acar a Kanu nkə kəyi darenc mo ḥo! Dəpə da kəyac də ḥayi kəmentər nul!» **18** Nte wəyecəra əyo mes maməkə mata məlarəm mo, kə tolələs Pol dis. K'əjkəfələ, k'oluku ḥajk: «Tewe ta Yesu Krist ilok'əm, məwur wəyecəra wəkawə dəris!» Gbəncana babəkə kə ḥajk ḥajokə ḥowur kə dəris. **19** Nte abe ḥa ḥanəjk a təsətənə təjan pəsam təsələr ḥa mo, kə ḥasumpər Pol kə Silas, kə ḥajkəkərə ḥa nde abəjka ḥa dare dacə abe a dare fər kirij. **20** Kə ḥajkə ḥamentər ḥa aboc kitı, ḥacloku: «Afum akəje pəyamayama po ḥayi kəbersənə dare dosu. A Suyif ḥo ḥayənə, **21** aje ḥayi kəcam məyo maşan mme pəntəmar su kəwose kəyo ka mi, səna aje səyənə aka Rom mo.» **22** Kə kənay ka afum ḥayefə kə ḥancəmə ḥa dəbəkəc. Kə aboc kitı a dare dadəkə ḥawure ḥa yamos, k'asute ḥa cəngban-gban. **23** Nte alip kəsüt ḥa pələrəm mo, kə ḥamber ḥa dəbili, kə abe ḥaloku wəbum bili a pəkembərnə ḥa belbel. **24** Nte wəbum bili ene moloku maməkə mo, k'ember ḥa nde bili mbə ḥantotam kəwur mo, k'əjkətərenə ḥa wəcək məmbojk ma tok. **25** Cək-cək cəndebəp, Pol kə Silas ḥactola Kanu, ḥaclənəs melej mokor-kore Kanu, kə ayi dəbili ḥajne sim səjən. **26** Gbəncana babəkə kə antəf ḥeyikcə pəpəj, kə təsərə kələ ka bili tantəf kəcəkələ. Kə cumba fəp cəngbitez, kə gəbkəcə fəp yorjkorjə. **27** Kə wəbum bili entime, k'ənəjk

ntε cumba ca bili cənzbite mə, k'owure dakma dən pəckə kədifne, bawo ənacem-cəmne a afum aje amber dəbili mə əyekse. **28** Kə Pol ojkule-kule pəpəj: «Ta məyəne pələc, səyi nnə fəp fosu!» **29** Kə wəbum bili ewe nənc, k'embəre katəna katəna, k'əjko pətempene fər ya Pol kə Silas kiriş, pəcyikcə kənəsə disrə. **30** K'owurenə ənde doru k'eyif əja: «Abə, cəke co pəmar iyo nte tendeyec im mə-ə?» **31** Pol kə Silas əhaloku kə: «Mələy Mariki Yesu, andekoyac əm, məna kə aka kələ kam disre fəp.» **32** Kə əhaloku kə toluku ta Mariki, kə afum akə əyanayı ənde kələ kən mə fəp. **33** Pibi papəkə kə wəbum bili elek əja, k'əjkekərə əja kəkoyak gəbali yaşan. Wəbum bili kə afum ən fəp əhasətə gəbəncana babəkə kəgbət dəromun teta Kanu. **34** K'empene ənde ndərən, k'encəmbər amesa, kə əyawələs kə aka kələ kən disre pəbotu pa kələj kən Kanu. **35** Nte dec dəsək mə, kə aboc kiti a dare əhasətə afum ajan aləma kəkələku wəbum bili: «Məsək afum akəjə.» **36** Kə wəbum bili olukse moloku maməkə Pol: «Aboc kiti a dare əhasətə afum nnə iyi mə, a isak nu. Awa nəwur nəkənə bəkəc yoforu.» **37** Mba kə Pol oluku əja: «Nte əyalip əj kəsüt su fər ya afum kiriş mə, ta əykiti su-ə, səna aje səyəne aka Rom mə, əyber su dəbili. Ndəkəl əj yəkyək yə əndəfər kəsək su ba? Tatəkə təfəyi, əyader əyərəka əhasətə su!» **38** Kə asədar əyəjko əhalokse moloku mmə aboc kiti, kə əhanəsə nte əhananə a Pol kə Silas aRom əjə əyəne mə. **39** Kə aboc kiti a dare əyader əyətsənə Pol kə Silas əyəjne, kə əhasətə əja. Əhaloku a əyawur dare dəndə. **40** Nte əyawur dəbili mə, Pol kə Silas əyəjko ndena Ludy. Kə əhanəjk awənc aja aləj, kə əyacəpəs əja bəkəc. Kə əhasumpər dəpə, kə əyəjko.

17 Nte əyəncepər Arjipoli kə Apoloni mə, kə əyambərə dare da Tesaloni, ənde aSuyif əhanayo kələ ka dəkətola Kanu mə. **2** Kə Pol ojkə pəmə təkə əncyo mə, simiti dəsək da kərjesəm maas əyacəbekələnə dəyəcicəs yecəmə kə əja. **3** Pol əncmentər əja pəsək pəs dəYecicəs Yosoku a pənamar dis dələl Krist, a pədeyefə afi dacə. Pol oncloku əja: «Yesu nwə indəjkar nu tetən mə, nkən əyəne Krist, wəbə nwə Kanu kəyek-yek mə.» **4** Anasəp haj k'əjəkafali aləma əja dəcə kə əyalaj ti, kə əyancəmə moloku ma Pol kə Silas dərəj, kəbəp ka akor-koru Kanu aKresi aləram, kələkənə so aran abeki aləma. **5** Mba kə aSuyif aka dare da Tesaloni aləma əyəjə kəraca. Kə əyəjko afum alec aləma dəpə dəcə, kə əyəpekti pəyamayama dare disrə.

Kə əyəjko əyəməpnə kələ ka Yason, əyactən Pol kə Silas kəkekərə əja kənay ka afum fər kiriş. **6** Nte əhanatənəjk Pol kə Silas mə, kə əyalıjəs Yason kə awənc aja aləj aləma fər ya abə a dare kiriş. Əckule: «Afum akəjə əyəjəkafəli-kafəli doru dəndə fəp mə, əyai əj nnə, 7 kə Yason nkən əmbəj əja!» Afum akəjə fəp əyəncə moloku mmə wəbə wəkə təf ya Rom fəp oluku mə, əyacloku a wəbə wələma eyi, pacwe kə Yesu!» **8** Ti tənasənə əyəpekti pəyamayama kənay ka afum dacə. Nte abə a dare əyəne ti mə, kə əyambərə Yason kə awənc aja aləj pəsam, kə əyəsək əja. **10** Pibi papəkə disre kə awənc aja aləj əyəsək Pol kə Silas kəkə dare da Bere. Nte əyambərə di mə, kə əyəjko ənde dəkətola Kanu da aSuyif. **11** Akakə əhanabət mes əyəsək aka Tesaloni, kə əyancəjəkələ toluku ta Kanu belbel pəbotu disrə. Əckəkəcə so Yecicəs Yosoku belbel dəsək o dəsək kəcərə kə pəyəne a moloku min mayi mə kə təkə Pol kə Silas əyəjko əja dəkətola Kanu mə. **12** Kə afum aləram əja dacə əyəne aləj, kələkənə aran aKresi aje əhanabək dəkəcəmə mə, kə arkun aləram. **13** Mba nte aSuyif aka Tesaloni əhanadəcərə a Bere so Pol eyi kəcam toluku ta Kanu mə, kə əyənder so dəndo kədəyekti pəyamayama əyəberəs kənay ka afum dacə. **14** Kə awənc aja aləj əyambəlkər kəkekərə Pol kəcə ka dəkəbə, mba Silas kə Timote əyai dəndo Bere. **15** Afum aje əhanasəle Pol mə, əhanakekərə kə haj dare da Atən. Dəkəlukus dərəjənə kə Pol osom əja ənde Silas kə Timote əyai mə, a əyəberə kə katəna katəna. **16** Nte Pol ençkar Silas kə Timote ənde dare da Atən mə, kənəjkə ka dare dadəkə dələre mərəjəkə kənacu kə Pol dəbəkəc. **17** Pol əngəbəkələnə kə aSuyif kə aləma akə əhanader kəkor-koru Kanu ənde dəkətola d'aSuyif mə, pəcəbəkələnə so dəsək o dəsək kə afum akə əyanci ənde abəjəkə əja dare mə. **18** Acepsə metəkəsə ma Epikuru kə ma Seno dərəj aləma əyənder əyəcəj kə moloku. Aləma əyacloku: «Wəlok-loku əfə wəkawə! Cəkə c'efəj kələkələ təntə?» Ako əyacloku: «Wəkawə pəwurenə pəmə nte endəcam təta canu cəcikərə mə!» Əhanaloku ti bawo toluku tətət ta Yesu kə kəyəfə kən afi dacə kə Pol oncloku. **19** Awa kə əyəlek Pol, kə əyəjekərə kə təpəsa mpə ancə Areyopako mə kərən, kə əyəif Pol: «Məlokə su kətəkəsə kəfə kəyəfə məyi kələkələ toluku ta ki mə, **20** bawo moloku məmə məyi kələkələ mə, əyəne ləyəs yosu mofu. Səfəj kəcərə tedisrə ta mi.» **21** Awa dəməyo ma aka dare da Atən kə acikərə aje əhanayı di mə fəp, əyəncepərənə di tem təhən fəp kəcələku, kə əyəne fe ti-ə, əyaccəjəkələ moloku mofu. **22** Pol pəcəmə

tépesa ta Areyopako keroj, k'oloku: «Arkun a dare da Aten, inəŋk a afum asumpər dñe belbel ḥo nəyəne. **23** Nte indenakət dare donu mə, k'inəŋk merəŋka monu, k'iŋkəkce tetek tolojne tonu tələma pacic ti nte: ‹Ta kanu nkə antəcəre mə.› Awa tes tokə nəykor-koru ta nəncəre ti mə, tatəkə yati t'inder kələku nu. **24** Kanu nkə kəlompəs doru kə daka nde dəyo mə fəp, nkən nwe oyəne Wəbe wəka kəm kə antəf əfətam kəyi kələ kəpən nkə alompəs waca wa fum teta kəkor-koru kən mə. **25** Waca wa fum wəfətam kəmar Kanu kəyi, pəmo ntə kəyfəjər fum tələm mə. Nkən ompoce afum yeyine yaŋjan doru, kəpən kifir kə kətore, kəbəp ka ca yələpəs nyə fəp. **26** Dəfum wəkin Kanu kəwure təf ya afum alpəs a doru aŋje fəp, ntə təŋsəŋe ŋandə antəf fəp keroj mə. Kə Kanu kənanuŋkənə kəcic cələncər ca təf yayəkə fəp. Kə kəlompəs dərən kə kətən teren o teren disre. **27** Kanu kənayəti ntə təŋsəŋe ŋaten kə haŋ ŋanəŋk kə kabuma-buma disre mə, bawo Kanu kəmbəjle fe nwe o nwe. **28** Nte tə nəne moloku mame: ‹Nkən əsoŋe su kəyi doru, nkən əŋsəŋe su kəcepe, nkən əsoŋe su kəyi tante ayi mə.› Itə alejəs anu aləma ŋaloku: ‹Kəbənda ka dokom da Kanu kə səna sə səyi.› **29** Kə pəyəne a kəbənda ka dokom dən kə səna sə səyi-ε, pəmar fe a pacem-cemne a Kanu kəwurene kə kəma, kə gbeti, kə pəyəne fe ti-ε, tasar mpe fum encem-cemne k'empate decerəj dən mə. **30** Kanu kənacepsər fe afum aks ŋanayi tem ntə anatəcəre mes mə, mba kəfaj oj afum a doru fəp a ŋasəkpər bəkəc. **31** Kə Kanu kəmbənc dəsək nde kəndekəboce afum a doru fəp kiti kəlompu mə. Kanu kənayək-yeč fum nwe endekəboc kiti kəŋkə mə, kənasəŋe afum fəp kəcəre wəkayi ntə kənayekti kə afi dacə mə.» **32** Nte ŋane Pol pəcloku teta kəyefə ka defi mə, kə aləma ŋayefə kəfani kə, mba aləma ŋaloku: «Səndəsəcəŋkəl əm kələku ka tatəkə dəsək dələma.» **33** Kə Pol owur ŋa dacə, k'əŋkə. **34** Kə afum aləma ŋasumpər moloku mən kə təsoŋe ŋa kəyəne ka alaŋ a Yesu, pəmo Denis wəka kəgbə ka Areyopako, wəran wələma pacwe kə Damaris, kə afum aləma.

18 Nte tatəkə tencepər mə, kə Pol eyefə dare da Aten k'əŋkə Kərent. **2** K'əŋkə pəbəp di wəSuyif wələma pacwe kə Akila, nwe anakom dare da Pənt mə, pətəp kəcder atəf ŋa Itali kə wəran kən Pirsila, bawo wəbe Kəlod ənaloku a aSuyif fəp ŋawur Rom. Kə Pol əŋkə pəbəp ŋa. **3** Nte tənasurene ŋapajne yəbəc yin yayi mə, kə eyi ndaraŋan, ŋacbəc, ŋaclompəs cəbal. **4**

Simiti o simiti dəsək da kəyəsəm Pol əncgbekələne kələ ka dəkətola da aSuyif pəcsep dəmoloku a aSuyif kə aKresi ŋawose kəcəme moloku mən darə. **5** Nte Silas kə Timote ŋanator Masedon mə, kə Pol əncəmə oj gbəcərəm kəcam toləku totot, pəcsəŋe aSuyif kələŋ a Yesu ɔyəne nwe Kanu kəyek-yeč mə. **6** Mba ntə aSuyif ŋancgbekəl kə ŋacləmisenə ko mə, k'əŋkəŋ-kənər kəfəl ka yamos yon teta kəyəŋk kəyən səbomp nnə eyi mə, k'oloku: «Doru donu deyi nu dəwaca! Kə ina, isək ti disre. Ndəkəl oj, nda atəyəne aSuyif indekə.» **7** Kə Pol eyefə di, k'əŋkə nda Titi Yusutu wəkor-koru Kanu wələma, nwe kələ kən kənasəŋkərenə kə dəkətola Kanu da aSuyif mə. **8** Krispəs, wəbe kə kələ kə dəkətola wələma ənaləŋ teta Mariki kə aka kələ kən disre fəp. Kə aKərent aləram aŋje ŋancçəŋkəl mə ŋanayəne alaŋ, k'əŋgbət ŋa dəromun teta Kanu. **9** Pibi disre kə Mariki oləku Pol kənəŋk disre: «Ta mənese! Məlok-lokə, ta məcaŋk de, **10** bawo ina iyi kə məna! Fum o fum əfəsumpər əm kəca kəyo əm tes tələc, bawo iyo afum aləram dare dandə disre.» **11** Kə Pol eyi ŋa dacə teren tin kə yof camət-tin pəctəkse ŋa toləku ta Kanu. **12** Tem tatəkə tə Rom dənadəs Kaliyəŋ kəyəne ka wəbe nde atəf ŋa Akaya. Kə aSuyif aləma ŋantəŋne kəyefərenə kə Pol, kə ŋaŋkekəre kə dəŋkiti. **13** Kə ŋaloku: «Fum wakawə, afum ŋ'efaj a ŋakor-koru Kanu ŋacəme dəpə dən dərəj, dəpə nde dənciyane kə nde sariye sələku mə.» **14** Pol eyefə kəkələku, mba Kaliyəŋ oləku aSuyif: «Pəcȳəne a fum endif, kə pəyəne fe ti, tes tələc təpəŋ tələma təyo-ε, k'incəŋkəl nu, nəna aSuyif! **15** Mba ntə pəyəne a dəmoloku, dəmewe, kə pəyəne fe ti, teta sariye sonu nəna asərkə sə nəyi kəgbəkələne mə, nəna ŋa tatəkə təməmən. Ina intola fe kəyəne wəboc kiti kəŋkə.» **16** Kə Kaliyəŋ əmbələs ŋa dəndo dəŋkiti. **17** Kə aSuyif əŋkə ŋasumpər Səstən wəbe wəka dəkətola Kanu waca, kə ŋayefə kəsüt kə dəndo dəŋkiti, mba Kaliyəŋ ənawə fe ti ali daka. **18** Kə Pol owon dare da Kərent mataka mələma, k'ender pəlembərnə awənc aja alaŋ, k'elek abil kəkə atəf ŋa Siri, nkən, Pirsila kə Akila. K'ofonne domp nde dare da Seŋkare kəmentər ka kəlip ka tes ntə ənaderme teta Kanu mə. **19** Nte ŋambəre dare da Efesi mə, kə Pol əsak Pirsila kə Akila. Kə Pol əŋkə kələ kə dəkətola Kanu da aSuyif kə ŋaŋgbəkələne kə ŋa. **20** Kə akəkə ŋantola kə kəyi kə dəndo dare daŋjan kəresna, mba ənawose fe. **21** K'elembeərnə ŋa pəcloku: «Indelukus nno ndorunu kə Kanu kəwose-ε.» K'elek abil dare da Efesi, **22** k'ontor dare da Sesari nde ənacop mərənt

mən mə. K'empə kərəsna Yerusalem kəkoyif alaŋ. Nte elip mə, k'ontor dare da Antiyək ἡ Σίρι. 23 Nte tem tələma tencepər mə, kə Pol օյκə k'encepər atəf ἡ Καλατ kə Firiki pəccəpəs acəpsə a Yesu bəkəc fəp. 24 WəSuyif wələma ancwe Apolos, ənader Efesi. Dare da Aleksandər do anakom kə, fum wəcəre kəlok-loku ənayi, pəcəre əsə Yecicəs Yosoku belbel. 25 Dəpə da Mariki do anatəkse kə, kə kəsumpər ka mes belbel, kance k'oncloke, pəctəkse teta Yesu, mba məne kəgbət dəromun ka Saj gbəcərəm kə ənacəre. 26 K'eyefə kəlok-loke kəlaŋ disre nde dəkətola Kanu da aSuyif. Nte Pirsila kə Akila յանե kə kəlok-loku mə, kə յալեկ kə ndarajan, kə յամբերեն kə kətəkse kəcəre kəjəkə kənabut kə teta dəpə da Kanu mə. 27 Nte Apolos ənacəm-cəmne kəcepər ka Akaya mə, kə awənc aja alaŋ յայցբիյը kə. Kə յանցice acəpsə a Yesu darəj aje յայi Akaya mə areka, յաcloku յա kəbaŋ kə belbel. Nte əmbərə mə, k'entesə afum aka di, aka kəmar ka Kanu kənasəjə kəyəne alaŋ mə. 28 Bawo fənəntər fə Apolos əncgbəkəle aSuyif fər ya afum alarəm kiriŋ pəsənje յա kəcəre dəYecicəs Yosoku a Yesu օyəne wəbe nwe Kanu kənayek-yeķ mə.

19 Tem nte Apolos ənayi Kərent mə, Pol nwe ənacepər sədare sa məro mə, ontor dare da Efesi. K'embəp di acəpsə a Mariki Yesu darəj aləma. 2 K'eyif յա: «Ննաստո Amera Եւչեմպի յա Kanu կայեթ նte ննայօնե alaŋ Yesu mə ba?» Kə յalukse Pol: «Տանե ք յati teta Amera Եւչեմպի.» 3 Kə Pol eyif յա so: «Կə kəgbət dəromun kəre kə նստօ-ε?» Kə յalukse Pol: «Կəgbət ka Saj.» 4 Kə Pol oluku: «Կəgbət dəromun ka Saj, կəsəkpər mera yati kənayı teta Kanu. Mba Saj oncloku afum a յalaj wəkə endeder nkən tadarəj mə, itə tatəkə Yesu.» 5 Nte յաne moloku maməkə mə kə յաստə kəgbət dəromun tewe ta Mariki Yesu. 6 Kə Pol endejər յա waca, kə Amera Եւչեմպi յender յա, kə յայեթ kəcəp cusu nce յանտօcəre mə, յacdəjək sə moloku mətət mme Kanu kənasom յա kədəjək mə. 7 Arkun akakə յancbəp wəco kə mərəj. 8 Kə Pol əmbərə dəkətola Kanu da aSuyif, paclok-loke di kəbəknə disre haj yof maas, pəcgəbekələne, pəcsep kəsənje afum kəcəre mes ma dəbə da Kanu. 9 Mba nte ayenki səbomp aləma յancfati kəlaŋ mə, յacfanı dəpə da Mariki nno kənay kəyi mə. Kə Pol əmbələ յա, k'eləkenə acəpsə a Yesu darəj aləma, kə յaweninə կəsək, kə յայlok-lokərenə dəsək o dəsək nde dəkətəkse da Tirano. 10 Tatəkə tenawon meren

mərəj, kə təsənje aSuyif kə aKresi aje յաnayi atəf յա Asi mə kəne toloku ta Mariki. 11 Kanu kəncənje waca wa Pol kəyə mes mewey-wey mme menacuca kənəjək mə. 12 Tənasənje pacbəcəse acuy cəloto, kə pəyənə fe ti-ε kəpol nke kəngburiñe Pol mə, kə ayo ti-ε, docu doncwur wəkayi, kə յայk yelec yocwur sə wəkayi dəris. 13 Kə aSuyif aləma յայkəs-kəs mofo məlarəm, kə յatubucne Pol kəbələs ka յայk yelec nno acuy յayi mə, յacloku: «Իլօկ'ամ: Մաւր wəcuy wəkawə tewe ta Yesu wəkə Pol encam mə.» 14 Wəlonjne wəpoŋ wəkə aSuyif wələma ənayi pacwe kə Sefa. Awut օn atəmp camət-mərəj յա յանցօ մօյə maməkə. 15 Mba kə յաwak kəbələs յօյk յելէ-ε, յի յoloku յա: «Yesu, incəre kə. K'ijñepəl sə belbel fum nwe Pol օyəne mə, mba nəna, an' օ նայօնε-ε?» 16 Kə fum wəkə յայk յելէ յենayi mə յյəgbəpərənə յա կəyefərənə, k'entam յա fəp k'ombopər-bopər atəmp aje, kə յաyekse fəp fanjan dis fos kə յasak kələ. 17 ASuyif kə aKresi aka dare da Efesi յանցare toloku tatəkə, kə kənese kəyi յա fəp, kə յaleləs oj tewe ta Mariki Yesu. 18 Afum alarəm aje յանawose kəlaŋ Yesu mə, յաncder յaccej fər ya afum fəp kiriŋ pəlec mpe յանցօ mə. 19 Kə afum aka յանayօne dure mə, յաnckəre səbuk səjan sa dure kə յաncəf si fər ya afum fəp kiriŋ. Kəway ka səbuk səsəkə kənabəp məncəmbal ma gbeti wul wəco kəcamət. 20 Ti disre kətam ka Mariki disre kə toloku ta Kanu təsamsər kə təsətə fənəntər. 21 Nte tencepər mə kə Pol olompəsnə kəkə dare da Yerusalem pəccepərənə tof ya Masedon kə Akaya. K'oloku: «Կ'յոյկօրե Yerusalem-ε, mənə idekəsəməmən Rom.» 22 Kə Pol osom Masedon amar օn mərəj Timote kə Erasto, mba kə nkən Pol eyi mataka mələma atəf յա Asi. 23 Tem tatəkə tə pəyamayama pəpoŋ penayi Efesi teta dəpə da kəlaŋ ka Mariki Yesu. 24 Wəgbəc wələma ənayi di, pacwe kə Demeteri, pəctubucne kelompəs ka wələ wa tərəjka mpe ancwe Artemi mə. Agbec a wələ wa gbeti wawəko յաncsətənə wi daka delərəm. 25 Kə Demeteri olojka agbec kə akə յաncdine yəbəc yayəkə mə, k'oloku յա: «Արքն! Ննարե տi belbel a yəbəc yayəc y'andine.» 26 Mba nənəjək kə nəne a nno Efesi kəbəp ka atəf յա Asi Pol pampe ըsep kəsənje afum alarəm kəlaŋ haj pəckafali յա mera kələku a mərəjka mme waca wa fum wolompəs mə, bařə canu cə. 27 Moloku maməkə məntam kəsənje yəbəc yosu kələce. Təsənje sə teta kələ ka tərəjka Artemi toyə sə aboc. Afode sə pacloku a Artemi tərəjka a kanu kə, kanu kəran nke afum fəp յայkor-koru nno atəf յա Asi, kə doru kərkər

mo.» **28** Ntē afum ḷane moloku mamokō mo, ko metele menceparər ḷa, ko ḷayefē kākulē-kule: «Artemi kanu ka Efesi kāyone kāpōj!» **29** Kō pāyamayama pāpokō posumpər dare fōp, kātējne disre kō afum ḷambāpsenē abājka ḷajan ḷopōj. Ko ḷalijəs asol a Pol Kayus kō Aristarko, aje ḷanayefē Masedon mo, ko ḷanjekkere. **30** Pol enafaj kākōmentərē afum fōr kiriŋ, mba acepse a Yesu darəj ḷanawosene fe kō ti. **31** Abe aloma a atōf ḷa Asi, aje ḷanayone anapa a Pol mo, ḷanasom afum nno eyi mo ḷaclētsene kō a ta pōko dāndo abājka ḷajan ḷopōj de! **32** Kō pāyamayama poncop afum dacō, aje ḷackul-kulene nte, ako ḷackul-kulene tōkō. Afum alarəm ḷa dacō ḷanacare fe nte o nte anabēpsenē mo. **33** Kēnay kaŋkō dacō kō afum aloma ḷalomər Aleksandər, nwé aSuyif aloma ḷanacōjəs kākolok-loku fōr ya afum kiriŋ mo. Ko Aleksandər efek kāca, pēfaj kālok-loku pēyacne. **34** Mba nte ḷanadenepəl a Aleksandər wəSuyif ḷyone mo, ko fōp ḷayefē kākulē-kule haj dec meraj: «Artemi kanu ka Efesi kāyone kāpōj!» **35** Kō wābē wālōma wēka di ēntam kātore-tore afum bēkāc pēclou: «Arkun a Efesi, an'ōtōcāre a dare da Efesi dātōmpər kābūm ka kēlō kāpōj ka kanu kōsu Artemi kō tērējka tōn mpe pontor kāyefē darenc mō-e? **36** Fum ḷfōtam kāgbēkāl tatōkō, pēmar nənde nēcājk ta nēbelkər kāyō nte o nte. **37** Ntē tōsōk mo, afum aje nējkere mo ḷaləsər fe kēlō kōsu kāpōj, ḷaloməs fe sō kanu kōsu Artemi. **38** Kō Demeteri kō awēnc aja apājnē ḷn yebəc ḷaya kābōkēs tēta fum-e, dākēbōc kiti deyi kō aboc kiti ḷayi, dāndo pēmar ḷakō ḷabokēnē! **39** Kō nāyō sō tobōkenē tēlōma-e, andekēlōmpəs ti pēmo tōkō sariye səlōku ti mo nde aboc kiti ḷanjlojkanē mo. **40** Nākēmbärne, bawo antam kēbōnce su kēsōjē pāyamayama pampē kāyi, tēta mes māmē mencepar de mōkō mo, bawo ali tolōku səfōtam kāsōtō kālōku nte tōsōjē afum kābēpsenē tante mo.» **41** Ntē wābē elip kālōku tatōkō mo, k'oloku nwé o nwé kālukus nde ndōrōn.

20 Ntē pāyamayama pesak mo, ko Pol ewe acepse a Yesu darəj, k'ēncəpəs ḷa bēkāc. Ntē elip kālembärne ḷa mo, k'ējko Masedon. **2** Ntē encepar atōf ḷanjko mo, k'ēncəpəs alaj bēkāc dāmolokū mēlārəm, k'ender atōf ḷa Kresi. **3** K'eyi di yof maas. Tem nte enadefaj kāyekti abēla kēkō ka atōf ḷa Siri mo, k'asōjē kō kācāre a aSuyif ḷantəjne kāyō kōn pālec, k'ēncəm-cēmne kāluksärne sō dōpō da

atōf ḷa Masedon. **4** Afum aje ḷanacəmbər kō mo, ḷanayone: Sopateri wan ka Purus wāka Bere, Aristarko kō Sekondu aka Tesaloni, Kayus wāka Dērbe, Timote, Tikiko, kō Tirotimo aka atōf ḷa Asi. **5** Afum akakō ḷanayi su kīriŋ kākō, ko ḷanjko ḷakar su Torowas. **6** Kō səna nte mataka ma kēsata ka cəcom cətəyo lebin mencepar mo, ko səlek abil dare da Filipi. Mata kācamət disre kō səmbəp ḷa dare da Torowas, nde sənaceparene mata camət-meraj mo. **7** Tatakā tōcōkōcōkō ta tatakā tolukṣər, ko salōjkanē kātepī ka kācom. Pol nwé pēnamar kākō dōckəsək mo eyi kēlok-lokər ḷa, k'ēmbolse moloku haj cēk-cēk. **8** Səlāmp səlārəm sənayi dāndo dukulo da darenc dadōkō sənalōjkanē mo. **9** Wātēmp wālōma pacwe kō Eyutik ēnande bījkəli ba wunder kāroj tem tatōkō Pol onclok-loku mo. Ko mere meygbēpərne kō, k'ēntēmpēne kāyefē dukulo dakāroj da maas. Aijkōlek kō, tētējne efi. **10** Kō Pol ontōr, k'ējko pēspine kō, k'ēlek kō dāwaca, k'oloku: «Ta pāyi nu yamayama. Eyi wāyēj!» **11** Ntē Pol empe so mo, k'ēntēpi kācom kāsōm, k'ōncōp so moloku mō haj dōsōka. Ntē elip mo, k'ējko. **12** K'ājķere wātēmp wākākō pāyi wāyēj, kō tōyōne tēcāpse bēkāc tōpōj. **13** Səna, sənanuŋkēnē kēlek abil kākō dare da Asəs nde Pol enaloku a səndekkēlēk kō mo, bawo kārōru k'ēnafaj kākō. **14** Ntē enabēp su Asəs mo, ko səlek kō kēkō ka Mitilen. **15** Ntē sāyēfē kācali dākēba dāndo mo, ko səmbērē dōckəsək Kiyo. Dōckəsək dāmerəj kō səngbūjēne Samōs, tatakā ta maas kō səmbəp Mileto. **16** Pol enafaj kācepər dare da Efesi takāroj ta ēncəmbərəs di-e, nte tōjōsōjē ta owon so Asi mo. Yerusalēm ēncēlēkēr kābēp, kō tēntam kāyī-e, a dōsōk da kēsata ka tatakā ta wāco kācamət dēcbēp. **17** Tem nte enayi Mileto mo, k'osom dare da Efesi kākōwēnē kō abeki a kēlonkanē ka alaj aka di. **18** Ntē ḷander kāwē kōn mo, ko Pol olōku ḷa nte: «Nāncāre fāp fonu tōkō iisumpər nu mo, kēlek dōsōk dōckō-cōkō nde incēmbər kācēk atōf ḷa Asi mo. **19** Imbācē Mariki kātore banca disre, icbōk, ictōrō, bawo aSuyif ḷancfaj kāy'em pālec. **20** Tes o tes tēntam kātese nu ilōku nu ti fōr ya afum kīriŋ kākō haj dāwōlō wonu disre, ali tin imējķer fe nu. **21** K'īnjgbījər sō aSuyif kō aKresi kāsēkpēr bēkāc ḷakafalē nno Kanu kāyī mo, ḷagbēkēr kālaj Mariki mosu Yesu. **22** Ndekal oj Amera ḷa Kanu ḷesekēt im, Yerusalēm ījkō. Incāre fe nte tōjķbēp im di mo, **23** mēnē Amera ḷecēmpī ḷa Kanu ḷoylok'im dare o dare nte: A kātōrō k'inder, pāber im dābili. **24** Tēta ina, mes ma ina darəj meyi, tēfaj ta ina tōyōne

kəkətene kəsom nkə asom im mə, mes mme Mariki Yesu olok'im kəyo mə fəp m'ifaj kəyo, nte təyəne kəmentər sede sa Kibaru Kətət kə kəmar ka Kanu mə. **25** Ndeklə oj intas, incəre a nəfəsənəjk im, nəna fəp aye inacepər kəcam dəbə da Kanu mə. **26** Ilip kəloku nu moloku fəp mme Kanu kənasom im kəloku nu teta kəyac konu mə. Kə nəntəyo oj tokə inatəkəse nu mə, te mi teyi fe so ti, **27** bawo iloku nu məfaj ma Kanu fəp, ali tin iməjkər fe nu. **28** Nəkəmbərnə nənasərka kəbəp ka alaj aye əyai pəmə yəcəl nye Amera ʃecəmpı əya Kanu əsərən nu kəkət mə. Nəkəmbərnə kəlojkənə ka alaj a Kanu, mecir mən yati məsətənə əya. **29** Incəre a k'indekət-ə, afum alec əyandətərəs kəlojkənə konu pəmə calma cəwəy-wey nce cəntəsak yəcəl mə. **30** K'incəre a aləma nəna dəco yati əyandeyefə kəloku yem, nte təyəsənəce acepse alaj əyacəmə əya dərəj mə. **31** Nəde nəkəmbərnə, ta nəpəler a meren mme maas pibi kə dəj isək fe kəloku nu dəməncər a nəkəmbərnə! **32** Ndeklə oj isən nu Kanu kə tolou tu kərajnə kən. Tolou tatəkə tentam kəcəpəs nu bəkəc kə kəsən nu kə, nəna aye əyayənə afum ən mə. **33** Inafaj fe pəsam, inafaj fe kəma, inafaj fe yamos ya fum. **34** Nəna yati nəncərə a waca wem wawə w'imbəcə kətən ka yeri yem kə ya afum aye ijsələ mə. **35** Imentər nu a kə mənbəc tatəkə-ə, mənə nəmar atəyo fənəntər. Məccəm-cəmənə moloku ma Mariki Yesu, nkən nwə ənaloku: «Kəpoçə kəncepər kəsətə.» **36** Nte Pol elip kəloku moloku maməkə mə, k'encəp suwu kətola Kanu kə əfən fəjan. **37** Afum fəp kabok disre əyaneşərənə Pol dəkilim əyacup kə, **38** nənəfər dənananjkənə kəyi əya nte Pol ənaloku a əyafəsənəjk kə mə. Nte telip mə, kə əyancəmbər kə nde dəkətəntə.

21 Nte səmbərjərnə əya mə, kə səyekti abəla kəkətə kəs. Dəckəsək kə səncepər sə haj Rodu, kə səyefə dəndo kə səjkə dare da Patara. **2** Nte səmbəp di abil nñə əyencəlli kaba kəkət kə ntende atəf əya Fenisi mə, kə səmbəkə əyi, kə səncali. **3** Sənədetəfərnə Sipər, kə səsək si kəca kəmeriya, kə səjkə kəca ka atəf əya Siri, kə səjkə səpə dare da Tir nde pənamar abil notore ca yəkə əyənaya disre mə. **4** Nte sənabəp di acepse a Yesu mə, kə səyi di mata camət-mərəj. Kəcəjəs ka Amera əya Kanu disre kə əyəngbiyər Pol a ta pəpə Yerusalem. **5** Nte kiyi kosu dəndo kənalip mə, kə səjkə. Kə alaj fəp əyancəmbər su, kəyefə aran kəbəp awut haj kə səwur dare disre, kə səjkə səcəp suwu dəndo dəgbəp katola Kanu. **6** Nte sənəlembərnə əya mə, kə səmbəkə debil, kə

əya əyalukus ndarajən. **7** Kə səna, kələpəs kosu kəkət kə səmbəkə dare da Tir kəkət kə dare da Pətolemay. Nde sənəkə əyif awənc asu aya alaj mə, kə səncepərənə di dəsək din. **8** Dəckəsək də sənayefə di kəkət dare da Sesari. Dəndo sənabərə kələ ka Filip, wəcam ka tolou tətət, nwə ənayənə wəkin ka afum camət-mərəj aye əyayek-yek Yerusalem mə. Kə səncepərənə dəndo mata camət-mərəj. **9** Filip ənayo awut aran maŋkələ aye əyanaṭəcəre arkun mə, aye əyancədəjk moloku mme Kanu kəncəmar əya kəcam mə. **10** Nte sənayı di mata kəmelərən mə, kə sayibə sələma səntor dare da Sesari kəyefə ka atəf əya Yude, pacwe kə Akabus. **11** Nte encder nno səyi mə, k'elek belet ba Pol, k'əyəkotnə wəcək kə waca. K'olokü: «Nəcərkəl nte Amera ʃecəmpı əya Kanu əyolou mə: Fum nwə əyo belet bambe mə, tante tə abə aSuyif aləma əyandekot kə Yerusalem, əyəber kə atəyənə aSuyif dəwaca.» **12** Nte səne tolou tatəkə kə afum akə əyənayi su kəsək mə, kə səletsənə Pol ta pəpə Yerusalem. **13** Mba kə Pol olukse su: «Ta ake tə nəmboke, nəsəj'əm abəkəc kələcə-ə? Iwose kəkət kem, iwose sə kəfi kem Yerusaləm təta tewə ta Mariki Yesu.» **14** Nte anasəp kə antətam Pol dəmoloku mə, kə sənce kə. Kə səntola: «Kanu kəsənə tefaj ta Mariki teyi!» **15** Nte səncepərənə mata kəməkə dare da Sesari mə kə sələmpəsnə, kə səlek dəpə kəpə kə Yerusalem. **16** Kə səsol kə acepse a Yesu aləma aye sənader kəyefə ka dare da Sesari mə. Kə əyənkekərə su nda fum wələma nwə pənamar səyi ndərən mə, pacwe kə Manasən. WəSipər ənayo, ənayənə wəcəpsə wəka Yesu dərəj kəyefə nte pənawon mə. **17** Kəbərə kosu Yerusalem, kə awənc asu aya alaj əyəselənə su pəbotu disre. **18** Dəckəsək kə səsol kə Pol, kə səjkə ndena Sak. Kə abeki a kəlojkənə ka alaj a Yerusalem fəp əyambəpsənə dəndo. **19** Kə Pol əfaynə əya, k'eyefə kələmər əya tin tin mes fəp mme Kanu kənamar kə kəyo aSuyif dəco mə. **20** Nte əyalip kəcərkəl Pol mə, kə əyayek-yekəs Kanu. Kə əyaloku Pol: «Məməmən wənc kosu, afum asu wul wəlarəm əyayənə alaj a Yesu kə əyəsumpərənə sə Sariyə waca mərəj. **21** Awa aSuyif aləma əyəcəm-cəməmə kənə a kətəkə kam disre a məloku aSuyif aye əyai afum acuru dəco mə a əyəsək sariyə sa Musa: Ta əyəkən awut, ta əyacəmə məyo mokur ma aSuyif dərəj. **22** Cəke c'andəyo-ə? Bawo əyənəkənə a məndər nno. **23** Awa məyo təkə səndelok'əm mə. Səyə nno arkun maŋkələ aye əyənasəj Kanu temer mə. **24** Mələk əya, nəkə kələ kəpərən kə Kanu, məsəkəsnə kə əya. Kə məwəsə-ə, mələk kəwure pəsam pa kəway kəyən kə

kəlojne, nte təyəsəyə əyafonne səbomp mə. Ti disre fəp fəndetəm kəcərə a mes məkə asəyə əyə kəcərə tetam mə fəp məyone fe kance, a məna so yati məleləs teta sariyə sa Musa. **25** Nte təyənə ta atəyənə aSuyif aye əyayənə alaj mə, sənəjk a pəntesə kəcice əyə reka kəboce əyə tənc: A ta əyəsəm sem nyə alojnənə mərəjka mə, ta əyəmun mecir, ta əyəsəm sem nyə antəfay mera mə, ta əyəsumpər dalako.» **26** Dəckəsək kə Pol elek afum aye, kə əyancop kəsəkəsnə, k'embərə kələ kəpəjə ka Kanu disre, k'əyjkə pəbənci dəsək nde kəsəkəsnə kəyən kəndəlip mə, kə dəsək nde andelojnənə nwə o nwə mə. **27** Dəkələpəsər da mataka maməkə camət-mərəj, nte aSuyif aləma aye əyayəfə atəf əyə Asi əyanəjk Pol kələ kəpəjə ka Kanu disre mə, kə əyampenə bəkəc ya afum fəp, kə əyəsumpər kə. **28** Əjackule-kule: «Arkun a Yisrayel, nəder nəmar su! Wəkawə entəkse afum fəp kəfə o kəfə tokə təntətesə afum asu, sariyə sosu, kə nnə kəfə kəyək mə! Ali aKresi əmberşənə əyə nnə kələ kəpəjə ka Kanu, k'eyik-yikəs kəfə kəsoku kəyək!» **29** Əyanabokənə nte bawo təcəkə-cəkə əyananəjk Pol kə Tirofimo wəka Efesi əyəsol dare disre, kə əyəncəm-cəmne a Pol enabersənə kə kələ kəpəjə ka Kanu disre. **30** Kə dare məlməl deyi yamayama, kə afum əyayəfə waca fəp kə əyəsumpər Pol, kə əyalıjəs kə kəwureñə abarjək əyə kələ kəpəjə ka Kanu disre, k'əncərjəs cumba katina. **31** Nte əyanayi kəsep kədif kə mə, k'əyjkə paloku wəbe wəsədar wəRom a pəyamayama peyi Yerusalem fəp. **32** Gəbəncana babəkə kə wəbe wəsədar wəpəjə nwə elek asədar kə abe ajan aləma kə əyayekse kəkə di. Nte aSuyif əyanəjk asədar aye kə abe ajan mə, kə əyəsək kəsüt Pol. **33** Kə wəbe wəpəjə wəsədar nwə əncojne, k'osumpər Pol, k'osom a pakotə kə gbekce mərəj. K'eyif fum nwə əyənə mə, kə təkə əyo mə. **34** Kənay kəyəkə dacə, aləma əjackule nte, akə əjackule təkə. Nte ənader pəyi oj ta ejnə toləm o toləm təta pəyamayama papəkə mə, kə wəbe oloku a pakekərə Pol dəkədire da asədar. **35** Nte Pol əmbəp dəkusujka mə, kə asədar əyipnə kə, bawo əyananənə kə pəlec pəkə afum əyanafaj kəyək mə. **36** Kənay ka afum əyanacəm Pol darəj, əjackule: «Pamələk kə!» **37** Tem nte anadekəfaj kə kəbərsənə dəkədire da asədar mə, kə Pol eyif wəbe wəsədar cəKresi: «Arjwos' em kəlok'əm tes tələma ba?» Kə wəbe eyif kə: «Məncərə kəcəp cəKresi ba? **38** Bafo wəMisira məyənə, wəkə entəp kəcəsəyə pəyamayama kəyi mə, məkərə adifət afum wul mərkələ nde dətəgbərə ba?» **39** Kə Pol oluku: «Awor! Ina, wəSuyif əyənə, dare da Tarəs atəf əyə Silisi

əykom im, fum wəka dare dəpəj del! Intol'am, məwose ilok-lokər afum.» **40** Kə wəbe wəsədar əwəsə kə ti. Kə Pol əmpe k'əncəmə dəkusujka, k'efək afum kəca. Kə afum fəp əyancəjk, k'əncəpər əyə cəEbre, kusu ka aSuyif aka di.

22 «Awenc im aya, Abek'em aya!» Pol oncloku, «Nəcənəjkəl oj moloku mme iyo meyacnənə mə.» **2** Nte əyane pəccəpər əyə kusu kəyən cəEbre mə, kə əyanan kəyə yen. K'oloku: **3** «WəSuyif əyənə, pakom im dare da Tarəs, atof əyə Silisi. Mba nnə dare dandə d'andusum im nnənə Kamaliyel nwə afum fəp əyancəre mə. Nwə entəks'əm belbel sariyə sa atem asu mə, k'inasumpər so teta Kanu belbel kə abəkəc fəp, pəmə tante pəyi nəna so məkə mə. **4** K'inatərəs afum aləma aye əyanacəmə dəpə da Yesu dandə darəj mə haj kə əyafi. K'injəkət aran kə arkun, k'imbər əyə dəbili. **5** Wəlojne wəpəjə kə abeki a dətəf fəp əyayənə atəyənə aka ti. Inasətər əyə reka kəkənə afum em aka Damas, nde inçə kəkəsumpər alaj aka əyanayi di mə, ikərə əyə fər ya abe kirij nde Yerusalem pakəsut. **6** Dəpə inayi iclətərənə Damas, dan pey, gəbəncana babəkə, kə pəmot pəpəjə pəyefə darenc kə pəykel im pəwənjkəra. **7** K'intəpənə dəntəf, k'ine dim nde donclok'im: «Sol, Sol, ta ake tə məntərs' em-ə?» **8** K'iyif: «Mariki, məna an'əfə-ə?» K'olok'im: «Ina, Yesu wəka Nasaret əyənə, nwə məna məyi kətərəs mə.» **9** Afum aye sənasol mə əyananəjk pəwənjkəra papəkə belbel, mba əyananə fe dim da nwə onclok-lokər im mə. **10** K'iyif kə: «Cəkə cə pəmar əyə-ə, Mariki?» Kə Mariki olok'im: «Məyəfə, məkə dare da Damas, dəndo ajkələk'əm təkə pəmar əm kəyə mə fəp. **11** Mba nte pəwənjkəra pa pəmot papəkə penasor' em kətənəjk mə, afum aka sənasol mə əyəsumpər im kəcə kə əyankekər' em haj kə imberə Damas. **12** Mba fum wələmə ənayi di pacwe kə Ananiyas, pəcəmə təfər ta Kanu darəj pəmə təkə sariyə sələku ti mə. Nwə aSuyif aye əyanandə di əyanacərə dətət amera mə. **13** Kə Ananiyas ender nnə iyi mə, k'əncəm' em kəsək, k'olok'im: «Sol, wənc im, məluksərnə so kənəjk.» Gəbəncana babəkə k'əyənəkən Ananiyas. **14** Kə Ananiyas olok'im: «Kanu ka atem asu kəsəj əm kəcərə ka təfər tən, mənəjk Wəlompu, məne so dim dən, **15** bawo məndekəyənə kə sede fər ya afum fəp kirij ta nte mənəjk kə nte məne so mə. **16** Ndəkəl oj ta ake tə məyi kəwənə-ə? Məyəfə məyə pagbət əm dəromum teta Kanu, payak kiciya kam kəwə ka Mariki disre.» **17** Nte ilukus Yerusalem mə,

ictola nde kəlo kəpən̄j ka Kanu, kə kənəjk kənder im kəyefə darenc. **18** Ti disre, k'inəjk Mariki Yesu, nwé enalok'im: «Məkufe məwur Yerusaləm, bawo ərafədewose kəne sede səkə məsumpər tetem mə.» **19** K'iloku kə: «Mariki, əncərə a inckə dəkətola Kanu da aSuyif, icsut, icber afum dəbili aje əjanalaş tetem mə. **20** Nte analoq mecir ma sede sam Etiyen mə, ina wəkawə yati inayi di, kə mes maşan məmbət im. In'enaməjkə akakə əjanadif kə mə yati yamos.» **21** Mba kə Mariki olok'im: «Məkə! Pəbələ pə ina indesom əm, nde atəyənə aSuyif əyai mə.» **22** Afum əjanacəjkəl kə haj təm nte enaloku toluku tatəkə mə, mba ndekəl oj kə əmpənə sim əjacloku: «Pəmələk kə! Ta pasak fum pəmə wəkawə pəyi doru.» **23** Kə əjankulə-kulə, kə əjanbal suma səjan kə əjaləm kəbof darenc. **24** Kə wəbə wəsədar wəRom osom asədar ən a pabersənə kə dəkədirenə dağan. K'oloku a pasut Pol nte təyəşənə pəloku-loku, pacərə te tatəkə əyo nte təsənə afum kəkulə-kulə tetən mə. **25** Nte anakot Pol kəkəsüt kə mə, kə Pol eyif wəbə wəsədar wəkə ənayi di mə: «Awos'am kəsüt wəkom wəRom nwé antəkiti mə ba?» **26** Nte wəbə wəsədar nwé ene toluku tatəkə mə, k'əyikə pəyif wəbə wəsədar wəpən̄j, pəcloku: «Çəke məndeyo-ə? Wəkom wəRom əfə.» **27** Kə wəbə wəpən̄j wəsədar wəRom ender k'eyif kə: «Məlok'ım kance, wəkom wəRom məyənə ba?» Kə Pol owose: «Ey.» **28** Kə wəbə wəpən̄j wəsədar wəRom nwé oloku so: «Ina, pəsam pəlarəm p'isətənə kəyənə ka wəRom!» Kə Pol oloku: «Ina, ərəkəm em ti kəkome dəm.» **29** Gbərcana babəkə, akə pənəmar ənasənə Pol kəlok-loku mə əjambole, kə wəbə wəsədar enesə, k'əncərə a wəkom wəRom yati nkən wəbə wəsədar əsənə k'ərəkot. **30** Dəckəsək wəbə wəka asədar nwé pəfəj kəcərə tes tatəkə aSuyif akakə əjambonce Pol mə, k'oloku a pasikəli kə, k'oloku so alojnə apəj kə aboc kiti aSuyif fəp kəlojkənə. Kə wəbə əykərə Pol k'əncəmbər kə fər yaşan kiriş.

23 Pol pəgbətnə aboc kiti aSuyif aje, k'oloku: «Kə ina, awənc im aja, amera ənosoku pes ə'ləkətənə fər ya Kanu kiriş haj məkə.» **2** Ananiyas wəlojnə wəpən̄j oloku akə əjanayi Pol kəsək mə a əjafer kə kəca dəkanca. **3** Kə Pol oloku kə: «Kanu kəndesut əm, məyənə pəmə damba dete nde ancəm alom əfefer mə! Məndə nnə məckit im pəmə tatəkə sariyə sələku mə, mba məcləku a pasut im, tatəkə sariyə səmənə mə!» **4** Afum akə əjanayi di mə, əjaloku: «Wəlojnə wəpən̄j ka Kanu məyi so kələməs ba?» **5** Kə Pol olukse əja: «Awənc

im aja, incərə fe a nkən əyənə wəlojnə wəpən̄j. Itə ancic dəYecicas Yosoku disre disre: «Pəmar fe mələməs wəkirinj wəka afum am.» **6** Nte tənayənə a alojnə əjanayi kəsək kin aSadisi kə kərkə aFarisi mə. Kə Pol eyefə k'əmpənə dim dəndo aboc kiti aSuyif əncəfət kə mə: «Awənc im aja! Ina so, wəFarisi əyənə, wan ka aFarisi! K'əncəmbər im kəkiti-ə, kələj kem a afi əyandeyefə defi kəsənəti!» **7** Nte Pol oloku moloku maməkə mə, kə kəgbəkələnə kəyi aFarisi kə aSadisi dacə, kə kəgbəyənə kəyi. **8** Kə aSadisi əjaloku a kəyefə defi kəyi fe, məlekə meyi fe, yəyək kə arkifin yeyi fe. AFarisi kəca kəjan, əjanalaş a maməkə fəp meyi doru. **9** Kə sim səməpə haj, kə atəkse sariyə kəca kə aFarisi əyəfə kə əjambupərə pəpən̄j, əjacloku: «Sənəjk fe nte o nte təlec nnə fum wakawə eyi mə! Ancərə fe: Tələmə əyəjk, kə pəyənə fe ti-ə, məlekə molok-lokər kə.» **10** Nte kəgbəkələnə kəncəfənə oj kəcənə dəm kiriş mə, kə wəbə wəsədar wəpən̄j enesə a ta əjawatəri-watəri Pol, k'oloku asədar a əjator əyəkə əyək Pol əjalukse kə nde asədar əyandire mə. **11** Dəckəsək pibi kə Mariki ender Pol kənəjk disre, k'oloku: «Məbəknə! Təkə mənayən'em sede fər ya aboc kiti nde Yerusaləm mə, mənə məkə so məyən'em si Rom.» **12** Nte dec dəsək mə, k'aSuyif aloma ənəsek kədəf Pol, kə əntərənə kəsənənə temer kətədi yeri, kətəmun haj əyclip ti. **13** Afum aje əjanasek kədəf Pol kərkə mə, əncəkə haj əjəcepər afum wəco əmajkale. **14** Kə əyəjkə əjabəp alojnə apəj kə abekə a dətəf kəkaloku əja: «Səsənənə temer kətədi peri ta səntalip kədəf Pol-ə. **15** Nəna oj ndekəl kəbəp ka aboc kiti aSuyif, nəkə nətəla wəbə wəsədar pəkərə nu Pol pəmə nte ənəfəj kəməmən tetən belbel mə. Səna səncəmə səçkar kədəf kən ta əntəbəp nu-ə.» **16** Nte wan ka wəkire kə Pol ene pəcloku toluku ta kəcəpə kə towul pədife pən mə, k'əyikə nde asədar əyandire mə, k'əmbərə k'oloku ti Pol. **17** Kə Pol ewə wəsədar wəpən̄j wələmə k'oloku kə: «Məsole wətəmp nwé məkenə kə wəbə wəsədar wəRom, bawo əfəj kəsənə kə kəcərə toluku tələmə.» **18** Kə wəsədar wəkəkə elek kə, kə əyəjkə ndena wəbə wəsədar wəRom. K'oloku kə: «Kelmani Pol ew'em k'olok'im a iker'am wətəmp wəkawə, a əfəj kəsənəm kəcərə toluku tələmə.» **19** Kə wəbə wəsədar wəRom osumpər kə kəca kə əjəurnə kəsək. K'eyif kə: «Ake toluku tə məyə nte məfəj kəlok'ım mə-ə?» **20** Kə wətəmp nwé oloku: «A Suyif aloma əntərənə a əjawer əm alna Pol mətərenə əja kə ndena aboc kiti aSuyif, pəmə nte ənəfəj kəyifət kə əjaməmən tetən belbel mə.

21 Mba məsep ta ḥyatam əm dəmoloku de! Bawo afum wəco maŋkələ kə tələm ḥa dacə ḥayi kəcəpə Pol towul pədife pən. ḥasəjəne temer kətədi yeri, kətəmun ta ḥantanim kə-ε. Təm tantə ḥalip kəlompəsnə. Kəwose kam gbəcərəm kə ḥayi kəkar.» 22 Kə wəbe wəsədar wəRom eməŋkəs wətemp nwə a ta pələmər sə nwə o nwə toluku tatəkə oluku kə mə, k'əsak kə, k'əŋkə. 23 Kə wəbe wəsədar wəRom ewe asədar ən apəj mərəj, k'oloku ḥa: «Nəlek asədar masar mərəj, ayeksəne fələs wəco camət-mərəj, kə atəmpər mbəncəran masar mərəj, ḥalompəsnə kəkə ka Sesari pibi-ana. 24 Nəlompəs sə fələs, nte təŋsəjə pakene wəbe Felikəs Pol pəyəi wəyəj mə.» 25 Kə wəbe wəsədar wəRom encice Filikəs areka nje ḥenaloku nte mə: 26 «Ina, Kolodu Lisiyas, incic'am areka ḥajə məna wəbe kem Felikəs, icyif əm. 27 Wərkun wəkawə, aSuyif aləma ḥalek kə ḥackə kənim. Mba alok'im a wəkom wəRom əfə, it'əsoj em kəder kə asədar em kəbanəj ḥa kə. 28 Nte ifan kəcəre tes nte ambonce kə mə, k'intorene kə nde aboc kiti aSuyif ḥayi mə. 29 K'inəŋk, k'ambonce kə tes-ε, kəgbəkələne kə nkə kəŋkotərenə sariye səjan mə, mba ali tes eləsər fe nte pəmar padife kə, kə pəyəne fe ti-ε, paber kə dəbili mə. 30 Nte alok'im kəsek kədif ka wərkun wəkawə oj mə, itə iŋken'am kə katəna. K'ilokəne abonce ən tes, ḥako ḥabokəne tetən nno məna məyi mə. Dənda əfə ləŋtəŋ.» 31 K'asədar ḥayi pəmət tatəkə wəbe kərjan ənasom ḥa mə. Kə ḥalek Pol kə ḥanjekərə kə pibi disre həj Antipatiri. 32 Dəckəsək kə asədar aləma ḥalukərnə nde ḥandire mə, kə ḥasak ayeksəne fələs ḥakekərə kə. 33 Nte ḥambəre Sesari mə, kə ḥasəjə areka ḥajəkə Felikəs wəbe ka dətəf, kə ḥamentər kə Pol. 34 Nte wəbe ka dətəf elip kəkaraj areka nje mə, k'eyif Pol wəka atəf ḥere məyəne-ε. Nte ene a wəka Silisi əyəne mə, 35 kə wəbe Felikəs oluku: «Indəcəŋkəl əm kə abonce am tes ḥandeder-ε.» K'osom a pacəŋjər Pol nde bili bəkə benayi nde abajka ḥa wəbe Herodu mə.

24 Nte mata kəcamət mencepər mə, kə wəlojnə wəpəj Ananiyas ontor kə abeki a dətəf aləma kə wəgbəkələne wəkin pacwe kə Tərtulu. Kə ḥanjəkə ḥabokəne nno wəbe wəka dətəf eyi mə teta Pol. 2 Kə wəbe ka dətəf osom k'awə Pol, kə Tərtulu oncop moloku mən nte: «Wəbe, mən'əsojə nte səyinə bəkəc yoforu mə. Kəkətəne dəbə kam kətət, kə kəsəkpər ka mes mələma teta atəf ḥosu ḥajə, bawo mənayay ḥi nte tender mə. 3 Wəbe Felikəs wəleləs kosu, səŋsətə pətət papəkə təm fəp kə mofo fəp. Səŋyek-yekəs'am

ti. 4 Mba nte intəfaj kələkər əm təm telərəm mə, it'intəlan'əm kəcəŋkələ su abəkəc ḥətət disre təm tecip. 5 Səŋkəkəcə a fum wakawə wəberəs afum dacə əyəne, nkən ḥəsəjə eSuyif fəp kəgbəkələne doru mofo fəp. Wəkirij wəka kəgba ka afum a Nasaret əyəne. 6 Ənafaj yati kəyik-yikəs kələ kəpəj kə Kanu, itə sənasumpərə kə. 8 Məna Wəbe məntam kəyifət kə, mətən kəcəre kə pəyəne a təkə səmboncə kə mə kance kə-ε.» 9 Kə aSuyif aŋe ḥayayı di mə, ḥambəjə Tərtulu, kəcləku: «Itə teyi yati!» 10 Nte wəbe ka dətəf efək Pol kəca a pəlok-loku mə, kə Pol oluku nte: «Wəbe, incəre a meren məlarəm mə məyi atəf ḥajə məckiti. Kəlaŋ kənəkə disre k'indeləken'əm kəyac kem. 11 Tentacepər fe mata wəco kə mərəj nte impe dare da Yerusaləm kəkəkor-koru Kanu, məntam ti kəyifət. 12 Ambəp f'əm kələ kəpəj kə Kanu, ambəp f'əm dəkətəla Kanu da aSuyif, ambəp f'əm dare disre səcgbəkələne kə afum, kə pəyəne fe ti-ε, icgbiŋjər afum kəyəfərəne. 13 ḥəfəstəm sə kəmentər əm kance ka tes təkə ḥamboncə em mə. 14 Kance intam kəwose nno for yam kiriŋ a Kanu ka atem em k'ingkor-koru, k'incəmə dəpə da Kanu darəj nde ḥa ḥəncəm-cəməne a yem yo mə. Mba ina ilaj nte o nte ancic dəYecicas Yosoku Tawureta Musa kə Sayibe mə. 15 ḥəngbekər təta Kanu tələma amera, nte ḥa abonc'em mes ḥa sə ḥəngbekər mera mə: It'əyəne a Kanu kəndeyekti afi, alompu kə atələmp. 16 It'əsojə nte ina sə iŋsəp təm fəp kəkətəne amera ḥətət for ya Kanu kə afum kiriŋ mə. 17 Nte meren məlarəm məncepər mə, k'inder nno Yerusaləm kədemər afum em, k'iloyne sə Kanu. 18 Kə ḥanjəkə ḥabəp im icsəkəsne kələ kəpəj kə Kanu disre, bəfə afum ḥələŋkane di, bəfə pacgbəkələne de. 19 Məne aSuyif a atəf ḥa Asi aləma akə ḥayayı di mə, ḥa ḥə pəmar kəder nno məyi mə ḥəcbonc'em mes, kə pəyəne a ḥəntəmpər em mi-ε. 20 Kə pəyəne fe ti-ε, afum akəŋe ḥaloku tes telec nte aboc kiti aSuyif ḥənanəŋk im nte ḥənakit'im mə. 21 Məne pəyəne toluku təkə inalokə dim dəpəj, icəmə ḥa dacə mə de: «Təta kədəyefə defi nkə ilaj mə, it'ancəmber'em məkə kiti nno for yam kiriŋ!» 22 Tənəbəp paloku Felikəs belbel mes ma dəpə da Mariki Yesu, k'olukəs kiti dəsək dələma, pəcləku: «Kə wəbe wəsədar wəRom Lisiyas endededer-ε, indəməmən tes tonu.» 23 Kə wəbe ka dətəf oluku wəsədar a pəcəŋjər kə, mba ta pəkət kə, ta pəməne sə afum ən kəmar kə mes mələma. 24 Nte mata kələma məncepər mə, Felikəs ḥəsol kə wəran kən, Durusil, wəSuyif ḥənayi, kə ḥənder, kə ḥəsom pakəwənə ḥa Pol. Kə

ηancəjəkəl kə kələku ka kəlaç kən Yesu Krist. 25 Mba nte Pol ənatefərnəne moloku mən teta pəlompu, teta kəsumpərne, kə kiti nkə kəndeder mə, kə kənesə kəyi Felikəs. K'oloku Pol: «Pəntərjəne məkə tante. Məkə kəresna. K'indesətə tem-ε, indesəw'am.» 26 Felikəs ənafətəma a Pol əyjkəsən kə pəsam. It'əncəməse tem fəp, pakəwene kə Pol əhaloku-loku. 27 Kə nayı ti disre haj kə meren mərəj məncepər, k'asəkpər Felikəs dəbəc, k'andəs Pərsiyus Festus. Mba nte Felikəs ənafətə abe aSuyif mera mə, k'əsak Pol dəbili.

25 Kədəs ka Festus dəcəm da debe tataka ta maas, k'eyef dare da Sesari kəkə ka Yerusaləm. 2 Aloynə apəj kə afum alel a dətəf aSuyif əyjkə əjabokəne nnə eyi mə, teta Pol. 3 Kə əyংgəbəc ənactola Festus kəmar kəyan pakərə Pol Yerusaləm, mba kə əhalompəs towul mpe əntam kədife Pol dəpə mə. 4 Kə Festus oluku əja a ancajər Pol dare da Sesari, a nkən yati pəmar pəkə di mata maməkə. 5 K'endənər, «Afum acərə kəlok-loku aye nayı nu dacə mə, əsol kə ina, səkə. Kə fum wəkawə ənaləsər tes-ε, ənəkə əhaləm kəbokəne kəyan dəndo.» 6 Festus ənacepərenə fe mata camət-maas, kə pəyənə fe ti-ε mata waco Yerusaləm, k'olukus dare da Sesari. Dəckəsək k'endə dəñkəti, k'osom a pakərə Pol. 7 Nte Pol ender mə, kə aSuyif aye ənənətor Yerusaləm mo əyjkəl kə, kə əyamboncə kə mes məpoj mələrəm, mme ənənətəmə kəsəkəs mə. 8 Pol oncloku kəyacnə kən: «Ali tes iləsər fe! Inciya fe sariyə sa aSuyif, inciya fe kələ kəpoj ka Kanu, inciya fe Sesar.» 9 Festus, nwe ənafətə kəbətəs aSuyif mera mə, eyif Pol: «Məfəj kəpə Yerusaləm pakəkit'əm di fər yem kirij ba?» 10 Kə Pol oluku: «Fər ya dəñkəti da Sesar y'incəmə kirij tante, difə pəmar pakit'im. Ali tes iləsər fe aSuyif, pəmə tatəkə mənə yati məncərəti mə. 11 Kə pəyənə a inciya, kə pəyənə a iyo nte o nte pəmar padif'əm mə-ε, ifətəla a paşaŋnen'əm. Mba kə pəyənə a mes mame ambonc'əm məyənə fe kance-ε, pəmar fe nwe o nwe pəsoj im əja. Intola ti wəbə wəka təf ya Rom fəp pakit'im.» 12 Awa Festus, nte əhalip kəməmən mes mme kə amar ən mə, k'oloku: «Nte meloku a Sesar məfan a pakit'əm mə, kəkə kə məndər Rom pakəkit'əm.» 13 Nte mataka mələmə məncepər mə, wəbə Akripa kə wəkire kən Bernis əyander dare da Sesari, kədeyif Festus. 14 Nte əyakən kəwən mə, kə Festus ələmər wəbə nwe teta Pol, pəcloku: «Felikəs ənasak fum waləma dəbili. 15 Nte inakə Yerusaləm mə, aloynə apəj kə abeki a dətəf aSuyif əyambokəne tetən,

ənactola kədife kən. 16 K'iloku əja a aRom əyafəsən fum kədife ta wəkayi ənəntəfərənə kə abonce ən mes-ε, pəyacnə moloku məkə amboncə kə mə. 17 It'əsənə nte əyətəwən kəderənə nnə mə. Dəckəsək, k'ində dəñkəti, k'isom a pakərə fum wəkakə. 18 Nte abonce ən mes əyander mə, ali tes əyamboncə fe kə nte inafətənə kə mə. 19 Əyəngbəkələnə kəgəbəkələnə dəm teta dine daşan, kə teta Yesu waləma, nwe efi mə, mba kə Pol nkən oluku a eyi wəyer. 20 Kə ina, nte intəcərə nte indeloku teta mes ma dine daşan mə, k'iyif Pol, kə pəyənə əyjəwəsə kəkə Yerusalem pakəkəti kə dəndo-ε. 21 Mba Pol ontola nte əfəj mə: A wəbə kosu wələl pəkəti kə, it'əsənə nte iloku a pacəjər kə haj ictəm kəkenə kə Sesar wəbə wəka təf ya Rom fəp.» 22 Kə Akripa oluku Festus: «Ina sə, ifəj kəcəjəkəl fum wəkawə.» Kə Festus oluku: «Alna məncəjəkəl kə.» 23 Dəckəsək Akripa kə wəkire kən Bernis əyanderənə asos əyəsənə, kə əyəmbərə nde dukulə dəkə arjkəti mə, kə abe apəj asədar aRom, kə afum alel a dare. Kə Festus osom k'arjkərə Pol. 24 Awa kə Festus oluku: «Wəbə Akripa, kə nənə fəp fonu aye nəyi su dacə mə, nənəjk fum wəkawə, tetən tə aSuyif ələrəm akəyə əyambokəne nnə iyi mə. Kəyefə Yerusaləm haj nnə, əyakkəle-kule a pəmar fe pəyi doru. 25 Kə ina, inərk fe nte o nte pəmar a padife kə mə. Mba nte nkən wəsərəka ontola a wəbə kosu wələl pəkəti kə mə, it'incəm-cəmne kədekenə kə Pol wəkawə. 26 Nte intəyə nte o nte tosoku tecice wəbə kosu wələl teta fum wəkawə mə, it'inqərənə kə fər yonu kirij, pənəykanə mənə wəbə Akripa, nəyifət kə nte təyəsənə isətə tokə indec mə. 27 Bawo, pəwuren'əm kəyi samnə, kəsən kelmani packekərə Rom ta məsəkəs kəcic mes məkə amboncə kə mə-ε.»

26 Kə Akripa oluku Pol: «Awos'am kələku-loku tetəm.» Kə Pol ondot kəca kələk moloku kəyacnə. 2 «Pəmbət im, Wəbə Akripa, kənəyknə məkə ideyacnə nnə məyi mə mes mme aSuyif aləma əyamboncə em mə. 3 Məncərə belbel mes mokur aya ma aSuyif kə kəgəbəkələnə ka mi. Iletsen'am məcəjəkəl im belbel. 4 A Suyif fəp əyancərə nte tənəyənə teyi tem kəyefə dowut dem mə, dəkəcop nte inayi afum em dacə Yerusaləm mə. 5 Əyancər'əm kəyefə nte pənəwənə mə, əyəntəm sə kəboncəti, bawo for yəyan yati əyənətənə mes kə məyə ma doru dem fəp, a cəFərisi c'inayi, kəgəba ka afum aksə əyənanəykanə kəyəjək mes dine dosu mə. 6 Məkə ayi kəkit'im, bawo inqbskər amera temer nte Kanu kənasənə atem asu mə. 7 Cusuŋka

cosu nce wəco kə mərəj cəjsali təm fəp, dañ kə pibi, ŋayə amera kəsətə ka kələke temer kərjkə. Wəbe, teta kəgbəkər amera kərjkə kə aSuyif ŋambonc em mes. 8 Teta ake tə nəntəfajə kəlañ a Kanu kərjsəjə fum kəfətə dədefi-ε? 9 Ina wəkawə yati, inacəm-cəmne kəsiməs kə tewe ta Yesu wəNasaret səpə fəp. 10 It'inayo Yerusaləm, ina wəkawə yati inaber afum acempi alarəm dəbili kətam disre nkə abə a alojnə ŋanasəj im mə. Nte ŋancloku kədif kərjan mə, ina sə incwose ti. 11 Incko dəwolo wa dəkətola Kanu da aSuyif fəp, ictərəs alaŋ, incgbəc ŋa kələməs tewe ta Yesu. Pəctəl'em nno ŋayi mə, incbeləs ŋa haj sədare səcuru.» 12 «Ti tenasəjə dəsək ndə indekə dare da Damas mə, kətam kə kəsom ka abə a alojnə aroŋ. 13 Dañ dəcfəj kəbəp, Wəbe Akripa, k'inəjk dəndo dəpə pəwəŋkəra mpe penakel im kə afum akə sənasol mə. Pəmot mpe pənayefə dəkəm mə, pocmot pətas dec. 14 Kə səntəmpəne fəp fosu dəntof, k'ine dim doclok'im cəEbre: «Sol, Sol, ta ake tə məntərəs em-ε? Ta ake tə məmbərə pəmə wana cəŋgbangban ca mariki mam dəntəf-ε.» 15 K'iif: «Mariki, an'əfə-ε?» K'oluks'em: «In'əfə Yesu, nwe məna məyi kətərəs mə. 16 Mba məyefə məcəmə wəcək wam kəroj. Məcərə tes ntə təsəj'em kəwurər əm mə: Iyek-yek əm kəyəne ka wəbəcə kem, məyəne so wətəjnə mes məkə mənəŋk nno iyi mə kə məkə indesəwurər əm mə. 17 Indebaj əm afum am akarə dəwaca kə atəyəne aSuyif ndə aŋe indesom əm mə, 18 kəkəmepi ŋa fər. Nte təsəjə ŋawur dəkəbump ŋatəfərnə pəwəŋkəra, ŋawur kətam ka Sentani ŋayi kətam ka Kanu disre mə. Kə ŋalañ im-ε, ŋandasətə kərjaŋne ka kiciya kərjan, ŋasətə dəkəcəmə afum dəcə aŋe ŋayəne aka Kanu mə.» 19 «Ti disre, Wəbe Akripa, iyəjkər fe kənəjk nkə kərjeſe darenc mə domp. 20 Mba inacəm kərəsna nno afum aka Damas kə aka Yerusalem, kəbəp ka afum aka atof ŋa Yude fəp haj atəyəne aSuyif. Iloku ŋa kəsəkpər bəkəc ŋakafələ nno Kanu kəyi mə, ŋayə məyo mətət mme menjmentər kəsəkpər kərjan bəkəc mə. 21 Tante tenasəjə kə aSuyif ŋasumpər im ndə kələ kəpən kə Kanu disre, ŋacfañ kədif im. 22 Mba kəbum ka Kanu kəsəj'em kəyi doru haj məkə, iyəne sede sən nno awut kə abeki ŋayi mə. Ifəloku ntə o ntə sayibə kə Musa ŋanatəloku mə, 23 kəcərə a Krist endekərə pəcuca, k'eyəne wəyefə wəcəkə-cəkə defi-ε, nkən endecəm teta pəwəŋkəra nno aSuyif kə atəyəne aSuyif ŋayi mə.» 24 Nte Pol oncloku moloku mən meyacnəne mə, kə Festus orjkulərnə: «Pol cəpə mətəməne fe?

Kətəkəs kam kələrəm kəsəj'am kətətamne.» 25 Kə Pol oluku: «Daka o daka dəyə f'əm. Intamne kerj, Wəbe kem wəlel, Festus! Moloku ma kance kə molompu m'iyi kəloku. 26 Wəbe encərə maməkə fəp, it'injloke mi kəlañ disre fər yən kiriŋ. Incərə a məncərə mes maməkə fəp, bawo menacepər for ya afum kiriŋ. 27 Wəbe Akripa, məlañ sayibə ba? Incərə belbel a məlañ ŋa!» 28 Kə Akripa oluku Pol: «Kə məsəp kəberəne pəpic-ε, məjsəj'em kəyəne wəlañ Krist.» 29 Kə Pol oluku: «Təyəne a ndəkəl kə pəyəne fe ti-ε, tekirjin, intola kə Kanu kəwose-ε, kəyefə məna haj akə ŋayi kəcəjkəl im məkə mə, nəyi pəmə ina, mba ta gbekcə yayə yeyi ti de.» 30 Awa wəbe ka atof, wəbe ka sədare səlarəm, Bernis, kəbəp ka afum akə ŋanandə kə ŋa mə fəp ŋayefə. 31 Nte ŋancwur mə ŋaclokenə: «Fum wəkawə oyə fe ntə o ntə pəmar padifə kə, kə pəyəne fe ti-ε pəber kə dəbili mə.» 32 Kə Akripa nkən oluku Festus: «K'antam kəsək fum wəkawə pətə-yəne fə ewə wəbe wəka Rom-ε.»

27 Nte antəjnə oŋ a səbəkə debil kəkə ka atof ŋa Itali mə, k'asəj Pol kə afum aləma akə ŋanayi dəbili mə wəsədar wəpən wələma nwe ancwe Yuliyus mə. Wəbum ka wəbe wəka Rom ənayəne, k'asəm kə kəkəkəs ŋa. 2 Kə səmbəkə dəbil kəyefə ka dare da Adaramit kəkə ka cəgbəp ca Asi kə sərjkə səpə. Aristarko wəMasedon wəka dare da Tesalonı ənayi su dacə. 3 Dockəsək kə səmbərə Sidəj. Yuliyus nwe əncyo Pol mes mətət mə, owose kə kəkə ndəna anapa oŋ kəkətənər ŋa kəmar kələma. 4 Nte səyefə dəndo mə, kə səsumpər kəca ka Sipər bawo səncgbəfənə afef. 5 Nte səncali kəba nkə mənc mərsut təf ya Silisi kə Paŋfili mə, kə sərjkə setor dare da Mira, atof ŋa Lisi. 6 Dəndo kə wəbe wəsədar əsətə dəndo abil nŋe ŋanakəyefə dare da Aleksandər kəkə ka Itali mə, k'embək su ŋi disre. 7 Mataka məlarəm disre səckət mətən dəkəba. Pəcuca disre pə sənadebəp Sinidi, mba ntə afef ŋenatəwose su kəkə pəbələ mə, kə səsumpər agbəp ŋa atof ŋa Kret, kə səncepər Salmən. 8 Kə səngbofənə dobo dadəkə pəcuca disre, kə sərjkə səbəp kəfə kəjəkə aŋwe «Cətənta Cətət,» ta pəmbələne di kə dare da Laseya-ε. 9 Nte təm telərəm tənccepər, akə kəkətənə abil kənəyə kəyə dəm wəywəy mə, kə mata ma kəsuj məncepər-ε. Kə Pol enjbiŋjər ŋa: 10 «Anapa, inəjk a kəkətə kosu kəjəkə kəyə wəywəy. Abil kə yəcaməs yəkə yeyi ŋi disre mə yendeləcə, səna aŋe səyi ŋi disre mə yati sətərə.» 11 Mba wəbe wəsədar pələj wəgbək abil kə wəka ŋi,

ta ewe moloku ma Pol daka-ε. 12 Nte tendenjärne ti mə, kətənta kənatese fe kəcəpərenə dərəj. Kə ayi a abil ŋaŋoko disre alarəm ŋaloku kəyefə ka di ŋabelər Fenik, kətənta ka Kret nkə kərkəjkənə afef ŋedərəj mə. 13 Kə afef ŋepic ŋeyefə kəwur kəca kətət, kə ŋancəm-cəmne a ŋantam kəyə təfəj təjan. Kə ŋayekti abela ŋajan kə ŋasolne dobo da Kret, ŋagbəpənə di. 14 Pəwon fe kə afef ŋəpoŋ ŋoko ancwe «Erakiləŋ» mə ŋowur kəyefə ka mərə ma dare. 15 Kə afef ŋaŋoko ŋeyefə kəcərnənə abil ta antam so kəcəmə afef ŋaŋoko kiriŋ-ε, kə səsaknə kə ŋeykekərə su nde ŋenafaj mə. 16 Səyi kəcepər mokuru məfet moloma tantəf, mme ancwe Koda mə, kə səntam pəcuca disre kəcəmbərəs abil. 17 Nte səlijärne ŋi mə, kə aŋe ŋayı kəbəc abil disre mə ŋaŋkote ŋi bənda yoko yenayənə yeməŋkərnə mə, ŋacnese kəkəlojə agbəp ja atəf ja Siriti, bawo kərərə ka asənc kənayi di. Kə ŋangbal aŋka, mba afef ŋosole ja. 18 Nte afef ŋenanaŋkane kəyikəc su mə, dəckəsək kə ŋangbalas yecaməs yələma dəkəba. 19 Tataka ta maas, kə abəc a debil ŋasumpər gbalanji ba abil dəwaca kə ŋangbal bi dəkəba. 20 Mataka melərəm disre dec kə cəs yoncwur fe, afef ŋecbək oŋ kəbek dəm, təlpəs kə səwure mera kəyə so doru. 21 ɻanadi fe yeri kəyefə nte pənawon mə. Itə kə Pol eyefə k'əncəmə ja daco, k'oloku: «Anapa, pəcyone a nənacəŋkəl im ta nəyefə Kret nəyekti abela-ε, kə nəmbumnenə pəcuy pampe pəsətə su, kə ca nyə yosələr su mə. 22 Mba ndəkəl oŋ, intola a ancəpəs nu bəkəc, bawo ali fum əfəni su daco, mənə abil ŋendelcə. 23 Itə nnə pibi məleke moloma ma Kanu nkə iyənə wəkən kə nkə iŋkor-koru mə, mowurərn'em. 24 Kə molok'im: «Ta mənəse, Pol! Mənə məcəmə fər ya wəbə ka təf ya Rom fəp kiriŋ, tetam tə Kanu kəsake akənə nəyi abil ŋaŋe disre mə fəp kəyə doru.» 25 Nəcəpəsnə bəkəc arkun, bawo iləŋ təkə Kanu kəlokun'em mə tendeyi. 26 Mba mənə pakəlojə mokuru moloma.» 27 Pibi pa wəco kə məjəkələ p'anako pafəcərənə su kəba ka Adiriyə. Pibi daco kə akətənə abil ŋancərə a alətərnə antəf ŋowosu. 28 Kə ɻantore paka pelel pakotər pi kəbənda, kə ɻanəŋkələ putukum pembəp mətər wəco maas kə camət-tin. Kə ɻancəjnə kiriŋ kə ɻawak so, kə ɻanəŋkələ putukum pembəp mətər wəco mərəj kə camət-mərəj. 29 Nte ɻanesənə abil kəcaŋərənə masar mə, itə ɻanabələ aŋka məjəkələ tadarəj, kə ɻande ŋackar pəwəŋkəra, mba pəcwoŋ ja. 30 Mba nte abəc a debil ŋenafaj kəyeksər abil mə, kə ɻantore agbəŋkə, ɻacloku a ŋoko ɻagbal aŋka tekiriŋ ta abil.

31 Kə Pol oluku wəbə wəsədar kə asədar, «Kə afum akənə ŋantəyə debil-ε, nəfətam kəyi doru.» 32 Kə asədar ɻancopu bənda ya agbəŋkə, kə ɻasak ŋi kə ɻentəmpənə. 33 ɻayı kəkar dec kəsək, kə Pol ewenə fəp fosu kəkədi yeri, k'oloku: «Məkə tataka ta wəco kə məjəkələ nte nəyi kəkar, ta nəndi yeri mə. 34 Intola nu oŋ kədi yeri, bawo pəmar nədi yi nte təŋsənə ŋayacnə mə. Ali wəkin nu daco, kəfon kon ka dəromp kəfəsələr kə!» 35 Nte Pol elip kələku tatəkə mə, k'elek kəcom k'eyif Kanu barka for ya afum fəp kiriŋ, k'entəpi ki, k'eyefə ki kəsəm. 36 Kə fəp fəncəp bəkəc kə ŋayefə kəsəm cəcom. 37 ɻənəyi afum masar mərəj wəco camət-mərəj kə camət-tin aka ɻanayi abil ŋaŋoko disre mə. 38 Nte fəp fənəmbərə mə, kə ŋangbal malə məlpəs dəkəba nte təŋsənə abil ŋebərənə kəfoy mə. 39 Nte dec dəsək mə, abəc a debil ɻananəpəl fe antəf, mba ɻananəŋkələ kərərə, kə ɻancəm-cəmne kəcənjəs abil haj ɻabəp ki. 40 Kə ɻasikələ aŋka kə yontor dəkəba, kə ɻasikələnə so bənda ya yas nyə angbəkə abil mə. Kə ŋayekti abela abil dəkəro, kə afef ŋelək ja, kə ɻoncənjəs abil kəca ka dəkərərə. 41 Mba kə ŋaŋko ɻapət kərərə acir mərəj daco, kə kəro ka abil kəmətnə dəsənc, ɻəntəm fe so kəcəjnə kiriŋ. Kə yam yəpoŋ yender yosut abil ŋajan kə ŋeləsər ŋi tadarəj. 42 Kə asədar ɻancəm-cəmne kədif ka kelmani-e, ta wələma pəyərəj pəyəksər ja. 43 Mba wəbə wəsədar nwə ɻənacəm-cəmne kəmar Pol ta efi dəkəba mə, ɻyamsər asədar kəyə ka təfəj təjan, k'oloku aka ɻanacərə kəjərəj mə ɻanuŋkənə kətor dəkəba ɻaŋerəj nte təŋsənə ɻapət pəwosu mə. 44 Afum alpəs aka ɻandələk cəbam kə cəpəm ca abil ɻaŋerəj ɻabəp ja dəndo dəpəwosu. Kə afum fəp ɻampe dəpəwosu, ali wəkin tes tənasətə fe.

28 Nte səmpə ta tələm o tələm təsətə fum mə, k'ələku su a mokuru maməkə m'arjwə Malit. 2 Kə afum aka di ɻasumpər su belbel. Kə ɻanəŋkərə su kəkəsayə nənc nde ɻanacəl təta wəcafən wəkə ɻənacop kətuf kə kəfe mə. 3 Pol ɻənawətəs yancan yələma nyə ɻənayi kəcəl dənənc mə, mba təta pəwon, kə dəf dowur yəncan disre kə dəndətərnə kə dəkəca. 4 Nte aka atəf ɻaŋoko ɻanəŋkələ dəf dədətərnə Pol dəkəca mə, kə ɻalokənə: «Fum wəkawə tələma wədif afum ɔyənə, bawo əntəp kəccafe dəkəba, mba Pəlompu powosə fe nkən kəyi doru.» 5 Mba kə Pol ewes abok nyə dənənc, ali ta pəncu kə-ε. 6 Afum akəkə ɻackar a pəŋkəkəf kə dənda abok ɻenadətərnə mə, kə pəyənə fe ti-ε

pətəmpene pəfi. Nte ḷanjkar kə pəwon ta ḷajnəjk tələm o tələm təsətə kə mə, kə ḷasəkpər təcəm-cəmne taşan, kə ḷaloku a kanu kə ɔyone. 7 Kəfo kərkə kəsək antəf ḷəpəj ḷenayi di ḷa fum wəbeki wəpəj wəka mokuru maməkə wələma, pacwe kə Pubiliyu. Nkon enasəj su dəkiyi dətət mata maas. 8 Papa ka Pubiliyu ənafəntəre ta əntamne-ε, fiba kə kupur yeyi kə. Kə Pol əmberər kə, k'əntola Kanu, pəcdejər kə waca, k'entaməs kə. 9 Ti disre kə acu aka mokuru alpəs aka ḷander sə, kə ḷa so ḷantamne. 10 Kə aka dare ḷaleləs su belbel, nte səndeyefə kəkə mə, k'asəj su ca yoko pənamar su kəyə mə fəp. 11 Nte səncepərenə yof maas mə, kə səsətə abil nnej əyeyefə dare da Aleksandər, kə ḷencepərenə dərəj mokuru ma Malit mə. Abil ḷaŋəkə ȳ'ancwe «Diyoskur.» 12 Nte səmbəre dare da Sirakus mə, kə səyi di mata maas. 13 Kə səyefə dəndo, səsolne agbəp kə sərjkə səsumpər dare da Resiyo. Kə afef ḷa kəca kətət əyeyefə dəckəsək, mata mərəj disre kə səmbəp dare da Pusəl. 14 Difə sənabəp awənc su aja alar aka ḷanatola su kəyi di mata camat-mərəjə mə. Təköt tante tə sənakət kəbəre dare da Rom. 15 Awənc su aja alar a dare da Rom aje ḷanane tetosu mə, ḷander kəfayne su həj nde makit ma Apiyus, kə nde ancwe Dəkiyi Maas mə. Nte Pol ənəjək ḷa mə, k'eyif Kanu barka, k'əmberəne sə kəcəp abəkəc. 16 Nte səmbəre Rom mə, k'awəse Pol kəyi tacıja kə wəsədar wəkə oncbum kə mə. 17 Nte mata maas məncepər mə, kə Pol ewe afum alel aSuyif aje ḷanayi Rom mə. Nte ḷambəppəne mə, k'oloku ḷa: «Awənc im aja, ali tes iləsəre fe afum asu, ali tes iləsər fe ta mes mosu mokur ma atem asu, mba ḷanasumpər im nde Yerusaləm kə ḷamber im aRom dəwaca. 18 Nte ayifət im mə, abə akako ḷanafaq kəsək im, bawo ḷananəjk fe nte o nte pəmar padif' em mə. 19 Mba aSuyif ḷawose fe. Ti tənasəj'em kəwe kiti ka wəbə ka təf ya Rom fəp ta ifaj kəbonce afum em tes-ε. 20 Tes tətəkə təsərə nte ifaj kənəjəkə nu, isərə nu ti kəcəre mə, bawo təta kəgbəkər amerka afum a Yisrayel kəsərə nte amber im gbekce yayə mə.» 21 Kə afum alel a Rom ḷaloku kə: «Ali areka ȳefət ḷin səsətə fe kəyefə atof ḷa Yude tetam. Ali awənc su aja wəkin ender fe pəloku su pəlec pam. 22 Mba səfaq a sən'am kəlok-loku məna yati təkə məncəm-cəmne mə, bawo səncərə a kəgbəkələne kəyi mofo fəp təta kəgəba nkə məyi mə.» 23 Kə ḷamboc tataka, kə nte dəsək dadəkə dəmbəp mə alarəm ḷander nda Pol kəcərjkəl kə. Kə Pol əncmentər ḷa pəsoku pes dəYecicəs Yosoku disre mes ma dəbə

da Kanu fəp, kəyefə sariye sa Musa kəbəp yecicəs ya Sayibə. Kəyefə bətbət həj dofəy kə Pol əncsep kəsərəjən ḷa kəlaç təta Yesu. 24 K'əŋkafali afum aləma kəlaç təkə oncloku mə, mba aləma ḷanalaç fe ti. 25 Nte afum ḷancsakətəne kəgbəkələne disre dəndo onclok-loku mə, kə Pol endəjər nte gbəcərəm: «Amera ȳecempi ḷa Kanu ḷenələk-lokər atem anu belbel, dəYecicəs Yosoku ya ajnabi Esayı, 26 nte t'ənaloku: «Məkə nnə afum akajə ḷayi mə, mələku: Nəndewon kəcərjkəl, mba nəfədecərə! Nəndewon kəgbətnə, mba nəfədenəjkə few, 27 bawo səbomp sa afum akajə səfətam kəcəre, ḷasunc lənjəs, kə ḷamep for nte təsərəne ta ḷanəjəkə yi, nte təsərəne ta ḷanene lənjəs yaŋan. Ta bəkəc yaŋan yəsərəne ḷa kəcəre, ḷadəkafələ, ḷaluksərəne nnə iyi mə, tosoňe itaməs ḷa.» 28 Nəcəre a kəŋajnəne ka Kanu kəjəkə atəyəne aSuyif ȳ'anakərə ki, ḷa ḷandecərjkəl ki.» 30 Kə Pol eyi kələ kərkə əncsəj kəway mə meren mərəjə, difə aka ḷancfaj kənəjək kə mə fəp ḷancbəp kə. 31 Pol pəccam dəbə da Kanu, pəctəkəs afum təta Mariki Yesu Krist kələn fəp disre, ali tes ta ayamsər kə-ε.

Sak

1 Ina Sak, wəcar ka Kanu kə Mariki Yesu Krist, incice nu areka ḡajnej nəna afum a Kanu cusujka wəco kə mərəj aye ḡasamsər doru mə, iŋyif nu! **2** Awenc'im aya alaŋ, kə nəncepərəne pucuca pələm-ε, nəcəm-cəmne pi pəbotu disre, **3** bawo nəncəre kə kəlaŋ kəncəp kəwakəs fər kirij-ε, kəŋsəj kəkar kəbol-bolu. **4** Mba pəmar kəkar konu kəbol-bolu kəŋko kətese, kələpsər sə, nte təsənej nu kəbek kəbek dəm ta nte o nte təŋbut kəlaŋ konu mə. **5** Mba kə afum aloma ḡayi nu dacə aye kəcəre kəkət kəmbut mə-ε, pəmar ja ḡatola ki Kanu, endesəj ja ki. Bawo Kanu kəmpoce afum fəp abəkəc ḡotot ta kənal'əm-ε. **6** Mba mənə mətolə Kanu kəlaŋ disre ta kəlaŋ kam kəmbut-ε! Bawo məna nwə məntolanə kənesərnə disre mə, məyi pəma yam ya dəkəba, nyę afej ḡejyekti ḡewen kəsək mə. **7** Ta fum wəkakə pəcem-cəmne kəsətər paka mpe o mpe yopoce yon dacə, **8** bawo fum wəkakə əntompər fe təyə tin, əfəcəre dəpə nde o nde ojsumpər dəyəköt yon mə. **9** Pəmar wənc kosu wəlaŋ wətəyo daka pəpus, bawo Kanu kəndepene ko. **10** Pəmar wəka daka pəpus, bawo Kanu kəndetore dəkəcəmə dən, endekəcepər pəmo pəleŋk pa dəkuləm. **11** Kə dec dowur-ε, nne yowon yowosəs yika, yəleŋk ya yi yətempenə, detes da yi dəsələ. Itə pəyi sə wəka daka, əŋsələ dəmosumpər-sumpər mən. **12** Pəbət fum nwə əmbər məwakəs mə! K'ancəre kə dəkəcəmə dətət-ε, əŋkəsətə kəway kətət ka kiyi kən doru nkə Mariki enasəj temer kəsəj afum aye ḡambətər kə mə. **13** Ta nwə o nwə pəwakəs pəleç mpe mefaj mən məndeliŋjərnə kə məcpəne kə abəkəc a pəlokü: «Kanu kəwak kəsəj'em kəciya,» bawo afətam kəsənej Kanu kəciya, kə nkən Kanu kəfəsənej fum o fum kəberə kiciya disre. **14** Mba nwə o nwə mefaj mən məlec meyliŋjərnə kə kəwakəs kəyo tes təleç, məcpəne kə abəkəc. **15** Kə mefaj məlec məmbəkəs-ε, mokom kiciya, kiciya kəbəkəs kəkom defi. **16** Awenc'im aya aye imbatər mə, ta nəwose a pətiŋkər un, **17** bawo kəpoce kətət kə kətəŋnej nkə o nkə darenc kəyefə. Kanu Kas nkə kələmpəs yomotər-motər ya darenc mə, otore ki, nkən Kanu nkə kəntsəskəpər ali kəməpər ka fər mə. **18** Bawo tatəkə t'ənafaj ti k'əŋkome su sə tamərəj tolu ta kance, nte təŋsənej payəne yəbaŋjəs yəcəkə-coko ya yolompəs yon dacə mə. **19** Nəcəre tante belbel awenc'im aya: Pəmar nwə o nwə pəcelək kəcəŋkəl, ta pəbelkər kəlok-loku, pəcwoŋ kətele kə, **20** bawo metele məfəsəj kəlomp fər ya Kanu kirij. **21**

Nəliŋne pəyikyik fəp kə mes melec fəp mme nəcyə mə, nəbaŋje waca mərəj tolu kənətəpər nu. Toloku nte tentam kəyac kəyi konu doru mə. **22** Nəcəmə toluku dərəj, ta nəyəne acəŋkəl gbəcərəm aye ḡantiŋkərnə mə! **23** Nwə o nwə edecəŋkəl toluku ta əŋkət ti mə, owurene fum nwə endeməmənnə kəro deməm mə. **24** K'elip kəməmənnə belbel-ε, pəkə, pəpələrnə katəna alulu ḡon təkə ḡeyina mə. **25** Məna nwə məŋkəkce sariye sətəŋne sətət nse səsikəli afum mə, məsumpər si belbel, bafə məyəne wəcəŋkəl ka si gbəcərəm nwə əmpələr mə de, mba wəcəŋkəl nwə encəmə mes məyo mətət ma si dərəj belbel mə. Pəbət fum nwə encəmə si dərəj mə. **26** Kə fum encəm-cəmne kəyəne wəka dine ta əŋkəmbərnə kələku-loku-ε, abəkəc ḡon ḡeyi kənəmpəs, dine dən dəsək fe. **27** Dine dosoku nde dəntəyo ali tebelək ta pəbir-bir nde fər ya Kanu Papa kosu kirij mə dəyəne nte: Nəgbeķərə awut aye akəre kə akas aya ḡafi mə, kə aran aye awos aya ḡafi mə dəpucuca parjan. Nəkəmbərnə mes məlec ma doru fəp.

2 Awenc'im aya, kə nəlaŋ Mariki kosu Yesu Krist nwə debeki dən dəmbək mə-ε, ta nəcamənə afum! **2** Kə fum əmbərə nde kələ ka dəkətola donu Kanu pəberne kurundə ka kəma dətelər pəberne yamos yətət, waləma wətəyo daka sə pəbərə pəberne yamos yəleç-ε, **3** nəŋkafəli fər nnə wəberne yamos yətət eyi mə. Nəloku ko: «Məna, məndə nnə dəcəm dətət nde!» Mba nəloku wətəyo daka: «Məna, məcəmə nde», kə pəyəne fe ti-ε, nəloku ko: «Məndə nde dətəgbəkələ pəkə.» **4** Kə nəyo tatəkə-ε, bafə nəmbocne tatəkə kiti ba? Pəmar fe nu kəyo ti! **5** Nəcəŋkəl awenc'im aya aye imbatər mə: Kanu kəyək-yək atəyo daka doru dande nte ḡantam kəbek kəlaŋ mə, ḡasətə kə ka dəbe da Kanu nkə enasəj temer kəsəj aye ḡambətər kə mə. **6** Mba nəna, nəfər-fərəs atəyo daka! Bafə aka daka akako ḡantərəs un, bafə ja ḡaŋkekərə nu dəbe kəkəcəjər nu ba? **7** Bafə ja ḡaŋləməs tewe tətət ta Mariki ba? **8** Kə pəyəne a nəcəmə sariye sa abə dərəj pəmo təkə Yecicas Yosoku yoloku ti mə: «Məbətər wənc əm pəmo təkə məmbətərnə mə!» Kə nəyo ti-ε, nəyo belbel. **9** Mba kə nəncəməne afum-ε, nənciya təm tatəkə, sariye səmar kəsumpər un aciya, bawo nəleləs fe si. **10** Kə fum encəmə sariye fəp dərəj mba pəciya tolu tin gboŋ ta si-ε, sariye səmar kəsumpər'əm bawo məleləs fe si fəp. **11** Bawo nwə ənaloku; «Ta məsumpər dalako!» mə, ənaloku so: «Ta mədif fuml!» Ti disre, kə məsak

kəsumpər dalakə mba mədif fum-ε, pəmar sariye səsumpərəm, bawo məleləs fe si. **12** Pəmar nəlok-loku kə nəyə pəmə afum aje aŋkəkitine sariye nse səsəj afum akakə kəsikələ mə. **13** Afodekəyəne nənəfər fum nwe əntəyəne aka nənəfər mə, bawo nənəfər detam kiti. **14** Ake dəkəcəmə də tatəkə dəyo-ε, awənc' im aja, fum kəcloku: «İlarj» mba k'əntə kəmentər ti dəməyo mətət-ε? Kələj kəjəkə kəntam kəyac kə ba? **15** Kə wənc'əm wərkun kə pəyəne fe ti, wənc'əm wəran pəyi ta əyo yamos, ta əyo yeri yon ya dəsək-ε, **16** mba kə nəlembərnə ŋja: «Kanu kəsole nu! Kanu kəsəj nu yamos yətət! Kanu kəsəj nu yeri yelərəm!» ta nəsəj ŋja ca yoko yombut ŋja mə-ε, ake dəkəcəmə də təyo-ε? **17** Itə kələj nkə kəntəmentərne dəmes məyo mətət mə kələj kəfi kə kəyəne. **18** Mba fum wələma pələku: «Məna məyo kələj, kə ina iyə mes məyo mətət.» Ina iciyif ŋja: «Məmentər'im cəke cə kələj kəntam kəyi ta mes məyo mətət meyi-ε. Kə pəyəne ina-ε, dəmes məyo mətət mem ijməntər kələj.» **19** Məna mələj a Kanu kin kə. Məyo ti belbel. Itə yəjk yələj sə, mba yeyi kəyikcəne kənesə. **20** Məntamne fe ba? Məfəj kəcərə, a kələj nkə kəntəsol kə mes məyo mətət mo kəyə fe dəkəcəmə ba? **21** Ak'ənasəjə Kanu kələm bəmbə bosu Abraham wələmpu-ε? Teta mes mən məyo, bawo enasəj wan kən Siyaka nde dətətek teta kəlojnəne kə Kanu. **22** Mənəyək kələj kən kə mes mən məyo mətət menasumpərəne: Dəmes mən məyo mətət, kələj kəmentərne a kəmbut fe kə. **23** Tante tə yecicas yenalare, kəcloku: «Abraham enalaj Kanu, kə Kanu kələm kə wələmpu teta kələj kən.» K'awe kə wanapa ka Kanu. **24** Nənəyək ti oj, Kanu kəfənəyək dolompu da fum teta kələj kən gbəcərəm, mba kəməmən sə mes mən məyo mətət. **25** Ti tənayi sə teta Rahabu wəran wəyamayama, bafə dəmes mən məyo mətət Kanu kənaləm kə wələmpu, nte wəran nwe enabəj asom aka Yisrayel mə, k'əŋkəfələ k'lementər ŋja dəpo dələma mə ba? **26** Itə pəyi sə dis nde dəntəsol kə ni mə defi, kələj nkə kəntəsol kə mes məyo mətət mo kəfi.

3 Awənc' im aja, ta nəwəsə kəla kəyəne ka atəkəsə, bawo səna aje səntəkəsə mə, andekəboce su kiti nkə kəndekəyənk kətas ka afum alpəs aka mə. **2** Ancia fəp fosu məyo məlarəm. Kə fum əntə kəcciya dətəkə oŋləku mə, fum wələmpu əfə, nwe əntam kəcəmbər dis dən fəp təkə əŋfəj mə. **3** Anğbəməs fəles fec dəcəsu nte tərəsəne yecəmə təfəj tosu dərəj mə, antam kəsole dis dayi fəp. **4** Nəcəm-cəmne sə cibil cəpəjə: Kə afəf

ŋəpəj ŋəwən ci-ε, ŋas ŋefet ŋəŋkafəli ŋi, wəgbək pəkekərə ŋi nnə o nnə əŋfəj mə. **5** Temer sə, paka pəfet po pəyəne dəris, mba pəntam kəpus kəyəne ka paka pəkə pəŋsəjə mes məpəj kəyəfə mə. Nəcəm-cəmne nənc defet nde dentam kəcəf kələm kəpəj mə! **6** Temer ta fum sə nənc dəl! Paka pəlec po mpe peyi su dəris mə, pi periyik-yikəs dis dosu fəp. Pi pendikəc nənc da yahanama kəyi kəsəj doru fəp. (**Geenna g1067**)
7 Fum əntam kəcəmbər səm ya doru təfəj tən: Səm ya dop fəp, bəmp, yeliŋe-liŋe kə səm ya dəkəba. Ayi kəcəmbər səm ya doru fəp təfəj ta fum, k'əncəmbər yi təfəj tən. **8** Mba fum əfətam kəcəmbər temer təfəj tən: Paka pəlec po kə peyi kəkəfələ-kafələ təm fəp, pələre məkən təp məmə meyđif mə. **9** Pi po səŋkor-kore nwe əyəne Mariki kə Papa mə, mba sə pi po səntolane pəlec afum aje Kanu kələmpəs ŋawurene kə nkən mə. **10** Moloku ma kətolane pətət kə ma kətolane pəlec kusu kin kəjəkə kə moŋjur. Awənc' im aja, pəmar fe teyi tatəkə de! **11** Kələmp kəfəsəj domun dobotu kə dodokət. **12** Awənc' im aja, akomp ŋeyi ŋnej ŋoykom məntambən mə ba? Kə pəyəne fe ti, alembəra ŋoykom comp ba? Kələmp kə domun dodokət kəfətam kəsəj domun dobotu. **13** Fum eyi nu dacə nwe əncəm-cəmne kəsək domp, pəyo sə kəcərə kəkət mə ba? Pəmar wəkakə pəmentər ti dəmes mən mətət mosumpər, pəbətə mi amera kə kəcərə kəkət. **14** Mba kə nəntəmpər bəkəc yələre kəraca kədokət kə amera ŋja kələknə-ε, nəsək kəpuse kəcərə konu mes, nacyemşəne kance. **15** Kəcərə kəkət kəjəkə bafə darenc kəyəfə, mba nnə dəntəf kəjəkə kəyəfə dəkəcəm-cəmne ka fum kə ka yəjk. **16** Bawo nnə o nnə kəraca kə amera ŋja kələknə ŋeyji mə, pəyamayama kə məyo məlec fəp meyyi di. **17** Mba kəcərə kəkət nkə kəyəfə darenc mə, kənuŋkəne kə kəncəmp, kə teyəfə dənda kə kəyo pəforu, dərənc, kəcəŋkəl moloku ma afum, kəla nənəfər kə məyo mətət, kəfəyer fum, kəfətənsər fum kəbat. **18** Pəmo fum nwe əmbəf məŋgbən mətət dəntəf k'əsətə yetəl yətət mə, aten pəforu aje ŋambəf pəforu disre mə, ŋandasətə yetəl ya dolompu.

4 Deke kəwan kələrəm kə deke kəgbəkələne kələrəm kəŋyəfə nu dacə-ε, kə pəntəyəne dəməfəj məlec məmə moŋsutene dis donu fəp disre mə? **2** Nəfəj ta nəsətə-ε. Nədif fum, kə nəyəne afum kəraca, mba nəfətam kəsətə nte o nte. Nəberəne kəcəp kələrəm kə kəwan kələrəm, mba nəyo fe, bawo nəntola fe Kanu. **3** Nəntola Kanu ta nəsətə-ε, bawo bəkəc yəlec

yo nəntolanę, nte təyşoje nətam kəsətə kələsər-ləsər teta məfaj monu mə. 4 Asumpər dalako! Nəncəre fe a kəyənə wanapa ka doru dandə kəyənə wəterenə ka Kanu ba? Məna nwe məñfaj kəyənə wanapa ka pəleç pa doru mə, məsəjnə kəyənə ka wəterenə ka Kanu. 5 Yecicas Yosoku yolok-loku fe samnə, kəcəloku: «Kanu kəfaj haj kə amera nnej ənaber su mə nəmbas kə.» 6 Mba kəmar ka kəbot amera nkə əsəj su mə kəmbək, itə Yecicas yoloku: «Kanu kəntəferne aleknə, mba atoləknə njo Kanu kəyşən kəmar ka kəbot kən amera.» 7 Itə pəmar nəyi Kanu darəj, kə nəyejkər nəjk nəleç səbomp-ε, nəxjyeksər nu pəbələ. 8 Nəlotərnə Kanu, ki sə kəylötərnə nu. Nəsəkəsnə waca nəna aciya! Məsəkəsnə abəkəc məna nwe o nwe məntətəmpər pəcəm-cəmne pin mə! 9 Nəyajnə telər kəyi konu pucuca, nənde kəbal ka pi, nəbok! Kəsel konu kəsəkpər kəyənə nu kəbok ka kəbal, pəbotu ponu poyonə nu kəmənclə. 10 Nətore banca nnə Mariki eyi mə, k'endepenə nu. 11 Awənc'im aja, ta nəyemsenənə! Nwe eyyemsənə wənc, kə pəyənə fe ti-ε, pakiti kə mə, sariyə s'eyi kəyemsnə, sariyə s'eyi kəkiti. Kə məyəkti sariyə, ta məyənə fum nwe əncəmə si darəj mə-ε, wəboc kiti ka si məyənə. 12 Bawo Kanu sona kəsəj su sariyə, ki kəntam kəboc kiti. Kanu sona kəntam kəyac, kə pəyənə fe ti-ε, kəmələk. An'ə məna məyənə oj-ε, məna nwe məyəkti wənde kam mə? 13 Nəcəjkəl'im, ndekəl oj nəna aje nəyəloku: «Məkə kə pəyənə fe ti alna dare ndə do səŋkə, səkəcepərenə di teren tin, səŋkəcamas, səsətə pəsam pəlarəm.» 14 Ta nəncəre təkə doru donu deryi nu alna mə! Doru donu dowurenen kibi nkə kəntuf tem tepic kəsəke sə mə. 15 Mba nte tə pəmar nəloku: «Kə Mariki efaj ti-ε, səryi doru, səyo nte kə pəyənə fe ti-ε təkə.» 16 Mba nəyek-yekəsnə kə nəlom. Kəlom fəp mes məlec mə kəyənə. 17 Kə fum encəre təkə arijə pətot ta ojyo pi-ε, wəkəko oyo tes telec.

5 Ndekəl oj nəcəjkəl'im, nəna aka daka! Nəbok nəsəjə-səjənə teta pəcuy mpe pendebəp nu mə! 2 Daka donu dente, yet yəsəm yamos yonu. 3 Kəma konu kə gətə bonu yosumpər mərka. Mərka mme mərjəyənə sede nse səndekəsumpər nu kiti mə, mərka məcsəm dis donu pəmə nənc mə. Mataka məlpəs mame nəwətəs daka. 4 Nənəjk! Kəway nkə nənagbok abəcə anu dale mə, kəŋkulə. Kəbokənə ka atel anu kəŋkə kəbəre Mariki ma asədar a darenc dələnjas. 5 Nənacepərenə doru donu kəsətə daka

dələrəm disrə kə nəncepərər təfaş tonu. Bəkəc yonu yənanembərə pəmə nte asənjəs pəcəl yeri pətəf təta dəsək ndə aŋkəfay pi mə. 6 Nənəboc kiti nəsəjənə padif fum wəlompu, nwe əntəgbəkəl nu mə. 7 Nəyajnə nəkar awənc'im aja alaŋ, haj Mariki pəcər. Nənəjk təkə wəbifti dale eŋkar yetəl yətət ya antəf mə: Encəre a mənə wəcafən ka mələfə kə wəka dərəjə dəlpəs pətuf kərəsna. 8 Nəna sə, nəyajnə nəkar, nəyejk bəkəc, bawo kəder ka Mariki kəltərnə. 9 Ta nəbokərenə, awənc'im aja alaŋ, nte təyşoje ta Mariki eŋkiti nu mə. Wəkiti ələtərnə, pəmbələ fe sə pəberə! 10 Awənc'im aja alaŋ, nəcəm-cəmne sayibə-e aje əjanalok-loke tewe ta Mariki mə. Nətubucnə kəkar kəbol-bolu ka aje əjanabər pucuca mə. 11 Nənəjk təkə səntam kəloku a pəmbət aje əjanabər pucuca mə. Nənane pəcəloku kəkar kəbol-bolu ka Yobu, nəncəre təkə Mariki ənayənə kə təlpəs mə. Mariki elə nənəfər k'əmbət amera. 12 Pənarjkənə, awənc'im aja, ta nədərmə darenc, ta nədərməs antəf, ta nədərəm kəderəm nkə o nkə. Mba dəməderəm monu pəmar məloku: «Ey kə pəyənə kance kə-ε, məloku: «Ala kə pəyənə a bəfə kance kə-ε, nte təyşoje ta nəntəmpenə kiti dəntəf mə. 13 Fum eyi nu dacə nwe eyi pəcuca mə ba? Pəmar pətola Kanu. Fum eyi pəbotu nu dacə ba? Pələnjas melej ma kəkorkoru Kanu. 14 Fum wətətəmne eyi nu dacə ba? Pəmar fum wəkakə pəwe abeki a kələŋkənə ka alaŋ, ənatola Kanu tetən, əbabəy kə moro məpic dərəomp tewe ta Mariki. 15 Kə fum ontola Kanu kə kələŋ-ε, kətola kən kəndəsəjə wətətəmne kətəmənə. Mariki eyyekti kə pəcəmbər, k'ənayo mes məleç-ε, Kanu kəndəjəjənənə kə mi. 16 Nəcəjsənə kiciya konu, nətolanenə, nte təyşoje nətəmənə mə. Kətola ka fum wəlompu kəyə fənəntər nfe fəntəm kəsəkpər mes mə. 17 Eli fum ənayi pəmə səna. Pətola pəyejkı fəp wəcafən kətəder, kə wəcafən əntətuf haj meren maas kə yof camət-tin. 18 Kə Eli ontola sə Kanu, kə wəcafən ontuf sə, kə antəf ənəsəjə sə yokom. 19 Awənc'im aja, kə wəkin eŋgbaymə kance-ε, wələmə əntəm kəlinjərnə kə pəsolnənə kə dəpə da kance. 20 Wəkakə pəcər nte: Nwe ojəsolnənə wəciya dəpə da Kanu mə, endeyac kə defi, pəkufun mes məlec mələrəm.

1 Isan

1 Təkə tənayi kəyefə dəkəcop, nte sənane, nte sənanəjke for yosu, nte sənagbekəre kə waca wosu wongbuñsərəne ti mə, ti təyəne toluku ta kiyi wəyən. 2 Awa kiyi wəyən kəmentərnə, kə sənəjk ki, səndənjk sede sa ki, səloku nu kiyi wəyən ka doru o doru, nkə kənayı Kas kəsək akə kəmentərnə su mə. (aiōnios g166) 3 Səndənjkər nəna nte sənanəjk kə səne mə, nte təyəsəjə nəna so nətəjnə kə səna, patəjnə fəp fosu kə Kas kə wan kən Yesu Krist mə. 4 Tatəkə, səna, səncic ti, nte təyəsəjə pəbotu posu pelare mə. 5 Tosom nte sənanene Krist mə, tə səndənjkər nu, ti təyəne Kanu pəwəjikəra po, kubump nkə o nkə kəyi fe kə. 6 Kə səloku a səntəjnə kə nkən mba səckət dəkubump-ε, kəyemə kə sənde, səyi fe kəcyo nte kance kəloku mə. 7 Mba kə səndekət pəwəjikəra disre, pəmə təkə nkənsərka eyi pəwəjikəra mə-ε, səyi kətəjnə disre kə akə ənayi dəpəwəjikəra mə, mecir ma Yesu wan kən mendesəkəs su pəciya fəp. 8 Kə səloku a səyo fe kiciya-ε, kətiñkərnə kə sənde, kance kəyi fe su. 9 Kə səwose kəcəj kiciya kosu-ε, Kanu kəyyo təkə kənaloku mə, kəlomp, kəndəjenjənəne su kiciya kosu, kəsəkəs su pətolomp fəp. 10 Kə səloku a sənciya fe-ε, səsəjə pəyi pəmə Kanu wəyemə əfə, toluku tən teyi fe su.

2 Awut em, incic'on tante nte təyəsəjə ta nənciya mə. Mba kə fum enciya-ε, səyo wəmar nwe eyi nde Papa kəsək mə, Yesu Krist, wəlompu. 2 Nkən yati əyəne polojnə mpe pojkump kiciya kosu mə, bafə kiciya ka səna gəbərəm, mba ka aka doru dande fəp. 3 Kə səməjikərnə mosom ma Kanu-ε, səntam kəcloku a səncərə kə. 4 Nwe ojłoku: «İncəre kə» ta wəkayi əməjikərnə mosom mən-ε, wəyemə əfə, kance kəyi fe kə. 5 Mba nwe əjmejikərnə toluku tən mə, kance kəyi wəkayi, kəbətər ka Kanu kəmbut fe kə. Nte təyəsəjə a səncərə a səyi kə nkən: 6 Nwe ojłoku kəyi kə Kanu mə, pəmar pəkət pəmə Yesu. 7 Nəna aŋe imbətər mə, bafə tosom tofu t'incic'on, mba tosom tokur nte nənasətə kəyefə dəkəcop mə. Tosom tokur tatəkə təyəne toluku təkə nənanə mə. 8 Kəca kələma, tosom tofu t'incic'on nte təyəne kance nnə Krist eyi mə kə nnə nəna ənayi mə, bawo kubump kəncəpar kə pəwəjikəra pa kance peyi oj kəmar. 9 Nwe ojłoku kəyi dəpəwəjikəra mba wəkayi pəter wənc wəlaj mə, əsərəyi dəkubump. 10 Nwe əmbətər wənc wəlaj mə eyi dəpəwəjikəra, nnə eyi mə, nte o nte teyi fe nte

təmpət kə mə. 11 Mba nwe enter wənc wəlaj mə, dəkubump eyi kəkət, əncəre fe nde eyi kəkə mə, bawo kubump kəsəjə kə for kətənəjək. 12 Kəcic'on k'ində awut em, bawo ajaynen' on kiciya konu teta tewe ta Krist. 13 Kəcic'on k'ində, papa aja, bawo nəncəre wəkə ənayi kəyefə dəkəcop mə. Kəcic'on k'ində, nəna atəmp, bawo nəntam Wəlec, Sentani. 14 Incic'on awut em, bawo nəncəre Papa Kanu. Incic'on papa aja, bawo nəncəre wəkə ənayi kəyefə dəkəcop mə. Incic'on nəna atəmp, bawo nəyo səkət, kə toluku ta Kanu teyi nu, kə nəntam Wəlec, Sentani. 15 Ta nəbətər mes ma doru, ta nəbətər so daka da doru. Kə fum əmbətər mes ma doru-ε, kəbətər ka Papa Kanu kəfəyi kə. 16 Bawo daka o daka nde deyi doru mə, bafə ndena Papa Kanu dəjyefə, mba da doru dandə də. Kəyefə təfəj telec ta dis kəkə təfəj telec ta for kəbəp ka kəlaç ka kədot banca ka kəsətə ka daka dadəkə, maməkə fəp doru dandə dəyo mi. 17 Doru dandə dendəlip kə məfəj mələc ma di, mba məna nwe məncəmə təfəj ta Kanu darəj mə, ənayi wəyən doru o doru. (aiōnios g165) 18 Awut em, dec dəlpəs d'ayi dandə! Nənanə pacloku a wəter ka Krist endeder. Kance kə: Ater a Krist ənaya oj ndəkəl. It'əsəjə nte səncərenə a dec dəlpəs dəmbəp mə. 19 Əjanawur kətəjnə kosu disre, mba bafə akosu əjanayi. Bawo əjanayone akosu-ε, kə əjanader ənayi kə səna. Tementərnə ali wəkin ənə dəcə ənayəne fe wəkosu. 20 Kə nəna, nəsətər Krist Amera Əjecəmpı, it'əsəjə nte fəp fonu nəncəre kance mə. 21 Incic'on, təyəne fe a nəncəre fe kance, mba bawo ali yem yin ənayi fe dakance nkə nəncəre mə. 22 An'əyəne wəyemə, kə pəyəne fe nwe ence kəloku a Yesu əyəne Krist mə-ε? Awa wəkakə əyəne wəter ka Krist, wəkakə ece Papa Kanu kə Wan. 23 Nwe o nwe ence Wan mə, əyə fe so Papa Kanu. Nwe owose pəloku so teta Wan mə, nkən əyo so Papa Kanu. 24 Kə nəna, nəməjikərnə təkə nənanə kəyefə dəkəcop mə. Kə nəməjikərnə təkə nənanə kəyefə dəkəcop mə-ε, nəna so ənayi də Wan kə də Kas. 25 Temer nte Krist ənasəj su mə, təyəne kiyi wəyən ka doru o doru. (aiōnios g166) 26 Incic'on tante teta akə əntəñikər'un mə. 27 Kə nəna, kəbəy ka Amera Əjecəmpı ənəkə nənasətər Krist mə, kəyi nu. Kəder ka fum kədetəks' on kəyə fe dəkəcəmə nnə ənayi mə, bawo kəbəy kən kəntəks' on mes fəp. Kəbəy ka Amera Əjecəmpı kəjəkə kəyəne kance, kəyə fe yem. Awa! Nəsumpər kəyi dəKrist pəmə təkə kəbəy ka Amera Əjecəmpı kənatəks' on mə. 28 Ndəkəl oj awut em, nəsumpər kəyi dəKrist, nte təyəsəjə pəyəne tem

ntë o ntë Krist endementärne mō, patömpär kəbəkne ta malap mme o mme məsöje su kəbole kō tem ta kader kōn. 29 Kō nəncəre a Krist olomp-ε, nəcəre sō a nwé o nwé əyķat pəlompu disre mō, dokom da Kanu d'eyefē.

3 Nəməmən ma kəbətər kəpoj nké Papa Kanu əsəj su mō, kəbətər kaŋkə kəsöje pacwe su «awut a Kanu.» ḥa ḥo səyəne yati! K'afum a doru ḥantəcəre su-ε, təyəne a ḥancəre fe Kanu. 2 Nəna aje imbətər mō, ndekəl oj awut a Kanu ḥo səyəne. Teyi ntë səndeyi mō tentamentärne fe kəresna. Mba səncəre a tem o tem ntë Krist endementärne mō, səndewurēnə kō nkən, bawo səndenəŋk ko pəmo təkə eyi mō. 3 Nwé o nwé ətəmpär kəgbəkər amera kaŋkə, əyşəkənə pəmo təkə Krist əsək mō. 4 Nwé o nwé enciya mō, baſo sariye sa Kanu s'encəmə darəj. Bawo kiciya, kəyəkər ka sariye sasəkə domp kō. 5 Awa! Nəncəre ti, Krist enamentärne kədəliŋ kiciya. Kō nkən, kiciya kəyi fe kō. 6 Nwé o nwé eyi kō Krist mō, əfociya. Nwé o nwé enciya mō encəre fe kō, ali katin ənəŋk fe kō. 7 Awut em, ta fum o fum pətiŋkər nu! Nwé əyŋə tes tolompu mō, wəlompu əfə, pəmo təkə Krist olomp mō. 8 Nwé enciya mō dəŋəŋk əyelc eyefē, bawo əyŋək əyelc əyənaciya kəyefē dəkəcop. Kō Wan ka Kanu enamentärne-ε, teta kəlaſər ka yebəc ya əyŋək əyelc kənayi. 9 Nwé o nwé əyŋəfe dokom da Kanu mō əfəciya, bawo defet da Kanu, nde dəyəne toloku tən mō, deyi kō. Wəkayi əfətam kəciya bawo dəKanu əyefē. 10 Ti təyəne tənəpəle ta ayefē dokom da Kanu kō ayefē dokom da əyŋək əyelc: Nwé o nwé əntəyə pəlompu mō, baſo dokom da Kanu d'eyefē, tin tayı to kō nwé əntəbətər wənc wələŋ mō. 11 Tosom tante tə nənane kəyefē dəkəcop: Pabətəren! 12 Ta payə pəmo Kayən, nwé ənayefē dəWəlec, Sentani, k'endif wənc mō. T'ake t'ənadife kō-ε? Bawo yebəc yən yənalomp fe, ya wənc yəlomp. 13 Awənc im aja, ta teciyənən' on k'afum a doru ḥanter nu-ε. 14 Səna, səncəre a nde defi deyi mō səyefē, kō səyŋə nde kiyi wəyəŋ kəyi mō, bawo səmbətər awənc asu alaŋ. Nwé əntəbətər wənc mō, eyi nde defi deyi mō. 15 Nwé o nwé enter wənc mō wədif fum əfə. Nəncəre ali wədif fum wəkin, kiyi wəyəŋ ka doru o doru kəyi fe kō. (aiōnios g166) 16 Tante təyənəje su kəcəre kəbətər: Krist əsəj kiyi wəyəŋ kōn teta səna. Səna sō pəmar səsəj kiyi wəyəŋ kosu teta awənc asu alaŋ. 17 Mba kō fum wələma əyə daka da doru, pənəŋk wənc wələŋ pəyi dəpəcuca, mba pəgbətər wənc wəkakə abəkəc-ε, cəke cə kəbətər ka

Kanu kəyi wəkayi-ε? 18 Awut em, ta payə kəbətər ka dəmoloku kō dətemer gbəcərəm, mba payə kəbətər nké kəjmentärne dəməyo kō dəkance mō. 19 Tatəkə təyənəje su kəcəre a aka kance ḥo səyəne, bəkəc yosu yofər Kanu fər kirij. 20 Bawo kō bəkəc yosu yoloku a sənciya-ε, Kanu kəmbək kətas yi, kō kəncəre mes fəp. 21 Nəna aje imbətər mō, kō bəkəc yosu yontoloku su a sənciya-ε, səyə kəbəkne nde Kanu kəyi mō. 22 Ntë o ntë səntola mō səyəstər kō ti, bawo səməŋkərnə mosom mōn, kō səyŋə sō mes mme məmbət kō mō. 23 Tosom tən tente: Pagbekər tewe ta wan kōn Yesu Krist kəlaŋ, pabətərenə pəmo tosom təkə ənasom su mō. 24 Məna nwé məməŋkərnə mosom maməkə mō, məyi dəKanu, pəmo ntë Kanu kəyi dəməna wəkayi mō. Amera ʃecempi əyŋə ənasoj su mō, əyŋəsəje kəcəre a Kanu kəyi su.

4 Nəna aje imbətər mō, ta nəlaŋ akə əyənəje kəyə Amera mō fəp. Mba nəkəkce yi ntë təyənəje nətam kəcəre kō pəyəne ya dəKanu əy-ε, bawo sayibə sa yem səlarəm səsamsər doru. 2 Tante disre nəntam kəcəre a Amera ḥa Kanu ḥo: Amera əyŋə o əyŋə əyŋwəse kəcəre a Yesu Krist ənader pəyəne fum mō, ḥa Kanu ḥo. 3 Mba amera əyŋə o əyŋə əyŋwəse kələku a Yesu ənader cəfum mō, baſo ḥa Kanu ḥo, ḥa wəter Krist ḥo. Nənane pacləku a kəder kō wəter ka Krist ənde, ndekəl oj eyi doru. 4 Nəna awut em, aka Kanu ḥo nəyəne, kō nəntam sayibə sa yem, bawo nwé eyi nu mō, entas nwé eyi doru mō. 5 ḥa, aka doru ḥo. Ti təyənəje ntë moloku maŋən moyəne ma doru mō, kō doru dənəŋkəl ḥa. 6 Səna, aka Kanu ḥo səyəne. Nwé encəre Kanu mō, ənəŋkəl su. Nwé əntəyəne wəka Kanu mo əfəŋkəl su. Ti təyənəje su kəcəre amera ḥa kance kō amera ḥa kətiŋkər. 7 Nəna aje imbətər mō, pabətərenə, bawo kəbətər dokom da Kanu dō kəyefē. Nwé o nwé əbətər, dokom da Kanu d'eyefē, k'encəre sō Kanu. 8 Nwé əntəbətər mō, encəre fe Kanu ali katin, bawo Kanu, kəbətər kō. 9 Tante tə kəbətər ka Kanu kənamentärne su dacō: Kō Kanu kəsəm wan kōn sona doru ntë təyənəje pəmar su səsotər kō kiyi wəyəŋ mō. 10 Kəbətər kaŋkə, baſo sən'əbətər Kanu, mba nkən əbətər su. Kō Kanu kəmbətər su haŋ kō kəsəm wan kōn, nwé əyəne poloŋne mpə poŋkump kiciya kosu mō. 11 Nəna aje imbətər mō, kō Kanu kəmbətər su tante-ε, pəmar səna alaŋ sō fəp pabətərenə. 12 Ali katin fum o fum əygbətənə fe Kanu. Kō səmbətərenə-ε, Kanu kəyŋi su dacō, kəbətər kōn kəfəbut su. 13 Tante

tə səntam kəcəre a sayı dəKanu, kə Kanu kəyi dəsəna: Bawo əsərj su Amera ɳon. **14** Kə səna səygbətne, kə səyənə sede a Papa osom Wan kədeyənə wəyac ka doru. **15** Nwə o nwe əywose kələku a Yesu əyənə Wan ka Kanu mə, Kanu kənyi kə, nkən sə pəyi dəKanu. **16** Kə səna, səncəre kəbətər nkə Kanu kəmbətər su mə, kə səygbəkər kəbətər kəjko kələj. Kanu, kəbətər kə. Nwə eŋyi kəbətər disre mə, eyi dəKanu, Kanu kəyi dəwəkayi. **17** Kə kəbətər kosu kəntəbut-ε, təjsənə su kəbəknə dəsək nde Kanu kəñkiti su mə. Ta ake-ε? Bawo kiyi kosu doru kəwurənə kə ka Yesu Krist. **18** Kənəsə kəyi fe kəbətər disre. Kə kəbətər kəntəbut-ε, kəmbələs kənəsə. Bawo kənəsə kəncem-cəməs a kətərəs kəndeder. Wənəsə, kəbətər kəmbut kə. **19** Kə səna, səmbətər, bawo Kanu kənanuñkənə kəbətər su. **20** Kə fum oluku: «İmbətər Kanu» mba pəter wənc wələn-ε, wəyemə əfə, bawo nwe əntəbətər wənc nwe eŋnəjik mə, əfətam kəbətər Kanu nkə əntənəjik mə. **21** Tosom tante tə Kanu kənasom su: Nwə əmbətər Kanu mə, pəmar pəbətər so wənc.

5 Nwə o nwe əlaŋ a Yesu əyənə Krist mə, fum wəkakə dokom da Kanu d'eyefə. Nwə o nwe əmbətər wəkombəra mə, əmbətər so nwe əyefə dokom da wəkayi mə. **2** Kə səmbətər Kanu, səcəməs so mosom mən darəj-ε, səntam kəcəre a səmbətər awut a Kanu. **3** Bawo kəbətər ka Kanu kəyənə a səməñkərnə mosom mən. Mosom maməkə məfətərəs, **4** bawo nwe o nwe əyefə dokom da Kanu mə, əntəm doru. Tes ntə təsənə su kətam doru mə, it'əyənə kələj kosu. **5** An'əyənə wətam ka doru-ε, kə pəyənə fe nwe əlaŋ a Yesu əyənə Wan ka Kanu mə? **6** Nkən Yesu Krist nwe enader su kə domun da kəgbət kən dəromun kə mecir ma defi dən mə, bafə domun gəbəcərəm d'ənakərə, mba domun kə mecir. Amera ɳosərj sede sasəkə, bawo Amera ɳoyənə kance. **7** Awa ca maas ȳosərj sede sa ti: **8** Amera, domun kə mecir, ca yaye maas fəp yəntərjnə ti. **9** Kə səwəsə sede sa afum-ε, sede sa Kanu səmbək sətas si. Bawo sede sa Kanu səntərjnə kəsəj sede teta Wan kən. **10** Nwə eŋgbəkər kələj kən nde Wan ka Kanu eyi mə, əyə sede sasəkə d'nkənsərka. Nwə əntələj Kanu mə, eŋgbəkəl kance nkə Kanu kənaloku mə, bawo eŋgbəkər fe kələj kən dəsəde nse Kanu kəsəj teta Wan kən mə. **11** Sede sasəkə səmentər a Kanu kəsəj su kiyi wəyən ka doru o doru. Kiyi wəyən kəjko, dəWan kən kəyi. (**aiōnios g166**) **12** Nwə əyə Wan mə, əyə so kiyi wəyən. Nwə əntəyə Wan ka Kanu mə, əfəyə

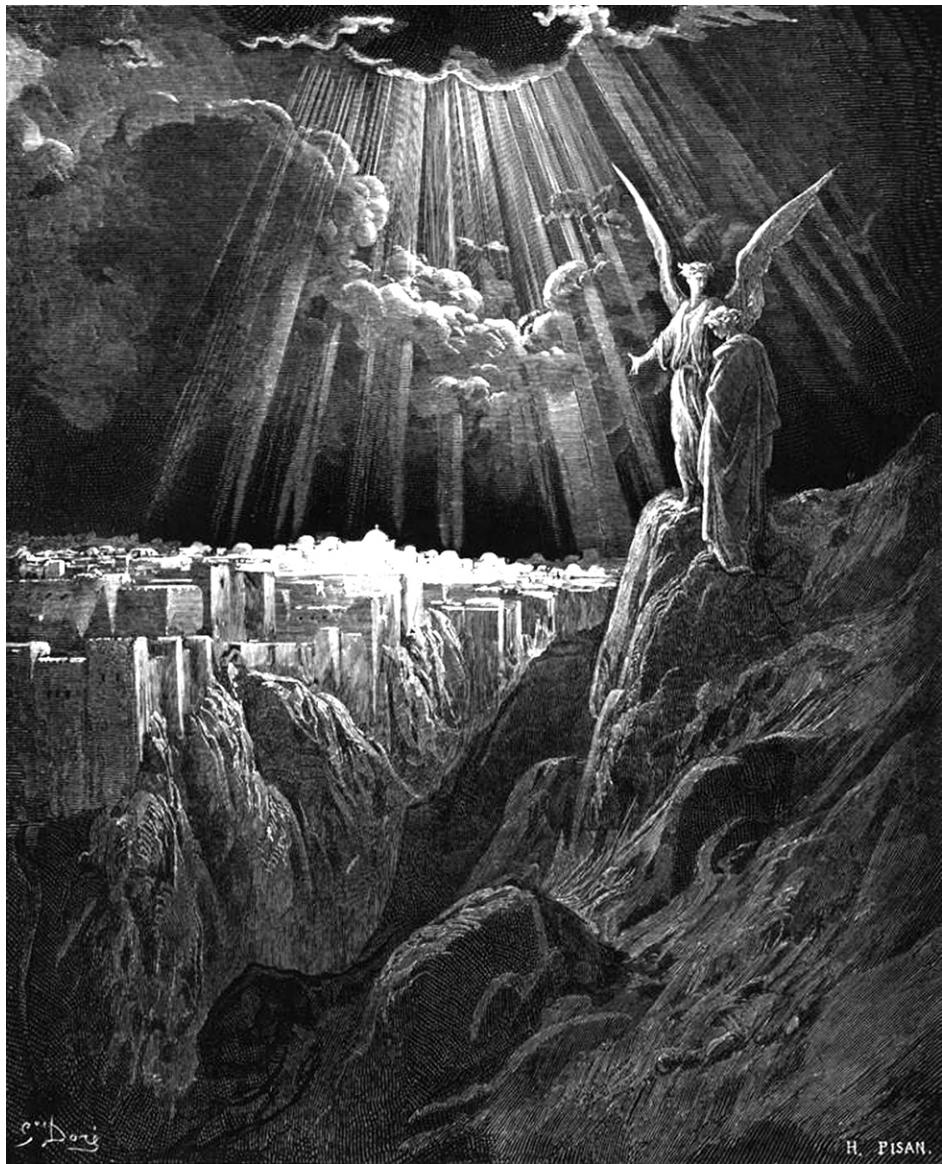
kiyi wəyən. **13** Tatəkə, incic'on ti, ntə təjsənə nu kəcəre a nəyə kiyi wəyən ka doru o doru mə, nəna aŋe nəngbəkər kələj konu nde tewe ta Wan ka Kanu teyi mə. (**aiōnios g166**) **14** Kəbəjse nkə səyə nno tewe ta Wan ka Kanu teyi mə kəyənə, kə səntola kə paka mpe o mpe tefaj tən disre-ε, embəj su. **15** Kə pəyənə a səncəre a embəj su-ε, mpe o mpe pə səntola kə, sənsətər kə pi. **16** Kə fum ənəjik wənc wələn pəcciya kiciya nkə kəntəsole kə dədefi mə, pətolane kə Kanu, wənc wəkakə əyşətə kiyi wəyən. Afum aka ɳanciya kiciya nkə kəntəsole dədefi mə, ɳ'inqloku təjan. Kiciya kəyi nkə kəsəle dədefi mə, bafə kiciya kəjko k'inqloku a patolane ki de. **17** Kətolomp nkə o nkə, kiciya kə. Mba kiciya kəyi nkə kətəsole dədefi mə. **18** Səncəre a nwe o nwe əyefə dokom da Kanu mə, əfəciya. Bawo nwe əyefə dokom da Kanu mə ombum wəkayi, Wəlec, Sentani, əfəgbünjənə kə. **19** Səncəre a aka Kanu ɳə səyənə, mba aka doru fəp ɳayı kətam ka Wəlec, Sentani dəntəf. **20** Mba səncəre so a Wan ka Kanu ənader kədesəj su kəsək dəmp, ntə təjsənə səcəre nwe əyənə Kance mə. DəKance ayi, dəkəmar ka Wan kən Yesu Krist. Nkən əyənə Kanu ka kance yati kə kiyi wəyən ka doru o doru. (**aiōnios g166**) **21** Awut em, nəkəmbərnə mərəjka.

2 Isan

1 Ina, wəbeki, incic areka nŋe kəkə nda wəran nwə Kanu kəyek-yek mə kə awut ən aŋe imbətər yati mə. Bafə ina sona əbətər nu, mba akə ŋancəre kance mə fəp. **2** Imbətər nu teta kance nkə kəyi su kə kəndeyi su doru o doru mə. (aiōn g165) **3** Papa Kanu kə Yesu Krist wan ka Papa ŋasəŋ su kəmar kifəli, nənəfər kə pəforu dəkance kə dəkəbətər mə. **4** Bel-bel bə pəmbət im kəbəp awut am aləma ŋackətəne kance, pəmə tokə Papa osom su ti mə. **5** Ndəkəl oŋ, məna wəran nwə Kanu kəyek-yek mə, intol'am ntə iyi kəcic'am mə: Pabətərene! Bafə tosom tofu tə, mba ntə sənasətə kəyefə dəkəcop da kəlaŋ kosu mə. **6** Kəbətər kəyəne: Pəmar pakət mosom ma Kanu pəmə təkə kəloku mi mə. Tatəkə təyəne tosom ntə pəmar nəkət mə, pəmə təkə nənane ti kəyefə dəkəcop da kəlaŋ konu mə. **7** Atiŋkar afum alarəm ŋasamsər doru, ŋafati kəwose kəloku a Yesu Krist kance disre ɔyəne fum. Wətiŋkar afum wəkakə wəter ka Krist ɔyəne. **8** Nəkəmbərne nənasərka ntə təyəne ta yokom ya yəbəc yonu yəsələr nu mə, mba nəsətəne ti kəway kətəjnəne ka ti. **9** Məna nwə o nwə əŋkə pəbəle, mba ta məyi kətəkse ka Krist mə, məyo fə Kanu. Məna nwə mənyi kətəkse kaŋkə disre mə, məyo Kas kə Wan. **10** Kə fum ender pəy'un dacə mba ta əŋkə kətəkse kaŋkə-ε, ta məbaŋ kə nde ndaram, ta məyif kə yati. **11** Bawo məna nwə mənyif kə mə, wəmar kən məyəne dəyebəc yon yəlec. **12** Ali ntə moloku məlar im kəloku nu mə, ifaŋ fə kəloku nu mi d'areka ŋecicəs. Mba iŋgbəkər amera kəkənəŋk un, ilok-lokər nu patefərəne ntə təyəne pəbotu posu pəlare mə. **13** Awut a wəkire kam nwə Kanu kəyek-yek mə ŋayif nu.

3 Isan

1 Ina, wəbeki, incic areka nŋe kækə nda məna Kayu,
nwə imbətər yati mə. **2** Məna nwə imbətər mə,
intola mes mam fəp məckət belbel, mətamne pəmo
ntə amerā ŋam ŋɔŋkət belbel mə. **3** Pənabət im belbel
ntə awənc asu alaj aləma ŋanader ŋalok'im ntə məyi
dəkance kə təkə məŋkətənə sə ki mə. **4** Tes o tes
tənəŋkane fe kəbot im, mənə kəne a awut em ŋayi
kækə kance disre. **5** Məna nwə imbətər mə, məmentər
kəyerjəkə ka kəlaŋj kam dəməs mam møyə fəp mme
məŋyənə awənc asu alaj haj acikəra mə. **6** ʃjanatəŋnə
kəbətər ka Kanu kam nnə kəloŋkane k'alaŋ kəyi mə.
Məmar ŋa ŋasətə ca nce pəmar ŋa kəyo marent manjan
disre mə, pəmə təkə Kanu kəfaj ti mə. **7** Bawo teta
tewe ta Krist tə ŋawureñe, ali paka ŋawer fe atəlaŋ. **8**
Pəmar səna sə səbaŋ afum akakə ntə təŋsəŋe papaŋnə
yebəc teta kance. **9** Incice kəloŋkane k'alaŋ areka
ŋələma, mba Diyotəref nwə dekirij dombət mə, owosə
fe kəbaŋ su. **10** It'əsəŋe, k'indeder-ɛ, indesoksər nu
mes mokə əŋyə mə fəp, təkə eŋyemsnə su mə. Tatəkə
təfətəŋnə kə, pəcfati kəməŋk awənc alaj acikəra,
pəcyamsər sə akə ŋaŋfaŋ kəməŋk ŋa mə, pəcbeləs
ŋa kəloŋkane ka alaj dacə. **11** Məna nwə imbətər
mə, ta mətubucnə pəlec pa fum, mba pətət. Nwə o
nwə əŋyə pətət mə, wəka Kanu məyənə. Nwə əŋyə
pəlec mə, encərə fe Kanu. **12** Teta Demeteri, alaj
fəp ŋantəŋnə a fum wətət əfə. Təkətənə tən pətət
tementər sə belbel a fum wəlompu əfə. Səna sənderjər
sə sede sosu tetən, kə məncərə a kəsumpər kosu sede
kance kə yati. **13** Iyə mes məlarəm mecic'am mba ifaj
fe kəloku nu mi d'areka ŋecicas. **14** Intola ta pəwon sə
sənəŋkənə, mba iŋgbəkər amerā kəkənəŋk un, ilok-
lokər nu patefərenə. Kanu kəsəŋ əm pəforu! Anapa
asu ŋayif əm. Iyif anapa, nwə o nwə kə tewe tən.

The New Jerusalem

"I saw the holy city, New Jerusalem, coming down out of heaven from God, prepared like a bride adorned for her husband. I heard a loud voice out of heaven saying, 'Behold, God's dwelling is with people, and he will dwell with them, and they will be his people, and God himself will be with them as their God.'"

Revelation 21:2-3

Reader's Guide

Barka Sitemu at AionianBible.org/Readers-Guide

The Aionian Bible republishes public domain and Creative Common Bible texts that are 100% free to copy and print. The original translation is unaltered and notes are added to help your study. The notes show the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of afterlife destinies.

Who has the authority to interpret the Bible and examine the underlying Hebrew and Greek words? That is a good question! We read in 1 John 2:27, “*As for you, the anointing which you received from him remains in you, and you do not need for anyone to teach you. But as his anointing teaches you concerning all things, and is true, and is no lie, and even as it taught you, you remain in him.*” Every Christian is qualified to interpret the Bible! Now that does not mean we will all agree. Each of us is still growing in our understanding of the truth. However, it does mean that there is no infallible human or tradition to answer all our questions. Instead the Holy Spirit helps each of us to know the truth and grow closer to God and each other.

The Bible is a library with 66 books in the Protestant Canon. The best way to learn God's word is to read entire books. Read the book of Genesis. Read the book of John. Read the entire Bible library. Topical studies and cross-referencing can be good. However, the safest way to understand context and meaning is to read whole Bible books. Chapter and verse numbers were added for convenience in the 16th century, but unfortunately they can cause the Bible to seem like an encyclopedia. The Aionian Bible is formatted with simple verse numbering, minimal notes, and no cross-referencing in order to encourage the reading of Bible books.

Bible reading must also begin with prayer. Any Christian is qualified to interpret the Bible with God's help. However, this freedom is also a responsibility because without the Holy Spirit we cannot interpret accurately. We read in 1 Corinthians 2:13-14, “*And we speak of these things, not with words taught by human wisdom, but with those taught by the Spirit, comparing spiritual things with spiritual things. Now the natural person does not receive the things of the Spirit of God, for they are foolishness to him, and he cannot understand them, because they are spiritually discerned.*” So we cannot understand in our natural self, but we can with God's help through prayer.

The Holy Spirit is the best writer and he uses literary devices such as introductions, conclusions, paragraphs, and metaphors. He also writes various genres including historical narrative, prose, and poetry. So Bible study must spiritually discern and understand literature. Pray, read, observe, interpret, and apply. Finally, “*Do your best to present yourself approved by God, a worker who does not need to be ashamed, properly handling the word of truth.*” 2 Timothy 2:15. “*God has granted to us his precious and exceedingly great promises; that through these you may become partakers of the divine nature, having escaped from the corruption that is in the world by lust. Yes, and for this very cause adding on your part all diligence, in your faith supply moral excellence; and in moral excellence, knowledge; and in knowledge, self-control; and in self-control patience; and in patience godliness; and in godliness brotherly affection; and in brotherly affection, love. For if these things are yours and abound, they make you to be not idle nor unfruitful to the knowledge of our Lord Jesus Christ,*” 2 Peter 1:4-8.

Glossary

Barka Sitemu at AionianBible.org/Glossary

The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven special words to help us better understand the extent of God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies. The original translation is unaltered and a note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. Compare the meanings below to the Strong's Concordance and Glossary definitions.

Abyssos g12

Greek: proper noun, place

Usage: 9 times in 3 books, 6 chapters, and 9 verses

Meaning:

Temporary prison for special fallen angels such as Apollyon, the Beast, and Satan.

aïdios g126

Greek: adjective

Usage: 2 times in Romans 1:20 and Jude 6

Meaning:

Lasting, enduring forever, eternal.

aiōn g165

Greek: noun

Usage: 127 times in 22 books, 75 chapters, and 102 verses

Meaning:

A lifetime or time period with a beginning and end, an era, an age, the completion of which is beyond human perception, but known only to God the creator of the aiōns, Hebrews 1:2. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

aiōnios g166

Greek: adjective

Usage: 71 times in 19 books, 44 chapters, and 69 verses

Meaning:

From start to finish, pertaining to the age, lifetime, entirety, complete, or even consummate. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Koine Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

eleēsē g1653

Greek: verb, aorist tense, active voice, subjunctive mood, 3rd person singular

Usage: 1 time in this conjugation, Romans 11:32

Meaning:

To have pity on, to show mercy. Typically, the subjunctive mood indicates possibility, not certainty. However, a subjunctive in a purpose clause is a resulting action as certain as the causal action. The subjunctive in a purpose clause functions as an indicative, not an optative. Thus, the grand conclusion of grace theology in Romans 11:32 must be clarified. God's mercy on all is not a possibility, but a certainty. See ntgreek.org.

Geenna g1067

Greek: proper noun, place

Usage: 12 times in 4 books, 7 chapters, and 12 verses

Meaning:

Valley of Hinnom, Jerusalem's trash dump, a place of ruin, destruction, and judgment in this life, or the next, though not eternal to Jesus' audience.

Hadēs g86

Greek: proper noun, place

Usage: 11 times in 5 books, 9 chapters, and 11 verses

Meaning:

Synonomous with Sheol, though in New Testament usage Hades is the temporal place of punishment for deceased unbelieving mankind, distinct from Paradise for deceased believers.

Limnē Pyr g3041 g4442

Greek: proper noun, place

Usage: Phrase 5 times in the New Testament

Meaning:

Lake of Fire, final punishment for those not named in the Book of Life, prepared for the Devil and his angels, Matthew 25:41.

Sheol h7585

Hebrew: proper noun, place

Usage: 66 times in 17 books, 50 chapters, and 64 verses

Meaning:

The grave or temporal afterlife world of both the righteous and unrighteous, believing and unbelieving, until the general resurrection.

Tartaroō g5020

Greek: proper noun, place

Usage: 1 time in 2 Peter 2:4

Meaning:

Temporary prison for particular fallen angels awaiting final judgment.

Glossary +

AionianBible.org/Bibles/Baga-Sitemu---Baga-Sitemu-Bible/Noted

Glossary references are below. Strong's Hebrew and Greek number notes are added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. Questioned verse translations do not contain Aionian Glossary words and may wrongly imply *eternal* or *Hell*. * The note placement is skipped or adjusted for verses with non-standard numbering.

Abyssos

Luk 8:31
Romans 10:7
Revelation 9:1
Revelation 9:2
Revelation 9:11
Revelation 11:7
Revelation 17:8
Revelation 20:1
Revelation 20:3

Yēbāc ya Asom a Yesu 3:21
Yēbāc ya Asom a Yesu 15:18
Romans 1:25
Romans 9:5
Romans 11:36
Romans 12:2
Romans 16:27
1 Corinthians 1:20
1 Corinthians 2:6
1 Corinthians 2:7
1 Corinthians 2:8
1 Corinthians 3:18
1 Corinthians 8:13
1 Corinthians 10:11
2 Corinthians 4:4
2 Corinthians 9:9
2 Corinthians 11:31
Galatians 1:4
Galatians 1:5
Ephesians 1:21
Ephesians 2:2
Ephesians 2:7
Ephesians 3:9
Ephesians 3:11
Ephesians 3:21
Ephesians 6:12
Philippians 4:20
Colossians 1:26
1 Timothy 1:17
1 Timothy 6:17
2 Timothy 4:10
2 Timothy 4:18
Titus 2:12
Hebrews 1:2
Hebrews 1:8
Hebrews 5:6
Hebrews 6:5
Hebrews 6:20
Hebrews 7:17
Hebrews 7:21
Hebrews 7:24
Hebrews 7:28
Hebrews 9:26
Hebrews 11:3
Hebrews 13:8
Hebrews 13:21
1 Peter 1:23

1 Peter 1:25
1 Peter 4:11
1 Peter 5:11
2 Peter 3:18
1 Isaј 2:17
2 Isaј 1:2
Jude 1:13
Jude 1:25
Revelation 1:6
Revelation 1:18
Revelation 4:9
Revelation 4:10
Revelation 5:13
Revelation 7:12
Revelation 10:6
Revelation 11:15
Revelation 14:11
Revelation 15:7
Revelation 19:3
Revelation 20:10
Revelation 22:5

aīdios

Romans 1:20
Jude 1:6

aiōn

Matiye 12:32
Matiye 13:22
Matiye 13:39
Matiye 13:40
Matiye 13:49
Matiye 21:19
Matiye 24:3
Matiye 28:20
Mark 3:29
Mark 4:19
Mark 10:30
Mark 11:14
Luk 1:33
Luk 1:55
Luk 1:70
Luk 16:8
Luk 18:30
Luk 20:34
Luk 20:35
John 4:14
John 6:51
John 6:58
John 8:35
John 8:51
John 8:52
John 9:32
John 10:28
John 11:26
John 12:34
John 13:8
John 14:16

aiōnios

Matiye 18:8
Matiye 19:16
Matiye 19:29
Matiye 25:41
Matiye 25:46
Mark 3:29
Mark 10:17
Mark 10:30
Luk 10:25
Luk 16:9
Luk 18:18
Luk 18:30
John 3:15
John 3:16
John 3:36
John 4:14
John 4:36
John 5:24
John 5:39
John 6:27
John 6:40
John 6:47
John 6:54
John 6:68

John 10:28
John 12:25
John 12:50
John 17:2
John 17:3
Yēbāc ya Asom a Yesu 13:46
Yēbāc ya Asom a Yesu 13:48
Romans 2:7
Romans 5:21
Romans 6:22
Romans 6:23
Romans 16:25
Romans 16:26
2 Corinthians 4:17
2 Corinthians 4:18
2 Corinthians 5:1
Galatians 6:8
2 Thessalonians 1:9
2 Thessalonians 2:16
1 Timothy 1:16
1 Timothy 6:12
1 Timothy 6:16
2 Timothy 1:9
2 Timothy 2:10
Titus 1:2
Titus 3:7
Philemon 1:15
Hebrews 5:9
Hebrews 6:2
Hebrews 9:12
Hebrews 9:14
Hebrews 9:15
Hebrews 13:20
1 Peter 5:10
2 Peter 1:11
1 Isaj 1:2
1 Isaj 2:25
1 Isaj 3:15
1 Isaj 5:11
1 Isaj 5:13
1 Isaj 5:20
Jude 1:7
Jude 1:21
Revelation 14:6

eleēsē

Romans 11:32

Geenna

Matiye 5:22
Matiye 5:29
Matiye 5:30
Matiye 10:28
Matiye 18:9
Matiye 23:15
Matiye 23:33
Mark 9:43

Mark 9:45
Mark 9:47
Luk 12:5
Sak 3:6
Hadēs
Matiye 11:23
Matiye 16:18
Luk 10:15
Luk 16:23
Yēbāc ya Asom a Yesu 2:27
Yēbāc ya Asom a Yesu 2:31
1 Corinthians 15:55
Revelation 1:18
Revelation 6:8
Revelation 20:13
Revelation 20:14

Limnē Pyr

Revelation 19:20
Revelation 20:10
Revelation 20:14
Revelation 20:15
Revelation 21:8

Sheol

Dēkēcop 37:35
Dēkēcop 42:38
Dēkēcop 44:29
Dēkēcop 44:31
Kēlōm 16:30
Kēlōm 16:33
Sariye 32:22
1 Samuel 2:6
2 Samuel 22:6
1 Kings 2:6
1 Kings 2:9
Job 7:9
Job 11:8
Job 14:13
Job 17:13
Job 17:16
Job 21:13
Job 24:19
Job 26:6
Psalms 6:5
Psalms 9:17
Psalms 16:10
Psalms 18:5
Psalms 30:3
Psalms 31:17
Psalms 49:14
Psalms 49:15
Psalms 55:15
Psalms 86:13
Psalms 88:3
Psalms 89:48

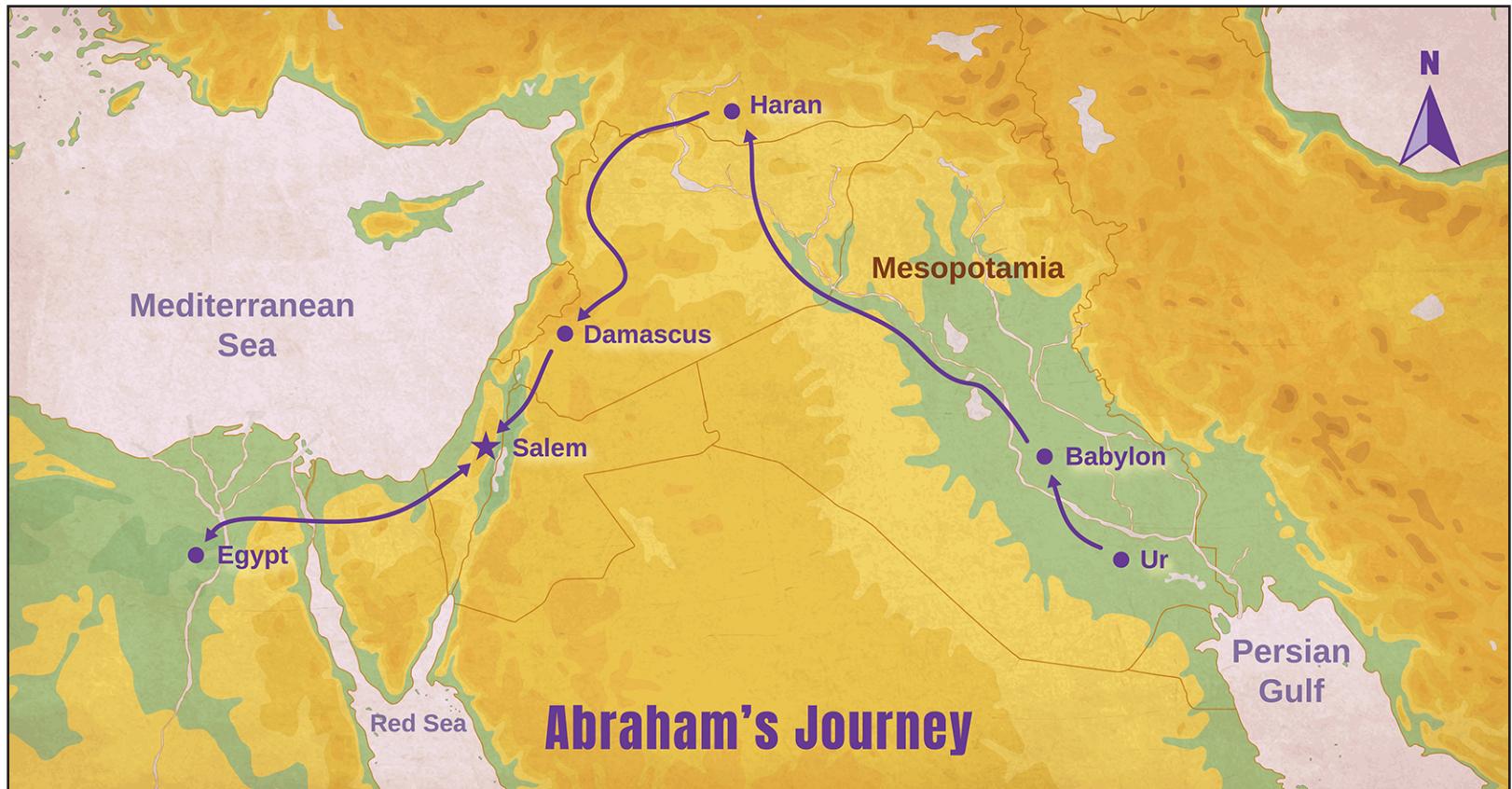
Psalms 116:3
Psalms 139:8
Psalms 141:7
Proverbs 1:12
Proverbs 5:5
Proverbs 7:27
Proverbs 9:18
Proverbs 15:11
Proverbs 15:24
Proverbs 23:14
Proverbs 27:20
Proverbs 30:16
Ecclesiastes 9:10
Song of Solomon 8:6
Isaiah 5:14
Isaiah 7:11
Isaiah 14:9
Isaiah 14:11
Isaiah 14:15
Isaiah 28:15
Isaiah 28:18
Isaiah 38:10
Isaiah 38:18
Isaiah 57:9
Ezekiel 31:15
Ezekiel 31:16
Ezekiel 31:17
Ezekiel 32:21
Ezekiel 32:27
Hosea 13:14
Amos 9:2
Jonah 2:2
Habakkuk 2:5

Tartaroō

2 Peter 2:4

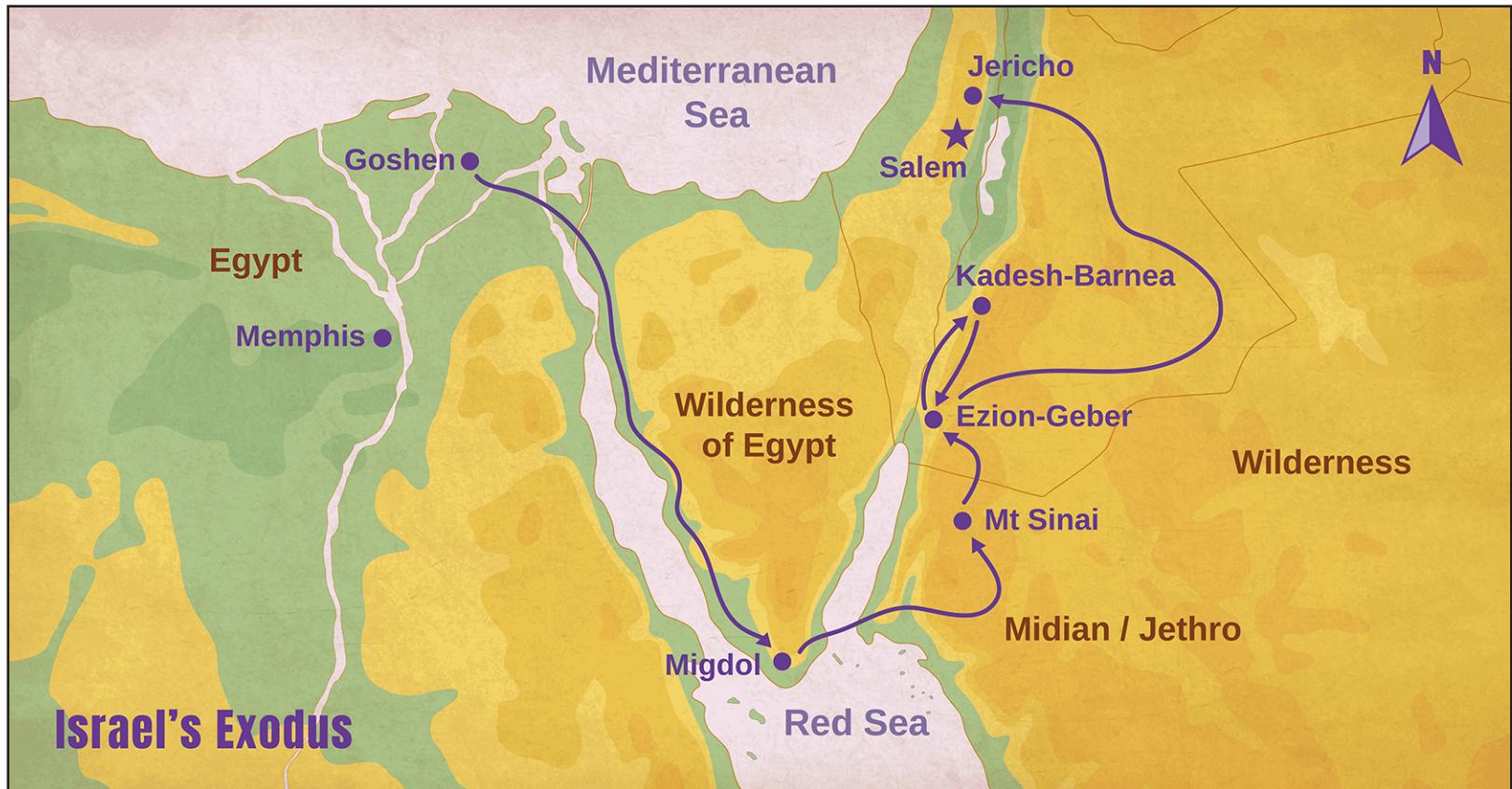
Questioned

None yet noted

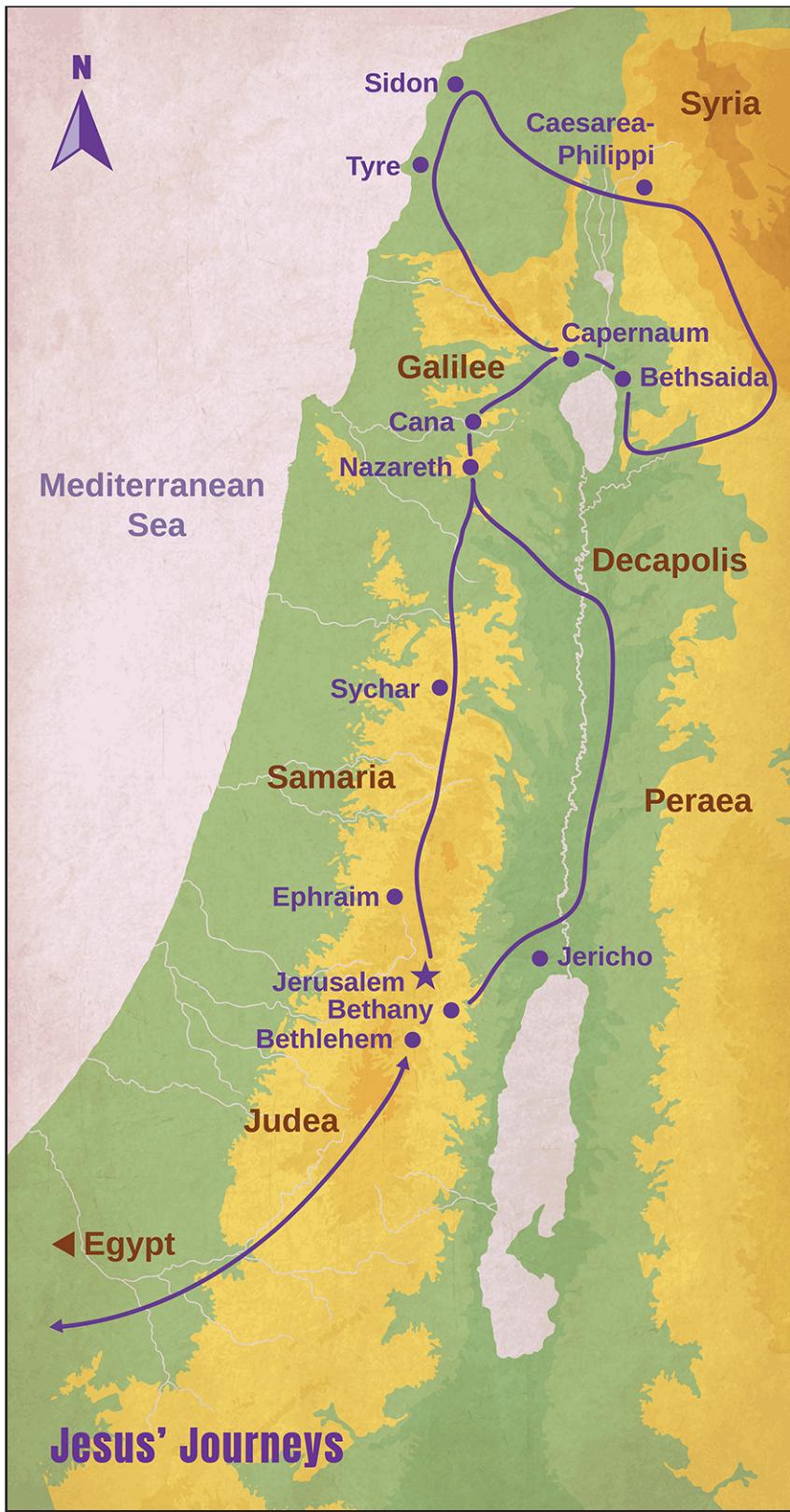
"By faith, Abraham, when he was called, obeyed to go out to the place which he was to receive for an inheritance. He went out, not knowing where he went"

Hebrews 11:8

Nte firawona esak aka Yisrayel yako mō, Kanu kəsolnene fe ya dəpə da atəf ya aFilisti, ali nte pənayone a dəpə dadəkə dələtərne mō.

Bawo Kanu kənalokune: «K'aka Yisrayel yənəyik kəwan-e, yənəyne telər kəwur kəyan Misira, təsəjə ya sə kəluksərne di.» - Exodus 13:17

Wan ka Workun ender fe padabace ka, mba ender kaedabace afum pasey so kiyi kan wayey pawurus konay ka afum. - Mark 10:45

"Paul, a servant of Jesus Christ, called to be an apostle, set apart for the Good News of God"

Romans 1:1

Creation 4004 B.C.

Adam and Eve created	4004
Tubal-cain forges metal	3300
Enoch walks with God	3017
Methuselah dies at age 969	2349
God floods the Earth	2349
Tower of Babel thwarted	2247
Abraham sojourns to Canaan	1922
Jacob moves to Egypt	1706
Moses leads Exodus from Egypt	1491
Gideon judges Israel	1245
Ruth embraces the God of Israel	1168
David installed as King	1055
King Solomon builds the Temple	1018
Elijah defeats Baal's prophets	896
Jonah preaches to Nineveh	800
Assyrians conquer Israelites	721
King Josiah reforms Judah	630
Babylonians capture Judah	605
Persians conquer Babylonians	539
Cyrus frees Jews, rebuilds Temple	537
Nehemiah rebuilds the wall	454
Malachi prophesies the Messiah	416
Greeks conquer Persians	331
Seleucids conquer Greeks	312
Hebrew Bible translated to Greek	250
Maccabees defeat Seleucids	165
Romans subject Judea	63
Herod the Great rules Judea	37

(The Annals of the World, James Usher)

Jesus Christ born 4 B.C.

New Heavens and Earth

1956	Christ returns for his people
1830	Jim Elliot martyred in Ecuador
1731	John Williams reaches Polynesia
1614	Zinzendorf leads Moravian mission
1572	Japanese kill 40,000 Christians
1517	Jesuits reach Mexico
1455	Martin Luther leads Reformation
1323	Gutenberg prints first Bible
1276	Franciscans reach Sumatra
1100	Ramon Llull trains missionaries
1054	Crusades tarnish the church
997	The Great Schism
864	Adalbert martyred in Prussia
716	Bulgarian Prince Boris converts
635	Boniface reaches Germany
569	Alopen reaches China
432	Longinus reaches Alodia / Sudan
397	Saint Patrick reaches Ireland
341	Carthage ratifies Bible Canon
325	Ulfilas reaches Goth / Romania
250	Niceae proclaims God is Trinity
197	Denis reaches Paris, France
70	Tertullian writes Christian literature
61	Paul imprisoned in Rome, Italy
52	Thomas reaches Malabar, India
39	Peter reaches Gentile Cornelius
33	Holy Spirit empowers the Church

(Wikipedia, Timeline of Christian missions)

Resurrected 33 A.D.

Where?

Who?

When?

		When?													
		Innocence		Fallen			Glory								
Who?	God	Eternity Past	4000 BC Creation	Fall to Sin No Law	1500 BC Moses' Law	Advent of Christ 0-33 AD	Church Age Kingdom Age	Great White Throne	New Heaven and Earth						
		God's Perfect Fellowship	John 10:30	Living in Unapproachable Light, 1 Timothy 6:16					All Restored						
		God's Perfect Fellowship		Pre-Incarnate, John 8:58	Incarnate, John 1:14	Paradise, Luke 23:43									
	Mankind	God's Perfect Fellowship with Adam in the Garden of Eden		Everywhere, Psalm 139:7	Indwelling Believers, John 14:17			Acts 3:21							
		No Fall No Death	Gen 1:31	Serving the Savior or Satan on Earth, Ephesians 2:1-5											
		No Fall No Death		Blessed in Paradise, Luke 16:22											
	Angels	No Creation		Punished in Hades until the final judgment, Luke 16:23 and Rev 20:13					Col 1:20 Yes?						
		No people	Gen 1:1	Serving Mankind at God's Command, Hebrews 1:14											
		No Fall		Imprisoned in Tartarus, 2 Peter 2:4 and Jude 6											
		No Unholy Angels		Rebelling Against Christ			Thalaasa, Rev 20:13	Heb 2:16 No?							
		Gen 1:31		Accusing Mankind			Lake of Fire Revelation 19:20								
				1 Peter 5:8 and Revelation 12:10											
				Abyss Revelation 20:2											

Destiny

Barka Sitemu at AionianBible.org/Destiny

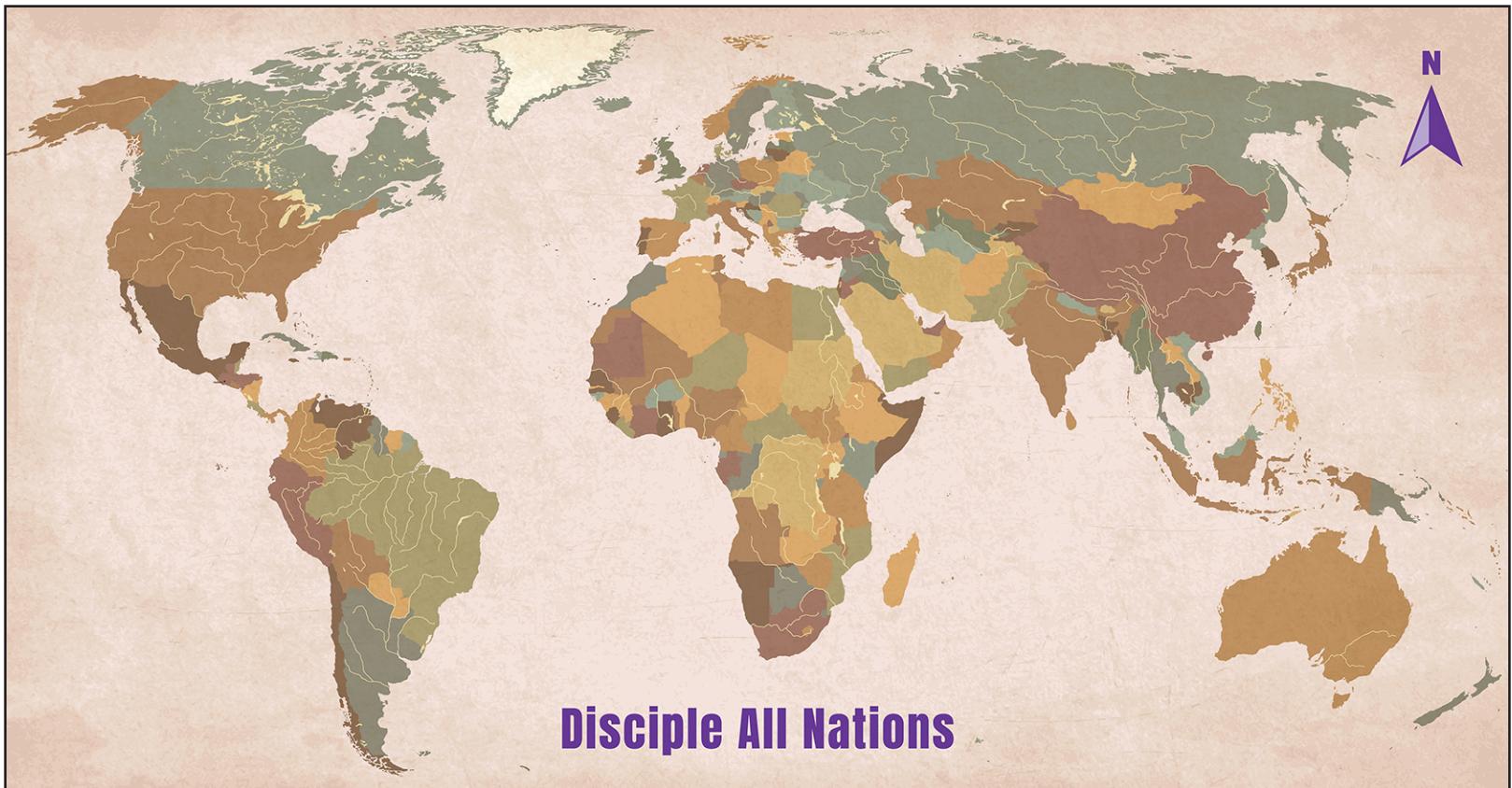
The Aionian Bible shows the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of after-life destinies. The underlying Hebrew and Greek words typically translated as *Hell* show us that there are not just two after-life destinies, Heaven or Hell. Instead, there are a number of different locations, each with different purposes, different durations, and different inhabitants. Locations include 1) Old Testament Sheol and New Testament *Hadēs*, 2) Geenna, 3) Tartaroō, 4) Abyssos, 5) *Limnē Pyr*, 6) *Paradise*, 7) *The New Heaven*, and 8) *The New Earth*. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The key observation is that fallen angels will be present at the final judgment, 2 Peter 2:4 and Jude 6. Traditionally, we understand the separation of the Sheep and the Goats at the final judgment to divide believing from unbelieving mankind, Matthew 25:31-46 and Revelation 20:11-15. However, the presence of fallen angels alternatively suggests that Jesus is separating redeemed mankind from the fallen angels. We do know that Jesus is the helper of mankind and not the helper of the Devil, Hebrews 2. We also know that Jesus has atoned for the sins of all mankind, both believer and unbeliever alike, 1 John 2:1-2. Deceased believers are rewarded in Paradise, Luke 23:43, while unbelievers are punished in Hades as the story of Lazarus makes plain, Luke 16:19-31. Yet less commonly known, the punishment of this selfish man and all unbelievers is before the final judgment, is temporal, and is punctuated when Hades is evacuated, Revelation 20:13. So is there hope beyond Hades for unbelieving mankind? Jesus promised, "*the gates of Hades will not prevail*," Matthew 16:18. Paul asks, "*Hades where is your victory?*" 1 Corinthians 15:55. John wrote, "*Hades gives up*," Revelation 20:13.

Jesus comforts us saying, "*Do not be afraid*," because he holds the keys to *unlock* death and Hades, Revelation 1:18. Yet too often our *Good News* sounds like a warning to "*be afraid*" because Jesus holds the keys to *lock* Hades! Wow, we have it backwards! Hades will be evacuated! And to guarantee hope, once emptied, Hades is thrown into the Lake of Fire, never needed again, Revelation 20:14.

Finally, we read that anyone whose name is not written in the Book of Life is thrown into the Lake of Fire, the second death, with no exit ever mentioned or promised, Revelation 21:1-8. So are those evacuated from Hades then, "*out of the frying pan, into the fire?*" Certainly, the Lake of Fire is the destiny of the Goats. But, do not be afraid. Instead, read the Bible's explicit mention of the purpose of the Lake of Fire and the identity of the Goats, "*Then he will say also to those on the left hand, 'Depart from me, you cursed, into the consummate fire which is prepared for... the devil and his angels,'*" Matthew 25:41. Bad news for the Devil. Good news for all mankind!

Faith is not a pen to write your own name in the Book of Life. Instead, faith is the glasses to see that the love of Christ for all mankind has already written our names in Heaven. "*If the first fruit is holy, so is the lump*," Romans 11:16. Though unbelievers will suffer regrettable punishment in Hades, redeemed mankind will never enter the Lake of Fire, prepared for the devil and his angels. And as God promised, all mankind will worship Christ together forever, Philippians 2:9-11.

Disciple All Nations

Nəkə, nəsənje afum a təf ya doru fəp kəyənə acepsə em darəŋ, nəcgbət ya dəromun tewe ta Kas, ta Wan kə t'Amera ʃecəməpi. - Matthew 28:19